Porto opłacone ryczałtem.

Рік XI. Львів, четвер, 2 квітня 1936. Ч. 25 (924)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.I. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

Що діється в світі

Св. Отець про пресу.

Приймаючи на авдієнції делеґацію австрійських журналістів св. Отець сказав м. ін., що коли тільки бачить довкруги себе представників преси, все відчуває нечоловіка, який стоїть напроти могутности, що має великі завдання, котра одначе мусить усвідомити собі свою відповідальність. — КАП. (Католицька Аґенція Пресова).

Ученики Антихриста обединуються.

За ініціятивою „Народного Фронту" у Франції обединалися всі ліві й масонські організації, щоб провадити протирелігійну акцію одностайно. Нове обединання виступає проти уділювання прав навчання деяким монашим Чинам, проти принимання до служби учителів католиків, проти принимання католиків до державної служби взагалі, вкінці проти кар для всіх, що виступають за ляїцистичною школою.

Провідник Словінців про небезпеку комунізму.

Як в богатьох інших краях так і в Югославії большевики скріпили революційну роботу. Югославянський міністр внутрішних справ о. кан. Корошец заявив у скупщині: Вказівки для комуністичної діяльности приходять з закордону. Цілий 1935 р. стояв під знаком скріплення комуністичної діяльности. Комуністи осягнули значні успіхи в Югославії. Треба боротися з комунізмом, одначе до того не вистарчає сама поліція. Проти комуністичної ідеї треба мобілізувати свою ідею. До боротьби з комуністичною небезпекою мусять стати всі Церкви, школи, партії, суспільні і культурні товариства, господарські організації і вся преса і весь нарід. Інакше буде зле. — Сей провідник розуміє небезпеку комунізму.

Скріплена діяльність Комінтерну в Еспанії.

Від кількох днів французька преса звертає увагу на незвичайно скріплену діяльність Комінтерну, що стремить до збольшевизування Еспанії. Тому прибуло там 5 спеціяльних агентів Москви, котрі побіч б. диктатора червоної Угорщини Белі Куна мають працювати над підготуванням революції. Особливо велике значіння привязує Комінтерн до пропаганди в війську, з котрого хоче усунути офіцирів, підозрілих в симпатії до фашизму. Французький щоденник „Matin" доносить, що до Барсельони прибув Беля Кун, щоб навязати контакт з комуністами еспанськими і катальонськими. Річ ясна, що страшні будуть наслідки контакту з большевиками.

Велика перемога Гітлера при виборах.

ПАТ звідомляє з Берліна: Вибори в Німеччині мали зовсім спокійний перебіг. Кличі, під якими відбувалися німецькі вибори, формулує коротко „Дойче Альґемяйне Цайтунґ": Се: 1) уділення апробати політиці суверенности, котрої увінчанням було скасування здемілітаризованої стрефи, 2) висловлення вдячности канцлерови за трилітну відбудову Німеччини, 3) ствердження, що воля мира, висказана Гітлером, се також воля всего німецького народу, 4) заява довіря для Гітлера, котра скріпляє його в його боротьбі для добра Німеччини. — Вислід виборів в Німеччині: Управнених до голосування було 45,408.191 осіб; голосувало 44,932.038, себто 98.5%. За листою канцлера заявилося 44,389.146 голосів, проти листи канцлера 542.892 або 1·21%. Французька преса пише, що при виборах був террор.

Надренські фортифікації Німеччини.

В области Саар працює при будові укріплень 10.000 робітників. В ряді надренських місцевостей поспішно викінчують великі будинки, котрі реклямували дотепер як добродійні заведення і шпиталі, а властиве їх призначення: приняти військові відділи. Після французьких інформацій Німці вже давно розпочали підготовні праці на пограниччі, щоб вибудувати підземні укріплення на взір французьких по другій стороні границі. В великих надренських сталівнях вже від довшого часу приготовано зелізні конструкції, котрі треба тільки перевезти на місце і змонтувати. Всі більші міста Надренії мають замінити на твердині. В Кельні, Дуісбурґу, Дісельдорфі та в інших містах громадять великі воздушні сили.

З міжнародних інтриґ.

„Іскра" підчеркує, що нема потвердження вістей, немовби в Швайцарії у б. през. Падеревского зїхалися Вітос і ґен. Галер. Та вістка належить мабуть до золотої серії „ґаф" французької преси в роді донесення паризького „Л'Євру" про те, немовби Німці почали в Лондоні заходи про позичку на викуп від Польщі Горішного Шлезька і Поморя. Такі вістки лянсують в пресі не перший раз.

Дивна партія повстала в Чехії.

В Празі повстала нова чеська партія т. зв. Партія Молоді. В програмі проголосила вона ось що: „Орґанізуючись не думаємо застановлятися над тим, чи на Абісинію напали слушно чи неслушно або котрий суспільний світогляд лучший, комуністичний чи фашистівський. Вкінці нам байдуже, як Чехи перетягнуть на свою сторону горожан іншої національности: концесіями чи погрозами. Нам одне в голові, а саме: чи завтра і післязавтра будемо мати що їсти." Від себе додає КАП: Колиб удалося зібрати всіх, що постійно загрожені голодом, то моглаб повстати найбільша партія не тільки в Чехословаччині, але всюди на світі.

Велика буря з градом в Самбірщині

Над самбірським повітом перейшла на днях нагальна буря з вихром і градом, небувалим в тім часі в тих сторонах. Перед бурею панувала в тих сторонах літна спека, що доходила до поверх 20 степенів тепла. В Старім Самборі перун убив двох коней і поразив двох людей. Буря і злива наробили богато шкоди. Вода знищила дороги і мости, буря поломила богато телеґрафічних стовпів. Після бурі сильно похолодніло. Шкоди, як на убогу Самбірщину, дуже значні.

Добрі відсотки
Найбільшу певність
Інтратний інтерес
Спокійну голову
Трівке опроцентування
Естетичну книжечку
Резерву на старість
— — будете мати — —
складаючи свої ощадности в
КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ
„ДНІСТЕР"
ЛЬВІВ, УЛ. РУСЬКА Ч. 20.

ПРО ПІСТ

Церковний припис посту і новітня медицина.

Точно означені церковні приписи вважають в акатолицьких кругах за обяв дисциплінарної самоволі або прямо за правила, що служать до „заперечення життя" та за домагання до неприродних чи навіть протиприродних практик. Мається тут на думці спеціяльну церковну заповідь про піст. Цілковито абстрагуючи від біблійного обоснування посту, належить підчеркнути, що частинне здержування від їди й напитку завсіди вважали й тепер уважають у всіх майже релігіях за душевний гарт, за середник чисто духової самокарности (самопобіди) та поступу в чеснотах, за зберігання, зглядно підкріплювання сили духа в пануванні над тілом. В кождому разі церковний припис посту — в якійнебудь формі определиться його загально релігійне значіння — се завсіди щось позитивне, додатне і хосенне. Що більше, хоч піст на перший погляд видається чимсь негативним, він має все добру, позитивно-гігієнічну ціль. Вже св. Єронім сказав, що „повздержність то мати здоровля", а в св. Письмі читається, що „хто умірковано їсть той продовжає своє життя" (Сирах. 37, 34). Се дійсно старі-прастарі правди, що їх знова тепер обосновує новітня медицина. Вона підчеркує пістну курацію, зглядно курацийний піст; вона наглядно навчає, що церковний припис посту се не якийсь спосіб, щоб мучити людину. Так, піст з точки погляду новітньої медицини се не якийсь середновічний, жорстокий середник ужитий на те, щоб людину зробити податною (гнучкою); навпаки, новітня медицина починає схоплювати глибше значіння пістних молитов: „Постное время світло начнем, ко подвигом духовним себе подложивше, очистим душу, очистим плоть..." (порівнай: стихир в неділю сиропустну або порівнай стихир в першу неділю великого посту): „Постов нині двоеседмичіє світло начнем... ум возвисим безстрастієм, плоть вооружим чистотою, текуще й побіждающе врага." Перемагає лиш той, що не підчиняється своїм інстинктовним нахилам („...іже ум возвисет безстрастієм, плоть вооружит чистотою текуще й побіждающе врага").

Часопис „Klerusblatt", що виходить в Eichstatt'і, з 19. II. 1936 зіставляє думки визначних лікарів про додатну гігієнічну вартість, себто про правдиве значіння посту, який в дійсности пособляє життевому розвоєві. Той часопис вказує передовсім на книжку проф. Гінтера (Günther) з Липська п. з. „Наукові основи го-

ДО

ВСЕЧ. УРЯДІВ ПАРОХІЯЛЬНИХ І КОМІТЕТІВ ЦЕРКОВНИХ

Наша фірма одержала останніми часами много запитів про наше відношення до новоповставої в Станиславові ліярні дзвонів під фірмою Вільчинські й Фельчинські, що їздять від села до села розпихаючи де тільки вдається свої вироби.

Заявляємо отже, що з названими людьми нас нічого не лучило і не лучить.

Дивним дивом фірма та повстала на тому самому місці, де недавно була фірма МАГАС і Ска здемаскована в часописах, а за якою скривалися два жиди ІЗРАЕЛЬ і ЛЯЙБ БЕРГЕРИ.

Врешті подаємо до ласкавого відома, що поза нашими осідками Калушем і Перемишлем більше нігде не маємо ніяких робітень ані складів і загалом з другими ліярнями дзвонів жадні звязки нас не лучать.

З належною пошаною

БРАТЯ ФЕЛЬЧИНСЬКІ

ЛІЯРНЯ ДЗВОНІВ

КАЛУШ або ПЕРЕМИШЛЬ

лодових і спрагових курацій" („Die wissenschaftlichen Grundlagen der Hunger - und Durstkuren"). Гінтер запримічує, що пр. гіхт повстає внаслідок перекормлення, зглядно пересичення: „У хвилях гіхтових атаків можна осягнути скоре поліпшення нормальної виміни матерії внаслідок многодневної постної курації. У хорих на гіхт дуже хосенне також періодичне приписування постних зглядно овочевих днів (денна порція 1 кг овочів)." Також в цукриці примінюється постну курацію. Знаний спеціяліст проф. фон Норден остерігає перед пересиченням діябетиків (der Diabetiker). Він поручає курацію, що розпочинається голодом впродовж 30—40 годин при спочинку в ліжку. По його думці „примінення тої методи скорочує клінічне лічення пересічно з 25 на 18 днів. В пізнішім перебігу лікування вміщується лише дієтні дні з уміркованим кормом (ярина, овочі, десер) замість голодових. При тяжчих случаях цукриці проф. Noorden приписує своїм пацієнтам часто 2—4 дневний цілковитий піст та поручає при тім лише воду й то в преобильности, як також алькоголь в малій скількості."

Відносно лічення хороби нирок так говорить вище згаданий проф. Гінтер: „Від часу як франкфуртський спеціяліст від нирок Volhard высказався за цілковитим постом на перші дні острого ушкодження рурковатих посудин в нирках (Glomerulonephritis) — мотивуючи науково, що через те наступить відводнення й відпружения ниркової тканки, то успішність того лікування ствердженo в численних клініках. Також при хронічнім запаленні нирок можна осягнути добрі висліди внаслідок суходієтного лічення."

Се відноситься рівнож до хоріб жолудка й кишок. „При всіх тяжчих, грізних і острих захворіннях внутренностей видається нам самозрозумілим цілковите здержання від їди в перших днях. При тяжкім кровавленні жолудкових боляків зберігається звичайно (відповідно до тяжкости случаю) строгий 1—3 дневний піст." „В недузі на жовчеві каміння в часі атаків найліпший лік — многодневна голодівка. При самих склонностях до жовчевих камінів належить стерегтися пересичування. Хосенне також припоручене Навманом (Naumann) (1935) обильне уживання овочів або евентуальне вміщування час до часу овочевих днів."

Навіть хороба Базедова стоїть в тісній злуці з проблемою відживлювання... Досвіди підчас недоживлювань в світовій і по світовій війні научили нас, що пісна пожива, убога головно в білковину й товщ, зменшає частість і тягар хороби Базедова. (Всі цитати з вище згаданої книжки проф. Гінтера). Також недуги серця, епілепсії й невральгії лічиться нині постними курациями. Відносно дієти фебри так підчеркує др Kuttroff (Ulm): „Кажеться хорому цілковито постити кілька днів, рівночасно увільняється орґанізм від старих жужель через обильні впливи в кишки (Darmeinläufe); дальше дістає хорий лиш овочеві соки, сирі й переварені овочі та почавши щойно від 5 зглядно 6 днів картофлі, ярину й салату."

І чи супроти тих медичних поглядів і досвідів (відкритих зрештою вже від десятків літ природною лікарською наукою) се щось дивне, коли монахи Трапісти жиють без мяса і строго постять, а майже всі доживають до 90 літ і при тім цілковито не підпадають деяким недугам (апоплексія, водна пухлина, терпіння спричинені камінням, рак). Старі пустельники жили часто понад 100 літ. Старинний родоначальник лікарів славний Гіппократ дожив 140 літ. Чому? Бо — як сам каже — ніколи не наїдався цілковито до сита. (Гл. „Schönere Zukunft" ч. 23 з 8 березня 1936, ст. 588—589).

Масони в „Ділі" і в світі

В 39 ч. „Діла" з 1936 р. Галактіон Чіпка оповістив фейлетон п. з. „Масони". Пише в нім таке:

„Була в моїй родині тета Неля, яку ми, діти, кликали тоді „цьоця Нелька". Стара панна і тільки тій обставині завдячувала, що ми не казали їй „бабцю", хоч це їй по всім законам належалося. Від неї довідався я, що на світі істнують такі страховища як масони.... Прийшла гімназія, тайні гуртки, Драгоманів, Дрепер (III. кл.!), „Легенда Младей Польські" Бжозовського (IV. кл.) і Дарвін (V. кл.). Про масонів не читав нічого, але довідувався. Аж у VII кл. дірвав якусь брошурку і з неї довідався бодай щось трохи. І тоді я був готовий вступити до якоїсь „Льожі Сходу", „Білої Троянди" чи іншої „Хризантеми". Але ніхто мене не попросив і так лишилося до нині.... А потім прийшла акція проти масонів: Італія, Німеччина. Виходило: масони це жидівська, а в найліпшім разі соціялістична домена. Мене це мало обходило, бо однако в нас масонів нема..."

Правда, історик масонерії Борис Телепнер у „The Freemason" — Vol. LXVIII, Nr. 3103, 1928 подає, що вже перед 1919 роком існували масонські льожі в Київі, Одессі, Полтаві й Житомирі. Правда, що другий, світової слави історик масонерії (й сам масон) Леві-Ленгоф у своїм творі „Die Freimaurerei" потверджує відомості Телепнера. Правда, що підчас одної з ревізій в одного з УНР-ців у Варшаві поліція викрила цілу скриньку документів українських масонських льож. Правда, що на видавництва Драгоманова йшли гроші з Одесси, найбільшого осідку наших масонів (пор. І. Франка: „Нарис історії укр.-руської літератури", ст. 186). Правда, що в 1928 р. вийшла книжечка Юрія Липи „З історії вільних будівничих" (на виданні характеристичне місце виходу: Одесса—Варшава, хоч печатано її в Варшаві, всього 200 прим.!); у ній автор на всі заставки захвалює масонів. Правда, що про масонів на Україні є вже ціла література.

Правда, що я особисто стрічався в своїм життю з двома мешканцями Львова, котрі до масонерії признавалися й навіть один з них показував мені свої масонські відзнаки; назвищ не можу подати, бо я зобовязався до тайни, та зазначу, що оба визначні діячі, оден Українець, другий ні. Правда, що др Михайло Рудницький з „Діла" був секретарем одної української делеґації в Парижі, якої головою був масон (пор. „Наша Культура" кн. 1 (10) з 1936 р., ст. 53).

Все те правда, та що з того? Неодин учений тому повіривби, але Галактіон Чіпка не вірить. Тай свої відомості про масонів бере з першої руки: від цьоці Нельки й п. дра Михайла Рудницького... Як то писала одна пані в „поезіях":

„Але далі уже авс,
Приватном ся вчила"...

Цікаво, чому „Діло" й „Назустріч" бють „Нову Зорю" тілько разів, кілько разів вона зачепить масонерію? Цікаво, чому в „Ділі" стараються кинути димну заслону: насміхом закрити грізну правду? Цікаво, чому „Назустріч" не вияснить ближче величезного впливу масонерії на нашу літературу, від Сковороди починаючи...

Вияснять нам ту мовчанку слова енцикліки папи Льва XIII „Humanum genus" з 20. IV. 1884. Та енцикліка се наче цілий кодекс приписів і способів, як католики мають ставитися до масонерії. „Маємо до діла" — пише папа — „з ворогом гладким і підступним, котрий, служачи настроям народів і пануючих, обі сторони приєднує делікатним підходом і опортунізмом."

Один з засобів масонерії се так зв. лятомізація (-каменярство). Як різьбар повільно вирізьблює легкими та постійними ударами з твердого граніту бажаний вид, так і масони організаціями каменярів, т. зн. людей прихильних масонським ідеям, виковують обличча суспільностей до бажаного ними вигляду. В нас виразно йдуть до того ріжні організації та часописи й видавництва, а деякі з них навіть взяли собі за назву слово „каменярі".

Масонів на світі розмірно мало: в Польщі прим. дійсних членів масонських льож мало бути в 1932 р. всього 302 в 13 льожах (C. van Dalen's „Kalender für Freimaurer", вид. Br. Zechel, Leipzig). Зате богато з масонів — справжні „шишки." Ось прим. екс-масон Гензель у книжці „Die Freimaurerei am Scheidewege" подає богато імен масонів. З того спису подамо тут важніших масонів з ліберальстично-большевицького табору. Наведемо в тій ціли, щоб наші читачі лекше зрозуміли нашу тезу, яка каже: через лібералізм і масонерію шлях до большевизму. Отже до масонерії належали: Баллін, Ратенав, Лібкнехт, Беля Кун, Лейба Бронштайн-Троцький, Ігнук Тюмальтей (секретар Вільзона), Ф Сасун (секретар Льойд-Джорджа), Мендель Ротшільд (секретар Клемансо), Радек - Собельзон, Кірбіц - Керенський (один з перших провідників російської революції в 1917 році) і б. і. Пригадаю ще, що масонами є б. президент Чехословаччини Масарик і теперішний президент Бенеш (Великий Майстер!), президент Еспанії мішанець Заморра, міністри Іден, Фляндєн, Сарро, Ван Зелянд і б. і. Назвищ польських шишок-масонів годі навести з відомих причин. Масонерія кермує криптомасонськими орґанізаціями: „Союз Приятелів Паневропи", „Тов. Приятелів Ліги Націй", „Ліґа Прав Людини" й б. і. В звязку з масонерією стоїть большевицький ВОКС („Всесоюзное Общество Культурных Связей с Западом") та ріжні його філії, які підготовляють попутчиків большевицької культури (в нас „новошляхівці" і под.).

Отже не йде масонам про те, щоб до їх льож належало богато людей, а про те, щоб вони були впливові. Щож до загалу, то масони хочуть, аби він перенявся духом масонерії. До того власне служить лятомізація-каменярство. Якийже той дух?

Характеризують його чотири признаки. Перша з них се дух релігійного індиферентизму: всі релігії толерувати, з виїмком католицької. Масони кажуть: „Папство впродовж віків вело виключно політику проступків або вбивства. Споміж усіх ворогів, яких маємо поборювати, клерикалізм найбільший". Так говорили масони на конвенті франц. „Великого Сходу" 1929 (цит. з книжки: Verax'a „Masonerja" ст. 26).

Друга признака масонська се дух бунту. Раз проти суспільности, раз проти уряду, то знову проти католицької моралі чи Бога. Пише прим. др М. Рудницький („Ми" ч. 1, стор. 99):

„Без огляду на ріжниці світоглядів, представники европейської літератури це ті, що бунтуються... найбільші з них відкидають з однаковою рішучістю диктатури маси, одної людини, одної політичної партії або одної релігійної віри".

Так співробітник „Діла" пропагує розуміється відкидання католицької віри. Виразніше не може сього робити, бо „Діло" має матеріяльну допомогу в ріжних формах від деяких католицьких установ і католиків... А Святослав Гординський в

„Назустрічі" має для таких „надлюдей" назву... „Creator."

Третя признака масонського духа — дурний і яркий сентименталізм. „Воля Совісти, Пацифізм, Культура, Любов, Ідеали" — все з великої букви, та все фрази. Масони мають знаменитого протопляста в особі Жана Жака Руссо, що прекрасно говорив про виховання дітей у родині, а своїх власних дітей віддав до заведення для покидьків... Очевидно такі „ідеали" покриваються в порядних людей з поняттям облуди. Так воно і є. Ось прим. в українськім, довгий час одинокім щоденнику, в якім на першій сторінці йде боротьба проти большевизму, на дальших сторінках захвалюється вже тих самих большевиків за їх культуру й лається (аля „Хвіля") гітлерівців за... те саме. Прим. большевицький брутальний фільм оцінюється так („Діло" ч. 314 з 1935 р.):

„З кіна. Кіно „Атлянтік": „Золоте Озеро". Тайга — дикі простори серед напів диких людей, що їх вигодувала мати-природа, водночас лагідних і жорстоких, наївних і хитрих. До одної з таких далеких закутин на Сибірі приїздить „ударний гурт" молодих людей, що має за мету дослідити ці недоступні місця. Бачимо, як непрохані гості, що виступають у ролі кольонізаторів чи освітних пробудників, попадають у конфлікт із місцевими людьми, що боронять своїх вікових скарбів і тайн. Стають насторожені проти себе два світи культури і природи. Висновки знаємо завдалегідь—культура перемагає. Фільма показує нам деякі цікаві моменти примітивних засобів боротьби. Гарні знимки природи і людей, могутня картина пожежі лісу. Відповідно побільшені обличчя, щоб передати деякі почування, залишають враження справді живих людей, а не акторів. Уся фільма побутового характеру нагадує деякі репортажі з життя Ескімосів. Як усі большевицькі фільми не оминає вона тенденції „культуртрегерства": якто совітська культура відроджує забуті краї та народи."

Інакше ставиться той сам криптосеміт до гітлерівського фільму:

„Кіно „Аполло": „Втеча". Підчас роеійської революції, коли брали у ній верх большевики, полонені Німці, що опинилися у Сибірі стараються власними силами як найшвидше вернутись до батьківщини. Повне розладдя на залізничих шляхах і анархія не дозволяють утікачам добитись вагонів. Уся фільма змальовує боротьбу втікачів за поїзд, яким вони могливби відїхати. Провідником 45 утікачів є сильна, енергійна людина, що без огляду на ворожі настрої серед „своїх" і засідку ворогів — уміє втримати у дисципліні своїх товаришів недолі. Маємо тут жорстокі сцени убивств, сконів, родження дитини і тільки дрібні сценки ніжности закоханих осіб. Своєю брутальністю фільма розрахована тільки на особи із сильними нервами. Сцени „чудесного спасення" втікачів зроблені не так, щоб можна вірити в їх дійсність; вони аранжовані занадто театрально."

Бо тепер, як відомо, масони на цілім світі разом з большевиками роблять все, що можуть проти всіх родів фашизму, отже і проти гітлеризму.

На одній сторінці подається поклони Владиці, та зараз на чергових сторінках іде стаття, в якій — всупереч розпорядкам усіх Владик греко-кат. Церкви — постійно вживається слова „свято" в забороненім Церквою ляїцистичнім значінню. („Діло" ч. 48, з 1936 р.). — І знову: п. М. Данько чи проф. С. Сірополко пишуть дуже гарні передовиці про те, як большевики нищать нашу культуру, та в новинках „Діла" (ч. 313 з 1935 р.) захвалюється большевиків зовсім в дусі „ВОКС'а":

„Найбільша мистецька імпреза.—Цьогорічна 6-та всеукраїнська мистецька вистава на Совітській Україні (Київ, Харків, Одеса) була найбільшою досі українською мистецькою імпрезою. Виставили там 2000 творів, багато величезних розмірів, і відвідало її 2 міліони осіб. — Тепер приготовляють VII. виставу, на яку вже законтрактовано 186 мистців. Така контрактація дає можливість впливати на мистців не лиш темами, а й виконанням творів. Законтрактованим мистцям дають умови І. категорії громадян, себто робітню, матеріяли, поїздки для студій і т. д."

Або, дальше в відділі „Мистецьке життя" (там же):

„Український Мультіплікат. Мультіплікаційна майстерня київської кіно-фабрики, де працює кількадесять українських мистців, випустила рисункову фільму на 410 метрів, п. н. „Тук-тук і Жук". Фільма технічно зовсім дорівнює відомим фільмам Міккі-Мавс і створює в особі хлопчика Тука-Тука певний тип. Сценарій дав дитячий письменник Донченко, режисерували Горбач і Гуцький. Далі майстерня працює над новою фільмою „Тук-Тук у зоольогічному городі."

Коли прим. гітлерівці — сим разом зовсім по-католицьки — викидають зі своїх бібліотек твори жидо-масонів, соціялістів і декадентів, то культурник з „Діла" (ч. 313 з 1935 р.) поміщує се в рубриці „Дивогляди":

„За прикладом большевиків. — Вийшов у Німеччині новий список авторів, яких твори треба усунути із усіх бібліотек. Є між ними твори Золі, Анатоля Франса, Бляско Ібанеса, Джека Льондона і таких учених як Ернест Геккель і Фрідріх Ляйнге."

Так „Діло" захвалює тих авторів, хоч між ними є такі яскраві вороги Церкви як Гекель або Франс. А католики дальше „ничтоже сумняшеся" дають на те „Діло" гроші й навіть деякі католицькі священики ціле життя його підпомагають і потому дивуються, що релігія й Церква щораз більше підкопувані в народі.

Четверта признака масонського духа се скритість. Вона — головна зброя в руках масонів. За її допомогою влазять вони навіть в суто-католицькі круги, щоб робити там свою диверзію. Свої „ідеали" проголошують і пропагують теж системою підлазки. Прим. така маленька і на вид зовсім незлобна новинка („Діло" ч. 310 з 1935):

„Перша урна в Музеї ВБУ. До Музею ВБУ у Празі передана на постійне збереження урна з попелом проф. дра Ар. Артимовича, б. державного секретаря освіти ЗУНР."

Що катол. Церква відмовляє спаленим у крематоріях церковного похорону, про се мало хто знає. Але новинка осягне свою ціль: нею „Діло" вчить, що „великі люди" з Українців повинні бути спалені (як того хоче масонерія), а їх попіл відданий до музеїв для культу підчас ріжних ляїцистичних „свят"...

Коли хтось відкриває гидке обличчя масонерії, — за вказівками папи Льва XIII: „перш за все зірвати маску, за котрою скривається й змусити її (масонерію) показати правдиве обличчя" — тоді висилається проти ворога чесних але несвідомих справи людей і ті кличуть: „Ми, порядні люди, кажемо, що масонів — нема. А ті, що про них пишуть, се брехуни і злодії, розпусники, фарисеї, облудники і т. п." Нарід вірить, так як вірить у ріжні „Надзірні Ради", зложені з порядних ґрафів, хоч — відома річ — за порядними соломяниками криється ватага дійсних злодіїв і облудників...

Цікаве, що зовсім по тій масонській рецепті поступають „культурники" з „Діла" й „Назустрічі": Коли „Нова Зоря" закине їм якісь огріхи супроти християнської культури, то вони або мовчать, або називають автора злодієм, фальшівником векслів і т. п., очевидно не подаючи назвища, аби не заскаржив до суду... Тимчасом, принявши навіть тезу клеветника за правдиву, що „автор справді злодій", то годі її розумним людям обернути на оборону ґазет, в котрих пропагують злі річи. Та вони нагадують того злодія, що втікає й кричить: „Ловіть злодія"...

Ол. Мох.

Лікарський фейлетонин.

Їсти бульбу з лупою!

В монахійськім органі „Leib und Leben" появилася на ту тему цікава стаття ученого Рольфа Брікнера. Головне: На підставі дослідів переведених англ. лікарем Garrod'ом перед 70 літами, котрі недавно потвердили досліди данського лікаря Гінгеде'а се вже стверджена річ, що бульбу треба їсти з лупою. І то по можности так, щоб не тріскала. Найлучша бульба печена з лупою. Тоді бульба дуже помагає нашому орґанізмови унешкідливлювати навіть велику скількість мочевого квасу. Хорі на злу переміну матерії, що їдять таку бараболю з лупою, скоро приходять до здоровля. Така бульба здержує також витворювання небезпечного ацетону у хорих на цукрицю. Хорим на хронічний катар кишок треба давати „піре" з бульби і вівсяні пляцочки з сирим яриновим соком. Головна часть поживи старих людей повинна бути бульба й овочі, а в віці дозрівання бульба й молоко. Таксамо проф. мед. Абдергальден дуже поручає як поживу бараболю, ярини й овочі.

ТАЙНА ХЛОПЯТИ

„Бібліотечка Нашого Приятеля". Випуск 6. **Тайна хлопяти.** Переповів для української молоді за М. П. о. Тин. ЧСВВ. Передмова о. Ір. Назарка ЧСВВ. Вінета й ілюстрації Якова Гніздонського. Львів. Накладом Видавництва „Наш Приятель". Ціна 80 с.

Бібліотечка Нашого Приятеля видає квартально малі книжечки релігійно-виховного змісту. Може найкращим твором з виданих досі книжечок є саме найновіший випуск 6. „Тайна хлопяти".

Вже з передмови о. Ір. Назарка ЧСВВ довідуємося, хто се був той хлопчина, про котрого вже майже цілий світ пише. За посередництвом тої дитини досліджено та стверджено понад 700 чудесних уздоровлень, а життєпис його перекладено на сорок кілька мов.

Той хлопчина французької народности, Гі де Фонґалян, проживши 12 літ відходить до неба, щоб подібно як св. Тереня навчити дітей, як любити Ісуса... Любити Ісуса щиро-сердечно, завжди перебувати з Ним. Вже як маленька 3-літня дитина він плаче сердечно, коли мамуся йому каже, що через його пустування Ісусик відійшов з його серденька. Враз з тою сердечною-ніжною любовю до Ісуса і під умілим проводом своєї побожної матері розвиваються у дитини прекрасні чесноти серця. Його повна вирозуміння любов до всіх ближніх є саме вицьвітом тої сердечної любови до Ісуса. Проходжуючись з боною вулицями міста роздає гроші всім жебракам, притім сердечно стискає їх руки, бо гроші, які роздавав бідним, були від мами, а стиснення руки і весела усмішка — се вже від нього. Бридився і найменшою брехнею як проказою. Прекрасно розумів духа жертви й самовідречення, мав велике бажання стати священиком-апостолом і терпіти для Ісуса. Воно росло враз з ним. Особливіше зазначилося воно з днем першого св. Причастя. І тут власне в дні першого св. Причастя криється ціла тайна „Тайни хлопяти".

Про все те малі читачі довідаються з тої книжечки, яку прочитають з великим хісном для своїх душ. Та не тільки малі, але й великі діти і старші знайдуть в цій книжечці щось для себе, бо саме головне, що криється в цій малій книжечці „Тайна хлопяти", — се тайна Божої любови і її співділання в людських душах.

Зайвим буде хіба доказувати, яке велике педаґоґічне значіння мають такі і подібні твори у вихованні дітей, зокрема дітей в шкільному віці, особливо в нинішних часах, коли головну вагу кладеться на фізичне виховання, прямо апотеозується всякі спорти і культуру тіла, зате дуже мало звертається уваги на плекання духа, на той найтісніший звязок нашої душі з Богом. Тому з повною радістю повитають сю книжечку побожні родичі й вихователі дітей і постараються по змозі поширити її по всіх наших школах.

Е. Шаркова.

Малі невдоволені великими

Сиґнатарі льокарненського договору Англія, Франція й Італія вже ухвалили і мають предложити Раді Союзу Народів резолюцію, котра стверджує, що Німеччина нарушила версайський договір. Проти того виступають інші члени Ради Союзу Народів. Делеґати Еспанії, Чіле, Туреччини, скандинавських держав і ін. мали застерігатися, щоб на плечі Ради Союзу Народів не звалювати дальшої гри з Німеччиною. Ті делеґати кажуть: Великі держави обурюються на Німеччину і рівночасно Англія, Франція та Італія втоптують собі стежку до розмов з Німеччиною в ціли розбудови міжнародних договорів. Союз Народів має осуджувати нарушення договорів і рівночасно великі держави готові перевести ревізію тих договорів в порозумінні з Німеччиною та частинно по лінії німецьких домаґань. Малі держави не можуть іти до такої гри.

Комунізм а наша молодь

Метою виховання є приготування вихованка до сповнення життєвого завдання. А що „боротьбою є життя чоловіка на землі“ (Йов 7. 1), тому молодь мусить бути приготована до боротьби. Вправді чоловік завсіди змагався зі злом, але нинішні часи виїмкові: демон большевизму завзявся знищити все, що добре й шляхотне. Зокрема чигає він на нашу молодь.

Найбільша сила й небезпека комунізму в його ідеольогії, що змагає до винищення всякої релігії й до зміни індивідуальної людської природи в бездушний тип „масового чоловіка“. До тої цілі стремить большевизм уперто й нестримно. А з Москви червона зараза може розіллятися на весь світ. Духове життя цивілізованого світа вже підміноване. Лібералізм, монізм, матеріялізм щораз більше випирають християнську культуру з усіх областей публичного життя. Наука стратила однобразність, політика виключає релігію й етику, техніка мораль. Всюди грубий еґоїзм і брак порозуміння.

Світлі мужі вже нераз звертали увагу на небезпеку хвилі й на потребу чуйности та протиділання. Бо безоглядна большевицька агітація здобула вже серед польської молоді тисячі приклонників комунізму. Польські комуністи підійшли до своєї молоді через соціялізм, що також не виказав досі цивілізаційної сили, тільки вміло використовував незадоволення працюючих мас. Вічна агітація, часто неправдоподібні й неслушні обіцянки тримають темний народ у горячковім напруженню. Ліва преса піддержує той неспокій.

В такій атмосфері виховується наша молодь по містах, ба навіть в ж е й п о с е л а х. Бо завдяки влекшеній комунікації й загальній освіті неморальні впливи дійшли до найдальших закутин. Матеріялізм се нині найпопулярніша фільософія. Тож сумно глянути в будучність.

Большевицька пропаганда незвичайно консеквентна й розгалужена: на її услугах є могутна преса, кіно, театр, школа, література і т.зв. наука. Се для нас вказівки, як і ми повинні дбати про добре виховання молоді. Наша молодь виказує останніми часами тугу за великими ділами, тільки брак їй життевих ідеалів, що відповідно покермувалиб її енергією. Тут може прийти на поміч лише релігія, що завсіди дає чоловікови гарний зміст і ціль життя. В середних віках віра й спільний запал створили хрестоносців, що здержали мусулманську навалу. Тепер Ватикан виповів боротьбу Кремлеві. Тому знова треба загального запалу до тої затяжної боротьби. До того треба й приготовити молодь. Соломяний запал тут не вистарчить.

Уряди поодиноких держав взяли на себе оборону перед зовнішною небезпекою. Але треба ще духової оборони перед агітацією, що обнимає нашу молодь всіх степенів науки. Тому треба на підставі численної вже літератури й оповідань наглядних свідків представити молоді повстання червоного царату, його ціль та дійсні наслідки. В тім суспільнім ділі виховання повинні співпрацювати всі чинники, що мають вплив на молодь: преса, кіно, театр, радіо, школа, література, церква й родина. Тою ріжнородною й витревалою акцією належить приготовити молодь до боротьби, котру зводитиме з собою та з другими.

До боротьби зі злом, яким є сьогодні большевизм, треба сильних характерів та запалу до ідеалів. Тому молодь повинна уникати всего, що розстроює характер: вигідного життя, невідповідних забав, муринських танців та взагалі змислових приємностей. Ми повинні взоруватися на пластунах, що змагають привикнути до мінімальних а здорових життєвих вимог. Того вимагає не лише етика, але й нинішна затяжна господарська кріза та потреба перебудови суспільного устрою.

В атмосфері праці, яка вимагає почуття великої відповідальности, найясніше вироблюється релігійний світогляд, що кождому вказує його обовязок зглядом Бога, ближніх і себе самого. Так належить приготовляти воїнів, що мають побороти зло. Їх добрий примір потягне інших. А коли прийде день остаточної розправи, то не біймося за вислід; тріюмф над злом запевнений. — За кс. В. К а р а с е в и ч е м подав М—а О—к.

З КРАЮ

З Делятина пишуть нам з приводу місяця католицької преси: Стан католицької преси в Делятині: 1. „Нова Зоря“ 7 прим. 2. „Правда“ 38 прим. 3. „Місіонар“ 102 прим. В році 1935 розійшлися в Делятині: „Нова Зоря“ 7 прим. х 104 чисел 728, „Правда“ 38 прим. х 52 чисел 1976, „Місіонар“ 102 прим. х 12 чисел 1224. Разом 3.928 чисел. В грошевім перечисленню: „Нова Зоря“ 7 примір. х 24 зл. 168 зл. „Правда“ 38 прим. х 8 зл. 304 зл. „Місіонар“ 102 прим. х 2 зл. 204 зл. Книжечок рел. змісту на квоту 20.25 зл. Отже в 1935 році видав Делятин на катол. пресу 696.25 зл. — о. Захар З о л о т и й, гр.-кат. парох Делятина.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

Архиепископ про заворушення

Архиепископ Кракова Ексц. Сапега видав пастирський лист про недавні кріваві випадки в Кракові. В листі каже, що причина тих подій — непогамована жадоба зиску працедавців над безборонними робітниками. Ту нагоду використали комуністичні провідники і накинулися робітництву на оборонців та допровадили до насилля і нещастя. Доперва коли полилася кров, працедавці признали покривдженим робітникам належну заплату. Лист кінчиться словами: „Всі мусимо гуртуватися до спільної праці для загалу, та наперед мусимо відкинути свої еґоїстичні інтереси.“

Добре господарять у Варшаві

Емеритури зросли з 8 міл. зл. на 18 міл. і 600.000 зл.

Буджетовий прелімінар міста Варшави на 1936-37 р. виказує сильний зріст видатків на емеритури, ренти і відправи для звільнених міських працівників. В 1934 р. ті видатки виносили 8 міл. зл., а в прелімінари на слідуючий рік передбачено на емеритури 18 міліонів і 600.000 зл. Круг поважних осіб при співучасти правничих кругів задумує звернутися до Найвисшого Адміністраційного Трибуналу в справі марнотравної господарки теперішного заряду Варшави.

Французький учений про Гітлера

Небувала дивовижа у Франції.

Люї Бертран, оден з т. зв. „несмертельних“ членів Французької Академії Наук, знаний як побожний католик, вернувся з подорожі до Німеччини й видав невеличку книжку про Гітлера. В ній описує Гітлера тоном найвисшого признання. Ось зразок: „Як тільки сповістять, що надходить Гітлер, маси кидаються в той бік... Такого захоплення й одушевлення я ще не бачив. Питаю: Котрого монарха, котрого національного героя аж так шанували й почитали, аж так любили й підносили до небес, як того скромного чоловіка в брунатній сорочці, котрий надходить як король в великім оточенні і все має вигляд робітника. Во істину, се вже не популярність, се — релігія. Гітлера його прихильники уважають пророком...“ Така опінія Бертрана викликає дивовижу в цілій Франції тим більше, що він пише ще в тій книжці: „Се наївність, робити Гітлерови закид з того, що він роздер версайський договір. Бо відколиж то респектують договори, які хтось підписав тоді, коли йому ніж прикладали до горла?“

ОСИП НАЗАРУК 41)

ROMA AETERNA

Вічний Рим—Апостольська Столиця

VI. На площі св. Петра.

Всякі провідники по Римі і дуже поважні книги, писані професорами естетики, називають площу св. Петра в Римі найкращою й найвеличавішою площею світа. А мені здається, що мабуть всі вони пишуть се під вражінням того, що стоять перед церквою св. Петра, катедральною церквою Голови католицької Церкви і перед наймогутнішим памятником християнського будівництва. Мені здається, що від площі св. Петра в Римі гарніша площа св. Марка в Венеції.

Та йдім по порядку. Наперед треба описати площу св. Петра, а потому будемо її порівнувати з площею св. Марка.

В суботу, 15 липня 1933 р., в годині 5.20 по полудні, я в товаристві згаданих висше священиків через площу Рустікуччі доходив до площі св. Петра. Розуміється, погляд паде передовсім на церкву св. Петра. І думка остає якийсь час під вражінням, що стою перед головним центром культу св. католицької Церкви, від котрої не було на землі нічого величавішого. Се вражіння складається з легкого, ледви замітного внутрішнього дрожання — годі сказати фізичного чи духового, чи обидвох разом. Мабуть виключно духового. І тому воно таке ніжне. І ще оден доказ приходить до голови, що се виключно духове: бо фізично далеко могутніші американські хмародери в Ню-Йорку, але вони не роблять такого вражіння як церква св. Петра. Не відчувається перед ними ніякого дрожання.

Прийшовши до себе від першого вражіння, котре мов тепла приємна мрака оточує ум, почав я розглядатися по сонцем залитій площі св. Петра.

Та площа, обнята великою масивною колюмнадою з сірого травертинського каменя, має форму еліпси, бо так закроєна та колюмнада. Розмір тої площі між колюмнадою 240 рази 190 метрів. Еліпсоїдальна колюмнада в двох місцях перервана: від входу на площу і від входу до церкви, де еліпса лучиться з неправильним чотирскутником, котрим можна підійти до церковних сходів. Ту великанську колюмнаду, що робить дуже могутне вражіння (може й за могутне в порівнанні з фасадою церкви), збудував Б е р н і н і величезним коштом в роках 1655-1657. А фундував ту колюмнаду папа Александер VII з роду Хігі. На самій середині площі обнятої колюмнадою є високий на 25 і пів м. єгипетський обеліск, одинокий, що не тріс зі всіх обелісків, які є в Римі. Привезено його до Риму з міста Геліополіс в Єгипті і на приказ цісаря Каліґулі в р. 39 по рождестві Христа уставлено в ватиканськім цирку того цісаря. На місци, де той обеліск стоїть тепер, казав його уставити папа Сикст V з роду Перетті в р. 1586, отже на сто літ перед збудуванням колюмнади. Уставлення того обеліска було надзвичайно трудне. Вже тому, що він важить шість тисяч сотнарів. Уставляв його інжинір Домінік Фонтана. На обеліску збереглася досі присвята цісарям Авґустови й Тиберієви. На самім його верху є хрест. А на камяній долівці перед ним зазначена в порфирі лінія полудня. Праворуч і ліворуч від обеліска два дуже гарні і милі водограї. Вони збудовані з орієнтального ґраніту... Вода з них походить з Акве Паоле і вискакує на сім метрів вгору. Падучи з одного ґранітного басену в другий освіжує площу, що дуже пожадане особливо в такі горячі дні, як був той, коли я вперве оглядав площу св. Петра. Ті дві керниці з водограями збудував Мадерна.

(Далі буде).

ОГЛЯД ПРЕСИ

Обовязки католиків

Супроти сучасного недовірства.

Schönere Zukunft, Nr. 21 з 23. II. 1936 ст. 547.

Паризький католицький часопис „Vie intelectuelle“ уладив недавно анкету в ціли висвітлення причин тепе́рішнього недовірства. На основі докладних звітів ствердив, що в цілій Франції, з усего формально католицького населення ледви 20% се практикуючі католики. Як головну причину сучасного недовірства подає за малий виховний вплив, що його мають внаслідок свойого конкретного поступування на поблизьке окруження мужі, яких загально уважають католиками. Полководець Rovllet — як доносить паризький журнал „Ami du Clerge“ в ч. 2 з 1936 р. — на підставі своїх зіставлень дійшов до слідуючих висновків: „Проблема недовірства се передовсім проблема життєздатної сили вірних, а саме їх вірности духови евангелії та здібности до зрозуміння інтелектуальних вимог і стремлінь сучасности. Але щоб зрозуміти сучасність, треба полюбити її у всім тім, що направду гідне любови. Її не повиннося обкидувати безліччю фарисейських, еґоїстичних та відрухових зневаг. Любити й розуміти значить любити, щоб зрозуміти, та розуміти, щоб полюбити її, — бо саме на цьому полягає успіх особлившого світського апостольства, що його благословить Церков; і це апостольство повинні практикувати рівні між рівними, зглядно окруження серед окруження. Так Бог — у своїх відвічних плянах — доконує спасення людей через людей. Дійсно так апостолуючи осягається найбільше на привязанні, довірі та духовому впливі. Так лише апостольство навіяне любовю ближнього всилі успішно впливати на людей в їх навертанні. Коли отже зізволимо, щоб предивна сила Церкви достосовування до даних обставин часу стала чинна і плідна, то й вихіснуємо для неї всі теперішні духові течії. Так, завдання наших філософів і вчених сучасности дуже велике, але й велике завдання всіх вірних доброї волі — як світських апостолів, що повинні трудитися та співпрацювати з церковною Єрархією над приміненням християнсько-католицьких засад віри й моралі у практичному житті, як карні члени Католицької Акції... Йде про те, щоб ясно представити, що правдивий гуманізм знаходить повне своє звершення тільки в християнстві; й навпаки, кождий чужий християнству прояв духа мусить раз на завсіди остати безплідним, зглядно знидіти. Наша віра не сміє дати випередитися у розвязці великих проблем, що їх видвигнув сучасний поступ науки, думки й знання: катол. Церква не може глядіти на все зі спокоєм недовіря й рівнодушности та залишити розвязку тих пекучих проблем своїм противникам. Словом, Церква не сміє зречися своїх прав; навпаки, вона має постійно оживляти й проникати своїм духом всі ділянки суспільного життя.. Святість — з чого всі мусимо ясно здавати собі справу — се підставовий цілющий лік на недовірство; бо вона зізволяє нам засяти обличчам Того, що по всі часи обоснував віру й дав їй тривкі риси досконалости й авторитетної потягаючої сили...“

Догма, обряд, національність

Дискусія над тим в далекій Азії.

Від 18 жовтня до кінця 1935 р. кождого четверга в Харбіні (Манджурія) відбувалися виклади православних духовників про „отступленія Римской церкви от Православной в ученіи о таинствах“. Се були передовсім напади на католицьку Церкву і св. Отця. „Католическій Вѣстникъ“ Російської Єпархії Византійсько-Словянського обряду в Манджурії дав добру відправу православним лекторам. Подаємо в перекладі цікаві уривки тої полеміки, де говориться про взаємини догми, обряду й національности.

„В католицькій Церкві є тепер три відміни обрядів західного походження (римський, амврозіянський і мозарабський) та не менше як 14 східних обрядів, котрими славить Бога около 10 міліонів католиків, які зовсім не бажають переходити на латинський обряд. Та зрештою ніхто їх до того не примушує. Навпаки і римські Первосвященики все обачно охороняли східні обряди, навіть в самій Італії, і все будуть охороняти...“

Про взаємини догми й обряду пише князь Ал. Волконский, російський патріот, б. атташе російського правительства при Квіринялі, в творі: „Католицизм і святе передання Сходу“ (1933 р.): „Се річ природна і благочестива любити свій обряд і бути йому вірним... Та треба здавати собі справу з відносної цінности обряду й незмінної цінности догми. Догма — дар Божий, зісланий з небесних висот. Обряд — людський твір, що підіймається не вище кадильного диму, а вже ніяк не вище хреста на дзвінниці. Тільки в творенні молитов виявляється осінена благодатю людська природа; але саме та сторона обряду і граничить з догмою. Люди мало розвинені склонні зводити свою віру до любови рідного обряду. В Росії таке розуміння релігії було зовсім звичайне... В гармонійнім розумінні християнства догма повинна панувати над обрядом... Перевернути те відношення значить внести затемнення в область духа, в поклонення „духом і істиною.“

Словом, кн. Волконский признає велике значіння обряду як необхідної форми для прояв духа, та перестерігає, щоб византійсько-словянське богослуження дійсно було виразом духа, волі, вічних релігійних правд, а не простого розжалоблення, хвилевого почування. „Обряд естетично прекрасний, каже він, та по суті ніякій католицькій догмі не противорічить. І національність вповні законно проявляється в релігійнім обряді. Тойсам обряд набирає іншого відтінку в залежности від того, якої народности служачі... Тому приняття чужого обряду при переході на інше віроісповідання дійсно може причинитися до ослабдення національних почувань... Другий неминучий прояв національности в питаннях віри виражається в способі сприймання правди. Правда сама по собі незмінна й не підлягає субєктивному впливові чоловіка. Але її неспівмірність з людськими спроможностями та її многогранність роблять її недоступною вповні для людського сприймання... Звичайне різке протиставлення Сходу Заходові загрожує безмірним узагальненням. Схід російський і Схід халдейський не тотожні, як неподібний німецький Захід до Заходу бразилійського. Та всетаки без сумніву в якийсь інший, хоч і трудно вловимий, відтінок в думанні й почуванні християнського Сходу й християнського Заходу“.

Найважніша зміна в Польщі

Пересунення настроїв на ліво.

„Вечур Варшавскі“ стверджує, що в останніх часах в Польщі сильно розвивається комунізуючий рух. В першій мірі на видавничім ґрунті, але також і в масах.

„Повстав — пише — „Спільний Фронт“ літературний, зґрупований коло „Левару“ і „Лівого Тору“, повстав пресовий „Спільний Фронт“, що розпоряджає кільканацятьма тижневиками з дуже поважними накладами, як напр. „Попросту“, „Обличче Дня“, „Левар“, „Перекрій Тижня“, „Газета Робітнича“, „Нова Весь“ і т. п. Повстав академічний спільний фронт, що обіймає комуністів, соціялістів, демократів (т. зн. З. П. М. Д. — правительственний!) і Легіон Млодих. Повстає в сій хвилі спільний фронт організацій молоді, що обіймає своїм засягом також декотрі організації народної молоді й заповідається в короткім часі конґрес з участю соціялістів, комуністів, „легіоністів“ і людовців. Вкінці істнує тихий спільний фронт на терені професійних союзів, в котрім ППС має більшість, але комуністи — повну ініціятиву. Так отже ППС як організація банкротує подібно як соціял-демократія інших країв. Та рівночасно наступає відродження лівих напрямків і обняття проводу над клясовим рухом робітничим і селянським та над радикальним інтелігентським рухом Комуністичною Партією Польщі. Се здається найважніша зміна, що зайшла в наших часах“.

За спадщину по Новаківськім

В неділю 22. III. в салі Музею Наукового Товариства Шевченка у Львові, вул. Чарнецького 24. I поверх відбувся святочний вечір присвячений памяти Олекси Новаківського. Публики було небогато. Сходини відкрив о год. 6·30 радн. Рак. Потому б. ученик Новаківського Смольський виголосив реферат п. з.: „Творчість О. Новаківського в світлі критики“. Референт розправився з закидами деяких наших критиків, котрі твердять неначе творчість О. Новаківського ненаціональна. Вкінці навів голоси чужих критиків, котрі підкреслюють, що творчість Новаківського національна, українська. — Ученик Новаківського Степан Луцик подав жмут споминів про нього. З оповідання референта видно було, як сильно впливав Новаківський на своїх учеників. — Третий референт проф. В. Залозецький обговорив справу оснування окремого музею, в якім зберігалисяб скарби мистецької творчости Новаківського. Покищо треба реставрувати помешкання пок. мистця і там створити тимчасовий резерват мистецької спадщини Новаківського. — В дискусії др І. Копач твердив, що найлекше булоб призначити окрему кімнату для спадщини по Новаківськім при істнуючих Музеях, а саме при музею НТШ або при Національнім Музею. — Дир. Пастернак заявив, що музей НТШ має щойно розбудуватися, тепер нема вільних кімнат. Треба створити тимчасовий резерват в помешканні Новаківського. Сходини закінчив радник Рак заявляючи, що в справі спадщини по О. Новаківськім Кураторія скличе окрему анкету.

Під веселую хвилину

Літорость з роду Куницьких.

Вже другий раз благородна літорость з роду Куницьких а саме Модьо Куницький ратує перед загладою католицьку Церкву. Раз уратував її в 1934 р., коли „накладом власним“ випечатав у Варшаві брошуру під прекрасним заголовком, який давав богато до думання, а саме: „Московська масонерія й дорадники греко-католицької Єрархії.“ Ту брошуру видав Модьо „як вірний син св. Греко-Католицької Церкви, що виріс у старій священичій родині“. Видав, сарака, власним коштом, розіслав куди міг і знав — ну і вратував нашу Церкву, бо як видно стоїть до сеї пори. Хтобудь навіть не годен зрозуміти того, яке добре діло вшкварив Модьо вже в 1934 р.

Ну, а тепер, лише два роки по тім першім подвигу, запримітив Модьо другу подібну небезпеку, а саме, що „Нова Зоря“ поміщує переклади з журналу „Die Neue Weltbühne“, котра належить до комуністичних органів, чи має совітофільський напрям.

Отже Модьо Куницький написав до католицького „Діла“ пересторогу, звернену і до Вп. католицького Редактора „Діла“, ну і до всеї нашої католицької суспільности через католицьке „Діло“ і його католицьку редакцію.

А ми перечитавши ту пересторогу Модя та ще з покликанням на КАП, настрашилися в нашій редакції неякбудь. Бо клопіт наш справді великий: миж подавали і подаємо статті не тільки з „Die Neue Weltbühne“ (над комунізмом котрої ще дискутують комуністи), але подавали ми і подаємо статті навіть з „Ізвестій“ і богатьох інших справді комуністичних газет. Отже со страхом і трепетом просимо Модя порадити нам в католицькім „Ділі“, чи для добра католицької Церкви маємо цілком не містити нічого з комуністичної преси, чи може дозволить нам Модьо напр. містити перше речення з комуністичної статті, або бодай половинку першого речення, а потому писати „і т. д.“ Не сумніваючись у благородности Модя і в значнім розумі Хв. Редакції „Діла“ (котра свій орґан поставила на небувало високій інформативній і всякій іншій вижині), сподіємося в тій справі ласкавої відповіди обох тих умових сил нашої суспільности і за ту відповідь згори щиро дякуємо. А Вп. Модеви Куницькому желаємо зокрема веселих Свят і щасливого Нового Року — далеко наперед! Як то добре, що не перевелися ще благородні люди в нашій суспільности, котрі так дбають за кождий наш крок, хоч самі належать до іншого табора. Докладно читають „Нову Зорю“ і де тільки побачать, що вона загрожує католицькій Церкві, зараз — перо в руки і пишуть до католицького „Діла“, а католицьке „Діло“ зараз ратує. Ну і все в порядку. Розуміється, аж до часу, коли редактор „Діла“ знов піде на ікру до большевицького консуляту або до іншого льокалю, напр. до Харкова вишле разом з УНДО-м свого представника. Коли Модьо Куницький схоче також туди піти або поїхати як представник УНДА і напише в „Ділі“, що робить се також для добра католицької Церкви, то ми всі в редакції "Нов. Зорі" повіримо йому на слово, бо вже знаємо його благородність і з тої брошури про масонів як дорадників Греко-католицької Ґіерархії і з того „поучительного“ листа до благородного редактора „Діла", котрий він помістив (і добре зробив, що помістив) в 69 ч. того благородного орґану, в котрім ще ніколи не хвалили большевиків і ніколи не руйнували католицької Церкви. Бувайте здорові і майтеся в гаразді!

Покажчик змісту

перших девятьох річників „Нової Зорі"*).

143 Ө В. З.: Князь Ярополк І-ший 145 Ө Смерть проф. Івана Шішманова 154 Ө Іван Лучицький — історик Українець европ. слави 171 Ө І. Кр-й: „Руські" переклади св. Письма з 860 р. (Нові гіпотези) 173 Ө І. Кр-й: Переписка Богдана Хмельницького 173 Ө Кр-й: Початки масонства на Україні 179 Ө Ів. Кревецький: Сучасна укр. історіографія 193 Ө І. К-ий: Ізидор Шараневич 211 Ө Бібліографія /історичні фальсифікати/ Р 215 Ө А. Л. Петров найвизначніший нині дослідник Закарпатської Руси 223 Ө І. К-ий: Україна і Апост. Столиця в укр. історіографії останнього десятиліття 241 Ө Коли ми були одним з найкультурніших народів в Европі /Проф. В. Розов: Українські грамоти/ 270 Ө Stefan Tomaszewski: Nowa teorja o początkach Rusi (К.) Рз 290 Ө 500-ліття уфундування латинської Капітули у Львові 293 Ө С. Томашівський: Перемисько-руський князь /Генрих/, якого ми досі не знали 329 Ө М. Г.: В 300-ліття унії львівських Вірмен 1630—1930, 329 Ө Галичина і Росія /істор. дані про субсидіювання москвофілів Росією/ 330 Ө В. Миропільський: На світанку нашої історії 330 Ө /А. В. Соловʼєв/: Словянські стяги 376 Ө /Бар. М. А. Таубе/: Тризуб св. Володимира. Нова розвязка загадки 388 Ө /Юніюс/: Самозванці 390 Ө /Фр. Подлеский/: Укр. питання в польській історичній освітленню 392, 394 Ө 1830/31 рр. на Україні 394 Ө К. П.: Листонадове повстання й польсько-російська війна 1830—1831 396, 398 Ө Костомаров про освобождення Словян 396 Ө К.: Ана Ръина. Нова праця шведського ученого /Р. Екбльома/ 425 Ө Спір про початки української нації 421 Ө Др. Й. Пеленський: Початки укр. нації 427 Ө /С. Ольденбург/: Володарська старість 459 Ө В. Гартман — А. Ч.: Властиве значіння вишивок Ф 477 Ө Ів. Кревецький: Стефан Томашівський як історик 497 Ө Б. Княжинський: Хрестоносні походи й Українці 502а Ө М. А.: Український національний рух у XIX ст. /праця І. Борщака/ 515 Ө В. Княжинський: Західна верства в найдавнішій київській традиції 515 Ө К.: Григор Орлик — Великий емігрант України /праця І. Борщака/ 521 Ө Джентельмен 70 літ на престолі (Франц Йосиф I) Н 567 Ө Українець: /Гадяцький договір/ Велике Князівство Руське. Повний текст Гадяцького договору 625, 626. Гріхи батьків. Гадяцький договір і Поляки 628, Хто винен? Гадяцький договір і Українці 630, 631, Найбільша помилка творців Гадяцького договору 636 Ө о. М. Каровець: Віденъ і Українці 663 Ө Гліб Василь: Свастика 700 Ө Польська ревізія Хмельниччини. Проф. д-р О. Гурка про польсько-козацьку війну 1648—1649 рр. 700 Ө о. М. Баранецький: Про наш „Тризуб". Яке його значіння і чи е на те які докази в народі? Н 716 Ө Помер російський історик /Е. Ф./ Шмурло Н 734 Ө І. К.: Св. Велика Княгиня Ольга 744 Ө Міжусобиці на Руси. Що про них пише літопис Нестора Ф 793—797.

Фільольогія — рідна мова.

Українська літературна мова й Галичина 217 Ө Правописний хаос на Україні 221 Ө А. П. О.: На зїзді фільольогів. Сумна репрезентація укр. науки /в Празі/ 280 Ө Зміна правопису /нарада в Тов. Журналістів у Львові/ 288 Ө Ів. Кревецький: Правописний хаос в Галичині та небезпека його збільшення 289, —: „Всеукраїнський правопис" 290, —: Оден правопис передовсім у Галичині 292 Ө Відкрито таємницю письма Етруськів 312 Ө Світський: Справа введення латинки 415 Ө Також світський: Дві важні справи /українізація Богослужень і введення латинки/ 421 Ө Львівські студенти-українїсти за латинкою Н 422 Ө Др. Стефан Годований: Латинка й українізація богослужень 441 Ө Також світський: З листів до Редакції. В справі латинки Н 445 Ө В. Городиловський: Важна справа на часі /про латинку/ 454 Ө Замітки про мову і т. д. 345 Ө о. Др Йосиф Застирець: Про наш правопис і письмо 426 Ө К.: Тайне письмо на Україні 457 Ө В. Б.: Рідна Мова Р 604 Ө Проф. Др Іван Огієнко: Чистота й правильність укр. мови (Відповідь нефаховому критикові) 608 Ө 200 постійних помилок в мові галицьких Українців /відчит Дра М. Рудницького/ Н 617 Ө Двісті постійних помилок /звіт з відчиту/ 620—623 Ө о. Юрій Кміт: З листів до Редакції /запрошує до співпраці при бойківському словарі/ Н 625 Ө „Новий Час" /і „Діло" про новий правопис/ Н 703 Ө /Вячеслав Будзиновський/: Підручник української мови 723, 725, 727, 728, 731, 732, 734, 736, 740, 743, 747, 753, 759, 765.

XI. КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТО

Поезії, вірші, поезії в прозі.

Хаїм Нахман Бялік: Як трава мій народ В 749 Ө Я. Вільшенко: У Різдво Христове В 104 Ө Ду-Фу: Осінній вітер плаче Мф 291 Ө Василь Лімниченко: Свята ніч В 204-5, —: Водохрещі В 207, —: Новина з Вифлеєма В 301, —: Пружин 329, —: На барикади В 329, —: І затужити за семейним домом В 329, —: Молитва В 329, —: Якась туга бренить В 329, —: На Йорданські мотиви. З нами Бог! В 403, —: Гей роздзвонені дзвони!... В 426, —: Лунає гомін воскресних дзвонів В 530 Ө Людвік Єронім Морстін: Осінь. Переклав П. К. В 275 Ө Ір. Назарко: Ч. С. В. В.: Пелюстки 602, 605, 607, 615 Ө (р.) На Свято Українська Молодь Христові В 630, —: Великодне В 625 Ө Привіт Жінці Українці В 744 Ө А. Радомський: Утреня 401 Ө Іван Тургенєв: Задоволений Мф 178, —: Воробець Мф 243, —: „Почуєш суд безумного..." Мф 750.

Повісти — Оповідання. — Брат Бернард: Трохи похвали Ф 264 Ө о. Ілля Братик: Тиха геройка Ф 744 Ө Вероніка Сумна Ф 445 Ө М. Вовчик: „Рекопвалесцент"... Мф 283 Ө Марта Гроссе: Вакації Мф 245 Ө Іво Дельнич: Надгробний хрест Ф 439 Ө Артур Конен Дойль: Останній легіон Ф 129-130, —: Наїзд Гунів Ф 401 Ө Jens Jörgensen: Дурненький павучок Ф 242 Ө Андрій Кастен: Герой Ф 463 Ө І. Клюг: Два ангели Ф 104 Ө о. Юрій Кміт: З нових творів Ф 236, —: З нових писань /Собітка — Привид — Тартак — „Мучиться людина"/ 314, —: Радощі 360 Ө Коли Бога нема Ф 360 Ө Francois Coppée: Сміх з могили Ф 364 Ө І. Лобрук: Професорова любов Ф 329 Ө Pierre d'Ermite: Залитими полями йдучи Ф 362, —: Ходім! Ф 362, —: Комуніст батько і перше св. Причастя Ф 641 Ө Василь Маковський: Старий Тимко й Сабадашева бабуня Ф 699, —: Жахлива рокита Ф 701—707, —: „Я вже вмер..." Ф 717—729, —: „Андрей" на заслані Ф 723—743, 757—759, —: Потрясаюча подія. Уривок з сокільської повісти Ф 746, —: Наша жінка Ф 751—756 Ө В. Маковецький: Володар гір Ф 625, —: Арабески Мф 697 —: Гомін зпоза нас Ф 630, —: В посвітках Ф 631, —: Коивий Клевак Ф 633, —: Пімста Ф 634, —: Зайчик-Побігайчик Ф 635, —: Людські серця і бузьки Ф 637, —: Бабине літо Ф 639 Ө Осип Назарук: Роксоляна, жінка Халіфа й Падишаха Сулеймана Великого Ф 104-114, 116-197, 131-149, 152-160, 162-165, 167, 169-171, 175-205 Ө М. Никифоровський: Бузьки відлетіли Ф 270 Ө В. П.: З великоміських контрастів 401 Ө Гнат Потапенко: Баба замішалася Ф 257, 258 Ө Микола Рощин: Чорна дама Ф 699, —: Живодра Ф 798 Ө Студентка: Моральна купіль Ф 749 Ө Микола Трикутник: Вовк Ф 514 Ө Сигрида Ундсет: Ненароджені Ф 599.

Гуморески — Дотепи й анекдоти.

Макс Гаєк: Летюча риба Ф 223 Ө Г. Ф. Гофман: Відмолоджуюча кураїна Ф 403 Ө Ганс Глеглер: Стара історія Ф 409 Ө Петро Гонг: Таляр Ф 402 Ө З. Гротовский: За одних 10 сотиків Ф 788 Ө М. Зощенко: Люди і природа Ф 255, —: Почтова скринька Мф 209, —: Зовсім просте Ф 224, —: Примхи Непа Ф 233, —: Упятничий запал Ф 234, —: Буржуї Ф 240, —: Зуби Ф 250, —: Забавна історія Ф 405, —: Жорес Ф 426, —: Чужинці Ф 431, —: Радянський бюрократизм Ф 435, —: Прошак Ф 489, —: Пожар Ф 625, —: Ліквідація неграмотности 531, —: І коло злодіїв крутo Мф 595, —: Жити можна Ф 599 Ө И. Ільф і Е. Петров: Совітський Робінзон Ф 779 Ө К.: Скаженина в поїзді Ф 447 Ө В. Катаєв: Братня солідарність Ф 334, —: Іспит Ф 745 Ө Константин Коровкін: Пума американська Ф 499 Ө А. Ларин: Пригода професора Ф 259 Ө Олд-Бой: Карнавалова салатка Ф 710, —: Весна у Львові Мф 714 Ө Олд-Бой /і Обсерватор: Великодні враження Ф 724 Ө /Ренніков А./: 75 міліонів людей під суд 148, —: Міжнародній корпус Ф 533, —: Що буде в 1934 р.? Ф 699, —: Про безправні єства Ф 789, —: Зі щоденника Сталіна Ф 792 Ө А. Сакмаров: З обичаїв у „раю" Ф 260 Ө Ал. Светлов: Товариші з апаратиками Ф 235 Ө Теффі: Псевдонім Ф 509 Ө В. Н. Тоболяков: Знищмо цей проклятий алькоголь Ф 354, —: Баба ф 417 Ө Іван Тургенев: Дописувач Мф 252 Ө В. Черпій: Ратаєвська любов Ф 413 Ө „Англієць" Мф 184 Ө Вибори 1928 р. в дотепах 117, 118, 120 Ө Горожанин СССР за кордоном 150 Ө „Давай Крим" Мф 247 Ө Еволюція або маленька справа 129-130 Ө З гумористички Н 215 Ө З життя великого працівника /Т. Момзена/ Ф 280 Ө З московського гумору Мф 297 Ө З політичної гумористики Ф 397 Ө Кошторисна драма Ф 222 Ө Коза Мф 182 Ө Модерна притча про Адама й Еву Мф 248 Ө „Новий Час" і кінець світа Мф 479 Ө „Официяльний язик". Образок з Закарпаття Мф 258 Ө Письменники і їх лікарі Мф 254 Ө Під веселою хвилину. Знання теперішних абітурієнтів Мф 484 Ө Політичні гуморески Мф 473 Ө Приятельські позички Ф 330 Ө Совітські анекдоти Ф 790, Мф 791 Ө „Читач" Мф 180 Ө Чотири темпераменти в воді Ф 164 Ө Як вам се подобається Мф 262.

*) Гл. „Нова Зоря" чч. 799, 829, 843, 845, 847, 849, 851, 855, 857, 859, 861, 863, 865, 867, 869, 873, 920, 922.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Віра й дари мудрців. По перше розважте сильну й живу віру мудрців. Вони вибралися в дорогу з надією знайти царську дитину, окружену всякою пишнотою і величю, котра відповідалаб достоїнству того, що вродився, аби стати володарем світа. І глянь, замісць того вони стрічають тільки убожество й пониження: дитя повите в убогі пелени, в яслах лежаче. Коло нього тільки убога дівиця і звичайний ремісник, віл і осел. Та їх віру міжтим більше освітили прикмети того, котрого вони знайшли з таким трудом. Отже вони не згіршилися тою непоказною зовнішністю, на котру не дивилися світськими очима. Вони під тою убогою і низькою ослоною бачили й обожали свого Царя, свого Бога і свого Спасителя. О, які щасливі душі, котрих віра не гіршиться ні яслами, ні хрестом Ісуса, лиш котрі тим сердечніше привязувалися до Нього, чим глибше Він з любови до них понизився.

По друге розважте, як мудрці знайшовши нашого Господа зараз впали перед Ним на обличча й віддали Йому почесть. Тим покірним і підданчим положенням тіла дали вони пізнати глибоку пошану й побожність своїх душ. Чи ми наслідуємо їх такою самою покорою, пошаною й побожністю, коли в молитві являємося перед тимсамим Господом? По тій чолобитні вони відкрили свої скарби і принесли Йому свої дари, а саме золото, кадило й мирру. Якістю тих своїх дарів вони виказали свою віру в Того, котрому їх дали. Вони обдарували Ісуса своїм золотом як даниною, котра належалася Йому як їх цареви. Вони принесли Йому кадило (котрого вживають підчас Богослуженння) як свому Богу. Вони дали Ісусови свою мирру (котрою послугувалися при гребанні померших) як смертному чоловікови, котрий прийшов, щоб своєю смертю спасти всіх людей. Отже після їх примїру щоденно віддаваймо Йому нашу найліпшу пошану в усіх тих видах як нашому Цареви, як нашому Богу і як нашому Спасителеви!

По третє розважте, що коли мудрці знайшли Ісуса Христа, тоді небо спонукало їх, щоб більше не верталися до Ірода. Тому вони повернули іншим шляхом до свого краю, щоб нас поучити, що коли ми знайшли Ісуса Христа, то не сміємо більше вертатися до ворогів Його і наших, до Сатани й до гріхів. Ми мусимо йти до нашого правдивого краю зовсім іншим шляхом ніж був той, котрим ми з нього віддалилися. Мусимо йти не розриваючись, не оглядаючись і не пристаючи. Наш дійсний край се рай. Ми віддалилися з того нашого краю через гордість, через непослух, через любов до тих видимих річей і через те, що ми задоволяли свої змислові похоти споживанням забороненого овоча. Мусимо вибрати зовсім інший шлях, коли дійсно хочемо вернутися знов до нашого краю. До сего треба сліз покути і покори і погорди тих видних річей і приборкання наших змислових похотей і спасенного умертвлення тіла й інших самовідречень і постійного безоглядного послуху, коли хочемо повороту в нашу правдиву вітчину.

Постанови собі покинути широкий шлях, шлях задоволювання пристрастей і змислових похотей і йти вузькою дорогою покути й самовідречення. Вона напевно заведе тебе до твого правдивого краю і до дому Отця твого.

Епп. Р. Челлонер
Апостольський Вікарій Лондону.

ПРОСИМО ВСІХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ І ПІСЛЯПЛАТНИКІВ ПРИСИЛАТИ ПЕРЕДПЛАТУ І ЗАЛЕГЛОСТИ.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НАЧАЛЬНИЙ ВОЖД ПОЛЬСЬКОЇ АРМІЇ ґен. Ридз-Сьмігли поїде в червні с. р. до Франції і візьме участь в маневрах французької армії, котрі спеціяльно для него урядять.

КІЛЬКА МОСКВОФІЛЬСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ зі Львова вислало протест до польських властей проти „накидування" їм назви „український" замість „русскій".

СТАНИСЛАВІВСЬКИЙ ВОЄВОДА Старжиньский відбув інспекційну подорож до Стрия. Там перевів люстрацію повітового староства і дорогової управи. Воєвода цікавився головно господарським положенням повіту.

ПОЛІЦІЙНІ ВЛАСТИ В ЧЕНСТОХОВІ припинили діяльність багатьох жидівських організацій робітничих, культурних і спортових.

НА ЛИТВІ шириться чимраз більше антисемітизм. Невідомі елементи використовують кожду нагоду і підюджують християнське населення проти Жидів. В м. Тельші, Ворні, Таурога були недавно жидівські погроми.

В ПРАЗІ відбувалися довгий час переговори між чехословацьким правительством і словацькими автономістами в справі участи словацької партії о. Глінки в правительственній більшости. На днях переговори перервано. Бо Чехи не хотіли згодитися на утворення окремого міністерства для Словаччини, якого домагалися Словаки.

ДО ЧЕСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ внесли законопроєкт про охорону держави. Він передбачує будову прикордонних укріплень і викуп землі в пригранічній полосі з рук „негідних довіря".

В ЧЕХОСЛОВАЦЬКІЙ АРМІЇ служить 95.000 Чехів (53%), 40.000 Німців (22%), 25.000 Словаків (14%), 10.000 Мадярів (5½%) і 10.000 людей інших національностей (5½%). В резерві має чехословацька армія 2,700.000 мужа. З того 53% Чехів, 22% Німців, 13% Словаків, 6% Мадярів, 6% Поляків і Ромунів. Таку статистистику напечатала чеська преса. А деж поділися Українці (чи нехай буде Русначи?).

НІМЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО повідомило зацікавлені держави, що в найкоротшім часі скасує міждержавну контролю над німецькими ріками. Ту контролю постановляв 341 параґраф Версайського договору.

В МОСКВІ відбулися вправи охотничих відділів протиґазової оборони. У вправах взяло участь 50.000 робітників. Вправи відбувалися під проводом військових інструкторів.

В БЕЛЬҐІЇ утворено окрему комісію оборони держави. До неї належать посли, сенатори, ґенерали і богато висших офіцирів. Комісія має провірити сучасний стан бельґійської армії і предложити евентуальні пляни в ціли її реорґанізації.

В БЕЛЬҐІЇ відбулися маневри сухопутної армії, змоторизованих військ і воздушної фльоти. В маневрах взяло участь також кілька річників резерви.

ФРАНЦУЗЬКИЙ ПОЛІТИК Андрій Тардіє заявив: Франції загрожують чотири небезпеки: війна, котрої ми не хочемо; соціялізм, котрий тепер прибрав форми етатизму і розтрачування буджетових грошей; недостачі конституції, котра руйнує французькі установи і вкінці моральний упадок суспільности. „Гарна" фотоґрафія...

МУССОЛІНІ заявив, що скасування санкцій се перший крок, щоб дати Італії повну сатисфакцію.

ПОХОРОН ВЕНІЗЕЛЬОСА відбувся в м. Кандії на острові Креті дуже торжественно. За домовиною йшли великі маси народу, були також представники грецького правительства. Окремо везли 1500 вінців зі всеї Греції.

В ЛОНДОНІ підписали морський договір між Англією, Злученими Державами Північної Америки і Францією. Договір увійде в життя 1 січня 1937.

АНҐЛІЙСЬКИЙ МІНІСТР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ Іден заявив польському мін. Бекови, що Анґлія однаково зацікавлена вдержанням мира на Сході як і на Заході. Велика Британія додержить своїх зобовязань.

АНҐЛІЙСЬКІ ВОЄННІ КОРАБЛІ, стаціоновані дотепер в Гібральтарі, відплили до Анґлії. Се означає відпруження на Середземнім Морі.

МІЖ СССР І ЗОВНІШНЬОЮ МОНҐОЛІЄЮ прийшло до заключення військового договору. Він звернений проти Японії.

АМЕРИКАНСЬКИЙ СЕНАТ ухвалив резолюцію, в котрій заохочує правительство Злуч. Держав, щоб зачати будову 4.000 літаків, по 800 літаків річно.

ТУРЕЧЧИНА пішла за прикладом Німеччини і виповіла односторонно договір про демілітаризацію дарданельського проливу.

ІТАЛІЙСЬКІ ЛІТАКИ скидали летючки над ріжними місцевостями в Абісинії. В них є зазив до Абісинців, щоб не слухали свого правительства і піддавалися Італійцям. Крім того збомбардували місто Гаррар, котре згоріло до тла внаслідок бомбардування запальними бомбами.

ВІЙНА В АБІСИНІЇ. Італійські війська наступають на полудне від рік Такацце і Сетіт на просторі від границь Судану аж до гір Семієну в напрямі на озеро Тана. На полудне від Амба Аляджі Італійці будують дороги, денно 10 км. Абісинський цісар стоїть коло озера Ашанґі з великою армією.

АБІСИНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило зліквідувати бельґійську військову місію в Аддіс Абебі з ощадностевих причин.

НОВИНКИ

Знижку цін наших видань продовжуємо до Великодних Свят.

Дискусійний реферат Преосв. Кир Никити на тему „Жінка в парохії в нинішних часах" відбувся у Львові, в домівці Марійського Т-ва Пань при вул. Руській ч. 10. Зміст: Душпастирську працю священика утруднює найбільше брак тіснішого звязку між парохом і парохіянами. Священик мусить зорґанізувати собі помічні сили. До такої праці надзються найліпше жінки, т. зв. парохіяльні помічниці. Кождий священик повинен подбати про те, щоб в його парохії була одна, дві чи більше парохіяльних помічниць. Завдання такої помічниці — навязати контакт з парохіянами в імені пароха, відвідувати хорих, помагати бідним та інформувати священика про все, що діється в парохії. Парох. помічниця має бути апостолкою, місіонаркою й потішителькою душ. Засада праці помічниці се засада любити Бога і ближнього.

Представники української кооперації були в міністра рільництва Понятовского, а саме інж. Павликовський, дир. Луцький і дир. Палій. Вони представили українські домагання в справі орґанізації і збуту сільсько-господарських продуктів через кооперацію. Зокрема обговорили низку справ звязаних з молочарством.

Міністр внутрішних справ видав розпорядок, на основі котрого кождий матиме змогу зазнакомитися зі змістом „Денника Законів". „Денник" мають виставляти у воєвідських урядах і староствах у місцях легко доступних для інтересентів (ждальні, інформ. бюра і т.п.) для безплатного переглядання заінтересованими особами.

Новий молочарський закон приняв сенат.

У Львові в бюрі віцепрок. Прахтеля-Моравяньского увязнили суддю Окружного Суду М. Гонсьоровского. Йому закидають, що допустився вчинків негідних судейського стану. Гонсьоровский має 54 літ, а 29 літ судейської служби.

Гумор. — Адвокат: Вибачте, та я не міг більше зробити для Вас... — Вязень: Алеж пане меценасе, два роки мені зовсім вистарчить.

В с. Кабарівці, зборівського повіту, поліція увязнила аґронома філії „Сільського Господаря" інж. Філінського, інструктора Хліборобського Вишколу Молоді „Сільського Господаря" п. Ореста Пригоду та молочарського техніка Районової Молочарні у Зборові п. Кордубу. Причина увязнення невідома.

З Берези Картузької вийшли на волю: проф. Малої Семинарії у Львові м-р. Теся, студ. прав Масляк та інші.

Подяка. Оцим почуваюся до обовязку зложити подяку Т-ву взаїмних обезпечень на життя „КАРПАТІЯ" у Львові за скоре й без зайвих трудношів виплачення повної обезпеченої суми по мойому бл. п. мужові о. Миколі Пиндзин, парохові в Ілемні п. Велдіж. — Скоре й акуратне виплачення обезпеченої суми уповажнює мене поручити це одиноке українське Товариство обезпечень на життя „Карпатія" у Львові найширшим кругам української суспільности. — Анна Пиндзин. 40-1—1

Союз польських інжинірів-католиків ухвалив резолюцію, в котрій домагається строгого святкування неділь і католицьких свят. Ту ухвалу вислано міністрови внутрішних справ.

Міжнародний конґрес вільнодумців має відбутися в чеській Празі в днях 8—14 квітня с. р. Темою нарад має бути цілковите відмежування релігії від держави. Між прелеґентами є також представник Совітів проф. Лукачевский.

В Празі вийшла книжка, писана в чеській мові, п. з. „Антихрист в Німеччині". Се збірка фактів і документів, котрі представляють переслідування католиків в Німеччині.

В Букарешті студенти політехніки проголосили страйк з приводу обниження підмоги для студенського дому й кухні. До страйку прилучилися також професори.

В Німеччині випечатали понад 70 міл. друків і афішів у ріжних мовах, котрі пропаґують олімпійські ігрища. Крім того видрукували понад 19 міл. примірників брошур у 19 мовах.

Журналістичну школу оснували еспанські католики. Школа має 282 слухачів.

В Парижі помер в 70 р. життя голосний російський композитор Александер Ґлазунов. Перед російською революцією він був директором петербурзької консерваторії. На тім становищі залишився також під совітською владою, що надала йому титул „національного мистця". Кілька літ тому Глазунов виїхав з Совітів заграницю на концертове турне і більше до Росії не вернувся.

Французький письменник Андре Моруа має заняти місце Бенвіля в Академії безсмертних.

В Італії появилися почтові картки, що представляють Божу Матір з Дитятем як їде на танку й провадить італійські війська до атаку...

Конкурси праці заведено в Італії. До них ставатимуть молоді рільники, ремісники й робітники — члени фашистівських синдикалістичних орґанізацій. В конкурсах звертатимуть увагу головно на ділянку винаходів, зокрема тих виробів, що можуть причинитися до унезалежнення господарського життя Італії від заграниці.

Жінка італійського престолонаслідника, княжна Марія Жозе, вибирається до Східної Африки, де має вступити до санітарної служби.

Музикольоґічний конґрес відбудеться в Барсельоні в квітні с. р.

Проміні для нищення підводних суден винайшли в Анґлії. Коли підводне судно зближиться до корабля на звичайну віддаль, щоб випустити торпеду, тоді знайдеться воно в сфері ділання системи промінів, що можуть судно негайно знищити.

В Сирії скінчився загальний страйк, що тревав 50 днів.

Гумор. — Поблажливий чоловік. — Жінка: Не забувай, що тільки мені завдячуєш те, чим ти тепер є!... Чоловік: Так, се правда, та я не роблю тобі ніяких закидів з того приводу.

Гумор. — Чи між тобою і твоєю жінкою ніколи не було ріжниці думок? — Була, але жінка того не завважила.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Український Нафтовий Промисл, спілку з огр. відп., основано 14. III. у Львові. Основний капітал спілки 100.000 зл. Директори спілки Шепарович, Кривуцький і Чучман. Нова спілка вже задаткувала відповідну скількість нафтових теренів в Михнівци та робить підготовку до праці на закуплених теренах. Адреса спілки: „Український Нафтовий Промисл" у Львові, вул. Словацького 14.

Приписи про літню пору торговлі для частини споживних склепів входять у життя з днем 1 квітня с. р. Крамниці, що продають овочі, солодощі й прохолоджуючі напої, можуть бути відчинені до год. 11 в ночі.

Збори Центробанку відбулися 25. III. с. р. в салі „Української Бесіди" у Львові. Звіт з 1935 р. відчитав др К. Левицький. Обороти Центробанку в 1935 р. збільшилися до 10,736.673 зл. Запасні фонди піднеслися до 307.740 зл., членські уділи до 206.100 зл. Число членів дійшло до 989 (872 кооператив, 20 правних осіб некооператив і 97 фіз. осіб). Власне майно Центробанку піднеслося до 513.840 зл., вкладки ощадности до 1,193.835. Стан кредитів уділених Центробанком піднісся в 1935 р. до 1,169.153 зл. Нерухомість Центробанку в первісній висоті подана на 510.091 зл. Льокації в банках, уділи в інших установах і вартісні папери дійшли до висоти 139.872 зл. Кошти адміністрації зменшилися до 35.529 зл. Позичкові залеглости зменшилися до 21.82 прц.

„Золотий Колос", українська кооперативна пекарня у Львові випекла в 1935 році 550.000 кг. печива з 41½ ваґонів муки. В пекарні занятих 25 осіб. В 1935 р. пекарня приступила до перемелу збіжжа у власнім заряді.

Українських пекарень в Галичині є 35, в тім 7 кооперативних.

Шевська нарада відбулася в Журавні. В тім районі є понад 100 шевців. Вони рішили оснувати ремісничу кооперативу.

Теребовельський Союз Українських Кооператив виекспортував 1935 р. 51 ваґонів безрог. Союз веде власну мясарню. Селяни доставили до неї 456 штук, битої ваги 59.280 кг. Союз перепродав 1935 р. 15 тонових ваґонів бараболі й 32 ваґони збіжжа.

В Мостиськах відбувся курс книговодів. Скінчило курс 15 книговодів.

В Любачеві відбулася кооперативна нарада. Створено торговельно - орґанізаційний осередок для кооператив Любачівщини з осідком в Олешичах.

Нарада кредитових кооператив відбулася в Зборові. Обговорено стан кредитівок в зборівськім районі та справу орґанізації дрібної ощадности.

Збори „Сільського Господаря" в Луцьку відбулися 15 с. м. Вибрано новий виділ, ухвалено буджет філії на 1936 р. і рішено зорґанізувати допомогу українській ґімназії в Луцьку.

Гумор. — Між приятельками.—Нині знов мущина укляк коло моїх ніг. — Все купуєш черевики?

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Вп. Др Мірчук. Наспів лист дра Масюкевича в справі допомоги при зібранні матеріялу до книжки про українську пресу. Щоб відповісти на питання в тім листі, мусілиб ми відставити трох людей до праці в бібліотеках бодай на 2 місяці. Се для нас неможлива річ. Тому др Масюкевич мусить сам приїхати до Львова і посидіти в тутейших бібліотеках, бодай пів року.

ЖЕРТВИ

Впр. о. Тришкалюк Алексій, Горигляди, п. Коропець: зл. 2·30 на кат. пресу.

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.32.

Нім. марка 1.45 — 1.48, фр. франки 35.01 — 35.08, шв. франки 172.90 — 173.24, фунти стерлінґи 26.29 — 26.36, австр. шілінґи 98.00 — 100.00 чеські корони 21.96 — 22.00, рум. леї 27.00 — 30.00, ліри 32.00 — 35.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 31. березня ц. р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакування	2.55 зол.
1 кг масла дес. експорт. з опакув.	2.60 „
1 л. молока	0.15 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	2.30 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло удержана, молоко слаба, на яйця знижкова.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 31. III. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Молоді кури І. кл.	1.10 зол.
Товщеві качки І. кл.	1.20 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: Чорні рожі.
КОПЕРНИК: Невидний промінь.
МАРУСЕНЬКА: Шір-Гашірім.
МУЗА: Епізод.
ПАКС: Голгофта. Життя і муки Христа.
СТИЛЕВЕ: Ґраф Монте Хрісто.

ПОДЯКА

Дня 16. III. зачались в Копичинцях шестидневні реколекції для вірних, яких уділяв о. Петро Мельничук. При битком набитій церкві виголосив 11 глибоко обдуманих, зворушуючих і гарно поданих наук для вірних, а 5 наук для дітей з Рідної Школи. З кождим днем зростало число вірних, а на закінчення церква не могла помістити людей, які зворушені до сліз кінцевою наукою верталися з твердими постановами домів. ОО. душпастирі іменем парохіян почуваються до милого обовязку отсею дорогою зложити щиру подяку о. Мельничукови за працю виконану з великою ревністю.

Копичинці 23. III. 1936 р.

о. Петро Шанковський гр.-кат. парох.
о. Володимир Рижевський, гр.-кат. сотрудник.

В Адміністрації „Нової Зорі"

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

Ціни в зл. (До Великодня знижені до половини):

Ч. 1.	Основи соціольоґії	3.—
Ч. 3.	Спіритизм	2.—
Ч. 4.	Життя св. Кирила і Методія	0.80
Ч. 5.	Я. Л. Секти й сектанти	0.60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. України-Руси**	1.50
Ч. 7.	**Ґреко-катол. Церква** (історія)	0.95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3.—
Ч. 9.	**Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло**	2.—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті**	0.50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0.60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0.80
Ч. 15.	**Борці за Церкву. Ч. ІІ.**	2.—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17.	Еп. Ґр. Хомишин: **Пастирський Лист про політичне положення**	6.40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі 1920 р.**	1.80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0.50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2.—
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1.—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архиереї**	0.25
Ч. 23.	Еп. Ґр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)**	0.40
Ч. 24.	А. Ч. **Українська молодь Христові**	0.60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: **Хто такий був Лютер?**	0.30
Ч. 26.	Осип Назарук: **На спокійнім океані**	0.40
Ч. 27.	„ „ **Жінка і суспільність**	0.50
Ч. 28.	„ „ **Жіноча справа**	0.40
Ч. 29.	В. Маковський: **„Андрей" на засланні**	0.80
Ч. 30.	А. Ч.: **Террор в минувшині**	0.40
Ч. 31.	Еп. Ґр. Хомишин: **Українська Проблема**	1.50
Ч. 32.	Осип Назарук: **Вибір звання**	0.40
Ч. 33.	о. Б. Кренціцкий: **Моя розмова з дослідниками св. Письма**	0.40
Ч. 34.	А. Ч.: **І-ий Зїзд Молоді**	0.40
Ч. 35.	о. С. Вапрович: **Про Аргентину**	0.40
Ч. 36.	Еп.Ґр. Хомишин: **Справа целібату**	0.40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: **Ґр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтелігенція**	3.00
о. Д-р Т. Галущинський: **Думка і наука Церкви в питанню літурґ. мови**	0.20
Д-р С. Томашівський: **Десять літ українського питання в Польщі**	1.50
Д-р С. Томашівський: **Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський: **Про ідеї, героїв і політику**	2.00
О. Назарук: **Роксоляна** (повість)	12.00
О. Н.: **Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0.50
Проф. Л. Коплер: **Релиґія і політика**	1.80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1.06
А. Ч.: **На калиновім мості** (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук: **Католицький журналіст обвинувачений за державну зраду**	1.30
Станіслав Лось: **За конструктивну політику на Червоній Руси**	1.00
Гадяцький Договір	0.50
Осип Назарук: **Націоналізм Донцова**	0.60
Осип Назарук: **Венеція**	3.—

В кождій культурній родині на цілім світі роблять подарунки з книжок при численних подіях і нагодах, а саме: 1) в день уродин, 2) в день імянин, 3) в день коли молодець чи панночка кінчить школи, 4) в день заручин, 5) в день вінчання, 6) на Святвечір, 7) на Великдень, 8) в день патрона місцевости, 9) в кожде родинне свято, 10) при кождій більшій щасливій або нещасливій події, щоб радість утревалити доброю книжкою, згл. щоб смуток злагіднити розумними думками доброго автора. Пригадайте Собі, чи Ви поступали так і чи в Вашій родині робилося так? Коли ні, то направте се, бо з культурних одиниць складається культурна родина, а з культурних родин складається культурна нація. Сила не полягає на грошах, ні на землі, тільки на уморальненні й укультивованні духа. При виборі книжок не забувайте про католицькі книжки „Нової Зорі" і „Правди".

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: ½ стор. 180·— зол., ¼ стор. 90·— зол., ⅛ стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: ½ стор. 280·— зол., ¼ стор. 140·— зол., ⅛ стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, неділя, 5 квітня 1936. Ч. 26 (925)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

Що діється в світі

Велика дипльоматична нота Ґітлєра з 17 точками.

Дня 1 квітня німецький представник Ріббентроп вручив у Лондоні велику дипльоматичну ноту німецького правительства, зложену з 17 точок. Зміст: Німеччина хоче рівноправности. До 4 місяців має бути скінчена перша часть переговорів. В тім часі Німці не збільшать в Надренії своїх збройних сил, коли Франція й Бельґія не збільшать своїх у надграничній полосі. Догляд над тим обійме спеціяльна комісія. Німеччина готова підписати договір з Францією й Бельґією про ненапад на 25 літ і готова розпочати переговори в справі заключення таких договорів з сусідами від півн. і полудн. сходу. В очікуванні на заяву про рівноправність у справі кольоній може Німеччина вернутися й до Союзу Народів. Новоутворений міжнародний трибунал мавби рішати всі спори, які можуть бути.

Вражіння з німецьких предложень в Анґлії.

Бюро Райтера звідомляє: Ріббентроп вручивши Іденови ноту, говорив з ним годину. Безпосередно потому зібралася рада міністрів. Засідання її тривало дві години. Кабінет збереться щераз. — Далі наспіли такі вісти: Рішаючі круги Анґлії занепокоєні особливо тим, що Німці не признаються до зломання договору і не предкладають ніякої запоруки, що шануватимуть договори на будуче. Найбільше непокоїть те, що Німці не хочуть приречи, що не будуватимуть в Надренії укріплень навіть продовж найближчих 4 місяців. Найближа нарада сиґнатарів льокарненського договору відбудеться в Брукселі 6 квітня.

Вражіння з німецьких предложень у Франції.

„Парі Міді" висказує здивування, що Францію держать немов поза клямрами дипльоматичних переговорів, бо німецьку ноту вручено анґлійському міністрови. Щойно анґлійський амбасадор Клерк вручив її переклад мін. Фляндєнови і то досить пізно. Отже виглядає якби Франція була під опікою Великої Британії. Та може уряд Франції вибрав таке посередництво. — „Журналь де Деба" пише: Предложення канцлера Ґітлєра виглядають на політичний маневр. Франція не може згодитися на ніяку комісію, що контролювалаб ділання на французькій території.

Як голосували Німці на чужині.

Около 800 німецьких горожан, котрі перебувають в Греції, голосувало на покладі корабля „Арта". Німецька кольонія в Парижі їздила голосувати аж до м. Сарбрікен. Німецька кольонія в Римі їздила аж до Ґенуї і там голосувала на покладі німецького корабля. Німці замешкалі в Швеції і Норвеґії станули до виборчої урни в пристані Сассніц. 4.000 німецьких горожан з Австрії та Швайцарії голосувало в м. Ліндав, Леррах і в Констанці. Німецькі горожани з Альбанії, Туреччини, Болгарії й Югославії голосували на кораблі Арта. Німецькі горожани в Чехословаччині поїхали окремими поїздами до німецьких місцевостей при кордоні і там голосували. Німецька кольонія з Варшави їздила голосувати до м. Ольштин. Німці з Мехіка і Злучених Держав їздили голосувати до найблизших пристаней, де стояли німецькі кораблі. Так Німці сповнили свій горожанський обовязок.

Страшна зброя воєнних кораблів.

Італійські воєнні кораблі дістали нову зброю т. зв. торпедові лодки або совґівці. Се малі моторові лодки з приладами до викидання торпед. В такій лодці сидять 2—3 матрози. Її спускають з корабля на море і вона мчить до ворожого корабля. Під самим ворожим кораблем випускає торпеду, завертає і втікає що сили до свого матірного корабля. Ті лодки дуже малі і рухливі, тому їх тяжко поцілити.

Палаюча границя.

Совітська аґенція ТАСС звідомляє: Японсько-манджурський відділ війська на 8 самоходах заатакував монґольську прикордонну станицю в м. Адикдолон, 45 км. вглиб Монголії. Рівночасно інший японсько-манджурський відділ атакував монґольський постерунок коло м. Булундерсу. В обох місцевостях були криваві бої. З обох сторін були вбиті і ранені. Такі події щораз частіші.

Боротьба з порноґрафією в Бельгії.

Велика филя порноґрафії заливає постійно столицю Бельґії та інші міста. Бельґійські власти зачали енерґійно поборювати ту язву на основі окремого закону. Закон передбачує високі кари. Рівночасно пошта і поліція дістали приказ звертати пильну увагу на всі підозрілі посилки з Франції, а відти йде головне зіпсуття.

Мутація голосу по їдженні

В американських фільмових заведеннях режисери завважили вже віддавна, що голос акторів зміняється кількакратно продовж дня, чого не можна завважити й заобсервувати нормально, а що звукові апарати реєструють дуже виразно. Досліди, переведені фільософами й техніками над тим явищем, виявили, що людський голос зміняє свій звук по споживтю поживи. Часом та зміна голосу перед і по їдженні така велика, що присутні в досвідних кабінетах мали вражіння, що слухають двох осіб. Стверджено факт, але дотепер не вдалося вияснити причини тої особливої мутації голосу. Над тим відбуваються досліди.

Скляні гранати на злодіїв

Анґлійська поліція почала вживати скляних ґранатів. Се скляні баньки подібні до жарівок, виповнені яскравою фарбою. В часі погоні за злодієм кидається в нього такий ґранат. Ловити такого злодія лекше, бо він вже зафарбований. Розуміється, коли злодія поцілиться й коли він не змінить одягу.

Достатне життя
Належну пошану
Ідеальні відносини
Суспільне становище
Торговельні звязки
Економічну незалежність
Реальні користи
— — запевните собі — —
складаючи свої ощадности в
КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ
„ДНІСТЕР"
ЛЬВІВ, УЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Наші приняття

Гостина чи тортури?

Слово до наших Комітетів і наших П. Т. Промовців.)*

Хвальна Редакціе! Може будете сміятися з мого листа і з моїх жалів, та всетаки осмілююся просити Вас. Коли сей лист бодай троха надається до поміщення в ґазеті, то дуже Вас прошу помістити. Деякі, здавалосяб менше важні, річи просто утруднюють нам пожиття з людьми, роблять нам менше гарним прекрасний світ Божий. Звертати на те увагу людям особисто — прикро й образяться. Найлучше звернути увагу загально, в ґазеті і то в такій як Ваша, на котру кричать, але котру читають уважно. Може се декому поможе. Гадаю, що буде се актуальна стаття якраз перед святами, бо в часі свят буває найбільше принять і найбільше того, про що тут пишу.

Маю таке нещастя, що часто мене просять на ріжного рода приняття. Якеж тут нещастя, спитаєте. Се навіть може бути завидне бути прошеним всюди. Та я ще раз кажу з притиском: нещастя! Якби не моє становище, задля котрого мушу ходити на ті приняття, то я не ходивби. А тим, що евентуально завидують мені того „щастя", опишу одно з таких принять.

Приняття в нас одно подібне до другого. Майже на кождім принятті побачиш тихсамих людей і такийсам порядок. До зануди тесаме. Та вже можнаб евентуально видержати ту одноманітність осіб і порядку, якби ті люди сиділи тихо. Та в нас майже кождий „діяч" терпить на меґальоманію. Все що він скаже, повиннося брати на вагу золота. Все що зробить, записати золотими буквами в книзі історії людства. А якже! Ніщо не може статися без його участи, ніяка імпреза не може відбутися без його промови. Він все і всюди балакає. Балакає й балакає. Довго й безконечно. Все і всюди тесаме. До зануди довго й — т е с а м е! Походивши по наших імпрезах, знаю досконало всіх таких панів. І досконало знаю наперед, що кождий з них говоритиме. Наперед можу з докладною точністю подиктувати на папір „промову", яку має

*) Від одного з наших громадян дістали ми отсю статтю. Висловлені в ній думки зовсім слушні. Пані й панове, котрі улаштовують якісь приняття, повинні взяти їх під розвагу. — Ред. „Н. Зорі".

виголосити чи радше заголосити котрийнебудь з тих стереотипних панів.

Уявіть собі невимовну тортуру слухати кількадесять разів до року одну й тусаму промову, одні й тісамі фрази тих самісіких людей...

На однім з таких принять була й одна з наших Ексцеленцій. На тім принятті я перший раз від довгого часу не нудився. Я мав забаву: обсервував муки Ексцеленції. Імпреза зачалася досить вчасно. Почалися як звичайно безконечні церемонії, припрошування, перепрошування, саджання на місця. Все те триває довго, як довго! Чиж не можна здобутися вже раз на такий порядок, який водиться між культурними людьми? Думаю, що вже наперед знається, хто буде на принятті. Отже заздалегідь можна уложити порядок місць при столі. Кількадесять кусників паперу — невеликий кошт. Виписати назвисько кождого гостя на карточці й положити її там, де має сідати той гість. Кождий гість сам зоріентується і сяде на призначене місце. Кілько часу, галасу, метушні й пустих церемоній заощадиться тим способом!

Та нарешті вже всі сиділи. Подали каву. Ексцеленція набирає цукру. В тій хвилині: Дзень, дзень, прошу о спокій! Забирає голос перший бесідник. Не випадає їсти підчас промови. Ексцеленція відкладає цукор. Промова довга, довга. Кава стигне, стигне. Бесідник балакає, розуміється на адресу Ексцеленції. Не щадить масних слів і похвал. Ексцеленція ніяковіє. Похвали й похвали. Аж нудно. Очевидне — переборщування. Беремося знов до кави. Вона за той час стала вже подібна до мороженої. Цукор шкода сипати, бо не розтопиться. Та по солодких словах можна випити й гірку та студену каву. Особливож по такій перерві від снідання чоловік таки добре виголоднівся. Та думаєте, що дали спокійно випити хоч ту студену нещасливу каву? Де там!

В душі нашого діяча „бушують думки“. Невже нинішне принятя буде чимсь замітне, коли він не промовить? Ні, наш патріот великодушний. Він готов ущасливлювати людство при кождій нагоді своєю промовою. По двох-трох ковтках кави знов: дзень, дзень. Знов промова... і знов і знов.

По шестій чи семій промові люди нарешті докінчили каву. На столі зявилися ріжні перекуски. В антракті між промовами набираємо шинки на тарілки. Та вже не довелося її зїсти. Чи комітетові змовилися і з розмислом замовили промови у „діячів“, щоб гості нічого не могли зїсти, чи таке вже наше нещастя, але таки не довелося попробувати шинки.

Чоловік таки добре виголоднівся (сеж доходить полудне), перед носом шинка, салатка, тісточка, торти... І дивишся на все те і ніби для тебе його поклали. І терпиш як нещасний Тантал. І за яку кару? А промовці балакають і балакають... Бодай їх!

Коло 1 год. Ексцеленція не видержує. Пращається й очевидно втікає. Мабуть з голоду. Не дивота. Користаю з нагоди й собі виходжу. Пізніше довідався я, що комітет сидів там до вечера. Було при чім. І вже не було промов, можна було попоїсти.

До всіх, що уладжують якісь принятя, звертаюся з просьбою. Наперед устійніть, хто має говорити, а потім дайте людям якусь продишку, не мучте їх безнастанно. Не йде мені про те, щоб наїстися. Богу дякувати, маю що їсти вдома. Та коли просите в гостину, то нехай же се буде гостина, а не тортурування людських нервів. Можна в часі їди піднести тост, можна сказати пару дотепних слів, але — змилуйтеся! — не довжезні промови...!

А для кождого вічного промовця кілька рад: Запамятай собі, брате, що промова чим коротша, тим ліпша. Я ще не чув, щоб хтось був невдоволений короткою промовою. Дальше: два рази подумай, заки раз скажеш, а скажеш два рази ліпше. А найлучше буде, як взагалі нічого не скажеш. Будь спокійний! Без твоєї промови людство напевно витримає. І колесо історії не спиниться. Не думай, що кождий жадібно прагне твоїх слів. Кождому досить того, що тебе бачить. А коли вже доконче хочеш пописуватися краснорічивістю, коли ти не годен вигримати, то уладжуй турнір промовців. Ручу тобі, що охочих до попису знайдеш під рубель. Або ще ліпше: змагайся в краснорічивости вдома, з жінкою. Там прекрасне поле до попису. Там попробуй своїх сил.

А на принятях просто з милосердя над своїми ближніми сиди тихо, не промовляй. Благаю тебе. Тоді станеш милий і всі дійсно полюблять тебе. Переконайся!

Зачни спробу від того, що будеш промовляти на кождім другім принятті і — на половину коротше. І сідаючи добре подивися на груди людей. Побачиш, як вони легко відітхнуть. Заглянь їм в очи. Побачиш, з якою вдячністю подивляться на тебе. Потому, як уже переконаєшся, що я тобі тут правду написав, тоді спробуй говорити вже на кождім третім принятті і скороти свої промови до 1/3 давніших. Ручу тобі, що вдячність людей для тебе зросте в геометричній прогресії. А по якімсь часі знов зменши свою краснорічивість — до 1/4. Тоді станеш одним з найбільш улюблених людей в цілім місті й околиці його. Зтгально зачнуть говорити, як дозріла мудрість твоя. І знаєш, — се буде навіть правда і то з тої причини, що ти менше говоритимеш.

Коли послухаєш мене, то я певний, що до 2—3 літ з великою вдячністю згадаєш і отсю статтю і газету, в котрій ти її перечитав.

Чоловік, що мало промовляв і мало писав у своїм житті.

ОУН відживає?

Про українське підпілля.

Краківський „Курієр Ілюстровани“ помістив в ч. 89 статтю з „добре поінформованих кругів“ п. з. „За кулісами конспірації“. Зміст: Командант ОУН полковник Коновалець під впливом своїх дорадників рішив змінити дотеперішні меметоди діяльности. Показалося, що дотеперішна організаційна система довела до завеликої розбудови апарату й організація стала замало рухлива. Створено богато секцій, підсекцій і т. д. А все те влекшувало деконспірацію. В боевих відділах повинні бути люли на 100 проц. певні, з походження виключно інтеліґенти. На чолі поодиноких організаційних гуртів повинні стояти добре законспіровані люди, добре вишколені і випробовані. Щодо пропаганди, то треба оминати нелеґальну акцію. Зате треба використати становище в кооперативах, читальнях, пожарних сторожах, в спортових організаціях і т. д. Треба звернути увагу на школи і на позашкільну освіту. Крім того використати ріжні релігійні свята, відпусти, приватні оказії і т. д. Користування нелеґальною літературою обмежити до найменших розмірів. Листуватися треба якнайменше. Пропаганду друком вести легальними видавництвами, часописами, брошурами і фаховими книжками. Головну увагу звернути на живе слово. Живого слова можна швидше випертися як писаного. До пропаґандової акції можна вживати ріжного елементу, залежно від потреб. Провід ОУН рішив відновити УВО (Українську Військову Організацію), зреорганізувати її комірки й оживити роботу. Передовсім рішили відмежувати УВО від політичної пропаґандової акції. Боевики будуть робити лиш терористичну роботу. Методи роботи і поділ організації остане такий самий як передтим. Збільшать тільки організаційний послух. УВО буде складатися в трох рефератів: рабункового, саботажного і терористичного. Саботажний реферат буде вести розвідку. Провід ОУН згл. УВО мав вже видати прикази і вказівки, щоб у найблизшому часі зачати живу акцію в краю.

ДО

ВСЕЧ. УРЯДІВ ПАРОХІЯЛЬНИХ І КОМІТЕТІВ ЦЕРКОВНИХ

Наша фірма одержала останніми часами много запитів про наше відношення до новоповставої в Станиславові ліярні дзвонів під фірмою Вільчинські й Фельчинські, що їздять від села до села розпихаючи де тільки вдається свої вироби.

Заявляємо отже, що з названими людьми нас нічого не лучило і не лучить.

Дивним дивом фірма та повстала на тому самому місці, де недавно була фірма МАҐАС і Ска здемаскована в часописах, а за якою скривалися два жиди ІЗРАЕЛЬ і ЛЯЙБ БЕРҐЕРИ.

Врешті подаємо до ласкавого відома, що поза нашими осідками Калушем і Перемишлем більше нігде не маємо ніяких робітень ані складів і загалом з другими ліярнями дзвонів жадні звязки нас не лучать.

З належною пошаною

БРАТЯ ФЕЛЬЧИНСЬКІ

ЛІЯРНЯ ДЗВОНІВ

КАЛУШ або ПЕРЕМИШЛЬ

Відозва

в справі Літопису філії держ. ґімназії з українською мовою навчання у Львові.

До б. учителів і абсольвентів.

У звідомленні філії держ. укр. ґімназії у Львові за 1935/36 шк. рік має появитися також огляд розвою цієї школи за весь час її 30-літнього існування, в тому теж особні глави присвячені: 1) учителям, 2) ученикам — головно абсольвентам цієї школи. А що автор цієї статті не може в інший спосіб зібрати всі потрібні матеріяли, відкликаємося цим шляхом до б. учителів і абсольвентів Філії з ввічливим проханням, щоб схотіли прислати як найшвидше свої найважніші життєписні дані, а саме: 1) б. учителі — дати й місце уродин, студій, учительської, військової та громадянської праці; наукові чи літературні заняття й осяги і все інше, що вважалиб доцільним помістити в звязкому життєписному нарисі; 2) б. ученики - абсольвенти — найважніші дані про свої студії, праці й осяги в ділянці фахових, суспільних, наукових, літературних і ін. занять та в пору війни. Бажане теж, щоб товариші подали інформації про близьких собі товаришів покійників, або таких, що не можуть про себе написати. Листи просимо надсилати на адресу: „Філія Держ. Ґімназії з українською мовою навчання — Ред. Комітет звідомлення“. — Львів, ул. Пекарська ч. 19.

Нові большевицькі видання

Радянофільський орган „Голос Покуття“ анонсує в 5. ч. свою „Популярну Бібліотеку“; книжки її виходять що місяця. За січень вийшла книжечка „Китай в репортажах“, за лютий „Крути“, на березень заповідає кн. про Шевченка. Крім того анонсується в тім органі Видавництво „Чорногора“ в Коломиї, що зачинає „Масову освіту“, також по 25 сотиків. Перша книжечка тої „Освіти“ називається „Народний Фронт чи Огненний Хрест“. Крім того з б. ч. нац. органу „Обрії“ довідуємося, що в Коломиї виходить також літературний комсомольський орган „Зеркало“. Отже большевизуючі чинники знов зачинають засипати наш нарід своєю отруєю. А чи хто журиться поширюванням католицьких видань?

Премії за згідливе супружжа

В Англії в богатьох громадах є цікавий звичай надгороджувати ті супружі пари, що жиють у примірній згоді. В дні патрона громади перед магістратом уставляються супружі пари. Сусіди свідчать під присягою, чи пара жила послідний рік у взірцевій згоді. Коли свідки зізнають одноголосно прихильно, тоді пара дістає 100 фунтів стерлінґів. Очевидно, аби дістати надгороду треба жити в згоді також з сусідами.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Большевицька небезпека

Під заголовком „Фронт на фронт" приніс „Новий Час" в ч. 69 статтю Юрія Горліс-Горського. Подаємо з неї отсе:

„Нова тактика московського большевизму по цей бік Збруча — нагадує перешколення інструкторів та активістів, навіть тих, що вишколили їх у свій час за Збручем. І... цієї зими, із кількох сіл кожного повіту відїжджали „поступові хлопці".. „шукати роботи в місті". За два-три місяці — вертались „підкованими на всі чотири ноги" в справах „єдиного народнього фронту". Новажна частина їх, бо майже з цілого Підкарпаття, — побувала на курсах, що їх червоні „професори" уладжували за чеською границею, частина побувала за Збручем, останні „шукали роботи" у Львові, Лодзі, Радомі, Бидґощі... Вернулися дуже мирно настроєні й пе ш за все — стали шукати порозуміння з націоналістичною молоддю. Праця пішла згідно з інструкціями... „Всі до спілки для боротьби зі спільним ворогом! За національне й соціяльне визволення!". Інструктори й активісти, що на курсах не побували — одержали інструкції на місці. Уся підготовна робота для зміни московсько-большевицької тактики на наших землях, пройшла для українського суспільства непомітно. Послуговуючись новою тактикою, ворог перейшов уже в наступ. Та чи бв хтось на тривогу в українських національних лавах? Чи мобілізує хтось громадянство до контр-наступу? — Ні.

Громадянство заколисане казкою про остаточну перемогу над большевизмом — не цікавиться його справами. Українці, які орієнтуються незле в подіях на італо-абісинському фронті — не мають зеленого поняття про те, що таке „об'єднаний народній фронт" на наших землях. Бо-ж... навіть у газетах про нього не пишуть... Коли хто завважує зміцнення комуністичного руху в своїому селі чи містечку — думає, що то тільки там таке сталося, а дальше цього нема. Зрештою, нема, мовляв, чого боятися, бо роблять рух зовсім не комуністи, лиш опозиція радикалів або цілком приличні соціял-демократи... Наші високі політики, з якими доводилося мені розмовляти на цю тему — махають знову зневажливо рукою: „Старі справи!..." — „Не робіть паніки!..." Що їх обходить, що „єдиний народній фронт" розїдав вже Францію. Що витанцьовує вже перемежний кривавий танець в Европі?! Тож в Еспанії, а не у нас, у... Львові!.. Боротьба з большевизмом?! — Старі справи!... Вій з вітряками!..."

Цими днями зроблено такий „експеримент". У моїх руках випадково опинилися списки „клієнтів" кількох большевицьких видавництв, які підчас замкнення тих видавництв,—були заховані у приватних мешканнях. Видавництво „Дешева книжка", яке саме тепер випустило серію брошур, зверненних своїм змістом на боротьбу з новою хвилею комуністичної небезпеки — вислало по кілька своїх книжечок і на кілька тисяч із тих адрес. У цей горячий час, коли українські політичні діячі і преса не звертають уваги на воскресення червоної небезпеки по цей бік Збруча, — зробити перекличку червоного фронту в Галичині, на Волині і Поліссі — досить цікаво... На реакцію довго ждати не довелося. Прислали передплату ті, що позбулися вже червоного дурману, що хочуть читати слово правди про московський большевизм і його „добродійства" для України. Поплили листи від тих, що вагаються, сумніваються, що прагнуть, щоб хтось розяснив їм те, що своєю неясністю — пече їм душу. Але посипалися і звороти з відповідними відправами від тих, що ображені аґентами Москви вже стали під прапори „народнього фронту". Щоб не забирати богато місця — наведу лише пару зразків із тих відповідей. На брошуру Сергія Орелюка „Коли комуністи за національне визволення" „товарищ" С. із Стебника, пов. Дрогобич, відповів: Перестаньте слати свій балахман до нашого села, не пхайте своїх брудних лап у село, де розвинений рух „Одноціло фронтовий"! На брошуру Вергуна „Большевизм і селянство" відповідає К. із Розлуки, пов. Комарно: „До панів видавців „Дешевої книжки": Прошу своєї шматки не висилати і не баламутити селян. Селянин уже прозріває і знає, хто йому союзник у боротьбі за національне і соціяльне визволення. Хай живе „Народній Фронт" на ЗУЗ! Хай живе комуністичний інтернаціонал — наш оборонець і союзник у боротьбі за національне і соціяльне визволення!" К. із Боринич пише: „Ви, пани спекулянти, хочете своїм фашистівським дурманом відтягнути культурно-свідомих селян від їхньої боротьби за національне визволення в рядах „Єдиного народнього фронту", а накинути свою фашадьку ідею. Ми маємо свій шлях, а ви, носії імперіялізму — вишліть свої книжки Гітлерові і Коновальцеві". Л. із Салін пише: „Звертаю вам ваш науковий матеріял, бо не бажаю читати такі книжки, які борються проти соціяльного руху, а принціпіюють дурман національний саме в той час, коли працюючі із збільшеною енергією рушать до визволення. Марні ваші надії. Не підете до своєї мети, бо західньо-український селянин і пролетар, зорґанізований у протифашистівському „Народньому фронті", відібє ваші атаки і поламає нам наші гура патріотичні заміри". З Тяхову (Луччина) 8 „єдинофронтовців", звертаючи книжки, пишуть: „Книжки, котрі ви нам вислали, висилаємо вам назад. Такі шматки, які переповнені безличними наклепами на Радянський Союз, читайте самі. Ми ворогами Радянського Союзу не були і не будемо, а України на чолі з вами і Гітлером не хочемо. Не засипайте наші села своїми книжками, виданими за гроші Гітлера і не кличте нас до спілки, бо ми не вороги Радсоюзу, а тим самим не ваші союзники. Ми підемо єдиним-спільним фронтом, але не з вами. Найбільшими нашими ворогами є ви, що націьковуєте нас проти братнього народу і весь воюючий імперіялізм, який готовить війну батьківщині всіх українців. Хай живе „Єдиний національний фронт" усіх свідомих українців проти нас — гітлерівських сатрапів".

Таких відповідей, одиничних і колективних, часом від цілих груп — одержуємо десятки. Звичайно, все це — старі історії... Та є в усіх цих щось нове... „Одноціліий народній фронт" за національне і соціяльне під... проводом і в союзі з московським Комінтерном, в союзі із... збройними силами червоної московської імперії!

Це не „вітряки", мої панове! Це добре орґанізований наступ ворога, сильного своєю підлістю, спільного здібністю камелеона змінювати свою краску для досягнення своїх цілей. Кращих обективних умовин для такого наступу — московський большевизм не може собі бажати. Українські соціялісти й демократи услужливо проторили і проторюють дальше йому дорогу, виповичають для боротьби своїх прапорів і шильдів, виповичають для орґанізування „народнього фронту" свої кращі партійні сили. Не можна закинути їм, що роблять це свідомі того, що роблять. Але годі... В часах, коли всі нації попадають між два молоти: червоного імперіялізму і націоналізму — смішно вимагати від вихованих на соціялізмі, марксизмі, інтернаціоналізмі мас, щоб вони молилися за Драгоманова — коли є Ленін і Сталін"... *)

Свою статтю кінчить автор такими словами:

„Але боротьба з московською червоною заразою у новій формі—це наша національна внутрішня справа! Як має у межах польської держави „право азилю" „народній фронт" — мусить назустріч йому повстати наш національний фронт".

*) Примітка Редакції „Н. Зорі": Про згадані в сій статті брошури поговоримо окремо.

Консерватист і правительство

Виленське „Слово" в ч. 86 принесло статтю Кета п. з. „Повновласти узвалені соймом", в котрій м. і. читаємо:

„В дискусії над повновластями на пленумі сойму залунав один речевий, жовнірський голос. Був то голос ген. Желіговского, котрий сказав: „Не маємо права зрікатися наших управнень, не знаємо достаточних причин, щоб мати право зрікатися наших управнень." Натомість те, що говорили інші, було переважно іритуюче. Те гіпокритичне відкликування до „міжнародної ситуації", в котрій, як здається, забираючі голос посли не ліпше орієнтуються, ніж у внутрішних відносинах китайської держави. Се сбурюючe й денервуючe, те тупе покликування на міжнародне положення! Обіцяю, що коли мине час декретування, зацитую всі декрети, котрі видасть правительство на підставі ухвалених повновластей і викажу й докажу, що ніякий з тих декретів не матиме ніякого звязку з якимнебудь міжнародним положенням. В дискусії забрав голос п. преміер, котрий каже: „Коли доторкаємося компетенційних справ і мето. праці будня, то нехай кождий з нас сягне до одинокої скарбниці в тій діяльці, до виразних, навіть дуже виразних завдань,.. колиб ми впровадили у свою кров, що кровю було писане." Не було посла, котрий відповівби на се: Пане преміере! про кров говоритимемо іншим разом: Тепер мова не про кров, а про те, як вільно буде правительству без контролі сойму затягати заграничні позички. В цілій промові преміера не бачу ні одного річевого аргументу, котрий мігби переконати когонебудь, що ухвалення тих повновластей було дійсно не лише конечне, але хочби вказане. Коли преміер каже, що коли матиме нагоду, то затягне заграничну позичку, що не задержуючись над оцінкою сеї заяви зі становища господарського чи тактичного, позволимо собі зауважити, що для ратифікації позичкової умови завсіди можна скликати надзвичайну сесію сойму, хочби на один день. Тоді врешті, коли п. преміер говорить про престіж сойму і заклинає послів, щоб не руководилися престіжовими спонуками, оминає той аргумент, що тут нема аналоґії до попередніх соймів. Преміер Косцялковский як досвідчений політик і чоловік, що мимо дівичо сентиментального стилю своїх промов має в собі богато політичного реалізму, знає добре, що теперішний сойм повинен випрацювати собі довіря суспільности і що престіж теперішного сойму то не дрібні претенсії, а справа дуже важна навіть для теперішного устрою, навіть для сили конституції 23 квітня." — Кет.

Про вибори в Німеччині

Що пише французька преса.

Вислід німецького плебісциту викликав в Парижі велике вражіння, хоч не був несподіванкою. Він перевищив всі дотеперішні передбачування — заявляє Пертінакс в „Еко де Парі". Се означає, що всемогутність гітлерівського режіму не знаходить ніякого опору в психіці німецького народу. Минув вже час — стверджує „Амі ді Пипль" — коли можна було числити на якунебудь опозицію в Німеччині, що виявлялаєб при нагоді. Після „Ль' Евр'у", в берлінських дипльоматичних кругах панує переконання, що канцлер мусить піддержати і надалі настрій, витворений серед німецького народу, отже незабаром треба рахуватися з якимсь актом в справі „Аншлюсу". Як „Ль' Евр" так і „Еко ді Парі" заповідають, що внаслідок побіди канцлер Гітлер виступить зі ще більшою силою в новими предложеннями.

Що пише польська преса.

„Дзєнник Польскі" ч. 91 в статті п. з. „Вибори в Німеччині" пише м. ін.:

„Вислід ведільного голосування не несподіванка. Вибори уряджено як плебісцит у звязку з заняттям здемілітаризованої надренської полоси, доконаним дня 7 березня, або в звязку з відзисканням повної суверенности Німеччини на частині національної території. Не дивно, що легко було склонити Німців, щоб заявилися за тим. Та беручи навіть під увагу популярність виборчих кличів і зручний вибір політичного моменту, тяжко не завважити особливої пропаґандової справности націонал-соціялістичної методи правління. Гітлер зі свої штабом і при помочі партійної орґанізації потрафить видобути з німецької народної маси одностайний тон дуже високого напруження. Вся Німеччина думає й відчуває, любить і ненавидить, слухає і кричить після одностайного розкладу годин і під командою Führera на просторі всеї держави. Гітлер не виїмок під тим оглядом і подібну методу правління та виховування горожан примінюють також інші держави як нпр. Совітська Росія й Італія. Чи такий настрій буде успішний на дальшу мету? Чи вислід, осягнені при його помочі, будуть тривалі? — Трудно на се знайти відповідь. І се залежить як від суттєвого змісту голошених кличів, так від психічних властивостей поодиноких народів. Фашистівський досвід в Абісинії, де Муссоліні перейшов до здійснювання кличів, голошених кільканацять літ — виходить, як досі, незле. Щонебудь можнаб сказати на ту тему, одно певне: в руці Гітлера Німеччина се величезний суспільний бльок, що готов обернутися і покотитися, коли він того схоче і в сторону, котру покаже."

ЗАКЛАДАЙТЕ КАТОЛИЦЬКІ БІБЛІОТЕКИ!

М. В.

Святий Боже!..

Святий Боже, Святий Кріпкий, Святий Безсмертний, — помилуй нас!

Як всесильно й як вельми благально звучать і розносяться слова й мельодія сеї пісні.

Є в ній цілковита нічевість чоловіка супроти Сотворителя, є незглибима тайна Божества й відвічне прохання людської душі про милосердя й змилування.

Є краса, святість і чар в цій пісні, є щось, що розположує й підносить чоловіка на якісь незнані й прегарні висоти.

Святий Боже, Святий Кріпкий, Святий Безсмертний, — помилуй нас!

Зішли спокій душам нашим! Зміни нарікання в молитву благодарну! Позволь нам від досвітку до заходу сонця й засіяння зьвізд величати Твоє Велике Імя! Злинь зі Своїм благословенством до наших душ!

Святий Боже, Святий Кріпкий, Святий Безсмертний, — помилуй нас!

І тим, що впали в сірій годинні дня, опущеним, забутим світом, — уділи Свойого милосердя!

Святий Боже, Святий Кріпкий, Святий Безсмертний, — помилуй нас!

І — від несподіваної смерти, — захорони нас Господи!

Не дай смерти зійти на нас неприготованих і нехай нас жалібний дзвін відведе в посвячений гріб!

Святий Боже, Святий Кріпкий, Святий Безсмертний, — помилуй нас!

Яблінка Нижня, в марті 1935 (в часі реколекцій).

ПОЛЬСЬКА КОЛЬОНІЗАЦІЯ СХІДНИХ ОКРАЇН

в програмі окраїнної політики польського націоналіста*).

В широко закроеній акції винародовлення окраїн призначив Гертих відповідну ролю і польському селянству („людови") на окраїнах.

Властиво етнографічно польського селянства, поза нечисленними польськими кольоністами, на окраїнах нема. Бо селяни рим.-кат. обряду се на українських землях Українці рим.-кат. обряду, а на землях білоруських рим.-кат. Білорусини. Ті селяни рим.-кат. обряду поза тим обрядом нічим не ріжняться від решти селян Українців і Білорусинів. Вони говорять на наших землях по українськи, а на землях білоруських по білоруськи. І не тільки не ріжняться вони мовою. Також весь їх побут зовсім такий самий як побут решти селян Українців і Білорусинів. Що наші римо-католики чим раз більше польщаться, се наслідок ототожнювання в нас обряду з народністю та полишення римо-католиків поза скобками нашої національної праці.

На той власне „польський люд" на окраїнах звернув Гертих особливу увагу в своїй програмі окраїнної політики.

Якуж ролю визначує він йому?

„Польський люд на окраїнах — читаемо в розділі п. з. Польське населення—може і мусить стати лучником між руським людом на окраїнах і польскістю. Оба відломи окраїнного люду, міцно звязані з собою спільнотою матеріяльного істнування, спільнотою традиції, тисячними вузлами, такими, як вузли родинні, сусідські і т.д., — вони мають змогу в немалім степені взаїмно на себе діяти. Вплив, який польський люд на окраїнах може мати на сусідні групи руського населення, мусить бути використаний для пропагування серед них польського погляду на справу окраїн — і тим самим ділання на них в асиміляційнім напрямі".

„Ми вже говорили на іншім місці про ролю, яку повинна відіграти на окраїнах польська інтеліґенція місцевого людового походження. Тут бажаемо поруч з тим звернути увагу на аналоґічну ролю, яку може відіграти а ю д, остаючи людом, — можуть відіграти нпр. польські села, окружені руськими селами, відносно тих останніх. Очевидно треба їх тільки до тої ролі приготовити —піднести їх культурно і господарчо — зробити їх правдивими оазами поступу. Постулят переведення широкої акції, що має на ціли поправити стан польських осель на окраїнах та піднести цивілізаційно тамошне польське населення, щоб зробити з нього кристалізаційний скелет, на котрім моглиб спертися поступи польскости на окраїнах, се одна з найбільш основних точок програми окраїнної політики, яку ми пропонуємо".

Тільки Гертих про польське населення, котре нині живе на окраїнах.

Як ми зазначили на вступі, властиво польське населення на окраїнах, поза містами, се польські кольоністи, котрі прибули на окраїни з корінної Польщі. Та сі кольоністи живуть зовсім відокремлено від місцевого українського і білоруського населення. Тому не можуть мати і не мають ніякого впливу на автохтонне населення. Навпаки. Оскільки вони наближаються до автохтонного населення, то самі підпадають під його вплив — і самі асимілюються з автохтонним населенням. Таке вже право природи всюди на світі і також на окраїнах Польщі.

Щож торкаеться автохтонних селян римо-католиків на окраїнах, то вони, як сказали ми вже висше, поза обрядом не ріжняться від місцевих українських гр.-католицьких і православних селян: ні мовою, ні побутом, ні взагалі нічим. Бо се таксамо українські селяни, тільки римокатолики. Тому й вони тим менше можуть бути тим, чим їх хоче мати Гертих: „лучником" між українським народом на окраїнах і польськістю та польськими асиміляторами. Бо вони самі — частина українського народу.

Одно і друге свідчить наглядно, як Ґертих зовсім не знає відносин на окраїнах Польщі. Та се не перешкоджує йому виступати з програмою окраїнної політики взагалі і зокрема з програмою винародовлення українських і білоруських селан гр.-кат. і православних на окраїнах при помочи — українських і білоруських селян римо - католиків та польських кольоністів.

Що торкаеться польських кольоністів, то Ґертих е, розуміеться, за збільшенням їх числа на окраїнах. Тому особливу увагу присвячуе польській кольонізації окраїн.

„Ми писали вже на вступі отсеї книжки — так починає Гертих уступ про польську кольонізацію на окраїнах—що польської кольонізації за знаряддя окраїнної політики засадничо не вважаемо. Місцевого населення не маемо наміру випирати з окраїн — а хотячи вести асиміляційну політйку, мусимо бути з кольонізацією дуже осторожні, щоб серед місцевого населення не витворити почуття покривдження і зіпхнення до ролі горожан другої кляси і тим самим не утруднити асиміляції.

„З другої сторони одначе не можемо позволити, щоб тільки в імя доктрини шанування управнень місцевого населення великі полоси землі, які надаються під управу в нашій перелюдненій державі, непродукційно марнувалися. Польська кольонізація на окраїнах — кольонізація земель слабо заселених, надвишкою населення дільниць, заселених понад природні умови — се невідхильна конечність і рух елементарний. Тому там, де се справді не звязане з випиранням місцевого населення, де не забирає просторів, необхідних на заспокоення місцевих парцеляційних потреб, там нпр. (одначе не тільки там), де йде про нові ґрунти, придбані завдяки меліорації, — там польська кольонізація мусить бути ведена і там мусить підпирати та організувати її держава і суспільність. Прямо не можна уявити собі будучого розвою деяких окраїнних дільниць (нпр. Полісся) без такого чинника, як кольонізація.

„Одначе польська кольонізація на окраїнах мусить мати одну засадничу прикмету: вона мусить бути сильна не так кількістю, як якістю. Вона мусить вводити на окраїни елемент високої вартости, котрий може піднести окраїни культурно, своєю культурою довкруги примінювати — і достойно репрезентувати польскість на окраїнах. Такого стану річей, щоб польські осадники на окраїнах мали бути в якійсь околиці—як се нині деколи трафляється—елементом найменше вартісним, мали доставляти найбільший континґент пяниць, злодіїв, чи людей, котрі не вміють господарити—не вільно ніяким чином допустити".

Хто до сего місця прочитає виводи Ґертиха про польську кольонізацію на окраїнах, той може подумати, що Гертих всежтаки не 100%-вий ворог українського народу, коли допускае польську кольонізацію на окраїнах тільки там, де та кольонізація „не звязана з випиранням місцевого населення та де вона не забирае просторів, необхідних на заспокоення місцевих парцеляційних потреб". Та хто так подумавби, той дуже помиливсяб. Бо

*) Гл. Н. Зоря чч. 780, 784, 788, 792, 800, 810, 813, 822, 824, 826, 828, 832, 834, 840, 843, 847, 866, 869, 879, 888, 905.

ПАСХАЛЬНИЙ СТІЛ
повинні прикрашувати
МЕДИ
ВИНА
ШАМПАНИ
Г. МАКОВСЬКОГО
в Крушвиці
давно признані, як найлучші. 3 державні золоті медалі! — — —

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит поручае

Браттель і Де Цет

Фабрика церковних виробів
Львів, ул. Шевченка ч. 11 а
Рік заснования 1909 Тел. 220-78

Декотрі виконані роботи:
- Духовна Академія — Львів
- Народна Лічниця — Львів
- Церква на Майзлях — Станиславів і багато інших.

ОСИП НАЗАРУК 42)

ROMA AETERNA

Вічний Рим—Апостольська Столиця

VI. На площі св. Петра.

Ось і все, що замітне на площі св. Петра: колюмнада, обеліск і два водограї. Колюмнада еліпсовата, обеліск простий, водограї живі і холодні, — а все інше розпечене полудневим сонцем і ярко ним освітлене.

Чому кошти колюмнади на площі св. Петра були дуже поважні, можна зміркувати по отсих даних: колюмнада складається з чотирох рядів великих і на 15 метрів високих камяних стовпів. Разом е їх 284 і 88 філярів. Вони ковані в скромнім, дорійськім стилі. Чотири ряди колюмн становлять немов три коридори. Вони всі криті. Середущий коридор між тими колюмнами такий широкий, що ним моглиб їхати поруч себе два вози. Одна колюмна має два метри в промірі. Всі чотири вшир разом з простором, який е між ними, змірив я моїми кроками: було їх 36.

Більший промір простору, який замикає та колюмнада, виносить 273 м., менший 226.

На горі получена вона камяними бальками, на котрих стоїть 162 великих подоб святих. Звезти ту масу травертинського каменя, обробити її по мистецьки, вимірити й уставити — се очевидно вимагало дуже великого кошту. А як докладно ту колюмнаду випрацьовано, можна зміркувати по сім: В двох огнищах еліпси, котру становить та колюмнада, між кождим з водограїв і обеліском вмурована спеціяльна камяна плита. Хто стане на ній і подивиться на колюмнаду, той з того місця не побачить чотирох рядів колюмн, тільки оден. Так на волос докладно вироблено й уставлено 88 філярів і 284 колюмн!

Та мимо всеї дійсно подиву гідної докладности в виконанні тої роботи е в тім всім якісь поважні недостачі, котрих не бачиться, але котрі відчуваеться. Не можу напевно сказати, що се таке, але воно е. Чи та ціла колюмнада розмірно за велика і за масивна в порівнанні з церквою, чи тільки в порівнанні з вузьким і елеґантним єгипетським обеліском, чи може тому, що вхід до неї за широкий, — не знаю, але на мене вона зробила враження не конче відповідної. В цілости виглядае мов якась надмірно дорога й властиво непотрібна забавка: може тому, що вхід до неї рішучо за широкий і тому треба на силу прикликати собі в голову думку, що та колюмнада має прецінь щось замикати. А коли її обсервувати докладніше, зблизька, колюмну за колюмною, філяр за філяром, і простір між ними, то сі поодинокі частини того великого твору роблять враження мало естетичне й навіть незугарне.

Та якби мене хто запитав, що я радивби поставити на місце тої колюмнади, чи може оставити ту велику площу пустою, — я не знавби, що напевно відповісти. Може лучше булоб оживити цілу площу рядами живих дерев, оточених травниками, і перед кождим з них урядити жерело як символ цілющої сили католицької віри й організації Церкви. А може поміж такі живі символи повкладати ще камяні подоби агнців приблизно так як робили старі Єгиптяни у рядах прегарних сфінксів перед своїми святинями. Во істину, нема причини погорджувати безконечно довгим досвідом того дуже побожного народу старини, особливо тоді, коли береться його обеліск і кладеться перед свою святиню.

(Далі буде).

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

зараз після наведених вище слів Ґертих пише так:

„Існує оден випадок, коли кольонізація може і повинна бути ведена більше форсовно, отже до певної міри не числячись навіть з певними невдоволеннями місцевого населення. Випадок той є тоді, коли в якійсь околиці сепаратистичний рух розгорнувся вже дуже широко і вигляди на його зліквідування не надто великі, а ту околицю польське і руське населення заселює пів-на-пів. Переведення там енергічнішої кольонізації, перехиляючи на польську сторону чисельну перевагу, в такім окрузі з особливо подразненими національними відносинами моглоб розвязати (!) корисно положення, творячи в них виразний й устійнений стан річи. Очевидно, той героїчний середник, що стоїть в яркій суперечности з засадничою концепцією нашої програми, можнаб примінити тільки у виїмкових випадках. Здається нам, що колиб денебудь мали його примінити, то щонайвище тільки в деяких округах тернопільської і — може бути — львівської землі. Одначе позволяємо собі висловити надію, що й там той середник покажеться зайвим".

Таке становище Ґертиха в справі кольонізації окраїн. Всупереч усім раціям, котрі промовляють проти кольонізації, ту кольонізацію таки радить він переводити. І то навіть не там, де ще є надмір землі, нпр. на Поліссю, але якраз там, де населення найгустіше, де вже нині є перелюднення і голод землі—в Сх. Галичині, і то в воєвідствах тернопільськім і львівськім.

Щож сказати з приводу такого становища Ґертиха?

Передовсім треба ствердити, що воно в засаді не ріжниться нічим від становища, яке займали ще так недавно пруські гакатисти супроти Поляків в Познанщині. Як відомо, пруські гакатисти, щоб знищити польський характер Познанщини, таксамо почали були переводити в Познанщині німецьку кольонізацію і навіть покликали були в тій ціли до життя спеціяльну Кольонізаційну Комісію, яка мала завдання переводити кольонізацію. Та який крик обурення підняли були тоді всі земляки Ґертиха проти Німців за їх кольонізаційну політику в сх. окраїнах Німеччини! Які протести проти тої політики лунали тоді в цілій Польщі і всюди, де тільки жили Поляки!

На самім обуренню і протестах Поляки тоді не обмежилися були. Вони зорґанізували могутню контр-акцію, яка мала на цілі спараліжувати негативні наслідки кольонізації для Поляків. Та контр-акція се було змобілізування польських капіталів для викупу землі і віддання її в польське посідання. І кінець-кінців Поляки вспіли спараліжувати німецьку кольонізацію в Познанщині.

А якже реаґують Українці на польську кольонізацію на українських землях в Польщі?

Треба ствердити дійсний стан: Українці доси не протиділали ділово тій кольонізації. Найбільш наглядним доказом сказаного служить завмертя товариства „Земля", одинокого українського парцеляційного товариства в Галичині і на всіх українських землях Польщі. Завмертя якраз в часі, коли такого товариства найбільше потрібно — і то не одного, але кількох.

Тому найбільш доцільною відповідю Українців на кольонізаційні затії всяких Ґертихів буде мобілізація всіх можливих українських капіталів на оборону рідної землі. Бо тільки так в нинішних обставинах оборонимо нашу рідну землю.

РАДІО

Боротьба з муринською музикою. Німецьке радіо одно з перших повстало проти джез-бенду і виелімінувало з програми сю музику, чужу европейській культурі. В Польщі також в часі останньої соймової дискусії висунуто в рамах критики радія закид, що „Польське Радіо" до 2—3 годин денно надає муринську музику, хоч у Польщі муринів нема.

Шелест паперу перед мікрофоном. Як відомо, шелест паперу перед мікрофоном дуже прикрий, бо той звук, зміцнений радіем, перешкоджує слуханню авдицій. Деякі радіостації уживають спеціяльного мягкого паперу. Він при перекиданні карток не шелестить. Угорщина розвязала се в інший спосіб, а саме в студії відчитовій і слуховиськовій є екран, на ньому висвітлюється відповідний текст, а виконавці перед мікрофоном вигідно його відчитують, не перекидаючи карток паперу.

Безплатний абонамент для безробітних у Чехословаччині. На засіданні 12 лютого б. р. Дирекція Чехословацького Радія ухвалила цілковито звільнити безробітних від оплати абонаменту за радіо. Одночасно ухвалено, щоб одна з радіостацій надавала свою програму в німецькій мові.

Телєвізія на услугах летунства. В Німеччині й Італії роблять досліди над застосуванням радієвих филь коротших як І метр для викриття літаків у воздусі. Дециметрові филі, скеровані малими надайниками до гори, повертають на землю, де можна при помочі них окреслити віддаль і висоту літаків. Крім того телевізія приносить літакам нову поміч у вигляді винаходу, що дозволяє на приземлення в темряві. Аеродроми мають дістати надаючі стації, а літаки — телевізійні екрани. На сему екрані буде видно мапу аеродрому й околиць та рухомий світлянний пункт, котрий означує положення літака. Це урядження при одночасному застосуванні високоміра, дозволить приземлення в темряві, коли з оглядів безпеки не можна освітлювати аеродрому.

Телєвізійні апарати в американських готелях. Найбільший готель у Нью-Йорку „Вальдорф-Асторія" має найбільш новочасні урядження. В кождій кімнаті є радіоапарат. Тепер готель починає інсталювати в кімнатах телевізійні апарати.

Найменший надаючий апарат. Після двохлітньої праці вдалося інжинірам анґлійської радіофонії сконструювати для трансмісій з життя надаючий апарат таких невеликих розмірів, що репортер може легко носити його в руці.

Гумор. — В школі. — До чого потрібні вуха? — Щоб люди чули і бачили. — Щоб бачили? — А певно: мій тато все закладає держаки окулярів за вуха.

Гумор. — В однім пенсіонаті в Закопанім вивішено картку з надписом: „Забороняється кормити собак останками обіду". По кількох днях хтось з гостей дописав: „Товариство опіки над звірятами".

Гумор. — Ліпша міра. — Чоловіка ніколи не вільно осуджувати після його одежі. — Сего я не роблю ніколи, я осуджую його по одежі його жінки.

Найкрасший дарунок на Свята

Бібліотека „Нової Зорі"

ЗЛОЖЕНА З 49 КНИЖОК

КОШТУЄ ТЕПЕР З ПЕРЕСИЛКОЮ 34 зл.

Запас вже невеликий. Подбайте, щоб у Вашім домі була католицька бібліотека. Вона освіжує ум, спиняє заразу большевизму і причиняється до духового скріплення одиниці, семї і нації. — Замовляти в Адмін. „Нової Зорі" Львів, Ґродзіцких ч. 2. І. пов. — Висилаемо тільки за попереднім надісланням грошей.

До чого йде Еспанія

Швайцарський часопис „Куріер де Женев" напечатав цікаву кореспонденцію з Мадриту. В ній описане сучасне внутрішне положення Еспанії під владою лівих партій. Положення Еспанії пригадує перші часи після вибуху революції в царській Росії, а саме час правління Керенського. Тоді в Росії крайні партії обмовляли помірковані партії, що вони „змовляються з буржуазією" та „стремлять до контрреволюції" і т. п. Те саме діється тепер в Еспанії. В Мадриті відбуваються без перерви віча, наради, мітінґи і т. д. Вони мають ціль терроризувати суспільність з одної сторони і робити натиск на правительство з другої сторони. Ліві вже не скривають своїх звязків з Комінтерном. Тепер в Еспанії вже кождий знає, що революційною роботою кермує Комінтерн під фірмою товариства „Міжнародна Червона Поміч". Як всі інші революційні рухи кермовані Москвою так і еспанський революційний рух виступає передовсім проти християнської релігії. В Еспанії стало буденним явищем: палення і грабування церков, напади на монастирі і т. п. Про се знає весь світ з ґазет. Та не всі знають, як ліві нищать там католицизм в його основах а саме „вихованням" молодого покоління. Революційна Еспанія стремить до цілковитого скасування навчання релігії в школах, як також до скасування віроісповідних шкіл. Всі ті „реформи" се робота прихильників еспанської секції Комінтерну. Вони підготовляють навязання приятельських звязків з совітською Росією. На дневнім порядку еспанської внутрішної політики стоїть справа інсталяції совітського посла в Мадриті. Сего нагально домагаються еспанські комуністи і ріжні законспіровані аґенти Комінтерну, що криються під плащиком товариства „Приятелів совітської Росії". Ті „приятелі" провадять свою роботу головно на терені культуральнім і господарськім.

Великі технічні роботи в 1936 р.

На 1936 р. інжиніри заповідають нові, величезні роботи. М. ін. передбачується будову двох великанських каналів. Один з них перетинатиме Фльориду, другий получить Москву з Волгою й тим самим замінить те місто на морський порт. Американські інжиніри проектують будову тунелю попід Анди. Він лучивби Чіле й Аргентину. Довгота його виноситиме 35 км. Крім того в 1936 р. повстане тунель попід Монт Блянк, щоб получити Францію з Італією. В Японії в найблизшім часі приступлять до будови т. зв. кореанського тунелю, що попід морське дно лучитиме два острови Японії. Інжиніри данські й шведські працюють тепер над полученням столиці Данії зі шведським портом Мальме мостом понад пролив Сунд. Довжина мосту виноситиме 25 км. В Парижі в 1936 р. зачнуть будувати фантастичну вежу, високу на 800 м. Щоб зблизити Альзацію на 50 км. до Парижа, будується тепер новий тунель під Вогезами. Новий тунель матиме 8300 м. довжини. Кошт будови обчислено на 85 міл. фр.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

УНІЯ і ГЕТЬМАН МАЗЕПА

Зміст: Відношення Гетьмана Мазепи до Унії в світлі царських маніфестів. — Пізніший Гетьман виховується в католицькім окруженні. — Вістки Єзуїтів про його молодість. — Приязнь Гетьмана Мазепи з гр.-кат. Епископом Діонізієм Жабокрицьким. — Закінчення: приязнь, що сягає поза гріб.

Перед католицьким дослідником історії України стає все спокусливе питання: як відносилися наші державні мужі до католицизму взагалі і до Унії зокрема? І хоч не все наші джерела позволяють дати рішучу відповідь, то маємо деякі вказівки в тім напрямі й вони не були спеціяльно розглянені з того боку в звязку з цілим рядом інших вісток. Ми мали нагоду розглянути відношення до Унії таких визначних діячів нашої історії як Петро Конашевич-Сагайдачний [1]) і Богдан Хмельницький [2]) і могли ствердити, що вони не були такими ненависниками Унії, як ми собі їх звичайно уявляємо. В сім нарисі хочемо розглянути відношення Гетьмана Івана Мазепи до Унії.

Якби ми спиралися на офіціяльних еляборатах царської канцелярії Петра І-го, то могліб думати, що Іван Мазепа задумав був вирвати Україну з московського ярма й пішов до шведського Короля „по договору съ нимъ и Лещинскимъ, отъ Шведа выбраннымъ на Королевство Польское, дабы съ общаго согласія съ ними, Малороссійскую землю поработить по прежнему ьо владѣніе польское, и церкви Божіи и святые монастыри отдать въ Унію".[3]) Подібне читаємо й у інших царських письмах. У грамоті з 1 листопада (ст. ст.) 1708 р. читаємо, що цар не повинен допустити „Малороссійскаго края до разоренія, церквы же святыя до осквернення и превращенія въ римскую вѣру и Унію", а се мав — як там пишеться — перевести якраз „зрадник Мазепа".[4]) Такі тони чуємо майже в усіх мотивуваннях виступу Гетьмана Мазепи.

Але не треба окремо доказувати, що такі переяскравлені малюнки не відповідають правді. Цар хотів за всяку ціну відірвати симпатії населення від Гетьмана й тому вжив демагогії — заграв на релігійній струні, бо вона була одинокою, що звучала рівнозначно в душах Москалів і Українців. Інші причини, які подають царські письма, се самолюбство, охота віддати Україну в польську неволю за ціну княжого титулу й т. п. Якби ми вірили царським письмам, то мусілиб уявляти собі Гетьмана Мазепу в таких чорних красках, як його малюють московські історики. Але замітна одна річ: а саме, що в підсуванні мотивів Гетьманові маємо властиво лише такі, що менше-більше мали свою реальну основу. Так мається справа з союзом (не підданням) з Польщею чи Швецією і правдоподібно з княжим титулом. Чи й закид, що Іван Мазепа хотів завести Унію, не спирається на якихсь дійсних симпатіях до Унії в нашого Гетьмана? Постараємося на се відповісти.

Пізніший Гетьман Іван Мазепа був вихований у західній, католицькій культурі. На поезуїтськім молитовнику кремянецького монастиря заховалася записка про його молоді літа, що дослівно (в українськім перекладі) звучить: „Іван Адам Мазепа, польський шляхтич, народився дня 20 березня 1632 р. в Білій Церкві; учився в Єзуїтів у Полоцьку коштом кн. Дмитра Вишневецького, білоцерківського старости. Київський Епископ Лещинський впровадив його до двору Івана Казимира й він був джурою та довіреним при королеві... З молоду заприязнений з домами Лещинських і Вишневецьких..." [5]) Як бачимо, виростав майбутній Гетьман України в польськім і католицькім окруженні. До того ходив до єзуїтських шкіл. Мусів отже стрічатися з питанням Унії й під впливом своїх учителів Єзуїтів мусів ставитися до неї прихильно. Про науку Івана Мазепи в Єзуїтів знає й новочасний історик польської Провінції Т. І. й пише про се так (даємо в українськім перекладі):

„...Мазепа, шляхтич з Мазепинець під Білою Церквою, (род. 1629), ученик єзуїтських шкіл у Києві (1640—1641), а пізніше в Варшаві (1644—5); там Єзуїти поручили його Королеві Іванові Казимирові. Був улюбленим пажом короля й він вислав його на трилітні заграничні математично-військові студії разом з Мартином Контським, пізнішим генералом артилерії. Після повороту (1657) служив Королеві як підкоморій і поручник прибічної гвардії, їздив як королівський посол до запорожського Гетьмана Тетері в 1663 р., але закликаний умираючим батьком подякував за службу. Осів і господарив у Мазепинцях, а після смерти батька 1665 р. вибрала його шляхта чернігівським підчашім." Нижче той самий історик каже, що Мазепа „був католиком латинським", але як „скозачився" через дуже неприємну пригоду з панею Станиславою Фальбовською, визнавав „грецьку віру". Всежтаки підчас північної війни „на кватирах радо братався з Поляками, а як знайшов єзуїтську колегію, то відвідував отців, приймав у них гостину й ощаджував скільки міг їх добра".[6])

Бачимо тут незалежні від вище поданої записки — вістки про молодість Мазепи. На жаль автор не подав джерел своїх вісток. Вони не в усім точні,[7]) але вказують, що Єзуїти мали найкращі (й єдині) вістки про молодість пізнішого Гетьмана. Очевидно, що Мазепа таки в них учився, хоч не знаємо ще точно, в котрій колегії. Незвичайно цікава тут вістка, оскільки вона спирається на сучаснім джерелі, що Мазепа в молодости був католиком. Се дуже правдоподібне, бо православна молодь, побувши в єзуїтських школах дуже часто приймала католицьку віру.

В кождім разі се все виключає можливість якогось неприязного відношення до Унії пізнішого Гетьмана Мазепи. Коли Гетьман Мазепа підпирав православя, то тому, що воно було пануючою релігією. З Унією він не стрічався на Лівобережжі. Відношення Гетьмана до уніятського Епископа Луцького, Діонізія Жабокрицького, було приязне, а Діонізій Жабокрицький не міг подобатися ніякому завзятому схизматикові. Вибрано його на Епископа за велику побожність і працю на церковнім полі — як він був іще православним. Та, як відомо, пізніше Жабокрицький приняв Унію і заряджував діецезією як греко-католицький Епископ. Се викликало на нього злобу схизматиків. Як підчас шведської війни прийшов на Волинь Петро І-ий, то Епископа вхопили самі таки православні Лучани, заденунціювали перед царем і видали в московські руки. Очевидно, добром воно не скінчилося: Жабокрицького заслали аж до соловецького монастиря. Як пише історик, сталося се „не за якісь провини проти російського правительства, а лише через інтриги його особистих ворогів, та ще й за те, що був у приязні з Гетьманом Мазепою." [8])

Українці, що співчували задумам Івана Мазепи, памятали і про його приятелів. 1711 року, як Діонізій Жабокрицький прибув на Соловки, архангельський Архієпископ Рафаїл Краснопольський (уроженець Камянця Под. род. 1668, вихованок Могилянської Академії і її ректор † 1711) старається полекшити йому гірку долю вигнання й посилає до соловецьких монахів 15 липня ст. ст. лист, де після архієрейського благословення пише:

„Въ нинѣшнему 711 году, по указу великаго Государя, посланъ съ Москвы къ вамъ, въ Соловецкій монастырь, преосвященный Діонисій Жабокрицкій, человѣкъ знатный. И егда онъ къ вамъ въ Соловецкій монастырь будетъ, да повелитъ ваше преподобіе ему, преосвященному Діонисію, для житья отвесть келью въ удобность и дать къ нему въ келью искуснаго и грамотнаго старца ради послуженія и прочтенія келейнаго его архіерейскаго правила, котораго самъ за старость свою и за немощь отправити не изможетъ. И будете къ нему, полученія ради милости Божія, милосердны и любительны..." [9])

Так ще зпоза гробу Мазепи промовила приязнь, що обеднала Гетьмана України й Епископів-Українців: православного й католицького, що вміли шанувати себе й помагати собі, а не себе взаїмно виклинати на царський приказ... І сей факт се рівночасно один з доказів, що Гетьман Мазепа відносився до Унії й її діячів прихильно і з пошаною. Можливо, що з часом найдеться більше таких доказів.

Т. Коструба.

---

[1]) Т. Коструба, Унія і Гетьман Сагайдачний. На підставі одного листа св. Йосафата. „Нова Зоря", 1936, ч. 6.

[2]) Т. К., Як Богдан Хмельницький дивився на Унію. На підставі недавно оповіщеного документу. „Нова Зоря", 1935, ч. 76.

[3]) Источники Малороссійской Исторіи, собранные Д. Н. Бантышъ-Каменскимъ, и изданные О. Бодянскимъ. ч. II. Москва, 1859. с. 172-173.

[4]) Бантиш-Каменський, II, 175 і д.

[5]) Подав сю записку Тимко Падура, гл. Pyśma Tymka Padurry, Львів, 1874, с. 413. Про її джерело гл. М. Возняк, Коли народився Мазепа. „Життя і Знання", 1932, січень.

[6]) St. Załęski T. J., Jezuici w Polsce, t. III. Львів, 1902. стор. 430.

[7]) Про се тут не місце писати — ширше в іншім місці.

[8]) Г. К., Къ исторіи семьи Луцкаго епископа Діонисія Жабокрицкаго. „Кіевская Старина", 1904, II, док., с. 1.

[9]) Там само, стор. 2.

Нові видання

Осип Назарук: **Ерема кай аноніма.** Політична брошура призначена для гартування будучих українських провідників. Львів 1936. Бібліотека УНО (Української Народної Обнови). Сторін 225 + 3 нпг. Формат 12 х 16.7 цм. Ціна 50 сот., з пересилкою 60 сот. — В книжці зібрані великі статті дра Назарука, між ними: Ерема кай аноніма, Гамаксойка, Пурана Пітьми, Рибалка Панас Круть (про Стефана Барана, головного ідеольога УНДА). Се перша спроба аналізи наших сучасних політичних відносин на тлі нашої минувшини.

Омелян Терлецький: **Історія України.** Козацька доба. З 32 образками та 15 мапами. Львів, 1936. Накладом Т-ва „Просвіта". Ст. 83. Формат 20 х 14 цм.

Василь Нагірний: **З моїх споминів. Львів 1935. Сторін 70. Формат: 24.4 х 17 цм. З передмовою дра І. Витановича. В книжці є світлина автора.**

Володимир Калина: **Курінь смерти УСС.** Спогади старшини з історичним вступом Миколи Голубця. „Українська Бібліотека". Ч. 37. Львів 1936. Видавець Іван Тиктор. Стор. 126. Форм. 17·2х12·4цм.

„РІДНА МОВА". Зміст 3-го (39) числа: І. Огієнко: Наука про рідномовні обов'язки. Рідномовний Катехизис. Іл. Свєнціцкий: Назва „Русь" в історичному розвитку до XIII-го в. І. Огієнко: Стилістично-синтаксичні нариси. Є. Грицак: Новотвори в сучасній українській літературній мові: І. Огієнко: Навчаймся літературної мови від Шевченка. Найчастіші прогріхи письменницької мови в Галичині. Життя слів. Практичні лекції літературної мови. В. Кипріянюк: Учімося рідної мови й плекаймо її! Розділ для самоуків: Початкова Граматика української літературної мови „Рідне Слово". Рідна Школа ім. проф. І. Огієнка. І. Бордейний: Рідномовні замітки. Дописи Прихильників рідної мови. Від Редакції і Адміністрації. — Адреса „Рідної Мови": Warszawa IV, ul. Stalowa 25 m. 10. Передплата річна 6 зл., піврічна 3 зл., квертьрічна 1.60 зл.; за границею в Европі 8 зл., в Америці 2 дол. річно. Нові передплатники, коли того бажають, дістають „Рідну Мову" від 1 числа: Річник І (без 2 і 3 чисел) 5.— зл.; річник II і III по 6.— зл., оправлений по 7.50 зл. Конто чекове П. К. О. ч. 27.110.

M. M. **Z. S. S. R. Rzeczywistość.** Wydawnictwo kwartalnika „Wschód". Warszawa 1936. Ст. 79. Формат 21 х 15 цм.

ФАБРИКА СВІЧОК „КЕРОС" ЛЬВІВ 15. ВЛ. П. ДУРБАК сини

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Релігійні сценічні вистави у Львові. Секція Абсольвенток при Марійській Дружині Пань у Львові ще мин. року уладила кілька разів релігійну виставу з життя Преч. Діви Марії п. н. „Марія в храмі" з дуже добрим успіхом. Цього року в останнім часі членки згад. Секції відіграли релігійну драму в 3 діях з часів переслідування християн за Нерона п. н. „Весталька". Перший раз у Львові ця вистава відбулася в салі гімназії СС. Василіянок при вул. Длуґоша, вдруге в читальні „Просвіти" у Львові—Замарстинові. В цій виставі виступали: Ст. Неділка (Ветурія), М. Грушкевич (Егля й Весталька), М. Остюк (Терсита), С. Дзюбайло (Валерія), І. Чорна (Климена), І. Білик (Корнилія), І. Касараб (Люкуста) і ін. Всі акторки добре і гарно виконали свої ролі, особливо М. Грушкевич, Ст. Неділка й І. Чорна. — Ці релігійні вистави дуже пожиточні для нашого народу особливо в теперішнім часі й повинні відбутися всюди в нас. Згадані релігійні вистави як також і інші появилися друком у Видавництві ЧСВВ в Жовкві й там можна їх дістати.

В Стрию, в парохіяльній церкві, від 15 до 28 березня відбулися реколекції під проводом о. Я. Сеньківського ЧСВВ. Реколекції мали велику фреквенцію так, що треба було розложити їх на дві серії. Сама тема, приклади для пояснення тем реколекцій, актуальні справи на злобу дня з українського життя були притягаючим чинником навіть для релігійно байдужих.

Релігійну драму п. з. „Юлія" відіграв аматорський гурток „Марійської Дружини" при українській гімназії „Р. Ш." ім. Т. Шевченка в Городенці. Ся драма належить до того роду драматичних творів, що глибоко западають у серця глядачів і лишають незатерте враження. Виведення вистави молодими аматорами вповні вдоволяюче.

Архиепископа Твардовского, львівського митрополита латинського обряду, з приводу 50-ліття його священства Св. Отець іменував Асистентом Папського Престолу і римським графом.

В Німеччині, мимо тяжких переслідувань всього, що католицьке, щораз більше розвивається католицька преса. Найменший наклад кат. часописів виносить тепер 30.000 примірників. Декотрі ґазети виходять у 90.000—95.000 примірниках.

Нічна „тиха процесія" мужчин відбулася недавно в Газі. Участь в ній взяло кільканацять тисяч мужчин не лише з Ґаґи, а також з Амстердаму, Ротердаму і дальших околиць Голяндії.

Місто подоб Матері Божої. Так називають у Франції мале місто Авіньон. В тім місті дуже поширений культ Матери Божої. В костелах і на вулицях Авіньону є 158 подоб Матери Божої.

Конґрес федерації студентів-католиків з цілої Франції відбувся в м. Нант. Одною з головних тем конґресу було питання розвитку Католицької Акції в академічних кругах Франції.

Корпорація Християнських Публіцистів Франції обходить 50-ліття свого існування. Вона має 700 членів. Та корпорація має дві секції: Синдикат письменників і синдикат журналістів.

У Фльоренції відбувся перший національний конґрес студентів членів Католицької Акції цілої Італії. Теми нарад були такі: Католицька Акція і модерна культура, Звання в християнськім житті, Християнський адвокат, Християнський інжинір і т. д.

Білі отці в Бельґійськім Конґу навернули за один рік 20 тисяч Муринів на Христову віру.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В ЦІЛІЙ ПОЛЬЩІ відбувається тепер ліквідація тайних комуністичних орґанізацій. Увязнено сотки небезпечних аґітаторів.

ВАРШАВСЬКА ПОЛІЦІЯ викрила в Варшаві Центральний Комітет Комуністичної Партії Польщі. Увязнили кількадесять членів тої партії. Крім того поліція викрила тайну друкарню в селі Нова Весь коло Прушкова. Там знайдено 18.000 зл. готівки і чужі валюти.

ДО ВАРШАВИ приїхав латвійський міністр Мунтерс, ґенеральний секретар латвійського міністерства закорд. справ і відбув нараду з польським міністром закордонних справ Беком. Радили над польсько-латвійськими взаєминами.

ҐДАНСЬКИЙ „ҐАУЛЯЙТЕР" Форстер вибраний послом до німецького райхстаґу в Берліні. Залежність ґданського сенату від Форстера загально відома. Отже член німецького парляменту матиме великий вплив на політику вільного міста Ґданська.

Б. РОМУНСЬКИЙ ПРЕМІЄР Вайда Воєвод виголосив промову. В ній заявив м. і.: Ромунія все стоятиме при боці Франції, одначе Франції національної, а не Франції п. Блюма.

РОМУНСЬКІ ВЛАСТИ виселили з Ромунії богато ґітлєрівських аґітаторів й інших чужинців.

В ҐАЛАЦІ (Ромунія) викрили сильну комуністичну орґанізацію. Увязнили поверх 100 осіб і сконфіскували богато нелеґальних видань.

МАДЯРСЬКИЙ ПРЕМІЄР Ґембеш заявив у справі недавних нарад в Римі: Ми поширювали шляхи співпраці між Італією й Мадярщиною. Римські переговори означають, що 60 міліонів людей бажають миру в Европі. Та правдивий мир можна осягнути тільки на засаді справедливости.

В БЕРЛІНІ відбулися великі маніфестації на честь Ґітлєра. Ґітлєр показувався кілька разів на бальконі.

НІМЕЦЬКА ПОЛІЦІЯ сконфіскувала в Німеччині французьку ґазету „Тан" з 31. III. с. р. В ній була напечатана промова Фляндена; він критикував німецькі предложения.

ПРЕДСТАВНИКИ НІМЕЦЬКОГО НАСЕЛЕННЯ Надренії передали чолобитну адресу канцлєрови Ґітлєрови в Берліні. Він сказав делеґації: „Німеччина приймає вас знов під свою охорону. Німецька армія се сторожа вашого мира".

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ Фляндeн виголосив остру промову проти Німеччини. Французька преса негодує на Фляндена з того приводу, що він непотрібно дав Ґітлєрови арґументи на оправдання його політики перед німецьким народом.

У ФРАНЦІЇ підготовляються до недалеких виборів. Премієр Саро, яко міністр внутрішних справ, відбув наради з префектами департаментів у справі вдержання ладу і спокою підчас виборів.

АВСТРІЙСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ухвалив закон про обовязок військової служби всіх австрійських горожан від 18 до 42 року життя.

АВСТРІЙСЬКІ ВЛАСТИ приловили на кордоні тягарове авто, котре везло 70 тисяч прим. ґітлєрівських ґазет з Німеччини до Австрії. Поліція сконфіскувала ґазети й увязнила 4 конвоєнтів транспорту.

ХОРВАТСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ урядили маніфестацію в Загребі. Прийшло до кривавої бійки між демонстрантами й поліцією. Є 30 осіб ранених, в тім 11 поліцаїв.

В ІТАЛІЇ відбудеться побір рекрутів з 1915 річника дуже торжественно. Побірові мають вислухати спільно Служби Божої. Потому відбудеться прощання побірових з партією.

В ЕСПАНІЇ власти перестали видавати закордонні пашпорти еспанським горожанам на котрих мають хочби найменше підозріння.

ЕСПАНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ПАРТІЯ Хіль Роблєса рішила бойкотувати вибори до міських рад в Еспанії.

В ЕСПАНІЇ, в м. Мелілля, бандити напали на банк і зрабували 100.000 пезетів. Пізніше показалося, що се були жовніри місцевого ґарнізону. До того вже дійшла „революційна армія."

ШВЕДСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило скріпити летунство Швеції. Видатки на летунство збільшено з 11 міліонів корон на 21 міл. корон. Крім того мають змодернізувати воєнні кораблі, збільшити число артилєрії, машинових крісів, метачів мін та інших військових технічних середників.

В ЛОНДОНІ відбулися наради ґрупи бувшого премієра Лойд Джорджа. Ґрупа ухвалила резолюцію, щоб льокарненські держави приняли предложення Німеччини в справі нового упорядкування відносин в Европі. Анґлійський ґенеральний штаб не повинен навязувати контакту зі штабами інших держав, поки не відбудеться европейська конференція.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ІРАНУ (Персії) скасувало своє посольство в Вашинґтоні і всі консуляти в інших містах Злучених Держав Півн. Америки. Причина та, що американські ґазети мали образити перського шаха.

ВІЙНА В АБІСИНІЇ. На полудне від озера Ашанґі була велика та завзята битва і в ній побідили Італійці.

НОВИНКИ

Слідуюче число „Нової Зорі" буде вже святочне. Воно вийде в великодний четвер з датою неділя 12 квітня 1936. Проситься вчасно відновити передплату, щоб не наступила перерва в висилці ґазети.

Виставу фізичного виховання підготовляє Музей Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові на початок червня с. р. На виставі будуть світлини, діяґрами, статистичні дані, надгороди наших змагунів, відзнаки, одяги, спортове виробництво, тощо.

Вибори президента м. Львова відбудуться 22 квітня.

Заборону святочної стрілянини пригадує городське староство у Львові. За нарушення сеї заборони загрожує ґривна 500 зл. або арешт до 14 днів, або й обі кари разом. За малолітних і невласновільних відповідають родичі або опікуни. Подібна заборона святочної стрілянини є також в цілім краю.

Примусове охоронне щеплення проти дифтериту вводить в життя розпорядок міністра суспільної опіки. Примус щеплення обіймає дітей в віці до 10 літ, а на випадок пошесті сеї недуги також дітей до 15 літ життя.

Заведення суспільних обезпечень зладило плян санаторійного лікування. Право до такого лікування мають: 1) обезпечені в фонді обезпечення на випадок недуги і члени їх родин, 2) обезпечені у фонді емеритального обезпечення робітників; 3) особи, котрих лікування малоб розпочатися в часі не довшім як 18 місяців щодо умових працівників і 12 місяців щодо робітників — від устійнення емеритального обезпечення або від часу використання чинитьб на випадок браку праці.

В Милятині, пов. Камінка Струмилова, увязнено трьох поліцаїв, котрі побили й опісля втопили в ріці селянина Петра Папроцького, арештованого під закидом крадежі.

Новий „польський дім" побудовано в Тисьменици пов. Товмач. Дім поверховий, має кілька кімнат і простору салю на 500 осіб.

В Коломиї арештовано Карла Шкредка, що вештався по Покутті й ошукував людей удаючи лікаря. Внаслідок його лікарської практики богато осіб померло.

Гумор. — У Варшаві завели жіночу поліцію. Але поліціянтки ходять по дві разом. — Чому? — Як зловлять злодія, тоді одна йде по поліціянта.

Український Народний Музей „Сокальщина" засновано в Сокалі.

Новий поділ політичних вязнів, а саме: на протиурядових і протидержавних, перевели в одній варшавській вязниці. До першої ґрупи приділили ОНР-івців і членів опозиційних партій, до другої комуністів, анархістів і Українців. Обі ґрупи сидять тепер в окремих келіях.

Ремісничий конґрес відбудеться в Варшаві 19 с. м.

Лекторат туристичної господарки задумують створити при університеті в Кракові.

Гимн Підкарпатської Руси („Підкарпатскії Русини, оставте глубокий сон...") затвердила рада міністрів у Празі.

Велика загальна чехословацька виставa має відбутися в 1938 р. у Празі з приводу 20-ліття істнування чехословацької держави. Виставу організуватиме місто Прага.

У Відні збанкротувало товариство обезпечень „Фенікс". Недобір резервового фонду виносить 670 міл. шілінґів. Сей недобір приписують: ризиковним трансакціям т-ва, високим коштам адміністрації, надмірним провізіям аґентів та за високим платням урядників. Крах Фенікса наробив богато крику не лише в Австрії але також в Німеччині й Чехословаччині.

Зближається нова ледова епоха. На університеті в Ґетенбурґу проф. Лєнарт виґолосив відчит про те, що ми зближаємося до нової ледової епохи. Вона наступить за 3 до 5 тисяч літ.

Першу літературну надгороду в Болгарії за 1935 р. одержав 70-літній Тодор Влайков за свої спогади п. з. „Моє життя".

В Сараєві завалився один з найкращих мечетів у Югославії. Він походив з 15 в. і був одною з найстарших магометанських святинь на Балкані.

Королівський Орієнтальний Інститут в Неаполі започатковує вже в найближчих місяцях курс української мови і культури.

Провідника хорватського підпілля Анте Павеліча, що тепер перебуває в італійській вязниці в м. Торіно, Італія задумує видати французьким властям. Як відомо, французький суд в Е-зан-Провансі засудив його заочно на кару смерти за участь в убитті короля Александра і міністра Барту.

Катальоґування книгозбірні Британського Музею, котре розпочали тому три роки, треватиме ще 22 роки. Книгозбірня обіймає понад 4 міл. томів. Є що читати!

2000 осіб померло з голоду в Китаї, в провінції Ган-Кіянґ.

Знаний місіонар Люїс в Австралії перейшов пішки 75.000 миль. Він сходив 200 пар черевиків і в дорозі перечитав 51 разів Біблію від початку до кінця.

Загальний Зїзд „Союзу Українок" відбувся в днях 2—3 с.м. у Львові в салі Ремісничої Палати при Стрілецькій Площі. На Зїзд прибуло коло 360 делеґаток з краю. 10 жінок приїхало з Волині. Учасниці Зїзду переважно молоді жінки, між ними значне число селянок. На Зїзд прибула 80-літна діячка пані Софія Русова, привитана довгими оплесками приявних — таксамо як пані Герміна Шухевичева, одна з перших піонірок нашого жіночого руху. У хвилі коли ми замикали число, на салю прибувало щораз більше молоденьких дівчат.

Хочби як було далеко до свого, то треба поминути 100 чужих і таки піти купити до свого. Коли самі не підіпремо себе, то пропадемо як нарід.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Збори „Продукції", української кооперативної фабрики овочевих перетворів, відбулися 30. III. с. р. у Львові, Ринок 36. Проводив Зборами сен. Павликовський, секретарював п. Воробець. Звіт з діяльности фабрики здавали дир. Бирчак і дир. Рудницький. В діловому році випродуковано мармоляди ч. I 9.700 кґ. на 11.155 зл., мармоляди ч. II 43.000 кґ. на 40.850 зл., повил 11.900 кґ. на 15.470 зл., ґатункової мармоляди 4.000 кґ. на 8.000 зл. Зварено соку 230 л. на 621 зл. Всушено 200 кґ. овочів на 500 зл., ярини 124 кґ. на 240 зл. Фабрика має запасних фондів 1.116·64 зл., власних фондів 5.571·98 зл., чужих фондів 15.544·44 зл., льокацій 420 зл. — Дохід брутто 9.539·36 зл., кошти завідування 5.530·96 зл., платні робітників 3.166·66 зл. Білянсова надвишка 840·58 зл. Директори фабрики: Галяревич, Рудницький, Бирчак, Кміцикевич працюють безплатно. Фабрика розвивається добре. Її вироби купують також Поляки й Жиди, бо якість мармоляди „Продукції" першорядна й ціни низькі.

VII Зїзд Пасічників „Сільського Господаря" відбувся у Львові, в салі Т-ва „Зоря" 31 III с. р. На Збори прибули делеґати від богатьох пасічницьких секцій при кружках і філіях „Сільського Господаря" в краю та пасічники з околиць Львівщини. Зїзд провадив сеніор наших пасічників інсп. Марцінків І. зі Сколього. Зі звіту з діяльности Головної Секції Пасічників видно, що українські пасічники чимраз краще працюють. Досі в повіті зорґанізовано 235 пасічницьких секцій при філіях і кружках Сіль. Госп., в котрих є понад 5.500 пасічників. По звітах і діловій дискусії Зїзд ухвалив низку резолюцій, що торкаються пекучих потреб сьогоднішного стану українського пасічництва. По закінченні Зїзду пасічники засадили в саді Національного Музею при вул. Мохнацького липу в память свого патрона пасічника Петра Прокоповича. В сім році минає 160 літ від його народин.

200 підприємств в ріжних родах промислу заложили в Англії жидівські еміґранти з Німеччини.

ЖЕРТВИ

Впр. о. Грицай Яків, Новиця, п. Усте Руське: зл. 2.— на кат. пресу.

КІНА

АПОЛЛЬО: Обвинуачую тебе, мамо.
КОПЕРНИК: Чорні очі.
МАРУСЕНЬКА: Чорні очі.
МУЗА: Дім ч. 56.
ПАКС: Голгофта. Життя і муки Христа.
СТИЛЕВЕ: Бурлака знад Волги.

Свячене смакуватиме

коли все потрібне
на Свята закупите
в склепах
НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ
Переконайтеся!

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.
поручає власні вироби найкращої якости:
Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Васеліну до шкіри
Синку до білля
помадкову і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На літній сезон
КАПЕЛЮХИ ШАПКИ
поручає
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 3-? **Вибір великий!**

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ШУКАЄМО. Отворимо негайно в цій околиці висилкову складницю та шукаємо **довіреного пана,** байдуже якого звання та місця замешкання. Місячний дохід 720 зл. — Заняття не вимагає ніякого складу, подорожування, чи закладового капіталу і можна його вести як побічне заняття. Писемні зголошення під: Nr. „Lw. 935" до: Firma Hönel Co., Klagenfurt (Austrja).

Львівське Т-во Акційне Броварів, Спілка Акційна у Львові
ПОРУЧАЄ
НА СВЯТА
свої знамениті пива:
ЕКСПОРТОВЕ ЯСНЕ, БАВАР
ТЕМНИЙ, подвійно солодовий,
ПОРТЕР ІМПЕРІЯЛЬ, ЧОРНИЙ.
Звертаємо особливу увагу П. Т. Публиці на наше пиво у пляшках, оригінального обтягу Бровару, що мають 0·5 літра (пів літра), цебто на 25¼ більше як пляшки деяких складів замісцевих броварів, у яких вміщається лише 0·4 літри.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци доличлюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: ½ стор. 180·— зол., ¼ стор. 90·— зол., ⅛ стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: ½ стор. 280·— зол., ¼ стор. 140·— зол., ⅛ стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacone ryczałtem.

Рік XI. Львів, неділя, 12 квітня 1936. Ч. 27 (926)

ЦІНА СЕГО ЧИСЛА 40 СОТИКІВ

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

Христос Воскрес!

ВЕЛИКОДНИЙ ТИЖДЕНЬ У ВАТИКАНІ

В понеділок після цвітної неділі св. Отець відправляє читану Сл. Божу в салі Консистора. На тій Сл. Божій причащаються світські члени папського двора. В великий четвер Папа буває на торжественній Сл. Божій, відправлюваній кардиналом деканом Гранітом в Сикстинській каплиці. Відси виходить процесія. В ній св. Отець відносить Найсвятішу Евхаристію до Павлінської Каплиці. В великую пятницю Св. Отець переносить Найсвятішу Евхаристію з каплиці Павлінської до каплиці Сикстинської після Служби Божої, котру відправляє кардинал Пачеллі. В тім дні папський проповідник о. Віґіліо де Вальстана виголошує по латинськи останну великопістну проповідь про муки Христа в Сикстинській каплиці на Службі Божій. На Великдень відправить кард. Пачеллі торжественну Сл. Божу.

Великдень 1936 в радію

Львівське Радіо передаватиме з приводу сегорічного Великодня кілька авдицій для Українців: У Великодний Понеділок від години 10·00—11·57 торжественну Службу Божу з церкви Успенія Пречистої Діви Марії у Львові. Того самого дня, 13 квітня с. р., від години 14·17—15·00 почуємо українські народні пісні в гармонізації Нижанківського, Кошиця та Людкевича у виконанні хорів Дм. Котка й „Сурми" з кружків. У Великодний Вівторок 14 с. м. передаватиме львівське радіо від години 19.35—19.40 гутірку про спортове Товариство „Україна". Врешті у пятницю 17 с. м. від години 20·00—21·15 почуємо зі студії Львівського Радія оперу „Запорожець за Дунаєм" — на всю Польщу.

Прогулька до Риму

З нагоди всесвітної вистави католицької преси, що відбудеться від травня до жовтня ц. р. в Ватикані, організується з кінцем липня—початком серпня ц. р. прогульку до Риму. Проектований шлях прогульки: Львів, Відень, Венеція, Рим, Неаполь, кораблем до Генуї, Інсбрук, Зальцбург, Монахіюм, Берлін, Варшава, Львів. По дорозі булаб між іншим задержка в Зальцбургу, де в тому часі відбуватиметься конґрес „Пакс Романа" як теж у Берліні під час літньої Олімпіяди. Кошти прогульки, що треватиме приблизно 3 тижні, виносять 400—500 зл. При зголошенні прохаємо подати: 1) Імя і прізвище; 2) Дату уродження; 3) Заняття; 4) Точну адресу. Зголошення до 10 травня с. р. надсилати на таку адресу: Ґенеральний Інститут „Католицької Акції" Львів, ул. Зіморовича 3. (Тел. ч. 257-87). За Організаційний Комітет прогульки до Риму: Др Маркіян Дзерович — Роман Данилевич.

Як жертвують італійські католики

Італійські католики організують щороку збірки на університет Найсолодшого Серця Христового в Міляні. Оповіщено звіт з діяльности того університету за 1935 р. Зі звіту виходить, що італійські католики мимо кризи жертвували поверх 3 міліони лір на католицький університет. Св. Отець назвав вислід сеї збірки „чудом милосердя". Більшість жертв се датки простих людей, особливо селян. Як відомо, Італійці належать до убогих народів. Тимбільше варт жертвенність такого народу.

Святе Письмо по циганськи

В Празі підготовляють видання св. Письма в перекладі на циганську мову. Переклад зробив проф. С. Е. Манн з берненського університету. Він знаток Циганів і їх мови. Переклад має ціль: 1) Зберегти циганську мову, близько посвоячену з санскритом і деякими індійськими мовами. 2) Прислужитися Циганам, котрі не мають ніякої літератури. Учений знавець Циганів тому вибрав св. Письмо на переклад, бо се твір найбільшої літературної стійности як також тому, що двацять шість тисяч чехословацьких Циганів се переважно католики.

Пражерело мови Гунів

Недалеко Шеґедину на Угорщині в одній з могил Гунів, відкритих археольоґічною комісією, знайдено золоту вазу. На дні тої вази грецькими буквами виритий текст у близше незнаній мові. Досліди виявили, що сей текст се фраґмент одної з приповідок Гунів. Його відчитав і пояснив один археольоґ, котрий знає діялект одного з кавказьких племен, дуже подібний до мови, в котрій написаний фраґмент на дні знайденої вази. Тимсамим дотеперішна теорія про походження мови Гунів від Туркменів поважно захитана, бо племя, котре замешкує полудневі збічча Кавказу й говорить до нині мовою дуже зближеною до старої мови Гунів, не належить до туркменських племен. Університет в Шеґедині задумує вести дальші досліди, щоб виясннти жерела мови і походження давних Гунів.

Апарат до міреннн сміху

В однім цирку в м. Менчестері (Англія) велике зацікавлення публики викликав спеціяльний апарат, котрим мірять сміх. Апарат складається з мікрофону полученого зі звичайним рильцем, котрий на тасьмі значить відхилення голосу. Рівночасно друга тасьма утривалює дзвінкість сміху. Перед тим апаратом збираеться щодня богато цікавих. Кождий може зареєструвати свій сміх за 1 зл. За 3 зл. дістає ще й відповідну плиту. Та іновація принесла циркови величезний дохід.

Сотик не завадить, а в біді порадить! каже наша пословиця, тому складайте свої ощадности в

КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

Думки під Великдень 1936

Наближаємося до якогось невідомого перелому. Свідчить про се постійно наростаючий вплив большевизму на обох півкулях. Вся кров, що спливає при численних демонстраціях і страйках в Европі, Америці й Азії, викликана III Інтернаціоналом. Всі горіючі церкви й монастирі та всякі домн католицьких орґанізацій підпалюють прихильники III Інтернаціоналу.

А разом з III Інтернаціоналом йдуть тепер майже всі т. зв. „поступові" сили. З III Інтернаціоналом йдуть останки давної соціял-демократії. З III Інтернаціоналом ідуть або до нього щораз більше наближаються всякого рода радикали й ліберали. Скрізь повстають т. зв. „народні фронти" — під командою III Інтернаціоналу.

А в низах нужда робить своє. Вона природний союзник Комінтерну. А скріпляють ту нужду величезні, досі небувалі зброєння всіх держав світа. Одними з них кермує страх перед утратою свого, другими страх перед утратою чужого, кривдою загарбаного. Вкінці третими кермує звичайна жадоба грабунку.

В таких відносинах не можна дивуватися, що все людство наближається щораз більше до якогось жахливого нещастя. Пожарні блиски і чорні тіни його вже зовсім очевидні. Вони дуже подібні до тих, що розгорілися і нависли були в першій половині 15 століття над Византією. Вона давно була відпала від Апостольської Столиці і католицької Церкви. Всі спроби злуки показалися неможливі до переведення в життя. Головною перешкодою злуки були гордість і шовіністичне засліплення. І тоді наступив страшний упадок византійської держави. Турки здобули Царгород, на дверах св. Софії повісили грецького патріярха і справили страшну різню між духовенством і народом Византії.

А тепер на наших очах скрізь по части вже є подібні події, а по части на них заноситься. На великих просторах занятих большевизмом церковна організація або зовсім щезла або зійшла в підземелля. Большевизм нищить церковну організацію також поза обсягом своєї влади. Горять католицькі церкви в Еспанії, розстрілюють католиків в Мехіку, заноситься на тесаме в ріжних державах Полуд. Америки. Зависла та небезпека над цілою земною кулею. А тільки наївні люди можуть сподіватися підпертя для Церкви від поганських націоналізмів.

В тім дуже тяжкім положенню Церкви і християнства взагалі є лиш отсі способи ратунку: Очищення внутрішнього життя, звернення думки до Бога в молитвах і покорі нашій, виховування дітей в правдивій католицькій вірі, як найтісніша злука в катол. організаціях, поширювання катол. преси й письменства і жертвенність, жертвенність, жертвенність — собою і тим, що маємо.

КРИПТОХРИСТІЯНСТВО В СССР

Ні Нерон ні яничари не можуть рівнатися з Леніном і большевиками.

В журналі „Osteuropa", що його видає Німецьке Товариство для студіювання Східної Европи в Берліні, появилася в зшитку за лютий б. р. інтересна стаття директора Інституту для студіювання Східної Европи в Кеніґсберґу проф. дра Ганса Коха, б. старшини УГА., про православну Церкву в 1935 р. на цілім світі: в Европі, Азії, Африці й Америці. Тому що до Православної Церкви належить ок. 9/10 нашого українського народу, вважаємо потрібним познайомити наших читачів зі змістом згаданої статті.

Свій огляд стану православної Церкви починає др Кох від СССР. Згадавши на вступі труднощі, з якими звязане добуття відомостей про релігійне життя в СССР, автор подає далі на основі большевицьких часописей кілька фактів, які свідчать про те, що, не зважаючи на острий протирелігійний курс урядових і партійних чинників в Совітах, населення СССР і навіть деякі комуністи не зривають з релігією й Церквою.

Так напр. „Известия" з 3. XI. 1935 повідомляють, що в Казані на відкритім базарі продають Євангелія і Псалтирі і то по значній ціні 50 рубл. за штуку (1 кг пшеничного хліба коштує там 1 рб.). Так напр. далі часопис „За коммунистическое Просвещение" (з 4. III. 1935 року) нарікає на брак протирелігійної чуйности серед учителів і союзів молодих піонірів в окрузі Могилева на Поділлі на ромунській границі. „Протирелігійні ячейки існують тільки на папері. Підчас Різдвяних свят десятки учеників кидають науку і ходять на богослуження. Богато учеників виконує релігійні практики вдома. В селі Хонківці богато дітей ходить що неділі на богослуження, а деякі навіть співають в клиросі. В школах не використовують протирелігійних матеріялів. Учителі промовчують підчас науки клясовий характер релігії".

Таксамо головний орган в СССР „Правда" (з 4. VI. 1935) нарікає на одного комуніста, котрий на похорон свого свояка велів покликати священика, а коли священик зажадав урядового візвання, тоді той комуніст написав: „Батюшка, прошу відслужити панахиду" (підпис). „Правда" замічує з того приводу: „Релігійний комуніст А. не виїмок."

Подібних фактів в СССР богато. Та робити з них якінебудь висновки про засадничі зміни в положенню Церкви в Совітах — каже автор — булоб помилкове і навіть смішне. Те положення обусловлене засадничим безбожницьким становищем совітів. „Вірить богато — пише в парижськім „Возрожденію" (6. II. 1935) оден наочний свідок, що приїхав з СССР — одначе до церкви ходять тільки старші. Робітники не ходять до церкви зі страху перед стінною ґазетою. Наближись тільки до церкви і вже на другий день висить на стіні твоя карикатура, котра представляє тебе попід руку з пяним попом."

Образ церковного і релігійного життя, який просякає до нас з совітів — пише Кох — се в найкращім разі образ крипто-християнства (релігії катакомб), відомого з часів переслідування християн в старім Римі, або греко-славянського християнства під Турками... При тім треба зазначити, що під оглядом величини простору і безоглядности переслідувань ні Нерон, ні яничари не можуть навіть в приближенню рівнатися з Леніном і Сталіном...

Характеристичні риси християнства в державі Совітів — читаємо далі — се риси, що їх має кожда тайна релігія: її ісповідують або в своїх чотирьох стінах (домові ікони зовсім маленького формату), або підчас незамітних сходин (в подальших місцевостях). Колиж беруть участь в церковних богослуженнях публично, то передовсім члени родини, котрим під суспільним оглядом не грозить небезпека (старці, жінки, діти). Робітник, підофіцир або партійний урядник, коли хоче практикувати релігію, то робить се або підчас великих богослужень (Великдень), щоби згубитися в масі або обмежується тільки до особливих родинних подій таких як хрестини, похорони, церковні вінчання; одначе всі ті релігійні акти відправляють найрадше по домах. Так напр. „Возрожденіе" (з 4. V. 1935) звідомляє з Київа: „Вінчання і хрещення дітей відбуваються в тайні; їх вимагають не тільки нижчі совітські урядники, але також старшини червоної армії; похорони відбуваються без священика, так сказатиб приписово; одначе опісля відправляють за покійного, поза його плечима, в церкві тайно, не називаючи звичайно його імени." В СССР істнують також тайні християнські громади під маскою колхозів (колективних господарств). Маскують навіть імена дітей. Так дуже популярним на Україні е в останніх часах імя Володимир, котре нагадує однаково як вел. князя Володимира, котрий охрестив Україну, так і Леніна. „Се імя і правдиво християнське і політично благонадьожне", кажуть...

Коли діти підростуть і опиняться в школі, тоді там предкладають їм квестіонарі про їх відношення до Бога. Як подає „Антирелигиозник" (1935, 1), висліди одного такого допиту в Саратові виглядають так: 50,4% дітей „не знало нічого про Бога, або коли й знали, то свідомо відкидали віру в Бога; 49,6% було під впливом релігії."

Далі переходить др Кох до представлення церковної православної ґіерархії в СССР.

Подати хочаб приблизне число канонічного православного духовенства в Совітах під теперішну пору прямо неможливо.

Як свідчить урядова статистика, було в Росії в 1900 р. всього 60 епископств з 70 епископами, 45.409 священиків, 828 монастирів з 58.283 монахів і монахинь. В 1916 р. число священиків виносило вже 50.960, монастирів 916, монахів і монахинь 69.462. Зокрема монахинь було: в 1900 р. 41.615, в 1915 р. 52.032.

В перших роках большевицького панування число православних епископів в СССР значно зросло. Так давна державна себто синодальна Церква, не зважаючи на відірвання від неї т. зв. живої Церкви та української автокефальної, як також на розстріли, смерть і опинення за границею певного числа її епископів, числила в 1926 р. все таки ще 72 епископів. Тілько епископів підписалося тоді під актом вибору нового патріярха. В тім самім часі її суперниця т. зв. жива Церква мала аж 192 епископів. Одначе вже в 1927 р. число епископів в т. зв. живій Церкві впало зі 192 на 140. Сталося се тому, що від тої Церкви відпало тоді значне число її вірних, невдоволених з надто ревних компромісів її ерархів (т. зв. „советських епископів") з совітами.

Зокрема слід згадати т. зв. Українську Автокефальну Церкву. Вона мала округло 30 епископів. Та вже в 1929 р. большевики її зліквідували.

Таксамо зліквідували большевики вже в значній части також російську патріяршу Церкву, не зважаючи на конкордат, який вона заключила в 1927 р. з большевицьким правительством. Нині та Церква має ще около 20 епископів. Тілько епископів взяло участь в інсталяції нового московського митрополита і заступника патріярха (т. зв. блюстителя патріяршого престолу) Сергія, що в 1934 р. заняв місце засланого в 1925 р. заступника патріярха Петра.

Як довідуємося з часопису „Безбожник" (1935 ч. 1), москочський заступник Патріярха має свій урядовий орган, що називається „Журнал Московского Патріярхату". Друкується той орган у Москві в приватній друкарні С. С. Сошнікова. Його обем 1 аркуш. Наклад 3.000 примірників. Що торкається змісту, то „Ж. М. П." складається з трьох частин: Перша частина присвячена статтям на релігійні теми (новий завіт, аскетика, маріольогія); друга частина обіймає урядові оповіщення Патріярхату про іменування, перенесення, відзначення духовних осіб, визначення границь церковних діецезій і т. п.; вкінці трета частина п. з. церковні кари містить вироки церковних кар, накладаних на духовенство за ріжні провини. З тої частини довідуємося напр. про те, що православні епископи женяться, що священики розводяться і т. п., та за те усувається їх з духовного стану.

Що торкається нижчого православного духовенства в СССР., то воно складається зі священиків, діяконів і псаломщиків. Всі вони належать до категорії т. зв. „лишенців", себто вони позбавлені всіх політичних прав, якими користуються інші категорії населення. Деколи обовязки священика виконує всяка побожна людина. В щоденнім життю православне духовенство в Совітах нічим не ріжниться від іншого пересічного мешканця. Воно не носить уже борід і поза церквою священичого одягу. Воно часто працює як звичайні робітники, затаюючи свій духовний стан. Так напр. під кінець 1934 р. серед гірників донецьких копалень вугля викрили 18 православних священиків. Таксамо богато священиків відкрили серед пільних робітників у зах. Сибірі. В деяких діецезіях мали епископи прямо візвати священиків, „щоб до кінця другої пятилітки навчилися якого небудь ремесла, аби не бути тягарем для вірних" (Безбожник, 1934, 28). І дійсно, напр. з Одеси повідомляють, що там священики працюють як переплетники, шевці, бодчарі і т. п.

Одночасно з переслідуванням релігії і духовенства йде в СССР насильне і „добровільне" замикання церков, які або перемінюють на „загально корисні будинки", або зовсім розбирають!

Так напр. в колишній столиці Петербурзі від 1928 р. перемінено на „загальнокорисні будинки" в самім осередку міста

ДО

ВСЕЧ. УРЯДІВ ПАРОХІЯЛЬНИХ І КОМІТЕТІВ ЦЕРКОВНИХ

Наша фірма одержала останніми часами много запитів про наше відношення до новоповсталої в Станиславові ліярні дзвонів під фірмою Вільчинські й Фельчинські, що їздять від села до села розпихаючи де тільки вдається свої вироби.

Заявляємо отже, що з названими людьми нас нічого не лучило і не лучить.

Дивним дивом фірма та повстала на тому самому місці, де недавно була фірма МАҐАС і Ска здемаскована в часописах, а за якою скривалися два жиди ІЗРАЕЛЬ і ЛЯЙБ БЕРҐЕРИ.

Врешті подаємо до ласкавого відома, що поза нашими осідками Калушем і Перемишлем більше нігде не маємо ніяких робітень ані складів і загалом з другими ліярнями дзвонів жадні звязки нас не лучать.

З належною пошаною

БРАТЯ ФЕЛЬЧИНСЬКІ

ЛІЯРНЯ ДЗВОНІВ

КАЛУШ або ПЕРЕМИШЛЬ

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит поручає

Браттель і Де Цет

Фабрика церковних виробів

Львів, ул. Шевченка ч. 11 а

Рік заснування 1909 Тел. 220-78

Декотрі виконані роботи:

- Духовна Академія — Львів
- Народна Лічниця — Львів
- Церква на Майзлях — Станиславів і богато інших.

10 визначних церков, між ін. Ісааківський катедральний собор на протирелігійний музей, церкву Воскресення на музей б. політичних злочинців, Володимирський собор на безбожницьку книгозбірню, церкву св. Йоана на школу, церкву в память Романових на будинок Молочарського Союза і т. д. Розібрано зовсім 7 церков. Тут слід додати, що подібно позамикали церкви також у Київі. Отже Софійський собор, Володимирський собор і Печерську Лавру перемінили на музеї а церкву Михайлівського монастиря з XII ст. зовсім розібрали.

Зокрема большевики систематично нищать церкви здовж західної границі СССР. Так в 1935 р. „очистили" з церков цілу полосу здовж давного австро-російського кордону між Збручем і Смотричем і в районі Ленінграду.

А там, де ще церков не позамикано, вони находяться під подвійною сторожею: вірні сторожать, щоб противники не перешкаджали підчас богослуження, а влада „пильнує публичного спокою і безпеки", обсаджуючи всі дороги і входи до церков, обсервує тих, що йдуть на богослуження і робить на них відтак доноси.

Вкінці автор стверджує, що в останніх часах різкі наступи проти християнської релігії в СССР дещо ослабли і боротьба проти релігії перемінилася в позиційну. Причин того кілька: як стверджують ріжні агітатори безбожництва, населення перестало вже приходити на скликувані ними збори. Бо безбожникам все те, що вони говорять, уже відоме, а тих, що зберігли віру, „старими методами вже не можна наклонити до атеїзму." Зрештою пропаганда безбожництва в богатьох місцевостях осягнула вже свою ціль і тому вже зайва. Так нпр. одна учителька пише до керманича протирелігійної пропаганди: „Пощо я маю обговорювати з дітьми протирелігійні питання? Діти нічого не знають —і се добре. А розмова про Бога моглаб осягнути тільки противну ціль: діточа думка звернуласяб в небажаним напрямі." Вкінці певну ролю в ослабленню наступу проти релігії грає огляд на заграницю, перед якою совітське правительство, вступивши до Ліги Націй, хоче показатися „salonfähig". Тому в останніх часах совітські правительственні чинники говорять уже про „релігію як приватну справу" (замість „опіюм для народу") і навіть пускають чутки про нові переговори в справі конкордату з патріяршою Церквою, про можливість скликання всесоюзного синоду та вибору патріярха і т. п.

В такім положенню знаходиться нині російська православна Церква в СССР. Про те, як православна Церква виглядає тепер в решті Европи, в Азії, Африці й Америці — в слідуючій статті.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

Лікарський фейлєтонік

Сіль як лік

Добрий лік не мусить бути дорогий. І не всі ліки муситься купувати в аптиці. Богато добрих ліків маємо в дома або в огороді. Тільки треба про них знати. Одним з таких домашних некоштовних ліків є сіль. Соли як лічничого средства уживається при катарі і хрипці. Два рази денно робиться інгаляцію з соленої води.*) На літру води дається ложку соли. Добре вживати соли для гігієни устної ями. По кождій їді полокати уста розчином соли. До склянки теплої води всипати 3/4 ложочки соли. Сіль скріпляє ясна й очищує зуби від осаду. Через те запобігає скорому псуттю. Соли уживається також при очних запаленнях або ропненнях. Приготовити розчин: на пів літри перевареної води всипати 1 малу ложочку чистої кухонної соли. В теплім розчині мачати гігієнічну вату або полотенце і промивати очи що годинн, не частіше, бо можна розятрити...

*) Як робити інгаляцію гл. „Н. Зоря" ч. 914.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Церква св. Варвари у Відні

В справі тої церкви появився декрет Апостольської Столиці, якого дослівний переклад принесла українська преса:

„Маючи на увазі, як велике є значіння архипастирської опіки для добра душ і наскільки лекше її переводити, коли церковна юрисдикція даної епархії по змові відбувається серед границь цивільної влади, постановив наш Св. Отець Божим Провидінням Папа Пій XI, після реферату підписаного кардинал-секретаря св. Конґреґації для Справ Східної Церкви на авдієнції дня 7-го квітня 1934 р., виймити парохію византійського обряду при св. Варварі у Відні зпід юрисдикції українського Митрополита у Львові і віддати під владу архиепископа у Відні. — Одначе, зваживши особливі причини, які ту парохію світло вивищають понад інші парохії того обряду, як також з уваги на її славну історію й історію нерозлучно з нею звязаного інституту „Барбареум", в якім колись виховувалися світочі византійського обряду і богатонадійні заступники Церкви, св. Отець зарядив, що архиепископ Відня заряджуватиме него як окремий делеґат Святішого Престола. — Надто бажанням Св. Отця в, щоб при кожночаснім опорожненні парохії український митрополит у Львові предложив імена трох кандидатів, а котрих віденський архиепископ вибере одного, побожністю й наукою відзначеного, який відтак завідуватиме парохією і який матиме юрисдикцію над усіми вірними византійського обряду, що мають свій осідок в Австрії.

Все це стає з оцим декретом правосильне. Все, що булоб йому противоріче, не має в будучности значіння.

Дано в Римі, в палаті Св. Конґреґації для Справ Східної Церкви, дня 20 грудня 1935 р.

† Кардинал А. Сінчеро в.р. О. Цезаріні в.р. асесор, Епископ у Пренесте, секретар."

Провідник і нарід у горячці

Паризька „Репіблік" пише: Гітлер зачинає говорити спокійно, а потому кричить. З кождим його реченням більшає й розбурхання товпи. Горячка одиниці приймає спільні форми. Подібні появи можна бачити й у східних дервішів, у гарлемських негрів та в ріжних африканських племен, що на краю ліса відбувають свої ритуальні танці. Ось з якої безодні лунає рев Ґерманії. Французи вірні заповітови своїх королів, все бажають задержати здоровий розсудок. Німецький нарід утратив його. Се скорше або пізніше мусить довести до бішености.

З воєнних таємниць на Заході

„Послѣдние Новости" принесли зміст цікавої лекції полк. К. Шумського п. з. Загроза війни. Анґлія побачила в Абісинії, що літаки не рішають в боротьбі. Отже упала тева, що границя Анґлії на Рені. Тому Анґлія вагається, чи анґажуватися їй в обороні Франції. Самаж Франція має укріплення від границі Швайцарії до Люксембурґа (370 км.). Північна частина границі Франції не укріплена, бо там є великі міста і промислові райони: отже якби там дійшло до позиційної війни, то вони булиб знищені. А укріплення Бельгії можуть задержати Німців, але тільки на якийсь час. А Німці можуть іще піти силою через Голяндію. Колиж Анґлія не поможе Франції, то тій останній остає дійсно лиш надія на СССР. Тимчасом поміч тої сили дуже загадочна...

Що жде Францію й Анґлію

Паризький „Ентрансіжан" пише: Німеччині треба на якийсь час нашої невтральности, щоб мати можливість ділати на Сході. Вона не хоче громадити над Реном ударні війська. Навпаки, там Німці хочуть збудувати тільки перегороду, котру можна буде боронити кілька сотнями тисяч війська. Вся остаюча маса їх військ піде на Австрію, на Ґданськ, на Мемель, на Чехословаччину. Розуміється, якесь число літ Франція малаб мир. Та як тільки утвердиться верховодство Німеччини в середній Европі, тоді прийде черга на Францію. За кілька літ мира тепер заплатилаб Франція певним погромом потому. Те саме булоб і з Анґлією.

ВІДОЗВА

На підмогу протиалькогольній пропаганді!

Від ряду літ веде Українське Протиалькогольне Товариство „Відродження" завзяту боротьбу з отрутами: алкоголем і нікотиною, що руйнують здоровля і майно, деправують психічно та вироджують покоління. Зокрема наш нарід від століть терпить великі шкоди від цих своїх ворогів. Ратуючи його, „Відродження" розгортає на всіх ділянках суспільного життя пропаганду проти отрут: починаючи від шкільної молоді через усі товариства та всі шари суспільности аж до її верхівки „Відродження" сіє абстинентські кличі. Ця важка невгомонна праця вимагає окрім сил до праці великих матеріяльних засобів. Цілий час „Відродження" боролося й бореться з матеріяльними недостачами. Вони спутують розгін та обмежують працю, параліжуючи всякі самостійні і більш далекосяглі потягнення. В своєму житті й зусиллях Товариство полишене весь час само собі, своїм власним засобом помимо всіх труднощів удержується воно власними силами. Від ряду літ воно навіть не одержувало права на прилюдні збірки й не могло за їх посередництвом втягнути широких шарів суспільности до співпраці.

Щойно в цьому році Т-во „Відродження" дістало дозвіл на прилюдну збірку в львівському та станиславівському воєвідстві. Вона відбудеться в днях від 18—21 квітня на терені станиславівського та від 19—21 квітня на терені львівського воєвідства. Зокрема в дні 19 квітня має перевестися збірка під усіма українськими установами та церквами по містах і містечках згаданих воєвідств. Для переведення всієї збіркової акції підготовано в областях обох воєвідств Повітові та Місцеві Збіркові Комітети.

Головна Рада Українського Протиалькогольного Т-ва „Відродження" звертається до українського громадянства з проханням: Прийдіть нам з допомогою в нашій важкій праці! Жертвуйте датки на наші збіркові листи та до наших збіркових пушок! Не оминайте нагоди причинитися своєю хочби малою лептою до скріплення та піднесення протиалькогольного та протинікотинного Товариства та активізування боротьби з отрутами! В днях від 18—21 квітня дайте доказ, що лежить Вам на серці здоровля, добробут і майбутне Українського Народу! Ставайте всі на протиалькогольний та протинікотинний фронт! — Головна Рада Українського Протиалькогольного Т-ва „Відродження".

Переверствування нації

Практичні проєкти на тлі великого безробіття.

ЗМІСТ: Кілько в нас безробітних на селі. — Кілько дає один гектар поля в нас, а кілько в західній Европі. — Про дві язви нашого селянства і що з них виходить. — Чи наші безробітні можуть мати вигляди на одержання праці? — Чому Українці дотепер кольоніяльний нарід? — З чого жиють в нас Жиди? — Що каже народна мудрість про кожух і сорочку? — Як зникло у нас безробіття селян і інтеліґентів? — Про антисемітизм і що про се каже св. Письмо? — Як розвязати в нас справу торговлі. — Про наплив нашої молоді до міст і чого вона там повинна хапатися. — Як довершити переверствування нашої суспільности? — Хто започаткував у нас те переверствування? — Про страшні недостачі наших передвоєнних бурс. — Як виховувано нашу молодь в передвоєнних ґімназіях? — Де в нас годували марксизм, драгоманізм і безбожництво? — Нам треба богато ремісничих бурс по містах, але не панських тільки селянських. — Про ще один дешевий спосіб як підготовити сільську молодь на ремісників. — Що роблять західно-европейські селяни зимою. — Нове велике завдання нашого духовенства.

I.

Добра третина, а може й половина дорослих людей в нашім народі — безробітна. Це відноситься не лише до інтеліґенції але й до селянства. Займуся тут розглядом безробіття селянства. Безробіття нашої інтеліґенції се явище спричинене цілком іншими чинниками як селянське безробіття. Длятого безробіття інтеліґенції вимагає осібного розгляду. Про розміри селянського безробіття говорить переконуючо статистика. Вона показує, що аж 79,8% селянських господарств господарсько несамостійні, бо посідають менше як 5 га землі. На просторі одного км² жие в середущій і західній Европі 30—40 селянських робучих рук а у нас на тімсамім просторі жие аж 80—90! Мимо тої великої густоти селянського населення в нашім краю видайність праці з одиниці управного простору у нас менша о третину, ба навіть о половину в порівнанню з видайністю праці европейських селян. З одного гектара управної землі збирають в західній Европі 15—20 q збіжжа а у нас лише 8—10 q! В західній Европі дає корова 2000—4000 літрів молока на рік, а у нас лише 800—1500 літрів. Селянська курка в західній Европі зносить річно яець 150—220, а у нас всього 80—150. Отже виходить, що наше селянство видобуває з одиниці управної поверхні ріллі половину або навіть лише третину рільничих виробів в порівнанню до західно-европейських селян. Кажучи коротко: один західно-европейський селянин працює за двох і навіть за трьох наших селян. У нас треба праці двох і навіть трох селян, щоб вони видобули з ріллі тілько пожитку кілько видобуває один західно-европейський селянин. Нашому селянинови треба два і навіть три рази тілько управної землі, щоб він видобув з неї такусаму скількість поживи як видобуває західно-европейський селянин. Нажаль земля се таке добро, якого не можна довільно побільшати на однім і тім самім місци. Зате є способи п о б і л ь ш у в а т и в и д а й н і с т ь (урожайність) управної землі.

Наше селянство ще досі не знає способів збільшування урожайности землі. Воно не має фахової хліборобської освіти, так як її вже має селянство в західній Европі. Передумова фахової освіти се очевидно загальна освіта — грамотність. Якже можна говорити про ширення хліборобської фахової освіти серед нашого селянства, коли воно нині у своїй більшости неграмотне! Вправді статистика каже, що більше як половина селянства грамотна, але знаємо, що в дійсности в наших селах є лише по кілька процентів справді грамотних селян, то є таких, які поконали технічні трудности грамоти, які можуть без труду читати і без труду зрозуміти прочитане. Всі прочі, яких уважають грамотними, в дійсности лише півграмотні. Їм читання не дає ніякого хісна, воно їм справляє просто ф і з и ч н у м у к у. Такі півграмотні, нібиграмотні селяни становлять нині більшість. Вони неспосібні користати зі здобутків новочасної науки хліборобства через читання. Вони можуть лише наслідувати хліборобські чинности своїх батьків або своїх сусідів. Отже теперішне наше село перелюднене щонайменше на третину й у своїй більшости неграмотне.

Моральні та матеріяльні злидні, просто жебрацька нищета на тлі загальної безграмотности, ось стан, в котрім нині перебуває добра половина нашого селянства. Вже починають виразно зазначуватися зловіщі наслідки такого нуждарського побуту селянства. Гризня і сварня між членами селянської родини та між сусідами, злодійства, грабунки ба навіть бандитизм, велика смертність селянських дітей, харлацтво селянської молоді, дуже поширені сухоти, часта поява тифу — це певні ознаки злиднів, нищети і фізичного занепаду нашого селянства. В західній Европі нема краю, де селянство жилоб в таких тяжких господарських умовинах як у нас. Очевидно, що за Збручем, на При-

---

ОСИП НАЗАРУК 43)

ROMA AETERNA

Вічний Рим—Апостольська Столиця

VI. На площі св. Петра.

Здається мені, що колиб усунено ту тяжку колюмнаду й заступлено її живими деревами, травниками і квітами, то люди, котрі оглядали стару камяну прикрасу й опісля оглянулиб нову, живу, відітхнулиб на її вид. І змінивсяб основно весь вигляд площі св. Петра, змінилосяб і тло головної святині християнства. В природнім пошумі дерев і в звенкоті жерел перед ними і в ріжних красках на кльомбах цвітів поміж ними знайшовсяб прегарний відповідник до тої величної атмосфери внутрішної побожности, котра опановує відвідувача, коли він увійде в нутро величавої святині.

Особливо серед літної спеки, коли жар бе від сонцем паленого каміння й коли ціла площа св. Петра залита яскравим блиском виглядає як велика піч, думка про потребу зелені довкруги стає хвилями ще більше пекуча ніж розпалені плити площі. І мимохіть втікаєш під охорону холодних бризків водограя. Та треба вийти, щоб дістатися до церкви. І ти виходиш. А на тебе паде тоді ще гірший жар і сонце ще гірше сліпить тебе і ти весь потом облитий, дослівно: весь до тої міри, що сорочку можна крутити.

Розуміється, при всій навіть найслушнішій критиці площі св. Петра в Римі, муситься признати, що се одна з найбільш величавих площ. Якби з неї забрав велику овальну колюмнаду Бернінія, тоді та площа булаб нічим незамітна, ні оточенням, ні формою, ні поверхнею, — словом нічим. З того ясно, що можна зробити з кусника ґрунту менше або більше відповідною прикрасою, чи радше додатком, приставленням чогось, добудовою, уставленням чогось на середині, по боках, або довкруги.

Той додаток може звертати на себе увагу формою або краскою, формами або красками, відповідно дібраними. Той додаток може бути мертвий, з каменя чи мертвого дерева, або живий, з дерев, кущів і квітів, — або комбінований з додатком води. Вода може бути також в ріжних формах: як водограй (фонтан), як жерело, як ставок або саджавка — і все те знов в ріжних формах і на ріжній височині. Навіть невеличка зміна в положенні одної частинки такого додатку може основно змінити вигляд площі.

Нема сумніву, що історія й назва площі чи вулиці, котра має бути прикрашена такими додатками, може мати рішаюче значіння для якости „додатку". Нпр. на Крещатику в Києві булоб дуже добре урядити відповідні прикраси з пливучої води. Та се мусівби бути бурний, пінистий потік, що летівби як стріла в напрямі Дніпра: інакше не робивби вражіння.

Одна з найкращих площ, які булиб у нашім краю (якби її відповідно урядити), се площа перед церквою Успення Пресвятої Богородиці або Волоською у Львові — зі всіми її плянтовими розгалуженнями, що тягнуться попід камяниці Наукового Товариства ім. Шевченка і попід воєвідство. Та хоч ті розгалуження тільки перспективічно належать до тої площі, то й її саму можнаб так урядити, що та церква сталаб правдивим маґнесом не лише для всего львівського населення, але й для цілої околиці. В тій ціли її внутрішне подвіря з чудовою але занедбаною колюмнадою требаб скомбінувати з тими двома невеличкими площами, що є перед тою церквою, а саме з загородженою зелізним парканом і з незагородженою. На кождій з тих площ требаб урядити жерело, але кожде інакшої форми, нпр. на незагородженій площі перед церквою високий водограй, на загородженій площі за зелізним парканом широке жерело немов бухаюче з церковної стіни, а на подвірю басен під склом відповідної краски. До того зелень і відповідні кльомби квітів. (Д. б.).

дніпрянській Україні, наше селянство в далеко тяжших умовах, бо там нищить його фізично московсько - жидівська комуна свідомо, після згори уложеного пляну.

Таке положення нашого селянства мусить дуже зле ділати на долю всего нашого народу і то тимбільше, що селянство становить майже 85% нашого народу. Всюди в західній Европі становить селянство меншість народу, бо в деяких краях от як в Анґлії, Бельґії ледви третину народу, тож таке або інше положення селянства не впливає там на долю народу так рішаючо як у нас. Доки наше селянство буде жити в теперішних злиднях, доти не може бути навіть мови про кращу долю всего нашого народу. Певна річ, що лише при помочи державних засобів можна основно поправити злиденне положення селянства і тимсамим вплинути на кращу долю всего народу. Тепер не маємо впливу в державах, в яких живемо. Лишається нам тільки наша діяльність, при помочи якої можемо видатно боротися з неодною лихою сторінкою господарського положення нашого селянства.

II.

Перелюднення села, яке спричинює безробітність третини нашого селянства, се безперечно одна з найгірших причин селянських злиднів. Нема найменшої надії в найближчім часі на можливість зарібків для около міліона безробітних селян ні тут у краю, ні тимбільше поза границями. Таксамо нема виглядів в найближчім часі на можливість дільби дідичівських земель ані осадничого переселення до заморських країв. На перший погляд виглядає справа безробіття в нашому селі безнадійно. Та в дійсности так не є. Наше селянство вироблює лише хліборобський сирівець, т. є. збіжжа, картофлю, ярину, живу худобу і т. д. Вся торговля хліборобськими сирівцями і перерібка їх на вироби приспособлені до безпосередного спожиття — в руках неселянських, не наших, чужих. Ми досі ще правдивий кольоніяльний нарід, який вміє виробляти лише сирівці, але оборот — торговлю тими сирівцями і перерібку їх на предмети безпосередного спожиття віддає спокійно, без жалю в руки чужих людей. Наш селянин випрацьовує з ріллі прим. зерно пшениці і продає чужому купцеви. Дальша доля проданої пшениці вже цілком байдужа для селянина. А чейже з торговлі пшеницею, з мелення пшениці на муку, з печення тої змеленої пшениці на хліб та булки, з продажі готового вже хліба та булок живуть у нас вигідно численні збіжеві купці, мельники, пекарі, роздрібні купці, в цілости люди неукраїнські, майже виключно Жиди.

В українськім статистичнім річнику за р. 1935, що його видає „Укр. економ. бюро" у Варшаві, читаємо, що на українських землях під Польщею жие 6 міліонів 103 тисячі Українців а обіч них і з них жие 1 міліон 116 тисяч Жидів, які в цілости, без винятку, живуть з торговлі, особливо з факторства—посередництва, з ремесла і промислу. Отже головна маса їх жие з торговлі і перерібки сирівців, які виробляє наш селянин. Лише типово кольоніяльний нарід може віддавати весь свій хліборобський сирівець, добутий з землі тяжким селянським трудом, чужим людям, не дбаючи про його дальшу долю. Уявім собі на хвилю, яке булоб положення нашого народу, колиб один міліон нашого селянства через ніч переминився в купців, ремісників і промисловців, які торговельно обертають і перероблюють хліборобські сирівці, що їх виробляє наше село! Тоді не лише цілковито зниклоб безробіття на селі, але також зниклоб безробіття нашої інтеліґенції, бо міліонова верства наших власних купців, ремісників і промисловців доходами своєї праці далаби працю нашій безробітній інтеліґенції.

Та що сталосяб з міліоновою масою Жидів? Вони мусіліб оглянутися за новим шматком хліба. Се не антисемітизм думати і працювати над тим, щоб наші діти взялися до торговлі, ремесла та промислу. „Блища сорочка як кожух", каже народна мудрість. Таких думок і такої праці не заборонює нам святе Письмо, бо св. Апостол Павло каже, що обовязком кождого є перше дбати про своїх рідних а доперва потому про інших ближних (Рим. 2. 10. 9.).

Впрочім жидівські провідники вже давно предвиджували хвилю, коли Жиди мусітимуть покинути поодинокі краї Европи, наслідком утрати можливости торгувати та промишляти серед поодиноких европейських народів. Власне могутна жидівська сіоністична партія працює вже поверх 80 літ, щоб приготовити Жидів ідеольоґічно і реально до залишення дотеперішного розсіяння серед ріжних европейських народів та до відзискання, хотяйби навіть силою зброї, давної батьківщини в Палестині. При великім сприті Жидів, їх світових звязках і впливах та їх капіталах нема потреби боятися за них, щоб вони не дали собі ради навіть серед найтяжших обставин. Ми біймося за себе. Власне на наших очах відбувається в Німеччині процес виселювання Жидів. Певна річ, що такі самі процеси як в Німеччині будуть відбуватися також в інших европейських краях, бо всюди вже слідно змагання серед туземців (автохтонів) перебирати з рук Жидів торговлю, ремесло та промисл.

У нас сей процес зачався зараз по війні. Спільництво а й приватне наше купецтво ба навіть вже в деякій (маленькій) мірі і наші промислові підприемці починають перебирати у свої руки торговлю, ремесло і промисл. На нашім купецькім і промисловім ринку вже починають приходити до слова наші купці і промисловці. Не може бути сумніву, що той рух буде у нас поширюватися і кріпшати. Розуміється, треба освідомлюванням як найширших кругів народу запобігати погромницьким антижидівським настроям та погромницьким учинкам. Ми не думаємо шкодити жидівському народови, але мусимо здобути для свого народу у власнім краю торговлю, ремесло і промисл, бо інакше назавсіди будемо гельотами - рабами на власній землі. Ту роботу мусимо вести систематично, уперто, при помочи розумно обдуманих способів, які прискорювалиб процес опанування тих так дуже конечних нашому народови трох областей господарського життя.

Праця над опануванням торговлі, ремесла і промислу для нашого дрібнохліборобського народу дуже тяжка, бо в народі загинула навіть память часів, коли у нас були власна торговля та власне ремесло на селах. Всежтаки бодай в торговлі можемо вже нині тішитися гарними початками. Маємо передвоенну „Народну Торговлю" та около 3000 спільницьких склепів, зеднаних в повітові союзи та осередний Союз, названий невдатно „Центросоюзом". Крім того маємо вже около 4000 самостійних дрібних крамарів. Се ще незначний дорібок і то тим більше, що всі дотеперішні наші спільницькі і приватні торговельні установи провадять лише звичайну перепродаж на дрібно готових предметів спожиття, купуючи їх від чужих, в правилі жидівських, гуртівників. Тай се дрібне споживне наше крамарство може нині заспокоювати щойно яких 5—10%-тів нашого запотребування. В области збуту хліборобських сирівців і перерібки їх на готові предмети спожиття робиться у нас перші слабі початки—дуже повільно, боязко, звичайно нефахово, причім є богато купецьких похибок.

В тій области треба буде ще богато зусиль і праці. Знаємо, що торговля селянськими сирівцями вимагає великого купецького знання і досвіду. Отже найближче наше завдання підготовити фахово чимскорше як найбільше молодіжи до тої тяжкої праці.

III.

По війні та ще виразніше від початку господарської скрути, т. є більше—менше від 1930 р., видимо щораз сильніший наплив сільської молоді до міст, де вона старається дістатися на науку ріжних родів ремесла до міських майстрів - ремісників. Незначна частина тої молоді старається

ФАБРИКА СВІЧОК „КЕРОС" ЛЬВІВ 15. вл. П. ДУРБАК-сини

дістатися до купців. Той рух сільської молоді просто живловий в деяких селах положених блище більших наших міст, особливо близько Львова. Але тут приходиться тій молоді поконувати великі трудности і перепони, щоб дістатися на науку до майстра-ремісника, чи до склепу купця, бо значна більшість ремісників, а ще значніша більшість купців, по наших містах чужої народности. Закони і розпорядки вимагають від ремісничого чи купецького ученика-практиканта укінчення бодай чотироклясової народної школи. Укінченням таких „високих" шкіл може похвалитися лиш незначна частина нашої сільської молоді. Ті трудности спинюють і дуже зменшують приплив до міст нашої сільської молоді на науку ремесла і купецтва.

Тут треба мати на оці ще одну обставину. Значна частина молоді, якій удасться дістатися до міста на науку ремесла і купецтва, заки скінчить ту науку, винародовлюється наслідком чужонародного окруження.

З такого стану справи виходить, що рух нашої сільської молоді на науку ремесла і купецтва заповільний, в додатку ще тратимо богато тої молоді в користь іншої народности. Коли цей рух має принести користь нашому народови відтяженням села від надміру робучих рук т. є зменшенням безробіття, то він мусить відбуватися можливо скоро, численно і без страт для нашого національного стану посідання. Той рух буде для нас тоді корисний, коли вся третина нашої сільської молоді стане ремісниками, купцями та промисловцями в можливо короткім часі, скажім протягом одного - двох поколінь, т. є в найблищих 10—20 літах! Тоді доперва скоро покращає не лише господарське але й культурне положення цілого народу, бо він перестане бути „однобоким" народом, зложеним в 90% з дрібноземельних селян в більшости неграмотних.

Таку велику переміну, перевертування всего народу можна доконати зорганізованим, упорядкованим змаганням, трудами і жертвами нашої інтеліґенції, при допомозі свідомішої частини самогож селянства.

Історія нашого національного відродження в передвоенній Галичині знає таку роботу. Починаючи від другої половини XIX століття аж до вибуху світової війни велася у нас систематична, часом дуже завзята робота вишколювання сільської молоді в міських народних і середніх школах, щоб доховатися з неї можливо численних рядів інтеліґенції. Ту роботу започаткувало і провадило витревало наше сільське духовенство аж до часу вибуху світової війни. Власне лише нашому передвоенному духовенству маємо завдячити, що вже в XX ст. перед війною, мали ми майже вистарчаюче число інтеліґенції: у всіх інтеліґентських фахах з винятком вищої військовости. Тою роботою віддало наше духовенство велику прислугу своєму народови. Ціле передвоенне покоління нашої інтеліґенції, яка вийшла зпід селянської стріхи завдячує свій „вихід в пани" виключно праці нашого духовенства: бож ніхто інший лише наше сільське духовенство працювало витревало, з року на рік, безупинно між своїми парохіянами переконуючи наших темних і несвідомих селян про потребу і користи посилання їх дітей на науку до міських шкіл. Всі бурси в цілім краю повстали за починоm та матеріяльною підмогою нашого духовенства.

Правда, при тій праці зроблено неодну похибку. Висилано сільську молодь до міських шкіл і удержували її там, нераз відриваючи собі від уст кусок хліба, виключно в цілі виховання її на міських інтеліґентів. Нікому навіть на думку не приходило учити сільську молодіж реме-

сла та купецтва. Всі наші передвоєнні бурси були заповнені ґімназійною молодю, частинно лише „реалістами" а найменше учениками учительських семинарів. В цілім краю були всього лише дві невеличкі бурси для ремісничої молоді, в Станиславові й у Львові. Одначе станиславівська реміснича бурса, заложена заслуженим народним робітником бл. п. дром Яновичем, була лише з імени ремісничою, бо в ній удержувано майже виключно ґімназійну молодь.

Під оглядом господарським, технічним ведено передвоєнні наші бурси не узгляднюючи господарських відносин малоземельного селянина. За удержання бурсака мусів селянин платити або виключно готовими грішми або в головній частині грішми а лиш додатково селянськими харчами. Знаю лиш одну передвоєнну бурсу, а се бурсу в Заліщиках, де селяни платили за удержання своїх синів виключно харчами, а грішми лише 2—3 корони місячно. В заліщицькій бурсі міг удержувати сина навіть найбідніший селянин, длятого вона належала до найбільших в краю, хоч в Заліщиках була лише виділова школа й учительський семинар. Бурси в інших містах були переважно задорогі й недоступні для бідніших селян, бо адміністрація була задорога. По бурсах порозсідалися були настоятелі бурс, часто з численними родинами, які займали кілька кімнат бурси та побирали з бурсацької кухні „настоятельський панський" харч, часто для цілої своєї родини. Основники й опікуни наших передвоєнних бурс не були досить дбалі й сторожкі щодо релігійно-морального виховання молоді в селянських бурсах. Не звернено достаточної уваги на інтензивну пропаганду марксізму, анархо-драгоманізму та звязаного з ними безбожництва. Її провадилося систематично між нашою молодю в школі, „по станціях" і в бурсах. Бувало, настоятелі бурс, академіки або ґімназійні супленти, навіть прихильно ставилися до такої аґітації серед бурсацької молоді. Бувало, в бурсацьких бібліотеках держано без ніякої перешкоди марксівсько-безбожницьку і драгоманівську літературу. Бувало, в бурсах виголошувано свобідно такіж відчити і розмови. Не диво, що з передвоєнних ґімназій виходила молодь заражена марксівством, анархо-драгоманізмом та безбожництвом. З такої молоді виховувалися опісля ті наші передвоєнні адвокати, радикали, що осідали в повітових містах та провадили завзяту боротьбу з Церквою і духовенством. З такої молоді по скінченню шкільних наук виходили інтеліґенти, що займаючи ріжні державні становища, вправді не могли отверто виступати проти віри, Церкви і духовенства, але їх настрій, спосіб думання і життя були ворожі до віри, Церкви і духовенства.

На це явище звертали нераз увагу самі селяни. І неодин заявляв, шо длятого не дасть свого сина на науку до міських шкіл, щоби він не став безбожником та соціялістом. Неодин священик, який добре натрудився заки йому удалося намовити селянина дати сина до міських шкіл, який часто причинявся матеріяльними жертвами до удержання в бурсі одного—другого селянського сина, опісля тяжко нарікав і жалувався, коли дочекався, що його вихованок вже у вижчій ґімназії в часі шкільних ферій явно маніфестував в селі свої марксівсько - безбожницькі переконання.

Оттак то воно діялося у нас перед війною в области виховування нашої сільської молоді в міських школах. Діялося зле, бо таке виховання сільської молоді в міських школах вийшло на велику шкоду Церкви і народу. Длятого догляд і виховання сільської молоді в теперішних бурсах і станціях мусить бути дуже старанний, щоб не повторилася передвоєнна історія. Тепер стає важке завдання перед нашими народними робітниками, а в першу чергу головно перед сільським духовенством: взятися знов за підготовку для народу нової, численної верстви ремісників і купців. Роботу муситься провадити з напруженням всіх наших організаційних сил, скоро й енергійно, бо на тій области у нас велике занедбання: маємо на селі міліонову масу безробітної сільської молоді, яка повинна а радше мусить в найкоротшому часі вивчитися ремесла і торговлі. Коли ту роботу занедбаємо, то без сумніву упадемо ще низше, не лише під оглядом господарським але й культурним.

Коли не зуміємо в можливо короткім часі, протягом одного, найдальше двох поколінь, витворити нашої власної верстви купців, ремісників та промисловців, то чекає наш нарід сумна, незавидна доля. Лишимося правдивим, певно одиноким в Европі кольоніяльним народом, мов які Зулюси чи хочби Етіопи—Абісинці, що їх так немилосердно визискують західно-европейські капіталісти—промисловці.

Способи і засоби, якими требаби і належалоби послужитися до скорого і масового виховання численної верстви наших власних купців, ремісників і промисловців з теперішньої нашої безробітної молоді, требаб скоро і розумно обдумати при співучасти наших визначних людей, не лише інтеліґенції, світської і духовної, але також селян, бо тут йде справа про селянські діти.

В тій підготовній праці, котру як сказано, треба виконувати таки зараз без страти дорогого часу, провідниками з природи річи повинні бути наші сільські священики. Отже власне надійшов час, де наше сільське духовенство другий раз має своїм почином, трудом і стараннями уможливити виховати для народу нову суспільну верству.

В тій праці закладання осібних ремісничих бурс для селянських дітей буде займати перше місце. Вже в найблищім часі повинно повстати бодай тілько ремісничих бурс для селянських дітей, кілько є тепер ґімназійних бурс. Розуміється, майбутні ремісничі бурси для селянських дітей мусять бути пристосованими до господарської спроможности нашого дрібноземельного селянства. Отже мають се бути бурси, де бурсаки жиють безпосередно на харчах своїх батьків, так як се було в передвоєнній заліщицькій бурсі або ще доцільніше в передвоєнній балинецькій бурсі в Коломиї. За почином о. Войнаровського, колишнього пароха в Балинцях, винаймили селяне, які посилали своїх дітей до міських шкіл в Коломиї, звичайну хату на передмістю, осадили в тій хаті старшу ґаздиню, маму одного з бурсаків, яка провадила ціле господарство бурси. Селяни-батьки доносили власні харчі після уложеного порядку.

І ось власне нам таких ремісничих бурс треба. Не треба збирати великих фондів на будову великих бурс-касарень з настоятелями, які займають з родинами кілька покоїв в бурсі та побирають з бурсацької кухні „панський", „настоятельський" харч. Не треба нам такої ремісничої бурси, де бурсаки, селянські діти, дістають міські харчі, куповані за дорогі гроші на міськім ринку. Тоді певно буде мало наших ремісничих бурс і бурсаки будуть голодувати. Ремісник-ученик не може голодувати, бо він тяжко фізично працює. Нам треба, ще раз кажу, селянських бурс. За почином отця пароха порозуміваються селяни-батьки, які рішилися дати своїх дітей на науку ремесла до міста, винаймають десь на передмістю або навіть в передміськім селі хату, осаджують в ній ґаздиню і годують в тій бурсі своїх дітей своїми власними, господарськими харчами. В той спосіб випаде удержання сільського хлопця дешевше о третину, ба навіть о половину, як колиб селянин за удержання своєї дитини в бурсі платив грішми. Знаємо чому воно так є. Коли селянин має платити за сина в бурсі грішми, то він мусить вперід продати певну скількість сирівців зі свого господарства. Знаємо, що хліборобські сирівці нині о 1/3 — 1/2 дешевші від готових середників споживання на міських ринках. Прим: за 1 кґр. жита—пшениці дістає селянин 10—15 грошів. Зате 1 кґр. готового хліба в міськім склепі коштує 25—35 гр. і навіть ще дорожче. Ще один примір: За кільоґрам мяса дістає селянин на місци в селі около 50 ґр. а ціна мяса в міській ятці 1·20 ґр. і вище. Чиж не розумніше, чиж не доцільніше, чиж не дешевше буде, коли селяни будуть харчувати своїх дітей у своїх ремісничих бурсах власними хліборобськими харчами.

Та не досить буде, коли уладиться доцільно й економічно селянську бурсу. Не менше важно буде винайти селянським дітям відповідних ремісників чи купців, у яких вони малиб вчитися ремесла. Наших ремісників по містах маємо ще мало. Буває в неоднім місті, що в певнім ремеслі нема ні одного нашого майстра чи купця. Буває, що хоч є свій чоловік — майстер, але він не мігби бути учителем для сільського хлопця, бо має моральні дефекти і зле впливавби на сільську молодь. Длятого в неоднім випадку прийдеться спровадити до міста чи місточка свого чоловіка-ремісника, який дає запоруку доброго не лише научування але також виховування своїх учеників. Значиться мусять бути комітети наших знаних людей по містах, які малиб дбати не лише про науку але і виховання ремісничої молоді.

Вкажу ще на один спосіб підготовлювання ремісників зпоміж сільської молоді.

В нинішніх часах безробіття маємо по містах наших майстрів—ремісників, які сидять без доброї і повної праці по своїх варстатах наслідком господарської скрути. В неоднім випадку можнаб такого майстра спровадити на село, дати йому хату, дещо поля та запевнити йому харчі і трохи гроша яко винагороду за науку ремесла сільських хлопців.

Возьму ось такий примір: тепер селянство покинуло вже свою народню одіж і одягається в міське одіння. Те одіння купують селяни в найближчих містах і містечках, готове в жидівських склепах. Одіння для селян шиють масово містечкові жидівські кравці. Щож простішого, як спровадити з міста до села нашого кравця, який там працює у жидівського підприємця—кравця за марний гріш, дати йому відповідне удержання харчами а він до 2—3 літ вивчить кравецтва десятки сільських хлопців. Таксамо можна вчити сільських хлопців всяких інших родів ремесла і в той спосіб започаткувати селянський домашній промисл. Се в інших народів звичайне явище. В середущій і західній Европі нема краю, де селяни зимою не займалисяб поголовно ріжними родами домашного промислу. Пригадую: швайцарські селяни займаються зимою годинникарством, німецькі селяни забавкарством, виробом колодок, цьвоків, ланцухів, ріжними бляхарськими виробами і і т. д. Італійські селяни виробом рижових капелюхів, бельґійські селяни виробом мережок (коронки) і т. д. і т. д.

Отсей другий спосіб масового виучування ремесла сільських хлопців при помочи спроваджуваних до села майстрів дуже доцільний, бо кошти навчання тут дешевші і сільські хлопці не переривають звязків з родиною, з селом.

На тім кінчу мої виводи в надії, що поважні читачі не злегковажать сего важного питання. У великодні дні є час основно обдумати цілу справу та намітити плян переведення її в діло. Сподіюся, що наше духовенство дасть почин до виконання цілої роботи. Сподіюся, що з кругів духовенства почуємо небаром дискусійні голоси на порушену тему на сторінках нашої преси. Дай Боже, щоб мій голос не пролунав безслідно, але знайшов живий відгомін в першу чергу в рядах нашого сільського духовенства, бо воно зі свого душпастирського уряду покликане давати почин і провадити кожде хосенне діло. Ану, котрий наш повіт перший започаткує велике діло переверствування нації? И. Р.

Примітка Ред. „Нов. Зорі": Містимо сю статтю, бо вона має в собі значні вартости під оглядом інвенційним і організаційним. Наше становище в справі відношення до Жидів сподіваємося обговорити в окремім цикли статтей. В ніх хочемо представити наші взаємовідносини з Жидами в минувшині і сучасности та дати спробу проекту наладнання тих взаємовідносин на будуче.

„RYCERZ NIEPOKALANEJ" — В ДІЙСНОСТИ

ЗМІСТ: Де печатається найбільша польська газета щодо накладу? — Перше враження як приїхати до Непокалянова. — Монастир-фабрика. Його техніка і взірцева організація. — Як зростало число передплатників „Рицержа Непокаляней" від 5.000 до 1,000.000. — Яка головна засада францішканського Чина? — Як повстала францішканська оселя Непокалянів. — В келії ігумена-управителя монастиря-фабрики. — Безстильовість Непокалянова се великий стиль самовідречення і простоти. — Як світський репортер обідав в монастирі. — Як францішкани вибирають своїх новиків. — Як вони живуть в монастирі. — Про дивну силу молитви. — Розмова з редактором „Малого Дзенніка" про рентовність видань Непокалянова і про те, де діваються гроші передплатників.

Звертаємо увагу думаючих людей нашої суспільности на поданий низше опис серця релігійної сили римо-католицького Костела в Польщі і тимсамим моральної сили польської нації. Звертаємо увагу на те, що в Поляків кождої днини прибуває більше передплатників католицьких газет ніж у нас за кілька літ, — мимо того, що нема року, в котрім з найвисших місць нашої Церкви не луналиб заклики про конечність підпирання української католицької преси і літератури. Порівнайте те, що діється в нас, з тим, що діється у Поляків і поширіть се порівнання, бо в тім дусі їх ревности та нашої байдужности криється таємниця їх сили та нашої слабости. — Редакція „Нової Зорі".

Польський часопис „Бунт Млодих" в ч. 86—87 приніс цікавий репортаж І. М. Бохеньского п. з. „Рицерж Непокаляней" — в дійсности." Він варт того, щоб навести його майже в цілости:

Дві річи треба собі усвідомити, коли їдемо до Непокалянова: найперше, що печатається там найбільший польський часопис. Найбільший очевидно, коли йде про наклад, а не про формат: поверх 700 тисяч примірників! Подруге, що той часопис уважають загально закалою нашої цивілізації, трійлом нашого народа, нарівні з „Тайним Детективом" і найгіршими порнографічними шматами. Притім дочекався неабиякої почести, власне з причини того нікчемного характеру. Займаються ним не тільки газетки призначені як тамті для народу, але навіть — „Вядомосьці Літерацке" і то часом в зовсім довгих розважанних.

Отже є за чим їхати до Непокалянова. Річ мусить зацікавити як під технічним кутом погляду, так і з огляду на культурну ролю, таку славну і таку ніби погубну. Отже й я вибрався, в додатку з наміром згори уплянованим: описати мої враження. Нажаль 24-годинний побут в тій — як би се назвати — місцевости, фабриці, чи монастирі — дав мені тих вражінь тільки і таких ріжних, що не чуюся на силах списати їх всі, хочби побіжно. Вже сам прохід по графічних заведеннях Непокалянова може спричинити заворот голови навіть коли ми не зовсім чужі гарному друкарському мистецтву: десятки відділів, кождий зі своїми машинами, картотеками, начерками, зовсім віддільною і щораз іншою працею — величезна ріжнородність занять мешканців оселі — при тім їх дивний спосіб життя, ще дивніші взаємини, спосіб одягання, їдження, ходження. Все те рішуче засильне, щоб не спричинити завороту голови в чоловіка „ззовні", котрий підходить без приготування до того такого скомплікованого явища. Та коли упорядковуємо враження і думки, можна по надумі уняти цілий Непокалянів під трома кутами бачення. Доперва вони разом взяті внаслідок своєї збіжности, дадуть погляд на таку цілість, яка є.

Перші враження.

Наперед є кут бачення обсерватора, котрий прибуває без упереджень і особливої симпатії, обсервує цілу обитель від сторони стації і входить до неї помалу, розглядаючись і дум ючи. З тої точки погляду враження фатальне. Прошу собі представити на тлі безнадійної ловіцької рівнини, коло якоїсь зелізничої стаційки, ґрупу будинків деревляних, партерових або одноповерхових, кепсько потягнених вапном і покритих якоюсь папою, що розлазиться. Кождий з тих будинків має інший стиль, оскільки того слова можна тут взагалі ще уживати. Кождий стоїть інакше, в іншій лінії. Одні будинки прості як звичайні хати, інші великі як підміські камяниці з величезними „новочасними" вікнами в стінах, що позірно ледви тримаються. Пляну при будові видно не було ніякого. Спільне всім тим будинкам тільки одно: безнадійна буденність, атмосфера передмістя найгіршого роду. Та буденність буде товаришити прихоженцеви довгий час при огляданню Непокалянова. І ніщо так як та буденність не вибиває свого пятна на зовнішній стороні тої обителі.

Зараз при вході степенується враження буденности. Мало буденности: занедбання і такого браку стилю, що чоловікови, котрий схлібляє собі, що відчуває „по новочасному" і любить льогіку, простоту ліній і порядок, робиться просто невиразно. Якась купка ординарних цьвітів, густо поперерostаних бурянами, котрі окружають півметрову фіґурку Матери Божої, найпоганішої серійної роботи, такої, яку безсумніву мусіла мати в себе пані Дульска, страшно солодкої і на біло-голубо помальованої. Побіч того стежка окружена чимсь, що мало бути травником. Довкола якийсь пліт, що ледво тримається, місцями розвалений і маленька будка, що пригадує меншебільше дімки цлової сторожі. Ніякого надпису, ніякого замкнення, тільки при віконци в будці дві картки пеперу з надписом: „Дзвінок до фіртки" і табличка з надписом „Мали Дзеннік 5 сот. тут можна набути."

Перше враження не щезає коли дверник спорий хлопець з пузатим обличчям і з веселим усміхом в темнім францішканськім габіті зі смішно малим каптурком впровадив нас чемно за фіртку. Між будинками і будиночками провадять зле удержані піскові дороги. В їх тіни криються якісь мікроскопійні комірки і шопи, наборзі склеєні з дощок. По тім всім бігає громада інших братчиків, переважно босих, в габітах фатально зле удержаних, поплямлених оливою і смарами. На стіни дімків спинаються деревляні сходи з негибльованих тертиць. Такі менше більше, які бачимо в наших двірських шпихлірах, очевидно на окраїнах, бо в Познаньщині і господарі мають лучші. Коли оглядаємо варстати повні знаменитих, блискучих прас й інтертипів, що тріпочуть приспішеним темпом розігнаних моторів і повних фабричного руху — всюди на кождім кроці є щось, що пригадає те перше враження безстилевости: фіґурки Матери Божої окружені паперовими цьвітами, якісь ангелики викручені в поясі по бароковому, солодкі надписи в стилю 19 століття і т.д.

Непокалянів овіяний духом найбільше пересічної польської буденности, тої з передмістя малого місточка, млявої і солодкавої. То не тільки саме убожество: бо убожество може бути вдержане в лініях простих і благородних. Мушу признатися, що то перше враження тяжило на мені сильно: я мав хвилину навіть почуття жалю, що я взагалі сюди приїхав.

Техніка.

Та треба бути дуже поверховним обсерватором або закаменілим естетом, що нічого не бачить крім гармонії ліній, і не вміти відчути вищої краси творчої праці, щоб лишитися довго під тим враженням. Бо Непокалянів се власне осередок праці доцільної, напруженої і знаменито зорганізованої. Се порівнання тої солодкавости з дуже гарною технікою таке дивне, що впочатку аж чудує. Перейдім через салю головної електрівні: на стіні висить якась поличка вбрана в паперові витинанки з бридкими фіґурками, та побіч неї на тій самій стіні видно велику таблицю з начерком поділу праці, пушка на проекти, а в середині дуднять толоки моторів і понад лісом шруб, підойм та манометрів видно суворе обличчя брата-механіка в заоливленім габіті. Він слідить напружено з електричною лямпкою в руці рух велитня, йому повіреного. — Перейдім до адміністрації: 40 братчиків похилених рядом над картотеками переробляє в них адреси справною рукою. Побіч бурчать адресовниці найновішого типу. В тім домі дальше блищить через вікно ротаційна машина, одинока в своїм роді в Польщі. В другім інша. Там підносяться й опадають в одностайнім русі величезні пальці плоских повноавтоматичних машин. — Щоб зорієнтуватися, чим є Непокалянів під тим другим технічним оглядом, лучше не блукати по фабричних будинках (загалом більших забудовань є 18), бо загрожує згублення в подробицях, — тільки піти відразу до управи пра-

ТІСТА
ПЕЧЕНІ
І ВСЯКІ
Великодні
СТРАВИ
ВДАЮТЬСЯ
НАЙКРАЩЕ
при вжитті маргарини
МЕНОРА
з охоронною маркою
MADAS

О. ІЛЛЯ БРАТИК

Пригода Павла

З великодних настроїв сучасного села.)*

Павло Безвірний був одним з завзятих Савлів сучасної доби. Належав він до місцевої партії „Сельроб", був горячим віроісповідником комуністичної ідеї й тому в починах тої партії по селах був дуже діяльним її членом. Всіх зусиль уживав щоб село настроїти „революційно". В першій мірі розуміється проти священика й Церкви. Від них відірвати селян та з їх серця вирвати найдорощі чувства св. Віри — отсе відбивалося в його цілому єстві. Бувало йде дорогою і здоровкають його, а він хочби слівцем вам обізвався. На нікого не звертає уваги. Задивлений в якусь безмежну мету спішить вуличками та з нервової привички вимахуючи погрізно руками в сторону інакше думаючих, байдужно виминає своїх знайомих. Павло був відірваний від щоденного життя других. Занятий якимсь суспільним „добром", таємничою ідеєю. Та дарма. Село мов мур стояло при своїх релігійних традиціях. Може навіть тим ревніше горнулося до Церкви та скупчувалося довкола ревного отця пароха Григорія, щоб відперти напади ворогів на їх найдорощі надприродні скарби...

Павло не був сам. До помочі йому стояли три вірні учні: Микола Заверуха, Петро Морозенко й Василь Вихренко. Навіть не запримітили між собою а ним ріжниці в майні. Зпоза полуд не зауважили куркульного життя Павла, що живив їх доктриною Маркса й Леніна, а сам був господар на 20-ох морґах ґрунту, дука на ціле село.

Та нині Павлови вже не до того. Помалу падав престіж большевизму по цей бік кордону. Вістки про насильства Москалів над Українцями щораз більше розяснювали мряковиння „нової віри", через котре продиралися проміні ясних правд Божих. Масові арешти селян, плянове й послідовне гублення української інтеліґенції голодом, убивання сільського населення, моральні катування навіть бувших стовпів комунізму зміж Українців Хвильового й Скрипника аж до їх божевілля й самогубства, все те до решти стлумило революційний вогонь в серці нашого галицького селянина.

Та Павло Безвірний бачучи се, давав собі на розраду. Він все ще надіявся кращих днів для комуністичного руху в чужих державах. Прямо не вірив, щоб така „користна ідея" мала згинути. Прийде час і зійде друге сонце — комуна — та обхопить своїми пестливими долонями весь світ. Такими надіями жив Павло Безвірний і підбадьорував своїх трох однодумців. Бо більше не був в силі до своєї „ідеї" звабити завдяки ревности пароха Григорія.

Зближаються бувало Великодні Свята. На дворі з грудей землиці дихнуло теплим віддихом. Показався перший природний румянець зелені на лиці всематері. Денеде забреніла вже й бжілка, що на цілу зиму з туги за працею була аж завмерла. Ось там одна сіла на ще убогу в поживу цвітку. Глибоко зарилася між білі листочки, щоб бодай щось з неї добути для життя й праці.

...Зверещала дивним голосом Марійка Парані Дітолюбки. Надбігла мамуня: „А чогож ти плачеш доню?" — „Ой мамцю, я дуже вкололася в цьвітку. Я так її люблю. А вона мене вколола в пальчик. О-йо-йой! О-йо-йой! Болить!"

Бідна мама не знала, що робити. А

---

*) В різдвяним числі „Нової Зорі" помістили ми оповідання о. Братика п. з.: „Пригода з вовками", а тут містимо нове його оповідання, також про пригоду зі свого рода вовками, тільки ще тяжшими. Се оповідання свідчить, що наративний талант Автора гарно розвивається і під оглядом кольористики і під оглядом все бистрішої обсервації життя: отсе оповідання дуже актуальне, бо малює нам головне зло сучасного села, безбожність. Та є в нім і здоровий оптимізм, котрий представляє, як те зло доходить до самого вершка і за Божою волею немов само причиняється до виліченя себе: мотив, який в літературі найвиразніше порушив Гете. Описи великодних звичаїв в сім оповіданні о. Братика належать до найживіших і найкращих в усій українській новелістиці. — Ред. „Нової Зорі".

ці. Сидить там кілька братчиків в малих покоях на кріслах без опертя і при столах з немальованого дерева, таких самих кілька братчиків, як ті, котрих ми бачили на подвірю і при машинах чи картотеках. Тут є мозок заведення; стіни обвішані великими начерками. На них пересувні засувки вказують програму праці й осягнені висліди кождого ділу. Є тих ділів, як сказано, кільканадесять. Вони згруповані в кільканацять більших: управа праці, кухня, різня, магазин харчів, пекарня, кравецька і шевська робітня, клівіка, обслуга порядку, пожарна сторожа — творять дім удержання. Дальше йде персональний діл, що диспонує братами; потому механічні верстати; електрівня головна і додаткова, плоскі праси; механічна зецерня (інтертипи); ручна зецерня; головна ротаційна машина „Рицерза Непокалянеї“, ротаційна машина „Дзвонніка“; відливарня черенок; цинкографія, стереотипія; фотографічне заведення; адресівня; бюро експедиції листів; тартак, кузьня, столярня; самоходові гаражі; інтернат і повіціят, не числячи великої філятелістики. Не ручу зовсім, що я чого не пропустив. А треба притім памятати, що кождий з сих ділів се не якабудь комірка. Так напр. в одягових заведеннях працювало в хвилі, коли я їх оглядав, поверх 15 осіб і гурчіло 5 машин. Сама філятелістика має в тій хвилині на складі кілька мільонів значків і затруднює кількох працівників. Є 5 великих плоских машин до печатання; кільканацять кухарів і т.д.

Непокалянів се спора осада (поверх 550 осіб). Її мешканці займаються головно обслугою великої друкарні й адміністрації. Головний продукт оселі — чотири виданництва: річник (Календар), два місячники, кождий з дуже великим накладом: „Рицерж Непокалянеї“ і „Рицержик Непокалянеї“ та один щоденник „Мали Дзвонік“ за 5 сот., котрого тепер печатають 70—90 тисяч примірників. Доходять „побічні продукти“: трохи книжок, образки і девоціоналія. При тім оселя самовистарчальна в тім значінню, що купує тільки сирівці. Все, що без далекопосуненої спеціялізації дасться переробити на місци, приходить в сирім стані. Так напр. оселя має власну різню, власний тартак, столярню, відливарню черенок, фабрику писем до адресування і т. п., не кажучи про одягові заведення, пекарні, кухні і т. д. Думали навіть у своїм часі заложити папірню та проект упав. Лучбу з зовнішним світом заневняє власний парк тягарових самоходів. Проектується летовиську площу: ряд фірм вложив уже конкретні оферти. Говорили мені, що проект поважно розглядають і що зачнуть працю мабуть трома літаками.

Орґанізація.

Річ ясна, що аби така машина могла функціонувати справно і дешево, мусить бути орґанізована в новочасний спосіб. Перше вражіння занедбання і непорядку насуває відразу підозріння, що з тою орґанізацією не мусить бути світло. Тимчасом справа мається якраз навпаки: ті братчики, котрі зі своїх крісел приймають цілий день звіти управителів секцій праці і пересувають вказівки на гармонограмах, відбули курс орґанізації праці. Все що діється: розклад робочих сил, їх денна видатність, справність поодиноких відділів, все те — предмет докладних фахових студій. Величезна таблиця на стіні управи уможливляє в кождій хвилині зорієнтування, кількома і якими людьми розпоряджає кождий з управителів. Гармонограми вказують відразу кожде занедбання. Незмірно сумлінно — аж засумлінно — проваджені статистики дають досконалу контролю цілости підприємства, його оплатности, недостач, і взагалі всього, чого директор фабрики може потребувати. Праця частинно стейльоризована під управою вишколених братчиків. Повноавтоматична телефонічна внутрішня централя лучить всі бюра і верстати. Крім того досконало подумана система розношення забезпечує скоре переношення припоручень і писемних повідомлень. Думаю, що директор якогонебудь заведення того типу міґби бути вдоволений, коли міґби в себе подібну орґанізацію.

Та про вартість тої орґанізації як зрештою про вартість кождої — і крім того ще про щось інше, про що будемо говорити — свідчать найлучше її висліди, числа накладу „Рицержа“. Подаю дані, предложені мені управою того ділу за місяць серпень 1935 р.: 1922 — 5.000, 1923—5.000, 1924 — 10.000, 1925 — 25.000, 1926 — 40.000, 1927 —50.000, 1928 — 81.000, 1929 — 117.500, 1930 — 292.750, 1931 — 432.000, 1932 — 534.000, 1933 — 679 000, 1934 — 622 000, 1935 — 693 000 примірників. У вересні 1935 наклад осягнув цифру 702.000 примірників! Безперервний, майже геометричний зріст! Один тільки 1934 рік виказує спад числа передплатників, та се внаслідок здержання безплатним читачам, котрих „Рицерж“ має величезне число. Отже й тут далася відчути криза. Та се слабе сколихнення передплатників („надроблене“ впрочім зараз, бо вже в грудні того року) ніщо не значить супроти безперервного, дійсно подивугідного зросту накладу. Треба додати, що в червні 1935 р. обитель приступила до нової імпрези, значно більшої, а саме до видавання „Дзвонніка“. Його печатають тепер в буддень коло 80.000, а в неділю близько 100.000 примірників. Додаймо наклад богатоаркушеного календаря (послідний річник 526.000 примірників, проект на 1936 р. — 650.000), і мусітимемо признати, що орґанізація праці в Непокалянові діє справно і вдоволяюче. Не треба забувати, що рівночасно з працею йшли будови, виконувані тими самими братами. І що їх обтяжує ще праця коло удержання й одягнення поверх 200 „непродуктивних“ мешканців Непокалянова: новиків і хлопців з малої семинарії.

І перше вражіння щезає без сліду. Під заслоною грубої безстилевости криється тут якраз незвичайний і великий стиль: промислове заведення, котре не лише не завадилося від удару кріси, але так ніби кріси не було, поширило продукцію нечувано і росте майже на очах. „Рицерж“ здобуває в послідним часі 5—10.000 передплатників місячно. „Мали Дзвонік“ започаткований так недавно, поверх 500 денно. „Купимо за місяць поспішну ротаційну машину“, говорив мені начальний редактор, молодий священичина з ясними очима і в такім самім сірім габіті, який мають інші братчики — „та боюся, говорив дальше, що будемо мати чверть мільона ще до січня 1936 р., а вони до того часу не змонтують.“ Впрочім вистарчить вслухатися в горячкове темпо всього життя оселі, глянути на безконечні стоси паперу, котрі машини викидають безперервно, щоб здати собі справу з того, що тут діється щось незвичайне.

Дух.

Та щоб зрозуміти, як такі річи можливі, треба подивитися на Непокалянів з третої, ще вищої точки погляду: треба крім буденности окруження і могутности машин побачити людей і приглянутися тим загадковим братчикам, котрі створили і провадять се незвичайне діло — ще значно більше незвичайне, коли візьмемо під увагу способи, яких вони уживають.

Переходячи до тої справи мушу признати, що виконую мій денникарський обовязок з тяжким сердем. Головний управитель Непокалянова подивився мені просто в очи зпід своїх окулярів при першій стрічі і заявив, що не бажає собі інтервю. Потому повторив мені се кілька разів з притиском. Я добре зрозумів, що йому не йде про технічні дрібниці, котрими певно слушно гордиться і що він мав на думці саме життя повіреної йому громади монахів. „Ми не хочемо, щоб ви робили коло нас гамір!“ І після побуту в Непокалянові розумію, що дійсно не хоче того. Йде не тільки про некинення — прошу мені вибачати слова евангелія — перед... Не думаю, щоб о. Гвардіян побоювався погорди його ідеалу читачами „Бунту Молодих“. Та річи, про котрі маю говорити, занадто інтимні і делікатні, щоб хтонебудь хотів радо кидати їх перед цілий світ. Є також щось більше: правило, після котрого Непокалянів живе — і сама релігія, котрої висловом є те правило, має засаду як одно з основних прав, щоб не робити гамору коло своїх добрих справ. Знаю це й оцінюю благородну резерву творців і працівників Непокалянова. Та звідки інде задовго мішали ту справу з болотом. Задовго повторяли урбі ет орбі наклепи про зиски, капітали, дорібки і монахів, котрі згортають гроші пригорщами до рукава. Треба, щоб Польща знала, хто є і як живуть ті, котрі дають їй „Рицержа“ і „Дзвонік“. Отже мушу писати і буду писати, щоб мене читали в імя справедливости і на те, щоб краса того ідеалу не скривалася довше під посудиною.

Історія оселі.

Щоб зорієнтувати читача в настроях і житю Непокалянова, треба цофнутися до початків вже не оселі, а самого діла. Почалося воно з нічого, — буквально з нічого. В 1921 р. о. Максиміліян Кольбе звернувся до зверхности з просьбою о дозвіл на видавання ґазетки. Не щастило йому ні в викладах, ні в душпастирській праці. Та чудесно, як твердить, уздоровлений Матірю Божою, хотів конче щось зробити, щоб віддячитися їй. Справа виглядала мало поважна. Отже вправді дістав дозвіл, та не дістав грошей. Зібрав кількасот марок квестуючи по склепах і за них видав перше число „Рицержа“. Цікавита невдача: самі звороти. Гроші вложив, не дістав майже нічого назад. Треба було ходити за збіркою другий раз, а потім самому розносити місячник по місті. Відтоді зачинається рух. 5.000 примірників „Рицержа“ печатали тоді в друкарні „Часу“. Вже в тім самім році перенесений до Городна основує друкарню: малу піваркушівку, куплену зі стриху якихсь монахинь.

В 1927 р. кн. Ян Друцкий-Любецкий жертвував зі свого маєтку Теребин 8 моргів землі. В зимі 1927-8 по варятськи, без ніякої застанови, коли ми мали б оцінювати ту справу зі становища звичайної розсудности, приїхали два отці і 17 братів на новий терен. Мешкають в лихо збитім бараці, сплять на соломі без постелі, крутять змерзлими руками свою машинку і печатають дальше. Та вже в 1928 р. було того о. Максиміліянові замало. В новім зриві, ще менше льоґічнім і ще більше незрозумілім, о. Максиміліян несподівано виїжджає до Японії, спадає місцевому Епископові на карк без повідомлення, без средств, без пляну. Основує новий „Непокалянів“ під м Нагасакі, щоб печатати, вже 65.000 примірників по японськи, звербувати 3 братів туземців і думати над новою фундацією — в Калькуті.

Нажаль не знаю того чоловіка. Всі, котрі його знали, впевняли мене, що се не звичайна особистість. Одначе вистарчить приглянутися тому, що по собі лишив, аби зрозуміти, що в Непокалянові є щось, що переступає нашу звичайну міру і виростає о голову понад пересічний рівень: щира служба християнській ідеї в її францішканській відтіні. Непокалянів се оаза тої ідеї, се обитель, в котрій все діється згідно з тою ідеєю. В тім його міць і краса, певно також і причина, чому „Рицерж“ стягає на себе такий нагальний гнів всіх, котрі не хотять тої ідеї.

(Дальше буде).

пальчик пух і пух. Вже як кишочка грубий. Аж нагадалася, що се може бути лише пчола й нуж ратувати пальчик від болю. Штабку желіза до пальця приложила, глиною намастила, платинкою обвила. Та довго боліла й собі на зойк своєї дитини з болю.

Звичайно, весна зі своїми приємними чарами. Особливо для дітей, що повибігали з хат та босаком вганяються довкола хат і по оболоні, щоб собі пригадати огірочки, жуки, брами, круки та інші великодні гагілочні ігрища. Леда день свята, треба буде неповстидатись. Ґаздині заздалегідь підмащують хати, миють, прятають. Повиносили з хат на двір одіж і тріпають з порохів; за цілу зиму досить їх понабивалося. Порозвішували білля мов сніг, шмаття по плотах, щоб схло. Словом, приготовляються до свят.

А наш Павло Безвірний дивиться на те все з насмішками та приговорює: Що мені там свята? Звичайна робуча днина для мене. Шкода часу тратити. Чи не краще вийти в поле з плугом та нивку зорати, з погоди скористати. Мясо, пасха, масло, сир і яйця се річи гарні, та не конче на Великдень. Але що тоді їлаб буржуазія? Тому ми сельроби їмо сей присмак раз в рік на Великдень...

Ще більше глузував собі бувало Павло з духовних річей. Особливо зі св. Сповіди у великім пості. — „По що вам, люди, йти до сповіди“ (нераз говорив до других). „Я не піду. Нікого я не вбив, не зрабував. Живу чесно, як кожда грамотна людина з нашої партії. Книжка се моє евангеліє. Автор її се мій пророк, що віщує мені нове життя, нову будучність.“

— „Свят, Свят, Свят, Господи!“ аж перехрестився Федь Бзголюбка. — „А виж що говорите? Таж християнин що дихне то согрішить. А ви таке верзете. Спамятайтеся, куме. Ви старий чоловік, вмирати будете“...

Та дарма. Ні жінка, ні діти, ні сусіди, ні навіть найблищі приятелі не були в силі витягнути Павла раз в рік, в піст, до св. Сповіди. Затверде вже було серце Павла Безвірного на Божу Ласку. Заглухі уші на упімчення найблищих. Навіть плач жінки й дітей не зворушив гордого безвірка.

Так було колись з Павлом Безвірним. Інакше сьогодні. Треба йому про око тримати з вірою. Забогато мав докучань. Коби прибрати вид побожного, віруючого. А там під корисною покришкою віри й побожности лучше буде йому ждати на кращі дні — для ідеї Маркса й Леніна.

— „Параско“, обізвався він до жінки ві второк послідного тижня посту. „Злагодь мені шмаття! Піду до сповіди“.

Жінка, як се вчула, митьком до чоловіка. Обняла, до себе пригорнула та заєдно приговорює: „Ох, мій Павлусю! Як жеж я люблю тебе за се слово. Як жеж тішуся, що ти навертаєшся до Бога!“

Діти й собі йому на коліна. Та так вам пильно дивляться татови в очи. Вичитати хотять, чи справді тато вже побожний. Не знали сердеги, що там на дні серця в нього намір страшного злочину. Та інстинктивно відчули, що він щось зле задумує. І тому дивляться пильно в очи, щоб переконатись і може спамятати тата, що задумав святотатську сповідь. Параска з утіхи сама вирвала йому з рук щітку й чоботи та так їх вичистила, що хоч бритися до них. Витягнула зі скрині білу сорочку й пояс, з жердки стягнула сардак, чорний мов галка. Але ще не все. Щоб підголитися і підстричися. Зробить йому се Дмитро Неборак. Кликнув на жінку: „Піди, заклич мені Неборака!“

„Ей, куме Дмитре, а дивіть аби рівно“. Але Неборакови непотрібно уваг. Він фризієр на все село. Бувало в суботу до півночі стриже й голить. Повна хата людей. Кождий зі своєю чуприною до нього. Жінка ще має землю змастити, попідводити стіни, змити замисник, стіл і лави, а тут хлопів повна хата, що й обернутися нема куди. Доки терпить, то терпить. А нарешті як гримне: „Ану старий скорше!... Не бачиш, що в мене ще гук роботи“. Та майже зправила кінчить свою роботу аж по дванацятій... Що лихословить, що кляне, й дарма. Хлопи нічого собі з її докорів. Ог баба, най собі поворкотить. Ще й насміються...

„Не бійтеся! каже Неборак до Павла

ОСИП НАЗАРУК

В церквах чужих народів

В литовській церкві.

З моїх подорожних записок.

Мені здається, що Литовці се мабуть найцікавіший нарід Европи. Чому?

Він бідний навіть між бідними й оден з найменших на світі, втиснений між найбільші кольоси, такі тугі як Німеччина й Росія, — а не загинув! І не тільки не загинув! Він зумів колись опанувати політично землі навіть великого українського народу і ставити опір найбільш руйнуючій азійській силі — Татарам. І ще важніше: Занявши українські землі, не оставив по собі злої памяти окупанта. Чи се не одинокий випадок в історії?

Цікаве, що того народця не вспіли знівечити систематичні Німці, не вспіла розложити його страшна демократія чи радше анархія польської шляхти, не вспіли його ні на смерть затроїти червоні Москалі своїми божевільними „теоріями", — ні не вспіли навіть занархізувати того невеличкого народця!

Сильний се мусить бути народець, хоч малий. Твердий орішок. А виріс у бідних лісах, ніколи не мав ні богацтва, ні того, що називають „блискучою культурою". Просто — вірив у Бога і тяжко працював у своїх темних борах. А як розлітався його гнобитель, російський велитень, тоді маленький народець Литовців мимо своєї біди не дався захопити байками про „рай на землі", хоч той „рай" і йому обіцяли червоні краснобаї. Оперся їм литовський народ — і сегодня має свою державу. Бідну бо бідну, але має. Під самим боком великої большевії. І не дає своєї батьківщини розложити агітаторам і демагогам, котрі всьо обіцяють „бідному народові". А він не хоче того „всього" від демагогів — і тому власне має свою державу.

Варт такий народець відвідати в його церкві і придивитися йому. Бо в церкві, де дух кождого народа підноситься до Бога і віддається опіці Його, все найліпше обсервувати кождий нарід.

Литовців у Філядельфії всего около 3.000, а мають вони пару парохій (Українці тут рахують себе на більше число, а мають одну парохію).

Дня 26 червня 1927 р. вибрався я з п. Ів. Кравсом, моїм учителем англійської мови, до литовської церкви св. Казимира при Гвартон Стріті, біля 4-тої вулиці, де Литовці мають також школу зі 180 хлопчиками і 185 дівчатками та девятьма сестрами.

Приїздимо трамваєм по год. 10 рано й оглядаємо їх церковцю. Скромна. На цеглясто помальована. Коло неї зелень — олеандри у вазонках на дворі. Тихо і пусто ще довкруги. Тільки якийсь малий Литовець з „пасткою", якою бється мух, бігає за малою дівчинкою. Обоє чисто одягнені — бавляться весело.

Мій товарищ п. Іван Кравс вдається в розмову з якимсь старшим Литовцем, що зараз надійшов. Той каже, що ся їх церковця куплена від Американців тому 22 літ. Мають при ній около 150 семейств. Цікаво, кілько їх буде в церкві, бо се не велика групка — 150 родин. А яку школу удержує! І девять сестер при ній!...

„Кілько священиків маєте при сій церкві?" питаю.

— „Звичайно трьох, тепер двох", каже.

У нас і бесіди не моглоб бути про те, щоб парохія, зложена всего зі 150 родин, утримувала трьох або двох священиків, і ще до того 9 сестер та школу з 365 дітьми! Такого дива нема між Українцями в цілій Америці й Канаді. А в Литовців е. Чому? Бо вони мають нежонате духовенство. Се головне пояснення. Удержати одного священика з жінкою й дітьми очевидно тяжше, ніж удержати трьох нежонатих священиків і кілька сестер. Чому? З тої простої причини, що де е один священик тай ще до того обтяжений родинними клопотами, там нема й мови про таку обслугу парохіян як там, де е два або три священики і мають Сестер до помочі. Наслідок такий, що в слабо обслугуваній парохії все кипить незадоволення і тому й доходи слабі, а в добре обслугуваній парохії незадоволенья нема або мало, а зате доходів більше.

Рахунок ясний. Та наші „народолюбці", котрі все жалують „бідний нарід", — доконче радять йому, аби мав жонате духовенство, хочби через те той нарід навіть одної цілоденної школи не вспів удержати як слід — на чверть міліона душ!...

Бо так, кажуть, наші „батьки" робили — і кінець! А хто хотівби інакше робити, той „Поляк" — і знов кінець.

Входимо по сходах внутрі до церкви.

По пять великих вітражових вікон по обох боках. Вони поперетинані галерією, що йде довкруги. Вікна, крім двох образів, мають кольорові орнаменти виключно з квітів. Чотири ряди лавок. На галерії крісла.

Три вівтарі. Всі білі, з золотистими прикрасами. В головнім вівтарі три статуї: середна найбільша, св. Казимир, дві бічні — якісь монахи в чорних одягах. Вівтар ліворуч від публики має подобу Божої Матери, праворуч—св. Йосифа з дитятком Ісусом на руках.

Всі статуї білі. При головнім вівтарі е ще дві: Марія Мати Божа і св. Тереса.

Ліворуч проповідальниця з дерева мальованого на темно. Над нею синій бальдахім з золотим голубом на середині. Праворуч одна сповідальниця.

Хоругви з литовськими надписами й датами. На одній з них е державний герб Литви — маленька погоня: їздець на коні.

В церкві тихо, хоч мак сій. Жінок значно більше ніж мужчин, але й мужчин досить як на 150 родин. Два ряди жіночих лавок заповнені цілковито, ще й до мужеських пересілися. В мужеських лавках більше свобідного місця. Галерія теж занята.

Моляться. Так покірно похилені, що ніяким чином не можу розглянути обличча жіноцтва. Треба ждати аж як будуть виходити з церкви.

Де я тільки оглядав ріжні народи у церквах — а бачив я їх немало, — зробив помічення великої покори у народів, котрі мають нахил до ціпкої організованости. Ніяких розговорів у їх церквах, ніякої крутанини по церкві.

Люди моляться. І то моляться з книжок. Се взагалі неправильність іти до церкви без книжечки. Але е й такі народи, що рідко хто у них приходить до церкви з книжечкою. Зате такі народи розмовляють у церквах, крутяться, голосно стукають запятками, виходять серед Богослуження і йдуть переважно—на мітінги, на сварки, на бійку і т. п. „приемности". Розуміється, така і їх доля.

Точно о год. три чверти на 11 перед полуднем зачинається співана Служба Божа. Правиться по латинськи. І нема бунту, що литовський „нарід не розуміе".

Хор мішаний. Сильний. Органи прегарно грають.

На проповідь виходить інший священик ніж той що править, старенький. Говорить по литовськи. Не розуміемо ні слова. Говорить 25 хвилин. Весь час було тихо. Ніхто не швендався і не крутився по церкві як навіжений.

Колекта подвійна. Давали жертви й малі литовські діти. Я добре дивився, але не бачив, щоб хоч одна дитина кинула мідяка. Самі срібні гроші. Всі розуміють, що приличне удержання святині вимагає жертви, а не „критики". Богослуження скінчилося точно о год. 12 в полудне. Цікаво, що ніодна людина не руши-

---

Безвірного. „Я вже подбаю за лад на вашій голові. Се мені не першинка. Лиш подбайте ви вже раз за лад у своїй душі!"

„Егеж, егеж", відповів Павло, підсміхаючись злобно. А в думці: Пождіть. Якого харамана я вам встружу. Якого дива вам нароблю, — як назріе час всесвітної революції! Проти ваших божищ явно виступлю. Нищити-му й руйнувати! З корінням бурити церкву. Найперше в своїм селі. Та про око до сповіди таки треба. Бо глузують з мене й докучають мені...

На дворі вже смеркало. Віяв теплий весняний вітрець та гомоном ніс по селі клич дзвону до св. Сповіди. Луною відбивався до вікон каянників його мельодійний голос. Немов плакав-просив: Кайтеся! Послідні дні великодної сповіди. Час Ласки Божої...

Подвійною силою відбився він до вікна Павлової хати. Причулося десятькратно гомінне: „Спамятайся!" Та Павла Безвірного вже не було дома. Лиш чорна мов галка, сильветка його сірака, миготіла попри ворота хат, котрі чогось намагався якнайскорше поминути. Чи справді було йому так спішно? Деж там! Він неначе боявся, що хтось з людей пізнає його діяволський намір і заверне. Попросту злапає його за ковнір і спинить: „Куди йдеш? Що задумуеш?" Гнала його якась невидима сила взявши верх над противною думкою, що онамятувала його: „Вернися. Надумайся!" А люди між собою: „То хто? Чи не Павло Безвірний? Може до св. Сповіди, що так святочно прибрався..."

Ось вже й церковна брама. А Павло Безвірний мчить стрілою, щоби чим скорше вхопитися на церковну площу. Здається йому, що весь світ за ним гонить і кличе: „Куди йдеш? Що задумуеш?" Голос совісти в останне пробує його опамятати перед жахливим святотацтвом. Мала сільська церковця немов здрігнулася на вид обманця. Заскрипіли старі підвалини. Хрест на копулі й собі здрігнувся під напором таємничої наглої бурі. Сумно подивився вділ на останний крок ворога св. Віри й провів його до середини. Весняний вітер дальше заводив-скиглів, то знов навально вдирався до середини церкви, щоб неначе не допустити до святотацтва й вигнати богохульника. Та Павло Безвірний стояв вже в ряді каянників і чекав своєї черги. Замість іспиту совісти укладав собі плян диспути зі священиком на тему віри.

Що кілька хвилин вставав один каянник по другім та у великій покорі відступав від сповідальниці. Зближалася черга й на Павла Безвірного. Він вже знає, якими питаннями — ніби труднощами — засипати священика, заскочити його і „впровадити в клопіт." Проти віри він вже „знає" всі закиди. Тепер на скоро пригадав собі лише їх, передумав...

Вже о. Григорій хотів вставати. Десятки душ перейшли вині через його таїнственний уряд. Аж тут з кута висунулася тінь Павла Безвірного, що гордим кроком приступив до сповідальниці й тицьнув на одно коліно. Лиш головами покивало ще кілька осіб, що молилися по св. Сповіді, на вид поведення Павла Безвірного.

Хоч як тяжко довідатися зпоза печати сповіди про її зміст, то тут з прикрої міни о. сповідника і гордої постави „каянника" змісту сповіди можна було легко догадатися. Мусіло се бути дуже важке зусилля священика в останній хвилині навернути збаламучену душу. Лице священика блідло, чоло корчилося, руки розкладалися. Довгий предовгий шепіт слів. Все те вказувало на виїмковий случай труднощів священика в його уряді з огляду на закаменілість серця грішника.

Видно понук каянник на уваги й упімнення священика, заявив постанову поправи. Та чи щиру, це знав хіба Той, що в Його імени розгрішає на земли священик.

Понісся по церкві шепіт останніх слів розгрішення над головою Павла Безвірного. Хрест руки священика. Стукіт до стіни сповідальниці. І Павло Безвірний закінчив свою „сповідь".

Ще того вечера рознеслася по селі вістка, що Павло Безвірний „зрадив комуністичну ідею" і зірвав зі Сельробом. Ця вість застала його ще вірних цій ідеї

лася, поки священик з чашею не вийшов до захристії. І ще литовський нарід хвилю молився та щойно потому поважом, спокійно зачав виходити. Отгут пояснення, чому він хоч маленький має свою державу...

Світел у церкві богато й гарно розложені. Вівтарі прибрані прекрасно, в зелень і квіти. Скрізь, де при парохії є Сестри, церкви роблять враження дуже дбайливо прибраних. Але „поступ", коли його „добре" і „свідомо по національному" зрозуміти, „по козацьки", — „вимагає", щоб не було ніде ні Сестер, ні порядку, ні ціложенних шкіл. Пощо? Чи не вистарчить вигукувати, що „народ" всьо „сам" зробить?

Литовці се нарід, котрий найпізніше приняв в Европі Христову віру. Близько пів тисячки літ по нашім хрещенні в Київі були ще на Литві поганські святині. А які вони сегодня мають упорядковані католицькі церкви! Видно, що якось не пошкодив їм послух Апост. Столиці і Папі...

Виходячи міг я оглянути докладно литовське жіноцтво. Робітниці. Та є між ними значна скількість дійсно гарних і головно здорових. Кров з молоком, притім уложені в поведенню.

Мужеська молодь виглядає не так здорово. Але заступлена у всіх літах. Нема прірви. Значить громада держиться церкви.

А відозви на „поступові" віча роздають під литовською церквою? Ні. Нема.

Та онде на вікні, таки на церковнім коридорі лежать аж дві пачки ріжних відозв. Одна білого, друга жовтого кольору. Оповіщені на них пікніки за містом. Ніхто тих відозв не роздає і не кричить, щоб брати. Люди, виходячи з церкви, самі їх розбирають. Не чути диких криків:

— „Браття! На віче! Боронім „привілеїв" народа (!) перед Римом! Не даймо майна римським пахолкам!.. То наша керваниця, наша!..."

Так у нас кричать (в Америці) якраз ті, що ніколи до ніякої церкви не ходять, бо вони „поступові." А Литовці не кричать. Та що Литовцям дивуватися! От погани, ще пятьсот літ по нас поганами були... Тому „не розуміють", що значить порядний „поступ" і на щось удержують свою рідну школу з девятьма Сестрами, хоч під боком мають американські школи, які цента їх не коштувалиб...

Та що до них говорити, коли вони ли че „казання" слухають по литовськи, а Богослуження в зовсім незрозумілій мові!.. „Поступу" не знають, тай тілько! Словом — погани. А ми — де-де! Го-го! Ге-ге!.. „Най сі преч каже..." Аби не вречи.. А яких прекрасних провідників маємо: коли тільки прийдуть до церкви, то все паски святять...

О. Т. ГАЛУЩИНСЬКИЙ ЧСВВ.

ПО ДОРОЗІ ДО СВ. ЗЕМЛІ

Вже від давна мав я бажання, бачити колись в життю св. місця Святої Землі. Коли почитаємо мощі святих і ріжні памятки по них, то кілько більше відчувається бажання бачити ту землю, де проживав наш Божественний Спаситель і Його Пресвята Мати, оглянути ті місця, котрі звязані з найбільшими і найсвятішими таїнствами нашої св. католицької віри. Крім тої релігійної сторони мав я ще й ціль наукову. Поверх десять літ викладав я св. Письмо. А до пластичного викладу або й розуміння св. Письма майже конечно бачити ту землю, обставини, звичаї, що так тісно звязані з подіями описаними у св. Письмі. От возьмім такий оден примір. У св. Письмі як Старого так і Нового Завіта є богато анальогій, порівнань, метафор взятих з живої води. Щоби се розуміти, треба бачити ті безводні, руді, скалисті околиці, де ті порівнання повставали. І тоді пізнається, який скарб тут жерело чи річка свіжої студеної води. Подібно, коли відчувається спрагу в часі майже невиносимої спеки, зрозуміється вислів Спасителя: „Хто подасть чарку студеної води в імя ученика, не стратить своєї нагороди." Це лиш для приміру, як особистий побут і переживання в біблійних краях можуть освітлити поодинокі місця і вислови св. Письма.

Тож коли я довідався, що італійське катол. товариство „Opera Cardinalis Ferrari" в Міляні кождого року уряджує подорожі до св. Землі на досить легких умовинах, рішився я також взяти участь. І тут хочу поділитися моїми враженнями з сеї досить довгої подорожі. Не буду нічого виписувати з ніяких книжок, але роскажу це, що я сам зауважив, що сам переживав та спостеріг. Мимо волі вплітатися будуть всякі особисті думки, рефлексії та вислови почувань.

1. В Італії.

Дня 10 серпня 1928 р. о год. 8 рано прибув я на границю Італії. Перше, що впадає в очи, то безнастанна маніфестація італійського фашизму. Всюди видно фашистівські емблеми на стаціях, на урядах, на зелізничих машинах, побіч королівських а частіше без них. На кождій майже стації видно узброених фашистів, а їх аґенти, чи якби се назвати, час до часу контролюють потяги.

Треба признати, що фашисти положили значні заслуги для Італії. Вони охоронили її від большевизму, вратували королівський уряд, завели, як на Італійців, строгий порядок. Та годі заперечити, що разом з тим підчявся фанатичний націоналізм.

Їдучи зелізницею з Anzio до Albano був я свідком такої сцени. В Anzio сідала до потягу студентська кольонія. Поведення молоді було, скажу делікатно, занадто свобідне. Вагони II. кл. мали цілком безплатно. Виступали всюди з криком, не зважаючи на нікого. В тім відділі, де я, їхав оден старенький Епископ і кілька поважних священиків. Помимо того дітваки заховувалися так негідно, що висказати годі. А ніхто зі старших, чи урядників не мав відваги звернути їм увагу, хоч видно було негодування у многих. Коли такої молоді фашисти не возьмуть в руки, то що буде, як вона дійде до влади?

Добробут в Італії лучший, як був перед війною. Величезний зарібок дають Італійцям чужинці. То тільки у нас як появиться чужинець всі скачуть коло нього, якби не знати яку ласку робив нам. У інших народів майже не звертають уваги на чужинців. Не кажу, щоби бути для чужинців нечемним або простакуватим, одначе се не ознака самопошани занадто припадати перед ними. До піднесення добробуту причинилося й це, що Мусоліні звернув особлившу увагу на піднесення рільництва. Колись облогом лежала велика й урожайна „Campania", нині майже ціла управлена, позакладав він також богато рільничих шкіл. Помимо того жебранина дальше є язвою тих, що тут приїзджають.

Спека дуже велика. Яка спека є в Італії, найлучший доказ в тім, що коли ми переїзджали ріку Пяву, знану з часів всесвітньої війни, вона так висохла, що не було в ній ні каплі води. Те саме бачиться і в інших „ріках." Білі, сухі, глибокі рови показують, де колись плили ріки й потоки. Ростинність випалена, дерева прикриті грубою верствою сірого пороху, луки животіють. Тому й загальний вид краю під сю пору понурий, сірий, майже безнадійний. Зате в жовтні, як устане спека а впадуть перші дощі, все зеленіє і відсвіжиться: неначе гарна, весела свіжа весна.

трох товаришів при чарці в корчмі. Остовпілч, почувши се з уст не меншого комуніста арендаря. — „Зрадник! Запроданець! Попівський лизун! Лямполиз!" Зверещали всі три. — „Не дочекає причастії! Скоро світ скрутимо йому голову мов собаці!"

На рахунок замірeного злочину чарки з рук не випускали вже до самого рана. „Вбити! Вбити собаку!" Підохочували себе взаїмно. А демон вишкірюючи свої зуби з темних кутів корчми, заєдно підскакував з утіхи, що так легко ловить здобич на сильце.

Лиш зазоріло, як в селі заметушилося життя в оден з послідних передсвяточних днів, в середу. Ось-ось Великдень. А тут гук роботи! Вже куриться з коминів дим, хоч лише зоріє, та вється великими клубами до неба. Закурився він також і над хатою Павла Безвірного. Та неначе жертва нещасного біблійного Каїна простелився по всіх закутках подвіря, що й дихнути трудно. Павло Безвірний на те все байдужий. В нього одно на думці: Кінчити почате діявольське діло. Чепуриться. Прибирається. Спішить до церкви...

Ага! Нагадав собі: Чи видержить він натщо? Ще й у середу — коли так довго правлять Сорокоусти? Зімліє. До постів не привик. Їх його комуністична віра не признає. А що св. Причастя для нього й так лише звичайним хлібом, то він собі порадить. Там в коморі є вже привуджена ковбаса. Пасха допікається. Коби лише стара не виділа, бо буде воркотіти. І не надумуючись довго, шурнув в піч рукою по підпалок, всунувся з ним до комори по ковбасу, спрятав її там спорий кусень, щоб стара не бачила й гайда до церкви причащатися... Церква вже була битком набита, як Павло всунувся між людей...

Гомоном неслася жалібна великопістна пісня з соток побожних грудей. Побожно настроював серця всіх надходячий Великдень. Всі були гадки: Коби дочекати! Коби дочекати! Один Павло Безвірний за це не журився. Не знав, що то значить: Дочекати. Впевнювали його про се кремезне здоровля й погляд, що смерть належить до старших від нього. Чейже йому щойно пятьдесятка минула.

Прийшла вкінці хвиля св. Причастя. Голос дзвінка дав знак клякати. В його голосі все дзвеніла радість на вид Божої Благодати в душах вірних. Та сим разом смутно, мов каня, заскиглів він переразливо з браку роси Божої благодати в одного з причастників. Зайшовся жалісним плачем на вид закаменілого грішника й урвався нагло, занімів...

Клякали другі, клякнув і Павло Безвірний. Причащалися другі й він причащався. А відійшовши на бік, впав хрестом на груди до землі й довго не підводився. Не рушали його, думаючи, що молиться. Та вкінці зауважили, що зімлів й нуж ратувати. Піднесли. Розщіпнули груди. Водою натерли. Напитися дали. І він помалу прийшов до себе. Одначе не був се голод, як думали майже всі приявні, а був голос совісти, що строгим викидом обізвався в нім. Він його збентежив. Поділав на нерви заклятого грішника...

Щоб голос совісти здавити, йшов Павло Безвірний в напрямі корчми. — „Там, там знайду на тебе раду", подумав. — „Затрою тебе, черваку, тим, чим затроюють тебе всі ті, що їх давить неспокій і мучить недоля, щоденна журба і клопоти".

Ще кілька кроків і корчма. Аж нагло зпоза хати Василя Безушка: Гульк! Три пяні хлопи з великими дручками. — „А ти зраднику! Ти куркулю! Буржуазний наймите! Ти нас вчив, а тепер цю ідею топчеш сам ногами?!" І один по другім посипалися дручки по голові Павла Безвірного з рук власних його однодумців — з приводу звичайного непорозуміння. Хотів оправдуватися, переконати їх, доказати свою невинність. Та годі було...

Збіглися люди. Кинулися до побитого. Та він вже був напів труп. Лиш головами покивували. Голосним плачем заносилася жінка й плакали діти Павла.

— „Ще жиє! Ще жиє!" крикнув хтось з товпи. І понесли напівтрупа до найближчої хати...

На день збиралося, як з суботи на неділю в ночі биття під церквою в кала-

2. Неаполь — Мессина.

Дня 17 серпня 1928 прибув я до Неаполю дуже скорим потягом. Італійці вже по війні збудували осібну залізничу лінію з Риму до Неаполю. Нею в трох годинах приїзджається до Неаполю.

Часто залізничий тор веде самим берегом моря. По дорозі минається два надморські міста: Caieta і Firmia.

Неаполь се одно з найлюдніших міст Італії: 565.000 мешканців. Збудоване амфітеатрально аж по верх Vomero. Головні памятники Неаполю переважно церкви, котрих є 237. Крім того 259 каплиць. Само місто має вигляд зовсім модерний. Найбільше імпонуючий вид Везувія, котрий все ще дише і час до часу викидає з себе горячу ляву і попіл. Неаполь має великий музей, а найцінніші його збірки то викопалини з Геркулянум і Помпеї.

По полудні о год. 6 сів я з іншими пасажирами на корабель „Сардинія" (Sardegna), котрий має нас повезти до св. Землі.

Тут вперше запізнався я з товаришами подорожі. Всіх учасників паломництва 102. Се переважно священики. З чужинців є оден архиепископ з Венезуелі (полуд. Америка) зі своїм секретарем і одним каноніком, два священики Мексиканці і я оден Українець. Помимо всяких пояснень і толкувань все я в їх очах — un Polacco, бо Італійці і загалом чужинці приналежність державну утотожнюють з приналежністю національною.

На кораблі досить вигідно. Харч чисто італійський, але можливий. Треба признати, що Італійці переважно щирі, свобідні, але й крикливі.

Кождого дня всі священики відправляють Сл. Божі при чотирох вівтарях устроених на покладі I кл. В тих Сл. Божих беруть участь також світські та много з них приступає до св. Причастя. Рано і вечером відправляємо спільні молитви. Є також духовні конференції. Я зі своїм східним обрядом зробив тут велику сензацію. І на прошення священиків мав я короткий виклад про наш обряд.

Крім паломників є богато инших подорожних ріжних націй, головно Американці й Англійці. Видно вишуканий люксус і вигоди, серед яких богаті люди уряджують собі подорожі. Пані перебираються найменше два рази денно, а кождого дня в інші сукні. Не дармо возять з собою великанські куфри. А пречінь є так много бідних і бездомних людей. Коли дивитися на моряків, як вони гірко працюють під дуже строгою карністю та порівнати вигоди й повне лінивство богатих туристів, то бачиться, що суспільні відносини не в порядку.

На другий день т. є. 18 серпня приїхали ми около полудня до Спулійської пристані Мессини і там задержався наш пароплав до вечера.

Більше ріжноманітна була плавба лиш між Калябрією та Сицилією. З одної сторони бачиться береги Калябрії — з містечками й рибацькими оселями, а з другої береги Сицилії.

Мессина, місто основане морськими розбишаками, має дуже цікаву історію. Панували там старі Римляни, Сарацени, Нормани, вкінці Італійці. 28 грудня 1908 р. впала Мессина жертвою страшного землетрусу. Прямо ціле місто перемінилося в одну купу звалищ. Розлетілася також старинна катедра з XI ст. Ще тепер видно румовища, хоч в більшости місто відбудоване.

Пристань у Мессині досить оживлена. На ріжного рода човнах бачиться нераз прегарні, сонцем осмалені, типи Сицилійців. Всі майже визначаються великою веселістю.

Горяч доходила до 45° Ц. так, що я не мав охоти йти до міста, хоч було 4-5 год. часу. З покладу корабля приглядався я, як виглядає життя і рух у пристани.

3. Атени.

Плавба Йонським морем з Мессини до Греції тривала дві ночи й оден день. Інтересно допервa тоді, коли зближаємося до берегів Греції. Вечером освітлені міста на берегах представляють дуже гарні види.

Недавно Греки перекопали Істмос і вже не треба окружати півострова Морею, а плинеться каналом попри старий Коринт, тепер майже цілковито знищений землетрусом. Плавба прокопаним Істмосом справді інтересна. Многі подорожні повставали о ½3 рано, аби бачити цей славний канал. Вирізаний він у скалистій горі, широкий не більше як на 25—30 метрів. Великі кораблі не відважуються плисти сюди самі, а перетягають їх малі пароплави. Так було й з нашим. Стіни каналу неначе великанські мури сягають до 80 м. висоти. А по верху тягнеться залізничий тор.

Перепливши Істмос за пять годин около 9 год. рано причалили ми до головної і найбільшої грецької пристані Піреос.

Піреос має около 80.000 мешканців. Се модерне місто, але брудне і крикливе. Пристань незвичайно оживлена. Сотки кораблів причалюють тут з цілого світа. Піреос має велике значіння торговельне.

Маючи 7 годин вільного часу поїхали ми автами до Атен, віддалених 7 — 8 км. Атени, колись славна столиця Аттики, вітчина мистецтва й літератури.

Зі старинних памятників звиджували ми святиню Тезея, ще найлучше збережену з усіх старинних памятників. Будова її дійсно прегарна. Тут справді бачиться смак і мистецтво давних Греків. Святиню ту збудував архітект Мікон около 469 — 463 р. перед Христом. Вона ціла з мармору, стиль дорійський.

З давнього славного Ареопагу не остало ніщо, тільки нагі скали, на котрих він був.

В душі уявляв я собі, як тут колись стояв великий апостол народів св. Павло й проповідав легкодушним Грекам про „невідомого Бога".

Досить добре збереглися ще Акрополь та Пропілеї Перікля. Є ще останки славної святині Партенону й Ерехтейону. Звиділи ми також Театр Діонісія, святиню олімпійського Юпітера і всеатенський стадіон. Цей послідний відбудував по давним взорам американець Abèroff. Арена має 235 м. довжини, 41 м. ширини і може помістити около 50.000 видців. Стадіон цей призначений на новітні олімпійські ігрища.

Крім того звиділи ми й музей. Він як на Атени досить убогий. Важніші і гарніші памятники грецької культури й мистецтва і далеко більше їх є у ватиканськім музеї в Римі.

Модерне місто Атени представляє вид сірий і понурий. Вся зелень спалена тепер сонцем. Може бути, що в часі дощів Атени представляються трохи ліпше. Загалом мається враження, що се лиш гробниця давної слави і краси.

Вступили ми також до атенської православної катедри. Церква гарна, велика, ціла внутрі помальована. Уладжена по православним взорам. Зауважив я однак два „новшевства" а саме повно крісел для ужитку вірних і проповідальницю.

До католицьких церков вже не було часу вступити, бо о год. 6 вечером наш корабель мав відїхати в напрямі Царгорода.

(Сю частинку опису виготовив я на острові Родос).

Про мову треба дбати та якраз так, як дбають про живе єство, то значить: лишаючи йому можливість росту... А головно треба знати й розуміти, що ніяких синайських заповідей в тій области нема і не може бути, що мова нерозривно звязана з думкою і що одиноке мірило правильности мови се її співзвучність з думкою і вірність їй. (Георгій Адамович: „Язик і свобода.").

тала збільшилося десятькратно: Стук! Стук! Стук! Стук! Стук! Стук! Вже третий день, як колиб з туги за померщим Господом замовкли дзвони й передали свої обовязки слабим калаталам. Не було хати, де не майструвалаб дітвора на довго перед Христовими Страстями ножами. Бо з чим піде до Церкви Василько, Дмитрусь, Андрійко, Івась, Петрусь і кождий інший хлопчина? А кортить покалатати, кортить! Найкраще таки мати своє калатало. Дощинка з прикріпленим держаком з одного боку, а з рухомим деревляним клевчиком на двох стовпчиках прикріплених з другої сторони се ціла та штука, що на весь піст дає заняття дітворі. Що там звичайний деревляний клевчик і дошка привязана шнурами до бальків дзвініці! Там друться до дошки всі й калатають без найменшого такту. Він собі на своїм як закалатає, той Андрійко Петра Вільного! Але цього року йому не до того. Майстрував, майстрував тай: бух ножем в палець. Кров поплила струєю, а він аж сичить з болю, щоб мама не чула. А то ще набє. Але він таки не подарує. Калатати таки піде. Сам собі якось палець завив, вимочив у воді й не подарував. Вже давно він там, де й другі з позавиваними пальцями.

А коли таких калатал застукало під церквою зо сто і стукіт долетів аж на край села, немов голос кількох машинових крісів, то був се знак, нести святити Пасху.

Тіни темної ночі щораз виразніше бліднли. Заносилося на день. Під дзвіницею курився дим. Догоряла ватра, що цілу нічку присвічувала дітворі калатати. А то булиб собі до решти пообтовкали й так покалічені пальці. Василь Господарний прийшов по свої ворота, що забрали йому на ватру. Цілу ніч сидів на приспі та стеріг. А лише на хвильку здрімався і вже по воротах. Пізнав ще на вогні останки своїх рам. Вже було за пізно. Та не перший він. Цеї ночі звичай на такі шкоди. Сему ворота. Тому кусень плота. Тому борону. Ще комусь полудрабки з воза. Все те силоміць беруть сьогодні на жертву, щоб бодай ватрою розігнати тіни смутку по умершім Спасителі, заки Він Сам ясністю Воскресення їх усуне з сердець вірних. Там при Плащаниці сидить їх кількох. І жалуються, що в котрого сьогодні взяли. — „Не жалуйте!" Обізвався один з них, котрому пів плота зникло. — „Сеж для Господа. Не жалів Він Свого Життя, то якже нам жаліти малесенької жертви?"

Оподалік гурток хлопців мотлошиться з моздіром. Набиває його порохом, шутром, шматками, щоб на Божу Славу стрілити, як залунає: „Христос воскрес"... Лагодять, щоб був готов.

Щораз більше число вірних по порядку сунеться на колінах до Плащаниці, що в сяєві свічок прибрала вид реального мертвого Тіла. А вазонків! Вазонків! З цілого села знесли, щоб бодай уподібнити місце св. Гробу до Гетсиманського Саду. Бо в цім селі дуже любуються в цвітах вазонків і кльомбів-цвітників.

Звідкись появилися вже й букети синіх фіялок. Це старша дівоча сестриця Варварка... Вона що року... Ще сніг на пів ліктя а вона бродить, відгребує, щоб бодай кілька підсніжок на престіл для Хвали Божої вишукати. Вже нераз сварила мама: „Чому другі за це не дбають так ревно як ти?" А вона: „Мамо! То на Божу Хвалу". І мовчить мама, а вона своє...

Ще літом, то того в селі богато. Коло кождої хати: Астри, туліпани, коситень, нарцизи, пивонії, рожі, гвоздики, бози, герґонії, братки і інші. Хтож їх в силі вичислити? Як поназношують до церкви, то ні образів не видно, ні кивота. Мов справді Гетсиманський Город, в котрім Спаситель ніч молився...

Дивишся на те привязання народа до цвіту і мимоволі входить в тебе надія, що цей нарід не вмре, не загине. Це символ його життєвої енергії, віри у власні сили, символ надії, що пре його до дальших змагань до кращої долі. Це немов знак, що надихує нарід вічна молодість і підсуває йому все нові, все кращі ініціятиви. Це річ, що заповідає й розцвіт життя народу в найтяще лихоліття. Замилування в цвітах це ворог зневіри й розчарування.

О. РОМАН ЛУКАНЬ, ЧСВВ.

Василіяни — Римські Папи

Монаший Чин, оснований св. Отцем Василієм Великим у другій половині 4 стол. в Понті над річкою Іріс в Малій Азії, скоро розрісся й поширився. Правила св. Василія В. для його монахів потвердили Христові Намісники Римські Папи: Ліберій 363 р., св. Дамас 366 р., св. Інокент I (402—417), св. Лев I Великий 456 р., св. Гелясій I (493—496) і ін. Василіянський історик і життєписець св. Василія Вел. Аполінар Agresta пише, що св. Василій побудував численні монастирі в Каппадокії й Понті та що в тих монастирях уже за св. Василія жило богато тисяч монахів. Дальше додає згаданий життєписець, що св. Василій ще за свойого життя, неначе другий Авраам, мав велике число своїх духових синів і дочок: він під своїм прапором у ріжних краях на Сході й на Заході бачив своїми очима більше як 90.000 монахів-борців.

Монаше життя по правилах св. Василія В. поширилося й розрослося не лише в Малій Азії, але найшло плідну ріллю для себе також у Сирії, Палестині, Вірменії, Єгипті, Лівії, Георгії та в дальшій Африці. Монастирями покрилися й острови на морях Середземнім і Егейськім. Між ін. Кипрський Острів мав 12 василіянських монастирів, Крета мала 24 василіянські Лаври з цінними старинними бібліотеками.

Заповнилися василіянськими монастирями також Греція, Тракія, Дальматія. Пізніше Болгарія, Волощина й інші край. Згадуючи ті краї, не можемо не згадати й своїх українських земель, де було богато-богато василіянських монастирів. Сама Галичина мала досі понад 370 василіянських монастирів. А кілько мали їх Наддніпрянська Україна, Закарпаття, Литва, Білорусь, Волинь і інші землі? Ті монастирі і василіянський Чин взагалі на наших землях так тісно вяжуться з історією й життям нашого народу як ніякий інший монаший Чин у всесвітній історії. Так коротко про василіянські монастирі на Сході.

А тепер пригляньмося їх поширенню й розвоєві також на Заході. Св. Василій В. сам старався, щоб і в Західній Церкві поширити монаше життя на основі своїх правил. В однім своїм листі (до Неокесарійців) св. Василій пише, що він писав листи до численних тодішніх епископів, між ін. й до епископів у Західній Церкві, а саме до італійських, французьких та еспанських і від них одержував листи, повідомляючи й поширюючи таким чином свої монаші Правила в Західній Церкві. До папи Дамаса І. св. Василій посилав свойого брата св. Петра, пізнішого епископа в Севастії, в вірменській землі. Папа Дамас не тільки потвердив Правила св. Василія, але й поручив, щоб монаший Чин св. Василія оснувати й на Заході. Так і сталося. Ще за життя св. Василія повстали в Італії монастирі, де збиралися монахи, що жили по Василієвих Правилах. Св. Єронім († 420 р.) пише в однім листі, що Рим стався Єрусалимом, бо наповнився густо монастирями монахинь та й великим числом монахів. Пізніше повстали в Римі нові василіянські монастирі, що їх побудували Римські Папи: св. Лев I Великий (440—461), св. Іларій (461—468), Іван V (685—686), Іван VII (705—707), св. Григорій II (715—731), св. Захарія I (741—752), Павло I (757—767), св. Пасхаль I (817—824), Лев IV (847—855) і ін. так, що в самім Римі було коло 15 василіянських монастирів. Апостольська Столиця часто назначувала римських Василіян на кардиналів, що їх пізніше вибирали на Христових Намісників (напр. св. Пелагій II, Вонифатій III, Северин, св. Конон, св. Григорій II з монастиря св. Сави, св. Захарія I, св. Степан II) або на своїх легатів тощо, як пр. архимандрита Петра з монастиря св. Сави, що був на II-ім Вселенськім Соборі в Никеї 787 р. Василіяни в Римі між ін. вели й учили в Грецькій Школі, відки вийшло богато пізніших славних мужів Церкви й держави. Та не тільки в Римі, але й в околиці Риму були численні василіянські монастирі.

Перейдім тепер до Полудневої Італії, перейдім до Апулії, Калябрії, Сицилії. Як стверджують історики, ті країни мали в своїм часі понад 500 василіянських монастирів з цінними бібліотеками. Між ними було богато й жіночих монастирів, напр. в Палермі, Мессині й ін. В Палермі Василіяни мали славну школу; з неї вийшли між ін. пізніші Христові Намістники св. Конон (686—687), св. Сергій I (687—701). В пізніших часах сицилійські Василіяни мали славну школу в своїм монастирі Пресв. Спаса в Мессині від 1456 р. Ту школу заснував кардинал Висаріон († 1472), що був рівночасно й архимандритом у Мессині. Столичний город Неаполітанського Королівства Неаполь мав у своїм часі 11 василіянських монастирів. Там був і епископ грецького обряду, окремий від римо-католицького архиепископа, про що свідчать кард. Бароній під 472 р. і василіянський історик Еспанець о. Альфонс Clavel у своїм творі про давність василіянського Чину.

Василіянський Чин у своїх початках поширився на Заході ще в Еспанії, Франції, Бельгії, Голяндії й Німеччині. Підупалий Чин св. Василія В. в Еспанії відновили Римські Папи Пій IV 1561 і Григорій XIII 1572 р. Пізніше тамошні Василіяни творили 3 окремі свої провінції та прославилися великою побожністю й наукою напр. Dydacus Nyssenus († 16.X. 1656), архимандрит у Мадриті, автор 4-томових проповідей і автор прегарного життєпису св. Василія Вел. п. н. Phoenix Graeciae. Твори його переклав на латинську мову домініканин Іван Freylinck Reimbacensis. Напечатані згадані твори появилися між ін. в Інсбруці і в Кракові 1650 — 59 р. в 5 томах із печатні вдови Луки Купіш'а. З еспанських Василіян заслугує на згадку також історик Альфонс Clavel. автор цінного твору в еспанській мові про давність василіянського Чину. Інший еспанський Василіянин Григорій Placentinius прославився як учений знавець і автор книжки про відчитання давніх грецьких написів. (Рим 1751).

Французькі Василіяни мали свій монастир між ін. в Annay. Відти 1882 р. деякі монахи переселилися до Торонта в Канаді, де заснували Колегію св. Михайла. Того року працювало в тій колегії 9 священиків. Ще 17.XI. 1896 р. один з наших реформованих Василіян, а саме о. Юліян Дацій писав листа до ректора в згаданій Колегії [1]), навязуючи таким чином звязки з Василіянами в чужім краї.

В ріжних краях, як бачимо, найшли місце сини св. Василія Вел. ріжних народностей та й обрядів так на Сході як і на Заході.

Не представляю дальшого історичного розвою та й сучасного стану василіянських монастирів особливо в Вірменії, Сирії й ін. краях на Сході і на Заході в першу чергу в Італії й на Сицилії, бо не се ціль отсеї статті. Про те є деякі хоч неокладні відомості в церковних енцикльопедіях, лексиконах та в недавно виданій у Римі книжці: Statistica con cenni storici della Gerarchia e Dei fedeli di rito orientale.

Та ще тут згадаємо про одне—друге.

В Італії грецькі Василіяни не всі полишилися настало. Туди вони прийшли зі Сходу особливо в 8 стол. підчас релігійних переслідувань. Та коли пізніше настали спокійніші часи, тоді богато прибулих

[1]) Відпис згад. листа зберігається в Центральнім Василіянськім Архіві у Львові. Про те диви також мою нотатку в „Записках ЧСВВ“ V. 138.

Але там калатають-калатають. Роєм заметушилось село. Вулиці битком набиті людьми. Осібні ґрупи людей — цілими родинами—ніколи не йдуть так до церкви. І ще так громадно. А нині старе й молоде. Велике й мале. Всьо спішить з великим та дуже милим тягарем.

„Пасха великая...“ Слова сеї пісні розуміють на селі матеріяльно. Тому й стараються ґаздині на випередки одна другій спекти як найбільшу. Кількож то журби й клопоту, щоби вдалася! А як, недай Бог, підпукнеться, то ґаздиня з гризоти аж умирає. Як з нею показатися між людей? Одна Одарка Бистроумна дає собі раду. Все випереджує критику недобре спеченої пасхи. — „Щось вам, куманьки, пасха не ворожить довгого віку! То мої мені ворожуть. Ще сто літ дожию. Ха! Ха! Ха! Але ваші зате гладонькі, мов точені“.

Найтяща служба припала малому шестилітному Івасеви. Несе топку соли. Що хвилина передіймає в другу руку. Холодний ранок витиснув знак на його обличчі сирітки, але він, хоч змерз, то радо тащить свій милий тягар.

— „А диви! Штанців не підваляй!“ Остерігає мама. Напоминає по черзі й других дітей. А дальше поучує про реального Пасхального Агнця майже дослівно так, як чула в церкві. Бо дуже понятлива ця жінка...

Мишину з яйцями несе доня Параня, трохи більша та замало жґрабна: кілька вже обібраних яєчок покотилося по дорозі в болото. Нічого не сказала мама за це доні, бо думала, що то попередні згубили. А то далаб була їй за цю неувагу!

Найстарша Катря, що вже дівочить, знайшла десь цвітку та тикнула собі її між ґердани за косу на знак своєї молодости й радости.

А парубчак Дмитрусь несе „підпуклу“ й що хвилини струщує з сірака останки попелу. А там аж вгнувся голова родини: несе на плечах в скатерть завинене корито. Ніхто не цікавиться, що в нім. Кождий знає, що в тім кориті те, що з корита їло. Колиб не великодні свята, то зелений хрін в зубах свідчивби про життя молодого поросяти.

Осібно в хустині несе 14-тилітне дівча наші славні крашанки гуцульські, що знайшли відгомін похвал і признання далеко аж заграницею. І дійсно штука се неабияка. Найбільший інжинір ледви чи втне такі ґеометричні фіґурки. А маляра щодо крашанок понад руку селянки-дівчини то вже кращого трудно де знайти в світі...

Тільки з хати Павла Безвірного не йдуть нині громадно до церкви. Ця хата виїмково не бере участи в радости села, бо там лежить тяжко побитий господар дому. Немов над своїм минулим розважає. Жінка сплакалася нінащо. Діти собі плачуть...

Питають на селі: „Не лекше Безвірному?“ — „Деж там“, відповідають. „Відай вмирати буде. До нині не відзискав притомности. Цілий бохонець хліба пішов, щоб рани позатикати на голові. Добре його друками по голові спарили „товариші“.

А там невимовна радість до сліз зворушила вірних. Здрігнулися люди на голос дзвонів мов з просоня. Над головою паламаря з калаталом заревів найбільший: „Гов! Тепер моє право!“ Ану в кут калатала. Знов на цілий рік їм дрімати на стриху церкви або за вівтарем в порохах. Бо: Воскрес Ісус от Гроба... А дальше потягли барітонами вже дяки та злучили свою радість з радістю цілої церкви... І послухав деревляний клевчик. Він що року послушний дзвонови. Замовк. А натомість весело, мов органи, заграли дзвони, до сліз втіхою всіх наповнили...

Стара Терпелиха таки в голос на цілу церкву: Ууу! Ууу! Її штовхають: „Мовчи!“ А вона розревілася мов мале дитя. Хто її всилі вгамувати? Звичайний плач трудно. А ще плач з радости! Де вона сподівалася. Їй вже вісімдесятка давно перейшла. Вже й ровесниць в селі не стало. Може востанне слухав радісного: „Христос воскрес!“ Ще на один рік випросилася торічного року, як її Отець Духовні сповідали й оливопомазували. Та їй вже

зі Сходу Василіян вернулося знову на Схід, а їх монастирі в італійських землях дісталися іншим монашим Чинам, в першу чергу Венедиктинам. Все таки від 16 ст. італійські Василіяни, дальше калябрійські, сицилійські й еспанські на основі буллі Римського Папи Григорія XIII з 1.XI. 1579 р. творили одно зложене Згромадження—Чин, наділений ріжними папськими привілеями, відпустами та й іншими ласками так духовними як і дочасними. Всім тим Чином управляв найвисший наставник протоархимандрит (ґенерал), що на основі папських декретів Григорія XIII, Климента VIII і Павла V мав перше місце в папській каплиці поміж ґенералами інших монаших Чинів. Італійські Василіяни в 18 ст. побудували в Римі величавий монастир св. Василія Вел.: в нім між ін. жили ґенерал і прокуратор Чина. Недалеко Риму в місцевості Гротта Феррата істнує старинний монастир грецьких Василіян ще й досі, цінний тим, що має мистецькі памятки й старинну бібліотеку.

В 17 і 18 стол. зпоміж італійських Василіян вийшло богато чільних мужів. Обмежуємося тут лише згадками про деяких, а саме: ґенерал Чина Аполінар Agresta, життеписець св. Василія В., видавець Правил його та автор праці про василіянських Святих в Калябрії; велітерненський архимандрит Аполінарій Passarinus, автор Календаря Святих василіянського Чина (1695 р.), ґенерал Чина Петро Menniti, автор книжки Didatterio basiliano (Roma 1710), що діждалася перекладу й на польську мову (Szkoła Bazylianska, Wilno 1764), недавно появилася й перерібка тої книжки також в українській мові зпід пера о. І. Луба ЧСВВ (два видання: 1) Василіянська Школа й 2) Духовні вправи, Жовква, 1935). Дальше: Иосиф del Pozzo, автор критично - історичного твору про св. Василія В. (Рим 1746). З гроттаферратських Василіян заслугують на увагу: барберинський бібліотекар і видавець Минеї (1738 р.) Пилип Vitali, учений богослов і знавець грецької мови й видавець наукового життепису св. Вартоломея Яків Sciommari, знавець церковно-богослужбової поезії Антін Rocc, автор пригарного життепису св. Йосафата (Рим 1867) Микола Contieri, учені знавці наших церковних обрядів Федір Toskani, Йосиф Cozza—Luzi, Софрон Gassizi, Ніль Borgia, Льоренц Fardo, (останній відчитав між ін. писані ноти в давніх літургічних рукописах у бібліотеках Ватиканській і Гроттаферратській), далі ряд істориків: Арсен Pellegrini, Антін Rocchi, Косма Buccola й ін.

Також Василіяни Литовської Провінції Пресв. Тройці реформи нашого митрополита Йосифа Велямина — Рутського від 17 стол. мали в Римі свій монастир і церкву Жировицької Божої Матері й св. муч. Сергія й Вакха (Piazza della Madonna dei Monti 3), де довгі роки проживали ґенеральні прокуратори нашого Чина. Сьогодні в тім монастирі приміщена Архимандрича Курія ЧСВВ. Крім того галицькі Василіяни в Римі ведуть ще сьогодні Український Папський Семинар ім. св. свящм. Йосафата.

Познайомившись оттак коротко з розвоєм і працею синів св. Василія Вел. на Сході й на Заході, придивімся бодай загально ще одній справі, а саме числу Святих, що вийшли з василіянського Чину та становлять правдиву прикрасу тогож Чина.

Вже василіянські дослідники A. Agresta, A. Passarinus, П. Menniti, І. Кульчинський та й чужі списали багато хоч не всіх Святих обидвох полів з Чина св. Василія Вел., а саме: 1805 святих Патріярхів, Архиепископів і Епископів, 3010 святих Архимандритів, 11.805 святих Мучеників, а святих Визнавців і Монахинь було тільки, що їх годі й почислити. Послухаймо, що в нашій справі пише чужа нам людина Бр. Марко Антін Alegre Casanate в своїм творі „Рай Кармеліґський“:

„Василій духом і своєю наукою зродив світові богато Визнавців і залюднив небо Мучениками, Учителями, Проповідниками, Визнавцями й святими Дівами в такім великім числі, що імена Святих, що їх видав Чин св. Василія, сама Божа Мудрість знає й може порахувати“. А дальше він додає, що „під монашим імям св. Василія жили Найвищі Папи, Патріярхи, Архиепископи, Цісарі, Царі, Князі, св. Учителі Церкви, Письменники й численні мудрістю й святістю найславніші Мужі та й за оборону Церкви завсіди охоче воювали з еретиками, безбожниками й всіма того роду ворогами, завсіди були мужні за Христа.“ Папа Григорій XIII у своїй буллі „Benedictus Deus“ з 1. XI. 1579 р., пишучи про Василіян, що цвили в святості, науці й мудрості в минулих віках, говорить: „Вони визначні святістю життя й наукою в усім світі особливо в Азії, Палестині, Тракії, Греції та Італії цвили довгі віки.“

Гарну прикрасу для василіянського Чина творять також ті, що засідали на Петровім Престолі й управляли св. Церквою як Христові Намістники, Римські Папи. Їм саме присвячена отся стаття. Папську тіяру носило на своїх головах 25 Василіян—Папів, між ними 16 святих Папів. По народності були се Сирійці, Греки, Італійці й один Словянин родом з Дальматії. Не легко було нам писати цю статтю й складати цей список Василіян—Папів. Подаємо тут те, що можна було зробити у Львові, де неодної потрібної річі нема навіть в тутешніх великих Бібліотеках. Використана бібліографія, що її список подаємо при кінці, се книги й книжки, що зберігаються в василіянських Бібліотеках у Галичині (Добромиль, Жовква, Крехів, Кристинопіль, Лаврів, Львів і ін.). А ось список Василіян—Папів:

1. Св. Іннокентій I (18. V. 402—28. VII. 417). Уродився в м. Альбано. По смерті Папи Анастасія I духовенство й Римляни однодушно вибрали Іннокентія на Папу. На початку свойого уряду поручив Анисієві, епископові в Тессальоніці, пильно дбати за Церкву в Східній Іллірії, в папськім імені. На просьбу Віктриція, епископа в м. Rouen, видав декрети про церковну карність. Між ін. наказав, щоб священики й діякони по своїм висвяченні розлучилися з жінками. Той самий наказ повторив 405 р. в листі до Ексуперія, епископа в Тулюзі, і наказав виключати з Церкви тих жінок, що покинувши своїх чоловіків за їх життя, вдруге виходили замуж. Папа Іннокентій I відважно виступив проти цісарського двора в Царгороді в обороні переслідуваного царгородського патріярха св. Йоана Золотоустого († 407). Коли собори в Картаґіні й в Мілеве 416 р. осудили науку еретика Пелягія, Папа Іннокентій I ті ухвали потвердив. Також потвердив Правила св. Василія Вел. Це був один з великих Папів у перших віках християнства. Від нього саме вийшла думка створити духовну монархію, що з часом і сталося по великих трудах. До наших часів збереглися 42 листи Папи Іннокентія I.

2. Св. Зосим (417 — 418), родом Грек. Полишив велике письмо проти науки Пелягіян і кілька листів до епископів у Галлії. Вмер 26. XII. 418 р. Про нього Fricke видав твір: Zosimus in Clemente XI redivivus (Ulm 1719).

3. Св. Лев I. Великий (440—461), уродився в Римі з родини тосканського походження при кінці 4 стол. Як Папа відновив церковну карність в Африці, осуджуючи поширену там аріянську науку. Осудив також еретичні науки Манихейців, Пелягіян, Прискиліян і Монофізитів (Євтихія та інших). В 449 р. скликав собор в Римі, де осудив і уневажнив византійське соборище в Єфесі тогож року, коли вбили царгородського патріярха св. Флявіяна, що поборював еретичну науку Євтихія. На 4-ий вселенський Собор у Халькедоні 451 р. сей Папа вислав своїх 4-ох легатів. Рішення того Собору Папа Лев I потвердив крім 28 канону, що поширяв і признавав привилеї патріярхові в Царгороді. Крім того сей папа наказав, щоб піддіякони не женилися; скасував прилюдну сповідь і завів Хресну Дорогу. Відзначився як великий знавець Сходу, хоч проживав в Римі. З часів його папського уряду полишилося 96 проповідей і 143 ли-

---

все одно вмирати, хочби й зараз. Добре, що з другими ще сьогодні потягне радісного: Христос воскресе. А там най діється воля Господня.

По свяченні пасхи розділилися люди сего року на три партії. Одні вже давно там над рікою. Пильно дивляться у филі здорової живої води, щоб не хорувати на очи. Дехто зауважив рибку, що весело плюскотить і собі з радости, що воскрес її Сотворитель. Інші кидають „бабок“ по филях води. Ось там кинув хтось плиточку а вона по поверхні посунулася мов по шклі, закручуючи собою щораз то менші круги филь аж вкінці враз з ними зникла посередині річки. Там бовкнув „чіп“. Оден, другий, третий. Також рід діточої забавки над водою. Дехто з дітей носить вже в руках кілька шкаралуп з устриць. А старі позакурювали люльки тай укладають пляни весняних робіт...

Друга партія вже там під церквою. Не співи, не співи, — аж гомін на ціле село. Вишивки дівочих і парубочих сорочок та прикраси їх голов і капелюхів ріжними штучними окрасами буйно доповняють мізерну ще, весняну цвітисту природу. Недаром називають молодь цвітом народу. Глянеш довкруги церковної площі, бачиш величезний кльомб ріжноманітного цвіту. То роскішні гвоздики. То сині братки. Тут туліпан гордо дивиться довкруги, чи не чарує кого красою. Там повна принади всіх до себе кличе нарциза. Тут вам дрібненька, так всіми люблена, конвалія. Там символ дівочої невинности біла лелія. Тут вам аж за очи ловлять сині блавати. А червоні маки! Знані в наших околицях, що свідчать про урожайну землю, на котрій виростають. Те все хапає за очи хочби й як байдужу людину на чар життя природи.

Та якіж се вам цвіти? Цеж Марійка, Варварка, Василько, Грицько й богатобогато иншої потіхи старих родичів. В Марійки червоні румянці малими потічками крови розплились по кругленькім личку. Ріжнокольорові — сині, жовті, рожеві, червоні і ще інакші з голови звисаючі бинди нагадують чарівні барви дуги, мов урваної посеред неба. А про сорочку мережану шовками, про ріжні роди ґерданів на головах дівчат, про лілітками вибагливо вибитий станик що вже й казати! Звідки зачнете приглядатися, то не стане вам слів виявити свої враження.

Не легка справа і з описом парубочого строю. Про капелюх найперше хочете? Зовсім справедливо. Бо він найскорше впадає в очи. Он той з зелених стріжок та з вузонького плетення. Артист же він артист! Той що його времезував так справно-чудно. Роблять це ті самі руки, що тримають чепиги плуга в полі, ціп у стодолі, що в жнива косять косою, а в сапання вимахують сапою. Такі несподівані мистці наші гречкосії з села. Головно прикраси капелюха. Ґерданів не ґерданів! Журавельного піря. Качурових кучерів, що крий Господи! То знов павиного піря. А живих рухливих ріжнобарвних затичок! Аж шум над головою. Не вріє такий парубок серед найжвавішого танцю з таким буйним вахлярем над головою, як вітер ним термосає. Дальше йдуть: сорочка з пазухою вишитою шовками. Жґрабні чорноюхтові чоботи або черевики. В чобіт ще й песики на запятках для прикраси, а ще більше, щоб роззувати вигідно.

І чи не засліпить вам очей вид таких живих цвітів? Ще й як! Що й очей з них не зведете. Кожда мама подбала за кращу одіж для дитини, щоби нею приподобати доню парубкови, а сина дівчині. Все те мов море у филястім руху. Аж хіба підчас вечірні на годинку спокій. Пробуєш заговорити до сусіда, не вчує. А станеш на однім місці, то понесуть тебе аж на другий край площі. А ні, то впадеш, а на тебе зі сто людей. Мало що не розмяжджуть тебе. Як не будеш осторожний, дістанеш здорово по хребті. Бо провідник „хвоста“ в заносі й тебе засягне запрутою.

Ще до того й ті дзвони...! Уші тобі заглушують. Перестануть дзвонити хіба тоді, як вже шнурів не стане...

А в хаті Безвірного смуток. І там повна хата, щоби взяти участь у смутку родини...

„Слухайте! Щось говорить!“ засиділи до себе.

сти, між ін. Epistula dogmatica ad Flavianum. Того листа приймили були також інші епископи на Сході. Св. Лев І се один із найбільших Отців і Учителів Церкви. Вмер 11. IV. 461 р. Перед смертю побудував величавий василіянський монастир коло церкви св. Петра в Ватикані, як про те свідчать два василіянські історики, Еспанець о. Альфонс Clavel ЧСВВ і Українець о. І. Кульчинський ЧСВВ. Крім того 456 р. потвердив Правила св. Василія Великого.

4. Св. Іларій (461—468), родом з Сардинії. За Папи св. Льва І Великого був на тзв. розбійничім Соборі в Ефесі 449 р. як папський легат і противник Діоскора й сторонників його. На папський престіл вступив у листопаді 461 р. Скликав до Риму собор епископів 465 р. й ухвалив богато справ для Церкви в Еспанії. Католицькій Церкві св. Іларій дуже прислужився, дбаючи про захована церковних канонів. Побудував також два василіянські монастирі в Римі, один св. Лаврента Ad balneum, один Ad lunam на Цвинтарях. Умер 17. VII. 468 р.

5. Св. Пелагій (578—590), родом з Риму, син Вінігільда, родом Гота. В молодості вступив до василіянського монастиря в Римі, де небаром став кардиналом. Вибраний на Папу 27. XI. 578 р. Коли в 588 р. царгородський патріярх Іван Постник прибрав собі титул „екуменічного" (вселенського) епископа, папа Пелагій II протестував проти того й заборонив своїому апокрисаріеві в Царгороді мати якібудь звязки зі згаданим патріярхом. Історики називають св. Пелагія „Добрим Пастирем", що дбав про вірних і Божу Славу. Вмер 8. II. 590 р.

6. Вонифатій III (607), походив з Риму. В 603 р. працював у Царгороді як Апостольський Нунцій Папи св. Григорія Великого. На Папу вибрали його 19. II. 607 р. Заслуга його та, що він скликав 72 епископів на собор, котрий заборонив вибирати когобудь на папу або епископа за життя папи або епископа або в перших днях по його смерті. За папи Вонифатія III віднято патріярхові в Константинополі титул патріярха „екуменічного" або „вселенського", що його собі присвоїв був Іван Постник. Вонифатій III умер 10. XI. 607 р.

7. Северин (640), родом з Риму. Папою вибрали його по смерті папи Гонорія І. Управляв Церквою кілька місяців і вмер 1. VIII. 640 р.

8. Іван IV (640—642), Словянин, родом з Дальматії, син Венанція, вибраний на Папу в серпні 640 р. по смерті Папи Северина. Духовенству в Ірляндії наказав Великодні Свята святкувати звичаєм римо-католицької Церкви та стерегтися відновленої єресі пелягіянізму. Скликав собор епископів і відкинув науку Ираклія про одну волю в Ісусі Христі й відпис тої ухвали вислав до Константинополя для цісаря разом зі скаргою на тодішнього патріярха Пирруса, що боронив згад. науки. Папа Іван IV побудував у Римі нові церкви й відновив давніші. Викупив богато християн, що їх Словяни взяли в полон, напавши Іллірію й Панонію. Вмер 11. X. 642 р.

9. Св. Теодор І (642—649), родом Грек. Боровся з ересію монотелетів. В 649 р. скликав собор у церкві св. Петра в Римі, осудив науку монотелетів і викляв царгородського патріярха Павла. Історики славлять характер Папи св. Теодора І.

10. Св. Мартин І (649—655), родом із Тоді в Тосканії. Як Папа скликав Епископів на собор у лятеранській церкві, де осудив науку монотелетських патріярхів у Царгороді та викляв їх враз із їх опікунами цісарями: Іраклієм і Констансом II, за що останній 654 р. вночі вивіз св. Мартина І з Риму до Царгороду, де Папу увязнив і вів по місті як розбійника. Наступного року цісар прогнав Папу на вигнання до Херсонесу в Таврії, де Папа й помер 16. IX. 655 р. Св. Мартин І полишив листи, цінні для церковної історії. Вони свідчать про великість його душі, величність думки, силу характеру й живу його віру.

11. Св. Агатон Чудотворець (678—682). В р. 680 скликав собор у Римі й викляв монотелетів. На 6-ий вселенський Собор (1-ий Трулянський 680—681 р.) у Царгороді вислав св. Агатон своїх леґатів, які на згад. Соборі доказали Грекам, що в Ісусі Христі є дві натури й дві волі. Вмер св. Агатон 10. І. 682 р.

12. Св. Лев II (682—683), родом Грек із Сицилії. Папою став у серпні 682 р. Переклав із грецької мови на латинську акти 6-го вселенського Собору. Відписи їх вислав еспанським епископам разом з відповідними листами. Також був визначний музик; поліпшив григоріянський спів і уложив богато церковних пісень. Увів між ін. також „кроплення" народу свяченою водою. В першу чергу се був батько вбогих.

13. Іван V (685—686), Сиріець, родом з Антіохії. Вибраний на Папу 23. VII. 685 р. по Папі Венедикті II. Папа св. Агатон вислав був його як свойого легата до Царгороду на 6-ий вселенський Собор. Іван V — це був муж Божого духа й великої науки, але тілом немічний. Майже ввесь час свого папського уряду Іван V провів у постелі. Коли архиепископ Cagliari без відома Папи висвятив епископа в Porto de Torre, Іван V скликав собор епископів і ухвалив, що епископська столиця в Porto de Torre має остати під безпосередною повновластю Апостольської Столиці. Вмер Папа Іван V 2. IV. 686 р., записавши великі фундації для монастирів і священиків. Полишив твір: Liber de Pallii dignitate.

14. Св. Теодор II (686), родом Грек. Вибраний на Папу з покори відрікся гідности.

15. Св. Конон (686—687), родом з Тракії. Відбувши науки в Палермо на Сицилії, прибув до Риму, де став кардиналом. На Папу вибрали його в Лятеранській церкві. За нього прибув до Риму Ірляндчик монах Kyllena. Його св. Конон висвятив на епископа та й уповажнив навертати з поганства на Христову віру людей в Турингії. По 11 місяцях свойого уряду вмер св. Конон 21 вересня 687 р.

16. Св. Сергій І (687—701), родом з Антіохії. Науки відбув у василіянськім монастирі в м. Палермо в Сицилії. За папства його відбувся 692 р. в Царгороді II-ий Трулянський собор (невселенський), що на нього византійці Папи не запросили й не повідомили його про скликання того собору. На згад. соборі м. ін. відкинули папські канони, осудили целібат і признали права царгородському патріярхові. Папа Сергій І умер 9. IX. 701.

17. Іван VI (701—705), родом Грек. Вибрали його на Папу 28. X. 701 р. Від беневентського князя Ґігульфа викупив богато невільників. Боронив англійського епископа Вільфрида перед світськими властями. Вмер 9. І. 705 р.

18. Іван VII (705 — 707). Походив з Великої Греції. Вибраний на Папу 1. III. 705 р. Був це муж дуже визначний, великий бесідник і приятель церковного мистецтва. Побудував і відновив богато церков. Умер 18. X. 707 р. (Дальше буде).

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит поручає

Браттель і Де Цет

Фабрика церковних виробів

Львів ул. Шевченка ч. 11 а

Рік заснування 1909 Тел. 220-78

Декотрі виконані роботи:

- Духовна Академія — Львів
- Народна Лічниця — Львів
- Церква на Майзлях — Станиславів і багато інших.

Гм!... Гм!... Гм!... Ууу!... Ууу!... Жін...ко... Ра...туй... Ди...вись... Страш...не... Па..лить... Пе...че... огонь... Во...ни... во...ни... ме...не... візь...муть... у... во...гонь... За... нью...го... Йо...го... я... бив... ра...нив... Ооох... Ооох... „То з горячки так", хтось пояснив. А він дальше своє: Ди...вітъ... Сто...їть... Він... тут... Се... Ти... Се... Ти... Спа...сеш... ме...не... Не...гід...ний... я... Ой... ні... Ой... ні.... Та.... доб....рий.... Ти.... Прос...тив... Прос...тив.... Ох.... Бо...жеж.... мій... Ох... Бо...жеж... мій... Ой... Ой... Ой... Ой... Бо... лить... Па...лить... во...ди... во...ди...

Подали води. Павло Безвірний розплющив очи та вже притомніше: „Я грішник. Негідник. Богохульник. Пекло висіло наді мною. Я переслідував Христа. По святотацьки сповідався. Він одначе мені явився і простив. Та мушу ще змити свою провину в св. Сповіди. Попросіть мені священика!"...

* * *

Воскресла втіха в домі Павла Безвірного з приводу повороту його до життя. Воскресла давна радість в його душі задля її уздоровлення. За пів години Павло Безвірний став вдруге Божою дитиною ласкою св. Сповіди. Душевно був він здоров. Та фізичного здоровля не мав вже до кінця життя. Великі близни ран на голові й грубий топір до помочи скривленій нозі були свідком його скаліченого здоровля...

Минув рік. Повторилося в селі те саме. Лиш не повторилася більше подія з попереднього року в хаті Павла Безвірного. Цього року вже без намови других поштигулькав він до св. Сповіди.

„Куди йдете, Павле?" Звертаються до нього прохожі. „До Того", відповідає, „Котрого я переслідував. Перепросити. Каятися. Я другий Савло, воріг Христовий."

Так сповідався Павло Безвірний прилюдно по дорозі. А в церкві? Довго, довго молився. Плакав. Хрестом лежав на долівці. Плакали й вірні радісно з приводу його навернення. Сповідався довго-довго, аж черговим навкучилось. Глибокі зітхання, покірне уложення тіла та митарне биття себе в груди Павла Безвірного а дальше з радости жевріюче обличча священика свідчили, що се була сповідь таїнственна, щира... Опісля св. Причастя й довга подяка Христови за ласку свого навернення...

* * *

На майдані недалеко церкви вже переговорили всі справи села. Порушили минуле. Зачепили будуче. Війт докінчував оголошення урядових розпорядків. Аж нараз продирається крізь товпу до середини — Павло Безвірний. Хтось жартобливо кинув слова: „Ану! Розступіться! Бо Павло Вірний йде!" „Правду кажете: Вірний", відповів Павло. „І буду вже вірний аж до смерти. Не лише по прізвищу, яке мені дасте, але й по совісти. Назвіть се, як самі хочете: Горячкою. Маяченням. Ілюзією. Привидом. Сном. Оманою. Вірте мені, або ні! Та я таки Його бачив. Його самого. Воскресшого Господа. Кликав до мене: „Павле! Павле! Чого мене переслідуєш?" Я бачив і місце моїх мук, якби не поправився. Ще тепер скіра мені терпне на згадку тих страховищ пекла"...

Хоч яке сьогодні всюди безвірство, то Павлови Безвірному чомусь всі повірили. Лиш головами покивували на доказ, що вірять в його обявлення. В це обявлення повірило не лише село, але й ціла околиця. Видно, ділав тут Дух св. сам в хосен релігійного життя околиці.

Таким чином Павло Безвірний став приводом до скріплення віри для цілої околиці. Не проповідає він, як колись Апостол Павло. Але за те з незвичайним успіхом проповідає голосословно всюди його пригода. В тій околиці щораз менше безбожних. Не мають сюди приступу ні секти, ні сельроби. Молодь організується в релігійних товариствах а вірні щораз тісніше прилягають до своєї твердині Церкви та до жерела життя св. Віри. Бо переважно завдяки обявленню Павла Безвірного в їх душах не лише містично, але й реально — Христос Воскрес.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ІВАН КРЕВЕЦЬКИЙ

Перший друкар України

ІВАН ФЕДОРІВ-ФЕДОРОВИЧ

не московського а білорусько-українського походження.

Як відомо, Московщина аж до поч. XIX ст. стояла під оглядом культури нижче, ніж Україна. Стверджують се в своїх записках ріжні чужинці, котрі бачили тоді Московщину й Україну. Стверджують се також ріжні визначні учені, котрі писали про тодішню культуру московську й українську. Та найбільш наглядний доказ культурної вищости України над Московщиною в тих часах се великий ряд Українців, котрі були тоді діяльні в Московщині як носії культури.

Українців як культурних діячів бачимо в Московщині від дуже давних часів. Вже в XIII—XIV ст. уроженці України займали там найвищі з культурного огляду становища. Були се: владимирський митрополит Серапіон з Київа, московський митрополит Петро з Галичини, митрополит Олексій з Чернигівщини й ін. А кілько Українців як культурних діячів було в Московщині в XVI—XVIII ст.! Згадатиб: Славинецького, Полоцького, Яворського, Туптала, Прокоповича і богато інших. Всі вони робили в Московщині велику культурну роботу. Отся цивілізаційна праця Українців на півночи тривае аж до початку XIX ст. В ній беруть участь Українці зі всіх українських земель — навіть з Закарпаття. Так нпр. уроженцями Закарпаття були: перший ректор петербурського університету Балудянський, далі Кукольник, Лодій та Орлай, котрі відограли велику ролю в Росії при кінци XVIII та на поч. XIX ст.

Цивілізаційна діяльність Українців в Московщині обіймала ріжні ділянки. Церква і школа, література і театр, спів, музика, малярство, будівництво, право, звичаї та навіть сама московська мова і т. д. — у всіх тих ділянках видно великий вплив Українців. А в деяких з тих ділянок Українці клали навіть перші основи.

Так нпр. Українці заложили в пол. XVII. ст. першу в Московщині організовану школу. Українці заклали в Москві славяно-греко-лагинську Академію на зразок київської. Українці дали Москві граматику та ортографію (Смотрицький). Також Українці ще до Петра Вел. занесли були в Московщину західно-европейську одіж. І т. д. і т. д.

Зокрема належить згадати культурну працю української книжки в Московщині. Бо також українська книжка поплила до Московщини широкою струєю та розійшлася по всім її просторі.

Отже ще перед появою друкованої книжки плила з України на Московщину книжка рукописна в оригіналах або у відписах. А пізніше поплили на Московщину з України книжки друковані. Були се твори: Галятовського, Смотрицького, Радивиловського, Ставровецького, Могили, Гізеля, Беринди, Зизанія, Барановича й ін. наших письменників.

Поруч української книжки треба згадати також українське друкарство. Друкарство на Україні стояло високо, богато вище, ніж у Московщині. Свідчить про те наглядно м. ін. факт, що навіть цар Петро Великий, бажаючи мати в себе гарних друкарів, посилав своїх людей на науку до друкарень у Київ та Чернигів. Так в лютім 1701 р. „отправленъ былъ изъ московскаго Приказа книгопечатнаго дѣла въ Кіевъ и Черниговъ книгопечатнаго дѣла знаменщикъ Михайла Дмитріевъ въ книжныя типографіи для наученія книжному печатному дѣлу, составлять чернилы и всякому книжному урядству."[1])

[1]) Про ролю української культури в Московщині гл. докладніше: Проф. І. Огієнко: Українська культура. Катеринослав — Ляйпціґ, 1923. Ст. 59—110.

Таку ролю грала Україна супроти Московщини під культурним оглядом весь час від XIII аж до поч. XIX ст.

Тому свого роду диссонансом в тій цивілізаційній ролі України супротя Московщини взагалі і в книжково - друкарській ділянці зокрема був факт, що перший друкар України Іван Федорів-Федорович, котрий в 1574 р. надрукував

Герб Рагоз

Герб м. Львова й Ів. Федоровича в „Апостолі", виданім ним у Львові 1574 р.

у Львові „Апостола" — першу книжку у Львові і на Україні взагалі, був, як се доси загально приймали, московського походження.

Як жеж се так?

Україна аж до XIX ст. стояла під культурним оглядом вище від Московщини та дала Московщині тілько піонірів культури в ріжних її ділянках, а тут піоніра друкарства на Україні, отже піоніра української друкованої книжки, себто піоніра одної з найважніших ділянок української культури, дала Україні — Москва?...

Правда. Іван Федорів - Федорович прийшов на Україну, втікши з Москви перед переслідуванням. І тут, на Україні, знайшов пригожий грунт для друкарської справи. Вже одно і друге свідчить наглядно про культурний рівень обох країв.

Та все таки факт оставав фактом: батьком українського друкарства був не Українець але Москаль. Бо досі всі вважали Івана Федорова-Федоровича Москалем не тільки тому, що він жив якийсь час у Москві, але також з походження. Так інтерпретували підписи Федорова-Федоровича на його книжках. Нпр. найновіший історик українського друкарства проф. Огієнко пише: „Сам себе Хведорович все звав „Москвитин" або — з Москви, — скоріше в розумінні росиянин, але можливо також — з Москви міста[2]).

Здавалося, що не було сумніву в московське походження першого друкаря України, Івана Федорова-Федоровича. Здавалося се таким певним, що дехто уявляв собі його як типового Москаля. Нпр. С. Ю. Бендасюк, автор цікавої але тенденційної статті про Івана Федорова-Федоровича в „Временнику" Ставропігійського Інституту на 1935 р. так характеризує першого друкаря України: „Это была широкая русская, точнѣе великорусская натура, съ великорусскими практичностью, смѣтливостью, предпріимчивостью и стремительностью"...[3]).

Тому справжньою несподіванкою є стаття визначного дослідника старовини Росії й України та геральдика В. К. Лукомского в науковім збірнику виданім в 1935 р. російською Академією Наук з приводу 350-тих роковин смерти Івана Федорова-Федоровича, котрий, як відомо, є також першим друкарем Московщини (він видав в 1564 таксамо першу книжку в Москві: „Апостола"). Той науковий збірник називається: Иван Федоров первопечатник, а стаття Лукомского: К вопросу о родопроисхождении Ивана Федорова.[4]).

„Не дивлячись на значну, більш ніж столітню літературу, що наросла довкола теми про первопечатні підприємства Івана Федорова в Москві, Литві й Україні, — так починає В. К Лукомский свою згадану щойно статтю, — не дивлячись на ряд монографій, присвячених славному „друкареви", котрі часто торкають неінезначніші навіть дрібниці останніх літ скитальчого його життя, і також не дивлячись на ряд поважних бібліографічних праць, що всесторонно студіювали напечатані ним книги у всіх їх деталях, — все таки деякі основні питання, що торкаються біографії Івана Федорова, остаються доси невиясненні або зовсім не відгадані.

„До таких загадкових сторін його життя належить питання про його походження.

„Звичайно біографи Івана Федорова, — пише автор далі — покликуючись на те, що він називав себе „Москвитином", по анальогії з Петром Тимотеевим „Мстиславцем" із Мстиславля (в Литві) та іншими подібними припадками, склонні приписати місце його походження Москві і тим обмежити всі дальші пошукування, не беручи під увагу, що свою московську назву Іван Федоров ставить тільки як вказівку на свою московську печатну діяльність („друкарь Москвитин", „печатникъ в Москвы"), що, розуміється, вповні від-

[2]) Проф. І. Огієнко: Історія українського друкарства. Т. І. Львів, 1925. Ст. 39.

[3]) С. Ю. Бендасюкъ: Общерусскій первопечатникъ Иванъ Федоровъ и основанная имъ Братская Ставропигійская печатня во Львовѣ. (Временникъ. Научно-литературныя записки львовскаго Ставропигіона на 1935 годъ. Львовъ, 1934, ст. 25).

[4]) Иван Федоров первопечатник (Академия Наук СССР. Институт книги, документа, письма. Издательство Академии Наук СССР. Москва 1935. Ленинград Ст. 289 + (3) + 9 табл. 8) Зміст: Предисловие. — І. Акад. А. П. Карпинский: Памяти Ивана Федорова. Речь на торжественном заседании памяти Ивана Федорова 18 декабря 1933 г.; Акад. А. С. Орлов: К вопросу о начале печатания в Москве; И. В. Новосадский: Возникновение печатной книги в России. II. А. И. Некрасов: Первопечатная русская гравюра; П. Н. Берков: Несколько замечаний о деятельности Ивана Федорова и его предшественников; А. И. Малеин: Западно европейская книга ко времени Ивана Федорова; В. Г. Чернобаев: Начало книгопечатания в Чехии и Польше: Р. М. Тонкова: О судбе надгробной плиты Ивана Федорова; В. К. Лукомский: К вопросу о родопроисхождении Ивана Федорова. — III. Р. М. Тонкова: Иван Федоров в юбилейной литературе; А. С. Емельянов: Иван Федоров и советская общественность. А. П. Лебедянская: Библиография Ивана Федорова; Библиографические заметки о начале книгопечатания; Акад. А. С. Орлов: Воспоминания о диспуте проф. А. И. Некрасова 8 с.; А. И. Малеин: Печатное евангелие XVI века в собрании Института книги, документа, письма. — Объяснения к книжным украшениям.—Збірник незвичайно цікавий, хоч деякі статті написані в „совєтскім" дусі і стилі.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

повідаючи дійсности, не дає права виводити його рідний край...

„Зайва річ зупинятися на тім, що приняті нашим первопечатником назвиска з початку „Федоров" (в Москві), а відтак „Федорович" (на Литві й Україні) свідчать тільки про його назвиско по батькови (отчество) і не дають ніякого матеріялу для того, щоб судити про його родове назвиско, отже не дають ніяких вказівок на його приналежність до якого небудь означеного роду.

„Між тим без сумніву сам Іван Федорів міг полишити нам в своїх друкованих творах ключ до розгадки його походження, котрий, коли й не відчинить відразу „загадкової скриньки", то у всякім разі дасть потрібний іструмент для того, щоб її відчинити.

„Ключ той, — се той герб, котрий Іван Федорів поміщував на виданнях львівського й острізького періодів своєї друкарської діяльности — вперше на „Апостолі" 1574 р., включивши його в складну композицію акантової галузки, на якої лівій стороні знаходиться герб міста Львова і на правій в гербовім картуші „загадковий" знак у виді вигнутої смуги (на подобу букви S у відворотний бік) з окінченням стріли на верху, окружений буквами І-О-А-Н. Пізніше той гербовий щиток з відмінами тільки в деталях (по боках фігури герба букви: І і О, а сам щиток тримає рука) появляється два рази на острізьких виданнях: „Нового Завіту" 1580 р. і „Біблії" 1580-1581 рр.

Пояснювали ті „загадкові" фігури гербу — каже Лукомский завсіди в звязку з поясненням самого гербу як друкарського знаку або видавничої марки Івана Федорова, які він начебто приняв по звичаю західно-европейських друкарів у своїй діяльности на Україні. Одначе автор всі такі пояснення відкидає. Бо згаданий герб се оден з типових родових гербів XVI ст. в західних словянських землях.

„Подібно переважному числу сучасних XVI століттю польсько-литовсько-руських гербів, — наводимо Лукомского знов дослівно,— котрі представляли в відрізненню від західно-европейських жалованих гербів хоч і вигадливі по значінню, одначе в дійсности дуже прості комбінації ріжних тільки оден від другого приватно-владних родових знаків, гербовий знак Івана Федорова се відомий в Литві герб, що його засвоїв білоруський рід Рагоза.

Далі Лукомский описує герб Рагоз та порівнує його з гербом Федорова. Опис і порівнання ілюструє відповідними репродукціями тих гербів. З репродукцій видно наглядно суттєву тотожність обох гербів.

Вкінці автор подає відомости з генеальогії роду Рагоз. Отже найдавніші відомости про рід Рагоз походять з XV ст. Як свідчить історично-генеальогічна література, той рід розселився над горішним Дніпром та володів землями у воєвідствах Мстиславськім і Мінськім на Білій Руси. З того роду були між ін. два київські митрополити: Мисаіл Рагоза (1474—1477) і Михайло Рагоза (1589—1599), відомий український церковний діяч, котрий в 1594 р. приняв був унію. В першій половині XVI ст. Рагози появилися також в Московщині, куди зайшли з Білої Руси. Тут зустрічаємо їх під назвиском: Рагозини. З тої то галузи — на думку автора — міг походити й Іван Федорів. А про родовий герб він міг довідатися тільки підчас свого побуту на Литві. Тоді під впливом польських звичаїв і почав уживати того гербу як видавничої і друкарської марки.

Проти тої гіпотези про приналежність Івана Федорова до роду Рагоз чи Рагозиних, — замічує сам автор, — можна зробити тільки оден, одначе дуже важкий закид. Се повний і незрозумілий брак якоїнебудь згадки самого Федорова про своє родове назвиско впродовж цілого свого життя як також брак в генеальогіях тих родів згадки про їх славного племяника.

Признаючи вагу того закиду і не маючи даних для його опрокинення, автор видвигає ще другу гіпотезу. Отже Іван Федорів міг приняти родовий герб Рагоз, хоч не належав до того роду. Се було можливе в Польщі й Литві до конституції 1601 р. через т. зв. адоптацію.

„Таким чином — кінчить Лукомский свою незвичайно цікаву статтю — перед нами два можливі рішення гербової загадки Івана Федорова: перше, що виводить його рід від Рагоз чи Рагозиних, і друге, що пояснює уживання ним чужого гербу.

„Відкинути перше, більш суттєве, можна булоб тільки після наведення доказів в користь другого можливого рішення. Одначе доки тих доказів нема і ледви чи без притягнення польських архівних жерел можливо їх дістати, треба допустити також і перший здогад, себто: чи Іван Федорів не походив з того роду, котрого герб, як символ родового назвиска (а не друкарський знак), відмітив нагробну плиту безіменного первопечатника з Москви.

Тілько В. К. Лукомский про походження першого друкаря України Івана Федорова-Федоровича.

Щож можна сказати про ті виводи?

Передовсім треба ствердити, що Лукомский перший пояснив вірно „загадковий" доси знак на виданнях Івана Федорова-Федоровича, львівськім й острізьких. Так, дійсно. Се не скомпонований довільно видавничий чи друкарський знак але герб білорусько-українського роду Рагоз.

Щож торкається того, чому Федорів-Федорович поклав на своїх книжках той герб, то Лукомский, як ми бачили, ставить дві гіпотези. Перша гіпотеза говорить про приналежність Федорова-Федоровича до тої родини. Друга—про адоптацію як конечність легалізувати в Польщі правне становище Федорова - Федоровича як власника Друкарні.

Гіпотезу про адоптацію сам Лукомский ставить на другім місци, вважаючи її менше правдоподібною. І справді вона мало правдоподібна. Бо коли вже говорити про адоптацію, то чомуж не адоптував Федорова напр. гетьман Г. А. Хоткевич, котрий перший з отвертими раменами приняв і примістив його у себе після його прибуття з Москви на Литву, в котрого Заблудові він заложив друкарню та видав 1569 р. Учительне Евангеліе і 1570 р. Псалтир з Часословцем та котрого сам Федорів Федорович згадує з вдячністю у своїх виданнях?

Гетьман Хоткевич так прихильно відносився до Івана Федорова - Федоровича, що подарував йому навіть „немалу весь". Чомуж він не адоптував до свого гербу свого друкаря так, як майже в тім самім часі великий коронний канцлер Ян Замойский адоптував до свого гербу друкаря Валентина Лапчинського. Найбільше правдоподібне, що не адоптував тому, бо Іван Федорів-Федорович такої адоптації не потребував. Бо мав свій родинний герб.

Значить, остається гіпотеза про походження Федорова - Федоровича з роду Рагоз. За сею гіпотезою промовляє його герб. До сеї гіпотези схиляється і сам Лукомский.

Тепер тільки питання: з котрої галузи Рагоз походив безпосередно перший друкар України? Чи з корінної білорусько-української, що жила на Білій Руси й на Україні, чи з тої, що виемігрувала на Московщину?

Автор в однім місци своєї статті натякає на можливість походження Федорова - Федоровича з московської галузи Рагоз. Одначе в кінцевім своїм виводі, наведеним вище дослівно, він не вирішує того питання остаточно.

Щоби відповісти на поставлене вище питання, треба перед тим кинути оком на початкову історію друкарства в Москві.

Як повстало друкарство в Москві? Чи воно зовсім місцевий продукт, чи може імпортований зза границі? Зокрема: чи можливе прибуття Івана Федорова до Москви з батьківщини Рагоз з західної Руси?

„Московська друкарня — пише відомий історик К. В. Харламнович — випустила свою першу друковану працю в 1564 р. Се знаменитий Апостол. Одначе не він являється первенцем руського книжкового друку. Вже в 1525 р. у Вильні друкував біблійні книги знаменитий Франц Скорина, родом із Полоцька. Думають, що його учени-

---

Нарід, котрий не має правдиво католицької преси, яка гамувалаб і вказувалаб на шкідливий і небезпечний вплив ворожої преси, зведений, блудить по манівцях і напевно скорше чи пізніше мусить загинути. (Еп. Григорій Хомишин: Завдання католицького часопису. „Н. Зоря").

Преса в нинішних часах се побіч капіталу першорядна сила, котра править світом. (Станиславівський Епископ Григорій Хомишин: Завдання католицького часопису).

Колиб у нас була сильна „клєрикальна" преса, то булаб пошана духовенства й Церкви. („Преса", ст. 185).

ПРО ЛІТЕРАТУРУ

Чи є література европейська і світова?

Одні покликаються на обильність звязків, на спільність традиції, на подорожі, на переклади і на те, що всі інтелігентні Европейці знають пр. Гамлета і Пінкертона,— і кажуть, що є „европейська література". Другі таксамо рішучо твердять, що є тільки національні літератури і кожда з них переймає дещо від инших, а нема „европейської літератури" таксамо як нема „европейської мови". Та проблема дуже запутана і ще більше запутало її ще „ширше" питання: Чи є світова література?

Само поняття „світової літератури" створив Ґете в своїй старости. Він ще не міг ясно відріжнити того поняття від поняття „европ. літератури", хоч змагав до того. Ґете бачив і космополітичну Европу 18 ст. і обнову національних свідомостей, котрі знищили космополітизм в Европі. Та се якраз уможливило створення гармонійної европейської свідомости хоч і не унісонности. Ґете ще дожив того, як він сам ставав европейським письменником в такій мірі як ні один письменник перед ним. Одначе інтелігенція кождого народу по своєму переживала творчість і його і Дантого і Шекспіра і Сервантеса.

Та Ґете почував себе не тільки Европейцем. Не даром же він вже як 70-літний навчився перської мови і написав „Західно-східний диван". Він захоплювався і сербським епосом і китайською лірикою. За европейською едністю він уже предвиджував єдність людства. Та він від самого початку підчеркував, що се не може бути однообразність а збір своєобразностей. Ґете пише в 1827 р. в журналі „Штука і старинности": „...Одно з завдань світової літератури — навчити розуміти чуже скорше ніж старатися заступити його своїм. Та ще вище її завдання — зложити з окремих голосів хор, в котрім кождий голос знайшовби своє найлучше місце. Та чи европейське чи світове в ніякім разі не сміє перешкоджувати національному, а навпаки: воно повинно йому помагати. Оцінка чужинця буває справедливіша ніж свій літературний суд, чужий язик може послужити рідному, чужий обичай може справити свій."

По смерти Ґетого знайшли в його паперах записку з 1829 р. п. з. „Спротив". А був се спротив — самому собі. В ній Ґете застановляється над тим, що буде, коли світова література появиться не наслідком розумного стремління людей, а наслідком скріплених взаємин між народами, просто сама собою, немов автоматично. І побоюється, чи вона тоді не буде слаба якістю, хоч велика числом. А що її стихійному напорови неможливо буде противитися, то — пише Ґете — чи не прийдеться тоді дійсним талантам і дійсно поважним письменникам створити якусь спільноту (він пише „церкву") і сховатися в підземелля, в якісь укриті катакомби — перед світово-літературною товкітнею...

Та за тим „спротивом" є в його записках і „потішення".

Ґете стояв на тім, що як національне не повинно погибнути в европейськім, так европейське не повинно погибнути в світовім.

Дня 31. І. 1827 Ґете сказав Екерманови: „Ми не повинні уважати взірцевим щонебудь китайське або сербське або й

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ки опісля працювали в Москві.[5]) Хоч Іван IV шукав друкарів в Західній Європі, але він міг покористуватися друкарами і зі сусідної литовсько-руської держави, де після Скорини книги в руській мові друкувались у Несвіжі і в мандрівних друкарнях. Мабуть одним із західнорусів і був Петро Тимофіїв Мстиславець, котрий своїм назвиском вказує немов на своє західне походження.[6]) Що західноруське друкарство вплинуло на московське, се можна бачити з хлудівського Євангелія московського друку, якого письмо подібне до несвіжського.[7])

Наведений уступ дуже важний. Бо він стверджує виразно можливість занесення друкарства до Москви з західної Руси. І не тільки можливість, але й правдоподібність.

На тлі того стають ясні певні факти, звязані з Іваном Федоровичем.

Якіж ті факти?

Отже передовсім, як стверджує П. Н. Берков, автор іншої статті в тім самім збірнику, Федорів-Федорович, прибувши з Москви до Польщі, навязує відразу до польської друкарської традиції. Берков не робить з того факту ніяких виводів. Та чи не свідчить той факт про знайомство Федора-Федоровича з польсько-руською друкарською традицією вже раньше, до прибуття його в Польщу?

Далі: Федорів-Федорович втікає з Москви до Польщі і в товаристві Мстиславця, що без сумніву походив з західної Руси. З ним він і працює з початку в Заблудові. Чи той тісний звязок між обома тими друкарями не випливав з їх спільного земляцтва?

Вкінці: Звідкиб взялося таке зацікавлення друкарством в московській галузи Рагоз, що один з її членів аж став друкарем, коли перед тим в Московщині друкарства так якби не було?

Все те промовляє за тим, що Іван Федорів, подібно як Мстиславець, прибув до Москви з західної Руси та що він з білорусько-української галузи Рагоз.

В кождім разі перший друкар України Іван Федорів-Федорович не московського а білорусько-українського походження.

[5]) П. В. Владимировъ: Начало славянскаго и русскаго книгопечатанія въ XV и XVI вв. (Чтенія въ Обществѣ Нестора лѣтописца VIII, II відд., 33—34); А. Миловидовъ: Судьба русской книги въ Сѣверо-Западномъ Краѣ (Христіанское Чтеніе, 1903, II, 360, прим.).

[6]) Ледви чи доказано, — каже Харлампович — що Мстиславця покликали до Москви просто в Вильна (Богословская Энциклопедія, XII, 178). Е. Е. Голубинський припускає, що Мстиславець і Федорів заснували друкарню в Москві після перших невдалих проб Маруші Нефедева, вже в 1562 р. та що почин в тій справі вийшов від Мстиславця, котрий зявився з Польщі і котрий до часу урядового поручення працював мабуть приватно над виготовленням букв. (Богосл. Вѣстникъ, 1895, I, 229 і далі).

[7]) К. В. Харлампович ъ: Малороссійское вліяніе на великорусскую церковную жизнь. Т. I. Казань, 1914. Ст. 96—97.

АРАМІС

Повстає католицька повість

Цінний твір нашої письменниці.

Наталя Королева. **1313**. Повість з середньовіччя. Львів 1935. Обгортка В. Дядинюка. Ст. 113 + 3 нпг., форм. 17·8 x 25·1 цм. Ціна 2·30 зол.

„У величезній ділянці чистої духовости є ще богато вільного місця. Вступили вже в неї Данте, Блюа, Кльодель в шатах поезії. Та сучасний світ, що такий жалібний і так жорстоко зневолює душі до все більшого вглиблювання в безмірність надприродних річей, сей світ кличе, щоби прийшли письменники - містики. Котрий же з них покаже гідно зриви сучасних душ до Тайни Церкви вічної?“ — питає католицький критик, Бельгієць Леопольд Лево (Levaux). І коли такої белетристики ждуть на Заході, де всетаки розвиток католицької книжки пішов дужими кроками вперід, то хіба з більшою рацією можемо собі поставити се питання ми, Українці-католики.

Є в нас кілька оповідань та збірок поезій, писаних католиками, та католицького духа в них дуже мало. Навіть наші священики, коли беруть за перо, часом — перемінюються в звичайних мірян. І досі, поза дрібничками в католицьких журналах, не мали ми ні одної більшої повісти з католицькою релігійною тематикою й містичними проблемами. Бракувало нашим повістярам сили щось таке написати, бо бракувало їм зацікавлення і знання в тім напрямі. Годі описувати невідому країну; перше всього треба її відвідати. А що світськість обняла наскрізь наших, навіть духовних пишучих інтеліґентів, то й не диво, що в нас не було досі правдиво релігійної повісти.

І ось — як перша ластівка католицького відродження в нашій літературі — появилася „повість з середньовіччя“ під дивним заголовком „1313“. Її авторка, п. Наталя Королева походить з аристократичного роду Дунін - Борковських. Вітка того роду повернулася до українства, як нпр. рід Шептицьких. Перед війною п. Н. Королева „мала звязки з найвищими сферами Великої України, та проте добре ознайомлена з життям наших низів, виховувалася в київськім інституті для дівчат, а перед тим у французькому манастирі, перебувала в ріжних країнах західної Европи, подорожувала по Єгипті, Персії й Індії, знає 8 мов, очитана в західно - европейській літературі, співробітничає як письменниця у французьких журналах, брала участь вже в передвоєннім нашім літературнім житті й бачно слідкує за розвоєм теперішнього письменства. Тому вона — синтеза двох поколінь, синтеза культури західньої з українською національною, аристократичної з народніми елементами, давніх відвічних правд і новітних форм, ідеалізму й реалізму, синтеза глибоко пережита в горнилі душі, синтеза світла, що вибирає лише здорові складники й у тому задержує міру, ритм і гармонію“ — пише про п. Королеву рецензент П. Ісаїв. Для інформації читачів подаємо, що п. Королева вілома з перекладу „Наслідування Христа“ св. Томи Кемпійського (видали ОО. Василіяни в Жовкві), живе тепер у Празі. Попри повість „1313“ вийшли рівночасно тоїж авторки „Во дні они“, нариси з євангельських часів; та про них буде окрема рецензія. Додатиб, що п. Королева латинського обряду; таксамо як був лат. обр. В. Липинський. В її особі маємо нове засвідчення того, що про українську національність не рішає обряд...

Повість з середньовіччя „1313“ — не зовсім історична, хоч в її основу покладено факт винаходу стрільного пороху (монахом Бертольдом Шварцом у 1313 році). Правда, авторка подає богато даних для вирисування тла тих давніх часів, навіть відповідно „остарює“ мову, щоб викликати в читача враження давнини. Та ціль повісти не представити події історичні, а прослідити містичну тайну людської душі. В повісти „1313“ авторка хоче протиставити світ католицького духа й побожности — світові діявола та його гордині. Людина гонів і гордих замислів, лицар Константин Анклітцен, утікає з батьківського дому, бо атмосфера того дому на сприяє його замірам. Релігійність Константина чисто зверхня, та проте він, без властивого покликання, вступає до монастиря, бо там матиме змогу віддатися вповні своїй любій альхемії. Перед вступленням до монастиря відкидає земну любов, не для вищого покликання, а з вирахування. В монастирі приймає імя Бертольда, а монахи прозивають його „Шварцом“. Монаші обовязки сповняє так, як йому диктує його гордий розум: відкидає „ora“, лишає собі лише „labora“. Та ось до побожного досі монастиря вдирається ватага вчених монахів з Італії, а за нею йдуть гордість, незгода, нарушення монашого правила. Між італійськими монахами є брат Бертрам; се діявол, що приняв на себе постать монаха. Під впливом Бертрама Бертольд Шварц затрачує дитячу віру й у гордости великій забагає іншого раю й іншого безсмертя.

„Нібелюнгів“, тільки шукаючи взірців, ми все повинні вертатися до старинних Греків, бо в їх творчости представлений прекрасний чоловік“.

Гете каже: „Китайські, індійські, египетські старинности се лиш куріози. Дуже похвальна се річ — студіювати їх і знакомити з ними інших, але нашому моральному й мистецькому вихованню не принесуть вони ніякого хісна.“

Для нього европейська традиція рівнозначна з наслідям класичної старинности. Він протиставить її іншим, неевропейським культурам, котрі уважає нейтральним історичним матеріялом, предметом наукового пізнавання, але не творчого присвоєння, не внутрішнього досвіду, що мігби переродити душу. І в тім його найбільша заслуга, в тім його наймудріший заповіт, що він думаючи про людство уявляв собі Европейця у всій його історичній конкретности, що він не зраджував в думках ні своєї рідної Европи, ні свого народу, ні свободи й доцільности живої людської особистости, в тім, що він не мішав европейського з інтернаціональним і не розпускав його в неозначено-світовім.

Те, що виростало на очах Ґетого, було не так европейською літературою (бо вона істнувала богато століть перед тим), як европейською літературною свідомістю. Шекспір і Сервантес умерли в однім році, нічого про себе не знаючи. Та щодо їх приналежности до одної европейської літератури нема сумніву. Зате Гете і Байрон знали про себе і про европейське значіння своєї творчости. І се розширяло їх виднокруг, скріпляло їх почуття відповідальности, хоч не зміняло суті річи: бути Европейцем або Французом чи „русским“, — важніше ніж знати про се. Знання може бути обманчиве.

Европейська література є, а світової ще нема і не знати, чи буде. З самого факту, що Толстой популярний в Японії, не виходить нічо. Таксамо не значилоб нічого, якби він раз назавше увійшов в японську літературу. Але се вже малоб значіння, якби в Японії появився письменник внутрішно рідний Толстому бодай в такій мірі як Гарді, — тільки рідний не ідеями, а творчістю. Ми можемо захоплюватися египетською „Книгою мертвих“ або віршами Лі-Тай-Пе, — та нічого подібного ні тій книзі, ні тим віршам европейська література за 3.000 літ не створила, — а се рішаюча річ.

Дійсне істнування европейського письменства се щось зовсім інше ніж постулят, ніж сподіванка „світової літератури“. На чім полягає те істнування европейської літератури, ми того ще не знаємо і не сказали, — та знаємо услівя, поза збереганням котрого і не скажемо. Головні непорозуміння в розумінні того, що таке европейська література, звязані з вияснением її едности на взірець тих неозначених, загально-людських звязків, котрі можна знайти між Єгиптом і Китаєм, між Грецією й Америкою перед відкриттям її Колюмбом. Хто так толкує едність европ. літератури, той противникам її насуває думку, що тої літератури таксамо нема як і „універсальної“. Вся річ в тім, що европейську едність (як і світову, коли їй доведеться повстати) можна зрозуміти і створити лише на зразок органічної і тому безконечно - складної едности націй.

За В. Вейдле'м подав А. Ч.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

„Правдиве безсмертя не те, що його здобули „вмерлі за свою правду". Ні, безсмертя належить тим, котрі за „свою правду" вміли й мали відвагу посилати на смерть інших, безоглядно на всяку мізерію довкола, йшли вперед, до своєї мети, не помічаючи маси покірних їхньому наказові рабів. Герой Македонський... Цезар... Карло Великий... Це — справжні безсмертні — і поза чорними рефектаріями. Це — герої, напів-боги, що здобули собі вічне життя через смерть інших...

Барви, образи, рухи — як шум на водоспаді — бушували в Бертольдовій уяві. Мінились, миготіли, осліплювали. На хвилю перед очима зачервонів пурпуровий плащ, змучене, кротке, божеське обличчя. Звязані руки, терновий, покривавлений вінець. Тихим відгуком, мов тінню голоса, десь далеко зідхнуло:

— „Ecce Homo..."

Але те шепотіння враз вкрила хвиля переможних вигуків, що злилися в один тріюмфальний рев тисячоголового натовпу:

— „Ecce Deus!"

І на темному небі, небі, віщуючім грімовицю — засяяла розпеченою міддю, облита сяйвом, сліпуча велитенська постать: міцний, голий боєць-переможець. Залізні мязи. Волова шия. Бездумне, низьке чоло, бездушні, гордозлісні очі. Схрестивши масивні руки на широченних випнутих грудях, твердою ногою стояв той атлєт на земній кулі, сповитій безпросвітною темрявою. А з темряви ревло:

— „До дідька милосердя страхополохів! Геть із почуттям слинтяїв!.. Варраву!.. Дай нам Варраву!" (Ст. 92—93).

Спільно з Бертрамом винаходять „чорне золото": стрільний порох. Монахи, лакомі на те „золото", починають набивати його в бочки й наповняти ними пивниці. Та невідомо від чого — порох вибухає й монастир зі 109 монахами вилітає в воздух. Може колись прийде змилування Боже на гордих ченців, та треба на те переждати 1313 літ і тільким Божих Служб відправити...

Як бачимо, авторка на тлі середньовіччя змалювала психіку людини, яка забуває про Божу ціль, а дбає лише про забаганки власного „я", гонів і гордости. Хоч психіка гордого Шварца описана на прецікавім тлі середньовіччя, то — як читач уже хіба замітив з наведеного цитату — між Шварцом а сучасним віталістом-ніцшеанцем нема великої ріжниці. Гріх такий же сьогодня як був у 1313 році; і наслідки такіж самі: лад і життя марнуються, вилітають у воздух...

П-ні Королева в своїй повісти взяла за головного героя грішного ученика діявола Бертольда Шварца й тому то в її книжці краще й більше описані грішні постаті, ніж святі (хоч і тих не бракує, навіть дуже оригінально, бо наче етерично описаних); явище подібне як у французького письменника Жоржа Бернаноса (роман „Під сонцем сатани"). Воно зрозуміле, бо легше описати гріх, як святість. Всетаки становище авторки до гріха наскрізь негативне. Тай сама ціль повісти „1313" не заохотити до гріха, а відвести від нього. „Авторка не упрощує проблєм і не послугується примітивною методою чорно-білих контрастів у людській душі. Навпаки, вона вміє зглибити всі нюанси психічного життя та виявляє направду небуденний хист у цьому напрямі, виловлюючи принципи добра і зла не з етичних конструкцій, лише з конкретної безформної мішанини цих первнів у недосконалій людській душі. Таксамо обєктивна авторка і в усіх інших випадках; вона напр. не боїться в католицькій повісті станути віч-на-віч з проблємою інквізиції, та навіть подає приклад трагічної помилки, що виплинула з недосконалости людей, які послугувалися цією системою правосуддя.[1]) І саме ця обєктивність та психольогічна безсторонність авторки, при її правдиво католицькому переконанні, робить цю повість незвичайно сильною в ідейному огляді; далеко сильнішою, ніж усяка эпримітизована тенденційність[2]) і пропаґанда.

„Спосіб опрацювання направду модерний — опертий на синтезі реалістичного відтворювання дійсности з конкретизуванням ідей у цих же самих реалістичних формах. Свого роду надреалізм у найкращому значінні цього слова" — пише один рецензент про „1313". На цілість складаються поодинокі розділи-образи; в них знову кождий свого рода цілість-новеля. Всуперіч тому, що пише др М. Рудницький, треба сказати, що „1313" читається дуже цікаво; очевидно не так як порнографію чи кримінальну повість. Бо попри цікаву фабулу „1313" богата на поетичні образи й порівнання, так як кождий правдивий твір епіки. Нервові люди, по аспірині, особливо не люблять епіки; та ми таки подамо кілька зразків з „1313" для тих, що відчувають поезію. З тих зразків кождий переконається, що п. Королева — справді поетка з Божої ласки, а не з надання ліберальних „критиків".

„ Сонце вже сідало за дерева, але в клящторі ще не дзвонили. Навколо стояла нерухома тиша, повна мертвого, запашного спокою, як це часто буває в осени. Затихли всі пташки, ніби відчувши, що й спів їхній — зайвий в цім закінченім образі відпочинку, перепрацьованої впродовж літа природи. Тільки в світляних снопах, що проривались між листям, танцювала мошкара свій нехитрий, мовчазний танок: вгору й вниз, ніби підкреслюючи надаремність всіх поривань людини від землі у височінь." (Ст. 77).

„ Далеко за лісами, як переливчаста перлина на матово-срібну миску, впав удар великого дзвону. Другий, третій... попливли у вогкому повітрі, легко коливаючись, білі лебеді. Вечірній Angelus". (Ст. 6).

А ось містичний опис відгуку гріхавбивства в душі й природі (нагадує дещо Франків опис відзиву Єгови в „Мойсею"):

„І наче хтось, що стояв позад його, сказав йому просто в ухо:

— „І гукала кров Абеля убитого до Господа з землі"...

Тимчасом Бертрам обережно підніс рясу. При цьому руху срібним сміхом задзеленчали маленькі дзвіночки на його ногах, нагадуючи Бертольдові щось безповоротне... далеке... забуте...

— Твій хист в техніці — говорив тимчасом Бертрам, переступаючи через нерухоме Абелеве тіло. — І в цьому — твоя безсмертя.

Бертольд дивився, мов стерплий, як переступає через труп його учитель, і його очі, мов у зморі, цілком ясно, спокійно й гостро вловили деталь: друга Бертрамова нога, без дзвіночків, була інша. Черевик на товстій підошві прогнутий в середині, з наближеним до пятки закаблуком, цілком нагадував тріснуте кінське копито.

Побачив, як Бертрам простягає йому свою білу, мов воскову руку й згадавши, що вчитель — слабий — може стратити рівновагу, махом перескочив через труп і підхопив простягнену йому, мняку, мов жіноча, гладеньку й теплу руку.

— „А копито? Бачив же?" — ніби ще щось тихим шепотом запиталось в нього.

— А як би? — з викликом сказав сам собі, й з повною свідомістю слухав, що говорив тимчасом повним, повчаючим голосом Бертрам.

— І я скажу тобі, що отсе випадково я натрапив на справжню думку. Чорне золото, про яке ми говорили, мусить мати в собі сірку. Розумієш, сірку і то в такій пропорції...

Бертольд увесь перетворився в слух. Думка вчителева захопила його цілком, заступала йому ввесь світ, ставала враз його власною думкою — рідною, викінченою, виношеною...

В тім образі ясно бачимо ввесь талант авторки: і знаменито віддану психіку грішної душі, гідну пера Р. Г. Бензена, — і ніжне відчуття природи, що наче жие людським життям, — і такт до сучасного читача в описі „копита", — і врешті модерність форми: передання настрою описом нюхових вражінь, у поезії дуже рідко вживаних. Вражіння античности поетка передає нам через уміле остаріння мови й опису. Приміром початок листа фізикуса:

„Пліній і Гомером в одній особі треба бути, щоб словами описати, що трапилось передучора в нас, у Фрейбурзі.

Друзі мої! Тілесним зором моїм довелось мені побачити палаючий Іліон... І більше за те: загибель Помпеї та міст Везувіянських стародавніх, як про те розповідає нам Пліній. А може Содом і Гомору, покараних дощем вогненним та вихорем сірки палаючої, довелося побачити нам?!" (Ст. 100).

В тій архаїзації авторка часом переходить дозволену міру й непотрібно вживає тяжкої латинської складні та варваризмів (польонізми й чехізми). Се мабуть залишки з її перекладної праці, особливо з латини (св. Тома Кемпійський). Такі вислови як: „замок на шпичаку" (ст. 19) роблять зовсім враження перекладу, а не ориґіналу. В черговім виданні требаб також повикидати деякі московизми (фосфоресцирували, ст. 11) й подбати за кращу коректу. Маю враження, що добре булоб усунути також малопристойний епізод з пророцтвом циганки (ст. 57), як неконечний до опису торгу.

Щодо хиб у конструкції твору, то — здається мені — требаби скріпити опис перелому покори на гордість в душі Бертольда (ст. 92-93); він замало переконуючий, а повинен бути совершенний, бо чейже на ньому спирається вся психольогічна правда повісти „1313". Також добре булоб оживити початок повісти, бо він справді трохи нудний і треба його щойно перемогти, щоб засмакувати в дальшому оповіданні.

Всі ті хиби не такі суттєві, щоб ними надто перейматися. Зате треба нам з цілої душі радіти, що врешті діждалися католицької доброї повісти в українській літературі. Правда, в нашім письменстві є вже добрі повісти; деякі з них справді покріпляють душу. Але... досі рідко стрічали ми в них Бога. Длятого по їх прочитанні мали ми враження, що і в житті можна без Нього обійтися. Адже в тих повістях чоловік сам завязує й розвязує всі свої життєві проблєми й якось обходиться при тім без Бога. Отже — як каже католицький критик о. М. Лєки (Lekeux) — „навіть найкращі повісти того рода — злі, бо насичуються вони поганським духом, нарушують почуття надприродности і вводять незгоду між Богом і чоловіком; а закидаючи релігію набік, роблять з неї маловажний життєвий додаток. Коли Бог є і лучиться — це слово вважаю ще занадто слабе — з найбільше дрібним нашим ділом, то і повість, як усе, в згоді з ладом і правдою, повинна бути християнська й памятати про Бога." Отже таких повістей ми ще досі не мали. „1313" се перша спроба того роду й то відразу вдатна. І рівночасно се збогачення[3]) не лише католицької, але й взагалі української літератури наскрізь західно-европейським твором, яким безпечно вступаємо в світову літературу. Бо твір „1313" п-ні Королевої не лише варт перекладу на европейські мови, але й мабуть міґби послужити своїми змисловими вартостями як прекрасний підклад для фільмового сценарія.

---

[1]) Хоч авторка представляє жахливі сцени інквізиції з гидотою, то проте зрозуміла душу тодішніх людей і не осуджує їх інтенцій. — Ось опис закінчення одного засідання суду Інквізиції:

„Патер Сальватор встав і розгорнув Євангелію.

— „Дівчино, де ж судді твої?" — запитався він евангельським текстом, і в голосі його прозвучала якась тепла нотка.

Абатиса глянула на нього й здивувалась: промінь блідого ще, однак вже весняного сонця падав на його обличчя. Раніш вона не помічала, що це старе обличчя було таке знищене. Щоки — мов проріті слізми, колись ясні — може сині, може сірі — очі були безбарвно каламутні. Від всієї його постати віяла безмірна втома.

— „Ніхто не осудив тебе?" — вже знову без чуття питався далі його голос.

— Ніхто, отче! — тихо, але ясно відповіла Колюмба. — Ніхто!

— Так і я не осуджую тебе. Вибач ти провини наші. Вибач, як і ми вибачаємо тим, хто кляне нас, слуг Божих, що повинні стерегти Святу Його Церкву." (Ст. 48).

Як ніжно й рівночасно як обективно створила письменниця той образ! Видно в неї правдиво людське й тимсамим правдиво християнське серце!

[2]) Про „щиро обєктивне" відношення критиків зпід стягу „Назустрічі" до тої повісти свідчить „рецензія" дра М. Рудницького на „1313". Досі все закидував він католицьким белетристам тенденцію; отже тепер повинен був хіба втішитися, що є одна нетенденційна католицька белетристка. А він тимчасом „рецензує" обі нові книжки („1313" і „Во дні они") ось як:

„Історична повість про винахідника пороху Шварца. Сам цей пекольний винахід не вистарчив авторці і вона додала ще проблєму релігійну. Духова боротьба в душі світської людини, що стає ченцем, нічим не нагадує тодішніх проблєм ні середньовіччя. Вірне чи невірне, глибоке чи ні — байдуже; якби все це було бодай цікаве! Без чеського словника всього не зрозумієте. Легенди багато кращі." („Назустріч" 1936, ч. 2, ст. 5). — Так виглядає „обективна критика" на дві католицькі книжки в ляїцистичній „Назустрічі". І є ще такі дурні католики, що вірять у безсторонність „Назустрічі"... (А р а м і с).

[3]) Авторка мабуть не збогатиться надто від авторського гонорару... Та збогатиться кожда католицька бібліотека, що купить книжку „1313" за ціну незвичайно дешеву. Бо обем „1313" рівний двом томам „Української Бібліотеки", до того має добрий папір і мистецьку обгортку. Отже 2·30 зол. ціна дуже низька.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ОЛЕКСАНДЕР МОХ

Вибір белєтристики

Найновіші політичні події: союз масонських впливів у Чехословакії і Франції з большевицьким СССР — виказують наглядно всьому світови тісні звязки між масонерією й большевизмом. Звязки до того тісні, що й рішаючі діячі в їх імя забувають і про те, що ними просто ломлять навіть дуже примітивний патріотичний обовязок: оборони батьківщини... Не диво отже, що і в інших ділянках, прим. культури, теж мусить істнувати тісний звязок між масонерією й большевизмом; коли не явний, то бодай закритий. І справді так воно є: масонські видавництва у небольшевицьких державах ідуть за пляном большевиків та видають — прим. у Польщі — речі, зовсім за плянами большевицьких державних видавництв. Про такий тісний звязок одного польського видавництва з большевицьким Держвидавом була недавно стаття у „Новій Зорі“.[1])

Наївність католиків у справі вибору книжок, головнож белетристики, дуже велика;[2]) не диво, що для їх освідомлення в тій справі виходять ріжні провідники. До підручників того рода треба зачислити (подаю лише важніші): 1) P. Louis Bethléem: Romans à lire et romans à proscrire (вид. XI, Париж 1932, ст. 620); 2) P. Georges Sagehomme, S. J.: Repertoir alphabetique de plus de 7000 auteurs (Париж 1931, ст. 600); O. Marjan Pirożyński, Redemptorysta: Co czytać. Poradnik dla czytających książki. Beletrystyka (вид. ОО. Єзуїтів, Краків 1932, ст. 246).

По українськи видавав я такі покажчики добрих і можливих книжок як т. зв. квартальник „Добра Книжка“. В 1935 р. врешті в „Католицькій Акції“ (чч. 1, 2, 3) поміщений такий покажчик п. н. „Що католикові читати“ (тамже статейка про справу вибору книжок і впливів читальництва).

В останнім році (1935) вийшла нова праця польського історика Лехіцкого „Провідник по белетристиці“.[3]) Длятого що наша суспільність читає досить богато по польськи і тому що сей провідник зоріентує неодного і в якости перекладів з чужого на українське, займуся ним ближче.

Се велика й дуже старанно видана книжка. Подає величезний матеріял: 1142 авторів з 5.750 творами! Новости узглядненo до кінця першого кварталу 1935 р. Майже сама белетристика; лише при кінці книжки „50 авторів з пограничча белетристики, публіцистики й науки“ (450 творів). Книжка призначена головно „для середної й вищої інтеліґенції“. Для історика літератури цікава через „широку бібліографію й подробиці про фабулу соток повістей.“ Поазбучний уклад заголовків зроблено „на зразок катальоґів визначалень.“ Для бібліотекарів „придасться в тій книжці головно клясифікація творів“ — пише автор (ст. 33). Отже власне щодо тої клясифікації, то вона — на мою гадку — не дуже практична. Книжки поділено на чотири кляси: I — повісти для молоді; II — для всіх; III — толеровані; IV — небезпечні, шкідливі. На мою гадку поділ I — непотрібний, хіба додатково можна було його придати до II кляси.

Книжки оцінював автор зі становища „християнського спіритуалізму“ (ст. 15) — пише автор. На мою гадку, треба було вибрати ясне означення: стати на становищі католицької етики й науки Церкви. Через те, що автор мабуть конечно хотів стати ориґінальним, пододавав до добрих впрочім засновків католицької етичної норми також свої „народові тши ґроше“ і — ще гірше — впадаючі в поганство симпатії до Канта, Толстоя й інших раціоналістів. Ті хиби автора, — яких повно не так у самій книжці як радше в передмові, — осудив добре й рішуче редемпторист о. М. Пірожиньский[4]). Таксамо прикро вражає якийсь песимістичний мізоґінізм автора і пересада в осуджуванні сексуального первня в духовім життю. Автор проповідує за Вайнінгером абсолютну полову повздержність (для всіх!); отже скрізь шукає хоробливо „порнографії“, зате розгрішує інші гріхи. (Се дуже часта хиба і в наших католиків, що добачують лиш очевидно тілесні річи...).

Крім тих прогріхів поважних зі становища католицької дисципліни, Лехіцкий допускає ще й дрібніші „фантазії“. Отже тісно лучить католицизм з т. зв. „традиціоналізмом“ (щось подібне як „консерватизм“ наших давних москвофілів). Той „традиціоналізм“ (поняття взяте мабуть з історії французькой літератури Форст-Баталії) знову лучиться в Лехіцкого з „народовими“ традиціями, які здебільша нагадують пересуди польських ендеків. Отже прим. хвалить автора Роліцкого, хоч се автор поганського духа, зате народовий антисеміт. Або не добачує гуситизму ческого письменника Ірасека, бо той „впрост будуйонци свим патріотизмем“ (ст. 123). Українців називає малорусинами то знов Українцями, то знов „Українцями“ в лапках (ст. 28, 107, 122, 349)... До Жидів чує антипатію й на кінці книжки містить — по гітлерівськи — виказ жидівських авторів; на ст. 16 згадує про якусь арійську „умисловосьць“... В єзуїта Кольоми добачає „темати народове“ (ст. 71) і хвалить; ляксивного в справах полової етики Поляка Майснера розгрішує й за патріотичні теми ставить в клясу II (для всіх; ст. 282). Зновже про Гоголя („Малорусін з уродженя), якого твори визначаються православною нетерпимістю для всього, що католицьке, Лехіцкі пише: „моральносьць ма безкомпромісовон“ (ст. 107). Спеціяльну любов має до Толстого і майже всі його твори, м. і. й богохульне „Відродження“ й детерміністичну „Війну й мир“, ставить у клясу „для всіх“ (ст. 194—195).

Дуже плитко ставиться Лехіцкий до кримінально-сензаційної літератури: засуджує з неї навіть невинні твори переважно до злих книжок; натомість ніде не зазначив, чому сензаціоналізм небезпечний взагалі для християн, бо виховує людей до співжиття зі злом і в спо-

[1]) Згадане видавництво зареаґувало цікаво на ту статтю. До редакції задзвонив телефон. Говорив якийсь Х. Представляючись як бувший член УГА, ствердив, що видавництво видає самі гарні й корисні речі та, погрожучи співробітникові нашої редакції, вилаявся здорово (і „відважно“... через телефон). За доброту книжок він (!) ручить (!) як член (!) УГА (!), а до редакції не мав часу зайти особисто. Спосіб справді дуже переконливий і відважний як на мнимого „члена УГА...“

[2]) Недавно зайшов я до католицької книгарні у Львові, щоби передати в комісі повість відзначеного Св. Отцем каноніка Люґіля, що пише під псевдонімом Пєр Ль'ерміт. Книжку, яку я хотів передати в комісі, видало католицьке польське видавництво під фрапантним заголовком „Jak zabiłam moje dziecko?“ Такий заголовок вибрано очевидно з огляду на модне сьогодня в Польщі „сьвядоме мацєржиньство“, інакше: вбивання плоду, хоч сама книжка пише про вбивство душі сина через скривлення його священичого призвання. Підступ з заголовком дозволений, бо властиво не говорить неправди, а читачів може приднати. Недавно один польський порнограф видав переклад фільософічного твору Декарта під опаскою „тилько для дорослих“; книжку скоро розхопили... Отже коли я предложив книгарниці взяти книжку в комісі, вона відмовилася, бо „ксьондз канонік не позваля браць ксьонжкі вонтпліве.“ Я вияснював панцунці довго ідіу справу, та вона не дала себе переконати й навіть подала мені анальоґічний примір: та сама книгарня не взяла видання католицької письменниці Берґер п. н. „Сорок літ на службі в бузька“, бо „титул двузначни і неодповедні...“ Отже прудерія до смішности, яку годі назвати католицькою, хіба стародівоцькою... Цікаво, що коли польський безвірник Немоєвскі видав був перед війною свої леґенди, то найбільше покупців мала його книжка в польських жіночих... монастирях, заки її не осудила церковна Влада і не сконфіскувала світська...

[3]) **Przewodnik po beletrystyce.** Opracował *Czesław Lechicki.* Poznań 1935. Nakładem Naczelnego Instytutu Akcji Katolickiej. Ст. 416, форм. 15·3 x 23·4. Ціна 7·50 зол.

[4]) Статті „Aktualna książka“ поміщені у тижневику „Przegląd Katolicki“ чч. 43, 44.

А. АВЕРЧЕНКО

Новочасний Великдень

Гумореска.

Давніше були свої празничні урази й огірчення:

Господи! Знов наступає Великдень! Знов натягай фрак, лякові мешти й ходи як дурак від Петра Григоріевича до Зої Николаївни, від Подстеги Петрівни до Ч... Іванича. І хочби не гостили, каналії! А то знай як з ножем до горла. „Індички кусочок?“ — „Спасибіг, я ситий. Не можу!“ — „А ви через „не можу“... — Вибачте“. — „Ні-ні-ні! І мадеркою запийте! Або конячком! А коли нашого колача й сирної пасочки не попробуете, то господиня на смерть загнівається. Ну, кусочок. Ну, пів кусочка.“

Ах, щоб ти лопнув зі своїми кусочками. Ситий вже, не лізе, а їш. Плачеш, а їш. Ридаеш в душі, а пеш: і „дреймадеру“, і „го- сотерн“, і „доппель- кімель“. І за що вони мене будуть мучити? За яку провину напихають в черево й у всі кишені яець: жовтих, червоних, зелених; на мягко і твердо; чеколядових, деревяних, цукрових — за що?!

А не возьми його яйця — за особисту образу возьме!

Були ще й такі обиди:

— Фитюків-то! Ну, не каналія?! Не Юда-зрадник? Навіть не вважав потрібним на Великдень відвідати... Чиж я не напекла смачних колачів тілько, що й нікуди діти... Чиж я не бігала по всіх крамницях, щоб купити якнайсоковитшу шинку? Ні, я тої думки, що тойсамий Фитюків — формальний падлюка! Нині він не прийшов з візитою, не попробував колача, не випив чарки вина у мене, — а завтра він до чужої каси вломиться, а позавтра вже й чоловіка йому не трудно зарізати. Лиш рукою подати...

* * *

Нинішні російські горожани також мають свої обиди й огірчення, та зовсім іншого рода:

— Гм! Ось наступає Великдень, а кудиб мені піти розговітися, не знаю. Правда, колачі тепер всюди драньі: зроблені з кукурудзяної прод-муки й замішані на комячейці, а всетаки зїсти так з пів фунтика — зовсім не шкодилоб. А притім ще й чарчину спірту з машинки до кручення волосся. Та куди підеш? Переплетови заграницю втікли, Пригунових „въ расходъ вывели“ (розстріляли — Ред.), Пеліканови, і він і вона, в чека сидять... Минулого року сунув я було до Мясоїдових — — мовляв поздоровлю, випю й закушу, все честь честю... так щож вони зробили?! Завалили входові двері матерацами тай відсиджувалися так три дні. Хотів я на стріху вилізти та спуститися по ринві, потім через вікно ставитися до них з візитою — будьто несподівано по дорозі на хвилю зайшов, — та нічого не вийшло: зимові рами у них ще не були виставлені і я мало що з ринви не злетів. Так... Трудно нині відвідувачеві виконувати обичаї давної старини. А впрочім спробую завернути до Білобокових: може, коли кухарці всунути в руку міліончик, вона чорним входом пустить.

А у Білобокових також трівога, також суматоха:

— Ну, держися, Маріе! — понуро говорить Білобоків жені. — Нині відвідувач буде сильно напирати. Добре виголоднілись. Боюся, щоб вони не зоргані-

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

чуванні до вимітнів суспільности, бо врешті замінює естетичні враження сензаційними й сексуальними.

Становище Лехіцкого до католицьких белетристів теж не дуже поправне. Прим. Лехіцкий малощо не осуджує письменника-католика Моріяка через те, що Моріяк часто „вводить в аркани зла" (ст. 150), тобто описує людські гріхи, головно проти шестої заповіди... Таксамо осуджує й інших католиків-письменників, що не містяться в його улюбленій шуфлядці „традиціоналізму". Лехіцкий дає тим іще раз доказ, що польсько-ендецький традиціоналізм і консерватизм рішуче не покривається з правдивим відважним католицизмом: він просто не розуміє живого католицтва, засліплений у своїй захристії... Прекрасно-апольогетичний цикль новель Честертена про пригоди о. Бравна Лехіцкий порівнює з... Марком Твеном і Конен Дойлем (ст. 69)... Глибокі твори Бернаноса називає нудними й безсенсовними, а то навіть осуджує їх (ст. 53—54), хоч прим. німецька католицька критика (о. Ф. Мукерман і і.) поставилася до них дуже поважно. Тут знову мізогінізм прислонив Лехіцкому очі на правду життя.

Перейдім до конкретних помилок автора, які він — на нашу гадку — повинен справити в чергових виданнях своєї книжки. На 53 ст. між творами Роберта Г. Бензена подано „Obraz na piaskach"; се твір не Р. Г. Бензена, а його брата-англіканця, до тогож ще спіритиста, отже як такий не підходить до категорії „для всіх". — На 60 ст. подано „Plony wojny" й осібно „Sens śmierci" Бурже; тимчасом се один і той самий твір, лише видання інакші. — На 84 ст. в рубриці II (для всіх) подано „Krzyże drewniane", а в р. III (сумнівні) „Wielka parada" автора Доржелеса, хоч се теж той сам твір лише видання ріжні. — На 89 стор. бракує книжки, автора Emonts'a „Duch trwogi" і тоїж (друге вид.) „Kenata buafu"; Емонтс се католицький письменник-місіонар, отже слідби згадати ті його книжки. — Ст. 96 — дійсне назвище Анатоля Франса було A. Thibault а не Thibaud. — Ст. 102, автор Paweł Gart родом з Польщі, отже не повинен бути в відділі непольських авторів. — Ст. 104, не Giradoux а Giraudoux. — Ст. 110, у творі „Generał Bo" Р. Гуля подано, що Савінков був приятелем Азефа, а не його ворогом, як се пише Лехіцкий. — Ст. 117, не Heyermans а Heiyermans. — Ст. 122, автор пише про М. Яцкова: „Nowelista małoruski, smutny obserwator życia і umiarkowany realista". Тимчасом Галичанина годі назвати „малоруським" автором тай твори Яцкова не поміркований реалізм, а „фенсіеклівський" натуралізм з символістичними вставками. — Ст. 125, Sheila Kaye-Smith не лише „симпатизує" з католицизмом, але перейшла на католицьке. — Ст. 137, повість „Bilbilis" езуїта о. Lhande зовсім не „розглядає справи походження людини", як пише Л., а займається проблемою кінця світа. — Ст. 139—141, Л. захоплюється Джеком Лондоном, хоч сей автор комуніст. До того ще книжки Лондона „Ворог світа" та „Залізна стопа" зачислює до II катег. (для всіх!), хоч якраз у тих творах комуністична тенденція виступає найбільше яскраво. — Ст. 157, „Biały wąż" Mills'a се повість не „на тлі боротьб еспанських конкістадорів", а ординарна сучасна кримінальна шміра, до того не для всіх. — Ст. 201, не Volzogen, а Wollzogen. — Ст. 367, книжка Бельмонта „Djabłica" не лише кримінальна, але й ординарний пляґіят (у 2/3 частях) книжки нім. автора Otto Soyka. — Ст. 368 про Бльоха і ст. 375 про Фореля автор висловлюється як про „wybitnych"; тимчасом ні Бльох ні Форель не „вибітні" вчені, а звичайні популяризатори й то нераз щось гірше. „Вибітні" вони через те, що видавці-Жиди добре їх реклямують.

Годі погодитися дальше з клясифікацією деяких творів. І так на ст. 37 всі твори Adams'a зачислено до „толєрованих" (катег. III), хоч автор — католик, а деякі з творів видала книгарня св. Войтіха в Познані; повинна бути кат. II (для всіх). — Ст. 51, „Biała przygoda" Bedel'a, подано II, повинна бути катег. IV (шкідливі); книжка порнографічна. — Ст. 54, повісти Earl Derr' Biggers'a рішуче не шкідливі, отже II, а не III. — На мою гадку, всі повісти Ibanez'a (ст. 55) з II треба перенести до III; се письменник рішуче протикатолицький. — Ст. 57, Bonsels, подібно як Амічіс і под. автори, практично заперечує Бога; годі таких авторів-ляїцистів називати „здоровими". — Ст. 71, твори езуїта Coloma мають за тему не „народові", а радше реліг.-етичні теми. — Ст. 105, книжка „Karjera Katarzyny Busch" авторки Elinor Glyn має глибоко неморальні засновки (продажність жінки), отже повинна бути не в кат. III, а в к. IV. — Ст. 116, автор O. Henry комунізуючий, отже не повинен бути в II кат. (для всіх). — Ст. 120, твори Hutchinson'a пропагують розвід, отже не кат. II, а хіба III. — Книжка Leroux п. з. „Mister Flow" (ст. 135) глибоко неморальна, отже IV, не III. — Твори большевика А. Новікова-Прібоя Л. (ст. 162) зачислює „для всіх" (II); тимчасом скрізь у тих творах комуніст. тенденції! — Ст. 290, порнографічно-кримінальні писунства Насельского Л. означує кат. III, хоч їм місце в IV (злі) не лише за „ідеали", але й за графоманство.

Хоч — як бачимо — в книжці Лехіцкого чимало помилок, то всетаки треба їх виправдати (не помиляється хіба той, хто нічого не робить...) і признати книжку за актуальну й потрібну. Праця, виложена на її написання, справді велика, а що надзвичайно потрібна, про те шкода спорити. Скористає з неї всякий католицький виховник, бібліотекар, душпастир.

Нові видання

О. Роман Лукань, ЧСВВ. **Спис книжок Видавництва ЧСВВ в Жовкві.** Жовква 1936. Наклад і друкарня В-ва ЧСВВ. в Жовкві. Вел. 8⁰. ст. 36.

На зміст цього Спису книжок В-ва ЧСВВ в Жовкві складаються: I. Біблія й св. Писання, богословіє, катехизм; II. Аскетичні й релігійно-виховні книжки; III Життеписи ГНІХ., Преч. Діви Марії й Святих, і спогади; IV. Історичні видання; V. Проповіді; VI. Богослужбові книжки; VII. Молитовники; VIII. Набоженства й церковні пісні; IX. Оповідання, повісті й поезії; X. Сценічні видання; XI. Журнали й часописи; XII. Календарі; XIII. Грамоти, парохіяльні та інші друки; XIV. Вервиці, відзнаки, медалі та образки; XV. Видання Марійського. Т-ва Молоді у Львові. — Це перший великий спис книжок (катальог) В-ва ЧСВВ в Жовкві. Маємо в нім 496 позицій. Під наголовками багатьох книжок подані оцінки й зміст їх. Особливо велике значення мають пороблені зміст всіх томів „Записок ЧСВВ" (1924 – 1936) та списи річників „Місіонаря" (1897 – 1936) й „Календарів Місіонаря" (1901—1936). Згаданий Спис книжок не подає всіх книжок В-ва ЧСВВ, що досі появилися, а лише ті, що їх сьогодні можна ще набути. В-во ЧСВВ в Жовкві, як довідуємося зі Спису, ціни майже всіх книжок дуже знизило. З цього всі повинні скористати й поширяти католицьку книжку всюди в нашім народі.

Провідник календар канадійських Українців 1936 р. Накладом і заходом товариства опіки над українськими переселенцями імени св. Рафаїла в Канаді. Редагував Д. М. Ільчишин. Печатала Народна Друкарня у Виннипегу. Сторін 80. Формат 27 x 18 цм. — В книжці є цікаві дані про життя й організації Українців в Канаді.

Богдан Лепкий: **Казка мойого життя. Крегулець.** Львів 1936. Накладом В-ва „Дружина". Випуск IV. Сторін 80. Формат 12·5 x 17·5 цм. Печатано 2000 примірників.

Антін Лотоцький: **Було колись на Україні.** Історичні оповідання. III. Ростиславич. Бібліотечка „Нашого Приятеля" випуск 7. Львів, 1936. Накладом Видавництва „Наш Приятель". Ст. 77. Формат 20 x 14 цм. Вінета й ілюстрації Петра Андрусева.

зувалися. Давніше, коли поодиноко ходили, лекше було його, падлюки, спекатися. А тепер вони, кажуть, тічнями стали ходити, як голодні вовки... Одна партія навіть кулемет завела! Не пустиш — так вони по черзі зачнуть жарити по фасаді.

В кімнату задихавшися влетів виставлений на вулицю вартівник, синочок Білобокових:

— Іде! Прямо до нас так і йде... Синій весь, очи горять і зубами кланцає...

— Замикай двері!... Гаси світло! Петрику, на головний вхід! Завалюй сінниками. Кухарко! Коли перепустиш через кухню, вбю як собаку. Всі до пивниці! Забирай провізію, може прийдеться так і три дні відсиджувати. Той Фитюків може правильну облогу повести. Обляже нас і буде шарпати нічними атаками. Петрику! Тобі пручаю вікно, що коло сусідного балькону. Буде лізти, бий його по голові, вазонком!

До ночі сиділи в мрачній, сирій пивниці.

А нічю маленька Катя відкрила зліплені від сну очка, вдивилася в щось при світлі лойової свічки і пролепотіла:

— Онтам чолт! Чолт плийшов!...

— Де чорт? злякалася мати. Що ти, маленька?

З кута видвигнулася якась чорна фіґура і привітно сказала:

— Вибачте, Маріє Кондратівно, се ніякий чорт, а я — Фитюків. Зайшов по дорозі до вас з візитою, з празником поздоровити. Ви не дивіться, що я такий чорний... Се я по дорозі повернув до вас через... комин. Ваш дзвінок, очевидно, зіпсований... хе-хе... Так ось я з криші... Признаюся, зголоднів що страх. Зараз би колача порядний кусень. І шиночки... Як ви на те дивитеся, високоповажана?

— Бачите... ми нічого не маємо... не дістали... Скажіть, де ви були рано?

— Дайте!

— Нема ні кришечки. Де ви були на сніданню?

— А тобі яке діло, бабо нещасна?! Отже, кажеш, нічого нема? Гей, Митька, Степа! Всі сюди — шукай! Шукай, чим би розговітися...

Тупіт многочисленних ніг наповнив серця господарів ледяним страхом.

— Пощадіть! пролепотів Білобоків.

— Нам, брате, вас щадити — самі ноги простягнемо. Шар по всіх кутах! Се що? Колач? І пів курки! Стій, тримай господаря — кусає за ногу. Звяжіть його, поки ми розговіємся і поздоровимо господиню з празником...

— Щоб ви подавилися!

— Нічим тут і давитися! Як кіт наплакав... В землю нічого не сховали? Колиб час, підлогу здерлиб, та нема часу: ще до Мясоїдових треба спішитися, поздоровити з празником. А то я їх знаю: не прийдеш з візитою, в претенсіях будуть. А не пустять, ручну ґранату в двері кину...

— Будете сидіти за се! прохрипів господар.

— Направду, ніколи сидіти, треба спішитися.

— Я говорю — в тюрмі будете сидіти!

— Подумаєш, велика річ! Всі там будемо. А покищо — всего доброго. У кого розговлялися? Де були на сніданню? Та ти, собако, защо руку кусаєш?!

Так пишно святкує нині найсвобідніший на світі край — найлучший в світі празник — Світлого Христового Воскресення.

Проти аберрації націоналізму

Інтервю з Преосв. Григорієм Хомишином Епископом Станиславівським.

Перед самим замкненням сего числа „Нової Зорі" появилося в сіоністичній „Хвілі" ч. 6123 інтервю з Преосв. Григорієм. Подаємо його в перекладі:

Від тінистої алеї столітних лип в затишнім станиславівськім парку довга, проста і гарна вулиця називалася „Липовою". Вона провадить до того парку. Нині називають її вул. Перацкого. При ній міститься від десяток літ палата Станиславівського Епископа Преосв. Григорія Хомишина, овіяна завсіди торжественним спокоем. Який же скромний дімок в порівнанню з кольосальним будинком гр.-катол. Духовного Семинаря, що домінує напроти. В тій палатці, окруженій дуже високим вічно зеленим живоплотом сосон, мешкає, працює й управляє своєю дієцезією вже сибий, та повний енергії Душпастир. Його двері стоять отвором для всіх ближніх без виїмку. Не знає і не признає клясифікації людей після їх віроісповідання. Не видав досі ні одного послання, в котрім мусівби відкликатися до інстинктів маси. Се душпастир і цінить над все гідність свого післанництва.

Мимо величезної скількости занять і спізненої пори приймає нас Ексцеленція в своїй великій, ясній робітні. Встає з місця на привитання, усміхається добродушно і запрошує близше, вказуючи фотель. Вислухавши про що йде, каже повний вирозуміння:

— Прошу питати, а я відповім, що думаю і знаю.

— Як Ваша Ексцеленція дивиться на антисемітизм?

— Спираючись непоколибимо на християнську етику не можу похвалити, ні апробувати нелюдських середників... Коли говорю про антисемітизм і роздумую часто над національним шовінізмом, пригадую собі постійно байочку, котру я читав як дитина в школі. Йде в тій байці про хлопа, що на нім два елементи, вітер і сонце, хотіли випробувати свою силу. Та чим вітер нагальніше дув, тим більш уперто хлоп затискав свою сірачину. Якраз навпаки виглядала тактика сонця... Вистарчило одно добротливе огріття хлопа — і він зняв сейчас сірачину з себе.

По думці сеї засади кермуюся безоглядно добротою і відплачую також моїм ворогам добром за зло... І головно завдяки тій напрямній переможу! Не признаю ніякої меншої вартости в чоловіці задля його віроісповідання, або народности, або задля його стану. Ціню в людях передовсім те, що в них людське! З особливим здивуванням дивилися на мене деякі Станиславівці, коли я одного дня ходив через місто зі старою бідною Жидівкою, повдовілою трафіканткою, котрій на старі літа хотіли відібрати концесію і можність заробітку. Нарікала переді мною зі сльозами в очах, оплакуючи свою гірку долю. Отже я пішов з нею до відповідного урядника і зробив для неї, що міг. Я щасливий, коли можу помагати людям.

— Що думає Ваша Ексцеленція про ворогів Жидів і про ворогів біблії?

— Жиди заслугують тому на імя „вибраного народу", бо вибрало їх Провидіння не задля них самих, але для добра всего людства! Бог, накладаючи на Жидів велику й відвічну місію, не кермувався оглядами на якусь расовість і не виріжняв вибраних Собою тільки зі спонук якогось расизму... Для мене і для кождого правого християнина Мойсей є і буде по вічні часи святим чоловіком; таксамо Ісаія і Єремія і Єзекиїл і всі жидівські пророки, бо вони були натхнені святим Духом! Чимже є супроти авреолі їх святости якась ничтожна і приземна аберрація націоналізму?

— А всетаки — Ваша Ексцеленція вибачить заввагу — зачинають множитися такі, що назагал вірять, що та аберрація затріюмфує...

Обличча старенького церковного Достойника прибирає вираз рішучости. Се пробивається також в Його голосі:

— Хто має в собі почуття того, що в людини людське, хто з християн гідний того імени — розуміє, що збочення націоналізму зіпхнули бутних божевільних людей по похилій площі їх садизму аж на саме дно...! Стоять тепер хіба на пограниччі звірячости! Стоять низше від поган, котрі прецінь мають якусь релігію хоч фальшиву! Не християнин той, хто гнобить ближнього, бо правдиве християнство противне насильству й неетичній боротьбі тай осуджує їх.

— Отже до якого висновку доходить Ваша Ексцеленція?

— Я особисто уважаю, що повинно істнувати етичне суперництво, бо воно здорове. Та ніхто не піднесе себе кривдою другого! Ніякий нарід не гине через насильство інших, але чечерез власну неміч... Але найбільша неміч се непогамована брутальність і брак сердечних середників на самостійне переломання — чи погамування її! Бог обдарував кождий нарід визвольною силою! Пригляньмося найновішій історії хочби малої Ірляндії, і зрозуміємо, що значить — і які овочі мусить видати благородна боротьба за свободу. Ш. Сп.

РАДІО

Що нам дає радіо? „Радіо-Вохе" приносить у вступній статті міркування одного з довголітніх радіослухачів на тему слухання радія. З сеї статті подаємо цікавіші уваги. — Основуючись на своїому досвіді яко сталий відвідувач театрів, опер і концертів автор статті твердить, що радіо не може замінити ані театру, ані концерту. Театр без видовиська — се не театр, а при концертах зоровий елемент відограє дуже велику ролю. Затримуючи зір на диріґенті чи виконавцях, слухач-глядач може більше зібрати увагу; натомість слухач вдома є переважно в далеко гірших умовинах, бо зорові враження з його щоденного оточення скоріше відвертають його увагу, насувають йому враження і думки, які перешкоджують слуханню. Не кождий в теперішніх умовинах може дозволити собі слухати радія на самоті та в темряві. Отже творці радіевих програм повинні здавати собі справу, що радіева музика вдома, також як акустична частина в звуковому фільмі, має переважно значіння тільки як тло, і сей засадничий факт узглядновати при надаванні. Слухач, очевидно, мусить з свого боку зрозуміти, що радіо не може цілий час надавати тільки тло, — і мусить надалі намагатися знайти свої власні специфічні завдання. Але вони напевно не полягають на конкуренції з театром або концертовою салею.

Виступи орхестри анґлійської радіофонії. В звязку з проектованими в квітні с. р. виступами великої орхестри анґлійської радіофонії в Парижі, Цюріху, Відні й Будапешті, преса присвячує ряд нотаток тій орхестрі. Велика симфонічна орхестра анґлійської радіофонії, що складається зі 110 членів, надає щороку коло 400 концертів, не рахуючи участи в хорових і оперових авдиціях. Ця орхестра без сумніву становить підставу музичної діяльности анґлійської радіофонії. Під сталим керівництвом др Адріяна Бульта ця орхестра придбала вже опінію одної з найкращих в Европі. Вона має величезний репертуар, в якому не бракує майже ніякого більшого твору сучасних композиторів.

Гумор. — Дає йому добрий приклад. — Маеш 43 роки, а досі з твого малювання ніщо не виходить. Рафаель в твоїм віці вже 5 літ був небіщиком!

Купуйте і переконайтеся, що
цикорії „ЛУНА"
„СОЛОДОВОЇ КАВИ ЛУНА"
і підмінки кави „ПРАЖІНЬ"
НЕ МОЖНА ЗАСТУПИТИ ЖАДНИМИ ЧУЖИМИ ВИРОБАМИ! — ВИРОБЛЯЄ:
Кооперативна фабрика домішок до кави
„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ"
Львів — Богданівка 30. Тел. 242-97
ЖАДАЙТЕ У ВСІХ СКЛЕПАХ!

Велика буря з перунами

На днях перейшла два рази сильна буря над келецким воєвідством і наробила великих шкід. В м. Тополіцах два перуни вдарили один по другім в дім І. Солтиса. Оден з перунів убив 11-літну дочку Солтиса, другий поразив 3 особи, з них 2 тяжко. Перуни запалили дім Солтиса. Інший перун вдарив в забудовання господаря Вядерного в селі Матильдів, вбив корову, спалив стайню і стодолу. Ще інший перун запалив будинки господаря Мазура в с. Беліни. Буря, злива і перуни наробили великих матеріяльних шкід.

Жниво руїни в Еспанії

На основі обчислень, яких очевидно не вільно в Еспанії оповіщувати задля острої цензури, в Еспанії від послідних виборів ріжні ліві терористи вбили 51 католицьких священиків, монахів і світських діячів, ранили 194 осіб, спалили і зруйнували 16 костелів, 11 монастирів, 29 помешкань правих організацій, 21 саль для зібрань, богато театрів і т. п.

Брунатна ідеольогія — релігією

З Берліна повідомляють: На конгресі провідників гітлерівської молоді голова тої організації Бальдур фон Шірах виголосив промову, котра виясняє програму діяльности на сей рік. Він заявив, що молодь вже від 10 літ мусить бути виховувана в нац.-соціялістичнім дусі. Програма полягатиме на тім, що вся молодь має бути зосереджена в одній організації, котра має обняти всю без виїмку молодь, отже і ту, котра дотепер стояла від неї оподалік. В своїй промові Бальдур фон Шірах твердив, що гітлерівська молодь не є протирелігійна. „Наш найвисший ідеал се любов батьківщини і суцільний німецький нарід се наша релігія" — сказав Бальдур фон Шірах. — З тої промови виходить, що організації катол. молоді будуть здавлені.

Фабрикують перфуми з грибів

В рільничім інституті в м. Ротемстід в Анґлії перевели недавно цікаві досліди над властивостями грибів. Проф. Самійло Жофрей відкрив, що оден рід трійливих грибів має в собі річовину, яка пахне дуже сильно і приємно. Переведено практичні проби добування тої річовини. Вони вповні вдалися. І будуть тепер фабрикувати перфуми з грибів.

„Треба мені, Господи, щоб Ти вчив мене день-в-день, бо кождий день ставить перед мене інші жадання і щораз інші небезпеки. Дай мені, Господи, таку ясність сумління, щоб воно чуло і розуміло тільки Твій подих. Уши моєї глухі не можуть дочути Твого голосу, очи моєї втомлені не можуть добачити Твоїх знаків. Тільки Ти можеш скріпити мій слух, Ти можеш розяснити мій зір, Ти можеш очистити і відновити моє серце. Навчи мене сидіти при Твоїх стопах і слухати Твого слова." (Молитва кард. Нюмена).

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Які дари повинні ми приносити по приміру мудрців. По перше розважте, що золото, кадило й мирра, що їх мудрці принесли нашому новонародженому Спасителеви, мають таємниче значіння інших дарів; їх також ми щоденно повинні Йому приносити. Отже по перше мусимо приносити Йому данину з нашого золота як нашому правдивому Цареви, т. зн. мусимо щоденно обдаровувати Його нашими душами, що на них вибитий Його образ; вони блистять Божою любовю. Се золото, се данина, її очікує від нас наш Господь і Цар. Коли Жиди запитали Його, чи вони повинні платити данину цісареви, Він зажадав, щоб Йому показали свої гроші, на них вони мали образ цісара. І потому Він пояснив їм, що вони обовязані давати цісареви, що цісарське (Мат. 22), т. зн. давати йому те, що заосмотрене було його образом. Наші душі заосмотрені образом Бога якраз тому, що ми повинні їх давати Йому як данину з досконалої любови: Дайте Богу, що Боже — приносіть Йому щоденно цілу вашу душу через акти горячої любови й ви даєте Йому так ваше золото.

По друге розважте, що ми повинні приносити також наше кадило нашому Спасителеви як нашому Богу. Кадило в св. Письмі уважається символом молитви й означає пошану, що її ми оказуємо Богу, посилаючи до Нього запах побожних думок з кадильниці нашого серця горіючого любовю Бога. Отже молитва се кадило, котре ми наслідуючи мудрців повинні приносити нашому Спасителеви як нашому Господеви. Се ми повинні приносити Йому щоденно в часі кадження як ранну й вечірну жертву в святині Бога. Вона в наших душах. Притім повинні ми також старатися наповняти немов запахом всі інші наші щоденні діла і справи, щоб зробити їх милими Богу.

По третє розважте, що ми повинні звязувати з тими дарами золота Божої любови й кадила горячої молитви також дар мирри самовиречення й умертвлення. Наш Господь не менше очікує їх з наших рук як обох інших дарів. Він так виразно заявив, що коли ми самих себе не виречемося і не зненавидимо себе на сім світі, то не зможемо бути Його учениками. Мирра має гіркий смак, та це спасенна гіркість. І вона має досконалу прикмету охороняти тіла перед гниттям. Отже вона — символ умертвлення наших пристрастей і змислових наклонів. Умертвлення що правда для нашої натури гірке й неприємне, та рівночасно дуже спасенне й конечне, щоб охоронити душу перед гріховним розкладом. Се приношення мирри подібно як оба інші дари повинно бути щоденною вправою християнина і повинно приправляти всі його думки, слова й діла, щоб охороняти їх від зла.

Постанови собі, моя душе, не опустити ніодного дня без приносу твому Господеви золота любови й вірности, кадила молитви й мирри самовідречення. А Бог напевно радо прийме так твої дари як і самого тебе й за те дасть тобі самого Себе.

Епп. Р. Челлонер
Апостольський Вікарій Лондону.

ТЕМНЕ ПИВО
BAWAR
ПОДВІЙНО СОЛОДОВЕ.
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ ЛЬВІВСЬКОГО ТОВ. АКЦ. БРОВАРІВ С. А.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СПРАВУ АВТОНОМІЇ ЗАКАРПАТТЯ обговорив недавно чехословацький премієр Годжа на принятті чеських журналістів. Автономію будуть здійснювати постепенно. Вихідною точкою буде випосаження ґубернаторського правительства в деякі правні компетенції і створення окремого бюра при ґубернаторі. До того бюра будуть належати справи культурні, шкільні, язикові і господарські.

В ВАРШАВІ на Замку відбулася нарада під проводом президента РП при участи премієра Коцялковского, ґенерального інспектора збройних сил ґен. Сьмігłого-Ридза і міністра закорд. справ Бека. Радили над засадничими справами закордонної політики.

В СТАНИСЛАВОВІ відбулася нарада послів і сенаторів трох галицьких воєвідств.

З ҐДАНСЬКА ДО НІМЕЧЧИНИ виїхало 150 ґданських горожан в віці 17—20 літ до служби в таборах праці. Польська преса пише, що се побір ґданських рекрутів до служби в німецькій армії.

ҐРУПА ВИСШИХ ЧЕСЬКИХ ОФІЦИРІВ прибула недавно до Москви. Ті офіцири мають відбути вишкіл при червонім штабі й армії. В найблизчім часі приїде ґрупа совітських офіцирів до Праги, щоб відбути вишкіл при чеській армії. Розуміється, се легко може скінчитися такою „державністю“ Чехії, яку має тепер Україна в СССР.

В М. ОПАВІ на Чеськім Шлезьку поборові німецької народности після повороту від чеської поборової комісії пішли ґуртом на німецьку границю і там всі разом присягнули вірність Німеччині.

БОЛЬШЕВИЦЬКІ ЛІТАКИ кружляли над манджурськими місцевостями Мулін-Тсу і Геїто. Манджурська прикордонна сторожа острілювала ті літаки і вони завернули на совітський бік.

БОЛҐАРСЬКИЙ КОРОЛЬ підписав декрет про амнестію для 317 політичних вязнів.

ГОЛЯНДСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило зачати будову воєнних кораблів ріжного типу.

В ПАРИЖІ відбулася конференція французьких амбасадорів з Лондону, Берліна, Риму і Бріссели під продовом премієра Саро. Радили над закордонним політичним положенням.

АНҐЛІЙСЬКІ ВІЙСЬКОВІ КРУГИ заявляють, що Анґлія вишле покищо дві дивізії війська на поміч Франції, колиб Німеччина неспровоковано напала Францію.

ІТАЛІЙСЬКА ОФЕНЗИВА на північнім абісинськім фронті і зближення італійських військ до озера Тана викликали в Анґлії занепокоєння. Анґлійське правительство має вислати ноту Італії, а та нота має ствердити нарушення британських інтересів Італійцями в Абісинії.

ІТАЛІЙСЬКІ РОЗВІДЧІ ЛІТАКИ кружляли над столицею Абісинії й острілювали скорострілами абісинську радієву станцію та летунські ганґари.

З ЕСПАНІЇ виїхали до Франції як емігранти бувші премієри Шапапрієта. Сампер і провідник католицької партії Гіл Роблєс. Зате до Еспанії приїхав з Москви спеціяліст від роблення комуністичної революції Беля Кун. „Добра“ заміна.

АБІСИНСЬКИЙ ЦІСАР заявив, що Абісинія ще не переможена, абісинські війська готові до боротьби. Не просимо мира. Ми тільки розчаровані Союзом Народів, що не спішиться з приміненням санкцій.

АМЕРИКАНСЬКІ ВЛАСТИ ствердили, що Комінтерн розвинув широку комуністичну революційну діяльність на терені Злучених Держав Півн. Америки під фірмою товариства „Торґпред“. В нім є 3 департаменти по кілька секцій.

ЯПОНСЬКІ ВІЙСЬКОВІ КРУГИ домагаються 2 міліярдів єн на модернізацію узброєння японської армії. Аргументують се тим, що положення на манджурсько-монгольській границі дуже напружене.

НОВИНКИ

Веселих Свят желаємо всім нашим П. Т. передплатникам, прихильникам і противникам.

Слідуюче число „Нової Зорі“ вийде зараз по наших святах з датою неділя 19 квітня 1936.

Загальні Збори Централі орґанізації „Скала“ відбудуться в Станиславові 23 квітня с. р.

У Львові скінчився процес проти шістьох молодих Українців. Чотирох з них обвинувачували за приналежність до Орґанізації Українських Націоналістів, двох за фальшування документів. Засуджено одного підсудного на 4 р. вязниці, одного на 8 місяців і 2-ох по 1 рокови. Всім засудженим знижено кару на основі амнестії та зачислено слідчий арешт.

Мін. рільництва Понятовский був недавно у Львові. Він перевів люстрацію хліборобського виділу у львівськім воєвідстві і відвідав рільничу палату та дирекцію лісів.

Скарбові власти приказали здержати податкові екзекуції в днях від 10 до 14 квітня.

Державна рада здоровля розглядає проєкт закону про допомогу для новоженців. Зладило його евґенічне товариство. В нім передбачується м. і. оподаткування кавалєрів понад 30 літ і безділтних супруж у користь допомогового фонду для незаможних новоженців.

В Підпечарах пов. Станиславів відбулися 8—13 березня реколєкції. Провідником реколєкцій був Впр. о. Маріян Лютак ЧСВВ. Денно були чотири науки. Тринацять священиків слухало св. Сповідей вірних парохіян. Впр. Отцю Провідникові і другим Отцям за їх труди належиться щира подяка.

В парохії Тучапах від 21 до 27. III. уділяв реколєкцій о. Софрон Соколовський ЧСВВ. Наслідком гарних наук, високих думок приняло св. Тайни 1.082 душ, за що складають щире Спасибі громадяни Тучап.

В Коломиї сконфіскували історичну повість Гоголя з 17 ст. „Тарас Бульба“. Суд затвердив конфіскату. Внесено правне средство.

В Трибухівцях відбулися шестиденні реколєкції від 8—15 м. м. Всіх наук виголошено 14. Тому, що (тут) в цьому селі не памятають люди, коли були реколєкції, успіх з духовних наук був дуже гарний. Реколєкцій уділяв о. Петро Мельничук.

В Тернополі власти розвязали управу найстаршої української фундації ім. князя Константина Острожського для допомоги підупавшим міщанам. Вона основана в 16 ст. На місце розвязаної управи іменовано на днях урядового комісаря міського радного п. Андрія Фалендиша, довголітнього голову Міщанського Брацтва.

В Луцьку почав виходити тижневик „Нова Доба“. Редагує його В. Островський, експонент львівського УНДА, як подають „Обрії“.

В Кракові арештовано і відставлено до вязниці у Львові емеритованого шефа прокуратури при окружнім суді в Чорткові дра З. Соколовского. Се увязнення стоїть у звязку зі слідством веденим у справі увязненого у Львові судді окружного суду М. Ґонсьоровского.

Зловживання в Жирардівських Заведеннях виносять, як виказало слідство, 23 міл. зл. Причина таких великих втрат се переплачування за сирівці спроваджувані з заграниці та плачення завеликих відсотків при кредитових трансакціях.

Реґіональний музей має повстати в Дубні. В нім мають збирати памятки з часів козацьких воєн та повстань Косцюшка, листопадового й січневого.

Не осуджуйте ближнього свого бодай до часу, коли судовий вирок проти нього не став ще правосильний: бо в якімже світлі покажетеся ви, коли висша або найвисша інстанція скаже, що засуджений чоловік менше винен або зовсім невинний...

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

З СЕГОДНІШНИМ ЧИСЛОМ (СВЯТОЧНИМ) „НОВОЇ ЗОРІ" висилаємо нашим П. Т. Передплатникам СКЛАДАНКИ ПОЧТОВІ (ЧЕКИ), котрими просимо прислати передплату на II квартал і евент. залеглість.

В Совітах останніми днями увязнено богато священиків. 10-ох з них розстріляно, один помер голодовою смертю. Так „товариші" розуміють свободу совісти й релігії.

Большевицька Центральна Рада Безбожників рішила розсипати по світі в 1936 р. 11 мілионів книжок і брошур протирелігійного змісту. Та „література" писана европейськими й азійськими мовами. Книжки і брошури роздаватимуть даром за посередництвом комуністичних ячейок у ріжних краях.

Совітська Академія Наук приготовляє географічну енциклопедію про СССР у 20 томах. А мнимій українській „республиці" в СССР червоні товариші з Москви не дозволяють видати навіть малого атласу України. Ось що значить у соціялістів „свобода, рівність і братерство".

Ціни в СССР. За оден кг мяса платиться тепер в большевії 2 доляри, за оден кг масла 4 доляри і т. д. Словом „рай" тай годі.

Дяк вищого ступня, кваліфікований дирігент хору і орхестр, уповажнений учитель дяків вищ. ст. режісер і книговод з машинописанням, кооператор, референт і організатор культурноосвітних ділянок, посідаючий середню освіту, прийме відповідну посаду. Зголош. до Адміністр. під „Харенко". 47—1—1

Антольогія Закарпатської літератури вийде незабаром в чеській мові. До неї ввійдуть твори передвоєнних і сучасних письменників усіх народностей, що замешкують Закарпаття.

В Братиславі появилося число чеського місячника „Підкарпатська Ревю", що має познакомлювати Чехів з культурним, соціяльно-економічним і політичним життям Закарпаття. В сім часописі співробітничають також Українці.

В Кишиневі скінчився великий процес кількох ромунських учителів і адвокатів, обвинувачених за комуністичну діяльність. Шістьох підсудних засудили на кару вязниці від 3 місяців до 2 і пів року. Процес викликав велике враження серед діячів антифашистівських і комуністичних не тільки в Ромунії, а також в СССР та Франції.

В Брукселі в присутности короля Леопольда III відбулося відкриття міжнародних торгів. В них беруть участь 22 держави.

Руїни святині з часів римського цісаря Августа відкрили в околиці нормандського міста Евре у Франції. Недалеко того міста відкопали вже давніше водопроводи довгі понад 20 км., театр і великий комплекс будинків. На нього складаються численні святині, терми і т. п.

Улиця цісаря Абісинії Гайле Селясія повстала на однім з передмість сербської столиці Білгороду, очевидно на злість Італійцям.

Убийник сина Ліндберґа Гавптман погиб на електричнім кріслі.

Землетрус навістив столицю Бразилії Ріо де Жанейро. Завалилося пять камениць. Під їх руїнами погибло кілька мешканців.

Відбитку великих статтей дра О. Назарука з критикою УНДА і всіх інших сучасних українських партій можна одержати в Адміністрації „Нової Зорі" за попереднім надісланням 60 сот.

Гумор. — Позич мені 10 зл. — Не маю. — Таж ти перед хвилькою сказав, що маєш грошей як леду!—Так, але покажи мені, де я маю лід?

Гумор. — Лік на безсонність. — Лікар: Я радив вам, щоб ви положившись до ліжка рахували. Чи ви послухали моєї ради? — Так. Я дочислив до 45.923. — Ну і заснули відтак? — Ні, вже треба було вставати.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Загальні Збори Земельного Банку Гіпотечного відбудуться у Львові 24 квітня с. р.

Оплати за ремісничі іспити обнижено. Іспит челядника коштує тепер 20 зл., кваліфікаційний 40 зл., майстерський 60 зл. У звязку з великою статтею Й. Р—го п. з. „Перевертування нації" слід підчеркнути, що добре булоб у кождім нашім місті й місточку зорганізувати хоч невеличкий фонд для влекшення тих оплат нашим кандидатам. Се дуже важна справа!

Збори Торговельно-Промислового Банку відбулися 15. III. с. р. у Львові. На тих зборах Промисловий Банк Українського Технічного Т-ва злучився з Торг.-Пром. Банком. Так замісць двох слабих установ повстала одна сильніша. До Надзірної Ради Банку вибрані: дир. Я. Скопляк, М. Лазорко, Д. Конюх, інж. Рижевський, О. Онисько, інж. Ольховий та інж. Білинський. Надз. Рада іменувала Управу Банку: інж. А. Мілянича, М. Коваліва, інж. Р. Вітковицького.

Кооперативна „Народна Опіка" у Львові відновила свою діяльність. Вона запевнює своїм членам лікарську й адвокатську поміч, їх живому інвентареви ветеринарну поміч, дає допомоги на кошти похоронів і т. д. Інформацій уділяє В. Давидович, Львів, Цлова 6.

У Львові відбувся зїзд опікунів і передовиків Хліборобського Вишколу Молоді львівського повіту. Хліборобська молодь Львівщини зорганізована в Гуртках Хліб. Вишколу Молоді має вже 335 осіб, котрі працюють у 26 гуртках. Зїзд був призначений оглядови зимової освітної праці та вказівкам для практичної праці на ріллі весною.

На розбудову Станиславова призначено 350.000 зл. з Державного Будівельного Фонду. За те мають вибудувати 5 блькових домів і 45 менших домів.

Нові нафтові жерела, що мають бути продовженням бурчанско-устрицької „жили", відкрили в селі Кобло Старе в Самбірщині. Тереном зацікавилася одна швайцарська фірма і вже почала переговори з власниками теренів.

Сірчані жерела відкрили в околиці міста Ліська. Міська управа рішила збудувати лікувальне заведення.

Повітова Анкета купців і промисловців цілого повіту відбулася в Рогатині. Зібрані купці рішили зорганізуватися в Філію Союзу Українських Купців і Промисловців.

Приватники й кооперація Сокальщини погодилися. На конференції в Сокалі представники приватних купців, Кооп. Союзу, Народної Торговлі, Районової Молочарні й Українбанку випрацювали спільний плян праці на терені повіту й рішили створити Повітову Економічно-Промислову Раду. За прикладом сокальського повіту повинні піти інші. Приватники й кооперація не повинні між собою ворогувати, але йти спільно. Вони себе доповнюють. Тільки в спілці вони зможуть піднести добробут нашого народу.

В коломийськім повіті є 18 кредитових кооператив (райфайзенок). Орґанізаційну працю в повіті виконує „Покутський Союз". В 1935 р. всі райфайзенки мали 3.795 членів, 125.220·44 зл. оборотових фондів, 46.112·06 зл. власних фондів, 79.108·38 зл. чужих фондів, 65.052·37 зл. ощадностей. Райфайзенки закінчили 1935 рік білянсовими надвишками на суму 1.170·67 зл. Тільки одна райфайзенка через невідповідну господарку мала 97·13 зл. страти.

В СССР нема цукру, соли, масла й інших артикулів першої потреби. Ствердила се окрема комісія.

В Адміністрації „Нової Зорі"

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

Ціни в зл. (До Великодня знижені до половини):

Ч. 1.	Основи соціольогії	3.—
Ч. 3.	Спіритизм	2.—
Ч. 4.	Життя св. Кирила і Методія	0.80
Ч. 5.	Я. Л. Секти й сектанти	0.60
Ч. 6.	С. Томашівський: Петро, перший уніятський митроп. України-Руси	1.50
Ч. 7.	Греко-катол. Церква (історія)	0.95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: Преса	3.—
Ч. 9.	Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло	2.—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті	0.50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0.60
Ч. 13.	Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: Царство сатани наступає на нас	0.80
Ч. 15.	Борці за Церкву. Ч. II.	2.—
Ч. 16.	Християнське виховання молоді (провідні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: Пастирський Лист про політичне положення	0.40
Ч. 18.	О. Назарук: Галицька делегація в Ризі 1920 р.	1.80
Ч. 19.	Борис Колодій: Галицька Соціялістична Радянська Республика	0.50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: Недільний Дзвін	2.—
Ч. 21.	А. Кругельський: Тилявська Схизма на Лемківщині	1.—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: Три Синодальні Архіереї	0.25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)	0.40
Ч. 24.	А. Ч. Українська молодь Христові	0.60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: Хто такий був Лютер?	0.30
Ч. 26.	Осип Назарук: На спокійнім океані	0.40
Ч. 27.	„ „ Жінка і суспільність	0.50
Ч. 28.	„ „ Жіноча справа	0.40
Ч. 29.	В. Маковський: „Андрей" на засланні	0.80
Ч. 30.	А. Ч.: Терор в минувшині	0.40
Ч. 31.	Еп. Гр. Хомишин: Українська Проблема	1.50
Ч. 32.	Осип Назарук: Вибір звання	0.40
Ч. 33.	о. Б. Кренцицкий: Моя розмова з дослідниками св. Письма	0.40
Ч. 34.	А. Ч.: І-ий Зїзд Молоді	0.40
Ч. 35.	о. С. Вапрович: Про Аргентину	0.40
Ч. 36.	Еп. Гр. Хомишин: Справа целібату	0.40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція	3.00
о. Д-р Т. Галущинський: Думка і наука Церкви в питанню літург. мови	0.20
Д-р С. Томашівський: Десять літ українського питання в Польщі	1.50
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику	2.00
О. Назарук: Роксоляна (повість)	12.00
О. Н.: Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії	0.50
Проф. Л. Коплєр: Релігія і політика	1.80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1.00
А. Ч.: На калиновім мості (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук: Католицький журналіст обвинуваченій за державну зраду	1.30
Станіслав Лось: За конструктивну політику на Червоній Руси	1.00
Гадяцький Договір	0.50
Осип Назарук: Націоналізм Донцова	0.60
Осип Назарук: Венеція	3.—

В кождій культурній родині на цілім світі роблять подарунки з книжок при численних подіях і нагодах, а саме: 1) в день уродин, 2) в день імянин, 3) в день коли молодець чи панночка кінчить школи, 4) в день заручин, 5) в день вінчання, 6) на Святвечір, 7) на Великдень, 8) в день патрона місцевости, 9) в кожде родинне свято, 10) при кождій більшій щасливій або нещасливій події, щоб радість утревалити доброю книжкою, зґл. щоб смуток злагіднити розумними думками доброго автора. Пригадайте Собі, чи Ви поступали так і чи в Вашій родині робилося так? Коли ні, то направте се, бо з культурних одиниць складається культурна родина, з культурних родин культурна нація. Сила не полягає на грошах, ні на землі, тільки на уморальненні й укультивованні духа. При виборі книжок не забувайте про католицькі книжки „Нової Зорі" і „Правди".

Святкуйте без алькоголю та тютюну! — Головна Рада „Відродження".

Хочби як було далеко до свого, то треба поминути 100 чужих і таки піти купити до свого!

Коли самі не підіпремо себе, то пропадемо як нарід.

СПРАВА ЦЕЛІБАТУ

СТАТТІ
ПРЕОСВ. ГРИГОРІЯ ХОМИШИНА І ПРОФЕСОРА РЕНАНУСА
Думки ріжних світських фільософів про целібат.

Бібліотека УКО. Сторін 69+3 Ціна 25 сот., з пересилкою 40 сот. Можна набути **в Адміністрації „Нової Зорі" Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2, за попереднім надісланням грошей.**

ЖЕРТВИ

1) Вп. Др Питлик Богдан, Космач, п. в місци зл. 2·— на кат. пресу (замість святочних желань). 2) Гр. кат. парох. уряд Пнів, п. Надвірна зол. 3·— на кат. пресу і зол. 4·42 для вдів і сиріт по укр. жовнірах.

БІРЖА

ГРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.28—5·31

Нім. марка 1.40—1.45, фр. франки 34.85—35.05, шв. франки 172.50 — 173.50, фунти стерлінги 26.20 — 26.35, австр. шілінги 98.00 — 100.00 чеські корони 19·00 — 20.00, рум. леї 31.00 — 33.00, ліри 35.00 — 37.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 6. квітня ц. р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакування	2.75	зол.
1 кг масла дес. експорт. з опакув.	2.80	„
1 л. молока	0.17	„
1 л. сметани	0.75	„
1 к. яєць	2.40	„

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло удержана, на молоко слаба, на яйця знижкова.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 6. IV. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Молоді кури І. кл.	1.10	зол.
Товщеві качки І. кл.	1.20	зол.

Гумор. — Клієнт до власника цукорні: Цукор подешевів, отже обнижіть ціну на цукорки. — Та відки? Таж я роблю цукорки на сахарині...

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ШУКАЄМО. Отворимо негайно в цій околиці висилкову складницю та шукаємо **довіреного пана,** байдуже якого звання та місця замешкання. Місячний дохід 720 зл. — Заняття не вимагає ніякого складу, подорожування, чи закладового капіталу і можна його вести як побічне заняття. Писемні зголошення під: Nr. „Lw. 935" до: Firma Hönel Co., Klagenfurt (Austrja).

Кооперативна фабрика „КОМЕТА" у Львові на Знесінні, ул. Словацького 1. виробляє і продає ріжного рода полотна льняні і бавовняні та сукна-самоділи. Для своїх виробів купує сільську тонку льняну і коноплну пряжу — найрадше прану. — Піддержуйте наш рідний промисл!

КІНА

АПОЛЛЬО: Обвинувачую тебе, мамо.
КОПЕРНИК: Чорні очі.
МАРУСЕНЬКА: Чорні очі.
МУЗА: Дім ч. 56.
ПАКС: Голгофта. Життя і смерть Христа.
СТИЛЕВЕ: Бурлака над Волги.

Купуйте тільки першоякісні вироби
„МАСЛОСОЮЗУ"
МАСЛО
МОЛОКО
СИРИ
СИРКИ
БРИНДЗЮ
ЯЙЦЯ, МІД
БИТИЙ ДРІБ

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На літний сезон
КАПЕЛЮХИ
ШАПКИ
поручає
Фірма **АНТІН КАФКА**
Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 3-? **Вибір великий!**

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕБИЦЬКА і С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.
поручає власні вироби найкращої якости:
Пасту до взуття „Елегант" терпент.
Пасту до взуття „Елегант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри
Синку до білля
помадкову і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині
ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК
Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК ГІПОТЕЧНИЙ
АКЦІЙНА СПІЛКА

ЦЕНТРАЛЯ: ЛЬВІВ, УЛ. СЛОВАЦЬКОГО Ч. 14, ФІЛІЯ: СТАНИСЛАВІВ, СОБІСКОГО Ч. 11.

Телефон ч.: 203-82, 252-92.
Конто в ПКО (Варшава) ч.: 149.000.
Конто в ПКО (Львів) ч.: 500.170.

Адреса телеграфічна: Землебанк — Львів.
Жировий рахунок в Банку Польському у Львові.
Акційний капітал зол. 5,000.000. — Власна каменица.

ВИКОНУЄ всякі банкові чинности,
КУПУЄ І ПРОДАЄ цінні папери, девізи, валюти по курсі дня на найкорисніших умовинах.
ПРИЙМАЄ І ВИПЛАЧУЄ вклади в золотих і золотих в золоті, та доляри на біжучий рахунок.
ПЕРЕВОДИТЬ інкасо у всіх місцевостях у краю і на чужині.
ПОЛАГОДЖУЄ перекази заграницю до всіх місцевостей світа.

У всіх краях Европи й Америки власні кореспонденти.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюються 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, неділя, 19 квітня 1936. Ч. 28 (927)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Переслідування християн в Мехіку.

„Шенере Цукунфт" ч. 28. з 12. IV. повідомляє: На 16 міліонів католиків в Мехіку обмежено число священиків до 197. З доктрин, яких вільно вчити, допущені тільки атеїстична й соціялістична. В 10 стейтах прогнано катол. духовенство, в шістьох заряджено замкнення церков, в трох (Табаско, Коліма, Кампеч) видано закони, котрі приневолюють священиків женитися. — Нема сумніву, що подібною боротьбою з катол. Церквою скінчить свій „розвиток" кожда верхівка кождого ліберального руху, як тільки відносини будуть їй сприяти.

Основник „Ель Дебат" стає священиком в 50 році життя.

„Тге Юніверз" звідомляє: Др А. Геррера, оден з найвизначніших катол. провідників сучасности, основник щоденника „Ель Дебат" і визначний діяч Катол. Акції в Еспанії рішився стати священиком в 50 році життя. Головно спонукало його до того переконання, що для успішности Катол. Акції доконче треба відповідного вишколення клеру. Отже він по скінченні теольогічних студій хоче оснувати в Мадриті окрему школу в тій ціли при помочі кількох молодих професорів теольогії, як свого часу оснував висшу школу для католицьких журналістів. Теольогію студіюватиме у місті Фрибурґу (Швайцарія).

Спеціяльна катедра для навчання Католицької Акції.

„Оссерваторе Романо" доносить: Кардинал - архиепископ Аскалезі посвятив в Неаполі спеціяльну катедру для навчання Католицької Акції в Інституті Санта Кіяра. Виклади поручено діяльному в Катол. Акції адвокатови Анг. Рафаелеви Єрволіно'ви. В посвяченні взяло участь коло 1500 запрошених. Ректор Інституту, монах Зелянте ОФМ, у привітній промові підчеркнув конечність наукового вишколення апостолів Катол. Акції та висказав радість, що перша сгроба в тім напрямі підприйнята в Неаполі. Потому Єрволіно виголосив свій перший виклад про святого Франца і про ідею апостоляту.

Яку пресу мають французькі католики.

З приводу своєї участи в ватиканській виставі католицької преси оповістили французькі католики статистику своєї преси. Отже вони мають 54 катол. щоденників, 200 тижневиків, 2000 інших журналів і поверх 10.000 парохіяльних пресових органів. Яку пропаганду за збільшенням передплатників вспіли вони розвинути в останнїх літах, свідчить те, що їх орган „Католицька Робітнича Молодь" в 1927 році мав 300 передплатників, а тепер має 100.000. Подібно стоїть тепер їх орган для селянської молоді. На таку активність здобулися французькі католики щойно позбавлені не тільки всякої допомоги держави але коли їх Церкві сконфісковано всі посілости. А як виглядає наша католицька преса?

Як виглядали Великодні Свята.

У Львові натовп при сповіди весь час був особливо великий. Передсвяточний торговельний рух був слабий, хоч ціни познижувано: люди не мають грошей, тіснота щораз більша. Самі свята перейшли розмірно спокійно — з тої самої причини. Перший і третий день свят була погода, другого дня падав дощ. Натовп по церквах і костелах був надзвичайний. Подібні вісти прийшли і з Варшави. Там сего року в часі свят інтервеніювало Ратункове Поготівля тільки в 260 випадках (мин. року в 340), пострілялося лише 10 осіб і було тільки 16 самовбийчих замахів. На успокоєння темпераментів Варшавяків вплинув не тільки брак готівки, але й сильна злива, що тревала там оба святочні дні. — Третого дня наших свят у Львові безробітні здемолювали каварню „Рома" і вибили великі шиби в ряді інших льокалів на Академічній улиці. Була стрілянина, е ранені. Та се не було в звязку зі святами, бо се „самостійне підприемство" відомих агітаторів, котрі все зроблять, щоб тільки не було спокою. Один з ранених робітників помер у лічниці.

Криваві події у Львові.

Третого дня наших Великодних Свят ранено на Академічній площі у Львові 23-літного робітника Владислава Козака й він помер. Похорон мав відбутися на кошт міста в четвер о год. 3 по пол. з Загального Шпиталя на Личаківське кладовище. Вже на дві години передтим незлічимі маси народа залягли вулиці від Бернардинської площі аж до кладовища. В останній хвилі похоронний кондукт замість на Личаків рушив в напрямі Янівського кладовища, щоб перейти через головні артерії міста. На Бернардинській площі перервано кордон поліції й почалася стрілянина. Відгомін вистрілів викликав велике замішання, ще збільшуване видом ранених і потратованих. Мимо того кондукт посувався дальше, бо перла його великанська маса народа. Здовж його походу бито шиби почавши від Краківського готелю. До більшої суматохи з поліцією дійшло під Бригідками (вязниця). Похоронний похід коло год. 4.30 таки дійшов до Янівського кладовища, де й похоронено тіло бл. п. Козака. До год. 5 були 3 убиті і значна скількість ранених: само поготівля заосмотрило поверх 60 ранених, а кілько їх заосмотрено в приватних амбуляторіях і домах, невідомо. Шкоди великі — від понищених вікон, вивернених трамваїв і зрабованих товарів. В пятницю рано трамваї курсували вже правильно. Досі померло від ран 5 осіб. Урядовий комунікат подає, що ранено також кільканацять поліцаїв і що експеси викликали елементи скомунізовані й уличні „фуси".

Морози, сніг і град.

В часі сегорічних Великодних Свят филя морозів обняла Францію. Пересічна температура виносила 3 степені морозу. Падав сніг і град. Вони наробили богато шкоди в овочевих садах. В Парижі на свята був 1° морозу. — В німецькій провінції Палятинаті впав сніг на Великдень. Овочеві дерева, що вже зацвили, покрив грубо сніг.

Трудися і щади, а не зазнаєш біди! каже українська приказка, тому складай свої ощадности в

КООПЕРТИВНОМУ БАНКУ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20,

де крім звичайних відсотків зможеш одержати ще й премію за ощадність у висоті 25—100 зол.

Голод на Поліссю

Ратуймо 150.000 наших братів!

Потверджуються вісти, що на Поліссю панує тепер великий голод.

Полісся се одна з найбідніших земель замешканих українським народом. Лісисті й болотнисті землі Полісся не всилі виживити населення*). Під нужденні поліські стріхи нераз заглядають голод і нужда. Населення Полісся живе головно з випасу худоби. Минулорічні пожежі на Поліссю знищили запаси паші для худоби на просторі кількох десятків кв. км. До сего нещастя прилучилося друге нещастя весною с. р. Брак морозів унеможливив селянам звезти сіно до сіл так, що воно гние тепер під водою в копицях і стиртах, а в бідних поліських селах худоба не має паші. Щоб ратувати інвентар, люди відривали собі від уст. Сьогодні там нема нічого. Ні паші, ні поживи для худоби і коней. Нема вже також інвентаря, бо значна частина його впала з голоду, а що остало, самі селяни мусіли продати ріжним лихварям і спекулянтам, бо не могли дивитися на муки своєї худібки. Є села, в котрих дійшло до того, що нема вже там ні одної корови, ні коня, ні безроги. Там, де лишилися ще останки виголоднілої худоби, прийшла зараза. Сільські стріхи зрізані на січку для худоби, показалися пашею не дуже здоровою... Частина населення Полісся живе з риболовства і заробітків у тартаках. Сего року внаслідок теплої зими багна не позамерзали і риболовство було утруднене. Тартаки, з причини загальної економічної кризи, не можуть дати населенню таких заробітків, щоб воно могло жити сяк-так по людськи... Заробітків нема, паша зогнила, хліб скінчився ще перед Різдвом — над українським селянством на Поліссю голод протягнув свої чорні крила. Тих, що найбільше потребують допомоги, що дослівно нічого не мають, голодують і з голоду хорують, е понад 125 тисяч дорослих і понад 25 тисяч дітей. Офіціяльні відомости стверджують, що понад 30 проц. українських дітей не ходить там до школи, бо не мають в що зодягнутися та обутися. Крім того внаслідок недоїдання взагалі не мають фізичної сили ходити до школи і вчитися.

Голодні наші брати, Поліщуки, витягають руки до нас з благанням помогти

*) Ціле Полісся займає коло 100.000 кв. км. поміж Волинею й Білоруською височиною, Бугом та Десною. Се велика, підмокла рівнина, повна озер, болот і торфовищ. Денеде піскуваті простори. Грунти дуже кепські. Ліси проріджені. Більші міста західного Полісся, що належить до Польщі, се Пинськ, Ковель, Сарни, Лунинець і Кобринь. Поліське воєвідство має поверх 42.000 кв. км. простору, в тім поверх 21 проц. неужитків. Населення там поверх 800.000. Східне Полісся належить до СССР.

Російська Православна Церква

на еміграції

Її сучасний стан.

В 27 ч. „Н. Зорі" представили ми на основі статті дра Г. Коха в журналі „Ost-Europa" сучасне положення православної Церкви в СССР. Те положення жахливе. Як твердить згаданий автор, воно більше жахливе, ніж було колись положення християнської Церкви під владою Нерона і яничар. Тому як колись в часах переслідувань християн за Нерона, християнство в СССР мусить нині таксамо критися в підземелля. І воно криється.

Православна Церква не обмежується тільки на СССР. Вона існує також поза границями держави большевиків. Про стан тої Церкви в решті Европи, в Азії, в Америці та Африці довідуємося з другої частини статті дра Коха.

Отже передовсім російська православна Церква на еміграції. Вона для нас особливо цікава тим, що до неї належить в Европі не тільки російська еміграція, але також еміграція великоукраїнська, не зважаючи на суто російський національний характер тої Церкви. Бо окремої православної Церкви для велико-української еміграції в Европі нема, хоч тої еміграції в Европі чимало.

Російська православна Церква на еміграції обіймає російську еміграцію в трьох частях світа: в Европі, в Азії і в Америці. Відповідно до того та Церква ділиться на три головні частини: европейську, азійську (далекосхідну) й американську. Знов европейська частина ділиться ще на дві головні частини: карловицьку і парижську. Зовсім окремо стоїть російська правосл. Церква в Литві. Всі вони не стоять з собою в тіснішім організаційнім звязку і навіть під канонічним оглядом підлягають ріжним центрам.

Отже в Европі на чолі карловицької частини російської православної Церкви стоїть митрополит Антоній. Він перебуває в Карловци в Югославії. Його світське імя і назвисько: Алексій Храповицький. Він має тепер 73 роки. В 1902 р. був він архиепископом в Житомірі ча Волині, в 1914 архиепископом в Харкові. Підчас вибору патріярха в Росії в 1917 р. одержав він найбільше число голосів, одначе жереб рішив пізніше проти нього. Коли большевики вбили київського митрополита Володимира, тоді в 1918 році Антоній став митрополитом у Київі. За УНР його арештовано й інтерновано в Бучачи, в Галичині. В 1919 р. його випущено на волю і він перейшов до Денікіна. З ним і пішов заграницю. Від 1921 р. перебуває він в Югославії. Під політичним оглядом виявив себе митроп. Антоній монархістом і Москалем та противником Українців. Тому свідомі національно Українці весь час його побуту на Україні поборювали його. Митроп. Антоній завідує рос. Церквою на Балкані і в Малій Азії.

На чолі паризької частини російської православної Церкви стоїть митрополит Евлогій, котрий в давній Росії був епископом в Холмі. Він живе в Парижі і завідує російською православною Церквою в Західній Европі. Йому підлягають 4 епископи, між ін. Йоан, що має титул епископа Херсону.

В Парижі вже 10 літ існує Православна Духовна Академія. Вона підготовляє кандидатів до духовного стану. Всіх студентів вписалося доси до згаданої Акадамії 133, покінчило її 64, студіює ще 29, посвятилося духовному стани 52, з них 30 остало в діецезії митр. Евлогія (зах. Европа), а 22 розбрилося по Польщі, балтійських державах, Закарпатській Руси, Америці і навіть Індії. Три викладають в самій Академії.

На чолі російської православної Церкви в Литві стоїть російський прав. архиепископ Елевтерій в Ковні.

В Азії на Далекім Сході має російська православна Церква 5 епископів: в Харбіні — архиеп. Мелетій, в Гайлярі (на шляху Чита—Владивосток) — еп. Димитрій, в Пейпінгу — еп. Віктор, в Шанґаю — еп. Йоан, в Гсінґані (на захід від лінії Ґанкоу—Пейпінг) — еп. Юзеналій. Се останне епископство засновано в 1935 р.

В Харбіні існує признаний манджурською владою Православний Богословський Факультет; є плян заснувати відділ того Факультету в Шанґаю. В Пейпінґу існує російська православна місіонарська школа. Вона в 1935 р. мала 73 китайських дітей. Наука відбувається в ній в китайській мові, але церковний спів і релігія в російській.

Російська православна Церква в Америці таксамо має кілька епископів. Одначе автор називає по імени тільки еп. Теофіля з Сан Франціска в Північній Америці. Крім того зазначує, що американські російські епископи згідно нарікають на винародовлювання російської еміграції в Америці. Вони мусять уже позволяти в поодиноких богослуженнях співати англійські пісні, подекуди голосити проповіди в англійській мові.*) В школах чимраз частіше подибується дітей російських емігрантів, котрі вже не розуміють російської мови.

Як згадано вище, російська православна Церква на еміграції не творить одної цілости. Вона розбита під організаційним оглядом, вона також під канонічним оглядом підлягає ріжним центрам. Так російський карловицький митрополит Антоній підлягає канонічно московському Патріярхови, згл. його заступникови. Таксамо московському Патріярхови згл. його заступникови підлягає російський правосл. архієпископ в Ковні, російські прав. епископи в Америці та на Далекім Сході. Одначе в тій підлеглости є ріжниці. Бо карловицький митр. Антоній підлягає заславному большевиками заступникови Патріярха Петрови, а теперішного заступника Сергія не признає; всі інші згадані вище російські православні митрополити й епископи признають теперішного заступника Патріярха, Сергія. А паризький російський православний митрополит Евлогій не признає ні одного ні другого заступника московського Патріярха, але підлягає Патріярхови в Константинополі. Отже російська еміграція розбита не тільки під політичним але і під церковним оглядом.

Та весною 1934 р. почалися переговори в ціли обеднання російської православної Церкви на еміграції. Передовсім йшло про усунення ріжниць між обома европейськими частинами тої Церкви, між карловицькою і парижською. Одначе як передумову обеднання карловицький митрополит Антоній поставив домагання, щоб парижська російська православна Церква зірвала звязки з Патріярхом у Константинополі. Тому що паризький митрополит Евлогій на се не згодився, то до обеднання обох віток рос. правосл. Церкви тоді не прийшло.

Літом 1935 р. переговори в ціли обеднання російської православної Церкви на еміграції почалися наново. Вони велися головно в Карлівци і в Білгороді. Велику ролю як посередник грав при тім сербський Патріярх Варнава. Ті переговори довели під кінець 1935 р. до обеднання всіх російських православних діецезій на еміграції.

Як виглядає те обеднання?

Отже цілу російську православну Церкву на еміграції поділено на 4 митрополії. Ті митрополії слідуючі: 1) Балкан і Близький Схід, 2) Західна Европа, 3) Північна Америка і 4) Далекий Схід. Загальний церковний провід над цілою російською Церквою на еміграції має бути в руках „Синоду російських заграничних ерархів". Вони виділюють зпоміж себе постійний Виконний Синод. На чолі його має стояти кождочасний найстарший ерарх російської православної Церкви на еміграції.

Про все те повідомив російську еміграцію Пастирський Лист обеднаних російських православних ерархів з дня 6/19 листопада 1935 р.

Кому буде тепер підлягати російська православна Церква на еміграції канонічно (Москві? Константинополеви? Білгородови?), — про се в Пастирськім Листі не сказано. Одначе нема ніякого сумніву, що вона стала на становище, яке доси займала її Карловицька вітка. Себто вона підчинилася відновленому від 1917 р. російському Патріярхатови в Москві, одначе в особі не урядуючого тепер заступника Патріярха митр. Сергія але засланого Митр. Петра. Його карловицька вітка російської православної Церкви поминала в літургії й доси.

Акт обеднання підписали слідуючі російські православні ерархи на еміграції: 1) Анастазій, б. кишенівський архиепископ, пізніше керманич російської православної Церкви в Палестині, тепер заступник митр. Антонія в Карлівци — за Балкан і Близький Схід; 2) Евлогій з Парижа за Західну Европу; 3) Теофіль зі Сан Франціска за Північну Америку; 4) Димитрій, епископ з Гайляру за Далекий Схід. На чолі всіх підписів стоїть підпис найстаршого російського православного ерарха на еміграції, отже тимсамим предсідника Виконного Синоду, — митрополита Антонія Карловицького. Його помічником став б. кишинівський архиепископ Анастазій; йому Карловицький Синод признав титул „митрополита" і він підписався вже так на акті обеднання.

Згаданий Пастирський Лист з 6/19 листопада 1935 р. заповів також новий порядок для російської православної Церкви на еміграції („Положеніе о Зарубежной Русской Церкви"). Той порядок має бути проголошений незабаром („не далек... день").

Поза актом обеднання остали: Елевтерій, рос. прав. архиепископ з Ковна, і три епископи, з того 2 в Америці. Їх і не прошено до переговорів в справі обеднання. Вони й далі визнають примат урядуючого тепер заступника московського патріярха — митроп. Сергія.

Вкінці слід згадати спроби наближення між російською православною Церквою на еміграції і Церквою англіканською. Так в маю 1935 р. російських православних епископів, між ними також митр. Евлогія, запрошено до Англії: вони відправляли православні богослуження в багатьох святинях Лондону. На тих богослуженнях було богато цікавих. Для них перекладено церковно-славянську літургію, символ віри та деякі проповіди Росіян на англійську мову.

Так представляється російська православна Церква на еміграції під теперішню пору.

Про сучасний стан решти православної Церкви в Европі, Азії й Африці — в слідуючій статті.

їм в нещастю. Скоротити муки їх дітей, що пухнуть з голоду.

Ми не сміємо відмовити допомоги голодуючим братам! Так каже нам християнська засада „помагати ближньому", так каже нам також наш національний обовязок. Коли ми не відгукнемося на жалісні благання наших найближчих, тоді покажемося не суцільною націею, а громадою осіб, що в ній кожда ґрупка й одиниця дбає виключно за свій особистий інтерес. Страшне нещастя Поліщуків використають большевики, а що се значить, почуемо на власній шкірі.

Жертви для голодуючих Поліщуків найлучше посилати на адресу нашого Епископа, Преосв. Николая, що резидує в Ковлі на Поліссю. Адреса: Ekscelencja Mikołaj Czarnecki, Apost. Wizytator w Kowlu, ul. Królowej Bony, 30. З допискою „Для голодуючих Поліщуків".

*) Наш гр. католицький український нарід держиться за морем лучше.

Василіяни — Римські Папи

19. Сисіній (708). Родом із Сирії. Папою був 20 днів.

20. Констянтин (708—715). Походив з Сирії. Як Папа відбув подорож на Схід (Царгород, Нікея) к. 711 р. Пізніше боровся з еретичною наукою монотелетів. Умер 8.IV. 715 р.

21. Св. Григорій II (715—731). Родом із Риму, монах із монастиря св. Сави в Римі. Як Папа вів велику боротьбу з іконоборцями. Скликав до Риму собор епископів і осудив єресь іконоборців. В 719 р. вислав англійського монаха Вінфрида навернути поган Тевтонів на Христову віру. Пізніше (723 р.) Папа висвятив його на епископа, даючи йому імя Вонифатія. Св. Григорій II відновив мури міста Риму, побудував монастирі коло церков св. Павла й св. Марії Більшої (Maggiore). Казав зладити книгу: Liber diurnus Pontificum Romanorum, що в ній зібрані документи й письма Апостольської Канцелярії. Вмер 10. II. 731 р.

22. Св. Григорій III (731—741). Родом з Сирії. Великий знавець мов грецької й латинської, гарний бесідник, дбайливий про віру, добродійний і лагідний, боронив як його попередник почитання св. образів. В 732 р. скликав собор епископів у Римі й загрозив клятьою тим, що переслідувалиб вірних або зневажали честь св. образів. У церкві св. Петра в Римі казав умістити образи Спасителя, Апостолів, Преч. Діви Марії та й інших святих. До византійського цісаря Льва III Ісаврійського (716—741) писав енергічні листи, упоминаючи його, щоб залишив безбожну війну з св. образами. Вмер 28. XI. 741 р.

23. Св. Захарія I (741—752). Родом Грек. У Греції вступив до василіянського монастиря, опісля став кардиналом у Римі. На Папу вибрали його 3. XII. 741 р. Від льонгобардського короля відібрав 4 загарбані міста римського князівства. Боровся з поглядами іконоборців. Для патріярха в Царгороді вислав від себе визнання віри. Полишив листи до св. Вонифатія в справі католицької Церкви в Німеччині. Коли на Сході син Льва III Ісаврійського, цісар Константин V Копронім (741—775) жорстоко переслідував вірних, що почитали образи, особливо переслідував Василіян, тоді ті останні переходили до інших країв, у першу чергу до Італії, особливо до Риму, де їх радо приймив 750 р. папа св. Захарія I, фундуючи своїм землякам численні монастирі. Також тоді немало й СС. Василіянок поселилося в Римі, куди вони привезли з собою святе тіло св. Григорія Богослова з Назіянзу († 390 р.). Св. Захарія вмер 15. III. 752 р.

24. Св. Степан II (752), Римлянин. Вже в ранній молодості вступив до василіянського монастиря в Римі, де заховуючи правила св. Василія В. заяснів чеснотою й наукою. Вибраний Папою 27. III. 752 р., але не консекрований, бо 3-го або 4-го дня по виборі вмер на розрив серця.

25. Св. Пасхаль I (817—824). Підчас іконоборства на Сході Папа св. Пасхаль I потішав батьківськими листами св. Теодора Студита в Царгороді. Грецьким Василіянам, що втікли до Риму, побудував Папа два монастирі й церкву св. Пракседи. Вмер 10. II. 824 р. Наступник його Папа Евген II похоронив св. Пасхаля в церкві св. Пракседи. Анастасій Бібліотекар описує щедрість і чуда св. Пасхаля.

Як бачимо, Василіянський Чин впродовж 5—8 стол. видав 25 Папів, між ними 17 святих Папів. Память деяких з них святкує й наша українсько-католицька Церква (напр. св. Льва I Великого 18. II. ст. ст., св. Агатона 20. II. ст. ст., св. Мартина I 14. IV. ст. ст., св. Іннокента I 28. VII. ст. ст.). Велика збірка портретів Василіян—Папів і кардиналів (напр. Вонифатія III, Івана IV, Івана V, св. Конона, св. Сергія I, Івана VII, св. Григорія III, св. Захарії, св. Степана II, св. Пасхаля I, кард. Макарія й ін.) зберігається сьогодні в василіянському монастирі в Крехові. Згадані образи малювали в 18 стол. василіянські малярі (напр. Завадський) в Добромилі й Крехові. Львівські ОО. Василіяни мають портрет Папи Івана VII Кождий портрет у крехівському монастирі має цікаві написи в латинській мові. Та про ті портрети й написи на них колись пізніше на іншім місці. На кінець згадаємо, що деякі історики (Анастасій Бібліотекар, Бароній, Galloni, Tomassini, Bryecius, Ciacconi, Bisciola, Tamborinus, Menniti, Занкевич, Кульчинський) уважали ще інших Папів (нагр. св. Григорія I Великого Двоєслова, Степана IV й ін.) за Василіян. Однак новіша церковна історіографія заперечує се й виказує зовсім що інше.

Найважніша бібліографія.

Aguado A. OSBM. — *Vilches G.*, Vita esemplare in compendio Del Molto Reverendo Padre Maestro D. Giovanni Agostino Borrego OSBM in Spagna. Granata—Roma 1759. — *Anastasius Bibl.*, Historia de vitis Romanorum Pontificum. Parisiis 1649. — *Allard P.*, Saint Basile. Paris 1903⁴. — *Тойже й Теодорович П. ЧСВВ.*, Св. Василій В. Жовква 1933. — *Assemani I. S.*, Kalendaria Ecclesiae Universae. I—VI. Romae 1755.—*Bayer F. J.*, Das Pabstbuch. München 1925. — *Baronius C.*, Annales ecclesiastici. I—IX. Antverpiae 1597—1601, Moguntiae 1601 і Coloniae 1624.—*Brockhaus H.*, Die Kunst in den Athos-Klöstern. Leipzig 1891.—*Buccola C., M. B.*, Ricordi di una visita alla monumentale Badia greca di Grottaferrata. Terni 1903; Grottaferrata 1913² і 1933³. — *Ваврик В. ЧСВВ.*, Почитання св. О. Н. Василія Вел. „Наставлення до монахів". Чернеча Гора—Мукачів 1936. Ч. 25 і 26. — *Hannah I. C.*, Christian monasticism. London 1924. — *Henrion B.*, Allgemeine Geschichte der Mönchsorden. I. Tübingen 1845. — Herders Konversations-Lexikon. I—VIII. Freiburg im Br. 1902—1907³. — *Hergenröther I. u. Kaulen Fr.*, Wetzer und Welte's Kirchenlexikon. I—XII. Freiburg im Br. 1882—1901². — *Hergenröther I.*, Handbuch der allgemeinen Kirchengeschichte. I—II. Freiburg im Br. 1884—1885³. — *Hefele C. I.*, Conciliengeschichte. I—IV. Freiburg im Br. 1873—1879². — *Hilpisch S.*, Geschichte des benediktinischen Mönchtums. Freiburg im Br. 1929. — *Janin R.*, Saint Basile. Paris 1929. — *Zankiewicz D. ZSBW*, Cedr mistyczny. Supraśl 1717. — *Carminius Falconius N.*, Ad Capponianas Ruthenas Tabulas commentarius. Romae 1755. — *Kobler A.*, Studien über die Klöster des Mittelalters. Regensburg 1867. — *Кондаковъ Н.*, Опись памятниковъ древности въ нѣкоторыхъ храмахъ и монастыряхъ Грузіи. С.-Петербургъ 1890. — *Королева Н.*, Василіянський монастир у Франції. „Вісті з Чернечої Гори". Мукачів 1936. Ч. 20. — *Cozza Luzi I.*, De s. Iosepho... „Bessarione". IV. Roma 1899 — *Krynicki Wł.*, Dzieje Kościoła Powszechnego. Włocławek 1914² і 1930⁴. — *Kulczynski I. OSBM*, Il Diaspro prodigioso... Roma 1732. — *Тойже*, Menologium bazylianskie. I—II. Wilno 1771. — Lexikon für Theologie und Kirche. I—VI. Freiburg im Br. 1930—1935. — *Martinov I., S. I.*, Annus ecclesiasticus graeco-slavicus. Bruxellis 1863. — *Menniti P. OSBM*, Didatterio basiliano. Roma 1710. — *Тойже*, Szkoła bazylianska. Wilno 1764. — *Miklosich Fr. et Müller I.*, Acta et diplomata monasteriorum et ecclesiarum Orientis. I—III. Vindobonae 1871—1890. — *Mohler L.*, Kardinal Bessarion. Paderborn 1923. — *Montalembert Gr. u. Brandes K.*, Die Mönche des Abendlandes... I. Regensburg 1860. — *Murphy M. G.*, St. Basil and monasticism. Washington 1930. — *Nilles N., S. J.*, Kalendarium manuale utriusque Ecclesiae Orientalis et Occidentalis. I. Oeniponte 1896². — *Nyssenus D. OSBM*, Phoenix Graeciae. Cracoviae 1659. — *Orgelbrand S.*, Encyklopedya Powszechna. I—XXVIII. Warszawa 1859—1868. — *Pastor L. Fr.*, Geschichte der Päpste. XVI, 1. Freiburg im Br. 1931. — *Pellegrini A. OSBM*, La Badia di Grottaferrata... Roma 1904. — *Placentinius Gr. OSBM.*, Commentarium Graecae Pronunciationis... Romae 1751. — *Pozzo G. OSBM.*, Dilucidazioni critico-istoriche della vita di S. Basilio Magno... Romae 1746. — *Rivière J.*, Saint Basile. Paris 1925. — *Rocchi A.*, La Badia di s. Maria di Grottaferrata. Roma 1884. — *Sandini A.*, Vitae Pontificum Romanorum. Ferrariae 1754. — *Соколовъ И.*, Атонское монашество... С.-Петербургъ 1904. — *Тойже*, Состояніе монашества въ византійской Церкви... Казань 1894. — *Скрутень Й. ЧСВВ*, Українські мужеські Чини... „Християнський Календар на р. 1923". Жовква 1922. — *Тойже*, Передмова. „Записки ЧСВВ". I. Жовква 1924. — *Теодорович П. ЧСВВ*, Св. О. Василій Великий. Ibid. — *Umiński J.*, Historja Kościoła. I—II. Lwów 1933—1934. — *Успенскій П.*, Нитрійскіе монастыри въ Ливіи. Кіевъ 1868. — *Schiwietz St.*, Das morgenländische Mönchtum. I—II. Mainz 1904—1913. — *Szcześniak Wł.*, Dzieje Kościoła katolickiego. I—II. Warszawa 1902—1909.

Українїка

„Kwartalnik Historyczny", орган Польського Товариства Історичного у Львові, том 49, зш. 4 за 1935 рік помістив між ін. довгі рецензії Т. Е. Модельського на книжку Вол. Розова: Українські грамоти I. (Київ 1928) й на статтю І. Зілинського: Лемківська говірка села Явірок, напечатану 1934 р. в краківськім часописі „Lud Słowiański". Крім цих рецензій маємо тут також коротку опінію про книжку о. Плятона Мартинюка ЧСВВ: Неподільне серце священика в службі Бога і Церкви (Жовква 1935), що про неї ми вже нераз писали в „Н. Зорі". Тому що не всі наші читачі знають цей польський науковий журнал, наводимо згад. оцінку в українськім перекладі: „Книжка о. М. дуже цікава зпоміж новіших українських праць з історії Церкви й заслугує на увагу історика. Для історика особливе значіння має друга, найширша частина тої книжки (ст. 70—241), що подає огляд історії целібату в Східній і Західній Церкві від апостольських часів до найновіших; найцінніший розділ четвертий тої частини, що в нім автор висвітлює долю питання целібату в українській уніятській Церкві від митр. Й. Велямина - Рутського досьогодні. Ту книжку суспільність і українські часописи приймили з незвичайним зацікавленням. Книжка викликала дуже оживлену та остру полеміку, що в ній порушено також історично-церковні питання й зроблено деякі цінні доповнення для праці о. М. (порівн. особливо статтю „Перший голос за безженністю" Т. Кострубів. „Н. Зорі"). — В. М. З."

Нові видання

Роман Леонтович: **Звенислава,** оповідання з української старини. Українська Бібліотека ч. 39 Львів 1936. Видавець Ів. Тиктор. Сторін 128. Формат 12.5 х 17.5 цм. Обгортка рисунку Едварда Козака. Друковано 5.000 примірників. В книжці є знимка автора.— Оцінку помістимо пізніше.

Іван Петренко. **Бурсаки.** Історичне оповідання. Видання „Рідної Школи". Львів, 1936. Сторін 32. Формат 12 х 16.8 цм.

„РІДНА МОВА". Зміст 4-го (40) числа: І. Огієнко: Наголос іменників на -ння, акцентологічний нарис. Ів. Свенціцкий: Назва „Русь" в історичному розвитку до XIII-го в. І. Огієнко: Наука про рідномовні обовязки. Рідномовний Катехизис. Є. Грицак: Новотвори в сучасній українській літературній мові. І. Огієнко: Навчаймося літературної мови від Шевченка. П. Кривоносюк: Гуцул. Лікар: Духовенство й рідна мова, лист до Редактора „Рідної Мови". Ів. Зельський: Великодні обрядові слова з Борщівського повіту. Розділ для самоуків: Початкова Граматика української літерат. мови „Рідне Слово". Практичні лекції літературної мови. Рідномовні замітки. Дописи Прихильників рідної мови. Від Редакції й Адміністрації. Адреса „Рідної Мови": Warszawa IV, ul. Stalowa 25 m. 10. Передплата річна 6 зл., піврічна 3 зл., чвертьрічна 1.60 зл.; за границею в Европі 8 зл., поза Европою 2 дол. річно. Нові передплатники, коли того бажають, дістають „Рідну Мову" від 1 числа: Річник I (без 2 і 3 чисел) 5.— зл.; річник II і III по 6.— зл., оправлений по 7.50 зл. Конто чекове П. К. О. ч. 27.110.

„RYCERZ NIEPOKALANEJ" — В ДІЙСНОСТИ

В келії управителя.

2) Коли я прийшов до Непокалянова, запровадили мене наперед до отця ґвардіяна, згаданого вже управителя оселі й її законного зверхника, себто чоловіка, котрий має в руках все (кождий монах обовязаний супроти него до повного послуху). Він рівночасно директор видавництва найбільшого часопису в Польщі й одинокий відповідальний управитель великого промислового заведення. Входиться до його бюра по сходах зі соснових немальованих дощок. Воно рівночасно спальня. Саме бюро має розміри 4 х 4 м., оскільки ми милюся: є в нім стіл з такого самого білого дерева, дві прості шафи на книжки, залізне ліжко з сінником і два стільці без спертя: один для о. ґвардіяна, другий для гостя. Під ліжком стоїть ще мидниця, а на столі телефон, ну й очевидно статуйка Матери Божої. Нічо більше: ні сліду якоїнебудь вигоди, хіба оправданої в умовинах праці того чоловіка. Ні сліду вже не люксусу, але просто дбайливости про гармонійний вигляд нутра. Сирі матеріяли, сиро тесані в области необхідній до життя і праці.

Вже давно чув я богато про убожество Непокалянова. Та мушу признати, що се цілковите позбавлення спальної келії та робітні управителя цілого діла зробило на мене сильне вражіння. В келії о. ґвардіяна не видно навіть тої буденности, що так вдаряє при вході: є в ній незаперечно с т и л ь, великий стиль — відречення і простоти. Сам власник келії дострюється знаменито до цілости: малий чоловічок з буденним, погідним і поморщеним обличчям, розмовляє з нечуваною простотою. Сердечність б'є з його глибоко осаджених і підбитих очей на небритім обличчі. Відразу відчувається щось незвичайне: вдаряє контраст становища того чоловіка з його помешканням і поведінкою. Та й поведення з іншими якесь інше, ніж „на світі". Тяжко сказати, чому інше, та в кождім разі інше.

Йдемо на обід.

О. Ігумен взяв мене зараз на обід. Йдеться якимись закамарками попід бараки і будки до великої шопи з сирого дерева. В ній повно соснових столів на перехрестях. Всі столи уставлені рівнобіжно, один коло другого. Тільки на кінци салі один стіл стоїть прямовисно до інших перед необхідною фіґуркою Матери Божої на престолику. Саля повна братиї, мало повна — набита: один коло другого; може двіста, може більше. Всі молоді, голови стрижені. І старі понищені ряси. Вигляд чужого викликує очевидно зацікавлення. Всі очи сміються до мене з подивугідною погодою і зичливістю. Ще раз пастерлнве вражіння чогось іншого, ніж звичайно стрічаємо. Та сим разом ріжниця ясна. Ті люди мусять мати величезну дозу прихильности для кождого сотворіння. Приходить на думку св. Фэанц, котрому служать, бо то всі Францішкани. Та не час розважати над тим, бо ґвардіян ставить мене фронтом до фіґурки і зачинає помалу рецитувати молитви. Братчики тягнуть дальше хором нечувано виразно. Вистарчить сказати, що хоч їх є може 200, кождо слово чути так, неначе вимовлявби один. Дуже гарні молитви про Боже благословенство на їдження — нагло перервані хоральним верзетом, котрий відтоді мав мене переслідувати майже всюди:

„Deus caritas est, et qui manet in caritate, manet in Deo et Deus in eo". („Бог се любов і хто тревае в любови, той є в Бозі і Бог в нім").

Молитви трохи як на мій смак задовгі: є й Ангел Господень і „De profundis" мабуть за померших добродіїв і ще інші молитви. Все те рецитоване з незвичайною повагою і скупленням. На жаль не випадало відвернутися, щоб побачити, як виглядають ті, що молилися за мною. Але сам тон тих голосів такий, що не можна помилятися; відразу відчувається знаменито, що той зліпок бараків і та знаменита фабрика се рівночасно ще середовище, в котрім релігійне життя мусить бути дуже інтензивне.

Врешті зачинаємо їсти. Перед кождим стоїть циновий таріль, котрого не зміняють і ложка, котра служить до зупи (мимоходом кажучи, знаменитої) і до „блин" (рід тіста), котрі прийдуть по ній. В рефектари мовчанка. Тільки з амвонки (очевидно також наборзі збитої з дощок) оден з братчикіи читав сильним голосом текст Євангелія, відтак якийсь життепис святого. На мій приїзд о. ігумен ужив своєї власти і по хвилі звільнив з мовчанки. Саля відразу наповнилася веселою гутіркою. Дивлюся по рядах: самі молоді обличчя. Виглядають добре. Може трохи втомлені. І нічого дивного, бо вертаються з 4 годинної праці (стейльоризованої!). Ґвардіян виясне мені, що радо користав з кождої нагоди, щоб дозволити розмову, бо підчас праці не вільно говорити, а хлопці потребують відпруження. Одначе засадничо при столі обовязує безоглядна мовчанка. І мушу признати, що так підчас обіду як підчас вечері, коли не було диспензи, зберігали мовчанку взірцево. Ще одно вияснення: їдять на цинових тарелях, котрі лучше калькулюються на довшу мету. В нас, паче, кождий сотик робить величезні позиції, бо нас є 550. А глиняні тарелі, хоч дешевші, бються частіше. Їмо очевидно на столах без обрусів. І щоб мене успокоїти на всякий випадок дістаю інформацію, що навіть Епископам не дають обрусів, ні лучших тарелів. Їх впрочім нема в домі. Дають тільки вилки і ніж в доказ глибокої пошани. Ми звичайні смертельники, говорив о. ґвардіян, їмо все ложками.

Денний порядок.

Дивлюся ще на веселі і втомлені обличча братів. Яке життя провадять ті люди? Можу сказати зі всіми подробицями, бо показали мені все, включно до касових книг і складів матеріялів. В Непокалянові нічого перед ніким не скривають. Ґвардіян оповідав кождому про свої проекти, дефіцити, зиски, а коли гість схоче, хапав слухавку, щоб сказати зараз причести касові і статистичні книги. Отже є так: Річно з г о л о ш у є т ь с я б л и з ь к о 1.800 к а н д и д а т і в. Приймають з того коло 100. З них остаточно лишається тільки половина. Ті вступаючи не вдягають відразу ряси, тільки продовж півроку се „постуляти". Впрочім вони входять відразу в працю і життя монастиря. Мусять віддати все, що їм не конечно потрібне тимчасово на склад аж до хвилі, коли по професії стратять на все право посідання якоїнебудь власности. Сплять на сінниках у великих салях на стрихах. Кождий має до диспозиції крім ліжка ще мидницю. Її уживає клячучи, бо стільця не дістає. Денний порядок не одностайний (праця йде на зміни). Подаю для прикладу спосіб життя одної групи:

Встають по 5 год. рано. О год. 5·30 розважання в каплиці. Підчас розважання зверхник читає кілька віршів. Потому всі присутні роздумують над ними і моляться мовчки півгодини. Після розважань Служба Божа з Причастям всіх братів, відтак молитви, разом до год. 7.30. О 7.30 снідання (мовчки, як все в рефектарі), хвиля вільного часу на упорядкування сінника — і о 8 год. праця. Вона триває до 11.55 з 15 мінутовою перервою на рекреацію. 5 мінут між працею й обідом уживають на умиття рук і коротку адорацію в каплиці. По обіді молитви в каплиці і рекреація до 1.30. О год. 1.30 півгодинний релігійний виклад, рід гутірки в свобідній позиції. О 2 год. праця до 6.30, знов півгодини молитви, вечера, другі півгодинні розважання і година головної рекреації. О 9 год. група мусить згасити світло і старатися спати. Як се вдається, не дуже знаю, бо братчики переважно сплять на стрихах над машинами, котрі дуднять цілу ніч, і що гірше, з перервами. Та кажуть, що сплять. І мусять спати, бо добре виглядають.

Отже разом випадає в буденьокало 8½ год. праці і 3½ год. молитви. Сну мають рівно 8 годин. В неділю очевидно праці нема, зате є друга Служба Божа і гуртовий прохід по обіді. Зберім разом: законний брат провадить життя тяжкої праці переплітаної молитвою. Коли його товариш світський друкар йде по праці до дому, щоб собі відпочати, його взиває невмолимий дзвінок до каплиці, в котрій проводить довгі години клячучи. Впрочім майже цілий його день переходить в мовчанню: мовчать при праці, при їдженню, в спальні, в каплиці. Тільки дві години денно вільно йому говорити і то виключно з товаришами. Немає нічого власного. Все що творить продукт його зусилля, пливе десь в невідомій йому далечині до ПКО (Почтова Каса Ощадности) а з неї до доставців. Не бачить навіть тих, для котрих працює. Тільки дуже маленький відсоток братчиків, кореспонденційна секція, має контакт з читачами через величезну кореспонденцію: 2.500 до 5.000 листів д е н н о! За все своє зусилля і посвяту дістає братчик дуже скромну їду, дах над головою і стару рясу. Вже з чобітьми значно гірше і мабуть тільки малий відсоток братчиків посідає чоботи.

Те саме впрочім відноситься і до управителів оселі, священиків. Одинокий привілей, котрий вони тепер мають, се посідання власної келії і в ній двох стільців. Позатим все, їжа, ряса, праця — однакові. 95 сот. на голову денно, каже о. ґвардіян: Ніхто з нас не коштує більше, хіба хорий.

Психічне підложжа.

Яке психічне підложжа цілої справи? Що склоняє братчиків і отців жити в тих умовинах, в такім самовідреченню і в такій праці? Можна очевидно підозрівати Непокалянів в тім, що се оаза для безробітних, вдоволених, що знайшли хоч такий дах над головою і хліб, який тут мають. Та вистарчить побути день в тій обителі і приглянутися людям, їх поведенню і праці, щоб знати з цілою певністю, що так не є. Непокалинів держиться і розвивається завдяки високому рівені релігійного життя. Ті, що тут працюють, се в величезній більшости одиниці, котрі „на світі" мали б всі шанси перебитися і вибитися: 50 з 1.800! Вибирають найдущих і найздібніших. Інакше й не можна, бо значний відсоток мусить навчитися виконувати скомпліковані чинности, котрі вимагають великої інтеліґенції й волі. Очевидно не говорю вже про тих 8 священиків. Ті могли б мати всюди інде певно вигідніше життя і більше „людське" без тої безнастанної гарівки й убожества, що межує з нуждою. Та навіть братчики без сумніву складають тут величезну жертву: складають її очевидно „для Матери Божої" з радістю і запалом, в котрий не повірить, хто їх не бачив.

Якже, отче Ґвардіяне, питав я, чи не маєте ніколи ніяких труднощів? Люди Вам не бунтуються? Не нарікають на ту нужду і залізний порядок фабрично-монастирської машини, котра не випускає їх ні на хвилину зі своїх рямців? Ґвардіян подивився знов мені в очи і сказав, що ніколи в своїм монашім життю не мав так мало труднощів і ніколи не стрічав такої жертвенности

Інтервю зі Сталіном

Гумореска.

Минуло більше як тиждень від сенсаційної розмови з редактором нюйорської агенції. Сталін вспів подрібно зазнакомитися в перекладі з відгуками всіх заграничних газет, що прийшли до Москви. І кінець кінців закликав до себе Радека.

— Слухай, Карлушка, весело сказав він. А ти знаеш: ті дураки справді повірили, будьто я говорив правду!

— Розуміється, повірили, Йосифе Виссаріоновичу.

— Вони навіть серйозно приняли мою заяву, будьто ми ніколи не бажали світового пожару! Чи не боввани, скажи мені, будь ласкав?

— Зовсім так. Боввани, Йосифе Виссаріоновичу.

— Воно, знаеш, навіть зачинає мене бавити. За якийсь час можна ще з кимнебудь з них побалакати. Чи не маеш другого підхожого американського або англійського шкробопера?

— Кілько хочете, Йосифе Виссаріоновичу. Тільки свиснути.

— Ну, гарно. Свисни! А я завдалегідь обдумаю, що таке ще росказатиб...

* * *

Мине тиждень, два. І в „Парі Міді" або в „Парі Суар" ми знов прочитаемо сенсаційне звідомлення: Про розмову фактичного диктатора совітської Росії, Жозефа Сталіна, з кореспочдентом міжнародної агенції „Нюспеперс корпорешен Жирофле-Жирофла"...

„Наша розмова відбулася в бюрі Сталіна в прияві перекладчика, маршала Буденного, Ворошилова і Його Превосходительства Шарла Радека де Собельсона. Інтервю щодо тону було сердечне й щире. В манерах Сталіна ні трохи не відчувалося того словянського містицизму, котрий дае тому вождови небувалу популярність серед населення. Диктатор був одітий в курточку защіплену на глухо. На ній видніли свіжі сліди недавно зїдженої яечниці. Всі окружаючі Сталіна близькі були також в прекраснім настрою духа. Його Ексцеленція Шарль Радек де Собельсон стриг нігті й містично усміхався широкою великорусскою усмішкою, а маршали з добродушною увагою прислухувалися нашій розмові. І час від часу для одобрення вставляли англійські вирази з сильним русским акцентом: „ай, дуй, дуй його!" Або: „вірте нам", що очевидно означало „вери найс."

— Ви хочете знати мою думку про мир в Бересті Литовськім? здивовано, та рівночасно ввічливо, запитав нас Сталін.

— Дивно... Я ніколи нічого не чув про такий мир. А хто з ким заключав його?

— Як, ви не чули, сер? — зі здивуванням сказали ми. — Адже, оскільки відомо, берестейський мир заключили ви з Німеччиною. І той мир був сепаратним миром. Він створив тяжкі умовини для західного фронту.

— Диви, диви, здивовано сказав Сталін, зішкробуючи з куртки підсохлі останки яечниці. — Ми? Перший раз чую. Товариші маршали: чи ви знаете щонебудь про той дивний мир в Бересті Литовськім?

— Ні, ні! енергічно потряс головою маршал Буденний звертаючись до диктатора. Дуй його, дуй!

— Не-вір, не-вір! зчерги успокоюючо сказав обертаючись до нас маршал Ворошилов.

— Значить, берестейського мира ви ніколи не заключали, сенсаційно згодилися ми, записуючи в бльок-нот заяву Сталіна. Добре! А тепер дозвольте, сер, перейти до інших питань. Ви, дійсно, переслідуете ортодоксальну Церкву?

Я? Сталін, як нам видалося, обидився. Ніколи! Я сам православний чоловік! І вони також. Ворошилов! — обернувся вожд до маршала. — Чи ви не ортодокс?

— Я ортодокс. Ай ем.

І я також ортодокс, потвердив Шарль Радек де Собельсон. Ось погляньте!

Він обернувся до величевної ікони, що висіла над столом і представляла святого з великою бородою (Маркса), та набожно перехрестився три рази.

— В такім разі все ясно, з вдово-

до праці і самовідречення, як тут. Впрочім подивіться на них вечером при розважаннях.

Дивився я уважно. Ґвардіян не помиляється. Ціла каплиця пірнула в горячій молитві, такій горячій, що рідко бачимо щось подібне: ті люди живуть своєю релігією — готові дати для неї все.

Фанатизм Непокалянова.

Річ ясна, що се можна назвати екзальтацією, фанатизмом, або не знаю ще як, — охрестити колтунством і середновіччям. Та коли є діл психічних переживань, котрі називаємо релігійними в здоровім значінні того слова, а не чим іншим — то сего роду річи дадуться мабуть найлучше обсервувати масово в Непокалянові. Очевидно, щоб зрозуміти їх простолінійність і льогіку, треба памятати, що се віруючі католики. Один приклад. Потягнув я за язик того молодого редактора, щоб мені оповів про повстання „Малого Дзенніка", бо ґвардіян мовчав уперто і не хотів ніщо оповідати: „Ми купили машини, зробили калькуляцію і пішло", відповідав на кожде питання. Отже та відповідь не говорить нічого. В дійсности було інакше. В Непокалянові зачали видавництво „Малого Дзенніка" від того, що 9 днів відбували цілонічні адорації Найсвятіших Тайн, спали без подушок і відмовляли собі частіше харчів. Крім того також навіть тих кілька хвилин відпочинку підчас рекреації. Смішні забобони? Вільно думати і так. Та не треба забувати, що Непокалянів йшов все тою „методою" і що дійшов там, де є, коли інші, „вільні від забобонів", печатають донині своїх 5 або 10 тисяч примірників.

Вертаючись іще до релігійности Непокалянова треба ствердити, що вона має характер цілковито здоровий так зі становища психольогії як і під кутом погляду католицької науки. Ніхто не назве психічно ненормальними людей, котрі потрафили створити таку значну річ так зникаючими середниками і провадити її так уміло. Факт, що тих 3½ год. молитви дає братам силу до виконання праці, що йде дуже справно і в напружена. Той факт доказує вистарчаючо, що молитва в їх життю се здоровий і додатний чинник. Але також зі становища католицької науки Непокалянів представляється без закиду. І здається не має нічого спільного з нездоровою екзальтацією зовнішньо подібних рухів „спірітуалес" давних францішканів. Є всі міродатні риси для додатньої оцінки: загальна веселість, прихильність для кождого і всіх, котра вдаряє в очи, взірцевий послух законним приписам і зверхникам, просто надзвичайне відношення братів до ґвардіяна і т. д. Є і щось більше: можнаб думати, що управителі творячи велику фабричну оселю схочуть ограничити молитву до мінімум, щоб дати більше часу на працю і відпочинок. В дійсности є якраз навпаки: 3½ години, в тім деякі з найліпших (рано), зарезервовано на молитву. Се очевидний знак, що дух Непокалянова католицький і що зверхники розуміють вищість молитви над чином і її ролю в життю.

Непокалянів жие вповні католицизмом. Се сенс всего і причина успіхів. Коли бачимо довгі ряди механіків і складачів, що клячать рядом перед машинами і моляться горячо з очивидною побожністю до подоби Матери Божої вліпленої десь між триби і трансмісії й чуємо, як з переняттям просять „о поміч для нас, котрі до Тебе прибігаємо, і для тих, котрі до тебе не прибігають а зокрема за масонів, відданих під Твою опіку." Коли чуємо на кождім кроці повторюване слово „Марія" (привіт в Непокалянові). Коли брати відпочивають на траві по праці і розмовляють з нечуваною свободою і покорою з начальним директором заведення, котрий убраний в такий самий вишарґаний габіт як вони — річ може видаватися спочатку смішною. Та не можна побути довго в тій обителі, щоб не бути „взятим" тамошною атмосферою — тільки в ній ширости і простоти.

леннням сказали ми, записуючи в бльок-нот заяву про релігійність совітських правителів. — А тепер одно дражливе питання... Як ви поясните, сер, існування концентраційних таборів? У нас говорять, будьто в ваших таборах є сотки тисяч людей...

— Концентраційні табори? здивовано запитав перекладчика Сталін. А що се таке?

— Містер Сталін питає, сказав нам перекладчик, що се таке коцентраційні табори.

— Що таке? здивувалися ми. А приблизно ось що...

Ми стали пояснять. І пояснили досить подрібно. Та в міру того як ми пояснляли, а перекладчик перекладав, диктатор СССР дивувався все більше й більше. І вкінці сказав щось Шарлю Радекові. Той взяв з полиці енцикльопедичний словар. А потім всі разом, Радек де Собельсон, оба маршали і сам диктатор стали з цікавістю читати, що значать незнані їм слова „концентраційний табор."

Бачучи загальне щире здивування присутніх, ми не настоювали більше на наївно піднятім нами питанні. Заговорили про успіхи совітського промислу. Про ентузіязм робітників. І потім по взаїмних компліментах ввічливо попращалися.

Розмова з диктатором зробила на нас велике враження. Й окончено розсіяла міт про пануючий в СССР деспотизм."

А. Ренніков.

Покажчик змісту

перших девятьох річників „Нової Зорі"*).

IX СПОМИНИ, ПОДОРОЖІ Й ЖИТТЄПИСИ.

Б.: Моя перша авдієнція у станиславівського Владики Ф 263 Ѳ /З. Бакуніна/: Останні дні патріярха Тихона. Спомини 401 Ѳ о. Тит Галущинський ЧСВВ: Мої спомини про Томашівського 497, —: Великдень в Галичині 1916 р. Спомини 530, —: Вифлеєм. Враження і спомини з подорожі до Св. Землі 699, 700, —: Церква св. Христового Гробу в Єрусалимі. Враження з подорожі до Св. Землі 723 Ѳ /Jos Joos/: Цепеліном до Єрусалиму 262 Ѳ /В. Ф. Клементєв/: Хто такий Скрипник. З приводу його приїздки у Львів Ф 278 Ѳ К. Б.: „Красная шапочка, красний прапор"... Спомини Галичанина про те, як він перебігав до Большевиків 400 Ѳ Борис Колодій: Галицька Соціялістична Радянська Роспублика 441, 443, 447, 448, 451, —: Трагедія проф. М. Грушевського (спомин) 493 Ѳ о. В. К.: о. Яким Фещак ЧСВВ /спомини/ 398 Ѳ Ів. Кревецький: Спомини 116 Ѳ Кр-й: Нові укр. спомини Рз 179 Ѳ Др. Степан Шухевич: Спомини з укр.-галицької армії /К./ Р 221 Ѳ І. Кревецький: Мик. Федюшка-Євшан. Спомини у 10-ліття смерти 233 Ѳ Б. Дорошенко, Шевченкова подорож по Волині 1846 року (К.) Р 259 Ѳ В. Кордт: Чужоземні подорожі по Східній Европі до 1700 р. (К.) Р 255 Ѳ Іван Кревецький: Подорожі. /Роди і значіння, історія, описи/ 251, —: Подорожі чужинців по Україні до кінця XVII. ст. 253, —: Подорожі чужинців по Україні в XVIII—XX ст. 255, —: Подорожі Українців по Україні 259, 262, — Найбільший подорожник України /В. Григорович Барський/ 273 Ѳ К.: З найновішої укр. подорожної літератури Рз 262 Ѳ Ів. Кревецький: Мемуари. /Що таке, роди, значіння/ 301, —: З історії мемуаристики 302, —: Мемуаристика в Поляків 304, 306, —: Російська мемуаристика від XII-го до XVIII-ого в. 308, —: Нова російська мемуаристика 310 Ѳ І. Кревецький: Українська мемуаристика 356, —: Найстарші українські спомини 358, —: Перша укр. автобіографія „Поучения дітям" 362, —: Найстарші укр. подорожні записки „Хожденье Данила" 366 Ѳ К.: Нові українські мемуари 398 Ѳ К.: Нові українські мемуари /Чикаленко, Петров, Юрченко, Приходько, Кость Левицький, Калічак, Назарук/ 451 Ѳ К.: Справа Галичини в Ризі в 1920/21 р. На основі споминів творця Рижського мира І. Домбського 459 Ѳ К.: Нові українські мемуари /О. Лотоцький, Л. Василевський, М. Галин, С. Стемповський, А. Топчибаши, Ген. Табуї/ 573 Ѳ І. Крестянінов: Азеф у початках діяльности 302, Ф 304, 308, 310—312, 314—318, 320, 322—327 Ѳ Преосв. Григорій Лакота: Про вивезення і поворот перемиської мітри Данила С 105, 106, 108, 110, 111 Ѳ Осип Лещук: На Кальварійській Святій Горі. Враження й рефлексії з паломництва на Пацлавській Кальварії 499, Ф 500, 501 Ѳ /Вол. Лебедев/: Знимки з Москви 329 Ѳ Борис Моцкевич: Слідами новітніх Запорожців, —: Чорні Запоріжці (В. М.) Р 259 Ѳ Др. О. Назарук: Січові Стрільці й бої за Львів Ф 186, —: Вчасна весна в північній Альберті Ф 236, 238, 239, —: Герці „европейських" Українців на американській прерії (Замість перерваних споминів про большевиків) 308 Ѳ О. Н.: Купелева місцевість Черче Ф 337; —: Наші емігранти в Канаді 342 Ѳ Осип Назарук: Мої переговори з большевиками 301, 302, 304, 310, 312, —: Галицька делегація в Ризі 314, 316, 318, 320, 322, 324, 326, 328, 330, 332, 334, 336, 338, 340, 344, 346, 348, 350, 352, 356; —: Крізь праліси: Канади і Скалисті Гори. З моїх подорожних записок 401—403, —: Крізь Гори Скалисті і Гори Каскад 405, —: В серці Скалистих Гір 426, 427, —: Зимова ніч на прерії Саскачевану 499, —: В столиці жовтого діявола. З моїх подорожних записок 530, 531, 533, 539, 543, 545, 547, 551, 553, —: Шікаго. З подорожних вражінь, записок і думок 599, 600, 602—606, 609, —: На Спокійнім Океані. З моїх подорожних записок 625, 626, 628, —: До Італії (Враження з подорожі) Ф 651 Ѳ —: Венеція. Враження і думки з дороги Ф 653—661 Ѳ —: Палата Дожів 662—696, 760, 763, 765; —: Дві дивні події. З моїх споминів про велику війну Ф 764; —: Їзда літаком зі Львова до Варшави Ф 784, 785; —: Добромиль, перший наш монастир віддания ОО. Єзуїтам в ціли переведення реформи Чину Св. Василія Великого 500; —: По наших монастирях. В Жовкві 699, —: До Крехова! 723 Ѳ о. С. Н.: Весна і Великдень на Україні 1919 р. Спомини 530 Ѳ Олд-Бой: „Sonderzug". З подорожних вражінь Ф 727 Ѳ /Др. Йосиф Пеленський/: Спогад з радісних днів. Оснування укр. університету в Київі Ф 786, 787 Ѳ Подорожній: Спомини з одного свята 661—664 Ѳ Поінформований: Лев Бачинський, голова соц.-радикальної партії 332, 334, 335; З листів до Редакції Н 354 Ѳ Зі Швеції /відчит проф. М. Посацького/ 681, 682 Ѳ Практична вага споминів Н 203 Ѳ о. Мирослав Рипецький: Великдень 1920 р. в Слобідці на Вел. Україні 236, —: Памяти духовника Укр. Гал. Армії о. Теодора Чайковського Ф 453 Ѳ Іван Савич. Тому 16 літ... /1918/ Ф 781 Ѳ Враження з Болгарії. Реферат о. Дра Й. Скрутня ЧСВВ Ф 783 Ѳ /Др Е. Тайлор/: Долина смерти Ф 366 Ѳ Спомини Пані Марії Томашівської 497 Ѳ Юст фон Юль /Juel/: По Україні часів Мазепи 587, 589 Ѳ А. Ч.: Найбільші словянські спомини /А. Болотова/ 392, —: Як Бог карав Росію /E. E. Dwinger: Zwischen Weiss u. Rot 445, Як страшно конала царська Росія 447 Ѳ /Йосиф Штайнлеінер/ В тіни африканського пралісу Ф 253 Ѳ Як тепер їдеться за море. Враження з подорожі до Канади 191.

*) Гл. „Нова Зоря" чч. 799, 829, 843, 845, 847, 849, 851, 855, 857, 859, 861, 863, 865, 867, 869, 873, 920, 922.

Загальні Збори Товариства „Скала"

в Станиславові

Згідно з вимогами § VI обовязуючого статуту Товариство „Скала" в Станиславові скликує Звичайні Загальні Збори, що відбудуться в Станиславові дня 23 квітня 1936 р. о годині 9 у салі Заряду Епископських Будинків при вул. Перацького ч. 1.

В годині 8 рано відправиться торжественне спільне Богослуження в катедральній церкві.

Дневний порядок:

1) Відкриття Загальних Зборів,

2) відчитання протоколу з перших Загальних Зборів Тов. „Скала" в Станиславові з дня 25 листопада 1934,

3) звідомлення Головного Виділу з діяльности за останній рік. Касове і білянсове замкнення,

4) звіт Контрольної Комісії,

5) дискусія над звітом та рішення в справі абсолюторії дотеперішньому Виділові,

6) вибір 4 членів Головного Виділу в місце вильосованих і 4 заступників,

7) рішення про висоту членської вкладки на рік 1936,

8) внески і запити.

Головний Виділ Тов. „Скала" в Станиславові.

Великодні Свята

В Ватикані і в Римі.

Підчас сегорічних Великодних Свят у всіх базиліках і більших та менших костелах Риму відбувалися торжественні богослуження при дуже великій участи вірних. В базиліці св. Петра відправив Службу Божу кардинал секретар Пачеллі. На Сл. Божій був м. і. данський престолонаслідник зі своєю жінкою. — З приводу свят Св. Отець одержав безчисленну скількість депеш з чолобитнею і святочними желаннями. Першого дня в полудне Св. Отець поїхав автом на терен світової вистави католицької преси. Відтак був довший час в Ватиканськім городі. Вечером тогож дня Св. Отець перебував в товаристві своїх кревних. Другого дня зачав приймати на послуханню ріжні делегації італійські і закордонні. (КАП).

В Москві і в СССР.

З Москви доносять: Сего року підчас Великодних Свят населення виповнило церкви і католицькі костели більше як в минулих роках. Особливо на Україні, Білорусі і в Москві заобсервовано масовий наплив населення до церков і костелів. Переважали мущини від 16 до 30 літ. В Москві в велику суботу вже о 9 год. творилися черги вірних під церквами. Вони чекали терпеливо на отворення церков. В 36 церквах Москви панував великий натовп. Тисячі вірних стояли на площах перед церквами з відкритими головами, бо не могли помістится в церквах. Подібно було і в инших містах СССР.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Дуже щирі спомини

Як виглядали наші „великі люди“ в 1914 р.

Михайло Галущинський. **З Українськими Січовими Стрільцями.** Спомини з рр. 1914—1915. Львів 1934. Накладом Видавничої Спілки „Діло“. Ст. 216, форм. 14.7 x 21.4 цм. Ціна 1·90 зол.

Спомини покійного проф. М. Галущинського, видані по його смерти, паскудно щирі. Вони цікаві ще й своєю безпосередністю: автор писав їх[1]) ще серед австрійсько - російської кампанії й так їх — мабуть — без змін подано в посмертнім виданню. Через те в цих споминах нема тої мудрости ex post і менторства, якого повні книжки інших очевидців, що писали їх уже по переході нашої Державности. Галущинський писав спомини ще як австрійський старшина й горожанин ц. і к. монархії, хоч gente Ucrainus. Отже в його споминах вірно збережені те мілєй та ментальність, що їх мали наші видні українські патріоти за небіжки Австрії. Воно нас тепер дуже — то смішить то іритує; та всетаки говорить з того часова правда, незаслонена добавками й досвідом пізнішого. Щось наче вириво з оригінального „рапорту“ сотн. Семенюка з 9. X. 1914, який Галущинський наводить дослівно (ст. 131):

„Щоб охоронити себе проти холєри, повідомляю, що ми не маємо на те ані засобів, ані гроша на справлення тих засобів. — Кухня складається з одного кітла обему 100 л. без покриви і в тім кітлі мусимо усе варити. — До крісів не маємо приладів до чищення, а також не маємо ані вазеліни, ані нафти. — Семенюк сотник вр.“

Хоч Семенюковий звіт може і смішний своєю безпосередністю та примітивністю стилю, то проте він каже більше, ніж урядові звідомлення про стан УСС. Так і спомини самого Галущинського нагадують той скок на місці й зараз: hic Rhodus, hic salta.

Спомини зачинаються початком війни та приділом автора до служби в австрійській армії в Золочеві. Слідує опис вражінь автора про війну й становище Українців в Австрії, сплітки ріжного рода і врешті покликання Галущинського до УСС на комманданта. Дуже цікаві, хоч сумні своєю голою правдою спомини про Боєву Управу та її „світочів“ чи врешті навіть офіцирський склад „штабу“. Отже коли прим. треба було підписати статут УСС, то „боєвисти“ з Трильовським на чолі поховалися, боячись, що статут буде обовязувати їх самих до військової служби УСС. А про штабовців автор пише таке:

„...моє вражіння було того роду, що всі ті люди увільнили себе (чи там їх увільнено), аби активно не брати участи в боротьбі. Це моє вражіння перемінювалося опісля в переконання, бо пізніше слідували факти, які потверджували мій здогад...“ (Ст. 25).

І нам так здається, бо автор споминів де дальше то більше докидає дровфактів, що з них все яркіше бухає полумя правди та освітлює ріжних „героїв“ просто як духових карликів. Ось прим. закиди декого про „професорський курс“ в полку (ст. 108), чи злобу й ненависть одних старшин супроти других та дурне амбіціонерство (ст. 155—156), то навіть якісь просто лазницькі „симпатії“ між старшинами (ст. 97). Найбільше вражають нас сьогодня цивільні „герої“ з Боєвої Управи з Трильовським на чолі. Та справді годі тим „героям“ дивуватися: духовим цивілям і пацифістам та партійникам годі було нагло перемінитися в... військо, а властиво то навіть у провід війська... Пробували, але партійництво радикалів (ст. 8.), амбіційки на „вождів і штаб“ і врешті посольське лінивство (чи не приналежність декого до „Schlaraffenloge“?) перемогли цапа й він таки садівником не зробився... Ще раз показалася правда, що в виборі добрих провідників і дійсних вождів не рішає „безпартійність“, гешефт і згода зі всіми, а навпаки сила характеру, дух жертви й рішучі переконання.

Які були штабовці, такого собі й вождa вибрали. Галущинський, осуджуючи різко „боєвистів“, не забуває сказати правди і про себе:

„В кожнім разі не мріяв я навіть про те, щоби відгравати ролю „вождa.“ (Ст. 11).

Та ролю вождa накинену йому Бєев. Упр. приняв, хоч опісля називав свої переживання в УСС. „найстрашнішим сном“ (ст. 13). Будучи принціпіяльно цивілем—як мабуть вся наша тодішня демократична інтелігенція—Гал. вже як „вождь“ УСС пише:

„Я замість промови хотів радше тим хлопцям (УСС-ам) сказати, щоб вони не йшли (в бій), щоб шукали лише таких способів, аби здавалося, що і діло виповнили і себе не завропастили.“ (Ст. 142).

Отже замість духа жертви — „способи“. Ба, що більше: той „вождь“ взагалі був переконаний, що УСС-ів не треба, бо шкода людей (ст. 78—79). Той провідник війська хотів зробити з УСС-ів

„товариство людей, яких звязала одна думка, я хотів довести до того, щоби всі зреклися своїх старшинських платень.. таксамо не мало бути старшинської менажі...“ (ст. 117),

словом „демократичну“ міліцію... І такого в кождім цалю цивіля Боєва Управа поставила „вождом“ полку УСС, хоч старшинською ранґою Гал. був усього поручник! Не диво, що австрійська влада, пишучи до Гал., титулувала його „Herr Professor“, бо і як могло поміститися в голові правдивого жовніра a. D. 1914 таке чудовище: поручник командантом полку?! Боєва Управа могла Гал. виєднати вищу ранґу, але не зробила того й так осмішила не лише того чоловіка безсумніву доброї волі, але й саму справу полку УСС. Свідчить се або про крайне ледарство і шлєндріян Б. У., або про дурноту її членів; tertium non datur. І коли нині молоді націоналісти не мають сливе ніякої поваги до „старих“, то хіба кождий бачить, що деякі „старі“ таки самі чимало заслужили на те.

Світ завсіди шанував сильних людей і тільки сильні ставали правдивими вождами. Сила тут се передовсім велика ідея, вміння жертвувати собою й іншими для тої ідеї і врешті самоопанування. Вождь правдивий повстає не з вибору ані з іменування, а сам вибивається й бере провід. Тимчасом малі люди, хоч великі „боєвисти“ вибрали вождом людину теж малу духовим ростом (чи може миш гору вродити?)... Зновже та людина і не мріяла власною волею вийти на провідника (ст. 11, цитат вже вище подано), хіба що прийшлаб цісарська номінація (ст. 47). Не розуміла великої ідеї: створити українську армію (ст. 78—79) й очевидно не могла для такої „ідеї“ як „способи“ блахманення Австрії (ст. 142) пожертвувати людським матеріялом. Просто не розуміла духа жертви:

„Я вже тоді, першої днини, якби був міг, всіми силами старався би намовити їх (новобранців УСС) повернутися до родини, до тата й мами, там, де по-правді було їх місце“. (Ст. 23).

Дуже гарні, просто батьківські почування, та з ними хіба вождові війська не до лиця. До тогож той „вождь“ був нервово недужий, майже в психозі, був майже в стані „чистого божевілля“ (ст. 35, 91, 92) та кілька разів хотів покінчити з собою самогубством (ст. 92). До тогож його зверхня релігійність, чисто чуттєва (ст. 142, 57), традиційна а не здобута, очевидно не давала йому опори в тім тяжкім положенні:

„Одинокою моєю остоєю (перед самогубством) була ще згадка на мою бідну родину.. засуджену на тяжкі злидні, від яких хіба я один можу її вирятувати.“ (Ст. 93).

„Остоя“ дуже слаба й, на нашу гадку, радше перешкода, бо саме ті гадки про родину доводили автора до розстрою нервів (ст. 70). Гал. наче той Робінзон Крузо на самітнім острові чужости для людей і великого моменту що хвилини згадує про „чорні думки:“

„Хвилинами хотілося мені кричати до суспільности, щоби не виконувала на собі „гараКірі“, хотілося кликати до неба по поміч, щоби рятувати ту молодь, якої нам більше треба, ніж усяких признань та сумнівної вартости політичних добутків. Не лише нашій суспільности, але і польській дивувався я і дав тому вислів в одній моїй розмові з віцепрезидентом Ради Шкільної Краєвої Дембовським, якому сказав рішучо, що суспільність повинна поставити своє „вето“ супроти добровольчих формацій.“ (!, ст. 57).

Дембовський був закутий ц. і к. урядовець - карієрист, отже годі й подумати, щоб затаїв таку розмову з „комендантом“. І чогож дивуватися, що опісля і оляки могли кидати УСС колоди під ноги та ширити до них недовіря в австрійських військових кругах?

Те страшне просто положення вождa УСС тай він самий стануть для нас менше жахливі, коли зважимо, що доля людини залежна в великій мірі від ідеалів тої людини. А якіж ідеали мав М. Галущинський? Скажемо коротко: ліберальне-гуманітарні. „Добре серце“ вже з природи в Гал. „скріпили“ ще „ідеали“ Драгоманова і Франка; тому дав він пізніше нераз вислів як голова „Просвіти“. З „доброго серця“ толєрував він тоді ріжні противні собі релігійні ідеали; з одного боку славословив Драгоманова й ідеали французької революції, з другого дав переклад релігійної книжки п. з. „Ідеал правдивого християнина.“ Не диво, що попри таку „толєранцію для ідей“, мусів мати ще більшу для людського матеріялу. У Франції чи Німеччині ставби мабуть пацифістом і може навіть комуністом; у нас... став вождом УСС і опісля головою „Просвіти“. Зі страшних своєю щирістю споминів Гал. бачимо ясно, до чого доводили нас масонські ідеали гуманности й демократії, як вони розкладали впрочім добрий людський матеріял (ст. 102) та доводили його нераз „до стану травоїдної худоби.“ Зі споминів Гал. видимо ясно, на життєвих примірах з великого моменту, що ідеали мають величезний вплив на формування життя одиниці й нації та що які будуть ті ідеали, така й доля стріне їх носіїв. Великі ідеали — великі люди; малі ідеали — малі люди.

З книжки Гал. видно, що причиною майже всіх наших невдач у будові державности були люди виховані на злих і малих „ідеалах“ ліберальної та революційної на язик демократії, противної католицькій релігії, єдиній релігії, що виховує людей до великого моменту. Ліберальна гуманність на буддень ще може вистарчав, та на свято, на війну, на подвиг вона за вузька, за слаба. І справді виявило Боже Провидіння свою ласку українському народові в тих страшних хрестах і муках, що впали на той нарід, нарід слабих людей без проводу, чи радше з проводом „сліпих королів“. Коли ми бачимо сьогодня, чи навіть уже в 1918 році бачили серед нас людей вищих, здібних до проводу, то направду не створила їх ідеольогія наших інтелігентів лише викувало Провидіння важким молотом страждань і мук. І те коване людське золото мусимо високо поважати, мусимо збирати щораз більше й більше розуміння в народі того, що лише через хрест і терпіння, через духа жертви повстають великі люди і великі нації. Хто того не хоче розуміти, той знову стягає вниз і наших людей і нашу націю до того стану, який так щиро й різко представили спомини пок. Галущинського. Його голос зза гробу, хоч який прикрий і сором'ний, кличе до опамятання й навороту на правдиву дорогу великих людей—дорогу жертви, дорогу хреста.

Арамік.

[1]) Так виходить з контексту. Коли видавнича приличність твору небіжчика вимагає від редактора бодай кількох слів про сам рукопис (спосіб видання: з пропусками чи без, пояснення незрозумілих слів і под.), то на жаль видання отсих споминів зовсім обходиться без такої редакції. А се недобре: бо й відки прим. молодий читач може сьогодня знати, що се таке ЗУР.; або відки читач може знати, що спомини писано в 1917 р., доки не дійде до 90 ст., на котрій автор згадує, що пише свої спомини „в четвертім році війни“. Крім того ходять по Львові слухи, що редактор рукопису поробив у ньому пропуски; коли се правда, то треба було написати, з яких причин закрито правду для читачів.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Свячення в Папському Семинарі ім. св. Свщ. Йосафата в Римі. Цього року на свячення прибув до Риму Впреосв. Олександер Стойка, Епископ Мукачівський. Свячення питомців Папського Семинара відбулося 22-го, 25-го і 29-го березня. Пресвитерські свячення одержали: Михайлищук Дмитро (Львів); Шмондюк Йосиф (Филаделфія); Кічінко Петро й Піпік Іван (Пітсбурґ); Сярок Станислав-Йосафат, Івахів Павло, Оришкевич Олександер, Ґрат Станислав-Андрей (Львів); Ханейко Володимир (Бразилія). Діяконські свячення одержали: Дячишин Петро й Рокицький Ярослав (Львів); Слюсарчик Адам (Перемишль); Гірняк Йосиф і Остафіїв Авксентій (Станиславів); Ґріґаші Юлій і Костівал Іван (Пітсбурґ); Кулишір Петро (Марамуреш); Бусько Петро (Бразилія). Низші свячення одержали: Дида Василь, Прокопів Володимир, Миляник Юрій, Гриник Никола й Царик Никола (Перемишль); Гринюх Стефан і Бабяк Іван (Филаделфія); Павел Іван (Пітсбурґ) і Прийма Климентій (Бразилія).

Вечір псальмів відбувся в Перемишлі на Засянні в квітну неділю вечером. Місцевий хор під управою адвоката О. Чубинського відспівав цілу низку таких тяжких творів як Ждянова „О Тебі радується", Архангельського „Помишляю день страстний", Бортнянського „На Тя Господи уповах", „Благообразний Йосиф" і т. д. Дуже добре вивязалися передовсім солістки й солісти А. Батицька, М. Козаківна, радник Барило і Кліш. Публики була повна церква. Прибула переважно місцева інтеліґенція не жаліючи пр вступі щедрих датків на докінчення засянської церкви.

В Перемишлі в українській жіночій ґімназії при Інституті Дівчат відбулися великопістні реколекції від 1—4 квітня с. р. Молодь радо горнулася до науки не бажаючи для себе ніяких звільнень. Слухати наук приходили також декотрі професори необовязані приходити. Причиною великого зацікавлення науками були проповіди провідника реколекцій о. Іринея Назарка ЧСВВ зі Львова. Наші ученицї дуже цінять собі релігійні практики. Їх духове життя стоїть на високім рівні. На се звертав увагу також о. провідник реколекцій. Велика заслуга в тім директора ґімназії Степана Боделяка. Він вкладає всі свої сили в релігійне й національне виховання учениць. Не менша заслуга в тім також катехита о. Онуфрія Орського. — У ч а с н и к.

В Любачеві в день Благовіщення Преч. Діви основано Марійську Дружину Пань. Сю подію попередили короткі реколекції для пань під проводом о. І. Назарка ЧСВВ. Напередодні Благовіщення майже вся місцева інтеліґенція приступила до св. Сповіди, а рано до св. Причастя. Пополудні на Благовіщення після Молебня відбулося торжественне приняття перших членок до Марійської Дружини. Була се зворушаюча хвиля, коли 20 інтеліґентних жінок присягало досмертну вірність Марії. В очах декотрих членок появилися сльози. До приявних виголосив промову о. І. Назарко ЧСВВ. Відтак в місцевій читальні відбулися перші загальні збори новоосновано ї Марійської Дружини. На них вибрано отсей виділ: голова п. Семкова Марія, секретарка п. Кульчицька Марія, скарбничка п. Жукова Юлія, бібліотекарка п. Кокоцька Олена. Провідником дружини є місцевий парох о. канонік М. Гірняк. Дружина вже розвела живу освітну й харитативну акцію.

В Делятині в другім тижні посту відбулися реколекції уділювані місцевим парохом. З огляду на велику розлогість Делятина (є хати віддалені від церкви 4—10 км.) виголошувано тільки одну науку денно і то вечером. О 5 год. правився на переміну один з чотирох молебнів, по молебні рекол. наука, по науці суплікація, піснею „Претерпівий за нас страсти..." закінчувано. Від 3-го тижня посту почалась великодна сповідь. Щоденно сповідали оба місцеві священики, а щоби дати можність всім парохіянам відбути обовязок великодної сповіди, сповідали також запрошені позамісцеві священики. Всіх сповідей було 2.434, св. Причастій 2.697.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

65 МІЛІОНІВ ДЕННО видають лиш европейські держави на зброєння, що перестаріються в короткім часі. І се діється серед найбільшого безробіття й нужди населення. Легко додуматися, що се мусить скінчитися небувалою катастрофою.

ФУНДУШ ОБРОНИ НАРОДОВЕЙ (Фонд Національної Оборони) рішило утворити польське правительство. Гроші з того фонду призначені на технічне узброєння польської армії.

МІНІСТЕРСТВО ВІЙСЬК. СПРАВ Польщі рішило продати ріжні нерухомости, зокрема непотрібні покріпостні парцелі в Варшаві, Кракові й інших місцевостях, на фонд національної оборони.

В РОМУНІЇ в м. Ботошані ромунські власти викрили сильну комуністичну організацію. Вона працювала в місцевих середних школах. Члени організації майже самі Жиди ділилися на клітини по пять членів.

ПРЕЗИДЕНТ ЛОТВИ Квієзіс уступив і передав свою владу дотеперішному премієрови Ульманісови.

ФРАНЦУЗЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО предложило Союзови Народів свій плян забезпечення мира в Европі. Він передбачує створення окремої армії при Союзі Народів і зорганізування Европи на основах регіональних договорів.

Б. ФРАНЦУЗЬКИЙ ПРЕМІЄР ЛЯВАЛЬ заявив недавно, що Франція не боїться війни, але ненавидить її. Передумова миру в Европі се полагодження всіх спірних справ між Німеччиною і Францією. Санкції проти Італії се парадокс европейської політики. Хочуть, щоб Італія співпрацювала в Европі і рівночасно ухвалюють санкції проти неї.

В ПАРИЖІ увязнили редактора комуністичного щоденника „Л' Юманіте", бо він поширював неправдиві вісти про французьку армію.

В РИМІ обходили сего року з великою парадою 10 ліття існування організації фашистівської молоді Баліля. 9 легіонів молодих Італійців під проводом 600 офіцирів інструкторів дефілювало перед Муссолінім.

В ІТАЛІЙСЬКІМ МІНІСТЕРСТВІ ВІЙНИ відбулася т. зв. воєнна гра при участи італійського наслідника престола, Муссолінія і 120 ґенералів. Після того Муссоліні виголосив промову про військове і політичне положення Італії.

НА САМ ВЕЛИКДЕНЬ Італійці заняли півострів Горґора над озером Тсана в Абісинії. Те озеро лежить у сфері англійських інтересів. Тому преса заговорила про можливість війни між Анґлією й Італією.

ІТАЛІЙСЬКІ ВЛАСТИ скасували невільництво на всіх абісинських територіях, котрі Італійці заняли в війні з Абісинією.

В АТЕНАХ (Ґреція) помер нагло дотеперішній грецький премієр Демерціс. Грецький король приказав мін. Метаксасови створити нове правительство.

АНҐЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО має позичати Німеччині 20 міліонів фунтів стерлінґів (поверх 520 міліонів злотих) на закупно сирівців. Такі вісти принесла англійська преса.

В ЛОНДОНІ помер на удар серця німецький амбасадор Геш.

ТУРЕЦЬКИЙ МІНІСТР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ Ружді Арас приїхав до Білгороду і відбув наради з югославянським премієром Стоядиновичем і з реґентом князем Павлом.

НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ ведуть війну без виповідження Манджурія по стороні японській, Зовнішна Монголія по стороні СССР. До столиці Манджурії привозять майже день-у-день цілі поїзди ранених з пограничча.

НА ДАЛЕКІМ СХОДІ коло м. Санд Бар над рікою Усурі совітський відділ пів години острілював японську стежу.

ФАБРИКА СВІЧОК „КЕРОС" ЛЬВІВ 15. П. ДУРБАК СИНИ

В ШАНҐГАЇ большевики утворили свою операційну базу у французькій концесії на основі недавно заключеного договору між СССР і Францією.

ПРОТИЯПОНСЬКІ ВИСТУПИ китайських студентів в Шанґгаї мали свою операційну підставу у французькій концесії.

ЯПОНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило взяти під державну контролю промисл летунський, автомобілевий і нафтовий.

ЯПОНСЬКИЙ МІНІСТР ВІЙНИ заявив, що японська армія домагається реформи японської адміністрації і скріплення національної оборони.

НОВИНКИ

Загальні Збори кооперативи „Український Театр" відбулись у Львові, в салі Музичного Інституту ім. Лисенка, 10. IV. Дискусія велася головно над двома справами: Над імпрезою „1000-на вистава „Запорожець за Дунаєм", котру кооператива м. р. влаштувала з великим дефіцитом і над справою будови Українського Театру у Львові. Всі заходи кооперативи в сій справі безуспішні, бо кооператива розпоряджає замалим капіталом, щоб побудувати театр на власну руку, а т. зв. театральною площею розпоряджає кооператива „Український Дім". Головою Надзірної Ради кооперативи вибрано радника Дрималика.

Господарський інститут східних земель Польщі для наукового досліду господарських і суспільних справ тої частини краю повстав з ініціятиви Товариства розвою східних земель.

В с. Угерцях, самбірського повіту, пожежа знищила три господарства. Шкоди виносять около 30 тисяч злотих.

В селі Липя під Дубном при копанні криниці знайшли кости мамута. Коло них знайдено останки кремяних списів, сокир і стріл. Один зуб мамута важить 8 кг. і зберігся дуже добре.

Спілка Українців у Німеччині обходила недавно пятнадятьліття свойого існування. На ювилейних сходинах, уладжених з того приводу, проф. др Павло Рорбах виголосив реферат на тему: „Тисяча літ України та Східної Европи." На торжестві було понад 200 осіб, переважно Німців, між ними богато високих державних урядників та достойників нац.-соціялістичної партії.

Міністерство освіти зладило вже програму навчання для ліцеїв, котрі мають заступити дотеперішні 6 і 7 кляси середніх шкіл. Наука в ліцеях буде значно поширена. Крім дотеперішних двох чужих мов введуть ще трету мову. У ліцеях клясичного типу крім латини буде обовязкова наука грецької мови.

Гумор. — Знаєш нащо Італійці будують шляхи в Абісинії? — Нащо? — Щоб мали куди втікати.

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит поручає

Браттель і Де Цет

Фабрика церковних виробів

Львів, ул. Шевченка ч. 11 а

Рік заснування 1909 Тел. 220-78

Декотрі виконані роботи:

- Духовна Академія — Львів
- Народна Лічниця — Львів
- Церква на Майзлях — Станиславів і богато інших.

Українську оперу організують українські еміґранти в Парижі. Директор та орґанізатор опери Михайло Кучерів, відомий артист, б. соліст Української Національної Капелі. Першим виступом нової опери має бути вистава „Запорожця за Дунаєм".

Зїзд польського евґенічного товариства відбудеться в Кракові в днях 18—19 с. м. Головна точка зїзду — введення в Польщі примусу стерилізації для невилічимо хорих. Проект стерилізаційного закону передбачує добровільну стерилізацію на внесок заінтересованого та примусову стерилізацію для невилічимо хорих і дідично обтяжених. Рішення видаватимуть спеціяльні комітети при окружних судах на підставі оречення трох лікарів. Той зїзд викликав загальне заінтересування в лікарських кругах.

Управа м. Варшави мала м. р. 9,534.451 зл. чистого зиску з оплат за воду й користування міськими каналами.

Радні міста Праги мають незабаром виїхати до Совітів, щоб звидіти урядження протилетунської оборони міст.

В Німеччині з фонду для допомоги безробітним призначено 100 міл. марок на фортифікації. Безробітних вишлють до робіт при укріпленнях, де вони заробляти-муть по дві марки денно.

Інститут новітньої історії Німеччини створить спеціяльну секцію для жидівського питання, щоб витворити наукову теорію в тій справі.

Дипльом „німецької матері" дістане кожда Німка, що має бодай четверо дітей. Властительку такого дипльому будуть трактувати упривілеєно у всіх урядах і навіть у крамницях.

Католицький комітет французького радія зорґанізував ряд релігійних викладів під загальним наголовком: „Католицизм і модерний світ". Виклади виголошують передові особистости французького католицького світа.

Винахідник танків ґен. дивізії Естієн помер недавно в Парижі.

В Москві радив 10-ий конґрес комуністичного союзу молоді (Комсомол). Він перевів м. і. засадничі зміни статуту. Згідно з ухваленими змінами Комсомол стає безпартійною орґанізацією молоді. Її ціль — виховання молодої совітської інтеліґенції. До Комсомолу прийматимуть тепер навіть молодь буржуазного походження.

Великий зріст населення в Совітах. Паризький щоденник „Ль'Об" пише: Тепер населення Совітів виносить 173 міл. Кождого року прибувають репесічно 4 міліони, за 30 літ число мешканців СССР зросте до 338 міліонів.

В Атенах панує велика спека. Пересічна температура в кількох останніх днях виносить 21 степ. в тіни. Такої спеки не було там вже 78 літ.

В Анґлії за останніх 25 літ навернулося до католицької Церкви 250 тисяч осіб. Між ними 340 священиків і 12 епископів.

З Анґлії доставили на виставу катол. преси в Римі 300 пресових орґанів.

В Сирії створено фашистівську „Орґанізацію Зелізних Сорочок."

В Злучених Державах Північної Америки виходить загалом 310 католицьких часописів.

Гумор. — Кілько коштує сей нотес? —Звичайно пів злотого, але для вас продам за 50 сотиків.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Лен і коноплі се велика господарська цінність. Не всі наші люди здають собі справу з того. Більшість наших селян сіє лен і коноплі виключно для своїх потреб. У світі з конопель і льну виробляють богато родів дорогих тканин. При належній розбудові волоконного промислу у нас тисячі наших людей моглиб знайти поплатну працю. Недавно основано у Львові на Замарстинові кооперативну ткальню „Комета". Вона скуповує льняну й конопляну пряжу, виробляє ріжні полотна й сукно, доставляє готову пряжу сільським ткачам і орґанізує збут ткацьких виробів нашого села. Заки розбудується наш волоконний промисл і дасться зарібок нашим людям, наші селяни повинні вже використовувати існування нашої ткальні „Комета". Замість за безцін продавати прядиво, селяни повинні самі прясти і продавати за добрі гроші готову пряжу своїй ткальні.

Українбанк в Почаєві обходив минулого місяця 10-ліття свого існування. З того приводу відбулися торжественні збори Банку. На них прибуло 290 членів з усіх околиць повіту. 1. І. 1936 р. Банк мав 1835 членів, 68.237·60 зл. уділів, 208.776·18 зл. засобових капіталів, 89.332·40 зл. вкладів, власний дім вартости 6.500 зл. Збори ухвалили злучити Українбанк з Українбанком Почаєво-Волинського Народного Кредиту й сільською касою „Самопоміч" в Н. Таражі.

Заведення Чищення Міста Львова мало м. р. 800.000 зл. дефіциту.

На Волині мають збудувати кількадесять збіжевих магазинів. На ту ціль Державний Рільний Банк признав кредит в сумі 300.000 зл.

200 міліонів яєць сконсумовано в Польщі підчас сегорічних Великодних Свят. На одного мешканця Польщі припадає лише 6 яєць. („Глос Народу").

89 тисяч скринь сірників зужито в Польщі в 1935 р. (1934 — 82 тис.). Найбільше сірників сконсумували західні воєвідства, найменше східні.

До жидівських крамниць ходить купувати чимраз менше людей. Жидівські купецькі орґанізації постановили скликати до Варшави надзвичайний зїзд у тій справі. Жидівські купецькі союзи задумують створити окремий банк, котрий уділявби дешевого кредиту жидівським купцям. („Глос Народу").

Найбільше яблоко виставили на овочевій виставі в Данії. Воно важить 1230 грамів.

В Москві велика дорожнеча. Кошти удержання такі високі, що заграничні журналісти, котрі перебувають у Москві, хочуть перенестися з Москви до Риґи.

Виграні Державної Клясової Льотерії: 10.000 зл. на чч. 17031, 12306, 5.000 зл. на чч. 36356, 183232, 2.000 зл. на чч. 15064, 120008, 121772, 1.000 зл. на чч. 30598, 97207, 120286, 153795, 500 зл. на чч. 8125, 57630, 57659, 74264, 81225.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Впр. о. Х. в В-ті. Не знаємо, який лист маєте на думці, з якого часу і що в нім було. Очікуємо письма від Вас.

ЖЕРТВИ

ВПані Іванна Бородайкова в Сервирах, п. Озірна зол. 2 на прес. фонд „Н. Зорі".

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.29—5·31

Нім. марка 1.37 — 1.42, фр. франки 34.85 — 35.05, шв. франки 172.50 — 173.50, фунти стерлінґи 26.20 — 26.35, австр. шілінґи 98.00 — 100.00 чеські корони 19·60 — 20.10, рум. леї 31.00 — 33.00, ліри 35.00 — 37.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 16. квітня ц. р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	2.75 зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.80 „
1 л. молока	0.17 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	2.40 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло і яйця удержана, на молоко слаба.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 16.IV. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кґ. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Молоді кури І. кл.	1.10 зол.
Товщеві качки І. кл.	1.20 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Конкурс

на учительку німецької мови в Жіночій Ґімназії СС. Василіянок в Станиславові. Вимагані повні кваліфікації і бажані поважні референції. Платня після умови. Подання до 15 травня.

50—1—1 **Дирекція**

КІНА

АПОЛЛЬО: Обвинувачую тебе, мамо.
КОПЕРНИК: Чорні очі.
МАРУСЕНЬКА: Чорні очі.
МУЗА: Дім ч. 56.
ПАКС: Химерна Маріетта.
СТИЛЕВЕ: Бурлака знад Волги.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.
поручає власні вироби найкращої якости:
Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Вазелїну до шкіри

Синку до білля
помадкову і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині
ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видав й редагує Комітет У. К. О — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, четвер, 23 квітня 1936. Ч. 29 (928)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Після крівавих подій у Львові.

Агенція „Всхуд" повідомляє: Місто Львів має звичайний вигляд. Всюди панує лад і порядок забезпечений сильними відділами пішої і кінної поліції і густими патролями в цілім місті. Похорон 10 убитих відбувся спокійно. 10 домовин положено на тягарові авта і під сильною ескортою поліції пустими вулицями перевезено на Янівський цвинтар, обставлений сильними кордонами поліції. В похороні взяли участь священик і найблизша родина побитих. Тягарові авта вїхали вглиб цвинтаря. Відтак домовини похоронено в ріжних місцях. —ПАТ повідомляє: Союз Міських Робітників м. Львова оповістив 24-год. страйк. Він почався в понеділок 20 квітня с. р. о 6 год. рано. Члени Союзу Друкарів і робітн. ПАСТ-и також не працювали. Всі організації польських комбатантів заявили готовість допомогти владі у протистрайковій акції. Страйк робітників установ прилюдного вжитку не вдався. В місті спокій і порядок.

Увязнили 1.500 осіб.

Поліція перевела масові увязнення осіб, що брали участь в останніх вуличних подіях. Увязнено 1.500 осіб, судови передано 306 осіб. В тім богато за грабіж.

Слідство против членів похоронного комітету.

Прокуратор притягнув до відповідальности членів похоронного комітету під закидом, що вони довели до крівавих подій на вулицях Львова і не виконали принятих на себе зобовязань. Вони прирекли староству повести похід на Личаків.

Величезні матеріяльні шкоди.

Шкоди від знищення крамниць сягають кілька сот тисяч злотих. Самі вибиті шиби мають вартувати поверх 200 тисяч зл. Загальної висоти шкід покищо не можна точно означити. Лише при одній ул. Сапіги вибили великі шиби в поверх 60 крамницях. Велике знищення видно при вул. Городецькій, де демонстранти підпалили великі склади дерева. Згорів і склад нафти. У львівських броварах демонстранти загарбали кілька тисяч фляшок пива. В укр. церквах і установах також вибили вікна. А саме в церкві св. Спаса при вул. Краківській, в Монастирі ОО. Василіян при вул. Жовківській, в 4 крамницях Маслосоюзу, в богатьох приватних українських купців та в приватних помешканнях Українців. Управа міста списує шкоди. Вибито шиби також у репрезентативнім польськім костелі св. Єлисавети коло головного двірця. З того видно, що тут ділала комуністична рука.

Як большевики воюють по селах.

З Косівщини пишуть нам: Тут безбожні елементи воюють щораз більше. В Рожнові на сам Великдень здемольовано парохіяльне помешкання. В Кобаках згоріли парохіяльна стодола і господарські знаряди, паша і 8 сягів дров. В Кутах вже виарештувано комуністів: се переважно Жиди. (З Дрогобиччини повідомляють нас також про сильну протирелігійну і протицерковну пропаганду).

Бухарін б. голова Комінтерну на інспекції.

Французька преса повідомляє, що Комінтерн вислав до Еспанії свого бувшого предсідника Бухаріна. Бухарін має задержатися в Штрасбургу в Альзації, щоб наклонити альзатських комуністів приняти фінансову поміч від Москви. Відтак Бухарін задержиться в Парижі і відбуде нараду з французькими комуністами в звязку з виборами до французького парляменту. При кінци квітня сподіються Бухаріна в Мадриті. В Парижі відбулися наради французьких і еспанських комуністів, щоб устійнити плян спільного поступування.

Жінки й дівчата на службі Комінтерну.

Американські комуністи для пропаганди в Тихоокеанській фльоті послугуються т. зв. ударними бригадами. Ті бригади складаються виключно з гарних женщин. Над тою справою радили на комуністичнім конгресі. Референт тої справи твердив м. і., що галянтні моряки не хочуть приймити разових пігулок комуністичної пропаганди, їм треба дати ті пігулки під видом гарних жінок. Якже се робиться? Звичайно працюють бльондинки. Женщина зеднавши матроза для себе, згіршує його, змушує стратити голову, витягає большевицьку летючку і каже: Тепер я вам прочитаю про гноблення гарних женщин в модних варстатах. Іншим разом оповідає матрозови про визискування бюрових панночок, служниць і т. д. Розжалобивши матроза зачинає говорити про командантів і „боронить бідних моряків" перед упривілеєними офіцирами. Коли матрози зловляться на жіночу вудку, тоді пропагандистки роблять з них своїх агентів на кораблях. Недавно команда американської фльоти перевела слідство і показалося, що в 90 случаях на 100 матрози були на службі Комінтерну... Можна собі уявити, що така фльота робитиме в часі війни або розрухів... В таких справах большевики майстри.

„Відродження" кличе до праці.

Загальні Збори Українського Протиалькогольного Товариства „Відродження" відбудуться в суботу, дня 25 квітня 1936 р. в 17 годині в домівці Т-ва „Відродження" у Львові при вул. Чарнецького ч. 26 з таким денним порядком: 1) Відкриття Зборів. 2) Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів. 3) Звіт з діяльности Головної Ради. 4) Звіти Делегатів з краю. 5) Звіт Контрольної Комісії. 6) Дискусія. 7) Уділення абсолюторії уступаючій Головній Раді. 8) Вибір Головної Ради й Контрольної Комісії. 9) Внески і запити. На случай неприявности достаточного числа Членів в означеній порі, Збори відбудуться пів години пізніше без огляду на число приявних. Касові зіставлення Товариства виложені до перегляду для Членів в домівці Товариства. Боротьба того Т-ва дуже пожиточна.

Сотик не завадить, а в біді порадить! каже наша пословиця, тому складайте свої ощадности в

КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

ЛЬВІВСЬКА НАУКА

Комуна „цьвіченя" робить...

Всі, що у Львові переживали памятний четвер по Великодних Святах с. р. і завдали собі труду оглянути більші відтинки крівавих подій, стверджують згідно, що ті події робили потрясаюче враження. Люди, що вечером по тих подіях прибули поїздами до Львова, оповідають: Ми мали враження, що се вже не демонстрації а щось більше...

Стрілянина, кров, трупи і ранені та велике знищення. Богато ранених: бо ті, що їх назвиска оповістили ґазети, се тільки частинка дійсного числа ранених. Далеко більше ранених скриває свої рани, щоб не наразитися на евентуальні посуджування про участь у демонстраціях і розрухах. А знищення в місті дійсно великі. Автор сих стрічок зараз на другий день рано по крівавих подіях їздив по місті около півтора години трамваєм, щоб переконатися про те, як далеко сягнуло знищення і кілько шкоди могло воно наробити. Знищені цілі вулиці. Не сотки, а тисячі льокалів мають повибивані шиби у вікнах, позривані шильди, понищені вікна з рамами, а тут і там повиривані навіть зелізні стори в крамницях. Понищені без розбору і великі, елеґантні, богаті склепи в середмістю і цілі перії середних і навіть убогих крамниць, рівно „добре" жидівських як і христіянських. Підпалені склади дерева під св. Юром „прекрасно" горіли викликаючи паніку. Всяка комунікація устала. Тут і там перевернені серед улиці трамваєві вози, тут і там перевернені убогі селянські фіри з соломою, що приїхали на торг. Се мали бути початки барикад. До двох годин велике і культурне місто було здемольоване. Атакували навіть його святині і музеї...

На якім тлі діялося все те у Львові в памятний четвер по Великодних Святах? На тім самім тлі, що і в інших містах Польщі: у Кракові, Лодзі, Ченстохові і т. д. То значить на тлі великого безробіття — і на тлі агітації, що має своє жерело в „прекрасній державі за Збручем." Та агітація в безробіттю і в нужді та в надмірнім обтяженні суспільности не так податками як т. зв. обезпеченнями знаходить знаменитий ґрунт в Польщі. Зрештою подібно як в Еспанії, у Франції, у всіх державах балканських, в державах Полудневої і Північної Америки, в Китаю, в Японії, словом — по цілім світі. Отже се властиво — вже звичайні річи. Є загальне безробіття, є велике незадоволення, отже є й велика нагода для агітації на такім ґрунті. А що вся рація існування большевизму полягає передовсім на вихісновуванню такого стану річей для підготовлення пожежі світової революції, — отже властиво все „в порядку." Все ясне і зрозуміле до тої міри, що знаменито орієнтується в тім навіть звичайне, сіре простолюддя. Наш простий народ каже на те: То комуна „цьвіченя" (вправи) робить...

Дійсно, комунізм переводить великі вправи в кождій країні світа, де тільки запанують нездорові відносини. Переводить очевидні вправи до великої атаки, до нападу на стару культуру людства і на найвисші його добра: на релігію, на Церкву, на упорядковану родину, на основи моралі і життя достойного людей. Се діється нетільки по містах, але вже й по селах. Ще нема тут большевицької влади, а вже большевицькі елементи демолюють в білий день церковні обекти по селах... Порядок подій, форма агітації, причини її успіху, — все те в кождій країні пригадує взірець, який у клясичній формі проявився в Еспанії. Та у львівських подіях є крім того щось спеціяльне, щось особливо поучаюче. А саме: очевидці оповідають, що в деяких місцях демоляцію дорогих вікон переводила зовсім невеличка товпа, часом робили се навіть — два-три підростки! І спокійно дивилися на се навіть елеґантно одягнені люди, що не належали ні до голодуючих, ні до безробітних. І вони ні пальцем не кивнули, ні устами не рушили, щоб перешкодити нищенню публичного добра. Так мало бути при вибиванню вікон у Промисловім Музеї і в богатьох інших місцях. І се, а не що інше — найгрізніша поява того грізного дня у Львові, 16 квітня 1936 р. Та поява свідчить про байдужність публики головного міста сего краю, байдужність людей очевидно неубогих, байдужність навіть на знищення публичного добра, байдужність також на наслідки того, що гряде. Де властива причина сего? А, ніде інде, тільки в дуже довгім „вихованні" рішаючої публики сего міста в атмосфері національної ненависти. Нема найменшого сумніву, що якби так мали жовто-сині відзнаки ті, що били шиби в Промисловім Музеї чи в Міськім Театрі, то публика булаб на них кинулася напевно. Але вони не мали жовто-синіх відзнак і не говорили по українськи, отже могли свобідно робити те, що робили. Навіть в малій скількости, навіть на очах багатьох людей, навіть в білий день, навіть...

Так мститься десятками літ треваюче цькування шовіністичної польської преси на нас, Українців, що повинні бути співгорожанами сеї землі. Те довголітне цькування допровадило польську ментальність до того, що вона реаґує тільки на крик навіть про уроєну укр. небезпеку, але не реаґує на ніяку іншу дійсну небезпеку.

Що більше! Навіть під вражінням останних кривавих подій, що не мають нічого спільного з „українською небезпекою", з такого відповідального місця як з президії столичного міста Львова в формальній відозві викликається перед польським населенням образи з недавної минувшини, — що мають кольорит національної ворожнечі і боротьби. Якіж можуть бути наслідки такої ментальности і такого поведення для людей, що мають таку ментальність і для всего, що вони посідають? Не інакші, як коли хтось, що його майно загрожене повінню, думає, що воно загрожене пожежею... Він очевидно всю свою увагу буде звертати на вогонь, а тимчасом мутна вода повені буде заливати все, що він має. Не пишемо сего злорадно, бо знаємо, що жде нас Українців, нашу Церкву і нашу культуру, коли хлинулаб сюди страшна повінь зі Сходу. Та не пишемо сего також в надії, що наше писання і взагалі наше зусилля може змінити щонебудь у шовіністичній ментальности. Ми вже маємо гіркий досвід в тім, яка карикатура вийшла з наших дотеперішних чесних змагань.

А до нашої католицької суспільности кличемо: Наближається щораз більше дійсно велика небезпека для найвисших дібр всего людства і нашого народу в нім, грізна небезпека для віри, Церкви, моралі й родини. Вже не вистарчає само ширення католицької преси й літератури. Крайна пора подумати над способами вже не тільки моральної, але й фізичної оборони по наших містах і селах. З тим, що треба добре памятати отсе: фізична оборона неможлива без морального уоснования.

А. Ч.

„RYCERZ NIEPOKALANEJ" — В ДІЙСНОСТИ

Францішканський стиль.

3) Ще одно. Не треба забувати, що Непокалянів се не тільки католицька оселя, але й францішканська оселя. І все в нім наставлене на можливо найбільшу покору й убожество. Те наставлення не відразу стає ясне. Та по якімсь часі зачинає домінувати над всім. І тоді навіть та подоба перед брамою і ті витинанки з паперу і вся безстильовість Непокалянова набирають іншого вигляду. То не занедбання, то стиль, великий стиль буденности, доцільне урядження життя так, аби в нічім не ріжнилося від найбуденнішого, найбільше погорджуваного життя малого міточка в глухій провінції. І сама буденність стає чимсь незвичайним та імпонуючим.

Говорив я про те з одним з управителів оселі, в його редакційнім кабінеті в Варшаві. Той бодай не є братчиком, але священиком, доктором двох факультетів. Він їздив майже цілу Европу підчас університетських студій, має ніжне відчуття краси і стилю. Я сказав йому просто, що його „Мали Дзенник" мені не подобається, що він ординарний, але редаґований, що печатає дурну повість і що повинні се направити. Мій співбесідник слухав з усміхом і відповів, що про се ніколи не подумав. „Мали Дзенник" так як „Рицерж" мусить бути буденний, звичайний і „малий". Не печатається він для інтеліґенції, але для найширших мас і хоче говорити до них їх мовою. Його не стати на великі гонорарі, він дотепер дефіцитовий і платити їх не буде. Але так добре і якраз тому що так є, є добре, бо ми робимо тільки малі і буденні річи... Я зрозумів, що ті люди не хочуть бути великими і не бажають, щоб їх уважати за щось гідного пошани. Хочуть бути як св. Франц слугами найменших і найбідніших.

Культура.

Знаменито, але прецінь ви повинні дбати про культуру народу, не обнижувати її, але підносити. Дбають про неї. „Мали Дзенник", хоч скромний і невибагливий, поставив собі за перше завдання поглиблення ринку читачів, щоб ґазета доходила там, де її дотепер ніхто не читав. А притім не дав він самої тандити: є в нім все богато відомостей зі світа, є порядний виклад літурґії Служби Божої. Взагалі рівень не гірший від рівня інших брукових ґазеток, з тою тільки ріжницею, що бруковости в нім нема: се чистий часопис.

Як відомо, „Рицерж Непокалянєй" став предметом дуже острих нападів людей, що закидали йому ширення забобонів і нездорових настроїв. Признаюся, що й я сам у своїм часі досить в те вірив. Та вистарчить переглянути річники тої ґазетки, щоб переконатися, що закид безпідставний і кривдячий. „Рицерж" з католицького становища зовсім в порядку. Не тільки не ширить забобонів, але не можна в нім навіть доглянути якоїнебудь пересади в реклямуванні особливих богослужень. Порядок релігійних вартостей збережений: Господь Бог іде перед Матерю Божою, а Мати Божа перед св. Антонієм, про котрого впрочім мало що чути. Можна, річ ясна, назвати католицизм взагалі забобоном — і з того становища „Рицерж" буде забобонний. Та ні більше ні менше від кождого іншого католицького часопису, присвяченого релігійним справам. Він голосить те саме, що визнають великі французькі католицькі письменники Марітен, Моріяк і инші, котрих власне противники „Рицержа" так шанують. Не треба додавати, що називання католицизму пересудом чи назадництвом, се в нас, у Польщі, щонайменше непорозуміння в термінольоґії.

Куди йдуть зиски?

Перед відїздом з Непокалянова відбув я ще одну неприємну розмову з о. ґвардіяном. Я хотів знати, як виглядає рентовність заведень і що діється з грішми. Я міг надіятися, що стрінуся з відмовою вияснень, бо гроші, котрі платять читачі, дають вони Францішканам в повнім довірю. І ніхто не має права жадати складання рахунків, хіба зверхники і римська Конґреґація для монаших справ. Мимо того ґвардіян зачав описувати мені відразу все подрібно, казав принести головну книгу, вичисляв позиції з поодиноких калькуляцій і взагалі старався дати мені найдокладніший образ фінансового стану оселі. Не хочу мучити читачів повторюванням цифр і переписуванням бізнису. Вистарчить сказати для орієнтації, що коли „Дзенік" ще грубодефіцитовий, „Рицерж" рентується знаменито. Що діється з грішми? Поставив я те питання в простій і брутальній формі: преса закидає нам, що загортаєте величезні суми, котрі йдуть Бог знає на що і де. Кажуть, що загортаєте доляри пригорщами повним рукавом і в вільних хвилях від занять, ви, тобто священики, споживаєте ті „дари Божі" лова очима братії. Ґвардіян навіть не розгнівався. Сказав мені тільки, що Бог буде їх судити зі збереження убожества. Що ніодин з отців немає ніколи ніодної пятигрошівки для власного ужитку і що його, ґвардіяна, рахунки провадить брат книговодець. Перед ним він складає звіти з кождого виданого сотика. Вірю, що каже правду. І повірить в се кождий, хто як я глядів йому просто в чесні і ятрівлені очи.

Добре, але що роблить з грішми?

Річ ясна і не вимагає вияснень: наперед повстав в них і росте Непокалянів. Двох ротаційних машин (з тих одна за 350.000 зл.) не купується без ґрошей, а й ґенератори і мотори Діеля не приходять задармо. Той міліон, котрий менше більше є в машинах Непокалянова, то зиск з „Рицержа". Крім того „Рицерж", що має загального накладу три чверти міліона, дає пересічно 300.000 передплат задармо. Триста тисяч, отже майже половина накладу: хто тільки просить і обіцює, що колись передплатить, дістає ґазетку літами без ніякої оплати. Вкінці є місії: японський Непокалянів сам не може удержатися і 400 до 1.000 долярів місячно мандрує до Наґасакі, щоб піддержати одну з нечисленних польських місійних станиць. Для себе, братів і священиків, не зберіґають нічого крім того, чого конечно потребують, аби могти працювати: коло 90 сотиків на голову денно. Від начального директора і начальних редакторів, від високих спеціялістів аж до послідного шофера і нічного сторожа, всі сплять на таких самих сінниках, їдять ту саму кашу з тих самих цинових тарелів і працюють без віддиху з перспективою, що нічого ніколи не доробляться; без родини, без розривок, завсіди в такім самім поплямленім і сіднім габіті, помітувані зґрабно убраними „оборонцями" і „цьвітом польської культури"...

Бємо на тривогу!

Виїхав я з Непокалянова під вражінням, що треба бити на тривогу і вияснити людям, що така оцінка негідна новочасного чоловіка. Коли істнує міра культурних вартостей і коли головне місце в ній признаємо релігійним і соціяльним цінностям, коли дух має мати першенство перед матерією і творча праця перед яловим мудрагеленням — треба собі сказати, що нинішну культуру репрезентують не ті непокалянці „обо онці" цивілізації, але Непокалянів. Вільму се твердження назад, коли мені хтось покаже щось, що моглоб хоч у приближенню дорівнати ділу Максиміліяна Кольби під оглядом посвяти, любови і справности організаційного зусилля. Та в домо, що другої такої оселі в Польщі нема.

І. М. Бохеньский, О. П.

Хто з наших людей перечитав уважно сей опис і роздумав його а не відзначається повною байдужністю для справи скріплення своєї Церкви і нації, той чейже зробить обрахунок совісти передовсім з самим собою, чи і як підпирав українську католицьку пресу та книжки, а потім обрахунок щодо повіреного йому села або міста. Думаємо, що добре булоб поділитися вислідом такого обрахунку зі своїми сусідами та зі своєю церковною Владою, відтак зробити обдуману і зорґанізовану постанову поправи та перевести в життя ту постанову. Щойно тоді може і в нас розпочатися якесь оживлене життя, а не напів омертвіле животіння.—Ред. „Н. Зорі."

Великі снігові в Німеччині

Від пятниці минулого тижня на терені полудневої і західної Німеччини шаліли нагальні бурі з сильними сніговіями. Ті бурі були місцями катастрофальні. Крім величезних матеріяльних страт є людські жертви. В деяких місцевостях було кілька степенів морозу. Самоходова комунікація була перервана. Потяги стрягли в верстві снігу, грубій на метер. Великі міста були відтяті від світа. Нагальний вітер повиривав богато старезних дерев з корінням. Буря і сніг наробили масу шкід в садах. Колиж відтак сніг стопився зачався вилив рік і потоків.

Венеція під водою

В венецькім заливі панувала оноді сильна буря. Висока морська филя залила значну часть міста м.і. також велику площу св. Марка. Мешканці Венеції не могли опустити ні домів, ні крамниць. На декотрих вулицях рівень води сягав 1 метер. Електричні і ґазові проводи ушкоджені. Тому в декотрих дільницях міста було зовсім темно в ночі. Театри і кіна перервали представлення. Вечірні ґазети вийшли зі значним опізненням.

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит поручає

Браттель і Де Цет

Фабрика церковних виробів

Львів, ул. Шевченка ч. 11 а

Рік заснування 1909 Тел. 220-78

Декотрі виконані роботи:

- Духовна Академія — Львів
- Народна Лічниця — Львів
- Церква на Майзлях — Станиславів і богато інших.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Більше порядку

„Діло" ч. 81 з 16 квітня 1936 р. пише: — Більше порядку! З таким вражінням відвідувало українське населення свої церкви у Львові в часі страстних богослужень у Велику Пятницю та Суботу, як неменш на сам Великдень. При величезному здвизі народу відчувався брак сили, яка вдержувалаби якийсь порядок серед того стихійного руху тисячної юрби, що напр. в архикатедральній церкві св. Юра толочила себе і роздавлювала взаїмно в ріжних напрямах, не позволяючи не то молитися побожним вірним, але навіть священикам правити богослуження при бічних вівтарях. Хаос і нелад при відвідуванні плащениці або при масових причастіях був жахливий. Колись удержували порядок у цій порі наші пластуни та пластунки і тоді інтелігентній людині, непривичній до стиску та штурканини, було можливо зайти до церкви. Сьогодні до тої самої ролі треба би вжити якогось сильного гурта впорядчиків з окремими відзнаками, бо інакше виходять несамовиті сцени, що відстрашують людей від церкви. Треба би теж зробити конець оргіям, які свиняє під самою церквою міське шумовиння, влаштовуючи на ріжні лади експльозії вибухових матеріялів. Всяка великодня стрілянина взагалі заборонена адміністраційною владою і зовсім слушно. Цю заборону не дуже респектують у місті, а вже те, що діялося цього Великодня під церквою св. Юра, переходило всякі границі. Стягнулися сюди з цілого міста темні індивідуа, запиті, з папіросками в зубах та з накритими головами, і під самими вікнами Митрополита банилися в гураганну канонаду, так що в церкві неможливо було богослуження слухати. Спроби деяких старших громадян припинити це гультайство були безуспішні, бо ніде не було видно поліції. Невже нема на те все ради? Невже під самою архикатедральною церквою в часі Богослуження і під вікнами недужого Митрополита має право гуляти безкарно безвідповідальна міська черінь? Відповідь на це питання лишаємо культурному українському громадянству.

Що п. Кет радить правительству

Виленське „Слово" в ч. 79 принесло статтю п. Кета п. з. „Ради, котрих воно не послухає". В ній подає автор такі ради польському правительству:

Зміст: Перша рада. Треба скінчити з розпряженням адміністрації, треба здержати парцеляцію Польщі між кліки. — Друга рада: Треба перестати страшити ендеків розвязанням їх партії. То до нічого не провадить. Навпаки прем'єр повинен розвязати комісарські „байрати" по великих містах і допустити ендеків до співвідповідальности, хочби в тій ділянці. — Третя рада: Таксамо треба перестати „розвалювати" ППС (Польську Партію Соціялістичну) при помочи ЗЗЗ (Зжешене Звьонзкув Заводових) і инших комбінацій. Та метода не має ніякої вартости для п. Косцялковского. Для польського правительства тепер богато важніше, щоб не допустити ППС до спільного фронту з комуною, ніж розбивання тої партії. — Четверта рада: Знайти відповідного міністра освіти, котрий зліквідувавби наслідки роботи б. міністра освіти Януша Єнджеєвича. В ділянці високого шкільництва треба ліквідувати боротьбу з ендецією, сперту на уживанню большевізуючих фраз. В середних школах треба, навпаки, зробити те саме, що большевики: вернутися до старої системи. В народнім шкільництві треба також знайти якогось фахового ліквідатора катастроф. — П'ята рада: Привернути правительству характер „правительства маршала Пілсудского". Треба надати правительству знов двосторонний, правицево-лівицевий характер. Суспільну лівицю досить яскраво репрезентує міністр Понятовский. Треба, щоб у правительстві засіда особистість, котра булаб тим для поміркованих і католицьких кругів, чим п. Понятовский є для радикальної і революційно-суспільної інтеліґенції.

З передвоєнних практик ендеції

„Век Нови" ч. 10.452 приніс статтю п. з. „З передвоєнних практик ендеції". В ній читаємо:

„Від одного з наших читачів одержали ми отсю статтю з просьбою помістити її:

Порушення в останнім часі в соймі ролі „Стронництва Народового" стрінулося з живим відгомоном у суспільности. Бо дійсно, ряд ексцесів, що були пляново зорґанізовані і повторялися та часто збігалися з собою як щодо їх форми так і середників, міг викликати занепокоєння. Адже не трудно завважити, що соціяльні умовини, котрі в висліду господарської кризи в першій мірі, в ряді середовищ можуть зовсім легко відвертати увагу ширших кругів від властивої пружини т. зв. „народового руху". Без сумніву, загальна нужда, особливо в середовищах робітничих і дрібного рільництва, отвирає легкий терен діяльности і демаґоґії для елементу, котрий на незадоволенню, на неґації й на заколоті хоче спирати політичні порахунки на будуче. На чімже спирається та „діяльність", що становить її зміст? Надармо шукали ми відповіди на се питання які на інші, в роді як практично поправити життя мас, працюючих у Польщі в промислі і рільництві. В заливі ендецької літератури останніх часів — леґальної й нелеґальної — знайдемо пашквілі, летючки, видавництва, котрих ціль аж занадто наглядна. Се не практичні вказівки, як усувати біду, навіть не такі, які вказують шлях орґанізації суспільности для здійснювання річевих зусиль. Одинока їх ціль — підважування державних властей в очах горожан і ширення зневіри у здібність Польщі протиставитися господарській кризі. Колиб ми мали коротку память, ми моглиб припустити, що маємо тут діло з браком зрілости. Одначе знаємо постійну і стару представницю й герольда польської анархії, — знаємо й методи її ділання; через фальш до зневіри, а через нелад до анархії. Чиж то не шляхом фальшу скривила ендеція через Народову Ліґу ідею національного скарбу, твореного з упертістю і присвяченням справі незалежности З. Мілковским у другій половині м. століття? Брехня і фальші у звідомленнях партії до комітету національного скарбу, щоб вимантити гроші, спричинили, що Мілковский рішився напятнувати їх в відкритім листі, оповіщенім у пресі. Адже подібно було і з неславною поїздкою вождя ендеції Дмовского в р. 1904 до Японії. Одержавши гроші від фабрикантів, впровадивши в блуд Мілковского, видобуває від нього поручаючі листи до Японії — і не інформує нікого, навіть партійні власти, про ціль подорожі. Щойно по повороті відкриває ціль своєї поспішної прогульки. Висилання представника Ліги до Японії мало на ціли передовсім... забезпечення з тамтої сторони від спроб викликання розрухів на нашім (польськім) ґрунті. Побоювання в тім напрямі, як виявилося, не були пусті. Гордий з удачі своєї місії і певний збаламучення суспільности пише в 1905 р.: „Ціль конкретна, реальна в теперішній хвилі, може бути тільки поставлена на тлі приналежности польських земель до російської держави." А коли мимо таких натхнінь революція 1905 р. почала жити, предложив рос. міністрови Вітте — допомогу в гнобленні „польської анархії." А коли Вітте не повірив у силу ендеків, сі останні на власну руку розпочали боротьбу з соціялістично-незалежницким рухом. І на вічу в Фільгармонії, в січні 1907 р., хвалиться вже Дмовский: „Проти соціялізму напружили ми всі сили. Мусимо признати, що в боротьбі з соціялізмом ми мусіли пролити братню кров."

Ось з часу революційних боїв, відроджування визвольної думки і думки про збройні подвиги, виступає в усій огнилі ендецька тактика. В чужій службі, з власної волі, майже з ентузіязмом починається боротьбу з власною суспільністю, котра бореться за своє визволення. Як се назвати — стидно вимовити!"

Яких священиків хочуть Японці

„Оссерваторе Романо" пише: Катол. священик японського роду о. Тотсука оповістив в журналі „Космос" статтю про причини дуже повільного поступу місійної праці католиків в Японії. Зміст: Суть національної вдачі Японців полягає на замилуванні в науці й мистецтві. Отже місіонарі, що не розуміються на японськім мистецтві і японській науці, не можуть мати поважання й успіхів в Японії. Крім того Японці стоять високо під оглядом моральним. Одна з головних перешкод в поширенні католицизму в Японії полягає на тім, що Японці знають про упадок моралі в Європі й питають місіонарів, чому вони не працюють в Європі над піднесенням моралі, а їдуть навертати Японців. Отже успіхи в навертанні можуть мати в Японії тільки місіонарі, що під морально-обичаєвим оглядом стоять спеціяльно високо й доходять до меж святости, бо Японці хочуть бачити приклади моральної величі, що їх зворушувалиб і внутрішно захоплювалиб. — Річ ясна, що такі священики потрібні тепер не лише в Японії. Такі можуть мати успіхи і в сих тяжких часах. Вони придалисяб передовсім в деяких краях Европи.

Закладайте католицькі бібліотеки!

Св. Отець про сухоти

Недавно св. Отець приняв делеґацію італійського товариства боротьби з туберкульозою. Підчас приняття Христовий Намісник сказав м. і.: Сухоти се страшний і підступний ворог. Тому благословенна діяльність тих інституцій і товариств, що поборюють туберкульозу. З приємністю треба згадати незабутнього Пастера. Його винаходи спинили похід смерти на однім відтинку. Св. Отець тішиться, що вчені присвячують тільки зусиль, щоб стримати похід смерти. Він буде молитися за ті зусилля. Вкінці св. Отець пригадав слова Божественного Спасителя про те, що коли ми щось зробимо для тих найменших, зробимо се для Него.

Нові видання в Большевії

Повне видання всіх творів фільософа Ґеґля.

На останнім засіданні рос. Академії Наук ухвалено „слєдуя указаніямъ тов. Сталина" велику збірну працю на тему „Царизм і західно-европейські революції XIX ст." Далі ухвалено видати тритомову академічну історію фільософії, велику збірну працю п. з. „Розвиток фільософічної думки в СССР за 20 літ" і викінчити 15-томове повне видання всіх творів німецького фільософа Ґеґля в російськім перекладі. Розуміється, все те буде заосмотрене в „відповідні" коментарі, зредаґовані в комуністично-матеріялістичнім дусі.

Вимова цифр

Про цифри часто говорять, що вони „сухі". А одначе перз ними можна висловити дуже багато, — значно більше ніж словами. Таку вимову мають власно цифри, що торкаються виелідів тягнення третьої кляси тридцятьпятої Державної Льотерії. Спеціяльно останній день, 17 б. м., був багатий у великі виграні, обильно засипуючи каси численних власників льосів. Цього дня впали три виґрані по сто тисяч злотих, дві по пятьдесять тисяч злотих, чотири по двадцять тисяч злотих, і, очевидно, одна денна виграна — двацятьпять тисяч злотих, не числячи багатьох соток менших виграних. — По сто тисяч виграли числа: 161.477, власність п. п.: П. Я., М. В., З. С. і Н. Я., замешкалих у Великопольщі; 192.588, що його окремі четвертини знайшлися в руках п. п.: Ґ. К. Й., П. А. і В. С., мешканців Варшави, Кракова і Хойниць; 104.798, що є в посіданні п. п.: В., Е., П. і Н., що мешкають у Львові, Коломиї і Крешовицях. — Три виграні по пятьдесять тисяч злотих припали числам: 182.097 у Сосновці, 64.051 на Праві й 28.798 у Варшаві. — По двацять тисяч злотих отримали власники льосів: 94.526 і 143.821 у Варшаві, 86.619 у Радомі й Варшаві, 13.540 у Кракові й 190.650 у Ярославі, Горлицях, Цешині й Пулавах. — Врешті деякі виграні по 25.000 зл. припали числам: 166.798 (п. п.: Давенґелевский, Й. М. і С. Ґ. з Варшави і п. А. Лепський з Лохова), і 20.688 і 76.228 у Варшаві. Незадовго, бо вже сьомого травня б. р., починається тягнення четвертої кляси з головною виграною міліона злотих. Отже треба поспішитися з відновленням льосів до тої кляси, щоб уникнути якихбудь трудностів у розграниці за міліон.

Лікарський фейлетоник.

Електричність - розсадник ґрипи?

Визначний анґлійський лікар Віліям Ґамер написав в „Анґлійськім Медичнім Журналі" статтю про епідемії ґрипи з років 1933, 1934 і 1935. Він твердить, що частинки наладовані електричністю можуть бути найважнішими чинниками розширювання ґрипи, ба, може навіть тими невидними і віддавна пошукуваними заразками тої грізної недуги. В. Ґамер вірить, що тайна ріжних типів ґрипи лежить в ріжнім способі реаґування поодиноких людей на електричні явища в атмосфері. Анґлійський лікар заявляє, що він особисто має сильні болі голови й терпить на безсонність підчас кождої бурі. Він пригадує страшні знищення, котрі спричинила ґрипа підчас виїмкових посух в рр. 1933 і 1935. Нова теорія про ґрипу викликала велике зацікавлення в медичнім світі. Цікаве те, що простий народ в деяких околицях уже давно передтим говорив, що електричні проводи шкідливі тай навіть зривав їх, але се уважали забобоном.

Які є ще
Православні Церкви?

Є їх покищо 15 (крім вичислених передтим), а всі вони „незалежні" від ніякого головного релігійного центра, зате зовсім залежні від світської влади...

В чч. 27 і 28 „Нової Зорі" подали ми на основі статті дра Г. Коха в журналі „Ost-Europa" відомости про сучасний стан російської православної Церкви в СССР і на еміграції. Як ми бачили, той стан незавидний. Бо православна Церква в СССР майже зовсім зруйнована большевиками. А російська православна Церква на еміграції була аж до недавна розбита і розсварена. Чи спроби її обєднання, підняті в останнім часі, будуть мати тривкі наслідки, покаже будучність. Всеж таки частина тої Церкви і далі не обнята тими спробами.

Та крім російської православної Церкви в СССР і на еміграції є ще інші православні Церкви. Ті Церкви є в Европі, в Азії і в Африці.

Кількож є ще православних Церков на світі крім російської та який їх стан?

Відповідь на отсі питання й становить *дальший зміст статті дра Коха.*

Отже православна автокефальна Церква в Польщі. Вона має понад 3·5 міліона душ, головно Українців, крім того Білорусинів, Росіян і Чехів. В ній є 5 діецезій з округло 1500 парохіями, оден богословський факультет (при варшавськім університеті) і дві духовні семинарії (між ін. в Кремянці). Головою православної Церкви в Польщі є митрополит Діонізій. Він живе у Варшаві.

Що торкається відношення між православною Церквою в Польщі і державою, то те відношення ще остаточно не управильнене. Одначе в підготовних працях в справі скликання установчого Собору православної Церкви в Польщі, що відбуваються вже кілька літ, представники правительства беруть постійно участь. Державна дотація для православної Церкви в Польщі виносить на 1936/37 рр. 1,333.000 зол., себто на 32.000 зол. менше як в попереднім році. На православний богословський факультет у Варшаві, що в лютім 1935 р. обходив 10-ліття свого істнування, записалося на зимовий піврік 1935/36 30 нових студентів.

Особливу увагу звертає др Кох на становище супроти держави і правительства митрополита Діонізія. Як зазначує, митроп. Діонізій не пропускає ніякої нагоди, щоб заакцентувати свою вірність польській державі. Він також отверто підпирає правительство в ріжних політичних справах. Впадало загально в очи, пише автор, що в минулім році підчас деяких православних богослужень у Варшаві вперше співали польські пісні.

Всеж таки в тім відношенню — пише др Кох далі — є деякі хмари: майно православної Церкви в Польщі все ще не забезпечене. Вправді т. зв. ревіндикаційне поступування, що його розпочав був латинський епископат проти православної Церкви в Польщі в ціли відібрання їй величезних церковних дібр, численні судові вироки, також Найвисшого Суду, віддалили. Одначе латинський Епископат намагається осягнути свою ціль через адміністраційні власти і в минулім році дійсно осягнув многократні переміни власности.

Автономна православна Церква в Латвії після вбийства її архиепископа Івана Поммера (12 жовтня 1934 р.) й досі не має голови. Причина: її невияснена ерархічна залежність. З одної сторони виступив з претенсіями до неї бути її найвищим духовим керманичем московський заступник Патріярха, а з другої — вірні латвійської Церкви не хотіли признати тих претенсій і пробували наблизитися до якогось іншого Патріярхату. Коли на відповідний запит сербський Патріярх Варнава дав виминаючу відповідь, вірні латвійської православної Церкви звернулися до Патріярха в Константинополі і йому остаточно підчинилися.

Православна Церква в Естонії має на основі перепису населення з 1934 р. 212.764 душ себто 19% всього населення (на 874.026 душ лютерського і 2.327 душ католицького віроісповідання). Серед православного населення число Естонців і Росіян мається як 4:3. В 1935 р. в устрою православної Церкви Естонії переведено реформу; ціль її — скріплення естонсько-національної центральної влади. З днем 1 вересня 1935 р. перейшла естонська православна Церква на новий стиль календаря. Тут належить згадати, що вже в рр. 1930—32 частина естонського православного духовенства вела переговори з Римом в справі унії та що справа та актуальна й далі.

Автономна православна Церква в Фінляндії відбула в 1935 р. свій 4-й краєвий Синод. На нім вирішено між ін. перекласти церковні закони на фінську мову. Фінська православна Церква підчиняється Патріярхови в Константинополі.

Православна Церква в Чехословаччині має трьох епископів. Її головний терен — Закарпаття. В 1935 р. відбулося посвячення православної Катедри св. Кирила і Методія в Празі. В нім крім 3 краєвих православних епископів взяв участь також сербський православний епископ Дозитей з Загребу, що в перших роках по війні в Чехословаччині, зокрема на Закарпатті, вів дуже живу православну пропаганду. Переходи на православія відбуваються на Закарпаттю і далі.

В православній автокефальній Церкві в Ромунії відбулося в останнім часі кілька змін на епископських престолах.

Так в Чернівцях помер митрополит Нектарій (Котлярчук) і на його місце вибрано хотинського епископа Висаріона. До Хотина прийшов Тит, доси вікарний епископ в Букарешті.

Так молдавським митрополитом вибрано 79-літного Нікодима, що є одним з перекладчиків Біблії на ромунську мову.

З Бесарабії повідомляють, що віроісповідно-православні школи, які з занятям краю Ромунами в 1917—1918 рр. були припинені, тепер мають знов віджити та перейти як церковні школи на етат держави. Внаслідок зближення між СССР і Ромунією передали совети церкву колишнього російського посольства в Букарешті Ромунам, одначе з характеристичним застереженням, щоб богослуження в тій церкві правилися тільки в ромунській мові.

Майже рівночасно з поїздкою російських православних епископів до Англії відбулася в Букарешті англікансько-православна конференція в ціли поглиблення взаїмних відносин православних Церков англіканської і ромунської. На тій конференції промовляв між ін. ромунський Патріярх з Букарешту Мирон. Його промова не дає надто великих надій на близьке обєднання обох Церков.

Одна з найповажніших православних Церков се Православна Церква Сербії. На її чолі стоїть Патріярх Варнава. Він в 1935 р. обходив потрійний ювилей: 30 літ як монах, 25 літ як епископ і 5 літ як Патріярх. Се оден з найвизначніших князів Церкви православно-словянського світа. Його значіння під політичним оглядом зросло особливо після вбийства югославянського короля Александра I через покликання його до Реґенційної Ради Югославії. В церковній области ріжні сторони радо звертаються до нього як до розємного судді в ріжних справах православної Церкви. Особливу увагу присвячує Патріярх Варнава своїм землякам за границями Югославії, головно в Ромунії. Так заключив він договір з православною Церквою в Ромунії про заспокоювання релігійних потреб сербської православної меншини в Ромунії і ромунської в Югославії. Той договір забезпечує тим меншинам взаїмну церковну автономію під оглядом мови й адміністрації; між ін. він забезпечує їм своїх власних священиків, учителів і свої віроісповідні школи. В останніх часах надходить чимраз більше вістей про переходи в Югославії на православія. Ті переходи відбуваються передовсім у переважно православних областях Нового Саду серед тамошних уніятів; та вони мають місце також серед католицьких Хорватів і Словінців. Се наслідок спеціяльної діяльности двох право-

---

На сходах

Гумореска з Парижа.

— Кудиж так скоро, мила? Ще лиш одинацята.

— Не можна, дорога, не можна! В дома муж чекає. Зрештою — я говію. Рано вставати, до церкви треба помешкання прибрати.

— Щож такого... Я також говію. Пождіть, проведу Вас до долішного поверха.

Вони обі вийшли на сходи. Ольга Петрівна натиснула ґузик електричного світла, осторожно замкнула двері своєї кімнати.

— Одну хвилинку... Ще щось хотіла я сказати... Про що? Ах, так. Про Гітлера. Так ви думаєте, заосмотрюватися в продукти не треба? А я, признаюся по правді, вже купила бараболі. Стереженого Бог стереже. Ви представляєте собі, душечко, що то буде, коли надлетять німецькі літаки й зачнуть бомбардувати? Магазини позамикають, всі крамарі порозбігаються по ріжних притулках... В кого тоді купити? Ні, по мойому, той Гітлер уже занадто... Не можнаж справді бути в Европі таким анфантерріблем! Всі поводяться солідно, згідно з договорами, а він як шибай-голова! Ні ґувернанток не слухає, ні старших...

— Ну, гарно, моя дорога: а що з того приводу говорить Евген Василевич?

— Евген Василевич? Ах, мила, що може говорити Евген Василевич! Я давно його вговорюю: — Ґеню, нам доконче треба купити протиґазові маски! — І щож? Тільки сміється... „Лиши дурниці"... Гарні дурниці! Головне, адже, тепер ґази не те, що давніше. Тепер ґазів великий вибір! Є якийсь гіркий, є якийсь оцтовий, чи що, сільний, йодовий, хльоровий... Проти кождого, кажуть, треба окрему штучку прикручувати до носа. А без лекції як навчитися? Я навіть з лекцією не представляю собі: чи можна вгадати, що Німці згори кидають? Дійсно, з початку прийдеться прямо понюхати, чим пахне... Пссс. Що то? Хто виходить?

Двері з сусідної кімнати нагло розтворилися. Зявилася постать в барвистій піжамі. І грубий мужеський голос різко залунав на сходах:

— А сакре ном де Діе! Ан вуала ассе! (Ради Бога! Досить того!)

— Зійдім вниз, стишено пробормотіла Ольга Петрівна, коли двері замкнулися. Такий дурень той Жаме!

Задержавшись на слідуючій терасі, Ольга Петрівна зневажливо глянула вгору і натиснула ґузик електричного світла, щоб огонь не погас. І промовила:

— А ще виступає в обороні свободи... Соціяліст! Ліпше доглядавби за жінкою, більше користи. Коли тільки йде до праці, до тої прекрасної Одетти сейчас зі всіх сторін сунуть якісь безробітні молоді люди. Взагалі, якби так я не говіла, росказалаб вам!..... Я нераз мала з ним також розмовоньки. Про соціялізм. „Не турбуйтесь, пані, — каже він — в нас не Росія, в нас соціялізм буде ликувати постепенно, мирним шляхом." Так, так, хотілаб я побачити, яким то мирним шляхом! Вільгельм Другий також думав, що Німеччина не Росія, а чкурнув? А король Альфонс також думав? А які штучки зачнуться тут, коли комуністи возьмуть верх! Се їм, дійсно, не Росія. За кожду тарілку буде бій, за кожду ложку й за вилки — боротьба! Вони уявляють собі, що при їх сильнім почутті власности комуністів легко побідити. Адже у місцевих комуністів є точно таке саме почуття власности! Їм також, за щоб то не було, захочеться заволодіти чужими

славних сербських епископів: Дозітея з Загребу та Іренея з Нового Саду, і також спеціяльної пропагандистичної літератури. Так нпр. в 1935 р. вийшов православний молитовник в словінській мові. Як др Кох припускає, — се протиміра проти словінського богослужебника для латинської Церкви, леґалізованого конкордатом між Югославією і Римом з 1935 р.

Православна автокефальна Церква в Болгарії й далі займає супроти Патріярха в Константинополі негативне становище, хоч знов мали бути численні проби посередництва. Болгарська Церква присвячує живу увагу вихованню молоді. Від кількох літ день 4 грудня став в Болгарії загальним „днем православної молоді". В 1935 р. засновано там окрему церковну часопись для молоді.

Православна автокефальна Церква в Греції занята під теперішню пору внутрішними реформами. Повстають недільні школи, почав працю заснований недавно Інститут для православного виховання в Атенах, на атенськім університеті створено релігійно-психольоґічний відділ. — В 1934 р. приняла також грецька автокефальна православна Церква григоріянський календар. Одначе проти того виступила була частина грецьких епископів. Їх за те усунено з їх урядів. Та в 1935 р. вони погодилися з новим календарем і по відбуттю кари в монастирях вернулися назад на свої давні місця.

На чолі православної Церкви в Альбанії стоїть архиепископ Висаріон з Тірани. В минулім році звернувся він знов до короля Ахмеда Зоґу з пропамятним письмом у справі положення православної Церкви в Альбанії.

Православне автономне архиепископство на Кипрі й далі остає без своїх ерархів, яких англійська влада виселила з острова. Виселені епископи зійшлися вправді в Палестині, щоб порозумітися в справі скликання кипрського Синоду за границею, одначе до порозуміння між ними не прийшло.

Історичний византійський вселенський Патріярхат в Константинополі під теперішню пору в повнім занепаді. Його територія по упадку европейської Туреччини обіймає нині ледви околиці Константинополя. Крім того його значіння підриває всякими способами сучасне ліберально-безбожницьке турецьке правительство. Зразком відношення сучасного турецького правительства Атта Тюрка (Кемаля Паші) до релігії взагалі є заборона духовенству носити публично священичий одяг. У відповідь на ту заборону Патріярх Фотій II проголосив себе добровільним вязнем у своїм осідку в Фанаріоні на Золотім Розі. Тут він 29 грудня 1935 р. й помер. Його наслідником вибрано найстаршого епископа Синоду, митрополита Веніямина з Гераклеї.

Також православний вселенський Патріярхат в Александрії (Єгипет) утратив в минулім році свого голову патріярха Мелетія IV, він помер в липні 1935 р. Мелетій був передтим в 1922—1923 рр. патріярхом в Константинополі. Колиж Туреччина мировим договором в Льозані (1923) вимогла на Греції т. зв. „виміну населення" і внаслідок того виселила з Малої Азії і з Константинополя 1½ міліона Греків, то та сама доля стрінула й... вселенського патріярха в Константинополі, Мелетія. Патріярх зразу пробував спротивитися тому. Одначе не найшов зі сторони балканських православних держав ніякої піддержки. Бо сербська православна автокефальна Церква була проти нього як модерніста і новатора за те, що він ввів до православної Церкви новий григоріянський календар. А грецьке правительство, котре доси було його протектором, полишило його з політичних зглядів і з причини власної безсильности. Кінець-кінців турецьке правительство збройною силою приневолило патріярший Синод до того, що він скинув Мелетія з патріяршого престола (1925) й на його місце посадив Василія III. Після того Мелетій удався на Афон. Відти в 1925 р. покликано його на патріярший престол в Александрії. Весь Александрійський Патріярхат має мати 200.000 душ, 111 священиків, 84 церкви, 16 молитовниць, 5 монастирів і 3 церковні часописи. Александрійському Патріярхови підчинені Південня Африка, Бельґійське Конго і Мадаґаскар — разом 1 епископ і 17 священиків.

Православний патріярхат в Антіохії в останнім році звернув на себе увагу спротивом епископа Епіфанія з Ляодикеї.

Найменший з 4 православних „вселенських" патріярхатів се патріярхат в Єрусалимі. Він від чотирьох років був необсаджений з причини спору Арабів і Греків за той патріярший престол. Вкінці завдяки зручности Греків й Анґлійців Синод в липні 1935 р. вибрав православним патріярхом в Єрусалимі Грека, архиепископа Йордану Тимотея.

Такі є ще православні Церкви під теперішну пору в Европі, Азії й Африці. Зоріентуватися в їх розбиттю та в їх взаїмовідносинах і ріжних інтересах — не легка справа... Всі ті православні Церкви — се відстрашаючий приклад того, до чого мусить докотитися релігійна спільнота, коли відірветься від Христового Центра, Апостольської Столиці в Римі.

Переслідування християн

З Бейруту звідомляють: В Іраку власти зачали переслідувати християн. В м. Дябель Сіндяр була масакра християн. Ся місцевість положена недалеко тої місцевости, де тому два роки була різня католицьких Асирійців. Тепер переслідують т. зв. Єшідів. Се старе християнське племя семітського походження. Воно живе по части в Грузії, почасти в Іраку.

Гітлерівська пропаганда

Французька преса подає ось які подробиці про засяг і засоби гітлерівської пропаґанди між Німцями закордоном: Німецьке міністерство освіти видало в 1935 р. 110 міліонів марок на пресову і радієву пропаґанду. Крім того видано 25 міліонів на корупцію, 50 міліонів марок для закордонних союзів і 20 міліонів на пропаґандивну діяльність „Ґестапо". Під контролею німецького мін-ва пропаґанди стоїть 307 закордонних часописів. В Ромунії є 50 гітлерівських видавництв. Вони дістають підмоги з Німеччини. Закордонну пропаґанду провадять члени закордонної розвідчої служби, Райхсвери і Ґестапа. Число тих аґентів подають на 2.450 осіб. Їм помагає коло 20.000 інформаторів. Закордонна пропаґанда спирається на орґанізаціях „Фольксбунд фір дас Дайчтум ім Авслянд" і „Дойчер Шуцбунд". Перша орґанізація займається головно вихованням, друга бореться за права німецьких меншин.

Неопоганський націоналізм

на Мадярщині.

Новопоганський націоналізм на Мадярщині змагає до створення власного культу. В центрі його кладе старомадярського національного божка Гадура. На днях відбулося перше прилюдне вінчання після нового обряду. Перевів його новопоганський жрець перед каміняим вівтарем Гадура. На горішній части рамен наречених зробив заріз, кров з їх ран змішав у чаші з вином і вилив в огонь.

Большевицька вдячність

„Оссерваторе Романо" подав недавно цікаві подробиці про долю бувших співробітників Леніна. Вдова по Леніні Крупская інтернована коло Москви. Їй остро заборонено займатися політикою. Бувший „президент" України Раковський карається на Сибірі. Каменев і Зіновев замкнені в тюрмі на Уралі. Кляпніков, що перевів революцію в Петрограді в 1917 р., тяжко хорий чекає смерти на засланні на Сибірі. Крім того богато співробітників першого диктатора Росії розстріляно — без суду. (Розуміється, подібна доля жде й тих большевиків, що тепер при владі).

Батьки і діти

Повітовий суд в м. Дайреті в Єгипті розглядав недавно цікаву справу. Сини, внуки, правнуки і праправнуки шейка Абдуль Ґанада Дарвіша внесли скаргу до суду, щоб узнав Дарвіша несвоєвільним, бо він має вже 131 літ. Шейк Дарвіш боронився в суді тим, що він зовсім не старушок, бо зберіг свої фізичні і духові сили. Був він 18 разів жонатий. Тепер ще має дві жінки. Кілько мав всіх дітей, вже не памятає. Знає тільки, що жие дотепер 18. Супроти такої оборони шейка суд віддалив скаргу милих потомків.

Де найбільше сліпих

Китайська статистика подає, що в Китаю на кождих 1000 мешканців є 35 сліпих. Причина такого високого відсотка сліпих та, що Китайці часто потирають очи брудними руками. Слідує запалення очей, котре в 99% кінчиться повною втратою зору. В великих китайських містах блукають тисячі сліпців. Для них нема ніяких захистів, хіба котрась з християнських місій заопікується нещасними. Одначе супроти величезного числа сліпих поміч християнських місій невистарчаюча.

Гумор. — Зрозумів. — Вам трафився певно якийсь випадок на мотоциклі. — Ет, дрібниця: попсувся циліндер. — А хтож їздить на мотоциклі в циліндрі.

річами. І як вони всі будуть чубитися! Дим з ушей їм піде... Почекайте... Чи не зійдемо дальше вниз?..

Несподівано відчинилися двері одної з кімнат. Зявилася якась дама в халаті. І рознісся різкий верескливий голос:

— Ме с-е-тенсіппортбль анфен! Же ве дормір! Алле ву-з-ан! (Се невиносиме вкінці! Я хочу спати! Забирайтеся звідси!).

— Також штучка... — заговорила Ольга Петрівна зійшовши на низшу терасу. — Шістьдесять пять літ, три дочки, одну параліж вспів уже розбити, а вона мажеться, фарбуеться, на дансінґи ходить. Тьфу! Господи, здержи мій язик! Взагалі, дім у нас, скажу вам... На шестім поверсі живе божевільний купець, дітей катуе, на пятім — соціялісти, на четвертім — комуністи, на третім — танцюристка, низше — родина оцінника заставного дому, — жінка майже вдова — четвертий рік муж у тюрмі. Крім нас тільки один русский, ось на сій терасі. Та й той — насіннячко... Жінка недавно приходила до нас жалуватися: „Подумайте — говорить — життя нема: Задумав писати спомини, засів у їдальні і не пускае туди, коли пише. — Мені — каже — треба зібрати думки, тому від десятої до четвертої години вважай їдальню демілітаризованою полосою! Не смій входити з посудою." А коли вона запротестувала проти тої области, представте собі, наложив на неї санкції! Не дае грошей. — „Я — каже — тобі не Льокарно! Ти мені, прошу тебе, не вимахуй руками, не роби символічних рухів!" А потім... Що се? Хто то в стіну стукае? Біжім... Господи!... Навіть поговорити не дадуть... Ну, всего гарного, мила.

— До побачення, моя дорога.

— Почекайте... Я хотіла ще щось сказати... Так, про неґуса. Муж, коли я з ним сперечаюся про Абісинію, чомусь каже: „неґустібус нон діспутандум." А міжтим чиж Італійці не звірі? Зрештою, іншим разом. Ні, коли виграю міліон, обовязково звідси виїду. Не бійся, пишуть всюди: „Ліберте, еґаліте фратерніте"... А в дійсности... Комман? Кеске ву діт, мадам? (Як? Що ви кажете, пані?).

Сорте! Сорте, же ву прі!

(Забирайтеся,забирайтеся, прошу вас!) — подратовано крикнула сторожиха ізза темних скляних дверей.

— Уй... Бон, мадам. Ну сортон. (Так... Добре, пані. Ми виходимо). Пращайтеж, мила. Прийдіть!

— Пращайте, моя дорога. І ви також. Не забувайте. А. Ренніков.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Відвідуймо й пізнаваймо музеї!

1. Історичний Музей міста Львова.

Сьогодні, в часи „модернізації” цілого життя, в часи нівелювання всіх індивідуальних рис у будинках, установах, людях, — в часи, коли замість достойних, оригінальних, повних краси й поваги будівель наших міст, бачимо вигідні, але позбавлені краси, комфортові, але нудні будинки, касарняного типу, — лишаються лише збірники старинних річей, що нагадують минуле. Се музеї. Війшовши до музею, відчуваємо подих старовини, тих — може й не кращих, але всежтаки — інших часів. Зі стін і з інших місць музеїв дивляться портрети, а по боках стоять старі гармати, мечі, — або памятки культури, починаючи з доісторичних часів.

Війшовши до музею, відчувається всім єством звязок з традицією, почувається, що ми й наша доба — лише звено в ланцюгу історичних подій, але воно держиться тісно раніших, попередніх звен.

Ті всі думки насуваються, коли заходимо до „Історичного Музею міста Львова”. Вже сам вид каменици, де містяться збірки музею, дихає старовиною. „Чорна Каменица” — бо так тепер називається будівля у Львові, в Рин-ку, ч. 4 — мовби згори призначена на музей. Будівля походить з XVI століття, але завдяки вмілій праці консерваторів вона назовні й унутрі удержана дуже добре. Вже зверхний вид каменици з чотирма фігурами на фронті над дверми й над вікном, з орнаментом вище третього поверху, і сама чорна краска каменя, з якого вона збудована, нагадує давне минуле міста — як, впрочім, і цілий ринок у Львові. Те саме враження маємо в середині. Одвірки різьблені в камені, на однім т. зв. „деісус”, себто Ісус Христос розпятий на хресті й під хрестом особи. В такій каменици музейні збори роблять ще глибше враження.

Як лише на дзвінок відчинить возний двері до „Чорної Каменици”, зараз у передсінку бачимо вже камяні різьби, а саме фрагменти архітектури львівських будинків, тепер уже не існуючих, гробові плити з неіснуючих цвинтарів і т. п. Се т. зв. ляпідарій, камяні памятки міста Львова, зібрані разом. Зараз на право двері з надписом: „Кустос музею”. Входиться туди до канцелярії музею. Кустос п. др Лукія Харевичева, асистентка пок. професора Птасьніка у львівськім університеті, вкладає велику працю в упорядкування музею. П. др Харевичева є редакторкою „Бібліотеки Львівської”, що видала вже кількадесять праць з історії Львова — між іншими основну жерельну студію п. дра Харевичевої про домівку музею, її оснування й розвій.[1]) З канцелярії вхід до маленької, темної кімнатки, тепер підручної комірки.

Музейні збори містяться на поверхах — першому і другому. Не розміщені там ще всі експонати, бо замало місця. Каменица має ще й третій поверх, але там іще є приватні помешкання. У сходовій клітці, як ідеться на перший і на другий поверх, завішені великі фотографії ріжних обєктів сучасного Львова (всіх 35), замітних своєю красою, старинністю, або просто характеристичних.

Входжу на перший поверх. Вже в першій салі на тій стіні, що й двері, завішений фантастичний портрет Князя Льва Даниловича (ок. 1250—1301), основника Львова. Се велике погруддя нашого Князя в короні, з булавою й у панцирі, накиненім киреєю з соболів. За ним вид міста Львова з XVII століття. Се копія з половини XIX ст. Нижче нього менший рисунок того самого портрету (Піллера). На другій стіні бачимо олійний малюнок — вид Львова, окруженого муром, і ще один образ — відступлення Богдана Хмельницького зпід Львова в 1655 році (се фотографія рисунку з суч. оригіналу). Під протилежною до дверей стіною заголовні картки з львівських стародруків XVI ст., образки Пресв. Богородиці й деяких святих, вид костела ОО. Домініканів—до декотрих образків є кліші. Над ними прапор цеху боднарів зі св. Урбаном. Маємо ще три портрети Карла XII (при одному зазначено, що він сучасний), дві появи св. Йоана з Дуклі за Хмельниччини, друкарську прасу й дещо менше замітне.

Двері направо ведуть до вузенької „шиї”, маленької сальки, що є властиво переходом на балькон. Маємо тут знову друкарську прасу з XVIII ст., зразки реклямових карток і рахунків львівських купців XIX ст. й аптичний шильд, що представляє задуманого старця під деревом.

Звідси знову направо вхід до третьої салі. Це саля цехова, рідка дуже в Польщі. Зібрані тут памятки ремесла. Над дверми, що замітні й характеристичні з архітектурного боку (одвірок) деісус з хрестом на горі. Довкруги салі попід стіни поскладані цехові скринки, виконані артистично. На віках скринок, з середини, нераз малюнки — релігійні картини. Спеціяльно звертає на себе увагу одна скринка, що наслідує герб міста Львова: на фронтовій стінці вирізьблена брама з львом, а на віку підносяться три башти львівського гербу. Посередині салі, під шклом, є цехові міри й ваги — тягарці, т. зв. вількоми (чаші) й цехи та скарбонки. З них одна має форму людської голови зі старою фризурою, а інша — се герб Львова. На вищій поличці хрести. Там і старі кишеневі годинники. По стінах знов цехові прапори, але є й дещо нове: се свідоцтва для майстрів, видані цеховою владою. Одно з 1858 р., видане (по німецьки) для Івана Біловуса і друге ще з 1811 р., мають на собі рисунки сучасного грамотам Львова.

Коло входових дверей на стіні великий стінний годинник з підписом: „Józef Weiss we Lwowie“. Нижче висить писана артистичним ґотицьким письмом з гарним орнаментом (кольоровим) присяга цеху пушкарів — десь з XVII або XVIII століття. Нагорі документу герб Львова в красках: у брамі на синьому тлі жовтий лев.

Вертаюся звідти до першої салі і входжу наліво до четвертої (в порядку моїх оглядин) салі, архітектурно найкращої, світлиці, що двома вікнами виходить на ринок. Стіни її завішані портретами (всіх 43). На одній стіні портрети львівських міщан і міщанок з великим (відомим) Константином Корняктом, що молиться перед хрестом (копія з оригіналу Успенської церкви у Львові). Між львовянами портрет Симона Зіморовича. На другій стіні знов портрети церковних достойників, латинських Архиепископів львівських, каноніків і ін., між ними портрет Томи Юзефовича, автора історії Львова. У сій салі під склом маємо незвичайно цікаві й не менше дорогі (за інформаціями п. дра Харевичевої по дві тисячі золотих кожний) моделі цікавіших обектів старого Львова. Є їх три: модель старого ратуша, королівського арсеналу (коло костела ОО. Домініканів) і „королівської каменици”, де міститься музей ім. Короля Собеского. Ці прекрасні моделі виконав інж. Вітвіцький. Під стіною в ґабльотах маємо цехові інсіґнії, а з другого боку львівські печатки XVII—XIX ст. — церковні, міські, цехові й ін., разом 60 штук.

Звідси входиться до пятої салі, що також виходить вікном на ринок. У ній знов на стінах портрети (всіх 71), а саме Епископів, політиків і львовян. Портрети цікаві найбільше з огляду на костюми. Тим вони становлять дуже цікавий збір. Під склом бачимо сім мініятур, одна з них випукла (виконана з воску).

Спрямовую свої кроки на другий поверх. У першій салі око спочиває знову на портретах. Тут їх завішено 17. Се президенти Львова з часів автономії в XIX ст. Бачимо тут також портрет поета-галичанина, що писав по польськи, Корнелія Уейского, далі Володимира Дядушицького, Адама Сапіги, Баденія й ін. На стіні висить стародрук — спис львівських криниць XVIII ст., далі деякі новіші, більше для Поляків цікаві документи. За склом артистичні альбоми виконані у Львові.

Звідси вхід до другої салі, що містить памятки Львова з часів світової й польсько-української війни. Бачимо тут часописи, друки, летючки, прикази (м. ін. відозва ген. Рої до „русинів” у двох мовах — польській і українській, дана 25 листопада 1918 р.), гроші й т. п. Тут маса знимок і кліш, великий олійний образ — бій коло Персенківки в грудні 1918 року й ін. Заслугує на спеціяльну увагу пластичний модель форту в Рясній Польській з 1915 р. Над дверми олійний малюнок нового Львова.

З першої салі входиться до вузенької третьої салі, що представляє розвій Львова від XVII до XX ст. Вже в дверях висить малюнок останньої львівської хати, критої соломою. На одній стіні 28 малюнків сучасного Львова, на другій — великий образ вулиці Карла Людвика (нині Леґіонів); туди ще пливе Полтва. Нижче 35 овальних портретів комендантів Львова від 1772 до 1900-них років; вони тут майже в комплеті. Заслугують на спеціяльну увагу прекрасні роботи львівських майстрів—артистичні адреси під склом.

Вертаюся до першої салі і входжу до четвертої, що виходить вікнами на ратуш. Щойно тут любитель минулого міста Львова знаходить для себе найбогатший матеріял. Які були старші й новіші рисунки нашого міста, то тут вони зібрані разом. Описати їх всіх неможливо — треба оглядати самому й то оглядати довго. В углах стоять бюсти. Під вікном якась скриночка зі склами. Прикладаю очі — й забуваюся: переді мною костел ОО. Бернардинів, але не теперішній, бо коло нього ще якісь будки, люди дивно повбирані (фризура жінки). По середині під склом фотографії ріжних обектів Львова з 60-тих років XIX ст.

Звідси вхід до салі пятої й останньої. Тут маємо львівські друки: театральні афіші, клепсидри, львівську пресу XVIII — XIX ст. (є й наша „Зоря Галицька” з 1848 р.), памятки львівського театру. На стінах малюнки львівської міліції й польської ґвардії мин. століття й ін. Зокрема сильне враження робить олійний образ пожару університетської бібліотеки у Львові в 1848 році. За склом військові шапки, попід стіни бюсти — м. ін. Северина Гощинського. Саля присвячена університетові, театрові, ґвардії й міліції.

Прощаючися з музеєм, слід згадати кілька дат із його історії.

Вона не довга. Думку про заснування міського історичного музею піднесено в 90-тих рр. мин. століття, але організація музейних зборів почалася щойно сього століття. Перше приміщення музейних збірок було в „королівській каменици.” Щойно 1926 року купило місто „Чорну каменицю” й туди перенесено збори. Організація музею тягнулася три роки й від 1929 року він доступний для публики. Оглядати можна кожного дня від 10—2 години за оплатою 50 гр. (для учеників і прогульок знижка).

Музей (чи радше всі музеї м. Львова) видав альбом, де репродуковано 30 експонатів (між ними й деякі не вміщені покищо в салях). Очевидно, ми згадали тут лише найважніші предмети; в дійсності музей має до 5000 предметів, починаючи з XIII століття. Се велика цінність культурного Львова.

Т. Коструба.

[1]) Dr. Ł. Charewiczowa. Czarna Kamienica i jej mieszkańcy. „Bibl. Lwowska“, t. XXXV. Lwów, 1935. ф. 240 x 160 мм., стор. (4) 160. Ціна 6 зл.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Недільна Євангелія в попразденне Богоявлення. По перше розважте, як Ісус, Марія і Йосиф кождого року в великі свята ходили до Єрусалиму до Божого Дому без огляду на своє убожество й на далеке віддалення від Єрусалиму. Туди треба було три дні подорожувати. В Єрусалимі переводили вони тижні призначені для святкування так, що були присутні на прилюднім Богослуженні, при молитвах і жертвах, що їх тоді приношено в святині Богу. Христіяни! Вчіться з сего великого приміру, з якою пильністю повинні ви в свята ходити на прилюдні богослуження. Вчіться, щоб ніяка незначна трудність не відтягала вас, в ті дні йти до Божого Дому. Бо ні довгота дороги, ні побуту в Єрусалимі не могла здержати ту святу Родину від совісного зберігання тих днів присвячених Богу. Та хто може вповні зрозуміти настрій їх душ, з яким вони вибиралися в ті подорожі, їх збирання на вулиці, їх божеське поведення в Єрусалимі, їх глибоке почитання, їх горячу любов, їх палку молитву та їх горячу набожність у святині! Добре стараймося наслідувати їх.

По друге розважте, як 12-літний Ісус, наш Спаситель, відлучився від Марії і Йосифа й лишився сам в місті, коли вони про свойому звичаю вибралися були до Єрусалиму, святкувати Великдень і по закінченні святочних днів верталися знов домів. А що вони в своїй невинности думали, що Він в товаристві, стже оден день відбували подорож домів без Нього. Колиж вони потім Його не знайшли, невимовно зажурилися й перестрашилися Його втратою. Тимбільше, що боялися, що вони могли з власної вини віддалити Його від себе. Ах, яка се трівога мусить бути для душі, що вміє цінити скарб, котрий посідає, коли має Ісуса біля себе, якщо спостереже, що Він відлучився від неї і що вона згубила свій скарб! Та як далеко більше мусіла та благословленна пара оплакувати втрату свого Ісуса! Бо їх любов до Нього була далеко більша, як можна висказати або представити собі. Бо наслідком їх любови мусів і їх біль бути понад всякий вираз великий. Вчися з того, моя душе, яку ціну повинна ти класти на щастя мати Ісуса біля себе і як дуже повинна тебе боліти Його утрата.

По трете розважте, що хоч благословенна Діва і святий Йосиф втратили були свого Ісуса під оглядом видної приявности, та не втратили Його під оглядом приявности Його ласки й любови. Вони все ще мали Його зовсім близько себе, бо мали Його в своїм серці. Се важна наука для христіян доброї волі. Вони не повинні тратити відваги й не повинні надмірно трівожитися, коли деколи відчувають подібний брак видної приявности нашого Господа через яловість в їх набожностях і непотішимість духа. Вони повинні тільки добре уважати на те, щоб їх серце і їх воля остали при Нім, і можуть бути певні, що Він недалеко від них. Він часто поступав так з найбільшими святими, а саме для їх пожитку, щоб їх зробити покірнішими й менше певними себе та навчити їх, що вони не повинні шукати свого власного задоволення в молоці духових потіх, але повинні вдоволятися тим, щоб кормити свої душі міцнішим кормом згодн з волею Божою і з хрестом Христа.

Постанови собі з усіх сил старатися про те, щоб ти не віддалив від себе Ісуса свідомим гріхом і будь тоді певний, що більше ніщо не зможе колинебудь розлучити Його від тебе.

Епп. Р. Челлонер
Апостольський Вікарій Лондону.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПОЛЬСЬКИЙ ПРЕМІЄР Коцялковский вибирався до Будапешту. Одначе в послідній хвилі занедужав на анґіну і тому подорож відложили.

ВОЄВОДА СЬВІТАЛЬСКИЙ ЗВІЛЬНЕНИЙ. ПАТ доносить з Варшави: Президент РП прихилився до ухвали ради міністрів і краківського воєводу Сьвітальского звільнив з його становища.

В ВАРШАВІ відбулося засідання ради міністрів. На ній міністр внутрішних справ Рачкевич зреферував криваві події у Львові.

„ҐАЗЕТА ПОЛЬСКА" вийшла 19. IV. с. р. з великою білою плямою на першій стороні. Під плямою напечатано таку редакційну замітку: „Нинішне число „Ґазети Польскої" сконфісковано на припоручення правительства за вступну статтю, що обговорювала заворушення на терені краю. Після конфіскати ми видали другий наклад. Справу конфіскати спрямовуємо на судову дорогу." — Се перша конфіската того „орґану полковників" від часу його появи 8 літ тому.

НОВА ПОЛІТИЧНА ОРҐАНІЗАЦІЯ В ПОЛЬЩІ. В Варшаві відбувся зїзд польських комбатантів. Він ухвалив відповідні резолюції, а в одній з них сказано, що в Польщі необхідно створити нову політичну орґанізацію по думці ідеольоґії маршала Пілсудского.

В ВАРШАВІ був на днях норвежський міністр закордонних справ Гальвдан Кот. Він відбув наради з польським правительством.

В ЛУЦЬКУ на Волині відбулася політична нарада під проводом волинського воєводи Юзефского. На нараді було кількадесять польських діячів з терену Волині. Воєвода заявив у програмовій промові, що на Волині мусить повстати активний осередок польської політичної думки.

НА ПОЛЬСЬКІМ ШЛЕЗЬКУ викрили тайну німецьку націонал-соціялістичну орґанізацію. Дотепер увязнено 140 осіб.

В ҐДАНСЬКУ націонал-соціялістичні боївки побили представників соціялістичної орґанізації молоді.

РОМУНСЬКІ ВЛАСТИ видалили з Ромунії гітлерівського аґітатора Ґ. Церера. Він критикував внутрішне положення Ромунії на конґресі ромунських студентів в м. Таргу Мурес.

ЛИТОВСЬКА ЖАНДАРМЕРІЯ увязнила богато осібняків, котрі старалися викликати протиправительственні заворушення в литовських селах. Власти видали строгі зарядження в ціли поборювання комуністичної пропаґанди.

В ЖЕНЕВІ комітет 13 ствердив, що йому не вдалося довести до порозуміння між Абісинією й Італією. Тому звернув припоручену йому місію Раді Союзу Народів.

ВЕЛИКІ ВІЙСЬКОВІ ПАРАДИ відбулися в Берліні з приводу дня уродин канцлєра Гітлєра 20 квітня с. р.

НІМЕЦЬКІ ВЛАСТИ мали цензурувати листи Високого Комісара Союзу Народів в Ґданську до Союзу Народів.

НА ТЕРЕНІ ГОРІШНОЇ АВСТРІЇ викрили тайну націонал-соціялістичну орґанізацію, зорґанізовану на взір німецької тайної поліції т. зв. Ґестапо.

В ІТАЛІЇ оповіщено дальшу мобілізацію резервістів летунів, що служили в 1934 році.

4011 КАНДИДАТІВ НА ПОСЛІВ зголосилося до найблищих виборів у Франції.

ФРАНЦУЗЬКА ПОЛІЦІЯ викрила збори бретонських націоналістів в м. Нант. Члени бретонської націоналістичної партії складали якраз присягу на вірність Бретонії. Відзнака бретонських націоналістів подібна до гітлерівської свастики. Бретонські автономісти підпалили будинки префектур в ріжних містах Бретонії.

ТУРЕЦЬКІ ВІЙСЬКА увійшли до здемілітаризованої смуги в Дарданелях.

ВІДОМИЙ „СПЕЦ" РЕВОЛЮЦІЇ Беля Кун перебуває тепер в Еспанії і має видно богато праці, бо на днях візвав з Москви до Еспанії ґенерального секретара Комінтерну Лосовского.

БРИТІЙСЬКА ФЛЬОТА покинула Ґібральтар і виїхала на маневри на Середземне море.

АНҐЛІЯ в дійсности згодилася, щоб Туреччина укріпила пролив Дарданелі. Анґлійська нота в тій справі робить застереження, що Анґлія ще мусить порозумітися зі своїми домініями.

В ЛОНДОНІ відбулися в строгій тайні наради представників ґенеральних штабів Великої Британії, Франції і Бельґії. Про наради видано короткий комунікат. Французька преса пише, що радили як зорґанізувати оборону Бельґії і Голяндії перед німецьким наїздом.

ВІЙНА В АБІСИНІЇ. На північнім фронті Італійці посуваються з м. Дессіє на полудне в напрямі до Аддіс Абеби. Абісинці приготовляються до опущення своєї столиці. На полудневім фронті армія ґен. Граціянія веде сильну офензиву. Крівава битва була на лінії Дагґамодо—Сассабанет. Вона тривала 3 дні. Побідили Італійці. Обі сторони мають великі страти.

НОВИНКИ

В 350-ліття львівської Ставропіґії сеніорат її урядив ювилей в Томину неділю. В год. 10 рано Преосв. Будка відправив в Успенській церкві архиерейське богослуження й виголосив проповідь. Вечером відбулася торжественна академія з концертом в салі Народного Дому. Вступну промову виголосив сеніор Ґула по українськи, а реферат проф. Ваврик в мовах українській і російській. На салі були м. ін. римо-кат. архиепископ Твардовский, правосл. парох у Львові Філотей і грекокат. парох Успенської церкви о. кан. Лопатинський (та церква належить до Ставропіґії). Крім того було кілька світських інтелїґентів. Саля не була повна. Концерт протягнувся аж поза північ, бо була занадто богата програма: складалася з 17 точок.

„Голгота" у Львові. Український Театр „Заграва" під проводом В. Блавацького відіграв у Львові 18 і 19 с. м. в салі театру „Ріжнородностей" „Голготу", релїґійну містерію на зразок релїґійних гор в Оберамерґав. Для української сцени опрацював її М. Лужницький. Містерія поділена на 8 частин. В них представлені останні дні життя й воскресення Спасителя. Ролю Христа дуже добре відтворив В. Блавацький. Найтяжша роля Юди випала також знаменито. Грав її Я. Рудакевич. Цілість робила дійсно гарне враження. Се щось нове на нашій сцені. Тільки збірні сцени вимагалиб більше людей. „Голготу" повинен побачити кождий. На жаль саля оба рази світила пусткою. Українці волять киснути в каварнянім димі. Не диво, що й доля їх кисла. Докладнішу оцінку штуки ще помістимо.

Виклади у всіх високих львівських школах зачнуться щойно 27 квітня.

Осторога. Пишуть нам: В околиці Станиславова увихається мантій. Він накидає свої услуги у відчищуванню церковних металів. Опісля виставляє горендальні рахунки за безвартісну роботу та примушує покривати їх душпастиря або провізора — своїм брутальним поведенням і іншими способами.

В Дрогобичі відбулися перші загальні збори новоповсталої Михнівецької Нафтової Спілки. Головою Надзірної Ради спілки вибрано дра Р. Савойку.

Зїзд Союзу Орґанізацій Українських Інжинірів на еміґрації відбувся недавно в Подебрадах. Головою Союзу вибрано проф. В. Іваниса.

Гумор. — „Щасливий" в подружжі. — Но, як тобі поводиться в подружжі? — Прекрасно: маю жінку тиху, спокійну, милу, чутливу.... — Диви! а вона не виглядає на таку!... — Та тихіше говори, бо вона підслухує...

Ґенерал Осецький, б. Начальний Комендант Української Армії в часі наступу Директорії на Київ, помер недавно в Парижі. Характеристика його є в спомінах дра Назарука „Рік на В. Україні."

В Польщі поступає — демоторизація. У Варшаві стверджено в сім місяці, що авт менше 108 ніж було рік тому, а кінних фякрів 110 більше. Причина того передовсім надмірні податки на авта.

Річницю 275-ліття польської жіночої преси обходить сего року польське зорґанізоване жіноцтво. З того приводу Л. Харевічова написала цікаву статтю в 89 ч. „Дз. Поль." „Застрашаючий упадок польської преси" у Львові. Стаття цікава масою назв і короткою характеристикою української жіночої преси.

Міське кредитове Т-во у Варшаві виставить в літі на ліцитацію 246 камениць у тім місті. Вони задовжені на 40 міл. зл.

„Извѣстія" з 6. IV. 1936 принесли цікаву вістку, що славні сірчані купелі в Тифлісі обслугують вже тільки „высокоотвѣтственныхъ" працівників (себто лише комісарів ріжного рода), „обыкновеннымъ же ґражданамъ онѣ недоступны." З того ясно, що большевицька влада чується дуже кріпко, коли її орґан так „наплєвательно" висказується про права пролєтаріяту до найлучших купелів...

В Зальцбурґу помер в 76 р. життя б. ґенерал кавалєрії й дипльомат барон Ґісль. Він вручив 24 липня 1914 р. ультімат Сербії в імені австро - угорського правительства.

Голосування через радіо. Посол департаменту Середньої Сени у Франції п. Бюро, з огляду на важливість виборів до парляменту зложив проект, щоб залоги кораблів, що знаходяться на морі, могли голосувати через радіо. Згідно з сим проєктом кождий корабель творивби виборчу округу, головою її був би капітан. Залога голосувалаб в ізольованій каюті. Обчислення голосів відбувалосяб в означеній годині. Підписаний протокол подавалиб через радіо до відома адміністраційного відділу морського міністерства, котрий доносивби результати виборів відповідним чинникам.

Міжнародний Конґрес міст відбудеться в Берліні в червні с. р.

Нову мряковину, що окружляє землю, відкрив американський астроном Мільтон Гумасон. Мряковина порушається зі скорістю 94 міл. миль на годину, світло потребує 234.000 літ, щоб дійти з тої мряковини до землі.

Містер Гемилтон зробив ровер, котрим можна їхати 70 км. на годину. Задне колесо того роверу обертається ногами, передне руками.

В Яффі дійшло до великих протижидівських заворушень з приводу похорону двох Арабів, замордованих невідомими справниками. Араби кинулися на жидівські склепи й доми. Жиди схоронилися до Тель-Авіву.

Ґанді рішив зовсім не говорити кождого дня від год. 10 рано до год. 5 пополудні. Якже се придалосяб і деяким українським політикам!

З місцевости Рой (Квібек, Канада) повідомляють, що одна мати має там 16 дітей, з них 7 синів стало священиками, 5 дочок вступило до монастиря.

Гумор. — Жид до Жида: Нащо властиво міністерства промислу і торговлі, коли нема ні промислу, ні торговлі? — А як є міністерство скарбу, а скарбу нема, то що? („Врублє").

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Загальні Збори Маслосоюзу відбулися 16 с. м. при вул. Рутовського 22 у Львові при участи 67 відпоручників молочарень і 38 гостей. Збори відкрив сен. Павликовський. Дир. Палій здав звіт з діяльности Маслосоюзу за 1935 р. Молочарська кооперація скріпилася сильно морально й матеріяльно. Вона стала здорова й відпорна. Се щастя, що наша мол. кооперація тепер сильна. Бо інакше вона стоялаб перед ліквідацією. Маслосоюз купує молоко за найвисші ціни в Польщі і продає свої продукти за найнизші. В 1935 р. Маслосоюз продав масла в краю 2,306.503·42 кґ., вивіз заграницю 483.021 кґ., продав сирого молока 1,913.070 л., пастеризованого 752.179 літрів, сметани 245,329 літрів, творогу 94.348 кґ., сирів 26,712·64 кг., бриндзі 27,606 кґ., яєць 5,223.435 штук, меду 13.355 кґ., рибних консерв 21.342 коробки, хліба 94.041 кґ., булок 390.241 штук. Маслосоюз мав 1935 р. приходів 887.877·23 зл., розходів 867.547·81 зл., біляисової надвишки 20.329·42 зл. В Союзі є 253 працівників. Їх побори виносили 425.453·33 зл. Дир. Мудрик зреферував діяльність орґанізаційного відділу. При Маслосоюзі є птахомясарня. Вона продала 1935 р. 49.934·16 кґ. домашної птиці за 74.102.37 зл. Допомоговий Фонд при Маслосоюзі виплатив за 664 упавших коров 66.179 зл. допомог. Маслосоюз має молочарську школу в Стрию і видає фах. орґан „Кооперативне Молочарство".

Загальні Збори Краєвого Господарського Т-ва „Сільський Господар" відбулися у Львові, в салі Т-ва „Бесіда", вул. Рутовського 22, 17. IV. У зборах взяли участь заступники 46 філій, 32 кружків, 18 районових молочарень, 10 Повіт. Союзів Кооператив, делеґати наших господарських і культурно - освітніх централь, представники преси та гості. Зборами проводив дир. Павликовський. Звідомлення з діяльности Т-ва зложив дир. Храпливий. С. Г. веде працю в трьох головних напрямах: 1) Заступництво інтересів нашого села, 2) Орґанізація, 3) Фахова праця. У звітовім році мало Т-во 65 філій, 1451 кружків та 80.025 членів. Майно Філій і Кружків виносить 107.554,85 зл. Фахову працю Т-ва ведуть 53 аґрономи. С. Г. намітив приготовити й евентуально виконати меліорацію лук і пасовиск в 19 селах на просторі 2315 га. С. Г. є одним з основників Спілки Рільничої Цукроварні „Поділля" у Львові, що підготовляє заложення нової цукроварні на Поділлі. Він дістав для своїх членів 23% плянтацій цукрового буряка, що рівнається близько 1 міл. акційного капіталу. При Т-ві існує 10 ріжних секцій, як секції плекання худоби, безріг, дробу, секції шпихлірові, огородово-садівничі та ін. С. Г. веде виховання хліборобської молоді та в тій ціли влаштовує курси. У звітовім році відбулося 23 курси для передовиків і 148 курсів для змагунів. Т-во видає три часописи, а саме: „Сільський Господар", „Український Пасічник" та „Хліборобську Молодь", що має тепер 2265 передплатників. Крім того у звітовім році С. Г. видав 10 популярних книжечок, разом у 23.650 примірників. Чисте майно Т-ва виносить 136.889.08 зл. Білянс замкнено недобором в сумі 682,78 зл. По дискусії відбувся вибір Ради Т-ва „Сільського Господаря". Головою вибрано п. Мирона Луцького. Зїзд тревав від год. 10.40 до 5 пополудни без перерви.

Варшава має тепер 1,224.756 мешканців.

СПРАВА ЦЕЛІБАТУ

СТАТТІ
ПРЕОСВ. ГРИГОРІЯ ХОМИШИНА І ПРОФЕСОРА РЕНАНУСА
Думки ріжних світських фільософів про целібат.

Бібліотека УКО. Сторін 69+3 Ціна 25 сот., з пересилкою 40 сот. Можна набути **в Адміністрації „Нової Зорі" Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2, за попереднім надісланням грошей.**

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.30—5·32

Нім. марка 1.39—1.41, фр. франки 34.70 — 35.05, шв. франки 172.50 — 173.50, фунти стерлінґи 26.20 — 26.35, австр. шілінґи 99.00 — 100.00 чеські корони 19·00 — 20.00, рум. леї 32.00 — 33.00, ліри 35.00 — 37.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 21. квітня ц. р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	2.75 зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.80 „
1 л. молока	0.15 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	2.40 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло і яйця удержана, на молоко слаба.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 21.IV. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кґ. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Молоді кури І. кл.	1.05 зол.
Товщеві качки І. кл.	1.25 зол.

ЖЕРТВИ

Хв. Гр.-кат. Уряд парох. Яблониця, п. Татарів 11 зл. на католицьку пресу.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Збірка на „свячене" для убогих членів Т-ва ім. св. Йоана Милостивого в Коломиї, котра відбулася по вулицях міста на основі дозволу повітового Староства з дня 23. III. 1936. Ч. В. В. 10/20 в дні 3.IV. ц.р. дала у висліді суму 68 зл. 83 сот. За Виділ: о. А. Русин, голова. 51-1—1

КІНА

АПОЛЛЬО: Обвинувачую тебе, мамо.
КОПЕРНИК: Чорні очі.
МАРУСЕНЬКА: Чорні очі.
МУЗА: Дім ч. 56.
ПАКС: Мала матуся.
СТИЛЄВЕ: Бурлака знад Волги.

В кождій культурній родині на цілім світі роблять подарунки з книжок при численних подіях і нагодах, а саме: 1) в день уродин, 2) в день імянин, 3) в день коли молодець чи панночка кінчить школи, 4) в день заручин, 5) в день вінчання, 6) на Святвечір, 7) на Великдень, 8) в день патрона місцевости, 9) в кожде родинне свято, 10) при кождій більшій щасливій або нещасливій події, щоб радість утревалити доброю книжкою, згл. щоб смуток злагіднити розумними думками доброго автора. Пригадайте Собі, чи Ви поступали так і чи в Вашій родині робилося так? Коли ні, то направте се, бо з культурних одиниць складається культурна родина, а з культурних родин складається культурна нація. Сила не полягає на грошах, ні на землі, тільки на уморальненні й укультивованні духа. При виборі книжок не забувайте про католицькі книжки „Нової Зорі" і „Правди".

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacone gotówką.

Рік XI. Львів, неділя, 26 квітня 1936. ч. 30 (929)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзицких ч. 2.I. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Католицький Епископ про голод на Поліссю.

Підляський римо-катол. Епископ Преосв. Г. Пжездзецкий в пастирському листі з приводу Воскресення Христового пише м. і. про Полісся: „Минулорічні пожежі наробили богато шкід на Поліссю. Пропали запаси паші для худоби. Для ратування живого інвентаря зужито те, що було призначене на харч для людей. Є села, де тепер нема ні одної корови, ні коня, ні безроги! Наслідком застою в лісовім промислі брак заробків. У висліді того стану 150.000 людей, в тім понад 25.000 дітей, терпить голод. З голоду хорують. Не мають у що одягнутися! Діти буквально нагі. Щоб тих 150.000 людей не погибло з голоду, мусять дістати поміч." Епископ взиває вірних складати жертви для голодуючих Поліщуків. Вони заслугують на поміч. То бідне населення Полісся жертвувало свого часу на краківських повенян 150.000 зл. в готівці й кількадесять вагонів збіжжа, бульби і т. п.

Руханковий вечір „Сокола-Батька".

Дня 21 квітня с. р. в салі театру „Ріжнородностей" у Львові відбувся руханковий попис членів і членок „Сокола-Батька". Голова Т-ва інж. Хроновят виголосив коротку промову. Рівночасно члени і членки уставились на сцені в гарний живий образ. Потому чета дівчат виконала вільноручні вправи п. з. Весняні мрії. Вправи випали гарно. Друга чета соколів вправляла на поруччах. Вправи були доволі складні, та їх виведено зручно. З черги члени і членки в народніх строях відтанцювали національний танок „Залицяння". Після того поодинокі чети членів вправляли по черзі на долівці, на дручнику і вільноруч. Були ще ефектовні вежі на обручі і вправи на високім коні. Дальше були 3 живі образи: фізичне виховання в добах старинній, середновічній і новітній. Накінець всі присутні відспівали сокільський гимн. Вечір скінчився о год. 10.30. Публики було досить, хоч богато передних крісел було пустих. Діяльність „Сокола" пожиточна.

Американський сенат про виховання.

В американськім сенаті радили над справами виховання. Сенатори однодушно признали, що до виховних метод конечно ввести релігійний первень. Підчеркнено, що в справі плекання характеру та в горожанськім вихованні угрунтування релігійних правд безумовно потрібне. Притім один сенатор некатолик признав виховні методи католицької Церкви за найліпші (КАП).

Де і як працює тепер централя Комінтерну.

Гітлерівський орган в Німеччині „Фелькішер Беобахтер" приносить цікаву вістку про перенесення закордонної централі Комінтерну з Праги до Парижа. Парижська централя обіймає три засадничі адміністраційні терени: 1) европейську стрефу, 2) африканську стрефу (муринська секція) і 3) азійську стрефу. Европейська стрефа має окреме бюро для кождого краю. Штаби агентів роблять правильну куріерську службу. Ті куріери подорожують під плащиком міжнародної організації помочі революціонерам (МОПР), послугуються фальшивими пашпортами з фотографіями фактичних власників їх. Головні завдання відділів азійського й африканського се викликування повстань проти метрополій. В Азії є кілька комуністичних пропагандових бюр. Парижська централя фінансована з Амстердаму. Там є також фінансовий осередок для большевизації кольоній. Управителем амстердамської централі є відомий німецький комуніст Ліщт.

Червона армія.

Німецька газета „Франкфуртер Цайтунг" помістила обширну статтю про совітську армію. Вона має готових до війни 84 дивізій, з того 36 сконцентрованих на західній границі. Переважає зачіпна зброя: танки, літаки і приладдя до ведення хемічної війни. Тепер совітська армія має 10.000 танків, 1000 панцирних самоходів, 150.000 военних тракторів і поверх 100.000 спеціяльних воених самоходів. Воздушна фльота має тепер 4.500 военних літаків, в тім великий відсоток 4—5 моторових бомболетів. Крім того совітські військові власти рішили збільшити балтійську фльоту о 40 кружляків, 76 підводних суден і 3 фльотилі контрторпедовців. Головна недостача совітської армії се лиха сітка зелізничих і мурованих шляхів.

В Еспанії настає большевицька влада.

ПАТ депешує з Мадриту: Еспанія на передодні проголошення диктатури пролетаріяту. На днях відбулося засідання виконного комітету соціялістичної партії. На нім розглядали плян соціялізації підприємств і скасування приватної власности внесений Кабалером. Бувший предсідник Кортезів Бестейро, провідник поміркованих соціялістів, виступив остро проти того проекту. Він закинув Кабалерови, що стремить до впровадження комуністичного устрою в Еспанії. Та Бестейра закричали і великою більшістю ухвалили проект Кабалера. — В Еспанії відбуваються масові увязнення правих діячів без судових наказів і дальше тривають напади на спокійних горожан і на їх майно. Найзаслужіше переслідують католицьких діячів.

Крилаті члени армії.

В Бельгії й Німеччині поставили кілька памятників на честь почтових голубів, що згинули в світовій війні. Недавно поставили також у Франції в м. Ліль памятник 20.000 голубів, що згинули від куль, гарматних стрілен і газів. Англійська армія мала при кінці війни 22.000 почтових голубів, 150 рухомих моторизованих голубників і 400 голубиних стацій. Коло тих голубів ходило 90.000 жовнірів. Тепер з крилатих ветеранів світової війни не живе вже ніодин. Послідний з англійських крилатих комбатантів „голуб ч. 12" згинув два роки тому в 21 році життя. Він м. і. був тяжко ранений німецькою кулею і мимо того приніс звіт до штабу. Зате відзначили його медалею хоробрости. Інший англійський почтовий голуб ч. 2709 згинув від ран в бою 4. X. 1917 р. Він ранений перелетів 15 км., вповз у кімнату штабу і там згинув. Його випхали і поставили в военнім музеї.

Достатне життя
Належну пошану
Ідеальні відносини
Суспільне становище
Торговельні звязки
Економічну незалежність
Реальні користи
— — запевните собі — —
складаючи свої ощадности в
КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ
„ДНІСТЕР"
ЛЬВІВ, УЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Без пуття...

З приводу Святочного Концерту уладженого українськими освітньо-культурними товариствами м. Станиславова 4.IV.1936.

Зі Станиславова пишуть нам:

Не маю наміру займатися цілою програмою концерту ані її виконанням. Порушу лишень одну її точку, що була не тільки для мене, але — сподіюся — і для богатьох інших учасників прикрою несподіванкою—деклямацією. Чомусь концертовий комітет уважав за відповідне не подавати в програмі заголовка деклямації, як це все робиться і як це зробив з иншими точками, лишень скромно надрукував саме: „Деклямація". Вкінці почули ми цю несподіванку: „Гонта в Умані". Погуляв Гонта, що „покотились малі діти і каліки хворі". Покотились Ляхи, покотились і рідні сини Гонти хоть не Ляхи (як самі свідомо заявили), але „католики", як це з притиском виголошував многонадійний декляматор. Відпокутували діти за те, — що „матір не вбили, ту прокляту католичку, що вас породила"... Відпокутували за те саме й инші школярі, яких „у криниці живих поховали"...

От таку то деклямацію—несподіванку приготовив комітет „Святочного Концерту" для публики (на щастя дуже нечисленної), в сто відсотках бодай формально католицької, а не сумніваюся, що в значнім відсотку і змістово. Не хочеться прямо вірити, щоб ця точка попала в програму за відомом комітету. Бувби се, як вже нічого більше, то що найменше грубий нетакт супроти гостей. А що в такім разі належалоб думати про ці „освітньо-культурні" товариства? Можна їм за таку „освіту" і „культуру" сміло подякувати. По такій сійбі ми готові діждатися відповідного жнива і то на власній шкурі.

Дехто знов догадується, що цю деклямацію з розмислом вставили у програму (бож годі припустити, щоб кождий виконавець робив що хотів; хтось же мусить відповідати за цілість і надавати їй якийсь один напрям) як демонстрацію не так проти „католиків", як радше проти УНДА за його безплідну „нормалізацію". Булоб це хіба також не дуже потішаюче, що ми нігде, навіть на ювілейних „Святочних концертах", не потрафимо найти чогось, що всіх нас лучилоб і підносилоб, лиш і при таких нагодах даємо упуст своїм не зовсім конструктивним інстинктам.

А як безцеремонно обійшлися аранжери з самим Шевченком! Бож не подаючи публиці цілости твору, викликали у всіх, хто його уважно і за свіжа не чи-

тав (а таких є девятьдесять і девять на сто) враження, що автор гльорифікує ці жахливі і несамовиті вчинки і гейби подає нам як щось гідного до наслідування! А тимчасом Шевченко в передмові до поеми пише: „серце болить, а росказувать треба: нехай бачать сини і внуки, що батьки їх помилялись", а Гонту називає „отаманом кривавого діла." Та про це декляматор ні чичирк. І таке безсоромне перекручування інтенцій автора називають „Святочним концертом" в його честь!

І ще одна річ застановила мене. Именно промова була яскраво протимосковська і протибольшевицька, деклямація аж надто пластично протиляцька і протикатолицька. Отже не зашкодилоби було — думаю — якби ці „освітно-культурні" товариства, чи їх виконавчий комітет, були знайшли місце в програмі вечора на якесь антідотум на ці всі „анти", що поставилоб учасникам перед очі якісь позитивні ціли і вивело їх на путь творчої праці. А так задоволилися лишень валенням мурів школи та вирізуванням або витоплюванням школярів... Вірю, що поставити позитивні і високі ціли та їх реалізувати дещо тяжче, але воно конечне, панове, конечне!

Г. З.

Італія лагодиться до війни з Англією

З Риму повідомляють: В усій Італії панує велике оживлення. Протилетунські батерії і тяжкі запасні гармати звозять до надбережних укріплень. Пристань Неаполя день і ніч горячково оживлена. Ті заряджения стоять у звязку з погіршенням англійсько-італійських взаємин. В Італії переконані, що напружене положення може довести до найгірших наслідків. Особливо присутність англійської военної фльоти на Середземнім морі може довести до небажаних інцідентів.

Совітські університети

тільки для вибраних.

Французька пресова аґенція Аваса депешує з Москви: Совітські власти рішили знов обмежити доступ до висших шкіл. Відтепер прийматимуть на університети лиш тих, що зложать гімназійну матуру з відзначенням. Дотепер всі гімназійні абсольвенти мали право вступати на університет. „Товариші" вже давніше заострили дисципліну в середних школах, а тепер беруться також до університетів.

Араби проти Жидів

В Палестині положення сильно напружене. Мусулмани йдуть групами зі всіх сторін на місто Тель-Авів. По дорозі обкидають камінням Жидів, що йдуть або їдуть. В лічницях Тель-Авіву є кількадесять ранених Жидів і Арабів. В Єрусалимі підчас заворушень Араби вбили кільканацять і ранили кількадесять Жидів. Є також кілька вбитих і ранених Арабів. В містах Яффі і Тель-Авіві проголошено виїмковий стан. Військові гарнізони в острім поготівлі.

Зброєння Злучених Держав

Сенатська комісія для справ узброення Злучених Держав Північної Америки припоручила правительству: будову ріжного роду военних кораблів та націоналізацію частини промислу, щоб заспокоїти военні потреби армії і маринарки. Вкінці припоручає заборону продавати військові винаходи за кордон. Палата послів приняла законопроект Роджеса щодо збільшення числа літаків з 1800 на 4000 продовж 5 літ. Адмірал Стенли порадив президентови Русвелтови збудувати 2 нові панцирники по 50 міліонів долярів.

Пчоли, що не жалять

В анґлійськім зоольоґічнім городі в м. Брістолі вдалося вигодувати відміну пчіл, котрі мають вправді жала, та не уживають їх, хіба виїмково, коли їх дуже сильно подражнити. Годівельники пчіл стараються виплекати таку освоєну породу пчіл, які взагалі не уживалиб жала.

ЛІТНЯ ПРОГРАМА

„Польського Радія".

Від 1 червня входить в життя нова рамова програма на літній сезон 1936 р. Ця програма буде обовязувати до кінця вересня с. р. В неділі й свята Варшава надаватиме авдиції від 8 год. рано до 24, а всі реґіональні радіостації на годину коротше, тобто до год. 23. — В звичайні дні Рашинська стація буде чинна 11 годин 15 хв., за винятком субот, коли програма триватиме 12 год. 15 хв. Всі реґіональні стації працюватимуть годину довше в полудне, зате кінчатимуть працю годину раніш, тобто в год. 23. Лише в суботи Краків, Лодзь, Львів і Вільно надаватимуть програму пів години довше.

Програма в звичайні дні буде поділена на три части:

1) Програма ранішня від год. 6·30 до 8·00 для Варшави, Вільна, Львова і Кракова, а від 6·00 до 7·30 для Катовиць, Лодзі, Познаня і Торуня. Головна Програмова Дирекція виходила з заложення, що тривання цеї авдиції мусить бути достосоване до місцевого порядку дня.

2) Програма полуднева триватиме для Варшави від год. 12.00 до 13.15, від 11.00 до 13.15 для Лодзі й від 12.00 до 13.15 та від 14.30 до 15.30 для Львова і Кракова.

3) Програма вечірня розпочинається для Варшави о год. 15.30 і триватиме без перерви до год. 24.00, а для решти радіостацій — до 23.00 за винятком субот.

Таким чином від год. 6.00 до 24.00 з тригодинною перервою від 8.00 до 11.00 та 15-хвилинною від 13.15 до 13.30 будуть звучати в етері авдиції що найменше одної радіостації.

Довжина відтинків, призначених для поодиноких авдицій вагається від 2 год. 30 хв. до 5 хвилин, залежно від програмових потреб. В цій програмі буде значно зменшена та „сіканина авдицій", на яку нераз нарікали радіослухачі. Притім час надавання музики буде значно збільшений.

Найбільші зміни, що зайдуть у літній програмі, полягатимуть на скупченні певних відтинків мовних авдицій, або зближених під оглядом змісту (як напр. „Господарські відомости"), або врешті даючих можливість вислухати відразу кілька цікавих авдицій. Рільничі бесіди в звичайні дні будуть перенесені на години полудневі, а недільні авдиції для села будеться надавати двома частинами: одну — рано перед Богослуженням, а другу по обіді. Богослуження буде надаване годину раніш, тобто в год. 9.00.

Важливою іновацією для спортовців буде подавання спортових авдицій в год. 22.00, тобто в часі, коли висліди всіх змагань на протяві дня будуть вже відомі.

Реґіональні години розпочинатимуться пів години раніш, а музика буде надавана в часі, коли люди найбільш її бажають, тобто від год. 19.00 до 24.00 з малими перервами на інформації. Взагалі літню програму буде характеризувати більша легкість, завдяки скасуванню ряду авдицій з дидактичним характером. Відношення слова до музики буде значно пересунене на користь останньої. Музика разом з мішаними авдиціями буде виносити майже 70% цілости програми.

Відсотковий розподіл авдицій представляється в такий спосіб: чиста музика, — 63,07% , разом з музикою мішаних авдицій — 69,62%, мішані авдиції — 13,1%, мовні — 22,6%, звукові сиґнали — 1,23%.

ПОДЯКА

Оцим почуваюся до обовязку зложити подяку Товариству взаїмних обезпечень на життя „Карпатія" у Львові за скоре й без зайвих трудностів виплачення повної суми по мойому бл. п. батькові о. Володимирові Грабові, парохові в Спасові п. Тартаків.

Скоре й акуратне виплачення обезпеченої суми уповажнює мене поручити це одиноке українське Товариство обезпечень на життя „Карпатія" у Львові найширшим кругам української суспільности.

Роман Йосиф Граб

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В ВАРШАВІ на Замку відбулася нарада польських міністрів під проводом президента РП. Радили над господарським положенням держави.

ПОЛЬСЬКИЙ ПРЕМІЄР Коцялковский виїхав до Будапешту, щоб відбути наради з мадярським правительством.

ПРЕМІЄР КОСЦЯЛКОВСКИЙ звільнив полк. Ігнаца Матушевского зі становища предсідника ощадностево-віддовженевої комісії для самоврядувань. Полк. Матушевский се начальний редактор „Газети Польскої". В ній недавно сконфісковано одну статтю.

У ВАРШАВІ поліція перевела численні ревізії в діячів польської нелеґальної орґанізації О. Н. Р. (Обуз Народово-Радикальни). Увязнено 12 осіб та знайдено переворотні брошури і летючки.

ПОЛЬСЬКІ ДІЯЧІ ЗІ ЛЬВОВА бувший премієр проф. Бартель, б. воевода Борковский, професори львівської політехніки Надольский, Кручковский і Сокольницкий приготоляють спеціяльний меморіял в справі кривавих подій у Львові. Окрема деле ґація має завезти той меморіял до правительства у Варшаві. Такі вісти принесла польська преса.

ДО БЕРЕЗИ КАРТУЗЬКОЇ вислали поліційні власти около 80 комуністів увязнених у Львові підчас недавних кривавих подій.

В СТАНИСЛАВОВІ увязнено 3 комуністів, коли під одним з кін роздавали летючки про криваві події у Львові. Крім того поліція перевела численні ревізії в Станиславові й увязнила 60 аґітаторів.

В ЧЕСЬКІМ СОЙМІ зголосили законопроект, на основі котрого не може бути послом той горожанин, що був судово засуджений за шпіонажу.

ПРОТИ САНКЦІЙ проти Італії виступає енерґічно вся бельґійська преса. Нові економічні санкції не вдалисяб, а військові санкції допровадилиб до війни, котра булаб руїною Европи.

ГРЕЦЬКИЙ ПРЕМІЄР Метаксас заявив, що Ґреція підіпре турецьке домагання укріплення проливу Дарданелів.

ГРЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило підвисшити стан грецької армії до 600.000 жовнірів і офіцирів та військовий буджет до 6 міліярдів драхм. Крім того рішило збудувати 4 контрторпедовці, 4 підводні судна і реорґанізувати летунство.

ПРЕЗИДЕНТ ЕСПАНІЇ Заморра, скинений з уряду президента, опускав палату під градом каміння товпи. А так недавно обіймав він по прогнанні короля владу серед „овацийних криків" тої самої товпи... По Заморрі обняв владу през. Баззія. Розуміється з ним буде те саме, що з Заморрою, як не ґірше.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ПРЕМІЄР Болдвин заявив в одній з передвиборчих промов м. і.: Диктатор Німеччини канцлєр Ґітлєр може розвіяти тяжкі хмари неспокою над Европою. Він одинокий може се зробити. Дай Боже, щоб він мав добру волю до виконання сего.

Б. АНҐЛІЙСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Чемберленбув наднях у Відні і мав намовляти австрійське правительство, щоб воно покинуло італійську орієнтацію. З Відня мін. Чемберлен виїхав до Будапешту.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ Русвелт заявив, що Злуч. Держави Півн. Америки не думають про зачіпну війну, одначе мусять приготовитися до оборони мира.

ЄГИПЕТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило обмежити санкції проти Італії і позволило привозити з Італії ряд товарів.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ЕКВАДОРУ (Полуднева Америка) рішило скасувати протиіталійські заряджения на території Еквадору, видані в звязку з санкціями проти Італії.

АБІСИНСЬКИЙ ЦІСАР вислав протест до Союза Народів. В ньому жалується, що 7 місяців даремно жде якихнебудь рішучих заряджень проти Італійців.

ОСИП НАЗАРУК

ТАРТАРЕН З ТАРАСКОНУ

Спроба характеристики і пояснення смішної психічної вдачі української ліберальної інтелігенції.

ЗМІСТ: Про комічні появи в найбільше катастрофальних часах і про їх значіння. — Найбільша українська партія 10 літ не має ідеольогії і що вона робить. — Радість на Галицькій Руси-Україні з приводу появи одного „ідеольогічного журналу." — Які нонсенси і противорічности має в собі заголовок того „ідеольогічного органу." — Як наші люди привитали той „орган"? — Про старого пса і про дзявкотіння молодого песика. — Про 90 нонсенсів в одній тільки статті нового „ідеольога" УНДА. — Хто такий Тартарен з Тараскону? — Чому кождий наш інтелігентний чоловік повинен прочитати знаменитий твір про кього. — Хто в нас репрезентує тип Тартарена з Тараскону? — Про ріжні дива в саді і в кабінеті Тартарена. — Чому звірята і птиці обминали місто Тараскон на 5 миль довкруги. — Як Тартарен вибирався в Альпи на прогульку і що з того вийшло. — Про наших рідних Тарасконців та про те, як вони завели свій нарід над пропасть. — Про українського Боннара з Тараскону. — Про те, що Целевич думає про звізди на небі і про народи на землі. — Про те, як правдивий Провідник тягнув Тарасконців з пропасти і як їх муляла линва напоперек і як вони кричали. — Про людей з ідеольогією бляги і масного пирога. — Чи з таких людей можна щось зробити? — Про наш конкурс і про те, що хочемо написати в слідуючій великій статті.

Мотто: Дорогі приятелі! Не погорджуймо ніким. Погорда се одинокий спосіб поведення нищенків (доробкевичів), позерів (комедіянтів), виродків і дурнів, се маска, що звичайно закриває пікчемність (нічтожність), часто лайдацтво (підлоту), — се щось, що звільняє з розсудку, знання або доброти серця. Всі горбаті погорджують всіми. Кождий кривий, горбатий ніс кривиться в зневажливу погорду як тільки зустрінеться з рівним носом. — Альфонс Д оде: „Тартарен в Альпах." Розділ перший, що описує одну таємничу появу в готелі Рігі-Кульм.

По оповіщенню першої частини циклю моїх статтей з оцінкою УНДА й инших сучасних українських політичних партій наспіли на Великдень перші більші відзиви на ті статті від наших людей з усіх сторін. В тих відзивах є признання, що статті зовсім відповідають правді, та є й замітки, що форма тих статтей за остра і кольорит занадто темний та занадто сумний.

Супроти того уважаю вказаним в циклю сих статтей дати також одну таку, яка малаб у собі щось веселе. Розуміється, така стаття не змінить загального темного кольориту сего циклю моїх політичних статтей, але перерве його комічною появою немов світлою перекладанкою. Такі комічні появи напевно є навіть в найбільше катастофальних періодах, напр. в часі великої світової заверюхи. Треба їх тільки завважати і підчеркнути.[1]) Тоді вони стають справді пожиточні, просто тому, що помагають обсерваторови сумних подій або читачеви їх опису — перевести дух, відсвіжити свій ум і немов переполокати його веселістю на те, щоб він з тим більшою увагою міг слідити дальший хід важніших подій і спостережень.

Такій по свойому веселій події, що на її тлі виступила таксамо по свойому політично весела особа, уважаю вказаним і потрібним присвятити отсю статтю. Та весела подія почала розвиватися на верхах УНДА в десятьліття його оснування — і розвивається вже приблизно рік.

Річ ось в чім: УНДО, найбільша з сучасних українських політичних партій, повстало в 1925 р. Під оглядом ідеольогічним становило воно виїмок між усіми політичними творивами Европи: бо УНДО, як загально відомо, не мало взагалі ніякої ідеольогії, ні навіть не старалося мати, хоч в руках його людей опинилися майже всі фінансові і взагалі господарські установи нашого народу і майже вся преса. Значить, УНДО мало змогу бодай старатися витворити якусь ідеольогію. Се було тим більше потрібне, що також ні одна з попередниць тої партії не оставила по собі буквально ніякої національної ідеольогії ні теорії. Люди просто кількадесять літ гукали: „Ліси й пасовиска", а потому ще простіше: „Кривда нам!..." І то була вся ідеольогія і вся теорія попередниць ундівської партії. Та вона ще не була така кепська, бо час до часу дехто зі старших діячів пробував (часом з великим накладом праці) усвідомити собі й показати світови, на чім конкретно полягала й полягає та наша кривда.[2]) А в области УНДА навіть спроби таких публікацій зовсім урвалися. УНДО до сеї пори не видало не то ніякої солідної праці про свою ідеольогію, але навіть найменшої брошури, що в ній булиб зібрані бодай головні документи Галицької Землі з воєнних і повоєнних літ, бодай сяке таке хочби найбільш примітивне освітлення тих документів, бодай інвентар того, що наш нарід мав вже тут в Галичині перед великою війною, з додатком пояснень, які страти поніс дотепер і що ще посідає. Словом, УНДО не робило в тім напрямі буквально нічого, тільки перед цілим світом заявляло, що його партія „всенародна, понадклясова, національна" і що УНДО „зможе здійснити найвисший (!) ідеал нації."[3])

Коли серед таких обставин почали ходити слухи, що УНДО зачне видавати окремий журнал для розроблювання своєї і національної ідеольогії взагалі, — втішилися всі. Навіть противники УНДА. Бо коли одна політична організація виразно представить свою ідеольогію, то вона тим самим спонукує до подібної праці всі инші ще сяк-так здорові політичні угрупування тої нації. Отже радість на Галицькій Руси-Україні запанувала загальна на саму чутку, що незабаром появиться перше число ундівського „ідеольогічного органу."

І воно дійсно появилося. Та врочиста хвиля наступила в маю, Р. Б. 1935, то значить в десять літ по оснуванню УНДА. Тілько часу потребували наші ундисти, щоб додуматися до того, що роблять ініціятори кождої поважної політики ще передтим, заки входять у практичне політичне життя. Та нехай вже буде й так. Лучше пізно ніж ніколи.

Наголовок нового ундівського органу виглядав так: „Шлях Нації, місячник української національної політики і громадського життя." В нім була тільки одна зарозумілість, тільки оден граматичний і льогічний блуд і кілька неправд, як незабаром показалося. Зарозумілість того наголовка полягала на тім, що кілька молодиків з найріжніших таборів і з повним хаосом в головах (від монархізму до анархізму включно!) відважилося назвати „Шляхом Нації" збір очевидних нонсенсів і противорічностей, що їх предложили своїй суспільности вже в першім числі того „ідеольогічного органу." Граматичний і льогічний блуд в титулі органу полягав на тім, що в нім ніяким чином не вільно було ужити слова: місячник громадського життя: бо збір людей з ріжних таборів, як се виразно сказано в тім органі,[4]) очевидно не може становити ніякої суцільної громади, хіба припадкову. А знов ніяка громада в звичайнім того слова значінні того органу не бралася ні видавати ні редагувати. А неправди того титулу показалися незабаром потім на тій основі, що се не був правильний місячник: не так задля браку грошей як задля браку концепту й інвенції редакції. Не був се також місячник української національної політики, бо не приніс він за весь час ні одної статті про національну політику в усім її обемі ні під оглядом історичним, ні під оглядом сучасним, ні під оглядом проекції в будуччину. Не можна того органу назвати також місячником „громадського життя" навіть тоді, якби поправив граматичний і льогічний блуд в його наголовку й написав „громадянського (або суспільного) життя": бо про склад нашої суспільности, про життя її поодиноких кляс і станів, про побут поодиноких груп нема в тім органі до сеї пори не то обробленого, але навіть сирого матеріялу настільки, щоб його можна було назвати органом суспільного життя.

Отже новий „ідеольогічний орган" УНДА відразу викликав комізм у всіх грамотних людей, що вміють дивитися, читати і думати. Та треба признати, що мимо очевидного комізму тої появи вся українська неундівська преса виказала сим разом значний політичний такт: хоч появилися критичні завваги про той орган, то ні одна з них не була така, на яку та поява властиво заслугувала. Люди просто спрагнені появи якоїсь національної ідеольогії, або бодай намістня („ерзацу") чи спроби такої ідеольогії, очікували дальших чисел „Шляху Нації" в надії, що чейже той орган зробить бодай спробу стати ідеольогічним органом.

До пресових органів, котрі принесли критичну оцінку „Шляху Нації" належала також „Нова Зоря." Вона в ч. 42 (840) з 9 червня 1935 р. оповістила статтю п. з. „Ковчег Ноя". В ній спокійно і не без прихильности представила ріжнородну ідеольогічну й журналістичну минувшість молодого редактора „Шляху Нації" п. З. Пеленського (не мішати його з иншими Пеленськими з тими самими іменами і назвищами!) і розібравши цікавіші місця першого числа того органу, закінчила свої виводи як слідує:

Чи „Шлях Нації" вказує шлях нації? Думаємо, що Читачі вже самі можуть відповісти собі на се питання. Та зберемо ще висновки думок про перше число того журналу: Передовсім неясне в ім поняття „найвисших засад людської етики", котрі мають дати зміст українській національній ідеї. Дальше неясно сформульовано відношення до церковних організацій на наших землях, передовсім відношення до католицької Церкви. Дуже неясне поняття „найглибших естетичних та моральних основ християнської релігійности." Неясне під кождим оглядом. Вкінці заява про боротьбу з темними силами реакції. Не сказано, хто ті „темні сили реакції." Отже неясний сей шлях для нашої нації, котрим хочуть вести її редактори „Шляху Нації". Та підождім ще на дальші числа того журналу, щоб докладніше його оцінити. На закінчення сеї статті одна особливо важна замітка. В журналі „Шлях Нації" майже всі його співробітники (здається з виїмком п. посла Макарушки і може ще декого) належать до тих, що перейшли яркі зміни в поглядах. Нема в тім нічого злого. Навпаки, се добре свідчить про тих, що змінивши погляди консеквентно переходять до инших таборів. Зло зачинається тоді, коли вони своїй суспільности не виясняють докладно, де вони були, чим були, чому там були і чому опустили давні становища та заняли нові. Без такого прилюдного виясненя не вільно виступати в характері діяча на зовсім нових позиціях. Нпр. хто був колись орґанізатором таємного товариства й террору, той має обовязок супроти своїх бувших товаришів і супроти своєї суспільности, прилюдно і виразно сказати, де і чим був та чому перестав тим бути і перейшов нпр. до противного табору. Коли сего не зроблено, тоді бувші товариші мають уасаднену підставу до огірчення, а суспільність до недовіря. Не хочемо показувати пальцем на тих, що не виконали як слід того обовязку, бо не для докучування пишемо те, що пишемо. Одначе обовязок докопче треба виконати. Без того

---

[1]) Гл. мою працю „Слідами Українських Січових Стрільців." Львів, 1916. Розділ XVII: „Гумор і сатира в Січовім Коші." Про ріжні роди і форми гумору. Ст. 129—137.

[2]) Цікава під тим оглядом праця о. пралата Тита Войнаровського п. з. „Das Schicksal des ukrainischen Volkes", том І. (Сторін 250). Відень, 1921. Накладом автора. В книжку ту вложено дуже богато праці. — З праць діячів старшого покоління мають подібну вартість ще праці дра К. Левицького п. з. „Історія політичної думки галицьких Українців 1848 — 1914". Львів, 1926. Сторін 736 і X—та „Історія визвольних змагань галицьких Українців з часу світової війни 1914 — 1918." Львів, 1928. Сторін 776 і IV. Без тих трьох творів не можна собі уявити порядної політичної бібліотеки, не тільки української, але політичної бібліотеки в сім краю взагалі.

[3]) Знамениту критику тої пустої, зовсім безпідставної самохвальби УНДА написав і власним накладом видав пок. проф. С. Томашівський. Гл. його брошуру п. з. „Наша чільна партія у власному зеркалі". У Львові, 1929. Ту брошуру повинен докладно перестудіювати кождий, хто хоче займатися українською політикою.

[4]) „Будуть зі собою співпрацювати на цих сторінках українські громадяни а ріжних організаційних, громадських та політичних таборів". Гл. „Шлях Нації", рік 1. ч. 1. ст. 1. — Річ ясна, що „національна ідея" не може зєднювати людей з ріжних політичних таборів до тої міри, щоб вони в одній орґані могли показувати одни шлях нації, бо тоді не треба булоб ріжних політичних таборів. Та УНДО від початку свого істнування дає такі концерти браку льогіки.

неможлива, організація, тільки Ковчег Ноя, в котрім Господь дозволив у милосердю своїм зібрати ріжні сотворіння, щоб не загинули. Та до проводу такі сотворіння не призначені, хочби вони не знати як голосно блеяли і ревіли: бо хто не сповняв примітивних обовязків супроти свого народу, той не може його провадити до добра.

Я не був ні автором тої статті, ні навіть автором її наголовка, що добре схарактеризував ціле „товариство" зібране в „Шляху Нації". Мимо того в редакційній замітці в „Шляху Нації" приписано мені особисто авторство тої статті і на тій підставі появився там на мене перший особистий напад. Я виростав на Диких Полях українських і від дуже вчасної молодости мусів боронитися перед безосновними видумками й нападами. Отже оборона перед нападами увійшла мені, що так скажу, в кість і кров. Я засадничо на напади відповідаю і то відповідаю остро, — хіба що напад переочу задля виїзду чи з іншої причини.

Нападу в „Шляху Нації" я не переочив, але виїмково не відповів я на нього як слід, тільки дуже делікатно. Причиною того була особа молодого редактора „Шляху Нації": він робив на мене приблизно таке вражіння, яке на старого пса робить молодий песик, що зачинає дзявкати. Хто обсервував таку появу, той знає, що звичайно старий пес довго і терпеливо зносить дзявкотіння молодого песика і береться до нього щойно тоді, коли молокосос вже очевидно забагато собі позволив. Крім того природного згляду, який звичайно має член старшого покоління для члена молодшого покоління, я мав ще одну причину, не оцінювати заскоро поведення молодого редактора „Шляху Нації": він бавив мене своїми статтями так, як вже давно не бавив ніхто інший. Забаву на велику міру викликала в наших кругах особливо „стаття" п. Зенона Пеленського з ученим і театральним титулом „В антракті", напечатана в 5 числі „Шляху Нації" за вересень 1935. Я з пером в руці перечитав ту статтю нового „провідника УНДА й української нації" і зазначив на маргінесі тої статті — поверх 90 нельогічних і неправдивих тверджень та ріжного рода нонсенсів чоловіка, котрого найбільша українська партія заангажувала до творення нашої національної ідеольогії та до зорганізування інших її творців!... Вид був такий веселий, що при всій недостачі часу (крім редагування газети маю кілька родів ріжних засідань) не мав я серця відмовити співробітникам обох наших католицьких органів приемности, оглянути те, що я відкрив у статті нового ідеольога УНДА й української нації. Отже я скликав спеціяльне засідання редакційних колегій „Нової Зорі" і „Правди" дня 12. 9. 1935 р. і зреферував на тім засіданні згадану статтю. Веселість всіх присутних була правдива й велика. Відбулася дискусія. Протокол з неї маю. Хоч стаття, що з її приводу скликано нараду, була дійсно комічна, то дискусія по першій живій веселости вивязалася поважна й обняла всю сучасну українську політику, а зокрема відношення УНО до УНДА і до Міжпартійної Ради в звязку з Українським Національним Конгресом, що його тоді підготовлювано. В дискусії одноголосно висказано опінію, що „Нова Зоря" має обовязок представити нашій суспільности хаос в голові нового „ідеольога" найбільшої нашої політичної партії, але зазначити, що в тім хаосі не належить до злих річей, хоч воно ще збільшає загальне зло, як збільшає кожде помішання правди з неправдою.

Я особисто прирік присутним, що напишу оцінку згаданої „статті" Пеленського, бо той вицвіт українського хаосу дуже мені сподобався як свого рода взірець і куріоз. Зараз на другий день взявся я до писання оцінки тої статті і написав шість аркушевих сторін на машині. Тай став. З ріжних причин. На тих шістьох сторонах вспів я оцінити щойно невідповідне мотто, якого новий ідеольог УНДА ужив до своєї статті. А тут треба було ще представити й оцінити поверх 90 нонсенсів, що їх я доглянув вже при першім читанні його статті! Стало ясно, що на те треба було писати хіба окрему книжку... Та я міг іти етапами по джунглях мозку нового „ідеольога", міг вирубувати ті джунглі лініями, себто поодинокими статтями — і так показувати суспільности, що в тих джунглях кишить. Не зробив я того до сеї пори, не тільки тому, що нахлинули інші клопоти, але — признаюся — також тому, що новий ідеольог УНДА зачав мене вже дуже бавити — і я не хотів його сполошити. Національний, суспільний і всякий інший виднокруг затемнювався щораз більше, отже в такім часі потреба гумору стає просто органічною, конечною. А ту потребу заспокоював мені молодий „ідеольог" УНДА кождим новим числом свого органу з прекрасним титулом „Шлях Нації".

Зі всіх комічних творів, що їх я читав за весь час свого життя, найбільше комічним уважаю твір Альфонса Доде про Тартарена з Тараскону.[5]) Думаю, що сей твір повинен перечитати безумовно кождий український інтелігент не тільки задля самої комічности сего твору, щоб відсвіжитися в сих тяжких часах. Та е ще дві інші таксамо важні причини, що задля них раджу кождому уважно перечитати сей знаменитий твір. Перша причина: з него дразливі на критику Українці побачилиб (якби докладно його перечитали), як страшно французький письменник критикує свою націю; бо той надзвичайно острий сатиричний твір написаний під моттом, що у Франції кождий має в собі щось з представленого в тім творі комічного Тарасконця. Друга причина: з того знаменитого твору дразливі на критику Українці побачилиб (якби докладно його перечитали), що не лише кождий Француз має в собі щось з Тартарена з Тараскону (який особливо виразно характеризує полудневих Французів), але має в собі щось подібне до Тартарена з Тараскону також кождий член кождого з трох руських народів, а особливо богато мають з нього Українці як полуднева вітка східного словянства. Та се не значить, що хто доглянув ті хиби і представляє їх, той погорджує кимнебудь або ненавидить.

А тепер можемо приступити вже до змалювання прекрасного героя Тартарена з Тараскону, що на нашім українсько-галицькім ґрунті називається Зенон Пеленський і має уряд творця й організатора нової ідеольогії УНДА з молодшого покоління. Бо зі старшого покоління має той уряд в УНДІ Стефан Баран (Рибалка Панас Круть); про нього я вже писав.

Отже — французько-провансальський Тартарен з Тараскону відзначався тим, що хто раз його відвідав в його огороді і його домі, той уже не міг забути тої візити хочби минуло й богато літ. Таксамо хто раз перечитав якенебудь число „Шляху Нації" під редакцією п. Зенона Пеленського, той не забуде свого вражіння до самої смерти — і з тої саміської причини: з причини дивоглядности.

Тартарен жив у місті Тарасконі над рікою Роданом. Мав там власну віллю з бальконом і огородом. Зверха його вілля не визначалася нічим особлившим і на вид її ніхто не подумавби, що се оселя героя. Та як вступив до неї, то зараз побачив, що ціла та оселя від пивниці до стриху мала внутрі геройський вигляд і таксамо огород. Другого такого огороду не було в цілій Европі. В нім не було ні одного краєвого дерева, ні одної краєвої квітки. О, ні! Там були самі екзотичні дерева і ростини: кактуси, фіґи, пальми, банани, ґумові дерева, а передовсім „Дерево малпячого хліба", зване також баобаб, по латині „Арбор ґігантеа", себто Дерево-велитень. Розуміється, було воно там не в природній величині. Боже борони! Се треба виразно зазначити і підчеркнути. Нпр. кокосове дерево було в огороді Тартарена не більше як звичайний буряк. А баобаб, що в горячих краях доростає до дійсно великанських розмірів, ріс собі в огороді Тартарена в звичайнім вазонку. В такім, у якім росте резеда. Та яка в тім ріжниця? Для міста Тараскону було се вистарчаюче і навіть дуже гарне. Його мешканці, що приходили відвідувати Тартарена, виходили від нього повні захоплення. Зовсім таксамо як хто з ундистів перегляне число „Шляху Нації", бо не читає тої „ідеольогії" здається ніхто з них.

А щож доперва говорити про вражіння з кабінету Тартарена! Була то не дуже велика саля. Одначе стіни її від гори до долу були заповнені всякого рода зброєю зі всіх країв світа. Там були ріжні - преріжні рушниці, пушки, карабіни, мушкети, флінти, ґримульки, катальонські і корсиканські мечі та штилети, кордиляси, маляйські кріси (не мішати з нашими!), індіянські томагавки, караїбські луки і стріли, боксери, револьвери, мечі, шаблі, палаші, галябарди, словом все, що де на світі було з области нападу й оборони. Покривало воно густою сіткою всі стіни робітні нашого героя. А на самій середині головної стіни пишалися в формі сонця уложені стрільби і мечі. І все те було підписане так докладно як ліки в аптиці. Нпр. можна було побачити такі приемні написи: „Не рухати! Стріли затроєні." Або: „Уважати! Рушниці набиті."

На середині кімнати стояв округлий стіл. На нім фляшка з румом, турецький капшук з тютюном і безліч книжок та ґазет. А все відважного, геройського змісту: описи боїв, ловів на грубу звірину, подорожей в небезпечні краї й т. д. За тим столом сидів великий, непереможний, одинокий в своїм роді герой, з яким ніхто не міг порівнатися, Тартарен з Тараскону, і держав в руці книжку, розуміється з описом якогось геройського полювання. В зубах мав коротку файку, з якої курять ловці. Вигляд його був страшний і напів дикий. Він подобав на пірата (морського розбишаку) перед здобуттям Альжиру. Та в дійсности був се чоловік не тільки нестрашний, але навіть пожиточний для держави, в котрій жив і мешкав. То тільки і виключно тільки лектура зробила дещо неясним його ум і спосіб його розуміння ріжних справ та роздумування над ними. І та сама лектура була причиною деяких неприємних життевих пригод Тартарена з Тараскону.

Щоб зрозуміти всю велич його життя і що так скажемо „природного провідництва" в своїм народі, треба знати не лише Тартарена, але і його нарід. Отже Тарасконці були передовсім мисливі. Від найбільшого до найменшого! Кождої неділі рано з сурмами, трубами, тромпетами, мисливськими рогами й собаками весь інтеліґентний Тараскон ішов — розуміється не до церкви а — на лови. Прекрасний був то вид! Хоч звірі вже з природи нерозумні, як загально відомо, то таки нарешті зміркували, що з Тарасконцями треба поступати обережно. Отже вимігрували в трохи дальшу околицю і пять миль довкруги Тараскону не було в норі ні одного звіряти, не було в гнізді ні одної птиці, ні крілика, ні берегульки, хоч над рікою Роданом рістня прекрасна. Навіть перелетні птиці обминали Тараскон. І коли надлітали ключі диких качок та побачили вежі Тараскону, то передна зараз кричала: „Стань — не бачиш? Тараскон!" І цілий ключ як стій завертав на боки й облітав небезпечне місце. На всім тім просторі зберігся з фавни тільки оден

---

5) Альфонс Д о д е (Daudet), уроджений 13. V. 1840 в м. Нім, помер в Парижі 16. XII. 1897. Був приватним урядником, секретарем герцоґа де Морні. Оставив сина, відомого монархістичного журналіста, письменника й політика, Леона, співосновника щоденника „Аксіон Франсез." Альфонс Доде став улюбленим письменником не тільки Франції але й за границями її задля повних гумору і правдивих описів людей полудневої Франції. В р. 1872 написав він „Пригоди Тартарена з Тараскону", в р. 1885 „Тартарена в Альпах", в р. 1890 „Порт Тараскон." З того видно, що се була його улюблена тема, бо займався нею поверх 20 літ. Стиль тої „комічної епопеї", як сі твори називають у французькій літературі, забавно-цвітистий, подібний до стилю промов декого з наших „визначних бесідників" (про них буде мова в дальших статтях). М. і. й тому навів я тут довші вийми з того твору. Вправді комічна епопея про Тартарена основана на великім комічнім творі Сервантеса про Дон Кіхота, одначе вона для нас далеко ближа не лише часом але і змістом: таких людей як Дон Кіхот вже нема бо минулася їх доба (хіба в переносним значінні), а таких як Тартарен — кілько завгодно: вони сучасні нам, живі, перед нашими очима. Се власне люди сучасної нам епохи — бляґи і фанфаронади.

старий та дуже хитрий заяць. Він якось вспів зберегти своє дороге життя між Тарасконцями і жив собі спокійно на ґрунті М-ра Бонпар'а. Через те його ґрунт мав велике поважання в очах Тарасконців і тричі більшу вартість.

Ну, а якіж лови уряджували Тарасконці, коли там не було звірини, може хтось запитати. Ге... ге... ге..! Отож то й е! Хтобудь того ні урядити, ні навіть відгадати не годен. А Тарасконці — народ помисловий, уряджувалися так, що робили полювання — на власні шапки-кашкети. Та як? — запитаете. А ось як. В неділю рано виїздили ґрупами пару миль за місто. Там розкладалися в тіни дерев і передовсім порядно снідали — вдруге. Потому набивали свої стрільби і зачиналося полювання. А саме так: кождий „мисливий" здіймав з голови свою власну шапку і що мав сили в руці кидав її в воздух як найвисше. Потому хапав набиту рушницю й стріляв у свою власну шапку — поки вона не долетіла до землі. Вже на землі не вільно було стріляти. Так повторялося пять або шість разів, як до умови. І котрий Тарасконець найчастіше вцілив у свою власну шапку, того вибирали „Королем мисливих" і з великою парадою під грання сурм і мисливських рогів, під лаяння собак і тріюмфальні крики всего тарасконського населення ввозили до рідного міста. А він їхав пишний і свою подіравлену шапку держав на дулі своєї рушниці. Ті мисливські шапки-кашкети були предметом окремої галузи промислу в Тарасконі. З того жило немало людей. Були й такі спекулянти, що вже заздалегідь вдома робили шапки з простріламі і продавали їх. Всі знали, що такі шапки купував аптикар Безюке. Та се не було гарно.

Які анальогії в справі стріляння до власних шапок можна вивести в наших відносинах, знає мабуть кождий Українець. Тому над тим не буду розводитися. Скажу тільки загально, що наш герой Тартарен з Тараскону своїми зусиллями в організуванні стріляння до власних шапок вибився на визначне місце між подібними собі Тарасконцями. Згодом одержав він навіть достоїнство ПКА.

Ви певно цікаві, що значить ПКА? Се значить „Президент Клюбу Альпіністів". Таж коло Тараскону нема ніяких Альп, подумаете. А звірі коло Тараскону є? А пречінь щонеділі відбувалися там великі полювання. Отже таксамо було і з Клюбом Альпіністів. Коло Тараскону е горбки і горби від 150 до 200 м. понад рівень моря. Місцева фантазія Тарасконців прикрасила їх прегарними назвами, бо тарасконський народ, що виріс на прегарній землі, в блеску сонця, сам творив собі такі дивні міражі і дивоглядні несподіванки, яких надармо шукалосяб в цілім світі. Говіркий, надзвичайно вражливий і дразливий, до неможливости пересадний — надав він тим зовсім не стрімким горбам такі назви як: „Страшна Гора", „Пропасть Всесвіта", „Верх Велитнів", „Край Світа" і т. п. І зновже в кожду неділю рано тарасконська інтеліґенція в ґетрах („штильпах"), з острими палицями в руках, з наплечниками й наметами та з сурмачами на переді робила виправи на ті „гори." А на другий день тарасконський пресовий орґан „Форум" оповіщував, що так скажу, літературні звіти. Тай уживали собі в описах тарасконські редактори! Ґазета їх аж рясніла від переборщених назв: кручі, провалля, безодні, гирла і т. д. так, якби описували виправи на Гімаляї.

Коли Тараскон воплочує характер всеї полудневої Франції, то Тартарен се воплочення Тараскону. Він викликав між Тарасконцями тимбільше захоплення, що мав за собою одиссею полювання на льви в Альжирі, і з неї привіз до Тараскону величавого — верблюда. Не диво, що Тартарена з Тараскону вибрано Президентом Клюбу Альпіністів над всіми тими „Страшними Горами", „Пропастями Всесвіта", „Верхами Велитнів", „Краями Світа" і т. д. Але Тартарен з Тараскону мав суперника в особі рушникаря (пушкаря) Костекальда. І той нишком немов терміт в дереві позолоченого ідола рився та підкопував блискучу репутацію Тартарена. Коли вечером в клюбі Тартарен оповідав про свої засідки на льва або про свої мандрівки пустинею Сагарою, Костекальд стиха посміхався і недовірливо хитав головою. Розуміється, вірні Тартаренови прихильники, головно аптикар Безюке і хоробрий полковник від інтендантури Бравіда, повідомили Тартарена, що Костекальд підкопує його добру опінію між людьми, бо хоче сам стати ПКА (Президентом Клюбу Альпіністів). Діткнений тим до живого Тартарен зараз взявся до роботи. Потайки виписав з Парижа множество спеціяльних книжок про виправи в великі гори, а саме Вімпера „Як іти в гори", Тіндаля „Ледівці", Стефана Арое „Мон Блянк", далі ріжні звіти швайцарських та анґлійських клюбів альпіністів і напхав собі голову ріжними гірськими технічними висловами, як морени, сераки, гирла, ротури, млини, комини, хідники і т. д., — не розбираючись у тім, що ті слова означають. У себе вдома в своєму екзотичному садку почав завзято вправлятися в виходженню на гори. В тій ціли перескакував водозбір, де пливало кілька коропів, уявляючи собі, що скаче через провалля. Двічі впав у воду і мусів переодягатися. Тартарен терпів на заворот голови, а в горах треба ходити нераз вузькими стежками понад пропасть. Отже він вправлявся ходячи по вузькім цембриню своєї саджавки і лякаючи свою стареньку служницю, що нічого не розуміла в цих вправах. Рівночасно Тартарен замовив в Авіньоні в доброго слюсаря ріжні кільці та пазури до чобіт системи Гімпера, острокінчасту палицю системи Кенеді, лямпу з Бунзенівським пальником для викликування високої температури, два непромокальні ліжники і 200 метрів линви сплетеної після його власного помислу з гнучкого дроту. Потому оставив на письмі свій тестамент, вручивши його аптикареви, і заосмотрений в усі свої причандали виїхав в Альпи.

Скрізь куди входив, чи на стацію, чи в готель, чи на пароплав, викликав здивування, гнівні погляди та проклони. Лякав і відстрашував людей, бо обвішаний всім своїм припасом зачіпав людей довкруги то кільцями, то дротяною линвою, то наплечником, то острокінчастою палицею. Нарешті добився пізним вечером до великого готелю Ріґі-Кульм. Знуджені туристи та анґлійські „міс" (панни) з кумедно зачесаними головками побачивши крізь шиби готелевої веранди Тартарена як виринав з гірської мраки, взяли його зразу за блудну корову, що звенить дзвіночками, а потому за дротаря обвантаженого ріжним припасом. Колиж привид з мраки наближився ще на 10 кроків, знов змінив свою постать. Виглядав тепер як середновічний лучник з величезним луком-арбалетом і в шоломі зі спущеним причіллям — явище в сих часах ще дивніше від корови і дротаря. Пришелець говорив глибоким басом полудневого чоловіка, що гудів як цимбали.

Одержавши в готелі кімнату, Тартарен з Тараскону зійшов уже без своїх звінких причандалів до великої їдальні на 600 накрить. Подібно як у всіх швайцарських готелевих їдальнях так і тут гості ділилися на два ворожі собі табори. До одного табору належали ті, що їли на десер риж, а до другого, що їли на десер чорні сливи в брунатнім соку. Досить було раз побачити їх погляди повні ненависти і погорди, якими вони кидали на ті два роди десеру, щоб зрозуміти, до котрого табору належить кождий гість. Рижоїди визначалися хоробливою блідістю обличча і розмріяними блудними очима, а прихильники чорносливу мали суворі погляди, перекрівавлені сітки очей і апоплектичні обличча. У великій їдальні застав Тартарен надзвичайно смішні типи. І так були там передовсім два учені, що 30 літ лаялися прилюдно між собою: член французької Академії Наук Асть'е Регю і німецький учений, професор Бонського університету Шванталер. Асть'е Регю інакше не писав про свого ворога як „той квадратовий осел Шванталер", а професор Шванталер писав знов про нього „той неук і нездара Асть'е Регю". Та тут мусіли сидіти разом, бо їхали на окружний білет тої самої компанії Кука. Далі сидів надзвичайно туманковатий австро-угорський дипльомат барон фон Штольц, що мав спритний вигляд, але тільки вигляд: так уложилися риси його обличча в часі довгої дипльоматичної каріери. В дійсности той „політик" уже давно затратив усяку здібність думання і висказування думок. Очі його були подібні до пропастей: пусті до самого дна. Далі сидів льорд Чіппендейл, член „Жокей-Клюбу" в Лондоні, з молодою кузинкою (гм! гм!). Далі італійський тенор з низьким лобом і масними очима та великанськими спинками при манжетах. Далі якийсь перувіянський ґенерал з 8 дочками, що мали покривлені від холоду обличча шафранового кольору і були одягнені в сукні та стрічки ящіркових барв, бо так вимагала анґлійська мода. Всі ті й богато інших осіб були німі, нерухомі, мов застиглі. А Тартарен з Тараскону дуже любив говорити. Та не мав сарака з ким.

Не буду тут описувати всіх його надзвичайно цікавих та смішних пригод з ріжними типами людей в готелі Ріґі-Кульм, бо се забралоб забогато місця, а читачі самі можуть знайти мабуть в кождій випозичальні незвичайно цікавий твір про Тартарена. Таксамо не виводитиму тут анальогій. Бо хто має обсерваційний дар, той сам ті анальогії знаменито відкриє не лишень у Львові, але і в кождім більшім галицькім місті, а може навіть у місточках і селах наших. Та для характеристики обставин і психіки Тарасконців згадаю ще, як Тартарен зустрівся в Альпах зі своїм земляком з Тараскону Бонпаром, ще більшим блягером ніж він сам. Того Бонпара уважали Швайцарці за великого провідника по горах, бо він куди ходив всім оповідав, як то він перейшов навіть найвисші верхи світа, бував нібито в Гімаляях і на африканськім Чімборассі. Отже коли Тартарен хотів іти на верх гори „Юнґфрав", кельнер готелю Ріґі-Кульм поручив йому на провідника — Бонпара. Обидва блягери відразу пізналися. І Бонпар зачав оповідати Тартаренови несотворені річи. А що кождий блягер має вже те до себе, що таксамо легко вірить у брехню як сам бреше, отже Тартарен повірив Бонпарови. А Бонпар оповідав йому про Швайцарію ось що:

Велике „Товариство", така компанія, що має головні свої осідки в Женеві й Лондоні, перебрало в свої руки цілу Швайцарію, вичесало й уфризувало всі її горп і пропасти, ліси і водоспади, озера і ледівці, наймило і витресувало весь нарід, слуг, льокаїв, статистів і солістів. А на верхах гір, в долинах, в печерах, словом всюди побудувала та компанія великанські готелі з ґазом, електрикою, телеґрафом, телефоном, зубатими та линвовими залізницями і т. д. Та компанія обертає міліонами міліярдів франків! Рахуючись з анґло-американською клівнтелею, та компанія залишила верхам деяких гір (до них належать Юнґфрав, Фірстерагорн, Монах і інші), їх первісний грізний вигляд, але в дійсності навіть ті верхи таксамо добре уцивілізовані як усе інше в Швайцарії. Ніяка небезпека там не загрожує.

— Вибачай, сказав Тартарен, таж в ще в сих горах якісь пропасти, ротури, гирла! Хто в них впаде...

— Той упаде на мягкий сніг, півтора метра низше, докінчив Бонпар. В кождій прогалині є вже потрібні на те урядження і ніде не бракне услужного портіра, стрільця або льокая, що піднесе гостя, обчистить його щіткою, подасть крісло і чемно запитав. „Чи ви, пане добродію, лишили свої річи на горі? Зараз пішлю по них".

— Що за андрони плетеш? Перестань! крикнув Тартарен.

Одначе Бонпар з іще більшою повагою говорив свое дальше: Розуміється, удержання порядку в тих мнимих пропастях і гирлах коштує компанію дуже богато...

Як на те на озері, перед котрим вони так розмовляли, зникли світляні зірки, щезли також миготливі світла на верхах гір, а зате немов на даний знак показався місяць на небі і дав нове видовище, заливаючи краєвид синявим світлом, перетиканим чорними тінями.

Малу—помалу Тартарен з Тараскону зачав припускати, що Бонпар говорить йому правду: бо в душі Тарасконця бляґа дивно сплетена з легковірністю. По хвилі сказав:

— Згода! Але пречінь минулого року впали з Веттергорну два провідники разом з туристами.

— То, знаеш, Компанія урядила навмисно, бо Анґлійці уникають гори, коли на ній ніхто не скрутив собі карку. Отже Веттергорн зачав не оплачуватися. І навіть приносив страти. Але по тім уріжнородненню доходи всіх готелів довкруги значно піднеслися.

— Значить жертвували провідників?

— Боронь Боже! І провідники й туристи тішаться прекрасним здоровлям. Їх тільки на цім року вивезли заграницю. Така реклама коштує, але Компанія не щадить грошей, коли се потрібне.

— Отже думаєш, що можу безпечно йти на „Юнґфрав“?

— Ручу за те головою.

— А як я дістану завороту голови?

— То замкнеш очи.

— А як похитнуся?

— То ховзайся безпечно дальше! Тут зовсім як в театрі: люди падають і не забиваються. Ризика ніякого... Подорожуючи по німецькій Швайцарії зустрінеш на якійсь запаморочливій вершині пастора, що проповідує слово Боже на вільному воздусі, стоячи на колоді дерева. Довкруги нього стоять зґруповані з капелюхами в руках чабани і жінки в костюмах і зачісках відповідного кантону. Картина дуже мальовнича. Полонина зелена, трава сочиста й буйна або лежить у покосах, водоспади шумлять дуже близько, вівці видавонюють на ріжні тони. Та все те — лиш декорація. Все те службовці Компанії. І ґіди (провідники) і пастори і чабани і куріври і жінки і власники готелів, словом всі знають се, але держать язик за зубами, щоб не втратити клієнтів і не втратити сталої платні та навпаки.

Тартарен з Тараскону остовпів. Стояв приголомшений і тавий здивований що аж замовк: се було в нього верхом здивування. В нім зникли вже всякі сумніви. В його серці розпогодилося. Він остаточно постановив зробити прогульку на верх гори „Юнґфрав“.

Не буду тут описувати пригоди Тартарена з російськими нігілістами, хоч як богато анальогій можнаб було навести, колиб з ними порівнати ундівських Тартаренів. Особливо знаменито представлено, як Тартарен учив російських терористів, як найлучше „аж до держака вгромадити ніж у тельбухи свойого противника“ і при тім додав:

— Ось як треба робити, діточки![6])

Мимохіть пригадується теорія українських націоналістів про „роскіш ножа і крови“. Неодин з них як Тартарен пішов на Велику Україну, щоб учити російських большевиків уживати ножа — та всі вони розуміється марно загинули в большевицьких руках з тої простої причини, що російські революціонери мали без порівнання довшу практику в тім, як морально й фізично аж по держак встромлювати ніж у тельбухи противника й вертіти тим ножем у внутренностях ближнього свого.

Та годі не навести бодай коротко того, як Тартарен з Тараскону підіймався на верх гори „Юнґфрав“, думаючи, що там нема небезпеки... Під вагою небоя цьвяхи (його підкованих чобіт) встромилися в лід так глибоко, що всі зусилля „ґідів“ витягти їх звідти показалися даремні. І ось Тартарен стоїть наче прибитий до місця, упрівае, лається, розпачливо телеґрафуе руками та альпейською палицею і нарешті змушений прикликати до себе „ґідів“, які пішли вперед, певні, що мають справу з досвідченим альпіністом. Витягнути його не спромоглися й вони. Ремінці розвязали, кішки залишили в льоду, замінивши вовняними скарпетками, і президент рушив у дальшу путь. Іти стало важко й утомно. Альпейська палиця, що нею він не звик орудувати, плуталася йому між ногами, ховзалась і тягла за собою, коли він на неї спирався. Герой кілька разів падав у зеленкуваті ямки і не занурувався в них з головою тільки тому, що не міг протиснути туди свої широкі плечі. Бачивши його незґрабність і разом із тим цілковиту самопевність та безбоязкість, чувши, як він сміється та співає, провідники вирішили, що то діе на нього швайцарський шампан... Взявши його під руки з шанобливою рішучістю полісменів, що садовлять у карету знатного панича на підпитку, вони за допомою мигів і односкладових слів намагалися звернути його увагу на небезпечну путь і на кінечну потребу добитися до „халупи“ (колиби) ще перед смерком; загрожували йому кручами, холодом, завалами. Та добряга Тартарен тільки сміявся з усього цього. „А, йдіть собі... кручі! а йдіть собі... завали!“... і лукаво підморгував, штовхав їх ліктями в бік, даючи на розум, що його не обдуриш і що він добре знає всі секрети тутешньої комедії.

Господи, кількож тут анальогій! Чи й наші Тарасконці не думали, що нема ніяких небезпек по дорозі нації до високої цілі? Чи й нашим Тарасконцям не говорили того правдиві провідники? І навіть виразно називали ті небезпеки. Та надармо... Так дійшли Тарасконці до місця, де обабіч гірського гребеня роззявляли свої пащі безодні. І в такі місця запровадили свій затуманений ними нарід. Та чи думаете, що в такім місці Тарасконці зміркували небезпеку? Ані трохи! Наш Тарасконець загіпнотизований іншим бляґером (а може навпаки) ставив ноги на східці, що їх вирубав правдивий провідник Хрістіян Інебніт (Преосвящений Григорій!) — і точно наслідував усі його рухи так, наче був у садку з баобабом і вправлявся на парапеті водозбору, лякаючи золотих рибок. Нараз праворуч розлігся вибух. „Лявіна!“ крикнув Хрістіян Інебніт, закамянівши. Чути було відгомін луни, що повторювалася безліч разів і виповнювала небо...[7]) Оглушений упадком, засліплений снігом, Тартарен механічно дриґав ногами та руками наче паяц, якого смикано за мотузок — і повиснув уткнувши носа в ледову стіну. Зціпивши зуби, напруживши всі мясні, держав його над пропастю на линві правдивий провідник. А Тартарен з Тараскону думав, що все те — комедія... І гукав: „Гей ви там, дядьку, не лишайте мене висіти задовго! Тут страшенні протяги і ця клята линва муляе мені поперек.“

Провідник не відповів, бо розціпити зуби значилоб утратити на силі. Та чи варт відповідати таким, що питають виключно для глуму і поводяться все своє життя як блазни?

Кілько в тім всім поражаючих анальогій! Возьмім нпр. бляґерський п о ґ л я д Б о н п а р а на Швайцарію і її туристичні цінности. Який же той погляд страшенно подібний до не менше коли не більше комічного погляду старшого віком від Пеленського Тарасконця Целевича. Той провідник УНДА вже в першім числі „Ковчегу Ноя“ (званого неслушно „Шляхом Нації“) написав на ст. 32—38 статтю під з. „Сумерк велитнів“ (підзаголовок: „Кріза великодержав і імперіялізмів“, ще один підзаголовок: „Політичний „хаос“, чи назрівання нової дійсности?“). Стаття зачинається так:

„Journal des Debats“ написав недавно, що сьогоднішне політичне положення світа й міжнародні відносини можна найкраще схарактеризувати словом „хаос“. Богато людей уживае того вислову тоді, коли в житті зустрічаються з явищами, яких не розуміе. Адже рухи звізд видавалися людям так довго хаотичними й припадковими — доки цього „хаосу“ не вияснив і не усистемізував ум астрономів і астрофізиків.

Прошу вчитатися в сих кілька речень українського Бонпара з Тараскону, духового тата Зенка Пеленського. Якже він прекрасно „освідомляе“ своїх ундистів „виховуючи“ нове покоління тарасконських Тартаренів. В першім реченні наводить висказ поважного французького журналу про сучасний міжнародний хаос. А друге речення конструуе так, щоб ундівський читач (з якого мае вирости такий-сам як З. П. або подібний Тартарен з Тараскону) не міг напевно додуматися, чи то Целевич такий розумний, що на хамуз побиває „Журналь де Деба“, чи той журнал дальше виводить те, що е в другім реченні у Целевича. А трете речення се вже точно таке саме як оповідання Бонпара про Швайцарію. Бо тільки подумайте: Коли людям рухи звізд видавалися хаотичними і припадковими? Таж і ті люди, що навіть не чули про ніяку астрономію, не то що не уважають рухи звізд „хаотичними і припадковими“, але так твердо вірять в їх правильність і непоколибимість, що оріентуються після звізд і на морі і на суші, і в горах і на пустинях, тай ту оріентацію з батька на сина передають, відколи память людська сягае, на всіх материках світа і на всіх островах без ніякого виїмку. А ундівський Бонпар вчить українську націю якраз навпаки! І хочби перечитав собі отсю прекрасну поезійку Шілера, що в ній клясично представлений погляд всіх народів на звізди:

Auf einer grossen Weide gehen
Viel tausend Schafe silberweiss;
Wie wir sie heute wandeln sehen,
Sah sie der allerältste Greis.

Sie altern nie und trinken Leben
Aus einem unerschöpften Born,
Ein Hirt ist ihnen zugegeben
Mit schön gebognem Silberhorn.

Er treibt sie aus zu goldnen Toren,
Er überzählt sie jede Nacht;
Und hat der Lämmer keins verloren,
So oft er auch den Weg vollbracht.

Ein treuer Hund hilft sie ihm leiten,
Ein muntrer Widder geht voran.
Die Herde, kannst du sie mir deuten?
Und auch den Hirten zeig mir an![8])

Чи дивота, що з таким „знанням“ астрономії і психольоґії народів, яке мае п. Целевич, поучае він Тарасконців у тій самій статті, що „ключ ситуації находиться в руках недержавних націй“ — в міжнародній політиці! Отже ясно: ні Анґлійці, ні Американці, ні Японці, ні Французи, ні Німці, ні СССР по думці галицького Бонпара не мають у своїх руках ключа до міжнародної ситуації, тільки мають його Тунґузи, Буряти, Сарти, Калмики, Українці, Білорусини і т. п. недержавні народи.

І знаете, від того часу, коли Бонпар-Целевич проголосив отсі дві „правди“, про звізди на небі і про народи на землі, вже рік доходить, але ні Тартарен — Пеленський, ні Остап Луцький, ні Великанович, ні Павликовський, ні Мудрий, ні взагалі ніхто з тарасконських провідників не зробив найменшої замітки до тих „бистроумних поучувань“ нашої нації в органі, що його вони у своїй „скромности“ дозволили назвати „Шляхом Нації“!... Чи тепер буде хтось такий, що не розумівби звязку між такими назвами Тарасконців як „Верх Велитнів“ над малим горбком — і „Шлях Нації“ над таким орґаном галицьких Тарасконців, в якім приходять такі мудрощі Целевича і по 90 нонсенсів в одній „статті“ Пеленського... І чи се дійсно не — шлях нації? Але куди й до чого?

Коли дивитися на такий шлях нації, то дійсно не остае ніщо інше як сказати собі словами Шевченка: „Обнімітеж, брати мої, найменшого брата“ (бо всі летимо в пропасть під таким „національним проводом“).

Зате чотири з висше вичислених Бонпарів і Тартаренів з Тараскону (Целевич, Павликовський, О. Луцький і Великанович) підписали в „Ділі“ відому заяву, „що пос. В. Мудрий у ц і л і й (!) своїй дотеперішній громадянській і зокрема політичній діяльности кермувався з а в ж д и (!) особистою отвертістю і п р а в д о ю (!). Зокрема УПР відпирае як найрішучіше усі напасти (!) дра О. Назарука у згаданих статтях на посла В. Мудрого, як оперті на неправді“. А знаете, з якого приводу виставили Тарасконці таке „свідоцтво правді“?[9]) А з того приводу, що в „Неділі“ з 5 січня 1936 р. п. віцемаршалок Мудрий закинув мені, немовби я одержав якесь спростування від Управи моеї власної політичної організації і не оповістив його. Розуміється, се лож. Я прилюдно заперечив се, не кваліфікуючи

---

[6]) До того місця е знаменита ілюстрація на 151 ст. українського перекладу „Тартарена в Альпах“ пера Миколи Іванова. Харків—Київ 1929. Переклад той місцями добрий, але місцями такий неясний в поодиноких термінах, що я мусів уживати ще перекладу німецького, пера Г. Брандта, й 2 перекладів польських пера Ф. Міранголі і пані Гальської. Зате в українськім перекладі ілюстрації першої класи. Шкода, що не зазначено хто їх автор.

[7]) Перестороги про грізні лявіни, що насувалися на нас, може знайти думаючий читач головно в отсих працях Преосв. Григорія Хомишина: 1) Пастирський Лист про політичне положення українського народу в Польщі. 2) Про грозу духової руїни. 3) Українська проблема. Нестеменні напасти по появі кождої перестороги знайде читач переважно в „Ділі“, де можна знайти взагалі все, що дурного можна тільки подумати.

[8]) Ану, молоді українські поети! Переложіть сю прекрасну поезію так звучно і докладно як перекладають польські поети, а з наших старих перекладав колись Василь Щурат.

[9]) Оповістили вони таке „свідоцтво правді“, хоч очевидно знали, яку „правду“ за редаґування п. Мудрого виписувало „Діло“ напр. на Преосвященого Григорія, на пок. С. Томашівського, на мене і т. д. Нпр. про мене писало „Діло“, що я ні менше ні більше ляш був ґанґстером в Шікаґу, а свіжу „правду“, яку про мене оповістив в „Неділі“ з 5. І. п. Мудрий, ще всі памятають... Цікаво, чи тепер п. Мудрий потвердить прилюдно п. Целевичови, що він розуміється і завжди розумівся на — астрономії й міжнародній політиці. А повинен потвердити — задля взаїмности.

докладно вчинку, якого тим допустився п. Мудрий. І заперечив я немовби взагалі відбулося засідання Гол. Управи, на денному порядку котрого булаб справа спростування чогонебудь в „Новій Зорі". Супроти того закинув я прилюдно, що п. віцемаршалок Мудрий оповістив в „Неділі" неправду. І до сеї пори той чоловік не оповістив ані числа рецепісу на доказ, що мені вислано спростування, ані не доказав, що відбулося засідання Головної Управи, на котрім ухвалено якенебудь спростування (бо не міг того доказати й ніколи не докаже), ані не оповістив, що помилився. Зате появилася висше наведена Тарасконада підписана чотирма Тарасконцями. А крім того редактор чудового органу Тарасконців „Шлях Нації" Зенон Пеленський оповістив в 53 ч. „Діла" прекрасно-тарасконську „статтю" і в ній з того приводу вживає таких висловів: „Більше як колинебудь панує у нас тепер у суспільному житті очернювання, клевета, шкідництво, забріханність, крамола й інтрига". Розуміється, вживає тих висловів не проти своїх Тарасконців... А в новім 3—4 ч. „Шляху Нації" за березень—квітень 1936 на ст. 240 пускають Тарасконці вістку, що їм в дискусії весело і що вони чують „загальні сальви реготу". Коли так, то веселімся далі... Буде своя „епопея веселости". Отсе вам від мене перший скромний причинок до неї.

Коли хто дивиться на те все і знає, що такі люди з такою тарасконською психікою називають себе „проводом нації", то дійсно може утратити надію не лише на світлу будучність такої нації, але взагалі на якунебудь її будучність. Бо якже може розвиватися, або хочби довго жити нарід, який видає з себе таких Тарасконців на так зв. провід або такий „ідеольогічно-теоретичний" орган як „Шлях Нації"! Виглядає, що все те пережерте наскрізь деморалізацією, брехливістю, безсоромністю, і що нема в тім всім взагалі ніякої, навіть найменшої іскри світла ні здібности. Виглядає, що „твори" „духа" таких Тарасконців матимуть тепер і на віки приблизно таке значіння як насіння песячого молока на ліснім зрубі. Виглядає, що на цілім світі нема нічого аж так нікчемного на верхах ніякої нації, ніякої преси і ніякої політики.

Та хто так думавби, той помилявсяб.

Людей того типу, що висше представлені або згадані, — по надумі — не можна назвати ні гохштаплерами, ні брехунами, ні клеветниками. Тільки люди, що мають холодну північну вдачу, люблять так називати людей, що походять з залитих сонцем країн полудневих і з садів вишневих. В дійсности на полудні нема ніяких брехунів, як слушно пише Альфонс Доде в своїй безсмертній епопеї про Тартарена. Нема їх, каже, ні в Марсилії, ні в Тулюзі, ні в м. Нім. Нема, каже, брехунів і в Тарасконі. Вони не брешуть, пише, вони тільки помиляються і самі себе зводять. Тарасконці не говорять все правди, але вони думають, що завше говорять. А хто сам себе обріхує і вірить в те, що бреше, того прецінь не можна назвати свідомим брехуном: а без свідомости нема ніякого злочину, отже нема і злочину брехні. Полудневий Француз називає се „mirage" (читай: міраж — омана, привид, галюцинація). Властивим брехуном можна назвати хіба — сонце в тій країні, під яким виростають такі люди. То воно винно, що їм все видається інакшим, ніж в дійсности.

А коли таке діється з Французами, то щож говорити про Українців! Адже над племенами, з котрих повстав французький нарід, тисячу літ довше працювала така знаменита, така розумна, Божа організація як католицька Церква! І до чого допрацювалася? На півночі до революції, а на полудні як були так остали такі типи як Тартарен з Тараскону, що органічно не відріжняють фантазії від правди, своїх мрій від дійсности, своїх плянів від того, що вже виконали...

І се в культурній Франції не одинична поява, такий Тартарен з Тараскону! Се тип, що панує там як велика полудньова Франція, панує в Провансі, панує в Ґасконії, — і впливає своєю вдачею навіть на північних Французів. При всіх гальмах дійсно великої французької культури!

А щож доперва ми, що розсілися на товстій землі, молоком і медом пливучій, сонцем заливаній, черешневими садами пахучій, де зверха так гарно гріє, а на долі такі смачні пироги зі сметаною! А до того нашу стару культуру так страшенно довго ломали й нищили ріжні степові орди і по них нераз може й гірші від них „цивілізатори," в роді ріжних московських посіпак - хабарників. Вплив їх перекидався й сюди, на Галицьку Землю: тому гальм у нас так мало, так дуже мало, майже нема. І тому молодий анархіст, що так іще недавно був офіціяльним членом терористичної організації, лає останними словами старшого чоловіка, котрому сином мігби бути. Тому кидає безшабашно такими словами як клевета, очорнювання — і не наводить ні одного клеветничого вислову противника, не цитує ні одного речення свого „ворога", тільки так „загально" — закидає все, що йому слина на язик несе. Він очевидно навіть не розуміє потреби навести вискази другого, бо се Тартарен з Тараскону, у котрого його власна видумка се правда, а правда се видумка. Він їх — взагалі не відріжняє. Липаю кождому, відповісти собі на питання, чи так робить чоловік мозку і думки, чи чоловік масного пирога і бляґи.

Люди, що люблять бляґу і масні пироги зі сметаною понад все (навіть понад Україну), виростали на українській землі дуже буйно відколи сягає память літописців наших. Людьми бляґи і масних пирогів були ті „татарські люди", що за обіцянки Татар піддавалися їм і виступали проти власних князів. Представником їх бляґи був голосний дяк Митуса; його наш король Данило казав кинути в тюрму, але потому непотрібно помилував. Людьми бляґи і масних пирогів були за козацьких часів всі аґітатори чужих сил, що бунтували народ проти наших Гетьманів вмовляючи в простолюддя, що мовляв козак нетяга не має де стати ні коня попасти (а в тих часах свобідної землі на Україні було до схочу!). Ті „татарські люди" з Митусами, ті аґітатори з лінивими нетягами розвалили нашу княжу і нашу гетьманську державу. А за наших часів робила тесаме українська ліберальна інтеліґенція своєю аґітацією. Вона умом страшенно лінива і тому не додумалася навіть до того, що зле підрізувати гиляку на котрій сидиться. Та ліберальна інтеліґенція ще більше шкідлива ніж були Митуси і „татарські люди" і нетяги за козацьких часів. А шкідлива вона більше тому, бо лінивий ум, який з природи має нахил тільки до бляґи і до масних пирогів, сперся на системі матеріялізму, виробленій в чужих краях. Тимсамим та ліберальна інтеліґенція вимела зі своєї душі християнські основи, з якими звязаний не тільки розвиток, але й само істнування української нації та й всеї европейської культури. Люди бляґи і масних пирогів взяли епізод матеріялізму за західну культуру взагалі. При слабости їх думання їм ніколи навіть до голови не прийшло, що матеріялізм ніколи і нігде не збудував ніяких органічних основ для ніякої людської спільноти і навіть не може збудувати: бо матеріялізм се тілька дуже сильний і дуже небезпечний вибуховий матеріял. Люди бляґи і масних пирогів як одинокого ідеалу не зміркували властивої суті матеріялізму навіть тоді, коли він на їх очах показав чим е — в Росії і на Великій Україні. Навіть та жахлива лекція крови, пожежі, руїни і голоду, котрої властивий корінь в безбожности матеріялізму, не причинилася до переродження загалу людей бляґи і масних пирогів як ідеалу. Вони в своїм нутрі дальше вважають матеріялізм найвисшим ідеалом — і не пристають до большевизму тільки зі страху. В дійсности в самім корени нема ріжниці між їх матеріялістичним націоналістичним становищем („Україна понад все!") і клясовим становищем большевизму. Се тільки дві вітки одного і того самого духового лібералізму. Люди, що йому віддалися внутрі, всі і без виїмку — випололи зі своїх душ правдиву віру в Бога і привязання до Церкви. Тільки одні з них отверто признаються до того — і тому вони сильніші, бо своєю отвертістю ліпші. Се большевики. А другі невольники лібералізму й духової автаркії не признаються до того, але навпаки, закривають правду як тільки можуть. І тому вони слабші від большевиків, бо морально своїм крутійством гірші. Особливож глибокоупавші і слабі ті з них, що при кождій нагоді пускають мрачні фрази про „глибокі засади християнства", але ніколи не кажуть, якого християнства. Такі фрази про християнські засади нікого до нічого не зобовязують, бо „Religion ohne Konfession ist Konfusion." Такі типи не можуть оставити по собі нічого іншого лиш розклад і пустку. Характеризує їх — трагічний комізм внутрі і назовні. І ще пізнати їх по тім, що коли не мають ніяких аргументів, тоді регочуться серед найтрагічніших обставин свого народу і своїх власних. Найліпший лік на їх регіт — се відкривання суспільности їх комізму і безпідставности їх реготу.

І се власне спробував я зробити в сій статті. А всім, що цікавляться нашими публичними справами, раджу подумати над уложенням собі на письмі анальоґій між оточенням, яке видало Тартарена і Бонпара з Тараскону та наших Тартаренів і Бонпарів. Уложення таких анальоґій може бути знаменитою вправою в думанню — при ужиттю одної - одинокої картки паперу. Роздумавши правильно справу, возьміть до рук аркушеву картку паперу і переведіть на письмі анальоґію між тим, що знаєте з життя і оточення Тартарена, і тим, що бачите в нашім життю. Не опускайте нічого, — від баобабу і саджавки з вузьким цембринням почавши, спишіть: фляшку руму, турецький капшук з тютюном, всі роди зброї, дику качку, що кричить: „Стань!" і беретульку і старого заяця і верблюда і назви гір коло Тараскону і подіравлені шапки Тарасконців і людські типи їх, Тартарена і Бонпара, Безюке і Бравіду і Костекальда і стару служницю Тартарена. Потому зазначіть на карті готель Ріґі-Кульм і спишіть типи в нім: двох професорів, Астье-Реґю і Шванталера, і льорда Чіппендейла і тенора з низьким чолом і перувіянського ґенерала з 8 Фрузями. І не забудьте „компанії", що буцімто прибрала в руки всю Швайцарію. І зазначіть два компоти, чорний і білий, і правдивих провідників у горах, що ведуть на висоти серед страшних небезпек, і дурноватий регіт Тартарена, і по правій стороні напишіть під тимсамим часлом понумерованих імен людей і річей, — що саме в нашім життю на Вашу думку відповідає змістови комічної епопеї про Тартарена. Списавши те все і свої уваги, які тільки хочете написати (розуміється можна писати і проти нас), заосмотріть се нагорі у свій псевдонім, який хочете, нпр. дуб, явір, сосна, ріка, камінь, а в окремім листі вложенім в окрему запечатану коверту напишіть, що ви під таким і таким псевдонімом взяли участь в конкурсі про Тартарена. Все те вложіть в одну більшу коверту, запечатайте її і пришліть або передайте до редакції „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2. Можете се зробити до дня 1 жовтня 1936 р. Потому всі наспівші листи будуть отворені на спільнім засіданні редакційних колеґій обидвох наших ґазет „Нової Зорі" і „Правди" і спеціяльне жюрі вирішить, хто прислав найлучші відповіди. Вислід конкурсу буде оповіщений в найблищім різдвянім числі „Нової Зорі" з такими преміями: перша надгорода: всі видання „Нової Зорі" і „Правди", які ще не вичерпані (около 50 книжок і брошур), друга надгорода: безплатна висилка „Нової Зорі" і „Правди" цілий рік, трета надгорода: безплатна висилка „Нової Зорі" або „Правди" після вибору надгородженого. Розуміється, чим докладніша булаб відповідь, тим більше пожадана, бо з докладних письм публики вчиться кождий редактор не одного. Тому радо побачилиб ми і відповіді більші ніж на одній аркушевій стороні письма.

На кінець одно питання:

Чи можна Тартаренів з Тараскону виховати на серіозних людей, котрі розу-

мілиб, що коли закидається другому неправду, то треба ту неправду дослівно навести? Словом, виховати на людей, що памяталіб осьму заповідь Божу?

Таких людей можна виховати. Та якже довго треба працювати над тим, щоб з тарасконських Тартаренів зробити серіозних людей! Над тим треба працювати поколіннями, працювати без уговку, безперервно і систематично та нічим не зражуватися. Виховання може перемогти навіть природній нахил осяяний сонцем, уґрунтований в масних пирогах та в лінивстві думки. І поки на верхах нації не щезнуть Тартарени з Тараскону, поти не можна говорити про її провід і смішно булоб мріти про серіозні успіхи таких людей в політиці, в культурі та взагалі в чім небудь.

О, якже правдиво говорила бабуня, що колись настануть такі маленькі-маленькі люди, що сім їх буде в одній печі молотити! Тільки не казала старенька, що ті маленькі і порожні люди бляги матимуть аж такі великі писки як мають. А може й казала, тільки я неуважно слухав.

Про згадувану тут статтю Тартарена як типову для характеристики неуцтва і бляги молодшого покоління наших Тарасконців, поговорю—розуміється—на другий раз, бо сей трактат і без того занадто продовжився.

НОВИНКИ

Загальні Збори „Скали" відбулися в Станиславові 23 квітня с. р. в салі, де колись засідала Українська Національна Рада. Збори відбулися при несподівано численній і живій участи делеґатів особливо селян. Весь час панував високий підйом духа. Нововибраний виділ під проводом Дра Богдана Неділського зараз по зборах пішов представитися Преосв. Григорієви. Звіт зі зборів зачнемо печатати на другий тиждень.

Велика буря з громовицею перейшла над Львовом м. тижня. Підчас зливи залунало кілька громів, перших сего року. Один перун ударив у дім при вул. Ясній (бічна вул. Перацкого) і викликав пожежу.

Звишку ціи занотовано на важніших краєвих збіжевих ринках. Також заграничні біржі зареєстрували сильну звишкову тенденцію на збіжжа.

Т-во українських ремісників і торговців „Зоря" у Львові гарно працювало в зимовім сезоні 1935/6 р. В неділі пополудні відбувалися виклади. Всіх викладів для загалу членів було 18 і два окремо для „Жіночої Секції" при Т-ві. Крім того кождої неділі вечером відбувалися виклади для ремісничої молоді в кімнатах призначених для „Секції Опіки". Т-во урядило кілька обходів, а саме: Посвячення поширеної і відновленої домівки, Просфору для членів і молоді, Річне торжество ремісничої молоді та ін. На всяких імпрезах, уладжених Т-вом „Зоря", домівка Т-ва була виповнена вщерть членами.

XI Зїзд 56 аґрономів „Сільського Господаря" відбувся у Львові 18 IV с. р. Вони радили над професійними справами та приняли низку резолюцій у сих справах.

В загальнім шпиталі у Львові померли ще дві особи, ранені підчас кривавих подій 16 с. м.

Польське Радіо обходило 10-ліття свойого істнування в днях 18—25 с. м. З того приводу влаштувало відповідні ювилейні програми. Число абонентів Польського Радія дійшло з днем 1 IV с. р. до 551.736. З того 358.462 абонентів живе по містах.

1,450.000 зл. призначено для львівського воєвідства на будову шляхів, регуляцію потоків і каналізацію. У Львові розпочалися вже роботи при будові вулиць. В найблизшім часі зачнеться регуляція Полтви і будова другого трамваєвого тору на вул. Листопада й Поніньского. Крім того в проєкті є будова доріг і каналізації в Перемишлі на суму 215.000 зл., будова водопроводів в Рящеві на 90.000 зл. і в Сяноку на 100.000 зл., регуляція потоків Серету й Тисьменици на 85.000 зл., будова вулиць і торговища в Бориславі на суму 195,000 зл.

В Тернополі в найблизших днях приступлять до копання каналу здовж улиць Шевченка, Острожського й Шептицьких та до брукования вулиці Бродзіньского, площі Собіского й Ринку. На ту ціль Тернопіль одержав 70.000 зл. з Фонду Праці.

У Кремянці на Волині відбувся на днях зїзд б. вихованців кремянецької української ґімназії. Зїзд рішив заснувати „Товариство б. вихованців української ґімназії", що поставилоб собі м. ін. завдання давати моральну й матеріяльну допомогу згаданій ґімназії.

В м. Ковангородок на Поліссю згоріло 150 домів. Поверх 1000 осіб без даху над головою.

В Познані відбулися демонстрації безробітних. Вони мали досить спокійний характер.

Зїзд Циганів відбувається в Константинові коло Лодзі. На Зїзд прибули цигани зі всеї Польщі на 400 возах. Претендент до циганського престола Квік приїхав першорядним автом.

Комісарем „Комсомолу" (комуністичного союзу молоді) в Москві вибрано Серба Димітрова. Йому повірено контролю над політичною лінією та вихованням совітської молоді. Се знаний авантурник.

Др Евальд Аменде, відомий основник та ґенеральний секретар европейського Союзу національних меншин, помер недавно в Пекіні. Др Аменде дуже добре орієнтувався в цілости української справи, зокрема в положенні Українців у Польщі, Румунії та Чехословаччині. Він видав м. і. книжку п. з. „Голод на Україні". Покійний походив з балтійських Німців, здавна замешкалих в Росії, та був нашим приятелем.

Канцлер Ґітлер як начальний вождь німецької армії іменував міністра війни ґен. Бльомберґа фельдмаршалом.

В околиці Загребу товпа селян замордувала 6 молодих людей, підозрілих у приналежності до орґанізації „Національних охотників". Їм закидали недавне вбийство посла Берклячіча.

Абісинська війна коштувала дотепер Італію 116 міл. фунтів стерл. Тижнево видає Італія 4 і пів міл. ф. стерл. на ведення війни.

Курс фашистівської доктрини для чужинців відкрили на університеті в Падуї (Італія).

Загальний страйк у цілій Палестині проголосили Араби. Вони в той спосіб хочуть змусити британську адміністрацію заборонити Жидам поселюватися та купувати землю в Палестині.

В Сіямі в останніх місяцях померло 1530 осіб на холеру. Понад 5 міліонів мешканців Сіяму піддано охоронному щепленню проти холери.

Гумор. — При телефоні. — Гальо! Гальо! Який се нумер? — Се ніякий нумер, тільки служниця.

СПРАВА ЦЕЛІБАТУ

СТАТТІ
ПРЕОСВ. ГРИГОРІЯ ХОМИШИНА І ПРОФЕСОРА РЕНАНУСА
Думки ріжних світських фільософів про целібат.

Бібліотека УКО. Сторін 69+3 Ціна 25 сот., з пересилкою 40 сот. Можна набути **в Адміністрації „Нової Зорі" Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2, за попереднім надісланням грошей.**

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляр у Львові у приватних оборотах 5.32—5.36

Нім. марка 1.39—1.41, фр. франки 34.70 — 35.05, шв. франки 172.50 — 173.50, фунти стерлінги 26.20 — 26.35, австр. шілінги 99.00 — 100.00 чеські корони 19·00 — 20.00, рум. леї 32 00 — 33.00, ліри 36.00 — 37.50.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 23. квітня ц. р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	2.75 зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.80 „
1 л. молока	0.15 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	2.45 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло і яйця удержана, на молоко слаба.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 21.IV. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Молоді кури І. кл.	1.05 зол.
Товщеві качки І. кл.	1.25 зол.

ЖЕРТВИ

Впр. о. Дуплавий Иосиф, Самолуски, п. Городниця, зл. 8 на укр. інвалідів, збірка в церкві.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: Страшний двір.
КОПЕРНИК: Чорні очі.
МАРУСЕНЬКА: Чорні очі.
МУЗА: Капітан Блюд.
ПАКС: Мала матуся.
СТИЛЕВЕ: Бурлака знад Волги.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.
поручає власні вироби найкращої якости:
Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Вазелїну до шкіри
Синку до білля
помадкову і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

Гумор. — Труднощі чужинця. — А що, чи той Американець дуже кляв, як ти йому предложив рахунок? — Портіер: Ні, пане властителю. Доперва вишукує в словарі, бо — каже — не може на те знайти слів.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacone ryczałtem.

Рік XI. Львів, четвер, 30 квітня 1936. Ч. 31 (930)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чвертьрічно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чвертьрічно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Внутрішне положення Польщі. — Що про се пише закордонна преса.

Преса чехословацька, німецька й австрійська містить тепер численні інформації про внутрішне положення Польщі. Більшість закордонних часописів висказує погляд, що кабінет преміера Косцялковского знайшов підпертя в президента РП. і в ґенерального інспектора збройних сил ґен. Ридза Сьміґлого і тому вийшов побідно з послідного конфлікту. Оба рішаючі чинники заявилися за кабінетом преміера Косцялковского і проти ґрупи полковників. Декотрі закордонні часописи твердять, що в маю настане реконструкція правительства під кличем демократизації його і притягнення опозиційних елементів до співвідповідальности за долю держави. Закордонна опінія уважає ті зміни за дальший етап до зліквідування ґрупи полковників. (Ґлос Народу, ч. 113 з 1936). Інші пишуть, що ґрупи полковників вже нема.

Після крівавих подій у Львові. — Ранених 67 поліцаїв.

Аґенція „Всхуд" повідомляє: На основі автентичних обчислень число осіб ранених підчас недавних крівавих подій у Львові виносить 51. Вони вже розміщені в ріжних шпиталях у Львові. Притім ранено 67 поліцаїв. — До Львова приїхав з Варшави інспектор міністерства внутрішних справ Ян Савіцкий. Він переводить слідство в справі крівавих подій. — Доходження в суді йдуть поспішним темпом.

Важні розпорядки. — Почтові перекази за границю можна надавати тільки за дозволом Банку Польского. — Поручені листи за границю мусять бути отворені.

Дирекція почт і телеґрафів у Львові повідомляє: Почтові перекази з Польщі за границю і до польського почтового уряду Ґданськ 1 в якійнебудь валюті можна надавати тільки тоді, коли надавець предложить дозвіл Банку Польского. В почтових посилках не вільно висилати без предложення дозволу Банку Польского якихнебудь краевих і заграничних платничих середників, процентових паперів і дивідендових купонів від таких паперів як також ощадностевих книжочок. В звязку з тим поручені листи, листи і пачки з поданою вартістю, призначені за границю, можна надавати тільки в отворенім стані, а приймаючий працьовник мусить сконтролювати, що в них є. Отсе зарядження ввійшло в життя 27. IV. с. р. о год. 8 рано. — На сторінці третій сего числа містимо важний декрет про обмеження девізові.

Родичі будуть відповідати за своїх дітей-збиточників.

Польське міністерство освіти видало розпорядок про поборювання скандальних збитків шкільної молоді. Шкільні власти дістають постійно скарги, що шкільні діти обкидують камінням потяги і самоходи, укладають на зелізничих торах каміння і бальки, ушкоджують телеґрафічні дроти і т. д. В звязку з тим учителі дістали припоручення впливати на шкільну молодь, щоб перестала робити такі збитки. Крім того учителі мають перестерегти родичів на конференціях, щоб повчили своїх дітей, бо інакше будуть відповідати в карнім і цивільнім суді.

Допомога українським інвалідам.

25.IV. с. р. відбулися у Львові при вул. Руській 20 збори Українського Т-ва Допомоги Інвалідам (УКТОДІ). Зборами проводив голова Т-ва дир. І. Ґижа. В останнім році положення Т-ва поліпшилося. Українська суспільність памятає про свої обовязки супроти інвалідів нашої армії. Жертвенність нашої суспільности на ціли УКТОДІ зросла в м. році до 100.542·55 зл. Се дало змогу Т-ву прийти з допомогою нашим інвалідам. В Т-ві е зареєстрованих 2.046 наших інвалідів. Т-во виплатило їм рент і підмог 74.254·02 зл., на протези 2.469·85 зл. і на ліки 1.163·85 зл. Всі українські лікарі й Народна Лічниця у Львові уділяють нашим інвалідам помочі безплатно. Т-во має доходи також з шапкарні (1.910 зл.) і з дому при вул. Потоцького 48 (11.607 зл. в м. році). Збори вибрали Виділ і Контрольну Комісію УКТОДІ в старім складі. Враження з тих зборів було дуже гарне.

Вибори у Франції. — Найбільше виграють комуністи.

В неділю відбулися вибори до французького парляменту. Вони виказали велике розбиття у Франції, бо на 618 послів аж 430 (70%) прийде до стислішого вибору на другу неділю. Найбільший успіх мають комуністи. Вони при виборах побивають соціялістів, а соціялісти побивають радикалів. То значить, чим лівіша партія тим більше виграе. Се знак, що Франція котиться до повного розвалу.

Еспанія дозріла до комунізму — так сказав „спец" революції Беля Кун.

Еспанію обхоплює чимраз більше хаос внутрішної боротьби, а ліві правителі не можуть опанувати положення і пхають край в обійми комунізму. Про се висказався Беля Кун ось як: Еспанський комунізм не потребує вже ніякого підпертя ззовні. Положення в Еспанії цілковито дозріло до захоплення влади комуністами. Се прийде само собою. Навіть не потрібно до того комуністичної революції.

Електричність в людськім тілі.

Американський учений проф. Е. Кон з Ґарвардського університету 10 літ переводив досліди над електричністю в людськім орґанізмі. Він твердить, що в людськім орґанізмі істнує ціла сітка правильно розложених „живих динамо." Вони достарчають електричної енергії системі мускулярній, нервовій і мозковій. Ті „динамо" се молекули, що витворюють т. зв. протеїн, головну речовину протоплязми. Ті молекули коло 5 міліонів разів більші від атомів водня. Вони ділають як маґнети, бо вони з одного кінця наладовані додатною електричністю, з другого відемною. Як тільки настане виладування додатної електричности в молекулі, тоді друга сторона молекулу негайно посувається до додатного кінця сусідного молекулу. В той спосіб відбувається якби перебіг електричної струї через молекули і се викликає мускульні судороги. Корчення мязів, виділювання залоз, імпульси нервової системи — все те залежне від електричних виладувань в людськім тілі.

ВАЖНЕ ДЛЯ ВЛАСНИКІВ ПРЕМІЙНИХ ВКЛАДКОВИХ КНИЖОЧОК КООПЕРАТИВНОГО БАНКУ

„ДНІСТЕР"

В льосуванні переведеному на засіданні Надзірної Ради Кооперативного Банку „Дністер" у Львові в дні 20 квітня 1936 р. припали премії за ощадність на такі премійні книжечки: по зл. 25·00 число книжечки 30.294 і 30.310. По зл. 50·00 число книжечки 30.289, 30.292 і 30.359.

Дирекція Кооперативного Банку „Дністер" у Львові.

Пільги для хліборобів

при судовій екзекуції.

Наш загал мало знає про ті всі приписи, бо вони появилися в останніх часах. Ціль їх — прийти в поміч задовженим взагалі, хліборобам зокрема. І так покутує у нас погляд, навіть серед правників, що лише рільничі довги „старі", затягнені перед днем 1 липня 1932 р., мають пільги, що їх дає т. зв. „жовтневий декрет", довги „нові", затягнені по тім дні, ніяких полекш не мають. В консеквенції цього стягається ті „нові" довги екзекуціями, часто за половину ринкової вартости предмету, що на нім віритель веде екзекуцію, допроваджуючи тим хлібороба до цілковитої руїни. Беручи з другої сторони справу, дається тим підставу для жиру екзекуційним ґієнам. Тим самі допускаємо до переходу нашого майна звичайно в руки лихварів і в чужонаціональні.

Тут хочу зреферувати закон з 7 березня 1932 р. (Дн. З. ч. 25. екс 1932 р., поз. 219.), що при екзекуції дає хліборобам досить значні пільги і то коли йде саме про „нові" довги. Закон цей обіймає власників, ужитковців і арендарів рільних господарств, розуміючи під тими останніми також господарства лісові, огородові, годівельні і рибні, як також заведення і робітні промислові, коли вони безпосередно звязані з рільним господарством. Услівям е тут це, щоб ті ріжнородні рільні господарства не були вписані до торговельного реестру, бо тоді булиб вони вже промисловими підприемствами і виходилиб поза рамці поняття „рільничих."

Перша пільга, яку дає сей закон — це увільнення від екзекуції належитостей в натурі (ґриси, отруби, макухи, вивари, відпадки і т. д.), яких зворот застерігають собі хлібороби при нагоді віддачі до перетвору плодів із свого господарства. Услівям е тут це, що ті належитости конечні для провадження господарства. В щоденнім житті часто стрічаємо такі случаї, де хлібороб, даючи до змелення свое збіжжа, або доставляючи до цукроварні свої бураки, чи до бровару свій ячмінь, хміль і т. д. — застерігае собі зворот, в першім случаї — ґрису чи отрубів, а в дальших — макухів, виварів, відпадків і т. д. Тих отже їх належитостей в натурі, які мають вибрати собі з млина, олійні, бровару чи цукроварні, віритель заняти не може.

Друга пільга відноситься до т. зв. „примусового заряду." Нормально такий примусовий заряд веде установлена судом третя особа т. зв. „примусовий завідатель."

Одначе на підставі обговорюваного закона, сам довжник-хлібороб може просити суд, щоб той його установив примусовим завідателем свойого майна. Суд такій просьбі не відмовить, коли на підставі т. зв. інформаційного переслухання вірителя прийде до переконання, що особа довжника заслугує на довіря; в практиці суд майже все піде на руку довжникови й установить його тим примусовим завідателем, бо закон предвиджує обовязково судовий надзір над цілою діяльністю довжника-завідателя, виконуваний покликаною до того судом особою, передовсім правною, як якоюсь рільничою організацією, державним, або самоуправним урядом, тощо. — Користи тут для довжника очевидні. Передовсім відпадають високі кошти примусового завідування. По друге довжник може собі побирати з завідуваної маси все те, що йому і членам його рідні конечно потрібне до найскромнішого прожитку.

Третя пільга відноситься до того стану справи, коли вже йде ліцитація недвижимостей хлібороба. Тоді, найпізніше на 2 тижні перед речинцем ліцитації, може довжник-хлібороб просити суд стримати ліцитацію і відрочити її. В просьбі треба доказати, а бодай управдоподібнити, що неможність плачення довгу була вислідом загального тяжкого положення в рільництві, згл. якихсь індивідуальних нещасть, як градобиття, пожару, хороби тощо. По переведеній розправі, на якій довжник згл. його правний заступник мусять бути присутні, суд або відкладає ліцитаційний речинець, або просьбу відкидає. Суд відрочує ліцитацію, коли: 1) навіть найнизша сподівана ліцитаційна ціна продажі нерухомости вистане на покриття екзеквованої вірительности, 2) навіть найвисша сподівана ціна не вистане на покриття вірительности. Відрочення ліцитації йде все на однорічний господарський рік, з тим, що кінець сего однорічного речинця мусить все припадати на час, коли довжник „зможе покінчити і попродати найблизший збір", себто на осінь. Так отже в практиці це відрочення буде дещо довше. Дальша можливість відрочення виключена самим законом.

Відрочення не може наступити, коли поза повисшими услівями, екзеквується: 1) претенсії держави, або самоуправи з титулу податків і оплат, 2) претенсії за працю, 3) претенсію суспільної обезпечальні, 4) аліменти, 5) довгоречинцеву позичку, уділену інституцією довгоречинцевого кредиту і 6) ціну купна-продажі краєвих штучних навозів з часу по дні 1 грудня 1931 р.

Закон цей має на ціли дати хліборобови можність добровільно заплатити вірителя. Користи тут дістає виключно довжник. Треба одначе, щоб він за цей однорічний час якось роздобув готівку і по Божому віддав вірителеви те, що його. Закон про обниження правних відсотків має тут своє примінення. З другої сторони довжники мусять знати, що час обовязування обговорюваного закона — доривочний; кождої хвилі він може бути відкликаний. Одначе доки він обовязує, треба з нього користати й обзнакомити з його постановами якнайширший загал наших хліборобів. — Мр. Б. К.

Англія питає Гітлєра

Чи він почувається рівноправним.

Англія має запитати Гітлера щодо трох справ: 1) Чи двосторонні договори про ненапад предложені Гітлером будуть вдержані в рамах Союзу Народів чи поза ним? 2) Чи Німеччина уважає себе вже рівноправною, чи думає, що стадія нерівности ще триває? Чи в такім разі Німеччина думає, що стадія нерівности триватиме так довго, поки Німеччина не дістане назад територій, котрі посідала перед війною? 3) Коли причиною почування нерівности є справа кольоній, то чого Німеччина домагається, щоб те почуття нерівности усунути. Чи Німеччина бажає всіх своїх передвоєнних кольоній, чи тільки декотрих і чи німецьке правительство розріжняє між посіданням кольоній і одержанням мандату?

Трагедія селянства в СССР

На основі звітів німецького посольства в Москві.

Як свідчить найновіша совітська урядова статистика („Административно - территориальное деление", 1935), цілий СССР мав дня 1. І. 1933 р. 165.7 міліонів душ. З того 40.3 міліонів душ припадало на міста, 125.4 міліонів душ на села. Отже $^3/_4$ населення СССР це селянство, що займається хліборобством.

Відсоток селянства на Україні ще вищий, ніж в цілім СССР. Бо селянство на Україні становить ок. 80% всього населення України. А се тому, що на Україні нема ні великих (міліонових) міст, ні великих промислових осередків. Всі найбільші (міліонові) міста і всі найбільші промислові осередки СССР лежать поза межами України: в Московщині (напр. Москва, Ленінград), великі промислові осередки на Уралі, на Сибірі.

Як голосять большевики, СССР се „держава робітників і селян", а правительство СССР се мовляв „робітничо-селянське" правительство. Тому селянство як величезна більшість населення СССР повинно бути в „державі робітників і селян" предметом особливого піклування „робітничо-селянського" правительства СССР. Повинно бути селянство предметом особливого піклування в СССР тим більше, що теперішні володарі в СССР, себто большевики, заки прийшли до влади, то обіцяли селянству золоті гори в нагороду за те, коли селянство поможе їм захопити владу. Повинно бути селянство предметом особливого піклування большевиків вкінці тому, що воно дійсно повірило обіцянкам большевиків і в головній мірі помогло большевикам захопити владу в Росії й на Україні — то чинним підпертям їх, то своєю „невтральністю", коли противники большевиків вели з ними боротьбу в Росії й на Україні. Бо колиб московське й українське селянство в рр. 1917 — 1920 виступило було проти большевиків чинно, то з большевиків нині не булоб і сліду ні в Московщині, ні на Україні.

Та як большевики піклуються селянством, себто величезною більшістю населення СССР? Як віддячилися вони селянству, зокрема українському, за те, що воно помогло їм захопити владу в Росії й на Україні?

Відповідь на ті питання дає нам цікава стаття про селянство і сільське господарство в СССР, поміщена в зшитку за лютий б. р. журналу „Ost-Europa", який видає Німецьке Товариство для студіювання Східної Европи в Берліні. Та стаття се реферат зі звітів господарського знавця при німецькім посольстві в Москві, дра Оттона Шіллера. Тому що Україна це складова частина СССР, то образ долі селянства в СССР се також образ долі селянства й на Україні.

Якаж та доля?

Як відомо, основою сільського господарства, отже основою істнування селянства, є головно два чинники: 1) земля і 2) живий інвентар (худоба). Тому говорячи про долю селянства в СССР і зокрема на Україні, треба поглянути передовсім на ті два чинники.

Аж до 1928 р. селянство в СССР і зокрема на Україні було ще власником землі, яку обробляло. Воно мусіло одначе давати за користування тою землею високий податок в натурі, т.зв. „продналог", який кождого року визначували большевики. Той податок з правила був такий високий, що те, що селянам лишалося по його заплаченню, не вистарчало на прожиття до нових жнив. Тому вже тоді селянство в СССР і зокрема на Україні терпіло голод кождого року на передніжку. Але большевики на те зовсім не звертали уваги. Вони видертими від селян продуктами заосмотрювали передовсім червону армію і чекістів, далі совітську бюрократію та робітництво по містах. А решту продавали загранцю, щоб мати чим оплачувати большевицьких агітаторів і большевицьку пресу закордоном, між ін. і в нашім краю.

Від 1928 року положення селянства в СССР і зокрема на Україні стало ще гірше. Бо большевики почали від тоді переводити на селі т.зв. колективізацію, себто комунізм.

Головна суть т. зв. колективізації, себто комунізму, на селі—се позбавлення селянства права власности на землю, яку воно мало доси. Коротко: відібрання селянству землі! Те відібрання селянству землі перевели большевики таким способом, що кождого року вивласнювали якусь кількість селян і з відібраної землі творили т. зв. колективні господарства себто великі господарські спільноти, які давні власники мусять відтоді спільно обробляти. Все в тих колгоспах спільне: земля, живий інвентар, господарські будинки. Також: всі зібрані плоди. Та на зібрані плоди накладає руку держава, яка виділює з них скромну пайку на пужденне прохарчування членів колгоспу, а всю решту забирає на свою власність. Відібрання селянам землі і вводження на селі т. зв. колективізації відбилося відразу на сільськім господарстві дуже фатально. Передовсім наступила катастрофа в области сільського живого інвентаря. Він з року на рік став зменшуватися. Як виглядає те зменшування сільського живого інвентаря, бачимо наглядно з цифр, які подають самі большевицькі жерела (напр. „Социалистическая реконструкция сельского хозяйства", 1935, Ч. 12, ст. 22 і далі; також „Плановое Хозяйство", 1935 Ч. 11/12, ст. 44). Ті цифри такі (в міліонах):

РІК	Коні	Рогата худоба	Свині	Вівці і кози	В тім: дорослі звірята: Робучі коні	Корови
1928	33·5	70·5	20·0	146·7	—	30·7
1929	34·6	67·1	20·4	147·0	—	30·3
1930	30·2	52·2	13·6	108·8	20·9	26·7
1931	26·2	47·9	14·4	77·7	19·5	24·4
1932	19·6	40·7	11·6	52·1	16·2	21·0
1933	16·6	38·4	12·1	50·2	14·1	19·6
1934	15·6	42·4	17·4	51·9	12·8	19·5
1935	15·9	49·3	22·6	61·1	12·0	20·1
% стану в 1928 р.	47·4	69·8	86·8	41·6	—	65·5

Що торкається розподілу живого інвентара між поодинокі категорії власників, то той розподіл в рр. 1933 і 1934 представлявся так:

		Стан живого інвентаря в міліонах		% всього стану		
		1933	1934	1933	1934	1935
Коні	Совхози	0·8	0·95	4·9	6·1	—
	Колхози	10·1	9·9	61·0	63·5	—
	Приватні	4·8	3·7	29·0	24·0	15·6
Рогата худоба	Совхози	3·7	4·4	9·6	10·4	—
	Колхози	9·2	9·9	23·9	23·2	—
	Приватні	24·5	26·5	63·8	62·6	64·6
Свині	Совхози	2·5	4·2	21·0	24·0	—
	Колхози	3·0	3·7	24·6	21·2	—
	Приватні	5·9	8·3	49·3	46·7	57·5
Вівці	Совхози	7·6	8·6	15·2	16·6	—
	Колхози	12·2	14·1	24·4	27·2	—
	Приватні	29·6	28·0	58·9	54·0	53·7

До поданих вище цифр автор реферату замічує слідуюче:

ОГЛЯД ПРЕСИ

Відозва Архиепископів

В справі кривавих подій у Львові.

„Новий Час" у ч. 88 пише:

З приводу трагічнйх львівських подій забрали теж голос львівські архиепископи: Теодорович (вірменського віроісповідання) і Твардовскі (римокат. віроісповідання). Їхню відозву друкує польська преса під заголовком: „Відозва львівських Архипастирів до католицького суспільства". В які струни вдаряють в критичній хвилині католицькі достойники?

У відозві м. і. пишеться:

„Навіть вірити не хочемо і не повіримо, щоб хоробрий львівський робітник понизився до биття шиб купця, нераз так само бідного, як він сам, або до нищення і пльондрування чужого майна. Або навіть до нищення творів мистецтва, що є гордістю Львова, якого перед небагатьома літами робітники так хоробро боронили. Це інші і то чужі елементи обняли в цьому команду; бо ми памятаємо львівського робітника з днів облоги Львова; памятаємо його величний і самопосвятний героїзм і памятаємо, як він кров проливав для батьківщини, як голод і всякі терпіння переносив для добра спільної справи. Такий він був тоді, такий — без сумніву — залишився й по сьогодні, хоча омотаний сіттю чужих платних агітаторів. — Тому в довірям, що наш голос буде вислуханий, промовляємо і кличемо до серць і совістей нашого робітника. Кличемо до нього, щоб звільнився від вбивчої залежности тих чужих, яких приналежність, характер і прізвища вже понад всякий сумнів стверджені, щоб своєю кровю не збагачував їхніх кишень, щоб безуспішним бунтом не працював на погибіль власну і своїх родин, щоб він, памятаючи свої героїчні боротьби і бої, не йшов навіть несвідомо на службу чужих, ворожих Польщі чинників. — Та ми звертаємося не тільки до польського робітника. Бо львівські випадки, що прийшли після краківських випадків, є грізною пересторогою для всіх. Дивилися ми на цей сумний процес повільної переміни в нашому кресовому суспільстві, що доконується в низці останніх років, де деякі необережні напрямки параліжували в суспільній праці найвідважніші і найжертвенніші сили. Зачалися штучні поділи в суспільстві, яке зокрема тут на кресах потрібувало найбільшої єдности. Дивилися ми з болем, як маразм і суспільний параліж, неминучий овоч цього процесу, кинув у безділяльність тих, що колись так багато причинилися до звязання робітника і малоземельного з інтересами народу і батьківщини. — Чиж дивниця, що на місце покинених станиць так легко війшов комунізм, оплачуваний заграничним грошем. — І це перше остереження, заклик до звороту в останній вже хвилині. Сьогодні теж пора для поважного розрахунку християнського суспільства з усіх тих занедбань, яких допустилося воно супроти працюючих кляс. Скільки занедбань, скільки змарнованих нагод, скільки нераз кривд дається завважити у відношенні до робітника. — Крім цього вважаємо своїм обовязком звернути увагу відповідальним чинникам, що на велику суспільну рану не поможуть вже сьогодні хвилеві, хоча й потрібні, плястри; комуністичному ідеалові знищення треба протиставити позитивний ідеал, головно економічний і промисловий, відбудови Польщі, закроєний у великому стилю, що потягнувби польського робітника так, як колись потягнула оборона Львова. — Він мусить бачити перед собою великий і реальний плян і програму, мусить мати і слухівню, на якій може висловитися зі своїми потребами. Сьогодні він її майже зовсім не мав і тому дає послух тайним чужим агітаторам, служакам комунізму.— Нехай ці події промовлять теж і до тих, що хоча не хочуть комунізму в Польщі, всеж висувають негативну і радикальну програму як плян спасення Польщі. Якжеж вони оманюють себе! Краківські і львівські випадки пророчисто доказали, що організації негативного характеру втратили всякий вплив на маси, що в рішаючій хвилині керму з їх рук вирвав комунізм і переліцитував їх, дозволяючи їм що найвище носити прапори і емблеми за своїм тріюмфальним походом."

Далі „Н. Час" додав від себе ось що:

З повним респектом для польського патріотизму польських львівських архиепископів!.. А всеж дивно, що саме при цій нагоді вони уважали за доцільне зареклямувати „тих, що колись так багато причинилися до звязання робітника і малоземельного з інтересами народу і батьківщини", тобто ясніше кажучи: вшехполяків. Невже й вони уважають вшехпольську концепцію „паньства народового" за єдиний лік на всі сучасні рани?... А ще дивніше, що католицькі врархи у відозві з приводу трагічних подій у Львові в минулому тижні ні разу не згадали про Бога, про вічні засади Христової науки, обмежуються виключно до пригадування польському робітникові „днів облоги Львова", „героїчних боротьб і боїв", „пролитої крови" і т. д. Словом, саме при цій нагоді пригадують польському робітникові речі, про які йому й без них постійно й безвинно говорять і польська преса і польські політичні угрупування. Невже католицькі врархи є тої думки, що з посівом червоної Москви не можна боротися без пригадки польсько-української війни? — Цікаво булоб почути думку нашого станиславівського владики про останню відозву львівських архиепископів...

Примітка Редакції „Нової Зорі": І що властиво станиславівський Владика мавби сказати про цілу ту справу? Преосвященний Григорій сказав уже, що потрібно, про взаємовідносини між народами українським і польським та про наше положення в сій державі, а саме в своїм „Пастирськім Листі про політичне положення українського народу в Польщі" та в своїм творі „Українська Проблема". Чи не ліпше булоб, якби так „Новий Час" (котрий разом з усіми іншими органами концерну п. Тиктора підпирає УНДО в усіх його менше і більше незрозумілих скоках) звернувся тепер до УНДА з запитом, кілько воно приблизно причинилося до поширення большевизму на нашій землі в часі коли його провідники і пресові орґани кумалися з представниками „гарної держави за Збручем"... Отсе булоб цікаве питання і цікава булаб відповідь на него, якби її дали...

Важний декрет

Девізові обмеження в Польщі.

ПАТ звідомляє: Від 10 літ польська фінансова політика спирається на двох основних засадах: на сталости валюти і на свободі капіталового руху. Вдержуючи незмінно витичну лінію в найтрудніших умовинах, правительство мало передовсім на оці запевнення нормальних передумов ділання і розвою господарському життю. Випрацювана в осені минулого року і здійснювана правительством продовж кількох послідних місяців програма дала в послідній часі зовсім позитивні висліди в ділянці буджетової рівноваги держави. В хвилі як зазначилася поправа краєвої господарки зарисувалися в послідній часі тенденції, які не є в ніякім звязку з обективною оцінкою господарського і фінансового положення Польщі. Частинно під впливом закордонних подій, частинно під впливом неузасаднених настроїв поширюваних внутрі краю, розгорілася в березні і квітні филя неспокою. Вона проявилася передовсім масовим купованням золота і заграничних валют на цілі внутрішної тезаврації. Те господарсько неузасаднене ділання ослаблює з одної сторони резерви нашої емісійної інституції, а з другої сторони внцофує капітали з господарського обороту й поважно утруднює м. і. здійснення планів правительства щодо боротьби з безробіттям. Правительство вважало своїм обовязком запобічи того рода ослабленню господарського життя впровадженням контролі обороту золотом і заграничними валютами — і загамуванням тим способом жерел, що скріпляють тезаврацію. Контрола оборотів девізами не ставить перешкод для нормальних господарських операцій з закордоном. Заосмотрення продукційних варстатів в сирівці, як і в потрібні машини і знаряди, не буде загамоване з тої причини. В нових умовинах девізового обороту зобовязання Польщі з титулу закордонної торговлі, як і кредитові зобовязання будуть дальше шановані. Впроваджуючи переходово контролю над девізовими оборотами, правительство стверджує рішучо, що вони подумані тільки як охорона господарсько - активної части суспільности перед зазіханням спекуляції й економічного дефетизму. Здійснення господарської програми правительства сперте на вдержаному грошевого ладу, на забезпеченню буджетової рівноваги і структури кредитового апарату — не підляже ніяким відхиленням.

„Хвіля" доносить з Варшави: Видані на днях зарядження мають ціль протидіяти тезаврації, котру запримічено в послідних часах. На основі того зарядження декотрі банки дістануть право продажі заграничних валют польським горожанам а саме на основі показання заграничного паспорту, що потверджуваби виїзд того горожанина за границю.

ПАТ подає: В Деннику Законів з 27 квітня с. р. оповіщено декрет Президента РП як також виконний розпорядок міністра скарбу в справі контролі грошевого обороту з загранцею якта кож обороту заграничними і краєвими платничими середниками. Згадані приписи сперті на слідуючих засадах:

Утворено комісію девізову як орґан, що виконує річеві приписи. Та комісія зачала свою діяльність з днем 27 квітня с. р. в будинку Банку Польского. Вона посідає компетенції давати дозволи на довершування чинностей, заборонених або обмежених обговорюваними приписами. Дозволу вимагається особливо при набуванню заграничних валют, при вивозі їх і переказуванню заграницю, при ставленню до диспозиції всяких платничих середників чужинцям як також при уділюванню чужинцям кредитів або поруки за сплату тих кредитів. Також торговля золотом, вивіз і привіз його з заграниці вимагають дозволу.

Торговлю заграничними платничими середниками можуть провадити тільки Банк Польский і уповажнені міністром скарбу банкові підприємства (девізові банки). Їх лісту оповіщено в неділю 26 квітня с. р. в „Моніторі Польскім".

Належитости з закордону зі всяких титулів, особливо за продані закордон товари, повиннося предложити до скупу Банкови Польскому або управненим банковим підприємствам.

Чужинці можуть посідати рахунки („заграничні рахунки") тільки в девізових банках. Ті рахунки можуть бути вільні або заблоковані, залежно від походження сум на рахунку і від передумов диспонування тими сумами. Диспозиції з вільних рахунків на річ польських горожан як також переливи з тих рахунків на всякі інші заграничні рахунки не підлягають ніяким обмеженням. Зате диспозиції з заблокованих рахунків все вимагають дозволу.

Грошеві чинитьби, що вимагають дозволу по думці декрету і виконних розпорядків, можна на бажання вірителя вплатити в рівновартости в краєвій валюті до Банку Польского або до банків девізових на заблокований рахунок вірителя.

Для всіх оборотів і розрахунків в заграничних платничих середниках обовязують курси банкнотів або девіз варшавської біржі. А вразі браку біржевих нотовань — курси Банку Польского оповіщувані в „Моніторі".

Позатим приписи означують поняття платничих середників, торговлі заграничними платничими середниками, чужинця і т. д.

„Стан худоби в СССР внаслідок колективізації впав в останніх пятьох літах на около половину. Се для краю нині важка втрата господарського майна. Щойно в двох останніх роках наступив деякий зріст рогатої худоби і свиней, тоді як стан коней, котрий також в 1934 р. іще зменшився, тільки можна було вдержати. Совхози для плекання худоби закинули свою спеціялізацію та стали менші. Сколективізовану худобу переведено в цілости до колективних худобячих фарм. Понад половина худоби є ще в приватнім уживанню, яке ріжними способами намагаються піддержати. Справа кормлення стоїть все ще дуже зле. Чимраз більше корму забирає держава так, що на селі його особливо великий брак. В найкращім разі(!) як видно з поданих вище цифр, чисельний стан худоби дійде в СССР щойно по роках там, де він вже був десять літ тому назад."

Так під теперішню пору виглядає сільське господарство в СССР і на Україні під оглядом живого інвентаря. Такі наслідки большевицької господарки в державі, що за царських часів мала в світі славу невичерпаного резервуару живого інвентаря. Зокрема царська Росія була славна на весь світ своїми кіньми, які тепер під большевиками переживають справдішну трагедію.

Та не меншу трагедію, як живий інвентар, переживають в СССР також люди, що далися здурити большевицьким краснобаям про „рай" на землі...

Як виглядає нині той „рай" в СССР на селі, про се ще в слідуючій статті.

Загальні Збори Сокола-Батька

В неділю 26 с. м. відбулися у Львові при вул. Руській ч. 20 Загальні Збори Сокола Батька. На збори прибуло 26 відпоручників гнізд і 79 членів Сокола Батька. Були представники преси і гості. Зборами проводив інж. Хроновят. Звіти з діяльности С-Б зложили провідники поодиноких секцій. З кінцем 1935 р. Т-во гуртувало 335 фізичних членів та 182 сокільських гнізд по селах і містах. Загально сокільська організація має тепер 16.016 членів. Великий натиск у гніздах кладеться тепер на тіловиховання. Під сим оглядом Сокіл Батько пішов за останній діловий рік сильно вперід. Всіх руховиків, себто осіб, що беруть чинну участь у вправах, є тепер 9.943. Багато праці та зусиль доложила Старшина С-Б коловикупна „Українського Городу". Збіркова акція на ту ціль принесла с. р. 5.165 зл. С-Б викупив дотепер 14 паїв українського города. В руках спільників остає ще 6 паїв (около 3.600 сяжнів). Бібліотека Т-ва має 460 томів, з того 265 фахових та 195 белетристичних. Сокіл Батько видає місячник „Сокільські Вісти" та ріжні фахові спортові книжечки. — По звітах відбулася річева дискусія. В ній забирали голос переважно делеґати з краю. До Старшини Сокола Батька ввійшли на три роки: пп. д-р Максимонько, І. Мриц, проф. Білостоцький і мґр. В. Савяк.

Закладайте католицькі бібліотеки!

Гарний розвиток „Скали"

Звіт з Загальних Зборів з дня 23 квітня 1936. — Основано 187 читалень.

Загальні Збори Т-ва „Скала" відбулися в Станиславові дня 23.IV 1936. Вони розпочалися о год. 8-ій рано Богослуженням. Відправив його парох Впр. о. шамбелян Луцик разом з панахидою за померших членів, між ними за о. Гаврищака, о. Мотюка й Осипа Маркова. На Богослуженню був в комплеті Головний Виділ й около півтора сотки делеґатів і гостей.

О год. 9-ій зібралися учасники в домівці тов. „Скала" при вул. Перацкого ч. 3. А що всіх присутних було около 200 і годі було помістити їх в обох салях домівки товариства, перенесено наради до великої кінової салі. Збори відкрив голова п. посол др Іван Волянський. Він ствердив, що збори правильно скликані згідно з постановами статуту і що порядок нарад був оповіщений наперед в нашій катол. пресі „Новій Зорі" і „Правді" та покликав до проводу президію Зборів в особах п. дра Василя Маковського бувшого нотара, тепер війта та голови Пар. Чит. „Скала" в Печеніжині, Впреп. о. декана і крилош. Русина з Коломиї і п. Марущака, господаря з Чукалівки. По відчитанні протоколу з І. Заг. Зборів т-ва „Скала" секретарем Головного Виділу — голова товариства здав загальний звіт з діяльности Централі тов. „Скала", вказав на ті трудноші, які з початку стрічало Т-во при закладанню своїх читалень і як воно чимраз більше здобувало собі права горожанства.—Далі ствердив, що тов. „Скала" сповняє перш усього свою місію в ширенню ідеї католицької акції та що воно ні в одному випадку не ухибило національній чести і нац. інтересам. (Оплески.)

Після того Збори вибрали делеґацію в особах п. дра Василя Маковського, п. радн. Е. Барановського і п. Марущака до Покровителя Т-ва Їх Ексц. Кир Григорія Хомишина, щоб запевнила Їх о синівській любові та просила о благословенство для дальшої праці. Слідував звіт секретаря дра Льва Голінатого. Прибуваючого на наради Високопрео св. Кир Йоана Збори привитали повстанням з місць.

Звіт ґенерального секретаря.

Дра Льва Голінатого на Заг. Зборах централі Тов. „Скала" в Станиславові 23. IV. 1936.

Звіт мій обійме справи секретаріяту тов. „Скали" в Станиславові і справи канцелярії Централі нашого Товариства.

Головний Виділ Т-ва „Скала" в Станиславові у складі, згаданім у відчитанім тут протоколі з перших Загальних Зборів, розпочав свою працю першим засіданням відбутим дня 25 листопада 1934 р. Маючи на увазі статут Товариства, розвинув свою діяльність на всі ділянки праці, які приписує статут, перш усього закладанням на области станиславівської Епархії читалень парохіяльних тов. „Скала", висиланням делеґатів і орґанізаторів на Загальні Збори поодиноких парохіяльних читалень, вкінці уладжуванням публичних викладів і відчитів у справах релігійно-моральних, все підкреслюючи ціль католицької акції. Ріжнородність справ, які перейшли через канцелярію, дуже богата. Можливо що вислід праці Гол. Виділу, а в тім і Секретаріяту не надто великий, зґл. може не кидається яскраво в очи, — та тим не менше належить ствердити, що Гол. Виділ не прогайнував ні одної справи веденої для Товариства і не пропустив ні одної нагоди, щоб зацікавити ширший загал завданням Товариства.

Всі справи, які полагоджував Гол. Виділ, вирішувано колеґіяльно на засіданнях Виділу або як се була справа дуже нагла, полагоджувано тимчасово президіяльно головою або містоголовою і секретарем. Опісля так полагоджену справу предкладано до апробати повному Виділові.

Всіх засідань Головного Виділу в звітовім році було 16. На тих засіданнях обговорювано всі справи, які безпосередно або посередно торкали Товариства, а було їх не мало, бо протокол чинностей виказує 495 позицій. З них декотрі мають по кільканацять писем та адресатів. На однім з перших засідань Гол. Виділу устійнено зміст так сказатиб програмової заяви товариства „Скала", якої приготуванням занялася колеґія під проводом о. віцеректора Василика. Дальше рішено видрукувати заяви приступлення в члени, членські вкладки, як рівнож рішено устійнити реґулямін, видати інструкції для поодиноких читалень, інструкції для Всеч. оо. куратерів, приняти урядовця в особі п. Дмитра Придуна зі скромною платнею 20 зл. місячно, ухвалено прелімінар буджету в квоті 1990 зол. річно, згідно з вимогами закону про товариства заложено головну книгу членів фізичних осіб, головну книгу парохіяльних читалень, книгу касову, протокол чинностей і індекси. Всі ті книги замовлено і видруковано для парохіяльних читалень. Далі виготовлено і вислано обіжник ч. І. Він м. і. дає практичні вказівки, як закладати парохіяльні читальні, хто може бути членом читальні, як у справі закладання нових парохіяльних читалень звертатися до адміністраційної влади. В тім обіжнику є й відозва Гол. Виділу до своїх членів, що пресовими органами тов. „Скала" є часописи „Нова Зоря" і „Правда" у Львові і що ту нашу католицьку пресу належить підпирати.

Секретаріят виготовив меморіял до міністра скарбу в справі признання стемплевих пільг. В тій справі інтервеніював голова Т-ва в Мін-ві Скарбу. По довшому часі рішенням Скарбової Палати в Станиславові з дня 9/XII 1935. ч. V. 12/1/47/35 признало читальням т-ва „Скала" звільнення від стемплевих оплат. Значить всі подання до адміністраційних властей і посвідчення, як також всі умови, які заключає т-во „Скала", — вільні від стемплевої оплати. Одиноке староство в Бучачі ще донедавна не признавало повищих стемплевих пільг. Супроти сього Секретаріят виготовив обширно умотивоване представлення з відписом децизії Скарбової Палати в Станиславові з дня 9. XII. 1935.

На дванацятім засіданні Головного Виділу, відбутім в вересні м. р., рішено приняти сталого орґанізатора тов. „Скали" в особі п. Аполінарія Дуткевича. Йому поручено ведення канцелярії нашої централі. На тім засіданні ухвалено скликувати кождої суботи ширші сходини членів т-ва „Скала" зі Станиславова і провід над тими сходинами поручено о. проф. Микитюкові. Він підшукував референтів до опрацювання рефератів.

На черговому засіданні, відбутому в жовтні 1935 р., рішено одноголосно внести прохання до Всесвітлішої Епископської Капітули в Станиславові в справі видержавлення площі при вул. Казимирівській під спортовий майдан. Секретаріят виготовив проект контракту, кооп. „Кір" виготовила пляни, інж. Аксентій пристосував ті пляни до вимог контракту — і проект такий внесено. В березні 1936 р. виготовлено обіжник ч. 2. і розіслано до всіх парохіяльних читалень. В нім м. ін. подано до загального відома рішення Скарбової Палати в справі звільнення від стемплевих оплат і вияснено, що в справі катол. бібліотек належить звертатися до а) видавництва Укр. Кат. Орґанізації у Львові вул. Ґродзіцких ч. 2. б) до видавництва ЧСВВ у Жовкві і в) до видавництва „Криниця" в Перемишлі. Вияснено також, що всі вплати до Гол. Виділу належить пересилати чеком П. К. О. ч. 504.740 через Земельний Банк Ґіпотечний, відділ у Станиславові, і повідомлено, що всі оголошення і звідомлення з т-ва „Скала" будемо містити в часописі „Правда", а важніші і в „Новій Зорі".

Як я згадав вище, протокол чинностей за звітовий рік обіймає 495 чисел. З того 187 письм з просьбою про дозвіл і приняття поодиноких парохіяльних читалень в члени товариства „Скала". 160 звітів з перебігу Загальних Зборів поодиноких читалень, 11 писем практичного характеру, з просьбою о пораду правну при інтабуляції площ під читальню тов. „Скала". Відповіди ті референував частинно сам голова, частинно секретар. Письм, у яких треба було інтервенцій у властей, було 17. Чисто канцелярійних справ по-

---

Лікарський фейлетон

Дегенерація народів

Дня 23 квітня с. р. в домівці Марійського Т-ва Пань у Львові, вул. Руська ч. 10, виголосив д-р Маркіян Дзерович виклад під заг. „Деґенерація народів". Зміст: Сучасні націоналізми підняли цікаві гадки, що в науковому їх виведенні можуть довести до свідомих змагань продовжити існування поодиноких народів. Тепер можна заобсервувати прояви деґенерації західно-европейських народів. Як треба розуміти поняття дегенерація народів? Анґлійський учений Ґалтон займався довгий час проблемами життя націй і довів до кристалізації нової науки, евґеніки (се наука про науково опрацьовані тези продовжування живої нації не тільки фізично але і психічно-інтелектуально). Він випрацював 4 тези евґеніки. З тих тез 3 відносилися до фізичного життя і одна до психічного життя. Учені матеріялістично-ліберальстичної доби кинулися природно на перші три тези, а поминули психічну тезу, бо вона не підходила цілковито під їх смак як матеріялістів, що ішли до заперечення душі включно. Се мало фатальні наслідки. Нинішні евґенічні потягнення нпр. Німеччини спираються на спачених тезах Ґалтона.

Отже що псує фізичний пень нації? Найбільша язва наших часів се поспіх. Те зло підточує нинішні культурні нації. Модерний культурний чоловік мусить думати скоро й інтензивно, щоб вдержатися на нормальнім рівені нинішнього життя. Надмірна інтензивність думання спричиняє богато ріжних недуг фізичних і психічних. Нині кождий пересічний чоловік нервовіший як колись. Ті люди, що завше спішаться і скоро та інтензивно думають, руйнують свою нервову систему. Та на тім не кінець. Шкідливий вплив сучасного поспіху переноситься завдяки нищенню нервової системи також на потомство тих людей. Ті люди руйнуючи свою нервову систему руйнують також і якість родючої плязми а через те і своїх дітей. Діти родяться слабовиті. Дальше поспіх відтягає чоловіка від застанови над самим собою. З того поспіху родиться релігійний індіферентизм а далі отверте безбожництво. — Друга велика язва сучасного культурного світа се утілітаризм. Чоловік мусить здобути скоро те, що потрібне до життя. Модерний чоловік „не має часу" думати, чи способи здобуття матеріяльних дібр добрі, чи злі. Що такого чоловіка обходить ближній, коли він сам ледви встигне зігнати средства до життя. Тому такий чоловік цінить головно матеріяльні цінности. — Трета велика язва сучасного культурного чоловіка се наркоманія. Тепер цілі фалянґи людей живуть і то досить добре з розпродажі наркотиків. Модерний чоловік старається забити в собі совість: алькоголем, етером, морфіною, кокаїною, опіем і т. д. Цікаво, що на Лемківщині цілі села уживають етеру а в них головно богатші господарі. Діти таких наркоманів склонні до ріжних недуг. — Важну ролю в зіпсуттю народів відіграють великі міста. Се не тільки культурні центри, але також збіговища найгірших елементів в нації. Головно в містах процвитає наркоманія. — Дуже підкопують здоровля нації венеричні недуги. Вони також сильно поширені серед міського населення. 70% міських мешканців було або є хорі на якусь венеричну недугу. Міста се велика і тяжка проблема для тих націй, котрі хочуть вдержатися при життю. З европейських

лагоджено 120. Це велике число справ, які полагодив Гол. Виділ і його канцелярія, далося полагодити тільки тому, що завдяки нашому Покровителеви Їх Ексцеленції Преосв. Григорієви та управі Інституту Непорочного Зачаття т-во „Скала“ дістало домівку, зложену з двох обширних кімнат з урядженням, де могло як належить наладнати свою канцелярію. Канцелярія Товариства урядувала в будні дні між годиною 5—7 пополудні, крім того у вівторки, середи і четверги, то є в дні авдієнцій, від год. 9—1. — Канцелярія Товариства запровадила свої картотеки всіх членів. Приготуванням їх занявся спеціяліст у тих справах п. Д. Прідун. Всі акти, що приходять до канцелярії товариства, переховуються в регістратурі Товариства. — Централя „Скали“ має тепер 333 членів осіб фізичних і 187 читалень парохіяльних, а в них 5500 зорганізованих членів.

Секретаріят Товариства займався визначуванням делегатів і організаторів на поїздки до поодиноких читалень. З рамени Гол. Виділу виїздили на Загальні Збори читалень голова, секретар, організатор п. Дуткевич та упрошені інж. Зубрицький і пп. Олінкевич та Жаровський.

Щоб мати в евіденції всі дописи, які досі появилися в „Правді“, секретаріят замовляючи цілий річник „Правди“ поробив поодинокі течки, після яких можна зорієнтуватися, про котрі читальні парохіяльні була вже допись у нашій пресі. На одному з останніх засідань покликано редакційну Комісію під проводом о. проф. Микитюка і при співучасти о. віцеректора дра Василика, п. інж. Зубрицького, дра Перегінця і п. А. Дуткевича. Вона має займатися приготуванням матеріялу до висилання дописей до друку в „Правді“ і „Новій Зорі“ та приготовила вже регуляміn для читальняної секції.

Світлі Збори з прочитаного мною звіту могли зорієнтуватися й переконатися, що хоч наше товариство в початках організації, то воно вибрало під сю пору правильний шлях. Вислідом того переконання повинна бути одноголосна постанова змагаюча до того, щоб ту діяльність ще більше через зацікавлення справами товариства поглибити і спільним зусиллям організацію „Скали“ зміцнити. (Оплески). — Дальші звіти в слідуючих числах „Нової Зорі“.

Комуністична централя в Парижі

В Парижі викрили комуністичну централю. Вона розпоряджала великими сумами грошей, котрі присилав московський Комінтерн. Та централя підготовляла комуністичну революцію рівночасно у Франції й Еспанії. Французька преса бє на тривогу і взиває правительство, щоб зробило кінець комуністичній роботі. (Видно, „союзник“ добре риє під Францією).

Могутність гумору

Лондон приготовляється до великого свята: „Пунч“ обходить 95-ліття існування. Се просто гумористичний часопис. І з того приводу свято?

Справді трудно зрозуміти, що для Анґлійців значить той „Пунч“. Тимбільше, що його дотепи не такі дуже знамениті. Проте „Пунч“ і його дотепи се свого рода національні святощі для Анґлійців, щось, без чого Анґлієць не мігби собі представити Анґлії. Приклади вияснять справу лучше, ніж всякі пояснення.

Коли 45 літ тому „Пунч“ обходив ювилей 50 ліття, то в Лондоні в однім з найбільших костелів відспівали на його (а може Його) честь „Тебе Бога хвалим“... А найбільший тодішний проповідник Анґлії виголосив з амвони проповідь про ювилята. „Дуже легко бути дотепним і злобним, говорив він, та дуже трудно бути дотепним і мудрим“.

„Тебе Бога хвалим“ для гумористичного часопису? Можна се вважати кепським першоквітневим жартом, але так було направду. Як перед десятками літ, так і тепер „Пунч“ читають Анґлійці на цілій кулі земній. В однім зі старших чисел „Пунчу“ напечатано слідуючий клич, що стався боєвим кличем „Пунчу“: „Світ йшовби своєю дорогою якби „Пунчу“ не було, та бувби страшно нудний“. Сотні тисяч читачів „Пунчу“ готові присягнути, що се правда.

Зовні і внутрі „Пунч“ не змінився ні на йоту за час свойого майже столітного істнування. Поступ друкарської і літографічної техніки перейшов помимо „Пунчу“. Очевидно, кількасоттисячний наклад переходить через ротаційні машини, та остав старий спосіб рисування образків до дотепів, якого вже нігде більше не уживають. Крій черенок також не змінився таксамо як тенденція дотепів і окладинка з вічним горбатим блазником та сумним песиком. Редактори „Пунчу“ гордилися і гордяться тим, що образки його лишилися незмінні, бо вони людські, що в „Пунчі“ ніколи не було карикатур, які пахлиб ґротескою і злобою.

Анґліець сміється радо тільки з невинних дотепів, а щиро обурюється на злобні. Се власне дає „Пунч“. 90 літ тому появився на його сторінках дотеп, котрий зробив тоді фурори. Його назвали найпопулярнішим дотепом всіх часів: „Рада для людей, що хочуть женитися: не женися!“

То якраз в „Пунчі“ повстали ті клясичні дотепи про міліонера, котрий лишив у спадку своїм кревним... вдову. Дотеп про скупого Шкота (тут уродився!), котрий думав, що Лондон дуже дороге місто і зараз вернувся до Абердіну, бо „ледви дві години був я в Лондоні — бумс — і вже видав пенни“ (5 ґрошів).

Там в „Пунчі“ повстали також інші клясичні дотепи, напр. про Шкота, котрий збирав відтинки з трамваєвих білетів, щоб їх продати як конфетті, або про того Шкота, котрий всадив своїх дітей до кінного трамваю, а сам біг побіч, коли довідався, що діти їдуть задармо.

Наївні, прості дотепи, — та якраз за них відспівали „Пунчови“ в костелі „Тебе Бога хвалим“...

В „Пунчі“ були також дотепи, за котрі призначали — надгороду за голову начального редактора... Тому, хто його набе... Діялося се особливо підчас недавної світової війни. Німецький цісар Вільгельм уважав „Пунч“ за свого найгрізнішого ворога в цілій Англії.

Бо „Пунч“ має одну сторінку політичного гумору і на тій сторінці Джон Булл показує свої зуби. На тій сторінці докладніше як у вступних статтях великих щоденників відбиваються настрої і і почування анґлійської нації.

Тому ніодин з начальних анґлійських політиків не позволяв собі на те, щоб задиратися з „Пунчом“. Не добре мати його проти себе. В своїм часі льорд Джон Рассел заявив, що політична карикатура в „Пунчі“ більше причинилася до упадку його міністерства, ніж все інше. Льорд Кошен в 1881 р. сказав, що йому припала найбільша честь, яка може стрінути державного мужа: присвячено йому ілюстрацію, що займала цілу сторінку „Пунчу“.

Щотижня збирається редакційний комітет на спеціяльнім бенкеті і на нім обговорює тенденцію найблизшої політичної карикатури. Кругом магоневого стола засідають старші поважні люди і при склянці оранжади (ніколи алькоголю!) повстають дотепи й образи, за котрі потому Анґлійці відправляють богослуження і виголошують похвальні промови в парляменті.

Розуміється, гумор і дотеп се великі сили в життю приватнім і публичнім. Ті сили можуть зробити богато добра, коли їх напрям добрий і справедливий. Та ті сили можуть спричинити також богато зла, коли їх напрям виключно злобний і свідомо несправедливий. Тоді слушно кажуть, що дотеп затроєний. В публичній опінії нема нічого страшнішого як свідоме затроєння і запродання гумору: бо гумор се остання зброя невинно переслідуваних і гноблених. Колиж і тої зброї уживається до негідних цілей, тоді вже не остає ніщо, тільки знана зі св. Письма — „мерзость запустіння“...

Гумор. — **Мій приятель сидів у парку і їв булку. Надбіг якийсь пес і приятель дав йому кусник булки. Надійшов поліціянт і увязнив мого приятеля за підкуплення урядника. — На якій підставі? — Бо се був поліційний пес.**

націй головно Французи відчувають сильно погубні наслідки гіперкультури.

Французькі лікарі робили цікаві спостереження і дійшли до висновків, що у Франції на 1000 жінок 14 вже не може вродити дітей. В словянських націй се відношення не осягає навіть $^1/_4\,^0/_{00}$. Докладні досліди виказали, що чим нація культурніша, тим новородки мають більший обем черепа. Рівночасно французькі жінки стають менше жінками. Бо організми жіночі дегенеруючись, зміняють питомі жінкам розміри кістяка мидниці й ускладнюють або й унеможливляють родження дитини з нормальною головкою, не то доперва з гіперкультурно побільшеним черепом. Французьке правительство дає ріжні полекші тим родинам, що мають богато дітей нпр. звільнення від податків. Та се мало помагає. Бо жінка маючи до вибору життя дитини або своє життя вбиває дитину. З европейських націй Німці здоганяють Французів. Погубні впливи моральної дегенерації гіперкультурних народів ширяться також в нас. Автор займається студіюванням українських інтеліґентних родин. Висліди дотеперішних студій жахливі. Показується, що 1000 українських інтелігентських родин віддає нації перетрох „К“ (Кіндер, Кіхе, Кірхе). Вони неначе цофаються, аби ратувати свою націю від страшної білої смерти. Але при ріжних евґенічних зарядженнях не можна поминути чинника психічного. Не примусом (як тепер роблять в Німеччині) тільки з добротою і з серцем треба братися до таких справ.

січно тільки 400 дітей.*) Отже ми Українці йдемо назустріч загибелі, бо біла смерть розпаношилася в наших інтеліґентських і селянських родинах. Правительства Німеччини, Італії та ін. держав стараються піднести розродчість серед своїх горожан. В Німеччині число заключених супруж піднеслося в послідній році. Одначе не можна сказати, чи се явище постійне, чи тільки рід модного тепер накручування конюнктури. Чи в нас можна знайти лік на звиродніння нашої інтеліґенції? До деякої міри можна з тим злом боротися. Треба дбати, щоб наші селяни посилали до міст здорових хлопців на науку. Коли вдалосяб охоронити їх перед великоміським зіпсуттям і коли вони пізніше як інтелігенти женилисяб з женщинами з гіперкультурних старих міських родів, то се до певної міри невтралізувалоб шкідливі наслідки, що проявляються вже і в нас в старих інтеліґентських родинах. Рівночасно наше жіноцтво мусить усвідомити собі шкідливість фемінізму, пересаджуваного до нас штучно від старих гіперкультурних націй. Німецькі жінки добровільно замикаються в области

Наша нація вдержиться при життю не самими матеріялістичними і феміністичними ідеалами, тільки відродженням правдиво християнських засад життя у поодиноких людей, в родинах, в громадах, в добрім відношенню мужеського до жіночого пола і в відродженню правдиво християнських засад в праці тов., в тім лежить відродження української нації та її ясна майбутність. — Виклад тривав 45 мінут і був дуже цікавий. Публики не богато. Після викладу забрав слово тільки о. Павло Теодорович ЧСВВ з Крехова і сказав м. і. що нажаль законодавства поодиноких держав не шанують здоровля націй, але ще змушують ріжними способами до корчення національної маси. Кінець о год. 8.15 вечером.

*) Зясування сеї праці появиться друком.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

„ГОЛГОТА“

Українська Релігійна Драма.

Український Молодий Театр *„Заграва“* під арт. пров. Вол. Блавацького. **Голгота** *релігійна містерія на 8 картин* на зразок релігійних гор в Оберамергав.

У своїй статті п. н. „Місія українського театру“ („Н. Час“ ч. 82 з 1936) Л. Нигрицький пише:

„...Театр, це мабуть найголовніший засіб „пропаґанди“, — це зрозуміли відразу большевики й їхні теоретики. Те, що діється на сцені, стоголосим відгомоном відбивається в серці тисячі глядачів і ні один твір слова не має такого непереможного впливу (в першу чергу) на маси, як театральне мистецтво. Адже глядач бачить на сцені *нераз* розвязку тих питань, які, якщо навіть доходять до нього з якихось інших сторін, то не в такій силі, не в такій зустрічі з іншими питаннями й (що найголовніше) не в такому оформленні, як він собі це уявляв. Словом, світогляд сотень-тисяч глядачів формується під непереможним впливом ідеї автора під мистецьким виконанням акторів. Можливо, що світогляд (чи хочби якесь почування) неодного глядача стрепенеться, стривожиться, чи навіть гостро зареаґує на якусь непідхожу йому ідею автора. Але зерно, кинене у виді слова зі сцени на салю, кільчиться, по волі, чи по неволі.“

Зрозуміли се не лише большевики, але й католики Заходу. Адже се в німецькім Оберамергав відбуваються релігійні пасії-драми, на які зїздяться видці з цілого світа. Подібні релігійні драми ставлять в містечку Ільс у Тиролі. Релігійною католицькою драмою займаються також такі письменники світової слави, як Французи: Поль Кльодель, Анрі Ґеон і ін., чи Німці: Лео Вайсмантель, Франц. Гервіґ і інші. Яків Копо (Copeau), директор французького театру „Vieux Colombier“ не лише ставив у тім театрі католицькі драми, але навіть під їх впливом сам навернувся. Відомий також загально режісер католицьких драм, Француз Ґастон Баті (Baty). В Німеччині повстав осібний „Bühnen-Volksbund“ для ставлення й видавання християнських драм; подібні цілі має берлінське „Calderongesellschaft“. В Австрії повстав осібний театр для релігійних драм „Die Spielleute Gottes.“ У нас такі релігійні містерії грали в Городку Ягайлонськім. Про се писали ми в „Н. Зорі“.

Режісер Блавацький пише про релігійну драму в нас таке („Неділя“ ч. 383, стаття п. н. „Українське Оберамергав“):

„...окремою ділянкою театрального мистецтва є *релігійний театр*. Як не дивно та всеж таки мусимо устійнити, що пес з релігійним змістом не ставив ніодин галицький театр до війни і по війні, ба — не чули ми про якусь виставу в цьому роді і по той бік Збруча (розуміється перед війною, бо в теперішній большевицькій дійсности це річ, звичайно [=розуміється], неможлива). Маю на гадці очевидно професійні театри і тому не можу взяти під увагу виставлюваного недавно у Львові, здебільша аматорськими силами, „Посла до Бога“ Меріяма-Лужницького. Ця вистава була тільки доказом, як можна добре написану річ знищити й осмішити аматорською й неграмотною режісерією і грою.

Чим *пояснити* собі дотеперішню байдужість галицького театру до цього роду репертуару?.. Релігійні пєси своїм кольоритом, динамікою людських пристрастей, богатою скалею драматичної експресії, від ліризму аж до вершків стихійного фанатизму, нарешті своєрідною містикою — захоплювали навіть жидівських режисерів, от хочби Макса Райнгарда (його щорічні святочні вистави в Зальцбургу, *наприм. „Jedermann“ і под.*). Чомуж наших директорів театру і режисерів не захоплював релігійний репертуар хочби через свою яскраву театральність як видовище? Пояснюю собі це в першій мірі[1]) недостачею відповідних українських пєс.“

Др Григорій Меріям-Лужницький, відомий зі своїх вдатних спроб оживити наше оригінальне драматичне мистецтво, створив в останнім часі теж релігійну містерію п. н. „Голгота“ [2]).

„Голгота“ в перерібці Лужницького складається з восьми картин: 1) Вїзд до Єрусалиму, 2) Зрада, 3) Тайна Вечера, 4) Схоплення, 5) Петро відрікається, 6) Присуд, 7) Голгота, 8) Воскресення. В противенстві до звичайної драми, яку ми звикли бачити, нема в драмі нічого трагічного [3]), ані не видно з неї індивідуальности автора. Се дві виразні прикмети католицької драми для мас.

Німець Герман Вайсер, у своїй естетично-догматичній розвідці про Кальдерона й суть католицької драми, ставить тезу, що формування трагіки—некатолицьке, а в своїм остаточнім значінні—атеїстичне [4]). Врешті пише Вайсер: „Суть католицького думання й буття, взаїмна звязь Бога й чоловіка, сього й тогобічнього, надприроди й природи се формуючий сущний принцип у католицькім драматичнім творенні. З нього виростає сущний католицькій драмі брак трагіки; на його місце приходить алєґорія як головна ідея драми. Алєґоричні особи — не втілення абстрактних понять, лиш індивідуальні носії ідей.“ Драма „Голгота“ кінчиться радісним Воскресенням, хоч за правилами звичайної світської драми, вершком повинна бути трагічна Голгота. Та в дійсно релігійній драмі нема трагічного, бо все вияснює Бог, що є найдобротливіший і найрозумніший. (Конечність Воскресення по трагічній Голготі доказує св. Ап. Павло в першім листі до Коринтян, 15 гл., 159—160 зач.).

Таксамо не бачимо в драмі великого попису індивідуальности автора. Діяльоґи й акція йдуть переважно так, як се в св. Письмі подано; авторський голос бачимо хіба в скорочуванні подій і — що за тим іде — в лученні їх. Свобідніше й ширше автор інтерпретує лише Юду і хоч з тою інтерпретацією нам з сучасного театрального становища не всюди можна погодитися (*голосні монольоґи, що мають представляти душевну боротьбу!*), то треба признати, що ся інтерпретація упадку Юди зі становища католицької догматики й етики вповні оправдана. Юда вийшов зовсім живим чоловіком. Проте його зрада і самогубна смерть не оправдані мойрою трагедії, якби се зробив нехристіянський драматург, а виходять зі свобідної волі Юди й не оправдують його а осуджують. (Яка ріжниця між драмою виведеною по католицьки в дусі свободи волі й відповідальности людини за її діла і драмою-трагедією, з її поганським фатумом—можемо теж знайти в порівнанні драми „Дон Жуан“ Зоріллі з „Дон Жуанами“ інших авторів: в Зоріллі покаяння за гріх і прощення, в інших лише кара й осуд; свого рода „камінний командор“ — поганська Мойра сучасних драматургів).

Брак „концертового попису“ автора в релігійній драмі для мас не вражає, бо сучасним, головнож масі, сприкрилася вже вічна мандрівка авторів у глибини власного дрібного „я.“ Правдиво зворушує людей те, що має універсальний, а не одиничний характер. Дюамель описує подрібно лямпу, запахи й под., та маси тим не захопить... Автор чи компілятор „Голготи“ виконав своє діло гарно, може навіть саможертвенно, бо при такій річи вмів *поминути* своє „я.“ До тогож треба піднести ще й те, що майже не мав у нас зразків релігійної містерії, отже довелося йому бути піоніром на тому полі. Варт булоб авторові попрацювати й над дальшою розбудовою релігійної драми та взагалі видавництва таких драм для аматорських театрів, навязуючи при тім співпрацю з „Бібліотекою Релігійної Драми“, яку видають ОО. Василіяни в Жовкві. Се може й не принеслоб п. Лужницькому слави в ліберальних критиків росту Михайла Рудницького, зате далоб авторові правдиву заслугу і перед Богом і перед тими людьми, що думають католицькими категоріями.

Велику заслугу в виставленні „Голготи“ має її режісер, директор „Заграви“ Вол. Блавацький. Сеж він „перший“ — як пише др Лужницький — „подав цей плян і він сам звернув мені увагу на „Голготу“. Він і переслав мені (авторові) потрібні примірники, які треба було докладно переробити. Блавацький незвичайно влучно розвязав питання конструктивної сцени, оперуючи площинами, де відбуваються поодинокі картини та відповідними пересуваннями занавіси.“ Поодинокі сцени вирежісерувані Блавацьким також і в малярськім дусі: вони просто нераз прегарна копія образів великих мистців, прим. Леонарда да Вінчі („Тайна Вечера“) чи Ґвіда Рені (Магдалина), не лише в уставленні осіб, але нераз і в барві одягів і вигляді декорацій. Очевидно богато тут мусів вложити свойого таланту декоратор і артист рівночасно, Л. Боровик.

З артистів найбільше переконували своєю грою: Режісер Блавацький, що переміг себе й дав — коли взагалі се можливе—постать Христа, яка нас не разила. Добрий був Юда в інтерпретації молодого Я. Рудакевича, хоч часом—мабудь з вини автора і режісера—трохи за-театральний. Добре відповідали своїм ролям п. В. Левицька (Магдалина), п. Б. Паздрій (Сатана) та майже всі інші виконавці. Разив брак статистів і мала сцена в гуртових діях; може через те, що львовяни привикли в кінофільмах „Голготи“ бачити тисячі статистів і міліонові декорації.

Ще більше разив повний ряд пустих крісел замісць публики. Цікаво, що у Львові на „Голготу“ *не прийшли* навіть ті католицькі матадори, що повинні були там бути хочби з огляду на свій уряд... Коли „Голгота“ йшла в Станиславові 4 рази з повним успіхом, подібно як і в інших містах, то „висококатолицький“ Львів дав „Загравї“ прекрасний — дефіцит. Додаймо до того, що ніяка католицька установа не помогла театрові в закупні костюмів і декорацій; закупили їх артисти за свої власні бідні гроші... Зсумувавши те, дістанемо клясичний зразок „католицької“ Абдери славного королівського города патріотів, на востоці положеного Львів-града... Назвати се скандалом—направду замало. Хтож має у Львові йти на виставу католицької драми, коли нема на ній навіть представників найвищих *католицьких* установ і товариств? Чи мають іти радикали і комуністи, чи Жиди? І справді прикрим і соромним глумом пролунали мені слова дра Ст. Федака: „Скажіть, де ділися наші католики?“... Випадалоб відповісти словами грішниці зі св. Письма. „Нема їх, Господи.“ І яке право мають такі католики осуджувати навіть безвірників, коли вони самі — практично — поступають таксамо?

Арамік.

---

[1]) *Чи не грає тут визначної ролі релігійний* індиферентизм а часом то й ворожість до релігії наших театралів? — Ар.

[2]) В інтервю др Лужницький сказав про своє авторство „Голготи“ таке: „Я не є автором „Голготи“, а тільки перекладчиком і, поскільки можнаби вжити цього слова, компілятором. Як вам відомо, цього рода містерії з життя І. Христа мусять бути основані точно на тексті св. Письма. Наприклад, всі апостоли й уся акція є, можнаби навіть сказати, удраматизованим діяльоґом текстів св. Письма так, що про „авторство“, в правдивому змислі цього слова, годі говорити. З другого знову боку „Голгота“ побудована на зразок світознаних пасійних гор Оберамергав, тільки в скороченні, бо ті гри тривають цілий день.“

[3]) Одна львівська добродійка не пішла на „Голготу“, бо — як казала — „то буде дуже сумне“... Теж зразок „розуміння“ католицтва... Отже Спаситель умер за неї. Кождий католик повинен бодай раз у рік вдуматися в те, в часі великого посту, а такий тип людини навіть раз на ціле життя не хоче подумати про се...

[4]) Думаємо, що се хибний погляд, бо є ріжного рода трагіка. — Ред. „Нової Зорі“.

Нові видання

Еп. Григорій Лакота: **Пригідні науки і промови.** Перемишль 1935. Накладом автора. Сторін 227, формат 25x18 цм. — Книга представляється дуже поважно. Рецензію оповістимо пізніше.

О. Петро Голинський: **Коротка історія Божого обявлення для християнсько-католицької молоді.** Накладом Т-ва „Епархіяльна Поміч“ в Перемишлі. Сторін 110, формат 15.2 x 11.5 цм. Ціна 20 сот. — Се видання богато ілюстроване, популярно написане і робить дуже гарне враження.

Catalogus Ordinis basiliani s-ti Iosafat Provinciae ss. Salvatoris ineunte anno 1936. Žovkva, typographia PP. Basilianorum — 1936. 22.5 × 15.3, 68.

Catalogus Ordinis basiliani s-ti Iosaphat Provinciae Americano-canadensis ss. Cordis Iesu ineunte anno 1936. Žovkva, typographia PP. Basilianorum — 1936. 22.5×15.3, 28.

Catalogus Viceprovinciae Argentino-brasilianae s. Iosephi Ordinis basiliani s-ti Iosaphat ineunte anno 1936. Prudentopolis, typographia PP. Basilianorum 1936. 22.6×15.6, 16.

Значіння щорічних василіянських катальогів (схематисмів) для нашої історичної науки та їхню традицію на українських землях ще від 18 стол. подав о. Р. Лукань ЧСВВ минулого року в окремій статті, напечатаній в „Новій Зорі" (ч. 46 з 23 червня 1935), описуючи рівночасно працю сучасних ОО. Василіян на полі релігійнім, церковнім, народнім, суспільнім, місійнім, реколекційнім, шкільнім, видавничім, письменничім у всіх Провінціях ЧСВВ: Галицькій Пресв. Спаса, Закарпатській св. Николая, Американсько-канадійській Пресв. Ісусового Серця й Віцепровінції Аргентино-бразилійській св. Йосифа. Тому на цім місці зазначимо лише те, що Галицька Провінція має тепер священиків 114, схолястиків 101, братів 140. Разом 355 осіб. Закарпатська Провінція[1]): 39 + 51 + 67 = 157; Американсько-канадійська Провінція: 22 + 47 + 20 = 89; Аргентино-бразилійська Віцепровінція: 13 + 2 + 6 = 21. Увесь василіянський Чин має тепер священиків 188, схолястиків 201, братів 233. разом 622 осіб.

М. Стефанія Качоровська ЧСВВ. **Укрита фіялка.** Нариси з життя сестри Василії Глібовицької Чина св. Василія Великого. Накладом сс. Василіянок у Пряшеві 1935. 17×16.6, 4+236+4. Друкарня ОО. Василіян в Ужгороді. — Це живо написані спогади про пок. сестру Василію Глібовицьку ЧСВВ (* 1895 в Болшеві к. Галича, † 1929 в Пряшеві). Повнішу оцінку подамо пізніше. — (л).

Богословія тримісячник, том. XIV, кн. 1, 1936. Видає Богословське Наукове Товариство. Львів. Ст. 88, формат 25x18 цм. Зміст: В. Січинський: Замкова церква св. Миколая у Львові. Я. Гординський: Петро Паславський. Др І. Фіголь: Про теми ексорт. 2. Вибрані питання: У століття народин Матея Осипа Шебена (о. Д. Степан Сампара). 3. Огляди й оцінки. 4. Всячина—Хроніка: Двайцятьпятьліття „Анджелікум" у Римі; Зїзд дослідників Старого Завіту. 5. Богословське Наукове Т-во. 6. Книжки і часописи.

Інж. Іван Лапчук: **Клясифікація ґрунтів.** Накладом Т-ва „Сільський Господар", Львів 1936, сторін 136, формат 16.6 x 12 цм. В книжці описане м.і. поступування при клясифікації ґрунтів для ґрунтового податку, при парцеляції й комасації. Автор звернув увагу головно на практичну сторінку клясифікації ґрунтів в першу чергу в звязку з ґрунтовим податком, яку тепер переводять повітові клясифікаційні інспектори (комісії). Книжку можна набути в Т-ві „Сільський Господар", Львів, Ринок 10. по попередньому надісланні 1 зл. (до того 25 ґр. на почтову пересилку), як також у всіх наших книгарнях.

Провідник Циба в городі й полі на рік 1936. Уложив і видав Степан Циб. Стрий — Марцинівка. Сторін 32, формат 16.5 x 23.5 цм. В тексті богато ілюстрацій,

Юрій Липа: **Нотатник.** Новелі. Том І. В-во „Народній Стяг". Львів. 1936. Ст. 144. Формат 17·7x12·5 цм. Ціна 1·90 зл. Окладинку рисував Петро Холодний (син). Рецензію помістимо пізніше.

Stanisław Vincenz: **Na wysokiej połoninie.** Obrazy, dumy i gawędy z wierchowiny huculskiej. Warszawa 1936. Towarzystwo Wydawnicze „Rój". Сторін 719. Формат 24 x 16 цм.

[1]) Каталог ЧСВВ Закарпатської Провінції ще не появився.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець приняв на авдієнції представників французьких катол. журналістів і виголосив до них промову про значіння преси. Слово, говорив Св. Отець, се могутний середник ширення думок. Преса помножує ті слова. Добра преса може зробити дуже богато. Добре булоб, щоб кождий край мав свою добру пресу й орґанізації катол. журналістів. Вони творилиб велику світову федерацію з великою силою і впливами.

На Соловецьких Островах на вигнанні помер еп. Я. Баґараціян, апостольський адміністратор католицьких Вірмен в СССР.

Конґрес Pax Romana, міжнародного союзу катол. студентських товариств, відбудеться с. р. в липні в Зальцбурґу. Основною темою нарад конґресу буде: Католик в сучасній культурі, з окремим узглядненням питань преси, радія й кіна.

Нова римо-катол. парохія повстала у львівській архидієцезії в Княжім. До тої парохії належать місцевости: Княже, Бонижин, Ляцьке Велике й Ляцьке Мале.

Львівська римо-катол. архидієцезія має 28 деканатів, 396 парохій, 526 священиків, 1,060.628 осіб римо-кат. обряду.

„Ars Christiana" Т-во Католицьких Артистів Пластиків повстало при Архидієцезальнім Інституті Католицької Акції в Варшаві. Т-во має ціль: індивідуальне і збірне ширення католицьких засад при помочі творення і пропаґанди творів християнського мистецтва.

В Відні в Велику Пятницю відбулася величава маніфестація мущин католиків. Вечером в трох місцях зібралися великі ґрупи мущин з свічками в руках і пішли до катедри св. Степана. Там кардинал Інніцер у прияві президента Австрії Мікляса виголосив промову. Маніфестація закінчилася відспіванням гимну до св. Хреста.

Духовна опіка в австрійській армії. Австрійське правительство в порозумінні з епископськими Ординарятами рішило ввести до відділів армії окремих капеляніи, що занялисяб орґанізуванням духовної опіки серед вояків. Кождий вояк могтиме насягнути поради в духових справах у свого капеляна. В війську зорґанізовано спеціяльні релігійно-моральні виклади.

Твори о. Ф. Мукермана Т. І., визначного катол. письменника і проповідника, сконфісковано в цілій Німеччині.

Помер визначний католицький діяч Голяндії, міністр Руійс де Беренбрук. Він був визначним політиком і провідником голяндської Католицької Суспільної Акції.

В Римі відбувся конґрес французької „Доброї Преси". Прибуло понад 500 учасників. Катол. преса у Франції тепер дуже добре розбудована.

Великий Тиждень в Еспанії минув спокійно як і попередних років. Населення зі звичайним запалом і оживленням брало участь у всіх релігійних обходах.

В Антверпії (Бельґія) відбулася велика маніфестація орґанізацій католицької молоді проти неморальних представлень в театрах і кінах та проти ревій. До молоді прилучилися старші й перейшли походом головними вулицями міста співаючи „Christus vincit".

Перейшов на католицизм цілий англіканський монастир Оливної Гори під містом Фарнґерм. Всі члени монастиря вступили до чина св. Бенедикта.

Про жертвенність англійських католиків свідчить факт, що вистарчило одної відозви в католицькім тижневику „Юніверз", щоб покрити всі кошти будови нового костела св. Т. Мора й І. Фішера в м. Ельтем.

На християнську віру переходить річно пересічно 1.700 Жидів. Декотрі з навернених потім вертаються знов до юдаїзму. В Австрії від 1910 до 1934 р. перейшло на католицизм 5.355 Жидів.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СОЮЗ НАРОДІВ має одержати міжнародну поліцію.

ПОЛЬСЬКІ РОБІТНИКИ фабрики крісів жертвували 100 машинових крісів польській армії, щоб вшанувати память маршала Пілсудского.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКИЙ СОЙМ ухвалив закон, який уповажнює правительство розвязувати ті політичні партії, що діляють на шкоду республики.

В БУКАРЕШТІ (Ромунія) відбувся зїзд інспекторів поліції й жандармерії з цілої Ромунії під проводом міністра внутрішних справ Інкулеци. Всі учасники заявили однодушно, що в цілій Ромунії панує спокій і порядок. Ухвалено інструкції, як переводити репресії проти крайних елементів зліва і зправа.

В НІМЕЧЧИНІ видано розпорядок, що всі журналісти затруднені в німецькій пресі мають доказати своє арійське походження і своїх жінок до 1800 р. включно. Той розпорядок відноситься і до редакторів та до видавців.

МІНІСТР ВНУТРІШНИХ СПРАВ НІМЕЧЧИНИ зарядив, щоб урядники цивільного стану давали молодятам підчас шлюбу по одному примірникови книжки канцлєра Гітлєра „Майн Кампф". Книжку даватимуть тільки Німцям.

АВСТРІЙСЬКИЙ КАНЦЛЄР ШУШНІҐ виголосив відчит в Міляні підчас подорожі до Італії. Він заявив м. і.: „Ідеольогія нової Австрії подібна до ідеольогії нової Італії. Тому Австрія й Ігалія мають богато підстав до провадження гармонійної політики."

АВСТРІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО замовило 150 воєнних літаків в англійських фабриках літаків за 900.000 ф. стерлінгів.

БЕЛЬҐІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ розвязав палату депутованих і сенат. Вибори назначено на 24 травня с. р.

БЕЛЬҐІЙСЬКИЙ ПРЕМІЄР ван Зеелянд прибув на днях до Варшави і відбув наради з польським правительством.

СОВІТСЬКИЙ АМБАСАДОР В ПАРИЖІ Потьомкін зложив візиту б. премієрови Франції Еріотови в м. Ліоні. Еріо відомий радикальний політик Франції та приятель совітської Росії.

ЕСПАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО розвязало фашистівські товариства. В цілій Еспанії відбуваються масові арештування правих, офіцирів і членів національної ґвардії. В Мадриті увязнили кількох полковників. На вулицях декотрих міст появилися узброєні міліціянти т. зв. народного фронту, що стоїть під впливом комуністів.

ПРИЯЗНЬ ЗАТІСНЮЄТЬСЯ... З ріжних околиць Еспанії виїхало богато робітників на першомайські комуністичні обходи до Москви.

В ФІЛІПОПОЛІ (Болгарія) суд засудив 46 комуністичних діячів на довголітні кари тюрми.

АНҐЛІЙСЬКИЙ МІНІСТР ВІЙНИ Даф Купер заявив, що Анґлія мусить збільшити свою армію, бо теперішне положення в Европі ґрізніше ніж було в 1914 р. Анґлія не може лишитися на боці спорів в Европі.

В ДЕБЛІНІ (Ірляндія) юрба заатакувала комуністів і сильно їх побила. Аж поліція мусіла боронити комуністів. Видно ірляндський нарід не хоче „раю"...

АНҐЛІЙСЬКИЙ МІНІСТР КОЛЬОНІЙ Томас заборонив привозити зброю й амуніцію до Палестини. Дотепер погибло в Палестині 16 Жидів і 5 Арабів, ранених є 75 Жидів і 72 Арабів.

АМЕРИКАНСЬКІ ЖИДИ предложили меморіял державному секретарови Голлови. В нім жалуються, що положення Жидів в Польщі дуже тяжке.

АРАБСЬКИЙ ПРОВІДНИК В ПАЛЕСТИНІ Фаґрі Бей заявив журналістам, що палестинські Араби будуть боронити своїх прав до Палестини. Вони будуть домагатися скасування закону про жидівський національний осідок в Палестині.

НОВИНКИ

Національна демонстрація в Одессі. Щойно тепер наспіли до Львова вісти, що 22 січня с. р. відбулася в Одессі велика українська демонстрація. Напереді йшли жінки і діти. Вони несли жовто-сині прапори (большевицька преса пише „шмати"). За ними йшли робітники і моряки. Всі кричали, але що кричали, больш. преса не пише тільки додає, що демонстрацію розігнано пальною зброєю й убито кількадесять робітників і моряків. Потому ще відбувся суд і страчено трох українських студентів, що мали зорґанізувати ту демонстрацію. Так пише большевицький орган „Комуніст".

Загальні Збори „Відродження" відбулися у Львові, в домівці Т-ва при вул. Чарнецького 26, 25 квітня с. р. Зборами проводила голова Т-ва пані Парфанович. Звіт з діяльности Т-ва подав інж. Прокопів. Відродження має тепер 140 відродженецьких осередків, в тім 18 філій. Всіх членів є 785. У звіт. році відновлено Секцію Студентів Абстинентів, що вела дуже оживлену діяльність. Т-во перевело с. р. ударну протиалькогольну і протинікотинну кампанію. На програму сеї кампанії склалися: прилюдна збірка на цілі Т-ва, дводневий Протиалькогольний і Протинікотинний Курс та Протиалькогольна вистава. Т-во навязало звязки з Українцями в Загребі і в Америці. Крім того піддержувало звязки з Інтернаціональним Протиалькогольним Бюром у Льозанні. Бібліотека Т-ва має 242 чч. Т-во видало 9 чисел журналу „Відродження", наклад кождого 1.500 примірників та календарики „Відродження", наклад 21.000 примірників; крім того збірку відродженецьких віршів п. з. „З нами всі". Оживилася також праця в протиалькогольних гуртках молоді у Львові, що мають 360 членів. Головне завдання Т-ва на будуче се його фінансове уздоровлення. По річевій дискусій над звітом з діяльности приступлено до вибору Управи. Головою Т-ва вибрано паню Парфанович. По зборах відбулася спільна знимка.

Великий процес ОУН (Орґанізації Українських Націоналістів) розпічнеться у Львові 25 травня с. р. На лаві обвинуваченых засядуть 24 Українці, між ними декотрі знані з варшавського процесу. Акт обвинувачення закидає їм приналежність до ОУН, убийство Ярослава Бачинського й дир. Бабія, приготування до замахів на воєводу Юзефского, на начальника львівської вязниці Кособудзкого, на совітського конзуля у Львові і т. д. Розправа буде тревати 4 тижні.

З Берези Картузької вийшло недавно на волю сім останніх Українців. Кілька з них перебувало там ще від 8 липня 1934 р.

Директором Суспільної Обезпечальні у Львові іменовано Стефана Сьвідерского, б. куратора шкільного округа у Львові й б. новгородського воєводу. З того видно, що урядники Обезпечальні мусять бути прекрасно обезпечені, коли посади в тій установі приймають навіть найвисші урядовці з інших дикастерій.

Гумор. — Практик. — При списуванні евіденції десятник питає перевязаного рекрута: Жонатий? — Ні, лише вдарився головою до футрини.

Гумор. — Все одно. — Пані післала служницю по білєти до театру. Після повороту служниці питає її: — А що, Касю, принесла білєти? — Принесла. Та не було вже двох по 6 зл., то я купила 12 по золотому.

Електрифікація станиславівського воєвідства вже розпочалася. Орґанізується міжкомунальний електрифікаційний союз долини Опору, щоб зелектрифікувати кліматичні місцевости Синевідсько Вижне, Гребенів, Тухлю, Славсько і ин. Проєктується також урухомлення елєктрівні в Моршині та елєктрифікацію Рожнітова і Кут, де повстане турбіново-водна елєктрівня.

Воєвідський уряд у Станиславові як консерваторська влада піддав під законну охорону ряд будівель на Гуцульщині, що мають памяткову мистецьку вартість. До них зачислено м. ін. церкву св. Дмитра з 18 ст. в Татарові та дзвінницю з 18 ст. при церкві в Микуличині.

У Снятинськім повіті „Товажиство школи людовей" вибудувало два нові доми, а саме в с. Потічку і Трійці. Товариство те має вже в тім повіті 10 світлиць і 8 бібліотек.

В Калущині шириться плямистий тиф. Адміністраційні власти видали відповідні охоронні зарядження.

В Луцьку появилося перше число журналу луцької вільно-козачої станиці „Козача Воля". Журнал приніс на першій сторінці великодну статтю по українськи. Решта статтей, споминів і віршів писана російською мовою.

В селі Карпилівка пов. Сарни відкрито великі поклади граніту. Він надається до виробу бльоків, кісток і граняків.

Німці, заняті в богатьох лісних підприємствах на Волині, поспішно виїздять до Німеччини. Їх наглий виїзд викликав велике здивування.

453.064 зареєстрованих безробітних було в Польщі 16 квітня с. р. В самій Варшаві було їх 57.522.

Нова аґенція „Польска Інформація Політична" зачне свою діяльність у найблищих днях. Вона має освітлювати міжнародні справи згідно з поглядами міністерства заграничних справ.

До Варшави у травні с. р. приїдуть з рефератами лавреати Нобля Росіянин Бунін та Норвежка Ундсет.

XV Познанські Торги зачалися 26 квітня с. р.

На день 1 травня будуть замкнені всі коршми.

Пєсу п. з. „Союз Народів" написав відомий анґлійський письменник Б. Шов.

Конґрес астрольоґів у Лондоні порадив дипльоматам поступати особливо осторожно в червні с. р., бо той місяць буде дуже критичний для світового мира.

Надгороди Нобля в р. 1936. Сего року роздадуть пять надгород Нобля, а саме: мирову, літературну та надгороди з ділянки медицини, фізики й хемії. Висота кождої надгороди — 159.849 швед. корон.

Землетрус знищив три грецькі села в околиці міста Яніни.

На земній кулі є 34.600.000 телєфонів.

Ексцентрична Американка Лаєнор Евенс купила невеличкий отров Панану й оснувала там „державу" виключно з самих жінок. Наразі зібрала їх там 200. Цікаво, як довго потреває та „держава".

Гумор. — Скупий. — Авто таксівка гонить по спадистій улиці як стріла. Шофер каже до пасажира: — Може оба скрутимо карки, бо зіпсувалася гальма. Не можу задержати авта! — Пасажир реве: То задержіть бодай таксометр!...

Гумор. — Пошлюбна подорож. — Ощадний Шкот приїхав до Венеції. — Що ви тут робите в Венеції? — Роблю пошлюбну подорож. — А ваша жінка де? — В дома, вона вже була в Венеції.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Зборн Земельного Банку Гіпотечного у Львові відбулися 24. IV. с. р. З огляду на нестійні господарські відносини діяльність Банку була дуже обережна. Банк уділяв переважно короткоречинцевих кредитів, фінансував експортові інтереси української кооперації та підпомагав кредитом розбудову дрібного промислу. Зем. Банк має власних капіталів 5,537.956·82 зл., в 1936 р. мав чистого зиску 34.323·20 зл. До Надзірної Ради в місце уступаючих членів увійшли: през. Каратницький, о. Т. Ковалюк, о. Лободич, радн. Е. Барановський, Л. Голінатий, Др О. Назарук, Р. Гайдук.

Банки управнені до торговлі заграничними платничими середниками. Міністерство скарбу оповістило лісту банкових підприємств управнених до торговлі заграничними платничими середниками. Се є: 1) Банк Господарства Краєвого. 2) Державний Банк Рільний. 3) Повітова Каса Ощадности. 4) Банк Дисконтовий Варшавский. 5) Банк Французько-Польский. 6) Банк Торговельний у Варшаві. 7) Банк Товаристств Спулдзєльчих. 8) Банк Західний. 9) Загальний Банк Кредитовий. 10) Загальний Банк Звйонзковий. 11) Банк Цукрівництва. 12) Банк Звйонзку Спулек Заробкових. 13) Лодзький Банк Депозитовий. 14) Дім Банковий Д. М. Шерешовский. 15) Банк Познанського Земства Кредитового. 16) Дейче Банк унд Дісконто Гезельшафт. 17) Дрезднер Банк. 18) Шлезький Заклад Кредитовий. 19) Дім Банковий А. Гольцер в Кракові.

За пашпортом можна тепер вивозити з Польщі лише 500 зл., при так званім малім граничнім русі 50 зл., а найбільше 200 зл.

Студентські зелізничі знижки згідно з розпорядком міністерства шляхів дають право набувати знижкові білєти, місячні і квартальні до всіх місцевостей у віддалі 100 км. від осідку школи.

В Городенці повстала нова українська господарська станиця „Жіноча Доля", кооператива з мануфактурою.

Спіртовий Монополь продав м. року 54,183.000 л. 100 проц. спірту. В порівнанні з попередним роком збут спірту зріс на 7,163.000 літрів.

ЛИСТУВАННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ

Хв. Монастир ОО. Василіян в Варшаві: Передплата за „Нову Зорю" заплачена по 1. XI. 1936.

ВП. Дописувачам: Хто не вирівнав передплати, тому не містимо ніякої дописи.

ЖЕРТВИ

1) **Впр. о. Керша Ксенофонт,** Оздютичі, п. в місци, зл 3. на укр. інвалідів замість святочних поздоровлень. 2) **Впр. о. Мацьків Евстах** в Мишині, п. Коломия зол. 2 для укр. інвалідів.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: Страшний двір.
КОПЕРНИК: Чорні очі.
МАРУСЕНЬКА: Чорні очі.
МУЗА: Капітан Блюд.
ПАКС: Мала матуся.
СТИЛЕВЕ: Бурлака знад Волги.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тнха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, неділя, 3 травня 1936. Ч. 32 (931)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городівських ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Новий Головний Виділ „Скали".

Вечером по загальних зборах „Скали" відбулося перше засідання нового Головного Виділу. Він уконституувався як слідує: Др Богдан Недільський, голова, дир. Григорій Заморока, заступник голови, др Лев Голінатий, секретар, інж. Володимир Зубрицький, заступник секретаря, дир. Теодор Мартинець, скарбник, о. Володимир Микитюк, заступник скарбника. Виділові ПП.: Омелян Гординський, о. Шамбелян Йоан Луцик, Василь Маковський, др Осип Назарук, др Антін Перегінець, Северин Снігурович. Заступники виділових ПП.: Іван Головенко, Теодор Жаровський, Степан Слюсарчук, Осип Цвіренко. Контрольна Комісія ПП.: Евген Барановський, Федір Величко, о. Юстин Гірняк.

Кріваві події в Хшанові. — 1 особа вбита, ранених 9 робітників і 14 поліцаїв.

ПАТ звідомляє: Дня 28. IV. часть робітників занятих при публичних роботах у Хшанові покинула працю висуваючи домагання підвишки платні і скорочення часу праці. Рівночасно страйкуючі почали під загрозою террору приневолювати до покинення праці також працюючих у приватних заведеннях. Не чекаючи на вислід конференції, що відбувалася в окружнім інспектораті праці в Кракові, страйкуючі почали терроризувати працюючих у фабриці паровозів, щоб покинули працю. Поліція слізними ґранатами розігнала товпу. Тоді часть демонстрантів знов зібралася і заатакувала оден відділ поліції камінням та стрілами. Той відділ приневолений був ужити пальної зброї. Одна особа вбита, 9 осіб ранених, в тім одна тяжше. Поліціянтів ранених 14, в тім 6 тяжше. — Вісти про те викликали велике враження.

Після кривавих подій у Львові.

Аґенція „Всхуд" звідомляє: Зі Львова до Картузької Берези вислано дотепер 99 Жидів, 15 Поляків і 11 Українців в звязку з недавними трагічними подіями. — Президія Т-ва Оборони прав людини була в міністра внутрішних справ Рачкевича і відбула з ним тригодинну нараду в справі львівських подій та в справі висилки до Берези деяких львовян. — Головна команда поліції в Варшаві прислала до Львова двох інспекторів поліції, Наґлера і Войтовіча. Вони мають прослідити поліційну акцію підчас кривавих подій. — Президія магістрату міста Львова звільнила від адміністраційної оплати подання фірм, що хочуть направити свої вивіски, знищені підчас кривавих подій. Розуміється, всіх великих шкід ніхто не зверне.

Руйнують церкви і костели в СССР.

З Одесси прийшли вісти, що совітські власти рішили збурити всі церкви і костели в Одессі. Петропавловську церкву вже висадили динамітом. Тепер приготовляються до висадження в воздух одеської катедри й інших святинь. В Ростові над Доном збурено 4 церкви. В Петрозаводську висадили церкву та на тім місци урядили площу. На тій площі будують памятник большевицькому ватажкови Кірову. Кошти бурення святинь дуже великі. Нпр. бурення церкви св. Спаса в Москві тривало довше як рік і коштувало поверх 3 міліони рублів.

Масони і большевики.

Французький тижневик „Ґренґоар" приніс цікаві вісти про взаємини большевиків з масонськими льожами. В Комінтерні є представник льожі Великого Сходу Карло Радек. Він вислав свого приятеля Петерсона до Парижа, щоб намовив французьких масонів до співпраці з большевиками проти Гітлера. Після довгих переговорів большевики і масони заключили свого рода конкордат. Сталін дозволив оснувати в СССР 6 масонських льож під умовою, що совітські власти мають затверджувати принятих членів. Великий Схід зі своєї сторони згодився співпрацювати з т. зв. народним фронтом у Франції, допровадити до ратифікації французько - совітського договору і розвязати ті льожі, в котрих є російські еміґранти. Так отже найбільші вороги Церкви і релігії получилися до діла руїни.

Козаки й червона армія.

Совітська аґенція Тасс звідомляє з Москви: Центральний виконний комітет СССР видав отсей розпорядок: З огляду на відданість Козаків совітській владі якжтакож з огляду на бажання широких козацьких мас взяти чинну участь в обороні пролетарської батьківщини — ЦІК (Центральний Исполнительний Комітет) рішив скасувати всі обмеження щодо військової служби Козаків в червоній армії. Виїмок творять ті Козаки, котрих позбавлено прав на основі судових вироків.

Свята війна в Абісинії. — Абісинці дадуться порубати за незалежність і свободу.

ПАТ повідомляє з Ліону: Еріо одержав від доньки неґуса кн. Тсгаї в імени абісинських жінок депешу, датовану з Аддіс Абеби, слідуючого змісту: Звертаємося з горячим благанням і журбою до вас. Ви представляєте символ ліпшого людства завтра, що його ми бажалиб бачити нині. Механізм Женеви повільний, а війна буде тривати ще довго, набираючи характеру святої війни. Всетаки ви можете ужити свого авторитету, щоб занехано жорстокого примінювання ґазів. Ваше серце не може бути нечуле на терпіння наших дітей. Вони в нерівній боротьбі дадуться порубати за незалежність і свободу. — На ту депешу Еріо відповів слідуючою телеґрамою до княжни Тсгаї: Маю честь потвердити відбір такої зворушуючої депеші. Вона звернула мою найглибшу увагу. Я подав її до відома французькому правительству. — Після останніх вістей положення Абісинії безнадійне.

Вже тільки слимаки є на Марсі?

Визначний анґлійський природник Мослей вернувся недавно з наукової поїздки на Сибір і заявив, що знайшов на півночи рід слимаків, які видержують 40 степеневу студінь. „Коли на Марсі є якінебудь живі істоти, заявив проф. Мослей, то се будуть мабуть сотворіння подібні до сибірських слимаків." Від марсіян Велса до слимаків Мослея справді величезний скок...

Сотик не завадить, а в біді порадить, каже наша пословиця, тому складайте свої ощадности в

КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

З КАНАДИ

Економічні, церковні й політичні справи нашого народу.

Недавно був ласкав відвідати редакцію „Нової Зорі" один визначний український діяч з Канади. Ми поставили йому кілька запитів, на котрі він радо відповів. Подаємо тут зміст того інтервю:

Як загальна матеріяльна кріза обхопила Канаду?

Кріза в Канаді відчувається. Панує досить велике безробіття. Сего року хліб зїла ржа, а минулого хліб був дуже дешевий. За один бушель (60 фунтів) пшениці платили всего по 25 центів. Тому фармери не мають грошей на купно товарів. А в Канаді як фармери бідні, то і вся Канада бідна. Податки збільшили, бо безробітним по містах треба давати допомогу. В містах все, що безробітне, то на допомозі. Також безробітні фармери (рільні робітники) дістають допомогу з державних фондів. Безробітні в Канаді дістають повне людське удержання і, кому треба, навіть одяг. Безробітним доставляють до дому на квітки молоко, хліб, дерево, вуголь, тощо. З харчів купують собі в крамницях все, чого потребують, і платять квітками. Декотрі міста як Кіченер коло Торонта видали свої окремі паперові гроші, котрі ходять нарівні з долярами, але тільки в тім місті. — Кварта молока коштує 10 центів, фунт хліба приблизно 5 центів. За середний, незлий обід треба заплатити 20 центів — хліб дістається задармо. Добрий одяг коштує 25 долярів, черевики 5 дол., є за 2 дол.

Будьте ласкаві сказати нам щось про наші церковні справи в Канаді.

Зі всіх українських церковних орґанізацій найсильніша, розуміється, гр.-католицька Церква. Державна статистика виказала, що гр.-кат. Церква в Канаді має 186.000 вірних, коли всіх православних є тільки 85 тисяч, але з тим, що тут належать всі православні, а саме: стара російська православна Церква (котра поборює українство), Серби, Болгари, Греки й автокефальні Українці. Рух у наших церквах великий. В неділі і свята й навіть у будень богато людей приступає до св. Причастя. В наших церквах по містах кождої неділі відбуваються проповіди. Проповідують все тільки по українськи. Т. зв. автокефальні, або козацькі Церкви вже дуже ослабли. Коли м. р. до Вінніпеґу приїздив їх „архиепископ" Теодорович з Америки, то на обході було не більше як 150 людей. Греко-католики будують церкви в ріжних околицях Канади. Велику церкву вибудував тепер о. Ру в околиці Вінніпеґу. Гр. кат. духовенство прибуває вже також з Українців уроджених в Канаді. З церковних видавництв виходить в Йорктоні „Голос Спасителя". Видають його оо. Редемптористи. Органом дієцезії є великий тижневик „Українські Вісти", що виходять в Едмонтоні

НОВИНА!

Вийшли **дві політичні брошури** Дра ОСИПА НАЗАРУКА

ЕРЕМА КАЙ АНОНІМА стор. 125

Зміст: 1. УНО й УНДО на тлі волинської справи.—2. Ерема кай аноніма.— 3. Гамаксойка. Про теперішний стан кристалізації української нації. — 4. Пурана пітьми, пристрасти й дурноти.— 5. Рибалка Панас Крутьвусий. Про головного ідеольоґа ундизму С. Барана на тлі історії УНДА.

ҐОҐИ І МАҐОҐИ сторін 125

Зміст: 1. Антонів огонь. — 2. Ґоґи і Маґоґи. Спроба аналізи сучасних українських партій.—3. Тартарен з Тараскону. Спроба характеристики і пояснення смішної психічної вдачі української ліберальної інтеліґенції.

Ціна кождої брошури зокрема 50 сот., обох разом 1 зл. З порученою пересилкою 1.55 зл.

Висилається за попереднім надісланням грошей на адресу: Адміністрація „Нової Зорі", Львів, ул. Гродзіцких 2. І. п.

під редакцією б. судді Василя Дикого. — В Вінніпеґу виходить двотижневик „Ранок", старий протестантський орган. Він має мало прихильників між нашим народом. Той орган редаґує Юстис (назвиско зангізоване).

Які ще секти є тепер між нашими в Канаді?

З сект є ще: байбелники, адвентисти 7-ого дня або суботники, трясуни або „голиролерс", баптисти, методисти, крім того є ще т. зв. Юнайтед Чорч (Злучена Церква), вона явно виступає разом з большевиками. Всі ті секти не мають майже ніякого значіння. З українських сект є ще т. зв. Жуківська Церква. Вона відірвалася колись від автокефалії й піддалася царгородському патріярхови. Від смерти Жука та секта не має епископа. Свистунівська секта хотіла злучитися з Жуківцями, але проти того виступив сам Свистун і не допустив до злуки тому, бо він стоїть на становищі соборноправности, т. зн., щоб епископа вибирали люди на зборах як се було в Київі з Лепківським, а жуківці обстоюють свячення епископа верховною церковною владою. Якийсь час велася між свистунівцями на тім тлі велика боротьба. Появився був навіть новий орган „Рідна Церква", що поборював офіціяльний орган свистунівців „Український Вістник". Вкінці Свистун таки виграв і до злуки між жуківцями і свистунівцями не дійшло.

Які світські організації мають тепер Українці в Канаді?

Зі світських українських організацій в Канаді головні три: 1) Союз Гетьманців Державників. Провідник гетьманців в Канаді — Михайло Гетьман, головний обозний, з осідком у Вінніпеґу. В виділі (в обозній команді) гетьманців є: Дм. Ільчишин, аґроном, др Т. Дацків — редактор тижневика „Канадійський Фармер", Андрій Загарійчук, з укінченою університетською освітою, крамничний діловод А. Малофій, о. Божик автор відомого твору „Українці в Канаді", Іван Корчинський редактор „Українського Робітника" в Торонті, по званні учитель, та робітники: Василь Борецький, Іван Скалецький (Віндсор) і Володимир Дужий (Віндсор). Організація „Союз Гетьманців Державників" має в Канаді 37 відділів. Офіційний орган сеї організації „Наш Стяг", що виходить в Шикаґу, в Злучених Державах Північної Америки. Українські Монархісти Гетьманці тісно співпрацюють з католиками. Спільними силами урядили „Летунський День" 1 липня 1935 р., котрий удався дуже добре. Того самого дня уладжено три гетьманські здвиги в Едмонтоні, Вінніпеґу і Кіченері, коло Торонта. Дня 29 квітня с.р. в річницю проголошення Гетьманської Держави відбудеться в Вінніпеґу велике торжество. Вокальну частину торжества передаватимуть радіем по всій Канаді.

Друга політична організація Українців в Канаді „Союз Українців Самостійників". Голова організації редактор „Українського Голосу" в Вінніпеґу Мирослав Стечишин. Союз Українців Самостійників се організація переважно автокефалістів. Вона має дві бурси, одну в Саскатуні, другу в Едмонтоні, котрі називаються „інститутами", та свої відділи в парохіях автокефалістів.

Трета політична організація Українців се УНО (Українське Національне Обєднання). Се організація націоналістів, підчинена старокраєвій ОУН (Організації Українських Націоналістів). Орган українських націоналістів у Канаді „Новий Шлях", виходить тепер раз на тиждень в Саскатуні. Редактор „Нового Шляху" б. комуніст Погорецький. На чолі Українського Національного Обеднання стоїть Ґуляй, б. корабельний аґент. Канадійські націоналісти оповіщують, що вони мають в Канаді 40 відділів. Та воно не так. Нпр. в Альберті націоналісти кажуть, що мають аж 15 відділів, а є всего один активний відділ. З націоналістів в Канаді витворилася секта, відгороджена від усеї суспільности. Та секта веде війну зі всіма. Всіх називає хрунями. Особливо завзяту боротьбу ведуть націоналісти з автокефалістами, котрих називають також „свистунами". Одначе ті самі націоналісти в Злучених Державах Північної Америки мають спілку зі „свистунами". Там на чолі націоналістів стоїть рідний брат Свистуна.

Крім того в Канаді є ще останки есерівщини, т. зв. „Оборонці України". Вони не мають вже тепер ніякого значіння. Їх провідник—Мандрика в Вінніпеґу. Він приїхав до Канади з Праги і служить як аґент в одній транспортовій фірмі.

Декрет Президента РП

про грошевий оборот з заграницею.

Появився декрет Президента РП, що реґулює грошевий оборот з заграницею та оборот заграничними і краєвими платничими середниками. Зміст: В розумінні того декрету платничими середниками є гроші, векслі, чеки, касові асиґнати, акредитиви, доручення виплат та перекази. Платничі заграничні середники се гроші, що не мають законного обігу в краю (заграничні гроші), також векслі, чеки, касові асиґнати та доручення виплат, котрі звучать на заграничну валюту й є платні за границею (девіси). Торговля заграничними платничими середниками се заключування й виконування умов купна-продажі, заміни, позички, переливу та заставу, котрих предмет становлять заграничні платничі середники. Чужинець в розумінні декрету се особа фізична або правна, що має місце замешкання або осідок заграницею, не виключаючи заграничних відділів краєвих підприємств та установ. Приписи сего декрету буде виконувати Девізова Комісія. Торговлю заграничними платничими середниками можуть провадити тільки Банк Польский і банкові підприемства уповажнені міністром скарбу. Не вільно без дозволу торгувати золотом, привозити його з заграниці або вивозити. Те саме відноситься також до заграничних паперів процентових і дивідендових та купонів від таких паперів. Заборонене також набування від чужинців та спроваджування з заграниці польських паперів процентових і дивідендових та купонів від таких паперів. Не вільно без дозволу переказувати, висилати й вивозити заграницю середники платничі в якійнебудь валюті, як також папери процентові і дивідендові, купони від таких паперів і ощадностеві книжечки. В звязку з тим платничі середники, ощадностеві книжечки, всякі цінні папери і т. д., призначені заграницю, можна висилати тільки в отворенім стані і то за дозволом. Належитости з закордону зі всяких титулів, особливо за продані закордон товари, треба предложити до скупу Банкови Польскому або управненим банковим підприемствам. Кождє банкове підприемство і кредитова інституція, не виключаючи кооперативних підприемств та суспільних інституцій, як також ті підприемства торговельні і промислові, що провадять торговельні інтереси з заграницею — можуть бути піддані під надзір спеціяльних урядових комісарів, визначених міністром скарбу на кошт даного підприемства чи інституції. До всіх оборотів і розрахунків в заграничних платничих середниках обовязують курси банкнотів або девіз, нотовані на варшавській біржі. В разі браку нотовань на варшавській біржі обовязує курс усталений Банком Польским в „Моніторі Польскім". За переступлення повищих приписів, як також за нарочне подання неправдивих даних або предложення фальшивих доказів, щоб роздобути дозвіл на закуп і вивіз заграницю платничих середників або осягнути користи з тих чинностей, визначена кара вязниці до 5 літ і гривни до 200.000 зл. Коли хтось ділає ненарочно й без жадоби зиску, підлягає карі арешту до 2-ох місяців і гривни до 10.000 зл.

Розпорядок мін. скарбу.

Банкові підприемства, управнені міністром скарбу займатися торгівлею заграничними платничими середниками, одержують назву девізових банків або девізових агентів. Вони обовязані відпродувати всі запаси заграничних платничих середників Банкови Польскому на його бажання. Девізовий банк має право: доконувати всякі трансакції заграничними платничими середниками з Банком Польским і з іншими девізовими банками, скуповувати в краю й за границею заграничні платничі середники й продавати їх. Девізові аґенти мають право тільки скуповувати в краю заграничні гроші з обовязком відпродажі Польскому Банкови або девізовим банкам. Особи фізичні і правні, що не мають прав девізового банку або аґента, можуть купувати заграничні гроші й девізи виключно в девізових банках. Продавати девізи можуть вони тільки девізовим банкам, а заграничні гроші — девізовим банкам і аґентам. До висоти квот, дозволених вивозити заграницю, девізові банки мають право продавати особам, управненим до такого вивозу, заграничні гроші і девізи на кошти подорожі заграницю. Продану суму занотовують вони на пашпорті. Перекази грошевих сум заграницю дозволені тільки за посередництвом девізових банків і почти з задержанням відповідних приписів. Девізові банки й аґенти можуть купувати в краю золото в формі штаб і монет. Продавати золото можуть вони тільки Банкови Польскому та за його дозволом на перерібку. Висилати почтою заграничні платничі середники, вартостеві й дивідендові папери та ощадностеві книжечки вільно тільки за дозволом Банку Польского в листах (пачках) вартостевих і поручених, наданих на почту в отворенім стані. Девізові банки мають право висилати заграницю заграничні платничі середники без контролі. Вивіз заграницю краєвих і заграничних платничих середників, з виїмком платних у краю векслів і чеків, дозволений без спеціяльного дозволу до висоти рівновартости 500 зл. на кожду особу, що легітимується осібним заграничним пашпортом, або на один заграничний пашпорт. Коли особа, що виїздить заграницю, має в пашпорті візу, управнюючу до многократного переїзду границі, тоді вона не може вивезти в однім календарнім місяці більше як рівновартість 500 зл. Особи, що переходять границю на підставі перепусток, мають право перенести заграницю за кождим разом рівновартість 50 зл., а продовж календарного місяця не більше як 250 зл. До вивозу сум висших ніж згадані, як також до вивозу цінних паперів потрібний дозвіл Банку Польского. Чужинці можуть мати рахунки тільки в девізових банках. Рахунки чужинців можуть бути вільні або заблькековані. Диспозиції з вільних рахунків на річ польських горожан як також переливи на інші заграничні рахунки, вільні й заблькековані, не підлягають обмеженням. Диспозиції з заблькованих рахунків вимагають дозволу Банку Поль. ПКО., її відділів й почтові уряди можуть приймати вплати на ведені в Касі та її відділах рахунки чужинців до 50 зл. на один день для одного вплачуючого, без досліджування ціли вплати. Експортери товарів зобовязані складати щомісячні звіти Банкови Польскому на його жадання до 10 кождого місяця за минулий місяць. Банк Польский має право переглядати книги експортерів, щоб ствердити, чи вони вивязалися з наложених на них обовязків.

Узасаднення „Скали"

Реферат дра Осипа Назарука виголошений на Загальних Зборах делеґатів читалень Товариства „Скала" в Станиславові дня 23 квітня 1936.

Вступ.

ЗМІСТ ВСТУПУ: — Дві думки про „Скалу". — „Скала" і „Просвіта." — Чому колись могло повстати загально - національне Товариство „Просвіта." — Як появилися ріжні партії та як вони розеднали наш нарід. — Як в народ увійшло безбожництво інтеліґенції і як інтеліґенція зачала вертатися до Бога і до Церкви. — Чому всі ліві руйники і сектарі мають право до читалень і льокалів „Просвіти." — Чи винен тому Головний Виділ „Просвіти"? — Які люди в тім Виділі засідають і які вони світогляди мають? — Чи так мусить бути? — Чи можна получити насіння дуба з насінням гірчиці так, аби з того щось виросло? — Як зменшився вплив Церкви в народі нашім? — Чи може вернутися давна єдність в народі?

Більшість української інтеліґенції а може й більшість української суспільности думає й говорить про сю орґанізацію так: „Скала", основана Станиславівським Владикою Григорієм Хомишином, се головне жерело кирині в нашім народі, се розбивання нашого найстаршого культурного товариства „Просвіти", се шкодження українській нації.

Не дурім себе. Так справді думає більшість. А ми належимо до меншости, що думає в тій справі якраз навпаки. Ми вважаємо „Скалу" за найважніше орґанізаційне позитивне діло в сих часах, за діло потрібне й конечне, за діло таке, що прояснює відносини й уздоровлює наш нарід, бо дає йому праву орґанізацію як противагу лівим орґанізаціям, котрі тягнуть той нарід у пропасть. Так думаємо ми. Та ми в меншости серед нашої суспільности.

Отже річ в тім, щоб ми наперед ясно усвідомили собі всі закиди противників, оцінили їх дійсну вартість й узасаднили повстання й істнування нашої орґанізації серед таких обставин як теперішні. Щойно коли загал наших членів і прихильників усвідомить собі аргументи противників і наші, розбере одні і другі та зважить їх, тоді той наш загал буде мати змогу узасаднювати прилюдно повстання й істнування „Скали" і її вартість та перемагати аргументами наших противників. Таке узасаднення потреби „Скали" додасть усім, що в тій справі ще хитаються, певности і віри в добре діло та причиниться до більшого скріплення і поширення сего нашого культурно-освітного товариства.

В кождій справі, над оцінкою котрої ще борються люди з ріжних таборів, треба передовсім придивитися історії тої справи. Без того основна оцінка справи неможлива.

Отже історія „Просвіти" як загальнонаціональної культурної орґанізації почалася близько 70, докладно 68 літ тому, то значить у 1868 р. В тім часі в нашім народі не було ще таких ідеольоґічних ріжниць, як є тепер. Отже всі, що літ тому 70 уважали себе народовцями і ріжнилися в поглядах від москвофілів, могли оснувати одно культурне товариство для всего нашого народу і всі могли до нього належати — від священиків почавши на робітниках і селянах скінчивши. В масі нашого народу не було ще тоді ніяких орґанізацій з явним або укритим змаганням ширити атеїзм (безбожність), не було ще ні зорґанізованих ліберальів, ні радикалів, ні ріжного рода соціялістів та большевиків. Ми всі тоді були ще Українці або як в тих часах говорилося Русини і всі ми були тоді ще гр.-католики, або уніяти. Тільки москвофіли говорили про себе, що вони не Русини, а „русскіе". Річ ясна, що коли так було, то могло повстати і згодом ввесь наш нарід обняти таке загально-національне товариство як „Просвіта". Між нами не було тоді світоглядових ріжниць. Отже в тім загальнонаціональнім товаристві видавано для нашого народа всякі потрібні і добрі книжечки і релиґійного і світського змісту. Видавано навіть життеписи святих, видавано молитвослови одобрені нашою церковною владою. Та й у всіх світських виданнях „Просвіти" не було нічого противного нашій вірі й Церкві. І у всіх дочерних орґанізаціях матірного товариства „Просвіти" панував таксамо побожний дух. І тому Церква, тому духовенство, тому всі, що при Церкві стояли (а стояв тоді при ній весь наш нарід) не потребували ніякого иншого освітного товариства.

Та якже часи змінилися! Передовсім змінилася наша суспільність на верхах, а потому змінився і наш нарід в низах. Появилися небувалі давніше партії, що вставили у свою програму смерть вірі, руїну Церкві. Перша проголосила боротьбу з вірою радикальна партія. Вона в своїй старій програмі виписала клич „раціоналізм у справах віри", або — по простому кажучи — безбожництво. Правда, вона потому змінила свою писану програму щодо віри, але не змінила духа свого поведення, своєї роботи. Той дух на верхах радикальної партії, який був на початку, такий остав до сегодня: то значить безбожний, або в найліпшім разі у декого з радикальних інтеліґентів байдужний для віри й Церкви. А потому появилися в нашім народі партії та орґанізації ще далеко гірші від радикалів. Гірші вони були, що так скажу, двома кінцями. Одним кінцем були тим гірші, що зачали виступати проти віри й Церкви ще острішe ніж радикали. А другим кінцем були ще гірші навіть від тих найостріших безбожників ті скрито-ворожі ліберальні партії й орґанізації, що явно на папері не виступали проти нашої віри й Церкви, але робили се так, що потайки між собою або висмівали нашу віру й Церкву або також серед народа, як тільки не бачили ніякого інтеліґентного свідка, про котрого знали, що він вірить в Бога й шанує Церкву свою.

Часи змінилися ще й тому, що протирелиґійні кличі в минулому столітті опановували по части тільки нашу інтеліґенцію, але до народної маси ще були не дійшли, — а тепер навпаки: вкорінилися між простолюддям, хоч тимчасом інтеліґенція в великій мірі навернулася до релиґії. А треба памятати, що вогонь в руках дітей найбільше небезпечний.

Так розбили вони наш нарід вже давно перед появою „Скали", а тепер голосять, що то „Скала" наш нарід розбиває, бо робить конкуренцію „Просвіті".

А якже мається тепер річ з „Просвітою"? Точно таксамо як з усею нашою суспільністю, зі всім нашим народом. Тому що „Просвіта" була основана як загально - національна орґанізація, то коли нація розбилася світоглядово на ріжні ґрупи і гурти, мусіла внутрі розбитися також „Просвіта" — якраз тому, що вона була загально-національним товариством. Отже і в головній „Просвіті" у Львові і в дочерних читальнях „Просвіти" по цілім краю появилися люди ріжних преріжних поглядів. І не було вже в „Просвіті" тої одностайности, що була колись. Тай не могло вже того бути. Бо з „Просвіти" по статуту не вільно було виключити ні радикалів, ні соціялістів, ні тих, що потайки сміялися з віри в Бога й Церкву, ні тих, що робили се навіть явно. Не було статутової підстави до виключення таких людей та й не могло бути, бо „Просвіта" була основана як загально-національне товариство. Значить, хто був Українцем і зголосився на члена „Просвіти", того „Просвіта" не мала причини не приймати задля ріжниць у світогляді.

А потому настали ще гірші часи розбиття в суспільности нашій, у народі нашім. Коли велика війна, що як нещастя котилася по нашій землі, ослабила наш нарід, тоді на його орґанізмі як прищі на хорім тілі появилися всякі, навіть найбільш дивоглядні, релиґійні секти. І знов наступила та сама поява, тільки ще в гіршій мірі. Тому що „Просвіта" се товариство загально-національне, нема в нім правної і статутової підстави на те, щоб виключити з членів „Просвіти" байбелників, хлистів або інакших сектарів. Отже не дивота, що ріжні секти зачали вживати домів „Просвіти" на свої збори і робили якраз в тих домах страшенно шкідливу руїнницьку роботу. Розбивали наш нарід, розбивали правдиву Церкву його.

Признаю чесно і льояльно, що головний виділ „Просвіти" не йшов на руку ніяким розбивачам, ні безбожникам, ні сектарам. Не йшов їм на руку тому, бо рахувався з силою католицької Церкви в народі нашім, бо той нарід мимо всіх ворожих зусиль держався своєї Церкви в великій більшости. Але й головний виділ „Просвіти" не тому рахувався з нашою Церквою, що в тім виділі всі були католики, бо до него зачали добиратися вже й радикали і ріжного рода ліберали. Та й не дивота. З кого складалася нова українська інтеліґенція, з таких людей мусіли складатися й головні виділи загальнонаціональних товариств. Згодом почалася боротьба також внутрі невіруючої інтеліґенції. Ту боротьбу переносили інтеліґенти також у простий народ. І заварився та закипів великий котел, в котрім до решти пропала давна єдність і одностайність світогляду.

А коли суспільність наша зріжничкувалася, кажучи по вченому, то значить розбилася на ріжні світоглядові табори, тоді наступила зовсім природна річ: що кождий табор хотів мати воплочення своєї власної ідеї, своєї думки, свого погляду на світ. Таке воплочення свого окремого світогляду дали наперед радикали. За ними пішли ріжні відтінки соціялістів аж до большевиків включно. Всі ті табори видавали такі ґазети і книжечки, яких давна „Просвіта" булаб напевно не видала. І нема що тому дивуватися: бо коли раз в якійсь суспільности появиться якась ідея (думка), добра чи зла, то вона зовсім природно змагає до воплочення себе. Се така сама історія, як кинення в землю насіння доброго або злого, пшениці чи жита або вовчої ягоди чи іншої отруї. Кожде насіння кинене в землю змагає до того, щоб з нього виросло те, що має вирости. З насіння дуба виростає дуб, а з насіння гірчиці виростає гірчиця. З насіння католицької християнської віри виростає внутрішня гармонія й сила, почуття рівноваги і правдивий розумний погляд на світ, а з руїнницького насіння всяких лібералізмів, радикалізмів, соціялізмів і инших страшних ізмів виростає внутрішна порожнеча, незадоволення, ненависть, руїна, кров і пожежа. Думка (ідея), що появиться в голові одного чоловіка, всеодно добра чи зла, має таксамо нестримний нахил як те насіння в природі, щоб воплотитися. Тільки людська думка (ідея) воплочується зовсім інакше в людській суспільности ніж насіння в землі. А саме воплочення людської ідеї полягає на тім, що творяться окремі орґанізації, то значить окремі гуртки (спілки) людей, котрі таксамо думають. Інакше кажучи: добрі лучаться з добрими, а злі лучаться зі злими. Тільки злі лучаться звичайно скорше між собою ніж добрі між собою.

Як у природі нема такого випадку, щоб получилося між собою насіння дуба з насінням гірчиці і з того виросло щось, ні дуб ні гірчиця, так не може бути також такої мішанини і між ідеями, між світоглядами, між людьми, що мають ріжні противні собі думки та світогляди. Хто домагається получення в одній орґанізації людей з ріжними противними собі світоглядами, той не знає, що говорить. Такі люди, що того домагаються, се люди, що не вміють думати і тому ніякої справи не вміють обдумати, не вміють продумати до кінця. То значить, такі люди не вміють застановитися над тим, що се неможлива річ вдержати разом в одній орґанізації людей з ріжними противними собі світоглядами і вимагати від такої орґанізації, щоб вона правильно жила і навіть розвивалася тай освічувала нарід, поширюючи серед нього якийсь погляд на сей світ. А якийже погляд на світ може ширити в

народі така організація, в якій члени мають ріжні, противні собі погляди на світ? Таж вимагати від такої організації, щоб вона вела нарід в однім напрямі й освічувала його одним світоглядом, — се така сама дурниця як розтовчи макове зерно і говорити, що з нього виросте мак.

І тому радикали правильно зробили, що оснували свої окремі товариства й окремі світоглядові видавництва, коли усвідомили собі, що не годяться в своїх поглядах ні з католиками, ні з ліберадами, що засідали в „Просвіті". І ніхто не робив радикалам ніякого закиду за те, що вони зорґанізували собі окремі товариства й окремі видавництва. Але таке саме право мають очевидно також католики і з тої самої причини: бо їх світогляд не годиться ні зі світоглядом ліберадів, ні радикалів, ні ніяких соціялістів аж до большевиків включно.

Вислухавши сего, кождий розумний чоловік скаже: Та певно, що так. Але заразже подумає: Чому в нашій суспільности ніхто не кричав на радикалів, що вони розбивають „Просвіту", хоч вони оснували свої конкуренційні організації й видавництва? А як ми українські католики за почином нашого Владики спробували зробити для себе те саме, що вже перед нами зробили радикали, то значить оснували своє культурне товариство, то счинився проти нас крик, якого вже давно не було. І почали наших людей навіть бити, вікна їм вибивати, дорібок їх нищити. Гей, подумаєте, а чомуж радикалам не вибивають вікон, чому їм за те не нищать дорібку? Га, видко діло, що тут мусять бути такі причини: 1) або світогляд радикалів і його воплочення в окремих видавництвах і організаціях не розбиває світогляду ширеного видавництвами й організаціями теперішної „Просвіти", бо вони в своїм корені такі самі,—2) або розбиває; а тоді ті, що переслідують нас, а за те саме не переслідують радикалів, люди недумаючі і з нерозвиненим розумом; про таких слушно каже наш нарід, що вони „несповна розуму"; 3) або є в тім одна і друга причина; 4) або ті, що кричать немовби „Скала" мала на цілі тільки розбивання нашого народу, се люди таксамо безбожного світогляду як ліві руїнники; і тому проти закладання окремих радикальних товариств не кричать, а проти закладання окремих католицьких кричать. Інших причин вже не може бути.

До того не треба ще забувати, що й перед війною була також боротьба в нашій суспільности на ґрунті народної освіти. Ту боротьбу розпочали якраз народовці, то значить ті, що тепер мають в руках „Просвіту". Тоді по наших селах закладали головно читальні двох товариств: „Просвіти" й Общества імени Качковского майже рівночасно. Тоді теперішні „просвітяни" не звертали своїх сил на те, щоб опановувати москвофільські читальні ім. Качковского, але підпирали окрему централю і закладали свої окремі читальні, філії по повітам, видавництва і т. д. А се не було „розбиттям сил і народа"? Та що булоб, якби вони так не пішли були тим шляхом? Булиб до нинішного дня „здобували" читальні Качковского. А так виграли боротьбу, хоч в богатьох околицях нашого краю були дрібною меншістю супроти москвофілів.

З того всего видно ясно як на долоні, що коли в суспільности появилися ріжні світогляди, то не можна не допустити до того, щоб деякі з тих світоглядів творили собі окремі організації, а інші ні. Тільки люди нерозумні можуть думати, що криком і вибиванням вікон можна здержати кільчення насіння в землі та кільчення ідей в людських головах.

Так отже і кільчення великої ідеї, яку кинув в наш нарід Преосвященний Григорій Хомишин, з природи річи мусіло наступити і вже на наших очах наступає.

Се тим потрібніше в сих часах, що вплив Церкви змалів страшенно. Не біймося заглянути правді в очи і прилюдно сказати собі ту правду про страшне зменшення впливу Церкви. А ось та правда: вплив Церкви змалів так, що він подекуди є вже тільки в захристії. Навіть з проповідниці впливу Церкви вже нема або майже нема: бо всі знають, як у заражених безбожністю околицях безбожники таки в церквах в часі проповідей підсміхаються і кплять собі зі слова Божого та гіршать довкруги ще незгіршених людей. А що вони виговорюють вийшовши з церкви, про те й говорити шкода. Отже вплив Церкви змалів подекуди до тої міри, що є вже тільки в захристії. То значить, що Церква знаходить ще послух тільки в тих, що добровільно приходять до захристії церкви, щоб послужити там.

Гей, гей, може подумати дехто. То аж так виглядає правда? То аж так розбитий наш нарід? А чи вернеться колись давна єдність його?

На те відповідь: Наш нарід дійсно тяжко розбитий і давна його єдність не вернеться і не може вернутися. Хто говорить інакше, той або не знає світови ладу, або сам себе дурить і других людей дурить. Одначе може в народі наступити перемога одного зі світоглядів по великій боротьбі—і тоді наступить нова єдність. Хоч світоглядів на око є богато, тілько кілько є ріжних партій, то в дійсности є тільки два світогляди: оден світогляд має за основу віру в Бога, а другий світогляд походить з руїни того першого світогляду. Перший світогляд, той, що має віру в Бога, виховує народи до чесної праці, до пошани Церкви і справедливости. А другий світогляд все те руйнує. З першого світогляду бояться руїнники найбільше католицького табора, бо зі всіми иншими дадуть собі раду. Ленін виразно говорив, що большевизм має тільки одного поважного противника: католицизм. Отже той католицький табор хочемо скріпити й ми, українські католики, нашими читальнями „Скали", щоб організовано стати до боротьби в імя найвисших моральних дібр людства і в нім нашого народу, в імя віри в Бога і пошани католицької Церкви та всего, чого Вона вчить.

Які духові користи дасть нам „Скала"?

ЗМІСТ І. ч.:— Про 9 духових користей, що їх принесе оснування читалень „Скали".—1. Вийдемо з захристії на денне світло. — 2. В читальнях „Скали" знайдемося між своїми: се скріпить нас, нашу Церкву і націю. — 3. „Скали" стануть для нас місцями потрібними до оборони і наступу. — 4. Тільки організації читалень „Скали" не можуть захопити ліві. — 5. Тільки в читальнях „Скали" можуть бути безпечні католицькі бібліотеки. — 6. Тільки в читальнях „Скали" католицька преса може знайти трівку підпору. — 7. „Скала" може стати матірю інших католицьких організацій. — „Скала" як підстава до виконування нашої найвисшої місії. — 9. Організація „Скали" як основа творення правдивої нації.

Якіж духові користи будемо мати ми католики з того, що врешті вийдемо з захристії і переведемо добру організацію парохіяльних читалень „Скали" по наших селах і містах?

1. Передовсім будемо з того мати ту користь, що власне вийдемо з захристії на денне світло і заложимо свої покищо невеличкі табори на очах всіх. Се покаже нам самим і всій нашій суспільности, що ми католики ще живемо, що маємо свої окремі високі ідеали й цілі та хочемо їх укріпити й поширити.

2. А друга користь з оснування читалень „Скали" та, що в них знайдемося між своїми. То значить будемо в тих читальнях ми українські католики з собою, без радикалів, без усяких соціялістів, без сельробів, без большевиків та ріжних сектантів. Тільки тоді, коли ми знайдемося в таких організаціях, де будуть люди, що вірять в Бога і шанують Церкву свою, зачнуть кріпнути наші духові сили, збільшиться наша жертвенність, стануть ліпші наші родини й наші діти. Бо сказав Спаситель наш: Де два або три з вас зійдуться в імени моїм, там Я буду між вами.

3. Добрі організації „Скали" стануть для нас укріпленими місцями, потрібними добрим людям до оборони й наступу. Такі зорґанізовані місця дуже потрібні. Вони вже конечні: велика буря гряде і чути вже громи її і видно лискавки її та язики пожежі, яку вона несе з собою. Я приїхав сюди зі Львова, де кілька днів тому відбулася крівава демонстрація получена з небувалою руїною того великого міста. До двох годин здемольоване було майже ціле місто. Почалося се з людської нужди, з безробіття. Але кермують такими, котрі нищать міста, не безробітні, а ті, що мають богато роботи, ті, що фахово вчаться, як руйнувати віру в Бога, Церкву, мораль і родину, як забирати останню кервавицю також в того, хто її доробився. І знов не вколісуймо себе в спокійний сон, що поліція й військо все дадуть собі раду з такою пожежою. Чи дали вони собі раду в старій царській Росії? Чи дають собі тепер раду в Еспанії? А цілаж Еспанія се край католицький. І до чогож там тепер доходить? А доходить там до ще гірших річей ніж дійшло в старій Росії. Військо й поліція також виходять з народних мас. Отже коли безвірство й руїна захоплять душу народа, тоді не встоять ні військо ні поліція, бо й вони частини народа. І тому треба нам як народови творити такі чисто католицькі організації по всіх наших містах і селах, в яких виховуваласяб наша суспільність і головно наша молодь в чисто католицькім дусі, в вірі, в побожности і в пошані до Церкви та заповідей Божих і церковних. Коли того не буде, то ніяка поліція і ніяке військо не здержать руїни і страшної пожежі, яка вже довго палахкотить на двох кінцях Европи. І тому такі нам потрібні місця, на котрих ми католики моглиб приготовитися до наступу й оборони.

4. Лиш такі місця певні для нас і то навіть у державах, де ще не панує большевизм. То зн. лиш католицькі організації „Скали" певні для нас і для нашої Церкви правно. Чому? Таж кождий знає, що в усякім іншім товаристві можуть противники нашої віри, Церкви, моралі й родини захопити в свої руки ціле товариство разом зі всім його майном. На се потребують тільки раз мати більшість на загальних зборах. І то не потребують виграти якраз большевики, щоб опісля все майно й ціле товариство опинилися в руках большевиків. Вистарчить коли возьмуть верх навіть спокійні люди, але такі, що не мають віри в Бога і привязання до своєї Церкви. А вистарчить се до руїни тому, бо практика показує, що де тільки появляться хочби трошки ліві, там незабаром возьмуть верх лівіші, а потому ще лівіші і так дійде, напевно дійде, аж до найлівіших і найстрашніших руїнників. Тільки одно одиноке товариство, тільки читальні „Скали" се така організація, до котрої ліві доступити не можуть і виграти в ній не можуть, бо тут вже право дає таку контролю Церкві, що в сій організації наш католицький дух може бути безпечний.

5. Дальша користь з оснування читалень „Скали" та, що тільки в сих читальнях можуть бути забезпечені наші католицькі бібліотеки, то значить збірники наших добрих католицьких книжок. Така католицька бібліотека се великий духовий скарб, се чисте жерело освіти й доброго розуму. А тільки тут в сій організації „Скали" сей скарб може бути безпечний. Бо в кождім іншім товаристві можуть виграти ліві, лівіші і ще лівіші тай можуть знівечити або викинути такий скарб, можуть засипати й затроїти чисте жерело. А товариство „Скала" має такий статут, таке право, що тут вони того зробити не годні.

6. Тільки в читальнях „Скали" наша католицька преса може знайти трівку народну підпору. А преса се найважніша зброя теперішних часів. Преса то газети. Кождий розумний католик знає вже, що без своєї католицької преси неможлива в сих часах сила католицьких організацій ні католицького впливу в суспільности й державі. Св. Отець сказав, що надармо будується і католицькі церкви й католицькі школи, коли не подбається про католицьку пресу як найважнішу зброю для оборони їх. А деж має приходити католицька преса як не передовсім до католицьких організацій? Бо до некатолицьких організацій католицької преси не допускають. Отже тут її місце і головна її підпора.

7. Організація „Скала" може стати матірю всяких інших католицьких організацій і товариств, які тільки потрібні для духа й тіла людини, для морального й матеріяльного добра старих і молодих, чоловіків і жінок, хлопців і дівчат, родини і громади, суспільности, народу й держави. На все те є місце в широкім праві „Скали", в її статуті.

8. В читальнях „Скали" будуть нам потрібні ворота, що ними будемо виходити в ціли здобування великої нашої нації для доброї справи, для високої ціли, для католицького світогляду, для Бога, Церкви й моралі. Тут в організаціях „Скали" можуть Українці-католики виконувати свою найвисшу місію релігійну й національну.

9. Та не тільки для здобування всеї нації потрібна велика сітка організацій „Скали". Та організація потрібна для творення української нації. Не дурім себе балаканням, що ми вже велика нація. Се неправда. Ми щойно можемо стати великою нацією, а можемо стати тоді, коли чисте і кріпке вірою буде насіння наше, коли паростi з нього будемо старанно плекати в безпечнім місці, закритім від бур і повеней скалою св. Петра, то значить католицькою Церквою і католицьким світоглядом. Хоч ми, українські католики, становимо меншість у великім українськім народі, одначе та католицька меншість власне завдяки свому католицизмові сильніша від великої та розложеної більшости. І тому лише з тої католицької меншости українського народу може вийти скріплення і відродження всеї Великої України.

ЗМІСТ ДРУГОЇ ЧАСТИНИ: — Чому зорганізовані католики не опановують старої „Просвіти"? — Оден цікавий і поучаючий приклад з нашої старої княжої історії, що значить обтяжувати себе передвчасно добичею. — Оден цікавий і поучаючий приклад з сучасного нашого життя про те, як під головуванням катол. священика може в товаристві ширитися большевизм. — Що треба зробити коло себе заки виберемося здобувати щонебудь. — Коли кожда католицька організація мусить порости буряном байдужности і розкладу. — Про значіння своєї катол. преси. — Виказ читалень „Скали", котрі до дня 21 квітня 1936 заосмотрилися в католицьку пресу.

Добре, може сказати дехто, але чому ви, католики зі „Скали", не опановуєте старої „Просвіти"? Таж вона має сотки домів, велике недвижиме і движиме майно по цілім краю, має платних урядників, організаторів, редакторів, видавництва, має каменицю у Львові, словом, вона загосподарована не від тепер і ви, українські католики, на все те добро не звертаєте уваги, хоч при добрій організації моглиб ви його взяти в свої руки разом з цілим товариством, разом з тисячами читалень і домів у цілім краю нашім. А ви не робите того. І деж ваш розум?

На се відповім найперше коротко: Сего не можемо робити, бо ми тоді розплинемося так, як ми дотепер розпливаємося з затратою католицького світогляду і кат. організацій. А тепер приклад:

Повисше говорення пригадує мені одну дуже важну подію в історії нашій. Було то в році 1222 як ще стояла блискуча княжа держава наша. Тоді від сходу сонця наближалася до нашої землі велика і страшна сила найбільшого завойовника світа Темуджіна сина Єсукая, знаного в історії під іменем Джінгісхана т. зн. Великого Хана. Дивний був то чоловік. До сорокового року життя був він убогим пастухом на пустині, де постійно бився з такими самими пастухами як він, а влада його обмежувалася на маленькім числі шатер його нужденного племени. Та по сороковім році життя зачав він підбивати щораз більше пустинних племен і дійшов до такої сили, що міг кинутися на великий Китай і на дуже культурний Самарканд. Між вами може є неодин, що був як полонений у Самарканді тай бачив ту небогату країну. Спека, піски, води нема, треба її рівчаками допроваджувати до поля. Значна часть країни виглядає як пустиня. Та не так виглядав той край за часів Джінгісхана. Той край був тоді як город управлений, як сад цвитучий і мав мілїонові міста. То страшна татарська орда Джінгісхана знищила той край. А Джінгісхан нищив його так, щоб навіть плач дитини не остав на місци, котре він казав зруйнувати. Отже, щоб мама з дитиною не сховалася до пивниці і потому не втікла з життям, казав він на зруйновані міста ще ріки пускати і затоплював навіть руїни. Самаркандські князі були посвоячені з половецькими ханами. Отже коли Джінгісхан знищив самаркандську державу, богато Самаркандців втекло на половецьку землю, в чорноморські степи. Тоді Джінгісхан зажадав від Половців, щоб видали йому самаркандських утікачів. Коли Половці відмовили, післав на них свою орду і тяжко їх побив. Половці були нашими сусідами. Вони довго воювали з нами, але в тім часі вже зачинали і дружитися. Найстарший хан половецький був навіть тестем нашого князя Мстислава Удатного, котрий тоді княжив у Галичі. А зятем Мстислава Удатного був молодий тоді князь Данило, що в тім часі княжив на Волині. Отже розбитий Джінгісханом хан половецький Котян приїхав особисто до зятя свого до Галича і просив помочи, кажучи: Коли українські князі не зберуться разом і не поможуть Половцям проти Татар, то Татари наперед до решти знищать Половців, а потому кинуться і на українські землі та зруйнують їх. Отже лучше тепер спільними силами піти проти них до бою.

Галицький князь Мстислав Удатний, знаменитий вождь і войовник, в порозумінню з київським Великим Князем, що також називався Мстислав (Романович), скликав велику нараду всіх українських князів до Києва. Вони обдумали справу й однодушно рішили, що дійсно лучше поборотися з Татарами на чужій земли, ніж на своїй, бо своя булаб війною знищена. І зарядили мобілізацію на всіх землях наших... А збірне місце для українських військ визначили над Дніпром на Зарубі. І рушила галицька кіннота від Сянока, Перемишля, Галича й Теребовлі просто степами на схід до Дніпра. А галицька піхота на 1000 великих човнах поплила вниз Дністром. Потому попри берег Чорного Моря доплила до устя Дніпра і горі Дніпром доплила на призначене місце. Коло Заруба переправилися наші війська через Дніпер і посувалися в степи. В передній сторожі йшов молоденький князь Данило, що не мав ще тоді военного досвіду. Він зустрівся з першим татарським відділом і оглянувши його, повідомив князя Мстислава, що татарське військо слабе. Погляд його спростував старий галицький воєвода кажучи, що Татари добре їздять на конях і влучно стріляють з луків. Незабаром в степу прийшло до першої битви. Наші побідили і забрали в Татар величезну масу коней, рогатої худоби й овець. Вони не додумалися, що хитрі Татари нарочно підсунули їм велику добичу, щоб обвантажити обоз неприятеля. Наші війська дальше посувалися в глибину степів. І зустрілися з другою татарською ордою і знов її побили і знов забрали великі табуни коней, великі стада рогатої худоби й отари овець. Та для береження тої добичі треба було відставити значну частину війська. Се розуміється ослабило боєву силу наших, а се був наслідок звичайної хитрости азіятів. Колиж до того наступила ще незгода між Галичанами і Київлянами, то в далеких степах коло Азовського моря Татари страшенно побили наших і гнали їх аж до Дніпра. Розуміється, відобрали назад все своє майно, забрали до того майно наших військ, а з наших людей ледви десятий вратував життя. З трудом вратувався тоді також молодий князь Данило, тяжко ранений в груди.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ВЖИВАЮТЬ ТІЛЬКИ ЦИКОРІЇ „ЛУНА" ВИРОБУ КООПЕРАТ. ФАБРИКИ
„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ"
ЛЬВІВ — БОГДАНІВКА 30. 8—3—12

Отсей образ повинен нам стояти перед очима, коли нам католикам показує хто майно инших товариств і радить нам здобувати ті инші товариства задля їх значного чи великого майна. Головне наше завдання повинно бути на ідейнім полі, то значить усвідомити і духово скріпити себе самих, зорганізуватися в чисто католицьких організаціях „Скали", а потрібне нам майно знайдеться — по словам Христовим: Шукайте царства Божого, а все инше дасться вам. Сили людини обмежені. Таксамо обмежені сили організації. І заки ті сили скріпляться та устійняться, дуже небезпечно розпорошувати їх задля лакімства, задля здобування майна инших організацій. Се булоб смертю нашої гарної організації в самім завязку її. Бо як ми далисяб взяти на ті привиди, що здобудемо все майно „Просвіти", тоді найлучші наші сили відорвалисяб від праці між католиками, пересталиб творити свої чисто католицькі організації і вмотувалисяб у т. зв. загально-національні організації. А там у безплодній боротьбі з усякого рода лібералами й радикалами стратилиб ми найдорощі літа свого життя, стратилиб найлучшу силу свою, нічого не зробилиб і на кінці свого життя побачилиб як воно пішло на марне для катол. справи. Що так воно булоб, показує дотеперішна історія, відколи появилися ріжні світогляди між нашими людьми.

Розуміється, ми тим не зрікаємося, що колись здобудемо всі або майже всі читальні „Просвіти", як взагалі не зрікаємося того, що здобудемо весь наш нарід і всі установи його. Але наперед треба здобути собі й укріпити ті місця, що захистилиб останки наших людей від заливу нас ворожими силами. Наперед треба укріпитися так, щоб було звідки і було з чим виходити на здобування. Без того не здобудемо нічого, але нас заллють, здобудуть і до решти знівечать!

Та неправдою є, немовби ми хотіли шкодити „Просвіті". Не задля шкодження „Просвіті", а для скріплення нашого народу в катол. дусі основується читальні „Скали". Наше завдання — виховувати правих катол. діячів для свого народу, діячів з виразним обличчям, діячів таких, що ніколи не пішлиб на порозуміння не лише зі злом, але навіть з тим, що невиразне. Бо все, що невиразне, мусить згодом втопитися в большевизмі. На доказ, що так є, наведу вам один цікавий і правдивий факт. Люстратор „Просвіти" обїздив читальні по селах Ярославщини. І прибув до одного села, де була читальня „Просвіти". В звіті матірного товариства мав напечатано, що головою тої читальні священик. Та якеж було здивування люстратора, коли він увійшов до читальні „Просвіти" і побачив на стіні портрет Маркса і коло нього надпис „Пролетарі всіх країв еднайтеся!", а на столі ріжні большевицькі газети. Він вийшов з тої читальні і пішов до священика, оповів йому, що бачив і запитав його, чи він справді головою тої читальні.

— „Та мене вибирають головою з року нарік, але я туди не заходжу, бо нема до кого: читальню опанували ліві"... — відповів священик.

Се виглядає на байку, що під головуванням катол. священика можна в читальні „Просвіти" літами ширити большевизм. Та се не байка, а правда. Так учить життева практика, що де в організації зявиться тільки трохи лівий, то його побідить ще лівіший, а того лівішого ще лівіший і так дійде до того, що виграють большевики. Бо все, що не має виразного обличча, мусить скінчитися большевизмом і руїною.

І тому головне завдання наше — виповнення наших організацій своїм виразним католицьким духом. Коли не будемо на те уважати, то не лише „Просвіті" може таке трафитися, як я вище показав, але се може наступити і між нами,

тільки в інакшій формі. В сих часах організацію переймається своїм духом тільки тоді, коли та організація має с в о ю п р е с у. То значить наші катол. читальні „Скали" мусять передплачувати катол. пресу. А що наступить коли вони не будуть передплачувати і читати катол. газет? Таж статут „Скали" боронить її перед нападом некатоликів. То значить, що закон, право не допускає ніяких радикалів, ні большевиків, ні ліберадів до нашої „Скали", бо Церква має над нею законну власть і опіку. Отже нащо в читальнях „Скали" католицької преси?

Се правда, що статут „Скали" не допускає до того, щоб старшиною її стали некатолики, але то ще не все. Коли допустимо до того, що в читальнях „Скали" не буде катол. газет, тоді мусять там дістатися інші газети, бо світ поступає наперед, люди читають і переймаються тим, що читають. А як нема виразних катол. газет, тоді в такі організації входять погляди з газет невиразних або й некатолицьких. Отже згодом може наступити таке, що хоч статут „Скали" боронить ту організацію перед формальним захопленням її некатоликами, то мимо того внутрі занедбаних читалень „Скали" може запанувати байдужність. А з нею прийде і некатолицький дух. Отже хто організує катол. читальню „Скали" а не передплачує для неї відразу виразно катол. газет, той витворює такі місця, що не стануть твердинями католицького духа, але можуть стати місцями, де виросте бурян байдужности і розкладу.

Тут чули ви, що досі основано 187 парохіяльних читалень „Скали". А я вам перечитаю виказ тих читалень „Скали", що передплачують католицькі газети „Правду" і „Нову Зорю". Виказ той зроблений дня 21 квітня 1936.

„Правду" передплачують:

1) Т-во „Скала", Станиславів, ул. Перацкого, ч. 1.
2) Чит. „Скала", Гнильче, п. Горожанка.
3) Чит. „Скала", Голігради, п. Заліщики.
4) Чит. „Скала", Голосків, п. Отинія.
5) Чит. „Скала", Гринівка, почта Богородчани.
6) Чит. „Скала", Далешева, п. Чернелиця.
7) Чит. „Скала", Делятин.
8) Чит. „Скала", Джурин.
9) Чит. „Скала", Дзвиняч, п. Солотвина.
10) Чит. „Скала", Дуброва, п. Нижнів.
11) Чит. „Скала", Загайполе, п. Матиївці.
12) Чит. „Скала", Заліся, п. Бариш коло Монастериск.
13) Чит. „Скала", Заріче—Богород. Старі, п. Богородчани.
14) Чит. „Скала", Звенигород, п. Бучач.
15) Чит. „Скала", Звинячка, п. Мельниця.
16) Чит. „Скала", Іване Пусте, п. Мельниця.
17) Чит. „Скала", Камінки Малі, п. Коломия.
18) Чит. „Скала", Кійданів, п. Оссівці.
19) Чит. „Скала", Ключів Малий, п. Печеніжин.
20) Чит. „Скала", Княждвір, п. Товмачик.
21) Чит. „Скала", Кобаки, п. Рожнів.
22) Чит. „Скала", Констанція, п. Озеряни коло Борщева.
23) Чит. „Скала", Копачинці, п. Чернелиця.
24) Чит. „Скала", Корнич к/Коломиї.
25) Чит. „Скала", Крехівці, п. Станиславів.
26) Чит. „Скала", Криворівня, п. Ясенів Горішний.
27) Чит. „Скала", Кунисівці, п. Чернелиця.
28) Чит. „Скала", Лесівка, п. Богородчани.
29) Чит. „Скала", Луг, п. Делятин.
30) Чит. „Скала", Ляцьке Шлях., п. Марківці.
31) Чит. „Скала", Милівці, п. Улашківці.
32) Чит. „Скала", Назірна, п. Матиївці.
33) Чит. „Скала", Невочин, п.Богородчани.
34) Чит. „Скала", Озеряни.
35) Чит. „Скала", Опришівці, п. Станиславів.
36) Чит. „Скала", Остриня, п. Олешів.
37) Чит. „Скала", Палагичі, п. Товмач.
38) Чит. „Скала", Пасічна, к/Надвірної.
39) Чит. „Скала", Петрів, п. Низвиська.
40) Чит. „Скала", Підгайчики, п. Гвоздець.
41) Чит. „Скала", Порхова, п. Золотий Потік.
42) Чит. „Скала", Рафайлова, п. Зелена коло Надвірної.
43) Чит. „Скала", Річка, п. Косів к. Кол.
44) Чит. „Скала", Рожнів.
45) Чит. „Скала", Саджавка, почта Богородчани.
46) Чит. „Скала", Слобідка Джур., почта Джурин.
47) Чит. „Скала", Тарнавка, п. Озеряни.
48) Чит. „Скала", Тишківці, п. Городенка.
49) Чит. „Скала", Тучапи, п. Попельники.
50) Чит. „Скала", Товмач.
51) Чит. „Скала", Хлопівка, п. Хоростків.
52) Чит. „Скала", Хмелева, п. Язловець.
53) Чит. „Скала", Хомчин, п. Косів к Кол.
54) Чит. „Скала", Худиївці, п. Королівка.
55) Чит. „Скала", Чортовець.
56) Чит. „Скала", Чукалівка, п. Станиславів.
57) Чит. „Скала", Яремче.

„Нову Зорю" передплачують:

1) Чит. „Скала", Гнильче, п. Горожанка.
2) Чит. „Скала", Делятин.
3) Чит. „Скала", Озеряни к/Борщева.
4) Чит. „Скала", Ласківці, п. Могильниця.
5) Чит. „Скала", Рафайлова, п. Зелена коло Надвірної.
6) Чит. „Скала", Слобідка Джур., п. Джурин.
7) Чит. „Скала", Обертин.
8) Чит. „Скала", Яремче.
9) Чит. „Скала", Станиславів, ул. Перацкого, ч. 1.

З тих 57 читалень „Скали", що передплачують „Правду", не залягає з передплатою 49 читалень. І с е т і п р а в д и в і, т о ч н і к р і п о с т и н а ш о г о д у х а, на котрих можемо полягати. Крім них є ще передплатники „Нової Зорі", газети призначеної для інтеліґенції, але її також можуть зрозуміти й освічені селяни та робітники.

Отже „Нову Зорю" замовило досі девять читалень „Скали", з того чотири не залягають з передплатою, а пять залягає. Тілько всего маємо досі тих читалень, що хочуть читати не тільки популярну преси, але й ту, яку читає інтеліґенція.

Властиво від жовтня почався правильний рух в тій нашій організації, отже висліду праці не можна назвати лихим. Та мірилом живучости все буде те, кілько тих читалень передплачує католицьку пресу і я к п е р е д п л а ч у є, точно, чи недбало. Само існування читальні на папері тому, що „Епископ того хоче", не має і не буде мати ніякого значіння, хіба зле: бо лучше не основувати ніякої організації під катол. іменем, ніж доводити її до заснічення, і то від самого початку. (Тут промовець відчитав, кілько котра читальня в и н н а за ґазету). — Кінець реферату помістимо на слідуючий тиждень.

ВДЯЧНІСТЬ НА КЕПСЬКУ АДРЕСУ

А к т у а л ь н а г у м о р е с к а.

За час комуністичної влади нещасне населення совітської Росії так відвикло від почуття вдячности, що в хвилини, коли треба дякувати, не знає навіть до кого звернутися:

До того, хто облекшує життя?

Чи до того, хто життя робить каторжним?

Ось кілька фактів з останнього часу. Зачнемо від козацького празника 17 березня. Запросили кремлівські вожди представників північно-кавказької воєнної округи на чолі з командармом Каціріном. Скликали Донців, Терців, Кубанців. Привернули Донцям червоні лямпаси, Кубанцям черкески. Виголосили низку промов з похвалами для козацтва. Влаштували параду на театральній площі.

І між козаками, що спаслися від многолітнього погрому козацьких земель, відразу — велике одушевлення. Почуття великої вдячности.

Вихром мчать попри трибуну з витягненими шаблями сотні донські, кубанські, терські, ріжні кавказькі верховинці... І радо демонструють. Гурра Сталінови!

А міжтим, — докладно кажучи, щиро, по правді, — кому мають дякувати Донці за лямпаси, а Кубанці за черкески? Ясно, кому: Гітлерови.

Бо саме він, піднявши пястук над комуністичною шайкою Кремля, приневолив тих бандитів згадати козаків, їх силу і хоробрість.

А потому — зїзд Грузинів. 19-го березня. Сподіючись війни кремлівська банда з почуття самоохорони рішила облекшити життя на окраїнах, де при найменшім товчку можливе повстання населення проти центральної каторжної влади. І почалися торжества братання Грузинів з Кагановичем і Молотовом.

Представники Закавказзя кричать „гурра". Пятнацятьлітня дівчинка Ґванцеладзе з патосом говорить: „Спасибі вам, товаришу Сталін, за щасливе життя!" Поет Яшвілі читає зворушливі вірші: „Як грім у горах грає, так весь Кавказ гуляє"...

І всі присутні Грузини, що вийшли ціло з многолітного погрому Закавказзя, радісно оплескують, оглушують Кремль ревом: — Нехай живе Сталін! Нехай живе Каганович!

А тимчасом, докладно кажучи, щиро, по правді, — кому повинні дякувати Грузини і всі прочі закавказькі народи за тимчасову полекшу, за легку передишку, дану на вид загрози війни?

Ясно кому: японським полководцям в роді генерала Аракі.

Бож се вони, піднявши пястук над комуністичною шайкою Кремля, приневолили тих розбійників пригадати собі далекі окраїни, постаратися притягнути до себе простодушні серця...

А крім зїздів і многолюдних парад уже не в означені дні, а майже щодня, — промови Радека про патріотизм! Міркування Кагановича про батьківщину. Навіть секретар Комсомольського ЦК України товариш Файнберґ — і той став собі трошки патріотом. Виступив на останнім зїзді українського комсомолу. І дав такі вказівки щодо шкоди перегинань, що присутним Українцям від радости очи на верх повилазили.

— Я вам чистою українською мовою кажу — сказав Файнберґ — що з політичними крутійствами і переворотами треба скінчити. Хлопці передовсім повинні бути хлопцями! В праці серед піонірів й учеників треба звертати особливу увагу не на політґрамоту, а на вироблення почуття патріотизму!

Яку велику радість викликала промова Файнберґа на Україні, — трудно представити. Присутні на зїзді стискали руку несподіваному патріотови, місцеві ґазети в статтях під наголовками: „Оцеж секретар!" „Бачили, що казав Файнберґ?" навипередки заговорили про щиру любов до батьківщини, про горожанську гордість... І скрізь, розуміється, на кінець радісна вдячність, подяка вождам:

— Гурра Сталінови!

— Гурра Ворошилову!

Хоч, докладно кажучи, по правді, — кому повинні дякувати Українці за дозвіл любити батьківщину, за тимчасову полекшу життя?

Ясно кому:

Японському премієрови Ґіроті з одної сторони. І німецькому ґенералови Бльомберґови з другої.

Не буду задержуватися на інших, таких же неправильно адресованих виявах вдячности совітського населення. Оренбурзькі козаки шлють подяку Молотову, хоч дякувати вони повинні в дійсности Ґерінґови. Дочка кулака, дівиця Обозна, дякує — Бубнову за те, що їй дозволили вчитися, не дивлячися на соціяльне походження; а тимчасом дівиця Обозна повинна булаб подякувати за те не Бубнову а Геббельсови. Або японському представникові Оті.

Словом, цілковита плутанина з вдячністю! За ялинки, за поліпшення харчування, за маленьке зменшення гнету... І все те розуміється — з незвички. Бо при совітськім режімі люди зовсім відучилися дякувати...

А. Р е н н і к о в.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Ісуса мусимо знов шукати, коли ми втратили Його через гріх. По перше розважте, яке се велике нещастя утратити Ісуса через свідомий гріх. Ах, се далеко більша втрата, ніж ми все наше втратилиб. Ся втрата се найбільше нещастя, яке може стрінути душу по сім боці вічности: До того бракує ще тільки вічности — і ми вже малиб пекло. І яка звичайна мимотого ся втрата! Як часто тратимо тим способом Ісуса навіть підчас наших найбільших свят через надужиття того святого часу! І як може християнська душа бути здібна ще до якоїсь потіхи, якоїсь радости, при такій втраті? Шож отже мусять робити ті, котрі слушно бояться, що вони утратили Ісуса і що Він вже більше до них не належить і вони вже більше не належать до Нього? Вони мусять учитися від благословенної Діви і святого Йосифа, як вони повинні Його шукати, тоді знов знайдуть. Бо хоч та благословенна пара не втратила Його таким нещасливим способом, то спосіб, як вони Його шукали, може бути вказівкою для всіх інших. З того вони можуть вчитися, якими способами можна знов знайти Ісуса, коли Його втратилося.

Отже розважте по друге, що як тільки благословенна Діва і святий Йосиф спостерегли, що вони загубили Ісуса, зараз без ніяких вагань почали Його шукати. І не успокоїлися доти, доки не знайшли Його, — щоб поучити нас, що ми ні одної хвилини не повинні отягатися, щоб шукати Його, коли тільки завважимо, що ми Його втратили, і як дуже повинна потрясти нас така величезна втрата. Вони не остали ні хвилини на місці, де були, тільки поспішили назад до Єрусалиму, щоб там Його знайти. Се було для них нестерпне, бути віддаленими від Него хочаб лише дуже короткий час, — щоб нас поучити, що ми не повинні щадити ніяких трудів, ні в день ні в ночі, щоб Його шукати. Ми повинні ужити всіх способів, що є в нашій розпорядимости, щоб знов прийти до Него. Вони шукали Його з болем, т. зн. з душею повною журби і трівоги: так дуже відчували вони втрату улюбленого, — щоб нас поучити, що правдивий спосіб, знов віднайти втраченого Ісуса, мусить бути любовю одушевлений біль, т. зн. сокрушене й покірне серце. Вони шукали Його витривало і не перестали, поки дійсно не знайшли Його, — щоб нас поучити, що хочби які труднощі й перешкоди нас стрічали, ми не сміємо переставати шукати Ісуса, лише мусимо з усім запалом ьсе йти вперід, поки знов не відзискаємо Його повне ласки товариство.

По третє розважте, що благословенна Діва і святий Йосиф не шукали Ісуса між своїми кревняками і знакомими. Ах, Його тратиться дуже часто в товаристві й пожиттю з нашими мірськими приятелями; та дуже рідко там знов Його знаходиться. Звичайне пожиття в світі в найліпшім разі лише порожне, мірське й розпорошуюче. І в товаристві мірських людей нема звичаю говорити й думати про Ісуса. Отже душа, що дійсно хоче Його знайти, мусить як тільки можна богато відтягатися від мірського товариства й усунутися до внутрішного духовного скуплення. Душа наша мусить з духовними книжками, з набожністю й молитвою поспішно йти до Божої Святині в Єрусалимі, або радше мусить приготовити своєму Ісусові святиню в самій собі й там шукати Його внутрішним скупленням. Тут можна Його знайти найпевніше. Грішники, верніться до ваших власних сердець — і ви незабаром знайдете вашого Господа. Коли відходите від Него, то відходите також від свого власного серця й від свого внутрішнього дому. Ви забуваєте Бога й рівночасно самих себе. Верніться до свого нутра і знов знайдете Бога й себе.

Постановіть собі, (коли ви колинебудь будете мати причину боятися, що ви втратили Ісуса) відтягнутися від товпи, шукати Його в Його святині, в своїм власнім нутрі, й не задоволятися, поки там Його не знайдете. Там він хоче належати до вас і там хоче Він навчати вас.

Епп. Р. Челлонер
Апостольський Вікарій Лондону.

ФАБРИКА СВІЧОК „КЕРОС“ ЛЬВІВ 15. П. ДУРБАК СИНИ

„Скала” і радикали

„Правда“ пише:

В 16 ч. „Громадського Голосу“ пише якийсь радикал, що на Загальні Збори „Скали“ в Станиславові прибуло всего 30 духовних, кільканацять станиславівських інтелігентів і урядників та два селяни з Надвірнянщини та що головою „Скали“ вибрано блякаря Снігурського, котрий криє церкви, а його заступником інж. Зубрицького. — Що стрічка то дві брехні. Головою „Скали“ вибрано дра Богдана Недільського, заступником голови вибрано директора Григорія Замороку, селяни і селянки прибули лавами з ріжних околиць, а кілько їх промовляло, побачать наші читачі з протоколів дискусії, котрих зміст напечатаємо. Та з того, що пише „Громадський Голос“, видно, як радикали бояться зросту нашої католицької орґанізації. Тому стараються валити її брехнею. Та се вже запізно, бо народові вже надоїли їх нудні і все ті самі крики проти віри, Церкви і духовенства. Народ вже зачинає розуміти, що радикалізм се тільки підготовка страшної большевицької руїни. Тому недалекий той час, коли радикали стратять ґрунт в народі і зникнуть зовсім так, як зникли передпотопові звірі з великими ротами і клами.

Девізові банки

розпочали скуп золотих монет і девіз.

Новий валютовий декрет спричинив на біржі давно ненотований рух у трансакціях паперами процентовими й дивідендовими. Наслідком оживлених оборотів і великого запотребування є сильна тенденція для тих паперів та їх звишка. Т. зв. „чорна біржа“ не робить ніяких заборонених трансакцій. Оборотів золотом і чужими валютами нема. В банках і банкових конторах великий наплив кліентелі, що приходить туди за ріжними вказівками та виясненнями. Девізові банки розпочали скуп золотих монет і девіз. Незабаром деякі контори виміни дістануть управнення девізових аґентів. Девізова комісія вже працює. Девізові обмеження не вплинуть в ніякій мірі на ограничення туристичного руху заграницю, орґанізованого бюрами подорожі. Правдоподібно кожда аґенція, що орґанізує подорожі, дістане окремого девізового комісаря. — З Ню-Йорку звідомляють, що американські біржеві круги зовсім спокійно приняли девізові обмеження польського правительства. Вони висказують думку, що розпорядок про контролю торговлі девізами, заграничною валютою й золотом знищить спекуляцію і рівночасно забезпечить цілість золотого.

Релігійно - моральні курси

для поліції.

В Будапешті відбувся недавно релігійно-моральний курс для мадярської державної поліції. Висліди того курсу дійсно гарні. В цвітну неділю відбулося спільне св. Причастя поверх 2 тисяч поліцаїв. Службу Божу відправив апостольський нунцій архиепископ Анґельо Ротта. (КАП).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СТАНИСЛАВІВСЬКИЙ ВОЄВОДА **видав приказ розброїти цивільне населення і сконфіскувати зброю. Поліція в Долині і Вигоді вже перевела ряд ревізій і знайшла богато зброї військового типу. (Ґазета Польска ч. 119 з с. р.).**

МАСОВІ УВЯЗНЕННЯ КОМУНІСТІВ НА ВОЛИНІ **переводять поліційні власти вже від кількох днів. М.і. в Горохівщині увязнено кількадесять комуністів. В Луччині поліція перевела масові арешти по селах і містечках. Між увязненими особливо богато Жидів. Увязнюють частинно в звязку з першотравневим святом, частинно в звязку з ліквідацією нової комуністичної роботи на Волині.**

В ПРОЦЕСІ ЗА ВБИЙСТВО МІН. ПЄРАЦКОГО **апеляційний суд у Варшаві змінив присуд окружного суду лише щодо Якова Чорнія, Ярослава Рака й Катрусі Зарицької в той спосіб, що значно зменшив їм кару. Щодо девятьох інших перший вирок затверджено.**

КАНЦЛЄР ҐІТЛЄР **уповажнив ґен. Герінґа контролювати всі державні і партійні уряди, що займаються справами сирівців і девіз. Ґазети пишуть, що ті уповажнення роблять ґен. Герінґа фактичним господарським диктатором Німеччини.**

В НІМЕЧЧИНІ **мали увязнити богато націонал-соціялістів. В самім Берліні увязнили кількасот осіб. Такі вісти принесла австрійська преса.**

НІМЕЦЬКЕ Т-ВО „АНТИКОМІНТЕРН“ **видало т.зв. Білу Книгу про большевицький террор. В ній описана революційна діяльність аґентів Комінтерну в цілім світі.**

КОЛО КОВНА (на Литві) **викрили недавно тайну комуністичну друкарню і склад летючок. Увязнено кільканацять осіб.**

ШЕФИ ҐЕНЕРАЛЬНИХ ШТАБІВ **Лотви і Литви виїхали до Москви, щоб пізнати совітські військові уряджения. Їх запросили совітські ґенерали.**

СОВІТСЬКИЙ ВОЄННИЙ КОМІСАР **Ворошилов переіменував територіяльні дивізії кінноти чч. 4, 6, 10, 12 на козацькі дивізії: терсько-ставропільську, кубанську, кубано-терську і донську.**

АВСТРІЙСЬКИЙ КАНЦЛЄР **Шушніґ заявив на днях, що над Австрією збираються знов грізні хмари внутрішної боротьби. Пропаґанда націонал - соціялістів значно скріпилася. Канцлєр заповів остру боротьбу з нею.**

ЮГОСЛАВЯНСЬКІ ВЛАСТИ **видалили з Югославії Яна Ґайсмана, кореспондента чеської півурядової ґазети „Прагер Прессе“ і чеської аґенції „Радіо-Централь“.**

У ФРАНЦІЇ **заборонили уряджувати всякі походи і маніфестації в дні 1 травня.**

ПАРИЖСЬКА ПОЛІЦІЯ **увязнила п. Алексієва співробітника російської еміґрантської ґазети „Возрожденіе“. Алексієв їздив часто до Берліна. Йому закидають шпіонажу в користь Німеччини.**

В ЕСПАНІЇ **вибрано 473 електорів президента, в того 350 належить до т. зв. народного фронту, що стоїть під впливом Комінтерну.**

АНҐЛІЙСЬКИЙ ПРЕМІЄР **Болдвин заявив, що правительство Великої Британії не застановлялося і не застановляється над справою передання кольоніяльних мандатів комунебудь. Анґлія не виступить в тій справі перша.**

АНҐЛІЙСЬКИЙ ПЛЯН ЗАМИРЕННЯ ЕВРОПИ **предкладає ряд реґіональних договорів, злучених разом в системі Союзу Народів. Таку вістку принесла анґлійська преса.**

ВІЙНА В АБІСИНІЇ. **На північнім фронті італійські змоторизовані війська посуваються скоро в напрямі абісинської столиці Аддіс-Абеби. На полудневім фронті італійські війська посуваються вперед долиною ріки Фафу.**

АБІСИНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО **рішило продовжати війну навіть на случай заняття абісинської столиці Італійцями.**

НОВИНКИ

Церква Преображення св. Спаса у Львові обходила в неділю, 26 квітня с. р. 30-ліття свойого посвячення.

У Львові скінчився процес проти чотирох молодих селян зі Ставчан к. Львова, обвинувачених за приналежність до ОУН (Організації Українських Націоналістів). По приміненню амнестійного закону засуджено Остапа Івасика й Михайла Парахоняка по 9 років вязниці, Михайла Пакоша на 7 літ і Михайла Пришляка на 5 років вязниці.

Нещасливий випадок лучився у Львові відомому українському письменникови Василеви Пачовському. Його потрутило авто так нещасливо, що він зломив собі ногу. Ратункове поготівля відставило його до лічниці.

Загальні Збори УСС (Українського Спортового Союзу) відбулися у Львові 26 квітня. Головою Союзу вибрано дир. О. Радловського.

Речинець платности податку від льокалів пересунено до 31 травня.

Міністр торговлі і промислу др Роман Гурецкий був у Львові на відкритті вищого гірничого уряду. При тій нагоді виголосив промову про значіння того уряду для Львова, що є господарською, фінансовою й торговельною столицею нафтового промислу. Крім того мін. Гурецкий відвідав Торговельно-Промислову Палату та відбув нараду з господарськими кругами.

На висилання грошей заграницю для студентів або для осіб, що виїхали на лічення, треба дозволу Девізової Комісії. Подання в тих справах вносити до Девізової Комісії через девізові банки. В поданнях треба подати ціль, термін побуту й час, на який призначена пересилана сума. Кошти побуту в санаторіях, оплати на університеті й т. п. мусять бути доказані рахунками. Як докази, що узасаднюють запотребування, можуть служити посвідки польських консулятів стверджуючі факт і час тревання побуту заграницею.

Вибори нових ректорів академічних шкіл відбудуться с. м.

В Підбужі, рогатинського повіту, пожежа знищила до тла 6 господарств. Згорів весь живий і мертвий інвентар.

В Чорткові відбувся регіональний зїзд старостів чотирох сусідніх повітів. Радили над господарськими справами. Зїздом проводив тернопільський воєвода Дзєвалтовский-Гінвонт.

На Поліссі лютує загадочна пошесть серед дітей. Діти жаліються, що їх болить голова, відтак дістають горячку і часто до одного дня вмирають. Ті, що перейшли сю недугу, западають на умову недугу. В богатьох селах припинили науку в школах, бо діти хорують масово.

В Кракові проголошено страйк пекарів.

В справі девізових обмежень відбулася в Варшаві в Банку Польскім нарада представників варшавських банків. Директор Банку Польского п. Бараньский заявив, що декрет про девізові обмеження має переходовий характер і спрямований проти тезавризації та втечі від золотого. На нараді устійнено, що девізові обмеження причиняться до нормалізації фінансових відносин держави і в нічому не будуть нарушувати інтересів горожан.

Велика спека панує в Москві. Температура доходить на сонці до 30 степенів.

У Ватикані відбувається беатифікаційний процес американської Індіянки Катерини Текаквіти. Се буде перша католицька свята з червоної раси, що високо піднесе моральне самопочування останних Індіян.

Єгипетський король Фуад I помер у Каїрі. Його наслідником має бути молодий князь Фарук.

На досліди недуги рака американський міліонер Рокфелєр подарував три міліони долярів.

Гумор. — В ресторані. — Відколи тут їм, перший раз рахунок не зависокий. — Прошу позволити, провірю щераз: я мусіла десь помилитися.

Гумор. — При війську. — Скажіть мені, що робить жовнір на варті, як побачить, що надходить зміна? — Пане полковнику, голошу слухняно, тішуся!

ЛИСТУВАННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ

Впр. о. І. П. в Т. Наспів Ваш допис і знимка. Адміністрація не передасть того редакції, бо Вашого назвиска нема між передплатниками „Нової Зорі". Газета спирається на передплатниках, а не на тих, що купують поодинокі числа (як Ви про Себе пишете), бо коли з кінцем року укладається буджет видатків на слідуючий рік, то рахунок можна сперти лиш на сталих передплатниках. Хто яке число купить, того знати не можемо. Тому Видавництво слушно зарядило, щоб дописи містити лише сталим передплатникам.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На літний сезон

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

СПРАВА ЦЕЛІБАТУ

СТАТТІ
ПРЕОСВ. ГРИГОРІЯ ХОМИШИНА І ПРОФЕСОРА РЕНАНУСА
Думки ріжних світських фільософів про целібат.

Бібліотека УКО. Сторін 69+3 Ціна 25 сот., з пересилкою 40 сот. Можна набути **в Адміністрації „Нової Зорі" Львів, ул. Гродзіцких ч. 2, за попереднім надісланням грошей.**

В Адміністрації „Нової Зорі"

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Організації:

Ціни в зл.:

Ч. 1.	Основи соціольогії	3.—
Ч. 3.	Спіритизм	2.—
Ч. 4.	Життя св. Кирила і Методія	0.80
Ч. 5.	Я. Л. Секти й сектанти	0.60
Ч. 6.	С. Томашівський: Петро, перший уніятський митроп. України-Руси	1.50
Ч. 7.	Греко-катол. Церква (історія)	0.95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: Преса	3.—
Ч. 9.	Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло	2.—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: Вчасна весна в північній Альберті	0.50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0.60
Ч. 13.	Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: Царство сатани наступає на нас	0.80
Ч. 15.	Борці за Церкву. Ч. ІІ.	2.—
Ч. 16.	Християнське виховання молоді (провідні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: Пастирський Лист про політичне положення	0.40
Ч. 18.	О. Назарук: Галицька делегація в Ризі 1920 р.	1.80
Ч. 19.	Борис Колодій: Галицька Соціялістична Радянська Республика	0.50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: Недільний Давін	2.—
Ч. 21.	А. Кругельський: Тилявська Схизма на Лемківщині	1.—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: Три Синодальні Архієреї	0.25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)	0.40
Ч. 24.	А. Ч. Українська молодь Христові	0.60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: Хто такий був Лютер?	0.30
Ч. 26.	Осип Назарук: На спокійнім океані	0.40
Ч. 27.	„ „ Жінка і суспільність	0.50
Ч. 28.	„ „ Жіноча справа	0.40
Ч. 29.	В. Маковський: „Андрей" на засланні	0.80
Ч. 30.	А. Ч.: Террор в минувшині	0.40
Ч. 31.	Еп. Гр. Хомишин: Українська Проблєма	1.50
Ч. 32.	Осип Назарук: Вибір звання	0.40
Ч. 33.	о. Б. Кренцідкий: Моя розмова з дослідниками св. Письма	0.40
Ч. 34.	А. Ч.: І-ий Зїзд Молоді	0.40
Ч. 35.	о. С. Вапрович: Про Аргентину	0.40
Ч. 36.	Еп.Гр. Хомишин: Справа целібату	0.40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук:	Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція	3.00
о. Д-р Т. Галущинський:	Думка і наука Церкви в питанню літург. мови	0.20
Д-р С. Томашівський:	Десять літ українського питання в Польщі	1.50
Д-р С. Томашівський:	Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський:	Про ідеї, героїв і політику	2.00
О. Назарук:	Роксоляна (повість)	12.00
О. Н.:	Ідеольогічні основи Укр. Катол. Нар. Партії	0.50
Проф. Л. Коплер:	Релігія і політика	1.80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист		1.06
А. Ч.:	На калиновім мості (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук:	Католицький журналіст обвинуваченний за державну зраду	1.30
Станіслав Лось:	За конструктивну політику на Червоній Руси	1.00
Гадяцький Договір		0.50
Осип Назарук:	Націоналізм Донцова	0.60
Осип Назарук:	Венеція	3.—

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по виплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, четвер, 7 травня 1936. Ч. 33 (932)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ш. Львів 505.796

ЕВРОПА В ПОВАЖНІЙ НЕБЕЗПЕЦІ

Большевики осягнули більшість при виборах у Франції. — Париж червоною твердинею. — Великий песимізм у правих кругах.

Агенція Аваса звідомляє: Розміри перемоги лівих партій (ними командують комуністи) перейшли найбільш песимістичні предвиджування правих кругів. „Ль Евр" пише, що т. зв. „народний фронт" під командою комуністів матиме у французькім парляменті абсолютну більшість 375 послів, а опозиція коло 238. Партія радикалів утратила 40 мандатів і перестала бути найсильнішою партією Франції, чим була від 40 літ. При виборах провалилося 5 урядуючих міністрів. Комуністи мали досі 11 мандатів, а здобули нових 62 і мають 73. Крім того комуністи-диседенти здобули 10 мандатів. З інших партій чим котра лівіша тим більше здобула. Вдержала свої позиції тільки крайна правиця, але вона мало що мала. Праві мають лиш ту сатисфакцію, що радикали в „надгороду" за союз з комуністами сильно побиті ними. Показалося, що Париж се червона твердиня. Комуністи здобули також департамент Секвани, найважніший по Парижі. „Ле Жур" пише, що вислід останніх виборів надзвичайно небезпечний для цілого режиму Франції.

„Филя революції заливає нещасний край." — Чи є ще ратунок?

Правий щоденник „Ль Амі ді Пепль" пише: Коли минув день виборів, настала страшна ніч. Филя революції заливає нещасний край. В Парижі коло півночі група комуністичних маніфестантів зі співом „інтернаціоналки" рушила в напрямі опери і зустрілася з маніфестацією націоналістів, що співали „марселезу". Поліції вдалося не допустити до більшої боротьби. В м. Бордо дійшло до тяжких уличних боїв, є богато побитих. В Марсилії стріляли до трамваїв і таксівок. Такі вісти надходять зі всіх сторін Франції. — Так пише поважна французька преса. Нема вже ніякого сумніву, що від хвилі коли ліві під командою большевиків здобули більшість у Франції, вся Европа в поважній небезпеці. Доля Европи залежить тепер від того, чи Анґлія здобудеться на скоре порозуміння з Німеччиною. Навіть колиб те порозуміння наступило, але було спізнене, то вже ледви чи вдасться уникнути страшних наслідків дотеперішнього залицяння з большевиками. Всій Европі та її культурі загрожує така небезпека, якої Европа не переживала від часу битви між Тур і Поате, де ледво вдалося здержати побідний похід мусулманських Арабів, що з Еспанії вдерлися вже були до Франції (736). А як ми тут виглядаємо, показали події у Львові. Про ті події помістимо в „Н. З." окремий цикль статтей.

Франція в небезпеці. — Що про се сказав маршал Петен.

Французька ґазета „Ле Журналь" оповістила розмову свойого співробітника з маршалом Петеном. На запит, чи французько-совітський договір скріпить комунізм у Франції, старий маршал відповів: Витягаючи руку до Москви ми витягнули її до комунізму. Тим впроваджено комунізм до ряду признаних доктрин. Ще будемо того жалувати. Я неспокійний за долю Франції і її свобід. Щодо „Кроа де фе" марш. Петен заявив: Думаю, що все міжнародне погубне, все народне пожиточне. Франції загрожує не брак хліба, тільки брак віри в себе. Се грізне і з сим треба боротися. — Вибори доказали, що ґенерал слушно боявся наслідків кумання з большевизмом. Ті наслідки перевисшили побоювання найбільших песимістів.

„Соціялізація" в Еспанії.

Внаслідок постійних домагань і погроз професійних скомунізованих союзів богато підприємств рішило припинити працю. М. і. ряд готелів в Мадриті звинув діяльність. В м. Пуерта дель Соль кельнери великої каварні опанували її і впровадили свою управу. Поліція усунула кельнерів, та перестрашений власник рішився замкнути каварню. Найстарший монархістичний щоденник в Мадриті „Епока" перестав виходити як політичний орґан і має появлятися як літературний тижневик. Розуміється, коли ліві взагалі не замкнуть всяку праву пресу.

Комуністи палять костели в Еспанії.

В Еспанії розгорілася нова филя розрухів. В м. Севілі замордовано провідника лівих республиканців Е. Франка, котрий недавно вступив до фашистівської партії. В місцевостях Ґандія і Катароя ліві демонстранти спалили костели. В м. Майрена дель Алькор силою витягнули священика з дому і примусили його йти в комуністичнім поході. Відтак комуністи заняли костел і урядили в нім спортовий стадіон. В м. Кулера комуністи викинули образи святих з костела і підпалили його. В м. Куенча комуністи здемолювали помешкання католицької орґанізації та спалили книжки і документи. Поведення лівих стає щораз більше варварське.

Велика парада в Москві.

З приводу першого травня відбулася в Москві велика парада. На Червоній площі на трибуні засіли Сталін, Молотов, Каґанович, Калінін, Орджонікідзе й інші большевицькі ватажки. На окремій трибуні представники чужих держав. Комісар Ворошилов приняв дефіляду війська всіх родів зброї. Дефілювало 700 літаків. Перемарш військ тривав дві години. Після того передефілювало півтора міліона робітників. Большевики радуються, бо події в світі розвиваються по їх плянам.

Церква зі сталі

ОО. Салезіяни в Моравській Остраві взялися до будови нового великого костела. Скелет того костела буде цілий сконструований зі сталі. Будову мають скінчити в осені с. р. Висота головної нави костела буде виносити 16 метрів, висота вежі, також на залізній конструкції, 28 метрів. Побіч костела мають вибудувати величезний залізо-бетоновий будинок для монастиря, школи і виховного заведення. Поодинокі фази будування того модерного заведення ОО. Салезіянів будуть фільмовані. Будова зі сталі відповідає духови доби.

Достатне життя
Належну пошану
Ідеальні відносини
Суспільне становище
Торговельні звязки
Економічну незалежність
Реальні користи
— — запевните собі — —
складаючи свої ощадности в
КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ
„ДНІСТЕР"
ЛЬВІВ, УЛ. РУСЬКА Ч. 20.

Ватикан і Москва

Серед політичного напруження в Европі.

(Від нашого заграничного кореспондента).

Політичне положення в Европі дійшло до такого заострення, що або мусить наступити відпряження або прийде до великої европейської війни. Невиключене, що якраз це заострення впливає на великі держави в тім напрямі, щоб за всяку ціну не допустити до війни та новий конфлікт між Німеччиною і Францією привести до можливо мирного полагодження. Богато причин викликало це невідрадне положення в Европі. На міжнароднім европейськім положенні неначе проклін завис Верзайський „мир" з усіми його нещасними наслідками. Коли ошоломлення побіди минуло вже постепенно, держави стреміли до того, щоб усунути й направити лихо, заподіяне названим „миром". Та тимчасом наступила друга помилка, не менше грізна ніж перша, а саме: впровадження Совітів у саме нутро европейської політики. Це очевидне, що відколи большевицька Росія стала постійним членом Союза Народів і вслід за тим прийшла активна участь Москви в европейській політиці, не лише значно погіршилися взаємини між великими державами Европи, але надто всяка розвязка важніших політичних питань европейського континенту натрафляє на трудности, що їх просто годі побороти.

I

Ось як характеризує цей шкідливий вплив совітів „Journal de Genève": Літвінов та його товариші, головно Жиди й масони, послідовно й витревало працювали над тим, щоб у Союзі Народів з великою шкодою для европейської рівноваги викликати як не ворогування то бодай недовіря до фашизму в Італії і національного соціялізму в Німеччині, до цих двох форм політичного правління так дуже противного большевизмові. Головно Літвінов піддержував і з натиском вимагав заострення економічних санкцій проти Італії, підносячи всякі ніби юридичні, ніби ідеалістичні мотиви. По правді наложення знаних санкцій на Італію це дуже нетактовний і фальшивий крок Союза Народів. Літвінову ходило про те, щоб не лиш тим ослабити фашизм, що зовсім йому не вдалося, але також з часом привести до загального збройного европейського конфлікту й так помочи до здійснення комуністичної примари, т. є до світової революції. Та ворожнеча проти Італії, ви-

кликана й підсичувана большевиками, це лиш одна сторона медалі в совітській політиці. Друга сторона тої медалі це безнастанні інтриги, щоб не лиш не допустити до якогонебудь порозуміння між Францією й Німеччиною, але по можности ще більше поглибити ненависть між тими обома народами. Тим дається пояснити, що хоч Гітлер кілька разів протягав руку до згоди, находив завсігди горду й непримиримy мовчанку. Вкінці рівновагу захитав французько - совітський пакт, котрого вістря звернене проти Німеччини. На це Гітлер відповів заняттям здемілітаризованої смуги над Реном проти виразних зобовязань, підписаних Німеччиною в Льокарні. Москва тепер може бути вдоволена трійливими овочами своєї дипльоматії. Всі чотири великі европейські держави настроєні до себе ворожо, а Льокарно, таке дуже невигідне для Москви, перечеркнене. Ось овочі одиного посіву, ось очевидні успіхи III Інтернаціоналу. Тепер бачиться всі ті наслідки, що їх свого часу проголосив у Союзі Народів швайцарський Президент Мотта, висказуючись проти приняття Совітів до Союза Народів.

З хвилею, коли у Франції повстав т. зв. „народний фронт", — уже зачали говорити, що прийде до війни. Правда, на щастя ми ще не дійшли до тої жахливої можливости, але наближаємося великими кроками. Перший крок се французько-большевицький військовий пакт; другий — заняття смуги Рену німецькими військами; третий се неуступчивість Франції. Чи дальше піде, не відважуємося твердити. Та одно певне: політика Москви не допускае до ніякої можливої співпраці й порозуміння а комуністичний інтернаціонал працює витревало й послідовно, щоб викликати збройний конфлікт.

II

Серед суматохи всяких конференцій, нарад, предложень та інших дипльоматичних заходів очи цілого світа звернені тепер на Ватикан, на сю одиноку скалу, що непорушимо стоїть серед розбурханих филь міжнародного життя, на сю одиноку зорю, що проникае крізь густі хмари на міжнароднім овиді. Всі поважно думаючі люди й державні мужі одиноко з сеї найвищої вартівні очікують вказівок і помочі для поправи міжнародного положення й утревалення мира, на основах повної справедливости й любови. Без одного й другого мир не буде ані тревалий ані можливий.

Головно стаття в 64 ч. „Оссерваторе Романо" с. р. на тему політичного положення по виповіджені Німеччиною Льокарненського договору викликала в політичному світі велике заінтересування і враження. В цій статті зазначене виразно становище ватиканських кругів у сій такій важній справі для европейського мира.

Замітне, що в справі перечеркнення Льокарна Ватиканський орган висказуеться з повною отвертістю і заразом з тою обективністю, яку може в такім разі зберегти лиш наднаціональна установа, якою е Церква. Бо інші держави, ведені то пристрастями, то своїми особистими інтересами, деформують її просто до неможливости. Як звичайно Ватиканські круги не промовляють ні за одною ні за другою стороною. Тут ні сліду якогось політичного вирахування або опортунізму. Ті круги промовляють в імя непохитних принціпів, що на основі католицької науки повинні нормувати не лиш взаемини між поодинокими особами, але також між державами й народами. Французький дневник „Jour" оцінює сю статтю як „визначний католицький голос, що промовляе з виїмковою отвертістю і ясністю".

Як відомо, держави, що підписували Льокарненський договір, заявили, що Німеччина нарушила його однобічно. Німеччина знова заявляе, що вона оправдана заняти Ренанію, щоб зазначити конечність рівного права для себе з іншими державами та забезпечити себе проти французько-совітського договору, що по думці Німеччини становить яскраве нарушення Льокарненського пакту. В полеміці веденій з противної сторони кажуть, що французько-совітський договір ніяк не нарушуе Льокарна, бо до участи в нім запрошувано також Німеччину; а коли Німеччина мала які сумніви, то могла звернутися до Союзу Народів, а не ломати пакт, що його сама підписала. Ось так стоїмо — пише „Оссерваторе Романо" — у самій основі міжнародної кріви. З одної сторони ставиться ненарушимість міжнародних трактатів і умов, що їх підписують дві сторони; з другої вимоги й права побіджених у великій війні народів і держав, яких вони не думають зречися навіть тоді, коли підписують умови й трактати. Вони вважають права й інтереси нації як „suprema lex", отже найвищим правом, перед яким усе інше мусить уступити.

Очевидно, що в міжнародних умовинах неможливо ставити як найвищу норму „salus rei publicae", бо це гарантуе закон про суверенність держав. А в міжнароднім праві нема й не може бути іншої норми як пакт заґарантований ненарушимою вірністю обох сторін. Не видиться просто і не існуе інший принціп і інша сила, що може яко-тако запевнити справедливість, унормувати взаемини, запетрифікувати міжнародне життя і так забезпечити цивілізацію перед руїною.

„Fundamentum autem est iustitiae fides, id est dictorum conventorumque constantia et veritas".

Цей принціп старинної римської мудрости повторив Папа Венедикт XV у своїй знаній ноті, коли в часі жорстокої війни писав, що належить передовсім піддержати моральну силу закона, т. е вірність у задержанню договорів (умов). „Ми думаемо—пише дальше Ватиканський орган, — що найбільше добродійство для вдержання мира, для стремлінь самих народів, се — відновити у свідомости людства так сильно захитане в останніх часах почування взаїмного довіря. Коли переконання про ненарушимість договорів не відновиться у міжнародних взаеминах, так тоді не остае нічо інше як зброя. Тоді по правді лишаеться для держав лиш безнастанне приготування до війни". Таке положення стае тим більше катастрофальне, відколи комунізм по цілім світі поширяе свої доктрини, противні релігії, християнській цивілізації і тим самому суспільному й державному ладові. Грубо матеріялістичний погляд комунізму на життя зміряе до того, щоб ослабити й знищити в суспільности всі моральні принціпи чесноти і справедливости—й тим розірвати всі звена людської солідарности. Так пише „Osservatore Romano".

Поворот до релігії, до християнської культури, віднова внутренного релігійного життя і його засад — все те рівнозначне з поворотом до міжнародного порозуміння, до справедливости, до солідарної співпраці й тревалого мира. Так коли Москва доктринами й інтриґами й пропаґандою підготовляе всесвітну революцію та за нею руїну цілої християнської культури і всякого ладу, то з найвищої вартівні Церкви лунае заклик до порозуміння, співпраці й ратування християнської культури, до справедливого й тревалого мира. Іншими словами, до здійснення великого заповіту й бажання Христового Намісника: Христовий мир у царстві Христа. (Н)

Лікарський фейлетоник.

Табака і біль голови

Звичай вживання табаки потроки заникае. Колись табаки вживали може більше ніж тепер тютюну. Одначе мало застановлялися над тим, звідки походить звичай частувати табакою і характеристична приговірка „на здоровля" по пчихненні. Віденський лікар проф. др Wagner von Jauregg займався довгі роки тою справою. Він думае, що табаку можна вважати лічничим средством на біль голови, спричинений натиском надмірної скількости мозкової течі на ніжні коміркові ткани. Пчихання під впливом табаки спричинюе відплив значної скількости течі з комор мозку. Дослід віденського лікаря потверджуе вартість досвіду старих часів.

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Цісар Гайле Селяс'е опустив Абісинію. В її столиці пожежа, анархія і грабіж.

Агенція Аваса звідомляе з Аддіс Абеби: Відїзд цісаря постановлено в ночи з пятниці на суботу по цілоденних ваганнях неґуса. Те рішення мало наступити під сильним натиском цісаревої. Вона узнала опущення столиці одиноким виходом супроти величезної переваги Італійців якотакож фіяска женевської акції. Неґус має замір дальше боронити своїх прав дипльоматичним шляхом. — Перед виїздом неґус казав роздати населенню зброю й амуніцію з державних складів якотакож всі предмети, що лишилися в палаті. Зараз після потвердження вістки про відїзд цісарської родини зачалася стрілянина і розбивання склепів, особливо складів вин і алькоголевих напитків. Се ще більше роздразнило населення. Повстали масові бійки на тлі поділу награблених предметів. Трупи лежать на вулицях міста, а Европейці схоронилися на терен закордонних посольств. Перед грабіжками зберігся тільки індійський склеп. Його прислуга відперла бандитів при помочи добровольців з англійської кольонії. — З Парижа доносять: Останні депеші одержані французьким Міністерством Закордонних Справ звідомляють, що продовж неділі тривали в Аддіс Абебі непорядки і грабунки. Цісарська палата і торговельна дільниця згоріли. На вулицях відбувалася стрілянина. Звідомляють про богато ранених в ріжних місцях столиці.

Цісарська родина в дорозі.

Агенція Аваса депешуе з Джібутті (французька пристань на Червоним Морі): Неґус з родиною прибув о год. 14 мінут 10, відмовляючи всяких виясснень. Потяг прибув зі спізненням. Причини спізнення не устійнено. На двірці в Джібутті стрінули цісарську родину представники цивільних і військових французьких властей на чолі з ґубернатором і командантом ґарнізонів. Французькі офіцири ставилися в ґалевих одностроях. Перон оточено подвійним кордоном сенеґальських стрільців. —В товпі цікавих було богато італійських журналістів як також секретар італійського посольства в Аддіс Абебі. Потяг складався з возів спеціяльно приготованих до перевезення цісарської родини, мав м. і. спальний і сальоновий вагон. З вагону вийшла цісарева, відтак неґус і наслідник престола. Відмовляючи всяких заяв, цісар особисто звернувся до французьких властей, щоб усунули журналістів. Неґус з родиною зараз опустив двірець, всів до повозів, котрі ґубернатор віддав йому до диспозиції, і відїхав до ґубернаторської палати між подвійним кордоном французького війська... Сим разом прибуло потягом до Джібутті коло 20 абісинських достойників. М. і. рас (князь) Касса, міністр закордонних справ Геруї як також князь Маконнен і дочки цісаря. Вони пізніше висіли з потягу і відїхали з двірця слідуючим повозом. Неґусови віддавали військові почести на двірці як також по дорозі до ґубернаторської палати. Також населення з пошаною витало цісарську родину. Цісар вихудів і мав дуже втомлений вигляд. Після прибуття до палати цісарська родина спожила снідання, бо не їла від вчера. До цісарської родини не допускають нікого з виїмком офіціяльних французьких особистостей. Неґус з родиною переночуе в палаті, відтак сяде на поклад англійського контрторпедовця „549." Думають, що цісарська родина удасться наперед до Адену (англійська пристань на Червоним Морі) і звідти до Англії. Всі абісинські достойники присутні в Джібутті будуть товаришити неґусови в дальшій подорожі. Велика скількість багажів приїхала окремим потягом. — Цісар вже на морі.

Гумор. — Умова праця. — Отже прошу памятати! Не працювати умово! — Але ж пане докторе, а моя повість?... — Ох, можете сміло кінчити...

Узасаднення „Скали"

Реферат дра Осипа Назарука на Загальних Зборах „Скали" дня 23 квітня 1936.

Про Католицьку Акцію, про католицьку політику і про инші практичні життєві справи.

ЗМІСТ ТРЕТОЇ ЧАСТИНИ РЕФЕРАТУ: — На що нам властиво „Скали" і до чого вона має служити? — Що католики мають робити з політикою? — Що мусілоб наступити тоді, коли священики зовсім перестали б виконувати свої політичні обовязки супроти держави й суспільности? — Що про те каже Преосв. Григорій, Епископ станиславівський. — Кілька слів про церковні брацтва. — Чи розгубиться добре вихована молодь? — Про чотири найбільш пекучі справи. — Про значіння католицької преси і католицьких бібліотек. — Про пекучі недостачі українського католицького життя. — Про найгірше зло, яке можуть зробити католики в публичнім життю. — Про практичне виховування дівчат і хлопців. — Про те, що католицизм се не плаксивість і про потребу фізичної оборони релігії, віри, Церкви та моралі.

Так перейшли ми досі здебільшого ті арґументи, що узасаднюють закладання читалень „Скали", і бачили ми приблизно ті духові користи, що їх наш український нарід може мати від нової організації, перенятої католицьким духом. Розуміється, коли та організація буде правильно працювати.

А тепер оглянемо деякі справи і трудности, звязані з закладанням і веденням читалень „Скали" серед нашої суспільности і нашого народа.

Перша річ се ясно усвідомити собі в наших власних головах і закріпити в наших серцях, на що нам властиво тої „Скали" і до чого вона має служити. Бо коли ми се ясно зрозуміємо в своїх головах і міцно закріпимо в своїх серцях, тоді полюбимо ту свою організацію і будемо її будувати, поширювати, скріпляти і в її обороні терпіти. Бо вона буде нам дорога.

Отже організація читалень „Скали" має на цілі підготовку Католицької Акції (роботи). А Католицька Акція то співпраця світських людей, так чоловіків як і жінок, так хлопців як і дівчат, з духовними людьми, то значить з католицькими священиками, щоб усе життя переняти християнсько-католицьким духом і будувати його на засадах католицизму, спертих на заповідях Божих і церковних.

Ну, а політика? Що католики мають робити з нею?

І тут ми стоїмо перед першою трудністю вже в своїй власній думці. Бо не легко ту справу відразу розчовпати. Організації, призначені для ведення Католицької Акції, се організації неполітичні. Вони можуть вести працю освітну, добродійну і всяку іншу, тільки до партійної політики вони не мають мішатися.

Ба, подумаєте, таж політика належить також до життя. А я вам на те скажу: І ще як належить! Політика рішає передовсім про те, які закони мають бути в державі. А закони можуть бути всілякі. Можуть оголосити нпр. такі закони, що чоловікови вільно опустити жінку а жінці вільно покинути чоловіка, коли схоче, і побратися з іншою або з іншим, навіть без ніякої причини. А діти з такого розірваного подружжа можуть лишитися на волю Божу. Можуть бути й такі закони, на підставі яких працьовиті люди тратять все, що заробили, а лінтаї забирають те, що заробили порядні люди — і сміються з них. А такі закони противні католицькій релігії і католицькому світоглядови. А що державні закони залежні тепер від політики, отже грішать супроти своєї релігії і проти свого світогляду ті католики, що усуваються від політики. Грішать тому, бо вони таким чином влекшують руїникам опанування політики й ведення тої політики на манівці. Значить, католики не повинні уникати політики, але мають обовязок займатися політикою, мають обовязок читати свої політичні газети й пильнувати всяких виборів як ока в голові.

Ба, але сегодня один чоловік хочби найрозумніший не може мати політичного значіння, коли не належить до ніякої організації. Одинцем політики вести не годен, на те треба спілки. І тут перед католиками стає нелегке питання: чи закладати свою католицьку політичну партію, чи йти до інших партій і серед них обстоювати свій католицький світогляд? Я вже сказав, що Католицька Акція непризначена для політики. Але се одна річ, а друга річ та, що католицький світогляд мусить обіймати також політичні справи, бо вони дуже важні для життя одиниці, родини, Церкви й народу. Отже вільно і треба нам католикам застановитися між собою також над тим, що робити в справі практичного політичного життя. Се питання особливо трудне для священиків, бо коли священик на селі чи в місті заявиться за католицькою політичною організацією, то зустрінеться з закидом, що священик не повинен підпирати католицької політичної організації, коли його парохіяни належать до ріжних політичних організацій, бо тоді він „розбиває Церкву". Та священик, що стане на такім становищі, льогічно мусить дійти до погляду, що йому не вільно заявитися взагалі за ніякою політичною організацією, бо між його парохіянами все можуть знайтися люди ріжних політичних поглядів. Або інакше кажучи, священик мавби перестати сповняти обовязки горожанина і не брати участи ні в політиці, ні в виборах—та не смівби висказувати перед ніким навіть своєї думки про політичні справи, щоб нікого собі не наразити.

Якіж булиб наслідки такого становища священиків?

1. Передовсім з дуже важної области політичного життя (і то важної також для Церкви і морального життя всего народу!) усунулосяб, себто зниклоби все духовенство, значить найстарший і найбільше зорганізований стан людської суспільности.

2. Се влекшилоб страшну роботу всім руїнникам. Таким чином духовенство само причинилосяб до підірвання останків впливу Церкви та моралі і до переняття народу лівими руїнницькими поглядами наперед в области політичній. А потому те саме наступилоб і в области релігійно-церковній, освітній, господарській та суспільній взагалі.

3. Хто не виконує своїх обовязків як горожанин супроти держави, в котрій живе, той мусить згодом утратити всякі права: бо права без обовязків не встоятьсяся, права се тільки відворотна сторона обовязків. А що духовенство се перша й головна частина Церкви, отже утрата прав духовенства се утрата прав Церкви. А втрата всяких прав Церкви може бути рівнозначна зі знищенням Церкви в поодиноких краях.

З того всего ясно як на долоні, що духовні особи як горожани держави, в котрій живуть, не повинні зовсім усуватися від політичного життя.

Ба, та се не усуває трудности в розвязанню питання, чи священики мають брати активну, живу участь у партійно-політичнім життю. Бо коли священик пристане до одної політичної організації, тоді люди, що належать до інших політичних організацій, підбурені агітаторами—можуть виступити явно проти священика. І тоді виглядатиме, що роздор в парохії вийшов таки від священика. Отже що той священик має властво робити?

В такій трудній і делікатній справі давати пораду священикам з моєї власної голови я як світський чоловік не відважився. Отже я просив Преосвященого Григорія, щоб спробував розкусити той твердий орішок. А Владика подумав і відповів:

— „Не легка се справа, але у всякім положенню можна знайти пораду в св. Письмі. Гадаю, що до сеї справи можна приміпити те місце св. Письма, де Спаситель говорить: „Не мир приніс я вам, а меч." Навіть батько проти сина і мама проти доньки має обовязок виступити, коли бачить, що вони зле роблять. На крик про роздор нема що дивитися, бо руїники знайдуть собі причину до крику проти Церкви, хочби всі священики не знати як тихо сиділи й нічого не робили. Тому священик має обовязок заявитися за тим, що уважає добрим. Але з тактичних причин не повинен висуватися занадто наперед в партійно-політичнім життю".

Гадаю, що сі думки Преосвященого Григорія сперті на великім життєвім досвіді і тому правдиві та слушні.

Та підчеркую ще раз, що все, що я тут сказав про політику, незвязане з Католицькою Акцією, бо вона політикою не займається. Католицька Акція се справа світова, яка по волі Апостольської Столиці дотичить всіх католиків на цілім світі, а політика се справа місцева, вона мусить бути інакша в кождій країні. Отже з одного центра католицизму навіть якби хотіли, то не моглиб провадити політики в усіх краях. Тому католики кождого народу зокрема мусять самі рішати чисто політичні справи. В нас строго католицький рух щойно в початках. Отже власне для відріжнення політичного руху від Католицької Акції порушив я тут справу політичного руху між католиками. На мою думку життєва практика на нашій землі вчить нас, що католики не повинні мішатися в чужі їм по духу політичні партії, але повинні держатися своєї політичної організації, бо тільки тоді зможуть мати вплив і на інші політичні організації. Се річ подібна як з організаціями культурними.

З огляду на те, що „Скала" не є політичною організацією і не може мішатися як така до політичних справ, — тому члени „Скали" повинні вступати до осібної політичної католицької організації, але не як члени „Скали", тільки як католики. У нас є така організація, а саме „Українська Народна Обнова" („УНО").

Друга неменше трудна справа, над якою ми повинні подумати, се справа церковних брацтв. Я сказав передтим, що вплив Церкви обмежується подекуди на захристію. Та лучаються і такі церковні брацтва, що нівечать той вплив Церкви навіть в захристії. Про се були сумні та поучаючі статті священиків у „Новій Зорі". До тих статтей і відсилаю всіх, що зацікавлені тою важною справою, яка також мусить бути розумно поставлена й вирішена для добра Церкви, бо інакше буде зле.

Коли так, подумаєте, коли таке діється навіть у захристіях, то якже нам католикам зберегти вплив на нашу молодь, розсіяну між ріжними злими людьми? Чи се не безнадійна річ? А я вам скажу: Ні! Добре вихована католицька молодь не розгубиться в товпі. Один другого знайде потому в життю, але на те треба таких місць, де наші люди моглиб себе знайти. То значить треба католицьких організацій, організацій і щераз організацій! І такими організаціями по цілім краю нашім мають бути читальні „Скали". Але ті організації мусять мати одностайний католицький зміст, такий духовий зміст, що дававби тим організаціям можливість виконувати їх завдання. А головне завдання організацій „Скали": підготовляти Католицьку Акцію. А Католицька Акція се співпраця світських з духовними в тій ціли, щоби всі области особистого, родинного й публичного життя переняти католицьким духом, то значить виконуванням заповідей Божих і церковних. Бо тільки тим способом охоронимося перед страшною руїною, яка гряде, тільки тим способом вестимемо життя достойне людей і християн католиків.

Як бачимо, то Католицька Акція має дуже широке поле праці. Одначе в нашім народі є чотири найбільше пекучі завдання Католицької Акції, як се оповістив Преосв. Григорій: 1) Дбати про поширення католицької преси. 2) Дбати про те, щоб у нас були всякі товариства й установи, сперті на католицьких засадах. 3) Звести рішучу боротьбу з ріжного рода сектами. 4) Ратувати нашу молодь перед лихими впливами. Всі ті завдання Католицької Акції можна в великій мірі виконувати в Товаристві „Ска-

ла" та в його парохіяльних читальнях. Отже хоч Т-во „Скала" се ще не Католицька Акція як організація, але тому, що воно обіймає всі культурно-суспільні справи і статутово стоїть під впливом Церкви, може стати в нас підготовкою і підбудовою Католицької Акції та може здійснювати справи з обсягу її діяльности.

Щоб наші читальні „Скали" могли мати потрібний духовий зміст, на те мусять мати передовсім правильну, строго католицьку пресу і добрі католицькі бібліотеки. І тут доходимо до дуже важних завдань всіх католиків доброї волі.

Щоб католицька преса була добра й цікава, на те замало праці самих редакторів, навіть найлучших. Добра й цікава преса мусить мати правдиві вісти з цілого краю. А зміст тих вістей мусить бути всілякий, не лише про паради, концерти і промови з похвалами. В католицькій пресі повинні бути дописи з ріжних околиць краю і від людей з ріжних станів про те, як живуть селяни, робітники, ремісники, інтелігенти, з чого вони живуть, як тепер бідують, що їм найбільше долягає і що найскорше повинно бути змінене, та як люди уявляють собі способи переведення тих змін. Все те можуть присилати до наших католицьких газет не лиш люди вчені, але може ще більше люди прості, коли один з другим порадиться і спільно опишуть те, що бачать в житю. Такі вісти дуже потрібні, бо тільки на такій підставі можна виробити собі погляд на життя, на його хиби і на способи поправи.*)

А тепер кілька слів про наші пекучі недостачі, яким винна наша інтелігенція. Ті недостачі можна буде направити тоді, коли збільшиться, скріпиться й устійниться організація читалень „Скали".

Перша з тих недостач се брак історії Церкви в українській мові. Не маємо відповідної історії ні для інтелігенції, ні для народа, хоч вже 1000 літ маємо Христову Церкву на нашій землі. Навіть менше культурні племена принявши Христову віру скоро здобуваються на історію Церкви, а ми до сеї пори тої історії не маємо. Не винен сему простий народ, бо на те він своєю тяжкою працею виховує інтелігенцію, щоб вона робила, що до неї належить.

Друга наша велика недостача се те, що до сеї пори не маємо історії свого українського народу, написаної з католицького становища. Дійшло до того, що навіть коли католик пише українську історію, то пише звичайно під впливом ворожих нам московських істориків. Отже доконче мусимо подбати про історію українського народу, написану по католицьки.

Трета наша велика недостача, котру також завинила інтелігенція, се брак у нас белетристики, то значить творів гарного письменства, добрих оповідань, повістей і т. д. Того, що маємо, рішучо замало. А від якогось часу майже ніщо не появляється. Тимчасом гарні твори письменства дуже впливають на вироблення світогляду. Особливож потрібні нам гарні твори письменства переняті католицьким духом. А письменників, що пишуть такі твори можна у нас на пальцях одної руки порахувати — і ще булоб тих пальців забагато! До католицьких творців гарного письменства належить предсідатель сих зборів. Та якже мало-мало у нас людей, що працюють на сім потрібнім полі.

Четверта наша велика недостача се брак популярних книжечок для народа з ріжних областей знання, писаних з католицького становища. Сей брак тим більше дошкульний і небезпечний, що такі книжечки якраз тепер масово видають противники наші: радикали, большевики, всякого рода ліберали та сектанти. (Тут промовець показує найновіші видання радикальної „Самоосвіти", підносить їх вгору й каже:) Проти таких видань мусимо поставити свої католицькі видання і то такі, щоб були лучші від сих, цікавіші, правдивіші, красше оброблені й дешевші. Бо лише тоді зможемо трівко вдержати свою організацію і поширити її. „Скала" мусить також взятися до видавання книжечок. Мусить тому, бо хто творить організації, а не дає їм свого змісту, той творить не твердині, — а діри-западні на шляху свого рідного народу! В ті діри напливе чужа брудна вода і закриє їх. Тоді будемо самі собі ноги ломати в тих дірах. Тому се дуже недобра річ організувати католицькі читальні лише тому, що „Епископ того хоче", — а дальше не дбати за них і лишати їх без усякого змісту. Бо такі товариства з католицькою фірмою, а з некатолицьким змістом се очевидно найгірше зло, яке можуть зробити католики в зорганізованім публичнім житю.

Тому коли творимо попит на продукти духа, то треба творити і подажу тих продуктів. Без того робиться не поправу, а руїну.**)

Розуміється, кромі того всего в читальнях „Скали" треба також практичної зорганізованої праці, звязаної з потребами життя. Нпр. треба переводити такі господинські курси, як недавно перевела читальня „Скали" в Жизномирі, під Бучачем, треба вчити наших дівчат крою, шиття, варення і т. д. Нпр. жінка, що добре вміє варити і гарно та чисто вдержує хату, привязує тим до дому чоловіка й дітей, робить тим сильнішою родину і націю. А знання всякої практичної роботи влекшує людям життя. Хто знає практичну роботу, той лекше собі дасть раду в світі.***)

Кузнями такого морального й матеріяльного гарту та поступу наших людей можуть стати й повинні стати читальні „Скали", переняті католицьким духом.

Нарешті ще один наш брак. З ріжних сторін нашого краю, з наших сіл і місточок надходять щораз частіші вісти, що безбожники насильство творять над нашими церквами і над людьми, які горнуться до церкви. Лучаються випадки, що безсоромні безбожники стають на дорозі до церкви і в болото кидають дівчат і жінок, що йдуть до церкви. А наших побожних людей є більше ніж безбожників, але побожні люди незорганізовані, тихі і смирні, безрадно дивляться на ті безстидні напасти. Так дальше не може бути! Се мусить бути змінене! Аби се змінилося на ліпше, треба наперед зміни погляду в наших власних головах. Отже потрібна тут зміна в погляді, а саме така, що побожність і католицизм се не значить слямазарність і плаксивість. Наші хлопці, що розуміють потребу пошани Церкви і всего, що з Церквою звязане, повинні скрізь зорганізуватися для фізичної оборони перед напастями. В тій цілі найлучше булоб зорганізувати відповідні спортові товариства. Але також поки се наступить треба вже спільними силами виступати проти напасти безбожників, треба боронитися! Тоді побачите, що безбожні напасники се заяці і труси, тільки треба проти них зорганізовано виступити. Не думайте, що католик се лиш той, що побожно схилить голову на бік і по три рази зітхає, а нічого не робить для оборони своєї Церкви і свого побожного народу. Якби католицизм полягав на слямазарности і плаксивости, то ніколи не булоб хрестоносних походів, ні релігійних воєн, тай вже давно мабуть все залилиб ріжні бісурмани. Такі часи як теперішні вимагають не лише гарту духа, але також фізичної оборони релігії, віри, Церкви, моралі і всего, що з тим звязане. Отсе також практичні вимоги життя! І коли се будемо здійснювати, то вступить у нас новий бадьорий дух, скріпиться висока організація наша, оживиться Церква наша і з нею при Божій помочі дуже скріпиться вся нація наша. (Оплески).

*) Ширше про те, як писати дописи, було в 37 числі „Правди" з 1935 року в статейці під загаловком: „Пишіть!" Самого передплачування католицьких газет до читальні замало: треба ще вміти користуватися тими газетами. Про се була стаття в 7 числі „Правди" з 1936 року. Там подані добрі практичні вказівки про читальняну працю.

**) З добрих католицьких книжечок можна складати парохіяльні бібліотеки. А такі парохіяльні бібліотеки особливо тепер дуже важні з огляду на новий закон про публичні бібліотеки. В тій справі була в „Правді" стаття п. з. Примусові бібліотеки в чч. 7, 8 і стаття „Бібліотеки свої й добрі" в ч. 14 з 1935 року. Там взято під увагу і статут товариства „Скала". Дуже важна річ складати всі числа католицьких газет і оправляти їх в річники, бо в річниках газет можна знайти богато пожиточних вказівок.

***) Про те, як дешевим коштом виховувати хлопців на ремісників таки в своїм власнім селі і з села змінити вигляд міст, була добра і дуже поучаюча стаття одного з наших старих діячів — у 27 (625) великоднім числі „Нової Зорі" з 12 квітня 1936 року. Стаття та має наголовок „Переверетвування націй."

Додаток

Історичні дані про Читальні.

Вістку про першу читальню в Галичині маємо вже з 1848 р. А саме о. Николай Сінгевіцький, горячий прихильник думок о. Маркіяна Шашкевича, пробудника нашого народу, дня 1. VIII. 1848 зголосив внесок на зборах Руської Окружної Ради в Коломиї, щоби для нашої інтелігенції того округа основано „словянську читальню" в цілі збирання вісток про Русь-Україну та про Словян взагалі, в цілі ширення тих вісток і розширення в нас історичної свідомости та головно в цілі вигладження народної мови так, щоб вона стала літературною. Вкладка буде висока: 5 гульденів сріблом на рік. Уложено статут і в 1849 спроваджено за 80 рублів перші книжки з Росії, бо своїх тоді ще не було.

А першу читальню й бібліотеку для нашого народу основано на Закарпатській Руси що тоді належала до Угорщини, а саме в громаді Ореабин на Горішнім Спижу (Спишська Земля). Та громада перша запренумерувала собі в 1850 р. газету „Вістник", що виходила у Відні. За її прикладом скоро пішло ще 8 угро-руських і поверх 60 галицьких громад. В тім часі, а саме 1851 р. в Земплині, на Закарпатській Руси, наші сільські школярі грали вже перед інтелігентною публикою дуже вдатно 3-актову комедію Духновича „Добродѣтель превышаетъ богатство."

В Галичині „властивим, першим і майже єдиним проповідником та ширителем руських народних читалень був Наумович." „Просвіта" щойно на підставі свого нового статута, прийнятого на загальних зборах 14. V. 1870, мала відтоді закладати народні бібліотеки й читальні та устроювати відчити й музикально-декляматорські вечерки. Та до 1878 р. народовці зробили дуже маленько. В р. 1874 основано в Коломиї на великім вічу „Общество імени Мих. Качковского." Воно увійшло в життя 1875 р. і тогож року видало першу свою книжечку „Съ Богомъ." Написав її Наумович. В ній в зазив, щоб кождий член „общества" старався заложити читальню в своїй місцевости. Аж під напором руху викликаного Наумовичем збори „Просвіти" з 22. V. 1873 приняли внесок Ол. Огоновського, „щоб поручити Виділови старане около закладания читалень для народу." Аж 1876 р. постановив виділ „Просвіти" візвати читальні до вступу в члени Товариства. В наслідок того й мали записатися тоді до „Просвіти" деякі читальні. Самаж „Просвіта" завізвала нарід до закладання читалень аж в грудні 1877 р. в „Письмѣ зъ Просвѣты", у статті „Чи намъ товаришитись?" В тім органі за роки 1877 і 1878 є всего-на-всего три вістки про заложення читалень: в Домамирчи, Підлужу й Лешневі.

Статути для читалень Головний Виділ „Просвіти" рішився видрукувати аж на засіданні 9 березня (марта) 1880 року.

„Давніше скуплялись Русини для обопільної помочи й просвіти власне тільки в церковні брацтва. Ті давні наші брацтва мали й свої (релігійні) бібліотеки і позичкові та запомогові каси для бідніших членів. Вони удержували й руську школу, декуди й бурсу, деякі мали й свою друкарню для видавання книжок до церкви та братських бібліотек, і взагалі орудували всіми руско-громадськими справами, церковними й світськими." Та коли в 1848 р. впорядковано осібні від церкви світські громади, тоді народ звернувся більше до світщини. Отпим то й сталося, що в рр. 1871—1878 було тільки 14 брацьких читалень, то є 1/13 всіх у Галичині. Брацькі читальні були в Микулинцях, в Годові, в Печеніжині, в Стрільчу, в Колодрібці, в Грибовичах, в Немилові, Стронятині, Лопатині, в Мужилові, в Тисьменици, в Пакости, в Кропивниках та в Підлісю. Решта читалень було громадських або „приватних" (без статутів). Та фактично читалень при брацтвах було більше, хоч і не мали окремих статутів. І так в першій половині 1870-их років до 200 церковних брацтв передплачувало „Науку". З того ясно, що при тих брацтвах були й читальні, де ту „Науку" читали.

Всі ті дані взяті з праці М. Павлика „Про руско-українські народні читальні", Львів, 1887, присвяченій „Незабутній памяти перших будителів галицької Руси-України: Маркіяна Шашкевича, Якова Головацького та Івана Вагилевича."

Отже, як доказує історія, перші були на нашій землі й між нашим народом читальні церковні, парохіяльні, брацькі, закладані нашими гр.-католицькими священиками. Недобре сталося, що допущено до заснічення тих перших читалень. Тепер, в сім тяжкім часі, пора відбудувати ті перші й найстарші наші читальні під опікою катол. Церкви, але відбудувати їх і заосмотрити так, щоб уже ніколи не перестали жити й давати нашому народови правдивий корм душевний. Тоді і лише тоді скріпиться наш український нарід і зможе прямо йти до своєї мети — в сім і будучім житю.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Голоси преси про „Скалу"

„Скала" провірює свої досягнення.

„Українські Вісти" в 100 (138) принесли отсю власну кореспонденцію:

23 квітня 1936 р. відбулися в Станиславові в салі кінотеатру „Варшава" Загальні Збори Т-ва „Скала". — Перш усього загальне враження. Ні знаку оживлення і ентузіязму, якими навіяні кожні збори. Все, що говориться виходить якось мляво, так начеб у них самих не було віри у їхні слова. — Присутні — у подавляючій більшості духовенство. Селян можна почислити на пальцях, тіж, що є, держаться близько своїх пан-отців, мовби боялись загубитися. Самі отці що хвилі то входять, то виходять. Слідне сильніше заінтересування покупками у місті, як ходом нарад. Дивишся на зібраних і маєш враження, що саля — це залізничий вагон, а зібрані — випадкові пасажири, що найшлись у ньому... — Зачинаються наради. Відкриває дотеперішний голова посол др. І. Волянський. Нарікає на важкі умовини, серед яких прийшлось засновувати перші „Скали". Та мимо перепон засновано 187 читалень. Зупиняється дещо на загальній характеристиці роботи в читальнях „Скали", бажає майбутньому Виділові успіхів у дальшій праці... і виходить. — Знаючи відношення п. посла до УПР і УНО, здається нам, що він зі „Скалою" не в повній гармонії. Мається таке враження, що і зі „Скалою" попав він у конфлікт. — З черги організатори „Скали" пп. др. Дуткевич і інж. Зубрицький виголосили дві доповіді: першу — про сучасний упадок моралі та потребу „еклезіє мілітанс", друга — на тему відношення науки до віри. — На відмічення заслуговував ще голос п. дра О. Назарука, котрий перш усього старався опрокинути погляд, немовби „Скала" воювала з „Просвітою". Між іншим навів приклад з життя, що в одній читальні, де головою був священик, висіли портрети Маркса і Леніна та большевицькі написи. Коли він спитав того священика, як той міг допустити до вміщення таких портретів у читальні, то священик відповів, що він не був вже у читальні кілька років, бо читальню опанували комуністи, а його вибирають головою лиш так силою привички. Тому промовець взивав священиків не замикатися в захристіях, йти в народ, а тереном їхньої праці мають бути кат. „Скали", де нема противника, котрий їм вивісивби Леніна. — Нарікав др. Назарук рівнож, що католицькі читальні мало передплачують католицьку пресу..., що ярко свідчить про розмах життя по тих читальнях. — По рефератах мала відбутися дискусія, але її майже не було, бо не можна назвати дискусією вихвалювання того, що сказали верхи. Одинокий дісонанс у ту ідеальну однозгідність і гармонію вніс лиш голос присутного на зборах п. Богдана Катамая, організатора і голови „Ліги Української Католицької Молоді" в Америці і редактора її органу „Українська Молодь", котрий перед місяцем вернув з Америки. Коли промовець говорив про вагу католицької організації, всі присутні з признанням потакували. Колиж п. Катамай торкнувся справи наших церковних відносин на ширшій площині і кинув клич упорядкування відносин у нутрі католицьких організацій, а перш усього навязання контакту з католицькими організаціями, що існують по інших епархіях, та поборення розєднання серед самих наших католиків, деякі з присутних вигуками перервали промовцеві і не дали йому докінчити слова. — Це поведінка тих, що вважали на порядок Зборів. Але серед зібраних бачилось щире одобрення слів бесідника, вичувалося, що промовець порушив проблему, що найглибше торкала тих, що не дрімали на тих зборах. — Відтак слідував вибір нового виділу. Увійшли до нього: Др. Богдан Недільський, як голова, С. Снігурович, др. Перегінець, дир. Мартинець, нот. Голінатий, др. Назарук, о. Луцик, о. Микитюк, о. Гірняк, радн. Барановський і інші. — Присутній.

Примітка Редакції „Нової Зорі": Ми помістили майже всю кореспонденцію до „Українських Вістей", щоб показати яким ворожим духом дише до нас націоналіст, автор того допису. Він якимсь чином вкрутився на Загальні Збори „Скали" і потому фальшиво поінформував українську суспільність про те, що там було. Він твердить, немовби все що говорилося на Загальних Зборах „Скали" виглядало так „начеб і самим промовцям ніяково було говорити, начеб у них самих не було віри у їхні слова." Хто не має віри у те що робить і говорить, чи може виготовити такий докладний звіт, як виготовив секретар організації (котрому прецінь за те ніхто не платить)? Чи хто не має віри в потребу такої організації як „Скала", той може виготовити такий реферат як про узасаднення „Скали" (хоч міг зовсім не зголошуватися з тим рефератом). Думаємо, що тільки злобний чоловік міг написати такий допис як в ч. 100 „У. В." Неправдою є також, немовби ті, що уважали на порядок Загальних Зборів, не дали докінчити п. Катамаєви його критичних уваг. Йому окликами тільки перервано промову, але потому він знов одержав голос від предсідателя дра В. Маковського. При тім і сам предсідатель і др Назарук, що сидів коло нього, виразно і з успіхом заявили тим, що робили оклики, що промовцеви треба дати скінчити. І він дійсно міг говорити, що хотів, а потому одержав вияснення. Дискусія взагалі була дуже цікава і своїм змістом і тим, що її розпочали селяни, а не священики і не світські інтеліґенти. Що ніхто з дискутантів не вигукував пустих і дурних націоналістичних фраз, але всі говорили до річи, побачать читачі, коли оповістимо зміст дискусії. Та саме це мабуть так озлобило кореспондента „Українських Вістей". Розуміємо його вдачу. Та з другої сторони льояльно признаємо, що в його дописі є також правдиві поміченя, нпр. про те, як деякі учасники Зборів то входили, то виходили. Того розуміється не повинно бути на таких важних Зборах. Були й инші хиби в зорґанізуванню та переведенню Зборів, але їх кореспондент „У. В." очевидно не замітив, правдоподібно з недостачі досвіду в таких справах. Та про ті хиби напишемо ми самі зовсім отверто, коли скінчимо містити звіт. В усякому разі напади на „Скалу" в радикальній і націоналістичній пресі се докази, як в инших таборах цікавляться проявами прозябання тої нашої організації і як неприхильні нам люди і струї занепокоєні нею. І се якраз повинно нас заохотити до збільшеної праці для поширення організації читалень „Скали".

Жиди і безбожництво

„Хвіля" ч. 6143 принесла отсю депешу ЖАТ-а:

Предсідник союза рабінів а вищим образуванням в Польщі, рабін др М. Бравде, в розмові з представником ЖАТ'а заняв становище супроти деяких закидів, зроблених Жидам епископами католицької Церкви в останніх відозвах, особливо супроти закиду, немовби Жиди були розсадниками безбожництва. Жидівський нарід — заявив рабін др Бравде, — котрий дав світови віру в одного Бога та найвисші етичні вартости, що випливають з тої віри, сини народу, котрі в обороні тої віри століттями йшли на костир з окликом „Шма Ізраель" („Слухай Ізраілю, Бог, Наш Пан, се одинокий Бог"), не можуть признати слушности видвигненому проти них закидови. Безбожництво не є й не може бути жидівським витвором, бо се суперечне з суттю жидівського духа. Безбожництво перещеплено на жидівський ґрунт ззовні, зі світа західно-европейської культури. Націоналістичні напрямки на переломі віків 18 і 19 й опісля матеріялістично-позитивістичні ідеї в другій половині 19 ст., звязані з розцвітом природничих наук, що потрясли в основах цілою системою релігійно-ідеалістичної людської думки, не були витворені Жидами. Правда, зовнішні впливи зробили з бігом часу певний вилім у світогляді деяких ґруп жидівської суспільности, а передовсім ґрупи образованої в університетах — жидівської інтеліґенції. Безперечно є тут і співвина жидівства; вона полягає на тім, що сильному й систематичному натискови зовнішних напрямків думок на жидівське життя не могло воно таксамо сильно і в пору протиставити свою скріплену свідомість власних цінностей релігійних і моральних. Мали ми в нашій історії добу, заявив дальше рабін др Бравде, коли протирелігійній думці, що напливала ззовні, могли ми в особах Єгуди Галєвія, Садії Ґаона, Маймоніда і цілого ряду геніяльних фільософів протиставити могутних представників жидівської релігійної думки. Повстала тоді як провідна звізда на жидівськім овиді та славна релігійно-жидівська фільософія золотої доби, що оборонила жидівську віру перед усякими розкладовими нападами пануючих тоді фільософічних систем. Нажаль сучасна наша жидівська інтеліґенція мало відпорна супроти впливів західно-европейського безбожництва, але розсадниками безбожництва Жиди не є, вони радше жертва натискаючого на нас безбожництва нежидівської культури. Навпаки, жидівський нарід як цілість був і є дальше розсадником відвічних і незрушимих засад тої віри. Жидівський нарід остав вірний своїй вірі, а завдання жидівської інтеліґенції всперті на власний релігійний світогляд знайти дорогу до віруючих мас нашого народу, — закінчив виводи рабін др М Бравде. (Про сю справу в слідуючих числах „Н.З."—Ред.).

Англійці і санкції проти Італії

Орґан анґлійських консерватистів „Морнінґ Пост" домагається скасування протиіталійських санкцій. На засіданні комітету для закордонних справ консервативної партії Вінстин Черчил заявив, що санкції однако не здержали італійсько-абісинської війни, тільки роздражнили Італію. Особливо посли з полудневої Валії виступають проти санкцій, бо втрата італійського ринку дається болюче відчувати вуглевим округам Валії.

ОСИП НАЗАРУК 44)

ROMA AETERNA

Вічний Рим—Апостольська Столиця

VI. На площі св. Петра.

Якже богато скріплення приносилаб людям така краса біля Божого Дому!

Площа перед нашою церквою Успення Пресвятої Богородиці у Львові має символічне значіння для обидвох головних католицьких обрядів у сім краю: нашого і латинського. Та площа може бути тільки тоді як слід уряджена, коли таксамо гарно булаб уряджена сусідна площа, коло монастиря Домініканів. Бо тільки уявіть собі, якби так по найкращім урядженні нашої площі зачав хто звозити вонючий навіз на площу коло монастиря Домініканів, або напаки. І якби там залишив той навіз на довгі часи... Як тоді виглядалаб та друга площа? Чи бувби там можливий побут — від смороду, хочби не знати які цвіти плекав на одній з тих площ. Запах цвітів втяганий разом з міязмами довго гниючих субстанцій бувби дуже шкідливий.

Річ ясна, що таксамо шкідливо під моральним оглядом ділає на народ невідповідне поведення людей одного обряду, ділає на всю суспільність, згуртовану в церквах обидвох обрядів. Отже католики згуртовані в однім обряді зовсім не повинні тішитися, коли в орґанізаціях другого обряду діється недобре. І провідна верства повинна цікавитися духовими й орґанізаційними справами другого обряду у власнім інтересі. А як є в дійсности? Люди з тих двох обрядів так себе взаїмно „люблять", що провідна верства в обидвох знає здається про Гамілів в Індії більше, ніж про духовість своїх сусідів. Може не правда?

Таксамо гарно надається до прикраси місце перед нашою катедрою в Перемишлі. І там головну ролю требаб дати водограєви, але або одному дуже могутному, або цілому рядови їх, найменше пятьом, з них середний повинен бути найвисший. Все те серед дерев і квітів і живоплотів. Там булоб також чудове місце для різьблених подоб під деревами. Виконання такого або подібного пляну прикрашення тої катедри скріпилоб очевидно релігійність нашого народу в цілій дієцезії, ба в цілім краю.

Та вже дійсно найкраще можна було прибрати площу перед нашим св. Юром у Львові, заки ще значну часть тої величавої площі подаровано польським монахиням, що напроти св. Юра побудували свою довгу як кишка камяницю.

Найтяжше булоб прикрасити площу перед нашою катедрою у Станиславові.

В цілім нашім краю є прегарні площі перед нашими церквами і довкруги церков, з природи без порівнання кращі ніж площа перед церквою св. Петра в Римі. Ба, коли для використання їх краси треба ще праці думки, праці рук і жертви. І все те треба продовжати поколіннями — з думкою про славу Божу. Велика, неймовірно міцна сила поплилаб в наш національний орґанізм з орґанізованої праці зверненої в тім напрямі. І фонди на те знайшлисяб: нпр. можна їх взяти з тих незугарних фіґур з дивоглядними надписами, що в деяких околицях „пишаються" трохи не на кождім загоні поля при самій дорозі і разять часто виглядом покривлених та поржавілих фіґур подоб Спасителя й ріжних святих. Все те свідоцтва не так побожности як індивідуалізму наших людей і браку вдумчивости провідної верстви. Адже вона при усвідомленні собі тої справи моглаб по якімсь часі довести до того, що народ таки зрозумівби, яку красу можна створити в однім місци коштом того, що він творить в богатьох місцях — страшні богомази.

Все залежить від культури думки і від витревалости її пропаґування. Навіть на дійснім багні можна створити прекрасне поле, сади й огороди. Треба

ОПОВИСТКА

Від гр. кат. Митрополичого Ординаріяту одержала редакція „Н. Зорі" до оповіщення отсе письмо:

Ч. 6678/РД. Митрополичий Ординаріят поручає ОО. Душпастирям і Катехитам, щоби в день 12 травня ц. р. відправили заупокійне Богослуження за Маршала Йосифа Пілсудского, коли о це будуть просити Повітові Комітети в тій ціли визначені.

Від гр.-кат. Митрополичого Ординаріяту
У Львові, дня 4 травня 1926 р.
† Іван, Епископ.

Свячене в монастирі СС. Василіянок

Традиційне свячене урядив Комітет будови церкви СС. Василіянок у Львові в неділю 3 с. м. в гарно прибраній салі монастиря, вул. Потоцького 95. На святі зібралися Преосв. Іван Бучко, члени Комітету будови церкви, представники української преси і запрошені гості, разом около 200 осіб. О год. 5·10 Преосв. Іван поблагословив традиційне великодне яйце та інші дари Божі. О. кан. Дзерович привитав всіх присутних та представив справу будови церкви. Пляни будови покищо незатверджені, але Комітет сподіється, що може якось вкінці вдасться добути їх затвердження. Преосв. Іван дякував іменем Церкви тим, що в якийнебудь спосіб причиняються до будови нового Божого Дому та поблагословив їх працю. Після того промовляли: ред. Таранько, о. Застирець, др Копач, о. пралат Куницький та п. Чорній. Підчас свята були гарні танці учениць та роздача вильосованих премій жертводавцям на будову церкви. Крім того переведено ще збірку на церкву. Свято протягнулося серед милої гутірки до год 8·15.

Сумна статистика з Еспанії

Мадритський щоденник „АБЦ" оголосив сумну та поучаючу статистику-білянс діяльности „народного фронту" в Еспанії від 15 лютого до початку квітня с. р. Обрабовано і знищено: 36 костелів, 58 державних і громадських будинків, 72 приватних і публичних підприемств і 33 мешкальних домів. Підпалено і зовсім збурено: 106 костелів, 12 державних і громадських будинків, 45 підприемств і 15 мешкальних домів. В тім часі було 11 генеральних страйків, 169 вуличних замішань, 39 кровавих заворушень, 85 замахів на життя ріжних осіб. Після поліційних даних жертвою діяльности „народного фронту" впало 74 вбитих і 345 ранених.

Україніка

„Ost-Europa", зошит 4, 1936 містить докладний звіт з процесу членів ОУН у Варшаві, широко поясняє, що таке ОУН і до чого зміряє. В тімсамім числі В. Кучабський написав рецензію на французьку книжку „Проблема незалежности України і Франція." Написав ту книжку E. Evain, передмову до неї дав E. Soulier. — В 5 зошиті того журналу поміщене продовження звіту з процесу членів ОУН у Варшаві. — В 6 зошиті представлена діяльність і домагання Українців в Польщі, притім підчеркнено велику активність Українців з Галичини. Дальше поміщено обширний опис вистави демографічно-господарських карт і діяграмів етнографічної України в Берліні.

„Slavische Rundschau" містить в чч. 1 і 2 українську бібліографію. Там знаходимо м. ін. такі позиції: Н. Каганович, Стилістичні особливості пролетарської публіцистики; П. Постишев, Шляхи української радянської літератури і т. п. Які всесторонні геній виростають в тім земнім „раю"! Постишев і література...

„Deutsche Wissenschaftliche Zeitschrift für Polen" ч. 29 помістила статтю І. Лоського п. з. „До історії культурних взаємин між Німеччиною й Україною в 17—19 ст." та статтю М. Андрусяка п. з. „Г. Б. Остерман і його збірки матеріялів до історії Галичини в 19 ст."

„Le Monde Slave" в 3 ч. з 1936 р. помістив рецензію J. Legras'a на книжку В. Лазаревського п. з. „La Russie sous l' uniforme bolchévique". Рецензент поручає книжку Французам, бо в ній можна знайти все, що треба знати про наших (французьких) нових „приятелів." В тій рецензії п. J. Legras спростовує виводи В. Лазаревського щодо Українців. Денікінови закидають, що зле зробив зриваючи з Українцями. Лазаревський старається оправдати Денікіна й каже, що причиною до зірвання було те, що Українці „зверталися на ліво." Рецензент твердить, що Українці тоді зовсім не орієнтувалися на ліво. Рецензент був тоді між большевиками й бачив, як вони втікали перед Українцями. Отже Денікінови — каже — можна приписувати богато заслуг, та що він не вмів передбачувати, сего не дасться збити.

„Civiltá Fascista" ч. І. 1936 помістила статтю Е. Онацького п. з. „Наполеон і проблема української незалежности".

З КРАЮ

В Делятині в парох. чит. „Скала" дня 26.IV. відбулося свячене. О. Парох Золотий посвятив „пасхальні брашна" і поділився свяченим зі всіми гістьми. Присутних було 118 осіб. Підчас свяченого три дівчинки виголосили деклямації. Прибув також зі Станиславова з Головного Виділу Т-ва „Скала" Вп. п. інж. Зубрицький і виголосив реферат. Промовою п. Семена Чорного, скарбника парох. чит. „Скала", і многоліттєвім Їх Ексцеленції Кир Григорію і всему українському народові закінчено наше святочне приняття. По свяченім відбулася забава для молоді. Зазначити треба, що наша читальня від початку свого істнування (1927 р. як парох. чит. ім св. Покрови, тепер „Скала") всі приняття і забави уряджує без алькоголю, причім наш загал переконується і приучується, що можна досить добре і навіть краще забавитися по тверезому як при чарці.

Комунікат

Товариство „Вакаційних Осель" подає до відома, що в сім році висилає тяжтри оселі (дві дівочі та одну хлопячу) до Милування та Коршева, кожну на чотиротижневий побут. Повна оплата від дитини 38 зол. Кошти дороги 10 зол. Обі дівочі оселі виїздять на липень, хлопяча на серпень. Зголошення приймають Управи шкіл. — Родичі дітей обезпечені у Суспільній Обезпечальні повинні вже тепер там зголосити виїзд своїх дітей, бо інакше Суспільна Обезпечальня не покриє коштів утримання на оселях. — Загальні Збори, що відбулися 13 березня ц. р. на внесення дра Цимбалістого порішили звернутися до всеї української суспільности з горячим проханням, щоб вона розуміючи вагу ідеї, для якої Товариство вже 31 років невпинно працює і здаючи собі справу з жахливого безробіття, що тепер панує — була схильна зголошуватися на батьків-опікунів найбіднішої дітвори — фундуючи їй місця на оселі. Зголошення приймає скарбник Товариства інж. Богдан Паньківський, Львів, ул. Чарнецького ч. 26. II. п. — Цю акцію започаткував вже Вп. др Цимбалістий жертвуючи 20 зол. на половину місця, за що Виділ складає жертводавцеві сердечну подяку. — Хто черговий? — В неділю 10 травня буде збірка на висилку дітвори. — За Виділ Товариства: О. Бачинська, голова. М. Ліщинська, секретар.

тільки хотіти і витревало змагати.

На площі св. Марка в Венеції не було мабуть менше горячо як тут. І якраз ся обставина дозволяє безсторонно порівнувати обидві площі.

Та властиво тих двох площ порівнати не можна, бо вони зовсім ріжні, почавши від того, що венецька площа правильний простокутник, а римська оваль. Одначе можна виказати ріжниці між ними і головно ріжниці враження, яке вони оставляють по собі. Площа св. Марка рівна і пуста, тільки домами оточена. На площі св. Петра є величезна колюмнада, є височезний обеліск, є два водограї. Та зате зараз біля площі св. Марка чути присутність моря. А довкруги площі св. Петра і на ній чути розпалені маси каміння. Та очевидно — одна гарна і друга. Тільки якже інакше-інакше!

Вже два роки минули від часу коли я оглядав обидві площі й досі не мав я змоги скінчити опису їх. Коли на тім очевидно мусіла потерпіти докладність опису моїх вражінь з Риму, то може з віддалі простору і часу лучше віддам враження з порівнання обидвох площ. Отже оточена багатьома гарними камяницями й подихом недалекого моря площа св. Марка в Венеції пригадує мені щось таке — читач нехай не здивується — як першу молодечу любов. Вона мов дівчина прегарно прибрана в ріжні краски і десені, легка й усміхнена, в білих муслинах, з синіми очима, з несподіванками на тім морі, що недалеко, бо за першими домами сусідиться з нею. А поважна площа св. Петра в Римі пригадує щасливу подружу любов: коли станеш серед неї, то твоєї уваги не відвертають ріжні гарні доми зі всіх сторін, їх краски і десені, о — ні! Тут вся твоя увага звернена на одну річ: на церкву св. Петра, на найбільший символ вірности людини і людського роду Господу Богу. В світлі тої думки ніщо тут не разить, навіть велика спека, під котрою йдеш так помалу як під фізичним тягарем. Все, все має тут своє поважне значіння і все тут спрямовує твої думки до вірности тій Церкві, що тут репрезентує найбільшу з таємниць: Бога.

Думки про подружжа! Хто їх не мав з мущин? Хто їх не мав з дівчат і жінок?... А де є у нас хочби дві-три свої, глибше обдумані праці про ту важну-преважну справу? І що властиво робила поколіннями провідна верства нашого народу? Над чим вона думала? Що вона оставила по собі? В найважніших справах!

А яка тепер під практичним оглядом найважніша справа в области подружжа? Думаю, що — уникати того, що його може розсадити. А що в часах безбожництва та національних боротьб, розпалених до божевілля, може найскорше причинитися до розбиття подружжа? Очевидно: ріжниця між подругами в поглядах на релігію і в приналежности до ріжних народностей. Отже при заключуванні подруж в сих часах головно треба уважати на те, щоб не було таких ріжниць між будучими подругами, бо інакше з правдоподібністю 99% на сто можна сказати, що згоди в таких подружжах не буде. В дразливій атмосфері й непевности сих часів навіть не може бути, хіба в дуже рідких виїмках. А, як відомо, тільки туман і зарозумілець думає, що якраз він буде тим щасливим виїмком. Отже — увага! Не затроюйте собі самі свого життя, бо досить є в сих часах інших причин, щоб життя зробилося не легким. Навіть в думках про подружжа уникайте стичности з безбожними людьми і з людьми інших народностей. Тоді уникнете великої і тяжкої правдоподібности тягару і жаху життя у своїм власнім будучім домі. А не хочете сего послухати, то побачите, як смакує нерозвага і глупота, тільки — побачите запізно.

Під впливом таких думок перейшов я значну часть камяної колюмнади і мав під нею поважне враження.

Не вільно думати, що символ се маловажна річ! (Далі буде).

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець доконав інавгурації нової палати римських Конгрегацій при базиліці С. Марія на Затибрю.

80-річча уродин Св. Отця припадає на 31 травня с. р. В тім дні Св. Отець вислуховує в базиліці св. Петра понтифікальне Богослуження. Відправить його кардинал Насаллі-Рокка, перший з пурпуратів креованих Піем XI. По Богослуженні Св. Отець уділить благословення народови з балькону базиліки. Потім прийме представників Католицької Акції з цілого світа. У звязку з тим зїздом представників Католицької Акції відбудуться їх спільні конференції для виміни думок про найважніші завдання Католицької Акції.

У Ватикані уконституовався окремий комітет конгресів й інших католицьких маніфестацій у звязку з Світовою Виставою Католицької Преси. Особам, що прибувають на виставу в групах або поодиноко, італійське правительство уділяє зелізничих знижок. Ті знижки важні на переїзд від границі Італії до Риму й на 4 окружні подорожі по Італії.

Пастирський лист проти алькоголізму видав Преосв. Г. Пжездзецкий, епископ седлецький. Вказавши на погубні наслідки вживання алькоголю, Епископ додає: „В Седльцах будують доми для двох родин. Я обчислив, що за гроші видані м. року на алькоголь, можнаб було вибудувати 140.000 таких домів. Вистарчилоб 10 літ, щоб кожда родина в Польщі мала ясне, здорове помешкання.“ З поступом крізи скількість випитого алькоголю побільшується. 1931 р. випито самого спірту 27,739.000 літер, 1935 року випито 30,380.000 літер. Епископ взиває вірних до боротьби з алькоголізмом.

Релігійний тиждень під кличем „Христіянин і теперішні часи“ улаштовано для німецьких католиків у катовицькій дієцезії. Ціллю „тиждня“ було пригадати його учасникам завдання й обовязки католиків в теперішній хвилині.

Кн. Генрих Любомірский, радник Міністерства Заграничних Справ Польщі, зголосив свою димісію і вступив до Чина ОО. Єзуїтів.

В римо-кат. виленській архидієцезії було 1935 р. 1,354 253 вірних, навернулося з лютерачізму 42 осіб, з кальвінізму 3, з православя 2.002, з юдаїзму 17, з інших віроісповідань і сект 27.

Конференція словацьких епископів відбулася в Братиславі під проводом епископа Маріяна Благи. Вона була присвячена головно питанням виховання молоді, справам адміністраційним та харитативній діяльности.

„Апостольська Крудіята Сліпих“ відбулася в Парижі на Монмартрі. На ту зворушливу церемонію прибули сліпі з цілої Франції. Підчас тихої Служби Божої маси сліпих приступили до спільного св. Причастя. Потім сліпий священик при помочі іншого священика відправив торжественне Богослуження. Літурґічні співи виконали також сліпі. На Богослуження прибув апостольський пронунцій кардинал Маліоне.

Катол. фільм про добру пресу накручують в Парижі. Він буде представляти діяльність католицького видавництва у Франції „Дім Доброї Преси.“ Фільм буде називатися „Слово Правди.“

В Лондоні відбувся зїзд католицьких пластунів з цілої Великої Британії. Понад 4.500 пластунів перейшло вулицями Лондону до Вестмінстерської катедри. Там відправлено торжественну Службу Божу.

Відважний епископ. Підчас останнього налету італійських літаків на м. Гаррар в Абісинії 79-літний католицький епископ А. Жаросо, апостольський вікарій країни Галля, відправляв Службу Божу. Хоч кілька бомб пробило дах церкви, він відійшов від престола аж по скінченню Сл. Божої.

Православне епископство в Берліні признано під правним оглядом. Німецьке правительство затвердило епископом тої дієцезії протоєрея Тихона й визначило відповідну площу під будову православної катедри. Та православна дієцезія обіймає цілу Німеччину.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ДЕНЬ 1 МАЯ У ЛЬВОВІ належав до дуже замітних днів. Демонстрація зорганізована соціялістами, була мабуть найбільша, яку Львів бачив. Певну цифру демонстрантів подати трудно. Кажуть, що йшло в поході коло 40 тисяч людей. Переважала молодь. Християн було коло 60%. Транспаренти несли в трох мовах. Демонстрація робила враження, що Львів червоний. Похід відбувся спокійно.

УВЯЗНЕННЯ ЮРІЯ КОЦЮБИНСЬКОГО? До Львова наспіли вісти, що большевики увязнили сина голосного українського письменника, Юрія Коцюбинського. Се той сам Коцюбинський, що засліплений лівими ідеями йшов разом з Москалем большевиком Муравєвом на Київ і брав участь в його здобуттю від української влади для большевиків. Потому довгий час був членом ріжних большевицьких посольств закордоном. А тепер большевики „віддячилися“ йому... Цікаво, коли прийде черга на Чубаря, Любченка й інших „отверженних“ малоросів...

В ВАРШАВІ по високих школах розкинено комуністичні летючки. В них комуністи вихваляють відносини в СССР і протестують проти студентського паломництва на Ясну Гору. Ось що їх особливо пече!

МІЖ ПОЛЬЩЕЮ Й СССР прийшло до виміни кореспондентів урядових аґенцій. До Москви виїхав представник ПАТ-а ред. Гачиньский, до Варшави большевики вислали представника совітської аґенції Тасса ред. Постнікова.

КАНЦЛЄР ГІТЛЄР заявив, що Німеччина не думає нападати на Австрію або Чехословаччину. Німеччина має довершити великих завдань. На те потребує мира. Вона не хоче чужого і домагається від інших, щоб лишили її в спокою.

РОМУНСЬКА ПОЛІЦІЯ викрила комуністичну орґанізацію в м. Силістрії. Увязнено 20 осіб.

АВСТРІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО повідомило офіціяльно правительства Італії, Англії і Франції про закон в справі обовязкової військової служби в Австрії.

ІТАЛІЯ заключила такий договір з Альбанією: Альбанія прийме 300.000 італійських кольоністів на свою територію. Греки протестують проти того, бо дотепер вони кольонізували ті землі в Альбанії.

ГОЛЯНДСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило вибудувати дальші два підводні судна, збільшити число військових літаків і збудувати ще одну летунську базу для воєнних літаків.

ШВЕДСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Зандлєр заявив м. і.: Головна жура середних і малих держав не датися втягнути в комбінації і спори великих держав.

АНҐЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО відмовимо уділення екзекватур др Бене кандидатови на німецького ґенерального конзуля в Лондоні.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ухвалив 531 міліонів долярів на будову нових воєнних кораблів.

КОМУНІЗМ ЗАГРОЖУЄ АМЕРИКАНСЬКІЙ МАРИНАРЦІ. Капітан Пулстин, шеф морської розвідчої служби Злуч. Держав Півн. Америки заявив перед комісією парляменту, що американська фльота сильно загрожена діяльністю переворотних елементів. Контрадмірал Таусіґ заявив, що аґенти Комінтерну стремлять до зміни політичного устрою в Злучених Державах.

НАПАДИ АРАБІВ НА ЖИДІВ в Палестині тривають дальше. Араби нападають головно на самоходи, вози і на пішоходів. Перехід границі для Бедуїнів замкнено.

ЄГИПЕТСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ домагаються, щоб новий король зачекав на обняття влади 3 роки то є аж поки не буде мати 21 літ. Арґументують се тим, що молодий король ще не має досвіду правити державою. А українські націоналісти уважають кождого матуриста здібним рішати найтрудніші політичні питання.

НОВИЙ ЄГИПЕТСЬКИЙ КОРОЛЬ Фарук видав перший свій маніфест. В ньому заявив, що приймає владу і буде працювати для добра єгипетського народу. Король має щойно 18 літ.

ЗАМКНЕННЯ СУЕЗУ — ТО ВІЙНА. Так каже чоловий фашистівський журналіст Гайда. Він пише м. і., що Італія зареаґувалаб на такий крок Анґлії всіми силами. Італійські війська змінилиби фронт і вдарилиб на нового неприятеля у всіх закутинах земної кулі тимбільше, що Італія неізольована.

В НАНКІНІ і його околицях сконцентровано поверх 150.000 жовнірів добре озброєних і еквіпованих. Китайське правительство купує воєнне приладдя, очевидно приготовляється до рішучої боротьби з китайськими комуністами.

В ТОКІЮ відбулася нарада японських міністрів закордонних справ, війни і маринарки. Рішено збільшити японські військові сили в Манджурії з причини концентрації совітських збройних сил на Далекім Сході.

ДОВГОЛІТНОГО ПРЕЗИДЕНТА МЕХІКА Каллєса, лютого гонителя католиків, увязнили і разом з сином депортували.

НОВИНКИ

Філія української ґімназії у Львові урядила шевченківський концерт дня 4-го с. м. Найкраще випали деклямація уч. I кл. Коваля, скрипкове сольо уч. VII кл. Бородієвича і продукції хорів. Тільки програма була забогата і тому концерт тривав задовго.

Свячене „Союзу Українок“ відбулося 3 с. м. в салі „Бесіди“ у Львові. О. Садовський посвятив Божі дари й виголосив довшу промову. Дальше промовляли п. М. Рудницька, голова Рідної Школи дир. Заячківський, мр Дзьоба, пані др Парфанович, пп. Лотоцька, Терлецька й Волощакова. В міжчасі жіночий хор відспівав низку пісень. Дуже гарне враження робили рецитації. На закінчення присутні відспівали національний гимн. У свяченім взяло участь около 140 осіб.

Міністерство скарбу звільнило від мита прилади і препарати, що їх українські освітні установи спроваджують з заграници. Таке звільнення дістала також управа Українського Національного Музею у Львові.

Шкільні вакації зачнуться с. р. 22 червня. Початок нового шкільного року плянують на 3 вересня.

Вибір президента м. Львова відбудеться 14 травня с. р.

Державний педаґоґічний музей має повстати в Тернополі в 1937/8 р.

Незвичайне явище бачили недавно мешканці деяких місцевостей Станиславівщини. На небосклоні появився несподівано вогненний стовп, що по хвилині розійшовся по небі як полярна звізда, врешті перемінився в огненний хрест. Се явище тривало кілька хвилин.

День ліса відбувся недавно в Старих Богородчанах. Засаджено 24 тисячі штук смеречини. У праці взяла участь місцева шкільна молодь з учителями та кількасот місцевих мешканців.

На Волині підчас експльоатації пісковика з Лисої Гори в кремянецькім повіті робітники викрили печеру й коридор високий півтора метра і довгий на 10 кроків. На думку археольоґів та печера походить зперед 500 літ перед Христом.

Лемківський зїзд відбудеться у Филаделфії при кінці травня с. р. На зїзді мають обговорити лемківські справи в Америці і в краю та ухвалити статут орґанізації оборони нашої Лемківщини. Такі орґанізації, призначені для одної спеціяльної цілі, мають дуже велике і добре значіння. Вони особливо потрібні Українцям, бо наші люди люблять всі до всего братися і нічого не виконувати, бо мовляв „зашироко закроїли програму“.

Гумор. — Жертва. — Маляр Базґральський: Сей образ хочу призначити на добродійні цілі. — Дайте його заведенню для сліпих.

Градова туча перейшла сими днями над Живцем. У кількох хвилинах землю покрила кількасантиметрова верства граду. Град був місцями такий великий як оріх.

У Хшанові підчас останніх заворушень убито м. і. українського робітника Василя Романишина.

Виставу закарпатського мистецтва відкрили у Брні на Мораві. Її зорганізували спільно Клюб Приятелів Підкарпатської Руси й Обєднання словянських жінок. З Брна перенесуть виставу також до інших чехословацьких міст.

В Ромунії відбувся річний зїзд учителів середних шкіл. Зїзд рішив домагатися від шкільних властей замкнення всіх приватних меншостевих шкіл, запевнення родовитим Ромунам 75 проц. місць у середних школах та утруднення доступу до державних шкіл учителям недержавних націй.

Австрійське правительство оповістило заборону продавати й кольпортувати всі німецькі та совітські часописи на терені Австрії.

В Будапешті увязнили директора недавно збанкротованого т-ва „Фенікс", Вільгельма Бахмана.

Німецьке міністерство пропаґанди звернулося до населення, головно до жінок, з закликом носити в літі капелюхи тільки з синтетичної соломи, яку виробляють в Німеччині. Хто носитиме капелюх з соломи, спровадженої з заграниці, стягне на себе закид неслухняности владі.

Муссоліні поклав угольний камінь під нову оселю „Апрілія" в полудневій частині понтійських болот.

В Греції обходили торжественно іменини короля Юрія II. З того приводу звільнено з вязниць 200 політичних вязнів.

До французької академії на місце помершого Людвика Барту ввійшов відомий письменник Кльод Фарер.

Сіоністи в Анґлії домагаються від британського правительства зорганізування жидівської армії в Палестині до боротьби з Арабами.

В Еспанії в часі останніх парляментарних виборів спалено 68 костелів. 72 особи погибли в заворушеннях, 300 осіб було ранених.

В мехіканській провінції Вера Круз кількадесять тисяч узброєних людей напало на соціялістичні школи у трьох сільських громадах. Одного вчителя спалили живцем, другому обтяли уши. Хто сіє вітер...

Ювилей бараболі. С. р. минає 450 літ від того часу, коли в Европі вперве засадили бараболю. Зробили се 1586 р. два Англійці, що привезли бараболю з Перу. Споживання бараболі поширилося щойно двісті літ пізніше, коли у Франції запанував великий голод.

Від травня до осени триває тяжкий час для ґазет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

Гумор. — Вихід. — Він: Правда, дорогенька, що ти в тім плащи не можеш іти до театру? — Очевидно. — Я так і думав і тому купив лиш один білет.

Гумор. — Пане, таж ви всіли до товарової вінди! Чиж не вмієте читати? — Успокійтеся, важу 180 кг.

Гумор. — Важна прикмета. — Пані: Не можу тебе приняти до дітей, Марусю, бо ти ще замала. — То нічого, прошу пані, як колись випаде дитина з рук, то не впаде звисока.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Контрольний Виділ „Карпатії", т-ва взаїмних обезпечень на життя у Львові, повідомляє: Декотрі аґенти чужих обезпеченевих товариств поширюють фальшиві вісти, будьтоби „Карпатія" потерпіла втрати у звязку з заломанням т-ва „Фенікс" у Відні. „Карпатія" се самостійне товариство обезпечень. Ліквідація „Фенікса" не має найменшого відємного впливу на т-во „Карпатія" ні на інтереси обезпечених в „Карпатії". Вклади обезпечених в „Карпатії" вповні забезпечені: обезпеченевий фонд „Карпатії", що згідно з обовязуючими законами є під строгою контролею Міністерства Скарбу Державного Уряду Контролі Обезпечень, тепер не лише вповні покритий, але ще має 25% надпокриття понад вимагану законом норму. —Під комунікатом підписані: М. Заячківський, др Ю. Савчак і В. Кузьмович.

Розширено лісту банків, управнених до торговлі заграничними платничими середниками. Те право одержали: 1) Банк Польська Каса Опіки, 2) Американський Банк в Польщі, 3) Міжнародний Торговельний Банк, 4) Ґданський Приватний Акційний Банк.

Поручені листи й пачки висилається за границю так: надавець вручає урядовцеви отворену посилку, урядовець стверджує, чи в посилці нема девіз і прибиває печатку „девізова контроля переведена". Після того надавець сам заліплює посилку. Посилки з заграниці будуть передавати до митних урядів. Коли в посилці буде золото, адресат мусітиме предложити дозвіл девізової комісії.

В Дрогобичі відбулися збори Повітового Союзу Українських Кооператив. В повіті є 96 кооператив, 11 з них не є членами ПСУК. Власних фондів ПСУК має 51.000 зл.

В Яворові відбулася нарада членів контрольних комісій кооператив Яворівщини.

Кооперативу „Єдність" в Олешицях узнала дирекція РСУК організаційно-інструкторським і торговельним осередком для кооператив любачівського повіту.

В Боську, пов. Сянік, відбувся торжественний обхід 10-ліття місцевої кооперативи „Поміч". Реферат виголосив делеґам РСУК зі Львова. І на Лемківщині ширяться зрозуміння ваги кооперативного руху.

Молочарська нарада відбулася в Луцьку у прияві делеґата Маслосоюзу зі Львова. Відділ Маслосоюзу в Луцьку обєднував 1935 р. 7 районових молочарень і 51 сметанкових збірень. 2.189 доставців доставило 4.786.133 літрів молока. Вироблено масла 208.607 кґ., виплачено доставцям молока 431.514 зл. Молочарська кооперація на Волині мимо всяких перепон розвивається добре.

Золото втікає з Франції. Корабель „Ганса" забрав з Гавру 44 скрині золота вартости 44 міл. франків. Той ладунок призначений для Злуч. Держав Північної Америки.

НОВИНА!

Вийшли **дві політичні брошури** Дра ОСИПА НАЗАРУКА

ЕРЕМА КАЙ АНОНІМА стор. 126

Зміст: 1. УНО й УНДО на тлі волинської справи.—2. Ерема кай анонїма.— 3. Гамаксойкак. Про теперішний стан кристалізації української нації. — 4. Пурана пітьми, пристрасти й дурноти.— 5. Рибалка Панас Крутьвус. Про головного ідеольога ундизму С. Барана на тлі історії УНДА.

ҐОҐИ І МАҐОҐИ сторін 128

Зміст: 1. Антонів огонь. — 2. Ґоги і Маґоги. Спроба аналізи сучасних українських партій.—3. Тартарен з Тараскону. Спроба характеристики і пояснення смішної психічної вдачі української ліберальної інтеліґенції.

Ціна кождої брошури зокрема 50 сот., обох разом 1 зл. З порученою пересилкою 1.55 зл.

Висилається за попереднім надісланням грошей на адресу: Адміністрація „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2. І. п.

Для католицьких бібліотек

Найцінніші в кождій бібліотеці не так книжки, як повні річники добре оправлених ґазет. Найцінніші вони тим, що в повних річниках ґазет найвиразніше видно життя зі всіми його струями і зі всім, чого життя вчить. Тому заосмотрюйте католицькі бібліотеки в річники католицьких ґазет! Гарно оправлений річник „Нової Зорі" коштує 20 зл., „Правди" 9 зл. Річник „Нової Зорі" без оправи 15 зл., річник „Правди" без оправи 5 зл. Висилається тільки по надісланню готівки.

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляри амер. 5.29—5.32, дол. канадійські 5.25—5.29.

Нім. марка 1.37 — 1.40, фр. франки 34.92 — 35.08, шв. франки 172.50 — 173.50, фунти стерлінги 26.20 — 26.42, австр. шілінги 98.00 — 99.00 чеські корони 18.90 — 19.25, рум. леї 32.00 — 33.00, ліри 32.50 — 34.50.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 5. травня ц. р. кооператиам платив за:

1 кг. масла дес. без опакування	2.35	зол.
1 кг масла дес. експорт. з опакув.	2.40	„
1 л. молока	0.15	„
1 л. сметани	0.75	„
1 к. яєць	2.45	„

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло і яйця удержана, на молоко слаба.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 21.IV. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Молоді кури І. кл.	1.05 зол.
Товщеві качки І. кл.	1.25 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: „Мазур".
КОПЕРНИК: Панове в циліндрах.
МАРУСЕНЬКА: Чорні очі.
МУЗА: Капітан Блюд.
ПАКС: Недокінчена симфонія.
СТИЛЕВЕ: Останні дні Помпеїв.

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— вол., 1/4 стор. 90·— вол., 1/8 стор. 45·— вол., 1/16 стор. 25·— вол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— вол., 1/4 стор. 140·— вол., 1/8 стор. 70·— вол., 1/16 стор 35·— вол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, неділя, 10 травня 1936. Ч. 34 (933)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон, чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ощ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Італійські війська заняли столицю Абісинії.

Агенція Ройтера депешує з Аддіс Абеби: Дня 5. V. о год. 4 попол. місцевого часу італійські війська вступили до Аддіс Абеби. Англійський посол в Абісинії сер Сидней Бартон повідомив англійське правительство про вступлення італійських військ до столиці Абісинії і додав, що 5 с. м. о 4 год. попол. сильні відділи італійських змоторизованих військ перейшли коло англійського посольства в напрямі центру міста. — На головній площі вішають зловлених грабіжників міста.

Промова Муссолінія. — Велика радість в Італії.

В день заняття столиці Абісинії Муссоліні виголосив промову в Римі до безчисленної товпи народу. В ній повідомив італійців і весь світ про те, що італійсько-абісинська війна скінчена. Муссоліні говорив дальше: „Абісинія італійська де факто, бо її заняли італійські війська... та італійська де юре, бо її здобули римський меч і римська цивілізація. Вона тріюмфує над тисячлітною жорстокістю, варварством і невільництвом. З абісинським народом вже заключено мир. Ніяка сила на світі не зможе відібрати Італії овочів побіди." В Римі і в цілій Італії панує небувале захоплення. Вулицями міст переходять відділи війська і фашистівські організації та співають революційні і патріотичні пісні.

Мурінська „мораль" Лейбур Партії.

З Лондону доносять: Вступлення італійських військ до Аддіс Абеби викликало великий рух в кругах Лейбур Парти. На надзвичайнім засіданні однодушно принято резолюцію. Вона стверджує м. і., що „інвазія в Абісинії становить загрозу для Союзу Народів і будучности цивілізації". Лейбур Партія думає, що не можна позволити Італії на збирання овочів її брутальної, нелеґальної напасти. (Але нпр. інвазія большевиків на територію України серед найстрашніших жорстокостей не становила в очах Лейбур Партії загрози для цивілізації... — Ред. „Нов. Зорі").

Міністр війни на чолі 50.000 бунтівників.

З Лондону доносять: „Дейли Експрес" подає цікаві подробиці виїзду цісаря з Абісинії. Коли цісар був ще в Дессіе, війська його збунтувалися, а на чолі бунту мав стояти сам міністр війни! Гайле Селяс'е не міг знайти навіть самоходу, котрим міґби удатися до Аддіс Абеби так, що подорож до столиці відбув на мулі. (Коли так, то виїзд його зовсім оправданий).

В найтрагічнішій формі.

Бувший міністр заграничних справ Великої Британії Гор заявив з приводу упадку Абісинії ось що: „Те, чого я боявся, сталося і то в найтрагічнішій формі. Поминаю проблему добра і зла в африканськім конфлікті. Перед нами факт, що нова Італія сильніша від старих. Та найбільш жахливим моментом в тій справі була слабість Великої Британії. Ми не повинні брати на себе зобовязань, котрих не можемо виконати. Гадаю, що надійшов час, виразно сказати світови, котрі з міжнародних справ уважаємо за такі життеві для нас, що будемо за них боротися. Отже на мою думку життевий інтерес Великої Британії се нетикальність Голяндії, пристаней і каналу Ляманш. В инших справах В. Британія повинна заявити, що займе супроти них становище в хвилі, коли ті справи стануть міжнарод. проблемами."

Москва і балтійські держави.

Недавно були в Москві шефи ґенеральних штабів Литви і Лотви. Сей побут дуже симптоматичний. Се знак близьких взаємин між СССР і Балтійськими державами. Вони затрівожені німецькими збройоннями на Балтику. Тимбільше, що німецько-англійське морське порозуміння дає Німеччині вільну руку на Балтику і в прибалтійських справах. Вплив Німеччини в тім районі зростає. Отже малі прибалтійські держави шукають охорони в СССР. Так пише французька преса. (Як скінчиться та „охорона", легко собі уявити).

Боротьба з комунізмом — місія Японії.

Японська аґенція Домеї звідомляє: Міністр закордонних справ Ґірота заявив журналістам, що японська закордонна політика спирається на маніфесті цісаря з 1932 р. Завдання японської закордонної політики: упорядкування взаємин з Китаєм, Злученими Державами Півн. Америки та боротьба з комунізмом. (Не хочуть християнські держави піднятися боротьби з безбожним комунізмом, то переведе ту боротьбу Японія, — але й пожиток з тої боротьби забере вона).

Стан засівів у Польщі.

Головний Статистичний Уряд подає, що друга половина березня с. р. була назагал тепла і сприяла розвиткови озимин. Зате спад теплоти в першій половині цвітня с. р. загамував розвиток озимин і ярих родів збіж. Приморозки не наробили шкід ні в засівах, ні в садах. Вогкости в землі досить. Стан засівів гарний. Засіви пшениці і конюшини поправилися. Стан конюшини в Познанщині низше середного в порівнанню зі станом в березні с. р. В ямах і кіпцях зіпсулося коло 6% бараболь (в минулому році 10%). В західній Польщі великий брак паші, бараболі і зерна на весняні засіви. Бракує паші також на Виленщині.

Сільні дороги через праліс.

Будова доріг у пралісах Ґран Чака (полуд. Амер.) стрічала дотепер трудноші. Рістня пралісу переростала асфальтові дороги і нищила їх. Треба було разураз направляти дороги. Тепер інжиніри придумали спосіб: додають сіль до асфальту. На соли не можуть рости ніякі ростини і вже виключене переростання асфальтового шляху. Таким чином в тій пущі вперве появляться трівкі дороги.

Сотик не завадить, а в біді порадить, каже наша пословиця, тому складайте свої ощадности в

КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

КРІПАЦТВО В СССР

На основі звітів німецького посольства в Москві.

Кріпацтво се був найтяжчий рід поневолення селян. Кріпак і його родина були всеціло власністю свого пана. Він міг зробити з ним, що хотів. Пан міг вживати кріпака і його родини до всякої роботи, у всякім місці й у всякім часі. Він міг переселяти кріпака з одного свого маєтку до другого. Він міг карати кріпака. Кріпак не мав ні своєї власної землі, ні свого власного господарства, ні взагалі ніяких прав. Словом: кріпацтво майже не ріжнилося від невільництва — хіба назвою.

В культурних краях з кріпацтва вже нема й сліду. Його там давно знесено. Найдовше вдержалося воно там, де культура стояла на низькім степени, або де її зовсім не було.

І в нас, у Галичині, було колись кріпацтво. Та його вже давно не стало. Його знесено при кінці XVIII ст., коли наш край перейшов зпід Польщі під Австрію. Австрія зразу замінила була важке кріпацтво на лекшу панщину, котру в 1848 р. зовсім знесла. Від того року галицький селянин став вільний.

На Великій Україні, котра по упадку старої Польщі перейшла була до Росії, кріпацтво вдержалося аж до 1862 р. Тоді скасовано його і там. Отже 80 літ пізніше, як скасовано кріпацтво в Галичині, і 15 літ після того, як в Галичині знесено вже й панщину.

Як бачимо, Росія вдержувала кріпацтво на українських землях найдовше. Бо Росія се держава, що зі всіх держав Европи весь час найбільше гнобила свої народи соціяльно, політично й національно. Те гноблення стало другою натурою Москалів. Ним пересяклі наскрізь всі Москалі, від найправіших починаючи і на найлівіших кінчаючи. Що воно так, свідчить про се наглядно Росія у всіх її видах: б. царська, б. республиканьско-демократична і нинішна „соціялістично-советська".

Особливо наглядно виявляє московську гнобительську вдачу нинішна „соціялістично-советська" Росія. Бо вона гнобить свої народи куди більше, ніж навіть б. Росія царська.

Що се так, про те наглядно свідчить Україна. Ще ніколи царська Росія не гнобила Україну аж так жорстоко, як гнобить її тепер Росія „соціялістично-советська". Бо навіть за царя істнували на Україні українська національна преса, українські національні товариства, українські національні діячі, а тепер їх там зовсім нема. Все те нинішна „соціялістично-советська" Росія знищила. Таксамо ще ніколи царська Росія не винищувала так українського народу фізично, як винищує його тепер „соціялістично-со-

ветська" Росія. Бо ще ніколи за ніякого царя не вигибав український нарід такими великими мільйоновими масами, як почав вигибати за большевиків.

Зокрема нинішна „соціялістично-советська" Росія відноситься різко ворожо до селян. Вона позбавила селян всіх тих прав, які їм признавала була вже навіть Росія царська. Вона **привернула знов кріпацтво.**

Вже в попередній статті згадали ми, що большевики відібрали селянам землю і завели на селі т. зв. колективізацію. Суть колективізації в тім, що большевики з відібраної селянам землі потворили великі большевицькі фільварки і примушують селян працювати за нужденне прохарчування, а всю решту зібраних плодів забирають для держави.

Є два роди тих большевицьких фільварків: 1) т. зв. советські хозяйства (совхози); вони на Україні називаються: радянські господарства (радгоспи) і 2) т. зв. колективні хозяйства (колхози), на Україні: колективні господарства (колгоспи). Оба ті роди большевицьких фільварків ріжняться між собою тим, що совхози (радгоспи) се виключна власність держави і весь дохід з них забирає держава, а колхози (колгоспи) се ніби спільна власність цілої громади, дохід з них йде на удержання громади, одначе **тільки та решта**, що остане по відданню державі наложеної на громаду обовязкової данини.

Крім совхозів і колхозів є ще в СССР останки приватних господарств, які одначе большевики з кождим роком чимраз більше ліквідують.

Якже представляється та большевицька совхозна і колхозна господарка? Як живеться селянам в совхозах і колхозах?

Відповідь на сі питання подають згадані в попередній статті звіти німецького посольства в Москві, переповіджечі в лютневім зшитку часопису „Ost-Europa".

Отже передовсім ті звіти стверджують, що земля в СССР і на Україні крие в собі найбогатші господарські розвоєві можливости. Та ті можливости нині ще далеко-далеко не використані.

Як сказано вище, большевики з відібраної селянам землі потворили великі фільварки і на них примушують селян працювати. Всіми тими фільварками управляють большевики з одного осередка, з Москви. Така централізація в сільськім господарстві не виходить одначе на користь тому господарству. Бо вона вбиває всяку приватну ініціятиву і підприємчивість. Крім того для управи тими фільварками істнує величезний адміністраційний апарат — ціла армія урядників, наставників, „спеціялістів", „керманичів" ітп., що живуть з тих фільварків. Се великий тягар для всего сільського господарства СССР.

Що торкається „рентовности" тих фільварків, то вона представляється так: держава, забираючи в колхозів їх збіжжа, числить їм по цінах **передвоєнних** (1 до 1½ рубля за пуд себто 16 кг.), але продає відтак по **нинішних** цінах хліба (20—30 рубл.). Себто большевики, забираючи селянам збіжжа, числять його 20 до 25 разів дешевше, ніж те збіжжа варт і ніж самі те збіжжа відтак продають. Так большевики немилосердно використовують селян! Се очевидний рабунок.

Таке ограблювання селян в комуністичних колхозах не могло, розуміється, остати без наслідків. Колхози почали занепадати. Щоб не допустити до повної їх катастрофи, большевики в останних двох роках позволили в колхозах творити т. зв. артілі, себто позволили, щоб селяни в колхозах виділили собі частину землі з колхозної й господарили на ній індивідуально. Та все таки та земля не є їх приватною власністю. Тай при великім обтяженню селян працею в колхозах для праці в артілях майже не лишається вільного часу.

„Впряжений в централістично-бюрократичну систему управи — читаємо — без фактичного права колективу на самоозначення не може колхозник розвинути ніякої власної ініціятиви ні навіть спільницького життя в дусі давної артілі. Поодинокий член зовсім привязаний до колхозу. Його приватне господарство і його знаряддя, що в біднім животінню в його одиноким „добробутом", належать до нього тільки так довго, як довго остає він в колхозі. Бо в практиці виключення з колхозу означає засуд на жебрацтво. Бо виключений з колхозу не має ніякої посвідки приналежности і тим самим на основі закона з 17. III. 1933 р. не може ніде дістати праці. Загроза виключення з колхозу се натиск, котрий однаково приневолює колхозника до праці як завдавлює в нього всякий свобідний вислів думки, а котрого часто місцеві функціонарі самовільно надуживають. Під гнетом щодень нових заряджень, котрі спадають на селянина і мають вигиснути з нього найвищу міру праці, життя на селі заняте тільки журбою за хліб насущний. Безрадісности і неспокови того тяжкого і нервуючого істнування треба приписати також зростаюче і **незвичайно велике зужиття алькоголю на селі**, з якого держава тягне поважну користь (прихід з монополю спіритусу виносить на 1936 р. 6 міліярдів рублів!).

Отсе **насильство** над селянами, що в новочасній формі знов **привернуло давне кріпацтво**, означає заразом **кінець російського селянства**, котре перетрівало довгі століття, замінюючи російського селянина в „колхозника" а в дійсности в **„колхозного наймита."**

Селянська **хата** втратила своє давне значіння осередка селянського життя. Вона служить іще тільки як місце до спання для **родини** ослабленої в своїй звязи. Ріжні часи і місця праці в колективі, віддільні винагороджування поодиноких членів родини й особливо також праці жінок утруднюють ведення спільного домового господарства й ослаблюють повагу голови родини.

Також **вигляд села** зміняється. Будують нові часто зовсім примітивні колективні приміщення тоді, як валяться не тільки хутори заслання селян але часто вражають запущеним виглядом також доми членів колхозів, бо нема часу, матеріялу й часто також інтересу для їх направи. Так в села, в котрих **велика частина хуторів стоїть пусткою і валиться.** Як подає совітська статистика, в рр. 1928—34 просто зникло понад 5 міліонів селянських хуторів, з чого тільки 3-4 міліона припадає на колишні господарства кулаків (=заможних селян). В 1935 р. було ще тільки 20 міліонів хуторів, з яких 16 міліонів сколективізовано. Самостійні селяни, з виїмком Західної і Північної Росії, де колективізація не поступила ще так далеко, не мають уже, що торкається сільського господарства, ніякого більшого господарського значіння; вони не вступають до колективу тому, бо можуть заробити в близьких містах, фірманкою і т. п. Половина самостійних селян не має нині ні коня ні корови.

Наслідки того **знищення** давного селянства видно нині не тільки в упадку селянського змислу, селянського хисту і селянського мистецтва, в занепаді релігії і селянських обичаїв, але також в сильнім проникненню большевицького міського думання, що на селі виявляється **розкладом.**

Річ ясна, що те знищення давного селянства й ослабення селянської родини має великий вплив на природний приріст населення. **Число уроджень зменшується...** Труднощі виживлення, тяжка праця жінок також в технічних ділянках, поширення незнаних давніше на селі способів проти запліднення і згони плоду змінили відому з приповідки дітерадісність російського селянства і його духове наставлення до дитини... Так в рр. 1926—28 населення СССР зростало річно о яких 2·4%, а в рр. 1929—33 приріст виносив уже тільки 1·7%".

Таке тепер положення селянства в СССР і на Україні.

Як бачимо, те положення в суті річи не ріжниться від положення, в якім селянство жило за часів кріпацтва. Бо як за часів кріпацтва селянин був прикріплений до маєтку пана, так тепер він прикріплений до т. зв. колхозів. Як за часів кріпацтва селянин не мав нічого свого власного, таксамо і тепер не має він нічого свого власного. І як за часів кріпацтва селянин мусів працювати тяжко не для себе, але на свого пана, таксамо і тепер селянин в СССР і на Україні мусить тяжко працювати не для себе і своєї родини, але передовсім на большевиків, котрі живуть по містах і по жнивах забирають в селян їх працю на податки.

Та є й деякі ріжниці між положенням селян в Росії і на Україні за часів кріпацтва і між їх положенням нині в СССР й УСРР. За часів кріпацтва пани не руйнували зовсім церков по селах та не позбавляли своїх кріпаків тої великої розради, яку кріпаки знаходили в своїй важкій долі в домах Божих і в голошенім у них слові Божім. А нині большевики не тільки що закріпостили селян фізично, але намагаються вирвати їм і ту останню потіху, яку ще дає їм релігія і Церква. І ще є одна ріжниця. За часів кріпацтва не всі пани обходилися з кріпаками неполюдськи. Були пани, котрі дбали про своїх кріпаків й у котрих кріпакам поводилося богато краще, ніж тепер поводиться кріпакам в соціялістично-советській Росії.

РАДІО

Радієва виставка в Берліні. Велика німецька радієва виставка в Берліні буде уряджена в біжучому році в часі між 26 серпня і 6 вересня. Цей термін усталено з огляду на Світові Олімпійські Змагання, що відбудуться в тому ж часі в столиці Німеччини. Сотки тисяч туристів, які прибудуть на Олімпіяду, напевно схотять побути в Німеччині ще кілька днів. Вони зможуть скористати з нагоди і відвідати цікаву виставку, яка дасть можливість зорієнтувати ся, як виглядає тепер німецька радіофонія, як під оглядом технічного вивінування надаючих станцій, так і під оглядом продукції голосників. Це буде Міжнародня Виставка. Треба зазначити, що серед експонатів знайдуться цікаві винаходи з останніх часів з ділянки телевізії.

Засіб на радіохижаків. Молодий словацький інжинір винайшов, як подають, інструмент, при помочі якого легко можна вилапати всіх радіохижаків. Заряд чехословацької почти має нібито використати цей винахід для боротьби з радіохижацтвом. Однак ця відомість, принята радієвим світом з усміхом недовіря, пригадує подібну історію, яка трапилася кілька літ тому в Англії, а саме, коли англійська радіофонія вислала на дороги Англії таємничий замкнений самохід, вивінуваний нібито в апарати викриваючі радіохижаків. В дійсності цей самохід був порожній. Однак моральне ділання тої грізної заповіді було таке велике, що ряд радіохижаків добровільно зареєстрував свої радієві апарати.

Реорганізація великої орхестри в Римі. З огляду на те, що в музичній програмі радія переважали останнього часу трансмісії з опер, натомість симфонічних концертів було дуже мало, звільнено дві найбільші орхестри: в Турині і Римі. Одночасно оголошено конкурс для кандидатів з метою організації нової симфонічної орхестри для радіостації в Римі. Припускають, що причиною майже щорічних реорганізацій радієвих орхестр в Італії є бажання утримання їх на як найвищому рівні при помочі притягнення найкращих артистичних сил.

Заборона публичного вживання радія в Італії. Новий королівський декрет забороняє власникам радієвих апаратів та урядовцям публичних інституцій уживати голосників на майданах і вулицях. Трансмісії на відкритому воздусі з подій або промов державного значіння, вимагають кождоразового дозволу префекта на підставі уповноважнення Мін. Преси і Пропаганди.

Курс телєвізії в Парижі. Центральна Радієва Школа в Парижі зорганізувала перший у Франції курс телєвізії. Друга серія викладів розпочалася 15. IV. б. р.

Апарат для міреня уподобань слухачів. Технольогічний Інститут у стейті Масачузет (Америка) сконструував апарат, який може бути сполучений з радієвим приймачем і реєструє час включення і виключення приймача та стацію, на яку він наставлений. Доконано вже проб з 1000 приймачами в приватних домах у Бостоні і його околицях для окреслення, якої програми слухають люди з ріжних кругів. Стверджено напр., що в год. 18.00 група з річним доходом понад 500 дол. слухала денника, група з середнім доходом джезової музики, а найнижча група (нижче 240 дол. річного доходу) мельодрами. Симфонічна орхестра була три рази популярніша в найвищій групі. Кількість слухачів у поодиноких днях тижня також ріжниться: найбільше слухало в неділю, потім у середу, потім у четвер, найменше в второк.

Гук Ніяґари через радіо. 20 вересня б. р. з заповідю, зголошеною на Радієвому Конґресі в Парижі, нададуть з Америки перший світовий радієвий концерт, який трансмітуватимуть всі радіостації світа. Сей концерт має складатися з типово-американської народньої музики і тривати ме пів години. Яко заповідь цього концерту, Американці нададуть акустичний фрагмент, а саме утривалений на кружку гук знаменитого водопаду Ніяґари. Цим сигналом буде закінчений сей перший світовий концерт американської музики.

ПЕТЛЮРА

Політичний некрольог.

В українській пресі появилися вістки й закличні, з яких видно, що деякі наддніпрянські емігранти роблять в Галичині підготовку до того, щоб тут вкорінити культ Петлюри. Видно також, що до тої роботи далися втягнути і команда галицької організації „Лугів." Перед вирішенням такої справи, як те, який вір дівча класти перед нацією, треба основно застановитися і розважити все, що промовляє проти того і за ним. На гадку на бадяй такої справи постановити не вільно, бо невідповідно вибраний культ може страшенно відбитися в будучности з тої простої причини, що які вірці ми ставимо перед нашу молодь, таку нашу і виховаємо. Містимо наперед в деякими пропусками статтю покійного проф. С. Томашівського, нашого найбистрішого історика, печатану свого часу в „Українськім Слові" й опісля в книжці „Під колесами історії." Нашу думку в тій справі висказмемо незабаром. — Ред. „Нової Зорі."

I.

Як індивідуальність — він людина убога. Освітою — звісний у старій Росії тип семінариста, якому прийшлося глядати хліба поза Церквою. Після маловначної спроби на науково-історичнім полі, він став професійним канцеляристом, забігаючи т. ск. від свята в журналістику, без якогонебудь значнішого успіху. Його раніші статті, пізніші промови, маніфести, дипльоматичні накази і т. ин. вражають, окрім вузонької освіти, ще й убогістю думки та примітивністю форми. Одинокий голосний виступ його на письменницькому поприщі — то його становище в „Украинской Жизни", з приводу вибуху світової війни. Там став він всеціло на російськім державнім становищі та — під оплески московських націоналістів усякої масти, від Меньшикова й Мілюкова до Алексинського й Бурцева — заявив: „Українці сповнять чесно свій обовязок супроти держави!" В цьомуж дусі „У. Ж." велася до кінця, відсуджуючи від чести й віри всі ті українські кола, які орієнтувалися по иншій політичній лінії.

Нагорода не минула його. Він заняв добру посаду у всенно-гуманітарній організації Земського Союза, при армії югозападного фронту. На цьому становищі мав він нагоду увійти в контакт із військом, і це була його одинока кваліфікація, щоб одержати з рук Центральної Ради секретаріят по військовим справам та щоб відкрити у собі притаєне досі звання на генераліссимуса всіх военних сил України. Тут очевидно треба й глядати психольогічного пояснення гетьманської (чи, як опісля з тактичних мотивів прийшлося назвати — отаманської) амбіції Петлюри.

Насуваються на думку історичні постаті ріжних „революційних" полководців: Вільгельма Оранського, Хмельницького, Кромвеля, Наполеона...—всі справжні вояки по професії; Вашінгтон, Гарібальді... вояки дилетанти, які одначе мали за собою серіозну школу военної практики.

Щож дало Петлюрі моральне право посягти по найвищу військову владу? Чому українське громадянство задовольняло цю амбіцію за цілі чотири роки бачило в Петлюрі олицетвореного генія узброєної України? Відповідь на ці й їм подібні запити хіба у сфері психопатольогічних загадок. Бож за весь час свойого начальства не виявив він найменших признак справжнього всяцького духа, військової організаційної здібности, не згадуючи навіть про який небудь стратегічний талант, або хочби деякі прикмети военної практики. Навпаки, всі обєктивні свідоцтва про мілітарну діяльність Петлюри стверджують одноду шно повну ділову нікчемність (в значінні: „нічтожність" — Ред. „Н. З.") головного отамана, теоретичну некваліфікованість і практичну нездарність... Скілько-то всякого военного добра опинилося в руках Петлюри у грудні 1918! Европу можна було ним завоювати; та що з цього остало? Ось вам одна з головних причин сьогоднішнього становища України.

II.

Коли з вибухом мартівської революції антанта підняла всі можливі зусилля, щоб не тільки удержати Росію у війні, а ще збільшити її военну енергію проти центральних держав, тоді Петлюра (можливо ще в характері урядника Земського Союза, та в кождому разі в характері українського генерального секретаря для военних справ) увійшов у якийсь контакт із другорядними французькими агентами, які не жаліли ні заходів, ні грошей, щоби піддержати зломаного военного духа, та оставав в інтимних зносинах із ними. У звязку з цим він розвинув горячкову пропаганду, щоб український народ воював безпощадно до загину за „цивілізацію", себ-то за Францію, Вільсона, Бразилію, Китай, Костарику, Ліберію і їм подібні високо-культурні цінности. В цій політичній службі мабуть прийшов до самосвідомости ще инший утаєний доси талант Петлюри: він почув себе здібним до ролі Кавура, Бісмарка, тощо...

Та прийшов момент, коли Центральна Рада рішила — поруч московських большевиків — піти на переговори з центральними державами й заключила берестейський мир. Тоді Петлюра, згідно з волею своїх патронів, уступив із уряду, та ждучи остаточної перемоги „цивілізації", почав творити се, що приходиться називати петлюрівською легендою серед народу. Без сеї легенди повстання проти Гетьмана булоб певно не вдалося. Для темних мас — основа кожної легенди ірраціональна, чим більше романтизму в ній, тим краще для тих, що її сіють; натомість інтелігенція, без якої жадний політичний рух неможливий, потрібує бачити якийсь позитивний скелет у цій легенді.

* * *

Такий кістяк складений був дуже швидко; ним заопікувався Український Національний Союз з Винниченком на челі: „Антанта — мовляв — визнала вже у принципі державну самостійність України; що не не сталося досі по всій формі, цьому винні: берестейський мир, Німці і Гетьман. Якщо скинемо цього, проженемо тих та подремо берестейський трактат (знаете, що йому закидувано? Це, що він не анектує, разом з Холмщиною, ще й Галичини, Буковини й Угорської Руси!), тоді до всяких соціяльно-демократичних благ антанта додасть нам одну соборну самостійну Україну, від Тиси по Кубань (reservatio mentalis: з Петлюрою і Винниченком в ролі диктаторів)." Така-то легенда, в якій не було ні зерна правди, була поширювана 1918 р. з усією безсоромностю демагогії.

На часи цеї підпольної діяльности паде й ідейна метаморфоза Петлюри: обовязок супроти матері-Росії замінив він обовязком супроти неньки-України та виринув, як представник безоглядно українського сепаратизму й невгамованої ненависти до Росії. Я не беруся розшукувати психольогічних мотивів цієї переміни, можу тільки вказати факт, що ця еволюція сходиться докладно зі становищем Франції до большевицької Росії (запамятайте собі: до большевицької тільки!).

* * *

Легенда й інтрига працювали, як знаємо, енергійно. Політичні обставини склалися для неї корисно. Я думаю, що колиб кінець світовій війні був пів року пізніше, вся ця агітація булаб скоро виявила своє правдиве обличчя й моральну стійність; брехня, як звісно, має короткі ноги. Та сталося інакше, на нещастя України та на вічну памятку по героях легенди. Петлюра й тов. висадили у воздух молоду, по століттях щотілько воскреслу українську державність та кинули Рідний Край в божевільну, деструктивну анархію, якій покласти сякий-такий кінець прийшлося — о сороме! — московським большевикам. Обіцяні блага й ласки, знаємо в що перемінилися, та мабуть не богато з тих Українців, які тоді зловилися були на легенду, знає, що якраз антанта, разом із Францією, була противна українському повстанню 1918 р. й рішучо перестерігала його організаторів проти цього кроку, бажаючи заховати покищо status quo з Гетьманом і Німцями (Німеччина навіть формально зобовязалася, умовами перемиря, не виводити своєї армії з України). Я не знаю, чи Петлюра здібний сьогодні уявити собі правдоподібний хід українського життя, і взагалі східно-европейських відносин, якби status quo був удержаний, та чи він може бачити ріжницю між тою можливістю і сьогоднішньою дійсністю на Україні; якщо так, то й тоді придумав би: для нього більшої моральної кари.

III.

Східно-европейська політика Франції (Со з цілої антанти вона тільки одна мала й має якусь політику в цьому напрямі) після перемоги хиталася ще довший час; вона лічилася з ріжними можливостями та лише поволі і згодом обставини привели її до цього, щоб ототожнити свої політичні інтереси з польськими. На цьому полі Петлюра не йшов за своєю уявленою покровителькою; він радше біг попереду неї. Все таки нема сумніву, що між французькою орієнтацією Петлюри з 1917—1918 і польською з 1919—1920 є очевидний органічний звязок. І якщо прогнаний сьогодні з Польщі, опиниться він завтра на французькій Рівієрі, щоб споживати у затишку панем бене меренцієм, то це буде просто, логічно і природно.

Загалом панує погляд, що польська орієнтація „головного отамана" почалася щотільки в зимі 1919—1920. Нічого більше фальшивого! В дійсности посередні звязки з Поляками сягають ще часів Гетьманщини, а прямі навязалися вже в січні 1919 р. Вже в травні 1919 р. прийшло до першого варшавського порозуміння... Варшавське порозуміння відновлювано правильно що четвертину року (останній раз 22 квітня 1920)..., а відносним копіям давано хід у дипломатичних колах антанти.

В кожному з цих документів зречення „УНР" і набутки Річипосполитої були означені дуже докладно і ясно; натомість надії першої й обіцянки другої дуже загально і мрачно. Та воно й не могло бути інакше. Щож уявляв із себе Петлюра з осени 1919 р.? З утікача-комірника став політичним наймитом. Про моральний і національно-політичний бік цієї служби нема що й казати. Та Петлюра не бачив і не розумів цього; він навіть не відчував усеї смішности свойого становища — смішности, яка убиває...

* * *

Та обернім лице від военних і дипльоматичних подвигів Петлюри до його діяльности по внутрішнім державнім будівництві. Режім Директорії перемінився скоро в диктатуру „головного отамана", в якому видко пробудився й організаційний геній на полі адміністрації й законодавства. Чи маю характеризувати те, чим обдурив він Україну? Він мав і має доволі пакетіристів, приятелів й оборонців, та я не пригадую собі ні одної стрічки, ні одного слова в похвалу внутрішнім порядкам УНР за останні 3 роки; навпаки, все те, що писано й говорено в цьому напрямі, дає образ якогось страшного сну з екзотичної країни: сам голова — ігнорант, заздрий і без енергії; міністри — шарлятани і...; про урядників — вже й не говорити; в „законодавстві" (sit venia verbo) школярське доктринерство і жіноча непослідовність, глибоке й безнадійне незнання життя, його законів і потреб; в „адміністрації" (знов даруйте за слово!) — в найкращім разі повна бездільність, поза цим — самоволя, терор і бандитизм; школа не істнує цілком. Так без кінця. Гетьман Скоропадський поли-

шив був Україну справді молоком і медом текучу; повну всякого матеріяльного і культурного добра, з наладженою адміністрацією і нормальними фінансами. Що сталося з цими цінностями? Де українське пишно розцвітаюче шкільництво і наука? Що сталося з міліярдами українського державного скарбу? Доволі.

IV.

Щоб оцінити політика, по його дійсній вартости, на це маємо тільки одну міру, запитуючи: який був остаточний успіх його діяльности? Всі панегіристи Петлюри дуже скромні у відповідях на це питання. „Розголос українського імені по світу" — кажуть вони. Ах, як то хотілось би мені повести одного—другого з них у широкий світ і показати йому наглядно, чи і що цей світ говорить про Україну! До того, чи історія не переказала нам імення одної амбітної людини, яка за кожну ціну бажала бути голосною і таки добилася цього? Цим же, які всю вину за неповодження петлюрівщини складатимуть на ворогів і обставини, треба пригадати стару мудрість державних мужів: не провокувати непотрібно ні ворогів, ні обставин, коли у грі доля цілої нації. Що більше, прихильники Петлюри не матимуть і того задоволення, що їх герой трагічна фігура. Тут же ані одної трагічної рисочки! Невдачник, який не умів зійти із сцени з драматичним ефектом та збереженням особистого достоїнства — не герой навіть для театру.

Це про самого Петлюру, та про „петлюрівщину"? Історія знає чимало постатей, які самі по собі не були геніями, все таки стали дуже визначні і заслужені, дякуючи тому, що вони придбали собі одну прикмету справжніх геніїв: бажання і вміліть добирання собі дорадників і співробітників зпоміж найкращих, талановитих і кваліфікованих земляків, а в разі потреби й чужинців. Хтож оточує себе тільки меншими від себе, панегіристами, кар'єристами, інтриґантами і сикофантами, той дає безсумнівний доказ своєї нікчемности. А тепер покажіть мені цю сіль української землі й українського ума, яку „головний отаман" заставив працювати побіч себе на становищах полковників, дипльоматів, адміністраторів, організаторів народньої освіти і т. и.! Це, що ви можете вказати — то одна велика „cronique scandaleuse" та й тільки. Ні, Петлюра — це дуже маленька індивідуальність.

Тут дехто може замітити: твойому висновкові противиться неспірний факт широкої популярности, як не особи, то йменння „головного отамана". На це скажу: популярність ще не мірило громадянської стійности; навпаки, історія знає дуже небогато визначних державних мужів, які були популярні за життя, натомість дуже богато таких, які здобули собі імя, місце і популярність тільки шляхом непопулярности, часто ненависти з боку сучасних їм земляків; хто тільки трошечки знайомий з історією, мусить признати, що це останнє явище правилом, а перше виїмком, тому й шкода місця на притягання сюди всякому звісних зразків. Так, звичайно „вороги народу" стають опісля героями; натомість популярні божища товпи котяться швидко в низ забуття, як не чогось гіршого.

Релятивна популярність Петлюри пливе із двоякого джерела. Наперед, він пересічний тип сучасного українського інтеліґента, а широкому загалові така пересічність симпатична: плебейське імя, плебейські манери, цинізм перемішаний з містичним жестом, мужицька витревалість, демаґогічна амбіція — все це улегчує здобуття популярности. Дальше, він мабуть присвятив 9/10 своєї особистої енергії і величезну частину державного гроша на доцільне витворювання цеї популярности, шляхом непристойної прямо реклями. Очевидно, що цим шляхом увінчаний „український Ґарібальді" не може довго удержати громадянства, свойого і чужого, при хибнім погляді, що він має щонебудь спільного з історичним Ґарібальдім.

V.

Кінчу, полишаючи все інше (а цього дуже богато) майбутньому українському Плютархови. Мені здається, що одна з головних амбіцій Петлюри — стати історичною фігурою. Добився він цього? Без сумніву. Будучий історик України не може перейти мовчки коло цеї постаті. Питання в цьому тільки, чи вона буде позитивна, чи негативна. Це проблема дуже серіозна. Не для особи Петлюри й не їзза неї. Тут—бути чи небути української нації...

Як сказано „головний отаман УНР" — це певний тип сучасного українського інтеліґента. Коли цей тип удержиться у нас на далі, то Петлюра стане між національними героями нашої історії, таким як: Кормильчичі, Болоховці, Пушкарі, Ханенки, Ґонти, Довбуші, Махни і т. ін., та разом із цим не буде української нації. Щоб вона була, чи радше — щоб вона витворилася, жила і розвивалася, задля цього тип петлюрівця мусить зникнути із нашого громадянства; мусить повстати новий тип українського інтеліґента, антитеза петлюрівця — тип, який набуде всі ці прикмети і цінности, якими дотеперішний відріжняється від представників справжніх культурних народів.

Наша неосвіченість мусить уступити місце знанню, наш егоїзм — самопожертвуванню, наша самоволя — дисципліні, наше інтриганство — особистій і громадській чесноті, наше доктринерство справжньому знанню народу і його життя, наша демагогічність — громадському вихованню, наш пайдократизм — пошані авторитету, наше фразерство — позитивній діяльности, наша поверховність — солідности, наш демократизм, радикалізм, соціялізм й анархізм мусить бути заміненний пізнанням і розумінням дійсних політичних, культурних, соціяльних та господарських цінностей і розвоєвих законів.

Що більше. Дотеперішний тип українського інтеліґента мусить зникнути не тільки із громадського життя, а й з його літератури й історії. Значить — переродження мусить йти в парі з ревізією нашої історичної ґалерії. Коли це станеться, то портрету Петлюри не буде ані в українськім Пантеоні, ані в самім історичнім музею заслужених для рідного краю Українців, хіба тільки в окремім зачиненім кабінеті з написом на дверях: „Молоді вступ забороняється." Там показуватимуть зразки перебутих поганих національних хоріб українського народу.

Стефан Томащівський

(Гл. його книжку „Під колесами історії", присвячену жертвам української політики).

Шалена спекуляція землею в СССР

Російська еміґрантська преса пише: Коли в СССР проголошено, що „земля отворится на — вічно", почалася бішена спекуляція землею від Пятигорська і Саратова до Минська і до Пскова у всіх краях і всіх районах. Потверджують се кореспонденти большевицьких ґазет „Известій" і „Правди". Найбільше злобно спекулюють совхози. Вони винаймають колхозам пасовиська за високу ціну, або за панщизняні зобовязання „на відробок". Словом, як велика держава большевиків, вертає старина: такі договори як бували між панськими дворами і малоземельними селянами. Та лучається, що часом колхоз припече совхоз. І так совхозови „Зайцево" треба було цьвяхів (в СССР не легка річ дістати цьвяхів). А сусідний колхоз „Новое Силяково" мав запас, 20 кг цьвоків, та не дурний дати ті цьвоки совхозови. Отже Совхоз купив ті цьвоки — за 3 гектари (6 моргів) лугів. Купив, але потому пожалувався большевицькій владі, вона луги відобрала, умову уневажнила,— а цьвоки пропали... Ціни за винайм поля місцями баєчно високі. Нпр. за аренду десятини (двох моргів) поля платять 1.200 рублів. Се стає зрозумілим, коли взяти під увагу, що виарендовує уряд, значить: податків не треба вже платити з того поля. Що в тої суматохи вийде?

ОСИП НАЗАРУК 45)

ROMA AETERNA

Вічний Рим—Апостольська Столиця

VII. В найбільшій церкві світа.

Вдарив дзвін на св. Петрі. То удар годинника його.

Я перечитав надпис, що називає папу Павла V. будівничим сеї церкви, 1612.

Се той папа, що востанне змінив основу пляну будови церкви св. Петра.

Великі сходи : ступенів сім і сім. Виходжу по них з мішаними почуваннями і враженнями. Чому ?

Очевидно тому, що Українця не легко задоволити архітектурою, коли він придивився прекрасній катедрі св. Юра у Львові на горі або величаво положеній катедральній церкві в Холмі, якій місце вибрав наш король Данило. Про нього недаром пише старий літопис, що він був перший по Соломоні. Очевидно, положення церкви св. Петра в Римі не може рівнятися з маєстатичністю положення наших церков у Львові або в Холмі. Ті, що приготовляли місце під будову церкви св. Петра в Римі, старалися штучно піднести його. Та що штучне то не природне : се особливо виразно відчувається в положенні кождої будівлі.

Се перша причина ніяковости естетичного враження від зовнішного вигляду церкви св. Петра в Римі, коли стати перед нею (бо здалека вона виглядає маєстатично).

А друга причина ніяковости вже з вини чи з нерозваги будівничих. Тут завинив передовсім папа Павло V, бо наказав остаточно змінити первісну основу пляну будови, хоч при кінці будування вже доволі виразно можна було бачити, що латинський хрест невідповідний як основа пляну сеї будівлі, тільки грецький, рівнораменний. Через те, що кінець кінців взято в основу пляну будови таки латинський хрест, треба було продовжити одно рамя в напрямі до фронту. А через те продовжилася головна нава. Отже хто стає перед фасадою, не бачить бані, бо вона через те відсунена назад і зовсім зникає з очей. А разом з тим зникає головне враження могутности і краси тої будівлі. А воно булоб очевидне, якби головна нава не була продовжена, то значить, якби всі рамена хреста були рівні. Баню можна бачити хіба з самого початку площі і то не так, якби її бачилося тоді, колиб в основу будови положений був рівнораменний хрест. Нема сумніву, що та ошибка була зовсім очевидна, коли будова добігала кінця. Чому її не здержано в останній хвилі, трудно зрозуміти.

Друга що так скажу половина другої причини ніяковости враження зовнішного вигляду церкви св. Петра з близька — полягає на тім, що Мадерні, зрештою великому мистцеви, не вдалася будова фасади. І то не так фасади як фасади, тільки як церковної фасади. Вона сама собою гарна й могутна: має 50 м. висоти, 117 м. ширини і вісім великих колюмн, кожда з них 27 м. висока. На її балюстраді 19 великих постатей : Богоматери, Спасителя, Апостолів, Учителів Церкви. На право й на ліво годинники замість дзвініць.

Що з того, коли мимо тих всіх церковних прикрас ціла фасада не робить враження церковної, тільки такої, яка моглаб дуже гарно надаватися до поважної палати нпр. могутного монарха. Щось немов нова частина „бурґу" в столиці Габсбурґів, у Відні, або великий „бурґ" шведських монархів у Стокгольмі. Не ратує ситуації навіть тих 19 великих постатей, кованих в травертині, бо й вони моглиб бути поміщені на фасаді палати побожного християнського монарха. Чому ні? (Дальше буде).

Гарний розвиток „Скали"

Реферат організаційний виголосив п. Аполінарій Дуткевич. *) Сей реферат був зложений з трьох частей. Перша була присвячена характеристиці нинішних часів, сему майже загальнолюдському відорванню душі від Бога й безпосередним наслідкам відорвання в життю одиниці, родини, партії, народу, держави й усего людства. Пірвання внутрішної звязи з Богом прибрало серед нашої нації впродовж останніх десятиліть певні форми пануючої ментальности в цілім життю: так у політичних стремліннях наших по обох сторонах Збруча, як і в літературі, в мистецтві, в наукових напрямах і в пресі. Духові струї, перевалюючись могутно й безперервно через душу нашої, української нації, позривали майже всі греблі, що давніше до певної міри нормували наше життя й залишили за собою упередження до релігії, до християнства, особливож до католицької Церкви так, що сьогодні тяжко доборотися до серця народу й розпалити його правдами вічними й незмінними.

Згадані упередження зросли й ростуть постійно відколи повстав зорганізований рух Католицької Акції, в дієцезії станиславівській ведений товариством „Скала", бо ліберальна й безбожна струя почулася загрожена тою акцією. Про поступенний розвиток льокальних і часових перешкод референт на Загальних Зборах не сказав ані слова, з причин тактичних. Але в будучности треба буде зібрані матеріяли оповістити.

Друга частина реферату — нині друкована — має характер чисто інформативний. Трета відповідала на питання, чому саме католицька Церква для нашої нації конечно потрібна, що ми Їй досі завдячуємо, чого Вона тепер домагається від нас і яку велику і відповідальну місію складає Провидіння в наші руки.

Зміст II частини реферату:

Систематична праця так у канцелярії як і в терені над розбудовою Парохіяльних Читалень зачинається від жовтня минулого року. Від тоді один наш делеґат бореться неперестанно з ворожими силами. Спочатком березня цего року розпоряджує Товариство вже двома делеґатами й урядовцями. Паралельно з ними трудиться для великої справи кружок дуже активних молодих людей підобраний та відповідно вишколений ВПр. о. Ректором Др Бойчуком. Цей апарат працює під контролею й духовим проводом о. Ректора, фінансований виключно його власними фондами. Праця, труд і борба згаданого кружка звернені головно проти найбільшої небезпеки, що загрожує нашій Церкві — проти сект і сектантів, проти евангеликів і схизматиків.

Одного зі своїх працьовників зволив нам відступити Впреп. о. Ректор. Коли візьмемо під увагу, що згадані делеґати працюють на місцях найбільше непевних і — небезпечних, борючись деколи без перерви два й три тижні, йдучи від села до села, від містечка до містечка, як оце робить наприклад борець за Найвищу Ідею, Олінкевич — тоді зрозуміємо, яку велику поміч і яку неоцінну прислугу становить се для нашої орґанізації. Думаю, що буду виразником однозгідного почування всіх, коли позволю собі зложити тут Високопреподобному О. Ректорови вираз нашої глибокої, щирої та тривалої вдячности. — (Оплески).

Наші делеґати працюють після трох системів: один старається йти передовсім вшир, щоб внести нові правди звязані з ідеольоґією Католицької Акції в якнайбільше число місць; другий навпаки, зосереджує всю свою енергію лишень на однім, особливо загроженім ґрунті та бореться з ворожою й індиферентно наставленою атмосферою так довго, аж нарешті зможе переломати леди й викличе наперед зацікавлення, потім зрозуміння, вкінці внутрішну прихильність для святої справи, або й запал, що вже дальше сам горить власним огнем і сам працює в напрямі віри. Третий з делеґатів лучить у своїй діяльности обидві методи, згідно з вимогами терену. Досі відбуто 98 поїздок, причім дві припадають на деканальні Зїзди в Озерянах і Копичинцях.

Місцевости, злюстровані делеґатами, слідуючі: Опришівці, Чукалівка, Ямниця, Єзупіль, Підлуже, Товмач, Коломия, Ганусівці, Ворона, Виноград Лісний, Камінна, Тисьменичани, Яблонів, Стовбчаків, Утороби, Микитинці, Пістень, Палагичі, Воскресінці, Устриня, Братишів, Антонівка, Нижнів—Дуброва, Пациків, Невочин, Богородчани Старі, Делятин, Зарічча, Луги, Озеряни, Копичинці. Разом 31.

Тематика викладів була, можна сказати, доволі широка й богата. Наведемо теми в черговім порядку:

1) Ґенеза й еволюція Католицької Акції.
2) Церква і Льожа.
3) Абсурди сучасної цивілізації.
4) Катастрофальні евентуальности фанатичних екстремів.
5) Паралелізм віри й науки.
6) Церква і наука
7) Церква і мистецтво
8) Церква і політика
   } історичний перегляд
9) Виховання й образування молоді.
10) Конечність релігійного відродження сучасного людства.
11) Критерії для оріентації в духових напрямах.
12) Борба за душу молодої ґенерації.
13) Жіноче питання в межах і світлі віри.
14) Ліквідація атеїзму—як постулят останніх здобутків еґзактних наук.
15) Великий Папа Пій XI.
16) Єдність української душі.
17) Католицька преса й книжки.
18) Поворот науки до релігії.
19) Виклад на тему енцикліки: Quadragesimo anno.
20) Робітниче питання.
21) Енцикліка Rerum novarum.
22) Християнське виховання молоді.
23) Єство й ціль Католицької Акції.
24) Матеріялізм — світоглядом недоуків.
25) Секти й сектанти: їх орґанізація і мета.
26) Розвязка соціяльної проблеми в рамах Католицької Акції.
27) Борба за найвищу ідею.
28) Націоналізм і католицизм.
29) Модерна педаґоґіка: її відношення до системи христ.-кат. школи.
30) Найбільший тепер ворог Церкви.
31) Релігія й Церква в історії укр. нації.
32) Рим і Москва.
33) Джерело кризи й вихід з неї.
34) Вселюдська траґедія.
35) Конець чи початок нового життя.

Наші делеґати виголошують свої виклади переважно в тоні пропаґандивних промов, або в тоні спокійних, обективно-наукових лекцій. Тільки в рідких конечних випадках послугуються друкованими чи писаними матеріялами в своїх рефератах. Це тому, що — як досвід учить — читане слово має далеко меншу ефективну силу і вплив на авдиторію, та не може вдержати уваги слухачів так, як слово в повнім значінню живе.

Виклади й дискусійні вечері відбуваються не тільки в домівках „Парохіяльних Читалень", але й часто в салях шкіл або місцевих „Просвіт". Раз тому, що наші читальні не можуть помістити слухачів, яких число буває здебільша досить поважне, бо виносить пересічно 200, а часом доходить і до 400 присутних. А друге тому, що спочатку в деяких читальнях збирається не занадто велика скількість людей. А нам ходить про те, щоб не тільки приєднати найліпших, але також вплинути на скількість як найбільшу. Тому то ми йдемо туди, де є наші люди. Там їх інформуємо, там з ними дискутуємо і зискуємо для нашої справи.

Рідко початки бувають легкі! Звичайно вони тяжкі, навіть дуже тяжкі. І тільки зелізна енергія, солідність, передумана система праці й тверда завзятість дають нам змогу перебороти по довшім часі більшу часть опору й упередження, нагромадженого в людських душах. Буває, що треба і двацять разів трудитися в однім селі, поки молот все нового, все правдивого слова переломить камяну верству неправди, під котрою врожайний чорнозем народньої душі чекає на зерно вищої правди. Нераз буквально заливаються наші делеґати й їхні слухачі горячим потом у твердій боротьбі з собою, в борбі, що триває годинами.

Загалом беручи запрошують нас усюди й то тим щиріше, тим ревніше, чим більше і чим довше ми де працювали. Народ наш голодний і спрагнений слова істини без порівнання більше ніж вигідний міщух-інтеліґент може собі уявити. А сердечний стиск простих, твердих, мужицьких рук, їх щиро-відданий погляд очей, їх коротке „Спасибіг вам за добре слово", їх „та приїдьте до нас а скоро", або їх „абисте за нас не забули" — дають нашим делеґатам глибоке, внутрішне задоволення, сей моральний еквівалент, якого ніщо не заступить.

Люблять наші люди слухати, а ще більше дискутувати. Підчас полеміки оживають всі. А дискусія іде чимраз остріша, чимраз горячіша. Отож виклади з дискусіями тревають мінімально 2—3 години і звичайно продовжуються вони до пізної ночі. Нераз минає вже друга й трета година по півночі, а наші референти знаходяться доперва в найкращім розгарі наступу або оборони. Народ слухавби, ставлявби запити і дискутувавби до самого рана, до білого дня. Така в нім ненаситна цікавість, така жадоба пізнання правди. Якийсь прямо ноетичний гін, про що наш думаючий та читаючий загал дуже мало знає, тому що наша інтеліґенція аж дотепер звичайно старалася всуґґерувати простолюдинови сільському свої власні субективні „правди", а не старалася вслухатися в глибші питання селянських душ, питання, на які відповідь має тільки релігія і сперта на ній філософія, наука й штука, а не яканебудь вузько-партійна, звичайно в собі суперечна „ідеольоґія".

Католицька Акція має за ціль промовити до цілої людини. Отже наші делеґати розділили між себе ролі, згідно зі своєю натурою й переважаючими здібностями. Один спеціялізується в методах, що відносяться до чуттево-емоціональної сторони душі. Другий збирає висліди стислих наук, щоб заспокоїти інтелектуальні вимоги людей, третий зміряє до вишколу волюнтарного, до виплекання ґарту волі, мотивованої високими ідеями та героїчними прикладами, яких невичерпану скарбницю має тільки Церква.

Станиславівська „Скала" розвивається краще ніж можна було припустити. Вона розвивається головно завдяки невсипучій трудовитости й енергії о. проф. Микитюка. Досі відбула тричі сходини з рефератами й дискусіями. Інавґураційний виклад мав Вп. директор Левицький. Булаб шкода, якби цей виклад не появився друком. Другий з черги реферував пан Дуткевич загальний перегляд своєї праці в терені. Третий раз п. Олінкевич подавав звіт зі своєї діяльности. Зогляду на цікавість думок, порушуваних в рефератах і не меншу цікавість безпосередно потім викликаних незвичайно живих дискусій, булоби вказано обговорити це на окремім місци, щоб люди доброї волі могли довідатися, як дуже на часі є творення окремих орґанізацій, що мають на меті речі — найвищі.

Про плян на блищу й дальшу будучність можнаби теж дещо сказати. Наше Товариство такий плян має. Але говорити про нього передчасно — бо це значилоб лишень заспокоїти передчасно людську цікавість і дати змогу кождому противникови перешкаджати нашій вже з природи важкій праці. Більше ніж вимагає конечність говорити не будемо, знаючи, що найлучше й найскорше переконує всіх мова — доконаних фактів.

*) І сей реферат і реферат п. інж. В. Зубрицького виголошено перед рефератом дра Наварука, а останній реферат напечатано в „Н. Зорі" скорше тому, бо він був скорше виготовлений на письмі. — Ред.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Відвідуймо й пізнаваймо музеї

2 Ставропігійський Музей.

Найстарший наш музей у Львові — се Музей Ставропігії, що міститься при вул. Бляхарській ч. 9, у будинку Ставропігії. Сягає він іще 60-тих років минулого століття. Його початок у краєвій археольогічно - бібліографічній виставі, уладженій у 1887 році заходами заслуженого галицького історика, о. Антона Петрушевича й другого історика, професора львівського університету, дра Ізидора Шараневича. На виставу стягнено тоді памятки з цілого краю, але їх власники переважно не відбирали. Основою музею були власні експонати Ставропігії — і з них повстав перший збір Ставропігійського Музею. Того самого (1887) року уладжено й катальог вистави; його видано тоді друком. Точніший опис уладив директор Національного Музею, др Іларіон Свєнціцький, у 1908 році.

Книги вступів до Музею (один том уже заповнений і відвідувачі записуються у другім) — се справді історичні книги. На перших картках бачимо підписи основників, далі наших і польських діячів кінця XIX ст. З пізнішого звертає на себе увагу частина книги, де вписувалися представники московських властей в 1914—1915 рр., як Родзянко, Брусілов, Архієп. Евлогій а навіть Марія Павловна, мати престолонаслідника Росії. В 1915 році збори музею вивезено до Ростова на Дону. Щойно внаслідок договорів між Польщею й Совітами в 1920 й дальших роках збори звернено. Сталося се 1928 року. Після впорядкування предметів музей відкрито для публики в лютім 1931 р.

Префектом музею є др Адріян Копистянський, його заступником кустосом п. С. Бендасюк. Музей можна відвідувати у вторки й пятниці між 10 та 12 годинсю перед полуднем. Вступ безплатний. Кустос музею дуже радо дає всякі інформації й пояснення.

Оглядини починаю від канцелярії музею, де працює й кустос. Вже ся звичайна кімната вказує, що ми в музею. На стінах старі й новіші портрети. Проти дверей великий у весь ріст портрет Константина Корнякта, що його копія була в „Чорній Каменици". Се оригінал, походить з Успенської (Волоської) церкви. Далі ще два портрети: син і внук попереднього, такої самої величини. Крім сих портретів на стіні ще славна, тілько разів репродукована Лянґішівна, далі Папа Климент XI, що за його часів Ставропігія приняла Унію, Патріярх Єремія (відомий), Петро Могила, Гедеон Балабан, Антін Ангелович, і ще якийсь незнаний Владика[1]). Маємо також відмінний від загально знаного портрет Михайла Герасевича. Крім сих бачимо 13 портретів знятих з домовин у підвалах Успенської церкви, між ними Красовський (відомий), Папара, Еліяшевич і ін. З інших відмітимо Конашевича-Сагайдачного (портрет із „Віршів" Саковича), обох Константинів Острожських, Князя Федора Ольгердовича й кілька визначніших жінок XVII—XVIII ст. Очевидно, тут не названо навіть половини портретів (м. ін. Зубрицького й ін.).

Звідси входимо до музейних саль. Відчинивши двері, опиняємося на галерійці. З неї бачимо досить добре три музейні салі, положені нижче (сходиться до них сходами) і вхід до четвертої. Атмосфера й вид тут цілком музейні. Уже з галерій бачимо ікони.

Сходимо до першої салі. Серед численних ікон звертають увагу в першу чергу дві ікони Пресв. Богородиці: одна походить з Ростова й замітна своєю ризою, друга нова, гарна, в ясних красках, походить з Афону; одержав її музей як дар у 1905 р. Нижче, коло сходів вділ, бачимо за склом убрану стяжкою закривавлену сорочку галицького селянина з Талергофу, проколеного там на смерть якимсь Австріяком.[2]).

З ікон кілька в західнім стилю; походять з Успенської церкви. Зокрема симпатичне Благовіщення. З того роду образів цікаве Введення в храм, де Пресв. Богородиця й її товаришки убрані як польські шляхтички XVII—XVIII ст. Побіч ікон дуже цікавий портрет Атанасія Шептицького: овальний портрет зі стяжкою з латинським надписом держать із двох боків лицар у зброї і — Папа... Нижче малюнок якоїсь церкви. На стіні гобелін з латинським надписом:

Qui iuste terrena librat
moderamina iura
nutriet hunc proprio
lacte beata Themis.

На гобеліні малюнок: жінка з ореолом довкола голови годує власними грудьми старця (певно батька) в тюрмі при відвідинах.

Прощаємся з першою салею і входимо до другої, минаючи в одвірках св. Василія Вел. і св. Івана Золотоустого. Тут на двох стінах за склом плащениці, на одній стіні XVI—XVII століть, напроти пізніші. На стіні знов гобелін з якимись нерозвязаними алєгоричними фігурами.[3]) Загалом опису гобелінів Ставропігійського Музею ще нема. Під стінсю бюст Шараневича, далі образ з Усп. церкви — під західним впливом. В сій кімнаті є проект талергофського памятника з гіпсу. Його виконали студенти львівської політехніки під проводом своїх професорів. Цікава в сій кімнаті збірка фелонів, покровців, епітрахилів і ін. церковних риз. Між ними два фелони (з епітрахилями) молдавського походження. На однім маємо й дату: 7151 = 1643 і надпис; се дар Василя Лупула, пізніше свата Гетьмана Богдана Хмельницького, для Успенської церкви у Львові. З церковних річей замітні деревляні дароносиці й особливо майстерно різьблений стоячий хрест з румунським надписом кириличними буквами. На середині салі габльотки з предметами, добутими з розкопок у Крилосі, Звенигороді, Чехах, Висоцьку й ін. Се переважно памятки з княжих часів, як нагрудні й більші хрести, сигнети з надписами, ріжнородні іконки. Є й памятки неоліту. Замітна московського походження дощечка, на ній подано малюнки святих у календарнім порядку. Обкидаємо поглядом деякі ікони й переходимо до третьої салі.

Тут крім двох гобелінів і ікон з XVI до XVIII століть (на одній дата: 1667 р.) бачимо знов старі фелони, габльотки з передісторичним матеріялом і новішими памятками, між ними камінчик з Йордану, привезений галицьким паломником зі св. Землі. Цікава збірка медаліонів (один з Христом, інший з Папою, тощо) й монет ріжних країв і ріжних часів, — між ними дещо римських.

Четверта саля має спеціяльний характер. Очевидно, ікони є й тут — і то найстарші, бо навіть із XV ст., якщо й іще не старші. Звертає увагу стара, але добре збережена ікона Пресв. Богородиці на золотому тлі: се белзька ікона. Є й ікона, що представляє Преображення. Під ногами переображеного Христа якісь не то склянки, не то горбики. Що вони означають, не знати може — келії монахів. На стінах східні коври. Вони були щасливіші від гобелінів, бо дочекалися опису.[4]) На іншій стіні висять за склом антимінси ріжних Епископів аж до Михайла Куземського. Зпоміж них особливо цікавий один, Еп. переяславського Захарія, даний церкві св. Николая в Золотоноші 170[illegible] року. В надписі згадується про відновлену Переяславську Епархію. Була там добра згадка про Гетьмана І. Мазепу, але його імя пізніше вандальська рука якогось услужного „цензора" замазала чорною краскою...

Під стінами під склом старинні рукописи. Між ними славний кристинопільський Апостол XII ст. Побіч них кілька стародруків, між іншими Острожська Біблія з 1581 р. й грецька граматика Адельфотис, видана у Львові 1591 р. Далі оригінальні грамоти, м. ін. Патріярха Йоакима Антіохійського з 1586 р. про надання львівському братству права Ставропігії, грецька скорописна Патр. Констант. Матея з 1599 р., Патр. Теофана з 1620 р. із картинкою Патріярха, далі Королів польських і ін. Між ними найстарша: контракт купна з 1378 р. (тут згадані Дядьковичі, мабуть нащадки Дмитра Дедька). Під стіною кількинадцять знимок Успенської церкви з кінця XIX ст. й деякі портрети, як Атанасія Шептицького, Григорія Яхимовича й ін. Коло них велика урна, оплетена штучним вінком (імітація тернини): це земля з місць, де Мадяри підчас війни мордували наше населення. На дні земля з Талергофу.

Крім того музей має ще архів і бібліотеку. В бібліотеці маємо стародруки, починаючи від XVI ст., як також около 150 рукописних книг. Деякі цікаві старі документи ще не оголошені друком — бо нема фондів на видання.

Очевидно розложені не всі предмети, бо мало місця. Всіх їх треба числити на приблизно 3 тисячі. Сам музей робить враження дуже симпатичне: в ньому справді віє дух старовини нашої землі, нашої старовини.

Т. К.

[1]) Може Досифей, Митроп. Сучавський, за вдогадом А. Петрушевича і Із. Шараневича.

[2]) Приготовляється окремий талергофський відділ Музею.

[3]) Найправдоподібніше тріюмфальний вїзд.

[4]) Dr. Wł. Kulczycki, Kobierce Wschodnie XVII wieku w Muzeum Stauropigijnem we Lwowie. Краків, 1910.

Життя й письменство Білорусинів

В Вильні на засіданню т. зв. Клюбу Волоцюг білоруський діяч Гришкевич виголосив реферат „Чи істнує кріза білоруського руху?" Прелєгент зачав від східної Білоруси необнятої т. зв. Совітською Білорусю. Східна Білорусь має 3 міліони населення переважно білоруського. Її тепер сильно русифікують. Там не може бути мови про якунебудь організаційну й нац. літературну працю. — В центральній Білорусі, т.зв. Совітській автономній „республиці" Білорусі, прояви білоруського національного життя досить значні. Є там 4.000 білоруських народних шкіл, кількинадцять середних і кілька висших наукових заведень. Розвивається там також білоруська література. Є три театри. Повстає в Мінську білоруська опера, розвивається господарське життя. Є навіть т. зв. білоруське автономне „правительство." Розуміється, все те большевицьке. Білоруська школа ріжниться від російської тільки мовою навчання. Совітська ідеольогія виперла білоруську. З літератури усувають кождого, хто має національне наставлення. На селі колективізація. Т. зв. білоруське автономне правительство зовсім залежне від Москви. Воно ворожо настроене до всего, що білоруське. Виразно стремлять до зближення білоруської мови до російської мови для русифікації. — В Польщі білоруська суспільність розбита на поодинокі групки, котрі поборюють себе завзято. Публичне життя Білорусинів слабоньке. Вони не мають репрезентації в польськім соймі. Погіршилося положення білоруського шкільництва. Недавно польські шкільні власти замкнули дві середні білоруські школи. Також народних шкіл мають Білорусини замало. Найтяжший удар впав на білоруську суспільність у звязку з комуністичною діяльністю т-ва „Громада". В тій громаді згуртувалися були активні елементи села і міська інтелігенція. Пізніше комуністи опанували „Громаду". Польські власти розвязали „Громаду". Внаслідок того богато білоруських діячів опинилося в польських вязницях і богато втікло до т. зв. совітської Білорусі.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Науки, що їх дає нам наш Господь Ісус Христос у своїм закритім житті. По перше розважте слова, що їх сказав нам Господь Ісус Христос до своїх родичів, коли вони знайшли Його в святині. Він сидів там між учителями і слухав їх та ставив їм питання (Лука 2). Чи ви не знали, говорив Ісус, що Я мушу бути в тім, що є Мого Отця? Він зійшов з неба, каже св. Йоан (4), не щоб виконувати Свою волю, тільки волю Того, що післав Його. Се було Його щоденною поживою підчас Його смертного життя: Моїм кормом є, говорив Він, щоб Я чинив волю Того, що Мене післав (Йоан 4, 34). Отже се було заняттям Його закритого життя, що його Він проводив у темноті й відосібненню під дахом убогого теслі. Він безперервно занятий був тим, щоб докінчити діло Свого Отця (Йоан 4,34). Він все чинив тільки волю Свого Отця. Всі Його думки, слова й поступки були звернені на прославлення Свого Отця. І се та велика наука, що її Він дає нам у Своїм закритім життю, щоб ми її взяли собі до серця. Ми всі прийшли, як Він, на сей світ на ніщо інше як на те, щоб чинити волю Божу. Ми всі повинні все займатися тим, щоб докінчувати твір нашого небесного Отця. Всі наші думки, слова й діла повинні бути звернені на Него. О, добре зрозуміймо й возьмім собі до серця сю велику науку, що на її втовкмачення нам Син Божий ужив тільки років.

По друге розваж, як Він зійшов з Йосифом і Маріею, і прийшов до Назарету, і слухав їх. (Лука 2,51). О, дуже дивуйся, моя душе, коли бачиш, що Пан і Творець неба й землі підчиняється Своїм сотворінням і слухає їх! Дивися, як Він служить їм навіть у найнизших працях, як Він працює зі Своїм опікуном в його ремеслі! Та з якою скромністю й мовчаливістю, з яким скупленням і наклоненням Своєї душі до Свого небесного Отця через безперервну побожність і подяку, принощення жертви й любов, і через безперервні молитви і просьби за нас! Християни, вчіться з того великого прикладу бути покірними, лагідними і послушними. Учіться освячувати свої звичайні справи і навіть свої найпростіші вчинки скупленням і внутрішною молитвою. Вчіться, що якраз найвища досконалість основується на виконуванні найнизших і найзвичайніших услуг, коли тільки притім душа старається бути в найглибшій любові і в злуці з Богом.

По трете розважте, що написане про нашого Господа щодо сеї части Його закритого життя: Ісус прибрав на мудрости і віці і на ласці у Бога й людей (Лука 2,52). Наш Господь від першої хвилини Свого зачаття був в повноті небесної мудрости й Божої ласки, одначе хотів в міру того як прибирав на віці з дня на день більше в Своїх словах і ділах виявляти гідні подиву скарби мудрости й ласки, що були укриті в Його душі: щоб нас поучити, що ми в дорозі до Бога повинні безперервно йти вперед і щоденно великими кроками поступати від чесноти до чесноти, поки не дійдемо до досконалої мужности, до міри повного віку Христа (Ефез. 5,13). Християни, чи ми беремо се дійсно поважно, щоб совісно йти за тою величною наукою? Який поступ зробили ми досі на шляху чесноти, потім як вже тільки літ чванимося наслідством Ісуса Христа? Чи по найбільшій части не пішли ми більше взад як вперед? О, бодай тепер зачнім дійсно совісно наслідувати нашого Спасителя!

Постановіть собі, добре взяти собі до серця всі науки нашого Спасителя, котрі він хоче вбити нам в память в Своїм закритім життю, а саме отсі три: 1) все бути в тім, що є нашого Отця; 2) все слухати й повинуватися Його заступникам і 3) все прямо нашим шляхом йти вперед до Него.

Епп. Р. Челлонер
Апостольський Вікарій Лондону.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В ПОЗНАНІ поліція перевела ревізії в помешканнях комуністів. Увязнено богато комуністичних провідників.

50.000 РУЧНИХ ГРАНАТІВ для польської армії подарували робітники польської металюрґічної фабрики „Ґранат“ в Кельцях.

В ЧЕРНІВЦЯХ поліція увязнила кілька ґімназистів під замітом приналежности до комуністичної партії і творення ячейок між учениками. В ту справу замішані також деякі учителі тої ґімназії.

В ПРАЗІ чеська поліція увязнила 30 російських еміґрантів членів тайної білої орґанізації „Пораженці“. Та орґанізація стремить до повалення большевицького режіму в Росії. Її централя в Білгороді.

ЧЕСЬКІ ВЛАСТИ в Моравській Остраві видали зарядження, що всі німецькі політичні еміґранти мають опустити Моразу і Шлезьк під загрозою примусового видалення.

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТР ВІЙНИ маршал Бльомберґ видав розпорядок, котрим заборонив німецьким жовнірам і військовим урядникам вступати в одностроях до пограничного поясу 5 км. широкого здовж французької і бельґійської границі.

СОВІТСЬКІ ОФІЦИРИ під проводом маршала Ворошилова були на авдієнції у Сталіна. В просторих кремлівських салях зібралося їх кількасот. Коли увійшов Сталін з міністрами, всі офіцири зробили йому овацію. Ворошилов виголосив промову і закінчив її окликом „Ура! Нехай живе совітський народ і його вождь Сталін.“

ЕСТОНСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Лайдонер заявив м. і., що Естонія має ідентичну лінію закордонної політики з Польщею. Се показалося підчас недавних дискусій про т. зв. східно-европейський пакт. Естонія подібно як Польща не може згодитися на перемарш чужих військ через свою територію.

В БІЛГОРОДІ відбулася нарада представників Балканської антанти (Югославії, Ґреції, Ромунії і Туреччини). Радили над міжнародним політичним положенням, м. і. згодилися на ремілітаризацію Дарданелів.

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТР ВІЙНИ зарядив звільнення військових задержаних при війську 7. IV. с. р.

В ЄГИПТІ проголосили наслідником престола князя Магомеда Алі, братанка помершого короля Фуада. Він має 60 літ. А молодий король має тільки 18 літ.

ЄГИПЕТСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ здобули в виборах до парляменту 85% всіх мандатів.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ІРАКУ скасувало всі титули і почесні ґідности. Скасування мотиноване тим, що титули не відповідають структурі демократичної держави та викликують заздрість і непорозуміння. Отже не буде вже в Іраку ні беїв, ні пашів.

АБІСИНСЬКІ КОМАНДАНТИ полудневого фронту в Огадені: Рас Насібу, турецький ґенерал Вегіб Паша і інші офіцири прибули до Джібуті.

АРАБСЬКА НАЦІОНАЛЬНА РАДА в Палестині оповістила універсал. В нім взиває Арабів продовжати боротьбу з Жидами. Ґенеральний страйк се тільки перший крок в боротьбі Арабів за їх національні права в Палестині.

АРАБСЬКІ КУПЦІ в Єрусалимі рішили оснувати окрему арабську торговельну палату. Дотепер вони працювали з Жидами в спільній палаті.

КОМУНІСТИЧНІ ДЕМОНСТРАЦІЇ відбулися в Сантіяґу столиці Чіля в Полудневій Америці. Демонстранти напали на німецьке посольство і здерли та знищили ґітлєрівський прапор.

В КИТАЮ власти зліквідували орґанізацію „Китайський Національний Союз.“ Вона поборювала японські впливи в Китаю. Ліквідація наступила на домагання Японців.

В ТОКІЮ японська поліція увязнила 17 Японців і закидає їм участь в комуністичній діяльности. Вони мали ходити часто до совітської амбасади і тому їх обвинувачують також за зраду державних таємниць.

НОВИНКИ

Празник св. Юрія у Львові був с.р. дуже величавий. Около 20.000 народу залягло подвіря і площу св. Юра. Архиєрейську Службу Божу відправив Преосв. Іван в асисті вищого духовенства. Підчас Богослуження співав хор богословів. Проповідь виголосив о. В. Величковський, Редемпторист. Після Служби Божої Ексц. Митрополит поблагословив зібраних вірних з балькону палати.

Вдовича рента. Заведення суспільних обезпечень виясняє, що до вдовичої ренти має право вдова по небіжчику, котрий брав інвалідську або старечу ренту, або по обезпеченім, що не користав до смерти з ренти, але перебув бодай 5 літ в обезпеченні. Вдовичу ренту устійнено на 3/5 ренти, до якої обезпечений мав право в часі смерти. В случаю, коли претенсію до ренти зголошено по році від смерти обезпеченого, виплачується ренту найбільше за останній рік. Право до вдовичої ренти передавнюється по 5 літах від смерти обезпеченого. Все те треба оповістити нашим людям в цілім краю, бо інакше пропадуть гроші не одної вдови.

Збори кооп. „Торбан“ Музичної Накладні відбулися у Львові. „Торбан“ займається видаванням нот, в першу чергу таких, що їх потребують наші сільські хори й орхестри. 1936 р. кооператива мала 2.129·65 зл. приходів брутто.

Відкриття вистави УСС (Українських Січових Стрільців) в Тернополі відбудеться в неділю 17 травня с. р.

Інспектором староств у тернопільськім воєвідстві іменовано Карла Адамского, дотеперішного заступника старости в Теребовлі.

В с. Лопянці пов. Долина померло на тиф 26 селян. Причина пошести тифу — страшна нужда й погані ґіґієнічні умовини життя наших селян.

100 тисяч зл. на затруднення безробітних Волині призначив фонд праці.

В Замостю на передмісті Нова Осада велика пожежа знищила кільканацять домів, між ними й божницю. Згоріло також кілька старших осіб і дітей.

Комітет міжнародної виставки ґравюр на дереві, що відбулася недавно в Варшаві, надав почесний дипльом за мистецькі праці відомому українському ґрафікови В. Касіянови.

У варшавській політехніці припинили виклади з причини бійок між ендецькою й жидівською молодю.

Наукову надгороду м. Лодзі в сумі 5000 зл. признано професорови львівського університету, др К. Твардовскому, за його фільософічні праці.

Польські купці на Поморю видали оригінальні відозви до хліборобів. Там читаємо: 1) коли ти в місті, вважай, щоб случайно не купив чогось в іншій крамниці як тільки в християнській, 2) коли ти на ярмарку, то ані за сотика не купуй у нехристів, 3) коли ти дома, не купуй нічого в жидівського агента, що ходить по хатах.

Політичний гумор. — Пане премієре, дам вам знаменитий спосіб, як позбутися полковників. — Ну, кажіть, який! — Найлучше всіх полковників заіменувати ґенералами. („Врубель“).

Від травня до осени триває тяжкий час для газет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

В Празі на Чехословаччині відбувся 10-тий Міжнародний Конґрес Католицької Радіофонії. В конґресі взяло участь 13 країв.

Большевики обмежують розводи. Голова совітської комісії, покликаної до ревізії закону про подружжа, Зальц, оголосив проєкт нового закону, що має на меті побільшення приросту населення. Новий закон утруднює зривання подруж. Розводи будуть нотувати в пашпортах і кождий новий розвід буде оподаткований щораз більшими сумами. Проєктують також заборону переривати вагітність, хочуть завести податок для кавалєрів і премії для численних родин.

Совітське правительство рішило назвати забайкальську зелізницю „Зелізницею ім. Молотова".

В Москві, в центральнім парку культури, будують нове кіно, обчислене на 15 тисяч видців. Екран того кіна матиме 170 кв. метрів.

В Ромунії повстала крайно права орґанізація „Все для вітчини." Члени її носять зелені сорочки.

У Відні обходили торжественно треті роковини „Нової Австрії."

У звязку з упадком „Фенікса", австрійського обезпеченевого товариства, увязнено в Австрії богато осіб. Їм закидають ріжні шахрайства. Підчас слідства знайдено спис хабарів виплачених високим австрійським достойникам або орґанізаціям. Всіх хабарів виплачено 2,814.000 шилінгів. Від „Фенікса" одержали м. ін. націонал-соціялісти 494.000, жидівський нар. фонд 500.000, Ляндбунд 182.000 та і ін. На пресові цілі видано 1,098.000 шил. Афера „Фенікса" захитала становище теперішнього правительства Австрії.

В Палаті Науки, що її побудують на терені міжнародної вистави в Парижі, стане величавий памятник у честь тих ученних, що погибли для науки.

Італія обходила недавно роковини заснування Риму та фашистівський день праці.

Нове італійське місто будують в ґірничім басені Арса. Місто має називатися Лібурнія.

Б. еспанський король Альфонс XIII старається про італійське горожанство.

Анґлійський ученний др Амерсвіл обчислив, що в Африці та на островах Фіджі живе ще около міліон людоїдів.

Японський цісар приняв новий офіціяльний титул „Цісарський Син Небес Великої Японії".

Китайський інститут перекладів видав недавно книжку Адольфа Ґітлєра „Моя боротьба" в китайській мові.

Найстарша цивілізація світа. Професор археольоґії університету в Бомбаю, Петро Герас, оповістив цікаву розвідку. В ній на підставі розкопок доказує, що найстарша цивілізація світа істнувала в долині ріки Сінд, допливу ріки Інд. З жерел тої цивілізації розвинулися пізніше цивілізації Мезопотамії, Китаю й Японії.

Політичний гумор. — Тепер премієр Польщі не буде вже такий безборонний супроти полковників... — Та чому? — Бо дістав кинжал від Гембеша. („Врублє").

Гумор. — А, ґратулюю вам! Вчера читав я цілий артикул про вас. — Артикул? Де? — В карнім кодексі.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Звільнені від мита заграничні посилки, ваги брутто до 2 кґ., призначені виключно до особистого вжитку адресата.

100.000 безробітних дістало працю в останних тижнях. Правительство веде енерґічну акцію в цілі дальшого зменшення безробіття.

В Центросоюзі відбувся зїзд усіх Окружних Союзів, що експортують яйця. В 1934 р. наша кооперація вивезла 21.223 скринь яєць. За те одержала 1,523.044 зл. В 1935 р. вивезла 19.297 скринь за 1,735.500 зл. Загалом 1935 р. вивезено і збуто в краю яєць за 3,667.556 зл.

В Рогатині Окружний Союз Українських Кооператив отворив мануфактурну крамницю.

В Любачеві повстала нова українська крамниця. Її власник абсольвент семинаря І. Кульчицький.

Нафтова спілка в Перегінську видобула нафтову ропу в однім з шибів. Продукція того шибу винесе около 7 вагонів ропи місячно.

В Балинцях (Коломийщина) відбувся зїзд членів управ Район. Молочарень коломийської округи. На зїзд прибули зі Львова представники „Маслосоюзу" і „С. Господаря". Підчас зїзду перевірено виконання годівельно-господарського пляну праці молочарнями. Стверджено, що в першім кварталі 1936 р. зріст достави молока до кооператив коломийської округи о 27.82% більший ніж в тімсамім часі м. року.

В Передриміхах Великих відбувся господарсько-ветеринарийний курс. Скінчило його 35 курсантів.

Державний скарб Польщі мав в березні с. р. 600.000 зл. доходової надвишки. В березні 1935 р. було 19·3 міл. зл. дефіциту.

Зі Швеції приїхав до Вильна директор Шведсько-Польської Торг. Палати в Стокгольмі, щоб порозумітися з польськими експортерами в справі вивозу льну, футер, щітини і т. п. до Швеції.

Німеччина заплатила Польщі 3 міл. 900 тис. зл. за перевіз польськими зелізницями на Поморю.

Вислід виборів у Франції вплинув також на настрої біржі й фінансових кругів. Державні папери й ренти впали дуже поважно. Впав також курс акцій Банку Франції. Золото дальше втікає з Франції. Сподіються, що незабаром появиться заборона обороту золотом.

ЖЕРТВИ

1) Гр. катол. Уряд парох. в Тучапах, п. Попельники зол. 9.36 на укр. інвалідів. 2) Гр. катол. Уряд. парох. в Попельниках, п. в місци зол. 5.64 на укр. інвалідів. 3) о. Петраш Осип в Горохолині, п. Богородчани зол. 4.70 на катол. пресу. 4) Гр. катол. Уряд парох. в Коршові коло Коломиї зол. 14.50 для голодуючих на Поліссі.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: „Мазур".
КОПЕРНИК: Панове в циліндрах.
МАРУСЕНЬКА: Чорні очі.
МУЗА: Капітан Блюд.
ПАКС: Недокінчена симфонія.
СТИЛЕВЕ: Останні дні Помпеї.

НОВИНА!

Вийшли **дві політичні брошури** Дра ОСИПА НАЗАРУКА

ЕРЕМА КАЙ АНОНІМА стор. 126

Зміст: 1. УНО й УНДО на тлі волинської справи.—2. Ерема кай аноніма.—3. Гамаксойка. Про теперішний стан кристалізації української нації.—4. Пурана пітьми, пристрасти й дурноти.—5. Рибалка Панас Крутьвід. Про головного ідеольога ундизму С. Барана на тлі історії УНДА.

ҐОҐИ І МАҐОҐИ сторін 128

Зміст: 1. Антонів огонь.—2. Ґоги і Магоги. Спроба аналізи сучасних українських партій.—3. Тартарен з Тараскону. Спроба характеристики і пояснення смішної психічної вдачі української ліберальної інтеліґенції.

Ціна кождої брошури зокрема 50 сот., обох разом 1 зл. З порученою пересилкою 1.55 зл.

Висилається за попереднім надісланням грошей на адресу: Адміністрація „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2. І. п.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.
поручає власні вироби найкращої якости:
Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоґи
Вазеліну до шкіри
Синку до білля
помадкову і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську

КВІТИ ЦЕ ОКРАСА!

Чи любите квіти? Це справжній рай. Не зволікайте, а негайно замовте їх. Якість недосяжна. Гляди ціни:

100 мечиків (ґлядіоль)	12—16 цм.	білі	3 зол.
100 „	„ 12—16 „	сині	2 „
100 „	„ 12—16 „	черв.	2 „

Довільної висоти.

150 Анемонів (цибульки) всіх барв	2 зол.
100 Жовтець (повноцвітий, цибульки)	2 зол.
100 Тритоній (montbretia) білі, рожеві, червоні	2 „
25 Бегоній (великоцвітні)	3 „

Для реклями при повищім замовленню даємо даром: 5 японських лілей.

Точні вказівки щодо плекання додаємо даром до кожної посилки. На протязі 14 днів маєте замовлений товар дома за попереднім надісланням грошей. 1—3

В очікуванні замовлення
A. Guldemond
Holland, Haarlem, Houtvaart 48.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, четвер, 14 травня 1936. Ч. 35 (934)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городецких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ш. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Посуха в Галичині.

Минула зима була майже безсніжна і не лишила вогкости. Весною земля скоро висхла. В травні у нас панує вже спека. Вона не віщує нічого доброго. Покищо ще не можна говорити про катастрофу посухи, та наслідки теперішної спеки вже фатальні в деяких околицях Галичини. Се відноситься до околиць з легкою піщаною землею. Нпр. на північ від зелізничої лінії Краків—Тарнів ярини майже пропали. Злі наслідки посухи вже проявляються також в околицях з тяжчою землею. Тільки на Підкарпаттю ще нема трівоги. З поодиноких землеплодів конюшина виглядає розмірно добре. Бараболі ще не посходили. Ярі роди збіжжа покищо менше ніж середні. Також озимина не надзвичайна, особливо жито. Вона частинно вимерзла, частинно зрідла вже на весну. Теперішна посуха може знищити збіжжа дорешти. Загрожені посухою також всі городові ростини. Овочеві дерева перетримали добре час квіту. Весняна студінь знищила богато галапасів. Все можуть направити маєві дощі. Колиб теперішна посуха потривала цілий травень, то її наслідки булиб тяжкі. Посуха дуже шкодить також пасовиськам. Небезпека маєвих приморозків мабуть вже минула, бо ледові гори перейшли с. р. скорше ніж звичайно. Ті ледові гори пливуть щороку від Гренляндії і допливають далеко.

Комуністичні ячейки у варшавських жіночих школах.

Варшавська поліція викрила комуністичну організацію, що працювала на терені середних шкіл у Варшаві. До „роботи" втягали дітей від 10 року життя. Найдіяльніші ячейки були в жіночій гімназії П. Любінської і в жіночій гімназії Папроцкої. В обох школах зорганізовано „Революційний Союз Незаможної Шкільної Молоді". Організація мала впоювати комуністичну ідеольогію. На стінах виписувано переворотні кличі. Уряджувано часті зібрання, тому молодь занедбувалася в науці. Організація мала свої тайні кружки ще в кількох варшавських школах. В одній школі належало до організації 50 дівчат.

Величезні укріплення Німеччини.

Французька преса розписується широко про будову німецьких укріплень і стратегічних доріг в Области Надренії. Головні автостради мають получити Кельн з Аквісграном, Франкфуртом, Дортмундом, Діссельдорфом і Вупперталем. Поспішно будують залізницю з Людвіксгафену до Сарбрікену і з Кобленції до Сарбрікену. Німецькі укріплення західної границі се безперервна лінія підземних хідників з прикриттями для гармат, скорострілів і підземних приміщень для танків та літаків. Траншеї получені сіткою підземних доріг. Ціла та лінія укріплень має бути побудована до кінця 1936 р. Вона має бути противагою франц. лінії Мажінота.

12 питань Великої Британії до Німеччини.

В Лондоні оповіщено т. зв. Білу Книгу. Се збір документів про англійсько-німецькі переговори. В тій книзі є також квестіонар з такими головними питаннями до Німеччини: 1) Чи Німеччина може тепер заключити щирі договори? 2) Як Німеччина ставиться до невиповіджених ще постанов версайського договору і до інших договорів, що випливають з версайського договору? 3) Чи Німеччина думає пошанувати теперішний політично-територіяльний устрій Европи? 4) Чи Німеччина годиться заключити регіональний летунський договір про обмеження летунських сил на Заході. В дальших питаннях правительство Великої Британії бажає довідатися, чи Німеччина заключить договори про ненапад зі всіми своїми сусідами, чи задумує вернутися до Союзу Народів, чи зобовяжеться не втручуватися до внутрішних справ інших держав і т. п. Німецька преса критикує ті питання.

Грізне положення в Грецїї.

В Солуні і в інших містах північної Греції вибух страйк. Прийшло до кривавих бійок між поліцією та страйкуючими. В Солуні на вулицях в центрі міста йшла завзята боротьба на барикадах. Поліція приступом на багнети здобула барикади. При тім убито 10 осіб, ранено кількадесять. Склепи і кавярні замкнені, трамваї й автобуси не курсують. Заворушення щораз грізніші.

Наклад історичних книжок у Франції 20.000.

Французький видавець Файярд заявив недавно співробітникови часопису „Фіґаро", що французька публика найрадше читає історичні книжки. Можна числати, що кожда така книжка розійдеться найменше в 20.000 примірників.

Вчений столяр.

В однім англійськім місті жие такий столяр, що знае зовсім добре мови грецьку й латинську. Він залюбки читае старинну літературу: твори Гомера, Плятона, Овідія й ін. клясичних письменників. Ученого ремісника відвідують професори університетів і балакають з ним по грецьки або по латині.

Кози причинилися до появи пустині Сагари.

Так твердить др В. Кох німецький професор з Гайдельберґу і свое твердження арґументуе ось як: Кількадесять століть тому на місци де тепер є пустиня Сагара був степ покритий буйною травою. На півночі і полудні того степу тягнулися великі полоси тропікальних лісів. Слонів для армії Ганнібаля ловили в лісах Нумідії, отже на північній границі теперішної Сагари. Все те пізніше щезло. А винні тому головно кози. Величезні стада кіз прибули тут з кочовиками і знищили ростинність. Проф. Кох твердить, що ростинність ніколи не заникае сама. Мусить бути якийсь зовнішний чинник. Отже стада кіз випасали траву і пожирали листя, що опадало з дерев. Через те земля твердла і тратила вогкість. Згодом буйні пасовиська степу перемінилися в пустиню. І з великих лісів полишилися тільки денеде останки скарловатілих дерев в низших місцях.

Достатне життя
Належну пошану
Ідеальні відносини
Суспільне становище
Торговельні звязки
Економічну незалежність
Реальні користи
— — запевните собі — —
складаючи свої ощадности в
КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ
„ДНІСТЕР"
ЛЬВІВ, УЛ. РУСЬКА Ч. 20.

В ОБЛИЧЧІ КОМУНІСТИЧНОЇ НЕБЕЗПЕКИ

І. Характер останних подій у Львові.

Останні трагічні події у Львові з дня 16 квітня 1936 р. не сходять зі шпальт краєвої, української і польської, тай навіть заграничної преси. Про що се свідчить? Се наглядний доказ, що ті події вразили всіх своєю незвичайністю на сім терені і своєю серіозністю.

І справді. Коли Львів переживав такі дні? Коли львівська товпа демонструвала в місті на такі розміри, як се було тоді? Коли та товпа демолювала так все і всюди, не тільки в центрі міста але й на його периферіях, як того памятного дня? Вкінці: коли у Львові впало в мирнім часі тілько трупів і ранених нараз, як дня 16 квітня 1936 р.? Хіба в рр. 1848 і 1918. Та се були часи революції і війни.

Так. Ті події з 16. IV. 1936 р. на львівськім терені були незвичайні і серіозні — передовсім своїми розмірами.

Та не тільки своїми розмірами останні львівські події незвичайні і серіозні. Далеко більше ті події незвичайні і серіозні — чим іншим.

Як свідчить цілий ряд фактів, події у Львові з дня 16. IV. 1936 були завдалегідь старанно підготовлені. Отже передовсім сам хід тих подій вказуе наглядно на пляновий розподіл ролі. Бо тільки попередним пляновим розподілом ролі можна пояснити той факт, що активні виступи товпи мали місце рівночасно в ріжних частях міста, від себе далеко віддалених. Не менше вказуе на попередний плян також технічне виконання. Воно відбувалося по всім правилам революції — з демолюванням склепів, з барикадами, з підпалом складу дерева і т. п. Були спроби атакувати навіть Доми Божі, чого доси у Львові ніколи не бувало. Зовсім подібно як е тепер в Еспанії або в Мексику.

Хтож виробив той плян і завдалегідь підготовив його у Львові?

Ясну відповідь на се питання дають імена тих, котрі кермували львівською товпою в дні 16. IV. 1936 р. і котрих підчас самих подій або безпосередно після них придержала поліція. Се в подавляючій більшости відомі комуністичні аґітатори на львівськім грунті, в великій більшости жидівського походження. Та не тільки зловлені на горячім комуністичні аґітатори і провокатори вказують на те, що останні трагічні події у Львові се діло тих, котрі подібні події викликали в Еспа-

НОВИНА!

Вийшли **дві політичні брошури**
Дра ОСИПА НАЗАРУКА

ЕРЕМА КАЙ АНОНІМА 126 ст.

Зміст. 1. УНО й УНДО на тлі волинської справи.—2. Ерема кай аноніма.—3. Гамаксойка. Про теперішний стан кристалізації української нації.—4. Пурана пітьми, пристрасти й дурноти.—5. Рибалка Панас Крутьвух. Про головного ідеолога УНДА.

ҐОҐИ І МАҐОҐИ 128 сторін

Зміст: 1. Антонів огонь.—2. Ґоги і Маґоги. Спроба аналізи сучасних українських партій.—3. Тартарен з Тараскону. Спроба характеристики і пояснення смішної психічної вдачі української ліберальної інтелігенції.

Ціна кождої брошури зокрема 50 сот., обох разом 1 зл. З порученою пересилкою 1.55 зл.

Висилається за попереднім надісланням грошей на адресу: Адміністрація „Нової Зорі", Львів, ул. Городецких 2. І. п.

ній і в південній Америці, себто комуністів. Найбільш переконуючим доказом провідної ролі у львівських подіях наемних агентів московського III-го Комуністичного Інтернаціоналу є відозва Центрального Комітету Комуністичної Партії Західної України, яка появилася у Львові 1 день безпосередно перед подіями з дня 16 квітня 1936. В тій відозві, виданій з приводу сутички безробітних з поліцією дня 14 квітня на Академічній улиці у Львові, підчас якої стратив життя оден з демонстрантів, ЦК (Центральний Комітет) Комуністичної Партії Західної України, що є регіональним відділом загальнодержавної Комуністичної Партії Польщі, заявляє отверто, що в боротьбі з теперішним суспільним ладом комуністи завсіди і всюди будуть стояти в перших рядах тих, що атакують і руйнують той лад та що вони не зупиняться перед нічим, щоб завести большевицький „рай" також у нас.

Ствердкуючи провідну ролю комуністів в останніх львівських подіях, ми тим самим зовсім не заперечуємо всіх інших причин тих подій.

Одна з таких основних причин останніх львівських подій се безробіття, котре є наслідком матеріяльної кризи, яку під теперішну пору переживає не тільки наш край, але вся Европа і навіть весь світ.

Ту кризу і те безробіття використовують комуністи всюди для своїх руйницьких цілей. Вони виступають як великі прихильники безробітних, як їх оборонці та як їх одинокі спасителі. В тій цілі послугуються вони цілим арсеналом тріскучих фраз — так добре відомих з ріжних большевицьких видань советських і закордонних. А в оперуванню тріскучими фразами комуністи безконкуренційні мистці. Їх покищо ніхто не в силі переліцитувати в демаґоґії.

Що та комуністична демаґоґія мусить мати свої трагічні наслідки, се комуністи знають дуже добре. Та се власне ціль комуністичних агітаторів: викликати такі наслідки. Бо на спричинених комуністами трагічних наслідках вони далі жирують, як гієни.

Коли ближче приглянутися тактиці комуністів підчас викликуваних ними ріжних трагічних подій, то всюди впадає в очи оден дуже характеристичний факт: комуністи завсіди ведуть товпу, наражаючи а то й свідомо пхаючи її на найбільші небезпеки, навіть на певну смерть. Та коли приходить уже критична хвиля, коли проти товпи звернені багнети і дула крісів, тоді комуністи моментально зникають з передових позицій, лишаючи на них підбурену ними товпу їй власній долі. Тоді всі жертви поносить тільки та нещасна товпа. Так поступають комуністи завсіди і всюди. Тому між жертвами ріжних комуністичних провокацій справила — нема комуністів, хіба випадково і випадково.

Зовсім те саме бачимо також в останніх трагічних подіях у Львові. Як відомо, підчас тих подій втратило життя 16 осіб і поверх сотка (а з тими, що не перейшли через шпиталі — може й кілька сот) осіб було тяжче і лекше ранених і потовчених. Та перегляньте уважно імена всіх тих осіб! Чи знайдете відомих у Львові найбільш активних комуністичних діячів й агітаторів? Їх там нема. Та всеж таки вони у львівських подіях брали активну участь і як таких органи безпеки придержали їх.

І ще оден дуже характеристичний факт впадає в око кождому, хто уважніше приглядається до імен жертв останніх трагічних подій у Львові та до імен придержаних комуністичних спричинників тих подій. Між 16 жертвами, що втратили тоді життя, є 15 християн і 1 Жидівка. А зате між придержаними комуністичними агітаторами около 3/4 Жидів і 1/4 християн.

Останні з наведених цифр потверджують наглядно вже й доси загально відомий факт, що найактивнішими і найбільш завзятими пропаґаторами комуністичних ідей є передовсім Жиди. Се бачили ми і далі бачимо наглядно на Великій Україні. Се бачимо таксамо наглядно і в Галичині. Бо в усіх комуністичних процесах, які відбулися і відбуваються в останних часах в нашім краю, непропорціонально високий відсоток між обвинуваченими становлять Жиди. Жиди становлять нині головний континґент також у краєвій комуністичній орґанізації т. зв. Комуністичній Партії Західної України. Жиди редаґують нині також комуністичні видавництва, якими в останнім часі московський III-тий Комуністичний Інтернаціонал знов засипає наш край. На участь Жидів в редаґуванню комуністичних видань, призначених для нашого краю, вказує виразно жахливий українсько-польсько-жидівський жарґон тих видань, що місцева українська преса ствердила недавно цілим рядом дослівних виписок з тих видань.

Та хоч Жиди найбільш активний і найбільш фанатичний чинник в комуністичній акції в нашім краю, то всеж таки булоб несправедливо всю ту акцію записувати на конто Жидів. А булоб несправедливо тому, що крім Жидів ведуть комуністичну акцію і пособляють їй у нашім краю також інші чинники. Серед тих чинників не останню ролю грають і свої люди.

Деж ті українські комуністичні агітатори і діячі в нашім краю — може спитати хтось, прочитавши повищі наші твердження про провідну ролю Жидів в комуністичній акції в нашім краю?

І на перший погляд може дійсно здаватися, що комуністів серед Українців Галичини нині вже нема. Бо ніхто з галицьких Українців не вибивається нині в комуністичній акції в нашім краю на перший плян.

Та хто так думавби, той помилявсяб. А помилявсяб ось чому:

Як уже відомо читачам „Н. Зорі", московський III Комуністичний Інтернаціонал приняв в останнім часі нову тактику, щоб успішніше розкладати своїх противників. Суть тої нової тактики в тім, що комуністи за кордонами СССР дістали наказ повести акцію в двох напрямах: 1) довести до порозуміння й обеднання з комуністами всіх лівих ґруп в кождій суспільности, творячи разом т. зв. народний (людовий) фронт; 2) втискатися і проникати, маскуючись, в усі не тільки ліві, але взагалі демократичні, і навіть в католицькі орґанізації та вносити в них ліві ферменти і симпатії.

Отсю нову тактику примінили комуністи між ін. і серед української суспільности в Галичині. Зокрема примінили вони її серед українського робітництва. І як показали останні львівські події, та нова тактика комуністів має серед робітників повний успіх. Комуністи в масках поруч комуністів без масок вирвали вже робітництво з під впливів і керми дотеперішних робітничих орґанізацій і провідників і повели його за собою. Все те ствердила рішуче з приводу трагічних подій у Львові майже вся місцева, польська й українська, преса.

І се найсеріозніша риса останніх львівських подій.

Україніка

„Slovansky Prehled" ч. І. 1936 р. приніс широкий огляд українського життя на всіх українських землях. На початку подає зміст промови предсідника ради народних комісарів рад. України Любченка на засіданні всесоюзного парляменту СССР. Любченко говорив про великі господарські успіхи рад. України. Україна дала 1935 р. Сов. Союзови 60 міл. тон вугля. Самі тільки дніпропетровські гути виробили минулого року 250.000 тон сирого заліза більше ніж ціла Японія. Кировські гути в Макеєві додали 1,022.000 тон сирого заліза, що рівнається продукції сирого заліза Польщі й Італії разом. Українські фабрики виробили м. року 41.000 тракторів. На фахових курсах вишколено 80.000 трактористів. В рільнім господарстві не тільки виконано плян, але віддано державі 50% збіжжа більше ніж 1934 р. При кінці своєї промови Любченко згадав про маневри червоної армії під Киевом, стверджував, що культурний рівень української суспільности в Польщі паде, коли в сов. Україні вже майже нема неграмотних людей. Промову закінчив погрозами в сторону „німецьких фашистів і польських імперіялістів", що думають про інтервенцію. (В тій промові „самоотверженного Малороса" Любченка найцікавіше те, що він чваниться страшним висисанням останних соків з України Москвою...). — Дальше журнал подає, що в Харкові замкнули приватну школу п. Коніської. Та школа існувала від 1924 року. Вчилися в ній діти урядників і ремісників за оплатою 25 рублів місячно. Показалося, що там виховувано дітей проти сов. влади і в дусі українських самостійників. — В рубриці „Українці в Польщі" поміщено обширний звіт з процесу членів ОУН у Варшаві. Автор звіту остро виступає проти краківського Курерка і питає, чому він пише про Ковно і Прагу, а нічого не згадує про Берлін. Автор звіту містить цитат з „Роботніка": „Звязки полк. Коновальця і взагалі ОУН з урядом п. фон Розенберґа не належать до тайни, радше навпаки: в котрім небуть західноевропейськім часописі редакція ІКЦ знайшлаб без труду немало цікавих подробиць напр про завдання гетьмана Скоропадського і про „великі пляни" п. фон Розенберґа." — В дальшім огляді подано цитати з українських часописів про положення Українців в Польщі й поміщено допис про життя Українців на Закарпатті. — В 2 ч. того журналу Аркадій Животко помістив статтю п. з. „З українського наукового життя в минулім пятилітті." В огляді словянського життя в рубриці: УССР подано зміст промови Косіора про непорядки в ком. партії. До неї наплило богато ворожого елементу, аферистів, протиреволюціонерів і т. п. В партії переведено чистку. Вона була особливо остра в областях винницькій, чернігівській, київській та в Одессі. В Харкові отворено военно-господарську школу. — В рубриці „Українці в Польщі" зреферовано заяви Целевича і Луцького в польськім парляменті. Автор огляду пророкує Українцям, що спілка з табором, котрий стоїть під впливом Берліна, принесе Українцям тільки зло. Дальше зреферовано відношення УНДО до ВУО і непринимання Українців до державної служби в Польщі. — В 3 ч. того журналу обширно зреферовано сумний стан українського шкільництва в Польщі і великий зріст неграмотности серед Українців.

Розкладають еспанську армію

Політичні ферменти захоплюють чимраз більше також еспанську армію. Ліве правительство масово переносить і звільняє з війська тих офіцирів, котрих підозрівае, що симпатизують з правими кругами. Особливо остро переводять чистку в летунстві, бо там богато офіцирів, що симпатизують з правими партіями. На днях еспанські власти звільнили з армії та інтернували правого генерала Орґана. Тому що він лежить хорий в лічниці, коло його ліжка стоять два поліцаї.

Хто вбив Болбочана?

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ

Отаманові Петлюрі, членам Директорії, Премієр - міністрові, Начальникові Генерального Штабу, Голові Національного Союзу, Голові партії самостійників, Командірові Осадного Корпусу і копії: отаманові Грекову, отаманові Шаповалові, полковникам Республиканської Дивізії і в часописі Українські і Російські. [1])

Необхідність примушує мене додати де-кілька слів до свого першого відкритого листа.

Вам, Панове, відомо, що я сидів арештований в Нр. 22 готелю „Континенталь".[2]) Весь цей час (від 24 до 31 січня включно) я добивався кого небудь бачити з наших військових або загальних керовників, щоби запитати, за що я був арештований. Ніхто не хотів зайти до мене, всі боялися, бо ніхто не міг відповісти на моє запитання... за що? Один військовий міністр отаман Греків не боявся зайти до мене і запитати: „Защо ви зааресштовані?" Отаманові Грекову ми завсігди вірили і віримо.

Звертався я до Отамана Петлюри кілька разів, один раз надіслав йому листа — ніякої відповіди і приняти мене він теж не захотів; а зайти до мене — не було що й думати, не дивлячись на те, що Петлюра жив рядом з моїм номером через стіну (Нр. 21). Всі до когоби я не звертався відповідали: нема дома, занятий і т. п. (Коновалець, Мельник, Петлюра, Чайківський). В той час, за малою виключеністю, головними керовниками армії були „Фендрики",[3]) до котрих тяжче було добитися ніж передтим до Гетьмана Скоропадського.

Ну, не хотів Петлюра мене приняти, хай буде так, бо я „зрадник", але він не хотів приняти навіть мою дружину, коли вона хотіла вияснити, у кого має шукати права відносно розбійничого трусу, зробленого у неї січовиками у Київі; вони ограбили все, що у неї було. Трус був по ордеру старшини Чайківського.[4])

Пане Отамане Петлюра! Я весь час молився на Вас, я навіть забув Ваш руйнуючий наказ по армії, котрий Ви видали в грудні 1917 р. і котрим Ви на довго знищили молоду Українську Армію та підірвали в неї національну ідею. Я не хотів згадувати про цей наказ, я думав, що життя Вас перемінило, однак я помилився. Тепер коли Ви не хочете оцінити обставин, і не хочете вірити, що Україні загрожує страшна небезпека, я можу сказати, що у вас було щире бажання створити тільки „ореол Петлюри", а не „ореол України", і аби цей ореол не пропав, Ви рішили всю свою вину скинути на Болбочана. Не вірю я більшій кількости Ваших співробітників і деяким з тих, котрі стоять тепер на чолі Республіки. Тепер такий час, коли хата горить, а хто хоче вогонь гасити тим, що буде дути на вогонь, той вже не діяч, той є або хлопчак, або авантурист, або кретин, або підлець. Ви окружили себе „вауїтами" і інтріганами, котрі строго переводять необхідну їм тактику.

Прошу Вас, Пане Отамане Петлюра, скажіть по щирости, що корисного Ви робите для Армії? Коли я сидів у „Континенталі" заарештований, я серцем відчував, що армією правлять ті дрібні авантюристи, ті фендрики, ті інтрігани, котрі окружують Вас. Ви є в їх руках є простою маріонеткою.

За весь час перебування в Київі, ні я, ні представники від Республиканської дивізії не могли виявити причини мого арешту і тільки всі від мене і представників Республиканської дивізії тікали і навіть говорити боялися, бо ніхто не міг відповісти на запитання — „за що я заарештований?"

Отаман Петлюра казав: „слідство покаже." Значить мене арештували для чогось, а слідством вже будуть вишукувати яку небудь причину.

А все таки, за що я заарештований? Весь час я продовжував запитувати, бо бачите я сподівався, що находжуся у правовій державі та сподівався, що все таки при владі найдуться порядні люди. Але багато Україні прийдеться ще пережити поки вийде Вона на правовий шлях.

Один з „добродіїв" фендриків, окружуючих пана Петлюру, п. Чайківський висловився, що мене обвинувачують в тім, що колись то, прощаючись з мадам Н. (жінкою бувшого флігель - адютанта)... поцілував її руку. Безумовно, пане Чайківський, обвинувачення дуже важне і слава Богу, що про це не довідалася Верховна Слідча Комісія, а то зараз піднялаби світове діло.

Так то, так, пане Чайківський, а все таки зробили ганебний трус з Вашого наказу на квартирі, де були річи моєї дружини і ордер був підписаний Вами.

А, Ви відрекаєтеся! Безумовно так і треба, але уявіть собі, що Ви знайшли якісь компромітуючі мене документи, або ті самі 120 міліонів; як Ви думаєте, чи Ви тоді теж відрекались би? Тепер же тільки й треба відрекатися, казати, що трус був самочинний і бути задоволеним тим, що ограбували всю квартиру і взяли не тільки те, що складало цінність, те що збиралось у мене і дружини роками, але навіть фамілійне наше добро забрали, котре для Вас зовсім не має ніякої цінн — портрети, листи, старі документи, стару зброю і т. инше. Ви забрали у моєї дружини останні гроші, Ви забрали у неї одежу, ріжні річи, всю мою зброю, навіть ту одежу, котру ви не взяли, Ви її пірвали... Все це теж було необхідно для „політичного моменту?" Трус Ваш був подібний до набігу розбійників. Тепер Ви кажете, що трус був самочинний і цим Ви себе ще більше компромітуєте. А міліція? а протокол підчас трусу, а самий законний з Вашим підписом ордер?

Пане Чайківський і Ко! Чого Ви шукали у мене і взагалі чого вам від мене треба? Ви всі боялися, що буде чоловік, котрий не зможе стерпіти авантюристів і карєристів.

Директорія від мого діла відмахнулася — то справа військова, кажуть вони. А Голова Директорії пан Винниченко сказав: „Отаман Болбочан не є винуватим, але його штаб складений з росіян, контрреволюціонерів і всяких там злочинців, Болбочан же, як людина слабохарактерна, попав під вплив Штабу". І багато дечого говорилося на конгресі.

Пане Винниченко, мого штабу Ви не знаєте, не знають його і всі ті, котрі обвинувачують його і мене. Ви не знаєте, що в моїм штабі були дійсні фахівці, чесні працьовники на користь України, котрі працювали під постійним моїм впливом і працювали не бадячками як Ви. Якогож характеру я, про це краще всього говорить моя активна боротьба на протязі 16 місяців.

Але замість того, щоби вести безпідставні бадячки, Вам Пане Винниченко, як голові Директорії, слід би було спочатку розібрати моє діло, а бодай хоч трохи познайомитися з ним. Добре булоби і мене довитати, це треба було зробити, бо я займав високу посаду — і лише після цього виступати на конгресі хоч з будь яким матеріялом, а не з провокаторськими чутками. Я гадаю, що авторитет і обовязок людини, займаючої найвище місце в державі, вимагають завсігди бути державною людиною, завсігди стояти на правовім ґрунті. А може так хотіли „товариші-фендрики".

Просив я, щоби мене пустили за кордон, бо чогож сидіти на Україні, коли права нігде не найти, а всім заправляють люди, з котрими неможливо працювати.

Мене відправили до Галичини, чогож це так? Отаман Коновалець і старшина Чайківський кажуть, що сучасний політичний момент вимагають сього. Слухайте, ми не діти і подібних дурниць не слід казати. „А що партії скажуть?" говорить п. Чайківський. Мені соромно за людей, котрі такі дурниці кажуть; це можуть говорити люде, яким мій арешт дійсно був необхідний.

Знаю, що всім дуже хотілося обвинуватити мене за мій відход від Харкова і Полтави. Я цього якраз чекав. Але Ви побоялися про це навіть питання підняти і то з двох причин — перше всього Ви всі почували себе страшенно винуватими в цій справі і боялися над собою суда, а по друге — межи Вами навіть не було дійсно військових людей, котрі зуміли би оцінити бойову ситуацію (може Тютюнник, а може фендрик?) і зуміли би збудувати проти мене обвинувачення. Навіть колиб я був винен, то проту експертів дійсно військових розібрати на підставі всіх документів та доказів свідків.

Слухайте, Ви всі, у кого була влада в Київі! (Я в такій формі звертаюся, бо неможливо було розібрати, хто править краєм, а розпоряжалися тоді ріжні люди, особливо „фендрики"). Вам було необхідно писати про мене всі ті брудні видумки, котрі появлялися в київських часописах? Як що це не Ви писали, то чомуж Ви не заборонили писати мерзоту таку? А може скажете, що і це було необхідно для „політичного моменту"?

Ну добре, а „Національний Союз?" Ви є краса і гордість Української Республики. — А чи не зацікавило Вас, членів Національного Союзу, що той Болбочан, котрого Ви недавно гучно вітали, заарештований як зрадник і злодій?

Ні, не зацікавило? Не прийшло Вам на думку, що розвінчувати своїх героїв є позор і для тих, хто се робить.

А, я розумію! Я Вам був потрібний раніш, а не тепер коли Вам здається, що влада уже вся в Ваших руках. Роскітно, а що ж самостійники? В чім, Ви мудреці, обвинувачуєте мене і за що секретар партії (Андрушенко) погрожував перед представниками Республиканської Дивізії: „Ми його засудимо, він понесе сувору кару". Слухайте, самостійники, за що? От чого Ви навіть не зацікавились моїм ділом. Чи може і для Вас грав ролю „політичний мент"? Може в карієризмі мене обвинувачуєте? Чи може в тім, що я щиро весь час підтримував партію Самостійників і не боявся сього і в Гетьманські часи? Нагадайте тепер самі про все, особливо хай пригадують всі ті, котрі зараз більш всього нападають на мене. Багато про Вас самостійників не буду писати, бо мені сором за партію.

А тепер звертаюся, взагалі, до всіх Вас, стоячих на чолі Держави. Ви мусите мене реабілітувати — се являється питання чести Вашої. Ви мусите дати мені право виїхати за кордон; Ви своїми провокаторськими випадами безумовно підірвали мої сили, як фізичні так і моральні і служити я уже не можу, про що і рапорт подаю в одставку, а окрім сього я, особливо з Вами, служити не буду. Для мене необхідно аби я бачив, що на чолі Українського Уряду стоять люди практичні, фаховці, чесні, розумні, а не фендрики, авантюристи, інтригани, провокатори. Необхідно аби я бачив, що ті люди поведуть Україну до щастя, порядку і слави, а не до сорому...

А може скажете: „в армії треба служить"? В якій армії? В тій, де дивізіями, корпусами і арміями керують фендрики, Волох і Ко. і т. ін.

Ні, сього не може бути! Ви утвердили Волоха командіром корпуса після того, як він сам оголосив себе командіром корпуса і командуючим армією.

А Ви знаєте, що краще би зробили, як би командіром корпуса запорожського призначили не Волоха, а Махна.

Але тепер ще можна поправити діло і призначити „батька Махна" помічником до „батька Волоха" — буде роскішний корпус. Ви думаєте, що „батько Махно" гірш від „батька Волоха"?

Запевняю Вас, що навіть Махно богато кращий і більш військовий чоловік ніж Волох.

Можна запросити до праці ще Шинкаря, Григорієва, Вірка, а тут ще і Тютюнник з Волохом — невеличка але тепла кумпанія.

Нагадую Вам і запитую Вас, хто з Вас хтів уявити дійсне становище України, хто з Вас задумувався над тим, яка доля чекає Україну? Ніхто! Ви всьому світові оголосили війну. Ви чепурилися перед Антантою і погрожували їй війною. Ви абсолютно не хтіли з Антантою рахуватися, а на що Ви спиралися, на яку силу? На „товаришів", на Волоха, на фендриків, на геніяльних українських „Гінденбургів і Людендорфів" (Осецький, Тютюнник і Ко.).

Як Ви подивилися на мене, коли я одверто требував згоди з Антантою і негайної допомоги французькими військами.

Я ніякої відповіди на свій доклад Петлюрі і Директорії не одержав. Ви думали тільки над всякими сортами соціялізації. Ви думали і думаєте над тим, як найкраще і надовше зруйнувати Україну.

Ви особливо богато працюєте і думаєте над тим, аби не розсердити і догодити Вашим московським товаришам—большовикам, аби не показатися в їх очах противо - демократичними. Ви не бачите того, що цим плодите на Україні таких же товаришів — большовиків і не бачите того, що через большовизм ведете Україну до „Єдіної Росії".

Ви считаєте мене зрадником і за те, що я стояв за негайну згоду з Антантою і настоював просити у Французів допомоги — все рівно без цього не обійтися, але чим скоріше, тим буде краще.

Але Ви всі не маєте горожанської відваги про це отверто сказати, Ви боїтеся проводити тверду владу, порядок, право і через те збудувати сильну Укрвїнську Державу. Всього цього Ви боїтеся, бо тоді треба працювати, бо це, бачите, не демократично, а то що Україна від тої завнадто великої демократичности буде покрита пожаром, анархією і може зовсім згоріти — Вам байдуже...

А коли наступить уже зовсім тяжкий час, будете тікати за кордон.

Нарешті, можу тільки подякувати Вам за ту „нагороду", котру я получив від Вас за 16 місяців активної праці. І требую від Вас реабілітації свойого чесного імени, требую повернення грошей, річей і зброї, забраних у дружини моєї і у мене.

Отаман *Петро Болбочан*

10 лютого 1919 р. м. Станиславів
„Отель Уніон".

Примітка Редакції „Нової Зорі": Петра Болбочана, що заняв Крим для України, що довго здержував навалу большевиків і давив анархію вдолу поки міг, петлюрівці — розстрілями. Тричі виводили його на страчення... Потому появилися про нього ріжні сплетні, в котрі й Галичани вірили якийсь час. Щораз більше поширюється погляд, що був се невинний чоловік, український патріот і добрий військовий фаховець. Справа розстрілу Болбочана і попереднього знущання над ним повинна бути основно провірена й оповіщена. В усякому разі се певна річ, що дуже чесні люди були тої думки, що той здібний український полководець абсолютно не заслугував на розстріл. А пок. С. Томашівський говорив, що якби так здійснилися були мрії тих туманкуватих Галичан, котрі кричали „за безумовним злиттям Галичини з Великою Україною", то не богато часу минуло — і ті самі люди булиб задніми дверми забігали до закордонних посольств одної держави (розуміється: Польщі) з благаннями, щоб їх „визволяти..." Розумний був чоловік пок. Стефан Томашівський! Що він тепер писаньби на вид „культу Петлюри", який хочуть защіпити навіть в Галичині.... Підчеркнення в листі пок. Болбочана перевели ми. Чи з сего листа віє правда, відчує мабуть кождий думаючий Українець. Зрештою історичні події від дати того листа чейже також щось значать...

Чому правда викликає ненависть і чому люди зненавиділи Сина Божого, котрий їм проповідував правду, хоч люди люблять щасливе життя, а воно преціпь се ніщо інше як радість з правди. А чогожби іншого як не тому, що вони так люблять правду, що хочуть її бачити навіть тоді і в тім, коли вони щось інше люблять (ніж правду). А що вони не люблять бути обманювані, отже не люблять і того, щоб їх хтось переконав, що вони помилялися. І тому задля того, що вони любили яко правду, ненавидять вони правду. (Св Августин у творі „Конфесії", книга X, глава 23).

---

[1]) Подаємо без змін у правописи і стилю.— Примітка Редакції. — Перепечатуємо з „Поступу" чч. 6—7, 1929. — Ред. „Н. З."

[2]) У Київі.

[3]) „Фендрики"-Fähnriche-хорунжі, прапорщики. — Ред. „Н. З."

[4]) Начальник Контр - розвідки Осадного корпусу. — Чайківський був хорий на нерви і то дуже тяжко, хоч не відразу се показалося. Тому те, що робив той чоловік, не може йти на рахунок СС. Чайківський помер в умовіх замрачених. — Ред. „Н. З."

Хто вбив Болбочана?

Полковник Петро Болбочан. (Хліборобська Україна, книжка IV. Рік 1922—23. Відень, ст. 223).

Найбільшою хворобою Гол. Отамана був страх перед популярностю і здібностю підлеглих йому видатніщих вождів і тому стремління взаемно нищити одного другим, нацьковуючи їх між собою, замість того, щоби залагоджувати всякі непорозуміння і обеднувати зусилля всіх своїх частин. Тільки цією хворобливою рисою Петлюри і можна вияснити його повну байдужність до всіх благань полковника Болбочана про допомогу і повну відсутність якоїб то не було творчої ініціятиви з боку Головного Отамана в цей тяжкий кінець 1918 і початок 1919 років. Заполучити під свою особисту команду двадцять тисяч Галичан, з ними врятувати становище і заразом осоромити і Болбочана і Коновальця — було мрією хворого на безмежне честолюбство дрібного інтриганта, який на нещастя України був її Головним Отаманом.

Сергій Шемет.

В. Липинський про злочин над Болбочаном.

„Листи до Братів Хліборобів. Вступ, ст. XXX і XXXI:

Звільнений од присяги Паном Гетьманом, остався я з горечю в душі між Вами, щоб братів моїх і решткн державности української од Вас рятувати. Чи вибачили Ви мені зложену Вам заразже на вступі заяву: „памятайте що я Гетьманець, і як за Гетьманства робив я все, щоб своїх схилити до співпраці з Вами, так тепер зроблю все, щоб привести Вас до возстановлення Гетьманства і співпраці з нами." Честність політична це річ, для якої Ви вибачення не маєте. І коли я, не присягнувши Директорії, покинув свій уряд після того, як **Ви убили Болбочана, найспосібніщого тоді для возстановлення Держави вождя між Вами** — Ви помстились на мені жорстоко...

З листа В. Липинського до міністра закордонних справ УНР.

„...Факт розстрілу отамана Болбочана, котрий для мене став безпосередньою причиною моєї димісії — це тільки вище, видніще полумя того процесу самопалення, в якому згорає наша хата..." Ст. 233.

З боротьби і зношення прикростей — зі змагань і терпінь — з енергії й терпеливости — складається загальна людська доля. (Смайлс: „Обовязок").

ВІРА І НАУКА

Реферат інж. Володимира Зубрицького про відношення сучасної науки до віри виголошений на Загальних Зборах „Скали" 23. IV. 1936.

Коли шукаю помосту з науки до релігії, коли поклав я собі за ціль причинитися до розбудження в нас релігійного життя на підставі відкликування до стислих наук, то уважаю своїм обовязком, здати Світлим Зборам звіт з того, на чому спираюся при моїх рефератах по наших Читальнях.

На вступі завважаю, що виводи мої, тому що торкаються стислих наук, позбавлені елементів легкої та граціозної краси, що звичайно ціхують інші міркування; але мимо того, після моїх досвідів в поодиноких Читальнях, збудили вони живе заінтересування — і то передовсім серед наших широких мас селянських. Здається мені, що інстинкт контемпляції над метафізичними питаннями, змисл проблематики в нашому народі вроджений та що здоровий пень нашого народу має величезні коріння в метафізиці: навпаки, як то є — на жаль — в його листях, в його вершках — в нашій інтелігенції. Вона чомусь, перейшовши середні та високі школи, стає найчастіше ученицею одинокої й то найслабшої фільософічної системи заходу: а саме позитивізму Comte'a, що відкидає всяку релігію та метафізику й голосить, що поза змисловий досвід не вільно виходити науковцеві й то під загрозою втрати наукового характеру. Comte каже вдоволятися дослідом звязків між явищами природи та закинути метафізичний напрям в науці, після якого ці явища толкуеться причинами абстракційними: „ідеями" та „силами". Інтелігенція наша гейби вважала займатися метафізикою за щось негідне цієї дрібки знання, що її щасливо здобула в часі студій, подібно як вважалаб за негідне інтелігента, ходити без ковнірця: а проте знання без релігії та метафізики нині, після нинішнього стану науки — се кавчуковий ковнірець.

Крім цього одинокого фільософа, всі майже прочі в Европі це самі ідеалісти — як зрештою правдива фільософія інакшою, як тільки ідеалістичною, бути не може. Полишаю на боці таких великанів духа як Аристотель, Плятон, Ляйбніц, Берклі, Декарт, Спіноца, Шопенгауер, Фіхте, Кант, Гегель — самих ідеалістів. Зазначую, що власне в науці, в тій науці, де здавалося, що про метафізику ані мови бути не може, наступив зворот від матеріялізму в сторону енергетизму в фізиці, та неовіталізму в біольогії, себто до цієї Comte'ом відкиненої метафізичної „сили". Найліпші уми в Европі й Америці, що репрезентують і творять білу культуру, себто ті, що мають право авторитативно проголошувати свої фільософічні заключення на підставі своїх дослідів в ріжних ділянках стислих наук — вже перестали голосити, що в світі є тільки матерія. Великий хемік, лавреат Нобля, Ostwald, перший поставив на місце матеріялізму енергетизм і проголосив матерію тільки явищем енергії. Відкриття раду, нових лучів, та тзв. матеріяльних хвиль приспішило цю зміну в думках учених. В пониманні модерного Европейця всесвіт це система лучів, филь та сил-ритмів. Матерія се тільки одна з форм цієї незнаної Сили. „Так мертвий всесвіт став знов живий, всі річи стали для духа знова прозорі, душа відкрила свою спорідненість з силами всесвіта, зі звіздами та мряковинами. Знане та видиме являється нам знов як символ Незнаного та Невидимого. Енергетична фізика промощує шлях ідеалістичній метафізиці. Старий матеріялізм став вірою півобразованого інтелігента", — пише Coudenhove-Calergi.

Та проте цей епохальний розвій науки перейшов побіч нас. Нашому загалові інтелігенції тільки мало щось про це відомо. Бо як інакше толкувати вереск, що вчинила часть нашої інтелігенції, коли довідалася, що й у нас витягнено консеквенції з нового напряму, який тепер запанував серед широкого загалу інтелігенції Заходу під проводом неодного з Лавреатів Нобля, неодного чільного корифея стислих наук — та що закладається Читальні „Скала", які мають за ціль поглибити в нас духове життя, збудити в нас любов до релігії та метафізики. Бо це не пуста фраза, що наука на Заході стає теольогічною, що її провідні великани стають чимраз частіше релігійними в розумінні принимання правд релігійних. Це не мої завваги а завваги одного з чільних математиків та сучасних фільософів, B. Russel'a; він в Scientific Outlook каже: „...В нових часах богато визначних фізиків та певне число знаменитих біольогів висказалося, що нинішні наукові поступи повалили давний матеріялізм та зміряють до впровадження наново до науки правд релігійних..." Отже хіба здає собі справу цей атеїст, детермініст та ідентист душі—тіла, що ця заввага значить. Хто не задержався на передвоенному стані науки, хто слідив дивний розвій передовсім фізики від квантів Плянка (Planck) аж до тзв. невизначальності Heisenberga, кому знані назвиська Bohr, Borel, Schrödinger, Dirae, Eddington, Jeans, цей зрозуміє, чим я руководжуся і на чому спираюся, коли

ОСИП НАЗАРУК 46)

ROMA AETERNA

Вічний Рим—Апостольська Столиця

VII. В найбільшій церкві світа.

Можливо, що все те робилоб інакше враження, якби на рогах були ті дзвінниці, котрі плянував Мадерна. Коли фундаменти не видержали. І так фасада церкви св. Петра в Римі робить враження просто фасади якоїсь світської будівлі. Передовсім впадають в очі двері й вікна, зовсім як у світських будівлях. З того всего ясно, що штука будівництва се не легка штука. В ній далеко не вистарчає добре виконати поодинокі частини, але треба весь час памятати, до чого ті поодинокі частини призначені: бо те, що може бути навіть дуже відповідне для світської будівлі, не мусить бути відповідне для монументальної святині. На фасаді мистця Мадерни маємо клясичний приклад того.

Вкінці є ще одна причина ніяковости зовнішнього враження з церкви св. Петра, коли її зблизька оглядати. Закн я побачив її перед собою, начитався я про неї не мало похвальних гимнів. І що важніше, надивився я на фотографії тої святині, взяті розуміється з найбільш відповідної точки погляду, і на образи її, мальовані з можливо найлучшого боку. А тут церковної бані вже далеко до сходів ні зазором не видати, положення невисоке, фасада як у світській будівлі... Все те очевидно мусить зложитися на враження, котре я називаю ніяковим. Треба собі аж пригадувати, що входиться до найбільшої й головної святині християнства, щоб отрястися з того ніякового враження, яке маеться безпосередно перед нею. Щойно тоді приходить інакший настрій.

Пять великих брам провадить до передсінку найбільшої святині св. Петра. В середній льоджії над головним входом відбувалися давніше коронації папів. Відси ще й тепер уділяють папи великого благословенства „Урбі ет Орбі" (Місту і світові) на Великдень. Входжу вже майже зовсім забувши враження з фасади.

Очам представляється вид чудової перспективи й кольористики. Сей передсінок має 13 і пів м. глибини, 20 м. висоти. На лівім кінци сего передсінка велика подоба Карла Великого на коні, як основника Церковної Держави. Виконав ту подобу артист Корнакчіні. На правім кінци передсінка є подоба Константина Великого як першого фундатора сеї святині, але тої подоби відси не видно. На неї треба дивитися з т. зв. Королівських Сходів. Сю подобу виконав Берніні.

Від середини над середним входом є славний мозаїковий образ т. зв. „Навічелля". Представляє церковний корабель в часі бурі, або св. Петра на морі. Якже слушно помістили тут сей символічний образ! Автор його Джоотто ді Бондоне, славний фльорентійський архітект, маляр і різьбар, що жив на переломі 13 і 14 ст. Сю працю виконав він в 1298 р. ще для старої церкви. Розуміється, праця реставрована.

Середні бронзові двері походять частинно ще зі старої церкви св. Петра. Отвирають їх тільки в дуже великі свята. В їх теперішнім виді фундував їх папа Евген IV з роду Кондульмері в 14 ст. ще для старої церкви св. Петра. Реліфи на них виконав фльорентійський різьбар Антоніо Філярете в роках 1439-1447.

(Далі буде).

приходжу до „Скали" з рефератом. Я щасливий, а за мною всі, що мене слухають, що маємо врешті с в о ю читальню, де можна між своїми призадуматися над всіми цими питаннями, що торкаються нашої найглибшої суті, нашого дальшого та найдальшого життя, де нам вільно фільософувати про Бога, душу, посмертне буття без нараження на глумливі завваги та злобні усмішки. Тут нам вільно застановитися над трагічним упадком моралі, послуху та пошани серед нашого народу без ординарних окликів ошалілих зарозумільців.

Прошу не думати, що наше село не розуміє мови чи теми високої науки чи фільософії; є нині на селі вже богато інтелігентних людей, дискусія показує, як село глибоко переняте таким викладом. Зрештою всюди маємо нині на селі студентів, академиків, що своїми питаннями всьому загалові ці нами порушувані теми уприступнять. Власне присутність інтелігентних селянських синів зобовязує прелегента до певного навіть досить високого уровеня викладу: вони лишаються на селі та від них часто залежить опінія села щодо вартості викладу.

А тепер приступаю до самого змісту моїх рефератів. Покликуюся як можна часто на науковців та фільософів найвищої кляси, по можності на лавреатів Нобля. Цитую та переповідаю це все, що в науці розвязане в згоді з правдами релігії а саме в напрямі трьох головних проблем релігії—Бога, душі, вільної волі.

Нинішня фізика, хемія та біольогія примушена до приняття існування Бога, себто прапричини космосу. А саме по одержанні доказів, що наш світ матерії кінчає. Стан науки, ще недавно, бо перед війною був такий, що в науці існувала певність, що вселенна матерії є в часі без кінця, отже тим самим без початку: quod sine fine, tot sine initio. Себто, коли матерія була вічна, бо без кінця і без початку, то в такому світі не було місця на Бога як прапричини всесвіта: тут прапричина була без сенсу. Це все значить, що після того погляду світ жив, розвивався без кінця і без початку. Погляд той називався м е х а н і с т и ч н и й. Зарозумілість механістів зачалася в голосному висказі Ґалілея: „Перешукав я цілу вселенну, та нігде Бога не знайшов; — я знайшов лиш самі закони..." Навіть такий німецький фільософ — німецькі фільософи майже всі ідеалісти — як Ніцше думав, що може на цій засаді спертися, збудувати теорію космогонії; він оповідає: „...unter Jauchzen und Weinen kam mir der Gedanke der ewigen Wiederkunft..." вічного навороту, цієї найбільш механістичної концепції всесвіта! Сей механістичний світогляд знайшов свій верх у божевільній зарозумілості, в богохульстві Laplace'a: „...Dieu? pah! je n'avais pas besoin de cette hypothese!..": він не потребував цієї гіпотези.

Полишаю на боці наївність висказу Ґалілея: Чи ця найвища законність всесвіта не є власне Богом? Чиж не власне ця дивнодивна обставина, що ті самі закони панують так добре на нашому сонці як на сонці Betelgheisa (якого величина є така величезна, що в ньому змістиласяб ціла наша земська екліптика аж до Марса), не вказує якраз на один принціп орґанізуючий?

Полишаю на боці блямаж Ніцшого за незнання I. та II. термодинамічної засади, що не дозволяє ніякого perpetuum mobile так тут на землі як і в цілій вселенній: й інші та до цього науковці поповнили цю саму неконсеквенцію: приймали як неможливе perpetuum mobile тут на землі, щоб тим радше приписувати його для вселенної...

Вистарчить нам, що найбільший фізик всіх часів Нютон (та заразом найщасливіший, як каже Lagrange: бо науку всесвіта можна лиш раз відкрити) — не міг собі ради дати в загальній ґравітації з „actio in distans" і був змушений при цьому діланні на віддаль приняти співучасть Бога-concursum Dei...

А хіба цьому до тепер найбільш ґеніяльному фізикові булоб удалося оминути співучасті Бога якимсь ґеніяльним помислом, — колиб се тільки було можливе. І в цьому власне річ: Нютонові при його знанні вселенної видавалося необхідним приняття співучасті Бога до законів природи.

Аж тут прийшли відкриття електромаґнетичних ділань, електромаґнетичних піль. Тоді Faraday висловив погляд, що до толкування ділання на віддаль вистарчить приняти, що всі ділання йдуть через осередок, етер, що виповнює цілий всесвіт, та що вони власне йдуть заколотами цього етеру в формі поля, що простирається чимраз дальше в безконечність від даного осередка електромаґнетного.

(Далі буде).

Покажчик змісту

перших девятьох річників „Нової Зорі"*).

X. ІСТОРІЯ Й ТЕОРІЯ ЛІТЕРАТУРИ — ЛІТЕРАТУРНА КРИТИКА — РЕЦЕНЗІЇ — ЛІТЕРАТУРНЕ ЖИТТЯ.

С. Томашівський: Іполит Тен 133 Ѳ /Др. Г. Гаєк/: Про суть анекдоту Н 150 Ѳ А. Ч.: Новий рід письменства /репортаж/ 348 Ѳ (Б.): Очеркістика. Ілюстрація до нового роду письменства 368 Ѳ Про плягіяти Н 380 Ѳ Престель — А. Ч.: Чи казка померла? 401 Ѳ А. Ч.: Три знаки часу. Дадаїзм в літературі 527 Ѳ А. Ч.: Едгар Уоллес 510 Ѳ Араміс: Кримінальна белетристика 541 Ѳ Відродна старий рід праці /байкара/ Н 564 Ѳ /Геттінгер/: Про гумор 613 Ѳ о. др. Посиф Застирець: Цісар Посиф II. і автор Блюмавер Н 204-5 Ѳ Клясицизм і модернізм /виклад Дра І. Копача/ 730 Ѳ І. Кревецький: Овідій на Україні 296 Ф 298 Ѳ К.: Вергілій /життепис, твори В. на Україні/ 382 Ѳ В сім числі „Н. З." містимо Н 694, І. Д.: Вечір клясичної літератури 694 Ѳ Україна і Болгарія. Звідки походять найстарші памятки руського письменства. Н 225 Ѳ Ів. Кревецький: Літературні забави в Галичині в XVIII ст.- Ф 329 Ѳ К.: Найстарші українські коляди 401, 403 Ѳ Перша антольогія гал. та буков. поезії /Б. Якубського/ 108 Ѳ В справі письменства /ред. міститиме цикль статтей про літературу з катол. точка погляду/ Н 114 Ѳ Ольга Кобилянська 114 Ѳ Орест Камянецький: Володимир Винниченко 120; —: „Мораль" Винниченка 128; —: Михайло Коцюбинський 131; —; Борис Грінченко 135; —: Микола Костомарів 139 Ѳ В.: Іван Стешенко 159 Ѳ Леся Українка 163, 165 Ѳ Олекса Стороженко 167 Ѳ /Н. Літинський/: З укр. літерної вини 177 Ѳ В. М.: Гр. Квітка-Основяненко і його роля в укр. письменстві 195 Ѳ В. З.: Гр. Квітка-Основяненко яко реліґ.-консервативний письменник 195 Ѳ Олександер Олесь 213 Ѳ Тимотей Бордуляк 229 Ѳ К.: Бібліографія /твори Бордуляка в большев. виданні/ 229 Ѳ Оповідання о. Т. Бордуляка. Скільки їх написав автор? Н 236 ѲЛітературний день о. Т. Бордуляка 290 Ѳ В. Мирополівський: Юрій Клїт 292 Ѳ О. К.: Українська літературна критика в минулім і сучаснім 231, 233 Ѳ В. Мирополівський: Літературна критика в Галичині за 1929 р. 316, 318, 320, 322, —: „Націоналістична критика" „Розбудови Нації" 322 Ѳ Наддніпрянець: Література наддніпрянської еміґрації 149 Ѳ Сучасна література на Вел. Україні. Нарис її характеристики за останнє десятиліття (1919—1929) 204-5, 206 Ѳ М. Яримівський: Ювілей 10-ліття большевії на Україні. Літературно-науковий рух Ф 374 Ѳ М/икола/ П/асіка/: Василь Стефаник. У 60-ліття його уродин 441 Ѳ А. Ч.: Стефаник і Успенський 443 Ѳ М. Пасіка: Василь Щурат 500 Ѳ В. Б.: Богдан Лепкий 591, 593 Ѳ —. Омелян Огоновський, перший історик укр. літератури 599, 600 Ѳ —: Галицька історична повість XIX ст. 625, 626 Ѳ —: Микола Хвильовий 644, Ф 645, 646, 648—650 Ѳ К. П.: Співпраця Франка з Поляками і марксистами 665 Ѳ К. П.; Гіпноза чужого духа. Дещо про історичні повісти А. Чайковського 471, Ѳ —: Чим кормлять нашу молодь 473, Ѳ —: Такого „патріотизму" ще світ не бачив 475, —: Тугайбей найбільший патріот України 477, —: Гумористика в українськім письменстві. „Онацький тумана пускає"... 501, Московський світогляд у боротьбі з українським 507, Православіє й унія з точки погляду національних інтересів 525 Ѳ В. Г.: В 70-ліття смерти Шевченка. Треба нам видання його творів з катол. становища 420 Ѳ С. М.: Наші календарі на 1932 рік 491 Ѳ „Дух степу" чи деморалізація молоді старшими? З приводу т. зв. літературних премій 724 Ѳ Араміс /Олександер Мох/: Осип Юрій Федькович 792, Гуцульський Верлен 794, Гуцул-Невір 796, —: Вигляди українського катол. роману 602, —: На культурні католицькі теми 606, —: Дешеві книжки /Короленко, Мордовець, Гоголь/ 634, —: Які книжки вибирати? Новіші списи-катальоґи 640, —: Мужній голос /сумний стан польського катол. письменства/ 660, —: Доля польських письменників Н 663, —: Польська Академія Літератури 690, 692, —: Стерно на Европу або „Варяжські Українці" („Ми"/ 698, —: Назустріч кому? 716, —: З літературних новин Молодої України. Од Сімени Донцова — /І. Чернява. На Сході — Ми! Р 575, —: „Европа" про Азію С. Левинський. З японського дому/. Р 593, —. З новин укр. письменства /Б. І. Антонич. Привітання життя. — М. Каній. Країна блакитних орхідей/ Р 595, —: Нові галицькі повісти /І. Филипчак. За вчительським хлібом. — М. Васьків. У филях Бистриці/ 599, —: З новин українського письменства /О. Береза. Материнська пісня, й і. ки./ 616, —: З галицького письменства /М. Рудницький. Очі та уста/ 618, —: З новин галицького письменства /В. Маковський. Вістун з того світу — Б. Кабарівський. Стрічки в життя — Я. Ярий. Відчиняю вікно/ 632, —: Нові видання /В. Юркевич. Дністрові филі/ Рз 640, —: Молоде покоління /книжка Процишина/ 656, —: З нових укр. видань Рз 686, —: Недобрі книжки 688, —: Чи добрий той кумпс? /твори П. Дереша/ 696, —: Зорі світ заповідають /Г. Журби/ 699, : Галицькі літературні премії 708, —: Poëtae laureati чи animae viles? 712, Ф 713, 714, —: Як хлопський дитині семафори наставляли? /о. /. Пристай. З Трускавця у світ хмародерів 723, —: Червоний чад /В. Юрченка 738, —: З нашого еґзилецького письменства /М. Голубець. Гей, видно село/ 764, —: Гумор чи жах? Археольоґія — алькоголізм і клич до батька одної дівчини: „Татуню ратуйте!" 770, —: Конкістадори рідної землі /У. Самчук. Волинь/ 780, 782, —: З новин укр. письменства /О. Лотоцький. Сторінки минулого — І. П. Горишівський. Під прапори Хмельницького. — М. Голубець. Вчорашня легенда/ 784, —: З нових віршів /Волощак, Н. Лукіянович, Подільський/ 790, —: З новин укр. письменства /С. Шухевич-Невідомий — і і. тв./ 798, —: З новин чужих літератур. Католицькі видання Рз 587, Дві веселі книжки Марка Твейна в новім виданні 642, —: З новин чужих літератур Papini. Cog —Pobóg-Malinowski. — Akcja bojowa pod Berdanami — Pirożyński. Co czytać? 654 —: Католицькі видання Р 660, —: Релігійні книжки Рз 672, —: З чужих видань Рз 684, —: З новин чужого письменства 786 Ѳ Орест Петрійчук /Ол. Мох/: З сучасної української поезії. На шляху ненависти /С. Семчук. — Фанфари/ Р 577, —: Дзвонять дзвони /поезії В. Лімпиченка/ 662, —: Генрік Ібсен 124 Ѳ Ольга Кавецька: Сельма Ляґерлеф та її епоха 169 Ѳ А. Ч.: З новин чужих літератур Рз 433, 437, /Ундсет „Христина, дочка Лавранса — Віночок"/ 463 Ѳ /З. Р.: 50-ліття Зиґриди Ундсет 537 Ѳ о. Петро Ліпперт Т. І. — В. Д.: З новин чужого письменства /А. Мунте. Книжка з Сан-Мікеле/ 674, 676 Ѳ Люї Понс де Леон 225 Ѳ Письменичий тестамент /А. Палясіо Вальдесса/ 273 Ѳ Франсуа Коппе 364 Ѳ А. Ч.: Йоган Ґете. В століття його смерти 530 Ѳ Нечуваний брак пошани німецької молоді для Ґетего/ Н 530 Ѳ В. Б.: Вальтер Скот. В 100-літну річницю його смерти (1771—1832) 581 Ѳ /І. Д./: Кервуд 625 Ѳ Шарльота Демніх: Правдивий і секуляризований католицизм у французькім романі /переклав Араміс/ 758, 766 Ѳ Сучасна література Росії Н 159 Ѳ Лев Толстой 175 Ѳ В. Мирополівський: Гнат Потапенко 257 Ѳ В. З.: Микола Щербина 264 Ѳ В. Мирополівський: Антін Чехів 266 Ѳ А. Ч.: Федір Достоєвський 415, Страшний меч містицизму 417 Ѳ Сучасна російська література в польськім освітленні /Т. Парніцкого/ 722 Ѳ П. К.: Мистецьке життя нинішної Росії /рефер. М. Дікстля-Домброви/ 734 М. Аренд — А. Ч.: З новин чужих літератур 502 а, 504 Ѳ А. Ч.: З новин чужих літератур Рз 274, 284, 312, 332, 344, 380, 386 Ѳ З нових чужих літератур Рз 253, 396, 400, 407, 439 Ѳ З новин чужого письменства Н 697, 701, 702, 704, 707, 710, 714, 717, 719, 721, 723, 728, 734, 736, 745, 757, 760, 762, 768, 772, 779, 781 Ѳ T. Aschenasy: Auf Gottes Wegen (Др Гр. Лужницький) Р 169 Ѳ Боротьба зі смоком /злої літератури — O. Forst de Battaglia. Der Kampf mit dem Drachen/ 620 Ѳ Дві оригінальні книжки в Англії /Беллок і Честертен/ Н 227 Дивна книжка полк. Костка Бернацкого 490 Ѳ Др Яй Гупка про книжку Бернацкого Н 495 Ѳ Ще про книжку Бернацкого Н 502 а Ѳ А. Ч.: З англійської літератури /Болт „Наречена ч. 68"/ 407 Ѳ М. Вовгур. — Перемога. Драма (А. Ч.) Н 294 Ѳ З найновішої французької літератури /Р. Доржелєса „Св. Магльорій" 186 Ѳ Й. Камінчик: З літератури Підкарпаття /Зореслав. Зі серцем у руках 756 Ѳ Б.: Чи заспів до „покутних псальмів"? /П. Кармапського „З Бразилії 105 Ѳ А. Ч.: Маємо нового поета /Р. Кедро „Сонети"/ 409, —: За життєво-фільософічний світогляд молоді 411 Ѳ Богдан Кравців: Дорога — (В. М.) Рз 264 Ѳ Sara Levy: O mój goju! (А. Ч.) Р 504 Ѳ Новини чужих літератур S. Larsen : Die Saat der Mohren Рз 178 Ѳ З новин чужих літератур /„Книга втікачів" Ц. Тормай/ Н 215.

*) Гл. „Нова Зоря" чч. 799, 829, 843, 845, 847, 849, 851, 855, 857, 859, 861, 863, 865, 867, 869, 873, 920, 922, 924, 927.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Відвідуймо й пізнаваймо музеї

3. Музей „Народнього Дому“.

Про сей музей ширша публика не знає властиво ще нічого, бо він покищо недоступний, ще невідкритий. Кустос музею (разом і директор бібліотеки Нар. Дому), проф. Ґенсьорський, щойно приводить його до порядку, складає катальог, розвязує походження і зміст окремих експонатів, тощо. Всежтаки вже й тепер музей має матеріял розложений у коридорі і двох салях на першім поверсі. Експонати в нім настільки цікаві, що сього музею ніяк не можна поминути в загальнім описі львівських музеїв.

До музею входиться покищо з книгозборів бібліотеки. Входимо до коридора. Тут бачимо зліва великий портрет цісаря Франца Йосифа І. й архикн. Рудольфа з дружиною. Є також бюсти: цісарської пари (Франца Йосифа й Єлисавети) і якогось мудрця (Сократ?). З правого боку бачимо кілька картин м. ін. копії Рубенса і Ґротґера. Трохи далі з лівого боку два менші портрети Кн. Льва з XVII ст. (про нього нижче), як також св. Володимира й Олександра Невського. Вище чотири картини — проповідь перед королем, смерть, похорон і канонізація св. Станислава з підписом: „Stroiński kopiował“. Тут маємо також портрет короля Івана III. Собіского, знимку Міцкевича на смертній постелі й бюст Красінского. З правого боку церковні образи — іконостас на полотні, старі хоругви й дрібніші картинки (московського походження). Тут маємо портрет св. Йосафата, далі дуже знищений (обличча цілком нема) портрет „берестейського Епископа“ з датою: M(D)CXI(I) й гербом — отже се наш дуже заслужений Владика Іпатій Потій (видко справді частину латинського напису:„Архиепископ“). Далі образ (латинського вигляду та з латин. підписом), присвячений Антонієві Лосеві, добродієви унівського монастиря Василіян. Цікавий малий дереворит Пресв. Богородиці з Дитятком. Над дверми (вхід до салі) — герб міста Львова: лев у брамі під баштами золотої краски на синім полі; походження й час його повстання незнані.

Звідси входиться до більшої салі — завішаної головно портретами. Зараз на ліво від дверей бачимо кілька картин м. ін. голяндської школи. Нижче карикатура на когось з підписом: „Patrz swego nosa“. Далі картина (друк) битви Олександра з Дарієм, присвячена „Христині Олександрі, Королевій Шведів, Вандалів і Ґотів“; побіч величезний портрет Цісаря Йосифа II на тлі Риму. З ним починається вже ряд історичних портретів. Отже маємо портрети Ігнатія Красіцкого, короля Собіского, Петра Великого, Франца І, Леопольда, цариці Єлисавети. Далі йдуть українські діячі: Юрій Хмельницький, полк. Гуляницький († 1677), якийсь Данилович і найцікавіші — портрети наших Гетьманів Івана Скоропадського й Богдана Хмельницького на однім полотні. Коло обох зазначено, що вони добродії Печерської Лаври; се вказує, що образ повстав десь скоро після упадку Мазепи в Печерській Лаврі. Тут також висить на стіні виконаний на замовлення проф. Ізидора Шараневича на львівській Політехніці пластичний (з ґіпсу?) плян старинного Галича й околиць. На тій самій стіні бачимо картину (друк) „Останки монастиря в Бучачі“ (вик. у Піллера 1847 р.), картину того монастиря, вик. 1865 (вид зперед пожару) й олійний малюнок Городка около 1870 р. Далі йдуть знов портрети, з котрих заслугує на окрему згадку унікат: мати Митрополита Ангеловича, далі діячі Нар. Дому й Ставропігії, як також мала картинка Мих. Білоуса, коломийського видавця, історика Богдана Дідицького, Митрополита й Кардинала Михайла Левицького (в красках), Якова Ґеровського, пароха св.-миколаївської церкви у Львові (портрет три рази розтятий шаблею під час війни). З інших портретів треба згадати: мало не на ввесь ріст Митрополита Яхимовича, професора львівського університету свящ. Делькевича, Михайла Малиновського, Льва Трещаковського, Степана Петрушевича (батька нашого дуже працьовитого історика Антона), Олександра Духновича, Адольфа Добрянського, великий портрет останнього холмського уніятського Епископа Михайла Куземського (не знати, чому коло нього двораменний митрополичий хрест), Еп. Скородинського, Митр. Ангеловича, Атанасія Шептицького (такий як у Ставропігії, з 1728 р.), Кирила Шумлянського й церковних діячів з Закарпаття й Буковини. Крім портретів є тут ще бюсти: царя Олександра І й Качковського. З картин висять на стіні славно звісні „руські стрільці“ з 1848 року, засідання „Головної Руської Ради“ та „Збір руських учених“, як також побут цісаря Франца Йосифа в „Народнім Домі“.

Іншого рода картини бачимо на стіні з правого боку. Тут є два образи з Почаєва: чудо 1675 року й друге чудо — поява Пресв. Богородиці й Иова Желіза 1675 р. Далі на тій самій стіні три антимінси: перемиського Епископа Єреміма Устрицького (без дати)[1]), Йосифа Шумлянського з 1680 р. й Феліціяна Шумборського, холмського Епископа, з 1835 р. В куті церковна штука — московського й західнього походження. Між зразками її цікавий образ з підписом: „Ісъ сраненый“ — з Дальматії?

Звідси входиться до другої салі. Тут містяться переважно природничі експонати. В дверях висить довгий портрет Володислава Опольського, напроти нього такий самий портрет, але перероблений на — св. Фльоріяна. Вони належать іще до попередної салі.

Та заки ще пращатися з отсею салею, розглядаю розміщені попід стіни камінні знаряди, як жорна, тощо, й одну т. зв. „камінну бабу“. Цікавий матеріял є в ґабльотках. В одній кремяне знаряддя з з палеоліту та неоліту й кераміка, є й трохи бронзових памяток (між ними меч) і римська кераміка. В другій ґабльотці малі грудні хрестики й т. п. з княжих часів, як також пізніші (XVI—XVIII стол.) різьблені хрести й інші девоціоналії. Дальше йдуть військові прибори: залізна сорочка, чаки й т. п., памяткові пера. М. ін. є й чаша до вина з написом на ручці: „Sigismundus III.“ Дальша ґабльотка має ріжні церковні памятки. Є тут модель якоїсь церкви й вежі з дзвонами, псмяники (з Княжич коло Горохович, Перем. епархії з к. XVIII ст., з Млинів 1676 р., і ще два без означення місця — з 1673 й кінця XVII ст.), оправи з евангелій, печатки на просфори й т. ін. Врешті тут іще археольоґічний матеріял з нашої княжої столиці Звенигорода й з Бубнищ. Далі цікаві кафлі з печі XVIII ст. з ріжними випаленими фігурами, як орач і т. п. Та ьже найцікавіший, дуже богатий збір церковних, епископських і ін. печаток; число їх переходить сотню; крім того є тут поверх 50 ґіпсових (малих) медаліонів. Між ними також масонська пятираменна звізда з короною, яку носив Денис Зубрицький.

Переходжу до другої салі. На початку старий годинник з Лежайська, далі збірка писанок — одна з Буковини з досить покрученим написом. Дуже цікава тут ґабльотка з фігурками, що представляють етноґрафічні типи й головно ношу всіх околиць Галичини; маємо тут коло 50 фіґурок. Вони виконані в робітні Олександри Джулинської в останніх десятиліттях XIX ст. Дальше йдуть природничі збірки Отже тут є дуже цінна, як кажуть фахівці, збірка мінералів і мушель. Маємо тут також кости й зуби мамута й інших звірів. Врешті по стінах 120 ботанічних таблиць з нашою засушеною рістнею.

Так виглядає тепер музей „Народного Дому“. Треба додати, що деякі портрети прикрашують читальню бібліотеки „Нар. Дому“, а саме: Богдана Хмельницького, Антона Петрушевича, Гоголя, Шевченка й ін. Поміж ними всіми великий (фантастичний) портрет Князя Льва на тлі Львова XVII ст. (знаний з „чорної каменици“): з нього мальовано згадані на початку менші портрети.

Вже з сього побіжного опису неупорядкованого ще Музею „Народного Дому“ видно, який він для нас цінний і які скарби можуть у нім знайти наші письменники історичних повістей, наші поети й учені та взагалі вся наша провідна верства.

Т. К.

[1]) Єр. Устрицький був Епископом у 1715—1746 рр.

Нові видання

О. Роман Лукань, ЧСВВ: **Василіяни — Римські папи.** Бібліотека Центрального Василіянського Архіву ч. 2. Відбитка з „Нової Зорі“. XI. Львів 1936. ч. 27 (926) і 28 (927). Накладом Центрального Василіянського Архіву й Бібліотеки у Львові, вул. Жовківська 36. Сторін 20, формат 20.30 x 15 цм. — Ся цікава праця відома вже нашим читачам.

Д. Дорошенко: **З історії української політичної думки за часів світової війни.** Накладом автора. Прага 1936. Ст. 99. Формат 13.5 x 18 цм. Ціна 2 зл.

Улас Самчук: **Куди тече та річка** І. частина „Волині“. II. видання книжкове, IV. чергове. Бібліотека „Дзвонів“ ч. 14. Львів 1936. Формат 18 x 25 цм. Ціна 4.30 зол. — Сю працю ми вже рецензували в „Н. Зорі“ дуже прихильно. Тішимося отже, що так скоро (як на наші відносини) треба було її вже вдруге видати.

До моря. Мішаний або мужеський хор з фортепяном. Музичні твори Й. Кишакевича, серія II ч. 16. Львів 1936. Сторін 8, формат 31 x 23.5 цм. Ціна 3 зл. — Ся річ видана гарно, а о. Кишакевич загально знаний як автор добрих музичних творів.

„Рідна Мова“: Зміст 5-го (11) числа І. Огієнко: Наука про рідномовні обовязки, Рідномовний Катехизис. Є. Ґрицак: Новотвори в сучасній українській літературній мові. І. Огієнко: Стилістично-синтаксичні нариси: 6. Позичати чого-що, 7. Завдрити кому на що. І. Огієнко: Найчастіші прогріхи письменницької мови в Галичині. Д. Бандрівський: З народньої етимології Самбірщини. Я. Гординський: Про мову українських колядок. Розділ для самоуків: Початкова Ґраматика української літературної мови „Рідне Слово“. М. Бажанський, І. Зельський, В. Безушко, М. Колодрубець: Рідномовні замітки. І. О-ко: Кукіль у житі; Терапія літературної мови. Чистота й правильність української літературної мови, відповідь на запитання наших Читачів. Дописи Прихильників рідної мови. Складнева бібліоґрафія — Адреса „Рідної Мови“: Warszawa IV, ul. Stalowa 25 m. 10. Передплата річна 6 зл., піврічна 3 зл., чвертьрічна 1.60 зл.; за границею в Европі 8 зл., поза Европою 2 дол. річно. Нові передплатники, коли того бажають, дістають „Рідну Мову“ від 1 числа: Річник I (без 2 і 3 чисел) 5.— зл.; річник II і III по 6.— зл., оправлений по 7.50 зл. Конто чекове П. К. О. ч. 27.110.

Французька повість про Балтик

Накладом видавництва Ґроссета вийшла в Парижі книжка французького автора Едварда Пейсона п. з. „Балтійське море“. Се історія трох молодих Фінляндців-моряків.

„Меркур де Франс“ приносить дохід

Найважніший літературний місячник „Меркур де Франс“ подвоїв закладовий капітал з 200.000 франків на 400.000 франків. З того видно, як читають культурні народи.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

В честь Матері Божої улаштувала Марійська Дружина учениць фахової школи СС. Василіянок у Львові святочну академію 10 с. м. в год. 18. Хорові точки програми: Мендельзона „Хваліте діте“, Бортнянського „Боже, піснь нову воспою Тобі“ і „Блаженні людіє“ виконані без заміту. Хор під умілим проводом проф. Котка співав свобідно, певно. Голоси дібрані, чисті. Дуже добрі альти. Учениця Е. Рачинська в цікавім рефераті зясувала, чому почитаємо Марію і навела з нашої історії ряд прикладів почитання Матері Божої нашими предками. Наші князі вірили, що Мати Божа помагала їм. Тому вони будували церкви в честь Марії. І ми повинні молитися до Матері Божої, бо Її поміч нам тепер дуже потрібна. Довгими оплесками надгородили приявні деклямацію учениці Н. Рунько „Аве Марія“ Антонича. Т. І. Кулик відспівала „Марійську пісню“ Кудрика й „Мир вам“ Шуберта. Т. Демська відіграла на фортепяні „Скерцо F-dur“ Чайковського. Добрий був дует учениць П. Богонович і Т. Демської. Вони відспівали „З псальма 95“ Мендельзона. Останною точкою програми була хорова деклямація „Пісня лицарів Марії.“ Академію закінчено відспіванням гимну до Преч. Діви Марії. Ціла академія лишила дуже гарне враження. Ті, що беруться улаштовувати академії, концерти, повинні піти до СС. Василіянок і навчитися, як се робиться. Найголовніше: програма коротка, але добірна. До того гарно прибрана сцена робить якнайкраще враження. Довга академія, хочби і з найкрасшою програмою, мучить — і ніколи не вдоволить публики, а навпаки: відстрашує людей від участи в таких імпрезах.

Св. Отець скличе тайний консистор на день 25 травня с. р. На день 28 травня буде скликаний прилюдний консистор, на котрім Св. Отець вручить кардинальські капелюхи нунціям з Варшави, Відня, Парижа й Мадриту. Такі вісти принесла італійська преса.

На закінчення ювилею 70-ліття Митрополита А. Шептицького о. мітрат Базюк в сослуженні священиків відправив 10 с. м. в год. 16 параклис на площі перед церквою св. Юра. О. др Костельник виголосив проповідь. Потім на тійсамій площі відбулася академія в честь Митрополита. Ексц. Митрополит поблагословив народ з балькону палати. На те торжество прибули процесії з усіх наших львівських церков і дуже богато народа.

В Ковні повстала ще 1922 р. „Академія наук литовських католиків“ для поширювання католицької науки. На останнім конґресі тої Академії було 500 учасників. Академія може похвалитися великими успіхами. Своїми працями здобула собі признання литовських наукових і культурних інституцій.

Лікарський фейлетоник.

Що важне при харчуванню

Дуже важна для здоровля правильність (регулярність) їди. Головно недужі на жолудок мусять уложити свій спосіб життя після годинника, т.зн. вони повинні їсти постійно в тій самій годині. В котрій саме годині повиннося їсти, не дасться устійнити. Се залежить від зовнішних обставин, від заняття, від способу життя і т. д. Та одно дуже важне й про те доконче треба памятати: вечеряти, себто їсти останний раз в день, треба найпізніше дві години перед спанням. Кілько разів в день їсти, се може сказати тільки лікар кождому недужому зокрема. Таксамо важне при харчуванню недужих і взагалі делікатних людей, щоб їм не давати їсти вчерашних страв: се відбивається на таких людях нераз дуже тяжко. А вони навіть не вміють подати лікареви причини свого тяжкого стану здоровля, бо й на думку їм не приходить властива причина.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ЗЇЗД СЕНАТОРІВ І ПОСЛІВ з Галичини відбувся в Тернополі під проводом посла Бирки. На зїзді був також тернопільський воєвода Гінтовт Дзєвалтовский. Наради тривали 6 годин. Черговий зїзд відбудеться у Львові.

НАЧАЛЬНИЙ ВОЖД ПОЛЬСЬКОЇ АРМІЇ ґен. Ридз-Сьмігли виголосив промову з приводу передачі польській армії 13 літаків, куплених зі збірок польської суспільности. В промові заявив м. і.: Великі і добрі річи повстають тільки жертвенністю і моральним зусиллям, тільки вирченням того, що чоловіка найбільше притягає, що чоловікови найбільше миле і приємне.

ПОЛЬСЬКИЙ МІНІСТР ЗАКОРДОННИХ СПРАВ Йосиф Бек виїхав до Женеви на засідання Ради Союзу Народів.

В ВАРШАВІ відбулися наради управи Польської Партії Соціялістичної (ППС). Рішено не творити „Народного Фронту“ з комуністами, тільки заключити з ними свого рода пакт неаґресії. „Jak nie kijem, to pałką“ — скінчиться на польській суспільности.

ПРЕДСТАВНИКИ СЛОВАЦЬКИХ ОРҐАНІЗАЦІЙ вислали протест до Союзу Народів проти совітського просякання на Словаччину. В письмі сказано, що в богатьох місцевостях на Словаччині стаціоновано вже совітські саперські і летунські відділи. Вони мають орґанізувати летунські бази для червоної армії. В Тренчині і Піштянах вибудовано окремі бараки для совітських відділів. Члени совітських делеґацій в товаристві чеських офіцирів переводять військову інспекцію на території Словаччини. Словом, большевики втаборилися вже в саму середину Европи...

ВИБОРИ ДО ЛИТОВСЬКОГО СОЙМУ визначено на 9 і 10 червня с. р. Литовський сойм був довший час нечинний.

ДО ЛИТВИ має прибути совітська військова місія, щоб переорґанізувати литовську армію. Такі вісти принесла закордонна преса.

МІЖ ЮГОСЛАВІЄЮ Й ЧЕХОСЛОВАЧЧИНОЮ прийшло до непорозуміння, бо Югославія зачинає вести політику зближення з державами римського блоку (Італія, Мадярщина й Австрія). Говорять навіть про виступлення Чехословаччини з Малої Антанти. Такі вісти принесла італійська аґенція Стефані.

В ЖЕНЕВІ ліві швайцарські круги зорґанізували протиіталійську демонстрацію з приводу заняття абісинської столиці Італійцями. Товпа соціялістів і комуністів потурбувала навіть італійського консуля.

ФРАНЦУЗЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО поробило застереження в італійського правительства щодо анексії Абісинії Італійцями.

ПРОВІДНИК ФРАНЦУЗЬКИХ СОЦІЯЛІСТІВ Леон Блюм візван французьких комуністів, щоб прилучилися до соціялістів і разом з ними утворили французьке правительство. Блюм висказав бажання, щоб спільне виконування влади ще тісніше обєднало комуністів зі соціялістами.

ПРАВІ КРУГИ ФРАНЦІЇ заявляють французьким соціялістам: „Беріть владу, беріть! І разом з тим беріть відповідальність за долю держави!“ На те заявляє польська права преса: „...Мусить кождого здивувати безжурність, з якою праві круги Франції очікують правління своїх соціялістів і комуністів.“

ФРАНЦУЗЬКА КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ рішила не вступати до нового правительства, тільки підпирати його. Крім того французькі комуністи предложили соціялістам створення одної спільної партії робітничої кляси.

ПРЕЗИДЕНТОМ ЕСПАНІЇ вибрано бувшого премієра Мануеля Азану. Він дістав 754 голосів на 846 голосуючих. М. Азана ур. 1880 р. Походить зі зубожілої дрібної шляхти. Він „лівий“.

ІТАЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ видав два декрети. Перший постановляє, що всі землі абісинського цісаря переходять під суверенність Італії. Король Італії перебирає на себе і своїх наслідників титул цісаря Абісинії. Другий декрет іменує марш. Бадолія ґенеральним ґубернатором Абісинії, Еритреї і Сомалії і надає йому титул віцекороля з повнотою влади.

ІТАЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО повідомило Анґлію, що готове заключити з нею договір в справі озера Тана в занятій Абісинії.

МІЖ НІМЕЧЧИНОЮ І ТУРЕЧЧИНОЮ йдуть переговори в справі укріплення Дарданелів німецькими гарматами.

ҐРЕЦЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило змілітаризувати зелізниці в Македонії і в Солуні, бо зелізничники проголосили страйк.

БРИТІЙСЬКИЙ АДМІРАЛ сер Роджер Кей заявив, що британська фльота панує на Середземнім морю і готова відперти всякий напад. Остров Мальта лишається дальше середземноморською базою британської фльоти.

В ЄҐИПТІ відбулися вибори до сенату. На 79 мандатів націоналісти здобули 62.

АБІСИНСЬКИЙ ЦІСАР Гайле Селясіє прибув до Єрусалиму зі своїм окруженням. Окремо привезли 102 великих куфрів, між якими є скрині з золотом і клейнодами.

НОВИНКИ

В справі читалень „Скали“ треба писати до Головного Виділу Т-ва „Скала“ або до Ґенерального Секретаріяту Т-ва „Скала“ на адресу: „Скала“, Станиславів, ул. Пєрацкого 1, а не до Епископського Ординаріяту.

Господарська конференція представників Української Парляментарної Репрезентації й українських господарських установ з представниками міністерства скарбу відбулася у Варшаві під проводом віцепремієра Квятковского. Від Українців участь в нараді взяли: пп. В. Мудрий, В. Целевич, Ю. Павликовський, О. Луцький, посол З. Пеленський, дир. „Землебанку“ В. Сінґалевич і дир. „Дністра“ Я. Колтунюк. На конференції обговорили ряд справ, звязаних з нашим економічним життям.

Тоадиційний Купецький Празник св. Юрія, патрона Союзу Українських Купців і Промисловців, відбувся 10. V. у Львові, в домівці Союзу при ул. Ґродзіцких 1. Празник зачався в год. 9 рано Архиєрейською Службою Божою. Відправив її Преосв. Іван у церкві св. Юра. Підчас Богослуження гарно співав хор „Бандурист“. По Службі Божій Преосв. Іван виголосив проповідь та поблагословив працю українських купців і промисловців. Потому в домівці Союзу відбулася академія в присутности Преосв. Івана, численно зібраних купців і промисловців, представників установ і преси та запрошених гостей. На програму академії зложилися: Привітальна промова голови Союзу дир. Скопляка, реферат ред. Несторовича про нашу торговлю у княжих часах та про вагу купецького стану в теперішнім житті нації, деклямація, кілька пісень у виконанні хору „Бандуриста“ та баритонове сольо Яр. Придаткевича, котрого присутні надгородили гучними оплесками. Академію закінчено відспіванням нац. гимну. По академії відбувся спільний обід. При заставлених столах засіло понад 200 гостей. Підчас обіду промовляли: П. Скопляк, п. Рижевський, др Багринівський та п. Миколаївський (оба приїхали з Волині), др Копач, посол Біляк, п. Адамчук, дир. Коренець, п. Ціпановська і п. Багринівська (від волинської філії Союзу Українок). Підчас обіду співав хор „Бандурист“ і грала орхестра п. Яблонського. Празник зробив якнайлучше враження.

Гумор. — Як провірити. — Малий Геньо до Ромця: Коли я миюся, то дивлюся до зеркала, чи я вже чистий. — Ромко: Я зовсім не потребую дивитися до зеркала, я дивлюся на ручник.

Відкриття виставки килимів „Гуцульського Мистецтва" відбудеться у Львові, в салях Міського Промислового Музею, 15 травня с. р.

Страйк будівельних робітників вибух у Львові. Робітники домагаються заплати за святочні дні й державні торжества, робітничих одягів і виплати належности за дні а не за години. Страйкує около 10.000 робітників.

Однодневний протестаційний страйк проти високих оплат відбувся у всіх висших школах у Львові 9 травня с. р.

У Львові помер проф. львівської політехніки др Ян Лопушаньский, б. ректор тої школи, декан і міністр публичних робіт у рр. 1922 і 23.

„Дяківський Прапор" почав виходити в Коломиї. Вже перші числа того часопису показують на протицерковний напрям, т. є сектантсько-большевицький. Редаґує той часопис наддніпрянець, бувший православний, тепер протестант. Епископський Ординаріят у Станиславові заборонив передплачувати і читати часопис „Дяківський Прапор."

Археольоґічні розкопки в Надвірнянщині. Др Яр. Пастернак, дир. Музею Н. Т. Ш., перевів розкопки на поганськім цвинтарі з 3—4 ст. по Хр. у Переріслі коло Надвірної і знайшов богато цінного матеріялу до вияснення поганського хоронення померших.

В м. Давидгородку на Поліссі пожежа знищила около тисячу будинків, мешкальних і господарських, на шкоду 250 господарів. Згоріла також церква. В огні погибли одна жінка і двоє дітей. Шкоди доходять до пів міліона зол. — З інших сторін Полісся повідомляють також про великі знищення, заподіяні пожежами.

Президент Банку Польского, полковник Коц, уступив зі свого становища. Як причину того подають, що він був противний девізовим обмеженням.

Ректором варшавського університету вибрано дра В. Антоневича, професора передісторичної археольоґії.

Кепський стан засівів у Совітах. Совітський комісаріят хліборобства звідомляє, що до 25 квітня с. р. на території СССР засіяно ярим збіжжам 22 міл. гектарів, себто виконано лише 25 проц. пляну. М. р. в тім самім часі було засіяних 41 міл. га. Совітська преса закликає приспішити темпо засівів.

Ґенерал Ґраціяні, командант італійських військ на полудневім фронті в Абісинії, іменований маршалом.

Найстаршу мумію на світі знайшов англійський учений проф. Гасан підчас розкопки старих єгипетських гробів. Се мумія жінки, ціла сповита полотняними поясами. Здогадуються, що се жінка Сехима Нефера, достойника з двору фараона Хефрена.

Виграні Державної Клясової Льотерії: 10.000 зл. на ч. 43.121; 5.000 зл. на чч. 35.384, 133.767, 137.656, 156.924, 159.808; 2.000 зл. на чч. 7.225, 22.967, 30.377, 39.623, 53.902, 54.337, 56.995, 56.286, 56.660, 67.333, 75.513, 104.812, 105.812, 109.516, 130.434, 151.198, 153.752; 1.000 зл. на чч. 1.690, 4.911, 12.066, 17.719, 38.019, 43.492, 45.136, 51.529, 56.625, 58.578, 67.839, 78.179, 86.409, 98.826, 105.918, 113.643, 122.859, 128.232, 132.756, 137.631, 151.315, 153.406, 170.543, 183.002, 183.917.

Гумор. — Всесторонність. — Знаєте, то неприємно бути лікарем. Всі лікарі мають страх богато ворогів на сім світі. — А на тім ще більше...

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Стан засівів пшениці й конюшини найліпший у полудневих воєвідствах Польщі, на Волині й на Шлеську, найгірший у виленськім і новоґрудськім воєвідстві.

Коморники від 20 травня с. р. мають побирати такі оплати: при вартости до 50 зл. — 2 зл., від 50 до 100 — 3 зл., від 100 до 200 — 4 зл., від 200 до 400 — 6 зл., від 400 до 600 — 7 зл., від 600 до 1000 — 8 зл. При вартости предмету від 1.000 до 5.000 коморник побиратиме за першу тисячу 8 зл., за кожду дальшу тисячу по 3 зл. При вартости від 5.000 до 10.000 коморник побиратиме 20 зл. від перших 5.000 і по 2 зл. від кождої дальшої тисячі. За описання нерухомостей, коли се триває до трох годин, коморник побиратиме 6 зл., за кожду дальшу годину по 2 зл.

Новий молочарський закон буде обовязувати від 6 серпня с. р. Відтепер нагляд і контролю над молочарнями матимуть Хліборобські Палати. Кожда молочарня мусить бути зареєстрована в Хліборобській Палаті. Та Палата має засягати опінії в справі молочарень у дотичного Ревізійного Союзу. Отже молочарні матимуть нові видатки. Вони мусять платити гроші урядовцям Хліб. Палати. Новий закон ліквідує молочарську акцію нашого Маслосоюзу на Волині, Поліссі, Холмщині, Підляші й на Лемківщині.

Українська цукроварня. „Дзєннік Польскі" ч. 129 пише: Стараннем українських господарських організацій має повстати в найблизшім часі нова уділова цукроварня під Нижанковичами. Уділи тої цукроварні в відтинках по 10 зл. розходяться в великій скількости між дооколичним селянством. Воно зміряє до унезалежнення в збуті цукрових буряків від найблизшої цукроварні в Переворську.

5.966 міл. долярів дефіциту мали Злуч. Держави Північної Америки сего року.

Директори абісинського банку підпорядкувалися марш. Бадоліеви й заявили, що скарб банку скритий в підземеллях належить до Італії на підставі права завоювання. Банк має кілька міліонів італійських лір. Курс срібного таляра устійнено на 6 італійських лір.

Для католицьких бібліотек

Найцінніші в кождій бібліотеці не так книжки, як повні річники добре оправлених газет. Найцінніші вони тим, що в повних річниках газет найвиразніше видно життя зі всіми його струями і зі всім, чого життя вчить. Тому заосмотрюйте католицькі бібліотеки в річники католицьких газет! Гарно оправлений річник „Нової Зорі" коштує 20 зл., „Правди" 9 зл. Річник „Нової Зорі" без оправи 15 зл., річник „Правди" без оправи 5 зл. Висилається тільки по надісланню готівки.

СПРАВА ЦЕЛІБАТУ

СТАТТІ
ПРЕОСВ. ГРИГОРІЯ ХОМИШИНА І ПРОФЕСОРА РЕНАНУСА
Думки ріжних світських фільософів про целібат.

Бібліотека УКО. Сторін 69+3 Ціна 25 сот., з пересилкою 40 сот. Можна набути **в Адміністрації „Нової Зорі" Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2, за попереднім надісланням грошей.**

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Інтеліґентна жінка, в середнім віці, займеться домом у самітного пана або священика. Ласкаві зголошення проситься надсилати до Адміністрації „Нової Зорі" під „Пятниця". 55-1—2

КІНА

АПОЛЛО: „Мазур".
КОПЕРНИК: Панове в дилідярах.
МАРУСЕНЬКА: Осуджений.
МУЗА: Пісня кохання.
ПАКС: Недокінчена симфонія.
СТИЛЕВЕ: Цирк Барнума.

КВІТИ ЦЕ ОКРАСА!

Чи любите квіти? Це справжній рай. Не зволікайте, а негайно замовте їх. Якість недосяжна. Гляди ціни:

100 мечиків (ґлядіоль)	12—16 цм. білі	3	зол.
100 „ „	12—16 „ сині	2	„
100 „ „	12—16 „ черв.	2	„

Довільної висоти.

150 Анемонів (цибульки) всіх барв	2	зол.
100 Жовтець (повноцвітий, цибульки)	2	зол.
100 Тритоній (montbretia) білі, рожеві, червоні	2	„
25 Бегоній (великоцвітні)	3	„

Для реклями при повищім замовленню даємо даром: 5 японських лілей.

Точні вказівки щодо плекання додаємо даром до кожної посилки. На протязі 14 днів маєте замовлений товар дома за попереднім надісланням грошей. 1—3

В очікуванні замовлення

A. Guldemond
Holland, Haarlem, Houtvaart 48.

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині
ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 570 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тина 5 Тел. 2-89. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, неділя, 17 травня 1936. Ч. 36 (935)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.I. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ш. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Відкриття світової вистави католицької преси.

Св. Отець відкрив в Римі світову виставу католицької преси. На відкриття прийшли церковні достойники, представники Чинів, дипльоматичний корпус як також представники католицьких організацій і католицької преси. Голова виставового комітету ред. „Оссерваторе Романо" граф Делля Торе промовив перший і просив Св. Отця о благословення та висловив жаль, що не прибули католицькі журналісти з Німеччини. Відтак промовив Св. Отець. Він підкреслив значіння католицької преси. Дальше висказав жаль, що на виставі незаступлені два великі народи, Москалі і Німці. Св. Отець підкреслив сильними словами, що комуністична небезпека зростає. Вкінці заявив, що дуже турбуеться долею народів і держав. Св. Отець закінчив свою промову трикратним „Пакс" і уділив апост. благословення виставі і присутним. На виставі є павільони 45 держав і 53 країв зі всіх частей світа.

Перші роковини смерти маршала Пілсудского.

Польща обходила дуже врочисто перші роковини смерти маршала Й. Пілсудского. 12 травня с. р. в Вильні відбулися похорони урни з серцем маршала Пілсудского й домовини з тлінними останками його матери. В похоронах взяли участь президент держави, ген. інспектор армії, члени правительства, маршали сойму й сенату та богато висших військових і урядників. У всіх містах Польщі відбулися жалібні обходи. У Львові обходи зачалися жалібними богослуженнями у всіх святинях. В 10 год. рано при вул. Пелчинській коло цитаделі лат. епископ Базяк відправив полеву Службу Божу у прияві представників влади, війська, організацій та около 30.000 народа. По відправі великий похід перейшов улицями Львова під памятник Міцкевича. Там уставлено подобу марш. Пілсудского й запалено вогні. На чолі дефіляди перед подобою йшов воєвода Беліна-Пражмовский з ген. Чумою, а за ними консулі чужих держав. В год. 1 в полудне далися чути вистріли з гармат, всякий рух в цілім місті спинено. Наступила трихвилинна мовчанка. В усіх святинях заграли дзвони. Вечером у Великім Театрі відбулася жалібна академія.

Важні зміни у Львові.

Агенція „Всхуд" звідомляє: Пан Самбор, начальник суспільно-політичного Виділу у львівськім воєвідськім уряді, уступив зі свого становища. На його місце іменовано начальником безпеки донедавна повітового старосту в Ломжі п. Мечислава Сиска. Рівночасно уступив зі свого становища городський староста у Львові Протасевіч. На його місце іменовано б. повітового старосту в Дрогобичі п. Станислава Порембальского. Він був в послідним часі повітовим старостою в Кельцах. Наступила також зміна на становищі міського комманданта поліції у Львові. Звільнено надкомісаря п. Колачиньского. Місце комманданта державної поліції на Львів місто обняв надкомісар п. Козакевіч з Познаня.

Письменники примирають з голоду в „раю"...

Відомого українського поета Дмитра Загула вивезли большевики на Сибір за „контрреволюцію". Він там тяжко і гірко бідує. Недавно Загул написав лист до своєї сестри в Америці. В нім повідомляе її, що вмирає з голоду і просить ратувати його. — Також відомого українського гумориста Остапа Вишню большевики вивезли не знати куди. Большевицька преса сильно цькуе О. Вишню і називає його буржуазним блазном. („Українське Слово", Ужгород).

Величезні зброєння Японії.

В Токію відбулося засідання японського парляменту при замкнених дверах. Міністр маринарки адмірал Нагано виголосив реферат. Він заявив, що Японія стремить до створення такої великої военної фльоти, яка дорівналаб найбільшій морській могутности на Спокійнім Океані. Плян будови передбачуе будову военних кораблів на 50.000 тон річно. Японські військові круги не цікавляться договором про ненапад з совітською Росією, бо вона держить 300.000 армію на границі Манджурії. З огляду на те Японія мусить збільшити свої військові сили в Манджурії.

Торжество революції у Франції.

Кореспондент „Дзенніка Малого" так описуе в ч. 131 комуністичну маніфестацію в місті Ліль у Франції:

Французькі комуністи обходять торжественно виборчу побіду. Промислові округи північної Франції вирішили виборчу боротьбу в користь „Народного Фронту". В м. Ліль, столиці французької Фляндрії, комуністи маніфестують. Помалу посуваеться многотисячна юрба і співає інтернаціоналку. Ліс червоних прапорів лопотить. Наперед несуть ляльку правого кандидата, повішену на високім дручку. Лялька баламкаеться. Надпис під лялькою каже, що той пан провалився при виборах. Підчас співу інтернаціоналки підноситься вгору ліс затиснених пястуків. Грозять Богови і світови. В обличчах маніфестантів видно злобну радість, самопевність, невязану „свободу". Не видно лахів, обличчя заживні. Орхестра. Знов юрба. По боках пересуваються дискретно сильветки сторожів безпеки. Знов несуть трумну противника. На ній надпис: „Отруївся стервом своеї пропаганди". Регіт жінок приглушуе орхестра інтернаціоналки. На кінці походу малий коник тягне паку на візку. В паці лежить винаймлений драб. Він символізуе „повалену буржуазію". Що кілька хвиль пробуе встати. Прибігае кілька хлопців, беруть його „за морду" і впихають назад до паки. Товпа реве і свище. Знов підносяться кулаки вгору і знов співають „Інтернаціоналку". Народ тішиться. Ідеальний поділ роль: Москва платить, доктринери бють в бубен баламутної ідеї, нарід тішиться... (Зовсім подібно було в 1917 р. в Росії й на В. Україні).

Спеки і піскові завії в Злучених Державах.

В східних стейтах Злучених Держав Північної Америки пануе велика спека, небувала в тих сторонах в сім часі. М. ін. в Ню-Йорку занотовано коло +40 степенів Цельзія. З західних стейтів прийшли вісти, що над ними перейшла сильна піскова завія. Вона наробила богато шкоди. Є вбиті і ранені.

Трудися і щади, а не зазнаєш біди! каже українська приказка. Тому складай свої ощадности в

КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20,

де крім звичайних відсотків зможеш одержати ще й премію за ощадність у висоті 25—100 вол.

ДЕ ВАШ РОЗУМ?

Самі себе осмішують.

Вся суспільність памятае ще, як „Діло" поверх 15 літ лаяло Петлюру й петлюрівців. Нараз ні з сего ні з того в маю 1936 року „наш найстарший національний щоденник" зачав писати якраз навпаки, а саме, що Петлюра вже — національний герой. Чому? Бо його тому 10 літ убив Жид Шварцбарт. Отже кождий льогічно думаючий чоловік мусить запитати, чому Петлюра не став на шпальтах „Діла" національним героем зараз, як тільки вбив його Шварцбарт, або — скажім — в першу річницю того, або в другу, або в пяту, але якраз в десяту? І в консеквенції того треба запитати провідників УНДА: Колиж ви, панове ундисти, не мали розуму? Чи тоді як 15 літ у вашім органі лаяно Петлюру, чи тепер коли ви величаете його як „національного героя"? Чи й тоді не мали ви розуму і тепер його не маете? Бо на якійже підставі наступила у вас така зміна? І якже ви можете виховувати нарід, коли ви 15 літ не як одиниця, а як організація писали, що се чорне, а тепер нагло і без причини пишете, що се біле?

Та не се ще найбільша смішність на тлі тої галицько-української трагедії. А саме найбільший комізм в тім, що „вияснити" суспільности той новий карколомний скок УНДА припоручено кому? — Кедринови. І той аргументуе так:

1) Що „не вільно" уживати аргументів проти Петлюри зі с т а р о ї брошури С. Томашівського, як се зробила „Нова Зоря" в 34 ч. з 10. V. 1936. Прекрасний се аргумент. В консеквенції такої аргументації виходилоб, що старим і новим петлюрівцям не вільно буде вживати аргументів зі ще старших реклямових брошур про Петлюру. Ну а що буде, як постаріеться 104-те число „Діла" з 12. V. с. р., що в нім п. Кедрин возвістив нації нові правила поведення? А як відомо, газета старіеться далеко скорше ніж брошура.

2) Далі зволив ласкаво оречи п. Кедрин як знавець історії та історичної методи, що стаття пок. С. Томашівського не е спробою поважної історичної аналізи. А зате розуміеться е такою спробою стаття п. Кедрина. Се вистарчить усвідомити собі, щоб бачити, до якої „історичної смішности" доходять в „Ділі."

3) Далі думае п. Кедрин, що коли по твердженням Томашівського тільки остаточний успіх діяльности е единим критеріем для оцінки якогось діяча, то приміром Французи мусілиб викинути з Пантеону кістки Наполеона. Той „ученый" мабуть нічого не чув про gloire (славу),

якою Наполеон покривав імя Франції в боях на трох континентах. Сеж була така велика воєнна слава, якої не зазнав ніякий інший нарід. А слава дає престіж навіть тоді, коли кінчиться нещасливо. А престіж се і в політичній практиці річ надзвичайної ваги. А якоюж славою покрив Українців Петлюра? І якийже престіж полишив Українцям хочби в Польщі? Чи на підставі того престіжу ціле УНДО і всі його посли можуть напр. переперти, щоб Маслосоюз мав на Волині хоч одну районову молочарню на показ?

4) Ставить Петлюру на одну дошку з маршалом Пілсудским. На жаль не можна. Подібно як з цісарем Наполеоном— з тої простої причини, що пок. Петлюра не довершував таких діл як пок. Пілсудский — ні в підпіллю як організаційний талант, ні на полі бою, ні в міжнародній політиці. Ми певно раді булиб, якби було інакше. Та — „неправда не просвіта".

5) Далі висказує п. комік з „Діла" своє невдоволення також станиславівському Владиці, Преосв. Григоріеви, за те, що в „Новій Зорі" не пишемо так як „Діло". Га, що робити! Ми знаємо, що п. Кедрин висказавби нам признання, якби ми в католицькім органі зачали ні з сего, ні з того хвалити — знаного масона Петлюру. Та на се п. К. почекає.

6) Про „зависть", яка мовляв руководить нами, коли пишемо про Петлюру, сподіємося написати колись окремо. Тут зазначимо тільки коротко, що се власне найсмішніше з „благородного способу думання" п. Кедрина, „wie sich der kleine Moritz die Ideologie vorstellt..."

Писати докладніше про інші комічні липвоскоки в „Ділі" просто — шкода місця і часу. Та на кінці згадаймо тільки ще один комічний уступ в статті п. Кедрина. Він одним прикладом взиває читачів „Нової Зорі" щоб „до трох днів" залили редакцію нашої газети протестами та адміністрацію газети відмовою передплат. Іще не дуже давно в ундівській пресі виписувано, що ми не маємо читачів і передплатників і власне так як п. Кедрин радить повинні поступити читачі і передплатники „Діла": — преціль „Нова Зоря" ніколи не змінила становища супроти Петлюри і петлюрівщини. Як писала в першім річнику так пише в одинацятім. А „Діло" 15 літ писало проти Петлюри, а тепер пише, що він національний герой... Отже від кого повинні відвернутися читачі й передплатники?

(Річ ясна, що відповідь на смішности п. Кедрина не повинна йти на передовицю. Та пішла в той причини, що в сім числі „Нової Зорі" даємо вечицу статтю п. н. „Про книгу Голубину". Отже просто не булоб де вмістити матеріалу, якби передовиця була інакша).

З Ремісничої Бурси у Львові

1) **Збіркова акція.** — На відозву Ремісничої Бурси відгукнулося богато наших громадян і інституцій так з краю як і зза границі. Хто тільки прочитав відозву про будову нової ремісничої бурси у Львові, не поминув тієї справи мовчанкою. Тут наведемо тільки частину листа нашої робітниці А. Лучанко з Bois Colombes (у Франції). — „Посилаю на нову бурсу 5 зол. і прошу старатися, щоби в ній виховувалися Українці і добрі католики". Подібні листи дістаємо і від наших заточенців з корінної Польщі.

2) **Пропамятні таблички.** Рада Ремісничої Бурси на останнім своїм засіданні приняла проект, на основі якого прізвища тих, що зложили на Фонд Будови Ремісничої Бурси **золотих 100 і більше,** будуть вмуровані на окремих табличках в читальні нової бурси.

3) **Концерти ремісничих бурс.** При кінці травня відбудеться Концерт на Фонд Ремісничої Бурси. В концерті візьмуть участь всі 3 львівські ремісничі бурси.

4) **Ремісничі табори.** Рада Ремісничої Бурси з радістю приняла до відома, що Т-во Охорони Дітей й Опіки над Молодю організує в цім році ремісничі табори для хлопців і дівчат. Рада Ремісничої Бурси поробила відповідні заходи, щоби фреквенція у цих таборах була якнайбільша.

За честь Галицької Армії

Б. адютант Петлюри, Олександер Доценко, у книзі „Зимовий похід" 6. XII. 1919 — 6. V. 1920 р., виданій у Варшаві (1932—1935), написав ось що про Галичан і Галицьку Армію:

„Оцінюючи значіння цього відтинку (Житомир—Бердичів, Козятин—Фастів, Командувач Добровольчої армії намагалася перекинути сюди свої відділи з півдня (група Шкуріна) і використати Галичан, розташованих в районі Вінниця—Хмельник—Липовець. Але галицьке військо не було боєздатною силою. Після переходу армії на бік Денікина галицьке військо в більшості (!) здеморалізувалось: богато жовнірів утікло до Галичини, можна було припускати, що і решта також легко зрадить Денікина, як зрадила от. Петлюру, і перейде на бік большевиків, або в лучшому випадкові займе нейтральне становище. — З погляду стратегічного, положення Добровольчої армії і на лівому березі Дніпра не представлялося добрим..." (Ст. XII.).

* * *

„Війська от. Петлюри спереді в останніх числах серпня стояли вже за Балтою і Ольгополем — в південно-одеському напрямі, біля Цвіткова — в східньому напрямі та коло Київа. Непримиренна позиція денікинців та зрада Галичан нанесли несподіваний величезний удар стратегічним планам Петлюри." (Ст. XIII.).

* * *

„Галицька армія, в моменті зради її от. Петлюрі, займала Жмеринку — величезний залізничий вузол і одночасно військову базу У. Н. Р. Н. Зрадивши от. Петлюрі, Галичане добровільно уступили цей вузол добровольцям, поставивши армію У. Н. Р. в безнадійно тяжке положення." (Ст. XIV.).

Отже Галицька Армія, котрою весь час стояли і Директорія (СС) і Петлюра, по твердженню п. Доценка — зрадницька. Галицьке військо, пише він, в більшости (він рахував!) здеморалізувалось... Навіть на „перехід" до большевиків благословить Доценко ту нашу дорогу армію... Та не се страшне, що він відважився написати про дійсно геройську й упорядковану Армію нашу (— є прецінь всілякі одиниці на світі), — а те, що є такі галицькі газети, які містять тепер відозви з підписом того чоловіка, а одна з галицьких військових організацій, де рішають б. члени нашої геройської Армії, уважала вказаним перенестися навіть до льокалю, де сталим гостем бував п. Доценко, що таке виписував на нашу Армію. Покажіть другий такий нарід під сонцем, серед якого булоб можливе щось подібне. Щодо мнимого „добровільного" уступлення чи взагалі „переходу" Галичан на бік Денікіна, то Галицька Армія тоді вже конала під пошестями головно тому, що наддніпрянське правительство не давало їй конечного заосмотрення, а величезні суми йшли на ріжні безвиглядні „штаби загонів" і т. п. фантастичні річи. Тай під якимиж умовами „перейшла" Гал. Армія! Ми зовсім за неї не потребуємо соромитися. А з вами хотів Денікін говорити? Переглядом того, що під іменем Доценка появилося досі, займемося окремо.

Чия жертва?

„Діло" ч. 120 (10.797), з дня 2 червня 1926 р., отже по смерти Петлюри, принесло кореспонденцію В. Левицького з Парижа п. з. „Чия жертва?" В ній є ось що:

Не є річю вашого кореспондента давати політичну оцінку пок. Отамана Симона Петлюри. Давало її „Діло" нераз, а з ним і решта української національної преси. Для українського громадянства Галичини Петлюра був політичним трупом від хвилі, коли розійшовшись з галицькою армією, зрікся західних земель українських... Що-до цього ніякий шануючий свою особисту й національну честь український громадянин з цього чи того берега Збруча не знав і не знає найменших сумнівів ні хитань...

Таке оповіщувало „Діло" зараз по смерти Петлюри. А тепер деж та „особиста й національна честь"?

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

Б. ГОЛОВА ДИРЕКТОРІЇ УНР Володимир Винниченко оповістив в „Новім Часі" ч. 100 з с. р. обширну статтю п. з. „За обєднання всіх сил національного колєктиву." В статті широко аргументує потребу відбуття Всеукраїнського Національного Конґресу. Винниченко домагається, щоб у Конґресі взяли участь всі політичні та соціяльні течії української нації від крайно правих до крайно лівих: монархісти, фашисти, демократи, соціялісти і комуністи.

ПРЕЗИДЕНТ РП видав декрет про утворення Комітету Оборони Річипосполитої. Предсідником Комітету є Президент РП. Його заступник ґенеральний інспектор збройних сил. Крім того належать до комітету: міністр закордонних справ, міністр скарбу, міністр внутрішних справ і без права голосування: шеф головного штабу, шеф адміністрації армії й заступник шефа головного штабу.

„УКРАЇНСЬКІ ВІСТИ" ч. 110 з 14 с. м. принесли отсю вістку: Посол Петро Певний, предсідник Волинського Українського Обєднання і предсідник української парл. репрезентації Волині, занедужав і зачав відпустку. В Луцьку кружляє вперта поголоска, що пос. Певний вже не поверне на своє становище. Рівночасно пос. Певний покинув редакцію „Української Ниви". Її редагуватиме Скрипник. Ті зміни викликали в Луцьку політичну сензацію.

„ДЗЄННІК ПОЗНАНСЬКИЙ" доносить, що віцеміністр внутрішних справ Каведкий має уступити зі свого становища і що рівночасно мають наступити інші важні зміни.

ПОЛЬСЬКЕ СТОРОННИЦТВО ЛЮДОВЕ урядило кількадесять віч на терені цілої Польщі. На тих вічах учасники ухвалили резолюцію, що домагається повороту Вітоса з еміґрації. (Ґлос Народу ч. 130 з с. р.).

ФРАНЦУЗЬКИЙ АМБАСАДОР у Варшаві Нєль в товаристві поморського віцевоєводи оглянув столицю Помори Торунь і інші цікаві поморські місцевости.

В РОМУНІЇ обходили дуже торжественно роковини обєднання всіх ромунських земель в одну державу і 70-ліття вступлення на престол теперішної ромунської династії.

ІТАЛІЙСЬКА ДЕЛЄҐАЦІЯ при Союзі Народів дістала приказ від Муссолінія покинути Женеву і вернутися до Риму. Причина такого кроку та, що Рада Союза Народів ухвалила резолюцію, в котрій рішила розглянути абісинсько-італійський спір 15 червня с. р.

ПЛЯН СОВЄТИЗАЦІЇ ФРАНЦІЇ. Комуністична партія Франції предложила партіям „Народного Фронту" утворити місцеві комітети на терені цілої Франції. Права французька преса бє на тривогу з того приводу і твердить, що ті місцеві комітети „Народного Фронту" подібні до російських совєтів в 1917 р. Вони відтак перебрали владу в свої руки.

В АНҐЛІЙСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ богато послів питало премієра Болдвина, чи Анґлія уважає абісинського цісаря пануючим. Премієр дав виминаючу відповідь. Заявив тільки, що анґлійський посол в Аддіс Абебі дістав приказ відноситися до італійських військ як до окупантів згідно з засадами міжнародного права.

ПРЕЗИДЕНТ ДЕРЖАВИ ЧІЛЄ (Полуднева Америка) припоручив своїому делєґатови в Союзі Народів поставити внесення на скасування протиіталійських санкцій. Також делєґати інших полудневоамериканських держав готові голосувати за скасуванням протиіталійських санкцій.

АБІСИНСЬКИЙ ПОСОЛ В ЛОНДОНІ др Мартін заявив, що абісинське правительство істнує дальше і рядить 3/5 Абісинії. Посол не подав назви нової столиці Абісинії, щоб її не атакували італійські літаки.

ІТАЛІЙСЬКІ ВЛАСТИ В АБІСИНІЇ вже оповістили побір рекрутів до туземної армії.

ОСИП НАЗАРУК

Про Книгу Голубину

ЗНАЧІННЯ КУЛЬТУ ГЕРОЇВ І ЧИ СИМОНА ПЕТЛЮРУ МОЖНА УВАЖАТИ НАЦІОНАЛЬНИМ ГЕРОЄМ?

ЗМІСТ: Про Карлейла, що вчив Англійців значіння культу героїв. — Як його за те перед смертю пошанували Англійці, а як за те „пошанували" наші ундисти пок. Томашівського. — Як всі народи від початку світа дивляться на героїв і що становить головне коріння геройства. — Розуміння геройства в старім Єгипті, в Китаю, в Японії, в Мексику, в Перу і в інших краях. — Цікава розмова Наполеона з ученими. — Про два головні роди повставання поняття геройства і про один корінь обидвох. — Про грецького національного героя Тезея і про те, як він уратував свій нарід навіть по своїй смерти. — Про авторекляму як звироднення засади геройства. — Про найцікавішу з геройських билин українського народа і про те, які етичні засади голосить наша билина в звязку з геройством. — На злі діла благословенства нема! — 16 літ тому. — Як у нас на Вкраїні можна було стати „головним отаманом." — Хто змовлявся з большевиками проти власної держави? — Що про се пише Винниченко? — Доки встояла наша стара державність? — Які наслідки мусить викликати поставлення на свічнику невідповідних взірців? — Цікава пісня про Книгу Голубину. — Її коротка аналіза і примінення до того, що в нас діється і мусить діятися. — Як відносилися до Петлюри Томашівський і Липинський. — Тепер треба вибирати між тим, що своїм прикладом радили робити вони, і тим, що радять робити Кедрин і Доценко. — Як випаде вибір і що з того вийде.

Motto: „Між людьми нема більше морального ділання як верховодство і послух. Горе тому, що домагається послуху, коли послух йому не належиться; горе тому, хто не хоче слухати, коли повинен слухати; бо кажу вам, що в тім є воля Божа, все одно як заучавши пергамінові закони: внутрі кождого домагання, з яким чоловік звертається до иншого чоловіка, є або Боже право або дияволська кривда. Се не може нам принести ніякої шкоди, коли над тим подумаємо, бо се зустріне нас в усіх взаєминах життя."

Thomas Carlyle.

Якраз в травні за чотири роки мине сто літ від хвилі, коли в Лондоні розпочав свої виклади про героїв мужицький син Тома Карлейл. Він ніколи не мав ніякого уряду у Великій Британії, не був властиво ні фільософом, ні фаховим істориком, хоч деякі так його називають. А прецінь ніхто за весь час істнування великобритійської держави не мав такого впливу на її суспільність, як мав Тома Карлейл. І то дивним дивом — мав той вплив, хоч ніколи не був популярний. А коли під впливом революції в 1848 р. почав він їдко висмівати демократію, філянтропію, еманципацію Негрів і всякі політично-економічні теорії, тоді зі здивуванням відвернулися від нього навіть його нечисленні приклонники. Та в р. 1866 верхи англійської суспільности предложили йому одиноке достоїнство, яке той дивний чоловік мав у своїм довгім життю: почесний ректорат в Единбургу, столиці його рідної Шотляндії. А в його 80-ліття вибили в Англії золоту медалю в його честь і звернулися з адресою до нього найвизначніші уми не лише Великої Британії, але також з континенту Европи. А він усе своє життя був тільки — письменником.

За щож його так шанували?

Вже з наведеного на самім початку вирівка з його думок бачить кождий, яке трудне завдання поставив собі той твердий мужицький син: Він постановив ні менше ні більше тільки збагнути корінь і ядро звязку між людьми, саму суть дисципліни, найбільшу загадку того, хто може наказувати і хто повинен слухати. Тут річ не в тім, наскільки Карлейл мав слушність а наскільки помилявся. Діло в тім, що він від часів упадку старогрецької думки і держави перший раз в Европі поставив виразно й основно ту справу і спробував дати на неї відповідь по силам своїм, по совісти своїй. І тому найбільші знавці його творів, як Schulce-Gävernitz, Busset, Hensel, називають його „пророком девятнацятого століття", а така велич як Гете пише про нього, що Карлейл се „моральна могутність першої якости". Словом, хоч він не був „науковцем" у фаховім того слова значінні, то правдиві учені вважали його чимсь більше ніж ученим: відкривцем тайни людської дисципліни, що впорядковує й угрунтовує людське збірне життя.

А в нас від часу коли повставали наші геройські пісні і билини перший думав і вчив про поняття геройства Стефан Томашівський. Той сам, котрого недовго перед його смертю останними словами спаплюжив в „Ділі" його власний ученик, що — розуміється — не скінчив студій. І під впливом того паскудження одержував покійний Томашівський вироки смерти, загрози публичного чинного зневажування і т. п. „вдячність", хоч писав розумно й по совісти своїй. Писав 18 літ даром статті до „Діла", а як його в нім спаплюжили і покійний хотів оповістити спростування, то — відмовили йому місця в тім „найстаршім національнім органі", чого не робиться навіть супроти чужого ворога...

Заки представимо по можности коротко те, що думав і чого вчив найбільший з практичних мислителів Великої Британії, киньмо оком на те, що знаємо з історії культу героїв ріжних народів людства. Розуміється таких народів, що заслугували на ту назву.

У всіх народів все, що геройське, має якийсь звязок з Богом. То значить: є споконвічна глибока віра народів у те, що їх герої або прямо походили від Бога, або своїми ділами і всім своїм життям підносилися до Бога. Відси походить стара віра найбільших народів Африки, Азії, Америки в те, що основники їх держав це сини бога сонця або неба (Єгипет, Китай, Японія, Старий Мексик, Перу). Відси походить віра всіх християнських народів в помазанників Божих. Вони не мусіли бути короновані золотими коронами. Зовсім ні. Далеко більше було помазанників Божих без формального помазання, без золотих корон. Все, що справді геройське, задержує свій внутрішний звязок з Богом навіть в часах, коли атеїзм заливає суспільність довкруги. Як відомо, французьку революцію підготовили і перевели люди переважно наскрізь безбожні. Тому в описах тої революції зустрічаються сцени точно такі самі як у большевицькій революції або й гірші. Нпр. в дуже докладних і удокументованих описах французької революції Тена можна зустріти й описи таких сцен як різання безрог на вівтарях для збезчещення Церкви. Річ ясна, що таку безбожність і таке відношення до Церкви внесли в народ інтеліґенти, від великих панів починаючи (їх потому той народ прекрасно вирізував до ноги, цілими родинами). Отже зі споминів учасників египетської виправи Наполеона знаємо, що вчені, які з ним їхали, були переважно безбожники. І одного вечора на всі лади доказували в присутности Наполеона, що Бога нема. Коли вже перемололи всякі можливі „аргументи" і з вдоволенням замовкли, уважаючи себе „побідниками", тоді молодий ще Наполеон витягнув руку і показуючи на звізди сказав: „Ви дуже цікаво говорили, мої панове, але хто зробив те все?..." З того ясно, що той найздібніший з полководців білої раси мав у собі почуття дійсности. А було воно таке глибоке, що не боявся він навіть того, що оборона віри в Бога була тоді крайно немодна. І відважився мимо свого молодого віку заперечити старим ученим, які належали до вибору тодішної французької інтеліґенції.

Отсю рису внутрішнього, певного, твердого й безоглядного звязку героя з Богом, правдивого провідника з Божою силою, можна обсервувати від найдавніших часів аж по наші дні. В найдавніших часах той звязок проявляється в формі т. зв. гіпостази. Се грецьке поняття означає по нашому підставу, матерію або субстанцію, предмет або суть якоїсь появи, а в мітольогії фігуру, що повстала в народній уяві на підставі віри, що якась прикмета Божа воплотилася в якійсь людині. Нпр. прикмета Божої сили після вірування старинних Греків воплотилася в їх герою Гераклю. З того виробилася віра в Боже походження дуже визначних людей. Та віра мала за підставу очевидну правду, що без волі Божої людина не може мати ні визначної сили, ні визначного розуму, ні успіху в своїх ділах. У старих народів та очевидна правда одягнена легендою просто в фізичне походження від якогось бога або богині: нпр. непереможний і скорий Ахіль походив після старогрецького вірування від богині моря Тетиди. А японський нарід дотепер вірить, що його цісарська родина походить безпосередно від богині сонця.

Не тільки висше представлена гіпостаза була жерелом появи віри в героїв, але було також навпаки: то значить, що дійсні, історичні особи, які визначалися чимсь добрим і великим, хосенним для загалу, наближалися в уяві народа величю своєї праці, змагань і жертв до Божества. Потому їх ідеалізовано. В них затирялися людські риси — і так в уяві та вірі народа повставав другий рід героїв. Але як у першім роді героїв, точно таксамо і в другім роді героїв на дні росту тої віри мусіла бути якась правда. З самої бляги, з неправди, з ложі не виростало ніколи поняття геройства.

Як відомо, в великих епопеях Гомера виступає третий, вже ослаблений рід поняття героїв: там уже майже кождий свобідний чоловік, що чимнебудь визначається між товпою, уважає себе героєм та й інші його тим уважають. І рід таких людей виводиться знов від якогось бога. Значить і тут, в сім, вже розводненім, понятю героя, все таки є якесь зерно правди, є щось правдиво-визначне, а не сама сірість і пересічність, без ніякої підстави до того, щоб виставати з товпи з успіхом фізичним або умовим.

З героями перших двох родів лучилася в народі віра в їх опіку у тяжкі хвилі. І в тім була велика вартість тої віри в героїв. Нпр. в тяжкі години бою атенського війська з великанською перевагою Персів під Маратоном бачили Атенці появу свого старинного національного героя Тезея, того силача, що по старим повірям очистив Грецію від ріжних потвор і при помочі Аріядни убив мінотавра на Криті. На маратонських полях, коли страшна перемога Персів ось-ось мала задушити невеличку силу грецьку, привидівся Грекам їх давний-давний герой як спішить їм на поміч. Вони встояли в бою і виграли його.

Що се властиво було? Очевидно, се ділала любов їх батьківщини, святинь у ній, між ними святині Тезея, головно почитаного в Атенах, любов свободи Рідного Краю, спертa на знанню його і привязанню до нього, на знанню почавши від імлистих передань про Тезея. Очевидно корінь тої сили був у святині. Там вона кристалізувалася й росла разом з вірою в слушність своєї справи, в своє національне „Я", котрого Висша Божа Сила, раз його сотворивши, не могла випустити з опіки. І тому, коли те грецьке національне „я" побачилося окрилюване великанськими силами Персів і зрозуміло, що йому загрожує, тоді в ту грізну хвилю вистрілила з нього віра у Вищу Силу — і та віра спасла Грецію. Розуміється, Висша Сила се не привид. Вона справді дає опіку, але — тільки тим, що її варті.

В тім олицетворенню (гіпостатичнім або історичнім) визначної сили і вартости під опікою Божества — все значіння поняття геройства.

Первісно жерелом культу героїв були їх могили, потому їх храми, каплиці, кургани, будовані і насипувані не тільки над їх дійсними місцями спочинку. Потому храми й вівтарі зачали будувати монархам вже при їх життю. І так почитання геройства (в розумінні визначности) зачало переходити помалу в реклямy й ав-

тореклямy, що часто не мала під собою ніякої підстави, ніякої правди. І тоді починався розвал тих суспільностей, що таке допускали.

Мені невідомі суцільні праці, що обхоплювалиб поняття й історію геройства менше-більше всіх значніших народів на землі. Розуміється, така праця переходилаб сили не лиш одної людини але може й одного покоління. Бо в такій праці требаб представити, розібрати й порівнати великі й малі, ясні і темні твори ріжних народів з ріжних преріжних часів, а саме все, що збереглося по старих Єгиптянах, Вавилонцях і Китайцях, Магабгарату Гіндусів, Шагнаме Персів та численні оповідання Греків разом з їх двома великими епопеями, дальше численні „заги" скандинавські від Едди почавши та дуже численні епічні поеми і передання германських народів взагалі. Далі недавно зібрані старі билини наші, що їх останки збереглися в Московщині й на Сибірі, зовсім подібно як збірка німецьких геройських „заг" збереглася в Норвегії під іменем „Тгідрексзага". Вкінці наші народні думи з розмірно нових часів.

Найцікавіше з области понять геройства у чужих народів те, що найбільша героїчна поема старинного Риму (про Енея) витворена штучно, але розуміється також на підставі звязку з вірою у Висшу Силу і в атмосфері вже істнуючих геройських оповідань з дійсно правдивою основою, оповідань про цілий ряд замітних героїв старого Риму.

А найцікавіша з геройських билин нашого походження се билина про Ілю Муромця. Вона очевидно українського походження, бо головні сцени її подій відбуваються на українській землі (Чернигів, Київ), говориться там навіть про город Кряків.

Та героїчна поема така дуже інтересна і поучаюча щодо звязку душі простого народа з Богом і з етикою, а така у нас мало знана, що наведу бодай уривок з неї:

Кто бы намъ сказалъ про старое,
Про старое, про бывалое,
Про того Илью, про Муромца?
Илья Муромець, сынъ Ивановичъ,
Онъ въ сидняхъ сидѣлъ 33 года,
И пришли къ нему нища братія,
Самъ Ісусъ Христосъ, два апостола:
„Ты поди, Илья, принеси испить!"
— „Нища братія, я безъ рукъ-безъ ногъ!"
„Ты вставай, Илья, не обманывай!"
Илья сталъ вставать — ровно встрепанный,
Онъ пошолъ, принесъ чашу въ полтора [ведра,
Ницей братіи сталъ поднашивать...

И выпилъ Илья безъ отдыха
Большу чашу въ полтора ведра.
Они у Ильи стали спрашивать:
„Много ли, Илья, чуешь въ себѣ силушки?"
— „Отъ земли столбъ былъ бы до небушки,
Ко столбу былобъ золото кольцо,
За кольцо бы взялъ, святорусскую [поворотилъ!"
— „Ты поди, Илья, принеси другую чашу!"...
И выпилъ Илья безъ отдыха
Большу чашу въ полтора ведра...
Говорятъ калики перехожіе:
— „Будеш ты, Илья, великій богатыръ,
И смерть тебѣ на бою не писана..."

Не сырой дубъ къ землѣ клонится,
Не бумажные листочки разстилаются:
Разстилается сынъ передъ батюшкомъ,
Онъ проситъ себѣ благословеньица:
„Охъ ты гой еси, родимый, милый батюшка!
Дай ты мнѣ свое бласловеньице!
Я поѣду въ славный, стольный [Кіевъ-Градъ,
Помолиться чудотворцемъ Кіевскимъ,
Заложиться за князя Володимира,
Послужить ему вѣрой-правдою,
Постоять за вѣру хрестьянскую."
Отвѣчаетъ старой хресьянинъ Иванъ [Тимофеевичъ:
„Я на добрыя дѣла тебѣ благословенье [дамъ,
А на худыя дѣла благословенья нѣтъ.
Поѣдешь ты путемъ дорогою,
Не помысли зломъ и на Татарина,
Не убей въ чистомъ полѣ хресьянина..."

Перечитайте ще раз, але уважно, отсей уривок з геройської билини нашого народу! Бо то билина справді геройська і до глибини зворушлива. Її укладав такий простий чоловік, що навіть Спасителя просить „випити". Розуміється, він говорить се з найбільшої прихильности, дає Богу й апостолам трактамент, який уважає за найліпший. Він такий простий, що в наївности своїй силу свого героя мірить можливістю випити чашу в півтора ведра нараз, „безъ отдыха". Та якийже той простий чоловік глибоко віруючий і який же він глибоко етичний! Якже твердо він каже устами батьківськими, що на добрі діла благословення дасть, а на злі діла благословення нема. Якже гарно каже він, щоб „не помислити злом" навіть на Татарина. Се не значить, щоб не боротися з ним, о ні! Бо в тій билині є надзвичайні, казочні описи боротьби з розбишацтвом. І якже той простий чоловік, творець геройського поняття, знаменито вимірив і влучно вдарив гвіздь по головці, кажучи, „не убий в чистім полі хрестянина". Так! Се дійсно головна річ у відношенню між людьми взагалі, а між своїми особливо: бо всякі инші злочини можна бодай в дечім направити, а злочину убийства направити не можна... Та се не значить, що той простий творець геройської билини був якийсь мягкотілий пацифіст. Зовсім ні! Він творить постать геройського борця, благословенного самим Богом на бої й перемоги. Творить постать борця-патріота, котрий мріє поїхати в „славний стольний Київ", — щоб там наперед помолитися київським чудотворцям, а потому „заложитися за князя Володимира, послужити йому вірою-правдою." В якій цілі? Щоб „постояти за віру христіянську." Значить — чистий ідеалізм в цілях. Нема найменшої згадки про „земельку", якою літами розпалювали до злочину наш нарід модерні інтеліґентиреклямісти, аж поки не довели народ до руїни і в пропасть. А старий простий творець геройської билини і богатирської постаті Ілії думає і вчить так поступати, як учив Христос Спаситель, кажучи: „Шукайте царства Божого, а все инше дасться вам."

Так думає творець правдивої геройської билини. Він визначує перед героем своїм чисту ідеальну ціль: постояти за віру христіянську. Визначує йому орґанічну національну команду в особі свого монарха Володимира і каже послужити йому вірою-правдою, — а не так, щоб у рішаючу хвилю удаючи приятеля умовитися з ворогами і його власну зброю проти нього обернути, як се сталося за нашої памяти під Киевом в 1918 р.

На таких богатирах, як той творець геройської билини про Ілію, спиралася державна могутність наша, бо ні Володимир, ні Святослав без таких нічого булиб не вдіяли. То на них стояла велика держава наша, сягаючи від ріки Ваги на Чехословаччині аж по гори Кавказу і в далекі ліси фінських племен — на рік дороги від Галичини. То на тих правдиво геройських душах полягала оріентація наших сил, що без мапи і бусолі знали куди йти серед непроходимих лісів, болот і рік розлитих, серед бездоріжжа і серед найдикших орд.

Колиж повстала та прецікава геройська билина наша? Вона наростала на нашій українській землі найменше 500 літ. Зачала наростати вже за Володимира, „ясного сонечка", або незабаром по нім, і наростала віками: бо згадується в ній не лише „стольнокиївський князь Володимир", але й Бату-хан і Золотая Орда і козаки-осаули і отамання їх і „Соловей разбойник, Одихмантьевъ сынъ", як символ страшної деморалізації, розбишацтва й анархії:

„Воскричалъ[1]) злодѣй-разбойникъ по звѣринному: Что есть людишекъ, мертвы лежатъ".[2])

[1]) Пропаґанда! „Бей жидовъ, спасай Россію!" (Україну і т. д. в ріжних варіянтах. „Бий панів, спасай Україну!" і т. п.).

[2]) Героїчна билина про паралітика, що став найбільшим силачем, се староарійське етичне добро. Слід подібної билини мали відкрити також в Ірані. Та вона насвріз наша, тільки дійшла до нас в такім стані як дорогоцінний свічник зі щирого золота і прекрасно ріжьбленій, лише страшенно зімнятий. Исповидвочість геніяльного автора тої билини така дивна, що подібну силу стрічаємо в творчости народів тільки дуже рідко. Нпр. звертая увагу, що тип, який спицетворює розбишацтво, має в сій героїчній билині прегарну назву „Соловій": він наперед солодко вколисує свою жертву пропаґандою мов соловейко піснею, а потому як не „воскричал злодій-разбойник по звіринному"...! І все змертвіло довкруги. Звертає увагу також назва того злодія по батьку, „Одихмантьев син": корінь поняття „мантити", „мантій."

Наш простий творець геройської билини розумів як перше завдання „стольнокиївського князя" безпощадне винищення деморалізації, розбишацтва, анархії.

Так... То на таких стояла державність наша в часах, коли ми самі себе шанували і всі нас шанували. Тоді від гори до долу панувала така думка про геройство, як виложена в сій простій билині, що мов фонтанна-водограй бухала з народних нідр, освіжувала та переймала всю націю нашу — і виносила її на чисті висоти етики й ідеалізму. Так... Ми тоді були націею.

Я навів з народної билини поняття геройства на те, щоб показати, як нічого спільного з тим поняттям не мав і не міг мати Симон Петлюра. Та щоб хто не подумав, що я хочу негативно схарактеризувати того чоловіка тому, що я католик а він був, мовляв, православний, або тому, що я монархіст, а він був, мовляв, республиканець, наведу тут характеристику Петлюри, що її оповістив я друком тому літ 16. Тоді не був я ні католиком ні гетьманцем, тільки правовірним радикалом, отже між поглядами моїми і Петлюри ніяких ріжниць не було. Ми тоді оба таксамо дивилися на світ і він православну Церкву, в котрій уродився, уважав за те саме, за що я католицьку, котра знов мені дала метрику уродження.

Отже в моїх споминах „Рік на Великій Україні" оповістив я ось яку характеристику правительства Петлюри і його самого:

„Під днем 16 червня 1919 р. маю таку характеристичну записку: Звідів я український університет у Камінци. Наші професори оповідали мені всячину, а м. ін. таке: Большевики обірвали український університет. Забрали тільки папір. Коні теж забрали, але дали потому кращі. Університетського поля не дозволили занять, срібних і золотих монет теж не зарекві́рували. Зате наша українська влада зробила без дозволу ректора трус і коли ректор протестував, заявила, що силою вломиться. Арештовано проф. фізики Маліновського і його асистента, хоч вони політикою ніколи не займалися... Мартос просто зруйнував університет, заборонюючи на час видати приречений міліон, але півтора мілірда мав для всяких отаманів... Університетську друкарню зареквірували нам, але друкарень приватних спекулянтів ні! Весь папір хочуть нам брати і студенти підручників не матимуть... Таке відношення до українського університету було очевидно тому, що між професорами його були с. еф-и, яких підозрівано о вороже відношення до уряду. Такі й гірші справи не були тайною.[3])

В тім часі Гол. От. Петлюра і по два рази в добу приїздив до Диктатора (Петрушевича) з просьбою о допомогу проти большевиків, приїздили і його міністри, прирікаючи все, чого Диктатор хотів. Рівночасно преса тогож уряду — вона вся видавана була на урядові кошти „вія" партії — лаяла того Диктатора в страшний спосіб, закидуючи йому катування людей і инші несотворені річи. Будучий історик матиме психольоґічну загадку, переглядаючи ті лайки й рівночасні просьби о допомогу. Тимчасом тут нема ніякої загадки: в тім уряді засідали переважно люди, які до ніякого, навіть звичайного, діла не надавалися — і тільки. Декого з них треба було ще післати в школу, щоб навчився бодай згрубша того, що повинен знати кождий урядовець, не то ресортовий міністр. А декого треба було дати в поправче заведення і по можности довго не випускати, піддаючи відповідні книжки й товариство та можність солідної праці без мелення язиком над тим, про що не має ніякого поняття. Відповідальність за цей кабінет паде виключно на Гол. От. Петлюру, який його іменував (хоч міг був з наддніпрянських Українців зложити дійсно світлий кабінет).[4])

Властиво диктатором Директорії був Петлюра, що не церемонився з товаришами (по відході Винниченка; до того часу Винниченко мав абсолютну перевагу над ним). Петлюра, літ около 38, сухий, середнього росту, з вигляду симпатичний, освіта: якийсь російський духовний семінар і короткий час фільософічного факультету у Львові, як надзвичайний слухач; в правильнім війську, як боєвий старшина, ніколи не служив. Робив враження чоловіка слабого, але на гріш не лакомого. Говорив без запалу і неясно, — як дипльомат старої школи. Від часу як я з ним розстався на університеті аж до часу стрічі з початку повстання знав я за мало його розви-

[3]) „Рік на Великій Україні. Конспект споминів з української революції." Відень, 1920 р. Видання „Українського Прапору." Ст. 161—2.

[4]) „Рік на Великій Україні." Ст. 178—9.

ток, щоб осудити, чи спосіб його говорення був наслідком слабого знання чи обережности. В часі війни, а саме з початком 1915 р. коли я був у Стокгольмі, висланий туди як інформатор скандинавської преси „Союзом Визволення України", скомунікувався я з ним листовно (він був тоді в Москві, здається при цензурі листів або при постачанню) й одержав від нього досить великий лист. З нього було видно, що Петлюра був тоді проти німецької орієнтації (лист цей переслав я „Союзови" й він був в його архіві). Вже тоді підчеркнув Петлюра, що між українським народом по обох боках Збруча є прірва. До Галичан відносився все якось невиразно, імлисто. І не закидав їм нічого (як це робив Винниченко) і не: любив їх і не: не любив їх. Сильної індивідуальности не було в нім чути, бодай я не відчував її ніколи. Спори закінчував усмішкою, яка вказувала на недостачу арґументів. Особенно супроти Винниченка він їх не мав і як був противної думки, то говорив: „Військо так хоче." Аргументація його в ріжних дискусіях була все слаба, непереконуюча. Але в українську справу вірив, навіть тоді, коли все валилося й коли всі тратили віру. В кождій його бесіді без виїмку приходили слова: „Я певний, я глибоко переконаний в цьому" і т. д. І та віра, якої він зрештою уарґументувати не умів, була найлучшим у нім. Найгіршим його блудом уважаю те, що сильно любив „прийдіте поклонімся." Через це відтручував від себе всякі твердші характери, яким через уста не переходив титул „Батьку." Згодом усунулися з його оточення майже всі люди з розумом і самопошаною. Остало при нім двох-трох людей, з якими можна було говорити. Але й вони ледви видержували в тій атмосфері, що я знаю від одного з них, який жалувався мені на це богато разів, причім я все наклонював його, щоб держався поки може. Решта оточення Петлюри почала діставати якогось преторіянсько-цезаристичного завороту голови до тої міри, що неприємно було говорити з ними — тим більше, що були це люди переважно з малою освітою й величезною зарозумілістю, якісь квадратові, манекінові лоби, до яких шкода було кождого слова: переконати їх в чім небудь було трудно, а як навіть це удалося комусь, то все одно: нічого путнього вони не в силі були виконати. — Леґендою є, немовби Петлюра мав трівалу популярність між народом. Ця леґенда походить з двох жерел: з видавництв, роблених за урядові гроші і з того, що селянство, притиснене реквізиціями большевиків, дійсно висловлювалося: „Ех, коби прийшов Петлюра!" Але як тільки його війська десь прийшли, зараз мали ми реляції, що селяни висказувалися так: „І хто його вибрав Петлюрою?" (це імя уважали назвою достоїнства). Навіть в найблищих околицях лучалося мені самому чути від селян: „Ех коби вже раз настав хтось, когоб ми мусіли слухати!" Ба, що більше: лучалися арестування на вулиці людей, які в сварці говорили один до другого: „І чого ти вчепився мене як Петлюра України?" — Орґанізаційного змислу в нім не було. Доказують це такі факти, як те, що майже до кінця не орґанізував ні одної старшинської школи, ні одної військової кадри (СС. зробили це в Кремінці самі), хоч іще в Києві зверталося на це увагу і то нераз і не два. — І не дивниця. Був це чоловік, який військового діла не знав. Щож він весь час робив? Їздив часто на фронт і займався більше політикою. Особливо виїздив тоді, як заносилося на якісь непорозуміння або скандали, „коли його присутність якраз булаб придалася. Його „принціпом" було: „fortwursteln" або „якось то буде".[5]) — Цеї правдивої характеристики бувби я з тактичних зглядів не поміщував тепер, бо знаю, як на Україні трудно видвигнути якесь популярне імя на довгий час і більший простір. Одначе я переконаний, що [той] чоловік... — вже не може відограти доброї ролі в історії нашої нещасної землі. (Тої думки були й всі світлі люде, яким я показував цю характеристику перед оповіщенням її, щоб не на мене самого в моїм нутрі падала відповідальність за евентуальну невчасність виповідженої правди. Зрештою — не все я ще сказав, що мігби сказати).[6])

Якже така людина могла стати головним командантом українських сил та ще до того в такім небезпечнім часі? Чи не було на цілій Великій Україні дійсно здібних військових людей, що розумілисяб на військовім ділі і малиб почуття відповідальности? Як могло статися те, що сталося?

Такі питання можна чути ще й тепер. Отже треба на них відповісти. На Україні були в тім часі військові люди з фаховим знанням і почуттям відповідальности, без усякого порівнання здібніші від Петлюри, розумніші, більше освічені та більше репрезентативні. А Петлюра одержав страшенно для него невідповідний високий уряд начального команданта українських сил тому, бо тоді на Україні високі уряди розділювано по партійній приналежности. Хто не належав до ніякої соціялістичної партії, той не міг одержати вступу до правительства, хочби не знати як розумівся на своїм ділі. Петлюра в своїй молодости належав до РУП (Революційної Української Партії), а потому до соціялдемократії. Всі українські соціялістичні партії в тім часі були антимілітаристичні, то значить переняті противійськовим духом. А то з двох причин: а) вони малпували противійськові кличі соціялістичних партій західних країв Европи (де ті партії могли собі позволити на такі кличі, бо їх державні народи мали свої прекрасні армії); б) наші соціялістичні партії потрійно не любили війська: по перше тому, що так їм казала чужа доктрина, а вони самостійно думати взагалі не вміли, по друге тому, що військо — било їх в часі всяких демонстрацій, по третє тому, що військо на всіх землях України було в руках чужинців. Тому між українськими соціялістами (тай чи тільки соціялістами?) належало до доброго тону по можности викручуватися від військової служби і взагалі військовими справами не займатися і на них не розумітися. Наші соціялісти і не тільки соціялісти дивилися на військових фахівців згори. Залюбки пускали в рух про них приповідку: „Мав батько трох синів, два були мудрі, а третий пішов до війська." Себто третий був в їх очах такий дурний, що нігде не міг знайти собі місця і тому мусів іти до війська. Отже хто не був у війську або й був та нічого не навчився, той уважав себе тим „мудрим", що має право згори дивитися на „дурнів", що розумілися на військовім ділі. Не дивота, що коли настала війна, то в рядах наших соціялістичних партій були самі „мудрі", що ні в зуб не розумілися на військовій справі. До тих „мудрих" належав і Симон Петлюра. Але що в тих часах брали до війська і „дурних" і „мудрих", отже Петлюра поводився так, щоб причепитися до якоїсь військової канцелярії. Ту свою ціль осягнув. Там побачив, що се не так зле бути ґенералом: і жовніри шанують і люди бояться. Відтоді Петлюра ходив залюбки у військовім піджаку. Річ ясна, що в соціялдемократичній партії (з неї він то виступав, то до неї зголошувався, як йому було ліпше) не було й таких „військових" як Петлюра. Отже коли прийшлося обсаджувати високий військовий пост, то в соціялдемократичній партії сказали собі: „Таж у нас є Симон Василевич, він щось спільного має з військом." Так Петлюра вийшов на команданта велико-української військової сили. В тамошній партійній атмосфері взагалі не було можливости позбутися Петлюри з війська, навіть якби був появився геніяльний фаховий полководець. Коли Петлюра раз викарабкався на пост „головного отамана", тоді справа параліжування нашої військовости була вже зовсім самозрозуміла. Тільки ті правдиві військові, що мали в собі дуже велику дозу самозапертя, могли якийсь час служити під командою чоловіка, який поняття не мав про військові справи і навіть мапи військової читати не вмів. Але й такі люди не все могли видержувати. Про якісь операції на фронті, про якісь військові пляни в голові Петлюри очевидно шкода було й говорити. А що діялося у війську Петлюри за фронтом, про се ще й тепер прикро писати.

Словом, я як очевидець і знакомий Петлюри від молодих літ можу з чистою совістю прилюдно написати, що був се чоловік взагалі мало здібний — і проф. С. Томашівський мав повну слушність, коли зараз по смерти Петлюри написав: „Він був одним з головних гробокопателів української державности."[7]) Він був одеи з головних виновників втягнення галицьких Січових Стрільців (СС) в повстання проти своєї держави і по заломанню тої держави виновник масового винищування української нації.

Аж до видання тритомових споминів Винниченка п. з. „Відродження нації" в 1920 р. не знав я, що ініціятори повстання проти Гетьмана були в змові з большевиками проти власної держави. Ту змову робили і держали вони в великій тайні перед нами, Галичанами. Ось що про се написав потому Володимир Винниченко:

„Тут мушу згадати такий момент. Підчас підготовки повстання, шукаючи скрізь з усіх боків забезпечення успіху своєї справи, ініціятори руху ввійшли в переговори з представниками російської совітської мирової делеґації Х. Раковським і Д. Мануїльським (пізнішим головою III Інтернаціоналу — Ред. „Н. З.") для координації наших виступів підчас повстання. Вони згоджувались піддержувати нас не активно, а усиленням своєї розвідчої діяльности на фронтах, щоб тим притягати увагу німецько-гетьманських військ. Вони зобовязувались визнати той лад, який буде встановлено новою українською владою й абсолютно не втручатись у внутрішні справи Української Самостійної Народньої Республіки. (А наші мудрці повірили їм! — Ред. „Н. З.") З свого боку ми обіцяли леґалізацію комуністичної партії на Україні. Д. Мануїльський, з яким я переважно вів ці переговори, пропонував мені грощей на піддержку справи, а також поїхати на кордон для підписання цього договору."[8])

Се тепер для нас менше важна річ, чи брали вони від большевиків гроші на розвал української держави, чи (як пише Винниченко) не брали. І менше для нас важна тепер річ те, що Петлюра потому не хотів іти дальше з большевиками, очевидно тому, що думав у своїй наївности, що УНР вдержиться під його розлізлою „командою" (а в большевиків треба було слухати, там дисципліна була остра). Досить, що ініціятори повстання проти української держави, яку закроїла Німеччина і хотіла вдержати Франція,[9]) видвигнули на своє чоло Петлюру, — і Петлюра зруйнував ту свою державу. А вжив до того обдурених галицьких дітей і ні слова не сказав про те Галичанам, що повстання проти Української Гетьманської Держави було розпочате в змові з большевиками...

Подібно жахливої єхидности нема в історії ні одного знаного нам народу. І нема подібно жахливих наслідків.

Та все те відходить на дальший плян, усувається в тінь перед новим жахом, який тепер твориться. Маю на думці намагання піднести Петлюру на високий свічник українського національного героя! Се щось таке страшне, що нічого страшнішого нема в цілій українській історії. Бо нищення нашої землі Печенігами, Половцями чи Татарами при всім страхіттю того нищення було тільки фізичним актом. Той страшний фізичний акт мав очевидно також погані моральні наслідки, але мав і добрі: викресував з нас опір, кристалізував нові українські сили до боротьби з тим степовим злом, що сунуло від Сходу, витворював блискучий ідеал борця з тим злом: ідеал борця під іменем Володимира, „ясного сонечка", що боровся з Печенігами, ідеал борця під іменем Володимира Мономаха, що боровся з Половцями, ідеал борця-козака, що близько півтисячеліття боровся з Татарами. Та нікому з Українців не прийшло на думку ідеалізувати нпр. руїнника Печеніга, або руїнника Половця як мнимого „оборонця" української державности. І тому наша державність встоялася. Встояла вона і під напором найбільшої зі всіх татарської грози — і булаб встояла по сей день, якби не те, що між нами появилися тоді „татарські люди". То вони разом з такими аґітаторами як перемиський бунтар Митуса ідеалізували татарських руїнників самим фактом бунту проти своєї державної влади. По такім моральнім злочині не могла наша державність встояти довше як три покоління, бо

[5]) Пор. брошуру Дра А. Мишуги: „Похід укр. військ на Київ", а саме, як не відповідав на пекучі питання і т. п. факти.

[6]) „Рік на Великій Україні". Сторони 188-192.

[7]) Гл. „Нова Зоря" з 6.VI. 1926. Рік I. Ч. 21.

[8]) В. Винниченко: Відродження нації, III, ст. 158—159.

[9]) Гл. про се статтю С. Томашівського п. з. „Петлюра, політичний некрольог", напечатану в його книжці „Під колесами історії" й печатану в „Н. Зорі" ч. 933 з 10.V. 1936.

Подяка

Одним почуваюся до обовязку зложити Товариству взаїмних обезпечень на життя „КАРПАТІЯ" у Львові за скоре й без зайвих труднощів виплачення повної обезпеченої суми по мойому мужові бл. п. Івані Малащукові ем. управ. школи в Коломиї. Скоре й акуратне виплачення обезпеченої суми уповажнює мене поручити це одиноке українське Товариство обезпечень на життя „Карпатія" у Львові найширшим кругам української суспільности.

Олена Малащукова

сказано: на потомках потомків твоїх відібю злобу твою.

І не встоялаб довше наша українська народність або як дехто каже нація, колиб так руїнникам удалося видвигнути Петлюру на високий свічник українського національного героя й утвердити його як взірець поведення в очах нашої молоді та взагалі будучих поколінь. Такого морального чи радше неморального удару ножем з нутра в само серце нашого племені навіть се туге племя не видержалоб. Се не шутка, не жарт і не гра слів. Так говорить не тільки найбистріший умом історик нашої землі, Томашівський, що виразно пише: „Це проблема дуже серіозна (питання чи характеристика постаті Петлюри буде в очах Українців позитивна, чи негативна). Тут — бути чи не бути українській нації“.

Так говорить не тільки найбистріший розум історика, якого в сих кривавих часах видала Галицька Земля. Так говорить також звичайний, хлопський розум, коли хто його має. Бо яке значіння може мати видвигнення Петлюри на високий свічник, на якім всі розумні народи ставляють своїх героїв?

А ось яке:

Чейже нема між нами аж такого наївного чоловіка, який повіривби, що можна вдержати в тайні перед 40-міліоновим народом, хто такий був Петлюра направду, без фальшивої реклями, яка була його вартість і що він в дійсности зробив. Отже колиб тепер навіть удалося сфальшувати правду й обдурити свій власний заголюканий нарід, то правда скорше або пізніше випливе наверх. Але тоді та правда може бути страшна в своїх наслідках, бо вона може відділити низи від провідної верстви, відділити під найстрашнішим, бо правдивим кличем: „Ви тяжко обдурили нас! Ви на отрую показували нам як на силу і лік!“ Коли така думка увійде в наші народні маси, тоді вже не поможе навіть те, якби провідна верства завернула з дороги фальшу і стала чиста як слеза. Бо раз горизонтально розбите племя вітрілоб уже скоро з обидвох боків і розсипалосяб нестримно як звітрілий камінь-пісковець, або як порохно вже навіть на топливо непридатне. Розклад, під формою взірця вложений в очи, в мозок, в серце і в душу молоді слідуючих поколінь, мавби у практиці страшні наслідки. Молода людина нашого племени, пізнавши правду, приходилаб з правила до таких висновків: Отже у нас можна навіть в рішаючі хвилі свого народа бути в спілці з тими, про котрих знається, що вони в змові з чужими ворогами розвалюють державу мого народа, — можна сягати по найвисшу владу у війську і взагалі всюди, в кождім званню, не маючи найменшого поняття про обовязки звязані з таким становищем, — можна розгубити в крови найкращі сили свого народа і все його майно, можна втрутити той нарід в найстрашніше нещастя, — і за те дістатися на високе місце провідника-героя! Коли так, то дякую.

І тут наступить небувала розтіч. Одні відвернуть очи від такого позорища ніде не виданого — і підуть геть. А другі скажуть собі: „Коли так можна спекулювати, то й ми так будемо“... І тоді зачалосяб видовище, яке показує нам зеркало історії кождого назавше розложеного народа. Страшне видовище й позорище. А добре воно тим, що на щастя вже не дуже довго треває...

Можна зрозуміти бажання несвідомих людей, мати героя перед обличчам свого народу, мати взірець в боротьбі і змаганнях. Та лучше не мати покищо ніякого взірця, ніж мати фальшивий. Бо коли нема ніякого уособненого взірця, тоді на місци його можна поставити сам акт зриву до боротьби за свободу або такий акт як бій нашої молоді під Крутами. І з тим можна йти у мандрівку століть, бо воно правдиве й чесне. Та не можна йти довго з фальшивою реклямою, з брехнею, з отрутою внутрі. Сего не видержавби ніякий організм, навіть найсильніший.

А хто думає, що для прославлення своєї національної справи треба доконче олицетворення її в поодиноких особах, той також має з чого вибирати в цікавій історії нашій. Є Святослав Завойовник, що дав нації нашій таку „гльоар“ (славу) як французькій Наполеон, — Святослав, блискучий лицар без страху і без риси на характері своїм! Є Володимир Великий, котрого наш народ не даром називав „Володимир, ясне сонечко“, чоловік великанського формату, котрому за велич і діяльність його сміло можна простити все, що зробив перед приняттям Христової віри: знаєж Церква святих і з великих грішників. Такі власне найбільше людські, найбільше близькі всім нам. І є Ярослав Мудрий, наш просвітитель великий, основник бібліотеки. За нього наша земля була така культурна, що по свідоцтву парижського Архиепископа-очевидця — перевисшала Францію. І є в нас Володимир Мономах, наш символ переняття влади над світом від Византії, чоловік, що жертвував інтересами своїми і роду свого, щоб тільки піднимати всю землю нашу проти степового руїнництва. І є в нас Ярослав Осмомисл, що його найбільший поет і найбільший патріот нашої старини аж не знає як величати в Слові о полку Ігоревім з великої любови і пошани. І є у нас Роман Великий, батько Данила, найбільший зі всіх наших князів, котрі скінчили трагічно. І є син його, король Данило, котрого літопись наша, скупа на похвали і навіть на слова признання, називає „першим по Соломоні.“ І є Мстислав Удатний, найбільший вікінг між князями, благородний, великий, енергійний, що вступався за покривдженими від Новгорода аж по Перемишль.

Всі ті блискучі постаті щось збудували, щось доброго зробили, щось дали великого нації нашій і землі. Та чомусь ніхто не палиться до пошани памяти їх, якби схиблений ум провідної верстви знаходив приємність тільки в підношенні того, що борсало ногами в судорогах нездарства. Якеж це симптоматичне — і страшне!

А хто хоче доконче героїв новішої доби, козацької, той пречінь має дивно велику і грізну постать Хмельницького-Хмеля; про нього польські Єзуїти написали, що здібности його межують з надприродними: а вони знали його, бо він вчився в їх школах. І збудував той Хмель державу нам удруге, збудував без нічого, без шапки втікши з тюрми. Се будівничий величезного формату і ума: лише смерть не дала йому освободитися з московської „приязни.“

А хто хоче доконче мати героя заприязненого з Польщею, той має його в особі культурного Гетьмана Конашевича, що перший привіз друкарню в Україну, що боронив і нас і Европу перед грізним наступом степу. Він перший зорганізував мілітарно козаччину на більшу міру — і життя своє віддав в боротьбі зі Сходом, спільній з Поляками.

Є з чого вибирати — і не треба брехати, бо лож не збудує нічого.

І чогож чіпатися руїнника, що завалив державу нашу, тай вести свій нарід на поклін перед тим ідолом? Перед синонімом безвірства, знищення й нещастя...

Чому?

І не думайте, що так мовляв голосить чоловік „під впливом католицьких догм“. Я нарочно поставив на самім початку сеї статті виписку з твору Карлейла: його ніяким чином не можна назвати прихильником Риму, Апостольської Столиці, католицизму. Але й він говорить тесаме, що католицький історик і католицький публіцист. А саме каже він:

„Се під кождим оглядом правдиве, що релігія чоловіка найважніше, що для него входить у рахубу. Для поодинокого чоловіка й для цілого народу... Це в усіх випадках основне для нього, це творчо формує все инше... Спосіб, яким він чується звязаний з невидимим світом, не міра сего. І кажу вам, що коли мені скажете, яка та його релігія, то я вам майже докладно скажу, який той чоловік і якого рода ті діла, яких він довершив. Тому і щодо поодинокого чоловіка і щодо цілого народу питайте наперед: Яку релігію мали вони? Чи було се поганство, многобожіє, себто лише змислове уявлювання таємниці сего життя, і в тім як головний складник сила природи? Чи було се християнство, то значить віра в невидиме. І то в те невидиме не лише як в дійсне, але як в одиноко дійсне... Чи був се скептицизм, то значить непевність і тужливе розпитування, чи взагалі є який невидимий світ? Чи був се сумнів у тім всім, або може невірство й отверте заперечення? Відповісти на ті питання значить відкрити душу чоловіка і народу.“

А якуж віру мав Петлюра? Написав про се ще за його життя його товариш Володимир Винниченко, що разом з ним належав до тої самої партії і разом з ним засідав у Директорії. Він у першім томі споминів своїх, у шестім розділі, у третім уступі його п. з. „Національні герої“ в ванні славословія — пише виразно, що Петлюра був масон.[10]) Чи Петлюра се заперечив?

Гадаю, що для католиків Українців сего одного досить, щоб раз на завше усунутися від усякого святкування Петлюри як „національного героя“ — з тої простої причини, що члени масонських льож екскомуніковані по приписам нашої Церкви. А защо їх екскомунікується, се вже добре знають Апостольська Столиця і всі католики, бо Святі Отці нераз публично висказувалися про се. Отже сумніваюся в те, щоб знайшовся такий гр.-католицький Епископ, який прилюдно відправивби Богослуження за Петлюру як знаного масона або взагалі причинився до його гльорифікації як „національного героя.“ А колиб і таке трапилося, то булоб воно очевидно наслідком непоінформованости, значить помилки. Тесаме відноситься і до всіх гр.-католицьких священиків. Тай взагалі всім вірним католицької Церкви відомо, як мають ставитися до масонів. Оскільки знаю, то також поважні православні люди мають на масонерію такий погляд як католицька Церква.

Одначе і без масонства Петлюри є доволі причин для всіх Українців, щоб відсунутися від почитання того чоловіка як „національного героя“. А хто думає, що народ можна загіпнотизувати і що він буде уважати героем кождого, котрого йому „як героя представити“, того поучить, що так не є, стара народна пісня про Книгу Голубину. Ось вона:

Восходила туча сильна, грозная,
Выпадала Книга Голубиная,
И не малая, не великая:
Долины книги сороку сяжень,
Поперечины двадсяти сяжень.
Ко той книгѣ, ко божественной,
Соходилися, соѣзжалися
Сорокъ царей со царевичамъ,
Сорокъ поповъ, сорокъ дьяконовъ
Много народу, людей мелкіихъ,
Христіянъ православныхъ.
Никто ко книгѣ не приступится,
Никто ко Божьей не прикатнется.
Приходилъ царь Давыдъ Ессеевичъ:
До Божьей до книги онъ доступается,
Передъ нимъ книга розгибается,
Все божественное писаніе ему
[объявляется.
Еще приходилъ ко книгѣ Володимир князь,
Володимиръ князь Володимировичъ:
„Ой ты гой еси, премудрый царь!
Премудрый царь, Давыдъ Ессеевичъ!
Прочти, сударь, книгу Божію,
Объяви, сударь, дѣла Божіи,
Про наше житіе, про свято-Русское,
Про наше житіе свѣту вольнаго!
Отъ чего у насъ начался бѣлый вольный
[свѣтъ?
Отъ чего у насъ солнце красное?
Отъ чего у насъ звѣзды чыстыя?
Отъ чего у насъ ночи темныя?
Отъ чего у насъ зори утренни?
Отъ чего у насъ вѣтры буйные?

Тільки великим хрестовим походом Духа на українське пекло тілесних пристрастей і хаосу матерії можна сотворити Україну. — (В. Липинський: Листи до братів-хліборобів, Вступ XIV).

Україна — це не рай земний, бо раю на землі не може бути — а найкраще виконаний обовязок супроти Бога і людей. — (В. Липинський: Листи до братів-хліборобів, Вступ XIV).

[10]) Гл. В. Винниченко. Відродження нації. III, ст. 162.

Отъ чего у насъ дробенъ дождекъ?
Отъ чего у насъ умъ-разумъ?
Отъ чего наши помыслы?
Отъ чего у насъ міръ-народъ?
Отъ чего у насъ кости крѣпкія?
Отъ чего тѣлеса наши?
Отъ чего кровъ руда наша?...“

Хто створив отсю дивну пісню про „Книгу Голубину”, про життя таємницю? Очевидно такий простий чоловік, що величину книги брав за доказ величини її вартости. І тому власне уявляв собі, що та найрозумніша з книг мусіла мати найменше 40 сяжень довжини і 20 сяжень ширини. Той простий чоловік очевидно лиш зі слуху чув щось про царя Давида і про князя Володимира (котрого називає „Володимировичем”, щось таке як „Іван Іванович”). Отже навіть такий простий чоловік ставить такі питання як про „життя вільного світа” і про те, як у нас зачалося таке життя. А потому слідує ряд запитів про космогонію і взагалі про ріжні явища природи. Потому той простий хлоп чи може рибак або пастух завдає питання про наш ум-розум — і про те від чого походять наші помисли і відки береться мір-народ і доходить до соматольогії одиниці. І запитує навіть про такі річи як про кольор нашої крови („от чего кров наша руда?”)

Зміст його запитів цікавий і дуже поучаючий. Та ще більше порядок його думок.

Порівнайте порядок тих його роздумувань і запитів. На самім початку хоче він довідатися про основу („отъ чего”) вольного світа своєї батьківщини. І зовсім слушно: бо коли нема свободи в країні, то під нагайкою гнобителя вивітріє кождому з голови всяка думка, а остає тільки собаче, підле бажання жити і їсти. Ось чому в порядку дійсної льогіки той простий хлоп (що вартість книги мірить її величиною, на сяжні!) хоче наперед знати про „наше житіе”, про „святоруський вольний світ”, а щойно потому займається космогонією і появою людини на її тлі. І то наперед говорить про духа людини (ум-розум, помисли!), а щойно потому про тіло, про соматольогію. І все задержує порядок в тім, що говорить: наперед про тверду субстанцію, кости, потому про мягку субстанцію, тіло, потому про плинну субстанцію, кров нашу.

Такий строго консеквентний, розумно-упорядкований, глибокий і широкий спосіб думання має простий наш хлоп, вже в дуже давних, „темних” часах. Придивіться добре тому способови думання нашого хлопа чи пастуха, ви, панове, з університетськими посвідками й титулами, що взиваєте свій нарід, аби йшов почитати й шанувати — руїнника як героя!

Придивіться тому. І тоді відповіджте собі на питання, чи той простий народ не загляне вам в душу глибоко-глибоко і чи не пізнає причини, задля котрої ви поручаєте йому отрую як лік... Ви грубо помиляєтеся, коли думаєте, що простий хлоп і робітник не пізнається на тім, не плюне, не відвернеться і не скаже: „Ви гірші від большевиків!”

А до тих наших людей і організацій, що в тяжкій праці своїй не мали ні часу, ні змоги довідатися правди про роботу і рекляму пустого амбіціонера Петлюри, скажу отсі слова: Се не гріх, коли ви без своєї вини не пізнали найновішої історії свого нещасного народа. І не гріх те, коли ви навіть підносили свої чесні руки прирікаючи шанувати і почитати те, що на пошанівок і почитання не заслугує. Та тяжким гріхом супроти вашої власної совісти, супроти душі, супроти Бога і народу свого булоб, якби ви, пізнавши правду, дальше йшли за тими, що кличуть вас до злого діла, до страшного діла.

А що тут правда, — показує вам ізза могили розум найбистрішого умом чоловіка, якого видала наша Галицька Земля. І показує поступок пок. Вячеслава Липинського ще в часі коли він був при повних умових силах: він, фанатик української державности, що служив тій державности навіть тоді коли руїнники завалили Гетьманство, уважав морально неможливим оставати довше на становищі посла УНР по убиттю Болбочана. Страшна єхидність у переведенні того морду полягала також на тім, що того невинного полководця наказали розстріляти — галицьким здисциплінованим хлопцям. Вони серцем відчували невинність того патріота, але як жовніри — виконали наказ. Оповідали, що наші діти плакали, розстрілюючи Болбочана. Видно відчували, що гине той, хто міг армію попровадити до перемоги. Річ ясна, що відповідальність за виконання того злочину, впала не на невинних галицьких дітей, а на тих, що їм казали замордувати невинного. Тому й Липинський складаючи свій уряд посла задля убийства пок. Болбочана, навіть не згадує тих, що фізично виконали волю дійсних убивників.

Такі погляди на петлюрівщину мали весь час два наші великі сучасні історики й патріоти. Я тут тільки старався підкріпити чи радше зілюструвати їх погляди. Мав я обовязок зробити се тому, бо своїми очима бачив я той хаос і те нещастя, що розпочав робити Петлюра. Признаюся, що не зараз я зрозумів, що він робить. Та від хвилі, коли я се зрозумів, сказав я йому до очей, що він зле робить. І став я по стороні тих, що поборювали зло. І боровся я з петлюрівщиною і на Великій Україні (в Камянці на Поділлі) — і на еміграції (в Европі й Америці). І борюся тепер. І буду боротися до кінця, поки зможу.

З почуття обовязку пишу се: коли Галичина піде за почитателями Петлюри, то се розложить наш нарід навіть тут, в сім останнім місци, де ще сяк-так можливий розвиток „святого вольного світа.“

* * *

Восходила туча сильна, грозная, — випадала Книга Голубиная, каже старинна пісня народа. Відки „випадала“? Очевидно з тої тучі, сильної і грізної, роздертої Божим гнівом-допустом. Сильна і грізна туча перейшла за нашої памяти над світом в подобі великої, небувалої війни. І випала з неї Книга Голубина, найбільш поучаюча зі всіх книг: практичний досвід страшної дійсности. Той досвід і прочуття вчить, що які взірці поставлять перед собою народи, такими і стають. І вчить той досвід, що навіть найстрашніша чужа сила не може знищити народу, поки він сам себе не затроїть нездоровим „ідеалом“ своїм. І вчить той досвід, Богом даний тим, що не осліпли, вчить, що народ, котрий іде за фальшивими провідниками, дійде до фальшу й до руїни, а котрий іде за привдивими провідниками, дійде до правди і до розвитку. Отже тепер настав час, коли перед українським народом в найбільшій кріпости його духа наспіла хвиля вибору між тим, що радять робити такі „провідники“ як Кедрин і Доценко і такі провідники як Томашівський і Липинський. Я кажу, що коли вибір буде добрий, то нема чого боятися навіть такої страшної появи як неймовірно дурного офіційного проводу нації.

Значіння культу героїв надзвичайно велике, але Симона Петлюру національним героєм уважати не можна. Знаючи з недавної минувшини нашої більше ніж хочу тепер написати, перестерігаю перед проектом виношення Петлюри на свічник українського національного героя — з моральних причин, важніших ніж все інше. Кінчу сю свою працю пересторогою того мислителя, котрим я її зачав: Не дайтеся переняти фальшом, бо тоді пустка перейме вас і в пустку обернетеся.

І тоді не ваші вороженьки зникнуть як роса на сонці, але ви самі ослабивши себе морально зникнете згодом з своєї власної вини, а не з вини сусідів.

Се уважав я вказаним виложити українській суспільности ясно й отверто; бо гряде нова туча, „сильна, грозная.“ А як вона кине нам на голову свою Книгу Голубину, то вже ледви чи видержимо її удар, коли не навчив нас нічого дотеперішний досвід...

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

НОВИНКИ

Генеральна настоятелька СС. Служебниць зі Львова с. Вероніка виїхала зі своєю секретаркою с. Валєрією до Злучених Держав Північної Америки, Канади і Бразилії, щоб там перевести візитацію тамошніх монастирів СС. Служебниць. Ся візитація стоїть у звязку з потвердженням Римом уставів СС. Служебниць та безперечно причиниться до розвитку сего Згромадження за морем.

Земельний Банк Гіпотечний у Львові дістав повні девізові управнення згідно з новими девізовими приписами.

Чи новий напад? В „Ділі“ ч. 96 с. р. появилася нотатка про те, що п-і Олена Федак-Шепарович обезпечилася на поважну суму в чужинецькім т-ві „Фенікс“, не зважаючи на те, що існує українське т-во обезпечень на життя „Карпатія“ і що головою Надзірної Ради сего т-ва є батько згаданої пані, др Ст. Федак. У відповідь на той закид муж пані Олени Шепарович, інж. Лев Шепарович, вислав письмо до голови Надз. Ради Вид. Сп. „Діло“, президента К. Левицького, до кількох найповажніших осіб у Львові та до редакцій часописів. В нім стверджує, що факт, поданий у новинці „Діла“ не відповідає правді. В „Ділі“ ч. 103 появилася заява дра Ст. Федака. Він стверджує, що його донька п. Олена Шепарович підписала була внесення на обезпечення до т-ва „Фенікс“ внаслідок хибних інформацій агента, однак поліси не викупила й зажадала сторнування обезпечення. — „Діло“ в замітці під сею заявою дальше твердить, що вістка, подана ним, правдива.

Новий розклад залізничої їзди на літний час ввійшов у життя 15. с. м.

Вийшла на волю з вязниці у Фордоні п. Рома Чорна, засуджена на 6 літ у процесі Онишкевича й товаришів.

Новим ректором львівського університету вибрано дра Станислава Кульчинського, професора ботаніки. Вибір вимагає затвердження мін. освіти.

Меліораційні реферати створять при всіх староствах. Значить, буде нова сітка посад.

Віцедиректором львівської Обезпечальні іменовано п. Фікуса, дотеперішнього директора Суспільної Обезпечальні в Бельску.

Новий людовий дім „Т. Ш. Л.“ будують в селі Ямне, пов. Камінка Струмилова.

В перемишлянськім повіті розпочали роботи на публичних дорогах. М. ін. направляють гостинці з Курович до Задвіря, з Курович до Перемишлян і з Перемишлян до Рогатина й Дунаєва.

В Боднарові пов. Станиславів пожежа знищила 5 господарств.

В Заболотові була повстала самозванча дяківська школа. Епископський Ординаріят у Станиславові розвязав ту школу, всі дяківські іспити там зложені уважає неважними й забороняє учасникам тої школи виконувати обовязки дяків.

В Косові появилося перше число місячника „Український Комбатант“. Видає його м-р Іван Вэлошин.

Ґен. Вадим Богомолець, колишній головний прокурор фльоти Української Народної Республики, помер у Парижі в 58 р. життя. Після заняття большевиками України покійний перебував в Царгороді, де видавав тижневик „Вільна Україна“ у франц. мові. З Царгороду перенісся до Парижа. Тут був він одним з перших організаторів української еміграції та брав живу участь в публичнім житті. Пок. генерала поховали на цвинтарі в містечку Корбевуа під Парижем.

Нотаріяльна Рада в Варшаві вводить 3-літні примусові курси для нотаріяльних аплікантів.

Гумор. — В ресторані. — Кельнер подає зупу і каже: Заноситься на дощ.— Гість (лизнувши ложку зупи): Так, навіть смакує дощево.

В Ню-Йорку Українці відсвяткували сегорічний Великдень дуже величаво. Рано 12 квітня с. р. по Воскресній Утрені і тихій Службі Божій відправлено торжественну архиєрейську Службу Божу. На Богослуження прибуло тілько людей, що не лиш церква св. Юра була повна, але й вулиця коло церкви була залита нашим народом. Епископа Константина Богачевського, що прибув з Филаделфії, витали торжественно брацтва, сестрицтва, гетьманська „Січ", пластові орґанізації й богато народа. Між вірними зібрано дрібними датками 150 долярів на українську католицьку висшу школу в Стемфорді й понад 90 долярів на Рідну школу в старім краю.

Великий політичний процес проти 119 Німців, обвинуваченых за приналежність до нелеґальної орґанізації, що змагала до відірвання Горішнього Шлезьку від Польщі, відбудеться в Катовицях при кінці с. м.

Зїзд учителів ґеоґрафії відбудеться в Катовицях в днях від 21—24 с. м.

У Варшаві Жиди роблять старання відчинити жидівську ґімназію; в ній всі виклади відбувалисяб у жарґоні.

Совітське правительство заборонило духовним всяких віроісповідань подорожувати по території СССР. Так товариші розуміють „свободу віри й совісти." По діявольськи.

Щоденник царя Миколи II, доведений до останнього дня його життя, знайшли в Екатеринбурзі, схований у пивниці дому, де розстріляли царську родину.

В Ленінґраді скінчилися всесоюзні жіночі шахові змагання. Перше місце здобула шахістка Ольга Семенова. Вона має 25 літ і грає в шахи від 1930 р.

Тунель під проливом Берінґа задумує будувати совітське правительство. Він лучивби Азію і посередно Европу з Північною Америкою. Тунель має бути довгий 75 км.

В Ковні відбудеться с. р. перша загальна вистава литовської книжки.

Німецький райхстаґ буде складатися з 741 послів.

Премієр Прусії Ґерінґ оповістив розпорядок, що користуватися матеріялами пруських державних архівів до історії жидівства в 19 і 20 ст. можна тільки за його дозволом. Всякі витяги з актів або відписи перед віданням їх до друку мусять бути оцензуровані.

Освальд Шпенґлєр, автор голосного твору „Сумерк Заходу", помер у Мінхені.

Др Екенер, відомий німецький конструктор цепелінів, одержав золоту медалю королівського англійського летунського товариства.

Поверхові ваґони впровадили на зелізничій лінії Гамбурґ—Любека. Довгота ваґону виносить 46 м. В однім возі може помістится 300 осіб.

У Відні при військовім музею має повстати окремий відділ. В нім будуть зібрані воєнні памятки й експонати, звязані з перемискою твердинею.

Ромунський наслідник престола, великий воєвода Михайло, здав практичний іспит на команданта чети. Воєвода Михайло рівночасно з ґімназійними студіями відбуває систематичні військові студії.

Науку при помочі фільми заведено обовязково на Мадярщині у всіх середних школах.

Гумор. — Інтересні відвідини. — Був нині в мене цікавий пан. — Хтож то такий? — Коморник.

З паризького Люврy знов вкрали славну „Монну Лізу" Лєонарда да Вінчі.

Моторовий легкопад зладив недавно один французький технік. Він тим корисний, що дає летунови можність вибирати догідне місце до осідання.

Міжнародний Конґрес католицької преси відбудеться в Римі в днях від 24—27 вересня с. р. На конґресі мають обговорити такі теми: 1) духове удосконалення католицьких журналістів, 2) місія католицької преси супроти поганізації сучасного життя, 3) католицька преса й поширювання та освітлювання папських документів.

Нові почтові значки видасть ватиканський почтовий уряд з приводу світової вистави католицької преси в Ватикані.

Хрест Савойського Ордеру дістав Муссоліні від короля Віктора Емануіла за те, що як міністр війни підготовив завоювання Абісинії.

Університет в Менчестері розписав анкету на тему, чи спаленеві ґази, виділювані самоходами, впливають на збільшення числа занедужань на рака гортанки і віддихових доріг, запримічене в останніх часах. Анґлійська комісія до боротьби з раком жертвувала на ті студії 1000 фунтів стерлінґів.

В Ню-Йорку увязнено 26-ох членів пропаґандивної централі Комінтерну в Злучених Державах. Між увязненими є 10 осіб найбільших американських богачів-міліонерів, м. ін. донька відомого банкира Морґана, внук міліонера Рокфелєра і жінка Лямонта. Комуністична централя вела живу протидержавну діяльність в армії та в маринарці. А богачі займалися тим з нудьги, зовсім подібно як було у Франції перед т. зв. Великою Революцією, в Росії перед большевизмом.

Найбільший воздухоплав почали будувати в Ню-Йорку. Його довжина виноситиме 260 м., ширина 44 м.

В Мехіку від жовтня 1931 до березня 1935 замкнено і знищено 226 церков і каплиць. В 1926 р. було там 4.000 священиків на 15 міліонів мешканців. Нині є тільки 197 священиків. Число священиків буде постійно меншати, бо в Мехіку духовні семинарії замкнені.

Бенґалії загрожує голод, ненотований в історії Індії. Від 30 днів не впала там ні одна капля дощу. Посуха спалила збіжжа і всяку иншу рістню. Ріки й потоки висхли майже зовсім. Серед 3-міліонового населення панують ріжні недуги, викликані голодом і браком води.

Жахливий голод панує в Китаю. Тисячі людей вмирають голодовою смертю, люди виловлюють псів і котів, їдять навіть людське мясо. Допомога голодуючим утруднена браком добрих шляхів.

Китайське правительство в Нанкіні знесло білу краску як жалібну й установило чорну краску жалібною. Се викликало горячі протести серед китайської суспільности.

Гумор. — Приготування. — Мій муж зовсім відпружений. Він приготовляється на завтрішне свято. — Що? Він випрацьовує промову на те торжество? — Ні, він постить.

Гумор. — В адвоката. — Тільки кажіть все як було, бо я мушу знати всю правду. — Таж я тільки правду кажу, а брехати, за перепрошенням, то вже річ Вп. Пана адвоката. Я за те плачу.

Гумор. — Мамусю, стрийко сказали мені, що в ґазетах є качки. Що се значить? — Бачиш дитинко, коли в ґазеті написано, що корова вродила четверо телят, то три телята напевно качки.

Христос воскрес!

На голодуючих Поліщуків на руки Преосв. Николая в Ковлі, вул. Крульовей Бони 30 прислали жертви до 11 V:

1)	о. В. Левицький — Бобрівники	7 зл.
2)	Ір. Людкевич — Лаврів . . .	3 „
3)	Уряд парохіяльний — Ожанна	10 „
4)	Анонім	5 „
5)	Уряд парох. . . . . Жизномир .	8 „
6)	о. Радомський — Плавча м. .	5 „
7)	о. Серединський — Биків . .	5 „
8)	о. Маланяк — Грабовець . .	3 „
9)	о. Др Стасюк — Львів . . .	3 „
10)	Уряд парох. Устє Зелене . .	28 „
11)	о. Дорош — Фелешниця . .	5 „
12)	Уряд парох. — Глубічок . .	5 „
13)	о. Горечко — Воля	3 „

Щире Спаси-Біг складають ОО. Редемптористи.

ЖЕРТВИ

1) о. Юрій Мелимука в Чернелиці, п. в місци: зол. 11.— (одинацять зл.) для голодуючих на Поліссі (збірка). 2) Кооп. „Єдність" в Уторопах, п. Яблонів зол. 5, а чит. „Просвіти" в Уторопах, п. Яблонів зол. 3 на школу СС. Василіянок в Станиславові (через о. Мих. Божака в Уторопах, п. Яблонів).

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Інтеліґентна жінка, в середнім віці, займеться домом у самітного пана або священика. Ласкаві зголошення проситься надсилати до Адміністрації „Нової Зорі" під „Пятниця". 55-1—2

КВІТИ ЦЕ ОКРАСА!

Чи любите квіти? Це справжній рай. Не зволікайте, а негайно замовте їх. Якість недосяжна. Гляди ціни:

100 мечиків (ґлядіоль)	12—16 цм. білі	3	зол.
100 „	„ 12—16 „ сині	2	„
100 „	„ 12—16 „ черв.	2	„

Довільної висоти.

150	Анемонів (цибульки) всіх барв	2 зол.
100	Жовтець (повноцвітий, цибульки)	2 зол.
100	Тритоній (montbretia) білі, рожеві, червоні	2 „
25	Бегоній (великоцвітні)	3 „

Для реклями при повищім замовленню даємо даром: 5 японських лілей.

Точні вказівки щодо плекання додаємо даром до кожної посилки. На протязі 14 днів маєте замовлений товар дома за попереднім надісланням грошей. 3—3

В очікуванні замовлення

A. Guldemond

Holland, Haarlem, Houtvaart 48.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуеться по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, четвер, 21 травня 1936. Ч. 37 (936)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городецких ч. 2.І. п. - Тел. 165-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Щ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

14 нових василіянських священників.

В четвер 21 ц. м. в василіянській церкві в Жовкві з рук перемиського Владики Преосв. Йосафата Коциловського одержать священичі свячення отсі василіянські діякони: Григорій Володимир Балагурак (родом зі Станиславова), Дамян Григорій Богун (з Цеблова), Методій Михайло Болецький (з Хотіня), Сотер Сильвестер Голик (з Гологір), Микола Маріян Іванів (з Долини), Орест Степан Карплюк (з Виткова), Володимир Григорій Ковалик (з Золочева), Йосафат Осип Кочут (з Маріямполя), Арсен Антін Кулибаба (з Ласковець), Мартиніян Михайло Луців (зі Струтина Нижнього), Осип Іван Ридель (з Глубічка Великого), Маркіян Маріян Савчин (з Ходачкова Великого), Сергій Степан Фединяк (з Журавиці), Дометій Дмитро Фіцко (з Волі Задеревацької). З львівської архиепархії походить 9 з них, 3 з станиславівської епархії й 2 з перемиської. — Нововисвяченим слугам Божим бажаємо якнайбільших Божих ласк в їх праці для нашої Церкви.

Хто підпирає наших евангеликів.

Орган лютерської громади у Варшаві „Глос Евангеліцкі" ч. 20 з с. р. так описує лютерський конґрес в Парижі: Радила також комісія для справ української евангелицької церкви в Галичині. Вибрано до неї тільки Німців з Німеччини. Ми (Поляки) не могли того стерпіти. Тоді виступив п. сенатор Еверт і зажадав, щоб в комісії засів один делеґат евангелицької церкви в Польщі. Запрошено сен. Еверта. В одній кімнаті радила та комісія: щось 8 Німців і один Поляк. Між Німцями був м. і. пастор Лемп, зять дра Цеклера зі Станиславова. Він зробився спеціяліст від Українців. Взагалі цікаво і характеристично, як Німці в Польщі дуже старанно опікуються українським евангелицьким рухом. Українське евангелицьке духовенство таке залежне від Німців, котрі держать владу в евангелицькій церкві в Галичині, що просто боїться зближення з польськими протестантами...

Сектанти на Поліссю.

Притих був сектантський рух на Поліссю а тепер знов проявляється. В сарненськім повіті провідник сектантів якийсь Іван Мурашко називає себе „сіоністом." Мурашко збирає гроші на будову „Нового Єрусалима." Той храм сектантів має бути збудований в селі Зарічиці. Там жие якась Ольга Керенчук, „жінка по духу" самого Мурашка. Він називає її „пророчицею і матерю Сіона." В своїм бузувірстві Мурашко доходить до того, що бритвою робить надрізи на тілі „пророчиці і матері Сіона", потому збирає кров у чарки, розпускає її водою та помазує своїх сторонників. І старається надати тому бузувірству вид якоїсь тайни. „Мати Сіона" по словам Мурашка удостоїлася дістати якесь „обявлення." Православна Церква бореться з тим сектантством, бо воно загрожує захопленням цілого ряду парохій.

Школа в Польщі під доглядом адміністрації.

В міністерстві освіти в Варшаві розважають справу відношення шкільних кураторій до старостинських і воєвідських урядів. Кураторії малиб підлягати контролі старостів і воєводів. Над тим проектом дискутували вже тоді, коли міністром освіти був Вацлав Єнджеевич. Вдержується переконання, що польський Епископат підпирає проект розтягнення контролі над діяльністю низшої шкільної ерархії, бо сподіється здобути вплив на напрям виховання, що йде тепер на ліво під впливом лівих настроїв низшого учительства. Між міністерством освіти і проводом „Звйонзку Научицельства Польскєго" е тертя. Воно щораз поглиблюється. В міністерстві рішаюче значіння має ґрупа „Зрембу." Се приклонники т. зв. державницької ідеольоґії, а Звйонзек Научицельский має комуністичні симпатії. В таких умовинах контроля шкільництва політичними властями булаб дуже побажана, пише „Дзеннік Польскі" в ч. 137. Та чи матиме право контролі катол. Епископат?

Смерть провідника Жидів Соколова.

В Лондоні помер у 74 році життя Нагум Соколов, визначний жидівський журналіст, промовець і політик, письменник і перекладчик, що довгі літа займав начальні місця в світовій орґанізації сіоністів. Він родом з Вишгорода в плоцькім повіті. Освіта його була зразу головно юдаїстична, потому приватно набув великого знання. Написав ряд праць в мовах еврейській, жидівській, російській, анґлійській, французькій і німецькій, а статті його в жидівській справі появлялися майже у всіх европейських мовах. Був редактором кількох жидівських орґанів і основником центрального орґану сіоністів в еврейській мові „Гаолам". Великі заслуги для жидівського народу положив в часі мировых переговорів в Парижі і на становищі провідника сіоністів взагалі. З праць його особливо цінні історія антисемітизму, ґеоґрафія Палестини і біоґрафічний лексикон сучасних жидівських письменників. Переложив богато творів з ріжних европейських мов на еврейську мову. Робучість його може бути взірцем для провідників всіх народів.

Новий китайський правопис.

Китайський правопис зачинають змінняти по 3.000 літ його істнування. Передовсім мають впровадити інтерпункцію. Бо дотепер клясична китайська мова не узнавала ні точок, ні середників, ні протинок. Не узнавала також великих букв. І їх тепер мають впровадити. Новий европейський календар вже впровадили.

Сніги й морози в СССР.

На Уралі і в частині европейської території СССР наступила нагла знижка теплоти. В м. Нижнім Таґілю впав сніг. Верства снігу місцями груба на 25 цм. По місті їздять санками! Температура впала до 3 степенів низше зера. Також в Казані впав сніг. В Свердловску падав сніг з дощем. Над округою Ірбітск шаліла сніговія. На Україні в окрузі Сум впав сильний град, а в Харкові падав дощ зі снігом. Температура впала продовж кількох годин з плюс 27 степенів на 4 степені.

Достатнє життя
Належну пошану
Ідеальні відносини
Суспільне становище
Торговельні звязки
Економічну незалежність
Реальні користи
— — запевните собі — —
складаючи свої ощадности в
КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ
„ДНІСТЕР"
ЛЬВІВ, УЛ. РУСЬКА Ч. 20.

В ОБЛИЧЧІ комуністичної небезпеки

2. Нова тактика комуністів.

В 35 ч. „Нової Зорі" представили ми трагічні події, що відбулися у Львові 16 квітня 1936 р. На основі фактів ствердили ми, що ті події мали незвичайний у нас доси характер, котрий свідчить наглядно про опанування львівських мас комуністами. А се вже поважна небезпека.

Як же се сталося, що комуністи опанували львівські маси?

Вони опанували ті маси головно завдяки своїй новій тактиці.

В чім суть тої нової тактики?

Як відомо, комуністи аж до недавна поборювали всіх, хто не був комуністом. Вони поборювали некомуністів на ріжних площинах, залежно від того, проти кого вони виступали: проти правих чи проти лівих.

Правих поборювали і поборюють комуністи під всіми оглядами: під оглядом суспільним, під оглядом національним і під оглядом культурним. Під оглядом суспільним поборюють комуністи правих за „гноблення працюючого народу", якого олицетворенням е — на їх погляд — сучасний суспільний лад. Під оглядом національним виступають комуністи як противники всякого націоналізму, вважаючи націоналізм перепоною для здійснення комуністичних ідеалів. Вкінці під оглядом культурним поборюють комуністи і д е а л і с т и ч н и й с в і т о г л я д а проповідують суто матеріялістичний. Зокрема поборюють комуністи різко всяку р е л і ґ і ю і передовсім релігію християнську, особливо католицьку. Словом: правих уважали і уважають комуністи виновниками всього зла, яке тепер істнуе на світі. І тому весь час поборювали і поборюють їх на цілій лінії.

Поборювали комуністи донедавна також лівих. Одначе поборювали їх на далеко меншім фронті, як правих. А се тому, що під богатьома оглядами ліві нічим властиво не ріжняться від комуністів. Се відноситься передовсім до культурного світогляду лівих. Він таксамо ворожий ідеалістичному світоглядові і таксамо наскрізь матеріялістичний, як і культурний світогляд комуністів. Зокрема „ліві" зовсім нічим не ріжняться від комуністів у відношенню до релігії й Церкви: одні й другі весь час ставилися і ставляться до релігії і до Церкви різко негативно. Таксамо не викликало і не викликае ніяких непорозумінь між лівими і комуністами національне питання. Бо ліві як і кому-

ністи в засаді інтернаціоналісти. Вся ріжниця між лівими і комуністами — в суспільнім питанню. На точці суспільного питання й існувала досі ворожнеча між лівими і комуністами.

Властиво суттєвої ріжниці між лівими і комуністати нема також в суспільнім питанню. Бо ліві (соціялісти і радикали) таксамо як і комуністи змагають до знесення приватної власности, до соціялізації землі і підприємств, до знівечення людської індивідуальности та до заміни теперішнього суспільного устрою комуністичним. А ріжняться вони тільки тактикою, значить способом поведення: ліві хотять завести новий устрій постепенно (еволюційно), а комуністи відразу (революційно).

Та хоч ріжниця між лівими і комуністами обмежується тільки до одного питання і хоч в тім однім питанню торкає та ріжниця не ядра справи, а тактики (способу), то всетаки та ріжниця спричинила між лівими і комуністами острy ворожнечу. Сей факт зовсім зрозумілий. Бо суспільне питання се для лівих і для комуністів взагалі найважніше питання всего життя. Се основа їх програм, отже се основа їх істнування як окремих партій. Тому вони привязують таку велику вагу навіть до тактики в суспільній політиці. Тому вони так ворогували з собою.

Отсе ворогування між лівими і комуністами й було головною причиною, що комуністи доси не могли опанувати робітничих мас по наших містах і зокрема у Львові. А не могли опанувати тому, бо як вороги лівих були поза робітничими організаціями, котрі були доси під впливом лівих. Все те дуже утруднювало комуністам їх революційну роботу і відсувало запанування комунізму в світі на далеку віддаль часу.

Та головний світовий провід комуністів — московський III-тий Комучістичний Інтернаціонал — не хотів ждати занадто довго на тріюмф комунізму в світі. Бо він прийшов очевидно до переконання, що заки (як наслідок дотеперішньої тактики комуністів) зійшлоб на світ комуністичне сонце, то до того часу протикомуністична роса моглаб Комінтернови виїсти очи... Тому Комінтерн рішився змінити дотеперішню тактику насаджування комунізму в світі. Рішився заступити її новою тактикою, що довелаб його до осягнення поставленої цілі в далеко коротшім часі. Рішився змінити — і змінив.

Якжеж виглядає та нова тактика комуністів?

Отже Комінтерн, не могучи скоро сам опанувати мас і вжити їх до своїх цілей, постановив осягнути се при помочи союзників. Річ ясна, що тих союзників Комінтерн міг знайти тільки серед лівих, котрі під богатьома оглядами нічим властиво не ріжняться від комуністів. І дійсно, Комінтерн звернувся за союзниками до лівих.

Як ми вже минулого року писали в „Н. Зорі", Комінтерн на останнім 7-мім своїм конґресі в Москві, в половині минулого року, постановив змінити дотеперішню свою тактику острої боротьби проти всіх, заключити з лівими союз, увійти до їх організацій і разом з лівими змагати до осягнення того, чого доси не міг осягнути своїми власними силами. І не тільки до лівих організацій наказав Комінтерн входити від тепер комуністам. Він наказав комуністам притаюватися, маскуватися і втискатися до всіх інших організацій без огляду на їх характер, від буржуазних ліберально-демократичних аж до католицьких включно. Всюди в тих організаціях комуністи мають завдання передовсім здобувати довіря до себе і вплив серед членів тих організацій. В тій ціли вони мають виступати в обороні передовсім матеріяльних інтересів тих членів. А далі — в обороні взагалі всяких „свобід", від демократичних починаючи і на релігійних кінчаючи. А попри те мають пригаєні і замасковані комуністи вести в тих організаціях осторожно, незамітно, одначе постійно свою комуністичну пропаганду. Про все те писали ми вже ширше в „Н. Зорі" (чч. 861, 862 і 906).

Зокрема мають комуністи відтепер звертати особливу увагу також на національні справи. Вони мають всюди піддержувати національні домагання і кличі ріжних національностей і тим здобувати собі довіря і вплив серед національно свідомої частини ріжних національних мас. Тому напр. у Франції комуністи піддержують нині клич національної оборони Франції перед Німеччиною. Тому також напр. дня 1 мая сего року бачили ми у Львові вперше тримовні (українсько-польсько-жидівські) таблиці з кличами „Рідної Школи", національно-територіяльної автономії і т. п., чого доси ніколи не бувало.

Як відомо з часописей, наказ Комінтерна про союз з лівими комуністи всюди негайно виконали. Вони всюди потворили т. зв. народні (людові) фронти, в яких головну ролю грають, розуміється, комуністи. Ті народні (людові) фронти мають завдання вести боротьбу за опанування лівими (а в дійсности комуністами) всіх ділянок публичного життя тих суспільностей, серед котрих повстали. — Що се дійсно так, бачимо наглядно вже на двох краях, де такі союзи лівих з комуністами не тільки повстали, але де вони можуть похвалитися певними осягненими успіхами. Ті краї се Еспанія і Франція. Як відомо, в Еспанії комуністи вже майже опанували цілий той до недавна ще суто католицький край. А у Франції після великої перемоги народного (людового) фронту підчас останних виборів дня 3-го мая б. р. комуністи стали одною з найсильніших груп у французькім парляменті. Тим самим Франція величезними кроками йде до того самого, до чого дійшли вже Росія й Еспанія.

Такий союз лівих з комуністами під назвою народного (людового) фронту повстав також у Польщі і зокрема в Галичині. Що се так, свідчить наглядно спільний виступ лівих з комуністами в дні 1 мая с. р. Та ще наглядніше свідчать про се кривавi львівські події з дня 16 квітня б. р., в яких провід мали вже комуністи.

Якжеж до того факту поставилися місцеві Поляки, нині господарі нашого краю і нашого міста, що в першу чергу відповідають за його долю?

Відповідь на се важне питання дамо в слідуючій статті.

Істнує такий т. зв. „патріотизм", який не варт більше як виття вовків. Правдива любов батьківщини іншого рода. Вона полягає на чесности, на любові правди, на великодушности, на самовідреченні і дійсній любові свободи. (Смайлс: „Обовязок").

Лікарський фейлетоник.

Перша поміч при горячці

Горячка не є самостійною недугою. Вона тільки симптом (признака) якоїсь недуги і то часом одинокий симптом, що впадає в очі. Горячку викликає затроєння тіла токсинами бактерій, що спричиняють недугу. Успішно боротися з горячкою можемо тільки тоді, коли знаємо звідки вона походить. Сама горячка не така шкідлива як недуга, що її викликала. Та заки прийде лікар, треба помагати недужому і старатися облекшити йому терпіння. Отже чоловік, що має горячку, насамперед повинен положитися до ліжка. Дуже важна річ — випорожнитися. Розуміється, недужому на горячку не треба давати їсти. Зате пити холодні напитки як чай, цигринову лімонаду, мінеральну воду і воду можна давати в довільній скількости. Небезпечно давати молоко, яйця і мясо. Щодо їди треба порадитися лікаря, бо причина горячки може бути якраз в жолудку. Добре давати студені оклади на голову. Оклади зміняти що пів години. Дуже добре полокати уста холодною водою або лімонядою. Міряти температуру недужого що години, записувати її зараз і потому показати лікареви. Найголовніше задержати спокій і не денервуватися.

Від Сокола-Батька

Старшина „Сокола-Батька" прислала нам комунікат такого змісту:

Українська руханково-спортова організація „Сокіл-Батько", основана 1894 р., перша серед українського народу старалася пропагувати ідею фізичного виховання. Продовж сороклітнього істнування вдалося їй зорганізувати найширші верстви нашої суспільности та вповні в наше село карність, почуття національної гордости, попри замилування до руханки і спорту. „Сокіл Батько" як верховна організація надає головний напрям всему сокільському життю. Довголітний досвід, практика в терені, знання душі і потреб нашого села і міста, виробили в сокільськім проводі своєрідну методу праці, що полягає на розвитку фіз. виховання й виключає несистематичність та безпляновість.

Зогляду на се сокільський провід не може допустити до того, щоб у працю поодиноких гнізд вмішувалися чинники, що не мають нічого спільного з сокільською організацією, бо се вводить лиш анархію, затрату карности і дезорієнтацію. С.-Б. ніколи не вмішувався у внутрішню працю інших руханково-спортових організацій, та не всі організації поступали таксамо супроти нього. В останніх часах нападається на сокільську організацію за те, бутьтоби вона не старалася навязати взаємин з Українським Спортовим Союзом (УСС). Тимчасом вину за брак взаємин між С.-Б. і УСС не можна скидати виключно на С.-Б. В справі наладнання взаємин між обома організаціями відбулися дві конференції. Одначе вони не довели до згоди. Представники С-Б. домагалися, щоб УСС не мішався у внутрішні справи сокільської організації та станули на становищі, що УСС се організація рівнорядна з „Соколом Батьком" і як така не має ніяких зверхніх прав над сокільською організацією. Програма діяльности УСС відмінна від сокільської, бо кладе натиск на індивідуальну спортову справність членів, коли програма Сокола передбачує в рівній мірі з тілесною справністю духове вироблення характеру та дисципліни загалу. С-Б. висуваючи свої вимоги для наладнання співпраці з УСС станув лише в обороні суцільности і карности сокільської організації. Дотеперішний стан безпосередної залежности частини сокільських гнізд, згл. їх секцій, рівночасно і від „Сокола Батька" і від Українського Спортового Союза — приніс для сокільської організації у своїх наслідках внутрішню дезорганізацію і затрату дисципліни. Се в деяких випадках довело до зірвання організаційних взаємин С-Б. з некарними гніздами. Делегати УСС не згодилися на такі домагання С-Б. і наради розбилися.

Для управильнення відносин в нашій тіловиховній ділянці треба покликати до життя Українську Найвищу Раду Тіловиховання, зложену з представників усіх рівнорядних тіловиховних організацій. Вона давалаб напрям всему українському тіловихованню та вирішувалаб рамці діяльности кождої організації. — Старшина „Сокола-Батька".

Контроля товарового обороту

з заграницею.

Рада міністрів у Варшаві видала заборону привозити товари з закордону. Розпорядок не відноситься до товарів обнятих німецько-польською конвенцією в справі Горішнього Шлезька і договорами про малий прикордонний рух. Розпорядок не відноситься також до товарів, що підлягають приписам про чинний і пасивний ушляхотнюючий умовний оборот, як також приписам про умовний репараційний активний і пасивний оборот та до товарів, обнятих митними знижками або звільнених від мита. До товарового обороту з закордоном буде утворена окрема комісія. Дотепер 80% привозу з заграниці підлягало контролі.

ОГЛЯД ПРЕСИ

В справі „культу" Петлюри

Католицький орган „Правда" в ч. 20 з 17 травня приносить п. з. „Незаслужена почесть" отсю статтю:

Чи бл. п. Симон Петлюра, б. Гол. Отаман, український національний герой?

„Дивні діла роблять наші пани у тім Львові" — подумає собі наш чоловік, коли прочитає „Свободу", орган УНДА з 10 ц. м. Там на першій стороні є стаття п. н. „Борець мучених за волю України", прикрашена портретом бл. п. Симона Петлюри, того самого Петлюри, котрого ті самі наші львівські пани лаяли та називали зрадником. А лаяли його головно за те, що як голова уряду (Директорії) Української Народньої Республики (над Дніпром) заключив з Польщею дня 21 квітня 1920 р. договір, в котрім іменем тої Республики зрікся українських земель на захід від лінії Збруч — Стир, себто Східної Галичини, Волині, Полісся і Холмщини в користь Польщі. І ще більше буде те здивування читача, коли довідається, що по 16 роках лайки на бл. п. Петлюру ні з того ні з сього нагле роблять покійного не більше ні менше тільки нашим „національним героєм"...

Щож таке сталося? Чи може все те, за що досі ганили і лаяли покійного Головного Отамана, показалося неправдиве, а зате довідалися про якісь його нові заслуги? Нічого подібного. Не сталося нічого, як тільки те, що „дня 24-го травня ц. р. минає 10 літ від часу, як на вулиці Парижа комуніст-Жид убив бл. п. Симона Петлюру". Більше нема в „Свободі" сказано, за що має наш нарід тут у Галичині „святкувати 10-літні роковини мученицької смерти борця за волю України" С. Петлюри. Зате написано дослівно таке: „Страшно і соромно сказати, але це москалі-комуністи зробили з С. Петлюри легендарну особу, символ української державної незалежности, героя і мученика за волю України". Дійсно соромно і страшно стає, коли ми вже докотилися до того, що маємо національними героями вважати тих, що їх нам укажуть наші вороги! А до того воно йде. У Львові завязався якийсь „Комітет для вшанування 10-ої річниці смерти Гол. От. С. Петлюри", а „Великий Луг" думає уладити з того приводу „свято" і до такого „свята" накликує орган УНДА (Укр. Національного Демократичного Обєднання) „Свобода".

Щоб не ширилося баламуцтво.

Тим „святом" вносять у нашу суспільність нове баламуцтво. Треба ясно сказати, що бл. п. С. Петлюра ніяк не заслужив соб на ту почесть належну національним героям, яку хочуть йому тепер зробити. Щож таке національний герой? Наш історик проф. С. Томашівський у книжці „Про ідеї, героїв і політику" написав, що історичні герої нації то „ті виїмкові рідкі постаті,... що сим або тим способом збогачують і скріплюють громадянство в його національному житю". До таких героїв треба прикладати ту саму міру, якою стародавні Греки міряли своїх героїв: від них вимагали не тільки великих, але й корисних для людей діл".

А саме таких діл не має в своїй діяльности пок. б. Гол. Отаман.

Небаром по заключенню некорисного для України договору (між Совітами і Польщею) в Ризі, в 1921 р., появилася в берлінськім „Українськім Слові" стаття про Петлюру, в котрій покійний уже автор, наш найбільший історик С. Томашівський, приписав велику частину історичної відповідальности за національне нещастя України пок. Петлюрі. (Ту статтю можуть тепер прочитати наші читачі в 34 ч. „Нової Зорі" з дня 10 травня ц. р. — її наголовок: „Петлюра. Політичний некрольог"). Тут подамо виїмки з іншої статті того самого автора, написаної пять і пів літ пізніше з приводу вже дійсної, трагічної смерти С. Петлюри. Та стаття була друкована в 21 ч. „Нової Зорі" з 6 червня 1926 р. і має наголовок „Епільог".

„Гробокопатель української держави".

В названій статті автор звертає увагу, що в обставинах приватного життя панує гарна засада, що „про померших треба або добре говорити, або взагалі нічого не говорити". Такої засади не знає політичне життя і політична діяльність. „Політика не то позволяє на критику, вона вимагає її як за життя, так і по смерти її акторів".

„Наперед — становище Петлюри щодо української національної ідеї. У нас привиклося в якогось часу оціняти й судити людей тільки по розмахові, звучности і популярности кличів, якими послугуються вони. Се погана звичка, якої треба позбутися, бо не клич, не ідея й не доктрина освячують діла людські, тільки навпаки. Між іншим вкорінилося бачити в Петлюрі найкрайнішого заступника ідеї державної незалежности України. Колиб так дійсно було, то неможливо булоб дуже високо ставити сеї ідеї. На щастя воно не так. Петлюра в деяких моментах особливо завзято послугувався кличами державної самостійности і суверенности, одначе ані не був їх творцем, ані новочасним поклонником, ані щасливим пропагатором, а що найважніше практично шкодив їм, дискредитував їх, а навіть заперечував їх. Помінаючи його протисамостійницьку акцію 1914—1916 (В тих роках він у московській „Украинск-ій Жизн-і" містив статті, в котрих накликував Українців до вірности Росії. Прим. Ред.), його протиукраїнська революція в осени 1918 р. (революція проти добре зорганізованої вже Української Держави за Гетьмана Павла Скоропадського. Прим. Ред.) і т. д.... не дають йому права називатися чемпіоном (головним борцем) українського державництва. Він був одним із головних *гробокопателів* української державности. Бо Петлюра се типова дитина російського революційного руху, для котрої соціяльні ідеї вищі над національні. Правдоподібно по 1919 році настала деяка зміна в його поглядах, в нього проявляється сильніше соціялпатріотизм на зразок польський, одначе він також мало був придатний для державного будівництва та — що найважніше — приходив запізно".

Не мав політичного змислу, ні такту.

Політичний змисл і розумний доцільний такт — ті дві необхідні прикмети кожного національного політика — Петлюрі цілком не були знані. „Хто, як він, маючи в 1918 р. з одного боку московських большевичків, з другого Німців, виявився ворогом сих останніх; хто в осени того року, бачивши перед собою зорганізовану українську державність у Гетьманщині й знавши добре, що антанта бажала консервувати (задержати) її, зруйнував її на спілку з большевиками і правими московськими націоналістами, щоб на місці сеї зорганізованої державности поставити хаос розпутаних живлових сил; хто промістив сим способом шлях большевизмові до опанування України — той хіба не виявив ні крихітки політичного такту" — пише вчений історик др Ст. Томашівський.

Не можна „з чорного робити біле".

Все те від ряду літ було відоме нашому загалові й тому хоч яке велике було обурення на большевиків за вбийство бл. п. Петлюри, одначе досі переважав у нас здоровий розум. Большевики вимордували міліони нашого народу, між ними дуже визначних наших людей. Але тих нещасних жертв большевицького насильства і терору прецінь ніхто не робить „національними героями." Такою нещасною жертвою є і бл. п. С. Петлюра. Та не можна так з дня на день перекидатися з одної крайности в другу й від одного національного ідеалу переходити до другого. Не можна фальшувати правди і творити фальшиві „легенди", щоби нарід у них вірив і черпав з них сили, як того хоче орган УНДА „Свобода". До того для нас католиків ще дуже важно, якої віри була та людина, що її мають у нас прославляти як „національного героя". По метриці бл. п. С. Петлюра був християнин (невединений), але є свідоцтва, що він належав до тайного міжнародного товариства т. зв. вільних мулярів, або масонів. Його товариш В. Винниченко, таксамо соціяліст, як і пок. Петлюра, пише в своїй книжці „Відродження нації" ч. III. на 162 стор. таке: „Насамперед ми довідуємося, що „соціялдемократ" С. Петлюра був одночасно членом масонської льожі, під головуванням „шефа" сеї льожі... Моркотуна..., що С. Петлюра на колінах приймав присягу на вірність „братам" Моркотунам; що шеф Моркотун давав накази С. Петлюрі явитись туди-то й зробити те-то, коли цей був уже „Головним Отаманом" і членом Директорії." і т. д.

Коли се правда, то для Українців католиків булаб се ще одна причина, чому бл. п. С. Петлюру не можна славити як нашого національного героя. Але і без того політичних провин його так богато, що про величання Петлюри як нашого національного героя, „борця й мученика за волю України" не може бути мови. Тому на таке „свято", на яке запрошує „Свобода" і Вел. Луг, ми Українці католики не повинні йти.

Автами на вежу Айфля

В Парижі має відбутися велика міжнародна торговельна вистава в 1937 р. Інжиніри вже тепер придумують ріжні штуки, щоб стягнути якнайбільше публики на той міжнародний ярмарок. Інж. Басдевент предложив цікавий проект побудувати спіральні рампи, по яких можнаб виїхати автом на другу платформу вежі Айфля, себто на висоту 200 метрів. Похилість обох рамп виносилаб 10 проц. Отже легко можнаб виїздити і зїздити автом. Кошти будови тих двох рамп можна легко покрити на думку проектодавця.

Тілесні кари в Англії

Один з послів англійської Партії Праці поставив недавно внесок в англійськім парляменті в справі скасування тілесних кар для молодих переступників. Парлямент відкинув внесення 190 голосами проти 166. Англійські суди видавали перед війною пересічно 2.000 таких присудів річно, в 1933 р. було присудів на тілесну кару тільки 155. Підчас дискусії виявилося, що в славній англійській школі в м. Ітон виховують кандидатів на найвисші адміністраційні становища в Великій Британії м. і. також буками.

Радіо в теперішних часах

Тепер богато говориться про те, що радієва техніка вже „устабілізувалася." Що се властиво значить? Чи треба розуміти, що радієві конструктори спочили на лаврах і що теперішні апарати се тільки копія колишніх? Пересічний покупець радіоапарату бачить більше чи менше гарну скринку, в якій діється „щось" незрозуміле. Про се „щось" й поговоримо...

„Устабілізована техніка" має означати упорядкування невпинного поступу й еволюції. Се не якісь нові засади, але нові удосконалення. В ділянці радіотехніки не переживаємо ніякої революції. Сегорічні зміни мінімальні. Одначе се не значить, що вони малозначні: вони тільки не кидаються занадто у вічі. Не один раз чули ми такі слова: „Радіо мене цікавить, але апарат я куплю щойно тоді, коли техніка осягне належний степень розвитку..." Тепер можемо вже ствердити, не боячися, що нам хтось заперечить, що техніка будови апаратів осягнула цей належний степень розвитку і що ті, що здержуються з тої причини від купна, пригадують знану байку про лиса, для якого виноград був завжди зелений. Колиж ходить про телєвізію, то вона вимагає спеціяльних апаратів, з цілком іншим монтажем, ніж радіоприймачі. Таким чином радіослухачі, або майбутні радіослухачі, повинні узнати теперішню техніку будови радіоприймачів устабілізованою на довгі роки, коли ходить про простоту монтажу і якість, тобто здатною (якіб не появилися нові винаходи в ділянці телєвізії) до запевнення найбільшої сатисфакції в слуханні радія. Зупинимося тепер над тим, що нам властиво дала устабілізована техніка. Передовсім — короткі хвилі. Тут не обійшлося без труднощів. Пороблено цілий ряд проб з застосуванням спеціяльних цівок, уміщених у порожнечі і перелучників 36-контактових. Завдяки цим зусиллям можемо тепер у день приймати навіть дуже віддалені стації без перешкод так атмосферичної натури, як і технічної. Говорять також про змінну селєктивність. Кождий радіослухач знає, що селєктивність збільшується коштом правдивости відбору. Селєктивність треба однак збільшувати тільки до того моменту, коли починається „дудніння" стацій дуже віддалених або слабих. Новочасні радіоприймачі мають регулятор, який, зменшуючи селєктивність, дозволяє збільшити без перешкод правдивість прийому стацій сильних або зближених. Таким чином, можна в залежності від обставин регулювати селєктивність в межах від 6 до 20 кільоциклів на секунку. Щоб уникнути прикрих свистів при шуканні стацій, застосовано тиху, оптичну регуляцію строєння; вона безумовно ліпша і докладніша в порівнанні з наставленням апарату в залежності від напруження звука. В ділянці голосників примінено також певні зміни. До них належать: еліптична мембрана, дозволяюча уникати брязкоту при тонах високої частоти і так зв. перманент-динамічний голосник, що зуживає мінімум струму в порівнанні з голосником електро-динамічним і дає той самий звуковий ефект.

Крім того новинкою є застосування резонансових вильотів, що поглиблюють мельодійний тон голосника.

Треба також згадати про певні удосконалення стяжкового фільтру, які мають на меті уникнення „федінгу".

Теперішня доба радія — се доба заліза. Сей металь знайшов широке примінення яко підстава цівки, що дозволяє на ліпшу ампліфікацію,ощадність місця і відтяження до деякої міри праці лямп. Можна також зауважити сталий поступ у подробицях конструкції радієвих лямп, продукція яких нормалізується з дня на день.

Всі ці удосконалення лучаться при тому з обниженням ціни радіоапаратів. Коли візьмемо крім того під увагу, що часто новочасний радієвий апарат зуживає менше електричного струму, ніж жарівка для освітлення, то мусимо признати, що радіо — се одна з найкращих і найдешевших розваг.

Веселі річи

З ким і що говорять провідники УНДА і як „простують".

Нові „заслуги" Мудрого й Целевича.

В крайно ворожім Українцям краківськім щоденнику „Ilustrowany Kurjer Codzienny" ч. 136 з 17. V. с. р. появилося інтервю співробітника тої газети Т. Опйоли з провідниками УНДА пп. Мудрим і Целевичем. Опйола знаний від літ співробітник найбільше шовіністичних польських органів, які виходили у Львові. Свого ворожого відношення до Українців не змінив в нічім. Отже такому чоловікови уважали вказаним дати „інтервю" оба „головні превідники УНДА". І чого вони не наговорили! Нпр. таке місце:

— Панове голосували в соймі проти знесення ритуального убою.

На те відповів Целевич:

— То справа побічна. Українське село впоралося з Жидами і тепер поширюємо свої господарські пляцівки на міста. Чи ви знаєте — втрутив з радісним усміхом — що наша фабричка шевських кілків висилає вже свої вироби до Познаня? (В сім місци вшехпольський газетяр вложив окличник на знак свого обурення).

Дійсно трудно припустити, що ті слова видумані. Ми знаємо „розум" і „розвагу" пана Целевича не відтепер і на тій підставі кажемо: На 99 проц. правдоподібности можна припустити, що Целевич дійсно сказав таке тому шовіністові. І тим способом зробив він таку саму „прислугу" нашому початкуючому промислови як свого часу відомі кооператори зробили нашій кооперації: поти чванилися в соймі і в польських газетах успіхами тої кооперації, аж звернули на неї увагу тих, що обмежили її функціонування, бо вже вухами їм переливалася та самохвальба. А Целевич хоч бачив і бачить тяжкі наслідки такої самохвальби, — робить тесаме дальше. Тепер можна сподіватися, що вшехпольські шовіністи просто не допустять наших бідних кілків на продаж до себе. Оттаких маємо „розумних" послів і представників народа на самих верхах УНДА... Замість якнайскромніше поводитися в вислові про якінебудь здобутки свого народу, — такий Целевич чваниться перед знаним польським шовіністом, що наші початкуючі в промислі люди повезли трохи кілків до Познаня... Коли вони тепер утратять польський ринок збуту, то будуть бодай знати, кому мають бути вдячні. А ціле УНДО вже тепер знає, кого вибрати головою по найдовшім життю Мудрого.

А знов пан Мудрий так виливав душу перед своїм вшехпольським знакомим по описам того свого „приятеля" з давних літ:

— „Нормалізацію відносин — казав п. Мудрий — перевели ми, бо то був наш національний мус. Прецінь українське життя розсипалося і ми стояли на пять мінут від пропасти..."

З того виходилоб, що Мудрий уратував нашу націю і колись якби так була наша держава, то п. Мудрому треба би дати конче бодай мідяний ордер з надписом „Ucraina Undica Restituta". А другий внесок з тих слів п. Мудрого може бути лише такий, що коли українська нація відзискала життя через нормалізацію, то якіж уступки належаться їй ще від польського правительства?

Далі цікава така думка в мудрій голові п. Мудрого: „В структурі нормалізації встромлене („ткві!") обопільне домагання, щоб українська національна рація не розсаджувала польської державної рації. За ціну того сегодня — говорив п. Мудрий — резиґнуємо з творення української держави."

Дальше слідують перехвалки, що УНДО має в руках 70 процент української інтеліґенції, 80 проц. духовенства і всі інституції.

З того ясно, що коли УНДО з чогось резиґнує, то резиґнує ціла українська нація, бо УНДО залюбки говорить, що воно репрезентує цілу націю. А дехто з зявзятіших ундистів думає, що з огляду на неможливість вислову свобідної думки нашої нації за Збручем, УНДО репрезентує також східну частину української нації, бо хтож інший мавби право репрезентувати, як не УНДО?

Та резиґнація так подобалася вшехпольському шовіністові, що він аж розстрілив ціле речення. Що Мудрий міг таке наговорити іменем цілої нашої нації, на се вказує те, що повиписувано в „Ділі" по його виборі на голову УНДА. Коби Мудрий сказав, що се не годиться з тим, що тепер написав вшехпольський публіцист...

А в „Ділі" з 17. V. оповістили пп. Мудрий і Целевич дві заяви під спільним сердечним заголовком „Про інтервю, якого не було". В змісті тих заяв обидва признають, що інтервю було, тільки кажуть, що Опйола „зломив" свою заяву, що не буде оповіщувати змісту розмови для потреб особистої інформації. Далі баламутять обидва так: Мудрий каже, що Опйола сформулував дані йому інформації довільно і „згідно зі своїм бажанням." З того не знати, чи Опйола те бажання висказав Мудрому і Мудрий знав, чого він бажає, чи не висказав йому того бажання, але Мудрий додумувався, що він таке бажання мав — і мимо того говорив з ним... Словом, розумний чоловік з того Мудрого! А знов Целевич, котрому навіть ворог мусить признати, що він під оглядом розуму приблизно рівнорядний Мудрому, пише, що „Опйола не тільки зломав зобовязання, але в додатку (уважайте: в додатку до того зломання!) подав зовсім невірно хід розмови..."

Значить образ цілком ясний. Обидва наші політики — аби були якнайдовше здорові! — говорять так як у тій приказці: по перше ніякого горшка я в него не позичав, по друге той горщок розбився, а по трете той горщок я віддав...

Коли ті два „державні мужі" з УНДА потрафили написати такі „спростування" і взагалі мати розмову з Опйолою, по котрім як по шовіністі прецінь могли сподіватися, що саме він напише, — то можна собі представити, що вони виговорюють там, де нема ніяких редакторів!...

І все те діється по тім „розумнім" інтервю, яке Мудрий мав в „Неділі" з 5. І. 1936... Ще з одним інтервю справа непокінчена, а він вже знайшов собі другий подібний клопіт. В „Неділі" наговорив Мудрий крайних небелиць іменем Головної Управи партії, до котрої не належить, а в „ІКЦ" говорив вже іменем 80 проц. духовенства, хоч на таке не позволивби собі навіть Архимандрит...

І тепер скажіть, чи невесело на Руси жити і чи не повинно тепер УНДО зійтися тай одноголосно подякувати Мудрому і Целевичеві за нове знамените інтервю і навіть запросити Доценка, аби обидвох удекорував як головних отаманів нашої політичної думки тай написав працю нпр. під заголовком „Зимовий похід Мудрого до „Неділі" з 5. І. 1936 і весняний похід Мудрого й Целевича до ІКЦ з 17. V. 1936 р." Се доконче треба зробити на знак получення тих вірних другів Доценка з тою „ліпшою" частиною великo-української еміґрації... А щодо тих кілків, то як їх не приймуть Поляки, тоді найлучше буде завести „свято" вбивання кілків в голови ундівських провідників. Тожто людей наїхалоб на таке „свято"! Видимо-невидимо...

А. Ч.

ОСИП НАЗАРУК 47)

ROMA AETERNA

Вічний Рим—Апостольська Столиця

VII. В найбільшій церкві світа.

На чотирох головних полях тих дверей по старохристіянському звичаю представлені: Спаситель, Мати Божа, св. Павло і св. Петро. Тут він передає ключі папі Евгенови IV. На меншім полі ліворуч страчення св. Павла, під тим медаліон з портретом Філярета, автора того твору. На меншім полі праворуч страчення св. Петра. На горі на ліво цісар Йоан Палеольог їде на собор до Феррари, на право зустріч з Папою Евгеном IV і відїзд східних людей. Під тим коронація цісаря Жигмонта на ліво, а на право славний унійний собор у Фльоренції та прибуття на нього „східних людей". З того видно, як старанно в Римі утревалювано прояви зближення відірваного Сходу і яка се нелегка річ навязати дійсне зединення, хоч бували вже не раз часи, що з обидвох сторін була правдива охота до взаїмного зрозуміння і наближення... Дальше представлені старі мітольоґічні мотиви з поганських часів: богиня Рома з Марсом, вовчиця, що кормить Ромуля і Рема, Леда, Ґанімед, погруддя римських цісарів і инші того рода річи.

Дивлюся я на ті поганські образки на головних дверах церкви св. Петра в Римі і пригадую собі всі на ложі сперті напади на катол. Церкву, немовби вона з ненависти до поганства викорінювала також всі памятки з поганських часів. А тут, серед того — мовляв — „найтемнішого середновіччя", в 14 ст., коли ще не було ні критикуючих ліберальов, ні большевиків, на дверах і то на головних тай у головній святині катол. Церкви тай за дозволом і ґрішми самого голови тої Церкви утревалюють національні памятки того народу, що на його території збудовано ту церкву, без огляду на те, що ті памятки поганські.

Притім цікавить те, як мало сучасна католицька публіцистика використовує такі факти для оборони Церкви перед ложними нападами всяких руїнників і неуків.

Останні двері на право се Ювилейні Двері. Їх отвирають раз на 25 літ. Се т. зв. Свята Брама („Порта Санта").

Так хотілосяб ще побути в сім прегарнім передсінку, та треба йти дальше, бо тут є що оглядати й на пару місяців. А що доперва говорити про цілий Рим! Коли я бодай перебіжу по нім?

Хоч знав я, що богато наших людей мало змогу тут бути довший час і бачити не одну цікаву та поучаючу річ і — не маємо ні одного більшого опису Риму пера українського католика, то все таки моє здивування зачинає тут рости і прибирати великі розміри. Як можна, як можна не використати віками таких скарбів, щоб бодай відблиск їх принести свому народови й особливо молоді та жіноцтву його, двом найчуткішим частинам нації...

Не розумію і мабуть ніколи того не зрозумію.

Яка лінива „провідна верства" Українців! Яка дуже лінива!

Майже зіритований тою думкою про неймовірне недбальство інтеліґентної верстви племени, до котрого належу, підношу якусь темно-зеленковату шкіряну занавісу на однім з входів до нутра вже самої церкви св. Петра. Входжу і стаю.

Стаю таки зараз коло тої шкіряної занавіси.

А чого стаю?

На се питання не можна так скоро відповісти.

Простір, краски, мармори, канделябри, моментальні порівнування того, що я читав, з тим, що побачив і того, чого я по перечитанім сподівався, з тим, що побачив, а передовсім одно місце з Апостольських Діянїй — все те разом ударило на мене, як ударяють гурмою голодні птиці на дитину, котру хочуть повалити з ніг. І вона стає, немов запирається на своїх ноженятах і обганяється від тих птиць, ще не оріентуючись, відки йде найбільший напір на неї, бо напирають на неї зі всіх сторін.

(Далі буде).

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Хрещення нашого Спасителя св. Йоаном Хрестителем. По перше розважте, як св. Йоан Хреститель. був післяний як предтеча нашого Господа, щоб приготовив людей на Него. Св. Йоан проповідав їм покуту і щире навернення від їх гріхів. До него приходило богато митарів й інших грішників. Він хрестив їх в Йордані. Вони визнавали свої гріхи й діставали від него вказівки на нове життя. Також наш Господь Ісус Христос зявився між ними, немовби Він належав до них і потребував хрещення покути для відпущення гріхів. Ісус домагався, щоби св. Йоан охрестив Його. Подивляйте покору сего Агнця Божого. Він прийшов, щоби взяти на Себе гріхи світа, і мимотого тут прилучається до них і радо дозволяє зачисляти Себе до них. Хреститель буз здивований тим і не хотів хрестити Його і сказав: Ти повинен мене охрестити, а Ти приходиш до мене? Та Ісус наставав, щоб св. Йоан охрестив Його; бо так годиться, сказав він, щоб ми виконали кожду повинність (Мат. 3, 14. 15): то значить, щоб ми вправлялися у всіх чеснотах і давали приміри їх; а покора се їх підстава, що піддержує всі прочі. О, дай нам Твою ласку, Господи, щоб і ми виконували кожду повинність наслідуванням Твоєї покори.

По друге розважте, як небесний Отець зараз вивисшив нашого Господа Ісуса, коли Він так упокорився, щоб виконувати кожду повинність. Бо коли Ісус охрестився і молився, отворилося небо, св. Дух у тілесній постаті в подобі голуба зійшов на Него і з неба залунав голос: Ти Син Мій улюблений, Тебе Я Собі уподобав (Лука 3, 21. 22). Вчися з того, душе моя, що покора небо отвирає й заводить нас до Бога й до всего доброго. А дивися також, як при тій нагоді хрещення Христа розвиваються головні тайни релігії. Дивися, як обявляється вся найсвятіша Трійця: Отець Своїм голосом з неба, Син у Своїй людській природі, котру Він прибрав для нас і св. Дух через появу в подобі голуба. Дивися, як тут Дух Божий найторжественніше потверджує післанництво й ціле Євангеліє Ісуса Христа виразним поясненням гідности Його особи і Його помазання та висвячення. Дивися, як Син Божий освячує воду тим, що вступає в неї, щоб вона могла співділати у великім чуді відродження й віднови душі в хрестній купелі. Дивися, як Він таксамо як старого Адама ховає тут під водою і каже Йому воскреснути як новій людині, отвираючи небо для Него й уділяє Йому св. Духа й імя та гідність Сина Божого. О, шануймо сі небесні тайни! Обнімім тут нашого покірного Спасителя. Він жерело всего добра, що може бути нашою участю.

По трете розважте, як наш Господь почав виконувати Своє післанництво й голосити Своє Євангеліє з тою хвилею, коли орхестився й коли Його торжественно поручили світови не лише многі докази св. Йоана Хрестителя, але також голос Його небесного Отця й видна поява св. Духа. Та Він для поучення нас хотів наперед віддалитися від пожиття з людьми й відійти в самітну пустиню, щоб приготовитися до Свого покликання. На пустині хотів Він 40 днів постити й молитися. При кінці того часу видержав Ісус три ріжні напади спокуси сатани. І коли Він побідив того негідного ворога, відвідали Його ангели і служили Йому. Християни, вчіться з того великого прикладу в усіх наших духових підприняттях осягати поміч і благословення небес наперед через відосібнення, піст і молитву. Вчіться, що се також найліпша зброя проти всіх спокус ворога, що ми не сміємо сподіватися жити без спокус навіть коли ми дуже віддалилисяб від світа, бо самого Христа і то в пустині спокушувано, — тільки що ми мусимо після Його прикладу боротися й побіджати. Се шлях до небесних потіх і до безсмертного вінця колись.

Постанови собі, в усіх своїх кроках якнайсердечніше лучитися з Ісусом і все мати очі звернені на Него, щоб ти міг Його чесноти наслідувати в своїм життю.

Епп. Р. Челлонер
Апостольський Вікарій Лондону.

ВІРА І НАУКА

Реферат інж. Володимира Зубрицького про відношення сучасної науки до віри виголошений на Загальних Зборах „Скали" 23. IV. 1936.

2) Здавалось, що тепер все в порядку: коли всесвіт виповнений етером, себто якоюсь майже „ідеальною" матерією, але всежтаки матерією, тоді всякі ділання, і то не знати як далекі віддалі, йдуть чисто механістично: рухи тіла переносяться дотиком частки до частки цього етеру дальше й дальше, аж дійдуть до другого тіла нпр. до якоїсь далекої звізди в безмежних просторах — і так наступає притягання або відпихання. Якийсь час був в науці спокій. Тільки все всіх непокоїло, чому цього етеру не дасться в якийсь спосіб доказати: якто? матерія, а малаб бути така ідеальна, що в ніякий спосіб не дасться досвідом доказати її істнування?

І пішли в науці пошукування цієї „нематеріяльної матерії"—етеру. Зачалися славні досліди Fireau'a, Michelson'a, Морлей'а. Та нараз в науці загучало: такого якогось посередника у всесвіті з о в с і м н е м а!

Констернація, майже розпука: якто? то нема ніякого посередника? то таки треба до науки приняти чинник метафізичний — співучасть Бога?

І тут появляється Einstein. Йому вдається „впасти" на ніби геніяльний помисл: етеру, отже якогось посередника вправді нема, але бо й такого посередника непотрібно: ролю етеру виконує „сам" простір, що має здібність прибирати найріжніші, навіть виключаючі себе свійства, а саме якісь гейби деформації — докола кожної в ньому завішеної матерії. І власне ці деформації змушують кожде інше тіло в якийсь специфічний спосіб устосунковатись в околиці цього першого тіла так, що ми відносимо враження, що вони на себе безпосередно ділають. Ділання ґравітаційної сили не полягає на самій силі, як собі представляв Нютон, але на здеформуванні контінуа — простору в сусідстві маси: планета в русі не є спихана зі свого простолінійного напряму натиском сили ґравітаційної, але простором, докола маси закривленим, подібно як пилка, гуляючи по полі змушена окружати муравлинні горбочки.

Якто? Простір, ця „Denkform a priori", як каже Кант, перестає бути тільки формою а стає чимсь реальним, в розумінні субстанціяльнім? Прошу собі тільки представити! Це звучить так неймовірно, як пр. те, що діра істнує реально. Бож хіба діра, цей б р а к матерії, отже н е ґ а ц і я, не може мати якихсь власностей! А проте Айнштайн так учить про простір, про цю найбільшу діру, про цю діру всіх дір! Він виходить з цього, що є ріжні ґеометрії, евклідові та неевклідові. Треба тільки ствердити, яка ґеометрія обовязує в нашому світі. Ґеніяльний Gauss сам колись хотів це провірити на великій північно - німецькій рівнині. Айнштайн приходить до заключення, що в нашому світі обовязує ґеометрія Rieman'a. Після неї нема паралельних ліній. І ця одна обставина вистарчає Айнштайнові до толкування притягання та відпихання.

Як він це робить?

Тому що в нашому просторі не обовязує ґеометрія Евкліда, тому що в ньому обовязує ґеометрія, після якої нема ліній паралельних, отже тому що всякі дві лінії мусять на одному кінці перетинатися: два тіла мусять притягатися. А тому що дві лінії мусять на своїх других кінцях віддалятись: два тіла мусять відпихатися. Кожде тіло має свою т. зв. „лінію життя", себто всі рухи в часі як цілість. Отже камінь мусить упасти на землю, бо його „лінія життя" мусить перетятися з „лінією життя" землі. Наш простір довкола матерії — кривий і длятого ніяк не можна попровадити ліній інших як кривих: і тому планети кружляють довкола сонця.

Просте; правда? Але яка в цьому р о з п у к а! Таж то те саме як твердити, що око длятого бачить, бо є ґеометрія оптична. І вчені щораз більше бачать, що хіба треба цілковито здержатися від спроб толкування якогось механічного явища, та задовільнятись — після рецепти Kirchhofa — тільки описом явищ. А всеж таки кождий учений змушений до певних фільософічних заключень: бо душа наша власне не з цього світа і тому все вертається до питань метафізики.

Цей дивний, на науковий „гриф" подобаючий спосіб толкування Айнштайна, назів його однак на цікаве відкриття: а саме, коли матерія довкола себе спричинює зміни, то вона є власне силою: матерія це згущена енергія. І тому що всяке ділання матерії зводиться все до ділання її тзв. поля, то матерія це — згущені поля сил. Електрони та протони, з яких складається вся матерія, це згущені поля, що довкола них ділають.

Так отже наука відбігла від Comte'івського наказу уникати метафізичної ідеї сили, а навпаки знаходить тепер про наш світ матерії толкування е н е р ґ е т и ч н е. А енергія, сила це чиста трансцедентна субстанція, якої суть не з цього світа. Не дивно, що такий великий фізик як Нютон вже при першій докладній аналізі вселенної мусів приняти concursum Dei — співучасть Божої Сили, „Сили всіх сил".

І не дивне, що той сам Нютон висказав, що „мало науки від Бога відводить, богато науки назад до Бога приводить." Бо дійсно, коли прийшло богато науки, тоді повалено передовсім фальшиву тезу, що світ матерії не кінчається, та прийшов зворот до Бога. І в сих часах ми власне живемо. І тому можемо нині зі стислих наук діставати тільки аґрументів на істнування Бога.

Уважаю, що питання „з Богом або без Бога" се одно з засадничих питань. Воно найважніше, се просто ґравітаційне питання всіх міжлюдських відносин. Як довго ми вдоволяємося тільки вірою в Бога, як довго ми не переконані в Бозі, як довго приймаємо тільки до відома саму суть Бога, а не розвинемо в собі цілу проблематику сеї справи—так довго нема в нас правдивої людини, нема в нас добра, та є в нас лише звір, дика бестія. І дарма що в нас є віра в Бога; як довго ми не збагли цієї проблеми до самого дна, так довго не вміємо витягти всієї консеквенції з наших зобовязань як людей повновідвічальних за нашу свідомість, а саме за свідомість начальних атрибутів Бога: unus, bonus et verus (Один, Добрий і Правдивий), — так довго ми все ще будемо мати інших богів крім Нього, все ще будемо ненавидіти ближнього, ломити, забивати, так довго не будемо приступні для дійсної правди, тільки для „правди" нашої.

Не треба побоюватись, що через проблематику довкола цього питання, можуть повстати нові, дотепер людині незнані сумніви. Бо зате, коли при помочі вже не самої тільки віри, а на підставі власного розуму, та сили льоґіки, удасться людині сумніви розвіяти, стане їй нараз все ясно, вона почує всю нашу ґравітацію до Бога, до Прапричини всего світа, до Сили, що організує всяке буття. І тоді вже ніяка сила, ні людська ні діявольська, не захитає такою людиною. Тоді доперва стане вона заборолом проти найбільш нелюдської, бо антихристової сили, проти комунізму, що голосить, що індивідуальної душі нема, що вартість має тільки громада, колектив, маса.

(Кінець буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Українська Богема

Сторінки вчорашнього [1]).

Петро Карманський. **Українська Богема.** З нагоди тридцятьліття Молодої Музи. Львів 1936. Видавництво „Краса і Сила“ ч. 4. Сторін 118, формат 12.7 x 17.8 цм. В тексті 21 світлин. Обгортка Романа Пачовського. Ціна 1.50 зол. Отся книжка споминів старого „молодомузця“ П. Карманського викликала ряд статтей („Діло“ — „Назустріч“ — „Обрії“ й і.). В них автори то боронять себе перед закидами Карманського (прим. В. Бірчак), то громлять творців „Молодої Музи“ за їх „сентименталізм“ і неактивність („Обрії“). Врешті сам Карманський („Діло“ ч. 81, 1936) став в обороні молодомузців та, доказуючи їх національну активність підчас і по війні, сам перечить своїм власним словам з „Української Богеми...“ Отже хочби з причини того галасу варт книжкою на хвилю занятися, тимбільше що вона написана щиро й цікаво. За ту її щирість можнаб її поставити в однім ряді зі споминами пок. Мих. Галущинського, на які недавно була рецензія в „Новій Зорі“.

Спомини Карманського се ряд нарисів-сильветок видніших членів „Молодої Музи“, української богеми з часів 1905—1914 рр., та деяких людців уже зпоза того часу, які проте своїм богемінством і творчістю близькі до „Молодої Музи“, чи радше самому Карманському. Ті свої спомини Карманський печатав у „Новім Часі“ та доповнивши їх видав п. н. „Українська Богема“. Книжка писана цікаво, та не можна сказати, щоб обективно... Не треба сьому дивуватися: адже се пише богеміст і сатирик Карманський, який майже все життя воював з людьми й дуже часто змінював свої сим- і анти-патії. Необективність і напастливість споминів Карманського викликали навіть як спротив протиспомин-статтю Бірчака, який не то що вспів у тій статті оборонитися перед очорнюванням Карманського, але ще й сам здорово покусав напасника. В своїх споминах Карманський прихильно насвітлює любих йому людей, а осмішує — нераз дуже злобно — нелюбих. Можнаб тут зробити йому заміт за словами Франка: „Мухи сідають на ранах, пчоли на цвітах пахучих...“ Та знаючи декого з описуваних або хочби його синів, годі не признати, що злобні характеристики Карманського нераз наскрізь правдиві. Врешті з подаваних Карманським фактів можна самому витягнути заключення і дійти до висновків, яких авторові й не снилося робити. Свідчить про се хочби згадана стаття Карманського, в якій він боронить патріотичної активности молодомузців, хоч якраз факти зі споминів перечать тій обороні; прим. зрадницька діяльність у 1919 р. одного з молодомузців, то обманця й торгівця релігією, якого Карманський описує на 96 ст. своєї книжки. Навіть і в тих сильветах, у яких Карм. представляє симпатичних собі людей, прим. Мих. Яцкова, читач — з фактів наведених у книжці й знання відносин — бачить, які малі були ті „великі люди“ і творці, що їх славу Карм. так опісля відвойовував у „Ділі“.

Спомини Карманського й статті на їх теми в часописах, видавнича діяльність Пачовського з останніх літ і под. се рівночасні спроби відвоювати молодомузцям їх колишнє становище на галицькім Парнасі. Робота очевидно безвислідна, хоч навіть допомагають декому з молодомузців такі літературні конюнктуристи як Михайло Рудницький і „Назустріч“. Життя молодомузців, представлене в споминах Карманського, повна нежиттєвість їх творів у сучасний момент, навіть невміліть примінитися назверх до сього моменту (старовинна мова і позерський патос) — усе те свідчить наявно, що марні сльози над минулим і розсипаних перел „Молодої Музи“ вже в намисто не позбирати. Вина тут не сучасної націоналістичної молоді, з якої гріхами молодомузці нераз зовсім справедливо воюють, не грає тут великої ролі і старий контраст „батьки і діти“. Провина тут саме в однім: що ті батьки, творці й поети „Молодої Музи“, були в своїм житю й творчости малі людці. Видно се ясно й наглядно якраз зі споминів Карманського. Якже виглядають ті наші богеміст в тих споминах?

Їх відношення до релігії, найвища ціль життя? Не знайдете про се слів самого Карманського, хіба поміж віршами найдете натяки на се. Отже патетичний і найбільше може патріотичний Пачовський пише про ту ціль:

„Казав я: ‚Цель сам найде кожен з нас
Як скине пута Україна кров'ю, —
Всім загадку життя розвяже час!“ (Ст. 8).

Як бачимо — звичайна балаканина — і то вже писана в 1935 р., коли автор повинен був мати основний життєвий досвід. — Таку для поважного чоловіка важну подію як вступлення на теольогію в Римі (отже целібат!) Карманський збуває двома словами: „почав мандрівку“ (ст. 55). Видно, що релігія чи там навернення були для нього маловажним епізодом, хоч ся „мандрівка“ тривала від 1901 до 1905 року!

„Храм“ — кватира молодомузців виглядав так, що тверезий Бірчак „зайшовши часом до нас, гнівався, що ніде сплюнути, бо потрапляє будь на рукопис, будь на книжку, будь на підштанки. А проте ми почувалися в тій кімнаті мов боги на Олімпі. І певно ні в одному панському кабінеті не зароджувалися такі сміливі і надійні пляни та мрії, як у цій мізерній норі, що була нашим home і нашим castle. Тут мали доступ тільки ті, чиє чоло назначив добрий геній стигмою безсмертя“ (ст. 87).

Який храм, такі жреці. Найгірший з них, на гадку Карманського, був В. Бірчак, що „письменником не був, хоч і написав історичні повісті“ (ст. 57). Не був правдивим „Генієм“ через те, що був у житті нормальним чоловіком, а не пяницею та бешталькою: „Це стане за його характеристику як письменника. Такі одиниці справжніми письменниками не можуть бути. Їх життя надто погідне, рахманне і впорядковане. Їхнього серця не кривавить ніякий терен“ (ст. 57). А все через те, що Бірчак скінчив фільософію, здав докторат і мав посаду вчителя... Мало також надавався до сеї богеми Б. Лепкий, бо був „все огрядно (!) одягнутий, з пещеним тембром голосу, з панськими жестами“, бо „вивав наш розмах богемістів сходу“ (ст. 39). Також Твердохліб разив богемістів, бо „був паничем“ (ст. 65). Словом — щоб бути порядним богемістом, треба було бути — заключаю a contrario — нехлюєю, хлопуном і слямазарником-шлендріянцем... Той „міндервертігкайтскомплекс“ подобається Карманському й сьогодня; про Франка пише прим.: „Був таким, яким вродила його мужицька хата в Нагуєвичах... пострахом паничів...“ (ст. 13). Словом: мнима чеснота...

Зате „приємні“ чи там „правдиві“ богемісти були Яцків, Косинін, Шпитко. Сей останній: „Автодидакт в роді Горкого, всебічний талант, людина мягка, як зуміє бути мягким тільки наш мужик, а водночас бандит, що був ладен серед білого дня на Академічній вул. побити людину, відібрати їй честь найнижчого сорту пасквілями. Ангел і сатана в одній особі, непримиренний ворог людей освічених, анархіст в поглядах і в житті, цинік, а водночас ідеаліст“ (ст. 21). Про Яцкова пише таке: „Типовий европеєць з нашого хлопського загону. Ніжний, сентиментальний, товариський, дотепний, забобонний, містик, а для спорту бунтар, Люціфер... Крізь нього добиралася до нашої первісної душі західно-европейська психоза... Він один між нами був вільний від манії (!) патріотичного суспільництва, був все індивідуалістом, а може й анархістом... (ст. 52)... Незрівняний розмовник з мужицьким нахилом до кепкарства... Позер, що залюбки виступав в ролі містика, одиниці „не от міра сего“ (ст. 55).

Твердохліба молодомузці не любили, та він був їх найживішим членом: „І на все якось находилися у нього гроші, хоч матеріяльні основи мав під ногами такі самі, що й кожний з нас, тобто дуже хиткі. Нічим не був похожий на Українця... так і хотілося причислити його до семітів. І вдача була в нього жидівська... не любив його навіть молоденький його свояк, М. Рудницький“ (ст. 66—67).

Галерію таких типів можнаби будувати дальше на основі споминів Карманського, хоч у „Слові вияснення“ (ст. 11) автор пише: „Вони були такими, з якими виліпив їх з нашої галицької глини Єгова галицького загалу, вдуваючи в них духа специфічно галицької духової нищети на порозі XX віку. Любили свій рідний загумнок... тимто були типами, хоч і не бездоганними, та проте типами“. Додаймо: типами правдивих богемістів сходу... І кінчив дехто з них то як продавець нації смертю від української кулі, то як вирeченець свого народу, то як торговець релігією та професійний конвертит...

Бо все їх богемське життя марнувалося переважно на наслідування вимітнів гетта, чи як се Карманський називає „західно-европейської психози“ бунтарства для спорту. Старалися вони бути собою і лише собою, а були позерами й малими людьми. Хотіли, щоб добачати в них „щось із Сатани“ (ст. 56), і справді — якби вирвати їх з галицької нищети, то неодин з них вийшовби на зопсутого Дзержинського: адже саме з таких богемістів виходили „російські“, „німецькі“ та „мадярські“ большевики: Курт Айзнер, Беля Кун і інші, все здеклясовані інтеліґенти, літерати і журналісти. А так, завдяки саме тій галицькій нищеті, залишилися вони переважно зопсутими дітьми; тільки в амбіціях постарілися...

Націоналізм, який вони дали з того безрелігійного, еготичного життєвого становища, теж „пасував“ до галицької нищети: за Сян з Ляхами. Не було в тім нічого позитивного, державнотворчого (за виїмком пізніших творів Пачовського), лише ненависть до чужого. Коли навіть Карманський десь у 20-тих роках видав у Бразилії свої вірші „За честь і волю“, то й вони були радше різунсько-негативні, ніж державнотворчі.

Не диво — адже хто втратить Бога, той не може жити власним життям, бо він — ніщо. Ще гірше, коли хто робить з релігії заробкову професію (Турянський і Косинін, ст. 75, 92, 96) чи доживає віку з ласки Масарика (мабуть за заслуги для „Вольної Мишленки“, т-ва безвірників, ст. 73).

З тих людей без сумніву богато мало добру волю, та Карманський вимішав їх в однім горнилі, де злі забарвили ту мішанину на свое. Коли прийшла війна й Провидіння почало кувати з галицького стопу сталь української державности, богато тих богемістів забуло про чужих божків, про своє дрібненьке „я“ і пішло на щиру службу українській нації. Та се заслуга не виховання в дусі галицької богеми, а традиційних останків релігійної й національної родини. І тому, хоч деякі молодомузці мають повне право сказати про себе: ми прислужилися активно українській державности, то не сміють сього сказати про „Молоду Музу“, лише про власне життя поза тою богемою й всупереч їй. І Карманський не сміє кидати патріотичних фраз молодим національним письменникам, що творять в дусі Заходу. Не сміє тому, бо сам він під-

[1]) Богемою (з французького слова bohême) називають „веселий“ нарід мистців, що своїм життям стоїть звичайно поза скобками суспільности.

час війни і по ній приніс нашій справі мало користей, а дуже богато руїни[2]).

Нинішнє життя вимагає від письменника не лише високих ідеалів, але й порядного життя чесної людини. Сучасні наслідники молодомузців: „Назустрічанці" й інша ліберальна лівина зі своїм рабіном М. Рудницьким[3]) хотіли дальше наслідувати постаті ґетта[4]) й богеми. Лучилися отже з ґеттом „Нових Шляхів" і „Критики", а тепер лучаться з ґеттом „Сигналів". Та час працює проти них. І свідчать проти них діла богемістів Твердохліба, Яцкова, Косиніна, Шпитка, Турянського, чи Сказинського, Крушельницьких, Бобинського й інших. Не в богемі, не в ґеттї майбутнє української літератури, а в слові творців, перенятих релігійною вірою й саможертвою. Не в шуканні свого „я" і лише себе, а в самопосвяті й жертві велич майбутньої літератури української.

І саме задля негативного приміру галицької богеми, який Карманський дав у своїх споминах, треба бути йому вдячним: не за намір, а за діло. Бо книжка „Українська Богема", коли будуть її читати зрілі християни, дасть їм богатий матеріял для пізнання нашого минулого й покаже неодну закриту причину сучасного лиха.

Коли ми дійшли вже до конечного осуду самих богемістів, людей нераз може скривлених уже з самої фізичної невдачі[5]), то не зашкодить оглянути й тодішню „клерикалію" — чи зробила вона що для навернення богемістів у сторону християнства. Отже самі спомини Карманського натякають щось на те в сильветі прихильника богемістів, о. Михайла Свїтенького: „Отець — і поети!... Не спішіться з вигуком здивування!"). Отець Свїтенький ще живий, хоч і сильно підтоптався, і на видумки для сензаційности я не зважуся. Говорю зовсім серіозно: Отець Свїтенький, парох Ладичина під Теребовлею, був під тодішню пору єдиним серед не тільки духівництва, але й усієї інтеліґенції, що доцінював поезію й поетів" — пише Карманський (ст. 101). Те доцінювання поетів - богемістів виглядало як пише Карм. так, що о. Св. стягав молодомузців на частування та сердечно цікавився їх життям і працею. Чи о. Св. мав при тім якісь „підступні думки", хто може знати? Добре булоб, якби старенький о. Парох сам схотів нам про те написати.

Про якісь інші старання, щоби приєднати богемістів до християнської не кажу ідеольоґії, але бодай атмосфери, Карм. нічого не пише. Можемо хіба пригадати собі про християн з „Руслана" та ще деяких ґазет, що стояли тоді на християнських основах. Та видно було в тих християн більше духа порядного пристойного брата, ніж батька з притчі про блудного сина. Порядні брати не хотіли мати нічого спільного з жахливими типами богеми й відразу махнули на них рукою. Мали для них не прощення й любов, а осуд і слова Каїна: „Чи я сторож брата мого?..."

А й ті, що сходилися з богемою, не мали ідеалу бути морально вищими від тої богеми й підтягнути її творців до свого ідеалу. Видно самі були малі й вага їх невелика. І коли ми нині, по тілько роках католицтва в Галичині, не можемо похвалитися великими успіхами у ділянці літератури й преси, то за се відповідять не скривлені блудні сини богеми. Відповідатимуть за се „праведники", порядні брати, що мали для блудного брата лиш осуд, а самі жили блудом обрядовщини й лібералізму батька свого. Дивімся, щоб і ми не попали в ті самі провини й розпалюймо в собі вогонь запалу і до праці чисто церковної і до переняття всеї нашої культури духом католицького світогляду.

Араміс.

[2]) Якого рода руїну робив Карманський прим. у полудневій Америці! Се, що він там робив, просто неймовірне. Напр. Василіян лаяв цілими шпальтами в своїй ґазеті і то лаяв так, що подібної лайки не найдете навіть в большев. „Безвірнику". А тоеба знати, що безпосередно перед тим ті самі Василіяни в Бразилії того самого Карманського приняли під свій дах і накормили. Сам Карманський хвалить їх в одній зі своїх книжок. А те, що Карм. у Бразилії виписував на Преосв. Йосафата Кочиловського, єпископа перемиського, вже дійсно переходить всяке людське поняття й усякий сором. Подібних нападів на ні живого ні мертвого Владику не довелося нам читати в ніякій мові. Карм. в тій руїні взяв рекорд.

[3]) Цікаво як Карм. характеризує свого рабіна „Назустрічі": „Рудницький хорує на циніка й перцем цинізму заправляє все, щоб він не написав: еротику, критику, а навіть його звичайна гутірка є начинена парадоксами. Це вже не гумор, ані сатира, до яких ми, Українці, такі схильні: це щось нове для нас і нам чуже... Таким був Р. і тоді, як жив у кругі „молодомузців"... Він всякав тільки те, що в чужинній творчості було переконче жовчю... Був момент, коли Р. використавши кон'юнктуру... зробився диктатором на наймолодшому Парнасі, так що його заклик до втеки від того, що має посмак національности та ідейности, найшов у богатьох послух, тимбільше, що воно йшло по лінії гасла інтернаціоналізму й боротьби з фашизмом... Залишки тієї національної безполовости покутують ще й сьогодні на сторінках журналу „Назустріч". (Карм., ст. 79-80). — Цінне признання! Та ще краще й ядерніше висловився про др М. Рудницького теперішній його союзник з „Назустрічі" Осип Боднарович. Коли ще Боднарович був редактором „Нового Часу" й полемізував з „Ділом", висказувався про др М. Рудницького коротко а добре: „Жид в церкві"... І справді др М. Р. почувається в нашій суспільности так, як Жид у церкві: все йому не по нутру...

[4]) Ґетто (з італійського, значить „жидівська вулиця") первісно жидівська дільниця в місті, поза якою не вільно було Жидам осілюватися. Тут у значінню виключности богемістів, що стоять добровільно поза скобками суспільности.

[5]) Коли один з богемістів, різьбар Михайло Паращук, виставив погруддя автора споминів, П. Карманського, то польський критик Віткевич написав: „Міхал Паращук виставіл бюст чловвка о дзікіх, первотних рисах" (ст. 91). А се погруддя мало бути синтезою, яку помічник Паращука Кущак розумів так: „В обличчі відбивається фізіономія примітива, та чоло і погляд зраджують визволену в пут примітивізму душу інтеліґента, европейця" (ст. 90-91). Та польський критик, що правда, лучше зрозумів модель, ніж самі різьбарі...

[6]) Яким старим духом віє під тих слів Карманського! Нині нікого вже (крім Карманського) не дивує комбінація священика з постом.

Праця українських професорів

Професори Української Господарської Академії в Подебрадах написали в 1935 р. 19 підручників для Українського Технічно-Господарського Інституту, 133 наукових статтей для фахових журналів, напечатали 120 праць: 47 в українській мові, 12 в чеській, 28 у французькій, 11 в німецькій та 22 в інших. Крім того професори УГА виголосили 43 прилюдних викладів і 21 в наукових установах. Педагогічна праця професорів УГА зосереджувалася на ведені навчання позаочним способом в Українському Технічно-Господарському Інституті. Технічне ведення справ Інституту виконують професори самі.

Ґете вже не німецький поет!

В Німеччині появилася читанка німецької мови для 5 і 6 кл. народних шкіл. В ній подані виїмки з творів Ґітлера, Ґерінґа і Ґеббельса. Між німецькими поетами нема вже згадки про Ґетого. Отже автор „Фавста" дочекався подібної долі як Гайне, Лессінґ, Шопенґауер і богато інших.

Великий учений і безбожник

Російська еміґрантська преса подає цікаву розмову великого російського ученого Павлова з одним совітським жовніром в Москві. Павлов любив часто ходити до невеличкої церковці в Москві. Раз після богослуження учений сів на лавці в недалекім парку. За хвилю сів коло него жовнір червоної армії і сказав: Ти дядю мабуть ще віриш в буржуазного Бога? — А вірю, мій дорогий, вірю. — Ти мабуть і до церкви ходиш, що? — А ходжу... — От темняк, пробурмотів червоноармеєць не знаючи, що має до діла з одним з найбільших учених світа.

Ґенеральний страйк у Греції

В цілій Греції відбувся маніфестаційний ґенеральний страйк. Власти видали ряд заряджень, щоб здавити евентуальні заворушення і вдержати порядок. З Атен до Солуня вислано 4 торпедовці, а з м. Лярісси два відділи кавалерії. В цілій Греції заборонено всякі зібрання.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

НОВЕ ПОЛЬСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО утворив ґен. Феліціян Славой Складковский. Він премієр і міністр внутрішних справ. Дотеперішний премієр Коцялковский став міністром суспільної опіки. Прокуратор Витовт Ґрабовский став міністром справедливости. Інші міністри лишилися ті, що були в попереднім правительстві. Новий премієр урод. 1885 р. в м. Ґомбіні, варшавського воєвідства і є військовий лікар по званню. Новий міністр справедливости прок. Ґрабовский, ур. 1898 р. на Кавказі. Польська преса пише, що се буде правительство т. зв. сильної руки. „Діло" пише, що „ґен. Складковский не вагався переводити ані Берестя ані „пацифікації". Але це було в 1930 р. У 1936 році відносини зовсім інші."

ВИЛЕНСЬКЕ КОНСЕРВАТИВНЕ „СЛОВО" було на днях сконфісковане за статтю про відношення польського правительства до ППС (Польської Партії Соціялістичної).

АВСТРІЙСЬКИЙ ВІЦЕКАНЦЛЄР князь Штаремберґ, начальний вожд Ґаймвери, уступив з правительства. Причина уступлення річеві непорозуміння з канцлєром Шушнігом. В новім правительстві є три міністри, представники Ґаймвери.

МУССОЛІНІ заявив представникови французької ґазети „Матен" м. і.: Італія бажає мира, та коли хто хотівби вирвати нам овочі перемоги, здобутої такими жертвами, будемо боронитися всіма силами. Абісинія невідклично італійська і тільки італійська.

ІТАЛІЙСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ухвалив закон про анексію Абісинії. Крім того рішено вмурувати памяткову таблицю в будинку парляменту з надписом: „9 травня XIV року фашистівської ери Беніто Муссоліні заложив Імперію."

В ПІВНІЧНІЙ ФРАНЦІЇ будують численні військові летовища для найтяжших військових літаків.

КОМІТЕТ „НАРОДНОГО ФРОНТУ" у Франції рішив урядити велику демонстрацію в Парижі з приводу річниці паризької комуни в 1871 р.

ЕСПАНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО оповістило стан острого поготівля в цілім краю з огляду на анархію, що її ширять ліві.

ПОМЕР ГРЕЦЬКИЙ ПРЕМІЄР Цальдаріс після атаку апоплексії. Він мав 68 літ.

В АНҐЛІЙСЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ заявив сер Джон Саймон: Одинока зміна, що її Анґлія признала в теперішнім положенні Абісинії та, що велика часть цісарства Абісинії є під військовою окупацією.

В ЛОНДОНІ зачалися анґлійсько-совітські переговори в справі заключення морського договору між СССР і Анґлією.

СИРІЙСЬКІ КОМУНІСТИ розкинули летючки в цілій Палестині. В них взивають Арабів до боротьби проти заливу Палестини Жидами як також до боротьби з анґлійськими властями, що підпирають той залив.

В ІРАКУ вибухло повстання одного племени. Правительственні літаки збомбардували табор повстанців.

АРАБСЬКИЙ КОМІТЕТ в Єрусалимі рішив проголосити кампанію непослуху і відмови плачення податків британським властям.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ҐВАТЕМАЛІ (Середуща Америка) оповістило, що виступає з Союзу Народів.

ВНУТРІШНУ МОНҐОЛІЮ зорганізують як незалежну від Китаю державу під протекторатом Японії.

ЯПОНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило збільшити японські військові сили в північнім Китаю. Бо там сильно зростає комуністична діяльність і протияпонська пропаганда.

ДО МАНДЖУРІЇ виїхала дивізія японської піхоти. Її вояки брали участь в лютневій революції. Ген. Кіменура заявив, що та дивізія має відзискати втрачену військову честь на терені Манджурії.

НОВИНКИ

Проща до Гошева. 6 червня с. р. виїде зі Львова під проводом оо. Василіян Велике Богомілля до Гошева. До участи в Богомілі зголошуватися найдальше до 31. V. с. р. в оо. Василіян, ул. Жовківська 36. Кошти подорожі в обі сторони 7.50 зл. В суботу (6. VI.) в год. 6·30 (рано) всі мають бути на головнім двірці. В неділю 7. VI. вечером поворот до дому.

Св. Отець засуспендував архиепископа Руану і примаса Нормандії А. Дібуа де ля Війрабель. Як причину того подають часописи спір між архиепископом і одним з пралатів. В тім спорі архиепископ засуспендував пралата. Сей відкликався до Апост. Столиці й здобув назад свої права. Острий виступ Апост. Столиці проти архиепископа поясняють тим, що рівночасно з конфліктом між архиепископом і пралатом французькі судові власти почали вести доходження проти пралата за зловживання в завідуванні грошевими фондами церковних корпорацій. Додумуються, що архиепископ спричинив се слідство. Вся та справа викликала в цілій Франції велике враження, тимбільше, що архиепископ не признав рішення остаточним і відкликався ще раз до Апост. Столиці.

Загальні Збори Народної Лічниці у Львові відбулися 13 травня. Зборами проводив сен. В. Децикевич. Звіт з діяльности управи Н. Лічниці склав др Бурачинський. В амбуляторії Н. Л. працює 15 лікарів. В діловім році обслужили вони 9.919 недужих. З порад Н. Л. користають головно незаможні верстви населення, також шкільна й університетська молодь, інваліди УГА та повоєнні вдови й сироти. Н. Лічниця має 68 членів. Від 1930 р. видано на будову шпиталю 421.427.46 зл., в діловім р. 17,225,03 зл. Будова шпиталю поступає. Дотепер викінчено третій поверх і стрих, крім долівок. — Головою нової Ради Народної Лічниці вибрано В. Децикевича.

Президентом міста Львова вибрано дра Станислава Островского, дотеперішнього віцепрезидента.

Краєвий зїзд літературної лівиці з метою започаткувати утворення „товариства працівників культури" відбувся у Львові 16 травня. На зїзді виступав м. і. польський письменник Зегадлович та Українець з походження С. Тудор. До почесної президії зїзду вибрано Ромен Роляна, Генрика Мана і Горкого. Всі реферати „працівників культури" були звернені головно проти „фашизму". Підчас літературного вечора, що відбувся по тім зїзді, вибито камінням шиби в салі, де відбувався вечір. Прийшло до бійки. Той „лівий" зїзд се очевидно прояв діяльности комуністів.

В Станиславові коло парку опівночі невідомий осібняк убив окружного суддю Чеслава Гофмокля завдавши йому ножем глибоку рану в околиці серця. В звязку з убийством до Станиславова приїхав предсідник Апеляційного Суду у Львові, Збровский.

Велика градова туча перейшла над пулавським повітом. Град покрив поля верствою 30 цм. завгрубшки і знищив засіви в 50 до 100 проц. на просторі 10.000 моргів. Дерева майже цілком обдерті з листя. Шкоди спричинені бурею та градом доходять до міліона зл.

Міністерство суспільної опіки оповістило розпорядок, що забороняє жінкам працювати над оловом.

Конґрес української католицької молоді відбувся в Пітсбурґу 25 квітня заходом „Ліги Української Католицької Молоді" в Америці. На конґрес прибуло богато молодих Українців і Українок з цілої пітсбурської округи. Було також богато гостей з дальших сторін.

Тиждень „Червоного Хреста" відбудеться від 31-го травня до 10 червня.

Зїзд польських співаків відбудеться у Варшаві при кінці червня с. р. На зїзд має приїхати 17 польських хорів з заграниці і 89 краєвих, разом 6000 співаків.

До Палестини виїхав з Польщі новий транспорт 450 Жидів.

В південній Німеччині, особливо в Баварії, появилися масово хрущі. Вони нищать квіти й листя. Падуть на дороги в таких масах, що утруднюють колову комунікацію. Адміністраційні власти наказали населенню нищити хрущів безпощадно.

Навчання анґлійської мови введуть у всіх німецьких школах з початком нового академічного року. Се матиме далеко сягаюче політичне значіння.

Б. німецький цісар Вільгельм II, що живе тепер на еміґрації в Голяндії, почав торгувати машинами.

Міжнародна вистава студентської преси в звязку з 15 конґресом світової організації католицької молоді „Пакс Романа" відбудеться в Кляґенфурті, столиці Каринтії, з кінцем липня с. р.

ПРОДАМ уділи „Черча" по зниженій ціні: Лехицька, Sanok, ul. Niecała 4. 57-1—2.

Велике міжнародне паломництво бувших комбатантів з 20-ох країв відбудеться до м. Люрд в днях 11—13 вересня с. р. З надісланих дотепер зголошень виходить, що в нім возьме участь найменше 150.000 осіб. Буде се найбільше з паломництв, які колинебудь гостили мури славного піринейського міста.

Центральне огрівання в 12 столітті. Підчас розкопки руїн міста Сувар в татарській республиці в Совітах археольоґи натрафили на останки мурів палати Ханів з XII ст. Під долівкою в палаті знайдено камяні рури. Ними перепливала вода, що в той спосіб огрівала мури й підлоги в палатних салях.

На Ливані є 50 штук кедрових дерев, котрі мають від 2.000 до 3.000 літ.

Виграні Державної Клясової Льотерії: 100.000 зл. на ч. 96798; 10.000 зл. на чч. 13740, 22788, 62286, 94688, 128912, 131495, 150902, 174423; 5.000 зл. на ч. 188577; 2.000 зл. на чч. 18036, 43889, 43796, 47959, 53963, 54394, 58086, 64843, 79373, 85751, 93271, 104220, 116396, 116528, 123506, 124279, 143064, 161337, 163325, 170093, 177262, 183923, 189498; 1.000 зл. на чч. 2175, 2751, 15201, 17146, 22468, 22740, 33723, 42202, 433040, 57707, 68547, 69147, 72591, 77360, 92541, 105405, 107082, 107712, 110239, 114856, 117548, 119935, 121330, 123664, 125626, 123862, 129194, 134224, 135623, 141829, 151984, 153877, 166870, 170507, 173436, 173555, 175859, 176924, 180782, 183244, 184834, 186797.

Гумор. — Лікар др Штрудель жалується перед своїм сусідом: Ваш синок бездушний цимбал! Як тільки мене побачить, показує мені язик. — Сусід на те спокійно: Чогож ви хочете, пане раднику, адже ви лікар.

Гумор. — Дискретна. — Кажу тобі, Зосю, наша Нуся виїмково дискретна: ніколи, наприклад, не застукає до дверей, поки не справдить через дірку від ключа, чи евентуально не перешкодить.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

† **о. Антін Дмитраш,** радник Епископської Консисторії, просинодальний іспитователь, деканальний духовник, орд. комісар у шкільних справах, парох Зарічча коло Делятина помер 29. IV. с. р. Покійний був довший час місіонарем. В.Й.П!

СПРАВА ЦЕЛІБАТУ

СТАТТІ
ПРЕОСВ. ГРИГОРІЯ ХОМИШИНА І ПРОФЕСОРА РЕНАНУСА
Думки ріжних світських фільософів про целібат.

Бібліотека УКО. Сторін 69+3 Ціна 25 сот., з пересилкою 40 сот. Можна набути **в Адміністрації „Нової Зорі" Львів, ул. Гродзіцких ч. 2, за попереднім надісланням грошей.**

Для католицьких бібліотек

Найцінніші в кождій бібліотеці не так книжки, як повні річники добре оправлених ґазет. Найцінніші вони тим, що в повних річниках ґазет найвиразніше видно життя зі всіми його струями і зі всім, чого життя вчить. Тому заосмотрюйте католицькі бібліотеки в річники католицьких ґазет! Гарно оправлений річник „Нової Зорі" коштує 20 зл., „Правди" 9 зл. Річник „Нової Зорі" без оправи 15 зл., річник „Правди" без оправи 5 зл. Висилається тільки по надісланню готівки.

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляри амер. 5·32—5.29, дол. канадійські 5.30—5.26.

Німецька марка 1.59 — 1.54, фр. франки 35.08, шв. франки 172.29 — 171.45, фунти стерлінги 26.47 — 26.31, австр. шілінги 98.00 — 99.00 чеські корони 19·50 — 19.10, ліри 36.00 — 34.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 19. травня ц. р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакування	2.15 зол.
1 кг масла дес. експорт. в опакув.	2.20 „
1 л. молока	0.15 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	2.65 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло знижкова, на яйця удержана, на молоко слаба.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 21.IV. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Молоді кури І. кл.	1.05 зол.
Товщеві качки І. кл.	1.25 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: „Мазур".
АТЛЯНТИК: Пан Твардовський.
КОПЕРНИК: Панове в циліндрах.
МАРУСЕНЬКА: Осудженець.
МУЗА: Пісня кохання.
ПАКС: Недокінчена симфонія.
ПАЛЯС: День великої пригоди.
СТИЛЕВЕ: Цирк Барнума.
ТОН: Дочка джунґлів.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тина 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacone ryczałtem.

Рік XI. Львів, неділя, 24 травня 1936. Ч. 38 (937)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річна 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.ІІІ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Заява нового премієра Польщі.

Премієр ген. Славой Складковский виголосив промову на зїзді комбатантів т. зв. пятаків. В ній сказав м. і.: Товариші! Я прийшов тут зголосити вам, що на приказ п. Президента і ген. Ридза-Сьміглого став я премієром... Тепер, товариші, на приказ ген. Ридза-Сьміглого йду на стежу. Прирікаю вам, що підчас патролювання не піду від хати до хати шукати сира і яець. Буду патролювати, аби охороняти ваші сили. Зате я, товариші, хочу мати ту певність від вас, що коли почуєте, що я там напереді борюся, щоб ви мені помогли. Щоб я також відчував, що я не сам... Ворогів напевно буду мати. Се безробіття, брак згоди між нами, охота критикувати всіх. То цілий ряд річей, котрі треба буде перемогти. Прошу вас дуже о поміч в тій боротьбі. Коли мені не поможете, то я бувби дурний, коли думавби, що переможу. Хочу Польщі такої, якої бажав марш. Пілсудский.

Домагання начального вождя польської армії.

На засіданню ради міністрів начальний вождь польської армії ген. Ридз-Сьмігли звернувся до правительства з кількома вказівками. Передовсім заявив, що конче треба перевести внутрішне, господарське і соціяльне скріплення держави з огляду на її міжнародне положення. Треба розвязати господарську проблему села і проблему упромисловлення краю. Сі справи важні не тільки зі становища ринку праці, але також зі становища технічної готовости оборони поль. держави.

Німеччина не бажає собі договору з СССР.

Французька прёса пише м. і.: Канцлер Гітлер домагався від англійського амбасадора в Берліні блищих вияснень в справі реформи Союза Народів. Підчас розмови Гітлер мав заявити, що Німеччина не бажає собі ніякого договору з СССР. Рівночасно дав до зрозуміння, що дальше піддержує свій плян миру. Канцлер порушив справу становища Великої Британії на случай конфлікту в східній Европі як також проблему протиіталійських санкцій.

Неймовірні вісти з Великої Британії.

Преса доносить: На дискусійних зборах союза студентів в Оксфорді оден з промовців заявив, що він противний англійському прапорови, бо се знак патріотизму. Потому більшість студентів ухвалила, що узнає тільки оден прапор, червоний. Анкета, розписана між англійською молодю, виказала, що більшість молоді не думає вступати до війська в разі війни й боронити батьківщину. Рівночасно вербункова кампанія до англійської армії дала фіяско, хоч є богато безробітних. Не помогли ні барвисті афіші, ні спеціяльна брошура, написана самим міністром війни. В світлі тих надзвичайних появ нема вже сумніву, що це сумерк Великої Британії. Чи влада її не зволікала задовго з боротьбою проти большевизму і тут причина того всего. В усякім разі з Англією щораз гірше.

Танки і засіки на вулицях Єрусалиму.

В Палестині знов заострено виїмковий стан. Власти заборонили виробляти, продавати і носити ножі та штилети. В Єрусалимі крамниці замкнені. На вулицях міста уставлено засіки з кільчастого дроту. Військові стежі патролюють переїзджаючи вулицями в панцирних автах і танках. Єрусалим виглядає як підчас облоги. В Яффі завмер всякий рух у пристані. Понад Єрусалимом кружляють англійські воєнні літаки. Невідомі справники застрілили сина бурмистра Єрусалиму.

Араби твердо стоять при своїм.

Начальний арабський комітет рішив: 1) продовжати страйк, 2) не платити податків від 15 травня 1936 р., 3) арабські провідники мають відбути пропагандивну подорож по всіх арабських місцевостях в Палестині. Ухвала не платити податків має обовязувати поки британські власти не здержать жидівської іміґрації до Палестини. Приходять вісти з Сирії, що тамошні Араби оповістять однодневний страйк, щоб підперти домагання своїх одноплемінників у Палестині. — Високий комісар Палестини зажадав присилки більше війська від британського правительства.

Наїзд ґанґстерів на Европу. — Міжнародний поліційний конґрес в Білгороді.

„Хвіля" доносить: При кінці травня зачнеться в Білгороді великий міжнародний поліційний конґрес. В нім візьмуть участь представники властей безпеки всіх держав світа. У звязку з конґресом вже прибув з Вашинґтону до Білгороду Гилерс, начальний шеф американської федеральної кримінальної поліції так званих Джентельменів. Він виголосить на конґресі реферат про інвазію американського ґанґстеризму на Европу. Гилерс ствердив на засаді дотеперішних обсерваций, що американська ґанґстерська шайка отворила пляцівки в 11 - ти европейських містах, одначе їх правдоподібно богато більше. Гилерс задумує візвати поліційні власти всіх европейських держав до співпраці, щоби вратувати Европу від нещасної американської язви, т. є ґанґстерства. — Уважайте на чужинців!

Папуга отворила виставу.

В незвичайний спосіб відкрито виставу птиць в м. Пассадені. Коли зійшлися вже всі запрошені гості та очікували, що хтось з членів комітету відкрие виставу звичайною промовою, виступив пан у фраку, зблизився до трибуни і поставив на ній велику клітку з папугою. Папуга зачала виголошувати вивчену промову витаючи присутних іменем комітету. Зразу публика була дуже здивована. Відтак зачала оплескувати промову крилатого бесідника і кричати „браво!" Папуга подякувала за оплески і просила о спокій, щоб докінчити свою промову. — Чи не добре булоб, щоб у деяких українських партіях „провід нації" витресував таку папугу й вона давалаб вивчене „інтервю". Булоб далеко менше клопотів з інтервю ніж було досі.

Трудися і щади, а не зазнаєш біди, каже українська приказка. Тому складай свої ощадности в

КООПЕРАТИВНОМУ БАНКУ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20,

де крім звичайних відсотків зможеш одержати ще й премію за ощадність у висоті 25—100 зол.

В ОБЛИЧЧІ комуністичної небезпеки

3. Становище львівських Поляків супроти подій у Львові дня 16 квітня б. р.

Як ствердили ми в чч. 35 і 37 „Нової Зорі", трагічні львівські події з дня 16 квітня 1936 р. показали наглядно, що комуністична небезпека стала у Львові і в краю вже зовсім реальним фактом. Та згадані події показали не менше наглядно ще щось інше: становище львівських Поляків супроти тої комуністичної небезпеки.

Якеж те становище?

Заки відповісти на поставлене вище питання, треба передовсім зазначити слідуюче: Польське населення у Львові чисельно найсильніше. Воно має абсолютну перевагу не тільки над українським і жидівським населенням поодиноко, але також над ними обома разом. Зокрема має польське населення велику перевагу в середмістю Львова. Ту свою чисельну перевагу задокументовало польське львівське населення чинно в 1918 році. Воно зірвалося тоді до бою з відновленою українською державністю у Львові і в Галичині. І повалило ту державність спільними силами польських націоналістів і польських соціялістів.

Здавалосяб, що патріотичні львівські Поляки се найпевніша забезпека Львова перед всякими посяганнями на те місто, котрі суперечать з польським національним інтересом. Здавалосяб, що якби хто всупереч тому інтересови поважився знов посягнути по Львів, то знов зустріне в львівських Поляках як найбільш рішучу відсіч.

Так здавалосяб. Та що бачили ми дня 16 квітня 1936 р., коли місто Львів заатакували комуністи руками львівських мас?

Становище львівських Поляків супроти подій у Львові дня 16 квітня 1936 р. виявилося зовсім наглядно в двох характеристичних моментах. Перший момент був тоді, коли згадані події відбувалися, себто підчас атакування міста Львова комуністами. Другий момент був безпосередно після атаки. В обох тих моментах становище львівських Поляків супроти подій у Львові дня 16 квітня б. р. було зовсім ріжне, а й противне собі.

Якжеж поставилися львівські Поляки до згаданих подій?

Отже що торкається становища львівського польського населення підчас атакування міста Львова комуністами то, як ствердила вже „Н. Зоря" в ч. 29 і як однозгідно стверджують очевидці того атакування, те становище було зовсім пасивне. Тут маємо на думці, розуміється, не польські безробітні маси Львова, що — ведені комуністами — якраз а-

такували місто. Говорячи про становище львівських Поляків супроти подій дня 16 квітня б. р., ми маємо на думці загал польського міщанства Львова — того, що так часто і так голосно виступає і маніфестується на вулицях Львова підчас ріжних польських патріотичних обходів. Той власне загал польського львівського міщанства дивився зовсім спокійно, як підбурені і ведені комуністами маси безробітних нищили в дикім шалі все, що тільки зустрінули перед собою і що можна було знищити. Той загал дивився спокійно, як нищили приватне і публичне майно не тільки дорослі але також підростки і навіть зовсім малі діти вулиці, які нищення чужого приватного і публичного (отже також свого власного) майна трактували радше як спорт і діточу забаву. Кілько приватного і публичного добра можна було вратувати тоді, колиб атакуючі дорослі і зокрема підростки й діти вулиці тут і там зустрілися були з рішучою поставою тих, що спокійно приглядалися нищенню! Та ніхто з глядачів тому „спортови" і тій „забаві" не перешкаджав.

Як пояснити собі ту пасивність львівського польського міщанства на вид подій дня 16 квітня б. р.?

Пояснення є тільки одно: Львівське польське міщанство зовсім не здає собі справи з небезпеки, яка загрожує йому зі сторони комунізму і комуністів.

А не здає собі воно справи з великої небезпеки комунізму і комуністів тому, бо те міщанство зовсім не освідомлене, що таке комунізм і комуністи, які їх ближчі і дальші цілі та якими способами і засобами вони змагають до здійснення тих цілей. Правда. Львівська польська преса подавала доси і від часу до часу подає і далі деякі відомости про те, що діялося недавно і що діється й нині в царстві комуністів, котре називається СССР. Зокрема преса пише про те, як комунізм і комуністи поступили там з міщанством і яка його доля нині. Та часописні відомости з одного дня затираються в свідомости читача новими часописними відомостями слідуючих днів. Затираються тим скорше, чим менше ваги прикладають до них.

А в Польщі взагалі і зокрема у Львові дуже недоцінюють комуністичну небезпеку. Се видко наглядно не тільки по тім, кілько уваги присвячують тій небезпеці польська преса, польська публіцистика і взагалі польська публична опінія, але також по тій свободі, якою доси користується в нас комуністична пропаганда. Бо хоч комунізм в Польщі нелеґальний, то пропаганда його велася й ведеться таки леґально — під ріжними лівими фірмами. Зокрема веде комунофільську пропаґанду в Польщі ряд леґальних часописей в польській мові.

Не менше наглядний доказ недоцінювання комуністичної небезпеки се становище львівських Поляків після подій у Львові дня 16 квітня б. р. Те становище таксамо особливе, як і підчас тих подій.

В чім та особливість?

Передовсім у тім, що після подій з 16 квітня появився на мурах міста Львова ряд відозв ріжних польських львівських організацій. В них ті організації кріпкими словами виступили проти спричинників згаданих комуністичних подій. Підчеркуємо: виступили після подій і кріпкими словами... Отже перші і найгрізніше виступили „обороньци" Львова з 1918 р. А далі: „малопольска страж обивательска", „стронніцтво народове" і т. д. Окремо слід відмітити відозви президії м. Львова та львівських архиепископів, польського та вірменського.

Одначе особливість становища львівських Поляків не вичерпується сказаним вище. Воно ще більш особливе! А особливе воно змістом тих словесних виступів, якими польський Львів зареаґував на першу серіозну комуністичну атаку на наше місто.

Якийжеж той зміст?

Польські „обороньци" Львова з 1918 року, розуміється, пригадали у своїй відозві 1918 рік, коли боронили Львів перед українським населенням Галицької Землі, що в 1918 р. скористало з проголошеного тоді права самоозначення народів і у Львові, столиці б. австрійської Галичини, відновило свою стару національну галицьку державу. За ту пригадку „обороньцам" Львова годі дуже дивуватися. Всеж таки не можна не замітити, що далеко краще, ніж пригадувати оборону Львова зперед 18 років, булоб боронити й оборонити Львів перед комуністами в дні 16 квітня 1936 р.

Та пригадкою оборони Львова з 1918 р. зареаґували на події з 16 квітня б. р. не тільки „обороньци" з 1918 р. Польсько-українську війну з 1918 р. пригадали у своїх відозвах з приводу згаданих вище подій також інші польські чинники, котрі виступили публично у звязку з тими подіями. Отже пригадала 1918 рік у своїй відозві „Малопольска страж обивательска". Пригадала той рік далі президія м. Львова. Пригадали вкінці навіть львівські архиепископи, польський та вірменський.

Словом, читаючи ріжні польські відозви з приводу подій у Львові дня 16 квітня 1936 р., мається враження, що в тім дні атакував Львів не найгрізніший і найстрашніший ворог, яким є комунізм і комуністи, але що Львовом пробували заволодіти, як у 1918 р., знов Українці!

Таке враження мається з читання згаданих вище польських відозв тим більше, що у відозвах тих про властивого ворога, що дня 16 квітня 1936 р. атакував Львів, себто про комунізм і комуністів, майже не згадується! Бо кілька різких слів про платних агентів якогось „заграничного чинника", річ ясна, нікого не переконає про велике нещастя, яке несуть з собою комунізм і комуністи.

Як бачимо зі змістів польських відозв з приводу трагічних подій у Львові дня 16 квітня 1936 р., львівські Поляки думають, що вони оборонять м. Львів перед комуністичною небезпекою, коли головну увагу звернуть не на комунізм, але на викликування і підкріплювання національного антагонізму між Поляками й Українцями.

Таке становище львівських Поляків дуже нагадує подібне становище київських Росіян в 1917—1918 рр., коли подібно як нині Львовови так тоді Києву загрожували комуністи знутра міста.

Докладніше про ту подібність і про наслідки тої подібности в слідуючій статті.

Новий президент Банку Польского

про валютову політику.

Др Бирка, новий президент Банку Польского заявив м. і.: Польща не витягнулаб ніяких користей з девальвації, тому нема причини переводити її. На відтинку торговельного білянсу стоїмо добре. Стоїмо на ґрунті вдержання дотеперішної повної вартости злотого. Також нема мови про якінебудь інфляційні наміри, бо буджет зрівноважений. Позабуджетові видатки на публичні роботи покриваємо з фондів на те призначених. Всякі рахунки на знижку злотого безпідставні.

Розвал германської „релігії"

Німецька преса доносить: Основник і головний ідеольог німецького неопоганського руху проф. Гауер виступив з того руху. Вслід за ним виступив другий вождь і теоретик неопоганського руху граф Ревентльов. Оба вони помістили в пресі обширні пояснення свого кроку. Заявили, що дійшли до переконання про шкідливість пропаґованого ними руху. Організація „Німецький релігійний рух" („Deutsche Glaubensbewegung"), відома під назвою неопоганського руху, змагала до „очищення" християнства від „жидівського налету"; за плід жидівського духа уважалися напр. писання св. Апостола Павла, організація католицької Церкви та багато іншого. Рух проф. Гауера наробив був у перших двох роках гітлерівської революції чимало колотнечі в віроісповідних відносинах Німеччини. Тепер, як видно, вигорів сам в собі.

„Просвіта" й радикали

Побиття Дра К. Коберського.

З Рогатина пишуть нам:

Наполудне від Рогатина близько зелізничої лінії Галич-Ходорів лежить село Чагрів. Ширшому загалови Українців те село відоме з повісти дра Назарука „Ярослав Осмомисл". То в Чагрові жив боярин Чагрів, котрого дочка Настася полонила серце галицького князя Ярослава Осмомисла. Чагрівські селячи горді з того і твердо переконані, що Настася Чагрівна жила якраз там, де тепер їх село. Найбільш улюблена книжка в Чагрові — „Ярослав Осмомисл". Селяни рецитують а памяти цілі уступи з тої повісти. Перед війною і по війні село розвивалося дуже гарно під кождим оглядом. Та кілька років тому на Чагрів сплили дві благодати: сподобали собі його радикали й комуністи. На деякий час вдалося їм навіть опанувати читальню. Розуміється, в читальні появилася зараз ліва преса, в читальничній бібліотеці ліві брошури і книжки. Почався розклад в селі. Почалися насміхи з релігії й Церкви. Підчас Богослужень у церкві радикали остентаційно уряджували в читальні вправи „Каменярів". В читальні почалося „пояснювати" відповідно історію України і т. д. Наслідки тої радикальної „просвіти" не дали на себе довго ждати. В селі запанувало злодійство. Люди не могли ночі спокійно переспати.

Та радикалам і комуністам не вдалося зовсім загроїти нарід. Скоро в селі почався здоровий відрух проти отруї. По трудній і завзятій боротьбі відібрано читальню від радикалів і комуністів. Село почало гоїти свої рани. В читальні почалася правильна праця.

Розуміється злі духи не покинули своєї кертичної роботи. Вони постановили за всяку ціну здобути читальню. Найбільше розлобило їх те, що в читальні улаштовано величаве спільне свячене й запрошено на него місцевого пароха.

Як? говорили вони, то дійшло до того, що до читальні приходить піп!

І почали домагатися скликання надзвичайних зборів читальні. Головний Виділ Т-ва „Просвіти" у Львові пішов їм на руку й назначив надзвичайні збори читальні в Чагрові на 17 травня с. р.

І треба подивляти ідейність і жертвенність наших селян. Наші інтеліґенти на їх місці плюнулиб на все і переставалиб боротися. Та наші селяни поступили інакше. Поборемося і зі Львовом, сказали собі. Грошей на селі обмаль. Тому зібралося кілька господарів, запрягли коней до воза і поїхали до Львова. Поїхали шукати правди.. І треба було бачити обличча тих селян, що десятки кільометрів тряслися на возі до Львова днем і ночею... і мусіли вертатися з нічим. Збори таки мали відбутися.

І відбулися. Головний Виділ т-ва „Просвіти" зробив ще таке диво, що виделеґував до Чагрова на збори крім п. Петрика ще й відомого радикала Коберського. Якже селяни мали відноситися до такого делеґата зі Львова? Хто їх потрафивби переконати, що знаний радикал др Коберський буде безсторонний? Не диво, що збори й закінчилися кепсько для п. Коберського. Селяни ужили супроти него „хлопського параґрафу". Розуміється не можна похваляти таких способів боротьби як розбивання голов. Та хто завинив бійку в Чагрові? Хто доводить селян до крайности? Невже Гол. Виділови „Просвіти" у Львові залежить на тім, щоб чагрівська читальня перейшла в руки радикалів? „Просвіта" повинна бути безпартійна. Так кажуть. Та всім стало вже ясним, що таке радикали, всі, що хочуть бачити, видять, що радикали се тільки форпости комуністів. Доказують се околиці, де перше панували радикали, а тепер вповні панують комуністи. Отже „Просвіта" мусить з тою заразою боротися. Хіба, що не хоче бути національним українським т-вом. Тоді треба се людим сказати отверто.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Постанова суду Т-ва Письменників і Журналістів

Як у світлі засуду Паліева виглядає головний секретар УНДА В. Целевич.

Українські щоденники принесли отсей комунікат:

Суд Товариства Письменників і Журналістів ім. І. Франка, зложений з членів ред. Льва Лепкого, дра Матвія Стахова, інж. дра Евгена Храпливого і заступника члена ред. Василя Софронова-Левицького, розглянув всебічно справу статтей ред. Дмитра Паліева в „Батьківщині", що були відповідю на статтю ред. Володимира Целевича і по переведеній розправі в днях 19-го і 28. IV. та 4. V. 1936. на основі зізнань свідків та розглянених усіх документів, звязаних з цією справою, прийняв таку

ПОСТАНОВУ:

1. Член Товариства ред. Дмитро Паліїв винен, що в статтях I—XI у „Батьківщині", які були відповідю на статтю ред. В. Целевича, перейшов усякі межі свободи політичної критики та дозволеної оборони особистої чести і без ніякої оправданої причини, в абсолютно недопускальний спосіб зачепив інші особи й установи, публично підіймаючи проти них недоказані, важкі замітки такого характеру, що виясненння цих замітів та обставин справи неможливе, або воно булоб таке, що мусілоб вносити в суспільне життя деморалізацію.

Цей учинок ред. Д. Паліева тяжко порушує етику журналіста-громадянина і тому ред. Д. Паліеву належиться строга догана і рішуча пересторога.

2. Член Товариства ред. Володимир Целевич винен, що у своїй статті в „Ділі" з дня 7-го вересня 1935 р. підняв легкодушно, без достаточної основи особистий закид проти ред. Дмитра Паліева, що нібито він допустився якихось грошевих „зделок" із громадськими грішми, натякуючи на присвоєння 10 дол., хоч він мав можливість перевірити неправдивість цього закиду.

Такий неоправданий та образливий закид проти другого члена Товариства порушує правила товариської поведінки журналіста-громадянина і за не належиться ред. Володимирові Целевичеві упімнення.

МОТИВИ:

І) Суд має обовязок розглянути справу, по своїй суті дуже тяжку, бо вона одночасно зачіпає з одної сторони питання свобідної політичної критики та з другої сторони питання журналістичної етики.

Суд, згідно з основними принципами Товариства признає право свобідної політичної критики, а вслід за тим право свобідної політичної полємики не тільки як найкардинальніший принцип, а яким стоїть і паде здорова громадянська журналістика, але він також признає її одною з найважніших основ здорового розвитку і поступу кожного суспільства, зокрема недержавної нації. Границею цього права є тільки добро цілого суспільства та честь окремих громадян і громадянська етика. Тому суд не займався зовсім питанням, чи ця або інша стаття члена Товариства містила справедливу і стійну або неправильну політичну критику інших українських політичних груп, коли дана стаття не переступала означених угорі меж свободи критики. Оцінка такої критики — не справа виключно активної політики, щодо якої ніколи не можна осягнути повної однодушности поглядів усіх нормально розвинених і свобідних громадян.

II) Спираючись на цій засаді, суд оцінив ствердженний ним фактичний стан так:

1) Ред. Паліїв помістив у „Батьківщині" низку критичних статтей і заміток проти політики УНДО та проти метод громадянсько-політичної поведінки окремих діячів УНДО, в тім числі також статті, звернені проти ред. Целевича.

Ред. Паліїв на основі засади свобідної критики, виходячи з іншого погляду на завдання української політики, мав громадянське право публікувати згадані статті.

Не входячи в те, чи зміст цих критичних статтей політично раціональний, суд ствердив, що ці статті в нічім не порушили засад журналістично-громадянської етики. Зокрема не порушувала цих засад раціональна чи не раціональна, політично-громадянська оцінка, яку дав ред. Паліїв для факту декларації ред. Целевича, що її він зложив у берестейськім арешті, та в якій він заявляв, що рішив раз на все усунутися з політичного життя.

2) На ці статті Паліева відповів у свою чергу ред. Целевич статтею в „Ділі", в якій він старається спровокувати політичну критику ред. Паліева, а разом з тим переходить до критики його особистої поведінки. Ред. Целевич ставить у цій статті проти ред. Паліева цілу низку замітів політичного і чисто особистого характеру, як те, що

а) ред. Паліїв не мав морального права робити нікому закиду у справі зміни орієнтації, бо він сам уже перебув орієнтацію на Схід і навіть їздив для реалізації цієї орієнтації;

б) ред. Паліїв діставав наразі по кілька платень („посольську платню, платню начального редактора і платню заграничного референта УНДО";

в) ред. Паліїв „мав масло на голові", бо на процесі з ред. Іваном Тиктором вийшли його грошеві „зделки".

Хоч політичного замітку кол. орієнтації на Схід з товариських причин не повинен був ставати саме ред. Целевич, як колишній товариш у спільній партії, а ще раніше товариш в інших вужчих організаціях, бо будучи у спільній організації, він тимсамим вищ авдував ту політичну орієнтацію ред. Паліева, то все таки тим замітом ред. Целевич не порушив журналістичної етики. Ред. Целевич справедливо підносить у своїй обороні ту обставину, що його замір у сторону ред. Паліева щодо його колишньої орієнтації був дуже загальникований, без ніяких конкретних даних і тому не міг „деконспірувати" поїздки ред. Паліева до Харкова в 1923 р., а то тимбільше і не важніше, що про цю поїздку до Харкова виразно написав перший сам ред. Паліїв у „Новім Часі" ч. 219 з 1933 року. Таким способом не міг ред. В. Целевич у цій справі „деконспірувати" ред. Д. Паліева у 1936 р.

Замість ред. Целевича на адресу ред. Паліева, означені під б) є питанням громадянської критики, а не особистої образи чи порушенням громадянської етики.

Зате суд є того погляду, що замітку під в) про „масло на голові і т. д." ред. Целевич не смів підіймати. Сей замір у звязку з іншою замітною „Діла" виразно натякав на справу здогадного присвоєння собі ред. Паліевом 10 долярів з громадянських грошей. Ред. Целевич, підносячи такий образливий замір, мав обовязок перевірити його основу в першім джерелі, себто у дра Дмитра Левицького, а не повинен був спиратись виключно на заяві самого ред. І. Тиктора, який сам джерельно справи не міг знати, а знав тільки з другої руки — з кругів УНДО.

Суд провірив мериторично справу 200 долярів і ствердив, на підставі письмельної умови між дром Д. Левицьким і ред. Паліевом, що це була формальна особиста позичка ред. Паліева на купно уділу в „Новім Часі". Цю суму взяв др Д. Левицький з Фонду Допомоги Голодному Селу, але згідно з його заявою цю суму повернув до Фонду з власних грошей. Ред. Паліїв зобовязався до року повернути дрові Д. Левицькому цілу суму 200 долярів без процентів готівкою або віддати йому власність 20 прц. уділів у „Новім Часі". Крім того зобовязався ред. Паліїв редагувати „Новий Час" у дусі платформи УНДО. Суд ствердив, що ред. Паліїв досі не повернув ані 200 долярів д-рові Д. Левицькому, ані не передав йому власности 20 прц. уділів у „Новім Часі."

Таким чином ред. Паліїв мав формальне право з одержаної формальної позички вжити 10 долярів чи іншу суму на власні потреби, бо ці гроші були дані до його формального розпорядження, а тільки з метою дістати уділ у „Новім Часі" і редагувати його в дусі платформи УНДО, а ред. Паліїв це осягнув сумою 150 долярів.

Для ред. Целевича приняв суд як обліктуючу обставину те, що ред. Паліїв не віддав справи замітку, піднесеного ред. І. Тиктором, до громадянського суду і цим міг викликати непорозуміння в цілій справі.

З того становища суд уважає упімнення для ред. В. Целевича за справедливо виставне.

3) Ред. Д. Паліїв мав право й обовязок боронити себе перед замітами, видвигненими ред. Целевичем, однак при тім він мусів берегти принципів громадянсько-журналістичної етики. Беручи на увагу образливий замір проти особистої чести (спроневіреня), видвигнений проти нього ред. Целевичем, міг він самому ред. Целевичеві відповісти навіть безоглядно, бо в тім випадку він діявби у справедливій оборонї, при чому требаби брати під увагу можливий і природний афект у того роду справі. Наслідком цього навіть деяке переступлення межі справедливої оборони супроти самого ред. Целевича булоб оправдане.

Тимчасом відповідь ред. Паліева є такого змісту, що вона не покривається навіть з найліберальнішим правом оборони. Ред. Паліїв говорить у своїй відповіді абсолютно без ніякої потреби своєї оборони про такі справи, як: а) здогадне зазублювання членів партії (Національної Роботи) з нелеґальною конспіративною організацією УВО, б) здогадне фінансування „Нового Часу" проводом УВО, в) зміна редакторів у „Новому Часі", здогадно роблена проводом УВО і т. п. Напроваджувані ред. Паліевом здогадні факти зовсім непотрібні для вияснення закиду, чи він їздив, чи не їздив до Харкова (що врешті він сам писав у „Новому Часі" в 1933 р.), як також вони абсолютно не мають ані мериторичного ані навіть часового звязку зі справою закиду присвоєння 10 дол. Ця остання справа відноситься до 1935 р. і є окремою для себе справою, що не має абсолютно ніякого відношення до питання, чи УВО було зазублене з партією „Нац.-Роботи", чи фінансувало видання „Нового Часу", в якій спосіб це діялося внутрі УВО і т.д.

Оповідаючи про ті справи публично в ґазеті ред. Паліїв допустився евентуальних двох дуже тяжких провин: А) Коли ці обставини, які наводить ред. Паліїв у своїй статті, правдиві, то ред. Паліїв допустився страшної провини віроломства супроти колишніх своїх товаришів нелеґальної роботи в УВО, яким він обовязаний не зраджувати їх звязків з УВО. Коли ці обставини правдиві, то вони деконспірують цілий гурт осіб без їх згоди і можуть бути підставою для нагінки проти них при відповідних обставинах. Вінці в тім випадку публікація цих обставин ломить довіря у словність українських громадян. Б) Коли ці факти й обставини, які навів ред. Паліїв, неправдиві або перекручені, тоді ред. Паліїв допустився не менш важкої провини — безпідставного очорнення, яке може зачепленим ним громадянам чи гуртам принести немаправні громадянські шкоди.

Суд не мав змоги з природи річи перевіровати правдивість чи неправдивість цих здогадних фактів, наведених ред. Паліевом. Але без огляду на їх фактичну основу — публікація їх, як виведено вище, є в українських громадських відносинах небувала, а провина ред. Паліева дуже тяжка.

Оправдати того роду провини не можна афектом, бо ред. Целевич оповістив свою статтю в „Ділі" 1935 р., а ред. Паліїв опублікував свої статті в березні 1936 р., отже мав богато часу докладно передумати та перевірити вибрану собою методу своїх статтей. Навпаки, цей факт, що статті були оповіщувані в часі аж кількох місяців, в обтяжуючою обставиною для провини ред. Паліева.

Ред. Паліїв як старший і провідний журналіст мав обовязок пильнувати здорових громадянських метод у журналістиці у своїх власних статтях, своєю поведінкою, суперечною з засадами журналістично-громадянської етики, він давав згіршення всім молодшим журналістам. Провина ред. Паліева лежить саме у тім, що він легкодушно забув про цю свою обовязкову відповідальність.

Суд не міг взяти під увагу оборони ред. Паліева в тім напрямі, що ці речі зачіпив ред. Целевич, отже він їх опублікував на відповідальність ред. Целевича, як „історію." Ці оповіщені ред. Паліевом здогадні факти, звязані з нелеґальною організацією, ще не є „історією" і про це ред. Паліїв мав відповідальний обовязок знати. По друге, ред. Целевич у своїй статті ніяких здогадних обставин з нелеґального життя, не оповіщених дотепер, не описував. Вкінці треба замітити, що статті ред. Паліева в їх частинах не були громадянською дозволеною критикою метод іншої політичної організації, зокрема в даним випадку нелеґальної УВО, бо ця частина статтей ніякої критики не містить, а тільки без ніякої конечности вмішує у справу і зачіпає особи поіменно, або цілі гурти й установи, в яких відразу можна ствердити конкретні особи. Все це моменти дуже обтяжуючі ред. Паліева. Не є ніякою облекшуючою обставиною для ред. Паліева те, що в однім місці стаття ред. Целевича була образлива для ред. Паліева. Річ у тім, що поголоску про здогадне присвоєння ред. Паліевом десяти дол. повторив ред. Тиктор ще в 1934 р., а за ним видрукувало це „Діло", отже вже в 1934 р. мав ред. Паліїв обовязок перевести вияснення цієї справи у громадянськім суді. Коли він цього не зробив, то не може покликуватися як на облекшуючий момент на те, що інші громадяни не мали у справі оборони його честі більшої обережности, ніж мав він її сам.

В цім стані річей мусів суд принятися як за справедливу накладену у постанові кару з тим, що припинення у членських правах не накладав суд тому, що вже Рада Товариства оправдано припинила його в членських правах від 19 березня — по день видачі нинішньої постанови.

III. Ред. Паліїв поставив вимогу, щоб суд притягнув до відповідальности авторів статтей у „Ділі" і „Новім Часі", що були відгомоном його IX. статті. Сего суд не міг зробити тому, що ці статті непідписані, отже за них відповідають лише „відповідальні редактори", які не є членами Т-ва Письменників і Журналістів і тимсамим не підлягають дисциплінарній процедурі Товариства.

Суд міг розглянути ці статті лиш обективно, не зачіпаючи самих авторів. У цій справі суд признав статтю „Діла" „На дні" за переступаючу права здорової журналістичної критики. Зате обі статті „Нового Часу", хоч декуди надто гостро висловлюють своє відношення до обективного змісту IX. статті ред. Паліева, то всеж не переступають меж оправданої оборони, яку спричинив сам ред. Паліїв супроти видавництва „Нового Часу" своєю засудженою IX статтею.

IV. При всебічнім розгляді цілої справи, звязаної з вище описаними статтями ред. Паліева, суд однодушно в того глибокого переконання, що не тільки ціла та полеміка не відповідала правилам журналістичної поведінки, але й причинялася до внутрішнього ослаблення громадянського життя. Тому суд в тої думки, що на будуче подібна полеміка не сміє в нас повторитися.

У Львові, дня 4. травня 1936 р.

М. Стахів, В. Софронів-Левицький,
Е. Храпливий, Л. Лепкий.

Рада Т-ва затверджує постанову Суду і накладає на ред. Паліева кару строгої догани і рішучої остороги; на ред. Володимира Целевича кару упімнення.

Львів, 14 травня 1936.

Роман Купчинський, голова.

Примітка Ред. „Нової Зорі":

Містимо присуд суду Товариства Письменників і Журналістів з трох причин:

1) Се перший у нашім публичнім житті докладно узасаднений присуд в справах між нашими журналістами, себто між „духовою елітою" української суспільности. Тому що він перший і тому що він докладно мотивований, будуть до нього часто заглядали. Тому нехай він буде також в річниках „Нової Зорі". Хоч думаємо, що е в нім помилки, то критикою його бодай тепер займатися не будемо просто з недостачі часу.

2) Сей присуд кидає цікаве світло не лише на головного секретара УНДА В. Целевича, але й на весь провід УНДА, бо на УНДО взагалі. Чому? Суд Т-ва Письменників і Журналістів ствердив у звязку з засудом виданим на Паліева, що посол УНДА і його головний секретар В. Целевич легкодушно видвигнув у пресі, а саме в „Ділі" з 7. 9. 1935 закид проти Д. Паліева, що він нібито допустився грошевої „зделки" в публичним грішм, а саме з 10 дол. Суд ствердив, що Целевич поступив так, хоч мав можливість переконатися, що сей закид кинений на Паліева неправдивий. Отже інакше

кажучи, суд ствердив, що В. Целевич легкодушно очорнив у пресі свого товариша. Під ствердженням того факту підписані чотири особи. З них тільки М. Стахів незалежний від УНДА, а три інші особи працюють віддавна в установах, де рішають ундисти. Отже коли вони не ухилилися від ствердження і підписання такої справи, то сталося се очевидно тому, бо вважали правдою те, що ствердили і то такою очевидною правдою, що можуть її оборонити навіть перед установами, в котрих рішають ундисти. Щож наступилоб по такім факті в кождій шануючій себе партії чи взагали організації? Річ ясна, що рішаючі члени організації, в котрій ствердженo такий публичний скандал з її видним членом, сказалиб до нього: „Як знаеш, ти займаеш в партії такі місця, що репрезентуеш її перед своїми й чужими. Коли ж тобі громадянським судовим вироком закинено і стверджено дуже погану річ, то тепер мусиш або уступити зі всіх своїх становищ, або доказати, що суд поробив щодо тебе неслушні ствердження. Іншого виходу з того скандалу нема. Коли не станеться одно або друге, тоді буде скомпромітований весь провід УНДА, бо свої й чужі показуватимуть на ундистів пальцями і питатимуть, як ми можемо такого чоловіка держати на становищі посла і ґенерального секретаря партії? Се мусілоб тяжко відбитися і на будучности партії і на опінії Українців взагалі, бо УНДО се найбільша партія між Українцями. Тому після УНДА оцінюють Українців взагалі. Отже або складай посольський мандат і уряд ґенерального секретаря, або докажи, що суд написав про тебе неправду. Се тимбільше мусить наступити, що вирок того суду оповістив також наш орган „Діло", і воно не додало від себе замітки, що сумніваеться в правдивости стверджень суду. Значить, нема іншого виходу як уступити або доказати неправдивість судових стверджень." — До сеї пори в УНДІ ніхто і пальцем не кивнув, щоб витягнути консеквенції з того, що сталося.

3) Колиб УНДО полишило цілу ту справу так як вона тепер є, тоді мусить се мати в будучности ось які наслідки: Підростаюче покоління матиме перед собою такий приклад, що вільно в українській пресі допуститися навіть такої річи як допустився Володимир Целевич і за те не тільки не усувають зі становищ, на яких репрезентуеться партію і націю, але ще та особа виставляе голові своеї партії публичне свідоцтво, що голова тої партії „кермуеться завжди правдою" (так Целевич свідчив про Мудрого в „Ділі"). Значить його ще уважають в УНДІ експертом (ундівської) моральности! Отже на будуче кождий ундівський молодець матиме повне право покликуватися на приклад Целевича, робити те саме, що він робить в публичнім життю і рівночасно вимагати навіть найвисших місць в суспільности. До того мусить дійти, коли ніхто не матиме відваги витягнути консеквенцій з прилюдно ствердженого злого діла чоловіка на репрезентативнім становищі. Наслідок того мусить бути загнивання суспільности і згодом повний розклад.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

ВІРА І НАУКА

Реферат інж. Володимира Зубрицького про відношення сучасної науки до віри виголошений на Загальних Зборах „Скали" 23. IV. 1936.

3) І дарма, що рос. большевизм або комунізм поставив собі ніби за ціль ущасливити людство: тут власне лежить ціха його антихристіянства; Тільки антихрист може ужити науки Христа до своїх негативних цілей — і тут ціла подібність і ціла діяметральність між Христовою та комуністичною наукою: Христос хоче ущасливити мене, тебе, кождого чоловіка з осібна, — большевизм хоче ущасливити „людство", а кождий чоловік як такий йому байдужий: його можна калічити, ломати, забивати, на ньому можна як на обекті „експериментувати", робити досвіди. Так, для Христа людина це субект (підмет), для комунізму людина це обект (предмет). І не вільно нам цього забувати, і хочаб як подібні були ці оба ідеали: вони подібні тільки в одній точці, щоб від цієї точки на цілу вічність розійтися.

Длятого від цього найголовнішого питання, по якого розвязанні розвяжуться всі прочі питання, кождий думаючий чоловік мусить зачати. В науці послідніх літ питання Бога стало головним питанням. Я прикладаю усіх зусиль, щоб у читальнях „Скали" всі досяги науки в цьому напрямі можливо як найбільш уприступнити. Подаю всі докази на скінчаємість вселенної, а саме з фізики, атомістики та астрономії.

Спираючись на І на ІІ термодинамічній засаді знаемо, що всім рухам і працям товаришить опір, тертя, себто страта тепла-енергії, що безповоротно втікає в окруження, в простір. Воно спричинюе стале, безупинне вирівнування температури вселенної. Знаемо, що рух, зміна наступае тільки тоді, коли є ріжниці температури між тілом в русі та між окруженням: отже коли через це втікання тепла в окруження наступить вирівнання ріжниць, тоді перестане всякий рух, всяка зміна у вселенній, тоді наступить смерть через т. зв. entropi'ю, себто однотемпературність. Світ отже помалу вмирае, кінчиться: а що кінчиться, мусіло зачатися. Отже мусіло мати початок, імпульс зпоза себе. А цим імпульсом всіх імпульсів для всего е Бог.

Другий доказ є з атомістики: первні розпадаються. За 8 міліярдів літ буде в цілій вселенній тільки половина урану, а за „n" міліярдів літ не буде вже ні урану, ні тору, ні раду: зникне цілих 10 первнів. Розкладні продукти втікають в формі лучів у простір: енергія розходиться безповоротно у вселенну.

На підставі появи космічних лучів треба догадуватися, що розпад первнів йде аж до посліднього первня, до водня. Енергія цих лучів така велика, що відповідае після обчислення тільки одній енергії: зударі електрона та протона, де ціла матерія счезае та на її місце появляеться енергія в формі блиску, отже в формі світляного луча. Се значить, що у вселенній наступае постепенна ліквідація матерії, постепенне счезання її: світ матеріяльний кінчаеться, отже матерія не вічна і не без початку. Згущення енергії в матерію на початку всесвіта мусіло наступити силою зовні. Бо не мож собі уявити сили меншої ніж сили всіх сил, щоб потрафила енергію з безконечного розрідження енергії у всесвіті, що наступить за міліярди літ, загустити знова в матерію: чорнило вилите до океану не можна ніякою земською силою назад спровадити з океану до фляшочки, а тут маемо всеж таки до діла з одною лиш маленькою каплиною в порівнанні до безміру вселенної.

Третій доказ се доказ з астрономії: світ наш, гейби миляна банька постійно росте, більшае. За якийсь час відійдуть від нашого астрономічного овиду найдальші мряковини і звізди. Вирівнання матерії у вселенній приспішуеться. Наш матеріяльний всесвіт після Einstein-Littere знаходиться на поверхні величезної еліпсоїди, якої форма все ще трирозмірна. Коли світ росте, кривина цієї поверхні зближаеться до 0 (зера) себто та еліпсоїда стане тільки двохрозмірною. При дальшому віддалюванні перейде в один простір, себто в математичне 0, себто в ідею, в думку, в Бога: себто в це, з чого всесвіт повстав.

Всі три кінцеві стани ймовірно припадуть на цей самий час: рівночасна переміна всієї матерії в енергію, вирівнання

ОСИП НАЗАРУК 48)

ROMA AETERNA

Вічний Рим—Апостольська Столиця

VII. В найбільшій церкві світа.

Таке вражіння мав я від того, що тут нараз отворилося перед моїми очима й від того, що воно викликало в моїм мозку.

А над тим всім покищо неупорядкованим відчуванням і думанням панувала одна, злегка жалібна і дивна думка, якої я ще в такій виразній формі ніколи не мав: Яка шкода, що очі людини такі малі й не можуть нараз впустити більше деяких вражінь. Такі ті вражіння були поважно милі від того, що я побачив в нутрі самої церкви св. Петра.

Бо ті „напираючі птиці" відразу показуються не грабіжними птицями, тільки дуже освоєними. А напирають вони на видця так, що немов валять з ніг, але напирають очевидно з прихильности й любови, — зовсім як ті птички, що їм мала дитинка постійно приносить зерно. І вони збігаються до неї та зі всіх сторін оточують її... Дійсно, дивне, миле й величаво-могутне вражіння маеться від першого погляду в нутро найбільшої святині християнства.

Та наперед одно розчарування, хоч воно зовсім не було для мене неприємне, бо переважували його позитивні й несподівано милі вражіння, — случай мабуть дуже рідкий при оглядании предметів, котрі в дійсности знаходимо меншими, ніж ми сподівалися.

Річ в тім, що я бачив, докладно оглядав й описав велику кольонську катедру над Реном, будовану тисячу років. І знав я, що вона має 7.360 квадратових метрів простору. І знав я також наперед, що церква св. Петра в Римі має 21.190 квадратових метрів простору, що в ній є 30 вівтарів, 290 вікон, 380 подоб (фіґур), 748 колюмн, знав я, що висота її серерущої нави при вході виносить 44 і пів м., ширина 26 метрів, поперечної нави 62 і пів м., а висота цілої церкви св. Петра 187 м., коли висота цілої кольонської катедри виносить тільки 132 м., а святої Софії в Царгороді тільки 110 м.

Все те я знав. І мимо того в моїм нутрі кольонська катедра над Реном була без порівнання висша від церкви св. Петра в Римі і навіть внутрі більша! Знав я і се, що ту злуду висоти, котра кидае своє вражіння також на довжину, викликае виключно стрілистий стиль готійський. І мимо того, що я напевно знав, що церква св. Петра в Римі значно висша і більша від кольонської катедри над Реном, я мав таки вражіння, що се неправда і був розчарований тим, що вона менша від кольонської катедри і чого доброго також від св. Стефана у Відні.

Та се уперте розчарування було відразу побите розчаруванням „ін плюс", позитивними враженнями, чи властиво чимсь таким, чого я взагалі не сподівався і навіть ніколи не припускав, що таке може бути. Та як вам се передати?

Отже оберу свої позитивні вражіння з церкви св. Петра в Римі коротко і загально так: На її вид внутрі опанувала все моє єство одна мила, вповні ясна думка чи почування, що дасться висказати в отсих словах: „Якже приємно жити на світі!" Розуміється, коли можна оглядати щось таке як церква св. Петра внутрі.

І чим довше вдивлятися внутро церкви св. Петра, чим дальше поступати в її глибину, тим се благодатне вражіння в ній більшае, кріпшае, робиться все миліше. І церква стає в очах все більша, все могутніша, — зовсім таксамо, як все миліше й дороще стає св. Письмо, коли вчитуватися в нього, не шукаючи в нім нічого іншого як тільки наближення до духа Божого.

Та може хто подумае собі, читаючи се: „Е, се містика, братчику! А ти скажи мені так, по простому, чому саме мав ти такі вражіння в тій церкві, розбери наперед оптичні вражіння свої, а тоді вже говори, що схочеш."

Нехай буде й так. Спробую.

Отже йдучи в глибину церкви св. Петра, спостерігав я передовсім глибину колюмн і філярів там, де в них пороблено ніші. Се назвавби я першим глибшим і докладніше означеним вражінням, що вбиваеться в тямку, коли посуватися в глибину тої церкви. Блиск кольорового мармору в великих вглибленнях великанських філярів імпонуе тою глибиною їх і немов говорить: Таке тут глибоке все, все, все.

А воно тільки відблиск глибокої душі одної-одинокої людини, що вдохновенна Богом служила Божому ділу. Душі св. Апостола Петра. (Далі буде).

всієї температури та переміна матерії трьохвимірної в одновимірну, екзистенцію. Тоді наступить конець всесвіта. А до нового його зродження, до нового згущення енергії в матерію, до нової інтеграції первнів, до нового створення ріжниць температурних та до нового танцю рухів, треба буде Сили всіх Сил, треба буде Бога, що вже раз започаткував світ. Чи сего схоче Бог, се питання може одиноко правдиво ненаукове, з якого можна сміло зрезигнувати.

Та не тільки в фізиці, але також в біології наступив зворот до релігійності. Щораз частіше починають озиватися голоси, що без vis vitalis, nisus formativus, життя не дасться пояснити. Не тільки в світі органічнім, але також у світі мертвім. Се знане, що майже всі тіла плинні при остуджуванні кристалізують. Чим дальше взад в історії нашої землі, тим вища температура. Отже треба приняти, що тривало це довгі міліони віків поки матерія — кажучи образово — здійснила свій сон про криштал, про цю чудову красу, що зветься симетрія. Бо кришталі симетричні, а це значить, що матерія укладається в певних просторових напрямах у спосіб зорганізований: але звідки в матерії, що складається з самих т. зв. анізотропних то є безнапрямних атомів, ця чудова засада симетрії, себто засада напрямів? У просторі як такому хіба не екзистує право, ліво, гора й діл. І тут ми змушені приняти якусь організаційну силу, якусь доцільність поступування.

Ця доцільність виступає далеко краще в світі органічному. Славний біольог, лавреат Нобля, Lloyd Morgan так пише в своїй книжці „Man, Life, Spirit: „...Власності атому, молекулу, кришталу не можуть бути виведені з власностей складників, що складаються на атом, молекул, криштал. Бо по певному точно означеному зложенні цих поодиноких складників, появляється нараз нова властивість, до тепер ані не предчувана, а саме в кришталі властивість симетрії, в атомі властивість своєрідної хемії. Це саме відноситься до світа органічного, а зокрема до нас людей: наші думки не можуть бути виведені з самих ціх характеристичних для самого тіла, що є збором атомів..." Цю здібність, що при даному зложенні поодиноких складників виступає нараз нова властивість, приписує він т. зв. emergens evolution і каже: „...ця повстаюча еволюція є від початку до кінця обявленням та діланням цього, що називається Божою ціллю..."

І так віджила знова в біольогії телеольогія, наука про доцільність у природі, цей ідеалістичний погляд батька модерної біольогії J. Miller'a. Перед його смертю найбільше гнобило його це, що його найліпший ученик Virchow, був переконаним матеріялістом. О як він бувби зрадів, колиб почув Virchowa на конґресі лікарів у Берліні в 1880 р. Коли Haeckel співав дитирамби на честь нового образу світа без душі, Virchow виголосив промову: „...Нині вважаю за суттєву часть тіла, в ньому існуючу силу, відмінну від всіх сил фізикальних, якій не вагаюся дати стару назву сили вітальної..." Вірхов бачив у мікроскопі, як білі тільця крови пожирають бактерії, як одні клітини кишок вибирають собі покарм, а другі відкидають: він бачив у цьому силу орґанізуючу, яку ніяк не можна вивести з самої матерії.

А другий ученик Мілера вславився своїм зрезиґнованим „ignorabimus" (не будемо знати). Du Bois Reymond не вірив, щоб розум людський без ласки релігії, без ласки містичної інтимності з метафізичним буттям, колинебудь зміг збагнути загадку природи. І нині оксфордський професор Sherington, лавреат Нобля, також тільки цею резиґнацією кінчає свій виклад на університеті в 1934 р. в Оксфорді: „...На питання, який є стосунок між мозком та умом, 60 літ тому фізіольог відповідав „ignorabimus" (не будемо знати); нині знаємо ще ліпше ніж тоді, як далеко ми від пізнання; — а щоб науковий дослід мав мати сенс, то прибуття до цілі мусить бути можливим... деякі з нас в це вірять — я в це не вірю..." Отже ситуація в науці стає ясна.

Клич ignorabimus, щораз частіше розлягається в світі науки, наука щораз більше тратить свою зарозумілість з дитячих літ.

До цього додамо, що в фізиці панує переконання про вільну волю. Отже „атмосфера теольогії," що тепер запанувала в науці, стає ще більше зрозуміла. Planck та Schrödinger, оба лавреати Нобля, кажуть так: „...найновіші висліди хвилевої механіки захитали традиційним детерміністичним поглядом у фізиці. Спір між детерміністами та індетерміністами — а ці останні в теперішнім стані науки мають серед фізиків більшість — на терені фізики тим цікавіший, що індетерміністи оперують аргументами стислими, а саме: формулою математичною та фактами досвідчальними..." Се значить, що сучасна наука узнає вільну волю.

Резиґнація науки щодо можливостей чисто наукових дістала свій вершок в засаді невизначальності Heisenberg'a. Він твердить та доказує — нині в науці засада ця загально обовязує, — що нам ніколи докладно не вдасться ствердити точно науково положення та рівночасно точно скорість електрона чи атому. Щоб знати точно положення атому, треба його насвітлити як найкоротшою хвилею світла: але тоді надаємо йому скорість, коли однак насвітлимо атом світлом довгохвилевим, вплинемо вправді на зміну його скорости далеко менше, але зате не вдасться нам устійнити точно його положення. Так в атомістиці треба зрезиґнувати з докладного знання положення та скорості, цих підставових даних для науки — бо самою нашою обсерваціею ми вже впливаємо на стан даного атому. Ignorabimus... Наука сама не вистарчає, ще треба правд релігійних, обявлених і висказаних містиками, поетами, людьми з ласкою Божою.

Jeans'ові, англійському астрономові, предсказує B. Russel, що він незабаром за свої майже теольогічні виводи у своїх книжках засяде між англійськими епископами — до писання пастирських листів... Загальне „ignorabimus", що ціхує більшість нинішніх науковців на всіх областях науки, ця майже теольогічна утеча науковців до обявлених правд, толкує цю ніби злобну заввагу матеріяліста Russel'a. Маю тут мале побажання: аби й наші доморослі Russel'і були хоч трохи його міри та посідали хоч частину його ерудиції, а тоді наші Jeans'и малиб бодай сатисфакцію певного рівня нашого з ними непорозуміння. Христос воскрес! (Оплески)

ЛИСТ

До Впов. П. Івана Ґутенберґа.

Переклад з італійського: **Spiritus asper: — Lettere ai morti. 1898.**

З приводу вистави катол. преси.

Діялося це 1553 р. в ночі. Оскільки не помиляюся, була це північ бурлива і лячна, просто таємнича; одна з тих ночей, що в ній ваші земляки, поети, виходять шукати потрясаючих натхнінь між могилами, що отвираються, й трупами, що заводять танки, а пусті дівчата з своїми любасами - кістяками чвалають і чвалають на карих конях без пуття...

Ви тої ночі самі самісенькі в своїй печатні працювали над зложенням металевими черенками першої Вашої книжки. Аж тут не знати звідки й яким способом став перед Вами сатана. Се був один з тих звичайних чортів, з родини Мефістофеля. Убраний в червону сукману, з чорною борідкою, пристойний, з вистаючими висками, зі стягненими бровами, саркастично уложеними устами й двома ріжками, більше принадними як відстрашуючими.

„Ось моя рука, приятелю — сказав він протягаючи свою руку — ось моя рука; ми від тепер други й товариші на ціле життя. Чому? Це ти добре знаєш. Тим твоїм предивним винаходом печатання металевими, рухомими черенками, зробимо золотий інтерес на людських душах.

„Бож слухай, досі до моєї розпорядимости я не мав більше, як нечисленну піхоту сімох головних гріхів. Правду кажучи, незлі вони жовніри, та лиш до малих сутичок і двобоїв. Та що це! Тепер уже змінимо тактику й підемо до отвертого наступу. Печатня стане від нині моїм ґенеральним штабом...

„Ворог буде поширяти буллі, енцикліки, екскомуніки, катехізми; а ми еретичні книжки, безстидні романи, погані книжки й брехливі часописи. Тим робом, себ-то зброєю металевої азбуки, просто знищимо три найбільше ненависні й зненавиджені тиранії; а саме: тиранію Бога, короля й здорового вродженого змислу.

„Так покажемо тому ідіотові, що зветься чоловік, що саме значить наука, поступ і свобода. Розуміється, ми це беремо — (тут сатана значучо прижмурив око) — в нашім розумінні й у нашім значінні й для нашого хісна. Пресою ми будемо послугуватися як штучними огнями, що осліплюють, а не просвічують.

„Бо, правду кажучи, на початку ціла та справа з яблоком пізнання вдалася мені лиш на половину. Тільки зачало ділати, появився лікар. Це була, так сказатиб, лиш нестравна грушка. Аж тепер приготовимо іншу, вже зі стрихніною і нехай рятується, хто може.

„Це подамо в формі задрукованого паперу в руки старців і молоді, як подушочку для дітей і до кімнати женихів. Лож, зіпсуття і згіршення поширяться неначе пошесть, поки крок за кроком не зігне все. А я розуміється збиратиму сміття."

* * *

Ви, Дорогий Пане Ґутенберґу, перелякані такою балаканиною сатани, ледви прийшли до себе з остовпіння. Ви зробили знак св. хреста й сатана зник.

Та не зникли Ваші сумніви чесного чоловіка і скрупули католика, бож не було воно пусте це розумування діявола. Мало що бракувало, й Ви булиб кинули в нього всі вже зложені черенки.

Та Бог не допустив. Ото нараз Ваша кімната наповнилася ясним світлом, що спливало з блискучих легких крил і чистенька, біленька постать Ангела заясніла перед Вами. Ви онімілі припали побожно на коліна до його стіп, а він так промовив до Вас своїм милозвучним голосом:

„Не бійтеся, Іване Ґутенберґу, й не попадайте в зневіру, а радше візьміть під увагу все добро, що принесе людям печатня. Ось вона світитиме серед темряви, просвітить сліпих, а видючих розрадує. Завдяки печати треватимуть відгомін духа, вискази праведника, поради мудрця, думки фільософа, спів поета і крик мученика. Слово, що тепер пливе з уст, жиє звуком і губиться в усі, буде мати знак, що його увіковічнить, форму, що його задержить, силу, що його закріпить."

Тут Ангел замовк, усміхнувся, розіпняв крила й вилетів, лишаючи по собі милу вонь і лагідний блиск у Вашій кімнаті.

А Ви, Дорогий Пане Ґутенберґу, вправді заспокоєні та не переконані роздумували й вагалися дальше: Хто во істину має слушність? Сатана чи Ангел?

Сталося. Завдяки Вашим заслугам і Вашому ділу, — існує печатня. І ми по 343 роках від тої памятної ночі 1553 р. — ми дальше важимо й застановляємося: Як воно по правді є, хто має слушність? Сатана чи Ангел?

Переклав о. Т. Г.

Рим, дня 12. 5. 1936. В день отворення Світової Вистави Католицької Преси у Ватикані.

Комунікат

Товариства взаїмних обезпечень „Дністер“ у Львові.

Від кількох літ Товариство взаїмних обезпечень „Дністер“ у Львові було змушене замикати свої білянси більшими або меншими недоборами, не вважаючи на зниження своїх адміністраційних коштів до найдальших границь. Причиною цього невідрадного стану була нерентовність обезпечування тих будинків, які підлягають примусові обезпечення від огню. Бо хоч кожного року збільшалася скількість тих обезпечень пересічно о 20 тисяч поліс річно, то однак з причини безнастанних обнижок оціночних вартостей через Повшехни Заклад Убезпечень Взаемних (ПЗУВ), до яких згідно з законом мусів застосуватися також „Дністер“, сума премій кождого року не збільшалася рівнобіжно з приростом обезпечень та навіть не стояла на тій самій висоті, а навпаки, зменшувалася. У відношенні до передвоєнних часів, через конкуренцію ПЗУВ, премія за ті обезпечення обнижилася о 66%, а з такою низькою премією ніяке приватне товариство не може розвиватися, тимбільше, що мусить платити ще аґенційну провізію, якої не платить ПЗУВ, та не побирає відсотків проволоки і екзекуційних коштів, які знову збільшують приходи ПЗУВ. Висоту премії при того роду обезпеченнях обнижено до такої міри, що кожде новоприєднане обезпечення при пересічній шкодовости і пересічних адміністраційних коштах, побільшувало втрату „Дністра“. Переведені знову спроби Т-ва підвищити премію в дуже малій мірі, стрінулися з найбільшим спротивом членів.

З уваги на те впродовж останніх двох літ Т-во старалося залишити ведення цих нерентовних обезпечень, а збільшити натомість скількість тих добровільних обезпечень, при яких є нормальна премія і які можуть запевнити Т-ву правильний розвій. Завдяки заходам і стараннями Української Парляментарної Репрезентації в цій справі, удалося однак „Дністрові“ задержати ці обезпечення в такій формі, що не тільки ті будинки, які були дотепер обезпечені на 1/3 частину в „Дністрі“, але також і всі инші будинки з трох східно-галицьких воєвідств будуть обезпечені в „Дністрі“ у формі реасекурації. Це уможливить „Дністрові“ зменшити значно адміністраційні кошти і через те уникнути в слідуючих роках білянсових страт.

Всі инші т. зв. добровільні обезпечення від огню, це є обезпечення будинків, які не підлягають примусові обезпечення від огню, як невикінчені будинки в будові аж до їх викінчення і уживання, фабрики і фабричні будинки, більші млини водні, турбінові і машинові, цегольні, будинки провізоричні до часового вжитку, будинки в яких міститься театральна саля (кіно), якщо дотична саля займає бодай половину будинку (напр. салі читалень), а дальше всякого роду рухомости як хатню обстанову, господарське приладдя, урядження церков, канцелярій і бюр, товарі в крамницях і складах, живий інвентар, збіжжа й пашу, — приймає Товариство „Дністер“ дальше до безпосереднього обезпечення від огню, як також переводить під найкориснішими умовами обезпечення від крадежі з вломом всякого роду рухомостей.

Подаючи повище до відома, маємо повну надію, що всі дотеперішні члени „Дністра“ задержать дальше своє членство в одинокому українському обезпеченевому Товаристві, обезпечуючи безпосередно поголовно в „Дністрі“ чи то свої будинки, що не підлягають примусові обезпеченню, чи то всякого роду рухомости так від огню як і від крадежі з вломом.

Вкінці завначується, що справа вище представленої реорганізації Товариства взаїмних обезпечень „Дністер“ не має ніякого відношення до Кооперативного Банку „Дністер“ як окремої самостійної установи, що з року на рік розвивається якнайкраще і замикає свої річні рахунки постійною поважною надвишкою (в останньому 1935 р. сумою зл. 26.056'17 чистого зиску).

Львів, дня 14 травня 1936 р.

За Надзірну Раду: Остап Луцький вр., Др. Кость Левицький в. р. — За Дирекцію: Володимир Децикевич вр., Ярослав Колтунюк вр.

(В українській пресі появилася остра критика умови „Дністра“ з ПЗУВ. На неї появиться правдоподібне ширша відповідь „Дністра“. Зміст закидів і оборони подамо в свій час. — Редакція „Нової Зорі“).

Покажчик змісту

перших девятьох річників „Нової Зорі“*).

ЛІТЕРАТУРНЕ ЖИТТЯ:

К.: „До Европи“ /хвильовизм/ 153 Ѳ І. Кревецький: Чи хочемо повної культурної ізоляції /від польського письменства/ 185 Ѳ Др. О. Назарук: Про сучасну укр. літературу. Відповідь на анкету „Нового Часу“: „Чому Ви стали письменником“? 189 Ѳ На маргінесі нашого літературного життя Н 194 Ѳ Свята й література у Франції Н 204-5 Ѳ Літературні фальсифікати 215 Ѳ З найновіших плягіятів 215 Ѳ Що зробив один гімназійний учитель /які твори польського письменства пригожі для шкіл/ Н 216 Ѳ К.: Культ Шевченка в Галичині. Сумерк і причина 118 Ѳ „Лопай что лают!“ Н 226 Ѳ Помер найбільший чеський поет /Оттокар Бжезіна/ Н 227 Ѳ Література України, Білоруси і Грузії в освітленні чрезвичайки 236 Ѳ Світовий зїзд письменників Н 238 Ѳ До характеристики письменників і письменниць Н 240 Ѳ /Станіслав Шпотаньский/: Характеристика польської суспільности /познанців/ 245 Ѳ А. Ч.: У них а в нас /Утворення Акад. Польської Літератури/ 248 Ѳ З Французької Академії Літератури Н 249 Ѳ Повість Ремарка — заборонена в Америці Н 259 Ѳ Суспільність і література Н 274 Ѳ Вплив великої війни на літературу Н 284 Ѳ Славні англ. письменники приймають католицизм Н 295 Ѳ Дар катол. поетки /Ундсет/ Н 298 Ѳ Святочні нагороди літератам Н 301 Ѳ Католицьке літературне т-во в Англії Н 314 Ѳ Французький письменник /Барбюс про Г. П. У./ Н 356 Ѳ Причини навернення англійської письменниці Н 378 Ѳ Др. Ф. С.: Світова література по гебрейськи 386 Ѳ Сінклер Левіс про літературу в Америці Н 402 Ѳ Кара Божа наближається. Як її бачить жидівський письменник Шалом Аш Н 410 Ѳ Трагедія визначних Білорусинів Ігнатовського й Купали/ Н 414 Ѳ Польська література на большев. індексі Н 414 Ѳ /А. Мілюкова/: Селяни про письменників /у СССР/ 423, 425 Ѳ А. Ч.: На тлі польсько-українського зближення. Виклад М. Рудницького про українську літературу 429, — Про українську літературу 431, 433 Ѳ Перша літературна премія для жінок Н 448 Ѳ Помер визначний католицький письменник /Франц Гервіг/ Н 469 Ѳ Ювилей чеського письменника /А. Їраска/ Н 473 Ѳ Поворот М. Яцкова до української літератури Н 476 ѲРадіо й література Н 476 Ѳ „Ди Голден Стар оф Галич“ Н 482 Ѳ Зїзд католицьких письменників /у Варшаві/ Н 502 Ѳ Руїна письменства в Німеччині Н 510 Ѳ З римського гумору Н 529 Ѳ І. Л.: Розвій ліберальних засад у російських письменників Н 537 Ѳ /Олександер Мох/: Що таке „Культзвязок“? З приводу розстрілу б. конзуля Юрія Лапчинського 566 Ѳ Чи Міцкевича отроєно Н 567 Ѳ Моріс Метерлінк Н 573 Ѳ В Ужгороді /Збори Т-ва укр. письм. і журнал./ Н 585 Ѳ /Арамісе/: Зза червоного кордону Н 585 Ѳ За катол. літературу в Польщі /Др. О. Батталія в „Ді Цайт“/ Н 589 Ѳ З листів до Редакції. Мр Є. Ю. Пеленський /у справі „Словника зах. укр. письменників“/ Н 599 Ѳ Літературні новини Н 601 Ѳ Новелі на почтових картках Н 603 Ѳ Святочна Академія з приводу 60-ліття Б. Лепкого Н 610 Ѳ Літературний конкурс /на роман про большевизм/ Н 618 Ѳ А. Ч.: Посмертна згадка. † Др. Осип Турянський Н 622 Ѳ Смерть Миколи Хвильового Н 634 Ѳ Таємниця смерти Хвильового Н 635 Ѳ Олександер Мох: Відкриття „Критики“ 635 Ѳ Памяти о. Ом. Огоновського Н 641 Ѳ Др. С. Г.: „Швейк“ по українськи Н 642 Ѳ О. Фридрих Мукерман Т. І. /скінчив 50 літ життя/ Н 668 Ѳ Котрих письменників спалити... /анкета „Вю“/ Н 681 Ѳ З Університету. Перший виклад д-ра Іляр. Свєнціцкого 691 Ѳ Памяти Ом. Огоновського /в НТШ./ Н 691 Ѳ Велика втрата. † Володимир Леонтович Н 695 Ѳ В Стирії /помер Я. Вассерман/ Н 700 Ѳ Помер Герман Багр Н 703 Ѳ Новини скандинавського письменства Н 704 Ѳ Новий спосіб оцінки книжок Н 709 Ѳ Щоденник бл. п. о. Зайпля Н 717 Ѳ Помер Хаїм Нахман Бялік Н 748 Ѳ За націоналістичні ухили Н 789 Ѳ З приводу 100-ліття народин Ю. Федьковича Н 793.

XII. МИСТЕЦТВА.

Архітектура — Малярство — Різьба — Народня творчість. — Катедра св. Юра у Львові. Нова праця про її будову й архітектуру 236 Ѳ Олена Ковалевська: Укр. барок 768 Ѳ Іконопись Галицької України XV—XVI вв. 181 Ѳ Цінна книжка про іконопись /Піотровскій „Русская икона“/ Н 284 Ѳ Наша культура в Польщі /фрески в Сандомирі/ Н 148 Ѳ Сергій Васильківський Н 268 Ѳ Ілля Репін 268 Ѳ Вітражі проф. Холодного Н 269 Ѳ Українські мистецькі виставки в 1929 р. Ф 269 Ѳ А. Ч.: „Божі іскри“ у Львові /вистава гуцульського мистецтва/ 319 Ѳ Організація катол. малярів у Голяндії Н 388 Ѳ о. Др. Йосиф Застирець: Про наших письменників і малярів. Що вони повинні творити й малювати 402 Ѳ М/икола/ П/асіка/: Вистава „Укр. Народного Мистецтва“ Ф 411 Ѳ П/асіка/: Вистава народнього мистецтва в гімназії СС. Василіянок у Львові 468 Ѳ „Незалежне мистецтво“ 481 Ѳ А. Ч.: Три знаки часу. З приводу вистави АНУМ 493 Ѳ —: Нові напрями в мистецтві 498 Ѳ Іван Труш випродує картини Н 538 Ѳ /Іван Дурбак/: Українська графіка. Відкриття її вистави у Львові 541, 542, —: Український exlibris на виставі укр. графіки у Львові 543 Ѳ Видець: Сучасні українські графіки 553 Ѳ Дві вистави /килимів і творів новоч. мистецтва/ в Національнім Музеї Р 575 Ѳ Релігійне мистецтво. Що про нього каже Св. Отець Пій XI Н 586 Ѳ Вистава образів укр. малярів Н 592 Ѳ Ігор: З мистецтва. Вистава образів укр. малярів у Львові 599 Ѳ Мандрівна вистава укр. маляства Н 604 Ѳ І. І.: Укр. графіка на виставі У. Н. І. в Берліні 614 Ѳ Карби. Мистецький збірник 1933 р. /В. Б./ Р 614 Ѳ Вистава вишивок Н 619 Ѳ З мистецтва. Українсько-франко-італійська вистава образів у Львові Н 613 Ѳ Б. І.: Вистава паризьких малярів у Львові 618 Ѳ І. Рошкевич: Українсько-французько-італійська вистава образів у Львові 622 Ѳ Олена Кульчицька: Ювилейна вистава її образів у Львові 625 Ѳ І. Рошкевич: Вистава малюнків і гравюр Олени Кульчицької 630 Ѳ Виполажа картин арт. Івана Труша Н 634 Ѳ Гуцульське мистецтво Н 643 Ѳ І. С.: Вистава Асоціяції Незал. Українських Мистців 702 Ѳ І. С.: Вистава образів Льва Геца 710 Ѳ Степан Луцик: АНУМ — без „ореолу“ 714 Ѳ І. С. і А. Б.: Олександер Ляшенко. Укр. маляр Орієнту і подорожник 728 Ѳ Також критик Ляшенка/ Н 729 Ѳ Вистава образів О. Ляшенка /продовжена/ Н 731 Ѳ П. /К-ць/: Укр. кераміка. Розмова з мистцем С. Литвиненком 752 Ѳ А. Ч.: Вистава пластики підчас Укр. Жіночого Конгресу 754 Ѳ А. Ч.: Вистава образів сучасних укр. малярів 779 Ѳ Вистава Анум 795.

Спів і музика. /Др/ Борис Кудрик: Й. С. Бах і укр. суспільність 115, —: З нашої естради Ф 129-130, —: Георг Фридрих Гендель 137, —: Концерт М. Менщінського у Львові Ф 143, —: За „галицько-укр. Байрайт“ 147, —: Вечір чеської музики в Муз. Інст. ім. Лисенка 151, —: Франц Шуберт Ф 165. 166. 168, 169. —: Концерт С. Крушельницької Ф 174, —: Анаголь Вахнянин 183, —: З концертової салі Ф 227, —: Новий коннертний виступ Любки Колессівної Ф 231, —: Любка Колессівна (З концертової салі) Ф 223, —: Перший наш хор в Галичині 235 Ѳ Збірка автографів галицьких композиторів Н 183 о. Северин Сапрун: Церковний спів у школі 228 Ѳ Др. Филарет Колесса: Народні пісні з Гал. Лемківщини. (К.) Р 248 Ѳ Зіґфрід Вагнер Н 362 Ѳ А. Ч.: Нові напрями в мистецтві. Атоналізм в музиці 499 Ѳ В справі церковної музики /право авторської власности а ц. м./ Н 523 Ѳ Концерт „Просвіти“ Н 595 Ѳ Мельоман: Концерт Сальомеї Крушельницької Н 547, —: З музичного життя концерт „Бояна“ й „Сурми“ 597 Ѳ Укр. опера в Америці Н 600 Ѳ Концерт в память 20-их роковин смерти М. Лисенка Р 608 Ѳ О. Д.: Служба Божа в радію, укладу о. И. Кишакевича Рз 625 Ѳ Громадянин: Про музичні студії 659 Ѳ В київській опері Н 691 Ѳ І. С.: Релігійні концерти у Відні 726 Ѳ Св. Отець про сучасну музику Н 767 Ѳ Перший фестіваль укр. трубних орхестр у Львові 775.

Драма й театр. „Гамлет“ Шекспіра у Львові Н 124 /А. Moissi/ Н 126 Ѳ За катол. театр в Англії Н 282 Ѳ Ратуймо наш живий театр! 308 Ѳ о. Гр. Фуканьчик: Що діється в краю /театр Карабіневича в Ліську/ Д 327, Панас Карабіневич: З листів до Редакції 332 Ѳ Гнати таких „артистів“! /Гриць Чарів та „Концерт Живого Слова“/ Н 367 Ѳ о. Др. В. Бабин: На маргінесі нашого театру 391 Ѳ Гостина Укр. Театру у Львові Н 587 Ѳ І. Д/урбак/: З нашого театру Р 589 Ѳ Театр /осібний відділ/ 605 Ѳ Арамісе: „Магія“ Джілберт К. Честертена /в „Театрі Ріжнородностей“ у Львові/ 605 Помер М. Садовський Н 609 Ѳ І. Д/урбак/: Укр. Театр ім. Тобілевича у Львові /„Роксі“ — „Мікадо“/ 605, —: /„Боярня“ — „Мотря“/ 606 Ѳ Львівська Мистецька Сценка „Богема“ Н 606, 617 Ѳ „Жабуриння“ музична комедія на 6 картин Меріям - Лужницького, музика В. Балтаровича Н 608, 620 Ѳ І. С.: З нашого театру /„Подружжа в двох помешканнях“ Меріяма-Лужницького й А. Балтаровича/ 738 Ѳ Арамісе: „Акорди“ Меріяма-Лужницького 788 Ѳ Батурин /в „Укр. Театрі“ у Львові/ Рз 666 Ѳ Викинули з театру Л. Курбаса Н 677 Ѳ Кооп. „Український Театр“. Її Надзвичайні Загальні Збори 692 Ѳ Арамісе: Театральні новини /Честертен. — Чоловік, що був Четвергом/ 709 Ѳ Старий театральний рецензент: Наш Театр в Галичині й укр. духовенство 720, 721 Ѳ І. С.: „Passionsspiel“. Театральна новина у Відні 723, —: Пасхальна драма. Укр. „Обераммергав“ в Городку /Я./ 725

*) Гл. „Нова Зоря“ чч. 799, 829, 843, 845, 847, 849, 851, 855, 857, 859, 861, 863, 865, 867, 869, 873, 920, 922, 924, 927, 934.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець визначив зібрання тайного консистору на день 15 червня с. р., а прилюдного консистору на 18 червня с. р. На тім консисторі одержать кардинальські капелюхи кард. Мармаджі, апостольський пронунцій у Варшаві, кард. Маліоне, апост. пронунцій в Парижі, кард. Тедешіні, апост. пронунцій в Мадриті й кард. Сібілія, апост. пронунцій у Відні. Рівночасно Св. Отець іменує нових кардиналів: пралата І. Меркаті, префекта ватиканської бібліотеки, і пралата Е. Тіссерана, заступника префекта тої бібліотеки. (КАП).

Конґреґацію Католицької Акції мають покликати до життя. Її завданням було опікуватися Катол. Акцією в цілім світі. Префектом Конґреґації має стати сам Св. Отець. Таку вістку приніс з Риму „Католик Таймс".

Архиепископа Руану таки суспендовано. Свята Конґреґація Соборів іменувала о. І. Шаллєта апостольським адміністратором дієцезії Руан „sede vacante". Він вже обняв те становище.

Проти коедукації в школах виступив львівський римо-катол. архидієцезальний Інститут Католицької Акції. Він написав письмо в тій справі до Куратории Львівської Шкільної Округи.

Новий костел посвячено в Винограді пов. Товмач. Вибудував його власник дібр Ян Пінтергофер.

Засудили римо - катол. священика Сівка в Каліші за те, що він підчас проповіди мав сказати отсі слова: „Польщею правлять масони й Жиди. Чесних громадян запроторюють до вязниць або висилають до Берези Картузької, де вони мучаться фізично й морально, а злодіїв і дефравдантів пускають на волю, щоб пізніше робили тесаме." Свящ. Сівка засуджено на 7 днів арешту і 10 зл. гривни.

В Кремянці в днях 23—26 серпня с. р. відбудеться пастирський зїзд православного духовенства волинської дієцезії.

Міжнародний конґрес катол. лікарів відбудеться в днях 28. V. — 2. VI. с. р. у Відні. Досі зголосилося дуже богато учасників з усіх сторін світа.

В м. Фонтенебльо в кармелітанськім монастирі відбувся міжнародний конґрес психольоґії релігії у прияві представників католицьких університетів, фільософів, лікарів і письменників. Конґрес розглянув м. ін. питання стиґматизації, зокрема означення точних метод, якими треба користуватися при оцінці всяких незвичайних явищ, беручи під увагу наукові дані, які осягнула новітня медицина та психольоґія і в згоді з тезами католицької теольоґії.

„Хрест і плуг", новий орґан англійських католиків, почав виходити в Лондоні. Він пропаґує осаджування частини міського населення на ріллі, щоб вирвати людей зпід шкідливого впливу великих міст.

Італійська влада в Абісинії приказала апостольському вікарієви Жаросо опустити Абісинію. Апост. вікарій має 82 роки. Він прибув до Абісинії 50 літ тому й займався місійною працею. В Гаррарі заложив він лічницю. Там знайшло захист богато прокажених. Жаросо мав велику популярність в Абісинії. Цісар Гайле Селясіе цінив його дуже високо.

В східній Абісинії вбили німецького місіонаря Міллєра.

Американська місія в Пондс Инлеті се найдальше на північ висунена місійна пляцівка. Вона дуже далека від осередків цивілізації. Там панує ніч від 16 жовтня до 13 лютого. Літо триває там тільки 2 місяці. Тоді на кущах показуються маленькі листки і скоро вянуть. 7 років тому прибули туди ОО. Обляти. Ескімоси тоді не мали поняття про християнську віру. Завдяки місіонарям Христова віра поширилася й далеко на півночі.

Католиків у світі було в 1750 році 100 міл., 1830 р. 150 міл., 1888 р. 250 міл., 1903 р. 300 міл., 1932 р. 350 міл. Тепер всіх католиків у світі є понад 400 міліонів.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРО РОЗВЯЗАННЯ СОЙМУ і сенату появляється щораз більше вістей у столичній пресі. Нові вибори мали б відбутися на підставі зміненої виборчої ординації.

ПРОТИКОМУНІСТИЧНА НАРАДА Українців відбулася на днях у Сколім. На нараді було поверх 250 учасників. Ред. Волинець Степан зі Львова виголосив реферат п. з. „Конечність боротьби з комуністичною небезпекою, що загрожує українському народові". Після реферату була дискусія.

ПРЕМІЄР І МІНІСТР ВНУТРІШНИХ СПРАВ ґен. Славой Складковский приїхав несподівано до староства в Ловічу, та не застав старости в бюрі. Коли ніхто з урядників не міг сказати, де є староста, премієр завісив старосту в урядуванню.

ПРОТИКОМУНІСТИЧНА ДЕМОНСТРАЦІЯ відбулася у Львові 19 с. м. Її зорґанізували християнські Звйонзкі Роботніче. Похід тривав недовго.

В ЛУЦЬКУ відбулося зібрання польських діячів під проводом волинського воєводи Юзефского. Вирішено основати товариство „Звдноченє Польскей Місії Політичней на Волині." Товариство має координувати працю всіх польських товариств на Волині.

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ відбуваються численні комуністичні віча. В них беруть масово участь також безпартійні і члени соціял-демократичної партії. В резолюціях домагаються утворення „Народного Фронту".

В АВСТРІЇ правительство рішило відібрати зброю всім піввійськовим орґанізаціям, бо недавно впроваджено там загальну військову службу.

Б. НІМЕЦЬКИЙ КРОНПРИНЦ вислав ґратуляційну депешу до Муссолінія з приводу італійської побіди в Абісинії. За те дістав догану від проводу націонал-соціялістичної партії. Німецька преса дістала приказ від мін. Ґеббельса, щоб не печатала депеші.

НІМЕЦЬКИЙ ЛІТАК типу „Юнкерс" літав недавно над французькими укріпленнями коло міста Мобиж в північній Франції.

МУССОЛІНІ приняв на послуханню князя Штаремберґа, бувшого австрійського віцеканцлєра і начальника Гаймвери. Розмова тривала 2 години.

ІТАЛІЙСЬКІ ВЛАСТИ видалили з Абісинії чужоземних журналістів: кореспондента англійської ґазети „Таймс", кореспондента французької аґенції Аваса й ін.

ФРАНЦУЗЬКІ МОНАРХІСТИ урядили велике віче в Парижі. Дійшло до бійки з поліцією. Було кількадесять ранених. Поліція увязнила кількадесять монархістів.

ФРАНЦУЗЬКІ КОМБАТАНТИ вислали лист до німецьких комбатантів. В нім сказано м. і.: Ми повинні спільно навчити наші народи вирозуміння та піддержувати в них добру волю до порозуміння. Воно повинно наступити на площині пошани аспірацій та інтересів обох народів.

В ЕСПАНІЇ збунтувалися два полки кавалєрії в м. Алькаля і Генарес. Причина бунту та, що правительство хотіло перенести ті полки до інших ґарнізонів. В звязку з бунтом увязнено 43 офіцирів за фашистівські симпатії.

ГРЕЦЬКА КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ видала відозву. В ній домагається уступлення грецького правительства в звязку з заворушеннями в північній Греції.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ПРЕМІЄР Болдвин заявив на великім вічу в м. Елберт Гол м. і.: Ідеали Союзу Народів дальше становлять ціль англійської закордонної політики. Вона складається з двох частей: безпеки всеї британської території і світового миру.

ПРОПАЛА ДИПЛЬОМАТИЧНА ВАЛІЗА, котру вислав англійський посол з Аддіс Абеби до британського консуля в Джібутті.

В ІРЛЯНДІЇ оповістили декрет президента де Валєри про скасування сенату. В сенаті мала більшість консервативна партія. Вона бажала згоди з Анґлією.

ПРЕЗИДЕНТ РОСВЕЛТ підписав декрет про військові кредити для американської армії в сумі 472.450.000 долярів (коло півтретя міліярда злотих). Се найбільша сума, яку дотепер Злучені Держави Півн. Америки видали на армію підчас мира.

В БОЛІВІЇ (Полуднева Америка) відбувся чергозий переворот. Ґарнізон столиці прилучився до страйкуючих робітників і примусив президента Сорцана уступити. Владу має обняти полковник Торо.

ТРИ ҐРУПИ УЗБРОЄНИХ ЯПОНЦІВ наблизилися до совітської границі в Манджурії й острілювали з машинових крісів совітську пограничну сторожу. Вона вицофалася.

ЯПОНСЬКИЙ МІНІСТР ВІЙНИ заявив, що недопустить до того, аби військові мішалися до політики.

НОВИНКИ

Горяче літо віщують учені природники: бо шпаки, що будують свої ґнізда звичайно високо, с. р. почали звивати їх дуже низько над землею. Се має бути певний знак горячого літа. Побачимо...

„Українська Порадня для вибору звання" у Львові влаштовує цикль рефератів для всіх, що шукають інформацій у справі вибору звання. Виклади відбуваються від 22. V. до 30. V. щоденно крім неділі в годинах від 6 до 7 вечером у школі при вул. Мохнацького ч. 12.

У Львові відбуваються вже процеси за відомі квітневі заворушення.

Страйк будівельних робітників у Львові затягається. Переговори між представниками робітництва і працедавців під проводом урядових делеґатів з Варшави стоять покищо на мертвій точці. Страйкарі держаться солідарно і страйкова ситуація загострюється.

За їзду кінними дорожками у Львові платиться тепер так: за їзду в місті парокінною дорожкою в день і в ночі 1·20 зл., однокінною 0·80 зл. За їзду до і від двірців з пакунками парокінною 2·50 зл., однокінною 2 зл. За їзду з кождого місця на периферії парокінною 3 зл., однокінною 2·40 зл., на Високий Замок, Східні Торги, Погулянку, Личаківський парк і Ґабрієлівку парокінною 2 зл., однокінною 1·50 зл.

Зїзд делеґатів міст у справі виконування будівельного нагляду відбувся у Львові. В зїзді взяло участь 50 делеґатів з ріжних воєвідств.

Стрілецьке торжество в звязку з відкриттям вистави УСС відбулося в Тернополі 17 травня. Воно почалося в 12 год. вполудне панахидою за поляглих УСС і УҐА. Потім відбулося відкриття вистави в салях „Української Бесіди". Голова виставового комітету др Н. Ґірняк привитав ґен. Тарнавського та зібраних ґостей. Ред. Р. Купчинський виголосив промову про стрілецьку леґенду, після чого ґен. Тарнавський перетяв стяжку на знак відкриття вистави. Вечером в салі „Міщанського Брацтва" відбулася академія. На її програму зложилися: кілька точок музичних, вокальних, деклямація та промова дра В. Старосольського про стрілецьку пісню, її ґенезу і значіння для молодого покоління. По академії уряджено комерс в домівці фабрики туток „Будучність".

Шлюб Лебедя з Гнатківською відбувся у варшавській вязничній каплиці. Звінчав їх вязничний капелян о. др Кладочний.

Вийшов на волю з вязниці в Равічі м-р Мирон Богун, засуджений у 1934 р. на 7 літ вязниці.

Гумор. — Пане добродію, я прийшов до вас по довг. — Добре. А в якій валюті хочете: в долярах чи злотих? — Мені все одно. Тут нема ніякої ріжниці. — Чому ні. Як хочете в долярах, то не дістанете ані цента. А як хочете в злотих, то не дістанете ані ґроша.

Від травня до осени триває тяжкий час для газет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

На горяче жерело натрафили в Городенці підчас робіт при будові пливальні. Справою заінтересувалися вчені.

Державний тартак урухомили на днях в Микуличині пов. Надвірна. В нім знайшло працю 100 безробітних.

В Бистриці костопільського повіту вогонь знищив 97 господарств. Згоріло 37 мешкальних домів і 87 господарських будинків. Страти виносять понад 100 тисяч зл.

В повістевім конкурсі, що його оповістила видавнича спілка „Ксьонжніца Атляс", другу надгороду в сумі 1.500 зл. одержала Ганна Малєвска за повість „Зелізна корона". Першої надгороди не признано нікому.

ПРОДАМ уділи „Черча" по зниженій ціні: Лехицька, Sanok, ul. Niecała 4. 57-1—2.

Загальні Збори Т-ва „Музей Визвольної Боротьби України" в Празі відбулись 30 квітня с. р. Зборами проводив голова т-ва проф. Смаль Стоцький. Звіт Управи подав проф. С. Сірополко. Головніші справи, якими займалася управа продовж звітового року, були отсі: орґанізація академії з приводу 10-ліття Т-ва, видавання „Вістей", брошур та серії листівок, наладнання збіркової акції в краю та вироблення основ комісії для охорони українських могил на чужині. Грошеве звідомлення Управи подав скарбник Е. Вировий. В 1935 р. на Український Дім у Празі вплинуло пожертв на суму 71.251.74 кч., на Музей 9.582 кч. Витрат за 1935 р. було 28,582.76 кч. На 1/I 1936 в касі т-ва залишилося 161,915.19 кч. Дир. Музею проф. Д. Антонович вказав, що в звітовім році Музей мав 1040 нових чисел. З усіх відділів найбільше упорядкований відділ часописів, де скатальоґовано дотепер 1323 назв українських часописів та 279 часописів українїка. Крім того скатальоґовано 43 бібліотеки. С.р. утворено відділ авторський, де вже зібрано праці 169 авторів. — Головою Т-ва вибрано проф. Смаль Стоцького. Збори закінчено ухваленням низки резолюцій.

Міліонові зловживання викрили в Київі в управі українських професійних союзів. Управа змарнувала резервовий фонд призначений на лікування дітей, доживлювання їх у школі і т. п. Судові власти потягнули до відповідальности за зловживання 19 знаних комуністів, урядовців управи професійних союзів.

Великий комуністичний процес відбувається в Яссах. Перед воєнним судом стануло 106 осіб, між ними богато лікарів, хеміків, аптикарів, студентів і т. п.

В Болгарії страйкує 40.000 робітників тютюневих фабрик. Загрожує можливість, що до страйку прилучаться робітники з інших ділянок.

Муссоліні — „Африканус Майор". Так радить назвати Муссолінія за його заслуги італійський поет Ґабрієль д'Аннунчіо.

Араби у св. Землі підпалюють не тільки жидівські доми але й урядові будинки.

Ненависть Арабів до Жидів у Палестині зросла до тої міри, що Араби укаменували 16-літну Арабку за те, що любилася з Жидом.

Гумор. — Прошу мене вислухати, панно Ірцю. Чи хотіліб Ви бути сонцем мого життя? — Дуже радо, бо я тоді малаб певність, що від вас ділять мене міліони км.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

Оповістка

Дирекція приват. ґімназії СС. Василіянок у Львові (вул. Длуґоша 17а) подає до відома, що в шк. році 1936/37 згідно з шк. законами ґімназія матиме такі кляси:

а) I, II, III і IV кляси ґімн. нового типу,
б) VII і VIII кл. клясичної ґімназії давного типу (з латиною й грекою)
в) VII і VIII кл. ґуманістичної ґімназії (з латиною).

Ґімназія має права державних шкіл. Оплата за науку в клясах нового типу така сама як у державних ґімназіях. Зголошення вписів приймає Дирекція кожного дня між год. 8—13., від позамісцевих поштою.

Вступні іспити до I кл. відбудуться около 20.VI. (точний речинець буде оголошений), а до вищих кляс 22 і 23. VI. До подання треба долучити метрику хрещення, останнє шк. свідоцтво й посвідку щеплення віспи. — Такса за іспит 10 зл., до вищих кляс 15 зл.

При ґімназії є виховний Інститут, ведений фаховими силами.

За Дирекцію: *о. В. Лациняк.*

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляри амер. 5·32—5.29, дол. канадійські 5.30—5.26.

Німецька марка 1.59 — 1.54, фр. франки 35.08, шв. франки 172.34 — 171.50, фунти стерлінґи 26.52 — 26.36, австр. шілінґи 98.00 — 99.00 чеські корони 19·60 — 19.20, ліри 36.00 — 34.00.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЛЬО: „Мазур".
АТЛЯНТИК: Пан Твардовський.
КОПЕРНИК: Панове в циліндрах.
МАРУСЕНЬКА: Осуджениець.
МУЗА: Пісня кохання.
ПАКС: Недокінчена симфонія.
ПАЛЯС: День великої пригоди.
СТИЛЕВЕ: Цирк Барнума.
ТОН: Дочка джунґлів.

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На літний сезон

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА І С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.
поручає власні вироби найкращої якости:
Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Вазелїну до шкіри
Синку до білля
помадкову і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську
Трутку на мухи

Сестри Милосердя
ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ
в Станиславові, вул. Голуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням, для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині
ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (хромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— вол., 1/4 стор. 90·— вол., 1/8 стор. 45·— вол., 1/16 стор. 25·— вол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— вол., 1/4 стор. 140·— вол., 1/8 стор. 70·— вол., 1/16 стор 35·— вол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, четвер, 28 травня 1936. Ч. 39 (938)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городецьких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ш. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Нова церковна політика в СССР.

Аґенція Аваса доносить: В Москві застановляються над знесенням заборони дзвонення в церквах. Вислано вже комісію до більших міст. Вона має оглянути ще нерозібрані церкви й довідатися, що треба зробити для влекшення Богослужень. Та комісія переговорює також з духовенством в справі кредитів на справлення нових дзвонів, бо в часі революції богато дзвонів знищено. — Та нова церковна політика большевиків має їм послужити до ослаблення відпору християн в Европі й Америці. Коли се осягнуть, то большевизм посуне нестримно по світі.

Сталін дає нову конституцію?

Аґенція Аваса звідомляє: З достовірних жерел повідомляють, що вже в червні має бути скликаний ЦИК (Центр. Исполнітельний Комітет) для розгляду проекту реформи совітської конституції. Звіт про те має виголосити сам Сталін. Ухвалять новий проект на надзвичайній сесії ЦИК'а. Вибори після нової системи малиб відбутися зимою.—Як ті вибори будуть виглядати під доглядом ҐПУ, се всі знають.

Військові не повинні політикувати.

В Варшаві відбувся зїзд делеґатів „Звйонзку Леґіоністів Польских" і „Кул Пулкових." На зїзді виголосив промову начальний вождь польської армії ґен. Ридз Сьмігли. Він сказав м.і.: „Кола Пулкове" мають працю військового характеру і цілі, що звертаються безпосередно до війська. „Звйонзек Леґіоністів" має значно ширші цілі. Він займався і треба, щоб дальше займався суспільно-політичною працею. Я не хочу втягати до політичної праці активних військових, бо не хочу, щоб військові політикували. Як треба буде політикувати, то я сам буду політикувати.

Страшне положення в Еспанії.

Паризька преса пише, що положення в Еспанії дальше погіршилося. Загальний страйк обхопив весь край. Мусування перекинулося в армію. В ній йде сильна комуністична аґітація, ширіться непослух і дезерція. Цілі полки бунтуються. В Мадриті населення жие в трівозі. Кореспонденти закордонних ґазет не можуть висилати депеш до своїх ґазет. Деякі редакції парижських ґазет пробували получитися телефоном з Мадритом, та показалося, що получення перерване.

Вислід переписі населення у Франції.

Вже зачинають оповіщувати вислід сегорічної переписі населення у Франції. Той вислід понурий. Є округи, де не тільки нема приросту, але є навіть упадок. І так в окрузі 1 населення зменшилося о 6.000 душ, в окрузі 2 — о 3.000, в 3 — 4.000, в 4 — навіть 11.000; подібно в округах 9, 10, 11, 15, 16, 20. В окрузі Нейл трохи збільшилося. Упадок числа уродин у Франції буде вже мабуть нестримний.

„Тан" про вимирання Французів.

Паризький щоденник „Тан" пише: Зі всіх держав тільки одна Франція не вспіла засипати ями, виритої війною. Над сим треба поважно застановитися. Статистичні таблиці, що виказують вимирання Франції, повинні передовсім спинити всякі внутрішні політичні роздори. Бо чи варт дертися над обломками мнимого газду, коли перед нами маячить знищення нації? Воно всіх „примирить." Коли упадок числа народин ітиме дальше в тім самім темпі, то в 1980 р. остане лиш 29 міл. Французів. А кілько буде тоді Німців і Італійців? Тоді Франція стане для чужих легкою добичею. І експанзії чужих народів не спинить тоді ніякий Союз Народів. Инші народи вспіли побороти в собі ту анемію, на котру хорують Французи. В Італії, в Німеччині й навіть в Росії не ізсякає жерело життя. Навпаки, воно по війні бе з новою силою...—Лихі наслідки того відчуе Франція незабаром.

Велике напруження в Палестині.

Агенція Ройтера звідомляе: Положення в Палестині дальше заостроюється. В Єрусалимі продовжено виїмковий стан. В Яффі відбулася велика демонстрація Арабів. Підчас неї прийшло до бійки з поліцією. Двох Арабів убито і 25 ранено. По вулицях їздять танки. Уряди в місті замкнені. Над Єрусалимом кружляють анґлійські военні літаки. Також в инших місцевостях Палестини були арабські заворушення. Над Йорданом стоїть в поготівлю кілька тисяч анґлійського війська. Араби перервали получення між Єрусалимом і Трансйорданією.

Чотири Китайці потребують перекладчика.

Европейці привикли уважати Китайців за один нарід з одною мовою. Тимчасом між Китайцями з поодиноких провінцій бувають такі великі мовні ріжниці, що вони між собою не можуть порозумітися. Недавно китайські спортові товариства вислали 4 Китайців до змагань за чашу Дейвиса. Вони походять з ріжних сторін Китаю і говорять такими ріжними мовами, що ніяк не можуть з собою порозумітися. Два з них дають собі раду, бо знають трохи анґлійську мову. Для двох инших орґанізатори ігрищ шукають перекладчиків. Поки був монарх, творили одну націю.

Комарі здержують авта.

Голяндці переділили Зуїдерське Озеро на дві части тамою. Часть озера, призначена на осушення, називається Ійсельмер. В тій замкненій частині вигинули всі морські риби, бо не могли жити в солодкій воді. А вони винищували зародки комарів. Коли не стало риб, на тамі розмножилася така маса комарів, що стримує рух авт. А саме так, що міліони комарів дістаються до радіяторів і стримують мотори. Пробували знищити комарів ґазами, та се не вдалося. Хмари комарів втікли від ґазу, та пізніше знов вернулися. В довколишних домах мешканці мусять світити світло в день, бо комарі сідають на вікна і творять чорну заслону.

Т-во взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20,

приймає до обезпечення:

від огню: хатні й господарські рухомости, худобу, пашу, збіжжя, товарі, як теж будинки вільні від примусу обезпечення,

від крадежі з вломом: домашне урядження, товарі в крамницях і складах, готівку, векслі, вартісні папери, урядження церков, канцелярій і бюр, машини до писання і рахування і т. п.

„ПОШАНА І РЕСПЕКТ"

за завалення Української Держави!

Як у нас „виховують" суспільність.

Дня 29 квітня 1918 р. з волі українських правих кругів і при помочи Німців, котрих на Україну спровадила була соціялістична Центральна Рада, повстала Українська Держава під кермою Гетьмана Павла Скоропадського.

Як виглядала та Українська Держава?

Докладний опис Української Держави з 1918 р. подає відомий український національний діяч, б. міністр закордонних справ тої держави, проф. Д. Дорошенко*).

Отже негайно по проголошенню Української Держави Гетьман Павло звернувся був до українських національних діячів з закликом до участи в державній праці. Одначе на той заклик стали до державної праці тільки українські діячі правого напрямку. Зате загал української інтеліґенції відмовився від тої праці.

У склад правительства Української Держави входили: як президент міністрів і міністр внутр. спр. — Ф. Лизогуб; як міністр закорд. спр. — Д. Дорошенко; як військовий міністр — ґен. О. Рогоза; як міністр фінансів — А. Ржепецький; як міністр торговлі — С. Гутник; як міністр освіти — М. Василенко; як міністр віроісп.—В. Зіньківський; як міністр нар. здоровля — Ю. Любинський; як міністр шляхів — інж. Б. Бутенко; як міністр справедливости — М. Чубинський; як міністр харч. спр. — Ю. Соколовський; як міністр земел. спр. — В. Колокольцов; як міністр праці — Ю. Ваґнер; як державний контрольор — Ґ. Афанасьев; як державний секретар — Іґ. Кістяківський. Більшість тих міністрів були Українці навіть з великими історичними іменами... Решта — діячі тісно звязані з Україною.

Таксамо весь державний апарат був у цілому зукраїнізований. Все діловодство в державних установах, починаючи від Ради Міністрів, велося в українській мові. Всі закони, накази, розпорядки, офіціяльні орґани міністерств друкувалися українською мовою.

Та найкраще про національний характер Української Держави свідчать діла. Ті діла слідуючі:

*) Проф. Дмитро Дорошенко: Ілюстрована Історія України 1917—1923 рр. Т. II-ий: Українська Гетьманська Держава 1918 р. Ужгород, 1930. Ст. 424+LXXXVI; також в „Хліборобській Україні", аб. II—VI і в ч. III-тій „Моїх споминів про недавне-минуле", вид. „Червоної Калини" (Львів, 1923).

Отже передовсім що торкається території Української Держави то Гетьманське правительство поробило було енергійні заходи, щоб обеднати з Українською Державою всі українські землі, що не входили ще в склад Української Держави, себто: Холмщину, Крим, Бесарабію, Донщину і Кубанщину. І всі ті землі були вже близькі обеднання з Українською Державою.

Памятало Гетьманське правительство також про Галичину, яку Австрія зобовязалася була виділити в окремий український коронний край. Воно домагалося виконання того зобовязання.

Особливу опіку знайшла в Українській Державі Гетьмана Скоропадського українська національна культура. Отже передовсім засновано тоді на Україні сотню українських середних шкіл, далі два українські державні університети (у Києві і в Камянці на Поділлю), Український Державний Театр, Український Національний Архів, Національну Бібліотеку України і т. д. — і як завершення: Українську Академію Наук у Києві.

Далі—справа української армії. Гетьман Павло, як військова людина, бажав узятися до орґанізування української армії з самого початку свого правління. Та на перешкоді стали Німці. Колиж вони пізніше перестали противитись, то Рада Міністрів негайно приняла плян орґанізації української армії. По тому пляну українська армія мала складатися з 8 корпусів усіх родів зброї. Перша бранка рекрутів мала відбутися в листопаді 1918 р. і мала дати 80.000 людей, друга в березні 1919 р. і мала дати 140.000, що разом з 60.000 людей, котрі були в існуючих частинах, далоб на весну 1919 р. континґент 280.000 людей. Вже Радою Міністрів був принятий обрахунок видатків на ту армію і приступлено до формування старшинських кадрів, до заготовки континґенту коней, запасів харчів і фуражу, до опорядження казарм.

Було зорґанізоване морське міністерство, наладнана берегова охорона, портова служба, почалися роботи, щоб витягнути з моря затоплені дреднаути і т. д.

Зокрема слід згадати, що завдяки особистим заходам Гетьмана Павла перед цісарем Вільгельмом II. чорноморську фльоту і Севастополь Німці передавали вже Україні.

Переведено велитенську законодатно - орґанізаційну роботу. Принято коло 300 законопроектів, між ін. закон про право продажі і купна землі, про українське горожанство, про міське і земське самоурядування, про орґанізацію Державного Сенату, Земельного Банку, орґанізацію української армії, Академії Наук, університетів і т. д. і т. д. Вкінці лист Гетьмана Павла на імя голови Ради Міністів з 15 жовтня 1918 р. заповів близьке скликання Українського Сойму.

Україна дістала свою певну валюту, забезпечену між ін. 400 міліонами валюти німецької й австро - угорської, наладнано транспорт, морську і сухопутну комунікацію, почав знов працювати промисл.

Вкінці: установлено дипльоматичні і консульські зносини з цілим рядом невтральних держав і приступлено до підготовки такихже зносин з державами Антанти і т. д. і т. д.

Коротко: Українська Держава Гетьмана Павла Скоропадського була державою і державою українською без порівнання в вищій мірі, ніж УНР Центральної Ради, Директорії чи Головного Отамана.

Так виглядала Українська Держава з 1918 р. орґанізована не тільки без участи української демократичної згл. соціялістичної інтелігенції, але навіть при її пасивнім опорі, бойкоті і саботажі. Якжеж виглядалаб та Українська Держава тоді, колиб згадана українська інтелігенція взяла була живу участь в державнім будівництві! Тоді Українська Держава булаб, зовсім певно, така сильна, що в хвилі упадку Німеччини й Австро - Угорщини не тільки булаб вдержалася, але булаб обеднала в собою всю решту українських земель, що належали ще до Росії й до б. Австро - Угорщини.

Одначе українська демократична згл. соціялістична інтеліґенція збойкотувала свою Українську Державу. І не тільки збойкотувала. Вона в найбільше критичній хвилі, коли Німеччина й Австро-Угорщина, що піддержували Українську Державу, самі стали валитися, підняла проти своєї власної держави повстання і — завалила її!

Повстання проти Української Держави приготовляла українська демократична згл. соціялістична інтеліґенція вже від початку істнування тої держави. Підготовляв те повстання Український Національний Союз, котрий не завагався в тій ціли увійти в тайні переговори і порозуміння з московськими большевиками і забезпечити повстанню з їх сторони поміч, про що сам Винниченко пише у своїм „Відродженню нації", ч. III, ст. 158 — 160. А перевів те повстання в чин С. Петлюра при помочи обдурених галицьких Січових Стрільців і місцевих збольшевичених елементів.

У висліді того повстання Українська Держава впала а Україну заняли московські большевики, — і держать її по нинішний день.

Дорого, дуже дорого заплатила вже й далі платить Україна за завалення Української Держави в 1918 р. Заплатила і платить повною матеріяльною і національною руїною. Зокрема фізичним винищенням української інтеліґенції та відібранням селянству землі. Вкінці голодовою смертю міліонів українського населення.

Як згадано вище, повстання проти Української Держави в 1918 р. зорґанізували і перевели В. Винниченко і С. Петлюра. Вони й відповідальні за страшні наслідки того повстання.

Здавалосяб, що в обличчі страшної трагедії, яку нині переживав Велика Україна, не повинно вже буги ні одного Українця, котрий не признавби, що повстання проти Української Держави в 1918 р. і її завалення було і е великим злочином супроти України. Зокрема здавалосяб, що оба головні спричинники того злочину не знайдуть уже серед свідомих Українців ні одного звеличника своїх осіб.

Так здавалосяб. А що бачимо в дійсности?

Саме тепер частина наддніпрянської т. зв. уенерівська еміґрація розвела в своїх осередках живу аґітацію за винесенням на педесталь національного героя (!) України С. Петлюри, одного з тих, котрі підняли були в 1918 р. повстання проти Української Держави і завалили ту державу.

Та на своїх осередках отся еміґрація не обмежилася. В она розвела акцію, щоби з приводу 10-ліття смерти С. Петлюри визнала його українським національним героем також Галичина!

Якжеж поставилася до тої акції Галичина?

Як свідчить преса ундівська, тикторівська і паліївська, Галичани знов повторили помилку, яку зробили в 1918 р., коли повірили тим, що тоді підняли були повстання проти Української Держави. Галичани знов — тепер тільки ідеольоґічно — стали по сторонї б. руїнників Української Держави!

Тільки три католицькі пресові орґани, „Нова Зоря" і „Правда" у Львові та „Український Бескид" в Перемишлі, поставилися супроти бунту з 1918 р. і його вождів негативно. Тим уратували вони честь Галичини й української нації взагалі.

Особливе становище заняла в тій справі „Мета." Вона в ч. 21 з 24. V. с. р. одного з тих вождів, В. Винниченка, різко осудила, а перед другим, С. Петлюрою, висловила — пошану і респект!..

Про В. Винниченка, „Мета" навела за „Українським Бескидом" ось який факт:

„Коли заісний меценат українства — бл. п. Евген Чикаленко у своїм еміґраційнім скитальстві опинився в Перемишлі в осені 1919 р. в дуже тяжких матеріяльних відносинах, довідався про це В. Винниченко, котрий перебував у Відні і прислав йому через посередника 15.000 німецьких марок. Бл. п. Е. Чикаленко з погордою відмовив прийняття цеї допомоги і велів посередникови відписати: „Від того, що завалив Українську Державу, нічого не приймаю!"

Навівши далі з „Українського Бескиду" ще кілька виписок про В. Винниченка, „Мета" закінчує ті виписки ось такими словами „Укр. Бескиду", котрі називає вповні правильними:

„Найвищий час прийти до розсудку! Винниченко для українського життя не повинен істнувати ні як політик і громадянський діяч, ні як письменник. Винниченко для українського життя не повинен істнувати."

А рівночасно в тім самім числі „Мета" містить вступну статтю п. з. Респект без ентузіязму — З нагоди 10-ліття смерти Симона Петлюри, яку кінчить словами:

„Повний пошани і респекту спогад — без проявів надмірного ентузіязму. І це в наше становище."

А прецінь Винниченко переговорами тільки підготовив був повстання (з підготовки не все бував діло), а перевів повстання Петлюра. Отже річ ясна, що Петлюра завинив далеко більше ніж Винниченко. І за те Петлюрі пошана й респект, — а Винниченка викидають з дому...

Так виховують у нас нашу суспільність до політичного думання і державного життя — не тільки ліві, але й деякі „праві".

І чи супроти того можна дивуватися, що Українці се одинокий великий, кількадесятьміліоновий, нарід в Европі, котрий не є державним господарем навіть на маленькім клаптику своєї величезної землі?...

ПОДЯКА

Оцим почуваюся до обовязку złożити подяку Товариству взаїмних обезпечень на життя „КАРПАТІЯ" у Львові за скоре й без зайвих труднощів виплачення повної обезпеченої суми по мойому бл. п. мужові о. Володимирові Пристаєві, парохові в Яблонові п. Бориня. — Скоре й акуратне виплачення обезпеченої суми уповажнює мене поручити це одиноке українське Товариство обезпечень на життя „Карпатія" у Львові найширшим кругам української суспільности.

Евгенія Пристайова.

Прогулька до Риму

На перший комунікат в справі прогульки до Риму, що має відбутися з приводу світової вистави католицької преси, вплинуло вже дотепер вистарчаюче число зголошень. Однак щоб дати охочим можливість ще додатково зголоситися, продовжається остаточно речинець до 10 червня ц. р. Шлях прогульки: Львів, Відень, Венеція, Рим, Неаполь, Помпеї, кораблем до Генуї, Інсбрук, Зальцбурґ, Мінхен, Берлін, Варшава, Львів. Час тревання прогульки від 15 VII приблизно до 5 VIII ц. р. Кошти (пашпорт, візи, переїзд, повне удержання) виносить до 500 золотих від особи. У поворотній дорозі між іншим затримка в Зальцбурґу в часі конґресу „Пакс Романа" і в Берліні підчас літньої Олімпіяди. Зголошені подбають найдалі до 10 червня ц. р. про такі документи, потрібні до вироблення пашпорту: „довуд особісти" (евентуально старий пашпорт), „свядецтво обивательства", військову книжечку, 2 знимки (приписаного формату), свідоцтво замешкання, а позальвівські мусять мати крім цього дозвіл Староства на виїзд. Коли Орґ. Комітет дістане дефінітивну відповідь в справі пільгових пашпортів, кожний зголошений дістане писемне повідомлення, коли треба надіслати вище згадані документи і зачет на кошти подорожі. При зголошеннях прохаємо залучити значок на відповідь. Письма надсилати на адресу: Ґенеральний Інститут Католицької Акції, Львів, ул. Зіморовича 3. (тел. 257-87).

ОГЛЯД ПРЕСИ

Легенда — не брехня...

„Український Бескид" ч. 19 (334) з 24. V. приніс отсю передовицю п. з. „Легенда — не брехня":

Дня 25 травня 1926 р. російський Жид Шулим Шварцбарт на вулиці в Парижі пятьма револьверовими стрілами положив трупом голову Директорії і Головного Отамана УНР — Симона Петлюру. Шварцбарт доконав цего злочинну в волі орґанізованої шайки, щоб зробити гешефт, а рівночасно застрашити антисемітів всіх країв. З цим злочином було злучене мінімальне ризико. Шварцбарт і його інспіратори знали, що Петлюру ніхто не піместить, а до злочину вибрали Париж тому, бо тут, як це відслонила афера другого російського Жидка Ставіського, найвищих державних достойників, до міністрів включно, Жиди водять за ніс. Адже тільки в краю, де тепер Жид Леон Блюм сягає по премієрство, можна було числити на безкарність! Жиди вміють числити і не перечислились: Паріжька Теміда „мягкого" серця... Радо дала розгрішення Шварцбартові та ще й зробила його національним жидівським героєм.

З приводу цего скритовбийства жидівські ґазети цілого світу підняли зорґанізований рев проти нашого народу. Адже треба було умотивувати це скритовбийство та налякати противників жидівського паразитизму.

Злочин Шварцбарта на Симоні Петлюрі був доконаний для оклеветання українського народу. Тому над гробом Симона Петлюри обєднались всі політичні орґанізації в осуді злочину — навіть противники Петлюри і його політики. Пан Гетьман Павло Скоропадський і гетьманська організація, „передаючи на суд історії політичний спір з Петлюрою" склонили голову перед отвертою могилою через участь в похоронах і в поминальнім богослуженню. Подібне становище явило УНДО через свою Президію і фракцію „Укр'аїнського клюбу" в польськім соймі з застереженням, що „не солідаризується з петлюрівською політичною акцією" та підчеркуючи, що „послідовно поборювало політику Уряду УНР".

Це обєднання українських провідних кругів в осуді злочину дало привід деяким придніпрянським емігрантам проголосити Симона Петлюру національним героєм, „вождом з ласки Божої" (ґен. Сальський!) та ставити його поруч Володимира Великого, Ярослава Мудрого, Володимира Мономаха, Великого Гетьмана Богдана. Тойже самий Сальський тепер проклямує Симона Петлюру „як духового провідника Української Нації і ідеольога визвольної боротьби", та розписує конкурс на два панеґірики — повість (найменше 10 аркушів друку) і поему (найменше 2 аркуші друку). В обох тих творах — як пишеться дослівно в конкурсі — „автори мусять звернути особливу увагу на створення яскравих героїчних образів, звязаних з боями Української Армії і використати всі історичної вартости моменти, як повстання проти б. гетьмана Скоропадського" і т. д. Отже всякі Сальські бажають ґльорифікувати руїну Української Держави — прославляти тих, що випадили старий ліс на те, аби на тім місці міг рости лопух.

Гробокопателі України, до яких належав і Петлюра, не можуть стати українськими національними героями, не можуть бути взором для грядущих нащадків. Свідоцтва передових мужів-державників, як В. Липинського, Евгена Чикаленка, Вол. Леонтовича, Степана Томашівського і богато інших неквестіонованих українських патріотів одностайно протестують проти того, щоб Симона Петлюру — малого під кожним оглядом чоловіка — проклямувати українським національним героєм.

Др. О. Назарук тій квестії посвятив довгу статтю в „Новій Зорі" п. н. „Про книгу голубину" (ця стаття появилась окремою відбиткою). Про намагання піднести Симона Петлюру на високий свічник національного героя пише Др. О. Назарук так: „Се щось таке страшне, що ніного страшнішого нема в цілій українській історії."

„І не встоялаб — пише далі Др. О. Назарук — довше наша українська народність або як дехто каже нація, коліб так руйникам удалося видвигнути Петлюру на високий свічник українського національного героя й утвердити його як взірець поведення в очах нашої молоді та взагалі будучих поколінь. Такого морального чи радше неморального удару ножем з нутра в само серце нашого племени навіть се туге племя не видержалоб. Се не шутка, не жарт і не гра слів. Так говорить не тільки найбистріший умом історик нашої землі, Томашівський, що виразно пише: „Це проблема дуже серіозна (питання чи характеристика Петлюри буде в очах Українців позитивна, чи негативна). Тут — бути чи не бути української нації"...

Значіння культу героїв — продовжує Др. О. Назарук — надзвичайно велике, але Симона Петлюру національним героєм уважати не можна. Знаючи з недавної минувшини нашої більше ніж хочу тепер написати, перестерігаю перед проектом підношення Петлюри на свічник українського національного героя — з моральних причин, важніших ніж все інше. Кінчу сю свою працю пересторогою того мислителя, котрим я її вачав: „Не дайтеся переняти фальшом, бо тоді пустка перейме вас і в пустку обернетеся".

Про це саме пише ідеольог української державности Вячеслав Липинський в 10-ліття відродження Української Держави (29. IV. 1918 — 29. IV. 1928):

„В таких переломових хвилинах, як сучасна, не вільно дурити себе неправдою. Легенда не брехня. Легенда — це сильне хотіння, що бере образ укоханої минувшини для творення будучини. Але це не перебріхування минувшини, щоб допінґувати своє кволе хотіння. Це не чад неправди, яким труси опянюють себе, йдучи в бій за те, чого не хочуть.

„Єсть в нашій історії матеріял для легенд. Єсть князівсько-дружинницький епос з апотеозою Землі Руської. Єсть Кричевські — вірні до смерти Війську Запорожському полковники! Єсть сердюки, що за тінь, за символ Влади Державної, Гетьманської, поклали свої голови під Київом. Але поруч: моґе хамства, і то на жаль, тріюмфуючого хамства. Хамство це мусить пізнати без страху, до самого коріння, кожний не трус, не позер, не фразер, хто любить Україну. Пізнати не на те, щоб над Україною по хамськи насміхатись, а щоб її любовю синівською з пониження піднести, перемігши хамство кругом себе і перш-за-все в собі."

„Гетьман Скоропадський — пише С. Томашівський — полишив був Україну справді молоком і медом текучу, повну всякого матеріяльного і культурного добра, з налагодженою адміністрацією і нормальними фінансами. Що сталося з цими цінностями? Де українське пишно розцвітаюче шкільництво і наука? Що сталося з міліярдами державного скарбу?

„...Петлюра й тов. висадили у воздух молоду, по століттях воскреслу українську державність та кинули рідний край в божевільну, деструктивну анархію, якій покласти сякий-такий кінець прийшлось — о сороме! — московським большевикам... Петлюра стане між національними героями нашої історії, такими як: Кормильчичі, Болоховці, Пушкарі, Ханенки, Гонти, Довбуші, Махни і т. ін."

Отсі слова вище наведених мужів — писані кровю зпід серця, хай будуть пересторогою для нашого громадянства та нехай схоронять його перед недержавницькою пропаґандою всяких придніпрянських тромтадратів.

Кріза католицизму

Руїну душ, пожежі святинь, духовий большевизм: ось що приготовляє в Польщі книжка, ґазета і живе слово.

„Ілюстровани Курєр Цодзенни" ч. 135 з 16 травня 1936 р. помістив статтю п. з. „Руїну душ, пожежі святинь, духовий большевизм: ось що приготовляє в Польщі книжка, ґазета і живе слово". Подаємо ту статтю в перекладі:

Кріза католицизму! Ось тема двох поучаючих і з вервою написаних статтей, що їх знаходимо в органі Католицької Акції в Польщі, в „Руху Католіцкім". — В першій з них (Католицька Акція і польська дійсність) п. Йосиф Чарнецкий окреслює сучасного польського мужчину як „тип релігійно визначно яловий". Його релігійність редукується до „конвенансу псевдопрактик".— „Видається нам дивоглядом, пише автор, той емеритований військовий з повісти Жевуского „Листопад", що змушує себе що неділі до вислухання нудної проповіди свого пароха, бо бачить в тім середник умертвлення. Шкода, що проповідь була така кепська, що могла бути тільки мукою для слухачів, замість бути їх просвіченням і піднесенням на дусі.

Одначе тим неменше сей повістевий герой видається нам зовсім близьким до властивого поняття релігії та її практик як системи, що вправляє волю, як якогось святого примусу, що схоплює в карби наші забаганки і каже нам виконувати обовязок, хоч твердий і непримемний, але святий, отже гідний посвяти і жертви.

„Виливне" в Польщі почитання святих, та як слабо стараємося помножити польський пантеон! Чомуж то catholicissima natio Европи, бодай східної, має в небеснім ареопаґу ледви кількадесять святих і благословенних, признаних Церквою — і століття минають без ніяких змін, а канонізаційні процеси зачаті 500 літ тому не довели до нічого (королева Ядвіга).— Прецінь не брак у Польщі людей благочестивих і рівночасно визначних. Одначе тих „пророків" ані не каменуємо, ані також не канонізуємо. Забуваємо про них. Подібно як переходять в забуття великі люди, тинуть в піску байдужности католицькі суспільні рухи. Така напр. Християнська Демократія, що „на наших очах переходить в небуття."— Неліпше з союзами робітників християн. Зовсім не видно їх на суспільній поверхні. Весь християнсько-демократичний рух показався дивно неелястичним, нежиттєвим, не зумів схопити під свій прапор вітру нової кон'юнктури. Не йде тут про якінсь опортунізм, йде про здібність ідейно - організаційного відродження в новім політичнім підсоині, що запав увало не тільки в нас, але в цілій Европі."

Кс. Качмарек („Проблема католицької інтеліґенції в Польщі") звертає увагу на убожество польської католицької літератури. „Не опрацьовано, читаємо, апольоґетичної літератури для інтеліґенції. Не маємо обширнішої літератури в польській мові, що відносиласяб до початків релігії, початків християнства, історії Церкви в Польщі, становища Церкви в економічних питаннях. — Я бувби в немалім клопоті, коли мене попросилиб вказати для католицької інтеліґенції хоч одну книжку в польській мові, що викладалаб цілість науки Божої. Є кілька книжок, та вони обговорюють лиш декотрі питання і то сухим, пошарпаним способом, без звязку з життям." — Живий релігійний рух академічної молоді се вправді дуже додатна позиція, та добре поінформовані провідники католицизму не глядять на нього без журби. „Мабуть в там трохи моди, богато снобізму, відрухів, а також антисемітизму й політики." Той рух дає найвище 20 пр. послідовних католиків. Поза тим на ту молодь дуже впливають університетські виклади, „ведені професорами, що стоять на матеріялістичнім ґрунті, скептиками, і навіть виразними безбожниками. Університетська наука в Польщі (поза Люблином) се наука в більшім або меншім степени пересякнена духом ляїцизму. В тих умовинах навіть щиро католицька молодь мимоволі присвоює собі погляди, що не мають нічого спільного з християнською і католицькою ідеєю."

Автор подібно обговорює вільнодумну пресу і книжку: „Від „Вядомосці Літерацких" аж по „Просто з Мосту" ціла ґама впливових орґанів, що або поборюють Церкву або відносяться до неї байдужо. Нищить наше релігійне життя також література, що знаходить хвалячів і протекторів на офіціяльних становиськах. Безбожники стають лявреатами! Здається, що все вказує на те, що руїну душ, пожежі святинь і духовий большевизм в Польщі хоче приготовити книжка, ґазета і живе слово, обробляючи наперед уми інтеліґенції, а за ними підуть вже пястуки народа."

Католики в Польщі небогато можуть протиставити ворожій пресі, „що богата в таланти й поставлена на високій технічній стопі." Що ті слова направду відповідають дійсности, свідчить факт, що літературно-суспільний тижневик видаваний тепер з фондів Католицької Акції в Познані п. з. „Культура" мимо сильної пропаганди читають слабо, — власне через брак тих публіцистичних талантів, які повинен був зібрати того рода контрофензивний часопис.

(Так є в Поляків. А щож доперва говорити про силу католицизму на українськім ґрунті? І якже можна дивуватися, коли руїнницькі ідеї щораз більше розкладають суспільність. — Ред. „Н. Зоря").

Лікарський фейлетоник.

Вола (Kropf)

На вола звичайно не звертають уваги. Уважають їх шкідливими тільки тому, що вони деформують шию. Тимчасом вола небезпечні і шкідливі для цілого орґанізму, бо вони унеможливлюють функціонування щитових залоз. Ті залози мають великий вплив на ріст орґанізму. Вони впливають на розвиток дитини вже в лоні матери. Коли щитові залози не можуть функціонувати, орґанізм дитини розвивається неправильно, деякі части тіла зовсім не розвиваються. Неправильний фізичний розвиток іде звичайно в парі з неправильним розвитком умовим. Через вола, через зле функціонування щитових залоз може з дитини вирости фізична й умова каліка. На значіння залоз і на шкідливість волів звернув увагу швайцарський лікар др Errенберґер. Він довгі літа робив досліди над волами. Найліпшим ліком на вола показалася сіль. У Швайцарії були околиці, де понад 50% населення мало вола. Коли примінили методу лічення дра Errенберґера, стан здоровля населення тих околиць значно поправився. Вола у новородків з никли майже зовсім. Зменшився відсоток передчасно народжених, мертвороджених і дітей-калік. Упав відсоток смертности дітей в першім році життя. Збільшилися умові здібности шкільних дітей, зменшилося число дітей кретинів. Методу дра Errенберґера переняли й німецькі лікарі. В Німеччині є також околиці, в яких більшість людей має вола. Отже не можна собі легковажити волів. Вони належать до найгрізніших недуг.

За проф. мед. дром Фішлєром (Мінхен), гл. „Natur u. Kultur", 1935.

Гумор. — Переповів, але не зовсім докладно. — Пані каже до слуги: Михасю, занеси отсе запрошення пану радникові й перекажи, що я і мій муж дуже просимо прийти до нас. Пан радник будуть у нас чутися дуже добре, напевно, бо ми запросили обмежену скількість осіб. — Михась виконав все як йому пані казала, тільки в однім переповів її слова не зовсім докладно. Він сказав: Пан радник будуть напевно чутися добре, бо запрошено тільки обмежених людей.

Дискусія

На Заг. Зборах „Скали" у Станиславові

відбутих дня 23 квітня 1936.

Перший зголосився до слова селянин Дм. Фенин (з Ключева Малого): Перше говорилося, що тов. „Скала" повинно опановувати всі ділянки життя. Можуть твоpитися ріжні кружки, нпр. взаїмної помочи. Потрібно, аби ми мали якийсь начерк. Якби нпр. згинула корова, то чи вільно собі помагати збіркою. Та аби був якийсь порядок, до сего треба правильника. Ми зверталися до Гол. Виділу, щоб прислав правильники. Прошу будучий Виділ видати такі правильники. А друга справа така: Є пошкільні діти, що покінчили школу. Вже при 12 літах звільняють зі школи, коли дитина добре вчиться, а в статуті „Скали" є, що приймати вільно до „Скали" від 14 літ. Чи можуть приходити до „Скали" 12-літні? (Оклик: Як гості так, зі старшими). Ми так в селі зарядили, аби приходили, бо інакше пропадуть. -- Трета справа: Книжечок треба невеличкого формату і в приступній ціні, бо замало є видань католицьких. Треба таких як були колись старі видання „Просвіти", на підкладі катол. все давали й оповідання і господарські книжечки, а все коротко й цікаво.

Мг. Шкварок (з Чорткова): Маю на оці загальне добро, а не особисті амбіції. Не уважаю ворогом того, що говорить правду, а навпаки. Ми чули, що закладання „Скали" трафляє на трудности, бо закидають, що ціль її — розбивання нації. Се безпідставні закиди. Та чи ті, що таке говорять, дурніші від нас? Ні. Отже чому вони так говорять? Як казав тут др Назарук, на „Каменярів" ніхто не накидається. Чому? В 1897 р. був оден конґрес, що ухвалив: wolność, równość і braterstwo але не для ґоїв. Там сказано: „Якби товпа йшла під проводом своїх духовних, то ради не дамо." Отже сказали: треба народови відобрати віру. Се хочуть робити ті чинники, що вже страшно знищили наш народ за Збручем. Вони вступають навіть до національних організацій і відти валять віру. Досі є 187 чит. „Скали", та не всі вони чинні. Отже треба їх оживити. В краю я часто стрічаюся з людьми і мушу сказати, що богато і світських і духовних не має відваги признатися до того, що думають. Навіть коли між нашими є оден ліберал, то вже його одного стидаються, а він не стидається признатися до своїх поглядів, навіть дуже лівих. Причина в тім, що ми любимо ходити поміж дощ. (Оклик: Літеплі люди!). Сказав тут п. посол Волянський, що в деяких місцевостях небезпечно закладати „Скалу", а я кажу, що так не є. Ніхто на нас не піднесе руки. Але як надійде 10 большевиків а наших 1000 сховається, бо мовляв, не знати, хто виграє, тоді вже знати, хто виграє: ті виграють, що не ховаються. Як ми не втечемо з бою, то втечуть противники. Маємо лиш коло 60 справді чинних читалень „Скали", але й се число немаловажне.

о. Стрільбицький (з Жизномира коло Бучача): Є такі читальні, що лиш на папері істнують, але є й такі, що беруть католицькі ґазети від священика.*) 12-літних можна організувати нпр. у Марійські Т-ва, а від 14-го року брати їх вже до „Скали." Добре булоб організувати окремі Т-ва „Скали" для жінок. Жіноцтво радше йде до виключно своїх організацій, а не до секцій. Статут наш тому не противиться, бо сказано, що в одній місцевости може бути більше т-в „Скали." Наступ проти „Скали" вже ослаб, а ще тому рік був дуже сильний. Бодай так є в Бучаччині. Коли зросте число „Скал", тоді апарат нашої Централі не видержить. Треба приняти систему повітової організації, а в статуті се не передбачено. Отже треба придумати якийсь спосіб.

Жаровський (купець зі Станиславова): Робимо підсумки вислідів праці свого Т-ва, котре ще тому рік було страшне в очах несвідомого загалу. Навіть той гурток, що завязував се Т-во, робив се з острахом, але робив для висшої ідеї. Бачимо, як занепадає культура, дорога спадщина прадідів наших. Чому? Бо занепала віра. Ми не противні заг.-українській ідеї. Нам дорога наша Батьківщина, нам дорогий ідеал згуртованої сильної нації. В рефератах чули ми, які причини упадку. До погляду, що віра і церква перша справа, дійшли вже навіть люди, що були колись ворогами Церкви. Отже з того видно, що велика сила віри і Церкви. Наш укр. нарід перейшов тяжкі часи і вже також зачинає розуміти велике значіння віри. Тому 1½ року пальцями показували на тих, що зачинали працю в „Скалі". В центрі Гуцульщини, в Делятині, мав я нагоду бути на Заг. Зборах „Скали." Я боявся в першій хвилі, чи наша справа добре піде. Та показалося, що праця в „Скалі" набрала гарного темпа. До року 90% членів заплатило вкладки, а були й такі, що наперед заплатили. В делятинській „Скалі" приблизно половина буджету призначена на пресу (Славно!). Є зорганізований аматорський гурток; зорганізований Луг, зорганізоване жіноцтво і діти в Захоронці. Все те орґанізує або помагає організувати наша „Скала". Тому думаю, що жіноча секція в „Скалі" вистарчає. Дуже важна тепер річ опіка над молодю, бо молодь в сих часах страшно наражена. На се звернім всюди особлившу увагу! В імя нашої високої ідеї — зробім се!

Селянин Ів. Крицак (з Монастирчан): Найгірше те, що порядні люди ходять одинцем, а наволоч орґанізується. У нас щойно кілька тижнів тому зорґанізувалася „Скала", бо ми переконалися на своїй шкірі, що де є трохи ліві, там над ними возьмуть верх ще лівіші, так як тут говорив оден референт. Майже всім виділовим „Скали" вибили в нас вікна, деяких і побили. Треба нам прислати референта, аби не заломалися наші під тим переслідуванням.

Голова Др В. Маковський: Не зражуйтеся тим, що вам пакости роблять, вони так роблять всюди. За свою ідею треба й потерпіти.

Старий селянин Антін Ушур (з Рожнева): Христос Воскрес! Коли забираю голос, то не можу нічим похвалитися, лиш можу пожалуватися. Читальники „Скали" терплять тепер страшні переслідування. От і в нас заложено „Скалу" в домівці сотрудниківки. А вороги повидирали там вікна з футринами і печі повалили! І в сусіднім селі також переслідують нашу „Скалу." Старші розумніші люди прихильні „Скалі", але між ними не всі відважні. Я тої думки, що терпеливо треба все зносити, але свого держатися, бо сказав Христос: Хто перетерпить до кінця, той буде спасений! (Оплески). Треба підперти роботу нашого старого Епископа, бо вона добра. Йдім за Ним і робім, як ученики Його, бо Він добре каже.

Мих. Снігурович (з Язлівця): Хочу сказати пару слів про потребу поширення „Скали" й Катол. Акції серед акад. молоді. Життя її тяжке, в оплаканім стані, отже треба для неї Т-ва „Скали". Сеж будучі піоніри нашої праці, отже для них особливо треба такої орґаніз. як „Скала." Є у Львові „Обнова", але вона гуртує лише студентів з одної діецезії, львівської, а „Скала" повинна бути поширена по цілім нашім краю. А інтелігентна молодь має центр при університетах, тому там треба такої організації як „Скала".

(Далі буде).

*) Очевидно, є й такі читальні. Та коли навіть катол. читальні не передплачують самі кат. преси, а хочуть мати ґазету „забездурно", тоді як може розвиватися катол. преса? — Ред.

Преса се велика, коли не найбільша, сила наших днів. Деякі твердять, що найбільша сила се опінія, одначе се блуд, бо більша від неї преса, що уробляє опінію, коментує її, поглиблює та оповіщує по цілім світі. (З промови Св. Отця Пія XI до журналістів).

ОСИП НАЗАРУК 49

ROMA AETERNA

Вічний Рим — Апостольська Столиця

VII. В найбільшій церкві світа.

Та читач має право вимагати від описувача, щоб він наперед коротко сказав, що головне в описуваним предметі, а потому може вже розписуватися.

Отже — головні враження в нутрі найбільшої церкви світа: велич і спокій.

Така велич, що никнуть в ній всі краски: хоч вони є, то немов розпливаються, немов щезають і зникають — і треба аж зусиллям прикликати їх собі до свідомости, треба старатися, усвідомляти собі, що вони є. Такий спокій у тій величній святині, що хоч тут і там відправляють в ній, то відправи немов розпливаються, немов щезають і зникають — і треба аж зусиллям прикликати їх собі до свідомости, треба старатися запримічувати їх. Така велич і такий спокій. Отже при читанні дальшого опису найбільшої церкви все памятайте, що не видно в ній красок і не чути в ній відправ. Така велич і такий спокій. Та блистять мармори. Та чути напіви. Але так якось дивно, якби дуже здалека, якби не ти їх бачив і не ти їх чув, якби тобі тільки оповідав хтось про те, але тут того якби не було: така велич і такий спокій...

І входить та велич у душу твою. І входить той спокій у думку твою. І входить разом з ними невисказане почуття блаженности - щасливости, що довелося тобі побачити хоч раз в життю найбільшу церкву католицького світа, що довелося зазнати в ній того невимовного почування величі і спокою, блаженности-щасливости. Вони очевидно висші і глибші, ніж все, що може дати фізика.

Дальше з наближуванням до середини святині росте позитивне враження з її нутра тому, бо з кождим кроком до її центра поправляється її архітектонічний блуд, котрий полягає на положенні латинського хреста в основу її будови. Інакше кажучи, з наближуванням до центра церкви св. Петра меншає її найдовше рамя в відношенні до того центра і до бані: церква в очах видця прибирає через те той вид, що його хотів їй надати перший її будівничий: він уложив плян її будови на підставі грецького рівнораменного хреста.

Щойно тут, на середині, стає, що так скажу, все в порядку під оглядом гармонійности будівлі. І щойно тут видець привикає до оцінювання великанських розмірів сеї церкви, коли огляне ться до входу й побачить, які малі ті люди, що тепер входять до неї. Тай коли гляне в напрямі до вівтаря і зміркує, кілько ще ходу перед ним. Щойно тоді розуміє наглядно, що се за велика будівля!

І тоді глядач зачинає також міркувати, що враження її величини не полягає на злуді, викликуваній стрілистим ґотійським стилем. Се правдива велич. Вона навіть тушована тими гармонійними блисками, що весь час манять очі, бо притягаючи їх тай разом з ними видця до себе, викликають враження, що церква менша, хоч вона найбільша зі всіх.

Оцінивши правдиву величину найбільшої церкви світа, вертаю зпід її бані знов до входових дверей, щоб від самого початку докладніше придивитися їй та налюбуватися нею. І йдучи нею, з дійсним жалем думаю, що хто знає, чи не перший та останний раз оглядаю се чудо людства, сю благородну гордість християнства.

Велич і спокій. Ні звуків, ні красок.

(Далі буде).

Торжество

Українського Моря

Українське студенство відсвяткувало роковини піднесення українських прапорів на кораблях чорноморської фльоти величавою академією. Вона відбулася 21.V. у Львові при вул. Рутовського 22. Салю виповнила переважно молодь. Перед сценою завішено прапор української чорноморської фльоти: на білому тлі блакитний хрест, ліва горішна чвертка жовтоблакитна, на ній золотий тризуб, по середині прапору якір. Сцена представляла морську пристань. На тлі моря кусок скелі. При березі кораблі. На їх маштах прапори української фльоти. У світлі рефлекторів сцена робила дійсно гарне враження. Академію розпочав промовою відомий поет Б. Кравців. Говорив про море, його значіння для народу, держави і про вагу морської традиції. Його коротка, поетична промова була найкрасшою точкою програми. По промові слідувала інсценізація „Українські прапори над чорноморською фльотою". На сцені уставилося кільканацять моряків в однострояхі, які носили в українській чорноморській фльоті. Більшість моряків була в білих однострояхі, кілька в гранатових. Моряки у збірній рецитації змальовували ріжні переживання на морі. В цілі заакцентування деяких місць уживано рефлекторів. Нпр. при описуванні бурі на морю рефлектори відповідно блискали і змінялися краски світел. Не все можна передати збірною рецитацією. Слова виходять не все виразно, найменше недотягнення псує враження. Моряки були розставлені на цілій сцені і звернені в ріжні сторони. Отже хоч вони говорили всі враз, то на салі чулося кождий голос зокрема. Лучше таки як один рецитує. Зі спільної рецитації тільки опис бурі був добрий. Величне враження робило піднесення прапору. Лейтнант фльоти С. Шрамченко мав виголосити реферат про чорноморську фльоту. Одначе він не приїхав. Отже та точка відпала. Мужеський хор під проводом дир. Плешкевича відспівав незвичайно довгу і трудну „Пісню на морю" Сметани, пісні „Наш отаман" Шевченка-Лисенка й „Хор Норманів" Устіяновича-Вахнянина. Всі пісні виконано добре. Публиці найбільше подобався „Хор Норманів". Евгенія Зарицька відспівала „Чорноморську балляду" Чупринки-Вериківського. Бурю оплесків викликала знаменита рецитація студ. Льонгина Германа. Він рецитував „Кораблі" Кравціва і „Море" Терещенка. Академію закінчено відспіванням національного гимну. Цілість робила будуюче враження. Море, кораблі з українськими прапорами, українські моряки, все те сильно впливає на душу Українця. Студенти добре зробили, що улаштували ту академію. Таке торжество повинно бути уряджене в кождій більшій місцевости нашого краю.

Та се прекрасне й пожиточне торжество українського моря і торжество піднесення на нім українських прапорів, відбуте на спомин 29 квітня — мало один засадничий блуд. А саме ніхто на тім святі не сказав, чому якраз 29 квітня піднявся над морем український прапор? Чейже він не підіймався сам. І не підіймався він ні передтим, ні потому, тільки якраз 29 квітня. Щож тоді сталося? Отже дня 29 квітня 1918 р. блиснула в Києві традиційна гетьманська булава — і тому того самого дня над морем піднявся український прапор, що не підіймався ні передтим за Центральної Ради, ні потому за Директорії, ні за Петлюри, бо коли Петлюра розвалив українську державу, то його влада взагалі вже не сягала до Чорного Моря. І зник мов сонний привид український прапор над нашим прекрасним морем. Хто як хто, а молодь повинна мати відвагу сказати собі і своїй суспільности правду про те, чому 29 квітня піднявся над морем український прапор.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

Який фах вибрати

Актуальні справи молоді.

„Порадня для вибору звання" влаштувала в днях 22—31 травня с. р. цикль рефератів про ріжні фахи. З огляду на актуальність рефератів даємо їх змісти.

Який фах вибрати? реф. інж. Білинський. При виборі звання молоді люди звичайно кермуються уподобанням, старі матеріяльними виглядами. Одні і другі не все уявляють собі, як виглядає праця в поодиноких фахах. Родичі звичайно думають ще передвоенними категоріями. Колись найпевнішою забезпекою уважалося державну посаду. Родичі ще й тепер мріють про державні посади для своїх дітей. Перед такими надіями треба перестерігати наших людей. Нині майже неможливо дістати державну посаду. Мова тут про Українців. Не ліпше в приватних чужих підприємствах. Треба собі усвідомити, що для української молоді є тільки одна можливість працювати: серед своїх і для своїх. Рахунок на посаду в українських установах, що вже існують, також непевний. Хоч ті підприємства зростають, та приріст потребуючих заняття значно більший. Зате можливости в нових наших підприємствах, в торговлі і промислі просто необмежені. Отже треба вибирати практичні фахи. Вони не вимагають довгих і тяжких студій, а дають досить скоро матеріяльне забезпечення. Творення власних варстатів праці вимагає фахового знання і капіталу. Про капітал повинні постаратися родичі.

Гімназії не дають ніякого практичного образування, а наука в них довга і богато коштує. До гімназії повинні йти тільки особливо спосібні і заможні, що будуть мати гроші на університет і на практику. Загал молоді звертати до фахових шкіл. Хто до якого фаху надається, те радить безплатно „Українська порадня для вибору звання" у Львові, вул. Словацького 14. III. п.

Учителі середних шкіл реф. др І. Витанович. Нині є слідуючі середні школи: гімназії, ліцеї, фахові школи. Щоб стати учителем середних шкіл, треба скінчити гімназію й університет. Кілько те все коштує? 8 літ гімназії коштує пересічно: 80 місяців удержання коло 5.000 зл., половину такси в школі за навчання 880 зл. Разом гімназія (не вчисляючи одягу, книжок і ін. видатків) буде коштувати до 6.000 зл. 4 роки університету: 2.500—3.000 зл., оплати коло 900 зл. Разом університет буде коштувати близько 4.000 зл. Гімназія з університетом коло 10.000 зл. Потім ще безплатна практика 2 роки. На те треба найменше 2.000 зл. Потім педагогічний іспит і щойно тоді можна старатися про посаду. Ринок праці переповнений. Точних даних нема. Цифри, які подано низше, приблизні. На Західних Українських Землях є 34 середних шкіл. В них учить 462 наших учителів. У високих школах є 9 наших професорів. В середних і висших школах цілої Польщі є коло 650 наших учителів. Безробітних абсольвентів фільософії дуже богато. Кваліфікованих учителів з іспитами нема богато безробітних. Студентів фільософії дуже мало. Середних шкіл у нас замало. Як прийдеться розбудовувати наше шкільництво, то вчительських сил у нас буде треба. На загал треба йти за своїм покликанням. Не треба дивитися тільки на матеріяльний момент. Треба мати на увазі, що висші студії приготовляють людей до висших наук, щоб вони давали напрям духовому розвиткови національної спільноти. Нашій нації треба добрих фільольогів, істориків, фізиків, хеміків, учителів і т. д.

Які предмети вибрати на фільософії? Тепер мають вигляди математики, фізики і добрі знавці чужих новітних мов. Вони можуть знайти заняття і в приватних підприємствах.

Учителі народних шкіл реф. др Біланюк. Тут треба 6 літ вселюдної школи, 4 роки гімназії, 2 роки ліцею, потім на університеті т. зв. педагогія. Виглядів на посаду нема. В Польщі коло 30.000 учителів з дипльомами чекає на посади. Тепер є попит на учительок для захоронок. В порівнанні з числом дітей у шкільнім віці — учителів замало. Одначе ті, що є, не мають праці.

Юристи реф. др Жизневський. Право не є „сухим" предметом. На праві спирається все наше життя. Юристи діляться на урядників: прокуратори й судді та на вільних: адвокати й посередно нотарі. Правник повинен передовсім добре знати й розуміти закони. Праця правника тяжка. Правник мусить бути точний, тактовний, терпеливий і вирозумілий.

Студії: по скінченні гімназії правничий виділ на університеті. Нормальні студії тривають 4 роки. По скінченні університету муситься відбути практику, т. зв. аплікантуру в суді, в адвоката чи в нотаря. Практика триває в суді 3 роки, в адвоката неменше 5 літ. По практиці здається іспит і вписується на листу адвокатів. Такий впис коштує від 1.500 зл. вгору, залежить від віку.

Для Українців доступ до судів і до нотаріяту обмежений. Доступ до адвокатури покищо неограничений. Правники можуть працювати в адміністрації, при зелізницях, в дипльоматичній службі, в банках і кооперації. В порівнанні з числом українського населення адвокатів Українців замало. Одначе адвокатський стан в Галичині дуже збіднів. Красші умовини є на Волині. Та перенестися з львівської апеляції на Волинь у практиці майже неможливо. (Д. б.).

„Діло" — гейзером грязі

„Підписані" — не дають підписів...

„Наш найстарший національний щоденник" став уже не відтепер гейзером вонючої грязі, клеветництва і взагалі несовісних видумок. Ми вже виказували, що нема між Українцями більше діяльного чоловіка, якого в „Ділі" не обкидалиб грязюкою. А в 114 ч. з 24 травня с. р. на стороні 7 містить „Діло" лист від Українського Центрального Комітету (розуміється петлюрівського) — філія у Львові, від Союза Українок Еміґранток і від Клюбу Українських Еміґрантів у Львові. Так каже „Діло", що се лист від тих трьох спілок, бо під листом нема ні одного підпису, хоч лист зачинається словами „ми представники трьох нище підписаних еміґрантських наддніпрянських організацій". В тім листі „пятнують" Нову Зорю і її редактора за статті про Петлюру, поміщені в нашім орґані, а кажуть, що „пятнують" за — такі „прикмети" як нікчемність, безсоромність, калюмніяторство й аґітацію, „щоб Українці не молились за того, хто віддав своє життя за други своя."

В листі не наведено конкретно ніяких калюмній і ніяких неправд мнимо виписаних в нашім орґані, тільки кинено тими клеветами на нас, так собі „загально", на підставі „широкої натури." Отже й відповідаємо покищо загально: Хто другому закидає калюмніяторство, а не наводить, що саме уважає калюмніяторством, той очевидно сам калюмніятор. Так в Европі не поступають, з виїмком Кедрина, але він напів з Азії. А хто ще до того не має відваги підписатися під своїм калюмніяторством, щоб публика знала, хто говорить, той ще до того очевидний трус. Не беремо назад ні одного з закидів, які ми помістили в „Новій Зорі", взиваємо прилюдно закинути нам, котрі місця в тім, що ми написали, — „калюмніяторські" і взиваємо тих, що таке пишуть, оповістити свої „чесні імення", щоб ми могли їх увіковічнити разом з патроніміконами і щоб наша галицька суспільність довідалася, хто саме те побожне лицарство, що так „болїе серцем" задля „аґітації, щоб Українці не молились" і т. д. Вельми цікаво булоб Галичанам познакомитись з тими побожними душами знад Дніпра. Ану, козацьке лицарство, купою на одного! Таж на папері в „Ділі" нема ніякої небезпеки!

А еміґранткам дамо окрему, більшу відповідь, вже пишемо її.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Ідея календарної реформи в уніятів XVII ст.

В 1932 році на сторінках української преси — головно „Нової Зорі", „Мети" й „Діла", — піднесено кличі про реформу нашого церковного календаря. При тім виявилася цікава річ: старий календар не мав таких завзятих оборонців, як іще хочби в Галичині під Австрією. Не лише „Нова Зоря", але навіть „Діло" й „Мета" заявилися — за приняттям григоріянського календаря, очевидно не вважаючи цього нарушенням сущних частин нашого обряду, дійсно вартісного елєменту в нашій традиції. З цього погляду треба зокрема відмітити голос консервативно-монархістичного „Хліборобського Шляху", що писав про сю справу так:

„За два останні місяці більш чим десяток поважних громадян з усіх кругів нашого громадянства висловлюється за переведенням календарної реформи в нашій Церкві та за приняттям григоріянського календаря. Дискутанти наводять багато переконуючих аргументів на те, що святкування по старому стилеві наражує нас на поважні національні втрати, а що найважніше — впливає на зріст байдужности при збереганні третьої заповіди Божої, бо силою обставин не може наш брат, чи він хлібороб, робітник, інтелігент чи купець, обходити своїх свят, яких держава та інші неукраїнські інституції не признають.. хочемо підчеркнути, що введення нового календаря це ніякий прогріх суроти консерватизму, що має м. і. на меті збереження добрих традиційних звичаїв. Коли юліянський календар приносить нам у практиці шкоди, а ніяких позитивних вартостей, то кожний здорово думаючий консерватист навіть подбає про те, щоб таку перестарілу форму відкинути. Зокрема вважаємо, що час найвищий, щоб наш Епископат, не відкладаючи довше цеї важної справи, вирішив її в користь нашої Церкви й народу. Ми переконані, що апель громадянства у цій справі знайде прихильне приняття у наших Владик." („Хліб. Шлях" за березень 1932 р., „політична хроніка" на обгортці. Розбивка моя, Т. К.).

В останньому часі появилася знову в „Новій Зорі" (1936, ч. 21 (920) стаття п. Евгенії Шаркової, п. н. „Жіночий голос про зміну нашого календаря", що серед більшости статтей на сю тему визначається дуже правильним — на мою думку — поставленням справи. А саме залишаючи сферу чисто практичну, можнаб сказати: опортуністичну, авторка статті виходить з релігійного відчуття — ріжниці між двома обрядами при святкуванні свят. Се вражає авторку (і всіх нас) болюче, наші свята виглядають неврочисто й т. д. Тим ріжниться основно календарна справа від справи напр. азбуки, що має вже чисто практичне, а не принціпіяльне значіння. Тому, на нашу думку, реформа календаря конечна з принціпіяльних причин, в яких не повинно бути компромісів; тим більше, що в практиці буде з того багато користи.

Бажаємо від себе додати кілька історичних даних на доказ, що ідея зміни календаря була в визначних діячів Унії вже в XVII столітті.

Ідея зміни календаря не була впрочім якоюсь католицькою спеціяльністю. Ще заки Папа Григорій XIII задумував змінити календар у 2-гій половині XVI ст., ідея поправи неточностей юліянського календаря була вже в XIV ст. й то — в Византії.[1]) Очевидно, реформа була справою чисто астрономічно-історичною й не мала ніякого відношення ні до віри, ні до обряду. Як признає православний автор, Микола Сумцов, календарна справа набрала принціпіяльної ваги щойно тоді, коли реформу перевів якраз Папа. Проти „папської поправки в переданнях св. Отців (!)" виступили зараз ріжні „ревнителі", особливо... єретики, що їх повно крутилося в ті часи під фірмою православя. Вони заграли на струнах традиційної неохоти схизматицького Сходу до св. Столиці — й до старих „папежських єресей" (в році опрісноків, суботнього посту, голення борід і т. п. „догматичних" справ) долучилася нова: реформа календаря...

Натомість поважні люди навіть зпоміж православних були за зміною календаря — головно з практичних мотивів. Касіян Сакович писав у своїм творі про календарні справи (про се буде дальше мова) таке:

„Знаю богатьох уніятів і православних, що бажають приняти григоріянський календар, зокремаж у тих місцях, де більшість католиків і де православним русинам не позволяють ні торгувати, ні займатися ремеслами в католицькі празники".

Одним з таких православних, а пізніше уніятів, був не хто інший, як сам Іпатій Потій. Знаємо з листа луцького Епископа лат. обр., Мацейовського, що Потій у 1588 р. бажав приняти Унію й був проти задержання старого календаря. Будучи в Римі в 1595 році, Потій разом з Терлецьким, оба вже як Епископи, приняли були ідею нового календаря й Потій навіть видав про те спеціяльну книжку. На жаль, до наших часів вона не доховалася.[2]) Зате сучасники православні добре знали, що оба Епископи годилися на новий календар. Так писав хтось у полемічнім творі „Перестороґа" з поч. XVII ст. Епископи Потій і Терлецький, пишеться там, „склѣтивши тую Унію и выдруковавши тамже (в Римі) календарь новый, съ тимъ до насъ приѣхали и не отворялися такъ явыть, только потаємнѣ и скрытнѣ межи собою то ховали... И выдали еще книжку свою противъ книжки нѣякого Филалета... и пишетъ въ той книжцѣ Потѣй о новомъ календарѣ, отпечатанномъ в Римѣ, хвалячи той богопротивный (!) календарь, яко есть добрый и весьма потребный."

Дальше з уніятського боку заявився за зміною календаря Касіян Сакович. Він видав 1640 року книжку п. н. „Kalendarz stary, w którym iawny i oczywisty błąd pokazuie się około święcenia Paschy i responsy na zarzuty starokalendarzan i co za pożytki ruskiemu narodowi z przyjęcia nowego kalendarza a iako szkody z trzymania się starego i iako się ma rozumieć poprawa kalendarza." Друге видання сеї книжки вийшло в 1644 році п. н. „Okulary kalendarzowi staremu". Книжку писав автор, як зазначує в передмові, з поміччю Пресв. Богородиці і з апробатою Митр. Селяви. В своїй книжці Сакович полемізує з православними щодо незгідности нового календаря з творами св. Отців; зокрема полемізує з Василем Суражським. Він вказує православним на великі практичні користі, що виходять з приняття нового (григоріянського) календаря.

Третім визначним діячем Унії в XVII ст., що накликав до зміни календаря, був Іван Дубович, дерманський архимандрит († 1652 р.). Про його моральну й інтелектуальну вартість можуть свідчити слова Петра Могили, записані в Саковича: „Якби я мав під моїм послушенством о. Івана Дубовича й о. Касіяна Саковича, то я притягнувби до себе всю Русь."[3]) Дубович написав богато книжок проти схизматиків, з котрих заслугує на увагу особливо „Hierarchia abo o zwierchności w Cerkwi Bożej" (у Львові, 1644 р.). Того самого року видав він у Вильні книжку п. н. „Kalendarz prawdziwy". Книжка поділена на пять розділів. У першім маємо історичний перегляд календарної справи — те, що ми тепер назвалиб „літературою предмету"; в другім розділі є мова про соняшний і місячний рік; у третім — про час святкування Пасхи; в четвертім — про конечність поправити календар; у пятім відкидає думки противників григоріянського календаря. Виклад Дубовича спокійний, річевий, не такий пристрастний, як напр. у Саковича. Він виявляє наклін до історичних студій.

Всі три письменники — се визначні уніятські діячі. В своїх писаннях вони старалися наклонити не лишень уніятів, але й схизматиків до приняття нового календаря так з принціпіяльних, як і практичних причин. Чому се не вдалося тоді — чому сього не зроблено пізніше? Відповідь дає сучасний нам історик літератури:

„Восени 1582 р. папа Григорій XIII звелів вирівняти різницю між астрономічним і календарним часом, себто додав десять днів і на будуче велів опускати три високосні дні на кождих 400 літ. Ця календарна реформа зовсім консервативного характеру викликала ворожий настрій православних проти себе тільки тому, що припала на час релігійної нетолерантности й мала деяке релігійне забарвлення. — „Виключно з цих причин викресала вона новий вогонь енергії у православних, що найшов свій вислів у полемічнім письменстві, де календарна справа розглядалася в тіснім звязку з догматичними й обрядовими справами."[4]) Т. К.

[1]) Н. Сумцовъ, Историческій очеркъ попытокъ католиковъ ввести въ южную и западную Россію григоріанскій календарь. „Кіевская Старина", 1888, V, стор. 236.

[2]) Пор. Я. Головацкій, Книга о новомъ календарѣ, напечатанная въ Римѣ въ 1596 г. „Записки Имп. Академіи Наукъ", Петербург, т. 29.

[3]) М. Сумцов, цит. праця, стор. 262.

[4]) М. Возняк, Історія української літератури, т. II, Львів, 1921, стор. 47.

Нові видання

Увасадненнія „Скали". Реферат Дра Осипа Назарука виголошений на Загальних Зборах делєґатів читалень Товариства „Скала" в Станиславові дня 23 квітня 1936 року. Бібліотека „Скали", ч. 1. Львів, 1936. Формат 17·7×12·8 цм. Ст. 55. Ціна 20 сот. — Сей реферат, що вийшов окремою книжечкою, знаний читачам „Нової Зорі." Коли його поширить ся, то він всюди може улекшити оснування нашого католицького Товариства „Скали", а там де „Скала" вже істнує, улекшить оборону її перед напастями.

З історії анархії на Україні. Ч. І. Найдавніші і княжі часи. Львів. 1936. Бібліотека Української Католицької Організації. Формат 17·8×12·5 цм. Ст. 135 + VIII. Ціна 80 сот. Зміст: Вступ, 1. Найдавніші часи, Княжі часи: а) Міжусобиці князів, б) Міжусобиці на Руси: Що про них пише літопис Нестора, в) Коромоли бояр, г) Народні бунти в X—XIII ст. — Се перша в українськім письменстві книжка, що жерельно представляє анархію на Україні, найстрашнішу недугу всіх верств нашого народу. Хто з нас хоче пізнати нас, той мусить основно перечитати отсю невеличку працю сперту на найпевніших жерелах. Кождий наш письменник, що пише історичні повісти, кождий популяризатор нашої історії знайде в сій невеличкій книжечці правдиве світло для себе і свого народу. Гіркий зміст тої книжечки, та звичайно лік гіркий. Читайтеж сю працю, усвідоміть собі її і робіть що у ваших силах для скріплення нашого організму в надії, що Бог сотворив народи вилічимі від зла. — А. Ч.

Юліян Тарнович: **Ілюстрована історія Лемківщини** (3 карти і 100 ілюстрацій). Бібліотека Лемківщини ч. 1. Львів 1936. Накладом видавництва „На сторожі". Сторін 285 + 3 нпг. Формат 14·2 x 20·2 цм. Ціна 3 зл., для закордону 1 ам. доляр або рівновартність, на поштову пересилку 0.50 зл.

М-р Микола Тополянницький: **Підручник нового закону про зобовязання,** або як купувати — продавати, наймати, арендувати, вигоджувати, позичати, позичати гроші в чужій валюті, договорюватися про працю і діло (замовляти виконання роботи), посередничати, встановляти доживоття, загоджуватися і ручити за чужі зобовязання? Сторін 400, на добірному папері, друк читкий, черенки кількох кроїв. Накладом „Нової Бібліотеки", Львів 1935. Ціна зл. 4, з пошт. опл. зл. 4.50. На складі у всіх українських книгарнях.

Великий процес ОУН

(Степана Бандери і тов.)

В понеділок 25 травня с. р. зачався у Львові великий процес за приналежність до ОУН. Предсідник трибуналу окружний суддя Десевіч. Обжалуває прокуратор др Прахтель - Моравяньский. На лаві обжалованих засіло 23 молодих Українців і Українок. А іменно: Стефан Бандера літ 27, Роман Шухевич л. 29, Ярослав Макарушка л. 28, Олександер Пашкевич 28, Ярослав Спольський 24, Володимир Янів 28, Ярослав Стецько 24, др Богдан Гнатевич 42, Володимир Коцюмбас 35, Богдан Підгайний 32, Іван Малюца 27, Осип Мащак 28, Евген Качмарський 26, Іван Ярош 29, Роман Мигаль 25, Роман Сеньків 27, Катерина Зарицька 22, В. Свенціцька 22, Анна Федак 24, Осип Феник 24, Володимир Івасик 26, С. Рачун 27 і Іван Равлик 27. Їм закидають приналежність до ОУН (Організація Українських Націоналістів), що має головну ціль відірвати від Польщі полудневосхідні воєвідства. На початку процесу суд розглядав справу вбивства студ. Якова Бачинського. Друга справа се недовершене вбивство одного гімназійного ученика. Слідство не устійнило його назвиска. Трета справа се вбивство дир. української гімназії у Львові Івана Бабія. Четверта справа се бомбовий замах в друкарні Яськова у Львові, де печаталася радянофільська газета „Праця“. Пята справа се недовершений замах на вязничного комісаря Коссобудзкого. Шеста справа се плянований замах на волинського воєводу Юзефского.

Акт обвинувачення закидає Бандері, що він як провідник Краєвої Екзекутиви ОУН наклонив Підгайного і Мигаля спричинити вбивство Я. Бачинського підозрілого як конфідента, що наказав М. Цареви вбити дир. Бабія, а Лемикови — радянського консуля у Львові, що Бандера видав наказ застрілити ред. А. Крушельницького, підкинути бомбу в редакції „Праці“, що підготовляв замах на комісаря Коссобудзкого та на воєводу Юзефского. Інші обвинувачені далеко слабше ніж Бандера. Загальну увагу звертає признання Мигаля в слідстві, що Малюца мав плян убити посла Української Радикальної Партії М. Матчака, а саме тому щоб ОУН виявила чимсь свою діяльність...

На розправу покликано 35 свідків і 2 знатоків. Розправа потреває кілька тижнів.

Обвинувачених боронять адвокати: Старосольський, Загайкевич, Давидяк, Шухевич, Павенцький, Горбовий, Паньківський, Евин, Яримович, Гриньовський, Шевчук і Жизневський (пять останних з уряду).

Підсудні крім Мигаля й Малюци виглядають добре. Всі старанно одягнені, обриті. Селянин Рачун у вишиваній сорочці. Зарицька в гранатовій суконці, що хвилини причісує волосся гребінчиком. Весь час розмовляє з підсудними, що сидять біля неї. Поліціянт що хвилини упоминає її. Вязниця вплинула відемно на зверхний вигляд тільки Мигаля й Малюци. Вони пожовклі, обстрижені, сумні. Решта підсудних держиться бадьоро. Вони балакають між собою, усміхаються. Один Бандера між ними поважний. Одначе не видно на нім змучення. Низький, з обритою головою, з живими очима порозумівається з оборонцями або сидячи пильно дивиться на підсудних. Бандера своїм виглядом відріжняється від усіх. Підсудних розміщено в трох лавках. В третій лавці сидять ті, що відповідають з вільної стопи. Зараз за ними рано першого дня розправи сиділи представники української преси. По перерві о год. 12·30 того дня умістили наших журналістів по другій стороні салі, а на те місце, де сиділи наші, посадили польських журналістів. На розправу прибуло понад 70 осіб публики, переважно родичі підсудних. На салю впускають тільки тих, що дістали окремі карти вступу. На самім початку розправи др Горбовий поставив внесок, щоб відложити розправу на 2 тижні, бо декотрим підсудним доручено акти справи щойно кілька днів тому. Отже вони не могли запізнатися зі змістом тих актів (5.000 сторін друку). На спротив прокуратора відкинено той внесок. Підчас списування ґенералій підсудних Бандера домагався, щоб ведено розправу в українській мові та щоб акт обвинувачення виготовлено в українській мові. Предсідник відповів, що на розправі вже запізно ставити такі домагання. На питання: яка державна приналежність? Бандра відповідає: Українська. На питання: Відношення до військової служби відповідає: Член Української Військової Організації. Українську державну приналежність подали також: Мащак, Макарушка, Спольський, Янів і Стецько. Ярош на те питання не відповів. Спольський перед поданням ґенералій заявив, що його поліція била. Предсідник: Се тепер не належить до річи. Державна приналежність? Спольський: Українська. Предс.: Чи горожанин СССР? Спольський: Ні, тої держави не узнаю. Уважаю себе горожанином української держави. Тут є тепер стан польської окупації. Предс.: Відбираю Вам голос.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В СПРАВІ НАЦІОНАЛЬНОГО КОНҐРЕСУ. Підготовний Конґресовий Комітет за кордоном ухвалив 20 травня с. р. скликати незабаром чергову конференцію для вирішення всіх важніших питань звязаних з Конґресом, зокрема справи терміну і місця Конґресу. В конференції мають взяти участь члени підготовного Комітету за кордоном, члени П. К. з західно українських земель та делеґати з Америки. („Український Тиждень“ з Праги, ч. 22 з 25 травня 1936 р.).

УКРАЇНСЬКІ ПОСЛИ Василь Мудрий і В. Целевич були на послуханні в премієра ґен. Складковского. На послуханні довідалися, що відношення теперішного правительства до Українців буде таке, як було за правительства премієра Косцялковского.

У ЛЬВОВІ відбулася нарада польських послів і сенаторів з Галичини під проводом бувшого премієра сенатора Козловского. Радили над консолідаційною співпрацею польської суспільности на терені Галичини.

В БУКАРЕШТІ (Ромунія) увязнено 27 комуністів. Підчас ревізії в їх мешканнях знайдено богато комуністичної літератури.

АВСТРІЙСЬКІ ГІТЛЄРІВЦІ напали на замок кн. Штаремберґа коменданта Гаймвери. Поліція обсадила замок вже передтим. Коли зблизилися напастники, поліція дала сальву і вбила двох з них та кількох ранила. Напастників було кількадесять. Поліція увязнила 20 осібняків.

НІМЕЦЬКА ВОЄННА ФЛЬОТА мала 1 квітня с. р. 188 боєвих одиниць: 5 великих панцирників, 3 лінійні кораблі, 9 кружляків, 16 контрторпедовців, 19 торпедовців, 19 підводних суден і богато менших кораблів.

МУССОЛІНІ покликав марш. Бадолія до Риму. Він лишиться в Римі поки Союз Народів не вирішить справи санкцій. Маршал Граціяні обняв заступство по Бадолію в Абісинії.

ФРАНЦУЗЬКІ КОМУНІСТИ поставили отсі домагання до Блюма як будучого премієра Франції: скасувати ощадностеві декрети правительства Ляваля; розпочати великі публичні роботи; призначити міліярд франків на розвій спортів, опіки над дітьми і материнством; здемократизувати і змодернізувати армію, утворити міністерство національної оборони, оповістити загальну амнестію, покликати окрему комісію публичної моральности. Вона малаб провірити, як декотрі політики дійшли до значних маєтків.

В ЄРУСАЛИМІ положення таке напружене, що від вечера до рана не вільно виходити з домів.

ІТАЛІЙСЬКІ ВЛАСТИ В АБІСИНІЇ звільнили всіх полонених Абісинців.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Святе імя Ісус. (В першу неділю по попразденнім Богоявленя). По перше розважте слова апостола, котрі він (Фил. 2) сказав про вічного Сина Божого, що став чоловіком для нас: „Він понизив сам Себе і був послушний аж до смерти. Так, аж до смерти на хресті. І тому Бог вивисшив Його і дав Йому імя над усіми іменами, щоб перед іменем Ісус згиналися коліна всіх, що в небі, на землі й під землею та щоб усі язики визнали, що Ісус Христос є у світлости Бога Отця“. Християни, отже шануймо се святе імя й усі тайни та небесні правди, що є в нім. А їх так богато й вони такі важні, що ніякий язик не може їх достаточно висказати й ніяке серце не може їх схопити. Імя Ісус походить з неба. Воно означає С п а с и т е л ь; але такий спаситель, що мав увільнити свій нарід від його ґріхів; утраченого чоловіка знов поєднати з Богом, заслужити йому милосердя, ласку і спасення та з невільника сатани і з дитини пекла зробити сином Божим і спадкоємцем неба. О, чого не зробив наш Господь Ісус, чого не витерпів Він, щоб бути для нас таким Ісусом! Ніхто так як Він не міг виповнити зміст сего святого імени. Ніхто крім Богочоловіка, Емануїла, т. зн. „Бог з нами“, не міг бути Ісусом, щоб освободити свій нарід від його ґріхів і бути для нього невичерпаємим жерелом у всім дійсно добрім, а саме в тій мірі, що зробив їх подекуди учасниками Свого Божества.

По друге розважте, що імя Ісус се імя сили і власти. Тим іменем засаджено церкви Божі на цілій землі. Тим іменем робили апостоли чуда всякого рода й навіть померших до життя прикликали. Тим іменем міліони мучеників перемогли смерть у всіх видах її. Те імя залюднило пустиню святими пустельниками і кожду націю християнського світа по всі часи безчисленними святими, що дивилися на Ісуса, початок і кінець їх віри; та Його іменем побіджали світ, тіло і діявола. Тепер сидять вони з Ісусом на Його троні, згідно з приреченням, яке Він дав тим, що побіджають в Його імени (Обяв. 3, 21). Тому святому імени давалися полонити многі могутні монархи. Вони підчиняли себе і свої держави тому великому Побідникови й нерідко зрікалися своїх корон і скептрів з любови до сего божеського імени. О, царство Ісуса, державо милосердя і ласки, коли ти поширив свої завоювання на цілий світ і порушиш усіх королів і всі народи, всі нації й усі серця, щоб вони склонилися перед тим іменем, гідним почитання, поцілували його та віддали йому всяку почесть, хвалу й пошану!

По трете розважте, що імя Ісус має в собі невимовний маєстат. Його злагідпюють покора, лагідність, приязність і любов, бо те імя означає нам Бога, що з чистої любови до нас став чоловіком, і то убогим, лагідним і покірним чоловіком. Воно показує нам усі божеські прикмети, що були чинні при ділі нашого спасення, щоб піднести нас з низькости і завести нас до небесного царства. Ісус це імя милосердя, імя потіхи, імя ласки і спасення. Воно обіцює всім ґрішникам, що каються, порятування і прощення. Воно голосить їм освобожденя з їх неволі і з їх кайдан, забуття всіх їх провин, вилічення всіх їх недуг і спасення від усіх їх ворогів і від будучого гніву. Те імя піддержує християнського мандрівника в усіх його смутках, воно його схоронище в усіх небезпеках, воно отвирає йому жерела всего добра, воно дає йому відвагу молитися з певністю, що нема нічого, чогоб він не одержав, коли просить в імя свого Спасителя. Те імя змушує до утечі всі сили пекла; вони не можуть знести того святого

імени. Воно побіджає світ і тіло. Врешті те імя отвирає небо всім, що його дійсно люблять і йдуть за ним. О, святе імя, щоб ти все було в наших серцях і наших устах! Таке було з благословенним апостолом, святим Павлом; о, щоб ми могли як він знайти всі річи в Ісусі!

Постановіть собі все шанувати божеське імя Ісус. Воно вашим душам головний представляє предмет віри християнина, найсильніші основи його надії і найважнішу підставу та найсильнішу спонуку любови до Него. Бо Він для нас став чоловіком і був розпятий. Отже як часто чуєте Його святе імя, то практикуйте три теольоґічні чесноти: віру, надію і любов Бога.

Епп. Р. Челлонер
Апостольський Вікарій Лондону.

НОВИНКИ

Філія української ґімназії у Львові улаштувала 24. V. с. р. у власній салі „Свято матери". Гарно прибрану салю виповнили матері, батьки й молодь. На програму свята зложилися: „Привіт Матері" — уч. Дорожинський, Збірка народних пісень — орхестра мандоліністів, Грінченко: „Мати" — декл. уч. Гошка, „Цвітка дрібная" — сольоспів уч. Чорній, Концертова фантазія — цитрове сольо уч. Кавуля, „Віддала мене матінка" та „Ой на горі пшениченька"—муж. хор. По скінченні програми пані Филиповичева, голова Батьківського Кружка, іменем матерей подякувала за улаштування свята Директорови ґімназії о. др Залеському, о. Хоминови, панам професорам Козакови й Панейкови та молоді. Потім промовив др Біленький, звязковий між ґімназією й Батьківським Кружком. На закінчення молодь відспівала „Многая літа" матерям. Імпреза зробила гарне і миле враження.

Відкриття вистави української народньої вишивки відбулося у Львові, в салях Національного Музею при вул. Мохнацького 42, 24 травня. Присутні одноминутовою мовчанкою вшанували память полеглих за волю України, після чого дир. Свєнціцкий відкрив виставу, а п-а Ліда Паращук виголосила реферат про праці на полі українського вишивкарства та про значіння вишивки як прояву культури українського села. Виставка розміщена в 7 кімнатах на партері і на першім поверсі. Тут зібрані зразки вишивок з усеї Галичини, Буковини, Зазбручанського Поділля і Боснії. Є також збірки з Росії й Мордви. Вистава дуже богата й ріжнородна та робить приємне враження. Саме урядження солідне, всі зразки вишивок ошклені і в рамах.

Новим Адміністратором Лемківщини має стати Впр. о. Медвецький, каноник станиславівської капітули. Офіціяльного оповіщення ще нема.

День хорих уладжує у Львові, в церкві Успенія Пречистої Діви Марії, 29-го травня в год. 8 рано Український Комітет Допомоги Хорим. Хорі матимуть змогу висповідатися і приняти св. Тайни на Сл. Божій, відправленій у їх наміренні. Тяжше хорих звезе до церкви Комітет.

Гумор. — Є проєкт, запросити негуса на постійний побут до Польщі, щоб Італійці в погоні за негусом збудували тут дороги. („Врублє").

Політичний гумор. — Італійці застрілили в Аддіс-Абебі льва негусового і пострілили льва британського.

Страйк міських робітників у Львові тривав від 21 до 24 травня с. р. В неділю 24. V. відбулася нарада президії міста з делеґацією страйкуючих. На нараді передискутовано ще раз 19 домаганъ працівників. Президія міста приняла 10 домаганъ і обіцяла розглянути решту, коли працівники повернуть до праці. М. і. взято під увагу справу знижки трамваєвих місячних карт для родин трамваярів з 13 зл. на 8 зл. По нараді працівники рішили вернутися сейчас до праці. Страйковий комітет увязнено.

Міністерство Скарбу оповістило розпорядок, що звільняє ремісників від обовязку викупу окремих промислових свідоцтв на продаж власних виробів на ярмарках і відпустах.

Зїзд українських музеольоґів відбудеться в Сяноці в днях 31 травня і 1 червня.

Велика пожежа в селі Богданівці пов. Зборів знищила 51 мешкальних домів, 92 господарських будинків і 16 штук живого інвентаря та навіть дерева й огороди. Хатніх річей і мертвого інвентаря не вдалося нікому врятувати. Рятункова акція обмежилася тільки до ратування дітей, старців і живого інвентаря. Жертвою пожару впало 6 осіб тяжко й 11 лекше попечених. Шкоди виносять около 80 тисяч зл. Утворився рятунковий комітет, що має занятися допомогою для погорільців.

В Гусятині зорганізовано польську районову молочарню. Вона має чотири філії з денною доставою молока 700 літрів.

Студентська проща до Ченстохови відбулася 23 і 24 травня заходом польських націоналістичних та католицьких студентських організацій. У прощі взяло участь понад 20 тисяч студентів з цілої Польщі.

Літвінов і Патьомкін приїхали до Марієнбаду лічитися. Тим „пролєтарам" поводиться знаменито.

Зїзд закарпатської селянської молоді відбудеться в Ужгороді на Зелені Свята. Зїзд підготовляє аґрарна партія Закарпаття.

37-а міжнародна летунська конференція радила у Відні над справами освітлення летунських майданів, радієвої сигналізації, мит і т. п.

В Пассаві помер найстарший віком німецький епископ Жигмонт Фельдорф.

Жидам в Німеччині заборонено доступ до деяких німецьких купелевих заведень.

Др Анте Павеліч, Хорват, обвинуваченій за співучасть в убийстві югославянського короля Олександра, вийшов на волю по півторарічнім побуті у вязниці в Торіні.

В Палестині заворушення тревають дальше. В останніх днях Араби забили в Яффі трох Жидів і підпалили в Ґаїфі кілька мешкальних домів.

Від травня до осени триває тяжкий час для ґазет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

Гумор. — Пані, то нечуване! Клієнти вже годину чекають, а ви нічого не робите! Чи вам здається, що ви вже президент Польського Банку?!

Гумор. — Коли прогнано з раю Адама й Еву? питає священик ученика на годині релиґії. — В осени. — Відки ти се так точно знаєш? — Яблока дозрівають в осени. На недозріле яблоко Адам бувби не злакомився, ну й мігби захорувати. А зараз як Адам з Евою зїли яблоко, їх вигнав ангел.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Оповістка

Дирекція приват. ґімназії СС. Василіянок у Львові (вул. Длуґоша 17а) подає до відома, що в шк. році 1936/37 згідно з шк. законами ґімназія матиме такі кляси:

а) I, II, III і IV кляси ґімн. нового типу,
б) VII і VIII кл. клясичної ґімназії давного типу (з латиною й грекою)
в) VII і VIII кл. ґуманістичної ґімназії (з латиною).

Ґімназія має права державних шкіл. Оплата за науку в клясах нового типу така сама як у державних ґімназіях. Зголошення вписів приймає Дирекція кожного дня між год. 8—13., від позамісцевих поштою.

Вступні іспити до I кл. відбудуться около 20.VI. (точний речинець буде оголошений), а до вищих кляс 22 і 23. VI. До подання треба долучити метрику хрещення, останнє шк. свідоцтво й посвідку щеплення віспи. — Такса за іспит 10 зл., до вищих кляс 15 зл.

При ґімназії є виховний Інститут, ведений фаховими силами.

За Дирекцію: *о. В. Лициняк.*

Іван Заремба, зльокавтований скарб. службовик, рахунковий старшина У. Г. А. — політичний вязень, від 3½ років в міськім заведенні для невилічимих на важку хоробу грудей, батько 4 нелітних дітей (11—16) без матері, прохає всіх людей, яких серце вміє ще реаґувати на людський біль, про лепту і стару одежу для дітей сиріт, яких родичі впали жертвою боротьби за волю і землю Народу і сьогодні без даху над головою. — Датки прошу слати на Редакцію „Нова Зоря". — Іван Заремба, Міське заведення для невилічимих при вул. Білинських 9. — Се письмо потвердив Гр.-кат. Парохіяльний Уряд арх. церкви св. Вмч. Юрія.

КІНА

АПОЛЛЬО: „Мазур".
АТЛЯНТИК: Пан Твардовський.
КОПЕРНИК: Молочна дорога.
МАРУСЕНЬКА: За ґріхи.
МУЗА: Бавнті.
ПАКС: Для тебе співаю.
ПАЛЯС: День великої пригоди.
СТИЛЕВЕ: Цирк Барнума.
ТОН: Дочка джунґлів.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: ½ стор. 180·— зол., ¼ стор. 90·— зол., ⅛ стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційнокому тексті: ½ стор. 280·— зол., ¼ стор. 140·— зол., ⅛ стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, неділя, 31 травня 1936 Ч. 40 (939)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Городецких ч. 2.1. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ш. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Совітська пропаганда в Польщі.

„Merkurjusz Polski" вичисляє часописи, що повстали недавно в Польщі і виразно симпатизують з совітською Росією та захвалюють тамошні порядки. Се є: Oblicze Dnia, Przekrój Tygodnia, Światło, Lewy Tor, Chłopskie Jutro, Przebudowa, Przyszłość to my, Kultura Wschodu, Horyzonty, Język Międzynarodowy і Sumienie Społeczne. Крім того виходять в Польщі вже від давніша отсі безбожницько - комунізуючі журнали і часописи: Polska Wolność, Lewar, Wolnomyśliciel, Błyski, Tydzień Robotnika, Pionier і інші. З того можна виробити собі поняття про розміри пропагандової офензиви, що вдарила на Польщу (КАП).—А гатет, що систематично борються з большевизмом в ріжних його формах, — майже нема.

Филя страйків в Галичині.

В послідній часі навістила Галичину правдива филя страйків. А саме вибух окупаційний страйк (робітники не хочуть опустити фабрики) в тартаку фірми Вічер в Тарговісках, пов. Коросно. В Ніску застрайкувало 294 робітників промислового підприемства Франка. В Куньковичах коло Перемишля застрайкували робітники тартаку Гольдмана. В Мразниці вибух страйк в копальні „Зожа". В Калуші покинули працю тартакові робітники фірми Зарваніцера. В Коломиї страйкують робітники, що товчуть каміння на дорогах і робітники при будові міських каналів. Страйк будівельних робітників у Львові тревае дальше.

Повінь обіжників у скарбовости.

В міністерстві скарбу в Варшаві окрема комісія переглядала міністеріяльні обіжники. Перегляд дав ревеляційні висліди. Показалося, що в одній тільки персонально-адміністраційній ділянці істнує й обовязуе 3.200 обіжників. Богато з них перестаріло і суперечить собі взаїмно. Комісія уневажнила 3.030 обіжників, а 170 признала важними. Знавці кажуть, що й того ще забогато. Досліджування обіжників тривае дальше. — Добре булоб так зробити і в інших міністерствах.

В СССР вертаються до старого.

Совітська агенція Тасс звідомляе: ЦИК (Центральний Исполнительний Комітет) рішив піддати під дискусію робітників проект закона, що забороняе робітницям зігнання плоду. В узасадненню того рішення сказано м. ін.: Правительство СССР опрацювало для охорони здоровля працюючих жінок законопроект про заборону зігнання плоду під впливом домагань працюючих жінок. Законопроект передбачуе державну допомогу для поліжниць і для матерей обтяжених численною родиною. Мають поширити сітку захоронок, яселок і дитячих садків. Також мають підвисшити кари за неплачення аліментів.

Великий скандал на Литві.

На Литві стався великий скандал. Богато державних урядників і учителів дістало місячну платню фальшивими банкнотами від провінціяльних відділів литовського Державного Банку. Показалося, що ті банкноти знаменито підроблені вплинули масово до всіх відділів Державного Банку. Фальшівники виміняли їх за срібні монети і за девізи. Литовська поліція припускае, що фальшиві банкноти привезено з заграниці. Власти старалися затушувати цілу справу, та се не вдалося. Державний Банк відмовився вимінювати фальшиві банкноти на правдиві, бо боїться, що дісталисяб до обігу нові фальсифікати. Рівночасно власти загрозили карами за кожду спробу платити фальшивими банкнотами. В цілім краю настав переполох, бо люди не знають, котрі банкноти фальшиві.

Бої в Самарії й Галилеї.

На узгірях Самарії й Галилеї дійшло до численних боїв між британськими стежами і ґрупами узброених Арабів. Заворушення в Палестині поширюються. Здовж побережжа і в глибині краю від Гази до Яффи вибухають що хвиля заворушення в формі актів саботажу. Араби зачали ставити барикади на вулицях міст і перетинати телеґрафічні дроти. В Газі англійські власти мусіли евакувати англійські родини, що мешкали між Арабами. В селі Кваквун дійшло до боротьби між відділом англійської поліції і ґрупою Арабів. Поліція відступила, бо не стало їй амуніції. Що ночі вибухають підложені бомби в ріжних місцевостях. Населення жие в трівозі. Національний Комітет Арабів оповістив відозву. В ній взивае всіх Арабів, щоб страйкували аж до здобуття незалежности Палестини.

Корона нового короля Великої Британії.

Британську королівську корону треба переробити, бо завелика і затяжка. Вже пок. король Юрій V думав зменшити тягар корони. Він багато натерпівся, коли підчас ювилею мусів кілька годин двигати той невигідний тягар. Крім того треба допасувати оваль корони до голови нового короля. Корону віддали до перерібки і відчищення одній ювілерській фірмі в Лондоні. Там її переробляють під пильним доглядом агентів Скотлянд Ярду, бо бояться, щоб чогось не сфальшовано.

Що робити з воронами?

Мешканці кількох місцевостей в Англії внесли скаргу проти ворон. В ній домагаються, щоб власти видали строгі зарядження проти крилатих шкідників. А саме показалося, що ніодна з пань не могла вивісити білизни надворі. Хтось здіймав щипці, котрими припинано її до шнурів. Часто також хтось скидав білизну на землю. По довгій обсервації ствердженo, що се роблять ворони. Вони уряджували собі з того забавку. Власти в клопоті, бо не знають, що робити зі збиточними воронами, а тут жінки напирають, аби щось робити...

Будинки в будові аж до часу їх викінчення й уживання, фабрики і фабричні будинки, млини більші водні, турбінові і машинові, цегольні, будинки провізоричні до часового вжитку, будинки, в яких міститься театральна саля (кіно), якщо дотична саля займае бодай половину будинку (напр. салі „Народних Домів", читалень „Просвіти") є вільні від примусу обезпечення в ПЗУВ. Ці будинки кождий Українець мусить обезпечити на повну вартість у Т-ві взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

„Зрада Галицька"

Що Петлюра писав про УГА.

Накладом „Комітету для вшанування X. річниці смерти Симона Петлюри" появилася у Варшаві брошура проф. Ол. Лотоцького п. з. Симон Петлюра. В брошурі тій автор на основі виписок з недрукованих листів і друкованих статтей Петлюри знайомить з його поглядами на ріжні українські національно - державні справи. Серед тих справ окремий розділ (VI) присвячений зясуванню погляду Петлюри на галицькі справи, зокрема — на УГА. В тім розділі між ін. читаемо:

„Справа розеднання національних інтересів українських глибоко займала увагу Симона Петлюри. В листі до мене 11. II. 1924 року він докладно спиняється на цій справі. З приводу деяких фактів, що свідчили про тертя у територіяльних відносинах на еміграції, він пише, що ці факти „в моїх очах є виявом того проклятого політичного дуалізму, що існуе поміж нашими галичанами і що вже богато дався в знаки нашій загально-національній справі. Це він був головною причиною наших неуспіхів в боротьбі за державність... В тих умовинах, що утворилися на фронті 1919 р. — після з р а д н и ц ь к о г о у д а р а в спину з боку галичан, — кажу з п о в н о ю с в і д о м і с т ю про це, — не залишилось ніякого виходу, щоб продовжити нашу орґанізовану боротьбу з большевиками, як тільки схоронити фронт і попробувати співділання з поляками..." (ст. 21-22, підчеркнення наші. — „Н. Зоря").

В тім самім розділі читаемо далі:

„На тлі такої оцінки настроїв місцевого роздвоення серед української нації Симон Петлюра недвозначно характеризуе поступування галицького командування, по переході армії на сторону Денікіна, т и м т е р м и н о м, що й д о с і н е у с в і д о м л е н и й н а л е ж н о деякими г а л и ц ь к и м и к о л а м и. В листі до М. Василька з 27.XI. він пише: „Я повинен зазначити перш усього, що наше військо загубило свою боєздатність тимчасову не лише через брак муніції та одежи разом з величезною пошестю тифу, а г о л о в н е через з р а д у г а л и ц ь к о г о к о м а н д у в а н н я, прикриту, а може й з а р а н і в и п р а ц ь о в а н у У р я д о м З а х і д н ь о ї О б л а с т и У. Н. Р. Повинен поінформувати Вас, що ця з р а д а запала тоді, коли, згідно з оперативним пляном мого штабу, наше військо мало всі шанси оточити добровольчу армію і знищити її. В той час, коли армія наддніпрянська виконувала зазначений план, армія галицька то топцювалась на місці, то цофалась назад, завдяки чому перша армія задалеко витягла свій фланг і опинилась під загрозою перерви свого стику з галицькою армією. Зрештою ця перерва сталася, при чому і сама галицька армія активно перейшла на бік добрармії. Наддніпрянська армія опинилась в тяжкому становищі, і мені та моєму штабові великих зусиль коштувало, щоб урятувати живу силу її, зробити тяжкий фланговий марш на протязі більш як 300 верст од Балти—Ольгополя, через Дунаевці, Ново-Ушицю—Проскурів, Старокостянтинів, Любар, серед двох ворожих сил, по тяжкому ґрунту, в

надзвичайно несприятних умовинах осінньої погоди. Врятовано артилерію і обози. Але я не міг, не дивлячись на все довіря, яке я мав серед війська, врятувать його від тої душевної хвороби, яку завдала йому з р а д а г а л и ц ь к а"(ст. 22-23).

Таке написав Петлюра про Українську Галицьку Армію, про Галицьке Правительство і про Галичан взагалі, скидаючи на них головну вину за свої невдачі на полях боїв і в політиці. Написав, як сам зазначує виразно, в п о в н і й с в і д о м о с т и того, що пише.

Щож сказати про таке з б е з ч е щ е н н я Петлюрою Української Галицької Армії, Галицького Правительства і Галичан взагалі?

Думаємо, що вистарчить пригадати коротко деякі історичні факти з тих часів, щоб оцінити, як належить, історичну „вартість" того, що написав Петлюра.

Якіж ті факти?

Отже передовсім не відповідає історичній дійсности перше твердження Петлюри, що він щойно „після зрадницького удара в спину з боку галичан" мусів „попробувати співділання з поляками." Бо те співділання він приготовляв уже далеко скорше, ніж УГА заключила договір з Денікином. Свідчить про се наглядно декларація, яку вже дня 19 серпня 1919 р. зложила польському правительству у Варшаві надзвичайна місія — за підписами Пилипа Пилипчука, Клима Павлюка і Володимира Тулюпи. А тоді УГА і Галицьке Правительство щойно перейшли були за Збруч. Се історичні факти, яких нині ніхто не в силі заперечити. Бо їх ствердила вже історія.

З отсього першого історичного факту льогічно і консеквентно випливає другий історичний факт: відношення Правительства УНР і Петлюри до УГА і Галицького Правительства. Яке було те відношення? Було таке, щоб осягнути змогу виключно с а м и м вести переговори з Польщею і виключно самим розпоряджати Галичиною. В тій ціли треба було за всяку ціну скасувати Галицьке Правительство та Начальну Команду УГА а саму Українську Галицьку Армію всеціло підчинити Правительству УНР згл. Петлюрі. Се зовсім ясне.

Як Правительство УНР згл. Петлюра йшли до тої наміченої ними цілі, се також історичний факт, нині вже загально відомий і ствердженій. Вони прямо не заспокоювали найпримітивніших потреб УГА, щоб таким чином примусити її всеціло підчинитися їм. Про се ось що читаємо в споминах очевидця:

„По довгих переговорах стануло на тім, що гроші одержать обі армії по половині (хоч галицька армія була куди більша) і що кожна на місці старатиметься заосмотрити себе в харчі й матеріяли. Тимчасом приречених грошей галицька армія не о д е р ж у в а л а. Я був свідком того, як раз-у-раз приходили до Диктатури галицькі старшини цілими групами й домагалися грошей, кажучи, що навіть „льоку" жовнірам нема чим виплатити, ні гажі старшинам, а про придбання матеріялів і одягів навіть бесіди не може бути! Др Петрушевич за кожним разом удавався до Петлюри, а отаман Семезінка до Мартоса (тоді президент міністрів і мін. фінансів УНР — Н.З.). Н а д а р м о. Вкінці Мартос зажадав, щоби предложити йому виказ стану галицької армії — по сотнях. Предложено на 65 сторонах битого письма. Відповідь Мартоса звучала:

— „Н е п р а в д а! Вас т і л ь к о н е м а!"

Галицькі старшини були тим крайно обурені. „Ми не прийшли тут обманювати Вас! Пришліть контроль і переконайтеся наперед, чи нас стільки нема!"

Розуміється, ніхто не перечислював, тільки дальше сипалися обидливі закиди, що представляється більший стан. А грошей не давали...

Наддніпрянський премієр і міністер фінансів п. Мартос не все закидав галицькій армії обман. Часом говорив, що нема грошей. Як відомо, Денікінці розграбили в листопаді 1919 в е л и к и й с к а р б П е т л ю р и, в якім було б а г а т о з о л о т а й ц і н н и х п а п е р і в англійських, французьких, американських і н. Д е с я т а ч а с т и н а того скарбу булаб вистарчила на заосмотрення Галицької Армії. Ч а с т и н а г р о ш е й, які пожерли заграничні місії, більша часть котрих тільки скандали виправляла по заграничних кабарнях — вистарчилаб була теж на заосмотрення Галицької Армії. Це все факти, які повинен освітити також той, хто за них відповідальний (себто Петлюра, котрий того не зробив! — Н.З.). А які г р у б і м і л і о н и виплатив п. Мартос партіям!

Тимчасом для г а л и ц ь к о ї а р м і ї, на якій стояла у к р а ї н с ь к а д е р ж а в а, не б у л о г р о ш е й! Ба, вкінці на домагання, щоб додержано умову в справі заосмотрення Галицької Армії грішми, відповів п. Мартос письмом з 3 жовтня 1919 ч. 2749, що Григорієв не діставав від них грошей а здобув Одесу! Це порівнання Галицької Армії з б а н д а м и Григорієва (котрий перейшов відтак до ог. Махна, який пізніше його вбив — Н. З.) бачив я в актах Диктатури (де воно вплинуло дня 6 жовтня 1919 й занотоване під ч. 2404) тай записав у свій дневник як куріоз."*)

А які були наслідки того всего?

Наслідки були с т р а ш н і.

Українська Галицька Армія була фізично і мілітарно з о в с і м з р у й н о в а н а. Щоб ратуватися перед п о в н о ю з а г и б і л ю, УГА мала до вибору два виходи: 1) або заключити з Денікином перемиря на певних умовах, 2) або попасти в цілости в полон (російський або польський) без ніяких умов. Як відомо, УГА вибрала перший вихід і заключила з Денікином договір, котрий зберігав її існування і забезпечував відродження, не нарушуючи в нічім її українського характеру. Щоб вповні вияснити той крок УГА, Галицьке Правительство поставило тодішнього Начального Вождя УГА, ген. М. Тарнавського, і авторів договору з Денікином формально перед воєнний суд, який перевів в тій справі подрібне слідство і розправу. Воєнний Суд, як відомо, вповні виправдав всіх обвинуваченых. Бо ствердив, що вони мусіли так поступити.

Тут слід ствердити ще оден історичний факт. Також Петлюра хотів вести переговори і заключити договір з Денікином. Але Денікин не хотів взагалі переговорювати з Петлюрою.

Так представляється „зрада галицька" на тлі історичних фактів.

*) Др О. Назарук: Рік на Великій Україні. Спомичи з української революції. Відень, 1920. Ст. 215-217.

Зелені Свята

Дні українських інвалідів і стрілецьких могил.

Надходять знову Зеленосвяточні Дні, що стали у нас всенародним Святом для вшанування памяти Тих, що згинули у важких змаганнях за кращу долю Батьківщини. На свіжих ще могилах, розкинутих по полях і шляхах боевих змагань, вдячні руки зложать китиці квітів, і цілий Нарід обеднається в почуванні глибокої пошани для Тих, що за словами пісні — стерли журавлині крила, не долетіли у вирій. Сумом вкриється цілий край, бо незабутні спомини великий біль розворушать. Та цей сум і біль матиме дивну силу. На оцих свіжих ще могилах виросла вже нова традиція, виріс культ Борців, що хоч загинули, житимуть життям невмірущих у памяті сучасників і у вдячних серцях прийдешніх поколінь. І підуть довгими рядами старші й молоді, батьки й діти на дорогі могили. Будемо старатися призабути всі злободенні особисті справи, щоб розбудити в наших серцях бодай іскру того великого вогню, що ним горіли серця незабутніх Подвижників. Обновлені великим почуванням, обеднані одним бажанням зрозуміємо велич Їх жертви. Та не будемо паленіти зі сорому перед розваленими могилами! Без окремих закликів, по своїм силам причинімся до збільшення фондів на впорядкування стрілецьких могил, якими опікується Товариство Охорони Военних Могил! А коли ці святочні дні навіють Вам дорогі спомини, чи будете в силі забути про тих, що крім морального болю до кінця свого віку мусять зносити тягар военного інвалідства?

Ніколи! Бо і найбільша жертва грошем не має порівнання з жертвою життя і крови!

Львів, у травні 1936.

За Т-во Охорони Военних Могил

Др. П. Кривуцький, голова — О. Карпінський, секретар.

За Українське Т-во Допомоги Інвалідам

Др. І. Гижа, голова — Др. Я. Олексишин, секретар.

Озлоблення населення в СССР

З совітської Росії втік до Манджурії засланець Ошутов. Він росказує про совітську Росію ось що: Все населення озлоблене до крайности. Воно тільки чекає нагоди якби пошкодити владі. Те шкодження се одинока думка кождого більше чи менше здорового, сильного чоловіка, некомуніста. „Чим гірше буде, тим скорше пропаде влада", говорить народ. — Чи є яка протисовітська організація в СССР? Так, є такі організації, тільки невеликі. Найбільша організація то кількадесять людей, розділених на трійки і пятки. Вони тримають звязок між собою дуже обережно, щоб не було провокації. Народ вже навчений досвідом. І тому кождий старається забезпечитися зі всіх сторін. — Де працюють ті організації? — Всюди. Є вони і в армії. В охороні одного з відділів в м. Дальняга, де я був в минулім році, увязнили раз 5 червоноармейців. В них знайшли протисовітські летючки. Всі ті червоноармейці мали якийсь звязок з протисовітською організацією. — Яка програма таких організацій? — Дуже проста: террор. Де тільки можна, нищать комуністів.

Шалом Аш про погроми

у Святій Землі.

„Гайнт" приніс цікаве інтервю з визначним жидівським письменником Шалом Ашом про кривавi події в Св. Землі. Він сказав м. і.: Нас Жид в всюди переслідують і бють тому, бо ми слабі й безсильні. А в Св. Землі уряджують на нас напади тому, бо ми там сильні. Нерозвинений арабський елемент нападає на нас просто з зависти, хоч богатиться жидівськими грішми і збогачуючись кріпшає. Друга ріжниця між погромами в цілім світі й у Св. Землі та, що наслідки тих погромів інакші. А саме, в Палестині по погромах не видно між Жидами ніякого пригноблення, навіть між тими, що потерпіли. Маю враження, що такі події в Св. Землі більше не повторяться, бо Араби в глибині серць своїх вже переконані, що погроми безцільні.

Розмова негуса з журналістами

В Єрусалимі в апартаментах готелю „Короля Давида" абісинський цісар приняв журналістів. Цісар сидів при окремім столику і попивав чай та бавився малим песиком. Довкруги при столиках засіли журналісти. Приватний секретар цісаря відчитав по французьки інтервю. Цісар заявив, що його виїзд з Абісинії спричинили італійські літаки, котрі цілими годинами скидали ґазові бомби на абісинські війська. Абісинці думали, що то кара Божа, що ґази падають на них з неба і втікали стрімголов перед ґазовими атаками. Коли цісар приїхав до столиці, відбув военну нараду з рассами і предложив відступити в гори та продовжати війну. Тоді рассі відмовили послуху і заявили, що проти ґазів не мають способу боротися. Тоді цісар рішився опустити край і боротися за незалежність Абісинії поза її границями.

Кріза в америк. шкільництві

В американських приватних і державних школах вчиться поверх 32 міліонів дітей і молоді. Злучені Держави Півн. Америки видають річно 1 міліярд і 967 міліонів долярів на шкільництво. Проте шкільне виховання в Злучених Державах переходить тяжку моральну кризу, бо в американських державних школах не вчать релігії. Коло 30 міліонів дітей і молоді позбавлено життедайних засад Христової науки. Тому не диво, що статистика виказала в 1931 р. аж 33.418 молодих злочинців і що на 100 заключених супруж за рік розходиться там 16. Американська преса бе на тривогу. Вона пише, що для молоді не вистарчить знати ріжні науки. Треба ще плекати характери. А се можна осягнути тільки релігійно-моральним вихованням. Ну, нарешті! Як тривога, то до Бога.

ОСИП НАЗАРУК

ПРО ПОЦІЛУЇ САТАНИ

ВЗАЄМИНИ МІЖ ВЕЛИКОЮ УКРАЇНОЮ Й ГАЛИЧИНОЮ

ТРАКТАТ ПРИСВЯЧЕНИЙ УКРАЇНСЬКИМ ЖІНКАМ І ВІЙСЬКОВИМ.

I.

ЗМІСТ: З якого приводу написана ся стаття. — Яке значіння має честь армії для кождого війська і для кождої нації. — Яка була Галицька Армія в рр. 1918—1919 і якої чести варт вона. — Про нашу найстаршу прабатьківщину і про її найбільшого поета. — Про те як цар його землі прирік йому заплатити золотом за його працю, а заплатив сріблом, і що з того вийшло. — Зміст найбільшого твору того великого поета. — Як сатана гіршить наперед молодь і що виходить з такого згіршення. — Як один цар згодився на два поцілуї сатани і як з тих поцілуїв виросли дві гадюки. — Як тих гадюк мусіли годувати людським мозком. — Як се глибоко поучаюче поетичне оповідання лучиться з сучасною історією українського народу. — Що думають про сатану всі народи і що про него вчить католицька Церква. — Як виглядає в самій основі схиблений спосіб думання про публичні справи. — Котра людська спільнота лучша від інших спільнот. — Що діється з лучшою людською спілкотою, коли вона не приймає на себе більших обовязків ніж інші спільноти. — Що треба памятати, коли думаємо про справу українського народу взагалі і про значіння Галичан для всеукраїнської національної справи зокрема.

В травні 1936 р. сталася в Галичині подія, яка кождого поважного чоловіка спонукує докладно призадуматися над взаєминами двох головних частин Української Землі, Галичини й Наддніпрянщини. Не маю на думці голосної в тім часі спроби спільного святкування 10-ліття смерти Симона Петлюри. Ту справу вияснив я по своїй совісти і по своєму найлучшому розумінню в моїй великій статті п. з. „Про Книгу Голубину".

Тут хочу занятися освітленням тільки одного моменту, одного прояву на тлі тої справи, що далеко більше яскравий і в очи впадаючий від цілої тої справи. Маю на думці факт, що деякі військові старшини, деякі офіцири галицького походження, на очах всеї нашої суспільности виступили разом з одним петлюрівським сфіпіром, Олександром Доценком, що в своїй праці „Зимовий похід Армії УНР" тяжко образив друком Галицьку Армію й Галичан тай досі не відкликав тої образи. А та кривда й образа Галицької Армії найтяща, яку взагалі можна зробити якійнебудь армії.[1]) Той чоловік нарушив честь Галицької Армії — і мимо того знайшлися такі офіцири галицького походження, які прилюдно разом з тим чоловіком пробували „показувати" свому народови „національний геройзм" і малювати, говорити та писати про такі високі річи. Не називаю імен тих Галичан, що далися втягнути в товариство з Доценком, бо маю враження, що вони вже в душі соромляться того й обтріпуються з тих взаємин. Одначе справа мимо того вимагає освітлення й оцінки, щоб нічого подібного не бачив наш нарід на будуче.

Честь армії кождого народу від найдавніших часів аж по наші дні се хребетний стовп сили армії і тимсамим нації, з котрої та армія походить. Тому оборона чести своєї армії рівнозначна з обороною життя і життєздатности нації. З честю армії звязані її слава і почуття її обовязку. Честь армії се основний принціп, засада, підстава, підвалина її життя, її слави в минувшині й нерву її обовязковости в будуччині. Честь армії се почуття невинности й чистоти перед Богом і народом своїм та всіма народами довкруги. Коли те почуття внутрішної чесноти, чистоти, невинности закидати болотом зневаги і коли нема спроби очистити те почуття від грязі, — то се певний знак розкладу і гниття, перед якими нема вже ратунку. Бодай нема морального ратунку тим, що обовязані берегти чести свого війська.

Зрозуміння ваги і значіння чести своєї армії маємо в найдавніших літописах наших і маємо в „Слові о полку Ігоревім", маємо в геройських билинах наших і маємо в народних думах наших. Відколи сягає свідомість наша, виходило в поле військо нашого народу, щоб проливаючи кров свою за високу ціль, придбати „собі чести а князеви свому слави", як каже найбільший наш поет з княжої доби. І ніколи наше військо не сплямило своєї чести а дисципліна його була тверда навіть серед найбільших катастроф. Начальний інтендант Галицької Армії Ілько Цьокан так характеризував стан Галицької Армії дня 25 жовтня 1919 р. на Великій Україні:

„Наші стрільці з голоду кидаються під пищи, зі шпиталів утікають в горячці. А грошей нема. І виходу нема: Хто думає над цим, то все одно, що думавби над квадратурою кола. Армія в розпаді через недостачу матеріяльного забезпечення. Зимно десяткує її. В Жмеринці й околиці вже згинуло з голоду й зимна або тепер догибає коло 10.000 Галичан. — Конають в бараках на гною..."[2])

А галицький сотник з постачання Стефанович представив членови Директорії Макаренкови такий стан армії:

„На фронті від 9 днів нема що їсти. Навіть старшини продають на харч останні чоботи. Шпиталі в страшнім стані: Ранені рвуть з ярунів шматки, щоб обандажувати собі рани."[3])

І чи давби хто віру? В такім страшнім стані Галицька Армія на Великій Україні до самого останка вдержувала дисципліну між собою. Не було в ній ні одного убийства, не зробила вона ні одного погрому, не розграбила ні одного свого магазину, до самого кінця навіть папироски справедливо розділювала між себе. І серед таких обставин боролася на чотири фронти, поки тиф і инші пошести та голод не звалили її з ніг. Такої армії не бачила історія від часів Ксенофонта й відвороту Наполеона з Москви. Се була справді геройська Армія. Нею може гордитися наша нація поки їй віку Бог продовжить. А як та Армія в такім стані робила службу до самого останка, нехай посвідчить отсей опис останньої ночі галицького правительства (Диктатора Петрушевича) на Великій Україні:

„Ми їхали довго і так змерзли, що мимо безнастанної зливи і снігу мусіли вилазити з возів і йти пішки. Вода на шляху тут і там досягала до кісток. Я перемок до сорочки. Плюта не уставала. А серед неї на тім шляху, де треба було йти по кістки в студеній воді і грязюці — зустрічали ми патролі галицького війська, що йшли зі Жмерин. Йшли промощувати шлях галицькому урядові. Хоч сніг і дощ заплющували мені очі, я бачив їх добре, дуже добре. І до смерти не забуду тої відрадної картини сповнення свого обовязку до кінця — серед найтящих обставин..."[4])

Гадаю, що не лише кождий Галичанин, який тільки перечитає сей опис, буде гордий, що належить до племени, яке видало з себе таку армію. Я переконаний, що навіть чужинець, ба навіть чесний ворог з подивом віднесеться в душі до такої Армії. Отже як пояснити собі те, що між сучасними галицькими інтелігентами знайшлися люди, які не то що не зареагували на тяжку обиду такої армії, але ще публично братались з тим, хто допустився найтящої обиди на такім нашім війську...

Щоб зрозуміти появу такого факту, треба сягнути по анальогію дуже далеко і дуже глибоко, — аж до нашої прабатьківщини.

*

Сей трактат присвячений українському жіноцтву по обидвох боках Збруча тому, бо жіноцтво з природи річи далеко більше дорожить загроженим життям свого племени ніж мужчини. А військовим присвячений сей трактат тому, бо когож іншого має більше займати думка про честь своєї Армії, як не військових? А тут та думка порушена вперве в нашій публіцистиці, тут перший раз спробувано в українській мові представити, яке значіння має для нації честь її Армії та на якім дивнім грунті могло у нас появитися публичне зневажування нашого війська друком і не тільки не викликало досі такого реагування, яке викликалоб напевно у кождого іншого народу, але ще знайшлися у нас газети, які давали місце тому обидчикові на ріжні заяви з його підписом, і знайшлися люди, навіть військові, що не стидалися разом з ним робити якусь публичну працю, тай ще акцію того рода, що мали щодо неї претенсії на „виховування нації..."

*

Ми Українці належимо до арійської раси. До тої раси належали і належать дуже високо розвинені народи, як старинні Греки і Римляни, пишачні глибоким філософічним думанням Індуси, Перси та всі три головні тепер племена Европи: романське, германське і словянське. Все те одного походження — від кельтійських Ірландців почавши, на вайських Індусах скінчивши. Все те одна раса Арійців.

Над тим, де була первісна батьківщина Арійців, учені сперечаються. Є про те ріжні теорії. Одні пишуть, що прапітчина Арійців була в теперішнім Ірані. Другі кажуть, що в східній Европі, зокрема на землях сучасних Українців. Треті твердять, що на далекій півночі, де світить полярна зоря і панує півроку день а півроку ніч, бо в найстарших піснях Рігведи, списаних у санскриті, є описи тих високо-північних явищ природи.

Всі ті і инші твердження учених зовсім себе не виключають. Кожда з тих країн могла бути навіть довгий час батьківщиною Арійців — і то не раз бо вони в довгих тисячоліттях свого істнування напевно мандрували по тих просторах то сюди то туди, відповідно до змін клімату. І напевно задержувалися довгі часи то в одним то в другім місци. Та здається, що останним їх спільним довшим постоєм був таки Іран. Ту країну займають тепер три держави: Персія, Афганістан і Белюджистан. Іран се великий і дивний край. Він займає поверх 2 міл. 700.000 км. кв. простору. З того 1 міл. 600 тисяч км. кв. припадає на високорівню, оточену високими ланцюхами гір. Весь Іран се переважно країна степів і високо положених пустинь, що розпадаються на поодинокі басейни, немов великанські миски і тарелі, де мало води, а й та вода, що є, не має куди відпливати. Вона всякає в суху землю або зникає в щілинах її. В часі великих злив, що там зрештою рідко лучаються, нагальні води так скоро летять щілинами Іраку, що навіть спрагнена собака не може напитися води. Клімат сухий, земля бездоріжна. Населення на тім великім просторі тепер расово дуже помішане. Тому так мічого не чути про його творчість на пякій области. А колись давно, як на високорівнях Іраку значно переважало ще арійське плем'я, панував там живий культурний і будівельний рух.

Літ тому майже тисячу по рождестві Христа, в іранській країні Хорасан, коло містечка Туса, жив собі дигкан (дука - хліборіб, вже не простай мужик, але ще й не пан), що називався Егмед Фехреддін. Йому в році 941 народився син, Абуль Касим. Він вже в дуже молодих літах почав віршувати старі іранські народні передання. А як підріс, то перенив по батькови гарне господарство. І господарив якийсь час. Та податки в тім часі ставали там такі тяжкі, що зруйнували не одного. Коли Абуль Касим не міг вже дихати від здирства скарбової влади, вибрався він на скаргу до города Ґазнін, де тоді резидував султан Мегмуд з роду Ґазневідів (997—1028). Абуль Касим справно взявся обстоювати свій рекурс в податкових справах. То значить, не пішов відразу на скаргу ні до самого султана, ні до його міністра скарбу, — тільки як поет познакомився наперед з поетами, що жили при дворі монарха. Щойно за їх протекцією дістався він на авдієнцію до султана. А як султан з ним розговорився, то побачив, що має перед собою дуже здібного чоловіка. На прощання монарх сказав до поета отсі слова по перськи: *„Меджлеси мара фирдовс кярді"*. Се значить по українськи: „Ти зробив наше товариство раєм". Від слова „фирдовс" пішло тоді і прізвище поета „Фирдовсі", себто Райський. Під тим іменем знаний він цілому світови і по сей день. На предложення султана Мегмуда лишився Фирдовсі при його дворі, бо одержав гарну роботу: зібраний вже старо-іранський епос переробити віршами. Султан Мегмуд свідомо виправ в адміністрації уживання арабської мови і запроваджував мову перську, щоб у всім увезалежнити Персію від арабського халіфату. В тій ціли хотів він також скріпити перську літературу. І тому зі всего свого царства стягав людей, що знали старі перекази і шукав ще тадановитого поета, що з тих прозою списаних переказів і з инших давніших збірок зробивби один великий поетичний твір. Пізнавши в розмові блискучий ум Фірдовсія, предложив йому ту роботу і прирік по скінченні її дати йому по золотому червінцеві за кождих два стихи.

Фірдовсі з захопленням прийняв предложення султана і зараз взявся віршувати велику іранську епопею під назвою „Шах-Наме" (Книга Царів). З матеріялом, який йому передав султан, поводився Фірдовсі дуже совісно: нічого не ви-

---

[1]) Гл. О. Доценко: „Зимовий похід Армії УНР 6. XII. 1919 — 6. V. 1920 р." Ст. XII, XIII, XIV.

[2]) Др Осип Назарук, „Рік на Великій Україні". Ст. 286.

[3]) „Рік на Великій Україні", ст. 297.

[4]) „Рік на Великій Україні", ст. 325 (Тут описана ніч з 15 на 16 листопада 1919 р.).

думував, нічого не переплутував, нічого не додавав від себе, а держався дуже точно своїх жерел. Всіх тих жерел уже нема, бо пропали, а совісність Фірдовсія стверднв німецький учений Шпіґель, що порівнав одно з непропавших жерел, Авесту, з Шаг-Наме. З того порівнання бачимо, що перський поет Фірдовсі говорить правду, коли кілька разів запевняє у своїм творі Шаг-Наме, що нічого не видумує, тільки поетично переробляє старі оповідання.

Працюючи дуже пильно, Фірдовсі почувався зовсім щасливим. Він любив свою працю, а султан Мегмуд давав йому все, чого він потребував, та взагалі дбав, щоб поетови жилося добре. Отже Фірдовсі докладно опрацьовував старі перекази і скінчив свою роботу в 71-ім році свого життя. А була то велика праця, бо мала 120 тисяч стихів.

Всюди є заздість людська. Противники і суперники Фірдовсія, бачучи як султан опікується ним, завидували Фірдовсієви щасливого життя і при кождій нагоді натуркували цареви в уха, що він прирік Фірдовсієви занадто велику надгороду. Защож платити йому аж по золотому червінцеви за кождих два стихи, говорили вони цареви, коли Фірдовсі попросту переспівував чужі перекази. Досить, казали, дати йому 60 тисяч срібних грошей а не золотих. І переконали царя, що досить. Поет купався в лазні по скінченій роботі, коли йому принесли царську надгороду. Побачивши, що то не золото, а срібло, Фірдовсі розгнівався за недодержання слова. Дав 20 тисяч срібняків тому, хто приніс йому гроші, дав других 20 тисяч купелевому слузі, а решту — дав за склянку пива, що її випив тут-же, в лазні. А султанови Мегмудови велів переказати, що не для срібла і не для золота працював тільки літ. Вернувши до дому, кинув у вогонь ті вірші, яких ще не передав султанові і переслав йому через Аяза, одного з султанських любимців, запечатаний лист. А сам перебрався на дерпіша і пішов у світ.

Коли султан Мегмуд розпечатав лист, побачив там сатиру на себе. В ній поет написав, що царів було й буде на світі богато, а Фірдовсіїв, що обробили Шаг-Наме, — ні. І писав дальше так: „Кождий природний цар давби золотий вінець великому поетові,а Мегмуд не зробив того тому, бо він не цар, а потомок невільників." Прадіди Мегмуда справді були з рабів, отже сатира Фірдовсія вписла султана в найболючіше місце. Він розлютився й оголосив, що дасть 50 тисяч червінців за голову Фірдовсія. Та Фірдовсі був уже далеко. Втікати і критися перед царською пімстою йому якось удавалося. Та ніде не міг знайти пристанку надовше: бо до якого тільки князя він удався; то кождий боявся довше передержувати в себе переслідуваного поета.

Серед безнастанного блукання минали літа старого поета. З часом минувся і гнів султана і він взагалі забув за поета. Аж одного разу на полюванні Мегмуд почув якусь співанку Фірдовсія, що йому дуже припала до вподоби. Пригадав собі тоді цілу історію з поетом. А що був він в основі чоловік справедливий, отже засоромився в серці своїм того, що колись дався намовити дворакам, не додержати слова та ще й такому здібному поетові. Вернувши до палати, наказав розвідати, де тепер перебуває Фірдовсі. Прихильники Фірдовсія зміркували, що цар уже не гнівається на нього, і повідомили царя, що поет перебував тепер у своїм рідним містечку Тусі. Туди й казав султан повезти йому золото.

Недавно передтим старий Фірдовсі йшов базаром містечка тай почув, як одна дитина співала вірш з його сатири на царя Мегмуда: „Якби царський батько був цар, то спи його бувби вінчував мою голову золотим вінцем."

Старенького поета так зворушила та пригода, що він крикнув і змліп. Його занесли до дому, де він помер. Саме тоді, як домовину з його тілом виносили на кладовище крізь одну браму міста Туси, другою брамою їздили в місто верблюди з золотою надгородою від султана.

„От таке було життя перського поета, що в X віці висловив гордовиту гадку про поетову незалежність," пише про нього наш учений А. Кримський, що переклав Шаг-Наме на українську мову. Від нього ми й беремо, що тут на сю тему подаємо.[5])

Шаг-Наме се дуже цікава і поучаюча епопея. Передовсім тим, що автор її був магометанської віри, та в його творі не тільки нема нічогісінько магометанського, але є навіть насміхи з віри Магомета. І своєю чисто перською мовою і своїм змістом Шаг-Наме се книга часто арійська. Вона передає також основу старої іранської релігії. Головна ідея тої релігії се вічна боротьба між Ормуздом (Агура Маздао) та Аґріманом (Анра-Майнію), себто між богом добрим і лихим. Авеста і инші старі книги навчають, що та боротьба не виходить поза моральну область. Одначе перський народ думав, що відбиткою боротьби тих сил треба вважати також люту війну, яка велася богато століть між Іраном і північними варварськими ордами, що нападали з Турану. І ся власне ідея висловлена в Шаг-Наме. Вся та книга се земний образ великої війни. Зі Іраном стоїть Ормуад з добрими духами, за Тураном — Аґріман з дівами (дивами, бісами-чортами), з усякими хитрощами, чарами, зрадою, брехнею та підманою. Книга Царів починається першим царем і першим чоловіком Кейюмерсом. По нім іде Гушенґ, основник династії Піштадської; за його царювання видумано всякі науки. За Гушенґа таксамо як за царя Тегмуреса і Джемшіда над усім світом панував один володар. Отже Джемшід дуже запишався і звелів кланятися собі наче Богові. За те покарав його Бог: наслав на Іран душегубця Зоґґака (Еджака) з двома гадюками на плечах, що виросли з Аґрімапових поцілуїв. Лютий Зоґґак відобрав у Джемшіда престол і сам царював тисячу літ, тяжко гнітаючи Іран. Цікаво, що хоч ціла Шаг-Наме обертається коло довгої і запеклої боротьби Ірану з Тураном, то страшного гнобителя Ірану Зоґґака наслав Бог як допуст і кару не з Турану, а з Арабії. І той Зоґґак був з роду не Туранець але Араб.

Історія Зоґґака починається з того, що Ібліс (дія-діявол-сатана) постановив довести до побіди найдократію в Арабії. Отже намовив молодого Зоґґака, щоб убив свого батька, арабського царя Мердаса, що любив сина як душу. Лукавий синок викопав глибоку яму в саді, де батько йшов молитися кождого ранка, і закидав глибоку яму зверха хмизом. Батько не догляпувши того, впав у яму, зломив собі хребет і помер. Наслідником його став Зоґґак. Тоді прийшов до нього Ібліс в подобі гарного молодця і прихвалив себе молодому цареви як знаменитого кухаря. А далі переклад з Шаг-Наме виглядає ось як:

Узяв Зоґґак і скоштував печеню
Тай здивувався, що за гарний кухар!
„Кажи, — пита, — чого собі бажаеш?
Проси, що хоч, добрячий чоловіче!"
На тее кухар одказав: „Гей, царю!
По вік живи веселий та могутній!
Люблю тебе я, царю, цілим серцем,
Дивлюсь на тебе — підживляю душу.
Я в тебе мавби попросити дещо,
Хоча ж такої чести я не варт:
Дозволь тебе в плече поцілувати
Та притулить до него очі й твар."

Як переслухав мову сю Зоґґак,
Нічого злого в тому не добачив.
Сказав: „Гаразд! Твою вволяю волю.
Тобі ж із того може бути слава."
Се кажучи він бісови дозволив
Поцілувать себе в плече по-друзьки.
А той поцілував тай провалився.

Ніхто такого дива ще не бачив:
Як стій на кождому плечі в Зоґґака
Пречорная гадюка поросла.
Його боліло. Скрізь шукав він ліку.
Нарешті взяв, поодтинав обох.
Та тільки знов счинилася дивниця
Така, що справді чудуватись варто:
Немов гиляки з дерева, два гади,
З плечей царевих поросли у друге!
Ой, понаходило тямущих лікарів,
Один по другім, кожен дещо раяв.
На всякі-всякі способи пускались, —
На цю хоробу ліків не знайшли.

Ібліс убравсь за лікаря. Прийшов
І хитро забалакав до Зоґґака:
„Гадюки виросли сами собою,
То покч живі, їх чіпать не тра.
Давай їм корму, тим їх заспокоїш,
А інчого ж тут способу не має.
Годуй не чим, як мозком із людей:
Сами з такої їжі поздихають."

Наьіщо голова поганих дівів
Таку пораду дав? Чого бажав він?
Мабуть, щоб нишком нащукати спосіб,
Щоб світ зовсім зостався без людей.

В Ірані йшли тимчасом заколоти,
Безладдя й чвари звідусіль кипіли;
Блискучий, білий день пригас, примеркнув,
Всі люди од Джемшіда одсахнулись
Господня ласка утекла од него,
Пустивсь він на кривее, на непутне
Завилась купа цариків новітніх,
Бо з кожної гряниці кожен витязь
Набрав війська і пхнувся воювати,
Одкинувшись од вірности Джемшіду.
І от як стій з Ірана вийшло військо,
Простуючи аж у арабську землю,
Бо чутка йшла, що мов тепер панує
Там грізний, змієлиций володар.
Іранськая кіннота, що жадала
Собі царя, вдалася до Зоґґака.
Прийшли, вклонилися йому покірно,
Царем землі Іранської назвали.
Цар змієлиций полетів, як вітер,
Коронуватись на царя Іранців.
З усіх країв Арабщини й Ірана
Понабирав він собі вірне військо,
Заволодів Джемшідовим престолом
Тай мовби перстінь, в руку взяв весь світ.

Джемшід покинув все і втік. Та Зоґґак дігнав його аж на китайськім морі і перепилив пилою. Тоді вже урядився в Джемшідовій столиці. Дві рідні сестри Джемшіда Шегриназу („Втіху городові") й Ерневазу („Любочку") потягли в Зоґґакові кімнати. Він взяв їх та навчив відьмувати.

Як сів Зоґґак на володарськім троні,
То царював аж тисячу годів,
Йому корився геть усенький світ,
І справа так стояла дуже довго.
Звичаї добрії попропадали,
Все забісоване роскинулось по світі:
Упала честь, пішли у гору чари,
Сховалась правда, висунулась погань,
На все лихее вільні руки дівам,
Про добру річ казалось тільки нишком.

Що вечора двох молодих хлопят
Чи з простих, чи з лицарського нащадку,
Приводив кухар до царського дому
І готував з них ліки для Зоґґака.
Забивши їх він добував з них мозок
Тай зміеві робив із того страву.

Так панував Зоґґак над Іраном. Аж одної ночі приснився йому сон, страшенний сон. Він наказав скликати всіх маґів, щоб вияснили йому значіння сну. Найрозумніший з маґів Зірек пояснив цареви сон так, що його скине з престола молодий Феридун.

На зріст він буде наче кипарис,
І буде в нього булава із криці,
Де маківка — коровячая морда,
Тебе він придовбешить булавою,
Скує й поволоче з палат у гори.

І почав лютий Зоґґак шукати за Феридуном. Убив йому батька, та Феридуна спасла „Оздоба світу", його розумна мати Ферапека.

Взяла свою хорошую дитину
І понесла, а серце плаче кровю,
Жив на Ельборз-горі один спасенник,
Що зрікся світової порожнечі.
„Свята душе! — сказала Ферзнека —
Я бідолашна жінка із Ірана.
Хороший хлопчик — се моя дитина.
Він буде голова всьому народу,
Зібе Зоґґаку з голови корону,
Шпурне на діл його царівський пояс.
Дак треба, щоб ти взявсь його глядіти
Та аж трусивсь над ним, як рідний батько."
Взяв дід хлопя. Тай не було ніколи,
Щоб він на нього холодом дихнув.
. . . . . .
Шіснацять год над Феридуном збігло, —
То він з Ельборз-гори спустився вділ.
Пішов до матері, прийшов, питає:
„Скажиж мені, матусю: хто мій батько?
Якого роду я? чиє насіння?
Спитають люди, — що їм одкажу?"

Одповідає Ферапека: „Добре.
Скажу я все, чого бажаеш, хлопче...
Твій батько, щеж і не стара людина,
Поклав за тебе спнку, свій живот!
З плечей Зоґґакових ростуть два гади,
Що не дають Іранові вже й дихать;
То мозок з голови твого татуся
Пішов отим змієнкам на обід..."

Вразився син, у вухах зашуміло,
Він закипів од маминої мови...
„Піду, пречистий Бог мене вестиме,
Зоґґаків двір на куряву розвію."

Феридун переміг всі чари Зоґґака і побідив його. Та ангел Божий заборонив йому вбивати Зоґґака і шепнув на вухо: „Веди його на гору Демавенд."

В горі він нашукав вузьку печеру,
Глибокуюж таку, що й дна не видко.
Узявши Феридун важкі кілки
Прибив Зоґґака ними там до скелі,
Вважаючи, аби не вбити в мозок;
Тай руки привязав до скелі цупко.
Оттак розпято лютого Зоґґака.
Він висить. З серця кров тече на землю.

Глядімо, не робім на світі лиха!
Силкуймося чинить саме добро.
Чи добрий, чи лихий — ніхто не вічний.
Та гарну памятку покинуть — гарно.
Скарби та гроші, височенні замки,
Ніщо тебе не тішитиме вічно.
А добра слава йде на вічний спомин.
Отож диви: про добру славу дбай!

Феридун був дуже справедливий і добрий цар. За його панування світ оберпувся в рай; де колись ріс бурян, там поросли кипариси й рожі.

Отсе величаве оповідання з Шаг-Наме все приходить мені на гадку, коли думаю про українську справу. Де в тій справі принціп добра, а де принціп зла? Що становить основу одного, а що основу другого? Як підпирати одно, а як поборювати друге?

Альфред Розенберґ, голосний діяч гітлеризму, що одначе називає свою теорію приватною „наукою", а не теорією гітлерівського руху, — каже, що й мистецтво й наука і всяка думка се наслідок крови та що питання, які північні та західні народи уважають проблемами, не представляють для Жидів і Китайців ніякої загадки.[6]) Тимчасом над проблемою зла таксамо поважно застановлялися семітські як арійські народи. А дивним дивом всі вони докладно застановлялися над тою справою не лише на високім степені розвитку, коли мали свою окрему освічену провідну верству, але застановлялися над тою справою також у примітивній масі простого народа.

Возьмім для прикладу поняття злого духа-лісовика у східних Словян. Якже подібні його риси до того, що бачимо в Персів і в Жидів! І так лісовик по східно-словянським народним повірям також зводить дітей проклятих батьком-матірю, зовсім як в Шаг-Наме. Лісовик підходить грітися до розпалених людьми огниць, але закриває своє обличча. Він співає голосом без слів, свище, авкає, хохоче, плаче,

[5]) Шаг-Наме. Абуль Касим Фірдовсія. З перської мови переклав А. Кримський. Частина перша. Львів, з Друкарні Інституту Ставропіґійського. Накладом редакції „Життя і Слова", 1896.

[6]) Der Mythus des 20 Jahrhunderts Eine Wertung der seelischgeistigen Gestaltenkämpfe unserer Zeit, von Alfred Rosenberg. 1936. 91-94 Auflage.

бе в долоні, перекидається в мужика з торбою, у вовка, обходить подорожних, побережників і доглядачів ліса та вводить їх в блуд. Вийти з того блуда можна по народному повірю тоді, коли сорочку вбереться навиворіть. Лісовик розпоряджає звірами, особливо зайцями. За них лісові чорти грають між собою в карти. Котрий з них програє, той має обовязок перегнати звірів зі свого району в район того лісового чорта, що виграв. І так вони переганяють собі звірину в лісі то в один то в другий бік, а люди, що дивляться на се, не знають причини, чому звірина так переходить. Зовсім подібно як УНДО переганяє наш нарід то в один табор то в другий, а думаючі люди, що дивляться на се, не знають причини. Тут маємо перед собою цікаві наслідки непостійности, метушні, зла. Та непостійність, ті перегони нашого населення з одного району в другий можна обсервувати віками — в фізичнім і в ідеольогічнім значінні. Се наслідок зла.

В св. Письмі зло олицетворене сатаною або діяволом.[7]) Він був колись добрим ангелом, що з гордости збунтувався проти Бога і став злим і жерелом усякого зла. Наука про сатану становить одну з суттєвих частин християнської віри. Та наука є в Старім Завіті (в меншій мірі) і в Новім Завіті (в більшій мірі). Про діявола і злу діяльність його згадує вже Книга Битія, коли описує як вуж говорить до Еви, щоб скусити її і через неї мужа. Від того часу змій стає типічною формою на представлення злого духа. Змій переходить часом у форму смока (дракона). Се також свого рода змій, але скомбіновані в нім і риси великої ящірки. Згодом символічні форми на змалювання злого духа стають дуже ріжноманітні: злого духа представляють як бика, козла, чорного пса, рикаючого льва, свиню, малпу, лилика і т. д. У старинних Греків є також велика ріжноманітність під тим оглядом: Мінотавр, Кербер, Кентавр, Гарпії, Горґони, Сирени — все те символічні зображення принципу зла.

Се щодо форми в уяві народів і времен.

А зміст, суть принципу зла все полягає на неправді, на брехні, на зраді, на злій хитрости, на шкодженню ближньому. Спаситель пояснює заміри і властивости сатани як ворога царства Божого в притчах про сівача і про кукіль у пшениці (Матея 13,19,25,39; Марка 4, 15; Луки 8, 12).

Сатана побитий жертвою Спасителя на хресті. Означе ще до кінця світа сатана буде шкодити людям. Він старається головно ослабити і зломити свобідну волю людини в її змаганні до порядку з собою і добра, старається замазати ясну, добру ціль перед людьми і викликати замішання між ними і в їх нутрі.

Католицький світогляд каже, що всі науки провадять людину до гордости і можуть віддати її в руки смертельних ворогів: міра сего, плоти й діявола, коли ті науки не звязані з пізнаванням Бога й себе самого.[8]) Всі блудні науки — каже Челлонер — походять з гордости і з перецінення себе. Всі тяжкі налоги як ненависть, зависть, сварливість, клевета, гнів, заскоре видавання осуду, — походять з гордости, того самого головного гріха, що добрих ангелів перемінив в діяволів. Не встоїться ніяка хоробрість у боротьбі зі злом, не встоїться ніяка чистота, ні невинність в житті, коли вони не збудовані на покорі, якої вчить Христос Спаситель. Покора се область засадничо противна всякій діяльности сатани. Тільки покора може вдержати душу одиниці й цілий нарід на золотій середині між розпукою і гордим переціновання себе, яке все і *кождого* провадить до загибелі. І тут доходимо до того містичного ядра таємниці правдивої сили одиниць і народів. Найвиразніше вчить про се наука католицької Церкви. Але також у творах великих умів, що не належали до католицької Церкви, можна запримітити природно-католицькі засадк та науки. І так нпр. великий твір Фірдовсія Шаг-Наме зачинається піснею з похвалою Богу і в перших 15-ти стрічках доходить до висновку, що Бога в Його величі цілком пізнати не годен, а треба тільки вірувати в Нього. Цойно на другім місці співає Фірдовсій похвалу розумові й каже, що хто не слухає розуму, того розідруть його власні вчинки. Розум се очі душі, без душевних очей людина не може йти світом.

Щож каже наш розум в области тої справи, що над нею тепер думаємо? Він говорить нам, що в нас є свідомість добра і зла. Раз та свідомість є в нашім нутрі, то вона є у всесвіті, бо коли ми істнуємо разом з нею, то істнує й вона.

Булоб нерозумом і гордістю, приймати, що кожда людська одиниця се щось найвисше у світі — і що нічого вищого нема. Приняття тої тези булоб противоріччам і проявом очевидного заблукання думки вже тому, що людські одиниці нерівні між собою. Тай ніколи не можнаб ствердити, котра людська одиниця має найвищу свідомість добра і зла. Се булоб такимсамим противоріччам, як нпр. теза, що свідомість добра або свідомість зла може бути олицетворена лише в людині. Противорічність того рода видно вже з того, що людина се почасти матеріяльне ество, а свідомість — нематеріяльна. І тому не може бути освідомлення в самій матерії, нпр. не можливе освідомлення в нашій нозі або в нашім нігти. Все те наводить нас консеквентно на розумну думку, що потверджує наука Церкви і досвід і прочуття всіх народів світа: що істнує нематеріяльне олицетворення свідомости добра і свідомости зла, себто інакше кажучи: Бог і сатана. А що ми відчуваємо і немов бачимо в собі нематеріяльну свідомість, отже вона ґравітує до одної або до другої сили, до доброї або до злої, до позитивної або до негативної.

Від споконвіку всі народи світа уважали порядок і лад прикметами доброї сили, а хаос і замішання признаками сили

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ВЖИВАЮТЬ ТІЛЬКИ ЦИКОРІЇ „ЛУНА" ВИРОБУ КООПЕРАТ. ФАБРИКИ
„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ"
ЛЬВІВ — БОГДАНІВКА 30. 8—3—12

[7]) Слово „сатана", уживане в св. Письмі Старого Завіта, значить в старій єврейській мові просто—ворог, противник, гонитель. Як друге головне імя чорта приходить у св. Письмі слово „діявол". Воно походить від грецького „діяболлю", значить очорнюю, клевечу, обжаловую, особливо „фальшиво обжаловую перед судом." Кромі тих двох головних назв є ще менше уживані: Абаддон, Асмодей, Велзевув, Веліял, Люцифер, Антихрист. В ширшім значінні вживається також грецького слова „демон". Корінь того слова непевний. Одні пишуть, що воно походить від „дао", значить „учити", другі, що від „дайо", значить „ділити", себто „демон", „даймон" значилоб: той, що розділює жереби життя, себто божество. Тому у клясичних письменників поняття „даймон" уживане ще в значінні доброго і злого бога. Ще Сократ говорив, що має свого „даймона", в добрім значінні. В св. Письмі Старого Завіта слова „демон" уживається на означення часом поганських божків, часом духів, часом кобольдів, а в книзі Товії в значінні діявола. Новий Завіт розуміє під демонами тільки злих духів.

[8]) Ен. Р. Челлонер, Апостольський Вікарій Лондону: Розважування над правдами й обовязками християнства. Том II. Розважування з 27 серпня п. з. „Школа покори" і д.

Псевдоніми

Гумореска про „лівих."

Господи, які чванливі російські демократи!

Аж страшно подумати.

Про західних товаришів не беруся говорити: мало їх знаю. Відомо мені тільки, що вони страшенно люблять бути шефами: шеф відділу робітників, шеф санітарного обозу, навіть шеф... гардероби на зелізничих двірцях.

Та русскі демократи — се вже щось виїмкове з претенсіями на високопоставленість. Що їм звання шефа! Пустяки. Треба брати вище. Звучніше, яркіше.

Вже давно, ще в старій дореволюційній Росії, демократи і соціялісти навчилися досягати тих висот завдяки одній простій, але певній методі: видумуванню для себе псевдонімів. Виступає на загальну арену Бронштайн... І зараз же бере старе дворянське (шляхотське) назвиско: Троцкій. Появляється на овиді Валлах-Фінкельштайн і сейчас забирає у дворян назвиско: Літвінов.

Здавалосяб, при шаленій ненависті до дворян, до королів, до царів, політичним діячам лівого напряму можна булоб брати псевдоніми чисто демократичні: Разуваєв нпр., Колупаєв, Голоштанніков, Гармошкін, Міхрюткін... Чи мало їх! Се відповідалоб і напрямкови думок. І ідеалови зближення з чорноземним народом.

Та ні! Що вдієш з проклятою жадобою пустої слави! Хоч як парадоксально, та чим лівіші були всі ті вороги царизму й капіталізму, тим пишніші і знатніші псевдоніми вибирали вони собі.

Пише якийнебудь фармацевт в меншевицькій газеті безумно соціялістичні фейлетони. Клекотить ненавистю до клерикалізму, до імперіялізму. А підписується падлюка, страшно сказати як: — „Нума Помпілій"... То є римський король. Страшний король, любитель релігійних церемоній і свят!

Або зачинає торочити в есерівській газетці якийнебудь семинарист, вигнаний за неуспіх. Злобно ганить і лає монархічний устрій, вищі верстви, аристократію... А тимчасом підписується каналія під своїми статтями: Дон Педро!

А чому якраз „дон", коли сам проти дворян? А чому якраз Педро, коли ті самі дон Педри були бразилійськими імператорами?

І кілько по всій Росії, у всіх газетах, товклося таких незломних демократів і соціялістів з іменами не менше пишними: Один — король Лір. Другий — дон Карльос. Третий — Тарквіній Гордий. Четвертий — Марк Аврелій. Пятий — Октавіян Авґуст!

Всі ті імператори, королі, цісарі, „дони" зі всіх сторін навалювалися на нещасну російську державу, шарпали її, довбали, підточували і спільними зусиллями звалили кінець кінців... І ось почався псевдонімний танець по всій території бувшої Росії. І псевдонімом прикрилася навіть назва краю...

* * *

Ну а на еміґрації, для останків революційної демократії, викиненої большевиками задля непотрібности, настали, природна річ, тяжкі часи. Всі їх щасливіші колеги прекрасно урядилися там; Тарквінії Горді — комісарами, Марки Аврелії — завами (завідателями), Нуми Помпілії — директорами, дворяни Літвінові — наркоміндєлами. А вони, ізгої, байдикують тут, самі не знаючи, чому; еміґрантами не почуваються, совітськими горожанами також ні... І одиноке, що остало їм на потіху тут — се, спільно з совітською владою, розвивати псевдонімну справу.

Подібно, як в СССР навіть слово маршал зробили тепер — псевдонімом для вахмайстрів!

От, візьмемо, нпр., хочби Гецевича-Міркіна. Підчас побуту в Росії той демократ не вспів ще заволодіти ніяким звучним псевдонімом, в роді короля Ліра. Оставати-ж тут просто Міркіном, чи просто Гецевичем, коли Ворошилов став маршалом, булоб зрадою совітського режіму і демократичної тенденції старого часу. І після наради з П. Н. Мілюковим, Міркін видумав вкінці для себе псевдонім: „Професор"... Т. є Професор Міркін-Гецевич. Міркін-Гецевич назвиско; професор же — його псевдонім.

злої. Отже та частина людства чи народу, що більше наближається до ідеалу порядку і ладу, все була, все є і все буде лучша від іншої частини людства чи народу чи взагалі якоїнебудь іншої людської спільноти, що менше наближається до ідеалу порядку й ладу. А все, що лучше, має якостево більшу вартість, хочби воно було менше від того, що гірше: бо в области вартости фізична величина зовсім не рішає. А хто думає інакше, той має в самій основі схиблений спосіб думання.

Коли якась група людей, якась людська спільнота лучша від іншої групи людей або від іншої спільноти, то се ніяким чином не повинно тій лучшій групі давати підстави до самохвальби. Самохвальба се нехибний знак зарозумілости, гордости і тимсамим занепаду, який вже наступив, наступає або незабаром наступить. Коли якась група, спільнота або частина спільноти ліпша від іншої, то се повинно бути тільки підставою до того, щоб вона сама добровільно збільшала свої обовязки і збільшала розуміння тих своїх збільшених обовязків. Вона мусить се робити під загрозою розвалу й утрати першенства до праці, яке все має лучша частина людської спільноти. А загроза та дуже страшна: бо чим яка людська спільнота або її частина лучша від іншої, тим низше мусить вона впасти, коли забуде свій природний обовязок, що в міру своїх сил вона повинна добровільно збільшувати свої обовязки і поглиблювати розуміння їх. Без того наступає напевно внутрішнє зіпсуття на підставі закона, який не знає виїмків. Той закон католицький світогляд висказує коротко словами: „Corruptio optimi pessima est." Се значить: „Зіпсуття найлучшого (стає) найгірше."

Та самохвальбу треба відріжнити від вироблення собі правдивого погляду на себе і на те, що нас оточує. Без такого правдивого погляду на ріжні підмети і предмети, на їх вартість і їх взаїмні відносини неможлива ніяка доцільна публична праця на більшу міру.

Все те треба постійно мати на увазі, коли думаємо про справу українського народу взагалі і про значіння Галичини і Галичан для всеукраїнської національної справи зокрема.

А про суть української справи, про взаїмне відношення двох головних частин української землі, про те, яке воно було яке є і яке повинно бути, — про головний блуд думання Українців, що повстав з поцілунків сатани та про те, як на місце тих поцілунків виростають їдовиті гадини, що випивають мозки з Українців, — в другій части сего трактату.

А за Міркіном Гецевичем — такий же псевдонім присвоїв собі Кулішер. За Кулішером — Сватіков. А дивлячися на тих трох „професорів" з одної сторони, а на Буденного з другої, підполковник Соломонов обидився і сказав: „Ба!.. Чим я гірший?" І став усюди підписуватися: полковник Шумскій...

* * *

Так, певно, се тщеславіе... Чванькуватість характеристична для вождів демократії. Та коли така вже псевдонімна традиція російських революційних кругів, то чому, справді, заграничним демократам зупинятися і не розвивати тої справи дальше, рівнобіжно з совітською еволюцією?

Нині можна ввести в круг псевдонімів звання професора. Рангу полковника. А за кілька літ — дивишся — і вся наша (російська) заграничная республиканська демократія вже досягнула небувалих соціяльних висот:

Канцлер Рубінштайн. Фельдмаршал Шумскій. Ординарний професор Поляков-Літовцев. Прінц Уельський П. Н. Мілюков. Ерцгерцог С. Н. Волконскій. Інфанта Кускова...

А. Ренніков.

Примітка ред. „Н. Зорі": Звертаємо увагу, кілько у нас ходить тепер людей з титулами „полковників", і т. п., хоч вони з роду-віку навіть не бачили яблизька правдивого полку. Се очевидно — псевдоніми...

Великий процес ОУН

(Степана Бандери і тов.)

Другого дня розправи почали зізнавати підсудні. Перша зізнавала підс. Анна Дарія Федаківна. Вона такої делікатної будови, що робить враження радше пенсіонарки ніж студентки університету. Зізнає дуже тихо. Акт обвинувачення закидає їй переховування зброї. В звязку з тим підсудна оповідає таку історію: 2 лютого 1934 р. одержала вона лист від помершої потім Марії Косівної з дорученням піти до університету, де на підсудну мав ждати під годинником молодий мужчина. Підсудна пішла до університету, де дійсно застала невідомого мужчину. Від нього дістала шкіряну течку з просьбою занести її до Академічного Дому. Що було в течці, підсудна не знала. По дорозі до Акад. Дому причепилися до неї два незнакомі мужчини, що говорили по польськи, кажучи, що хочуть з нею познакомитися. Оба вони йшли за підсуднею і весь час вели балачку на тему течки, заявляючи, що поможуть підсудній нести її. Коли підсудна ввійшла вже на сходи каменици, де мешкає, і спотикнулася, один з незнайомих заявив, що він уже знає, що є в течці. Підсудна здогадуючись, що незнакомі се агенти поліції, задзвонила до помешкання батьків, заявила служниці, що вона арештована й зійшла знов на долину. Тут один з незнакомих заявив їй, що вона арештована. В брамі одної каменици при вул. Сапіги незнакомі переглянули течку підсудної, де були револьвери. Незнакомі заявили, що вони течку візьмуть з собою, щоб підсудна не мала клопоту. Потім один з них відійшов, другий відпровадив підсудну назад до дому. На питання предсідника підсудна заявляє, що до ОУН не належала. З підсудних знала лише Зарицьку.—Другий зізнавав підсудний др Богдан Гнатевич. На питання предс. відповідає, що до ОУН не належить. Опісля оповідає про своє життя від 1920 р., про студії закордоном в Ляйпцігу, про своє двократне арештування і про стрічі й балачки з особами, котрих підозрівали у приналежности до ОУН. Підсудний признає, що розмовляв з підс. Коцюмбасом у 1930-31 році у справі Барановського тому, бо чув від богатьох людей, що Барановський веде терористичну акцію. Коцюмбас мав завдання відтягнути Барановського від шкідливої в той час террор. акції. — Третій зізнавав підс. В. Коцюмбас. До ОУН не належав. Барановського знав. Він предложив підсудному обняти команду в ОУН, але ще перед пацифікацією. Підс. Макарушку знав з товариського життя і від Барановського чув, що він належить до ОУН. Тому підсудний з цікавости запитав Макарушку, чи він не знає дещо про слідкування за ком. Білевичем. Макарушка признав, що такий наказ видав Барановський. З черги на внесок прокуратора відчитано зізнання підсудного в слідстві а предсідник поставив ще кілька питань у справі стеження за ком. Білевичем. — По 5-хвилинній перерві зізнавала підс. Віра Свенціцька. До ОУН не належала й ніяких доручень тої організації не виконувала. За вязничним комісарем Коссобудзким не слідила. Підс. Зарицьку знає зі шкільної лавки, підс. Мигаля знає також, але він не давав підсудній ніяких вказівок у справі стеження за Коссобудзким. Тому предсідник відчитав відповідні уступи з зізнань Зарицької й Мигаля. На питання прокуратора каже, що вона націоналістка. — З черги зізнавав підс. Равлик. До ОУН не належав. Про її цілі й методи діяльности знав з газет. Мигаля знав від 1930 року. Потім вони погнівалися і не говорили з собою до 1934 р. Малюци особисто не знав. Ніяких летючок нікому не роздавав. За ком. Федунішином ніколи не стежив. Вкінці підсудний жалувався на поведінку слідчого судді, що казав його постійно держати в темниці. Предсідник відповів, що се до нього не належить. — Третього дня розправи перший зізнавав

ФАБРИКА СВІЧОК „КЕРОС" ЛЬВІВ 15. П. ДУРБАК СИНИ

Семен Рачун, син війта громади Ордів, обвинуваченій у приналежности до ОУН і в тім, що прибивав печатки громади на „доводах особістих". Один такий „довід" на прізвище Павла Савчука знайшли при вбійнику дир. Бабія. На питання предсідника підсудний заявляє, що до ОУН не належав. Печатки на доводах особистих прибивав. Зробити се просив його свояк Іван Мельник, що приніс до нього два доводи з фотографіями вже наклеєними. Було темьо і підсудний не бачив, чи це були фотографії. — Далі зізнавав Володимир Мих. Янів: До ОУН належав. На питання предсідника, які там сповняв функції, чи був членом Краєвої Екзекутиви та з ким мав контакт, відмовив відповіди. Зате признався, що творив ідеольогію організації та що поступування організації відповідало тому, що він у тій ідеольогії подавав. В організації підсудний репрезентував напрямок безоглядної боротьби. На питанья дра Шухевича, як проявлялися тертя між укр. молодю, підсудний відмовив відповіди, бо се внутрішна українська справа, якої він не хоче витягати перед чуже форум. — З черги зізнавав Ярослав Стецько. Підчас його зізнань прокуратор домагався вести розправу при замкнених дверях з уваги на демонстрації підсудних. Трибунал відкинув внесок прокуратора, а підсудного Стецька покарав за демонстрацію 24-годинною темницею. Підсудний Стецько признався, що належав до ОУН і що був ідеольогічним референтом Краєвої Екзекутиви. У справі діяльности і внутрішних справ ОУН підс. Стецько відмовив всяких зізнань.

З листів до Редакції

До 4472/36. До статті „Просвіта й радикали" в Новій Зорі з дня 24 травня 1936 ч. 38 Головний Виділ Т-ва „Просвіта" має честь заявити: 1. Надзвичайний Загальний Збір в Чагрові дня 17. V. 1936 р. відбувся на зарядження Головного Виділу у Львові. Зарядження це наступило по зрілій розвазі з причини жалюгідних кривавих бійок в Читальні „Просвіти" на те, щоб довести між членами тої Читальні до конечного замирення шляхом вибору компромісового Виділу. Аджеж Головний Виділ „Просвіти" не може толерувати братоубійчої різні між членами Товариства, без огляду на їх партійні переконання. 2. Головний Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові стверджує, що ніхто з його делегатів ані др Карло Коберський ані інсп. Петро Петрик не були на тому Загальному Зборі Читальні кимнебудь чинно зневажені і що мимо недавних ще прикрих подій вдалося тим делегатам завести злагоду між розсвареними членами Читальні.

Головний Виділ
Т-ва „Просвіта" у Львові.

Примітка Ред. „Н. Зорі": Льояльно містимо повнеше спростування т-ва „Просвіта". Від себе додаємо ось що: До льокалю редакції „Н. Зорі" зайшов знакомий селянин з Чагрова, член виділу чагрівської „Просвіти". Він поінформував двох членів редакції, що п. Коберського дійсно побили в Чагрові, і додав, що п. Коберський зі страху кричав: „Я не є радикал!" П. Петрика ніхто не турбував. В нашій дописі про побиття п. Петрика не згадано, отже спростування щодо його особи зовсім непотрібне. Скликання надзв. загальних зборів читальні „Просвіти" в Чагрові домагалися очевидно передовсім члени Української Радикальної Партії в чагрівській громаді. З них декотрі навіть не є членами місцевої читальні „Просвіти". Не перечимо, що Головний Виділ „Просвіти" міг бажати довести до спокою в Чагрові, тому змагав до вибору компромісового виділу „Просвіти" в Чагрові. Та сим Головний Виділ „Просвіти" дався доказ цілковитого незнання наших селян. Нехже Гол. Виділ „Просвіти" думає, що порядний господар буде працювати разом з радикалом чи комуністом? Приклад Чагрова повинен перестерегти перед спробами таких компромісів. І коли „Просвіта" хоче мати послух в народі, то мусить зайняти або за одною або за другою стороною.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Торжество свячень в Жовкві. В світлий день Вознесення Христового, в празник Його слави, відбулося в жовківській церкві посвячення 14 нових пресвитерів з Чина ОО. Василіян. До великої св. Тайни Священства приготовилися будучі Христові єреї 8 дневними реколекціями. В них провідник вказував кандидатам на велику гідність Тайни Священства, на великий і тяжкий обовязок відповідальности перед Богом за неоціниму ласку Христову, на обовязок супроти Церкви, яка приймає їх до особливих своїх завдань поширювання Слави Царства Христового на землі даючи їм право і власть для виконування того їх високого завдання. Свячень уділив Ексц. Кир Йосафат, Ординарій Перемиський. Чин Василіянський скріпився новими свіжими силами 14 нових пресвитерів монахів. Імена нових єромонахів отсі:о. Сергій Ст. Фединяк ЧСВВ, Бушковички п. Перемишль; о. Арсен Антін Кулибаба ЧСВВ, Ласківці п. Теребовля; о. Йосиф Іван Ридель ЧСВВ, Глубічок Великий п. Тернопіль; о. Маркіян Маріян Савчин ЧСВВ, Нижнів; о. Методій Михайло Болецький ЧСВВ, Хотінь п. Калуш; о. Микола Маріян Іванів ЧСВВ, Долина; о. Мартиніян Михайло Луців ЧСВВ, Струтин Нижній п. Долина; о. Володимир Григорій Ковалик ЧСВВ, Золочів; о. Демян Григорій Богун ЧСВВ, Цеблів п. Сокаль; о. Орест Степан Карпюк ЧСВВ, Новий Вишків п. Радехів; о. Сотер Сильвестер Голик ЧСВВ, Гологірки п. Золочів; о. Григорій Володимир Балагурак ЧСВВ, Москалівка п. Косів; о. Дометій Дмитро Фіцко ЧСВВ, Воля Задеревецька п. Стрий; о. Йосафат Йосиф Когут ЧСВВ, Маріямпіль.

В Золочеві, в нашій гімназії „Рідної Школи", віддавна відчувалося брак католицької організації. Щойно молодий катехит о. Ю. Микитин запобіг сему бракови. Він оснував Марійську Дружину Молоді в тій гімназії. В день Вознесення Господнього, 21 травня с. р., в гімназії відбулося торжественне Марійське свято. Рано в год. 7·20 відбулося урочисте приняття 45 перших членів Марійської Дружини. Обряду приняття довершив і відповідну промову виголосив о. Ір. Назарко ЧСВВ, головний провідник Марійських Дружин. На те торжество прибуло богато місцевої інтеліґенції. Не одній матері в очах появилися сльози, коли молодь присягала на вірність Марії. По Службі Божій і спільнім св. Причастю відбулося в гімназійній салі снідання для молоді і запрошених гостей. Підчас нього директор гімназії М. Величко виголосив гарну промову до молоді. П. дир. Величко взагалі дуже прихильно відноситься до Марійської Організації на терені гімназії. Вечером в 6-ій год. в салі Шашкевича відбулася святочна Марійська Академія. Гімназійний хор під проводом п. В. Карабина бездоганно відспівав кілька псальмів Бортнянського і Лаврівського. Вступну промову виголосив о. Ір. Назарко. Уч. І. Четак з глибоким зрозумінням віддеклямував „Голгофту" Штокала, а уч. В. Юркевичівна „Відхід з Назарету" О. Герети. Богато заслужених оплесків дістали пяністки Скобельська і Безпалківна та скрипак Кульчицький. Останною точкою програми був ефектовний живий образ „Вхід в храм Пр. Діви". В портику єрусалимської святині стояв старозавітний архиєрей. Маленькі Діти з свічками в руках супроводжали трилітну Марію до святині. Св. Анна віддавала Її до святині на службу. Архиєрей приняв Марію до святині, а св. Анну поблагословив. Академію закінчено відспіванням католицького гимну. Сала була повна. Прийшло богато інтеліґенції і ввесь учительський збір гімназії. Академія робила гарне враження тимбільше, що в Золочівщині таких свят мало, хоч у Золочеві є Марійська Дружина Пань.

Союз католицьких радіослухачів повстав у Кракові при вул. Канонічній 14.

Богослуження на інтенцію мира в цілім світі відправлено в усіх литовських церквах.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В ВАРШАВІ повстав окремий комітет для вшанування 10-ліття урядування президента Річипосполитої, проф. Ігнаца Мосціцкого.

НАДЗВИЧАЙНА СЕСІЯ СОЙМУ зачнеться в перших днях червня с. р. і потриває коло три тижні.

РЕФОРМУ ВИБОРЧОЇ ОРДИНАЦІЇ в Польщі заповідає польська преса в тім напрямі, що законодатні палати малиб стати дійсними представительствами суспільности.

ПОЛЬСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Бек виїхав до Білгороду на куртуазійну візиту до югословянського правительства.

МОБІЛІЗАЦІЯ ДО БОРОТЬБИ З КОМУНІЗМОМ. В найблизшім часі мають утворити спеціяльні комітети з ініціятиви властей. Вони мають занятися організацією великого протикомуністичного фронту в Польщі. До того фронту можуть увійти ріжні суспільні організації. Говорять навіть про притягнення деяких опозиційних політичних чинників до тої роботи.

В ХАРКОВІ большевики підготовляють процес проти українських націоналістів. Большевицький прокуратор закидає їм, що вони виконували саботажі на зелізничих шляхах в Харківщині.

АВСТРІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО замовило 15.000 скорострілів для нової постійної армії.

ДРУГИЙ ІНТЕРНАЦІОНАЛ ухвалив резолюцію, щоб протиіталійські санкції обовязували дальше аж до часу, коли буде привернена повага Союзу Народів.

ІТАЛІЙСЬКУ КОНСТИТУЦІЮ мають змінити в тім напрямі, що Муссоліні стане довживотним премієром.

ІТАЛІЙСЬКИЙ МІНІСТР ПРОПАҐАНДИ видав розпорядок, що студенти з санкційних країв не дістануть с. р. вакаційних практик в Італії.

В БЕЛЬҐІЇ соціялісти здобули 70 мандатів, католики 63 (стратили 16). В цілій державі видно рух на ліво за прикладом Франції.

В КОПЕНҐАҐІ (Данія) відбувся з'їзд 60 парляментаристів Данії, Фінляндії, Ісляндії, Норвеґії та Швеції. Радили над становищем скандинавських держав до Союзу Народів.

В ПАРИЖІ суд засудив Мораса начального редактора монархістичного орґану „Аксіон Франсез" на 8 місяців тюрми за „явне і виразне підюджування до вбийства" в статтях проти провідника французьких соціялістів Блюма.

ЕСПАНСЬКІ КОМУНІСТИ в м. Пуебля старалися здобути поліційні касарні. Підчас стріляниии вбито кілька цивільних і одного поліціянта. Аж військо розпорошило комуністів.

МОСКОВСЬКИЙ КОМІНТЕРН збудував у Москві нову радіостацію. Вона має одиноку ціль: достарчати матеріяли для ґазети Л'Юманіте, головного орґану французьких комуністів.

АНҐЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО старається допровадити до німецько-французького порозуміння, щоб мати мир не тільки в Західній Европі, але в цілій Европі взагалі. Таке заявив віцеміністо закордонних справ льорд Сенговп в Палаті Льордів.

АНҐЛІЙСЬКИЙ ПРЕМІЄР Бэлдвин заявив м. і., що Велика Британія рішила зліквідувати протекторат над Єгіптом і про се повідомлено чужі держави. Рівночасно англійське правительство заявило тим державам що уважатиме кожде нарушення суверенности Єгипту ворожим кроком супроти Великої Британії.

АНҐЛІЙСЬКИЙ МІНІСТР КОЛЬОНІЙ Томас уступив, бо йому закидали, що зрадив таємницю державного буджету. Він з походження простий робітник, пізніше зелізничий машиніст і соціялістичний провідник осягнув високі гідности, завдяки великій енергії і політичному талантови.

„НАРОДНОГО ФРОНТУ" в Англії бажають члени лівиці робітничої партії і богато членів ліберальної партії. Прихильники того фронту домагаються, щоб при найблизших парляментарних виборах ліберали і робітнича партія виступили спільно проти консерватистів.

В ВАШИНҐТОНІ випрацювали статут американського Союзу Народів. Той Союз мавби співпрацювати з Союзом Народів в Женеві.

ПРЕЗИДЕНТ ЧІЛЄ (Полуднева Америка) виголосив промову проти Союзу Народів, бо він не виконав своїх завдань.

АБІСИНСЬКИЙ ЦІСАР Гайле Селясіє виїхав з Єрусалиму до Лондону на англійськім воєннім кораблі „Кептовн". Цісар і його окруження мають абісинські пашпорти, котрі дотепер важні, бо ще ні одна держава не визнала окупації Абісинії.

ЯПОНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ приняв однодушно резолюцію, котрою подякував цісареви за виголошення престольної промови в парляменті.

НОВИНКИ

Посуха тревае дальше і загрожує щораз більші простори неврожаєм. Найбільше загрожені північно-східні воєвідства. В богатьох повітах не було ще дощу від зими, отже земля висохла і ствердла, озимина пожовкла, яре збіжжа зовсім не зійшло. У Сх. Галичині також нема вже від довшого часу більших дощів.

900-ліття Печерської Лаври. С. р. минає 900 літ від заложення славної Київо-Печерської Лаври, заміненої тепер большевикаии на протирелігійний музей. Як відомо початок дав їй монах Іларіон, що викопав собі печеру в місці, де тепер стоїть Лавра.

Парохом православної церкви у Львові іменовано архимандрита Венямина, б. члена й канцлєра духовного собору Почаївської Лаври.

На закладання торговельних садів Державний Банк Рільний уділяє через свої відділи позички на два роки на 7½ пр.

Новий людовий дім посвячено в Підгайчиках пов. Коломия.

37 осель для дітей рішив утворити в Чортківщині Міжорганізаційний Комітет в Чорткові. Оселі призначені в першій мірі для сільської дітвори без ріжниці національности. В них помістять 2500 дітей, головно в часі жнив, коли діти позбавлені опіки родичів.

В Заліщиках відбулася лісово-господарська конференція у прияві лісового інспектора й управителів та власників лісів у заліщицькім повіті. Конференція мала на меті наладнати співпрацю державних чинників з приватними в ділянці лісового господарства.

В Немирові пожежа знищила 30 домів.

Прогулька українських кооператорів до Данії і Швеції відбудеться від 16-24 червня. У прогульці візьме участь 11 осіб, з того 9 ревізорів Ревізійного Союзу Українських Кооператив і два кооператори з провінції.

„Голос знад Бута", новий безпартійно-суспільний двотижневик, почав виходити в Сокалі. Редаґує й видає його Петро Стефанишин.

В українській гімназії в Рівнім влаштовано виставу мистецьких праць молоді. На неї зложилися праці малярські, столярські та жіночі вишивка.

48 комуністичних процесів відбулося на терені Польщі тільки продовж місяця квітня с. р.

Варшавський воєвода Ярошевич вислав пересторогу до видавництва ендецького щоденника „Варшавскі Дзєнник Народови" за те, що він промовчував або злобно перекручував деякі місця в описах, що відносяться до цілої суспільности і мають ціль піднести державне і національне почуття в Польщі.

Гумор. — Син фахівця. — Син директора театру йде перший раз до школи. — Славку, яке місце маєш у класі? — питається мама. — Партер, другий ряд по лівій стороні, відповідає синок.

„Раду книжки“ задумують утворити польські орґанізації видавничі, бібліотекарські й літературні. Завданням ради булоб зближити читача до книжки і взагалі опікуватися книжкою.

В Празі відбулися установчі збори Товариства українських промисловців, торговельників і вільних професій в Чехословаччині. Тимчасова адреса Т-ва: Др Володимир Федьків, Прага VI, На Слупі 7.

Торжества в честь Кирила й Методія з приводу 1050-ліття смерти св. Методія почалися в Белиґраді на Чехословаччині. Вони треватимуть до 5. VII. с. р.

Незнаний твір Чайковського „Оду до радости“ до слів Шілєра відкрили в Ленінґраді при порядкуванні архівів місцевої консерваторії. Се тасама тема, котру використав Бетовен у своїй 9-тій симфонії.

Люксусову санаторію ім. Ворошилова лише для офіцирів червоної армії збудували собі большевики на кавказькім побережі Чорного Моря. Меню в тій санаторії складається щодня з 40 страв!... А український селянин в „раю“ гине з голоду... Інтеліґенція наша також — і слушно.

Страшний ураґан перейшов на днях над індійською провінцією Аракан. Жертвою ураґану впало 1000 осіб.

Сестра архикн. Оттона Аделяйда прибула до Відня на студії.

Союз балканської преси задумують оснувати незабаром представники преси держав обєднаних у Балканській Антанті.

Преса гітлєрівської молоді обіймає 20 часописів. Її загальний місячний наклад 1,042.428 примірників.

Довірений шофер канцлєра Гітлєра помер недавно в Мінхені. Він був одним з найдавніших та найбільше заслужених членів нац.-соц. партії і тішився великим особистим довірям Гітлєра. За свою живу діяльність в партії одержав численні партійні відзнаки, м. ін. найвисшу відзнаку III. Німеччини т. зв. „Ордер Крови.“

В Німеччині розпочали „чистку“ мистецьких ґалєрій. З них усунуть численні твори, що не відповідають духови нового режіму.

Конкурс на найліпший стрій в Абісинії розписав національний промисловий синдикат у Римі.

XII Міжнародний туристичний конґрес відбувся недавно в Римі.

100 міл. лірів призначили Італійці на публичні роботи в Абісинії.

З Франції видалили недавно 400 польських робітників.

Від травня до осени триває тяжкий час для ґазет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

Виграні Державної Клясової Льотерії: 1,000.000 зл. на ч. 66958; 100.000 зл. на ч. 30957; 50.000 зл. на ч. 194562; 30.000 зл. на ч. 17799; 10.000 зл. на чч. 15866, 80104, 89519, 118254, 194306; 5000 на чч. 25916, 61164, 135588, 138669, 186912; 2.000 зл. на чч. 2160, 19649, 25640, 31405, 38658, 53644, 57021, 96506, 106917, 120022, 122039, 128156, 132210, 133021, 150728, 151348, 163423, 165938, 180724; 1000 зл. на чч. 1824, 4021, 4679, 9686, 13307, 13751, 14953, 14978, 20741, 21280, 20537, 29774, 35490, 36650.

Гумор. — В персональнім бюрі. — Блакитні очи, волосся бльонд, овальне обличча, нормальні уста. Спеціяльних знаків нема? — Чи мусите про них знати? — Очевидно. Може вас переїхати трамвай, а тоді легко устійнити тотожність. — Ага! Коли так, то ще вмію рухати вухами.

Жертви для голодуючих Поліщуків:

1) Гр.-кат. уряд парох. в Петликівцях, п. в місци зл. 9. 2) Грек.-кат. уряд парох. в Курдибанівці, п. Петликівці зл. 5.42 і 3) Грек.-кат. уряд парох. в Заболотові. п. в місци зл. 11.61 (збірки в церкві).

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляри амер. 5·32—5.29, дол. канадійські 5.30—5.26.

Німецька марка 1.37 — 1.34, фр. франки 35.08, шв. франки 172.19 — 171.35, фунти стерлінґи 26.56 — 26.40, австр. шілінґи 98.00 — 99.00 чеські корони 19·60 — 19.20, ліри 35.00 — 36.00.

НАБІЛ. „Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 28. травня ц. р. кооперативам платив за:

кг. масла дес. без опакування	1.95	зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.00	„
1 л. молока	0.13	„
1 л. сметани	0.75	„
1 к. яєць	2.65	„

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло і молоко удержана, на яйця сильна.

„Маслосоюз“ повідомляє, що від 28. V. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої наги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С.“ у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Молоді кури І. кл.	1.15	зол.
Товщеві качки І. кл.	1.25	зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає

Іван Заремба, зльокавтований скарб. службовик, рахунковий старшина У. Г. А. — політичний вязень, від 3½ років в міськім заведенні для невилічимих на важку хоробу грудей, батько 4 нелітних дітей (11—16) без матері, прохає всіх людей, яких серце вміє ще реаґувати на людський біль, про лепту і стару одежу для дітей сиріт, яких родичі впали жертвою боротьби за волю і землю Народу і сьогодні без даху над головою. — Датки прошу слати на Редакцію „Нова Зоря“. — Іван Заремба, Міське заведення для невилічимих при вул. Білинських 9. — Се письмо потвердив Гр.-кат. Парохіяльний Уряд арх. церкви св. Вмч. Юрія.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі“, Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

Оповістка

Дирекція приват. ґімназії СС. Василіянок у Львові (вул. Длуґоша 17а) подає до відома, що в шк. році 1936/37 згідно з шк. законами ґімназія матиме такі кляси:

а) I, II, III і IV кляси ґімн. нового типу,
б) VII і VIII кл. клясичної ґімназії давного типу (з латиною й ґрекою)
в) VII і VIII кл. ґуманістичної ґімназії (з латиною).

Ґімназія має права державних шкіл.

Оплата за науку в клясах нового типу така сама як у державних ґімназіях. Зголошення вписів приймає Дирекція кожного дня між год. 8—13, від позамісцевих поштою.

Вступні іспити до I кл. відбудуться около 20.VI. (точний речинець буде оголошений), а до вищих кляс 22 і 23. VI. До подання треба долучити метрику хрещення, останнє шк. свідоцтво й посвідку щеплення віспи. — Такса за іспит 10 зл., до вищих кляс 15 зл.

При ґімназії є виховний Інститут, ведений фаховими силами.

За Дирекцію: *о. В. Лициняк.*

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант“ терпент.
Пасту до взуття „Елеґант“ воскову
Пасту до підлоґи „Французька маса“
Віск комбінований до підлоґи
Вазеліну до шкіри

Синку до білля

помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську
Трутку на мухи

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На літний сезон

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Ґалицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ

в Станиславові, вул. Ґолуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОҐОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по оплаченні належитости ґотівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: ½ стор. 180·— вол., ¼ стор. 90·— вол., ⅛ стор. 45·— вол., 1/16 стор. 25·— вол. В редакційному тексті: ½ стор. 280·— вол., ¼ стор. 140·— вол., ⅛ стор. 70·— вол., 1/16 стор 35·— вол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редаґує Комітет У. К. О. — З друкарні „Ґрафія“ Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Пантелеймон Хитра.

Porto opłacone ryczałtem.

Рік XI. Львів, четвер, 4 червня 1936. Ч. 41 (940)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзицких ч. 2.I. п. – Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ш. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Конференція Епископату Польщі в Варшаві.

В Варшаві відбулися в днях від 26 до 28 травня с. р. наради Епископату Польщі при участи 35 католицьких архиепископів і епископів. В нарадах взяв участь Апостольський Нунцій кардинал Мармаджі. Радили головно над підготовленням матеріялу до пленарного синоду католицьких епископів Польщі. Дальше радили над справою навчання і виховання молоді, передовсім тої, що не може ходити до школи з браку місця. Відтак конференція застановлялася над справою навчання релігії в школах. При іменуваннях катехитів бувають тертя, бо шкільні власти вимагають від них додаткових іспитів, інспектори не допускають парохів до навчання релігії. Щодо коедукації, то Епископат висказував нераз свою критичну думку і побоювання. Епископат переконаний, що коедукація в середних школах шкідлива під оглядом моральним і тому буде дальше її поборювати. (КАП).

Зелені Свята у Львові.

В суботу 30 травня с. р. в храмі св. Юра Преосв. І. Бучко відправив архиерейську Службу Божу за душі поляглих вояків Української Галицької Армії. Перед царськими воротами сиділи б. начальний вожд УГА ґен. М. Тарнавський, б. старшини УГА, члени колишнього правительства ЗУНР, представники Української Парл. Репрезентації та українських установ й орґанізацій. В неділю 31. V. с. р. рано Впреосв. Бучко відправив Службу Божу в церкві св. Юра. По полудні на площі св. Юра зібралися члени українських орґанізацій і товариств, студенти, ґімназисти й богато народа та під проводом духовенства пішли походом вулицями Львова на Личаківський цвинтар. З інших українських церков йшли на Личаківський цвинтар великі процесії з хоругвами. Похід виглядав дуже величаво, бо сего року панував підчас походу порядок. Всі йшли трійками серединою вулиці, а не без порядку як бувало попередними роками. На Личаківськім цвинтарі удержували порядок наші „Соколи". Над могилами українських вояків о. прал. Куницький відправив панахиду й виголосив проповідь. Підчас панахиди співали два хори: студентів і богословів. Потім відправлено панахиди над могилами: капітульною, о. М. Шашкевича, Барвінського, Франка. На Личаківськім цвинтарі було дуже богато народу. На другий день Зелених Свят мав відбутися похід на Янівський цвинтар, одначе влада вже не дозволила на той похід. В оба дні Свят була гарна погода.

Совітська справедливість на Україні.

Бельґійська ґазета „Ля Лібр Бельжік" принесла цікаву статтю про судейські відносини в СССР. В ній пише м. і.: В харківській окрузі вже з півроку не „функціонує" справедливість. Ніхто не цікавиться народними трибуналами, ні не контролює їх, хоч судді тих трибуналів допускаються надужить. Ті судді цілковиті ігноранти, пяниці й урядують в плащах. Приміщення тих судів дуже нужденні. Нераз треба перервати судове засідання, бо підчас дощу вода перетікає до середини діравим дахом. Свідки мусять чекати під голим небом. Коли суд хоче відбути нараду по розправі, то виганяє всіх на вулицю без огляду на погоду. Висші власти часто переносять суддів на інші посади і не іменують ніяких наслідників. Деколи комуністи не хочуть ставитися на суд кажучи, що се дискредитувалоб „диктатуру пролетаріяту"... Бельґійська ґазета взяла ті факти з большевицької урядової ґазети „Правди" з 6 травня с.р. (Католицька Аґенція Пресова).

Муссоліні про міжнародну ситуацію.

Кореспондент анґлійської ґазети „Дейли Телеґраф" мав розмову з диктатором Італії Муссолінім. Муссоліні сказав м. і.: Скасування санкцій означалоб вступ Італії до гурту заспокоених держав. Італія не потребує творити кольорової армії. Може покликати до зброї 8 міліонів жовнірів. Італія пошанує інтереси Великої Британії коло озера Тана в Абісинії. Італія не забере своїх військ з Лібії, поки не виясниться положення на Середземнім Морі. Італійська політика супроти Австрії спирається на римських протоколах. Коли санкції будуть тривати дальше, то Італія забереться з Союзу Народів. Одначе Італія бажає мира в Европі, бо нова світова війна спричинилаб напевно катастрофу Европи.

В Еспанії вже хочуть ділити двірську землю.

В еспанській провінції Албацете в с. Гелін рільні робітники напали на фільварок дідича і хотіли грабити та ділити землю. Кінна жандармерія старалася розігнати робітників і увязнила 50 з них. Коли жандарми провадили увязнених через село, селяни напали на жандармів. Повстала крівава бійка. Було 22 осіб вбитих і богато ранених з обох сторін. По містах прийшла черга й на села.

Підїздова боротьба в Палестині.

Банди узброених Арабів стріляють переважно з укриття. В околицях Єрихону Араби обстрілювали з укриття тягарові авта, що їхали під ескортою анґлійських жовнірів. В північній Палестині Араби підпалюють збори на полях і помаранчеві сади. В Єрусалимі поліція викрила афіші, печатані по італійськи. Вони називають Жидів комуністами, антифашистами і ворогами Европи та християнства. В гористій частині Палестини узброені Араби провадять безупинну партизантку з британськими військовими стежами. В м. Акбара Араби обстрілювали анґлійських поліцаїв і жовнірів. Ситуація чимраз більше заостроюється.

Бузько гігієніст.

Стара хлопська пословиця каже, що бузько викидає дітей з ґнізда, коли не може їх вигодувати. Сучасна наука дослідила се явище і дійшла до іншого заключення. Показалося, що бузько не тільки добрий батько, але також знаменитий гігієніст. Він викидає з ґнізда бузьченят, заражених кишковими черваками, щоб не допустити до зараження цілої своєї родини.

Господарські знаряди, паша, збіжжя й святочна одіж це велике майно кождого господаря, тому безумовно треба обезпечити його від огню й від крадежі з вломом в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

ВОЮЮЧИЙ БОЛЬШЕВИЗМ

Його тактика і конечність протиділання.

Від нашого заграничного кореспондента.

Останні події в Еспанії, Франції й Польщі показують наглядно, що комунізму легковажити не вільно. Він ще більше небезпечний з огляду на загальну кризу економічну, політичну й моральну. Послуговуванням новою методою потрафив він заволодіти думкою і життям мас деяких европейських країв.

В Москві думали з початку, що вдасться перепачкувати до Европи „чистий", оригінальний большевизм з російською маркою, та по довшім часі полапалися, що так не піде. В слід за тим змінили тактику й перепачковують тепер комунізм з маркою буржуазного „народного фронту", в формі крайно радикальній і протирелігійній. Ця метода, як показали вибори в Еспанії й у Франції, дала незлі успіхи. В Еспанії большевизм заволодів політичним життям, а в Франції, хоч не вийшов цілком побідно, всежтаки осягнув сильніші позиції, ніж мав перед виборами. Його вплив через те скріпився і в Союзі Народів тай у політичних кругах Анґлії.

Особливо не вільно тепер оманювати себе щодо цілі Комінтерну. Він очевидно стоїть під проводом і контролею Москви. Про це тілько вже писано, що кождий хоч трохи освічений чоловік розуміе, що тут ходить про загладу християнської культури західної Европи й знищення Церкви та всякої релігії. В Еспанії справи зайшли вже так далеко, що там очікують просто комуністичної Конституанти, бо низи захоплені й оманені успіхами т. зв. „народного фронту", який зискав чотири пятих мандатів, що пішли зовсім під команду большевиків. Там уже не можна рахувати на реакцію здорової части еспанського населення; це доказують останні вибори, де до виборчої урни могла приступити лиш половина управнених до голосування. В такій ситуації оптимізм уже не дасться оправдати.

Большевики вміють йти етапами до цілковитого опанування положення, оминаючи небезпечні зудари з сильними ще моральними й релігійними настроями більшости населення. Москва мае вже досвід і певно не забуде дати відповідні поучення еспанським комуністам, щоб не переводили радикально й відразу всі „реформи" большевизму, а постепенно й малозамітно, зате послідовно йшли до наміченої мети. Вони вперед будуть старатися втягнути в себе всі радикальні, соціялістичні й ліберальні елементи; а знищити тих, що не схочуть розплистися в комунізмі. Найскорше дасться збольшевизувати ліберальна освічена верства. Не маючи скристалізованої ідеольоґії, лібералістична ґрупа, ця політична мряковина, зіллеться скоро з

послідовним, виразним і воюючим большевизмом; найбільше опору знайде большевизм у консервативній селянській і міщанській масі, поки при помочи збольшевизованої ліберальної інтелігенції не розложить і не зничить і ті здорові консервативні основи суспільности.

У Франції положення на разі відмінне. І тут комуністи вийшли в виборах з поважними успіхами, але не побідили так, щоб могли о п а н у в а т и положення. В кождім разі націоналістичні угруповання у Франції ще такі сильні, що коли справа прибралаб форму поважної небезпеки, вони можуть ще перебрати цілий провід французької держави в свої руки. Комуністи одержали успіхи, але головно в Парижі й промислових центрах, зате стратили в тих округах, що недавно ще вважалися осередками комунізму. Навіть Еріо вийшов з першої виборчої кампанії дуже незначною надвижкою голосів проти правого контркандидата. І коли цей лідер радикалів повернув до парляменту, то лиш завдяки голосам комуністів. Надто національна єдність дала виразні докази сильної і сконсолідованої орґанізації. Тепер очевидне, що Франція показалася далеко більше відпорною проти просякнення комунізму, як на око католицька Еспанія. Вкінці знане загально, що конструкція французького парляменту не відповідає почуванням і переконанням більшости населення. Міністеріяльні кабінети у Франції зміняються легко після випадкової більшости в парляменті; а та випадкова більшість не повстає на основі партійних програм, лиш на основі загально-політичних цілей. Тому у Франції міністеріяльні кризи повторяються доволі часто й остають без глибших комплікацій.

Та це не виключає, що й у Франції можлива небезпека комунізму, коли національні й католицькі уґруповання не знайдуть спільної платформи до боротьби зі спільним ворогом. Саме в Еспанії виграли комуністи лиш тим, що праві й консервативні уґруповання не могли порозумітися і сконсолідуватися. У Франції, хоч комунізм не зовсім побідив, то мимо того своїми впливами спричинив велике замішання у міжнародній европейській політиці. Французько-совітський пакт зробив це, що нині Чехословакія стала просто большевицькою експозитурою в центрі Европи, а Прага осередком безбожницької пропаґанди. Той сам пакт спровокував Німеччину перечеркнути Льокарненський договір і так нарушити політичну рівновагу в Европі.

Цей образ не бувби повний, коли не взятиб ще під увагу Польщі, що безпосередно граничить з совітською Росією. Якийсь час панував у Польщі оптимізм, що нібито большевицькі впливи замітно впали. Головно між Українцями майже пануючий був погляд, що по кривавих оргіях Постишева на Україні та безоглядним винищуванні української просвіченої верстви наступило в Галичині отверезіння. Та останні події у Варшаві, Лодзі, Львові, Хшанові і т.д. говорять зовсім щось інше. Надто в Галичині не лиш по містах і місточках, але й по селах вже зовсім явно виступає зорганізований воюючий большевизм з виразною протирелігійною і протицерковною рисою.

Так у самім осередку Европи маємо до діла зі скріпленим, зорганізованим і воюючим большевизмом.

А які видно протиділаючі сили?

Очевидно, Німеччина виступає отверто проти російського большевизму і проти комунізму. Та скрайний націоналізм і расизм не богато втік від большевизму й нарівні з ним загрожує християнській західній культурі. Його способи в поборюванні католицької Церкви не богато менше безоглядні як способи большевицьких безбожників. Надто се ще питання, чи мілітарно Німеччина така сильна, щоб могла собі напевно дати раду з совітською Росією, звязаною військовим договором з Францією і двома державами Малої Антанти. Англія також стоїть під сильним большевицьким впливом. Лишаються ще отже Польща, Австрія, Мадярщина й Югославія. Та коли взяти під увагу майже постійне напруження між Німеччиною й Австрією, крім того ще інші теперішні невпорядковані европейські політичні взаємини, то ця можлива протибольшевицька коаліція ще далеко не устійнена.

Та як воно й не булоб з великою европейською політикою, ми в нашій вузшій батьківщині мусимо напружити всі сили, щоб успішно протиставитися большевицькій пропаґанді між нашими людьми. Вже раз треба скінчити з легендою про „побожний український народ." Треба взяти на увагу, що тут мало, дуже мало, поможуть всякі поліційно - адміністративні міри, хочби які „рішучі." Тут в першій мірі йде про боротьбу з ідеєю і світоглядом, а цього фізичною силою не побореться. Навпаки, вони саме тоді набирають авреолі мучеництва. Проти ідеї треба йти з ідеєю; проти світогляду з новим правдивим світоглядом. Лиш глибоке, основне релігійне освідомлення найширших кругів населення потрафить заломати большевизм. У першій мірі це головний обовязок духовенства, бо це суттєве завдання його апостольського уряду. Крім того муситься конечно приступити до католицької орґанізаційної акції у всіх її формах. З цілою енергією поширювати католицьку пресу й книжку. На першім місци розвинути, поглибити й оживити Католицьку Акцію і те, що ту Акцію підготовляє. Тепер бачиться, як ясно Впреосв. Григорій Хомишин глядів на всі ті небезпеки, коли в останніх своїх посланнях так усильно взивав до орґанізації, до Катол. Акції; яке велике значіння має вже нині Товариство „Скала" та що поширення і оживлення того товариства може стати правдивою греблею, яка потрафить здержати повінь большевизму. (Н).

Українська гімназія в Тернополі

Аґенція „Вскуд" звідомляє: Львівська Шкільна Кураторія оповістила вписи до мужеських паралельок від 1 до 4 кляси з українською мовою навчання при III державній гімназії в Тернополі, вул. Коперника. Вписи відбуваються від 1 до 18 червня с. р. Вступні іспити відбудуться 22 і 23 червня с. р. о год. 8 рано. Подання з відповідними залучниками вносити на адресу: Dyrekcja Państwowego Gimnazjum III. im. Kopernika w Tarnopolu, ul. Kopernika.

Нова партія в Польщі

В Польщі дальше творяться нові політичні партії. На днях у Варшаві зареєструвалася партія під назвою: „Związek Radykałów Społecznych Miast i Wsi". Нова партія домагається передовсім радикальної рільної реформи. Держава повинна зараз перебрати велику земельну посілість без відшкодування. З того малосяб утворити рільні господарства для працюючих родин. Крім того нова партія домагається м. і. удержавнення всіх лісів і найважніших галузей промислу.

Сучасна німецька молодь

Католицький публіцист Роберт д'Аркур написав статтю про сучасну молодь в Німеччині в двотижневику „Етюд". Він пише м. ін.: На початку гітлеризму думали, що боготворення Гітлера скоро промине. Та сталося інакше. Психоза обняла весь нарід і створила пропасть між родиною і державою. Походи, маніфестації, табори праці — все те відриває дітей від родичів. Автор описує дальше т. зв. расистичне благословення. Се богохульне наслідування молитви, котру католики відмовляють перед і після спожиття Божих дарів. Всяку спробу родичів ужити свого авторитету до виховання дітей клясифікує держава як „надужиття влади." Богато родичів волить не мішатися до виховання дітей, щоб оминути репресій державних властей. Вони клясифікують всякі подібні спроби як нехіть до істнуючого режіму. (КАП).

З ЧЕНСТОХОВИ

Польська молодь перед староукраїнською іконою.

З Ченстохови пишуть нам: Одна з вельми замітних подій останніх днів се здвиг Польської Акад. Молоді в Ченстохові 24 травня. На врочистість прибуло 15.000 молоді (всіх паломників було до 100.000). В неділю рано приступили до св. Причастя. Осередком врочистости була присяга в часі Сл. Божої, що її відправив примас Польщі кард. Гльонд перед образом Богоматери винесеної на вали, що буває незвичайно рідко. — Тепер кілька завваг, що мимохіть насуваються.

Треба признати, що ініціятива паломництва вийшла від Акад. Молоді; бодай загал молоді сей плян приймив і виконав з ентузіязмом. Таким чином польська інтеліґенція дала взір своїй суспільності і тим піднесла свій престіж і побільшила свої прерогативи.

Друга річ: плян здвигу приготовано завчасу й виконано бездоганно. Замітна річ, що сим разом зелізнича влада дала всякі можливі полекші для паломництва, орґанізуючи особні серії поїздів. Справно перепроваджено теж сторону пропаґандову (статті в часописах, масове поширення карток з формулою присяги, спеціяльне число часопису роздавано паломникам в поїздах) й інформаційну (плян Ченстохови, порядок набожеств і імпрез, спис дешевих їдалень й інше). При тім усе те тривало не надто довго, н. пр. перерва наступила вже від 11·30 до години третьої, що в таких разах — рідке явище.

Треба: Належить підкреслити в цілім здвизі цінку злуку патріотизму з релігійним обявом. Обявлялося се на кождому кроці, в кождій точці програми, в словах присяги, в думках духовних і світських промовців, в декораціях вівтаря, в орґанізаційних відзнаках, в доборі пісень, найбільш емоціональних для загалу. Щоб се спостерігати, треба було бути не-Поляком. Ніщо в тім злого, поки патріотизм і націоналізм хилять чоло перед Іконою. Гірше, коли патріотизм бравби за зле членам іншого народу, що хоче теж злучити любов до свого народу з релігійним впливом. Річ ясна, що Божа Мати не менша Патронка Польщі, як н. пр. Мадярщини. Та патріотизм, що хотівби навіть небо вважати за свою національно-монопольну кольонію, требаб напятнувати імям хоробливого шовінізму, що крие в собі заразки самознищення.

Накінець ще одне цікаве: польська молодь корилася перед староукраїнською Іконою, що її перенесено в XIV столітті з нашого княжого города Белза. Про се згадує й популярна паломнича пісня. — Треба було бути Українцем, щоб се відчути в цілій повні, треба було бути з каменя, щоб не омліти. Не знаю, чи в кого родиться більше стихійна моральна відвага глядіти в маестатично сумне обличча колись белзької Богоматери, як в душі віруючого Українця. Не знаю, чи в чиїмсь серці мерехтить ріжноманітніша веселка почувань, як не в серці очевидця Українця. — Коли мадярський патріот, відчуваючи бухаючу, життедайну кров своєї нації, міг пристати навіть на заперечення бувальщини своєї вітчини (Арань, „Мадяр нем волт, гонем лес" = Мадяра не було, але буде), яким бадьорим зором мусить поглянути навіть в темінь народу з преславним минулим?... Католицизм польської молоді святкує свої тріюмфальні дні, що малиб стати, по думках влаштовників, взором для всіх народів. Та не забувати нам, що саме наша молодь величним святом „Укр. Молодь Христові" дала „взір для взору", хоч мусіла перемогти без порівнання більші, підтинаючі перепони матеріяльні й моральні, німу заздрість, крикливі кпини; хоч на вилив її щирих як сльоза почувань не відповідано довгими депешами й ґратуляціями; хоч свій ентузіязм мусіла дорого окупити частиною тяжкої праці своєї й своїх батьків, щоб була се жертва тим правдивіша, чим була більшою жертвою й тим миліша, що була засолоджена — полином. (Арнак)

ОГЛЯД ПРЕСИ

Збройний напад

на греко-католицького священника в Косові.

„Діло" в ч 118 принесло отсей допис в Чортківщини:

В ночі з 26-27 ц. м. вертався о. Михайло Вовчук, парох Косова, пов. Чортків, у товаристві Григорія Чорнія, місцевого господаря, з засідання кооперативи „Жіноча Доля" домів. Уже коло самого приходства стрінули оба місцевого солтиса Бенчарського Павла, який, пізнавши о. Вовчука, почав голосно і дивно кашляти. В тім часі попрощавсь о. Вовчук з п. Чорнієм і пішов на приходство. Як лиш відступив кілька кроків, почув карабіновий стріл і побачив огонь з дула карабіну, зверненого в сторону п. Чорнія. Другий стріл упав у сторону о. Вовчука і яких 50 цм. понад його головою застряг у мурі приходства. О. Вовчук скрився негайно до сіней свого помешкання і зараз зачалась облога приходства. Напастники обступили цілий дім довкола і в силі коло 15 людей почали облогу приходства. Стріляннна тревала з перервами приблизно пів години. В приходстві повибивано стрілами і дручками всі фронтові вікна та подірявлено мури дому. О. Вовчук вийшов живий з тої халепи лиш завдяки тій обставині, що скрився в темному куті сіней, які за собою вчас замкнув, а які напастники старались виважити. В цілім тім нападі цікаве те, що приходство лежить напроти волосного уряду, де постійно пересиджує двох вартівників. Та дивним дивом у тому самому часі, як о. Вовчук вертався домів, солтис вислав одного вартівника на звіди за вертаючими домів учасницями кооперативної наради, а другий вартівник не вийшов з домівки волосного уряду навіть тоді, як на відгук стрілів і крик нападеного третій вартівник кликав його на поміч о. Вовчукові. Та мало того. В Косові стаціонує посторунок держ. поліції, який не зважаючи на стріляннну в ночі і крики, аж по скінченій стріляннні, яка тревала повних пів години, прибув на приходство і взявся списувати протокол. Це було вже тоді, як пів села людей збіглось на приходство. Додати ще треба, що стріляннна тревала приблизно пів години перед півночю, а поліція прийшла щойно в год. 1.30.

Чергового дня приїхав до Косова автом представник слідчої тайної поліції з мундуровим посторунковим з Чорткова та переводили слідство. Досі нічого не викрили.

Звнотований факт не одинокий в історії Косова. Такий напад на приходство ва о. Вовчука був уже 21. XI. 1935., тільки без стрілів. Скінчився лише на вибитті шиб. У грудні того самого року був влом до церкви; багато разів були вломи і крадіжи на приходстві. Про все те повідомляв о. Вовчук місцевий посторунок, та як на диво: косівські бандити такі спритні, що ще ані разу посторунок нічого не вислідив.

Взагалі Косів у чортківському повіті в свого роду „пашківською волостю", що не признає ніякої влади над собою. Була там читальня „Просвіти" під упрагсю знаного в цілім повіті Дмитра Шевця. Матірне Товариство ту читальню розвязало з початком січня 1935, бо читальня не вела культурно-освітньої діяльности, тільки розпиячувала людей, уладжувала танці й забави чи то в часі посту, чи навіть богослужения в церкві. Підчас забав випивали в тій „читальні" навіть по 28 літрів спірту! Не диво, що батьки приходили зі скаргами і плачем до о. Вовчука та просили, щоб щось зробив з тою читальнею, бо їх сини крадуть і по кірцеві збіжа на те, щоб за ніч у читальні пропити. Рішення Матірнього Т-ва щодо розвязання читальні Швець кинув до кошa і дальше господарив по своїй волі. Матірне Т-во звернулося з тою справою до Воєвідства в Тернополі і були навіть інтервенції представників УПР у тернопільського всеводи. Вкінці Воєвідство видало зарядження, щоб чортківське староство поручило Шевцеві передати майно розвязаної читальні визначеній Матірнім Т-вом куратерії.

Те, видно, Швець має за собою якісь надзвичайні плечі, бо досі майна читальні не передав. Інтервенції в тому напрямі Виділу Філії у старості не увінчались успіхом тому, що староство опираючись на інформаціях п. Шевця, стоїть на становищі, що читальняна домівка не підлягає зворотові, бо вона не вінтабульована на читальню, але становить власність громади, хоч у дійсності читальняна домівка побудована заходами і коштом членів читальні.

Просимо УПР інтервенювати, де слід, у справі відносин в Коссві.

Польонізація православної Церкви

Львівський „Русскій Голос" в ч. 16 (750) подав коротко зміст статті поміщеної в католицькім журналі „Оріенс" про польонізацію православної Церкви в Польщі. До змісту „Р. Г." додав таку примітку:

Не перешкаджає одначе додати, що „Оріенс", очевидно з надміру іронії, пересадив. Провідні круги православної Церкви в Польщі далекі і від революції і від еволюції. Вони просто котяться по лінії найменшого опору. А що вони дають більше як від них вимагають, то і заслуга міністерства освіти і гр. Потоцкого в справі польонізації Православної Церкви не така велика, як би думалося.

Зрештою суть справи в чім иншім.

Важніше зі всего те, що Православна Церква в міру її польонізації тратить вплив на православні маси і повбавляє себе авторітету. Православна суспільність в Польщі — адже вона нельська — стає байдужною до Церьви. Вона все більше розчаровується в церковних верхах і все менше реагує на події в церковнім житю, в роді тих, на котрі вказує „Оріенс".

Се означа дуже тривожна, куди більше ніж давніші кривавні бійки в боротьбі задля храмів. Тому не трудно догадатися, до чого веде польонізація православної Церкви в Польщі й на кого в дійсности працюють поборники польонізації навіть не підозріваючи цілі, до котрої вони самі йдуть і других ведуть.

Загальні Збори „Дністра"

28 травня с. р. у Львові відбулися Загальні Збори Т-ва „Дністер". Рано розглянено звіти з діяльности Т-ва взаїмних обезпечень „Дністер", по полудні звіти з діяльности Кооперативного Банку „Дністер". Збори відкрив сен. Луцький, проводив ними дир. М. Заячківський. Звіт з діяльности т-ва здав дир. Я. Колтунюк. Він виявив, на якім тлі дійшло до заключення нової умови „Дністра" з „Польскім Звйонзкем Обезпечень Взаемних" та на чім та умова полягає. Перед війною Т-во взаїмних обезпечень „Дністер" розвивалося дуже гарно. По війні введено монополістичний примус обезпечення. „Дністер" заключив був умову з ПЗУВ. В „Дністрі" можна було обезпечувати 1/8 частину будинків, що підлягають примусови обезпечень. Та ПЗУВ почало обнижувати висоту складок і се принесло великі страти „Дністрови". „Дністер" міг або зліквідуватися або заключити нову умову з ПЗУВ. Управа товариства вибрала другу дорогу. На підставі нової умови „Дністер" зрікся тої 1/8 частини примусових обезпечень, а зате від ПЗУВ дістав реасекурацію всіх обезпечень у 3-х галицьких воєкідствах. ПЗУВ згодилося приймити на працю 37 службовиків „Дністра", котрі через умову втратили працю в „Дністрі". Тепер „Дністер" обезпечує будинки, що не підлягають примусови обезпечень. — В дискусії над звітом забрав голос м. і. др Макух. Він критикував комунікат „Дністра" в справі нової умови з ПЗУВ. В тім комунікаті нову умову названо успіхом, осягненим при помочі Української Парляментарної Репрезентації. Одначе се ніякий успіх. Се великий удар. Подібно говорив п. О. Павлів. Др Волошин заявив, що не належить до зборів „Дністра" кидати громи на УПР. Вона окремо здасть звіт зі своєї праці. Мусимо собі усвідомити, що т-во мало до вибору тільки одно з двох лих. Воно вибрало менше лихо, щоб ратувати своє існування взагалі. По виясненнях дир. Колтунюка і сен. Луцького уділено абсолюторію Надзірній Раді й управі „Дністра". До Надзірної ради вибрано о. сен. Лободича, сен. О. Луцького, дра Макарушку й радн. Федусевича; на заступників о. Онишкевича, інж. Несторовича й інж. Пежанського. — По полудні відбулися Збори Кооперативного Банку „Дністер". П. О. Павлів відчитав звіт з попередних зборів. Дир. Колтунюк здав звіт з діяльности Банку. Банк „Дністер" мимо тяжкої кризи розвивається добре. За останній рік Банк мав 26.056·17 зл. чистого зиску. По короткій, річевій дискусії збори замкнено.

Істнує такий т. зв. „патріотизм", який не варт більше як виття вовків. Правдива любов батьківщини іншого рода. Вона полягає на чесності, на любові правди, на великодушности, на самовідреченні і дійсній любові свободи. (Смайлс: „Обовязок").

Загальні Збори „Карпатії"

2456 обезпечень на 7.156.277 зл.

Дня 29 травня с. р. відбулися Заг. Збори товариства обезпечень на життя „Карпатія" у Львові, у власнім домі, Ринок ч. 39. На Збори прийшло 14 членів зл.г. відпоручників членів т-ва і 11 представників української преси. О год. 5·40 др С. Федак відкрив Збори яко голова Надзірної Ради „Карпатії". Відтак вибрано предсідателем зібрання сен. Луцького. Дир. Іван Гижа відчитав і пояснив звіт з діяльности т-ва за 1935 р. Всі присутні дістали звіт напечатаний як окрему книжку. З него довідуемося, що „Карпатія" дальше гарно розвивається. Зросло число обезпечень, зросло число премій, зріс обезпеченевий фонд і померло розмірно мало обезпечених. В 1935 р. прибуло загалом 779 поліс з обезпеченим капіталом 1,973.494 зл. В дні 31 грудня 1935 мало т-во 2456 обезпечень на 7,156.277 зл. Чистий приріст за 1935 р. виносить 523 обезпечень. Пересічна обезпечена сума виносила 3.053 зл. Смертних випадків було 10 на суму 24.419 зл. Кошти адміністрації 59.068·76 зл. Вони збільшилися в 1935 р. в порівнанню з 1934 роком о 2.028·55. Т-во зачало вже вальоризувати передвоєнні поліси. Власні фонди т-ва виносили в дні 31 XII 1934 р. 883.627 зл. Звіт. рік замкнено надвишкою 18.008·21 зл. Карпатія зачинає працювати між українськими кооператорами в порозумінню з Ревізійним Союзом Українських Кооператив. „Карпатія" не мала ніяких страт у звязку з банкротством „Фенікса". — Після звіту була коротка дискусія: Др Бурачинський: Як бачимо зі звіту, т-во зростає і старається поширити свою діяльність. Четвертина українських лікарів вже обезпечена в „Карпатії". Чому з реальности такий малий дохід? (Голос: бо льокатори не платять чиншу!) — Др Волошин: Говорили тут, що мало адвокатів обезпечилося в „Карпатії". Та треба взяти під увагу, що Адвокатська Палата завела примусове обезпечення адвокатів. Крім того адвокати тепер дуже збідніли. — Дир. Гижа відповів на запити дискутантів. — З черги Збори затвердили рахункові замкнення й уділили абсолюторії властям Т-ва. Після того відбулися вибори 4 членів Надзірної Ради. Вибрано о. канцлера Николая Грицеляка, о. крил. В. Лициняка, дра Ю. Савчака і дра Ст. Федака. Після того ухвалено винадгороду членам Надз. Ради: місцевим 10 зл. за засідання, а позамісцевим крім того зворот коштів зелізничого білету 2 кл. Збори скінчилися о год. 6.45 веч.

Увязнили 300 Італійців

Англійська тайна поліція т. зв. „Інтелиджеис Сервис" перевела на днях масові ревізії в Лондоні. В дільниці Сохо, замешкалій переважно Італійцями, увязнено поверх 300 осіб переважно Італійців. В руки поліції мали попасти документи, що доказують участь більшости увязнених в шпіонській роботі. Увязнено також власника італійського ресторану „Чотири пятниці" разом з обслугою. (Н. Искра, ч. 50).

Лікарський фейлетоник.

Перестуда весною

Весною дуже легко перестудитися. Перестуджуються всі, а передовсім діти. Щоб до того не допустити, треба не пускати дітей легко одягнених з хати, навіть коли на дворі гарна погода. Та головою не вільно сидіти або лежати на вільнім воздусі. Земля весною ще вогка. Легко можна набратися катару. Він може бути весною необчислимий у своїх наслідках. А коли хто завважить, що перестудився (тоді дістається дрощі), може направити неосторожність: треба скоро йти або й бігти до дому і там витерти ціле тіло шорстким рушником. А ще певніше: положитися в ліжко, напитися горячого чаю, найлучше липового, зажити аспірину, добре накритися й порядно випріти. По потах не вільно скоро виходити з хати.

Дискусія

На Заг. Зборах „Скали" у Станиславові

відбутих дня 23 квітня 1936.

2) Богдан Катамай (з Ямниці): Я щойно приїхав з Америки, де я організував Ліґу Укр. Молоді. Я дуже інтересуюся справою Катол. Акції. У рефератах говорилося, що Катол. Церква повинна бути воююча, значить повинна проявити й сильну оборону. З ким воювати? І хто наші вороги? Їх дуже богато. Простий нарід не знає, хто його ворог. Він розбився і витворив між собою ріжні ворожі табори. Боюся, щоб і в нашій катол. Церкві не витворилася така внутрішна ворожнеча. Певно, дуже важна річ почути звіти з сіл, але ще важніша річ застановитися над головною справою, найважнішою, над нашою катол. Церквою! Вона повинна бути головним і найсильнішим муром нашим! Тому не можемо говорити лише про Кат. Акцію в одній дієцезії. Всі ми, від інтеліґентів до мужиків, розуміли промову дра Назарука, але і в тій промові не згадано всеї катол. преси. Що все те значить? Чи Катол. Акція і праця взагалі має бути лише в одній дієцезії? Провінціяльною?

Голова Зборів Др В. Маковський: Ми тут жиємо, отож в сій дієцезії працюємо. Инші працюють деинде. Катол. Акція в початках у нас. Провінціяльною годі її назвати, бо КА є на всім світі.

Др Назарук: Є оден спільнний комітет для Кат. Акції в цілім нашім краю. До того спільного Комітету належать Епископи-суфраґани зі всіх трох дієцезій наших. Вони узгіднюють працю в цілім краю. Колиж ми тут говоримо передовсім про працю в станисл. дієцезії і про її пресу, то се природна річ.

Катамай: Всяку акцію тяжко вести, розумію се. Та колиб ми вели акцію зеднано, тоді булоб лекше. Коли дійсно є єдність, то дуже добре. Та чи дійсно „Скала" належить до Генерального Інст. К.А. у Львові? Чи не є в кождій дієцезії інакше? (Счинився рух. Далися чути ріжні оклики).

О. декан Вальницький (з Озерян коло Борщева): Уважаю своїм обовязком запротестувати проти деяких висловів передбесідника. Кождий Епископ має право вибрати таку форму для Кат. Акції, яку уважає за найбільше відповідну. Ми в цілім краю щойно в початках праці над Катол. Акцією. Є Генеральний Інститут К. А., до нього належить і наша дієцезія, але в низах покищо тільки станисл. дієцезія розпочала оформлювання підготовки Кат. Акції власне в формі „Скали". (Оплески). Біда в тім, що клич кинений Намісником Христовим, а тут підчеркнений ред. „Н. Зорі" — „вийти з захристії", трудно перевести в життя. Треба нам повітової організації „Скали". Деканати на сході вже обговорювали ту справу й визначили навіть скромні засоби на організатора з осідком в Чорткові на 2—3 повіти. Сегодня вношу просити Ординаріят, стягати нам по 2 зл. місячно на удержання організаторів. Референт слушно звернув увагу на потребу видавництва книжочок, але ніхто не питає, чи є фонди на те. Особливо потрібні вистави для молоді, а ми маємо лиш чисто релігійні штуки, того замало. Отже попри белетристику треба й того (Оклик: то також белетристика!), але театральних вистав треба передовсім. Ними можна й фонди здобути, се властиво одинокий спосіб, щоб зібрати якийсь гріш. Найлучше дати щось історичне. Є ще оден чинник невикористаний для К. А. Се дяки. Правда, вони не мають потрібного до того вишколення, але можна по філіях урядити для них бодай курси. Тепер дяки переважно працюють у читальнях „Просвіти", а від „Скали" стоять ще оподалік. По таких курсах вони приступилиб блище і се булоб добре.

Голова Др Маковський: Я не думаю, що проти п. Катамая треба було аж протестувати. Він помиляється, думаючи, що в справі К. А. є в Церкві незгода. Так не є: в головних справах Церкви всі йдуть разом. Владики наші видають спільно пастирські листи, Кат. Акція має спільний Ґенеральний Інститут, отже нема підстави до злих думок.

Інж. В. Зубрицький: Я знаю п. Катамая як переконаного і ревного католика, він говорив в добрій вірі все, що тут сказав.

о. Куницький (з Ворохти): Деякі реферати були тут за тяжкі для слухачів. Особливо для селян вони навіть незрозумілі.

Ап. Дуткевич (зі Станиславова): Щоб нас критикувати, треба нас чути на селі і в місті. Ми тут не були приготовані говорити до селян. На селі ми говоримо приступно. Доказує се те, що люди сидять з нами і дискутують до рана!

О. декан Гірняк (з Ямниці): Насвітлення рефератів може мати вплив на будучий Виділ. Два перші референти були в Ямниці. Я сам бачив, як вони захопили селян. Навіть такого тяжкого викладу як п. інж. Зубрицького вислухали селяни уважно. Се формальна апольогія віри. Ми не маємо змоги виготовити таку. Се дуже потрібна річ.

Учитель Олінкевич Вол. (зі Станиславова): Часто чуеться, що „Скала" на папері. До Опришовець п. Дуткевич 12 разів приїздив, по кількох людей здобував і розбудив заінтересування. Духовість на селі розбуджена, лиш треба дальше працювати. Слухають уважно навіть рефератів реліґійного змісту. Про се я переконався. Люди в дискусіях виявляють значне знання. По кількох виступах „Скала" здобуває собі всюди право горожанства. Отже нема причини зражуватися. Ідея наша велика і гідна праці. Поширення її вимагає добро Церкви і українського народу.

Голова Др Маковський: Я в Печеніжині взявся говорити про тяжку і поважну тему віри. І заінтересування простого народа було велике. Розуміється, треба вживати звичайних висловів і порівнань з народного життя — і про все можна говорити. Тільки треба все обдумати докладно наперед і треба мати що поширювати, добру пресу, книжечки і т. д.

Тут дискусію перервано, щоб перевести вибір Виділу і Контрольної Комісії. (Вислід уже оповіщений в „Н. Зорі").

Потому по дискусії устійнено річну вкладку на 2 зл., для селян і робітників по 1 зл., для молоді (студентів і т. д.) по 50 сотиків.

В дальшій дискусії промовляли ще:

о. Ганушевський у справі печаток „Скали".

о. Стрільбицький у справі підписування заяв про вступлення в члени.

о. Лоточинський у справі легітимацій для відпоручників на Загальних Зборах „Скали".

о. Гоянюк у справі збирання складок в часі зборів.

Селянин Антін Ушур домагався висилки референтів в Косівщину і Снятинщину.

Селянин Фенин домагався, аби були якісь книжечки за вкладки як було колись у „Просвіті", а не щоби вкладки давати забездурно.

Сел. Крицак домагався книг для ведення діловодства в Товаристві.

О годині 2·30 по полудні голова Зборів Др Василь Маковський приступив до замкнення Загальних Зборів „Скали". Він сказав на прощання: Як ви всі бачили, великий був підйом духа на сих наших зборах, хоч говорилося і про такі справи як тяжкі переслідування членів „Скали" зі всіх боків. В Бозі надія, що все те видержимо і розбудуємо сю нашу пожиточну організацію, що вже гарно приймається в нашім народі. По сих зборах можна мати надію, що кожді дальші загальні збори будуть все могутніші. Христос Воскрес!

НАШІ НОВІ ВИДАННЯ

	ЦІНА
1. Справа целібату	40 сот.
2. Ерема кай аноніма	50 сот.
3. Ґоги і Магоги	50 сот.
4. Узасаднення „Скали"	20 сот.
5. З історії анархії на Україні	80 сот.

Висилається за попередним надісланням грошей на адресу: **„Нова Зоря", Львів, улиця Ґродзіцких ч. 2. І п.**

Посмертна згадка

† **Др Ігор Лоський**. Дня 27 травня с. р. помер у львівській лічниці після тяжкої недуги Ігор Лоський. Покійний уродився 1900 р. Його батько Кость, також вже покійний, відомий український діяч був помічником губерніяльного комісаря в Галичині в 1917 р. підчас російської окупації, пізніше був українським послом у Фінляндії, вкінці професором римського права Українського Вільного Університету в Празі. Перейшов формально на унію. Покійний Ігор скінчив ґімназію в Києві, університет у Празі, перебував якийсь час в Німеччині як науковий стипендіят Українського Наукового Інституту в Берліні і врешті поселився у Львові. Тут учителював у греко-катол. Малій Семінарії та співробітничав в ріжних українських видавництвах. Покійний Ігор присвячувався також науковій праці. Темою його історичних дослідів були світлі постаті з історії старої Гетьманщини, культурні звязки України з Німеччиною в ст. 17 і 18, врешті справа участи Українців в русі декабристів. З його печатаних розвідок варт відмітити „Юрій Немирич, канцлер Великого Руського Князівства", „Українці на студіях в Німеччині в ст. 16—18", „Zur Geschichte der kulturellen Beziehungen zwischen Deutschland und der Ukraine im 17 u. 18 Jhdt" та „Fr. Bodenstaedt und die Ukraine". Цікаві його погляди на рух декабристів на Україні на початку 19 ст. Покійний Ігор доказував, що той рух, звязаний територіяльно з Україною, не висував ніяких українських національних кличів. Покійний Ігор Лоський був монархістом і активним прихильником гетьманської ідеольоґії, належав весь час до редакційної колеґії консервативного часопису „Хліборобський Шлях", що виходив донедавна у Львові. Під оглядом релігійним перехід пок. Ігоря на унію був тільки квестією часу, що він говорив у нашій редакції: здержував його від формального переходу тільки страх перед поговором, що він робить се тому, бо уніяти дають йому заробляти на життя (нужденні були ті „зарібки" — Ред. „Н. З."). З вигляду й поведення був пок. Европейцем. Мав у собі м. і. італійську кров по бабці. Як на свій молодий ще вік мав ерудицію дивно велику. — Покійний осиротив молоду дружину Ольгу з дому Приходьків і маленьку 7-літну донечку Оленку. Похорони відбулися в пятницю, 29 травня с. р., при численній участи львівських Українців — з каплиці анатомії на Личаківський цвинтар. М. ін. прибула в комплеті Мала Семінарія з учительським збором, приятелі і товариші праці Покійного. Було кільканацять вінків. Панахиду в каплиці і на цвинтарі відправив православний священик. Домовину несли ученики Малої Семінарії. Над могилою Покійного промовляли: др І. Гладилович від приятелів і політичних однодумців, ред. М. Голубець від Т-ва Письменників і Журналістів, проф. Редько від учителів Малої Семінарії, уч. Мал. Сем. Луцик, др Витанович від „Учительської Громади" і від комісії нової історії України при НТШ та п. Петренко від Т-ва „Українських Еміґрантів".

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

Великий процес ОУН

(Степана Бандери і тов.)

Третого дня розправи переслухано В. Івасика, О. Феника, О. Пашкевича і Я. Спольського. Два перші не признались до приналежности до ОУН. О. Пашкевич зізнав, що належав до ОУН. Був помічником референта пропаганди. Часто виїздив на провінцію в пропагандивних цілях. Макарушка також належав до ОУН, одначе часто мав сумніви щодо успішности діяльности ОУН. Тому Пашкевич старався відсунути Макарушку від ОУН. Бандери організаційно не знав. Для пропаганди ОУН послугувалася також людьми, що не належали до організації. — Дальше зізнавав Я. Спольський. До ОУН належав. За демонстрацію вивели його з салі розправ. Потім відчитали його зізнання в слідстві. — Четвертого дня перед розправою відбулася в судовім будинку конференція пресових справоздавців. На ній адміністративні чинники говорили про становище цензури щодо подавання в пресі демонстративних виступів підсудних на салі розправ. — Перший того дня зізнавав О. Мащак. Заявив, що зрікається оборони своєї особи, а хоче боронити тільки ідею, якій служив. Дир. Бабія уважає зрадником. Про свою участь в убийстві дир. Бабія не хоче говорити. Завданням свого життя підсудний уважає служити своєму народови й віддати йому всі сили. Се міг зробити тільки в ОУН. Предсідник зарядив відчитати зізнання Мащака в слідстві. — Потім зізнавав Я. Макарушка. До ОУН належав. Був розвідчим референтом, але не признає, що се було його виною. Був інструктором „Юнацтва", себто націоналістичних груп молоді. Не признається, щоб мав колись хитання щодо діяльности ОУН. Занехати працю в організації хотів тільки часово, коли приготовлявся до іспитів. Отже заявляє, що робив се з егоїстичних мотивів, тимсамим нечесно супроти організації. В справі судів в ОУН відмовив зізнань. На доручення Барановського слідив комісаря Білєвіча. Барановський був у контакті з ком. Чеховським і тому хотів відвернути увагу ОУН від Чеховського. В тюрмі підсудний дістав грипс писаний по українськи. В нім було написано, щоб підсудний подав як референтів ідеольогічного й політичного Стецька і Янова. Макарушка дійсно так зізнав. Тепер відкликав свої зізнання і заявив, що не міг нічого знати про відділ політичний або ідеольогічний, бо з ним не мав нічого спільного. Щодо того грипсу, то підсудний переконався, що грипс не походив з українських рук. Свою поведінку в слідстві уважає не тільки за провину, але просто за непростимий злочин. Романа Шухевича організаційно не знав. Між українською молодю були розходження. Шухевич належав до тих, що не погоджувалися з націоналістами. Предсідник зарядив відчитати обширні зізнання Макарушки в слідстві. Їх читали того самого дня і другого дня до год. 10.15 рано. — Пятого дня зізнавав Р. Шухевич. Від року 1923 належав до УВО. Між 1927 і 1930 рр. підсудний втратив контакт з УВО. 1930 р. оженився. Родинні обовязки не дозволяли йому дальше займатися справами організації. З боєвим рефератом ОУН не мав нічого спільного. Підсудного сильно обтяжив його приятель інжинір Підгайний. Шухевич заявив, що уважає Підгайного зломаною людиною і просив, щоб заощадити йому конфронтації з Підгайним, коли вона неконечна. Між українською молодю були ідеольогічні розходження. По одній стороні були націоналісти, по другій т. зв. опозиція (б. пластуни, студенти-католики і всі інші без очеркненого світогляду). Підсудний старався зліквідувати той конфлікт. Тому що підсудний мав богато знакомих по обох сторонах, запрошено його на одно засідання, де малося обговорити справу акції на терені школи і справу розходжень між молодю. Справу конфлікту між молодю поладнано так, що рішено не висувати на чільні місця в студентських організаціях людей з надто гострим темпераментом. — З черги зізнавав Підгайний. До ОУН належав, але до вини з того приводу не почувається. Про свої зізнання заявив, що в них нема ні одного речення, яке булоб повною правдою. Підсудний дістав приказ від провідника вбити Я. Бачинського, котрого підозрівали, що він конфідент. Приказ виконано. — Шестого дня розправи зізнавав дальше Підгайний. ОУН рішила була вбити інсп. Коссобудзкого, бо він знущався над українськими політичними вязнями. Наказ убити Коссобудзкого дістав підсудний від провідника. Були ріжні проєкти замаху і кілька разів пробувано його виконати, та все без успіху. Дальше оповів підсудний, як виконано замах в адміністрації пробольшевицької газети „Праця" у Львові. Підсудний відмовився виявити назвисько жінки, що занесла пекольну машину до друкарні. Зізнаючи про пляновани замах на волинського воєводу Юзефского, заявив, що се мала бути демонстрація проти представника чужої влади. Предсідник упімнув підсудного, щоб так не висловлювався, бо видалить його з салі. На питання дра Шухевича підсудний заявив, що ініціятива замаху на волинського воєводу вийшла зі Львова. Атентат на большевицького консуля у Львові мав бути завершенням акції проти большевиків за послідовне винищування большевиками українського народу на Україні голодом і терором. Замах на большевицького консуля підготовив підсудний. ОУН рішила убити також А. Крушельницького, редактора „Нових Шляхів", за вихвалювання большевиків і ширення радянофільства. Одначе підсудний відкликав той замах. Також не виконано пляновaного замаху на одного ученика VII кляси гімн., котрого підозрівали, що він конфідент. Довгими зізнаннями Підгайного закінчився перший тиждень процесу.

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

6 грошів на 4 рати

„Польска Заходня" занотувала особливий случай податкового бюрократизму. А саме пані Н. Н. з Імеліна одержала з магістрату міста Старий Берунь під ч. 227/36 К отсей платничий наказ: „Пан(і) Н. Н. в І. Податковий рік: 1936. Ч. кн. поборової 370. До заплати: 1) Комунальний податок: а) ґрунтовий податок 0.03 зл. річно, б) податок від псів 0.03 зл. річно. 2) Державно - ґрунтовий податок 0.08 зл. 3) Повітовий податок 0.01 зл. — А дальше таке: Другосторінно(!) обчислений податок і оплати треба вплачувати до тутешної Головної Міської Каси в слідуючих ратах: а) Комунальний податок (ч. 1 від а до б) в чотирох ратах." — А дальше йде поучення: „Рати треба вплатити зараз, а слідуючі в термінах визначених висше. В противнім разі наступить примусове стягнення через Скарбовий уряд з дочисленням відсотків і коштів упімнення." Магістрат. Бурмистр (підпис нечиткий). Печатка". (Глос Народу, ч. 145).

Дівчинка без очей

Женевські хірурґи перевели недавно операцію дівчинки, що вродилася без очей. Лікарі не знайшли ніякого сліду зорових органів. Дівчинка здорова. Лікарі сподіються вставити їй штучні очи, коли підросте. Вона ними не буде бачити, тільки буде краще виглядати. Коли дівчинка уродилася, то на місці, де мало бути ліве око, було мале вглиблення, котре скоро щезло. По правій стороні не було й того. Батько дівчини помер 7 місяців тому. Мати дівчинки дістала тоді нервового потрясення. Можливо, що се й спричинило окалічення дівчинки.

ОСИП НАЗАРУК 50)

ROMA AETERNA

Вічний Рим — Апостольська Столиця

VII. В найбільшій церкві світа.

Ідучи в напрямі до виходу, ліворуч під великанським філяром, що піддержує баню, минаю бронзову подобу св. Петра, що благословить правою рукою: правдоподібно дар одного з византійських монархів з 5 століття. Постава сидяча. Стрій античного сенатора. Права нога апостола сильно вже злизана поцілунками вірних, що в покорі наближалися до його подоби. Се мірило внутрішньої скрухи — і мірило добра, вливаного в людську масу правдиво релігійним почуванням. Такого почування і такого добра очевидно не дасть ніякий мавзолей товариша Леніна: всує шаташася...

А тут велич і спокій. Ні звуків, ні красок. Вони є, та їх не чути і не видно.

Майже перед самим виходом бачу з долівці округлу плиту з порфіру, взяту ще зі старої церкви св. Петра. На ній відбувалися коронації німецьких монархів св. Римської Держави. Тут біля сеї плити сідав німецький король разом з папою, потому король ставав на сю порфірову плиту і визнавав свою віру християнську, католицьку. Потому його короновано. Відси виходив він цісарем.

На вид тої плити з порфіру встає перед нами ціле середновіччя, найбільш одностайна епоха людства взагалі. З неї воно й досі черпає свою моральну силу, хоч усякі руїнники без уговку опльовують той час. А в тім часі — при всіх хибах його, та котрий же час не матиме хиб? — була одна мова порозуміння для провідної верстви всіх народів білої раси. Вона була в загальнім ужитті аж до половини 19 століття: значить, ще не було часу, щоб людство могло зрозуміти, яку дурницю зробило воно, що позбулося того спільного способу порозуміння. Наслідки того ще перед ним, не за ним.

Велич і спокій. Ні звуків, ні красок.

Дальше була в тім часі, опльованім руїнниками, така свобода переходу з місця на місце і з краю в край, якої ми, люди, що пережили війну й маємо діло з повоєнними паспортами й візами, вже навіть уявити собі не можемо.

Велич і спокій.

Дальше було в тім часі таке зрозуміння недолі ближнього і таке зорганізоване, постійно треваюче підпомагання потребуючих, що всі сегоднішні зусилля держав ані не вмилися до того. Мимо міліярдів видаваних на допомоги безробітним! Що більше: тими міліярдами, примусово видираними від податників, тільки деморалізується маси безробітних, годується нову, зовсім злишну, касту цивільних бюрократів і зводиться до жебрачої торби останні верстви посідаючих.

Велич і спокій.

Дальше мало те середновіччя такий правдивий артизм, мистецтво, якого тепер треба шукати зі свічкою в руках. А було се тоді не лише в тих, що називали себе мистцями, але й у скромних ремісників, котрих тепер заступила бездушна, чорна, димом окоптіла фабрика.

Велич і спокій.

Така велич і такий спокій, що аж дивно робиться на думку, відки тут можуть братися спомини про неспокійне життя поза мурами святині сеї, ба навіть спомини про середновіччя. Така тут велич і такий спокій, що все поза релігією здається неіснуючим привидом. Чи було взагалі яке середновіччя? Чи є взагалі якісь теперішні часи з їх безмежною суєтливістю і з іще більшим занепокоєнням будуччиною? Що се таке? Сеж привиди появ, про які й думати не варт. Така тут велич і такий спокій. Ні звуків, ні красок.

(Далі буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

ВЕЛИКИЙ АВТОРСЬКИЙ „ВЕЧІР"

Вечір большевицької підлазки.

Враження очного свідка.

Розліплені по мурах Львова великі афіші в українській і польській мові заповідали „Великий авторський вечір" — саме на шабас. Білєти від 50 гр. до 3 зол. з фірмою „Трибуни Роботнічої", органу ППС (Польської Партії Соціялістичної). В суботу при касі забракло білєтів так, що „вечір" ще раз повторювали. Доказ популярности імпрези, на якій мали виступати ліві „працівники культури", Жиди, Поляки й Українці.

Входжу на салю. Білєти переглядають міліціонери в червоних опасках з арійськими обличчями. Натомісць публика — майже самі Жиди. Бачу знакомих. Отже доктор Х, власник дібр, привів цілу кольонію середнєшкільної молоді. Бачу знакомого касієра одного великого банку, одного власника реклямового бюра, одного богатого з дому адвоката. Взаду салі майже сама жидівська шкільна молодь. Спереду на кріслах сальонові соціялісти. Пані в шовкових блюзках, модних панчохах, з бриллянтовими перстенями на пальцях. Збране те все в салі Технольоґічного Інституту при вул. Булярда, звідки — як кажуть — близько до біржі й осідку масонської льожі... Дехто з публики читає ґазети: бачу „Пшеґльонд Нерухомосьці" й „Експрес Ілюстровани"; нічого собі, „пролєтаріятські" ґазети. Словом, — відомий дволицій Янус: комуна і капіталізм в одній особі...

При самій естраді й біля неї на підвисенні розсілися „правдиві" соціялісти, з обличчям набожних прочан, гейби на відпусті. Сидить тут пані Врублєвска (расово українського вигляду); біля неї колись господин, тепер товарищ Косма Пелехатий, підстаркуватий москвофіл з театральними рухами й чуприною. Обіч скаче пепеес др Дренґєвіч. А на кріслі заїдає тісточка „навернений" до комунізму письменник Зеґадловіч, Поляк з типово семітським обличчям, батько Чех, мати Українка.[1]) Притім розмовляє з якоюсь молодшою „музою", чепурухою виїмково арійського обличчя та з окисненим волоссям. Бачу ще в їх товаристві представника „Бунду", редактора з Лодзі. На трибуні якась товста й велика арійка з надто смілим обличчям — щоб говорити делікатно — хоч пристойно одіта. Це товаришка Анна Ковальска; сиділа недавно у вязниці, тепер буде заповідати авторів. Крутиться ще кілька недобитків старого соціялізму з другого інтернаціоналу. Та видно, що вони, мамути з часів ц. к. Австрії, тут лише фіґуранти, потрібні для традиції і... поліції. Видно по них, що вони се відчувають. Стараються надробляти мінами, та виходять з того „сценте ґримаси"... Між публикою бачу ще кількох москвофілів, сліпого поета Волощака з жінкою, ну і направду ні одного знакомого зпоміж наших недавніх комуністів українського походження. Потішаюче явище.

Пані Ковальска витає „зїзд робітників культури" і паки і паки. Говорить про „трумнен посєчонон шаблямі і постшелянон кулямі" (натяк на кривавий четвер) і т. п. Словом: робить ліричний „пролєтарський" настрій. Додає тоном мученици за віру, що їх „проґрам цензура сценла", бідняжка непорочна... І заповідає шишку: новонаверненого Зеґадловіча. Витають його оплесками. Він починає читати поему в „пролєтарському" (читай: большевицькому) дусі „Чарни дзень". Нарікає в ній на „обленд сту визнань", тягне його „що бил дотихчас нічем" до анархізму „як піяка до вудки". Врешті закликає „вальчиць до остатка" — за пролєтарську справу (а недавно ів тісточка...). Потім читає виїмок зі сконфіскованої повісти, в якім осмішено професора, що його вчив. Середнєшкільна молодь бє браво сивому волоссю, що так уміє робити з себе блазня.

Виступає молодий семіт Анджей Воліца. Ер вимовляє по французьки, хвалить якусь „товаришку", що його освідомила та співає формою „Слопєвкі" Тувіма[2]) про „партію" — очевидно треба догадатися — комуністичну. Слабі оплески, бо і форма занадто незрозуміла і замало в тім „партії". — По Воліци виходить на сцену пані Ґалина Ґурска (семітське обличчя). Типова „Salonsozialistin", вимальована дама, що пробувала проскочити в польську суспільність через радіо й навіть закладала осібну організацію „Бленкітні"; якось пронюхали, хто вона така й тепер про „бленкітних" не чувати, зате п. Ґаліна (!) почервоніла. Читає виїмки з повісти. Тематика: тверда моральність пролєтаріяту. Крізь тему проскакують іскорки правдивого чоловіколюбства, та зараз їх дусять вигуки ненависти. Сильні оплески.

Виходить на естраду п. Врублєвска, щоби прочитати вірш гімн. професора Олексіюка, що пише під псевдонімом Степана Тудора. Пані Врублєвска, хоч на вигляд расова Українка, дає українській рецитації злі наголоси й не розріжнює і від й. Видно, що трудно тепер у КПЗУ за правдивих Українців... Гарна рецитаторка та вірш Тудора, визначно революційний, збирають рясні оплески. Дуже пропаґандивний твір Олександра Ґаврилюка читає з суто-театральними жестами й фальшивим патосом фальшивий „Українець" господин Пелехатий. Публика, хоч не розуміє добре мови, бє дуже сильне браво: Схід зрозумів Схід. Тойже пелехатий рецитатор читає вірш осліпленого на війні поета Андрія Волощака. (Пригадую, що в рецензії на останню збірку Волощака я ствердив натяки на ліву орієнтацію того поета. Його приявність на тім збіговищі та дозвіл читати якраз „Безробітних" стверджує правильність мого спостереження). Вірш дуже сильний, в театральній рецитації Пелехатого набирає суто протисуспільних тонів. Виджу, як богатий з дому меценас схилив голову долів — мабуть ворушаться в ньому останки людського сумління. Він соромиться. Та чи за своє буржуйство, чи може за свій сальоновий соціялізм — не знати. Правда Волощакових слів про безробіття промовляє й до запеклої душі, трясе нею, та як визвіл показує... революцію.

По театральнім Пелехатім виходить не менше патетично-революційний театральний режисер П. Домбровский та рецитує Ельжбєти Шемпліньскої „Баллядy абісинську". При словах „звицєнство червоне" саля бє найбільше браво. І ось, коли втихомирилося, вискочив на естраду невеличкий чоловік, літ сорок, з жовтим кислим обличчам доктринера-соціяліста: **Владислав Броневский, б. легіоніст, тепер комуністичний поет, якого твори в Совітах сильно друкують. Підносить вгору затиснений пястук: знак, яким витаються комуністи. На салі — ліс витягнених пястуків. Мій сусід, якийсь виїмковий Жидок-пролєтар, що попав на перші місця, теж витягнув пястук, а потім долонями бє браво.** Броневский читає добрі вірші, міцні формою й тому переконливі. Але зміст їх визначно протидержавний, хоч та протидержавність уміло захована.[3]) „В ноц фашизму нема ойчизни" — — „Недлуго вибухне кратер." Говорить про давню боротьбу з царатом, то знов лає одного великого небіжчика: „Упюр-мисьль в єґо сьляди трупа вєтши." Кличе, щоби поезія була „як штандар на вєтше" (щось для наших лівих „мистців для мистецтва" з „Назустріч!"). Господин Пелехатий втирає рукою публично крокодилеві сльози, а моя сусідка витягає до того шовкову хустинку з торбинки (теж з крокодилевої шкіри). Публика бє браво, а Броневский знову підносить пястук. Словом, — прекрасно...

Виходить Лєон Кручковский (має бути Жид, та виглядає радше на мізерного Німця). Се молодий повістяр, досить уже славний, а такий марксівець, що сам Радек-Собельзон лаяв його за надмірне марксівство. Видав прим. повість про польське повстання, в якій підходив до тодішних часів зі становища марксівської науки й основно опаскудив польських повстанців як таких, що не знали марксівської евангелії... Підчас читання розділу якоїсь його нової повісти, дуже нудного, зате довгого, мої сусідки пудруються й завзято очкують до пролєтарських кавалєрів. І нагло — год. 21·30 — брязкіт битих шиб та несамовитий вереск переляканих симпатиків Червоної Армії. Це вшехполяки, мабуть з ґанку противної каменици, пустили кілька антисемітських гостинців. Сальонові соціялістки поблідли і з товаришами тиснуться до дверей. З естради знов кілька витягнутих пястуків (міліції, Броневского, Пелехатого і под. арійців) та вигуки „Не робіць панікі!" Мій сусід кричить: „Не баць ніц, там сом поліції" (чи не нагадує се — Богу дякувати! — ліберальної Анґлії, де поліція береже комуністів?). За яких кілька мінут студений воздух, що увійшов крізь вибиті шиби, певна опіка поліції, врешті вигуки хоробрих міліціонів успокоюють салю. Кождий сідає, де опинився утікаючи та... „наново" бє браво. Кручковский забив врешті буржуя зі своєї повісти. Продув і страх охолодили революційну атмосферу — отже слабі оплески.

Пан Ст. Жейміс, мабуть Поляк литовського походження, читає „оплювательні" вірші, повні цікавих калямбурів та лайки на різних „реакційних шуй", на „вольномисьліцелі, що то пєсьвенцайон штандари в коєцєле" і т.п. Голосні сплески: знов теплів.

На сцену виходить скісноокий, жовтий — мабуть одинский Українець: Олексіюк-Тудор, доктор фільософії, один з нечисленних Українців-перевертнів, що навіть по масових розстрілах наших людей остався ще дальше вірний служити комуні... Читає по українськи частину з безвірницького оповідання про о. Сойку. Оповідання аж кишить від ненависти до клиру: о. Сойка представлений як матеріяліст, який навіть у полових справах рятував „расу" Сойок, а не дбав про любов і т. п. ідеальні речі. Публика очевидно ні в зуб не розуміє в чім річ, лише Зеґадловіч — елєґантно одягнений, довга сива чуприна й кривий ніс — маякє устами: своя своїх познаша. Найслабші оплески (треба було, товаришу Тудоре, перекласти се паскудство на польське).

Потім п. Жейміс чи Домбровский прочитав дуже сильний і гарний вірш про

---

[1]) Пан Зеґадловіч ще кілька літ тому був редактором католицького журналу „Тенча". Вийшов звідтам і тоді видав „Ліст пастерскі" про ту „важну" подію. В інтервю з другим таким „католіком" Сківеким Зеґадловіч признався, що працював у „Тенчі" для заробітку... Недавно видав автобіоґрафічну повість п. н. „Змори". Сенс тої повісти такий, що її герой хоче ділом сотрінити проти шестої заповіди, та все йому хтось перешкаджає. Врешті вдається йому той гріх з якоюсь божевільною. При тій нагоді автор представив свою рідну маму як грішницю, бабцю як збочену німфоманку і т. д. Цензура повість сконфіскувала, а при тій нагоді автор вскочив між „анархічних комуністів" хоч сам має мабуть хуторець.

[2]) Юліян Тувім. Жид, пише по польськи. „Слопєвкі" се цикль поезій, де поет грається творенням нових слів.

[3]) Тут читач Українець з кождого табору може собі подумати: „Чи випадає рецензентові, що походить з недержавної, поневоленої нації, в такий спосіб характеризувати чийнебудь і якийнебудь твір думки?" А я скажу на те: Чи не маємо заосмотреної в докази певности, що всіх нас, українських інтелігентів, вимордували б большевики до ноги, якби так удалося їм дістати нас тут у свої руки, а наше селянство знищили б матеріяльно й поцивілізували б. Чи мало доказів маємо, як нас вистрілюють на Вел. Україні? В боротьбі з большевиками мусимо підтримувати кожду державу, що охороняє нас перед большевізмом, до румунської включно: бо живемо якось у всіх державах, що подібнилися нашими землями, а вистрілюють нас без пригадки тільки в СССР.

вбогу матір (переклад з жаргону, автор Ашендорф), що йде брати на кредит трохи капусти і хліба для голодних дітей. Вірш був — як кажу — дуже міцний і заслугував на сильніші оплески, ніж їх дістав. Сальонова публика очевидно не могла зрозуміти того, що є такі матері, або що взагалі хтось може брати на кредит звичайний хліб.

Потім п. Ванда Василєвска (дочка б. польського міністра), семітське обличчя, привитала нас пястуком та стала читати частину своєї повісти п. н. „Ойчизна." Сенс тої повісти такий, що для пролєтаріяту Польща таксамо ворожа, як і царський уряд. (Повісти Василєвскої, Кручковского й інших комуністів чи їх попутчиків з т. зв. „народнього фронту" — видає переважно видавництво „Руй"; йому я вже давніше закидував очкування з комуністами). Підчас трагічних моментів повісти Василєвскої — ріжні „музи" на салі сміялися та припудровувалися знову. Міліція стояла вже близько естради.

Потім молодий арієць Маріян Чухновський прочитав протифашистівський (читай: комуністичний) маніфест свій і революційні, явно протидержавні вірші ріжних семітів. Так і чути в них відгомін недалекої революції і виразно кажеться, що в Польщі „вшистко до бужи дойжева". Підчас того читання публика вже спокійно одягалася в плащі. Накінець міліцієнти, естрада, Зеґадлович, Пелехатий і инші піднесли кулаки вгору та стали співати большевицький інтернаціонал. За ними помалу пани на салі та середнещкільна молодь теж підняли кулаки вгору і прилучилися до кривавого гимну катів України. Спів ішов криво, хоч жидівська публика має добрий слух: видно ще не привикли. Нічого — привикнуть. Навчить їх того „людовий фронт", навчать деякі панове академики з Польської Академії Літератури, навчать масонські поганці та инше міжнароднє сміття. „Вшистко до бужи дойжева" — „Юж ідзе звиценство червоне". А перед ведуть у тій новій підлазці лібералі непольського походження у Поляків і москвофіли у нас. За чиї гроші і в чию користь — зовсім очевидна річ.

По закінченні того збіговища власник одного бюра реклями випитував мене й инших, звідки кидали камінням, який був напрям лету каміння й т. п. Видно йому треба було того до поліційного доносу. При виході збирали датки „на дзеці страйкуйонцих" (а я переконаний, що на комуністичну пропаґанду). Ладу на вулиці берегло чимало поліціянтів. І справедливо: адже безличні ендеки могли вибити ще котрого з сальонових соціялістів у бриллянтових перстенях. Брешуть ті, що лаються, буцімто в Польщі нема ладу. Є!

Ввесь час мав я враження, що живемо на вулькані... Во істину: „Wszystko do burzy dojrzewa..."

Несучи сей звіт до редакції, вже наперед знаю й бачу, як редактор перечитавши його, перекривить голову на бік, примкне одно око і злобно запитає мене: „То ви думаєте, що се була література?" А тоді я йому таксамо злобно відповім: „А ви думаєте, що се не було мистецтво?"

А може, перечитавши се закінчення, не скаже нічого, бо як може заперечити, що та пропаґанда — мистецька й тому очевидно належить до рубрики: Література — Наука — Мистецтво. — Арамік.

Нові видання

„Рідна Мова". Зміст ч. 6-го (42): І. Огієнко: Стилістично-синтаксичні нариси. 8. Чи слово „горливий" полонізм? Ів. Свенціцкий: Зарис речевого й прикметникового окреслення назви „Русь" XI-XVI вв. І. Огієнко: Наука про рідномовні обовязки, Рідномовний Катехизис. В. Виногородський: Про мову наших молитовників. І. Огієнко: Наша часописна мова. В. Дитель: Автомобілева термінологія. Життя слів. І. Мойсак: Рідна мова. І. Огієнко: Навчаймося літературної мови від Шевченка. Практичні лекції літературної мови, мовна аналіза „Розритої могили" Т. Шевченка. Розділ для самоуків: Початкова Граматика української літературної мови „Рідне Слово". Українська мова в Канаді й Америці. Рідномовні замітки. Складнева бібліографія. — Адреса „Рідної Мови": Warszawa IV, ul. Stalowa 25 m. 10. Передплата річна 6 зл., піврічна 3 зл., чвертьрічна 1.60 зл.; за границею в Европі 8 зл., поза Европою 2 дол. річно. Конто чекове П. К. О. ч. 27.110.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Переміна води в вино на весіллю в Кані (св. Йоан 2). По перше розважте слова Євангелія: Було весілля в Кані Галилейській. І була на нім Мати Ісуса. Також Ісуса і учеників Його запросили на весілля. Щасливе весілля, що його наш Господь зволив ушанувати Своєю присутністю і Своїм першим чудом! Він сам був творцем і першим основником супружжа. І тому було Його уподобання освятити і благословити супружжа Своєю приявністю. Він прийшов, щоб Своїм вочоловіченням немов одружити нашу людську природу з Своєю божеською Особою. Він прийшов, щоб себе Самого одружити зі Своєю Церквою і щоб уділенням їй духової ласки піднести християнське супружжа до достоїнства Тайни, — бо Воно мало бути святим і таємничим символом Його вічної злуки з Його Церквою. Він прийшов, щоб наші душі злучити з Собою; і звідси було Його уподобання ущасливити те супружжа Своїм першим чудом (обоє супруги після всякої правдоподібности були споріднені з Його святою Матірю кровю і чеснотою). Яка се була щаслива думка, що вони запросили на весілля Ісуса й Марію! А які нещасливі ті, котрі так вступають в супружжа, що виключають Бога від себе і своїх сердець та дбають тільки про свою роскіш (Тов. 6, 17). Над такими владу має сатана, бо вони на своє весілля запрошують його радше ніж Ісуса. І чи се не правдива причина, чому так богато супруж нещасливих задля браку благословення Ісуса?

По друге розваж, як підчас весілля забракло вина — нам для науки, які зрадливі всі приємности світа та як часто вони нас опускають, коли ми якраз очікуємо від них найбільше. О, тільки Ісус може заосмотрити наші душі правдивим вином, що розвеселює серце людини. Тільки Його любов може достарчити нам чистих приємностей, що приносять з собою радість і спокій та певний передсмак неба. Він часто переміняє Своїм приятелям навіть воду струї на їх шляху в дорогоцінне вино через потішення, які Він дає їм в їх трудах і журбах, і духовними благословенствами Своєї ласки, щоб їх душі доконалилися в божеській любови та щоб приходили чимраз близше до Нього, жерела всякої щасливости. А світ, тіло й діявол тільки ошукують нас. Вони підлещуються нашим змислам наперед фальшивою солодкістю, що скоро кінчиться й не лишає нічого крім гіркости, нехоти й викидів совісти.

По третє розважте, що та чудесна переміна води в вино нашим Господом (се було Його перше чудо) була вступом до другої таємничої переміни. Спаситель зробив її підчас Своєї останної вечері і все ще хоче довершувати через Своїх слуг аж до кінця світа, переміняючи хліб і вино у Своє власне тіло і кров. Тим невимовно великим чудом уставновує Він щоденно весільне торжество Своєї злуки з нашими душами. Притім Спаситель уділяється Своїм обручницям і лучить їх з Собою. І тим, що Він сам уділяється нам, довершує іншої неменше чудесної зміни в нас немов переміняючи нас в самого Себе. Тілесну поживу, що її споживаємо, наше природне тепло щоденно перемінює в наше тіло і кров. Але та духова пожива подібно як огонь, що переміняє всі річи в себе, не переміняється в наше єство, тільки вона перемінює і перетворює наші душі немов у їх власну природу, щоб зробити їх одним з тим хлібом життя, тепер ласкою, колись в будуччині світлістю. О, чудесна переміно! О, благословенне перетворення!

Постанови собі, все бути повним вдяки за всі ті чуда, що їх Син Божий довершив для тебе і ще кождого дня робить. Та особливо зеднайся з Церквою в ті дні та святкуй з любовю і вдякою ті три чуда, що були вступом і введенням до всего твого добра: твоє покликання до правдивої віри, твоє відродження в Христі через охрещення і твою участь у Його небеснім святі в благословеній вечері, де ти будеш воплочений в Нього. О, хто може коли достаточно Його полюбити й восхвалити за ті великі чуда Його любови до нас!

Епп. Р. Челлонер
Апостольський Вікарій Лондону.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СОЙМ І СЕНАТ **скликано на надзвичайну сесію. Перше засідання 4 червня с.р.**

ПОЛЬСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО **внесло до сойму законопроєкт про повновласти для президента РП в справі видавання декретів до найблизшої сесії сойму. М. і. законопроєкт уповажнює президента устійнити відношення польської держави до евангелицько-авґсбурського костела.**

ҐДАНСЬКА ПОЛІЦІЯ **увязнила дра Блавієра б. предсідника т. зв. людової партії за те, що дуже остро критикував політику ґданського сенату.**

ЧЕСЬКИЙ МІНІСТР **закордонних справ Крофта виголосив промову про чеську закордонну політику. Він ствердив м. ін., що чесько-польські взаємини дещо поправилися.**

РОМУНСЬКИЙ МІНІСТР **закордонних справ приїхав до Білгороду і відбув нараду з югославянським премієром Стоядіновичем.**

АВСТРІЙСЬКА ПОЛІЦІЯ **увязнила в м. Ішль 20 осіб під замітом комуністичної діяльности. Притім сконфісковано богато комуністичних летючок і брошур.**

В ЛИТОВСЬКИХ ШКОЛАХ **впроваджено обовязкові військові вправи. Ґімназійні ученики ходять на вправи до касарень.**

МАДЯРСЬКИЙ МІНІСТР **закордонних справ Каня сказав про закордонну політику Мадярщини м. і.: Традиційна приязнь лучить Мадярщину з Польщею. Польсько-мадярська співпраця спирається на реалістичних основах.**

ІТАЛІЯ **рішила збільшити військові сили на австрійській границі. Рівночасно рішено розбудувати стратеґічні шляхи до австрійської границі.**

МУССОЛІНІ **бажає співпрацювати з Анґлією і Франциєю на нових засадах, а саме, щоб утворено директоріят 6 европейських держав: Анґлії, Франції, Італії, Німеччини, СССР і Польщі. Таку вістку принесла французька преса.**

ФИЛЯ СТРАЙКІВ **огорнула Францію. Страйкували головно робітники металюрґічних фабрик і фабрик автомобілів, разом коло 100.000 робітників. Робітники хемічного промислу ще страйкують.**

В ЕСПАНІЇ **вибух страйк на зелізниці і на автобусових лініях в м. Більбао і в полудневих провінціях. В Мадриті застрайкували кельнери.**

АНҐЛІЙСЬКИЙ МІНІСТР **Сер Томас Инскип виголосив промову. В ній сказав м. і.: На Великій Британії тяжить імперіяльна і міжнародна відповідальність. Анґлійці повинні оживитися тим самим духом, котрий оживляв їх від року 1914 до 1918.**

АРАБСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ КОМІТЕТ **вислав телеґраму до Союзу Народів. В ній заявив, що страйк Арабів триватиме так довго, поки Анґлія не виконає арабських домаганъ.**

АРҐЕНТИНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО **предложило скликання надзвичайної сесії Союзу Народів на 16 червня с. р. На порядку нарад малиб бути: справа анексії Абісинії, справа санкцій і справа реформи Союзу Народів.**

ЯПОНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО **рішило збільшити число військ в Манджурії до 250.000.**

НОВИНКИ

Св. Отець приняв на послуханні 60 представників заграничної преси. Вони зложили Св. Отцеви побажання з приводу 80-ліття його уродин. Св. Отець виголосив до журналістів промову. В ній підчеркнув особливо важну місію журналістів. Вони відграють ролю не лише великого голосника слова, але також безпосередно ділають на людську душу. Місія преси велика і благородна.

Богослуження для хорих відправив о. Ю. Дзерович в Успенській церкві у Львові 29 травня 1936 р. До церкви привезено около 60 тяжко хорих. Вони з глибоким зворушенням вислухали Служби Божої і проповіди о. Лопатинського про терпіння. Підчас Служби Божої співав хор богословів. По Богослуженню наші пані з харитативного кружка розділили між хорих снідання.

Таборовий вечір відбувся у Львові, в гімназії СС. Василіянок, заходом пань, що від „Т-ва охорони дітей та опіки над молодю" орґанізують вакаційну виховну оселю для жіночої ремісничої молоді. На програму вечора зложилися: промова п. К. Малицької про виховну ролю моря й гір у формуванні молоді на дійсних громадян, вязанки мандрівницьких і таборових пісень у виконанні хору „Бандуриста", кілька діточих деклямацій і ритмічні танки. Вечір закінчився таборовою картиною: на тлі ліса представлено табор і таборовиків коло ватри. — Вечір зробив на присутних дуже миле враження.

Страйк будівельних робітників у Львові, що тривав понад три тижні, скінчився.

Кріваві авантури відбулися у львівськім університеті. В бійці між студентами ранено тяжко двох студентів.

Пресова конференція в звязку зі змінами в програмі авдицій Польського Радія в літнім сезоні відбулася у львівськім радію.

Головну управу Союзу Польських Адвокатів перенесуть зі Львова до Варшави.

Зїзд українських адвокатських аплікантів відбувся у Стрию. В зїзді взяв участь м. ін. президент др Кость Левицький. Головою аплікантів стрийської округи вибрано мґра Я. Падоха.

Римо-катол. Евхаристійний Конґрес Покуття відбудеться в Коломиї в днях 13 і 14 червня.

Градова туча перейшла на днях над Яворівщиною. В кількох селах земні плоди знищені на 40—100 прц.

„День Українського Сокола" відбудеться в Ржевницях на Чехословаччині 7 червня с. р.

Фестіваль української пісні та музики рішив зорґанізувати Комсомол на Україні з приводу „дня молоді" в осені с. р.

Маневри німецької воєнної фльоти зачалися при побережжі Шлєзвіка. Їм приглядаються канцлєр Гітлєр, мін. Геббельс і маршал Бльомберґ.

Від травня до осени триває тяжкий час для ґазет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

Гумор. — В каварні. — Сей коняк, прошу шановного пана, коштує 8 зл. келішок, бо має вже поверх 20 літ. — То все в порядку, але як на свій вік, то повинен бути трохи більший.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляри амер. 5·32—5.29, дол. канадійські 5.30—5.26.

Німецька марка 1.36 — 1.35, фр. франки 35.08, шв. франки 172.19 — 171.35, фунти стерлінґи 26.69 — 26.50, австр. шілінґи 99.00 — 98.00 чеські корони 19·70 — 19.30, ліри 35.33

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 2. червня ц. р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	1.95	зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.00	„
1 л. молока	0.13	„
1 л. сметани	0.75	„
1 к. яєць	2.60—2.65	„

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Іван Заремба, зльокавтований скарб. службовик, рахунковий старшина У. Г. А. — політичний вязень, від 3½ років в міськім заведенні для невилічимих на важку хоробу грудей, батько 4 нелітних дітей (11—16) без матері, прохає всіх людей, яких серце вміє ще реаґувати на людський біль, про лепту і стару одежу для дітей сиріт, яких родичі впали жертвою боротьби за волю і землю Народу і сьогодні без даху над головою. — Датки прошу слати на Редакцію „Нова Зоря". — Іван Заремба, Міське заведення для невилічимих при вул. Білинських 9. — Се письмо потвердив Гр.-кат. Парохіяльний Уряд арх. церкви св. Вмч. Юрія.

Оповістка

Дирекція приват. ґімназії СС. Василіянок у Львові (вул. Длуґоша 17а) подає до відома, що в шк. році 1936/37 згідно з шк. законами ґімназія матиме такі кляси:

а) I, II, III і IV кляси ґімн. нового типу,
б) VII і VIII кл. клясичної ґімназії давного типу (з латиною й грекою)
в) VII і VIII кл. ґуманістичної ґімназії (з латиною).

Ґімназія має права державних шкіл. Оплата за науку в клясах нового типу така сама як у державних ґімназіях. Зголошення вписів приймає Дирекція кожного дня між год. 8—13, від позамісцевих поштою.

Вступні іспити до І кл. відбудуться около 20.VI. (точний речинець буде оголошений), а до вищих кляс 22 і 23. VI. До подання треба долучити метрику хрещення, останнє шк. свідоцтво й посвідку щеплення віспи. — Такса за іспит 10 зл., до вищих кляс 15 зл.

При ґімназії є виховний Інститут, ведений фаховими силами.

За Дирекцію: *о. В. Лициняк.*

ЖЕРТВИ

Впр. о. Масляник Франц, Перемишль, зл. 4·— для „неулічимо-хорого".

Вписи до шкіл

І. До всенародніх шкіл РШ. у Львові вписи тревають від 2 до 10 червня 1936.

Адреси всенародніх шкіл Рідної Школи у Львові:

Для Середмістя і Стрийської (Галицької) дільниці:

7-клясова дівоча школа ім. Шевченка, вул. Мохнацького 12.

6-клясова хлопяча школа ім. Шевченка — вул. Супінського 21.

Для Городецької і Янівської дільниці:

6-клясова дівоча школа ім. Б. Ґрінченка — пл. св. Юра ч. 5.

7-клясова хлопяча школа ім. Б. Ґрінченка — вул. Городецька 95.

Для Жовківської дільниці, Замарстинова і Знесіння:

6-клясова мішана школа ім. Кор. Данила — вул. Жовківська 62.

Для Личаківської дільниці:

6-клясова мішана школа ім. Князя Льва — вул. Крупярська 15.

Левандівка:

6-клясова мішана школа — вул. Варшавська 8.

Клепарів:

Всенародна мішана школа „Народний Дім" (біля церкви).

До всенародніх львівських шкіл повинні вписувати своїх дітей не тільки українські батьки зі Львова, але й з підльвівських громад, щоб дати їм змогу до дальшої загальної чи практичної освіти, бо без укінчення вищеступневої народньої школи не приймають ані до середніх ані до фахових шкіл.

II. Дівоча ґімназія РШ. ім. І. і І. Кокорудзів вул. Моджевської ч. 9 (власний будинок).

Вступні іспити до кляс II. III. і IV. ґімн. нового уладу та до кляс VII. і VIII. ґуманістичної ґімназії відбудуться 18 і 19 червня ц. р. Вступні іспити до І. кляси ґімн. нового уладу відбудуться по 20 червня ц. р. Вписи до всіх ґімн. кляс відбудуться 20, 22, 23 і 24 червня ц. р. в урядових годинах в Дирекції ґімназії.

III. Концесіонована Захоронкова Семинарія вул. Мохнацького ч. 12.

З огляду на чимраз більше запотребування фахових захоронярських виховниць для захоронок, дитячих садків і світлиць — захоронкова семинарія Р. Ш. є дуже на часі і порадно з неї якнайбільше користати.

Приймається учениць, що покінчили 7 кляс народньої приватної чи прилюдної школи у віці від 14—18 літ, а старші за дозволом Кураторії Л. Ш. О. З новим шкільним роком буде І. і ІІ. кляса захоронкової семинарії. Вписи і вступні іспити до тих кляс відбудуться в днях від 19—25 червня ц. р.

Зголошуватися можна вже тепер щоденно в канцелярії Дирекції захоронярської семинарії при вул. Мохнацького ч. 12. II. пов.

IV. Коедукаційна Торговельна Школа вул. Хшановської ч. 9.

Ця школа подає основи теоретичної і практичної торговельної й кооперативної освіти і веде:

1) Трирічну коедукаційну Торговельну Школу, до якої приймається молодь після скінчення 7-ої кляси всенародньої приватної чи прилюдної школи. (Вписове 10 зол., місячна оплата 25 зол.)
2) Однорічний Торговельно-кооперативний Курс для абсольвентів (ок) середніх шкіл. (Вписове 10 зол., місячна оплата 20 зол.).

Вписи приймається постійно аж до 5-го липня ц. р., а на однорічний Курс можна зголошуватися до кінця вересня ц. р.

V. Мужеська Фахово-доповняюча школа вул. Городецька ч. 95.

Ця школа приймає до І. кляси термінаторів усіх фахів, а до II. і III. кляси термінаторів столярського, слюсарського, шевського і споріднених фахів. Школа має концесію Міністерства. Вписи відбудуться 22 і 23 червня ц. р., але зголошуватися можна вже відтепер. Приймається терміна торів від 14 року життя. При вписах предложити метрику, посвідку щіплення віспи та останнє шкільне свідоцтво щонайменше 4-ої кляси народньої школи. Наука 2—3 річна — безплатна. Вписове 5 зол.

VI. Дівоча фахово-доповняюча школа, вул. Моджевської ч. 9. (будинок дівочої ґімназії РШ.).

Ця школа приймає учениць від 14 року життя, що термінують у фахах кравецькім і білизняр ськім. Школа має концесію Міністерства. Вписи відбудуться 22 і 23 червня ц. р. в годинах від 5-7 (17-19) пополудні. При вписах предложити: метрику, посвідку щіплення віспи та останнє шкільне свідоцтво щонайменше 4 кляси народньої школи. Наука 2-3 річна — безплатна. Вписове 5 зол.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 570 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: ½ стор. 180·— зол., ¼ стор. 90·— зол., ⅛ стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: ½ стор. 280·— зол., ¼ стор. 140·— зол., ⅛ стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тнха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, неділя, 7 червня 1936. Ч. 42 (941)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзицких ч. 2.I. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ш. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Обхід 80-ліття Св. Отця в Римі.

В Ватикані обходили дуже торжественно 80-ліття уродин Св. Отця Пія XI. Прибуло того дня до Ватикану 10.000 паломників з 22 країв. В базиліці св. Петра відправлено торжественну Службу Божу в наміренні Св. Отця. На Службі Божій було 23 кардиналів і весь дипльоматичний корпус акредитований при Апостольській Столиці. Після понтифікальної Служби Божої Св. Отець уділив благословення „Urbi et Orbi." Після того Св. Отець прийняв 5.000 членів Католицької Акції 22 народів і виголосив до них промову по латині. Св. Отець візвав їх до дисципліни і едности під проводом Епископів і перестерігав перед комунізмом. Вкінці Св. Отець уділив апостольського благословення всім борцям Католицької Акції.

Крівава академія в честь Франка в його рідним селі.

Першого дня Зелених Свят 31. V. зорганізували наші соціялісти академію в честь І. Франка в Нагуєвичах, пов. Дрогобич. Комітет обходу впустив на місце, де мала відбутися академія, ріжних лівих нашої, польської і жидівської національности. Коли на площу ввійшла ґрупа нашої молоді з жовтоблакитним прапором, повстала крівава бійка. В ній перемогли комуністи. Кільканацять наших хлопців тяжко ранених відвезено до шпиталю в Дрогобичі. Промовці вихваляли совітську Росію. Промови переривано комуністичними окликами. Так виглядала академія в честь Франка підготована нашими соціялістами, а переведена їх приятелями з народнього фронту. А для всіх, що мають ще пошану для національного прапора, болюча та поучаюча лекція: не йти там, де стягаються ліві, лівіші і ще лівіші. Імя Ів. Франка все було для них магнесом і розуміється буде.

Що вільно екзеквувати у рільників.

Міністерство Скарбу видало обіжник до підвладних йому урядів у справі екзекуції податків у рільників. Зміст: У рільників вільно займати тільки надвишки в земних плодах і в живім та мертвім інвентарі понад норми устійнені в поодиноких округах скарбовими палатами. При заняттю повинен поборець зазначити, яка скількість земних плодів та інвентаря лишилася в господарстві крім занятої. В ніякім випадку не вільно займати живого інвентаря, коли він є в господарстві тільки по одній штуці поодиноких родів звірят. Заняту надвишку живого інвентаря вільно забрати з господарства і віддати під нацзір третої особи тільки тоді, коли рільник змарнував або усунув попередно заняті движимости.

Міліон селян демонструє в Польщі.

Преса звідомляє, що в часі Зелених Свят демонструвало в цілій державі польське селянство в міліоновій силі. Найбільші демонстрації відбулися в Галичині. І так в Новім Торзі демонструвало 15.000 селян, в Ланцуті і Переворську по 20.000, в Тарнові 30.000, в Бохні і Новім Санчи по 40.000, в Ярославі 45.000 (в тім 1.800 на конях і 100 на біциклях), в Лімановій 50.000, в Ряшеві навіть 60.000 і т. д. Всі ті маніфестації мала зорганізувати Польська Людова Партія. Таких величезних маніфестацій польських селян ще досі не було. Можна припускати, що до розхвилювання села причинилася не тільки та одна згадана партія.

Над чим радить сойм у Варшаві.

На деннім порядку соймової сесії є отсі справи: закон про повновласти для президента РП, закон про державні границі і ряд ратифікаційних законів. Крім того сойм має приняти до відома дві ухвали ради міністрів про додаткові кредити в буджеті на 1936/37 р. Перша ухвала відноситься до видатків на покриття коштів урядження жалібних торжеств у Вильні 12 травня с.р. в висоті 100.000 зл., друга ухвала відноситься до покриття коштів девізової контролі в сумі 403.200 зл.

Увязнили високих урядників за неморальні вчинки.

З Варшави доносять: Поліція увязнила на припоручення прокуратора 9 осіб за переступлення 248 арт. карного кодексу (неморальні вчинки). Між увязненими є: головний скарбник міністерства скарбу, висший радник міністерства справедливости, старший референт державної контролі, кілька малярів і артистів. Справа вийшла на яв підчас слідства в справі якоїсь крадежі. Допитуваний 17 літний ґімназійний ученик в тій справі оповідав ріжні факти і подавав назвиська.

Хто пхає Европу до війни?

В Парижі вийшов недавно черговий зшиток католицького журналу „Документ Нуво". В нім поміщена велика стаття п. з. „Хто провадить Европу до війни". В статті представлена кертична робота масонського Великого Сходу, описана внутрішня організація масонських льож, філії Великого Сходу в ріжних краях, співпраця тих філій з ріжними лівими організаціями і т. д. В зшитку богато ілюстрацій. Зі всего того видно, що масони всіми силами пхають Европу до війни.

Арабський рух поширюється.

З Сирії та Єгипту приходять вісти, що тамошні Араби живо співчувають своїм одноплемінникам в Палестині. В м. Бейрут відбувся страйк Арабів на знак солідарности з палестинськими Арабами. В мечетах Каїра в Єгипті роздавали масово летючки. В них сказано м. і., що треба підперти палестинських Арабів в боротьбі за їх національні права, загрожені збільшеною жидівською еміґрацією до Палестини.

В Татрах зима.

З понеділка на вівторок наступила сильна знижка теплоти в закопанських Татрах і падав сильний сніг. В самім місті Закопанім падав дощ зі снігом. Від висоти 1000 метрів вгору лежить груба верства снігу. Цілий ланцюх Татр виглядає як серед зими. На Каспровім версі верства снігу груба на пів метра, і тепломір показував 5 степенів морозу. Постуденіло в цілій Польщі.

Правдиву безжурну відпустку, чи спокійні вакації уладите собі щойно тоді, якщо обезпечите від крадежі з вломом своє домашнє уряджения, одяги, постіль і білля в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

Відпуст у Крехові

Оснування „Хрестної Дороги".

Звичайно затишний і самітний монастир ОО. Василіян у Крехові в день літнього св. Николая оживляється і виповняється тисячами вірних. Цього року прийшло далеко більше народу як попередних років. Нараховували яких 30—40 тисяч прочан. Вони прибули з ріжних повітів Галичини, як Рацехів, Камінка, Сокаль, Рава, Львів, Жовква, Городок, Любачів і ін. Відпуст зачався вже в середу перед Вознесенням Г. Н. І. Хр. Дощ, що падав у середу і четвер ранком, не тільки не спинив прочан, але ще їх манив в дорогу. Та найбільше манило всіх оснування й посвячення прилюдної „Хрестної Дороги", построєної на горі Побійна. Тож ніщо дивне, що нарід горнувся тисячами.

В четвер, в год. 3 пополудні, монастир, священство й непроглядні товпи народу перед величавою візловою брамою, прикрашеною вінками зелені, прапорами й емблемами процесіонально витали Преосв. Кир Йосафата. Він не зважаючи на свій великий труд у Жовкві, де уділив св. Тайни Священства чотирнацятьом василіянським богословам, приїздив, щоб зачати нову духовну працю. По молебні, короткому привітному слові й недовгій передишці рушив величавий похід під проводом Його Преосвященства на місце призначене на оснування „Хрестної Дороги". Воно прекрасне. Вінок гір, що окружає крехівський монастир, на північному сході, кінчиться горою Побійною, що досить напрасно спускається на широку й непроглядну рівнину. На боках і хребті цеї гори розмістилося чотирнацять великих хрестів „Хрестної Дороги". Сцени чарівні. Ось перша стація. Простора лісна галява, а на її середині в тіни старих, зелених буків великий білий хрест. На ньому образ першої стації: засудження Ісуса Христа на смерть. Похід прийшов на місце. Хоругви, асиста з Преосвященим, хор монахів, за ним непроглядні товпи народу обступили хрест. Біля хреста видніє стіл, накритий білою скатертю. Він має служити за проповідницю. Зачинається відправа. Преосвящений голосно відмовляє молитви посвячення образу і хреста, сам кидає рискалем землю під хрест, що є немов символічним знаком оснування стації. Відтак пісня на честь Христових страстей, по ній коротке й сильне слово проповідника Впр. о. Йосифа Чепіля, львівського ігумена, про „Хрестну Дорогу", про відпусти їй надані, про умовини позискання цих відпустів, вкінці про терпіння першої стації. Нарід слухає в глибокій мовчанці, щоб по проповіді зі сво-

їм Владикою упасти на коліна і з слезами в очах говорити „Отче наш" і „Богородице Діво" на честь Христових терпінь і на ублагання собі потрібних ласк. Зворушливе „Претерпівий за нас страсти" кінчить обряд посвячення першої стації.

Похід рушає дальше. Його ядро пливе спершу вузькою рікою, відтак розливається немов величезна повінь на широкому узбіччі гори. Довжезні, мальовничі лави народа котяться спокійно поміж старі стовбурі дерев, під хрест другої стації. Знову тиха, самітна, лісна прогалина, окружена ген далеко лісистим масивом гори. Зворушлива сцена посвячення хреста й образу повторяється тут знову.

Ідемо дальше. Дорога тягнеться вгору. Біля неї третя, четверта, пята стація. А картини при них все нові й завсіди чарівні. Ми коло пятої стації. Знамя хреста зарисувалося на тлі прекрасної, широкої панорами. Через широкі вікна, повні зеленявого світла, обрамовані твердими лініями пнів, ген у низу виднієть башти й бані монастиря, а там дальше довгі лініі лісистих сугорбів і зелених піль, що заходять за себе й немов гинуть далеко на обрію. А простору площу перед печерою св. Онуфрія битком виповнив нарід. Та ні. Це не точно. Від сеї площі довгою, спадистою, кривою стіною підноситься вершок гори Побійної. І він цілий обсіяний народом немов ріжнобарвним пільним квіттям. Хто раз бачив цей прекрасний, живий образ, не скоро його забуде.

Рушаємо дальше. Вузенькою стежкою через камінні ступіні природних скель та через грубезне коріння дерев, що його повимивала вода, пнемося вгору, на хребет гори Побійної — правдивий голгофтський шлях. Тут зараз на стрімкавім верху гори, між чотирма молодими дубами, стоїть семий хрест, другий упадок Ісуса. Звідси „дорога хрестна" вється широкою, крутою доріжкою, в тінях молодого ліса. Зпід осмого хреста простягається вид на милі далеко, а сам хрест видно на темному тлі ліса на кільканацять кільометрів. Вкінці доріжка „Хрестної Дороги" виходить з зелених сутінків лісу і приводить нас знов на головний хребет гори Побійної. Там видніе дванацятий хрест. Тут Ісус умирає на хресті. Цього не треба нам читати в книжочці, ані чути з уст о. Проповідника. Ми бачимо це в живій дійсности. На широкому, півколистому сугорбі, що лагідно спадає до нас, окруженому також півколисто лінією сосон і берез, видніють три хрести. Два крайні, у виді букви „Т", це хрести розбійників. На середнім дубовім висить розпятий Ісус. Постать природної величини потрясає своїм спокійним трагізмом. Головки цьвяхів ховаються в нервово скорчених пальцях руки. На раменах видніють остро зарисовані лініі жил і мязів, на тілі дійсно можна порахувати кости, а голова обтяжена вінцем бездушно склонилася у праву сторону з виразом острого болю й великого спокою на блідому лиці. Бік Христовий, роздертий копієм, спливає кровю. Ця стація сама собою зворушує до сліз. Ідемо до тринацятої стації. Що за чудне тло цього хреста! Поза ним глибочезна, широка, немов цирклем вимірена кітловина, від низу аж до гори підшита лісом.

Ідемо до послідного хреста. Ще трохи дорога йде рівним верхом гори, та вже незабаром напрасно й спадисто заломлюється на яких пятнацять метрів, щоб звідси вже рівною, короткою доріжкою допровадити нас до півокруглого кінця хребта гори Побійної. Вже восьма година вечером. Посутеніло. Довго тривають молитви посвячення, співи хору, кінцеве слово о. Проповідника, — але нарід як розлита широка ріка безперервно розливається на всі сторони спадистої гори. Ще впослідне падає Владика на коліна разом з народом. В темряву ночі з подувом вітру несеться далеко Його сильний голос: „Змовмо ще одно „Богородице Діво" за щасливу, добру смерть під покровом Марії, на подяку за установлення цеї „дороги хрестної", на упрошення ласки, щоб усі з неї як найбільше користали, за добрі святі й численні монаші й священичі покликання." По цих всенародніх благаннях щераз гомонить „Претерпівий за нас страсти" — і похід вертає домів.

Північно - східним узбіччям Побійної прорубано вузьку вигідну доріжку. Колись туди йшла стежка. Люди кажуть, що це старий, московський шлях. Нині вертає туди Владика з своїм народом з „Хрестної Дороги". Таки при дорозі серед ліса стрічаємо високу могилу в камінним хрестом. Питаюся: „Що це за могила?" Хтось відповідає: „Е, то ще жертви з української війни." І майнула мені думка: „О, добрий Боже! Хоч припадком, але як близько найшлися до себе й Голгофта Твого Сина й Голгофта нашого народу. Та по Голгофті все приходить Воскресення, коли ті, що вмирають, з Христом умирають". При співі католицьких гимнів і пісень вертає величавий похід доріжкою попід Побійну з другого боку гори до монастирської церкви, щоб там побідним „Тебе Бога хвалим" закінчити велику подію оснування прилюдної „Хрестної Дороги".

Духовне жниво з цьогорічного відпусту в Крехові — велике. Від середи аж до пятниці, до кінця Архиерейської Служби Божої, отці не тільки в день але також у пізну ніч з великою посвятою витревало сповідали. В тому часі виголошено вісім ріжних проповідей, а статистика духовних дійств при монастирській церкві занотувала 7.000 сповідей і 10.000 св. Причастій. Тисячі й тисячі прочан відійшли з Крехова не тільки відновлені і піднесені на дусі, але також скріплені у своїй вірі й у тісній звязи з гіерархічною Христовою Церквою. — М. К.

Примітка Ред. „Н. Зорі": Ми помістили отсю статтю як передовицю з огляду на її цінний зміст і з огляду на її гарну форму. Місце, вибране в Крехові на „Хрестну Дорогу", приблизно знаємо: воно дійсно гарне. Такі „Хрестні Дороги" добре булоб уряджувати в ріжних околицях нашого краю, але не хаотично, т. зн. не так, щоб кожда парохія чи громада рішала про те, чи вона має відповідне місце на урядження такої річи. Бо тоді може дійти до того, що повстануть „Хрестні Дороги" в селах і околицях, де нема ніяких естетичних даних до того, але є кілька енергічних людей, що займуться тим, — і навпаки. Отже справа уряджения „Хрестних Доріг" повинна бути уважно передумана й передискутована на попередних засіданнях компетентних чинників духовенства, а вирішувати остаточно ту справу повинні на нашу думку Ординаріяти по попереднім вислуханні монашіх Чинів. Річ в тім, що такі „Хрестні Дороги" вимагають постійного і дуже старанного догляду, на який звичайна парохія, навіть гарно ведена, ледви чи може здобутися. До такої уважної і витривалої праці повної конечного пієтизму надаються найлучше мужеські й жіночі монаші Чини. Значіння таких „Хрестних Доріг" може бути велике і може сильно причинитися до піднесення релігійного життя нашого народу. А се дуже потрібне особливо під сю пору, коли большевизм всякими явними і тайними способами старається підірвати і знищити релігію на цілій кулі земній. Та річ ясна, що лучше не уряджувати ніякої „Хрестної Дороги", ніж урядити її і потому допустити до занедбання, бо занедбання такої річи причиниться тільки до зруйнування пошани для Церкви й релігії в очах широких мас народа. З сим треба рахуватися особливо в таких часах як теперішний.

Приготування

до утворення рим.-кат. Епископства в Станиславові.

Аґенція „Всхуд" звідомляє: Рада міста Станиславова ухвалила недавно подарувати велику ґрунтову парцелю на річ будучого римо-католицького Епископства в Станиславові. Те внесення ухвалила міська рада величезною більшістю. На тій парцелі мають вибудувати захоронку і передшкілля. — А краківський „Ілюстровани Курієр" домагається в статті з 2. VI. с. р. утворення римо-католицького Епископства в Тернополі. Аргументує се тим, що греко-католицькі парохи масово крадуть римо-катол. душі...

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Вп. Іван Палій, господар з Покуття. Чому Ви не подали своєї докладнішої адреси? Ваш лист з 29. V. писаний з приводу наших великих статтей такий для нас цікавий, повний змісту і правди, що ми дуже радо познакомилисяб з Вами. Чи не моглиб Ви, як будете у Львові, вступити до нас? Найвигідніші для нас дні пятниця і субота, год. 5 пополудні, бо тоді маємо менше роботи. Адресу таки просимо подати.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

В ЦІЛІЙ ПОЛЬЩІ відбувся торжественний обхід 10-ліття урядування президента РП. проф. Ігнаца Мосціцкого. Він сповняє свої трудні і відповідальні обовязки від 3 червня 1926 р. безперервно. Президент Мосціцкий уродився 1 грудня 1867 р. в Межанові коло Полоцька. Скінчив політехніку в Ризі. В 1892 р. емігрував з Росії. В 1901 р. став асистентом при катедрі фізики на техніці у Фрібурґу в Швайцарії. В 1912 р. став проф. політехніки у Львові. Президент Мосціцкий опатентував 47 винаходів в Польщі і 21 закордоном.

МІНІСТР БЕК приняв Апостольського Нунція кард. Мармаджія й амбасадора Англії Кенярда.

ГОЛОВНИЙ КОМАНДАНТ ПОЛІЦІЇ в Польщі ґен. Кордіян-Заморский іменував 22 офіцирів, поручників і капітанів, на становиска комісарів в польській поліції. Вони відбули окремий вишкіл.

ПОЛЬСЬКІ ВЛАСТИ сконфіскували книжку вшехпольського публіциста Андрея Ґертиха п. з. „Траґізм Польщі." Польська проурядова преса осудила ту книжку, бо вона представляє м. ін. польські повстання як вислід інтриґ посторонних чинників.

НА ПОЛЬСЬКО-ЛИТОВСЬКІЙ ҐРАНИЦІ коло села Станкуни польський капраль КОП (Корпусу Охорони Пограничa) пострілив литовського поліцієнта А. Ляшкевічіюса за те, що він старався перейти через границю на польську сторону і стріляв до польського жовніра.

АВСТРІЙСЬКИЙ КАНЦЛЄР Шушніґ виїхав до Італії. Там має відбути нараду з Муссолінім.

ІТАЛІЙСЬКА РАДА МІНІСТРІВ ухвалила новий поділ італійської східної Африки. Вона буде поділена на 5 провінцій. Над всіми буде ґенерал ґубернатор з титулом віцекороля. При нім утворять свого рода правительство і два дорадні органи: збір висших урядників і ґенеральну раду. До тої ради увійде: 6 представників італійських горожан і 6 представників туземців.

АНҐЛІЙСЬКІ ПАРЛЯМЕНТАРИСТИ розмовляли недавно з Муссолінім. Після розмови заявили м. і., що Муссоліні щиро бажає італійсько - англійської приязни. Він заявив ще раз, що італійська політика не звертається проти британських імперіяльних інтересів.

В ПАРИЖІ відбулося засідання нововибраного парляменту. Цікаве те, що комуністичні посли поводилися дуже чемно і не робили найменшої маніфестації. Порядно тресують їх з Москви, щоб не страшити „буржуазії" заки прийде час вистріляти її.

ФРАНЦУЗЬКА КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ згодилася підпирати соціялістичне правительство Франції, оскільки воно буде переводити практично програму т. зв. народного фронту.

В МАДРИТІ (Еспанія) поліція викрила сходини еспанських фашистів і увязнила 8 з них.

В ЛОНДОНІ ПРИВИТАЛО НЕҐУСА 50.000 Англійців серед величезного ентузіязму. Італія грозить, що виступить з Союзу Народів.

В ПАРАҐВАЮ (Полуднева Америка) вибухли знов заворушення. В них взяли участь військо і цивільне населення.

ПРАВИТЕЛЬСТВО БРАЗИЛІЇ порозумілося зі Злученими Державами Півн. Америки і з державами Полуд. Америки та заявило італійському правительству, що справу анексії Абісинії розгляне спільна конференція всіх американських держав.

КИТАЙСЬКІ СТУДЕНТИ рішили застрайкувати з приводу окупації північного Китаю Японцями. Китайські власти увязнили богато страйкуючих студентів.

ЯПОНСЬКИЙ ҐЕНЕРАЛЬНИЙ КОНСУЛЬ в Нанкіні заявив, що Китай мусить вибрати одно з двох: або співпрацю з Японією або війну з Японією.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

ОСИП НАЗАРУК

Смагу з пламенного рога кидаючи вправо—вліво...

ВЗАЄМИНИ МІЖ ВЕЛИКОЮ УКРАЇНОЮ І ГАЛИЧИНОЮ.

ТРАКТАТ ПРИСВЯЧЕНИЙ УКРАЇНСЬКИМ ЖІНКАМ І ВІЙСЬКОВИМ.

ЗМІСТ: Про три руські народи колись і тепер. — Чого вчать старі цікаві документи „Стоглав" і „Домострой". — Православний Собор у Москві 1551 р. і його дивоглядні ухвали. — Чим часи Івана Грозного подібні до наших і чим неподібні. — Гордість головна недуга Наддніпрянців і Галичан але інакша в одних і в других. — Про право первородства Галичан і про їх уроєну лоханю сочевиці. — В Галичині різьбилося історичне обличча першої чисто української держави. — Галичина все рішала про долю В. України в тяжких часах і в добі княжій і в козацькій і в нашій. — Галичани мусять відокремитися від людей в В. Україні, бо без того не виконають своєї найвисшої національно-моральної місії на В. Україні. — Про способи, якими галицькі „шустки" мають се переводити між наддніпрянськими „карбованцями". — Про те, як Кедрин і Михайло висисають мозки з читачів „Діла" і ті невилічимо дурніють. — Про головний клич, яким найлекше здурити Галичан. — У світі все рішає те, що менше а ціпкіше внутрі. — Про українських істориків Костомарова, Грушівського, Томашівського і Липинського. — Лож немовби ми хотіли розеднання. — Галичина тим для Соборної України, чим Прусія для Німеччини. — Цікава історія життя найбільшого ідеольога прусацтва, фільософа Гегля. — Про головні духові цінности Галичан. — Про замакітрення галицьких голов широкими „козацькими" штанами. — Хто найбільше зберігав стару традицію нашої землі? — Де властиво живуть „правдиві" Українці? — Про Микиту Шаповала і про найцікавіщу „дефініцію" Києва, „матері городів русьских" або про Печенігів у краватках. — Про мого старого знакомого Андрія Жука і про кватирку „ачіщонной", про мого „приятеля" Сашу Доценка, про пана меценаса Корчинського і про Єлену Прекрасную. — Де є прінціп добра і зла в українській справі? — Чи цариця Катерина зробила нам зло чи добро, що зруйнувала Січ? — Кожда держава розділена в собі розлітається. — Поки в наших руках остане одно галицьке село, що може дати 500 морально здорових хлопців до війська, поти можемо виконати свою велику місію над Дніпром.

Dreifach ist der Schritt der Zeit:
Zögernd kommt die Zukunft hergezogen,
Pfeilschnell ist das Jetzt entflogen,
Ewig still steht die Vergangenheit.
Keine Ungeduld befliegelt
Ihren Schritt, wenn sie verweilt.
Keine Furcht, kein Zweifeln zügelt
Ihren Lauf, wenn sie enteilt.
Keine Reu', kein Zaubersegen
Kann die Stehende bewegen.
Möchtest du beglückt und weise
Endigen des Lebens Reise,
Nimm die Zögernde zum Rat,
Nicht zum Werkzeug deiner Tat.
Wähle nicht die Fliehende zum Freund,
Nicht die bleibende zum Feind.

Spruch des Konfuzius.

З великого і дуже ріжноманітного та цікаво помотаного клубка справ богатьох словянських племен почали вже давно вироблятися три окремі руські народи: український, білоруський і московський (званий великоруським). Ідеольогічні, найважніші границі між ними ще й до сеї пори не всюди і не в усім устійнені, та розвиток безумовно йде в напрямі зріжничкування тих трох руських народів, то значить, що ріжниці між тими трома народами, чи нехай буде завязками народів, не меншають, а постійно більшають. Се й є правильна лінія їх життя і розвитку. Що вона правильна, бачимо по тім, що гноблення і штучне затирання ріжниць між тими трома народами доводить лише до омертвіння і неорганічної „культурної" саламахи. Серед такої штучно витворюваної мішанини не кристалізується і ніколи не кристалізувалася своя духова і моральна сила, потрібна до опанування більшої маси людей, до визначення тій масі високих завдань, відповідних до її величини, і до переведення тих завдань у практичнім життю.

Що так дійсно було в цілій Руси, на се вказує вічний і тяжкий неспокій, який володів навіть тою частиною Рюриківської Руси, що про неї наші люди звикли думати як про щось найтугіше, найбільш віддалене від усяких небезпек, зовсім опановане центральною владою і цілком забезпечене своїми великими просторами та браком всяких ворогів на дуже значній части своїх границь. Маю на думці московську Русь з часів Івана Грозного. З тої частини Руси маємо з того часу два дуже цікаві документи. Вони виразно свідчать про правду наших повисших тверджень.

Перший з тих документів се „Стоглав". Так називаються розділені на 100 глав писані матеріяли, записки про праці церковного Собора, скликаного в 1551 р. в Москві Іваном Грозним і православним митрополитом Макарієм. Той Собор мав на цілі застановитися над тим, як поправити многі й великі недостачі церковного і світського життя тодішної Московщини. Коли сегодня переглядати інформації про наради й ухвали того церковного Собора, то аж жах збирає на вид неймовірного неуцтва та забобонности тодішного православного духовенства, найвизначніших вибранців його, що зійшлися на той Собор. Їх ухвали основуються на зовсім невірних виписках зі св. Письма, на сфальшованих церковних приписах, ба навіть на апокрифічних байках! Все те вказує, що найкрасший вибір тодішного православного духовенства разом з найвисшими його достойниками не мав поняття навіть про св. Письмо своєї Церкви. І тому під загрозою прокляття ухвалював, що нікому не вільно брити бороди й вусів, що кождий мусить хреститися двома пальцями а не трома і подібні дурниці. Тай не тільки ухвалював се, але й був переконаний, що переведення в життя таких дурниць вратує від морального розкладу духовенство і мірську суспільність тодішної московської Руси...

Не дивота, що народ розїдали тоді всякі дивні рухи, описувані ось як:

„Да по погостомъ и по селомъ и по волостемъ ходятъ лживые пророки, мужики и жонки и дѣвки и старыя бабы, наги и босы, и волосы отростивъ и распустя, трясутся и убиваются (с припадками). А сказываютъ, что имъ являются святия Пятница и св. Анастазія (неділя), и велятъ имъ заповѣдати христіянамъ каноны завѣчивати. Они же заповѣдаютъ христіянамъ въ среду и въ пятницу ручнаго дѣла не дѣлати и женамъ не прясти и платья не мыти и каменія (в лазнях) не розжигати..."

Якийже той час Івана Грозного подібний до нашого, коли бачимо нпр. у „Вістнику" ріжні висновки на підставі сфальшованих цитатів, коли бачимо ріжних напівсумашедших суботників і байбелників та інших сектярів, або рівних їм глупотою націоналістів в роді Зенона Пеленського, Целевича чи Мудрого, що кидаються з одної крайности в другу, „трясутся и убиваются"... Або большевиків з огнем в очах, котрі твердять, що їм являється будучий справедливий соціяльний лад, за котрий вони вже тепер — гноблять і вимордовують міліони невинних людей і „велятъ имъ заповѣдати христіянамъ каноны..." [1])

І чи можна дивуватися Іванови Грозному, що він бив і тлумив нарешті все, що попало під руки: се ділав у нім страх, жах перед розвалом цілої тої сумашедшої суспільности, за котру він почував себе відповідальним. А вона була вже така розложена, що на долах своїх виглядала так як висше описано, а на верхах своїх думала, що весь той діл божевільних можна вилічити — забороною бриття бороди й вусів під загрозою прокляття...

Та стан суспільности в державі Івана Грозного по своїй сути не був ще такий страшний як теперішний, бо тоді не було ще ні формальних організацій ріжних сумашедших рухів, ні преси зі „шмонцесами", ні театру та кіна, що розносилиб у маси всякого рода божевілля і зародки злочину. Не було ще звязаних з собою теоретиків свідомої і доцільної руїни. І ніхто тоді свідомо не фальшував ніяких цитатів, тільки робив се в добрій вірі, несвідомо. Отже тоді вибухли — тільки жорстокости Івана Грозного. А його жорстокости під оглядом величини і передумання та глибокої злоби були ще далекі від сего, що тепер вже 18 літ діється під большевиками і на що зачинає заноситися також в богатьох інших краях Европи, ба й цілого світа. Теперішний стан суспільностей гірший ще й тим, що тоді верхи суспільности Івана Грозного думали над поправою, смішно думали, але думали, — а провідна верства теперішних суспільностей в богатьох краях взагалі не думає, тільки бавиться і довги робить. А державні мужі навіть культурних народів, зовсім засліплені імперіялістичною й шовіністичною горячкою, виглядають так якби трохи не кождий з них одержав — поцілуй сатани зі всіми його наслідками.

Другий цікавий документ з часів Івана Грозного се т. зв. „Домострой". Його авторство приписують дорадникови Івана Грозного, протопопови Сильвестрови. І „Домострой" се невдатний зразок, се невдатна але цікава спроба створення чи радше оформлення світогляду. І він таксамо як „Стоглав" вчить, що рятунок в обрядовщині, в формах. І в нім нема місця на ніяку глибшу думку, на обовязок передумання суспільних відносин, причин їх зла і способів їх поправи, на свободу думки, на зрозуміння й вартість людської особистости і т. д.

Наслідки такого занедбання провідної верстви все кінчилися в крови, жорстокости і розвалі. Коли занедбання провідної верстви було більше, тоді й наслідки були страшніші. За наших часів ті наслідки вже очевидно страшні і правдоподібно будуть ще більше жахливі.

Та се не увільняє представників провідної верстви українського народу від передумання того, на що вони можуть мати вплив — тепер або колись. І тут доходимо до одної з таких важних справ а саме до справи відношення нашої малої Галичини до Великої України.

* * *

Що найбільше може нас безпокоїти в відношенню Галичан до наших братів з Великої України?

Передовсім гордість, на яку очевидно занедужала провідна верства українського народу — по обидвох боках Збруча.

Прояв тої жахливої недуги видно майже в рівній силі на Великій Україні і в малій Галичині, але інакше там, інакше тут. В Галичині той прояв дурніший ніж на Великій Україні — з кількох причин.

На Великій Україні прояв гордости української провідної верстви виглядає приблизно так: Що нам, мовляв, така мала Галичина? Сеж одна з наших губерній. А всіх тих Галичан, мовляв, тілько, що кіт наплакав. Оттак їх з десять разів менше ніж нас! Тай миршавий се народ. Наш козак трьох Галичан набивби по пиці. А всіх Галичан ми, якби на те пішло, шапками закидалиб. Тай просторуж у нас! І море маємо і сусідство з Азією, е куди розростатися, е де жити нам як нації! І що така мала Галичина значить супроти нас?! Таж тут і рушитися нема ку-

[1]) Від грецького „κανοῦν", кошик, корзина, далі принос у кошику з плодів у навечеря празників; молитва в день празника або в навечеря його; далі кисіль або блини з медом або кутя по усопшим; мід або пиво приготоване перед празником.

ди: від Перемишля по Снятин — і вже по Галичині.

Оттаке балакання характеристичне для пересічного інтеліґента з Великої України, але нераз навіть і для інтеліґентів з університетською освітою. Ті люди з Великої України, що так думають, захоплені гордістю. А та гордість спирається на дуже поверховнім погляді на світ, який не витримує найлекшої критики, ні найслабшого подиху дійсного життя. І так ті люди, що так думають, забувають про те, що про силу націй не рішає ні чисельна величина її людського матеріялу, ні фізична сила того матеріялу, ні великий простір занятий тим матеріялом. Перша властивість: велика чисельність людського матеріялу може пригодитися якраз ворогам і окупантам, бо вони опанувавши країну з таким матеріялом мають відки черпати доволі слуг і локаїв в часі мирнім і гарматного мяса в часі війни. А коли той людський матеріял ще й до того здоровий, то тим лучше для окупантів: бо такий матеріял менше їх коштує і в часі мира і в часі війни тай більше можна з нього здерти й видусити. Таксамо вигідний для окупантів простір Великої України, її сусідство з теплим морем та з полудневою Азією. При такім стані річей як теперішні, коли не буде зміни на лучше для нас, то хвальки з „провідної верстви“ Великої України можуть і 1000 років таксамо чванитися як чваняться — і з такими самими наслідками як тепер. Та всетаки треба їм признати, що їх гордість має бодай якусь основу під собою, а саме має ту власне величину території і населення, про яку постійно говорять.

Зате цілковито незрозуміле повне засліплення Галичан, котрого головне жерело також в гордости: тільки галицькі півінтеліґенти і богато галицьких інтеліґентів з університетською освітою горді не на себе самих, але горді на — фізичну величину Великої України. Ті Галичани, що захоплені тою наддніпрянською гордістю, зрікаються добровільно очевидного першенства Галичан в загально-українській національній справі. Підчеркую ще раз, що се першенство розумію як першенство обовязків. Таким чином гордість Галичан доводить їх до зречення зі свого права першенства і то навіть не за реальну миску сочевиці, але за саму надію на ту велику миску, на уроєну лоханю з масною сочевицею, — за сам посмак з неї, який їм привиджується, причувається і „принюхується“. І за той привид, за ту галюцинацію вони згодилися на поцілуї сатани, олицетворення гордости, і на все, що звязане з тими поцілуями сатани.

А з поцілуями сатани звязане розбивання черепів і годування гаддя їх мозком, — без найменшого хісна і для Гиличини і для Великої України і для всеї української справи, — а з великою шкодою. Отсе загальне представлення треба підкріпити аргументацією. Ось вона:

1. В малій Галичині, а не на Великій Україні різьбилося наперед історичне обличча чисто української держави. Сталося се вже дуже давно. Підготовка до сього наступила на сій земли вже в часах, про котрі не маємо с в о ї х істор. даних. А зовсім виразно зазначилася перша чисто українська державність за династії Ростиславичів з верхом її розвитку за Ярослава Осмомисла. Вона вже тоді мала всі дані на те, щоб стати у к р а ї н с ь к о ю П р у с і є ю. Докази на те — в Слові о полку Ігоревім. Там виразно представлена сила малої Галичини, її величезний політичний престіж і можливости її експанзії.

2. Мала Галичина й стала тою Прусією для України за другої великої галицької династії, а саме за Романовичів. Як відомо, намісник галицького короля Данила, Дмитро, стояв з галицькою залогою в Київі. І боронив його до останного галицького жовніра перед страшною навалою татарської орди за Бату-хана. Такої геройської оборони Київ не бачив відколи сягає память його літописців аж по наші дні. Отже то з малої Галичини походила сила, що заняла Велику Україну і боронила її до останка.

3. Коли скінчилася стара княжа державність наша (причини її занепаду докладно невияснені), вся наша земля і нарід на ній попали немов у якийсь довгий летарґ. Серед того летаргу бачимо судороги великанського орґанізму, що становив колись свідому себе національно-державну силу. Колиж помалу зачинають творитися можливости орґанізування нової української збройної сили, то знов ту орґанізацію переводить Галичина для Великої України. Маю на думці Гетьмана Конашевича Сагайдачного, родом з Самбірщини, що перший на більшу міру зорґанізував мілітарну силу козаччини над Дніпром. Річ ясна, що не прийшов він туди сам один як палець, бо бувби там пропав і зник. З ним мусіла прийти бодай горстка Галичан і при їх допомозі він зорґанізував велику мілітарну силу над Дніпром, що рішала в боротьбі між Заходом і Сходом. Вона рішила на користь західної культури.

4. Рівночасно з тою мілітарною орґанізацією, яку переводили Галичани з Сагайдачним над Дніпром, переводили галицькі монахи не менше важну духову мобілізацію й орґанізацію Великої України. То галицькі монахи зорґанізували першу фабрику паперу для Київо - Печерської Лаври. То очевидно для їх духових потреб ескортував гетьман Конашевич своїми козаками галицьку друкарню з галицького міста Стратина до Киева. І була се перша друкарня на Великій Україні. То галицькі монахи-аскети відреклися міра сего і родин своїх, покидали рідні околиці та йшли в глибину велико - українських земель. Там будували духові центри нашої сили, будували своєю виробленою могутною силою волі, серед великих трудностей і серед цілком незнаних їм обставин. Вони своєю величю зовсім не були менші від тих стародавних богатирів-побідників, що їх описують геройські билини наші. Се зовсім природне, що найбільший з галицьких богатирів меча в часах козаччини, гетьман Конашевич, зустрічається з сучасними йому галицькими богатирами духа й аскези над широким Дніпром — і разом співпрацюють для високої ціли.

5. А ще цікавіше те, що коли вже нічого не чуємо про добровільну жертву галицьких богатирів меча й духа для орґанізування Великої України в імя висшої ідеї, то над Великим Лугом України і над Диким Полем її піднимається велитень Богдан, вихований в Галичині і перенятий її духом. Кождий знає, яку силу має виховання для людини. Воно вкладає в душу людини думки, ідеї, ціли, способи поведення, словом воно в дуже значній мірі рішає про духове нутро людини і про напрям її ділання. Отже дух Богдана се був галицький дух, включно з його помилкою необережного наближування до Москви.

6. А наше покоління бачило, як з тої малої Галичини вийшло около 500 хлопців, і як вони під іменем СС (Січових Стрільців) становили сторожу Київа, як держали той Київ у руках і через него цілу Україну. Тілько, що їх там було, може дати до війська кожде середне галицьке село. А се значить, що поки в Галичині маємо ще один повіт перенятий нашим здоровим національним духом, ба поки маємо один кут одного повіта, то маємо ще в своїх руках силу, яка при сприяючих обставинах може рішати про напрям і долю Великої України, — як рішала колись за Ростиславичів і за Романовичів, за Конашевича і за Хмельницького та за невеличкої горстки наших СС-ів в Київі 1918 р.

7. І ще одну важну подію бачило покоління наше: політично і стратеґічно помилковий похід Галицької Армії на Велику Україну в липні 1919 р. Та хоч той похід був політично хибний, то під оглядом національним він був і на завше остане надзвичайно поучаючий. Чому? Бо тоді Галицька Армія, що з недостачі амуніції — уступала перед добре заосмотреним польським військом, мала на великоукраїнськім ґрунті ще тілько сили, що — в рівночасній боротьбі з червоними большевиками, з білими військами Денікіна і зі страшним місцевим хаосом — фактично володіла Україною. І оставила по собі в українськім народі якнайлучші спомини. І то в усім без виїмку населенні України. Бо се наш ґрунт, то значить ґрунт, на якім ми Галичани все мали, маємо і будемо мати свою місію до виконання: найвисшу національно-моральну місію.

Та коли зможемо виконати свою місію на Великій Україні з повним успіхом? І тут доходимо до найважнішого відтинка в цілій тій дуже важній справі.

Уявім собі, що тих 500 галицьких хлопців, котрі рішали про Київ і про цілу Україну, не зібралися були до купи під своєю власною галицькою командою, але розійшлися по всій Україні. Чи тоді могліб вони були мати такий вплив, як мали? Очевидно кождий скаже: ні. І правда, навіть якби не тих 500 хлопців, але тих 100.000 Галичан, що в 1919 р. увійшли на землю Великої України, розійшлися були, то також не малиб ніякого політичного впливу ні значіння, хочби кождий одинцем робив, що міг в тій великій країні. Чому? Та з тої простої причини, що на Великій Україні булоб замало розсипати навіть 500.000 наших людей. Їх в скорім часі всмокталаб в себе надзвичайно вітальна і жива наддніпрянська маса тай скоро сліду не осталоб навіть по великій скількости Галичан розсипаних по тій землі. Зрештою те саме сталося там і з немалою скількістю Москалів і Поляків, Сербів і Болгарів, Литовців і Німців. А що там орд монгольських пропало без сліду!

Отже всяка розсипність Галичан на Великій Україні се булаб даремна втрата наших людей і їх енергії.

З того ясно, що вплив Галичан на Велику Україну й на людей, що походять з неї, може мати значіння тільки тоді, коли Галичани для добра Великої України і взагалі для добра загальноукраїнської справи збережуть свою суцільність і тимсамим цілковито відокремляться.

Яка має бути ціль того? Що се значить? Як се перевести?

Ціль повного відокремлення Галичан має бути: опанування Великої України приблизно в такій мірі як колись за нашого короля Данила, або як бачимо тепер опанування Прусаками Німеччини, Анґлійцями Великої Британії і т. п. Інакше кажучи, місія галицького племени як частини будучої великої української нації має бути: приготовити і пожертвувати себе в цілі сцементування одної великодержавної нації. І власне в тій цілі ми Галичани мусимо себе відокремити та дуже вважати на те, щоб не наступила в нічім неорґанічна мішанина між нами й людьми з Великої України: бо коли така мішанина наступилаб, тоді наш тип пропаде в великоукраїнській масі, а пропаде під кождим оглядом, т. зн.: морально, духово, орґанізаційно і фізично. Пропаде н а д а р м о. І разом з тим нашим типом пропаде можливість скристалізування української нації. Наддніпрянський матеріял, сам собою повний життевих сил, стане тоді тільки підложжам для механічного поширення будучої всеросійської мішанини, котра через надмірну домішку якраз того живого і дуже вітального наддніпрянського типу також не вспіє скристалізуватися в правдиву могутну націю і тому не вспіє виконати своєї світової місії, до якої покликає її сама природа.

Зміст поняття про відокремлення Галичан уявляю собі ось як:

Передовсім кождий Галичанин і кожда Галичанка, що належить до провідної верстви галицького племени, для загально-національної ціли мусять усвідомити собі і постійно про те памятати, що вони належать до орґанізаційно найвисшого типу, який випродукувала вся українська земля від Попраду аж по Волгу і гори Кавказу. Галичани мусять усвідомити собі також причини сего факту. Ось вони:

а) Чим дальше на захід від степів, тим більше спокою мало наше племя. Отже тим могутніше могли вкорінюватися в нім всі орґанізаційно творчі чинники. І тому бачимо, що навіть у самій

Галичині чим дальше на захід, тим люди більше спосібні до організації. Найбільше до організації надаються найдальше на захід висунені Лемки: вони мають в Америці найбільшу з організацій між усіми Українцями.

б) Велике значіння має в тім виробленні нахилу до орґанізованости дух і вплив католицької Церкви — навіть в тих часах, коли наші предки ще не були католиками. Оточені зі всіх сторін католицькими взірцями, переймалися вони католицьким духом, ще маючи православні форми.

в) Маленкість Галицької Землі і тіснота на ній в порівнанні з широкою велико-українською землею виробила в Галичанах особливо велику привязаність до своєї землі. Се одна з головних причин нашої тугости, як ширина Великої України одна з головних причин розсипности Наддніпрянців: хоч ми й вони властиво одно й те саме, то форми нашої ціпкости так ріжняться між собою як форми кріпко замерзлого леду від форми водної пари, що подібна до газу. Не кажу, що в однім є заслуга, а в другім вина чиянебудь. Я тільки стверджую очевидні факти. Крім ширини на самій Великій Україні наші наддніпрянські брати мали перед собою ще більшу ширину великанських просторів Московщини й Сибірі. Всюди могли порушатися лише зі знанням своєї власної мови. Се й витворило з них елемент далекого лету, великого розмаху, живости й оборотности, — але позбавлений ціпкости, без нахилу до твердої організованости. І се, чого не мають вони, маємо дати їм ми, бо інакше не буде з того ніякої нації. Розуміється, між „Наддніпрянцями" в популярнім того слова значінні є великі ріжниці. І так — все північне і західне населення давної Наддніпрянщини, захищене великими лісами й болотами від постійних степових набігів, психічно подібне до Галичан. Одначе вплив головної маси Наддніпрянців ділав і ділає також на подібні до нас частини. Тому вказане відокремлення Галичан взагалі, коли вони мають становити силу, яка скристалізує все українське населення.

Усвідомивши собі причини нашої орґанізаційної вищости і тимсамим наші обовязки, мусимо усвідомити собі те, що перший з тих обовязків: не дати затерти свого душевного типу, але навпаки на взір свого типу сформувати всю українську націю. Головне в нашім душевнім типі: католицизм і солідність організованости в виконуванні обовязків. Отсе ми маємо в собі дальше плекати і довкруги себе вщіплювати. Се наше завдання і зміст нашої місії.

Як се перевести?

Поки Галичанин чи Галичанка не звязані родинним життям, мусять вони як одиниці берегтися в своїм душевнім нутрі перед всякою симпатією і нахилом до наддніпрянського хаосу. Се найтяжша річ в житті людини, а влекшує їй той тягар постійне належання до відповідних орґанізацій. Тому всюди, де опиняться хочби тільки три Галичани, вони повинні творити між собою орґанізацію, визначивши їй властиву й питому Галичанам невеличку ціль. Нпр. коли ті три Галичани є в Венкувері над Спокійним Океаном, то їх орґанізація зложена з трох осіб повинна визначити собі ціль раз на рік, а все в той сам день, вислати передплату до Львова на один галицький часопис і спровадити раз на рік одну українську книжку видану в Галичині. Коли Галичан в якійсь далекій місцевости більше, то ціль їх може бути очевидно більша, нпр. крім спроваджування одної — двох ґазет і пару книжок, занятися ще зорґанізуванням допомоги хорим Українцям під Різдво Христове. Та ніколи не повинні галицькі орґанізації розстрілювати свою увагу на „великі" ціли, бо се не відповідає вдачі нашого розмірно не великого племени з тісної країни. Не треба того ні стидатися ні боятися, бо виконуванням тих малих завдань ідучи невеличкими етапами, але витревало і вперто, ми напевно опануємо тих, що мають вищий від нас лет і більший розмах. Наддніпрянці називають Галичан іронічно „шустки", а Галичани називають Наддніпрянців „карбованці." Обидві ті назви дібрано незвичайно влучно з обидвох сторін. Наддніпрянці чисельно більші від нас і мають більший розмах; вони під тим оглядом приблизно так більші від Галичан як більший карбованець від шустки. А спробуйте по гладкій долівці пустити їх, нехай котяться, і шустки й карбованці: тоді побачите, як далеко скорше і дальше розкотяться від вас карбованці ніж шустки. І в тім вищість шусток над карбованцями, — у скромности і в меншій розбіжности.

Тому привязання до Церкви й орґанізації (а не „високі лети" й „широкі скоки") се властивість нашого розмірно невеликого племени з малої країни. Це сила наша й у тім будучність наша — тай усеї Великої України. В тих „шустках", аякже.

Друга важна для нас річ се усвідомлення собі того, що галицькі жінки в більшій мірі репрезентують галицький тип ніж мужчини. Отже Галичанин, що ожениться з Наддніпрянкою, без порівнання скорше стратить свій галицький тип, ніж Галичанка, що вийде за між за Наддніпрянця. Льоґічна консеквенція того така що галицькі мужчини не повинні женитися з Наддніпрянками з вищих релігійних і національних причин, але повинні женитися з Галичанками. А зате Галичанки можуть виходити заміж за Наддніпрянців, бо за нашими галицькими жінками є більша правдоподібність, що не лише вдержать свій тип, але ще вщіплять його в родину.

Се одна з найважніших справ!

Коли не будемо строго уважати на те, то напевно настане час, коли велика наддніпрянська маса забсорбує організаційно вищий галицький тип. І се буде кінцем не тільки того галицького типу, але й української нації взагалі.

Розуміється, Галичанка, що виходить заміж за Наддніпрянця, не повинна ніколи дати йому пізнати, що вважає його типом нижшим від себе: бо й нема в дійсности причини до того, а то тому що Наддніпрянці в неоднім перевищають нас. Адже сказано: карбованець і шустка.

Отже: звязок, звязок і ще раз звязок між нами Галичанами. Звязок у наших думках, звязок у наших орґанізаціях, звязок у наших сімях, звязок у цілій нашій теперішности й минувшині для здобуття великої і здорової будуччини всій українській нації.

Так повинна виглядати наша ціль.
Такий повинен бути зміст нашої місії.
Так мусять виглядати наші способи.

* * *

Щоб не було ніякої неясности, щоб те, що я тут сказав, не викликало ніякого сумніву в справі поведення Галичан з Наддніпрянцями і навпаки, — підчеркую виразно, що Галичани повинні творити виключно свої галицькі орґанізації так тут у Галичині як і поза границями Галичини, а зокрема на Великій Україні. Ті галицькі орґанізації мусять бути так самозрозуміло і виключно галицькі, як приміром нікому не приходить на думку, щоб до орґанізації Угнівців приймати людей з Копичинець або Пацикова, хоч Угнівці нікому з тих людей не відмовляють права називатися Галичанами й Українцями. Се не значить, щоб ми Галичани не мали лучитися з нашими наддніпрянськими братами в загально-українських національних орґанізаціях, але се значить, що ніколи не осягнемо скристалізування і скріплення українського етноґрафічного матеріялу, коли не відокремимося зовсім від Наддніпрянців в цілком окремих наших галицьких організаціях: бо лише з таких виключно галицьких орґанізацій може бути опанований хаос на Великій Україні. Тут річ не в опануванні України поезіями, повістями, співанками, хорами, театрами, танцями і т. п. (хоч і на кождій з тих областей ми повинні творити власний тип, який тілько збоґативби загально-національне твориво). Коли малесеньке племя латинських Римлян опанувало властиву Грецію і Велику Грецію і всі величезні простори на сході заняті Греками за часів Александра, тоді грецька культурна творчість не зійшла на другий плян нпр. обі великі грецькі епопеї таксамо любили освічені Римляни як освічені Греки. Та зійшов на другий плян страшний і невличимий грецький хаос на великім просторі, де лунала грецька мова. Греки мали настільки розуму, що кінець кінців не противилися заведенню ладу й порядку між собою. Зовсім подібне завдання мають Галичани супроти просторів Великої України. І на те своє завдання мусять Галичани дивитися як на свій обовязок, а не як на своє право. Тут річ в можливости правління Великою Україною українськими силами, А се, — як показує історія від давніших до найновіших часів, — можливо зробити тільки галицькими силами.

Та нема мови про те, щоб Галичани могли виконати той свій великий обовязок, коли вони самі будуть уважати себе за якусь латку, за якусь прищіпку до Великої України, а не за серце і розум її. Коли Галичани самі себе будуть обезцінювати в своїх власних поглядах на себе, коли самі себе робитимуть нулями перед собою і перед людьми з Великої України, — то потому нехай не дивуються, коли навіть такий Доценко, що обкинув найгіршим болотом честь Галицької Армії, матиме лице йти до галицьких ґазет, щоб оповіщувати в них, що хоче. І матиме претенсію навіть командувати галицькими партіями й орґанізаціями, — розуміється, за „правління" Мудрого й Целевича.

І тоді вже нічому не треба буде в нас дивуватися, навіть крайній глупоті Галичан, що не бачитимуть і не розумітимуть найясніших і найпростіших річей. Так буде й мусить бути тому, бо з галицьких черепів гади цілком випють мозок — а люди без мозків думати не годні. І не поможе навіть виривання тих гадів, що приссалися до нашого чесного й упорядкованого племени, яке моглоб довершити великих діл. Не поможе тому, бо на місце вирваних гадів виростуть якстій свіжі — і дальше висисатимуть мозок з галицьких голов. Подивіться тільки на те, як Кедрин з Михайлом вже літами висисають мозок з тих Галичан, що читають „Діло". І виссали їм мозок так основно, що ті вже нічому не спротивляються, бо вже нічого не розуміють, що довкруги них діється. І що з молодого покоління тільки доторкнеться до „Діла" й до УНДА, то скоро тратить мозок і перестає думати.

А людям, що мають виссаний мозок з голов, надармо показувати навіть найрозумніші думки найбільших голов Галичини й Великої України. Чиж не надармо вчили їх такі велитні думки як Томашівський і Липинський, що тут на заході творилася українська індивідуальність як така, що той процес все ще триває, що чим дальше на схід тим менше українства, що тут на заході повстала перша чисто українська держава, що тут витворювалася перша чисто українська традиція, що тут повстала найкраща літопись наша, що тут появився перший друк на нашій землі, що відси вивезено перші друкарні на Велику Україну, що відси вперве організовано мілітарно козаччину на більшу міру, що відси походить велике число назв місцевостей на Великій Україні, куди ті назви занесли Галичани зі своїх старих-старезних осель, що з тих всіх причин, як учить сотками літ треваюча традиція переваги, — українську державу можна творити на сході тільки з Галичан і тільки галицькими силами та галицьким нерозложеним інтелектом.

А гадля, що виростає з поцілунків сатани, задурює людей без мозків — великими просторами України й великим числом людей знад Дніпра. І той клич про велич гуде в порожних черепах, з котрих гади випили мозок, гуде так голосно і так страшенно, що заглушує всякий здоровий відзив. Глупота й засліплення людей з порожними черепами доходить до того, що вони не бачать, як малесенька ґрупка большевиків опанувала великанські простори Росії зі 170 міліонами населення, не бачать як Муссоліні з горсткою вірних собі людей опанував розфільовану Італію, не бачать як Гітлер з кількома відданими людьми опанував Німеччину. Відколи світ стоїть і відколи сягає память історії, ще не було таких яскравих прикладів і доказів, що рішає те, що менше, а ціпкіше внутрі, а не те, що більше, але менше ціпке, коли те, що менше, знає чого хоче — і витревало змагає до того, чого хоче. І мимо того Галичани, котрим випито мозки, повторюють мов автомати глупі-преглупі фрази про Велику Україну і не стидаються навіть — команди Доценків...

Та між Українцями є ще й такі люди, яким гадля не випило мозків. І для них списую отсі думки сперті на докладних обсерваціях не лише моїх власних.

Навіть між думаючими Галичанами можна зустріти людей напівзагіпнотизованих тими, що зовсім стратили голову під впливом наслідків поцілуїв сатани. Коли зійде розмова на взаємини між Великою Україною й Галичиною тоді Галичани напів загіпнотизовані „величю України" підносять звичайно ось які аргументи:

І. Та де нам до Великої України.! Ось возьмім нпр. літературу. Таж з виїмком Франка і трохи Лепкого все инше маємо з Великої України. І Шевченка і Нечуя Левицького і Лесю Українку і Кониського і Грінченка і цілу плеяду нових письменників та перекладчиків, про котрих тут мало що знаємо або й нічого не знаємо. На те відповідь: Тут діло зовсім не в літературі, а в скристалізуванні й упорядкуванні життя будучої української нації. Старинний Рим був невеликим граничним містом одного невеличкого італійського племени. Мешканці його складалися з убогих людей. Були се переважно ремісники й рівночасно хліборобн. Таких боднарів, шевців, кушнірів, римарів, ковалів, що заробляють на життя ремеслом і рівночасно мають трохи поля та огороду й саду

коло свого дому, бачимо ще й тепер на передмістях галицьких міст, напр. в Перемишлі, в Тернополі, в Коломиї, в Бучачи, і взагалі в малих місточках. Тим римським ремісникам - хліборобам, з котрих деякі займалися також торговлею, ані не снилася ніяка поезія. Від початку до кінця існування Риму випродукував він тілько поетів, що кіт наплакав. І на всіх інших полях літератури та мистецтва Рим ніколи не міг навіть здалека рівнатися з великою й блискучою творчістю старинних Греків, що від фільософії почавши на всіх областях духової творчости давали справді величаві річи. А преціиь не Греція при всій її прекрасній літературній і мистецькій творчости порядкувала Римом, тільки сірий Рим порядкував і властивою Грецією і т. зв. Великою Грецією й потому також великанськими просторами згеленізованого Сходу. Коли взяти пропорцію Галичини до всіх земель Великої України — і землі латинян з головним містом Римом до земель властивої Греції, Великої Греції та всіх згеленізованих просторів на Сході, — то Галичини й Галичан аж забогато для переведення упорядкування життя, яке перевело латинське племя на величезних просторах захоплених культурою дуже здібного грецького племени. Підчеркую, що нас Галичан рішучо не замало на те велике загально-національне діло — і що ми маємо на те всі дані включно з обовязком зробити се. Галицька сірість під оглядом літературним зовсім не перешкоджує дальшому розвиткови тих прикмет Галичан, що передовсім потрібні до такого діла: солідности, точности, організованости. А якраз навпаки: згадана сірість в її зовнішних обявах се покажчик глибокої внутрішної вартости галицького племени, вартости потрібної до великого й тяжкого діла організування великої нації. Такі власне сірі й неблискучі назовні були всі ті племена, що мали потрібну до великих діл солідність і точність у виконуванні своїх обовязків. Всі, від старих Латинян почавши, на сучасних Прусаках скінчивши.

Прусія під оглядом літературної творчости була така убога, що навіть властивий творець пруської державної ідеольогії Гегель — зовсім не Прусак. Він уродився в Штутгарті, в полудневій Німеччині. А Прусаків так не любив, що в часі наполеонських воєн більше співчував навіть Французам ніж Прусакам! Жив у великій біді, а не зголошувався на службу до Прусаків, хоч вони таких людей очевидно потребували. Що більше! Гегель в Бамбергу видавав навіть газету в офіціяльнім французькім дусі, — в часах, коли Французи окупували Німеччину!... Шойно потому Гегель став офіціяльним і найбільшим фільософом пруської державности.

2. Ну, то добре, — каже такий Галичанин, що вже напів захоплений „величиною України", але чому Галичина з виїмком одного Томашівського не видала більших істориків, а з Великої України маємо напр. такого Грушевського і Липинського. На те відповідь: Навіть якби Велика Україна видала десять таких істориків як Грушевський, то в тім не булоб нічого дивного, бо Україна має около 10 разів більше населення ніж Галичина і, що важніше, доступу Українцям до університетських катедр ніхто там не утруднював навіть за найбільше реакційних монархів. Не утруднював до тої міри, що напр. наш історик Костомарів сидів там у найстрашнішій Петро-Павловській кріпости, потому був 9 літ на засланні, а потому — одержав катедру історії і то на столичнім університеті в Петрограді! Чи було таке коли можливе в Галичині? Щодо Грушівського, то се був великий учений, бо знав богато, але як історик він більше збирач і історик фактів — без державницької концепції. Оскільки він писав про відношення мас до держави, то се була концепція крайно шкідлива (напр. оправдування бунтів „татарських людей" проти української держави і т. п.). Та сим не вменшую дійсно великих заслуг Грушевського як збирача історичних матеріялів і організатора наукової праці. Щодо Липинського, то сего історика дала Україні Галичина а не Наддніпрянщина. Бо з Наддніпрянщини приїхав він до Кракова на студії. І в Кракові галицький історик Стефан Томашівський занявся Липинським, впровадив його в науку історії, навчив його читати історичні документи, заохотив до праці і точно обговорював з ним ріжні історичні питання, про котрі Липинський писав. Такий звязок між Томашівським і Липинським тревав довгі літа. Ще потому у Відні і Берліні автор сих стрічок бував присутний при таких їх розмовах. Томашівський як фаховий історик, надзвичайно очитаний і бистрий умом, мав у концепціях очевидну перевагу над Липинським. А Липинський мав над ним перевагу у блискучости вислову і в знанню сучасних велико - українських відносин. Та якби не було Томашівського, то з Липинського не бувби або ніякий історик, або далеко не такий як вийшов. Отже мала Галичина, що все мала далеко тяжші умови праці ніж Велика Україна, зовсім не потребує стидатися порівнання на історичній области, особливо коли взяти під увагу наших старих і на свій час дуже визначних істориків як Зубрицький, Петрушевич, Шараневич і ін. Найважніше в тім се, що галицькі історики не проявляли шкідливих тенденцій, а між наддніпрянськими се лучалося.

3. Ну добре, говорить дальше Галичанин, котрого вже напів захопили простори Великої України й ріжні инші прояви на ній. А щож ви сказалиб на те, якби я вам закинув, що з Великої України можемо мати ще й тепер генералів, штабовців і взагалі фахово освічених військових знавців, а з Галичини не маємо ні одного! Таж навіть між СС-ами в Києві працювали як фахові штабовці Отмарштайн і Безручко з Великої України. — Відповідь: Були і з Галичан освічені військові фахівці, як пр. Курманович. А що їх з Великої України було й є більше, се таксамо не дивота, як те, що там могло бути більше письменників і більше учених. Прецінь Українці в царській Росії доходили до найвисших становищ не тільки як професори університетів, але також як генерали й адмірали. А в нас в Галичині Українець не міг добитися вищого становища, хіба що виїхав з краю (генерал Павлюх, адмірал Окуневський). Свої генерали і штабовці очевидно дуже потрібні, але тих фахівців можна одержати також від чужих — і вони досконало зроблять своє діло. Головна річ в тім, щоб було між ким і для кого робити. А щодо того, то галицький ґрунт певніщий від наддніпрянського. А саме певніщий своїм солідніщим і точніщим людським матеріялом. Памятаю, як бувало в Києві телефонував до мене вечерами голова Директорії Винниченко, щоб я припильнував висилку галицької сторожі для береження наддніпрянського правительства. А не маєте там трохи тутейших, питав я? — Ніколи не можна знати, коли бомбу кинуть, відповідав Винниченко. Були то часи сильної большевицької агітації. Та агітація не чіпалася Галичан. Галицьке військо все йшло зі своєю старшиною і тим доказувало свою велику вартість. Коли того галицького війська не розтопила навіть свіжа тоді кипуча лява большевицької агітації, то можна собі уявити, який се морально твердий елемент! На такім справді можна будувати.

Закид, немовби я пропагував роз'єднання Українців і України на дві части, очевидно безпідставний. Бо я пропагую якраз навпаки: органічне зєднання Українців і то одиноко можливим способом: щоб солідніший галицький елемент приготовлявся заздалегідь психічно — упорядкувати Велику Україну в відповідній історичній хвилі. Без того Велика Україна на мою думку не може бути самостійною державою, але на завше мусить остати частиною земель тої сили, що правитиме в Москві. Думаю, що се станеться навіть тоді, якби знайшлася якась постороння держава, яка хотілаб анґажуватися в творення української держави над Дніпром, але без Галичан. Така українська держава над Дніпром без співпраці Галичан істнувалаб тільки так довго, як довго чужа держава держалаб там свої військові залоги і свою адміністрацію. Тільки одно галицьке племя може в тім наддніпрянськім кітлі зорґанізувати довкруги своєї сили ще силу зложену з мешканців Великої України, може переняти ту велику українську силу таким духом і такою солідністю, які потрібні для вдержання велико - української держави. Та се можуть Галичани зробити тільки тоді, коли самі не розплинуться духово й фізично в велико - українськім кітлі. Галичани ще довго мусять бути для Великої України тим, чим Прусаки були для Німців.

А чимже саме була Прусія й були Прусаки для Німеччини і для Німців?

Хоч Прусія се пограничка земля Німців, то вона стала її центральною й головною та найсильнішою землею, стала її хребетним стовпом. Прусія не мала природних границь, вона обіймала тільки частинки ріжних околиць, що становили для себе природну цілість. Прусія довгі часи не мала на своїй території ні одної більшої ріки від її жерел аж до устя. Зовсім так як Східна Галичина. Отже природа ні одної ні другої не призначила на те, щоб стати хребетним стовпом великої національної сили. Та не в природі річ, а в дусі людськім, в його свідомости, в його напрямі, в його дисципліні, в його солідности і в його силі волі. Словом, тут рішають духово-моральні чинники, відповідно усвідомлені, вироблені, сконцентровані і звернені в відповіднім напрямі. Рішають вони — і тільки вони як овоч расового і культурно-історичного розвитку та свідомого самовиховування на тлі того розвитку. Прусія не була властиво навіть німецьким краєм, але землею здобутою на Словянах кольоніяльною працею Німців. Народна основа Прусії по крови сильно словянська, очевидно з німецькою домішкою. Розуміється, середна і висша верства Прусаків вже сильно німецька, — хоч в одній і в другій зустрічаються словянські імена старих словянських родів, як Більов, Ліцов, Ревентльов і т. д. А кілько їх змінило свої назвиська? Так отже бачимо, що хребетний стовп німецької сили кристалізувався на місци пограничнім, де не було нічого вповні німецького, бо не була там німецька ні вся земля, ні долішня народна основа, ні середна верства, ні висша верства. Тільки організаторський дух, що ділав на тій пограничній і непевній основі, був німецький. І німецька була його свідомість, німецька була його ціль і німецька була систематика в змаганні до тої цілі. Земля Прусії була убога. Та мабуть якраз се причинилося до витворення в психіці Прусаків зрозуміння конечности бути ощадними, пильними, витревалими в виконуванні обовязків. Все, що тими прикметами особливо відзначалося, кристалізувалося в Прусії довкруги своєї органічної т. зн. монархічно-спадкової влади. А вона від самого початку особливо дбала про вироблення в населенню нахилу до війська і військового порядку в усім. Все те віками виховувалося на ґрунті католицької культури і щойно в 16—17 ст. зачало бунтуватися проти католицизму. Одначе основа пруського духового вироблення очевидно католицька, таксамо як в Анґлійців, Данців, Шведів, Норвежців, Фінляндців.

Всі прикмети, які мали і мають Прусаки, посідали й посідають Галичани. Посідають їх у високій мірі — в порівнанні з Наддніпрянцями. Галичина се від віків також расово назагал устійнена країна. Хоч і в ній не всюди одностайна раса, одначе расова мішанина в Галичині, як і на північно-західних окравках Великої України, передовсім далеко менша, ніж у великім наддніпрянськім кітлі, що нераз вилюднювався і нераз на ново заселювався найріжнішою мішаниною. Наддніпрянське населення очевидно не походить від того, що жило над Дніпром у княжих часах. Тому воно і не задержало в своїй масі ніякої княжої традиції. Небогато її навіть у населення самого Києва, хоч воно на очах своїх має прекрасні памятки з княжих часів. Вже більше остало там традиції з козацьких і гетьманських часів, бо тамошне теперішне населення походить від того населення, яке переживало часи козацькі і гетьманські. Та вже близько 20 літ як московські большевики винищують там всяку історичну тридицію. Отже Велика Україна стане незабаром під оглядом традиції цілковито пустим і порожним місцем: бо традиція вимагає плекання, а коли того плекання нема, вона заникає. Супроти того тимбільше значіння для всеї української нації набирає якраз тепер Галичина. Се ясне кождому, хто хоч трохи вміє думати.

Правда, також у Галичині наша висша верства се не продовження тої, що провадила нашу націю за часів нашої княжої державности. Та верства покинула свій нарід і відійшла до чужого. А всетаки оставше на місци населення наше в Галичині становить фізичне продовження того населення, що бачило й переживало княжі часи. І тому можна викликати відгомін в його душі, коли йому говориться або пишеться про нашу стару державну традицію. А якийже відгомін святої традиції найдавніших віків можете ви викликати в душі такого типового представника наддніпрянської есерівщини як Микити Шаповала, що в Студентській Громаді в Станиславові в часі нашої влади так викладав про святий престольний Київ: „Ви гадаєте, що Київ то не знати що. А то просто місто, де є тілько й тілько попів, тілько й тілько проституток, купців і т. д. Ось вам і Київ!" Галичани слушно увязнили того чоловіка і слушно держали його в тюрмі. Та між наддніпрянською інтелігенцією був він героєм і провідником — і передтим і тоді й потому. А як есерівська інтелігенція опановувала тоді Україну, се ще всі памятаємо.*)

І в якім часі говорив се представник Наддніпрянських Українців! Якраз тоді, коли большевики виперли їх з Києва і вони оден по другім приїздили до Станиславова (від Петлюри особисто почавши) просити Галицьку Владу, щоб вона вислала Галицьку Армію відбивати їм Київ... І в такім часі визначний провідник Наддніпрянців (здається мені, що був навіть міністром УНР) так представляв Київ галицькій молоді!...

Кажіть, що хочете, але тут уже кінчиться все. Чоловік стає подібний до Лотової жінки.

Яка тайна криється в наведеній тут характеристиці Києва устами наддніпрянського Українця, визначного провідника есерів Шаповала? В тих словах криється богато тайн:

1. Се безперечно найцікавіша характеристика, яку взагалі знаємо про Київ і про Велику Україну.

2. Та характеристика характеризує передовсім провідника есерів Шаповала. Вона каже нам, що се був Українець на підставі місця

*) В органі Галицького Правительства „Республика", з 18 марта 1919, ч. 38, на ст. 4 напечатане ось що: Що таке „святий Київ"? — 200.000 експлоататорів, легіон проституток, монахів, чорносотенців і т. д. — такі слова почули ми передучора підчас публичної дискусії в одному українському товаристві у Ст. з уст одного з визначнійших громадян наддніпрянської України. Почули — з не аби яким здивуванням, бо тут, у Галичині, завсігди і всюди досі — в дома, школі, зібраннях, пресі і т. д. — наслухалися ми зовсім иншої відповіди на поставлене питання, а саме: Київ — се столиця України, се осередок української історичної традиції, символ української державности, українства — взагалі. І наслухавшись такого, галицькі Січові Стрільці клали опісля з одушевленням свої голови в обороні свого Києва. Наївні! Та проповідуючи таке, чи можна дивуватися відтак, що так мало таких, що з подібним одушевленням боронили і йдуть боронити столицю України...

свого уродження, виховання, мови, зовнішних форм поведення і гравітації своїх думок. Але серцем, традиціею, історичним почуттям се очевидно Обр, Печеніг, Половчин, Чорний Клобук, Берендій, Татарин, Ковуй або інший мішанець, словом який хочете ординець, один з тих, що мов руїнницька буря йшли по нашій прекрасній землі, „смагу з пламенного рога кидаючи вправо — вліво...“ Точно так, як їх описує великий і світлий умом автор „Слова о полку Ігоревім“. Розуміється, ми не можемо випиратися Шаповала і казати, що він не Українець. Алеж він мимо того Печеніг, котрий підпалює нам дім навіть у Галичині. Се в самім ядрі свого серця й інстинкту такий чужий нам Галичанам Печеніг, що в галицькій голові, навіть в голові найбільш необузданого радикала, що ціле життя своє боровся з Церквою і виступав проти Бога, не повстало і не могло повстати ніщо подібне. Перешукайте всі річники галицьких видань, всі лайки і клевети, на які коли небудь здобулися Галичани, — то нічого подібного не знайдете.

3. Та не се ще найбільш поучаюче. А що запитаєте? А те, що на той висказ Шаповала не чули ми і не бачили нігде протесту не то від його однодумців (що тоді грубо переважали між наддніпрянською інтеліґенцією) але навіть від інших Наддніпрянців. Бо не всіж вони дикі Обри, Хозари, Печеніги, Торки, Берендії, Половці і Татари. Прецінь є між ними також люди культурні і з вигляду і з форм і з думок та уподобань. Є між ними люди, яким дорога спільна всім нам традиція й історія України. А прецінь хоч та „лекція“ Шаповала про Київ була в „Республиці“ оповіщена друком, в наведенім тут суттевім своїм місци, і хоч тоді в Станиславові було богато Наддніпрянців, то ні тоді, ні потому, ні до сеї пори ніхто з них не уважав вказаним прилюдно осудити се кидання горіючої головні руїни в нутро нашої галицької молоді!*) Якже се пояснити?

4. Зовсім таксамо як нема протесту між наддніпрянськими емігрантами проти того прояву дикунства, що напечатаний сими днями в 114 ч. „Діла“ з 24 травня 1936 на ст. 7. Там красується і пишається лист, що зачинається словами „ми представники трьох нище підписаних емігрантських наддніпрянських орґанізацій“. А в тім листі нема ні підпису тих „представників“ (бо вони труси), ні одного конкретного намеку на калюмнію, клевету, чи взагалі неправду, якоїб я допустився супроти когонебудь з людей уроджених на Великий Україні. Бо правдою є, що відношуся до них добре і помагаю їм все, де тільки можу, навіть скорше ніж Галичанам. А там тільки сипляться загальні хамські закиди Обрів, Хозарів, Печенігів, Берендіїв, Половців, Торків і Татарів. Вони тільки формально засимілювалися до Українців своєю „мівою“, а в дійсности як були дикими ординцями, так остали ними. І тому ніхто з них ніколи не протестував проти такої дефініції дорогого для всеї нації Київа, яку оставив нам на вічну памятку Микита Шаповал. І тому їм навіть через голову не переходить, що коли комусь прилюдно закидається калюмнія, клевета і взагалі неправда, то треба написати: в такім то реченню — калюмнія, в такім то — клевета, в такім то — взагалі неправда і з таких то причин, — а ось докази. І через голову тим Печенігам не переходить, що такі закиди треба підписати, коли їх робиться підписаному чоловікови! А прецінь до одної з тих організацій, котрої представники оповістили се (і написали, що підписуються, а не підписалися!) — належить, коли не помиляюся, такий з вигляду культурний чоловік як пан меценас Корчинський. Кажуть, що був меценасом навіть у Петрограді. І деж його публичний протест проти такого поведення Обрів і Печенігів, що тепер говорять українською мовою? Добре булоб, якби показалося, що він бодай не помагав їм укладати ту „славну“ резолюцію, тільки укладав її нпр. (дійсно для прикладу се кажу) мій довголітний знакомий Андрій Жук, очевидно випивши тоді порядну кватирку „ачіщонной“, — укладав нпр. разом з моїм „приятелем“ Сашею Доценком або іншим Володимиром Вікторовичем, що вже чверть століття „асимілюється“ в Галичині і ні на волос не годен засимілюватися, буквально в нічім! А прецінь між еміґрантками, яких іменем пущено „загально“ таку резолюцію, мусять бути „пані в капелюшках, з культурних домів“. І деж спротив хочби одної з них проти того, що там повписувала якась Половчанка, нпр. „Єлена Прекрасная“. Нема ніякого спротиву і правдоподібно не буде: бо чи був який спротив по славній характеристиці Київа устами Шаповала? Розуміється, хто з Галичан має очи на те, аби бачити, вуха, аби слухати і мозок, аби думати, той мусить витягати консеквенції з такого поведення наших любезних Печенігів знад Дніпра і тих, що по своїй крови, традиції та культурі не повинні мовчки солідаризуватися з Печенігами, бо вони не Печеніги. Та коли мовчки солідаризуються, то тим самим і вони переходять в стан ординців — і як на ординців мусимо на них дивитися та перед ними пильнуватися, бо інакше „смагою з пламенного рога“ рознесуть нам страшну пожежу по культурній країні нашій і морально знищать та здеґенерують молодь нашу. Тут боротьба не може знати ніякого милосердя! Вона мусить бути невмолима. Бо за далеко вже загналися чамбули ординців.

А вже до живого може обурити таке конструовання клевет у „Ділі“, щоб з них виходило, немовби їм тут перешкоджував хтось уряджувати молебні! Зовсім так нарікають, як їх батьки нарікали на Україні за руїни, котру самі поробили, що мовляв „ніде козакам-нетягам стати і коней попасти“. На тій Україні, де тоді було безліч вільних місць і трава була в хлопа висока!

Обри, несіть свої підписи до Кедрина, близького вам по мішанині крови. Нехай напечатає в „Ділі“, щоб Галичани знали, котрі з вас такі побожні душі, що аж вам в Галичині молитися трудно до Бога.

О, якже слушно писав ґеніяльний преподобний Нестор: „Бяху бо Обре тѣломъ велици и умомъ горды...“

Липинський вже кілька літ тому написав отсі слова в справі взаємовідносин між Галичанами і Наддніпрянцями:

Коли-б наша поступова націоналістична демократія, не тільки „почувалась“ і „дуже хотіла“, але ще й трохи при тім думала, то вона-б знала, що найбільшим ворогом її єдиного національного фронту єсть пропаґована нею соборність. І що тільки поставивши на Збручі якийсь непролазний мур, можна обєднувати Галичан зненавистю проти Польщі, а Наддніпрянців зненавистю проти Росії. Соборність для нації, посідаючої два обекти зненависти, можлива тільки тоді, коли її думки звернені внутр себе, на возстановлення своєї старої історичної, традиційної, національної влади. Політичним самодурством було проголошувати соборність власне після знищення „єдиним революційним галицько-наддніпрянським фронтом“ такої єдиної, обєднуючої, традиційної національної влади, якою було Гетьманство.*)

* * *

Збираю по пунктам все, що я хотів сказати в сій праці;

I. Пропагую в сій праці засаду „бути собою“. Засада „бути собою“ обовязує не тільки одиниць, але й увесь нарід. Засада „бути собою“ обовязує також кожду вітку кождого народу зокрема, бо щойно тоді стає повновартний ввесь нарід.

II. „Бути собою“ для нас Галичан як вітки українського народу значить: передовсім зберегти в дійсно своїх родинах фізичний тип свого племени і його духові цінности та свої духові цінности поширити і вкорінити по можности у всім українськім народі.

III. Провидіння Боже дало нам Галичанам чимало духових цінностей і можливість укріпити та розвинути їх в собі.

1. Перша з наших духових цінностей се наша приналежність до вселенської католицької Церкви. Але з тою великою цінністю звязані також великі обовязки щодо нас самих і щодо наших незєдинених братів. У нас в Галичині від 300 літ богато говориться про велику місію нашої української гр.-католицької Церкви на Сході. І слушно говориться про се. Одначе ту місію виконаємо тільки тоді, коли передовсім самі будемо не лише формально або навіть з деякими „застереженнями“ злучені з Римом, але коли будемо дійсно серцем і душею зєдинені з католицькою Церквою, з Апостольською Столицею. А се станеться тоді, коли ми Галичани гр.-католики відгори додолу глибоко зрозуміємо великанське і всеобіймаюче значіння св. Унії та перейметься католицькою ідеольогією бодай у такій мірі, щоб ніяким земським силам (ні зорґанізованим, ні стихійно хаотичним) не було можливе відірвати нас від Петрової скелі. Нажаль, останне масове зіткнення галицького племени з Наддніпрянцями наступило в часі, коли в провідній верстві галицької суспільности панували ліберальні й атеїстичні погляди а культурно-суспільний католицький рух був ще дуже слабкий. Се як також релігійне неосвідомлення простого народа доводило навіть до апостазії поодиноких Галичан. І годі тому дивуватися. Інтеліґенція переважно не мала ніякої віри в Бога й Церкву, а простий народ навіть деякі наші священики поучували, що бути православним, значить — „право славити“ Господа та й тільки. До того причинилася віддавна свідомо й злочинно царським урядом вщіплювана в нас т. зв. „чистка“ обряду, що мала на ціли затерти в очах простого народа зверхні ріжниці між нашою, гр.-католицькою, Церквою і православною. А про внутрішні ріжниці той народ і так нічого не знав, бо хто й коли його учив про те? Так дійшло до дійсного згіршення в низах наших вірних. А все з тої засадничої причини, що Галичани-унияти не розуміли, що також під обрядово-релігійним оглядом треба бути самим собою, а не вбиратися в чуже піря. З хвилею, коли між Галичанами-унiятами вже проявилася свідомість того всего і повстала навіть окрема виразна струя, оживлена справді католицьким боєвим духом, маємо можливість щораз більше скріплятися під оглядом релігійно-церковним, підставовим для всеї нашої справи.

2. Друга духова цінність галицького племени то його стара історична традиція. Серед галицького населення видно ту стару традицію навіть в побуті і в мові, в її стародавних архаїзмах, бо тут населення має очевидну, спадкову, кровну, дідичну тяглість від споконвічних часів аж по сей день. Се й становить головну підставу національної індивідуальности Галичан як вітки українського народу, як правних і безперервних спадкоємців нашої національно-державної традиції. Тому й наша національна ідеольогія могла тут розмірно легко прийматися, як тільки в 1848 р. повіяло свобіднішим духом. Не забуваймо, що вже в 60-тих роках наша галицька інтеліґенція зіткнулася з наддніпрянським козакофільством. Се мало дуже поганий вплив на Галичан: широкі турецькі шаравари уважали Галичани козацькими тому, бо їх форму привезено з козацької України. Ті в дійсності турецькі шаравари разом з китайськими шликами й оселедцями так замакітрили голови галицьких народовців, що серед них майже перервалося плекання, ба навіть пізнавання нашої старої, правдиво-державної, княжої традиції, такої природної й самозрозумілої в Галичині. Дійшло до того, що навіть Драгоманів перестерігав Галичан перед захоплюванням наддніпрянською модою, слушно повчаючи їх, що між Наддніпрянщиною й Надволжанщиною майже нема ріжниці в ріжних народних рухах і т. п. стихійних проявах. Хоч як се дивно виглядає, то правдою є, що в тім часі загальної козацької горячки між галицькими народовцями правдиву традицію Галицької Землі ратували москвофіли як консерватисти. Перегляньте тодішні видання галицьких народовців і галицьких москвофілів — і переконаєтеся, що се правда. Хоч вона може бути тепер для нас галицьких Українців дуже неприємна, та вона дуже поучаюча. А та правда вчить, що батьки й попередники теперішних українських націоналістів в Галичині від найскрайніших аж до ундистів включно занедбували стару правдиву традицію нашу, закриваючи її перед своїм народом глупими і зовсім не козацькими штанами Турків, а за те галицькі консервативні москвофіли, котрим закидалося зраду народньої справи (хоч далеко не всі вони були зрадники й рублехапи) плеканням старої правдивої традиції нашої землі зберігали її перед заливом розгуканого гайдамацтва в найгіршім того слова значінні. Так, то переважно старорускі галицькі консерватисти (неслушно звані „москвофілами“) зібрали, що могли історичних памяток з давних часів сеї землі в двох музеях своїх, Ставропігії і Народного Дому. Так, то переважно їх перам маємо завдячити те, що зібране і списане досі про княжі столиці наші в сім краю, про найкращі церкви наших батьків і т. д. Так, то переважно вони творили підстави дійсного патріотизму людей, що виростають на сій землі, патріотизму, що полягає передовсім на привязанні до землі, її памяток і всеї її минувшини, — а не на „мові“ і на вигукуванні в ній: „пити чи не пити, все умреш“. Бо української мови може знаменито навчитися навіть найлютіший ворог Українців — і пити по українськи також. Але любити традицію й минувшину сеї землі та плекати її старанно не буде лютий ворог, тільки правдивий син сеї землі. Отже не все було справді прихильне сій українській землі, що з великим криком і реклямою вивішувало українські шильди і правдивих синів свого народу прозивало зрадниками та запроданцями. Зовсім подібну „історію“ переживаємо тепер, коли правдивих синів сеї землі й народу за їх католицький світогляд прозивається чорним „інтернаціоналом“, а тих, що з випитими мозками беруть участь у збезчещуванню власної нації і що хвилі перебігають в ріжні противні собі табори, уважається — монопольними представниками українського патріотизму...

3. Трета цінність, яка ще не пропала між Галичанами, се розуміння ріжниці між патріотизмом штучним і правдивим, паперовим і дійсним. Не кажу, що всі Наддніпрянці позбавлені розуміння тої ріжниці. Та воно всетаки найбільше в Галичині. При всіх своїх недостачах, при телячім замакітренню галицьких голов величиною Великої України й широкими

---

*) Розуміється, новою нікчемністю Обрів і Печенігів булоб, якби так вони (чого по них очевидно можна сподіватися) спробували кричати, що я мовляв „всіх Наддніпрянців“ прозиваю Обрами, Печенігами і т. д. Отже підчеркую ще раз, що якби я думав, що так є, то я так написавби, але на щастя так не є: між Наддніпрянцями переважає тип культурний, котрий страшенно натерпівся і ще терпить від ординців, але ординці рухливіші (в значінні товкітні), як нащадки номадів-кочовиків і тою „рухливістю“ беруть верх. Зрештою і між ординцями монгольської крови є люди великих державно-творчих здібностей, оскільки вони не здеґенеровані невідповідною мішаниною крови і — головно — невідповідним життям. А шкідливих ординців пізнати по байдикуванні, по беззмістовній товкітні й по тім, що звичайно на яких пять метрів простору довкруги такого ординця-азіята воздух занечищений ріжними сильними „духами“ (перфумами) — до тої міри, що Европеєць мусить опановувати себе, аби переходячи попри ординця не сплюнути.

*) В. Липинський: Листи до Братів-Хліборобів, ст. 523.

„козацькими" штанами та довгими шликами — розмірно велика частина Галичан всетаки розуміє, що правдивий патріотизм зачинається від любови й пізнання своєї тіснішої батьківщини, а не відразу від соборницького крику, котрий рівно дурний як великий і галасливий. Такий крик про соборність викликує передовсім вражіння в нас самих, що „правдиві Українці" то не ті, що живуть тут в Галичині, але десь на Полтавщині, Херсонщині, на Кубанщині, на Чернигівщині, „коло порогів", коло каменів розбійників, словом — всюди, тільки не тут. Як се ослаблює націю в її боротьбі за існування, се трудно навіть уявити собі якслід. Ослаблює тимбільше, що всюди інде таксамо думають, оскільки в горю та пригнобленню ще взагалі можуть про те думати. І так „получається" своєрідна „прекрасна" картина. Під впливом дурноватого крику про соборність Великої України у всіх околицях її зачинає „кристалізуватися" ось яке поняття: ми мовляв тільки прищіпка до українського народу, властиво нікому до нічого непридатна, а „правдиві Українці" то там далі, де нас нема. Таким чином може з власного дуру повстати загальне переконання, що весь український нарід зложений з таких нікому непридатних прищіпок. А тоді вже сама собою зложиться одиноко льогічна консеквенція: що такий нарід — взагалі непотрібний і навіть неможливий... Отже треба признати, що між Галичанами є розмірно найбільше людей, які відчувають і навіть розуміють всю шкідливість пустого крику про соборність і про те, що ми мовляв тільки незначна прищіпка між Українцями. Наслідком того відчування й розуміння є найбільший нахил до організованости в галицькім племени. А під організованістю розумію не вигукування про свою приналежність до якоїсь організації, але передовсім розуміння її цілі і правильне приношення матеріяльних жертв для своєї організації. І чим більше котрий Галичанин викрикує пусті фрази про соборність, чим довші козацькі вуси запускає, чим взагалі має більший нахил до широких штанів, тим напевно більше вкладок винен в усіх галицьких організаціях, до котрих належить. Се правило — від долу до гори, аж до довголітних ундівських послів включно... З тою безсоромністю не видно ще належної боротьби в Галичині. Ще частенько можна зустріти людей, що дають себе вибирати до головних управ ріжних організацій, але ні органів тих організацій не передплачують, ні вкладок не платять, навіть коли на письмі зобовяжуться до того. Тільки парадують з титулами і ще гніваються, коли їх раз-у-раз не вибирати туди, де їм очевидно не місце. Але загальна увага на такі типи вже звертається. Се передвісник боротьби, яка зніметься проти них. Тоді такі типи назавше щезнуть з нашого публичного життя — і з тим наступить уздоровлення та значне скріплення нашого дійсного патріотизму.

4. Вкінці „бути самим собою" значить також шанувати свої звичаї й обичаї, свої вироблені культурні форми розумного співжиття з людьми. Се дуже важна справа, хоч на перший погляд виглядає на формалістику. Форми життя і співжиття в Галичині вироблені під довгим впливом Заходу, де над ними думали розумні люди. Тому ті форми повинні бути дорогі і не треба їх покидати, хоч би навіть форми життя і співжиття наших наддніпрянських братів і сестер виглядали і в наших очах „більше свобідні". І так: а) передовсім не заїздити до нікого на нічліг там, де є в місті дешеві готелі, бо такими заїздами перевертається цілий порядок дня свому знакомому й унеможливлюється йому працю, нераз дуже пильну, термінову. Колиж той знакомий чоловік з природи делікатний або з вдачі скритий і не скаже того отверто, тільки дусить в собі, то він се ще відхоровує по відїзді такого „приятеля". Старинний звичай ночувати у знакомих був оправданий і добрий там, де не було гостинниць. — б) Складати візити якнайрідше. Звичай відвідування у приватних домах був дуже добрий і милий тоді, коли люди жили розкинені на далеких просторах, коли не було ні почт ні телеграфів, коли вісти до дому приходили тільки через знакомих. А тепер часті візити се анахронізми і страта дорогого часу. Розуміється, з людьми треба бачитися, та на те власне є ріжні організаційні і публичні льокалі, де нікому не перешкоджуємо і не робимо клопоту. — в) Особливим жахом проймає візитант, коли добивається до дверей в пообідну пору: бо тоді люди праці звичайно відпочивають. Коли їм перервати пообідний сон, вони стають нездатні до праці, часом на цілий день, часом і на два дні, залежно від дразливости і вдачі одиниці. Таксамо страшні відвідини нічні або взагалі відвідини довгі, навіть у порі призначеній на відвідини. Візита не повинна тревати довше як 15—20 мінут. Від зберігання таких форм залежить просто і с н у в а н н я товариських форм і співжиття взагалі, залежить сама можливість умової праці. Тому Галичани повинні з особлившою увагою перестерігати тих життєвих форм і не приймати ніяких „свобідніших". Для людської праці і вироблення людського співжиття се справа майже така важна як справа морального поведення з людьми. — г) До дуже важних звичаєвих форм належить також те, щоб не осмішувати себе невідповідним або й дивоглядним одягом. Се питання не тільки краси, естетики, але й чогось глибшого. Разом з приняттям невідповідного одягу наступають також внутрішні, психічні забурення в способі думання менше вироблених одиниць (а такі одиниці все становлять більшість в кождім племени без виїмку). Посвідчить се кождий, хто вміє уважно дивитися на життя. В часі нашої державности можна було зауважити Галичан, що приймали від Наддніпрянців моду вкладати на свої голови найдикші розкуйовджені папахи або шапки зі шликами по самі пяти. Рівночасно з таким перегаманованням (слово се походить від словечка „Гаман") себе брав такий Галичанин порядний баклаг горівки в руки — і пив, хоч не мав до того ні відповідно твердої голови, ні витревалого орґанізму. І жалко і смішно було дивитися на такі скорі дегенеративні прояви. Малодушність і самоосмішування галицьких інтелігентів скоро переноситься і на низші верстви нашого ще здорового народа в Галичині. І так народнім строєм „зачинають уважати" у нас в ріжних околицях давню козацьку ношу, дарма, що вона і ненародна і не наша. Се турецько-татарська ноша ріжних магометанських беїв. Вона була модна і в нас і в Поляків тоді, коли турецький мілітаризм стояв найвище в цілій Европі. Зрештою при браку дешевих текстильних виробів в тих часах не можна й дивуватися, коли наш тодішний козак убивши Турка або Татарина здирав з нього все, що той мав і таки на місци переодягався в його одяг (з виїмком турбана) і причіпав собі його кинджали та криві шаблі. Але наслідувати тепер татарські папахи та черкеські гуні або широкі турецькі штани — і смішно і глупо і дорого і нездорово і свідчить про цілковите замакітрення дурної голови. Татаринови була потрібна навіть в літі шкіряна папаха на голові, бо він переїздив такими пустинями, що в день розпікалися до 40 ст. горячи, а в ночі температура на них спадала нижше нулі. Та парадувати по Львові в татарській папасі нпр. в неділю на кооперативнім святі при 26 до 30 степенів горячі, коли піт спливає по запорошенім в поході обличчі, то чейже і нездорово і некультурно — і до того всего з показуванням національного строю не має нічого спільного. Крім того се досить дороге, особливо для вбогих ремісничих хлопців. А прецінь у Львові є і між ними такі, що з кепсько зрозумілого патріотизму посправляли собі козацькі „строї" за 60 і більше зл. Не доїдають, а купують. Все те прояви нездорові, нерозумні і некультурні. А жерело їх одно: ломання засади бути собою.

Та як же ти можеш думати, що з елементу, який так легко перестає бути собою, можна створити хребетний стовп нації? мігби хтось запитати. Отже власне що можна. Як відомо, зі всіх народів Европи найлекше асимілюються „тверді" Прусаки. А прецінь, що вони створили, всі знаємо. Такий елемент треба тільки відповідно освідомити — і з ним можна доконати всего. Точно таксамо може бути й мусить бути з Галичанами. Лиш галицьке племя може колись довести до того, що зникне український дуалізм. Та сего можна доконати т і л ь к и не розпливаючись в наддніпрянській мішанині, але органічно переймаючи її і кристалізуючи. Ось тут принціп добра в українській справі! Його треба обстояти за всяку ціну.

А принціп зла в українській справі для нашого покоління той сам, що був за батьків і прадідів наших від найдавніших часів нашої історії. То значить: принціп зла коріниться в степах, в механічній мішанині, яка там повстала і дальше безуговку воює з культурним населенням Великої України та й добирається вже й до Галичини. Той принціп зла далеко лекше могли відріжнити наші діди й прадіди ніж можемо ми: бо колись давно Хозарина, Печеніга, Половця, Татарина могли наші люди легко пізнати і по мові і по одязі і навіть нагого. А сегодня як ти його на перший погляд розбереш, чи се культурний Европеєць, син нашого народу, чи дикий Печеніг, хоч сидить як урядник нпр. в Ревізійнім Союзі та й має краватку на шиї, білий ковнірець і навіть не все пяний. Трудно відріжнити. Але можна. Коли він кидає загальними обвинуваченнями в живім слові або в пресі, коли не підписує своїх закидів, коли вертиться по ріжних наших установах і тягне їх до найбільш противних нам річей — то се напевно не Европеєць а Печеніг, Хозарин або инший Чорний Клобук, з яким галицька суспільність мусить воювати. І то мусить воювати основно, бо інакше — сама буде завойована й обернена в ганебне хозарсько-печеніжське стадо і рабство. А тоді нема що й говорити про те, щоб дати хребетний стовп механічній мішанині населення над Дніпром. Тоді ми Україні самі вже помочи не годні. Хіба підемо на службу до чужих так як пр. пішов Серб Текелій до цариці Катерини II. що зробила велику прислугу українському народови, зруйнувавши руїнницьке гніздо розбишацтва на Запоріжжі. Тут наш поет Тарас рішучо помилявся, думаючи, що вона „доконала вдову-сиротину". Царица Катерина помогла свобідно відтхнути вдові-сиротині, кріваво шарпаній механічною мішаниною з Січі, котра потому пропивала все, що нагарбала і з Татар і з нашого народу (зовсім инша вартість була культурного козацтва).

Всі ті питання і справи надзвичайно складні і тому нелегкі. Та їх розвязує один вислав Спасителя: Omne regnum in se ipsum divisum dilabitur (кожна держава розділена в собі розлітається). Та дуалізм не є ще найгірший стан розлітання, бо при дуалізмі є тільки поділ на дві части, з яких одна або друга може взяти перевагу, коли свідомо змагає до тої цілі. Найгірший стан наступає тоді, коли недумаючі голови з обидвох сторін переведуть глупу механічну мішанину, думаючи, що переводять „зединення націй"; тоді орґанізм розбитий на безліч частинок, що виглядають як поломані кости з покрівавленим мясом, помішані з шутром і піском на дорозі. З такого помішання не повстає ніколи ніякий орґанізм.

Та поки на старій культурній Галицькій Землі остане ще в наших руках одно галицьке село, що може дати 500 морально здорових хлопців до війська і поки те село не стратить своєї віри в Бога й Церкву католицьку, та любови до своєї історії, традиції й добрих звичаїв і обичаїв, поти не потребуємо й не сміємо зрікатися обовязків і прав первородства та великої історичної місії Галичан над Дніпром.

* * *

Є тільки два способи зединення елементу галицького з наддніпрянським: механічний і орґанічний. Я тут заявляюся за орґанічним. А в орґанічнім способі можливі два напрями: або галицький елемент перейме своїм духом Наддніпрянщину, або наддніпрянський елемент перейме своїм духом Галичину. Заявляюся за першим напрямком, бо другий уважаю катастрофою не лише для Галичини, але і для Наддніпрянщини, т. зн. для всеї української нації і справи.*)

Перед нацією стоять нераз проблеми зовсім подібно як перед одиницею. І нація має свій початок, свій шлях і свій час та свій конець. Доказує се богато великих націй, що скінчили своє життя. Думки мудрця народу найбільш тривкого з усіх знаних нам народів поставив я на початку сеї праці. Великий досвід криється в тих думках. Він слушно не радить заприязнюватися з теперішністю, бо вона скоро минає. Він слушно найбільше уваги присвячує минувшині, бо вона вже не дасться змінити — і тим вона дуже поучаюча. Вся минувшина галицько-наддніпрянських взаємин доказує, що відси йшла національна поміч для Наддніпрянщини, а не навпаки. Отже нема ніякої підстави припускати, що буде інакше, особливо тепер, по таких національних знищеннях над Дніпром. Будучність беру під увагу як область великої місії нашого племени, а не як її знаряддя, бо знаряддя є зовсім іншого рода.

Хто має інакші погляди в усіх порушених тут справах, нехай прилюдно вискаже їх і старається конкретно узасаднити так, як старався узасаднити я — очевидно не для власної сатисфакції (бо з того можу мати лише неприємности), а для загального добра, як я його розумію.

*) Приклад катастрофального, бо неорганічного зединення мали ми недавно в невдатних змаганнях УНДА до зединення Волині з Галичиною в такий спосіб, щоб тут у Львові були централі всякого публичного життя і для Галичини і для Волині. „Нова Зоря" весь час поборювала той механічний і тому шкідливий спосіб зединювання, а висувала проти нього орґанічний. То значить такий, щоб Галичина мала свої центральні орґанізації, Волинь свої, але щоб вони були в постійнім звязку між собою. І щоб таксамо було в політичній репрезентації, причім не ходить про осіб, а про переведення засади орґанічного зединення. Про се напишу в окремій статті.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА І С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.
поручає власні вироби найкращої якости:
Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри
Синку до білля
помадкову і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську
Трутку на мухи

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Пантелеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, четвер, 11 червня 1936. Ч. 43 (942)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2.I. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с.

Конто П.Ш. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Звіринна, вовча книжка.

В Москві модна тепер переложена з української мови книжка Юрія Яновського п. з. „Всадники" (Іздці). В ній описана з захопленням горожанська війна на Україні в 1919 р. В першім оповіданні представлена історія чотирох братів Українців з родини Половців. Петлюрівець Оверко Половець взяв в полон денікінця Андрія Половця й убив його. Махнівець Панас Половець зробив таксамо з Оверком. Комуніст Іван Половець зробив те саме з братом Панасом. Кождий з братів з глумом згадував перед убийством поговірку батька: „Тому роду не будет переводу, в котром братя люблять согласіе й згоду." Подібні й инші оповідання в тій жахливій книзі Яновського. А прецінь він називає той рік різні „милим, екстатичним роком"! Рецензент тої книжки в „Посл. Ведомостях" Г. Адамович пише: „Якаж се звіринна, вовча книжка! Куди йде людина, коли ті поетично-талановиті, навіть вдохновенні картини взаїмної різні і тровлі викликають в ній лише поетичні емоції... Чи і в Росії (на вид тої книжки) нікого не проймає жах, недоуміння, розпука?..." Та питає родовитий Москаль. А щож ми на те?

Протижидівські заворушення в Сколім.

По кривавих подіях на академії в честь І. Франка в Нагуевичах комуністи вибили шиби в українській захоронці в Сколім. Се викликало чинний спротив Українців. Групи української націоналістичної молоді вирушили на місто й почали бити шиби в жидівських домах. Потурбовано кількох Жидів. Поліція припинила заворушення. Одначе на другий день заворушення повторилися знов. На Сколе рушили селяни з сусідних сіл. Заворушення обняли більшу частину міста. Поліція, зміцнена силами з інших місцевостей, припинила заворушення й арештувала 14 осіб. Стрийський староста припинив діяльність Союзу робітників деревного промислу і ТУР-а тому що їх члени брали участь в ексцесах.

Що загрожує книгарням?

Дня 8. V. появився розпорядок Ради Міністрів, котрим заборонено привозити товари з заграниці без спеціяльного дозволу. Дня 13. V. мін-во торговлі звільнило від виєднування дозволу на привоження газет, але не книжок, нот, мап, образів, ілюстрацій. Дня 3. VI. мін-во скарбу зробило виймок у справі дозволів але тільки для висших наукових заведень і для науково-дослідних установ. Супроти того книгарні позбавлено в сих тяжких часах рабату, який вони одержували за спроваджування заграничних видань, а той рабат виносив 25 до 30 проц. вартости. Стемплеві оплати до подань у справі дозволу на спровадження книжок і т. п. виносять часом більше ніж ціла вартість посилки. Таким чином, коли доля книгарів не буде влекшена, богато їх скінчить очевидно банкроцтвом.

Комуністи хочуть спалити Рим.

О. Гаммер, помічник пароха катедри св. Патрика в Ню Йорку, виголосив проповідь про большевизм. Комунізм, говорив о. Гаммер, стає світовою загрозою. Він тепер робить підлазку й до католицизму. Небезпеки не вільно легковажити, бо комуністи „вже приготовляють смолоскипи для спалення Риму." Католики мусять отрястися з байдужности. Тепер треба активних католиків, які вмілиб постояти за свої переконання і булиб готові на всякі жертви.

Великий процес 119 Німців у Катовицях.

В Катовицях відбувається великий політичний процес проти 119 Німців. Їм закидають приналежність до тайної німецької націонал-соціялістичної організації. Вона називається „Націонал-Соціялістіше Арбайтербевегунг" і працює на терені західних окраїн Польщі. Організація має ціль: викликати повстання на Горішнім Шлезьку, відірвати ту землю від Польщі і прилучити до Німеччини. Організація має боєвий і терористичний характер. Новоприєднані члени присягали на вірність Гітлерови. Організація мала 15.000 членів. Повстання мало вибухнути в 1937 р. Німецька армія мала достарчити зброї. Головний обжалований Зайонц. Членів до організації приєднував якийсь Манюра, котрий повісився у вязниці підчас слідства. Процес потривае довший час. Цікаве в нім те, що головні провідники його мають чисто польські назвища і вміють говорити по польськи. З того видно, як далеко поступила там асиміляція Поляків.

Заява премієра Франції Блюма.

Новоіменований премієр Франції Блюм виголосив промову, в котрій сказав м. ін.: Програма правительства се програма народного фронту. Правительство внесе до палат проекти законів про 40-годинний тиждень праці, про збірні умови, про відпустки працівників, отже проекти основних реформ, яких домагається світ праці. Правительство не усуне ться від своїх зобовязань, та щоб його акція була успішна, вона мусить відбуватися в умовинах прилюдної безпеки. Свою промову закінчив премієр словами: Велика будучність чекає французьку демократію. Взиваю її як шеф правительства, щоб до тої будуччини йшла зі спокійною силою, що є запорукою нової побіди.

Гумор в конституції СССР.

На повнім засіданні комісії совітської контролі при СНК (Совіті Народних Комісарів) сестра Леніна М. І. Ульянова вреферувала справу нової „конституції" СССР. Гарний був реферат, гарні й ухвали, бо ухвалили: заборонити звільняти зі служби тих, що мали батьків буржуїв, що колись засуджено їх або їх свояків і т. д. Ті ухвали можна булоб назвати на-

Крадуть машини до писання! Тому всі українські бюра, товариства, Кооперативні Союзи, торговельні і промислові підприємства, канцелярії адвокатів і т. д. обезпечують від крадежі з вломом машини до писання і рахування під найкорисніщими умовинами в одинокому того роду українському

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

Душі на ферії

Про найпотрібніщу справу під сю пору.

Відомий пропагатор безвірницької „моралі без Бога", французький масон Пейо в своїм творі „Виховання волі" радить людям більше — застановлятися над собою. Пише Пейо, що така вастанова конечна для витворення консеквентної волі, для виховання людини рішучої, людини діла. Для осягнення тої цілі Пейо пропонує примінити т. зв. „образову надуму", тобто рід реколекцій, розважування в самоті над життям людини, його раціями та врешті розважування—по можности конкретними образами — над власним життям.

Як бачимо, то безвірник Пейо в XX столітю щойно на основі науки сучасної психольогії дійшов до того, чого Пейотів земляк св. Франц Салезій вчив у своїй „Фільотеї" вже в XVI столітю. Ну, поступ...

Та попри іронію над тим спізненим „малпуванням Господа Бога", годі не признати рації тій сучасній психольогії, що наказує час до часу посилати душу на... ферії. Адже ми посилаємо щорічно на ферії своє тіло, даємо йому бодай два тижні відпочинку й розваги. А душа еж провідник тіла й мірило вартости всеї людини. Невже їй не суджено ніколи зазнати відпочинку? Чи не мав рації св. Петро Хризольог, коли писав: „Присвятили ми цілі роки тілу, присвятім душі дні... Нехай в ухах наших бренить голос Бога; гамір буднів нехай не приглушує нашого слуху... Так узброєні, брати, так виховані, виповіджмо війну гріхам... певні перемоги."[1])

Чи потрібні такі ферії нашій душі? А може: чи не потрібні, чи не конечні? Коли станемо заблизько з фотоапаратом до зниманої людини, то на знимці ноги будуть тричі більші від голови портретованого. Очевидно вийде жахлива карикатура. Та чи не виходять нераз карикатурно в нашому житті всякі діла, які ми моглиб виконати досконало, якби були приглянулися розважно їм з дальшої „перспективи"? Чи не бачимо в життю навіть високопоставлених і моральних осіб ріжних „людських" огріхів, які осмішують всю добру діяльність тих людей та кажуть нам нераз сумніватися в їх серіозність? Все те наслідки перерисованої перспективи зблизька, перспективи карикатурної, що повстає від глядання на суть річи під кутом нинішного, близького.

[1]) Св. Петро Хризольог, Serm. 12 (Migne, P. L. m. 54, col. 186).

Або: чи огорнемо велич і красу гір, ставши під стрімким верхом? Правда, мусимо відійти дальше, щоб здалека, сказати „під знаком вічности й далини", замітити щойно те, що справді величне й гідне оглядання.

Відомий англійський письменник Монс. Р. Г. Бентзен у своїй повісти про кінець землі п.з. „Володар світа" показує цікавий тип невіруючої людини. Такий чоловік, хоч переконаний у правді християнства, не вірить у неї, бо силу волі, потрібну для такої віри, розбиває йому світ, крайно осліплюючий своєю блискучою цивілізацією, зверненою майже в 100 відсотках на зовнішнє, тілесне. Сучасний Св. Отець, Пій XI, у своїй енцикліці про значіння замкнених реколекцій, пише:

„Найтяжча недуга, що зїдає теперішні часи й рівночасно становить богате джерело всякого зла, на яке справедливо жалується кождий розумний — се легкодушність і бездумність, що жене людей на сліпо в бездоріжжя. Звідси той постійний і тяглий гін до розлінування себе на зовнішні річи, звідси ненаситна жадоба богатств і роскошів, що осаблює й нищить крок за кроком в людських душах жажду вищих дібр. Ся недуга вамотує людей у дочасні та проминаючі справи до тої міри, що не дає їм думати про вічні справи, про Божий закон і самого Бога, одинокий початок і ціль єдину всяких сотворінь."

Вкінці потрібні такі ферії душі для ще одної річи: для відірвання себе від „спільної душі" людей гріха. Ми живемо в таких часах, що дуже тяжко нам відірватися від різних єресей і гріхів щоденного життя, які разом творять атмосферу „людей гріха". Така наче „спільна душа гріха" тяжить немилосердно над сучасним світом і просто нераз спонукує добрих людей до малих грішків, які зібрані разом нераз суспільно рівні висліадм великих гріхів. Відірватися від тої „гріховної душі світа" можна єдино так, що відірвемося від неї на самоті та розглянемо своє життя з перспективи не близини, а вічности.

Потрібно тепер скрізь лицарів Христового духа, апостолів, потрібно еліти до розвинення Католицької Акції. Хто тільки мав діло з християнськими організаціями, той знає добре, яка то в них на жаль „еліта"! Тай як ще до того мало і такої „еліти"... І відки набрати її? Очевидно лише з переродження тих „їдунів хліба" в синів Божих. В Апостольських Діяннях називається вірних християн святими. І справедливо, бо святість се ціль кождого християнина. А святим може стати і найгірший злочинець, коли тільки має до того добру волю й Божу ласку. Сеї останньої Бог нікому не відмовляє, вимагає лише простягненої руки чоловіка. Рішучої руки. Такою „рукою" людської душі є її **воля, рішена сильно в однім добрім напрямі.** Та на волю, щоб вона постійно в однім напрямі йшла, треба дїлати переконаннями, тобто розумовими осудами скріпленими прихильним їм почуванням. Деж їх набути, як не в самоті, не в уєдиненні? Знав про се старозавітній пророк, коли писав: „Разореніем разоренна єсть вся земля, яко ніже єдинаго **помишляющаго** на ней!" Бракує світові „помишлення", розваги над собою й вічністю, бракує **ферій душі.** І направду, коли уважніше приглянемося злу сучасного світа, то побачимо, що воно походить головно з браку застанови. Чейже ніхто розумний не лізби в біду, якби застановився, що саме в біду лізе. А світ таке робить.

Отже: для двигнення людей з фальшивої перспективи зблизька, для вирвання їх з проклятої „гріховної спільноти", для витворення апостольської еліти — треба нам застанови над собою, застанови в уєдиненню, здалека від світа. Щоб не жалували колись так, як жалуємо тепер прим. над прогаяними можливостями нашої державности: Ах, коби я був знав...

Треба ферій душі!

Ось саме пропонує нам Католицька Акція такі ферії. З початком липня Ген. Інст. Катол. Акції підготовляє замкнені реколекції для мужчин з інтеліґенції. Наперед вибрали такий реченець, бо се час відпусток і ферій, отже в „феріях душі" зможуть взяти участь також ті, що в іншу пору не могли б звільнитися від своїх обовязків. Точніші дані про ті реколекції в летючках і можна дістати їх в Ген. Інст. Катол. Акції, Львів, Зіморовича ч. 3.

Се перші **замкнені** реколекції для інтеліґентних мужчин, тому потреба тут більшого зацікавлення тою справою та більшої пропаганди. Отже тут перше діло нашого світського апостольства: пропагувати ту справу між знакомими. ГІКА (Ген. Інст. Кат. Акції) рішив ті реколекції перевести з якимнебудь числом учасників, щоб проломити леди; отже не слід сумніватися в їх переведення. Переведеться ті замкнені реколекції для інтеліґентних мужчин також і длятого, щоб можна було сказати, що установа замкнених реколекцій переведена в нас уже **для всіх станів.** Бо пр. в Точмачі підчас ферій відправляють такі реколекції для ріжних станів зпоза сфер т. зв. інтеліґенції: отже для дяків, господарів, ґаздинь і т. п. Такі замкнені реколекції відбувають у нас також від 1932 р. студентки вищих шкіл, а від сього року й студенти. Між нашою середньошкільною молоддю відправлено досі вже понад 50 таких замкнених реколекцій. Отже для повноти бракувало ще лише реколекцій для мужчин з інтеліґенції — й такі саме реколекції відбудуться сього року з початком липня.

Про вартість таких реколекцій видав Папа Пій XI окрему енцикліку дня 20 грудня 1929, що зачинається словами „Mens nostra" (Наша думка). Св. Отець пише в тій енцикліці, що замкнені реколекції се найуспішніші практики до повної обнови життя, до вироблення світських апостолів для Католицької Акції, щоб настав „Христовий мир у Христовому царстві".

У всіх високо-культурних народів для всіх їх верств і станів загально принята практика стислих реколекцій. І так у Німеччині для їх відбуття призначено около 70 реколекційних домів, де вже сотки тисяч свідомих християн відбули духовні вправи. Прим. в одному тільки домі св. Михайла в Штайлі відбуло досі такі реколекції 44.000 мужчин і 50.000 женщин. Те саме є в Австрії, Чехословеччині, Угорщині, Італії. Голяндія, „цвитучий парк" католицизму, що числить лиш около три міліони католиків, має аж 12 реколекційних домів, у яких вже пів міліона душ найшло цілючу воду. В Ню-Йорку є спеціяльні реколекційні доми навіть для театральних і кіноматографічних артистів. На Угорщині в реколекціях беруть участь і політики. Ось недавно в новім реколекційнім домі в Аувінкелі коло Будапешту 58 послів і 20 сенаторів відбуло замкнені духовні вправи. Між іншими взяли участь у реколекціях міністр справедливости Шітвай, б. президент міністрів Карло Гусар, посадник Будапешту Ріпка й б. ін.

Розваживши те все, пригадаймо собі ще дві події:

Св. Евангеліє по Маркові (6,30) оповідає, що „Апостоли, зійшовшися до Ісуса, сповістили Його про все, що діяли і що навчали. І сказав їм: Підіть самі окремо в пусте місце і відпочиньте трохи." Зновже Апостольські Діяння (1,14 і 2,1—5) згадують, що перед приняттям св. Духа Апостоли перебували разом „одноду шно на молитві". Такого спочинку, „ферій для душі", домагається від нас сучасна хвиля. Без них душа наша карлуватіє й обезкровиться, так як тіло карлуватіє й нездужає від недостачі відпочинку. Колиж наша суспільність зрозуміє вагу „ферій душі", тоді (як пише Св. Отець Пій XI у згадуваній енцикліці): „Прийде духовне відродження: оживиться побожність, скріпляться релігійні сили, розвинеться успішна апостольська праця й запанує вкінці мир одиниць і суспільности." о м м

(В сім числі містимо відозву в справі участи в замкнених реколекціях).

Відозва

До П. Т. Мужчин - Інтеліґентів.

Ваша Достойносте! З початком липня ц. р. устроюємо перші на нашій землі дні **духової обнови** для Мужчин-Інтеліґентів, цебто так зв. „замкнені реколекції". „Замкненими" називаються ті реколекції тому, що учасники полишають свої доми, щоденні заняття, товариство людей і позістають кілька днів у самоті й тиші „реколекційного дому", віддаючися справам духа.

Функціями серед реколекційної тиші є слухання пригожого викладу провідника-священика 3—4 рази в день, систематична роздума над викладаним матеріялом, відповідна спільна й приватна лектура, стріча душі зі Всевишнім у приватній молитві й участь ранком у Безкровній Жертві. На кождих реколекціях є також нагода приступити до Тайни Покаяння перед досвідними сповідниками з монашого та світського клиру.

Темами викладів, роздум і лектури є високі правди розуму та християнства, що творять величаву льогічну та психольогічну систему. А вислідом такої свобідної, добровільної, зрілої та серіозної застанови над невмируючими правдами християнства у відношенні до вселюдських, національних і особистих станових завдань є: ясність і певність орієнтації та світогляду, є могутні мотиви до праць і трудів у службі важким зобовязанням, що їх має передовсім інтеліґентний мужчина, є поглиблення характеру, є врешті радість, мир і погода в душі по словам Христа: „Мир Мій даю вам; не так, як світ вам його дає, Я даю вам." При добрій волі, з якою приходять у реколекційну самоту учасники — зникають мряки сумнівів, уступають побоювання та нерішучість і з ясним поглядом та обновленим лицареським духом повертають реколектанти в життеву борню. „Релігійність се найкращий чинник сили у світі", висказується слушно один із некатолицьких фільософів.

Це декотрі, легко натякнені, цінности реколекційної тиші. А й загалом відомо, що самота се „Родителька високих думок" і рішень. І ті цінности то мотиви, промовляючі за участю в тихих днях духової обнови. Міжтим однак промовляють за такими реколекціями ще й інші рації.

1) Приклад інтеліґенції найкультурніших суспільностей світу: Англії, Бельгії, Голяндії, Німеччини, Франції, Америки та інших. Всі ті народи мають сотні реколекційних домів (в Німеччині поверх 70), а число реколектантів з усяких звань, особливож інтеліґентських — за останнє лише 10-ліття доходить до соток тисяч. Реколекційна самота се модерна установа в найкращому значінні.

2) То заклик Керманича Церкви Пія XI., що в грудні 1929 року видав окрему величну Енцикліку про замкнені реколекції, запрошуючи поособно всі стани на курси духового відродження. Між інш. такі зам тні Його слова: „Як із Вечерника вийшли перші апостоли світу, так з замкнених реколекцій вийдуть сучасні апостоли; як з гори Сінай ісходив Мойсей з ясніючим обличчам, так з реколекційного дому вийдуть люди з обличчам Божих синів (та доньок)". Річ відома, що Енцикліки, особливож новітні се в кождому майже слові скарбниці правди та мудрости.

3) То великі духові потреби теперішніх хаотичних часів — і в цілому світі й у нас. Для всякого інтеліґента річ очевидна, що найглибшою причиною сучасної катастрофальної крізи та недолі є **криза людського духа.** І лиш одиниці з глибиною душі, з ясними засадами та невстрашимими характерами є в спромозі відіграти творчу ролю в своїй нації та звернути історію на нові шляхи. І так одиниці — річ стверджена історичним досвідом — стають своєю силою та вартістю навіть за міліони. І таких одиниць потребує українська На-

ція не лише для себе, але також до сповнення свойого високого післанництва для світа.

А се післанництво стає тим вищим і ціннішим від тої пори, коли Христовий Намісник покликав мірян у ряди апостолів правди, справедливости та любови. На таких апостолів, носіїв світла й сили покликані в першій мірі інтеліґентні мужчини. Річ ясна, що лише той може нести світло та силу, що їх сам подостатком посідає. А якраз найуспішніше черпається ту животворну силу та світло у стіп Христа, в днях реколекційної самоти.

Не можемо вкінці поминути слів Божественного Вчителя людства, Христа, що сюди належать: „Я світло, дорога й життя... Хто йде за Мною, не ходить у темряві... Хто жажде, нехай прийде до мене й пе... Мир даю вам. Мій мир даю вам. Моя радість у вас буде". (ев. Йо.) Це не людські, необдумані, — а божеські слова — і також тисячкратно стверджені досвідом віків. Світло, життєздатність, мир, радість і силу черпаємо в реколекційній тиші з чистих джерел Спасителя — і Його та Його божеські добра маємо нести всім, а передовсім „меншим братам".

Досить рацій за зорґанізуванням та участю в реколекціях. І до сеї участи запрошуємо П. Т. Мужчин-Інтеліґентів, остаючи з належною пошаною й християнським привітом.

Львів, дня 1 червня 1936 року.

Від Ґенерального Інституту Католицької Акції

Іван Бучко, Еп.-п Пом. Львівський
Ґенер. Церк. Асистент

Др М. Дзерович, в. р. президент — *Р. Гайдук в. р.* директор

Завваґа. Реколекції тривають 3 дні. Початок 3 липня, о год. 19 вечером. Закінчення 7 липня рано год. 8. Кошти прохарчування й обслуги за весь час 10—12 золотих, залежно від приміщення в двох чи одинцем. Свої бажання в цій справі проситься подати при письменнім зголошенні. Таксу складається в реколекційному домі Коперника 36 особисто згори. Зголошення приймає й уділяє інформацій до 20.6: Ґенеральний Інститут Кат. Акції, Львів, ул. Зіморовича ч. 3. І. пов. тел. 257-87.

Ґріш як такий, то значить у своїй властивости як ґріш, ніколи й ніде не є товаром. Товар все купується задля нього самого. І хоч перший купець не хоче сам його вживати, то прецінь він купує товар для того, котрий з його руки перейме товар для власного ужитку. (Вайс, Апольоґія, IV, 767).

Лікарський фейлетоник.

Воздушні і соняшні купелі

Воздушні купелі дуже добре впливають на здоровий орґанізм. Вони потрібні подібно як купелі в воді. Тіло на вільнім воздусі передовсім гартується. Фізіольоґічний вплив воздушних купелів зміняється після температури. Купіль на холоднім воздусі до 20 степенів Цельзія обнижує температуру й пульс, підвисшує віддих і тиснення крови. Субєктивне почування приємне. Купіль на теплім воздусі до 30 степенів Цельзія підносить температуру й пульс, обнижує віддих і тиснення крови. Субєктивне почування дуже приємне. Соняшну купіль приписують лікарі як лік. Воздушну купіль можна порівнати до купелі в воді, соняшну купіль до купелі в парі. На сонці тіло пріє. При соняшних купелях треба бути уважним. Задовге перебування на сонці може сильно зашкодити. Можна дістати біль голови, биття серця, безсонність і т. зв. соняшний удар. Тому соняшні купелі треба зачинати від кількох мінут, потім можна помалу продовжувати час перебування на сонці. Та не кождий може брати соняшні купелі. Тому найліпше порадитися лікаря. Головно всякі вакаційні кольонії для молоді повинні мати до розпорядимости окремого лікаря. Треба також памятати, що сонце в горах ділає сильніше ніж на долах, отже там соняшні купелі повинні бути ще коротші.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Рік „нової ери"

„Український Бескид" в ч. 21 приніс п. з. Рік „нової ери" отсю цікаву статтю:

В квітні цего року минув рік, як українська політика започаткувала „нову еру" у польсько-українських взаєминах в Сх. Галичині. Перший крок в тім напрямі зробила парляментарна репрезентація попереднього сойму, абсентуючись на засіданню сойму, на якім ухвалювано нову польську конституцію. Цим кроком проголошено нейтралітет супроти нової конституції, себто мочки апробовано її за сподівану ціну — „нормалізацію" польсько-українських взаємин. Отже як першу жертву принесено майбутній „нормалізації" засадниче становище до нової конституції, яка не поліпшувала, але погіршувала політичну ситуацію нашого народу, бож стара конституція своїми постановами була для нас корисніша, ніж нова.

По цім факті події наступали зі скорістю фільму, та ініціятори нової політики з української сторони не мали часу на рефлєксії і ділали емоціонально. Захоплені вимріяною спільною „радісною творчістю", яку вже бачили в своїй уяві, викинули всі свої політичні адути, доки — говорячи їх словами — не поставили кропки над „і". Навіть не лишили в спокою міжнародної трибуни, але чимскорше підсадили на неї маленького політика, щоб проголосив нові політичні тези та сконстатував існування того, що було оманою а не дійсністю. А зручна пропаґанда другої сторони підхоплювала це і розносила по цілому світі.

Українське громадянство у своїй подавляючій більшости апробувало нову лінію політики участю в виборах, бо досвід вчив старої істини, що пасивність в політиці виходить тільки на користь противникові. Розумування пересічного нашого громадянина було таке: Чейже наступить нормалізація в справах найбільш актуальних. Вона, що правда, не усуне всіх антаґонізмів, але бодай зменшить їх на довший час. В найгіршім разі наступить „передишка", як говорили наші політики. Але цеї найгіршої евентуальности вони не допускали, а зате у своїм політичнім романтизмі посувались аж до „Піємонту". Адже нормалізація — заключали вони — мусить бути вислідом виразної політичної концепції в польській внутрішній та закордонній політиці і спиратись на ґрунті, зачеркненім цею концепцією. Не є це припадок — говорив один з лідерів „нової ери" — що підчас коли польський міністр внутрішних справ подорожує по Сх. Галичині, тоді саме польський міністр закордонних справ їде в Берлін... Нормалізація в тій перспективі не може обмежитись двома-трьома чи кількома концесіями, але мусить бути виразом загального пляну в польсько-українських взаєминах, диктованого закордонною політикою і тому цей плян мусить бути переведений консеквентно. І уявлялось цему політикові, що польсько-українські мечі от-от будуть щербитись о золоті ворота київські...

Рік „нової ери" навчив, що в нашій політиці і далі переплутувалось бажання з дійсністю, та що найбільшим блудом в політиці є витягання фальшивих висновків. Тай ще одного навчив останній рік: Латинська пословиця „спішися поволи" передовсім має застосування в політиці. Польська сторона цего придержувалась — натомість українська нервово спішилась.

Результат „нової ери" за останній рік перейшов найбільш песимістичні заключення. Навіть найгірша евентуальність — „передишка" проявлялась хіба в нашій бездільности. А концесії? Гірко про це писати. Земельний Банк Ґіпотечний дістав дозвіл скуповувати девізи, „Дністер" за ліквідацію обезпеченевого відділу одержав реасекурацію, а останніми часами заповідають паралельки з українською мовою навчання при польській ґімназії в Тернополі замісць зліквідованої в 1930 р. самостійної ґімназії, що існувала понад 30 літ, мала свій учительський збір, будинок, інвентар і т. д. На тім і вичерпується листа концесій.

Нині, по році „нової ери", стоїмо на тім самім місці, що стояли перед роком. А дехто навіть каже, що ми за цей час ослабли в своїй відпорности. Мінорним тоном промовляють і керманичі нової політики. Вони вправді недавно подали навіть високий відсоток своїх прихильників, але мабуть з них говорить теж бажання а не дійсність. Бо громадянство має тільки одну міру для оцінки політики — її успіх. Політика без успіху не може мати популярности, а байдужність громадянства не можна назвати популярністю.

Новий декрет в СССР про уродини

Совітські власти оповістили проект декрету, що забороняє робітницям зіґвання плоду та утруднює розводи. З того приводу „Нью Йорк Геральд" пише: Московська влада, може здаватися, нагло виказала, що та соціяльна дисципліна, котру звичайно звязується з християнською родиною, представляє етичну цінність. В дійсности, край, де щороку родиться сім міліонів дітей, не потребує більшого приросту уродин. Одначе ні в офіціяльнім тексті декрету, ні в поясненнях совітської преси, нема ні слова про етичну сторону проблеми. Комунізм розглядає всі річи з матеріяльної сторони й не признає духових вартостей. Спочатку совіти неначе заохочували до зменшення уродин, мабуть тому, що боялися, що не зможуть наповнити всі роти. Тепер, коли економічне положення поліпшується, совітська влада не бачить дальше причини, чому не заохочуватиб до піднесення числа народин. Та пощо державі взагалі мішатися в ту справу? Зміни в правильності числа народин залежать від природніх законів, на які держава не може впливати. Дослід показав, що норма числа народин зміняється залежно від покажчика добробуту. Коли держава нищить право власности, число народин паде; колиж вона творить право власности, число народин підноситься. Тому не мають сенсу штучні способи на піднесення числа народин. Правительства повинніб журитися про піднесення рівня життя. Коли се їм вдасться, число народин піднесеться само собою.

Примітка Ред. „Н. Зорі": Добробут не є ніяким покажчиком числа народин, бо досвід показує, що чим бідніше населення, тим більше плодиться і навпаки. З кінцевими виводами статті очевидно не можна згодитися.

Що діється у Франції

„Дзенник Польскі" ч. 156 приніс під заголовком „Правительство Блюма" статтю, в котрій читаємо м. ін.:

„Події у Франції розвиваються надзвичайно скоро. Комуністи відмовилися від участи у правительстві Блюма і не ввійшли до його кабінету, та натомість взялися енерґійно до „співпраці" поза кабінетом. Франція — так як справа стоїть тепер — знайшлася в брудних вирах величезного страйку й хаосу, що з години на годину прибирає чимраз більші розміри, гамуючи помалу ціле господарське життя держави... Страйкуючі висунули фантастичні домагання ідвишки платень на 50 проц. Роблять се в той час, коли на европейських біржах почався нагальний крах фр. франка... Рівночасно в осередках страйку появляються раз-у-раз червоні прапори з серпом і молотом по середині. Соціялістична партія тратить панування над масами, бо коли його малаб, не задавалаб прецінь такого болючого удару правительству власного провідника, що ледви сів на фотелі прем'єра. Комуністи дають практичне узасаднення своєї відмови участи в правительстві і грізно витають новий кабінет. Будуть, як показується, не тільки „контролювати" правительство Блюма, але допінґувати його з улиці щораз більше нагально до безнастанних і радикальних експериментів, що витворять вкінці властивий, на їх думку, момент кипіння вже прямо революційного. Бо навіть Блюм-премієр не зможе заспокоїти домагань улиці, провадженої агентами Комінтерну. Невідомо зрештою, чи той французький Жид схоче взагалі нарушувати своє добре імя соціяліста і вдаватися в боротьбу з комунізмом, коли історична роля соціялізму під теперішню хвилю се промощування шляху до большевицької революції.

Зрештою треба сподіватися, що таємні льожі масонерії, котрим підлягає правительство Блюма, не дозволять своїому представникови, що керує долею Франції, зробити щось таке, що моглоб мати передсмак фашистівської реакції. Коли вже буде цілком зле, Блюм радше зложить зброю і допустить комуністів, ніж мавби зрадити прапори „демократії" й віддати голос антикомуністичним елементам...

Короткий погляд на положення у Франції просто — жахливий. Зачався експеримент, що його Европа мусить обсерваувати з якнайбільшою увагою. Бо йде про долю не тільки Франції, але й самої Европи. Комінтерн зачав фронтову атаку на Европу. Відтинки тої атаки перебігають тепер Еспанією, Францією і Бельґією, де саме по виборах комунізм виступив в аґресивній формі. На щастя Европа небезборонна в сім рішаючім моменті. Йде тільки про те, щоб відрух проти плянової акції Комінтерну прийшов у властивій порі. Тоді плян комунізму скінчиться надовго погромом.

Коли се не станеться, Европа буде взята з двох сторін у кліщі комуністичної революції."

„Пті Блє": Большевицька отруя зі страшною силою ділає в паризькій окрузі. Не треба робити собі ілюзій. По виборчій виграній Москва робить перший досвід в справі сили спротиву французького режиму. Коли режім виказе слабість, то він скінчений.

„Фіґаро": Загальна думка така, що розбурхання мас, коли не прийметься відповідних заряджень, вийде поза рямки, передбачені провідниками.

В обличчі комуністичної небезпеки

4. Київські подібности.

Ми сказали в 38 ч. „Нової Зорі", що становище львівських Поляків супроти комуністичної небезпеки, котра поважно загрожуе Львовови і взагалі Польщі, дуже нагадуе становище київських Росіян супроти такої самої комуністичної небезпеки, що в 1917 — 18 рр. подібно загрожувала Киеву і взагалі Вел. Україні.

Якеж було становище київських Росіян супроти комуністичної небезпеки в 1917—18 рр.?

Як відомо, дня 16 III 1917 р. вибухла в Росії революція, яка повалила царат. У висліді тої революції кілька місяців пізніше, 7 XI 1917 р., державну владу в Московщині захопили комуністи, відомі під назвою большевиків.

А що діялося в тім часі на Україні і зокрема у Киеві?

Україна проголосила найперш власну автономію і федерацію з Росією. Вона покликала до життя в Киеві власний краевий український Сойм під назвою Українська Центральна Рада і власне краеве українське правительство п. н. Генеральний Секретаріят. Та не зважаючи на проголошення Україною федерації з Росією, Росія відразу поставилася до автономії України негативно. Вона намагалася обмежити ту автономію як найбільше і в ріжних напрямах, вилучаючи зпід влади краевого українського правительства цілий ряд найважніших ділянок державного життя та звужуючи територію підчинену тій владі до меншої половини України (до 5 губерній). А коли в Росії владу захопили комуністи-большевики, то вони забажали привернути на Україні вповні панування Москви. В тій цілі московські комуністи-большевики й почали з Україною в і й н у. Тоді Україна проголосила дня 22 I 1918 р. свою повну державну незалежність від Росії, заключила з центральними державами дня 9 II 1918 р. мир в Берестю та покликала на поміч Німців. Німці дуже скоро очистили Україну від московських комуністичних банд, які вже нахлинули були на Україну, і примусили московських комуністів-большевиків визнати державну незалежність України. Та коли українські соціялістичні партії в листопаді 1918 р. підняли повстання проти Української Держави Гетьмана Павла і коли Німці стали відходити з України, тоді московські комуністи-большевики знов заатакували Україну. Заатакували рівночасно на двох фронтах: зовнішнім і внутрішнім. На зовнішнім — московськими комуністично-большевицькими військами, котрі рушили на Україну з півночи і зі сходу. На внутрішнім — збройними виступами збольшевичених мас головно по більших містах України, передовсім у столиці, в Киеві.

Не будемо тут описувати боїв українських військ з московськими комуністами-большевиками на зовнішнім фронті, бо не се тема нашої статті. В отсій статті хочемо тільки представити, як на комуністично-большевицьку атаку з нутра по містах України, зокрема у Киеві, зареаґували самі мешканці тих міст.

Передовсім як виглядали тоді великі міста на Україні під соціяльним і національним оглядом?

Виглядали подібно, як виглядає нині під тими оглядами місто Львів. Отже під соціяльним оглядом мешканці великих міст на Україні, як взагалі всюди, ділилися на дві головні ґрупи, на: 1) т. зв. буржуазію і 2) т. зв. пролетаріят. До першої ґрупи належали всі ті, що посідали щось, себто: власники нерухомостей, власники капіталів, власники ріжних промислових і торговельних підприемств. До тої ґрупи раховано також: духовенство, чиновництво (уряднництво) всяких категорій, військових старшинських степенів і т. п. Ся ґрупа мешканців чисельно була найбільша. До другої, „пролетарської" ґрупи мешканців великих міст України належали всі ті, що нічого не посідали і жили з денного заробку, себто: робітники, наемники і т. п.

Під національним оглядом мешканці великих міст України становили міщанину кількох народів: Росіян, Жидів, Українців, Поляків й ін. Найчисленніші були Росіяни; до них належали крім корінних Москалів також змосковщені Українці. Друге місце щодо числа займали Жиди. Такий національний склад виказували обі згадані вище соціяльні ґрупи мешканців великих міст України.

Річ ясна, що в разі запанування на Україні комунізму першою і головною жертвою його впалаб перша соціяльна ґрупа мешканців українських великих міст, т. зв. буржуазія. Тій ґрупі мешканців ніс комунізм повну руїну і певну смерть. Ніс комунізм буржуазії великих міст України загибіль без ніякого огляду на її національність. Однаково: буржуазії російській і буржуазії жидівській, польській, українській і т. д. — Та комунізм ніс матеріяльну руїну не тільки буржуазії. В неменшій мірі ніс він загибіль і другій соціяльній ґрупі мешканців великих міст України, т. зв. п р о л е т а р і я т о в и. Бо комунізм ніс також руїну і створеним та піддержуваним буржуазією варстатам праці, що становили підставу істнування пролетаріяту.

Якжеж згадані вище соціяльні і національні ґрупи мешканців великих міст України поставилися до наступу московського комунізму на Україну?

Отже що торкається пролетаріяту, то він поставився до наступу московського комунізму на Україну прихильно. Ту свою прихильність виявив пролетаріят чинно, підіймаючи в ріжних містах України збройні повстання під комуністично-большевицькими кличами. Таке комуністично-большевицьке збройне повстання вибухло було тоді також у Киеві. Ціллю того повстання було опанувати столицю України, або в найгіршім разі звязати частину українських військ у нутрі і тим влекшити наступ московським комуністично - больш. військам на Україну ззовні.

Здавалосяб, що супроти такої грізної небезпеки як наступ московського комунізму на Київ і з зовні і знутра — вся решта мешканців Киева виступить у власній обороні таксамо чинно. Зокрема здавалосяб, що виступлять чинно проти внутрішних і зовнішних комуністів-большевиків в першу чергу ті тисячі російських військових с т а р ш и н (офіцирів), що тоді були в Киеві... Так здавалосяб. А як було в дійсности?

В дійсности т. зв. буржуазне населення Киева поставилося супроти комуністичної небезпеки зовсім байдужно, п а с и в н о. Воно не тільки само не виступило проти місцевих комуністів чинно, але навіть не піддержало морально тих, що боролися з комуністами. А не оден з київських буржуїв у душі навіть радів з перемоги московських большевиків над Українцями.

Яка була причина такого самовбийчого становища київського статочного населення супроти комуністичної небезпеки?

Були дві причини: 1) повне неосвідомлення собі грози, яку несе комунізм; 2) національний антаґонізм.

Що торкається першої причини, себто неосвідомлення собі того, що таке комунізм, то під тим оглядом київське статочне міщанство й інтеліґенція показалися ще більше безжурними, ніж навіть великоукраїнське селянство. Бо селянам комуністи бодай обіцяли золоті грушки на вербах. За те т. зв. буржуазії обіцяли вони згори — с м е р т ь! І всеж таки та буржуазія з легковаженням і безжурністю ждала своеї смерти... Вона майже зовсім не реаґувала на попередну пропаґанду і мобілізацію комунізму: явну і підпольну, живим словом і друком, серед пролетаріяту і — серед неї самої. І не тільки не реаґувала. Вона деколи навіть сама помагала, пособляла (!) тій пропаґанді і мобілізації.

Так напр. громадянин Киева, відомий великий землевласник, Е. Ч и к а л е н к о піддержував фінансово не тільки леґальне українство (укр. пресу, укр. інституції), але також українську соціялістичну і революційну нелеґальщину, що підготовляла ґрунт на Україні для нинішного комунізму і большевизму. Се говорить він сам у своїх споминах. Так напр. другий громадянин Киева, відомий мільонер і таксамо український меценат В. С и м и р е н к о фінансував замах російських революціонерів на російського міністра Плеве.*) А кілько подібних виявів симпатій київської буржуазії до революції і соціялізму ми не знаємо! Зокрема що торкається української інтеліґенції м. Киева, то вона майже вся або була соціялістична або симпатизувала з соціялізмом. Свідчить про се наглядно напр. такий факт, що навіть п р а в е крило тої інтеліґенції назвало себе с о ц і я л і с т а м и—федералістами. І така українська інтеліґенція мала боронити Україну перед соціялізмом і комунізмом!

Подібне як серед української буржуазії діялося в Киеві і серед буржуазії інших національностей: російської, жидівської і навіть польської. Всі вони у великій мірі, безпосередно чи посередно, причинилися до запанування на Україні найперш соціялістів, відтак комуністів.

Друга причина, що у великій мірі допомогла комуністам запанувати в Киеві і на Україні, се була національна ворожнеча. Вона виявила себе по обох сторонах: передовсім по стороні неукраїнській, але також по стороні українській. По неукраїнській стороні найбільша національна ворожнеча була серед російської і зросійщеної частини населення великих міст України і зокрема Киева. Пригадатиб тільки, яку різку протиукраїнську кампанію вели весь час в Киеві і на Україні взагалі всякі російські націоналістичні, праві і навіть демократичні органи й організації. Зокрема велику ролю в протиукраїнській кампанії відограло російське і зросійщене православне д у х о в е н с т в о на Україні. Колиб тільки енергії вжило воно було на освідомлення населення про небезпеку від соціялізму і комунізму, то комунізм не бувби затріюмфував на Україні так легко і так широко. Отся національна ворожнеча до Українців й була причиною, що російське населення Киева не підперло української влади й українських військ у їх боротьбі з комуністами.

Національна ворожнеча була й по стороні Українців. Вона знов була причиною того, що правительство УНР не хотіло скористати з помочі російського населення—тої його частини, що в обличчі комуністичної небезпеки бажала виступити до боротьби з тою небезпекою чинно.

У висліді в Киеві й на Україні зайвий раз ствердилася правдивість відомої міжнародньої пословиці: де два бються, там третий користає. Бо з російсько-української національної ворожнечі на Україні скористали тільки комуністи-большевики. Вони страшенно вимордували на Україні буржуазію всіх народів і тяжко далися в знаки також пролетаріятови.

Як підготовляти суспільність до боротьби з комунізмом в подібних обставинах, — про се в слідуючій статті.

*) Гл. спомини В. Леонтовича в паризькім „Тризубі", 1928 ч. 24.

200.000 учителів без посад

У Злучених Державах Півн. Америки настав страшний занепад шкільництва: замкнено 20.300 шкіл, 200.000 учительських сил опинилося без посад. Таке богате колись місто як Шікаґо замкнуло 85 проц. всіх своїх шкіл, народних і висших. Від 1933 року те місто не виплачує учителям платні. Майже нема міста, яке не зменшилоб свого шкільного буджету бодай на 30 — 40 проц. Неграмотність робить застрашаючі поступи. — Тепер пора, щоб наші компетентні установи порозумілися з нашими орґанізаціями за морем, щоб у тій неграмотности не потонули й діти наших еміґрантів. Там отвирається тепер особливо велике завдання перед нашими церковними школами. Також відповідні підручники повинні видати церковні круги.

Великий процес ОУН

2. VI. с. р. весь час зізнавав Роман Мигаль. Він заявив, що краєвим провідником ОУН був Бандера. Підсудний називатиме його своїм провідником, бо через своє заломання підсуд. негідний вимовляти назвиська тої людини. До ОУН належав. Працював у пропаґандовім рефераті. Від провідника довідався, що Я. Бачинський конфідент, отже треба його вбити. Оповідає, як убив Я. Бачинського. Зарицька і Сеньків не належали до ОУН. В червні 1934 р. Малюца доручив підсудному занятися вбивством дир. Бабія. Та підсудний старався не допустити до того вбивства. На тім тлі дійшло до непорозуміння між Мигалем і Малюцою. Підсудний відсунувся від тої справи. Пізніше вів розвідку, як живе ком. Коссобудзкі. В тім помагала йому бл. п. Косівна. Перед атентатом у большевицькім консуляті у Львові підсудний вів розвідку про урядження в консуляті, хто там працює і хто туди заходить. Для розвідки ОУН послугувалася часто нечленами. — Восьмого дня розправи зізнавав дальше Мигаль. — Потім дві години зізнавав Евген Качмарський. До ОУН належав. Сидів 5 літ у вязниці за напад на почту. По виході з вязниці був дальше діяльним членом ОУН. Виконав замах на Бачинського при помочі затроєного штилету, але Бачинський вилічився. До другого замаху на Бачинського старався притягнути Яроша, та сей відмовився. Підсудний оповів, як кілька разів приготовлювано замах на ком. Коссобудзкого, та все невдатно. В убивстві дир. Бабія не брав участи. — Девятого дня розправи зізнавала Катруся Зарицька, засуджена в варшавськім процесі. До вини не почувається. До ОУН не належала. — І. Малюца також заявив, що до вини не почувається. Хотів подати мотиви, чому обтяжив у слідстві богато осіб і зізнав так, а не інакше. Свої зізнання у слідстві назвав підсудний ганебними. У слідстві був такий зломаний, що потверджував усе, що йому підсунули. По коротких зізнаннях підсудний знов вернувся до мотивів і тоді предсідник приказав усунути його з салі. — Ярош зізнавав, що до ОУН не належав. Качмарський старався притягнути його до ОУН, та підсудний відмовився. Політикою ніколи не займався, тільки культурними й економічними справами. — Десятого дня розправи перший зізнавав Р. Сеньків. До ОУН не належав. На прожиток заробляв малюванням образів. Мигаля знав, але він нічого не говорив підсудному про ОУН. Помагав Мигалеви в убийстві Бачинського на просьбу Мигаля. Тоді був дещо підхмелений. До большевицького консуляту у Львові ходив тому, що хотів виїхати до СССР. — Потім ввели на салю Степана Бандеру. Він заявив, що до вини не почувається. Подав лише загальний мотив діяльности, а саме що ОУН змагає до відбудови та закріплення незалежної української держави. Підсудний зложив обширні зізнання. Він як провідник ОУН та УВО видав приказ убити Я. Бачинського за національну зраду тому, що той був поліційним конфідентом. Орґанізаційний суд засудив дир. Бабія на кару смерти за національну зраду. Підсудний подав як найбільшу провину дир. Бабія те, що він передав в руки поліції одного студента, котрий розкидав у церкві нелеґальні летючки. Дальше підсудний подав обширно, чому ОУН веде протибольшевицьку акцію. ОУН не годиться з большевиками тому, що большевизм се форма і система, якою червона Москва знищила українську державу і поневолила українську націю. Крім того комунізм се рух світоглядово протилежний до націоналізму. Український нарід веде з большевизмом боротьбу на життя і смерть. Тому большевики відмежували Україну від світу, виселюючи з прикордонної смуги Українців. На їх місце поселили самих Москалів: червоноармейців і чекістів. Крім засобів пропаґанди ОУН поборює комуністичний рух також фізичною силою тому, що комуністи поборюють український націоналізм жорстоким фізичним терором, а саме масовими розстрілами в підземеллях Че-ка і ГПУ, виголоджуванням міліонів людей та безнастанними засланнями на Сибір і на Соловки. Тому підсудний видав приказ убити большевицького консуля у Львові. Підсудний видав приказ убити також А. Крушельницького, редактора радянофільських журналів, „Нових Шляхів“ і „Критики“. Коли підсудний довідався, що А. Крушельницький виїзджає до большевиків, відкликав приказ, бо передбачував, яка карієра жде там Крушельницького. Підсудний приказав занести бомбу до друк. Яськова, бо там печатано комуністичну ґазету „Працю“. На питання предсідника підсудний подав, що видав приказ убити ком. Коссобудзкого й підготовити вбивство волинського воєводи Юзефского як представника польської держави та як керманича польської політики на Волині. На питання обор. дра Горбового підсудний заявив, що ОУН не притягала до відповідальности за льояльність, але за методи і специфічні діла. Опісля підсудний подав найважніші моменти зі свого життя, які вплинули на скристалізування його світогляду як націоналіста. Дальше вияснив, що ОУН розвиває свою діяльність у ріжнородних напрямах і змагає до охоплення всеї української дійсности. Боєва діяльність ОУН була тільки фраґментом боротьби. Опісля оборонець і прокуратор ставили підсудному питання про ідеольогію ОУН. — 6. VI. розправа обмежилася до того, що оборонці зголосили кілька внесків. Др Павенцький поставив внесок, щоб трибунал розглянув докази з актів варшавського процесу. Ті акти виказують, що підс. К. Зарицьку засудили вже за вчинки, за які тепер знов обвинувачує її прокуратор. Отже Зарицька не може бути два рази суджена за ті самі вчинки. Інші оборонці ставили внески, щоб покликати ряд свідків. Прокуратор заявив, що предложить відповідні документи на доказ, що підс. др Гнатевич був краєвим провідником ОУН. Предсідник заявив, що трибунал розгляне всі внески.

Промова премієра

На засіданні сойму прем. ґенерал Складковский виголосив промову. В ній сказав м. ін.: Завдання правительства се поправа господарського положення при рівночаснім скріпленню настроїв у краю і запевнення завтра. Правительство не піде за лівими, котрі мають гарну традицію боротьби за незалежність, але тепер роблять договори неаґресії з комуністами. Правительство не піде також за крайною правицею. Признаємо потребу економічної боротьби, але кривди не дамо зробити нікому. Ґен. Ридз-Сьміґли вказав польську державну рацію. Се оборона Польщі в найширшому розумінні. До того треба створити союз людей карних, міцних, одноцілих в ідеї. Деякі люди не могли погодитися з режімом, втікли закордон. Нехай вертаються. Польська справедливість на них чекає. Правительство хоче сперти свою працю для Польщі на селянах, робітниках, ремісниках і працюючій інтеліґенції. Треба послухати, що думають ті люди. Тому правительство заборонило масові увязнення і конфіскати. Бо при масових увязненнях найбільше терплять найбідніші люди. Сильне правительство не потребує уживати масових конфіскат. Передовсім треба дати людям їсти, а потім нехай вже слухають. Комуністів треба дати до вязниць, а бідним треба дати хліба. Вкінці премієр просив сойм о повновласти для правительства і запевнив, що воно не буде надуживати тих повновластей. — Ліва преса принесла остру критику тої промови премієра. Особливо остро скритикував її „Роботнік.“

ОСИП НАЗАРУК 51)

ROMA AETERNA

Вічний Рим — Апостольська Столиця

VII. В найбільшій церкві світа.

Дальше — не було в тім середновічі тих неприродно великих міст, що позамітані й зеленю покриті (в центрі) в дійсности стають що раз то більше гніздами злочину і несправедливости та розсадниками гниття цілих держав і народів.

Я зовсім не маю на цілі величати все, що було в середновіччі, нпр. його кріпацтво й темноту. Та хто вміє обсервувати й льоґічно думати, той мусить собі сказати: Від кріпацтва можна було в середних віках утечи під опіку Церкви, під охорону міст, під охорону степів, гір, пустинь і морів — але куди втечеш від теперішнього невільництва, яке в ріжних країнах Европи, ба й цілого світа що раз то більше зачинає розбудовувати однопартійна державна влада...

Ми щойно зачинаємо переживати початок нового „розвитку“ модерної держави. Та страх збирає на саму думку, чого можуть сподіватися діти і внуки наші!

А щодо темноти в масах, то вона вже так зачинає наростати, що мабуть незабаром перевисшимо середновіччя: бо грубо інакше значіння мала темнота мас тоді, коли ще скрізь було подостатком свобідного місця на землі і коли ще не було ні зелізниць, ні авт, ні літаків, при котрих доконче треба вміти читати вже не в тій ціли, щоб їх виробляти, але щоб ними їхати.

Велич і спокій. Ні звуків, ні красок.

І ще оден спомин викликала в мені та плита з порфіру в церкві св. Петра.

Німецькі монархи йшли з військами до Риму не тільки в тій ціли, щоб вернутися коронованими цісарями, але й на те, щоб отертися до більшої культури.

Подібно йшли колись на Київ і суздальські і польські князі.

Гей, гей — якже далекі ми від тих часів, коли на нашій землі був осередок культури, що перевисшав осередки сусідів!

Та годі! Зачинаймо від початку оглядати великанську церкву св. Петра. Я все зачинаю оглядати будівлі від лівої руки.

Велич і спокій. Ні звуків, ні красок.

Затирає їх велич, замагає спокій. А десь іздалека долітає звук. Ніби спів хору, ніби ґрання орґанів,—ніби в сій святині, ніби знадвору. Здалека, якби з улиці.

Немов причувається.

Мабуть галюцинація.

Вулицями з диким ревом филі йдуть каламутні. Такі як ішли в Парижі в 1789 році, як ішли в Москві, в Петрограді, в Киеві — за нашої памяти... Привид чи дійсність насувається? Передвісників божевілля вже замітили тут: і тому до святині не пускають людей з ніякими клунками ні з теками, щоб не внесли сюди бомб або складових частей пекольної машинки. Її потому так легко булоб зложити й накрутити в однім з закамарків величезної будівлі сеї. Адже були вже динамітові взриви по церквах, нпр. в Софії.

Нехай Бог всемогучий дасть тверду вдачу тому поколінню, що прийде по нас: щоб могло охоронити святиню сю перед тим, що вже гогоче звідусіль. Бо разом з нею упалаб в руїни цивілізація людства і небувале здичіння погулялоб по земнім подолі.

Вулицями з диким ревом филі йдуть каламутні. Привид чи ні?

О, великої твердости і ще більшого розуму потребуватиме покоління, яке прийде по нас, щоб охоронити себе і святиню перед зорґанізованим божевіллям.

Велич і спокій.

(Далі буде).

Покажчик змісту

перших девятьох річників „Нової Зорі"*).

Ө Релігійне представлення /„Tajemnice Mszy Świętej"/ у львівськім Великім Театрі Н 725 Ө 70-ліття укр. театру Н 774 Ө Відозва /комітету 70-ліття театру/ 775 Ө Аpaмic: Театр на рати 776 Ө В 70-ліття нашого театру 777, 779 Ө Постійний Укр. Театр в Манджурії Н 782 Ө Зі шкільної сцени. „Суета" І. Тобілевича в академ. гімназії у Львові Рз 791 Ө Сучасний театр в СССР 794, 795.

Фотографія й кіно. І. Л. Боротьба з неморальними кінами Н 139 Ө Катол. фільми Н 135 Ө Кіно в парохії Н 212 Ө Бунт війська під впливом кіна Н 214 Ө Комуністична цензура фільмів Н 216 Ө Троцький був фільмовим актором Н 230 Ө Переворот у кіновім мистецтві /звукова фільма/ Н 231 Ө Католицький фільм Н 257 Ө „Святий Вацлав" на фільмі Н 261 Ө Фантастична повість М. Гоголя „Сорочинський Ярмарок" /на фільмі/ Н 290 Ө Катол. фільмова централя в Голяндії Н 393 Ө Клопоти з фільмом „На заході нічо нового" Н 397 Ө Перше католицьке кіно в Галичині Н 431 Ө Кіна /оповістки програм/ 499 аж до кінця 9-го річника, в кождім числі Ө Олександер Мох: Большевицькі фільми 511 Ө Про вагу кіна Н 607 Ө Католицьке кіно у Франції Н 607 Ө О. М/о х/: Львівські кіна Рз 607 Ө Кіно /осібний відділ/ 607, 611, 661 Ө „В тіні хреста" (І. Д.) Р 616 Ө О. Мох: З кіна. Катол. фільм /Св. Антін Падуанський/ у Львові Рз 621, —: З кіна Рз 623, 626, 627, 647, 649, 652, 663 Ө Заборона радянських фільмів в Німеччині Н 626 Ө Ол. Мох: Католицький фільм /„Під Твою милость"/ 638 Ө Українська кінофабрика в ЧСР Н 647 Ө /О. Мох/: Вплив кіна на молодь Н 650 Ө Катол. фільмова акція в Італії Н 651 Ө Катол. фільм в Німеччині Н 653 Ө /О. Мох/: Нова фільмова політика 661 Ө Нова кінова політика Н 681 Ө Історія християнства на фільмі Н 697 Ө І. С.: На львівських екранах Рз 714 Ө В кіні „Касіно" /немор. фільм/ Н 718 Ө Італійські фільми Н 729 Ө Св. Отець про фільми Н 759 Ө Цікава мистецька проблема /фотографії підставою малярських образів Р. Евеса/ Н 437 Ө 3000 образів /знимок/ на секунду Н 451 Ө емпе: Вистава Української Фотографіки 496 Ө Курс аматорської фотографії /оповістка/ Н 533 Ө Важне для тих, що люблять Львів /що буде на виставі „Львів у світлині"/ Н 557 Ө Смерть „фотографа неба" Н 579 Ө /Олександер Мох/: Фотографія батьківщини 581 Ө Львів у світлині /відкриття виставки/ Н 582 Ө Виставу „Львів у світлині" /відвідали/ Н 585 Ө М. З. /Олександер Мох/: Думки про виставу УФОТО 587 Ө Вісти з УФОТО Н 590 Ө Вистава УФОТО в Перемишлі Н 590 Ө Староство в Чорткові /заборонило виставу УФОТО/ Н 627 Ө Українське Фотографічне Товариство /вісти/ Н 634 Ө „Світло й Тінь" (м. з.) - Рз 640, 672, 684 „Світло й Тінь" 706 Ө З життя в домівці УФОТО Н 683 Участь членів УФОТО в міжнародному сальоні Н 685 Ө За українське фотослівництво Н 698 Ө „Три основники фотографії" Н 690 Ө Чайний вечір УФОТО Н 713 Ө Вечір УФОТО Н 724 Курси аматорської фотографії Н 724 Ө Святочне відкриття /Виставн Укр. Фотографіки/ Н 730 Ө Аpaмic: Третя вистава української фотографіки 732 Ө А. Ч.: Вистава української фотографіки 733 Ө Чи так будується „Wielka Polskę"? /події підчас Вист. У. Фот.) Н 735 Ө На фотографічнім конкурсі Н 765 Ө А/pамic/: Агітка цвіте... Вистава совітської фотографіки у Львові 774.

XIII. ПРАВО Й СОЦІОЛОГІЯ.

Головні постанови закону з 26 вересня 1922 про основи загал. воєвід. самоуправи 124 Ө Конституц. закон про самоуправу польського Шлезька 126 Ө Др. О. Надрага: Польське декретове законодавство найнов. доби 129-130 Ө Правничі справи (важні для священиків) Н 134 — Н 141 Ө Л. Тк. Небезпека вивласнення галицького Підкарпаття 141 Ө Codex iuris canonici 10-ти-ліття/ 143 Ө Опіка над памятками /культури/. Розпорядок Президента Р. П. з дня 6. III. 1928 Ф 147, 149, 151, 153, 155 Ө Vacuum iuris Н 207 Ө Новий кодекс для грецького обряду /підготовляючі праці/ Н 288 Ө Др. Т. Окуневський: Оборона перед дороговими данинами 298 Ө Литовсько-Руський Статут 300 Ө З голосів преси. /Др. О. Юрчинський/: Чи гр.-кат. парох. уряди мають право вживати укр. мови в переписці з урядовими державними установами? 308 Ө Справа податку дорогового від ерекціон. ґрунтів і маєтків правних осіб церковних і законних. В справі правильного вилачування податків від ерекц. поля /розпорядки Преосв. Станиславівського Ординаріяту/ 309 Ө Т. Г.: Кодифікація східного права 354 Ө А. Ч.: Обичаєва наука права /Гельшера/. Спроба обективного досліду права 405 Ө Рішення Найвищого Суду. Важне для священиків (тзв. „Prügel-Patent" стратив свою правну силу) Н 407 Ө К.: Українські жерела церковного права. Перша наукова праця того рода О. Лотоцького/ 487 Ө Міжнародній договір з дня 28. червня 1919 про національні меншости в Польщі 489 Ө Конскрипція /вказівки/ 492, 493 Ө В справі конскрипції Н 492 Ө Почта і публика. Нові важні приписи 519 Ө Східне право Н 517 Ө І. Лу.б: Партикулярне право східних Церков Н 530 Ө Закон про складки на катол. Церкву 535 Ө Новий закон про збори 545 Ө Найважніші закони й розпорядки з першої половини 1932 року 557, 559 Ө Новий карний кодекс. Важніші постанови в справах релігії й моралі 562 Ө Новий закон про хоронення померших і ствердження причини смерти 563, 565 Ө Розємні уряди для кредитових справ малої рільної власности /розпорядок Президента/ 571 Ө Найважніші розпорядки Президента Р. П. і міністрів з другої половини 1932 року 597 Ө /Радн. Верґановський/: Правничі справи Н 599 Ө в. Л.: Нова небезпека /судове екзекуц. поступовання/ 600 Ө Новий екзекуційний закон 601 Ө Право про Товариства 600, 601, Виконавчі розпорядки про реєстрацію стоваришень 611 Ө Правничі справи /окремий відділ/ 601 Ө Пресовий законопроєкт Н 607 Ө Правничі справи Н 631 Ө Мала територіяльна самоуправа в Польщі 646 Ө За державні закони в укр. мові 701 Ө Суспільне обезпечення. Вийшов дуже важний закон про обезпечення 703 Ө Закон з дня 28 марта 1933 р. /про розємні уряди для селян/ 104—706 Ө Нова Конституція Польщі. Повний текст 706—710, 715, 720, 725 Ө Найважніші закони і розпорядки видані в Польщі в 1933 р. 710, 711 Ө Закони і розпорядки 751, 753 Ө Договір про охорону національних меншин 769 Ө З правничих справ Н 773 Ө Наша адвокатура й суспільність 178 Ө Др. Осип Назарук: Католицький журналіст обвинувачений за державну зраду /промова оборонця/ 569—573 Ө Нова наука про боротьбу кляс /Адольфа Вебера/ 162 Ө Пекучі робітничі справи /на Союзі Народів/ 206 Ө Як платять буржуї, а як товариші Н 207 Ө М. Полянський: Соціяльно-економічна проблема та її значіння у світі і в нас 310 Ө —: Основні течії соціяльно-економічної думки XVIII—XIX ст. 312.

XIV. ГОСПОДАРСТВО.

Біржа. Збіжжа. Гроші /що кілька чисел/ Ө Економічна залежність України. Як Москва спинює розвиток укр. промислу 119 Ө Сучасні европейські валюти 158 Ө М. Галущинський: Школа в Милованню 159 Ө Карпати. Їх будучність як міжнародньої прогулькової артерії 160 Ө Клич „Свій до свого" /в Станиславові/ 157, 164 Ө о. І. Братик: Моральні хиби в кооперації 166 Ө Перед великим переломом. Нові вигляди в нашім хліборобстві 183 Ө В. К-ий: Михайло Туган-Барановський 207 Ө о. Михайло Чорнега: З приводу невідбутого кооперативного Зїзду 219

*) Гл. „Нова Зоря" чч. 799, 829, 843, 845, 847, 849, 851, 855, 857, 859, 861, 863, 865, 867, 869, 873, 920, 922, 924, 927, 934, 937.

В Коломиї гомінко

Хоч то вже богато води упливнуло від того часу, ціле місто все ще говорить про се.

І ніщо дивне, бо хоч нігде „не переливається" то одначе в малім місті найтрудніше забільші гроші. Отже коли так трафилося, що до Коломиї наплинуло відразу сто тисяч злотих — сензація була величезна. Поясненням і домислам, що щасливі вибранці фортуни зроблять з вираними грішми в минулім тягненні четвертої кляси Державної Льотерії, — не було кінця.

На знимці бачимо якраз власників чвертокльосу ч. 104798, на котре впала та виграна, мешканців Коломиї, п. п. Л. Аллергандову, Ярослава Пясецького і Надію Полянську.

В такім самім щасливім положенні може знайтися кождий, що має льотерійний льос. Отже треба заосмотритися в нього якнайскорше, бо тягнення першої кляси тричять шестої Державної Льотерії зачинається вже 18 с. м.

З Сокола Батька

Що буде з Українським Городом.

6 червня с. р. в год. 7 вечером в Рухановій Салі С-Б при вул. Руській ч. 20 відбулася з ініціятиви Старшини С-Б конференція представників українських установ та української преси в справі викупна останної частини „Українського Городу". Конференцію відкрив голова С-Б інж. Хроновят і представив причину скликання конференції. С-Б вже близько чверть століття веде акцію, щоб для ужитку української суспільности Галицької Землі придбати велику площу у Львові, т. зв. „Український Город". Акція С-Б дала дотепер поважний успіх. Одначе всежтаки залишилася значна частина невикупленої площі, власність спільників. Спільники згідні відпродати ту частину, коли дістануть значнішу часть умовленої суми готівкою. Коли ж се не станеться, то спільники заміняють ту невикуплену частину площі на парцелі магістрату, на що магістрат вже згодився. С-Б не в силі тепер здобути потрібну готівку. Тому він рішився видвигнути ту важну справу перед компетентними чинниками, щоб потому ніхто не міг закинути Соколові-Батькові, що він занедбав справу і допустив до того, що частина площі перейшла в чужі руки. До викупу остало ще 6 паїв, себто 3.600 сяжнів. Спільники поставили першу ціну 108 тисяч зл., але Старшина С-Б сподівається, що ту частину площі можна буде набути за 40-30 тисяч зл. Після того забрав голос др Федів. Він представив висліди дотеперішної акції в справі викупна площі та подав кілька проєктів розвязки справи. Безпосереднім товчкєм викупу площі був І. Краєвий Сєкільський Здвиг. Він спонукав нас подбати про те, щоб у своїм культурнім і політичнім осередку мали ми свою площу. 25 літ тому кинено клич купити площу. На сей клич відгукнулися українські громадяни, зорганізували спілку й купили площу з тим, що С-Б з міру можливости мав викуплювати в них ту площу. І С-Б робив се по своїм силам. Дотепер викупив він 14 паїв (42.429 кв. метрів) та задаткував 10.000 кв. м. До викупу залишилося ще 3.600 сяжнів. С-Б сам не може занятися викупом площі. Збіркова акція забирала дотепер Старшині дуже богато часу и енергії та не дозволяла їй занятися якслід організаційною працею. Се принесло Соколові великі шкоди. Найважніша перешкода, чому С-Б не береться до викупна площі та, що спільники домагаються викупу всеї частини площі і то якнайскорше. Отже просто фізично неможливо для С-Б повести збіркову акцію. Розвязка справи в руках зорганізованої частини наших фінансових і господарських установ та взагалі в руках нашої суспільности. Від них залежить тепер, чи ми будемо мати в Львові бодай одну порядну площу. Вся українська суспільність мусить зробити тепер те, що тому 25 літ зробило 11 осіб. Найліпший вихід був би той, колиб завязалася спілка для викупу площі. Сокіл міг би вести дальше збіркову акцію в цілі викупу городу. Але темпо спілки мусілоб бути таке, щоб не відбивалося некорисно на властивій праці С-Б. — По рефераті дра Федева була дискусія. В ній забирали голос: дир. Радловський, проф. Гайдучок, інж. Міляпич і дир. Палій. Він заявив, що викуплена частина городу цілковито вистарчає для потреб С-Б . Невикупленою частиною повинна занятися українська суспільність, бо се потрібне для української справи і се можливо перевести. С-Б повинен звернути всі свої засоби на урядження стадіону й на організацію в краю.—Присутні рішили вважати сю конференцію чисто інформативною й висказали опінію, щоб Старшина С-Б скликала в тій справі повну конференцію установ і поодиноких громадян. На нараді було всего 11 представників установ (на 50 запрошених!) і 6 представників преси.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

З приводу іменин Св. Отця до Ватикану прийшло богато листів з побажаннями від королів, голов держав, голов правительств і інших високопоставлених осіб з цілого світа.

Кардинал Мармаджі, дотеперішний апостольський нунцій в Польщі, вернувся до Риму.

Апостольським нунцієм в Польщі буде іменований архиєп. Е. Пеллегрінетті, тепер апост. нунцій в Білгороді. Він має 60 літ. (КАП).

На гр.-катол. обряд перейшло з православія село Якимівці, кремянецького повіту на Волині.

В Ужгороді ОО. Василіяни почали видавати нову релігійну газету „Місіонар Найсвятішого Серця Ісусового".

Монаші обіти зложили в монастирській каплиці в Прудентополісі (Бразилія) перші два бразилійські братчики-помічники, вихована в прудентопільськім новіціяті Чина СВВ., бр. Й. І. Морський і бр. П. Т. Верета. Обидва вродилися в Бразилії.

Посвячення дому СС. Служебниць в Маркондесі (Бразилія) відбулося при великім здвизі народа. Акту посвячення довершив о. ігумен М. Лиско ЧСВВ. Той дім вибудували вірні в однім році власним коштом і спровадили собі Сестер, щоб вели там школу.

Греко-катол. церкву в Сучаві передало румунське правительство на власність православному релігійному фондови на тій підставі, що та церква була колись у руках православних. Вона збудована 1550 року.

Католицька Аґенція Пресова (КАП). Польський комітет світової католицької виставн видав брошуру про повстання і розвиток польської Католицької Аґенції Пресової. Аґенція повстала 1927 р. стараннем Епископату і стоїть під його контролею. Вона ділиться на три відділи: краєвий, заграничний і фотографічний. Краєвий відділ видає щоденні комунікати в польській мові. Ті комунікати розсилаються до 208 редакцій в Польщі і заграницею. Крім інформацій КАП розсилав також публіцистичні статті. В біжучім році КАП перший раз видасть річник католицької Церкви Польщі.

Уніоністичний з'їзд відбудеться в Велеграді в Чехословаччині в днях 15—19 липня с. р.

На Виставі Католицької Преси в Ватикані в павільоні „Доброї Преси" уміщено каплицю. В ній кождої неділі і свята будуть відправляти по дві Служби Божі, в кождий четвер і ще один день по одній Службі Божій.

Міжнародний конґрес католицької преси відбудеться в днях 24—27 вересня с. р. в Римі. Наради будуть відбуватися в Англійській Колеґії. В програмі конґресу будуть м. ін. такі точки: Звідомлення міжнародного бюра видавців і редакторів католицької преси, ухвалення статуту Союзу й вибір президії. Підчас конґресу будуть виголошені м. ін. слідуючі реферати: духове вишколення католицьких журналістів та завдання католицької преси з огляду на поганство модерного життя.

Конґрес голяндських католиків відбувся в Амстердамі. В нім взяло участь 7.000 делеґатів з цілого краю. В останних часах католицизм в Голяндії поробив великі поступи, що признають навіть протестанти.

Перейшов на католицизм відомий англіканський пастор Pierce Karry. Він приїхав до Риму й публично вирікся блудів протестантизму.

Японське радіо на Великдень передавало на цілу імперію літурґічні григоріянські і поліфонічні співи з нової токійської парохії Хоїмахіку, благословення Апостольського Делеґата і проповідь о. Тагухі, директора центрального бюра католицької преси.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

„ПРО УКРАЇНЦІВ АНІ СЛОВА". Під таким наголовком помістило „Діло" ч. 124 статтю про програмову заяву премієра Польщі Складковского в соймі. Стаття кінчиться словами: „українська проблема, як важна й нерозвязана проблєма державного життя Польщі, видно не істнує."

ПРО ПОЛОЖЕННЯ УКРАЇНСЬКИХ СОЦІЯЛІСТІВ написало „Діло" ч. 125 статтю. В ній обговорене трудне положення української радикальної партії та української соціял-демократичної партії між комунізмом і українською національною рацією. „Діло" пише, що тепер повинно наступити зближення між українськими соціялістичними й несоціялістичними угрупованнями. „Хвіля" запитує, чи се оферта.

НОВУ ПРЕЗИДІЮ ВУО (Волинського Українського Обєднання) вибрано 3. VI. с. р. Головою став пос. Тимошенко, заступником сенатор Маслов, секретарем Скрипник.

В ЧОРТКОВІ відбувся процес проти 26 осіб під замітом приналежности до комуністичної партії. Підсудні були переважно молоді хлопці і дівчата жидівської народности. Крім того було 7 Українців і 4 Поляки. Суд засудив 13 обжалованих на кару вязниці від 5 до півтора року, 13 звільнив від вини і кари. Місцева жидівська публика дуже цікавилася розправою.

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНИХ СПРАВ видало розпорядок, щоб підчинені адміністраційні уряди прикладали вимір кар до загального господарського положення і до засібности поодиноких покараних. Коли нема злої волі, треба вимірювати найнижчу кару. Розпорядок припоручає знизити приняті дотепер вимри кари.

В ЧЕРНІВЦЯХ були великі демонстрації національно-селянської партії проти теперішнього ромунського правительства. В них взяли участь також представники національних меншин, української, німецької та жидівської.

В ПРАЗІ відбулося засідання найвищої ради оборони держави під проводом президента Чехословаччини Е. Бенеша. Рішено перевести нове вивкві-пування армії й будову граничних укріплень.

НІМЕЧЧИНА зачала велику кампанію за зворотом кольоній. Рівночасно міністр Шахт виїхав до Югославії, Греції, Болгарії і Мадярщини. Там відбуде наради в справі вивозу німецьких промислових виробів до тих держав.

НОВЕ ФРАНЦУЗЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО утворив французький соціяліст Блюм. В новім правительстві є 21 міністрів і 14 віцеміністрів. Соціялісти дали 12 міністрів, радикали 8 міністрів і група Павла Бонкура 1 міністра.

У ФРАНЦУЗЬКІМ ПАРЛЯМЕНТІ дійшло до бурливих демонстрацій. Посол правиці Валля сказав у промові м. ін.: „Перший раз в історії Францією править Жид!" Комуністи запротестували проти тих слів. Зачався загальний заколот. Провідник палати послів Ерію мусів перервати наради.

НАРОДНИЙ ФРОНТ у Франції вже показав своє правдиве обличчя. Цілу Францію огортають страйки й анархія. В Парижі забракло деяких харчів і бензини. Комуністи окупували фабрики й копальні.

ПРЕМІЄРОМ БЕЛЬҐІЇ став Е. Вандервельде, лідер II Інтернаціоналу.

ХАОС В БЕЛЬҐІЙСЬКІЙ АРМІЇ. Розпорядок про продовження військової служби в Бельгії викликав негодування і навіть заворушення в бельгійській армії. Жовніри 6 п. піхоти вислали отвертий лист до правительства. В нім протестують проти продовження служби. В Антверпії в однім полку жовніри не хотіли прийти на відчитання полкового приказу.

ЗАСІДАННЯ СОЮЗУ НАРОДІВ назначено на 30 червня с. р. Скликання С. Н. домагалася Аргентина, щоб остаточно рішити справу Абісинії та протиіталійських санкцій.

ВЕЛИКІ МАНЕВРИ ІТАЛІЙСЬКОЇ АРМІЇ мають відбутися в половині с. м. в полудневім Тиролі. В Італії змобілізовано 48 дивізій війська. Воєнний промисл працює повною парою. До Риму покликано марш. Бадолія, щоб приготовив армію на всякий випадок. Таке поступованння Італії викликає занепокоєння у Франції.

МАРШАЛ БАДОЛІО, побідний вождь італійської армії в Африці, вернувся до Італії. В Римі витали його величаво. Поворот Бадолія пояснюють неясним положенням в Европі.

ПЕРЕД ВІЙНОЮ НА ДАЛЕКІМ СХОДІ. Відносини між Японією і Китаєм сильно заострилися. Китайське правительство проголосило мобілізацію. Японія висилає нові військові сили до Манджурії.

НОВИНКИ

Посвячення прапору Т-ва „Українська Захоронка" у Львові відбулося в неділю, 31 травня, в каплиці митрополичої палати. В год. 9 рано понад 200 дітей в віці від 3 до 7 літ зібралося перед палатою зі своїми настоятельками й родичами. О. пралат Л. Куницький відправив Службу Божу, потому ВПреосв. Митрополит посвятив новий прапор. Прапор блакитний, по середині образ обведений золотою нашивкою. Діти держали прапор так, що не можна було пізнати, який саме образ вміщено на прапорі. Після посвячення прапору ВПреосв. Митрополит перевів катехізацію дітвори. Потім відбулася спільна знимка.

День Молоді українських шкіл і Української Захоронки відбувся 7. VI. с. р. на площі Сокола-Батька у Львові. В тім обході взяло участь коло 2.000 молоді зі Львова і з провінції. Вони виконали низку вправ і відспівали кілька пісень. Найбільше оплесків збирали малесенькі діти з Захоронки, ледви видні з трави. Вони в повнім порядку і з поважними мінами на обличчах дефілювали перед публикою. На площу прибуло богато публики. Приїхав також Ексц. Митрополит. Весь день був хмарний. Коло 6 год. веч. почав падати дощ. Одначе програму докінчено.

Українська порадня для вибору звання урядує щоденно, крім неділь і свят, від год. 10 до 13, у вторки й пятниці також від год. 15 до 17 у Львові, при вул. Сикстуській 46.

Шкільні ферії зачнуться 20 с. м. Новий шкільний рік зачнеться 3 вересня с. р.

Головою нотаріяльної палати у Львові вибрано нотаря Вавжиньца Типровича.

Премієр Складковский оповістив обіжник до всіх воєводів у Польщі в справі поборювання моральчої й фізичної дегенерації населення. В сім обіжнику кладеться сильний натиск на конечність уважного й безоглядного надзору над всякими часописами, друками й образами.

Запомоги для пошкодованих. Львівський воєвода розділив 60 тисяч зл. поміж найбільше пошкодованих підчас львівських подій 14-16 квітня с. р. Запомоги одержало около 500 осіб.

До церкви ОО. Василіян в Жовкві вломилися злодії і вкрали дві позолочувані чаші.

В Станиславові на зелізничім двірці сконфіскозано кільканацять кг. камінців до запальничок німецького походження.

Над повітами надвірнянським і калуським перейшла страшна буря з перунами й великим градом. Шкоди величезні.

Гумор. — Або-або... — Клієнт послав депешу до гуртівника: Вислати 60 скринь яєць! Як будуть добрі пішлю чек. — Гуртівник відтелеграфував: Пришліть чек, як буде добрий, вишлю яйця!

У процесі за образу Св. Отця на зборах Кружка Вільнодумців познанський суд засудив обвинуваченого за обиду на 3 місяці арешту з завішенням кари на 3 роки.

Нові поклади вугля відкриди в околиці Живця.

В Хшанові дир. Дзюба здефравдував чверть міліона в Товаристві Залічковім і втік.

Новий український часопис „Чортополох" почав виходити в Чернівцях. Часопис має сатирично-гумористичний характер і буде виходити два рази на місяць як додаток до часопису „Самостійність".

Амнестія в Совітах? З Москви звідомляють, що по ухваленні нової конституції СССР оповістять там частинну амнестію. Вона обнялаб величезну скількість засуджених адміністративною владою та деякі категорії політичних проступників. Звичайні проступники не скористалиб з амнестії.

Максим Горкій занедужав на грипу з комплікаціями. До нього візвали найвизначніших лікарів у Москві, дра Левіна і проф. Лянґа. Горкій має тепер 68 літ.

Совітське правительство задумує усунути з державного гербу СССР клич: „Пролетарі всіх країв еднайтеся"; серп, молот і пятираменну звізду залишать.

Повне затьміння сонця буде 19 червня с. р. Його буде обсервувати на совітській території 25 совітських і 19 заграничних наукових експедицій на 25 ріжних місцях між Чорним Морем і Спокійним Океаном. Совітські радіостації передаватимуть репортаж з переходу затьміння.

„Вбитий Жидом". В Нірнберґу у всіх шкільних салях повісять портрети Густльофа, вбитого недавно націонал-соціялістичного провідника Швайцарії. Під кождим портретом буде підпис: „Вільгельм Густльоф, убитий Жидом."

Наслідником Гітлєра на випадок його смерти має бути внук цісаря Вільгельма II 22-літній князь Брунсвіку.

Простір нового італійського цісарства виносить 3.862,292 кв. км. На тім просторі живе 56,863.200 людей.

Поему про італійсько - абісинську війну написав поет Марінетті, вождь італійського футуризму і член Літературної Академії. Він брав участь в тій війні як доброволець.

В Парижі на припорученя міністра внутрішніх справ сконфісковано спеціяльне число „Солідаріте Франсез" за отсі слова в статті: „Батьківщина в небезпеці... Відповідальні є Жиди й масони... Жид і масон — се ворог."

Памятник у честь 12 тис. канадійських вояків, що полягли у Франції в світовій війні, відкриють незабаром у Франції. На відкриття памятника приїде англійський король Едвард VIII.

В Лондоні помер в 75 р. життя Алєнби, знаний командант англійських військ у світовій війні. Він вславився головно в Єгипті й Палестині.

Від травня до осени триває тяжкий час для газет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

Гумор. — Ти чого такий зажурений? — Бо маю клопіт з сином. — Що таке? — Ні в карти не вміє грати, ні пити. — То чимже ти журишся? Таж ти повинен тішитися. — Та коли той дурень і грає і пє.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТИ

Гарний врожай овочів заповідається цього року в краю. Черешні й вишні покриті густо овочами. Богато заповідається збір грушок і яблок. Тільки в деяких околицях овочеві дерева загрожені гусеницями, що з причини лагідної зими й теплої весни сильно розмножилися.

Відклики від виміру льокаторського податку можна вносити до Скарбової Палати через відповідний скарбовий уряд до 30 днів від доручення наказу заплати. Хто не може відразу заплатити піврічну рату податку, може внести відповідно умотивовану просьбу до скарбової влади, щоб належитість розложили на рати.

Коломийський ОСК (Окружний Союз Кооператив) обєднує 72 чинних кооператив для загального закупу і збуту. Кооперативи мали 31. XII. м. р. 12.790 членів, 304.863.63 зл. фондів власних, 77.064.88 зл. ф. чужих, в 1935 р. продали товарів на суму 1,338.200.15 зл., мали 128.602 зл. доходу брутто. Кошти завідування тих кооператив винесли 107.949 злотих.

Копичинецький повіт одержав контингент цукрового бурака. „Сільський Господар" зорганізував плянтацію бураків на 80 моргах. Бураки з тих плянтацій призначені для нової цукроварні „Поділля".

Безробітних в цілій Польщі було 15 травня с. р. 373.493 осіб. Від 1-го травня с. р. безробіття зменшилося о 35.672 осіб.

БІРЖА

ГРОШІ. Доляри амер. 5·32—5.29, дол. канадійські 5.30—5.26.

Німецька марка 1.36 — 1.35, фр. франки 35.08, шв. франки 172.19 — 171.35, фунти стерлінґи 26.69 — 26.50, австр. шілінґи 99.00 — 98.00 чеські корони 19·50 — 19.25, ліри 35.33

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 9. червня ц. р. кооперативам платив за:

1 кг. масла дес. без опакування	1.95 зол.
1 кг масла дес. експорт. в опакув.	2.00 „
1 л. молока	0.13 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яєць	2.50—2.55 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло і молоко удержана, на яйця знижкова.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 9. VI. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Молоді кури І. кл.	1.15 зол.
Товщеві качки І. кл.	1.25 зол.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Гродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

ЛИСТУВАННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ

Впр. о. Павло Микитин в Гадинківцях, п. в місци: Проповідей о. Швілінського ні у нас, ні у книгарнях у Львові вже нема. Прислані зол. 5.25 можемо вписати Вам як передплату „Нової Зорі".

ЖЕРТВИ

1) Гр. кат. Уряд парох. в Турильчу, п. Скала над Збр.: зл. 4, 2) Гр. кат. Уряд парох. в Мишині, п. Коломия: зл. 4, для укр. інвалідів, 3) Монастир ОО. Василіян, в Варшаві: зл. 5, для голодуючих Поліщуків, 4) о. Коцюбинський Петро, в Трибухівцях, п. Бучач: зл. 3, 5) о. Сулятицький Михайло, в Заболотові, п. в місци: зл. 3, 6) п. Кобель А. Львів: зл. 2.50, 7) п. Онуфрик Володимир, Львів: зл. 1, 8) п. Кухар Петро, Львів: зл. 1, для неулічимо хорого Івана Заремби, 9) о. Петро Мельничук в Трибухівцях, п. Городниця: зл. 8.20, для укр. інвалідів (збірка в церкві), 10) Гр. катол. Уряд парох. в Жабю-Ільця, п. Жабе: зл. 6, для хорого Івана Заремби, 11) Гр. катол. Уряд парох. в Нижневі, п. в місци: зл. 7 на фонд воєнних вдів і сиріт і зл. 7 для укр. інвалідів.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

МАРУСЕНЬКА: За гріхи.
МУЗА: Бавнті.
ПАКС: Для тебе співаю.
СТИЛЕВЕ: Цирк Барнума.
АПОЛЛЬО: „Мазур".
ТОН: Таємниця дра Шандлєра.

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині

ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК

Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ

в Станиславові, вул. Голуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/1 стор. 180·— зол., 1/2 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/1 стор. 280·— зол., 1/2 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, неділя, 14 червня 1936. Ч. 44 (943)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с

Конто П.Щ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Не буде вже відпустів на козацьких могилах.

На підставі рішення митрополита Діонізія волинський православний консистор відкликав раз на все уряджування відпустів на козацьких могилах під Берестечком. Їх уряджувано в роковини бою Хмельницького з Поляками під Берестечком. Тоді полягло богато козаків. Їх похоронено в могилі званій козацькою. На тій могилі вибудовано церкву й монастир. Відпусти щороку збирали на могилах великі маси народу. Відправи відкликано на домагання Поляків.

Католицька енцикльопедія в Америці.

Католицька преса Злуч. Держав Північної Америки з радістю витає появу першого тому другого поправленого видання Католицької Енцикльопедії. Вона причиниться в великій мірі до поширення і поглиблення інтелектуального життя в католицькій суспільности ЗДПА. Католицька Енцикльопедія дуже пожадана, бо в дотеперішних енцикльопедіях в англійській мові католицькі справи, догматику Церкви і т. д. звичайно освітлювано тенденційно або незгідно з дійсністю. (КАП).

Орган Троцького про страшні тортури в СССР.

В 49 ч. „Бюлетину Опозиції" Троцького появилися спомини комуніста Ціліґі, що довго посидів у большевицьких вязницях. Ні одна буржуазна ґазета не принесла досі описів аж таких жахливих страхіть як приніс орґан Троцького. Як там знущаються над вязнями, як їх тортурують, мучать, розстрілюють, доводять до самоубийств! Ціліґі підчеркує, що все те роблять большевики не тільки з б. буржуями й інтеліґентами, але і з робітниками. До тих описів в орґані Троцького можна зауважити хіба те, що — ніщо не змінилося в больш. тюрмах від часу коли Троцький панував над Росією, тільки те, що в тюрмах появився деякий відсоток троцкістів... Та чи Троцький тепер поступавби інакше?

Криваві заворушення в Торуні.

„Ґазета Польска" звідомляє: Комуністи викликали в Торуні криваві заворушення. В часі бійок на вулицях міста ранено 23 поліцаїв і 6 демонстрантів. Слідство ствердило, що розрухи підготовила ячейка комуністів і що потому підбурено безробітних летючками. Напад товпи безробітних на поліцію переводили пляново комуністи, узброєні в револьвери. В товпі вбито Юліяна Новіцкого. Похорон його відбувся спокійно. Слідство в Торуні переводить окрема комісія з міністерства. — Події в Торуні виглядають як докладна відбитка львівських.

Франція збирає овочі зближення з СССР.

Італійська преса з великою увагою слідить розвиток внутрішних відносин у Франції й підчеркує, що страйки паралїжують внутрішне життя. Маси підюджувані комуністичною пропаґандою висуваються зпід контролі нової влади. Парижський кореспондент „Трибуни" пише: „Ніхто не знає, до чого доведе Францію експеримент влади Народного Фронту. В кождім разі наслідки того можуть бути дуже поважні." Берлінський кореспондент „Джйорналє д'Італія" звертає увагу, що на думку німецької опінії, Франція збирає овочі свого зближення з СССР. „Ляворе Фашіста" пише, що соціяльна програма Народного Фронту вже давно переведена в фашистівській Італії. Отже ті, що голосять боротьбу кляс, повинні вчитися у фашистів, як вводиться в життя домагання робітничих мас. Між французькими страйкарями викрито богато больш. провокаторів.

Німеччина готова до війни.

В „Ревю де Франс" за червень появилася стаття Макса Ермана такого змісту: Господарська мобілізація Німеччини закінчена на 100 проц. Хліборобство строго зреґляментовано, в промислі вся робота розділена між поодинокі фабрики по твердому пляну, ціни установляє державний комісар. Кожда машина і кожда людина має точно визначене, що і як робити. Німеччина може вже обійтися своїм хлібом, без довозу. Гірше з пашею для худоби, але в потребі можна буде зїсти часть худоби. Щодо текстильних виробів то третину їх продукує вже Німеччина. Подібно мається справа з бензиною. Словом, Німеччина за влади Ґітлєра в разі війни не буде боятися голоду так як було за влади цісаря Вільгельма. Тимсамим Німці вже не бояться англійської бльокади. Якби війни довший час не було, то тяжкий німецький промисл не мавби що робити і безробіття сильно зрослоб. Отже підготовка до війни пхає Німеччину до війни.

Девять диктаторів Америки.

Найвисший Суд Злучених Держав Північної Америки ухвалив нове рішення, звернене проти президента Росвелта. А саме той суд узнав протиконституційним закон про мінімум заробітної платні для жінок. Той закон приняло вже 16 стейтів, визначивши найменшу платню 12 долярів на тиждень. Таким чином Найвисший Суд зніс уже коло вісім десятих всіх реформаторських законів през. Росвелта. Тому говорять про 9 диктаторів Америки, а властиво про 5, бо ті ухвали суду вирішені більшістю 5 голосів. Справа реформи Найвисшого Суду стане тепер найважнішою проблємою політичної боротьби в Америці.

Як сплять звірята.

Один англійський зоольоґ оповістив цікаву розправу про сон звірят. Домашний пес навчився спати в ночі, хоч його предки використовували ніч на шукання добичі. Одначе пес легко вертається до привички своїх предків, бо він дуже чуйний в ночі як сторож дому. Льви привикли до нічних виправ. Та в неволі дістаючи правильно поживу забувають про нічні виправи і сплять в ночі. Найменше сну потребують слоні. Вони кладуться спати дуже рідко і встають при найменшім шелесті. Звичайно переводять ніч колишучись на ногах. Найдовше і найсильніше сплять птиці. Та є птиці навіть дуже чуйні як пр. журавлі.

Оцінка вартости обезпечення — мешкальних і господарських будинків є тепер така низька, що не виносить навіть половини дійсної вартости будинків. Тому необхідним доповненням цього обезпечення є обезпечення господарських знарядів, хатньої обстанови, паші й збіжжя, що їх під найкориснішими умовинами переводить

Т-ВО ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

Слово до жінок

Про потребу замкнених реколєкцій.

Зближається кінець шкільного року і з ним неспокій, метушня, горячкові приготування до виїзду на вакації. По цілорічному труді тіло жадає відпочинку. І се йому вповні належиться. Треба відсвіжити сили, набрати нової енергії до дальшої життевої борні.

Та чи можлива повна віднова наших фізичних сил з поминенням віднови нашого духа?

І вслід за тим виринає друге питання: Чи в нинішній добі — добі культури тіла та змисловости — богато людей думає про те? Загал не думає — то правда, — але є одиниці, що шукають цеї віднови, шукають чистого хрустального джерела, де можнаб відсвіжити дух, направити занедбання з цілого свого життя, сполокати всі життєві бруди.

Таким чистим джерелом, такою моральною купіллю (як це сказала „Студентка" у своїй статті в ч. 51 „Н. Зорі" з 1934 р.) є саме замкнені реколєкції.

Замкнені реколєкції... Вже ці два слова видадуться деяким свавільним душам — страшні. Але се тільки позірний страх. Якраз навпаки, замкнені реколєкції се щось найбільш ідеально гарне — се правдиве приставання душі сам на сам з Богом.

Хтож сьогодні не тужить за спокоєм, за одробиною щастя й радости в тім розгарі життя, повного рухливости й непевности завтра? А зокрема, чи не тужать за цею неземською радістю—душі, що змагають до совершеннішого життя, душі, що поставили собі за ціль в особливший спосіб служити Ісусови й Марії, себто Марійські Дружинниці? А ту повну радість, той спокій серця — якого надармо шукаємо всюди—знайдемо тільки в Бозі, як се висказав найбільший християнський фільософ св. Августин: „Неспокійне моє серце, доки не спічне в Тобі — о Боже". Вслід за ним повторяють ті слова тисячі-тисячі душ, що перейшли не одну бурю життя.

Про вагу і суть замкнених реколєкцій, про те, як вони відбуваються і як поширився реколєкційний рух в цілому світі, — на ту тему були статті в „Новій Зорі". *) Всеж таки хочу ще бодай коротко дещо сказати, щоб сяк-так виказати потребу замкнених реколєкцій.

*) Гляди ч. 51 з 12. VII. 1934 р., п. з. „Моральна купіль", ч. 46 з 23. VI. 1935 р., п. з. „Дні обнови", ч. 53 з дня 18. VII. 1935 р., п. з. „З приводу замкнених реколєкцій" і ч. 43 з 11. VI. 1936 п. з. „Душі на ферії".

Щож найважнійше в тих тепер таких модних (може дехто скаже) замкнених реколекціях і чим вони ріжняться від звичайних великопістних реколекцій, які майже кожда з нас відбуває?

Найважніша засаднича ріжниця між звичайними й замкненими реколекціями та, що замкнені реколекції відбуваються в цілковитім усуненню від щоденного життя, в відірванню від світа, від людей, від занять, від клопотів, від розривок — бодай на тих кілька днів посвячених виключно власній душі. І се властиве поняття замкнених реколекцій, се їх перше засадниче услівя — і тим вони ріжняться від звичайних реколекцій.

Дальшим конечним услівям добре відправлених реколекцій — є мовчання. Воно навіть дуже важне. Хто не перестерігає сего святого засобу, себто мовчання, — скажу сміло: не богато скористає з замкнених реколекцій. А чому саме, постараюся коротко пояснити. Суттю замкнених реколекцій є відновити свою душу, вичути в своїй душі голос Божий, зрозуміти якнайдокладніше, чого Бог домагається від мене, в мойому стані, в сповнюванні моїх обовязків? Все те зрозуміємо дуже докладно при помочі ласки Божої на замкнених реколекціях, коли заберемося до них совісно, по правилам св. Ігнатія, се є в скупленню і в мовчанню та відірванню від усього, що земське.

Знаємо з біблійної історії, що на пустині Бог промовляв до Мойсея, коли вибирав його на освободителя свого народу; св. Йоан Хреститель теж на пустині приготовлився до свого виступу; навіть сам Бог, Ісус Христос перебував на пустині 40 днів у пості й мовчанні, щоб належно приготовитися до свойого місійного посланництва, а ще більше, щоб дати нам явний приклад, яке повинно бути наше поступування, коли хочемо спасти свою душу.

Сьогодні реколекційний рух вже дуже поширився в цілому світі. Вже не тільки інтеліґенція робить замкнені реколекції, але всі стани, навіть діти. Тимбільше повинна відбути замкнені реколекції кожда Марійська дружинниця, бодай раз на 3 роки, як це сказано в нашім статуті (§ 4 під 3).

Знаю, що богато з нас мало б добру волю й охоту відбути замкнені реколекції, але відстрашує їх від цього матеріяльна сторінка, або й брак часу. На те є тільки одна рада: просити Бога, щоб зволив се якось наладнати. Ісус Христос сказав виразно: „Шукайте наперед Царства Божого й справедливости його, а все проче дасться Вам". Не відмовить Бог отже нікому своєї ласки, хто сердечно й витревало буде старатися за те.

Тому сміло й відважно відзиваюся до всіх Вп. Пань, зокрема до всіх Марійських Дружинниць в краю. Покиньте на 3 дні всі свої домашні заняття й спішіть до реколекційних домів, яких буде кілька в цім році, в ріжних містах. Там жде на Вас Ісус зі своєю радою й допомотою. Він один-одинокий дасть силу й мужність в життевій борні, в покусах, у всій людській немочі. — І не тільки ми, жінки, спішім на ті реколекції по віднову нашого духа, але заохотім до того важного кроку своїх мужів і нашу дорогу молодь. Нехай і вони закоштують цього райського ліку, нехай там у стіп Ісуса пізнають і зрозуміють свої недомагання й блуди у власнім домашнім життю, як і в життю суспільнім.

На кінець подаю для інформації, що замкнені реколекції для Пань у Львові відбудуться в днях від 26 до 30 червня с. р., в монастирі СС. Василіянок при вул. Потоцького 95, за оплатою около 10 зл.

Для мужчин з інтеліґенції приготовляє замкнені реколекції Генер. Інст. Кат. Акції в липні с. р. Зголошення слати до 20 червня вул. Зіморовича ч. 3.

Евгенія Шаркова.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

Який фах вибрати

Актуальні справи молоді.

Лікарі. Реферував др Коржинський. Чи студіювати медицину? Сю справу можна розглядати з двох становищ: національного й особистого. З національного становища вказаним є вибирати лікарське звання. Українських лікарів небогато. Всего понад 300 на всю Польщу. Велика скількість українського населення не має лікарської допомоги або користає з чужої помочі і платить гарач чужим. Перед українськими лікарями ще богато праці, а саме розбудова шпиталів, санаторій і т. п. Се все вимагає богато рук. Коли дивитися на лікарські студії з особистого становища, то умовини праці лікаря сильно змінилися. Ті, що хотіліб вибирати звання лікаря, повинні знати, що їх не чекає вигідне життя, що вони не скоро дороблятся майна. Молодий лікар мусить мати великий запас життевого гарту й завзяття, щоби вдержатися на поверхні життя. Лікарів можна поділити на 3 категорії: 1) наукові дослідники, 2) лікарі на посадах і 3) практикуючі лікарі. Дві перші категорії лікарів для нас Українців майже недоступні, чи то з матеріяльних причин, чи з інших. Практикуючих лікарів можна поділити на загально-практикуючих і спеціялістів. Вони ріжняться між собою хіба щодо виекзипування. Виекзипування загально-практикуючого лікаря дешевше ніж спеціяліста. Психольоґічні вимоги: Крім певної дози моральної вартости як чоловіка вимагається від лікаря здібности бистрої обсерваці, бистрого думання і скорого рішання. Впарі з тим іде набуття звання та добра, точна й услужна память. Велику ролю в практиці лікаря грає „актуальність", себто постійний контакт з поступом наук. Прикмети практикуючого лікаря: вміти вдержати авторітет і вплив на хорого, бути готовим до жертв, вміти зрозуміти хорого, вкінці рівновага духа й радісна вдача. Коли йде про наукових дослідників, то вони мусять визначатися творчим умом і здоровим критицизмом. Від лікаря на посаді вимагається організаційного змислу. Щодо фізичних прикмет лікаря, то він мусить мати загальне здоровля, головно витревалість. — Медичні студії тревають 5½—6 літ. Разом з практикою і військовою службою 8 — 10 літ. Всіх іспитів є 23. Частину з них здається підчас студій, решту по абсолюторії продовж 2 літ. Пересічне удержання місячно виносить 100 зл., отже 10—12 тисяч за цілі студії. Оплата за 5 літ студій около 1000 зл. До того треба додати ще видатки на книжки, досить дорогі. Можливість заробітку лікаря тяжко докладно означити. В 1 — 2 — 3 році приватної практики доходи ледви покривають кошти удержання. В пізніших роках дохід залежить від того, чи лікар зуміє здобути собі кліентелю.

Дентисти. Реферував др Дмоховський. Дентистику (стоматольоґію) в Польщі можна студіювати двояко: кінчити звичайні медичні студії й опісля спеціялізуватися в дентистиці, або відразу вступити на стоматольоґічну академію в Варшаві, де студії тревають 4 — 4½ р. При вступі на академію здається вступний іспит: реферат з диктату професора і дві задачі на ріжні теми. Вписове виносить 45 зл. Місць є 120. Подається річно 700 — 800. Українців приймають 6—7. Кошти удержання в Варшаві 100 зл. Оплата 300 зл. Книжки 250 зл. Отже річно разом 1.500 зл. Вивінування коштовне. Воно залежить від місця осідку, на провінції воно дешевше. Місць осідку для лікарів-дентистів богато. Можливість заробітку залежить від знання. Звання дентистичних техніків тепер касують.

Фармацевти. Реферував мґр Кривокульський. Фармацевт мусить бути чистий, певний, совісний та не сміє помилятися. Приняття на фармацію залежить від висліду конкурсового іспиту. Студії тревають 4 роки (в Познані 4 і пів р.). Кошти студій як на медицині. По студіях обовязкова річна практика в аптиці. Вона майже все безплатна. По 5 роках можна провадити аптику. По 15 рр. праці в аптиці можна старатися про нову концесію. Рентовність аптик тепер зменшилася. На провінції ледви заробляється на життя. Матеріяльний стан магістрів фармації тяжкий, хоч безробіття покищо нема. Фармацевтів у нас дуже мало. Власників аптик є всего 3—4.

Журналісти. Реферував др М. Рудницький. Щоб бути журналістом, до сього не треба ні студій, ні матеріяльного вкладу. Журналістом можна стати кождого дня. Треба відчувати тільки потребу писання. Та не кождий, що має ту потребу, мусить буги зараз добрим журналістом. Журналіст се людина, що на приказ редактора, на дану тему й на означений час мусить написати статтю. Хоч журналіст не потребує спеціяльних студій, то він мусить визначатися всестороннім знанням, бо йому помилятися не вільно. Матеріяльне положення українських журналістів погане й непевне. Наші журналісти се люди привязані до якогось орґану і коли той перестає виходити, тоді й журналісти остають без усяких засобів. Про журналістів, незвязаних з якимсь орґаном, в нас покищо нема що говорити. Ті, що хотіліб вступити до журналістичної школи, повинні вступити передтим до котрогось з українських орґанів. Там пізнають вони ближе журналістичну працю та переконаються, чи вони до неї надаються.

Нова позичка

Чотиролітний господарський плян Польщі.

10. VI. с. р. зачалися в Варшаві наради соймової комісії в справі повновластей для правительства. Першого дня нарад віцепремієр Квятковский виголосив промову про господарські пляни правительства. Перед правительством стоять тепер такі засадничі завдання: боротьба з безробіттям, зміцнення продукційних сил, сперте на краєвих сирівцях, утривалення рівноваги державного буджету й стабілізація валюти. Для здійснення того конечно здержати відплив девіз і золота з Польського Банку, здержати корчення консумції та вернутися до рентовности в приватній господарці. Буджет радикально зрівноважено, та виконання буджету далеко тяжше ніж укладання його. Тому применено ощадностеві методи. За 5 місяців зменшено буджетові видатки о 40 міл. зл. В буджеті можуть бути вагання в поодиноких місяцях, та в цілім році він буде зрівноважений. Контролю девізових оборотів введено проти внутрішної та міжнародної спекуляції в обороні польського господарства. Одначе правительство готове співділати в привернені системи свобідної виміни вартостей. На грошевім ринку вертає спокій. Зросли обороти. Зростає вплив з оборотового і промислового податку. Безробіття постійно меншає. На інвестиції призначено поважні суми грошей. При нових роботах і будівництві зайнято коло 200.000 робітників. Від липня с. р. зачнеться реалізація нового чотиролітного пляну. Той плян не розширить етатистичного потенціялу держави, але створить нові можливости розвитку народного господарства і створить новий плян праці для приватної ініціятиви. Плянується урухомити великі роботи. Плян передбачує мобілізацію фінансів в найближших 4 роках. До здійснення пляну мають бути притягнені всі фінансові жерела. В другій добі виконування пляну передбачується розписання нової внутрішної інвестиційної позички на 200 до 300 міл. зл. На підставі того пляну в другім році повинно дістати працю дальших 200.000 робітників. Се все очевидно получене з жертвами. Одначе для виконання того пляну є тепер корисна ситуація. Се вимагає солідарного зусилля всеї суспільности.

Читайте і поширюйте католицький часопис „П Р А В Д У"! Адреса: „Правда", Львів, ул. Гродзіцких 2. І. п.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Нагум Соколов про націоналізм

„Хвіля" в ч. 6166 принесла п. з. „Націоналізм" статтю недавно померщого сіоністичного провідника Нагума Соколова. З огляду на цікавий підхід до теми подаємо її в цілости:

Є ростини, котрим служить сонце і вони в соняшнім теплі розвиваються й видають овочі, чи се буде на сході чи на заході, на півночі чи на полудні. Одначе спробуйте через зміну місця змінити природні умовини нпр. рожі, а побачите, що вона приноровиться до чужого ґрунту. Дрімаюча в ній сила, що змушує її до самооборони, вчить її приноровлюватися до окруження. Та ніколи не затратить вона племінного звязку з товаришкою, — рожею, що цвите десь далеко від неї, на другім кінці світа. Коли її викорінить, виросте і з иншої землі. Прокляті ті, що викорінюють ростину, бо тим нищать діло Боже. Та семикратно прокляті ті, що стараються перещепити ростину на ростину відмінного роду: бо ліпше вже знищити ніж зіпсути і змішати. Нехай мірт міртом остане, рожа рожею, лілея лілеєю. Досить є місця на Божім світі для всіх ростин, а ріжнородність форм, красок і властивостей се якраз прояв богацтва природи.

Нема нічого кращого над природу в її безчисленних воплоченнях і відмінах. Все діється тут по своїм власним законам, по вродженим властивостям, все зміряє до життя, свободи, краси й любови. Всі осібняки лучаться тут в одно, не напираючи на себе, ні не випираючи себе взаїмно, без зависти і злостивости, без дурної зарозумілости, але й без плазування, без облудної маскаради й малнування. Кожде сотворіння, кожда ростина гарна з природи, чудова вродженим стремлінням до досконалости, величава своєю доцільністю, і кожда з них безнастанно зближається до своєї цілі, котра її природі найбільше відповідає...

Ми Жиди були окремішним народом, коли ми сиділи на нашій землі в старинних часах, окремішним народом були ми також продовж довгих століть історії. Тим народом зробила нас Тора і чиста, незрівнана в своїй непорочності, племінна відрубність. Тим народом зробили нас взули батьківщини й родини, традиція і спадщина предків. В один нарід скували нас наші жидівські законодавці і пророки та вкінці всі наші приписи і звичаї і свята, що в величезній більшості є національними памятками так далеко, що нема розділу в Торі, ні уступу в Пророках, ні Мішни и Талмуді, ні припису, ні звичаю, котрі моглиб ми належно зрозуміти без шукання їх жерел в історії нашого народу. По втраті державної незалежности витворилася продовж сотоків літ епохи Танаїтів і Аморайтів жидівська народність, укріплена правами і приписами, а потому в середних віках не тільки власними приписами, але також обмеженнями, накиненими іншими народами. В міру як посувалися покоління, передавали собі ті одідичені традиції. І так тягнеться за нами ланцюг богатьох поколінь, довгий як наше існування в розтічі, ланцюг традиції, що з бігом часу заступила нам батьківщину нашу і мову й інші умовини нормального національного розвитку.

Що всі народи (бдизькі собі) люди — се для нас не новина. Перед тисячами літ лунав великий заклик нашого пророка: „Адже одного Батька маємо всі, адже один Бог нас сотворив". Мимотого розійшлися люди по всім світі, утворили собі громади і суспільности, помагали собі взаїмно, уподібнювалися і зближалися, аж розрослися в народи і племена. Так було і так буде в будучности. А новітні спроби влекшення комунікації між народами вправді зменшують відступ між ними, та ніколи не усунуть його цілком. Не запанує ніколи одна мова на світі, ні не повстануть однакові звичаї там, де відмінні умовини життеві й економічні. Ніщо не діється без причини. Народи повстали, могутніли, зростали внаслідок причин важних і необхідних. Причини, що колись викликали повстання народів, існують і дальше тепер.

Кажуть, що національна ідея витворює національну ненависть. Одначе се вже доля кождої доброї ідеї, коли її викривлюється і доводиться до краю. Всяка ідея зрушена з природного підложжа стається сваволею й дурнотою. Одначе не така національна ідея, що її ми собі вибрали.

Бо чогож ми бажаємо? Чи бажаємо розбійницьким способом напасти на якийсь інший нарід і накинути йому нашу волю? Чи бажаємо гордо винестися понад інші народи? Борони Боже! Не роби другому, що тобі немиле. Ні на волос не нарушуємо власности чужого народу. Бажаємо лиш оставші наші рещтки підвести, скріпити, сконсолідувати і воскресити до нового життя. Двома шляхами можна служити народові: один шлях веде від одиниці до загалу, другий — від загалу до одиниці. Отже або стараємося піднести й облагородити одиниць, унормувати взаємини між суспільностями, ширити між ними мир, освіту і благородні етичні вартости, зблизити їх до ціли досконалости і святости думки. А піднесенням одиниць, громад і суспільностей підноситься заразом нарід, бож нарід складається з одиниць, громад і менших груп. Або також при помочі літератури, пропаганди вноситься в нарід якусь величну і могутню ідею і спонукується його до здійснення великої ціли. А тоді благодать тої ідеї спливає з загалу на одиниць народу і на його менші групи.

Питає дехто: Що тобі дороще, Сіон чи Ізраіль. Нарід чи його наука? Тяжка і спокійна праця чи просвіта? Неначеб було категоричним наказом, що одно мусить бути ліпше від другого, неначеб одно мусіло суперничати й колідувати з другим. Нехай ті люди спитають архітекта: Що важніше для будинка, фундаменти чи балки, стовпи чи пороги, двері чи вікна, брами чи дахи? Або також: який матеріял потрібніщий, цегла чи вапно, каміння чи цемент, дерево чи зелізо і бляха? Або що важніше: композитор пляну чи рисівник, робітник земний чи муляр, робітник деревний чи дозорець? Такі безглузді питання мусить очевидно викликати сміх архітекта. Важні і стовпи і пороги, потрібне дерево й зелізо, бо не самі фундаменти ні самі стовпи, ні самі стіни, ні сам архітект, ні сам робітник, а всі разом будують і взносять спільну будівлю.

Як річ мається з чоловіком, так і з цілим народом. Нормальний чоловік старається зі всіх сил скріпити й уліпшити своє становище і тої цілі ніколи не тратить зпереду очей. Одначе свої старання і змагання чоловік зміняє залежно від положення. Одну має ціль, та ріжними дорогами зміряє до неї. Коли одна не пощастить, хапається другої, а коли й та безвислідна, вибирає третю. І так слідить, шукає і змагає поки жие. І поки не помер, живуть в ним його бажання. І навпаки, поки живуть в ним бажання, се найліпший знак, що він жие. Також цілий нарід не може продовж всіх віків зміряти одним шляхом до своєї цілі. Не вільно стісняти всеї надії, всего довіря, всего запалу і всего зусилля — до одної тільки спроби.

Ціль — відродження жидівського народу і його розвиток без перешкод, згідно з його природою і властивостями. Відродження жидівського народу значить відродження всего, що колинебудь було найліпшого і найкориснішого, найкращого в Ізраілю. Негамований розвиток жидівського народу значить пробудження всіх сил, що дрімають у глибині душі народу, всіх здібностей, всіх душевних властивостей і лорібку умового. Той розвиток з конечности провадить його вперед, бо розвиток кождого народу штовхає його вперед а не взад. Наша ціль підкріпити жидівський нарід на дусі, щоб удержався, процвитав і ріс, не задержуючись ані не уступаючи перед ніякими перешкодами; в правді, слушности і справедливости, без заколочення спокою інших народів і без перешкоди для інших.

Ціль одна; та дороги, середники, способи, зпаряди ріжні і зміняються відповідно до часу, місця і здібности працівників. Але ціль обєднує всіх розбитих працівників і лучить їх в одно огнище відродження жидівського народу.

На вулкані великої ненависти

Виленське „Слово" принесло в ч. 155 цікавий опис настроїв польського селянства в Радомщині. Подаємо деякі місця опису в перекладі:

„Ненависть до Жидів у Радомщині (а чи в воєвідствах келецкім, варшавськім чи в лодзькім інакше?) така велика, що видається на перший погляд, що всякі проблєми уступили для селян на дальший плян. Я бувби склонний навіть не спостерігати ніяких соціяльних проблєм. ...Поділ на „пана" і „хлопа" тепер зникає, він для нікого не важний.

Думаю, що після послідної промови премієра Складковского про конфіскати газет, зможу згадати хоч кількома словами про події, що попередили Пшитик, про котрі дотепер невільно було писати. Йде тут про іншу під-радомську місцевість, йде тут про Одживул. В Одживолі мав відбутися якийсь зїзд Стронництва Людового. Хлопи навіть говорили, що на зїзді буде сам Президент, а тільки Жиди не хотять допустити хлопів до него. Та зїзд заборонено. То розізлило хлопів. Наочні свідки оповідають про нечувані історії. Мало зібратися кількадесять тисяч хлопів. Насадили коси на шторц як під Рацлавіцами, як за Косцюшківських часів... Взяли топори і ґудзоваті дручки. Пішли. Що було дальше, не буду писати... Бо ось в Одживолі вийшла поліція на стрічу хлопського маршу. Богато поліції. Кажуть, що кілька тисяч. А хлопи сказали так: Коли хоч одного хлопа убють ми... виріжемо всіх Жидів в околиці. Жиди власне твердять, що в сей спосіб дійшло до Пшитику, що се було причиною кривавих подій.

Зле діється в Пшитику. Весь край на воєнній стопі, цілий обнятий домашною війною. Раз-у-раз хтось гибне, убитий, заколений з сеї або другої сторони. Бо обі сторони страшно зажерті на себе. Шофер, що віз нас до Пшитику, оповідав, що як приїхав там кореспондент газети «Орендовніка», то Жиди зібралися з цілого міста і не дали йому фотографувати. Він відкликався до поліції, але поліція не могла дати собі ради з жидівською товпою. Пшитик то страшне, брудне і надзвичайно обдерте містечко-діра, 4.000 населення, в тім 90 проц. Жидів. Велика нужда, се треба признати щиро... На ринку богато жидівських склепів. Ніщо не робиться в Пшитику, бо торговля завмерла. Воєвода заборонив тут ярмарки. Хлопи в Жидів не купують.

Отже Жиди тільки походжають в брудних халатах, довбають в носі, гладять бороди, сидять на порогах, а передовсім уважно слідять кождий рух сусіда-християнина...

Коли ми рушили тою славною варшавською вулицею на міст і питали за домом убитого Міліковского, — зібралася нагло така мала юрба Жидів і пішла за нами — грізно, ворожо. Перед домом убитого на гостинці з тої сторони зібралися Жиди, з сеї відразу ґрупка християн. Зачалося від нашого питання, чи се той дім. — Молода, дуже пристійна Жидівка, перша зачала кричати. — Пощо вам того? Пощо! Досить оглядання! Того нема, він лежить в землі. Щоби ви всі так в землі лежали!... — Молода християнська дівчина, що стояла збоку, відізвалася до своєї товаришки: Чуєш, що та... Жидівка викрикує!? Миттю з обох сторін вибухла широкою филею взаїмних призвищ і проклонів та страшна расова ненависть, що до серцевої ріжі пережерла душі тамошніх людей. (Слідує опис страшної сварки). Ситуація ставала грізна, зібралися хмари. З боку вже надходили Жиди, довгі на вітрі розвинені халати, шапки на очах, а очі понурі. Ось як повстають розруси в тих сторонах, як вони вибухли в Пшитику 9 березня, як моглиб вибухнути в тій хвилині, коли ми там стояли: з нічого, зі слова, з воздуха, — вистарчить найменша іскорка — й обі сторони кинуться на себе взаїмно... В цілім краю, ні день, що настає, ні ніч, що западає, непевна своїх годин, чи в котрій не вибухне знов кривавий Пшитик.

Ми пішли до якогось Корчака. Той Корчак мав кілька протижидівських справ, але його звільнили. Його назвисько постійно чути на радомськім процесі. Мабуть духовий провідник „християнської сторони" в Пшитику. — А що, прошу панів, вибачайте, та не маємо часу, сказав він нам. Бо мусимо зігнати жидівську худобу з нашої луки. Ходіть хлопці!.. Висипалося з хати за старим около десяток хлопів, кождий як він з колом. Передом пішли баби з різками в руках. — Пішли. Ми стояли під млином. Триповерховий, цегляний будинок. Мовчать триби, не рухаються колеса. Жиди сидять під оконом на лавках. На луку не йдуть. Жидівських коров було лиш кілька. Прибігли дві Жидівки, власнички тих коров. Знов гамір, крики. Проклони. Жидівка клене. Встає високий плечистий Жид і підходить до неї: Тихо, чого кричиш, вони ще всі поздихають у криміналі! Бандити! Лотри!... Тамті стоять муром, за мостом, сперті на коли. Від містечка до млина підходять Жиди. Щораз їх більше. Знов мала іскорка — і цілий Пшитик буде горіти в огні кривавої, страшної, ненависної боротьби. І так є там всюди як на вулкані... Процес тревае... М. М.

Гумористика в публіцистиці

„Глос Народу" в ч. 157 помістив статтю п. Е. М. п. з. „Зі Львова про український рух".

Пан Е. М. пише в тій статті про зріст комунізму серед Українців і вичисляє, що дала Українцям нормалізація. Отже Українці одержали „10 проц. реасекурації всіх будинків на терені трох воєвідств Східної Малопольщі". Се мова про „Дністер". Також дістали Українці „нову державну гімназію з руською мовою навчання в Тернополі" на місце зліквідованої української гімназії в 1930 р. „В той спосіб, пише п. Е. М., буде „узупельнона щерба", яку потерпіли в своїм середнім шкільництві, одідиченім по Австрії. Наразі се мають бути в Тернополі паралєльні кляси при III. польській гімназії (кілька рядків вище писав про „нову гімназію"), та досвід учить, що такі паралєльні кляси звичайно перемінюються в самостійні гімназії..." „Сільський Господар" одержав уділ в новоствореній цукроварні в Тернополі. Один український банк дістав права девізового банку. Дальше „ундівські посли зуміли так вплинути на зміст виданого недавно молочарського закону, що могли прилюдно заявити на сторінках преси, що той закон зовсім (вцале) не загрожує інтересам „Маслосоюзу"...

„В політичній ділянці тішиться УНДО повною свободою рухів, організує десятки зїздів, зібрань і конференцій навіть в найдальше положених повітах. Його діячі — посли — мають запевнену егзистенцію, а привязані до мандатів білєти вільної їзди досконало влекшують їм працю".

„Зближення правительственних кругів до Українців проявилося також м. ін. в тім, що в Комітеті вшанування 10-ліття влади Президента Річипосполитої засіли Митрополит Шептицький і сенатор УНДА Луцкі. Сей останний фігурує на афішах як Станіслав Луцкі мимо того що досі був знаний як Остап Луцький. Мав — здається — друге імя в запасі й видобув його звідти в добі нормалізації. У львівськім Комітеті обходу брали участь презес УНДА пос. Василь Мудрий, пос. Целевич, сен. Дещикевич і ін."

Дальше п. Е. М. пише про обходи 10-ліття смерти Симона Петлюри й участь в них представників державної цивільної та військової влади. Статтю свою кінчить п. Е. М. твердженням, що „мимо внутрішнього тертя назовні Українці зєднені", — що його очевидно болить.

Загальні Збори Центросоюзу

Дня 9 с. м. в салі Української Бесіди у Львові відбулися Загальні Збори Центросоюзу. Звіт з діяльности зложив дир. Ю. Шепарович. На зборах було 66 делеґатів кооперативних осередків, 32 представників українських економічних централь зі Львова і кілька представників преси. Між делеґатами були 3 священики, в тім один василіянин з Чортківщини. Присутні довідалися зі звіту, що Центросоюз обеднував при кінці 1935 р. 3013 кооператив і в них поверх пів міліона членів. Торги кооператив збільшилися в 1935 р. на 11%. Власні фонди кооператив виносять 18 міліонів зл., запасні фонди 11 міл. зл. Товарові довжники винні кооперативам 5,600.000 зл. Поширено збут сільсько-господарських продуктів. При кінци 1935 р. збут рівнався квоті 4,438.000 зл. Борги в кооперативах зменшилися на 34.8%. Після звіту була цікава дискусія. Дискутанти обговорювали м. і. справи: відношення кооперації до приватного українського купецтва, переслідування кооперативних робітників на Поділлі, справу вишколу торговельних референтів при Окружних Союзах Кооператив. Після обідної перерви Збори призначили білянсову надвишку в сумі 48.957.29 зл. в цілости до запасного фонду. На добродійні цілі призначено з біжучих рахунків 10.000 зл. Відтак вибрано нову Надзірну Раду. До неї увійшов один священик, о. Кашубинський з Сокальщини, і 10 світських. З черги затверджено прелімінар буджету: доходи 311.400 зл., розходи 293.776.18 зл. Після того члени ставили ріжні запити. Збори скінчилися о год. 6.30 вечер.

Нове збурення Єрусалиму

В Єрусалимі в послідній часі будівельні спекулянти зачали скуповувати парцелі і площі. Ті спекулянти бурять старі історичні будівлі, а на їх місце ставлять величезні, модерні безстилеві камяниці. Група визначних мешканців звернулася до британського комісара, щоб заопікувався старинними памятковими будівлями і не дозволив їх знищити. В відозві сказано м. ін.: Історія виказує, що Єрусалим був збурений 36 разів. Тепер загрожує йому 37 збурення. Колись руйнували Єрусалим орди диких наїзників, тепер святе місто руйнують його власні мешканці. (КАП).

В обличчі комуністичної небезпеки

5. Чи націоналізм забезпечує перед комунізмом?

В чч. 35, 37, 38 і 43 „Н. Зорі" ствердили ми: 1) що в трагічних львівських подіях 16 квітня с. р. вели провід комуністи; 2) що се стало можливе завдяки новій комуністичній тактиці — спільному фронтови з лівими; 3) що львівські Поляки заховувалися підчас тих подій зовсім пасивно та що вони, замість старатися обеднати польське й українське населення міста і краю до спільної обони перед спільним ворогом, стали роздувати між населенням національну ворожнечу; 4) що подібно поступали Росіяни в Києві й на Україні — і тим помогли там до побіди комунізмові.

Відклик львівських Поляків в обличчі комуністичної небезпеки до націоналізму з одної сторони і роля націоналізму в побіді комунізму на Україні з другої — ставить перед нами засадниче питання: чи націоналізм забезпечує перед комунізмом? Відповіди на се питання й присвячена отся стаття.

Зачнемо від означення понять націоналізму і комунізму. Ті поняття означує „Укр. Заг. Енцикльопедія" так:

„Націоналізм (лат.) крайний політичний напрям, який каже, що „нація" є головним та рішаючим чинником історії та що інтересови нації треба підпорядкувати все: в політиці не обовязують ніякі етичні правила, крім „національного еґоїзму" („sacro egoismo"). У відношенні до інших націй обовязує абсолютний принцип боротьби — звідси ворожість н. до „пацифізму" та взагалі інтернаціоналізму, а також індивідуалізму, що не підпорядковує одиниці вповні нації, до політ. лібералізму й політ. демократії. Проявом націоналізму є італійський фашизм та анальогічні течії.

„Комунізм, сусп. лад, оснований на спільноті. Первісний комунізм мисливських, рибацьких, скотарських та хліборобських племен основувався передовсім на спільноті землі, яка належала громаді (племени, родови). Останки сього первісного комунізму перетривали аж до наших часів як спільнота деяких земель — лісів, пасовиск, тощо. Назви комунізм уживають часто всуміш із соціялізмом і в XIX в., а.ло части й досі термінольогія не усталена. Ріжниця між комунізмом і соціялізмом в тому, що соціялізм домагається спільноти засобів виробництва, залишаючи приватну власність на засоби споживання, а комунізм вимагає усуспільнення також засобів споживання („кожному відповідно до його потреб").

Вже з отсих не зовсім докладних дефініцій націоналізму і комунізму видно наглядно ріжницю між ними. Се поняття з двох ріжних ділянок понять. Націоналізм се напрям, отже абстрактний принцип, себто засада, що голосить: інтересови нації треба підпорядковувати все! Та що саме є той інтерес нації — ріжні націоналісти розуміють ріжно. Отже одні націоналісти вважають інтересом нації те, що вважає тим інтересом демократія. Се т. зв. націонал-демократи. Знов другі націоналісти інтересом нації вважають те, що тим інтересом уважає соціялізм. Се т. зв. націонал-соціялісти. А є також націоналісти з іншими суспільними програмами: від консерватизму починаючи і на комунізмі кінчаючи. Зовсім інша справа з комунізмом. Се точно означений суспільний лад, якого не можна розуміти ріжно.

Зі сказаного бачимо, що націоналізм і комунізм се поняття, які не конче мусять взаїмно себе виключати. Навпаки! Вони можуть навіть взаїмно себе доповнювати. Все залежить від того, чи якийсь націоналіст буде вважати комуністичний лад „в інтересі нації", чи ні. Як знаємо з найновішої історії України, були на Вел. Україні націоналісти, котрі думали, що комунізм не противний інтересам української нації — і тому помагали комуністам закріпитися на Вел. Україні.

Що націоналізм не виключає комунізму, ствердили і стверджують се не тільки націоналісти, прихильники комунізму. Ствердив се і стверджує також комунізм. Ствердив тоді, коли щойно йшов на В. Україну і коли голосив поруч комуністичних також націоналістичні кличі. Чи треба пригадувати всі ті націоналістичні кличі, котрі комуністи голосили на В. Україні в 1918—1920 рр.? Досить згадати найважніші: відокремлення України від Москви себто Самостійна Україна („самоопределение вплоть до отделения"!), вся влада на Україні українському трудовому народови, націоналізація землі і т. д. Стверджує се також нині, коли подібно, як колись на В. Україні, голосить тепер ріжні українські націоналістичні кличі в Галичині.

Все те, що сказали ми вище про націоналізм взагалі і зокрема про український націоналізм, відноситься також до націоналізму польського. Деякі Поляки дурять себе, що польський націона-

---

ОСИП НАЗАРУК 52)

ROMA AETERNA

Вічний Рим — Апостольська Столиця

VII. В найбільшій церкві світа.

Та я згадував читачам про одно місце з Апостольських Діянїй, себто просто з історії діяльности апостолів, котре пригадалося мені в хвилі, коли я тільки вступив до властивої церкви св. Петра в Римі. Треба те місце навести, бо інакше читач не матиме змоги слідити разом зі мною мої враження і думки. Ось те місце:

В тойже час здвигнув руки цар Ірод, щоб мучити деяких з Церкви. І вбив мечем Якова, брата Йоанового. А побачивши, що се подобається Жидам, постановив схопити й Петра. Були ж тоді дні опрісноків. І схопивши його, посадив у темницю і передав чотиром четверицям воїнів стерегти його, задумавши після пасхи вивести його перед народ. І стережено Петра в темниці, а Церква без перестанку молилася Богу за нього. Якже мав його вивести Ірод, спав тої ночі Петро між двома воїнами скований двома зелізами, і сторожі перед дверми стерегли вязниці. І ось ангел господень став перед ним і світло засіяло в темниці. Торкнувшиж під бік Петра, підвів його кажучи: „Вставай скорше!" І поспадали кайдани з рук його. І рече ангел до него: „Підпережися та підвяжи постоли свої!" І він зробив так. І рече йому ангел: „Надінь одежу свою та йди за мною!" І вийшовши пішов слідом за ним і не знав, що се правда, що сталося через ангела, але думав, що бачить видіння. А коли минули першу і другу сторожу, дійшли до воріт, що вели в місто, котрі самі собою відчинилися їм. І вийшовши, перейшли одну вулицю, і зараз ангел відступив від него. І рече Петр прийшовши до себе: „Тепер справді знаю, що Господь післав ангела свого і вирвав мене з руки Іродової та від усього дожидання жидівського народу." І роздумавши се, прийшов до хати Марії, матери Йоана, званого Марком, де многі збиралися і молилися. Якже застукав Петр, вийшла послухати дівчина на імя Рода. І пізнавши голос Петра, не відчинила дверей з радости, а вбігла і сповістила, що Петро стоїть під дверми. Вониж казали: „Се ангел його." Петрож не переставав стукати. І коли відчинили, побачили його і здивувалися. Махнувшиж їм рукою, щоб успокоїлися, оповів їм, як Господь вивів його з темниці. І рече їм: „Сповістіть Якова і братів його про се." І вийшовши, пішов у друге місце. А як тільки настав день, зробився немалий переполох між воїнами, що сталося з Петром. Ірод же пошукавши його і не знайшовши, судив сторожів та звелів їх покарати. І перейшовши з Юдеї в Кесарію жив там.

Дальше описують Діянія Апостолів, як Ірода „поразив ангел Господень за те, що не віддав слави Богу і зїли його черви і вмер. Словож Боже росло і множилося."

Отсе барвисте оповідання з 12 глави Апостольських Діянїй стало мені змістом своїм перед очима, коли я вперве побачив нутро церкви св. Петра. Я мав немов конкретну свідомість того, що без подій, описаних в тім оповіданні не булоб церкви св. Петра в Римі з тої простої причини, що св. Петро бувби скінчив життя в Єрусалимі, в руках Ірода.

Ти, читачу, може перший раз в житті читав розділ з Апостольських Діянїй. Розуміється, не думаю того про всіх читачів, але про тих, що становлять дуже велику більшість в нашім народі. Ще може скорше наш селянин або робітник читав або чув як читають святе Письмо, ніж велика більшість інтелігентів. Особливож ті селяни й робітники, що були в Америці, легко могли там зустрітися зі Святим Письмом. А поза тим великанська маса нашого народу св. Письма не знає. І майже вся світська інтелігенція також. З нею можна говорити про все, що хочете, до найновіших детективних і шпіонських романів включно, — але св. Письма вона таки зовсім не знає.

І при тім думає, що вона інтеліґенція і то інтеліґенція християнського народу.

Чи не веселу льоґіку вона має?

Ба, поважні люди говорять, що є й такі священики, які не мають св. Письма. А що читане в Семинари вже забули, отже і вони не знають св. Письма. Може нема таких? Та коби!

І тому я думаю, що може читач перший раз в житті перечитав висше наведене оповідання з Апостольських Діянїй.

Перечитав і здивувався. Міркую се по собі. Бо коли я вперве докладно читав св. Письмо в Америці, де вся духова атмосфера пересякла ним, то я не міг надивуватися. Я порівнував його з творами найздібніших письменників, що мають найлекше перо і дають найбільш виразні та кольористичні образи — і порівнання очевидно не виходило на їх користь.

Якийсь дивний і одинокий флюід бе зі стрічок св. Письма, коли читати його без лукавого наставлення. Так виглядає і вливає очевидно тільки правда.

(Далі буде).

лізм забезпечить їх перед комунізмом. Тимчасом польський націоналізм, подібно як всякий інший, не є звязаний нерозривно з якимсь одним суспільним ладом, нпр. з сучасним демократичним. Він може годитися і вже навіть годиться з іншими суспільними ладами, серед котрих є й такий, що мало вже ріжниться від комунізму. Згадатиб пр. суто польський „Legion młodych", що гуртував в собі польську молодь. Польська влада розвязала його якраз за комунофільство. З другого боку також комунізм не завагається, коли се вважатиме вказаним з тактичних оглядів, проголосити найбільш націоналістичні польські кличі зовсім подібно, як се робив він колись на В. Україні. Се зрештою робить він уже й тепер, граючи на національнім антагонізмі між Польщею й Німеччиною.

Ну, а сучасний націоналізм італійський і німецький, себто фашизм і націонал-соціялізм, хібаж вони також не забезпечують перед комунізмом? може спитати читач.

Отже що торкається сучасного німецького націоналізму, себто націонал-соціялізму, то він, як се вказує вже сама його назва, не богато ріжниться від комунізму передовсім під суспільним оглядом, який він під деякими оглядами прямо копіює. Не богато ріжниться він і своїм відношенням до релігії й Церкви, які він уже позбавив свободи і майна. А треба памятати, що німецький націонал-соціялізм істнує ще дуже недовго та що він ставить тільки перші кроки на шляху здійснення своєї націоналістично-соціялістичної програми. Прецінь і московський комунізм не відразу здійснив свою програму. Він довший час лишав у спокою не тільки селян, не переводячи колективізації землі, але навіть релігію і Церкву, позбавивши їх тільки піддержки держави.

Дещо інакше виглядає під суспільним оглядом сучасний італійський націоналізм, т. зв. фашизм. Таксамо дещо інше відношення італійського фашизму до релігії і Церкви. Та всеж таки й італійський націоналізм не забезпечує вповні перед комунізмом. Щож торкається відношення італійського фашизму до релігії і Церкви, то він також обмежив під деяким оглядом їх свободу, хоч і не так, як німецький націонал-соціялізм. Та тут фашизм мусів брати під увагу величезні матеріяльні користи, які має Італія завдяки католицькій Церкві. Знищити католицьку Церкву в Італії булоб однозначне зі знищенням тих матеріяльних користей для італійської нації.

Так виглядають націоналізми в сучасній Німеччині і в сучасній Італії, де вони мають на зовні навіть різку протикомуністичну марку. Та се зовнішне протикомуністичне наставлення тих націоналізмів не випливає з їх внутрішної сути. Се тільки сучасні міжнародні політичні обставини викликали і піддержують таке політичне наставлення тих націоналізмів. Коли зміняться міжнародні політичні обставини, тоді може змінитися також і протикомуністичне наставлення італійського і німецького націоналізму. Те наставлення може навіть стати прокомуністичне.

Все сказане вище про націоналізм повинні взяти під серіозну увагу всі ті, що здають собі справу з комуністичної небезпеки в нашім краю та що думають забезпечитися перед тою небезпекою націоналізмом, польським чи українським. Бо націоналізм може всім тим, що покладають на нього такі надії, зробити дуже прикру несподіванку. Та несподіванка може бути тим прикріша, що може статися в хвилі, коли на зміну може бути вже запізно, коли зміна буде вже неможлива.

Тому всіх, хто не бажає запанування комунізму в нашім краю, кличемо до серіозного протиділання комуністичній небезпеці, яка стоїть перед нашим краєм на весь зріст.

Як ми уявляємо собі те протидилання, про се напишемо в слідуючій статті.

З краю

Зі Станиславова пишуть нам:

Заходом Марійської Дружини Молоді жіночої гімназії і вселюдної школи СС. Василіянок у Станиславові відбувся в неділю, 24 травня с. р., святочний вечір в честь Небесної Неньки. Він згромадив у просторій салі заведення численну публику. Свято розпочалося добре опрацьованою і гарно виголошеною промовою о. катихита Йосифа Савриша. Вона зробила на приявних сильне вражіння. У програму концерту входили дійсно гарно виголошені деклямації учениць, фортепянове сольо маленької Тосі Голінатої з 2 кляси вселюдної школи СС. Вас. та хори під проводом проф. Барнича. Свято закінчилося дуже гарними картинами у 3 відслонах Софронова „День весни" та відспіванням Марійського гимну. Слід зазначити, що сей симпатичний вечір був добре обдуманий і дбайливо підготований. Всі виконавці вивязалися зі своїх завдань якнайкраще, тимбільше, що в заведенні СС. Василіянок спеціяльно плекається культ Пресвятої Діви Марії. Численно зібрана публика, в першу чергу матері дітей - учениць рясно нагороджували виконавців оплесками. Дуже миле вражіння зробила на всіх хвиля, коли діти вручали китиці цвітів своїм дорогим матерям, заплаканими з радости. Завважуємо, що в Заведенню СС. Василіянок у Станиславові помітне гарне виховання наших дітей, яке провадиться в першій мірі у релігійному дусі. Шкільна наука стоїть на високому рівні. Побіч того плекається музику і спів, та улаштовується всякого рода імпрези, які на загал дуже подобаються. Приявний.

З Делятина пишуть нам:

Подібно як минулого року так і сего за ініціятивою о. пароха З. Золотого відбулася в домівці парох. чит. „Скала" в Делятині нарада представників всіх культурно-освітніх і фінансових товариств в цілі обговорення справ Зелено-святочного обходу. На сій нараді порішено подбати, щоб обхід сей випав як найдостойніше. Так і сталося.

По Богослуженню уформувався похід в напрямі цвинтаря на могилу бл. п. пор. УГА И. Гродзіцького. В поході несено 10 вінців від Товариств Делятина. Вулицями як також підчас панахиди співав церк. міш. хор під проводом мґр. Ст. Гарасимовича. Над могилою о. парох виголосив зворушаючу, глибоко продуману Зелено-святочну проповідь. Вечером тогож дня заходом парох. чит. „Скала" в Делятині відбулася Зелено-святочна академія в честь незнаного стрільця. В програму увійшли: промова мґра Ст. Гарасимовича на тему незнаного героя, як також хорові продукції міш. церк. хору. Се найкращий хор на Гуцульщині. Почули ми: „У дві пари", „Коли ви вмирали", „Слава героям", „Заквітчали" і „Задзвенімо". Кождий виступ хору присутні нагородили рясними оплесками. Годиться підчеркнути, що підбір пісень так музично як і змістом дуже надавався на того рода імпрезу. Також деклямація п. Римаруківної „Над гробами" і рецитація п. Скибівної викликали сильне вражіння. Імпреза ся стояла на мистецькому рівні і тому викликала у всіх присутніх милі вражіння. На жаль публика не дописала, а вже спеціяльно селянство. Дохід призначено на наших інвалідів.

Чит. „Скала" в Делятині урядила ще 21. 5. 1936 р. на закінчення місяця матери—драматичну виставу під заг. „Мати". В ній зображується ідеальний тип матери — повної християнської моралі, любови, прощення і посвяти навіть найбільшим своїм пакостникам. Драм. гурток парох. чит. виставив сю штуку дуже дбайливо. Зазначити треба, що парох. чит. в Делятині перша від ряду літ займалася уладжуванням дня матери, та з хвилиною заложення Союзу Українок — уладження тої імпрези перейшло на нього. — (наш).

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Конечність розважування. По перше гляньте на весь християнський світ і застановіться над ним. Дивіться, як всюди могутно панують сатана і гріхи. Диви, кілько тисяч в кождій нації серед усіх станів веде життя в смертельнім гріхі з малим або з ніяким страхом і тривогою перед смертю, судом і пеклом. Дивіться, як вони служать своїм пристрастям та цінять висше все марне і глупе ніж свої безсмертні душі, ніж Бога і ніж щасливу вічність. Дивіться, як богато людей живе навіть без Бога, зовсім забуваючи про Нього. Потім дивіться, як пекло широко отвирає свої челюсти і щоденно проковтує тисячі з них. Пориває їх серед їх гріхів, коли вони найменше сподіються того і в одній хвилині заносить їх від їх коротких, марних і зрадливих утіх до страшних і вічних мук. І звідки береться та вся страшна скількість зла? Лише з браку розважування. Цілий край стане порожний і пустий каже пророк, бо ніхто не входить в себе. (Єр. 12,11).

По друге, розважте великі правди, що їх учить християнська віра. Що є безконечно добрий Бог. Його око все звернене на нас. Що є безконечно добрий і безконечно справедливий Бог, що ненавидить добровільний гріх безконечною ненавистю. Що є Бог, котрий є нашим першим початком і нашим останним кінцем, нашим творцем і спасителем, до котрого ми належимо під кождим оглядом. Він сотворив нас для Себе і післав нас сюди в ніякій іншій цілі і для ніякого іншого заняття як на те, щоб ми на сім світі Його любили і Йому служили та щоб на другім світі були з Ним вічно щасливі. Отже що є інше життя по сім життю. В порівнанні з ним теперішне життя се тільки хвилина. Що смерть скоро розлучить нас від усіх сих видних річей і перенесе нас в інший край, де все, до чого люди на сім світі привязували своє серце, буде виглядати як дим. Що жде нас суд та що є небо і пекло. Це все — правди християнської віри. Всі вони вповні правдиві та сильно наклонюють до всего, що добре.

Та чи всі християни вірять у сі правди? Вони мусять в те вірити, або вони не християни. Та як потім можливе, що вони можуть жити так, як жие більшість? Як се можливе, що віруючий в ті річи жие в грісі та йде широким шляхом, що веде до пекла? Ах се походить з браку розважування, се походить звідти, що вони не думають.

По третє розважте, що велика ріжниця між добрими і злими християнами полягає на тім, що одні поважно думають про правди, в котрі вірять, і таким способом ті правди глибоко западають в їх душі й пускають коріння так, що в них правди видають овочі всяких чеснот; а инші не думають про те і тому правди Євангелія захоплюють їх мало або зовсім ні. Ті правди не роблять ніякого вражіння на них, бо їх віра спить, або й мертва — з браку розважування. О, як часто бачили ми, які чудесні успіхи зробило розважування в світі! Як богато навіть найбільших грішників розважування прикликало назад і вирвало їх з вже отворених челюстей! Кілько людей вивело розважування з самої середини Вавилону, щоб вони шукали свого Бога на самоті й посвятили Йому своє життя! О, коби люди тільки думали! Які зміни побачилиб ми тоді на світі! Бо во істину, думання се правдивий шлях до неба! А бездумність се битий шлях до пекла!

Постанови собі, щоденно присвятити якийсь час і передумати одну або другу з великих правд, що відносяться до Бога й до вічности. Се один з найліпших способів, що ним ти зможеш забезпечити свою душу. Ті, що тепер не хочуть думати про ті річи, будуть напевно думати про те потім, коли їх думання зможе служити тільки до того, щоб побільшати їх вічне нещастя. Епп. Р. Челлонер.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Критичні завваги

ПРО ПОПУЛЯРНІ ВИКЛАДИ.

(З приводу реферату п. А. Дуткевича на Заг. Зборах централі „Скали").

Популярні виклади се овочі такої творчости, яка входить в область: 1) устної словесности, бо вона дуже впливає на народ; 2) в область літератури, оскільки вона писана; 3) в область мистецтва, оскільки має відповідно оброблену форму. З тих причин популярні виклади заслугують на велику увагу.

Орґанізатор і інструктор Т-ва „Скали" п. А. Дуткевич виголосив важний орґанізаційно-інформативний реферат на Заг. Зборах „Скали". Той реферат був напечатаний в скороченні в 34 ч. „Нової Зорі"с. р. Зробимо кілька заміток до того цікавого реферату. Такі замітки можуть придатися для скріплення і поширення праці орґанізаційного відділу Товариства, особливо коли їх висказати в доброзичливім намірі.

Як видно з реферату п. А. Дуткевича, орґанізаційний відділ Т-ва „Скали" поклав велику вагу на реферати по селах. І слушно, бо живе слово се наймогутніший чинник пропаганди в наших селах. Друковане слово сходить по наших селах на другий плян просто тому, що в нас розмірно мало селян читає ґазети задля великої тісноти й біди, як також тому, що значний відсоток наших селян не вміє ні читати ні писати. Неграмотність тепер ще зростає. Живим словом можна послуговатися в аматорськім театрі з сільської сцени або з тої самої сцени виголошувати виклади. Тут обмежуся тільки до заміток про виклади (лекції).

Вплив живого слова на слухачів залежить також від того, хто його уживає. Щоб слово запало в душу слухача, воно мусить бути просте і ядерне, таке як проста душа селян, наших слухачів на селі. Треба послуговатися конкретними образами, бодай зближеними до переживань селянина. Селянин не любить абстрактних понять, бо не може собі представити їх змісту. Тому інтеліґентного проповідника може стрінути розчарування, що довгий абстрактний його виклад сплине по душах слухачів як вода по ґудзі.

Та бувають сільські слухачі, які затямлять собі деякі чужі слова, уживані деякими референтами на означення деяких абстрактних понять. Ті слова перекрутять і уживають час до часу звичайно в невідповіднім місци. Тим вони хочуть прикрасити свою мову, та замість прикраси виходить смішність. І то тимбільша, що прості люди уживають тих фраз поважно. То просто звихнені люди, бо вірять, що таким „вченим" словом можуть комусь заімпонувати.

Отож референти, що їдуть до сільських читалень з викладами, повинні рішучо вистерігатися уживання чужих слів. Бо ті чужі слова не тільки „виховують" таких дискутантів як вище представлені, але створюють непроходиму стіну між докладчиком і слухачами. Пригадується історія селянина, що на питання чи гарна була проповідь о. пароха, відповів: „Дуже гарна". — „А що говорили о. парох? — „Та я стояв коло дверей та й не чув добре". Тут головне не те, що не чув, тільки те, що чув але не зрозумів. Бо правдоподібно проповідник уживав дуже торжественної мови перетиканої чужими словами. Коли такий вислід проповіди священика, що постійно перебуває на селі, то що казати про тих референтів, котрі постійно жиють в місті і в зносинах між собою уживають т. зв. літературної мови. Можна заризикувати твердження, що девятьдесять кілька процент селянських слухачів мало що розуміє з викладів наших інтеліґентських референтів.

Візьмім теми викладів, котрі референти Т-ва „Скали" уряджували минулого звітового року по селах. Перша тема в черговім порядку звучить „Ґенеза й еволюція Католицької Акції". В самім заголовку викладу три чужі слова, коли приняти слово „католицький" за таке, що в нас вже вкорінилося. Кількож тих чужих слів могло бути в цілім викладі, коли в наголовку є їх аж три. Мабуть кількасот. Або заголовок іншого викладу: „Катастрофальні евентуальности фанатичних екстремів". Тут вже й інтеліґентному чоловікови тяжко догадатися з заголовка, про що могла бути мова в тім викладі. Адже заголовок має дати ясно і коротко висловлений зміст реферату. Справді трудно вгадати, котрі „катастрофальні евентуальности" мав на думці референт. Або такі наголовки: „Абсурди сучасної цивілізації", „Паралелізм віри і науки", „Критерії для орієнтації в духових напрямах", „Ліквідація атеїзму як постулят егзактних наук", „Розвязка соціяльної проблеми в рамах Католицької Акції" та інші. З послідної теми наш пересічний селянин може зрозуміти хіба одно слово „рами", бо має рами в вікні. Але як він має звязати ті рами з „Розвязкою соціяльної проблеми"?.. Коли референт ужиє такого незрозумілого речення на початку викладу, то пересічний селянський слухач затямить собі тільки одно сяк-так зрозуміле слово нпр. „рами". Його думка відтак крутиться довкола того слова. В викладовій салі мусять бути хоч два вікна і мають рами. Отже селянин вже дальше не слухає викладу, тільки роздумує над тими „рамами". Дивиться в вікно і думає собі мабуть: „От погнили вже рами при читальняних вікнах, варт би нові вставити. Та відки взяти грошей? От хотіли дати представлення, щоб призбирати грошей, та якось тяжко зібрати молодих хлопців та дівчат до купи." З „рами" думка селянина біжить дальше до дому, де також є рами у вікнах, до худібки, до діточок і т. д. Перше незрозуміле слово стремить як терня в душі селянина і відриває його думку від того, що дальше говорить референт. Очевидно і слухач зачинає нудитися. Такий душевний стан психольоґія називає „нудьгою". А коли нудьга обхопить більшу скількість слухачів, то час витрачений на виклад змарнований.

В нас богато референтів не звертало уваги на те, чи селянин розумів виклад, чи ні. Головне, що „терпеливо слухав". А наш селянин, як вже сяде і всидиться, то все слухає дуже терпеливо. Аж дрімає, а слухає. А часом як захропе на цілу салю чи кімнату, то аж своїх сусідів побудить.

Отже, панове референти, перша засада популярности викладу се строге уникання чужих слів, бо вони таксамо незрозумілі для селян як для інтеліґента, що не знає чужих мов, нпр. слова еспанські, японські чи китайські.

Можливо, що орґанізаційний референт позміняв відповідні популярні наголовки рефератів приготовляючи свій орґанізаційний реферат на Загальні Збори Т-ва „Скали". Може думав похвалитися перед інтеліґентними людьми „інтеліґентними темами". Та се зайвше. Передовсім тому, що на Загальних Зборах „Скали" було зновже богато селян, а дальше тому, що таке брязчання чужими словами не викликає доброго вражіння і серед правдивих інтеліґентів.

Мимоходом кажучи також мова наших т. зв. популярних часописів не дуже зрозуміла для простого селянина. Повно там чужих слів і інтеліґентських фраз. Редактори думають, що коли вони розуміють якесь чуже слово чи фразу, то тимсамим і читачі ґазет повинні ті слова чи фрази розуміти. Та се груба помилка: вона власне причиняється до витворювання таких типів між нашими селянами, які перетикають свою мову невідповідно уживаними словами. Слухати такого чоловіка, то один жах.

Дуже слушно підчеркнено в рефераті п. Дуткевича, що референти „Скали" не відчитують своїх рефератів зі сшитків, тільки виголошують їх з памяти. Се друга основна вимога популярних викладів: ніколи не читати з паперу чи сшитка. Навіть інтеліґентні слухачі нерадо слухають відчитуваного реферату. А то просто тому, бо слухачі хочуть глядіти просто в очі референтови і в той спосіб безпосередно навязати з ним духову звязь, а не тільки невиразно відчитаними словами, через ухо і монотонний звук слів.

В рефераті п. Дуткевича стрічаємо часто такі вирази як „тільки залізна енергія", „передумана система", „тверда завзятість." Вони викликають вражіння пересадности. При кождім з наведених іменників можна сміло опустити прикметники „залізний", „передуманий", „твердий", бо іменники без них нічого не тратять на своїй силі: енергія і без заліза лишається енергією, система мусить бити передумана. І завзятість може зовсім обійтися без прикметника „тверда", бо мягкої завзятости нема. Або така нпр. фраза ...„поки молот все новсго, все правдивого слова переломить камяну верству неправди, під котрою врожайний чорнозем народньої душі чекає на зерно вищої правди". Все те гарні слова, та чи не можнаб сказати того самого простіше? Чи не можнаб оминути в мові того рококового стилю? Вже в будівництві його не уживають.

Той мовний рококовий стиль видно і в закінченні реферату, де мова про плян праці Товариства. Товариство — мовляв — має плян, та не хоче говорити про нього передчасно, бо найлучше — мовляв — говорять доконані факти. Що тут закривати? Адже кождий знає, що товариство має в пляні уряджувати виклади, освітні курси і т. п. Отже, що тут може бути „таємне"? Навпаки, варт і в католицькій пресі переднскутувати справу викладів і освітних курсів в католицьких читальнях. Трудно припустити, щоб виклади в читальнях „Скали" все були такі абстрактні, як першого року. Треба буде згодом переплітати також практичнішими темами.

Др Степан Годований.

Нові видання

Добрий Пастир, присвячений богословським і церковним справам, рік VI, ч. 1. Станиславів 1936. Сторін 92, формат 25 x 17·5 цм. Зміст: А. О.: На порозі пятнацятого року Понтифікату Папи Пія XI; о. Теодозій Галущинський ЧСВВ: Книга Юдити. — Мідраш, апокаліпса чи історія? о. др Василик Василь: Оправдання в світлі науки Кат. Церкви; Діякон Й. Г.: Римські катакомби; На вибрані теми: М. М.: Енцикліка Св. Отця Пія XI про священство; Нові здобутки релігійної етнольоґії; Автентична інтерпретація Кодексу Канонічного права. Душпастирські питання і випадки. Церковний огляд. Нові книжки і видання. Книжки і часописи надіслані до редакції. Річна передплата 10 зл. За кордоном враз з пересилкою 2 ам. дол. на рік. Адреса: Редакція й Адміністрація „Доброго Пастиря" Станиславів (Stanisławów, ul. Pierackiego 11). — Се число подібно інтересне і повне змісту як всі дотеперішні.

Юліян Тарнович, **Ілюстрована історія Лемківщини.** (3 карти і 100 ілюстрацій). Бібліотека Лемківщини, ч. 1. Львів, 1936. Форм. 203×138 мм., стор. 285+3 неп.

Перед нами показна книжка — майже 300 сторін друку. Тема прецікава: сеж уперше в українській мові появилася історія нашої найдальшої західньої окраїни. З тією країною сталося так, що хоч досі вона видала тільки великих постатей (згадаю хочби Кардинала Сембратовича), то досі не маємо праці про Лемківщину написаної фахівцем-істориком. Виконав се щойно Тарнович, уроженець Лемківщини, перенятий глибокою й ніжною любозю до своєї тіснішої батьківщини. Автор не є фаховим істориком; до зацікавлення історією довела його любов до своєї країни. Тому праця вийшла жива, на кождій майже сторінці відчувається, що писав її син наших гір — хоч і такий неподібний до Гуцулів! Ідея праці — се українська національна ідея. Лемки — прастара вітка української нації, консервативна, упереджена до новинок — і тому досі зберегла свою національну індивідуальність. Автор твердить (згідно з українською історичною наукою), що Лемки — автохтони з прадавніх, ще передкняжих часів, а не пізніші кольоністи (XIV—XVI ст.). Вони жили спільним історичним життям з цілою нашою нацією. Особливо богато місця присвячено новішим часам. У книжці в історичній частині є деякі недотягнення чи недостачі (за таку вважаємо напр. брак спеціяльного розділу про церковні справи в найновіших часах), але може про сі пропущені справи ще завчасу писати. В усякому разі книжка повинна скоро розійтися бо вона справді заслугує на поширення. Коли подібної праці діждеться Гуцульщина чи Бойківщина? Лемківщина дала початок! В кожду нашу бібліотеку треба спровадити сю книжку як найскорше. Т. К.

Михайло Соневицький: **Мірмідонський лицар. Частина перша: Як пробудилася лицарська кров. Накладом „Рідної Школи". Львів 1936. Сторін 52. Формат 19·6 x 13·5 цм. Ціна 75 сот. В тексті 14 ілюстрацій.**

Кооперативний гимн на мішаний і мужеський хор. Уложив Я. Ярославенко. Видало музичне видавництво „Торбан", ч. 247. Сторін 4, формат 25.2×18.2 цм. Ціна 1 зл.

М-р Роман Савицький: **Гри й забави** як практичні заняття в дошкільному віці дитини. (Методичні вказівки для провідниць дитячих садків, передшкіль, захоронок, сирітських захистів та родин). Накладом кооп. Народній Базар і Українська Книгарня. Станиславів 1936. Сторін VII+43+1 нпг., формат 14.1×20.2 цм. Ціна 1.20 зл.

Нова книжка про франц. етнію

Проф. Монтадон оповістив нову, дуже цікаву працю п. з. „Французька етнія." Річ в тім, що він не уважає Французів расою, а мішаниною, котру називає „етнія". Він каже, що французька нація складається з трох головних етнічних груп: 1) нордичної згл. субнордичної 30%, 2) альпейської з динарською, 3) середземноморської. Крім того є у Франції три менші групи: 1) Баски, етнічна група, досі невідомого походження. Мова їх складається зі слів індо-американських, азійських, кавказьких і мабуть етруських. Відки вони взялися у Франції (й Еспанії), коли й куди прийшли, ніхто не знає. 2) Тут і там видно негритянські елементи. Частина їх може походити ще з передісторичних часів (раса Грімальді). 3) Є також одиниці монгольського типу, напр. Жорж Клемансо. Се нащадки Гунів, що прийшли з Аттилею. В книжці є портрети Французів різних рас. Крім того вчений професор представляє французьку етнію в Африці, в Бельгії, в Швайцарії й Канаді.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРОЦЕС ОУН У ЛЬВОВІ. 12-го дня розправи зізнавав свідок А. Фіц, поліційний аґент. З огляду на те, що підс. Стецько занедужав, перервано розправу до вторка рано. Ві второк здоровля Стецька не поправилося і розправу відложено до пятниці рано.

„ТРИЗУБ", орган уенерівської частини української еміграції у Франції, заборонений в Польщі. Таку вістку приніс „ІКЦ". „Тризуб" все був дуже льояльний до Польщі.

„ОБУЗ ОБРОНЬЦУФ ОЙЧИЗНИ". Так має називатися нова проурядова організація, котру тепер творять. До неї малиб належати передовсім вислужені вояки польської армії.

В ХАРКОВІ ЗАЧАВСЯ ПРОЦЕС проти 20 високих большевицьких урядників за надужиття. Обжаловані се визначні члени комуністичної партії.

ПІД БУКАРЕШТОМ в палаті Скровісте відбувся зїзд голов держав Малої Антанти. Від Ромунії прибув король Карло II, від Югославії реґент кн. Павло, від Чехословаччини президент Бенеш. Зїзд мав заманіфестувати повну згоду між членами Малої Антанти. Одначе згоди між ними нема. Чехословаччина йде з большевиками, Ромунія йде за Чехословаччиною, а Югославія протибольшевицька.

В АВСТРІЇ мають проголосити широку амнестію для політичних вязнів. Австрійське правительство хоче тим доказати, що Австрія внутрішно сконсолідована.

АВСТРІЙСЬКИЙ КАНЦЛЄР Шушніґ відбув важну розмову з Муссолінім. Одначе про те не оголошено ніякого комунікату. В міродайних кругах твердять, що Муссоліні заявив, що не піде на ніякі уступки в справі незалежности Австрії.

ІТАЛІЙЦІ заперечують немовби вони заключили військовий договір з Німеччиною. Після закінчення війни в Абісинії Італія хоче жити в приязни з усіми великодержавами.

У ФРАНЦІЇ страйки дальше тревають. Старання премієра Блюма, щоб довести до згоди між працедавцями й робітниками, не вдалися. В Парижі люди поспішно скуповують харчі, щоб мати запас на всякий випадок. Ціни харчів значно підскочили.

КОМІТЕТ НАРОДНОЇ ОБОРОНИ створено у Франції. До него входять: міністри війни, маринарки й летунства, маршал Петен, шефи головних штабів армії, маринарки, летунства й евентуально висші урядники згаданих трох міністерств.

ПАРИЖСЬКОГО ДИРЕКТОРА ПОЛІЦІЇ Ґішара усунено. Він був „чоловіком правиці". На його місце іменували дотеперішного його заступника Маршана.

ПРЕМІЄРОМ БЕЛЬҐІЇ став Ван Зелянд. Вандервельд зрікся місії утворення кабінету, бо провідники партій зажадали, щоб премієром був чоловік неприналежний до ніякої партії.

В ВИБОРАХ ДО ПРОВІНЦІЯЛЬНИХ РАД БЕЛЬҐІЇ католики здобули 224 мандатів (втратили 94), соціялісти 221 (втратили 20), ліберали 89 (втратили 6), „Рекс" 78 (нова партія), фляндські націоналісти 50 (зискали 15), комуністи 27 (зискали 20), німецька партія 3.

АНҐЛІЙСЬКИЙ АМБАСАДОР В БЕРЛІНІ Фипс зажадав, щоб німецьке правительство дало відповідь на англійський квестіонар або подало причину, чому не відповідає.

АНҐЛІЯ не платить довгів. На заклик Злуч. Держав Пізн. Америки сплатити воєнні довги англ. правительство відповіло, що причини, через які Анґлія перестала платити, дальше істнують.

НЕҐУС ҐАЙЛЄ СЕЛЯССІЄ мусів виїхати з Анґлії. Йому дали до зрозуміння, що його побут в Лондоні справляє клопіт англ. правительству. Англія задумує погодитися з Італією.

В ПАЛЕСТИНІ протижидівські заворушення Арабів зросли до тої міри, що доходить до формальних битв Арабів з англійськими військовими відділами, які стараються завести порядок.

ПРОТИЖИДІВСЬКИЙ РУХ з Палестини поширився на Сирію. Там в декотрих містах дійшло до крівавих заворушень. Сирійські студенти оголосили бойкот жидівських товарів.

ЖИДІВСЬКУ РЕСПУБЛИКУ під протекторатом Бразилії хочуть створити американські міліонери Жиди. Вони хочуть викупити велику територію в Бразилії. Президент Бразилії покищо не дав відповіди на те предложення.

НА ДАЛЕКІМ СХОДІ положення чимраз грізніше. Полудневокитайське правительство вислало на північ великі відділи війська. В Китаю ростуть протияпонські настрої.

МІЖ ЯПОНІЄЮ Й АНҐЛІЄЮ ведуться переговори в Токію в справі розмежування інтересів обох держав в Китаю.

НОВИНКИ

Звертаємо увагу всіх Вп. Читачів на знамениту аргументацію значіння релігійних розважувань пера Епископа Челлонера, яку містимо в сім числі „Нової Зорі" на ст. 5.

Важне для молоді! Замкнені тридневні реколекції для середношкільної молоді, уряджувані щороку Марійським Товариством Молоді, зачнуться сего року 21 червня в год. 7 вечером. Реколєкції зорганізовані по дві серії у Львові, Станиславові, Перемишлі й Товмачі. Оплата за тридневне удержання 5 зл., убогі можуть дістати знижку. Реколєкції відбудуться для учеників: у Львові в Малій Семинарії при вул. Сикстуській 39 а, в Станиславові в Малій Семинарії при вул. Собіського 44 б, в Перемишлі в Мужеськім Інституті при вул. Баштовій, в Товмачі в Селянській Бурсі; для учениць: у Львові в Інституті СС. Василіянок при вул. Длуґоша 17, в Станиславові в Інституті СС. Василіянок при вул. Скарги 17, в Перемишлі в Інституті СС. Василіянок при вул. Каспровича 5, в Товмачі в Селянській Бурсі по реколекціях для учеників. Окремо уряджується замкнені реколекції для студенток університету в монастирі СС. Василіянок у Підмихайлівцях. — Управа Українського Т-ва Молоді.

В Тернополі відбулося 7. VI. с. р. масове віче української суспільности Тернопільщини в справі реактивування місцевої державної ґімназії з українською мовою навчання, розвязаної в вересні 1930 р. Віче приняло м. і. такі резолюції: домагатися від правительства реактивування державної ґімназії з українською мовою навчання в Тернополі, заявитися проти наміреного створення рівнорядних кляс з українською мовою навчання при III державній ґімн. ім. Коперника в Тернополі, запротестувати проти того, щоб вшехпольська вулиця була вирішним чинником у справах культурних потреб українського населення, і т. п. Ухвалені резолюції переслано премієрові міністрів, міністрові освіти та Президії УПР.

Львівський воєвода Беліна Пражмовский виїхав на відпочинкову відпустку. Його заступає віцевоєвода Соханьский.

Не вільно рубати придорожних дерев. М-во шляхів оповістило новий розпорядок про садження й удержування дерев при публичних дорогах. Згідно з новим розпорядком дорогові управи можуть на власну руку усунути тільки поодинокі дерева, сухі, ушкоджені, або небезпечні для дороговой комунікації. Усувати цілі ґрупи придорожних дерев можна тільки за дозволом воєводи (при повітових і громадських дорогах) або м-ва шляхів (при дорогах воєвідських і державних).

Гумор — Їм лише так здається. — Пане докторе, чи то правда, що жонаті живуть довше ніж нежонаті? — Та де! Їм лише так здається.

До замітних подій належить дуже слаба с. р. фреквенція польської публики в часі торжества Божого Тіла у Львові на ринку. Се знак, що релігійність у масі паде.

В Станиславові повітовий староста припинив діяльність професійного союзу робітників промислів одежевого і скіряного.

Начальником суспільно-політичного відділу в воєвідському уряді в Станиславові іменовано знов п. Казимира Самбора, б. начальника такого самого відділу у львівському воєвідстві.

Вс. о. Петрицького, пароха Таврова, пов. Бережани, засудив суд І. за опір владі на 1 і пів року вязниці. Апеляційний суд зменшив йому кару на 9 і пів місяця примінюючи амнестійний закон про політичні провини з 11. IX. м. р.

Римо-католицький Евхаристійний Конґрес відбувся в Перемишлі в днях від 5—7 с. м. В нім взяло участь около 100 тисяч людей. В поході містом ішли м. і. також Преосв. Коциловський і Преосв. Лакота.

Градова буря навістила рудецький повіт. Шкоди в засівах обчисляють на 100.000 зл.

Президента Польщі проф. Мосьціцького іменовано почесним доктором хемії на математично - природничім виділі варшавського університету.

Фототелеґрафічну службу (пересилку образів на віддаль) впроваджено між Варшавою і Берліном та між Баршавою й Лондоном.

39 учительських семинарій зліквідовано с. р. у звязку з реорґанізацією шкільництва. На їх місце повстануть педаґогічні ліцеї.

Гробницю князя Володимира Великого відкрито недавно в підземеллі Десятинної церкви в Київі. Вістка про те викликала велике зацікавлення в кругах учених.

Виконуючий комітет СССР удекорував 119 летунів ордером Леніна, 262 — ордером „Червоної Звізди" і 179 почесною відзнакою за заслуги для совітського летунства. А як „товариші" ганьбили колись ордери...

В Осльо (Норвеґія) побудовано спеціяльний музей для корабля, що на нім Амундсен доплив 1911 р. до полудневого бігуна. Се висока галя, в якій міститься корабель з маштами.

В Букарешті підчас дефіляди перед головами держав Малої Антанти завалилася трибуна. На ній було около 3000 осіб. В катастрофі погибло 14 осіб, 400 ранених. Дефіляда відбувалася в річницю коронації теперішного короля.

Небувалий врожай заповідається в Семигороді. В темешварському повіті пшениця вже тепер досягає 2 м. висоти.

Болгарське міністерство рільництва опрацювало програму модернізації рільництва. Наміряють усунути передовсім примітивні деревляні плуги й замінити їх зелізними та ввести борони.

Конґрес німецьких стеноґрафів відбудеться незабаром у Байрайті. В нім возьмуть участь також стеноґрафи інших народностей. Конґрес буде получений з конкурсом за мистецтво Німеччини в писанні на машині.

Гумор. — В склепі. — Одначе чи ви ручите, що ся матерія се останній крик моди? — Вона найсвіжіша з надісланих мені матеріялів. — А чи краска не облізе? — Напевно ні. Зрештою оцініть самі. Тут нема ні одної плямки, а матерія лежить у виставовім вікні вже цілий рік.

Мідяні почтівки. Від якогось часу зі Злучених Держав Півн. Америки надходять до Італії почтівки з мідяної тонкої бляхи. Висилають їх італійські еміґранти, що тим способом хотіліб, згідно з відозвою Муссолінія, прислужитися батьківщині, котра потребує металів на воєнні цілі. Не мають золота, отже посилають мідь.

В Парижі відкрито першу виставу релігійної штуки. На відкритті вистави був архиепископ Парижа, кард. Вердіє.

Памятник Пушкинови рішила поставити міська рада Парижа на одній з головних площ міста.

На французькім ринку появилися книжки друковані на папері зі скла.

Лондонський університет обходить с. р. століття свого існування. Оксфордський богато старший.

Сенатор Бораг згодився кандидувати на президента Злучених Держав Північної Америки.

Національна федерація студентів у Злучених Державах Північної Америки орґанізує в половині червня зїзд студентів-чужинців. Підчас нарад буде виголошений цикль рефератів на тему: „Чинники, що причиняються до ширення сучасного світового неспокою."

Гумор. — В театрі грають якусь страшенно дурну штуку. Більшість публики встає й зачинає виходити. Нараз підноситься якийсь пан і кричить на цілу салю: „Стати! Наперед виходять жінки і діти!"

Гумор. — Мамусю! Чи діявол мужчина? — Ні, він ще гірший ніж мужчина. — То він жінка?

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **о. Антін Целевич,** парох Лозини, почесний каноник і совітник Митр. Консисторії, помер 5. VI. с. р. в 75 р. життя і 51 священства. В. Й. П!

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Анонімови з Бучача. Чомуж Ви не підписалися під своїм листом? Таж ми відписалиб Вам на нього. Чи католикови випадає писати аноніми? Таж до перших прикмет католика в публичних справах належить цивільна відвага.

ЖЕРТВИ

1) о. Коліда Софрон в Михнівці, п. Лімна зл. 9.50 для укр. інвалідів і 1 зл. для хорого Заремби, 2) о. Бень Василь в Тихані, п. Крампна зл. 3 для хорого Заремби, 3) Гр. катол. Уряд парох. в Надвірній, п. в місци зл. 16, для укр. інвалідів (збірка), 4) о. Жолкевич Роман, Пнів, п. Надвірна зл. 11.06, для укр. інвалідів (збірка).

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

МАРУСЕНЬКА: За гріхи.
МУЗА: Бавнті.
ПАКС: Для тебе співаю.
СТИЛЕВЕ: Цирк Барнума.
АПОЛЛЬО: „Мазур".
ТОН: Таємниця дра Шандлера.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.
поручає власні вироби найкращої якости:
Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Вазелїну до шкіри
Синку до білля
помадкову і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську
Трутку на мухи

ПАНСІОН Сестер Служебниць в Микуличині
ОТВОРЕНИЙ ЦІЛИЙ РІК
Гарно відновлений, має водотяги, елєктрику, радіо і дуже добру кухню. Положений близько ліса, близько води, близько стації і близько почти. В будинку є прекрасна дійсно артистично виконана каплиця. ЦІНИ ПРИСТУПНІ!

Сестри Милосердя
ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ
в Станиславові, вул. Голуховського ч. 47
винаймають кімнати для Пань в цілим удержанням для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— вол., 1/4 стор. 90·— вол., 1/8 стор. 45·— вол., 1/16 стор. 25·— вол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— вол., 1/4 стор. 140·— вол., 1/8 стор. 70·— вол., 1/16 стор 35·— вол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, четвер, 18 червня 1936. Ч. 45 (944)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2.1. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с

Конто П.Ш. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Автонсмія для Закарпаття.

„Нашъ Путь" в ч. 133 пише: 7 червня на конгресі Дня Руської Культури в Севлюші губернатор Підкарпатської Руси сказав, щоб усі „карпатороссы" зєднались разом, бо знаходимося на порозі здійснення автономії Підкарпатської Руси... 9 червня в Празі відбулася нарада представників усіх коаліційних партій Чехословаччини. На тій нараді розглянено всі політичні й економічні питання у звязку зі здійсненням автономії Підкарпатської Руси. На нараді був сам премієр міністрів др М. Годжа. В середу 10 червня с. р. з приводу відкриття й передачі Земського Уряду в Ужгороді міністр внутрішних справ др Черний сказав: „Земля (Підк. Русь — Прим. ред. „Н. П.") йде до нового життя під охороною чехословацької республики, котра якраз приготовляє здійснення першого етапу карпаторуської автономії згідно з Сен-Жерменським договором." — Коли автономія Закарпаття буде здійснена, тоді українська справа набере очевидно зовсім інакшого значіння ніж мала досі і жерело тої зміни буде в Чехословаччині.

„Оссерваторе Романо" відповідає комуністам.

У звязку з заявою Св. Отця, що католицизм і комунізм се суперечні ідеї, французька комуніст. партія видала відозву. Комуністи запитують, чому Св. Отець висловився про комунізм неприхильно, хоч комуністи предкладали католикам мирну співпрацю. Відозва кінчиться новою офертою комуністів до співпраці з католиками. У відповідь на те ватиканський орган пригадує комуністичний маніфест з 1848 року. В ним сказано, що моральні й релігійні права се буржуазні пересуди і служать для охорони буржуазних інтересів. Той клич все оставав в комуністичній програмі. Релігійні переслідування в СССР, в Мехіку, в Еспанії й Китаю потверджують зберігання того клича з 1848 р. не лише в теорії, але і в практиці. Отже комунізм не вирікся боротьби з Церквою, тільки змінив свої методи. Факт, що християнізм і комунізм не дадуться з собою погодити, ствердив сам Ленін. Св. Отець остерігає перед цілістю ком. програми такої, яку створили творці комунізму та яку здійснюють теперішні комуністи.

Великий страйк робітників на Радянській Україні.

„Комуніст" з 22. V. с. р. пише, що на шахтах коло Верхнойкута, криворіжського району, вибух грізний страйк. Страйкує понад 10.000 робітників. Начальство приказало увязнити всіх проводирів страйку. Трох з них на місци розстріляно. Всетаки се не вплинуло на успокоєння робітників. Тому на місця загрожені страйком вислано з Кривого Рога кілька відділів червоно-армейців. Вони окружили місця загрожені страйком. Начальство оповістило відозву, що коли робітники не підуть до праці, то розстріляє ще шістьох проводирів страйку, які сидять в тюрмі і виарештує богато робітників та повивозить у глибину СССР. „Комуніст" нарікає на управу шахт, що вона дає працю „підозрілим типам, які йдуть до праці на те, щоб ширити поміж робітниками баламуцтво націоналізму та бунтувати їх до виступів проти влади СССР." („Нове Село").

Жінки виграли боротьбу в СССР.

Дивні дива діються в царстві антихриста. Червона преса переповнена цитатами з Маркса, Енгельса, Леніна, Сталіна — сим разом не про економічні справи, а про родинну мораль. І родину і родинну мораль і матір називають „святою", — а батька ні. Навпаки, про нього в новім совітськім законопроєкті самі тверді словечка: Батько має виконувати обовязки мужа і батька, батько обовязаний удержувати дітей, чоловік жінку, чоловік має бути вірний жінці і т. д. А про права чоловіка і батька — ні чичирк. Самі обовязки має сарака в СССР. Дивне се, але легко зрозуміле. Боротьбу проти розкладу родини вели в СССР не мужчини а жінки. Перші почали остру боротьбу комсомолки. За ними рушили робітниці. Нарешті й селянки. „Посл. Новости" пишуть: „И поднялись колхозницы „всемъ бабьимъ міромъ" на защиту своего женскаго хозяйства, своихъ куръ, своихъ кабанковъ, своихъ коровенокъ. Въ середине второй пятилетки тотъ же „весь бабій міръ" поднялся на защиту семьи. Соответственно етому постановленіе ЦИКА начинается словами: „Идя навстречу многочисленнымъ заявленіямъ трудящихся женщинъ..." Преобладаніе женскаго напора отразилось и на самомъ содержаніи новыхъ проектовъ." Значить — жінки виграли боротьбу в СССР.

Смерть католицького письменника Ґ. К. Честертена.

14 червня с. р. помер в Анґлії на удар серця знаменитий анґлійський письменник Ґ. К. Честертен в 62 р. життя. Честертен як письменник і публіцист репрезентує консервативний напрям. Письменницьку діяльність розпочав як журналіст. В 1905 р. оголосив том шкіців п.з. „Єретики". В нім виступає як противник матеріялістичного погляду на світ і життя. В 1910 р. видав книжку п. з. „Куля і хрест", що порушує релігійні справи. 1912 р. появилася книжка „Живий чоловік". В ній його ідеали письменника знайшли найповніший вираз. Честертен написав також кілька драматичних творів як „Маґік" (1913) і „Чари". З його поетичних творів вибиваються на перше місце повною символікою „Баляда про білого коня" (1911) і збір поезій в релігійно-католицькім дусі („Таймс" 1915 р.). Честертен видав також життєписи деяких анґлійських поетів і письменників. До католицизму Честертен навернувся і свого часу написав про те невеличку та дуже цікаву статтю. Вона була напечатана по українськи в „Америці".

Каспійське Море висихає.

„Извєстія" звідомляють: Наукова комісія ствердила, що Каспійське Море висихає трівожно скоро. Устя рік і заливи стають все мілкіші. Остров Челекен сходиться з берегом і стає півостровом. В Бакінськім заливі виступили з води руїни старинної сторожевої кріпости Салхир. Коли вода чиста, то видно на дні стару дорогу від берега до тої кріпости. Супроти того правительство задумує пустити Дон до Каспійського Моря. Застановляються тільки над тим, як се вплине на рівень Азовського Моря. Побоюються, щоб рівень його не впав.

Горять в часі пожежі не тільки будинки, але й дорогі господарські знаряди, хатня обстанова і т. п., тому мусите обезпечити від огню також свій мертвий і живий інвентар на повну вартість в одинокому україн. Т-ві ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

Промова св. Отця

в дні отворення Всесвітної Вистави Катол. Преси в Ватикані.

(Подаємо точно думки св. Отця з тої промови, бо вони становлять неначе напрямні для кождого католицького журналіста).

Ще остаємо під радісним і незабутним вражінням по величавім Конґресі „Bonne Presse" і „La Croix"; вже витаємо близькі наші домашні обходи Нашого дорогого й вірного часопису „L'Osservatore Romano"; — а отсе ласкавий і завсігди щедрий і досконалий у своїх дарах Господь скликує і збирає нас на ці нові сходини Світової Католицької Преси; католицької не лиш у богословськім розумінні того слова, але й у географічнім значінні.

Наш сердечний радісний привіт для вас, дорогі сини, для вас, Достойні Кардинали, для вас достойні Епископи, для вас, ВПов. Панове Дипльоматичного Тіла разом з вашими заслугами і ділом для цеї Вистави, — і для кождого з вас, тут приявного, щоб здїлати ці сходини більше святочними і величавими, що й так визначні з огляду на свою суттєву часть. Та суттєва часть, — це ви, найдорощі сини, католицькі журналісти 25 народностей Европи й Америки і 53 народностей Азії, Африки й Океанії, що прибули з ріжних країв, розвинути ваші прапори й показати вашу зброю — прапори й зброю правди — саме тут, де з Божого зарядження завсігди жиє і промовляє учительський уряд правди.

1. Болюча відсутність.

Відомо се вам і недавно була про се згадка, а саме: болюча відсутність двох великих країв, що на свій спосіб нам ще сильніше дають се відчувати. Один се великанська й нещасна Росія; там дійсний шал ненависти Бога знищив і дальше нищить все, що відноситься до релігії, передовсім католицької релігії. Правда, се викликує непереможну вірність і геройство і кождого дня додає нові прегарні сторінки до мартирольогії. Другий край се Німеччина. Нам особливо знана й дорога; там знов проти всякої справедливости й правди, штучно й умисно викликуваним ототожненням та помішанням релігії й політики, не позволяють на істнування католицької преси. І в однім і в другім краю роблять вони католицькій пресі честь тим, що бояться її сили й успіхів. І в однім і другім краю, як слушно кажуть, віддали останню честь правді — переченням її і насильством над нею. До одного й другого великого народу, до всіх і поодиноких синів, що їх там маємо, шлемо з сього місця і сеї години Наш болючий привіт і повний чести спомин.

Коли Ми відчули обовязок і потребу звернутися думкою і словом до тих великих і дорогих, а кажучи щиро, під примусом відсутних, ще більше чуємо потребу звернутися словом до вас, що ви його очікуєте вашою приявністю і висказом вашого вірного й вимовного бесідника.

2. Побажання і признання — Батька.

Промовляємо до вас у тім змислі, як се ви, дорогі сини, піддали Нам самі. В дійсности остільки більше важкий і труднійший вибір, оскільки глибші й богатші почування, що родяться на вид вашої приявности й того, що ви приносите. Бож і яке тут богацтво думки й техніки, праці й творчости представляє ся Наша й ваша Вистава, неначе утревалена в моментальній світлині. Цю моментальну світлину окружає славна пінія, колись ще Дантейська (Пекло, XXXI, 59); певно здивувалася бачучи такі великі й нові річи від давньої доби, що їх бачила від мурів мавзолею Гадріяна до поблизьких місць базиліки св. Петра.

Ми вже висказали Наш батьківський привіт, — привіт для всіх і для кождого зосібна. Тепер долучаємо вислів батьківського побажання. Се побажання — за величаве й важке ваше діло, що тут представляється; воно таке широке й велике, як широкий і великий світ. Побажання за якість вашої праці; за працю для віри й науки, для релігії й культури, за працю вистави й оборони, видержання і пропаганди. Побажання за становище, яке ваша праця займає у царстві й домі й родині Божій, що нею є свята Церква, — становище перворядних заслуг.

Цей вислів побажання самочинно переходить у вислів признання. Ми, що маємо тілько доказів вашої вірности аж до сеї вашої появи на сій виставі й ось в сій салі, знаємо, що сей вислів признання глибоко западе в ваші душі й серця як богата й солодка нагорода. Сеж вислів батька, що його ви так любите й вашою культурною та святою працею і вашою приявністю на сім місці збільшуєте його радість, що його підносить і спонукує запевнити вам особливіші благословення. Заразом сей вислів це во істину вислів Святої Церкви, цеї найбільше любячої й найбільше добродійної з усіх матерей, найбільше розумної з усіх учителів, одинокої з усіх непомильної; цеї Матері, що є первотвором руки й серця Бога Сотворителя і Спасителя; сеї найпевнішої викладниці Його думки; вірної й недостижимої викладниці Його діла для спасіння світа.

Ми невисказано раді, що можемо враз з Нашим батьківським признанням злучити також автентичний і авторитетний вислів такої Матери й Учительки й його поставити як клич дня для католицького світу.

Ми могліб уже скінчити, якби Ваш бесідник не висказав був, що ви з Наших батьківських уст очікуєте не лиш — вкінці зовсім заслуженого — покріплення для ваших душ і вашої праці, до якої незабаром великодушно повернете, але надто бажаєте, щоб „кинути слова на вир ваших ротаційних машин" і повірити їх вам, що розпоряджуєте тілько засобами скорого й необмеженого поширювання почавши від блеску ваших пер, як перо біблійного скорописця (Пс. 44,2); і сказати, що ви користаєте з тої так дуже рідкої нагоди, понести далеко й широко слова й думку батька, що тим для Нього радісніше, чим більше цього очікують добрі сини. Тай Ми самі розважуючи перед Богом і памятаючи слова Апостола (Рим. I, 14), що „всім Ми довжні", думаємо, що не булоб се без певного рода викиду, колиб Ми не скористали з такої догідної нагоди.

Вибираємо лиш деякі справи, що видаються нам особливо актуальні у небезпеках і загрозах сучасної хвилі; а вам подаємо вказівки, щоб ви не переставали часто і всесторонно їх порушувати, викладати й переконувати.

3. Найбільша небезпека.

Перша найбільша й найзагальніша небезпека се безсумнівно більшевизм у всіх своїх формах і степенуваннях. Він загрожує, то явним поборюванням то скритим наставанням на достоїнство чоловіка, на святість родини, на порядок і певність суспільного ладу, а передовсім на релігію аж до явного й зорганізованого перечення і поборювання Бога. А вже найзавзятіше нападає на католицьку релігію і католицьку Церкву. Цю програму ясно і всесторонно висвітлює дуже численна й на жаль дуже розповсюднена большевицька література; а ще виразніше перепровадження її в життя або лиш силування перепровадити ту програму по ріжних краях (Росії, Мехіку, Еспанії, Урагваю, Бразилії).

Небезпека се велика, всесторонна й загальна; загальна з огляду на безупинне й явне проголошування і поручування, надто пособлювана й піддержувана пропаґандою, для якої нічого не щадиться. Вона тим більше небезпечна, коли приймає форму менше виразну й менше насильну в тій ціли, щоб проникнути для неї недоступні круги й — як се на жаль сталося — осягнути успіхи просто не до віреня, або бодай зискати мовчанку й терпимість, що має незвичайно велике значіння для поширення лиха й найсумніші наслідки для доброї справи.

Ви скажете, улюблені сини, що ви бачили спільного батька всіх віруючих, Намісника Христового, незвичайно зажуреного й боліючого над тою найбільшою небезпекою, що загрожує цілому світові та що вже в деяких його сторонах приносить нечувані шкоди, передовсім в Европі.

Ви скажете, дорогі сини, що спільний всім батько не перестає вказувати на небезпеку, що її богато людей, занадто богато, здається не бачить і не розуміє її ваги й її загрози. Скажете також, що се значить співділати, приготовляти дорогу й улекшувати тріюмф згаданій небезпеці, коли занедбується і легковажиться перестерігати публичну мораль і не протиділається неопоганству, з яким якраз найлекше й неминучо лучиться неморальність, хочби під позором вирафінованої матеряльної культури.

Скажете також, улюблені сини, і не знемагайте се повторяти, що Христовий Намісник не лиш як спільний всіх вірних Батько, але ще більше як син своєї доби не лиш для добра Церкви, котрій він Голова, але й для загального добра, вірить і голосно кличе, що в сім випадку найуспішнішою і незаступною помічю є Католицька Церква як одинока защитниця правдивого й дійсного християнства. Бо, воістину, що лишиться поза католицькою Церквою, по тих правдивих спустошеннях так званої „свобідної думки", по лібералізмі і по всяких претенсіональних реформах; що остане з науки Ісуса Христа, що находиться в евангеліях і переданні? Що лишиться з св. Тайн, установлених Христом? Що лишиться з Його власної особи? А коли ходить про католицьку Церкву, не можемо в теперішній хвилі не підчеркнути як особлившу й Божим провидінням дану поміч Католицької Акції, що вже раз була успішною помічницею в першому ерархічному апостольстві, в часі голошення евангелія світові, коли світ лежав у старинним поганстві.

4. Церква й держава.

Отверто зазначуємо, що бажаємо промовляти не лиш як Голова католицької Церкви, але також і передовсім як син сучасної доби. І бажаємо так говорити як наочний свідок й учасник подій, що загрожують нам, сучасним людям і установам, серед яких пливе їх індивідуальне, родинне й суспільне життя.

Так промовляємо тому, бо з певної точки погляду — а саме з точки остаточних і кінцевих подій — Ми дуже важко зажурені людськими й земськими суспільними й державними установами. Не тому, щоб глибоко й болюче не засмучувала Нас уже сама думка про ті страдання, що їх злі сили приготовляють для містичного Христового Тіла в особі добрих і вірних Божих слуг. Ще більше засмучує Нас сам спомин про розбиття тілько душ серед тої шаліючої бурі ложи й зіпсуття, спомаганої насильством, оманою, як також ганебними законами, що вже видимо у кількакратних спробах. Та Церква се Божа установа й має за собою Божі обітниці. Ворожі сили можуть прибрати розміри дуже застрашаючі; їх наступи можуть бути ще більше завзяті й підступні, як ніколи передтим; та стоїть написано: „не переможуть"; а Боже слово й Божу букву не дасться счеркнути. Очевидно недобра й нерозумна се політика — і про се також хочемо сказати, — коли перепиняючи життя і ділання Церкви та тим перешкоджуючи її свобідному розвоєві, зрікається тим самим цінного та важного співділання, що ним вона й лише вона сама може причинитися до публичного спокою, правдивого мира й загального добра.

Та се співділання католицької Церкви не зміряє ні на волосок до того — а ви се голосно повторяйте, — щоб посягати за тим, що належить до політики, у властивім її розумінні та з огляду на властиву її ціль. Про ті посягання Церкви вона твердиться проти всякої правди в тій ціли, щоб робити їй всякі трудности й виключити її добродійне ділання саме в тих широких ділянках, які його найбільше потребують та з нього найбільше користають, а саме: молодь, родина, школа й маси народу.

Церква признає державі її властиву сферу ділання і вчить і поручає у совісти пошану для неї; але не може дозволити, щоб політика топтала мораль і не може забути на заповідь Божественного основника Церкви „стати володарем моралі", як се могучо й глибоко висказує наш великий Манцоні (Osservazioni sulla Morale Cattolica. C. III. in Princ.), де небудь вона виступає або має виступати поручаючи її: „вчіть їх зберігати все, що я заповідав вам" (Мт XXVIII, 20).

5. Справа місій.

Вже требаб кінчити: й закінчимо підносячи одну обставину рівно щасливу як і важну.

Тут недалеко від Нас, майже на Наших очах відбулися річні засідання центральних провідників, дійсно великих ревнителів Папського Діла для поширення віри. Ви не можете за богато поручати й вихваляти це Діло, що так дуже бажаємо видіти його повний розквіт і обильні овочі не лиш у кождій епархії, що вже буває, але також у кождій парохії, в кождім конвікті, в кождім монастирі, в кождій родині. Се, що тут поширення віри принесе на Нашу Виставу, стане слушно для богатьох великою несподіванкою; а для всіх се зазив, напімнення і прошення. Бажаємо, щоб було сказано всім, що тут розходиться про найвірніше й найправдивіше продовжування первісного ерархічного апостольства і тимсамим про визначну успішність Католицької Акції.

6. „Остань з нами Господи".

Так уже кінчимо уділяючи з серця повного признання перед Богом і людьми ті всі благословення, що їх бажав Ваш бесідник: всі для всіх, про яких згадав у своїй глибоко обдуманій промові: для урядів і міністрів, урядників і функціонарів, для урядових і приватних осіб, для епископів і священиків, монахів і світських, працівників думки й мистецтва, для техніків і робітників. Велике благословення для сеї Вистави, що збирає і вчить так цінні річи, нехай подасть Бог, що так наглядно благословив приготовання до неї і зділав, що її початок припав на такі несподівано пригідні умовини загальні й місцеві, далекі й близькі аж точно до злуки з радісним тріюмфом

ОГЛЯД ПРЕСИ

Жидівська справа

„Діло" принесло п. з. „Жиди" отсю статтю:

„У Вавр і під Варшавою поранили ножами сина рабіна... У місцевій божниці вибили шиби, у місті протижидівські екцеси... У Воломіні побили Жидів-новобранців... До протижидівських виступів дійшло у Карчеві, Влохах, Мрозах і Добрій.., У самій Варшаві на пл. Збавіцеля, на Волі, на Маримонті — там вибили у жидівській кімнаті вікна, там поранили Жида ножем, там побили...". І це у хроніці з одного дня. Одночасно в м. Опочні (воєв. келецьке) саме вчора скінчився процес проти 19 польських селян за протижидівські виступи в листопаді мин. року в містечку Одживолі. У Радомі (те саме воєвідство) йде ще процес проти винуватців (Жидів і Поляків) голосних в осені мин. року кривавих подій у Пшитику, де згинули були 1 польський селянин і кількох Жидів. Який тиждень тому у Мінську у варш. воєвідстві один Жид застрілив вахмістра уланів, після чого з димом пішло кілька жидівських домів, а 6.000 (!) жидівських мешканців містечка просто вивтікало до Варшави. Не диво, що коли кожна з таких подій виставляє, щоб заповнити газетні шпальти на два-три дні, — всі ті події разом, складаючись на безперервний ланцюг, витискають зі сторінок польських і жидівських газет всякий інший матеріял.

Покійний Нагум Соколов, будучи останній раз у Львові, казав сущу правду: гітлеризм не є небезпечний для Жидів своєю антисемітською акцією на терені Німеччини, однак він страшенне небезпечний антисемітським резонансом поза Німеччиною. Можливо, що хтось схоче покликатись на появу п. Блюма на становищі премієра Франції, як на факт, що ніби перечивши зростові антисемітизму у світі. Однак мабуть не підлягає теж сумнівові, що головні труднощі, що їх матиме п. Блюм у свому громадянстві, походитимуть з того, що він — Жид: проречисто кажуть про це оклики, які лунали у паризькій палаті депутованих підчас дебати над заявою нового премієра („перший раз в історії Франції на чолі уряду станув Жид, якого особистим секретарем і директором президіяльної канцелярії є теж — Жиди"...). І Франція не Польща: не забуваймо, що у Франції взагалі поняття національности й державности тотожне, що кожний Француз вважає свою державу національним монолітом і що навіть п Еріо, один із французької еліти, поняття жидівства утотожнює з поняттям мойсеєвого віроісповідання. Польща не Франція, — і по Польщі переливається хвиля антисемітизму. Покищо цей антисемітизм проявляється у двох напрямках: в економічній боротьбі та у фізичних насильствах над жидівським населенням. Однак обидві ці речі дуже часто взаємно повязані: хулігани використовують гасла економічної натури для побоїв взагалі Жидів, — з другого боку жидівська преса й жидівський відповідальний політичний провід боротьбу проти економічної супрематії Жидів осуджує як прояв антисемітизму. І саме в цьому суть та трудність жидівської проблеми у Польщі.

Суть цієї проблеми безумовно в економічній ділянці. Ставши відразу на становище польської державности та будучи по суті польонізаційним елементом на теренах національно мішаних, Жиди не мали і не мають у Польщі політичних аспірацій, обмежуючись щонайвище до претенсій до міністерства освіти й віроісповідань; правда, Жиди займають цілу низку найповажніших становищ (головно у закордонно-політичному ресорті), то проте вони не мають, здається, амбіції проникати до адміністраційного апарату. Зате вони надзвичайно вразливі й чутливі на все, що торкається їх стану посідання в господарській ділянці. Витискання їх з ріжних ділянок промислу й торговлі, ліквідація деяких майже монопольних жидівських станиць (мясо) чи обмежування установи посередників, — усі ці заходи страшенне прикрі й болючі для Жидів головно і саме тепер, підчас господарської кризи, яка безумовно дає себе відчувати жидівському промислові, торговлі і ремеслу. Однак знову таки та сама господарська криза і споручений з нею зріст безробіття каже нежидам шукати збільшених можливостей заробітку і кидатись на легковажені досі ділянки виробництва і збуту. І тут приходить та мусить приходити до неминучих зударів. Правдою є, що Жиди опанували поле, що стояло облогом та не находило охочих. Але правдою є теж, що зі зростом населення і зростом свідомости та постепенною зміною соціяльного вигляду польського чи українського народу, нежидівське населення мусить вдиратись у той жидівський стан посідання, який таки не є нормальний, бо дає Жидам такі упривілеєні позиції, які не відповідають їхньому відсотковому відношенню супроти інших національних груп у державі ані відсотковому відношенню тих груп до окремих ділянок праці й заробітку.

І витворюється заворожене коло: у боротьбі за варстати праці й за економічну силу і Поляки і Українці не можуть не вживати аргументів національного характеру: гасло „свій до свого", гасло, що тільки нарід економічно сильний може мати повагу та силу культурну й політичну, — не є гаслами антисемітськими. Вони не мають негативного характеру, тільки навпаки — характер наскрізь позитивний, конструктивний і творчий. Але вони у практичному висліді бють по Жидах. І на це нема ради. Але бючи по Жидах і збільшуючи стан посідання нежидівських народів у Польщі через павперизацію жидівських крамарів, купців, посередників, — процес економічного скріплювання нежидів висуває друге питання: що робити з Жидами,які свої надмірні позиції по селах і містечках тратять, де вони мають дітися і з чого жити? Перекидатись на рілю? Аграрна проблема й без Жидів у Польщі нестерпно заплутана. Нема теж інтеліґентського звання, в якому відсоток Жидів не стоявби в яскравій диспропорції до відсотку жидівського населення. Починається теж уже відрух проти жидівських впливів у духовій польській творчості. Кулиж мають звернутись Жиди? Емігрувати! Але тут виривае проблема Палестини з її гострим арабсько-жидівським конфліктом, який грозить мобілізацією всього мусулманського світа проти Великої Британії, до чого ця остання, очевидно, не може допустити. В той спосіб твориться заворожене коло, з якого справді не видно виходу.

Тих заворожених кол у жидівській справі немало. Приймім напр., що до влади у Польщі прийшлиб ендеки з гаслами расового антисемітизму, які зобовязувалиб їх мерщій видавати норимберські закони та всіми можливими способами примушувати Жидів до масової еміграції. Не підлягає найменшому сумнівові, що вся польська держава, ввесь її господарський організм і все прилюдне життя зазналоб потрясення з непередбаченими наслідками: досить поглянути на щоденну публику по всіх кавярнях, по всіх театрах і кінах, досить пригадати собі національну й національно-торговельну статистику у самій Варшаві (поверх 350.000 Жидів, — стільки само, якщо не більше, як у всій Палестині, — друга після Ню-Йорку найбільша жидівська громада у світі), щоб зрозуміти, що гасло викидання Жидів з Польщі має для самих Поляків два кінці. Українське село може без Жидів обійтись, але польське місто — ні. Не важко було приняти норимберські закони у Німеччині, де Жидів було несповна один відсоток населення (600.000 на поверх 60 міл. самих Німців), і де вони взагалі не фігурували як окрема мовна група. Але у Польщі є їх 3 і пів міліона, що дає ок. 12 відс. населення! І в Польщі є такі містечка, як Калушин у мінсько-мазовецькому повіті, де Жиди творять 82.2 відс. мешканців!

Є ще інше заворожене коло: реакція Жидів на антисемітський похід у Польщі і тутешні реперкусії тої реакції. Ось напр. 22 березня 1936 р. у Ню-Йорку, в готелі Едісон, відбулося віче жидівських організацій в Америці, на якому 500 делегатів репрезентувало 400 жидівських

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

центральних і льокальних організацій. Віче приняло не то проти польської ендеції, але таки проти польського уряду 14 резолюцій, таких надзвичайно різких і гострих, що вся жидівська преса у Польщі промовчала ціле те віче. Але які наслідки мають такі резолюції у польській прилюдній опінії, — це видно напр. на статті варшавської „Мислі Польскої" (органу поступового, далеко не антисемітського) п. н. „Жидам у Польщі під увагу" (ч. 8 з 31. V. н. р.): І коли остаточно сам шеф польського уряду висловлюється рішуче проти фізичного насилля над Жидами, то се не всилі Жидів потішити: бо осуджуючи побої мусів признати громадянству право вести економічну боротьбу (останне експозе прем. Складковського), — ту боротьбу, яка чейже більше болить Жидів, ніж випадки вибивання шиб чи побоїв окремих осіб.

Прикінці слід звернути увагу на ще один момент, що причинюється до зросту антисемітизму: безспірний велитенський відсоток Жидів у комуністичному русі в Польщі, безспірний фактичний провід Жидів у комуністичній пропаганді та всій комуністичній діяльности. Не тільки ряди КПП (Комуністична Партія Польщі), але й КПЗУ переповнені Жидами: знають про це не тільки читачі звітів із судової салі, але ще більше всі ті, які на місцях стрічаються віч-у-віч з комуністичною роботою та орієнтуються трохи в її кулісах. Знаємо, що збірна відповідальність — річ недопускальна. Знаємо, що сіонізм має у комунізмі свого ворога і що московський комунізм ударив по жидівському купецтву та міщанству. А проте той факт, що національне жидівство активно не протиставиться симпатіям жидівського молодняка до комунізму, що у жидівській літературі, здається, нема брошур, книжок і взагалі публікацій, присвячених теоретичному мотивуванню шкідливости комунізму для Жидів, — врешті факт, що в усій совітофільській кампанії в цілому світі активно заангажовані поважні інтелектуалісти-Жиди, — всі ці факти страшенне шкодять Жидам, як розсіяній у діяспорі нації та підсилюють антисемітські течії. Не можна собі просто пояснити, чому жидівські провідники так байдужно приглядаються справжнім масовим мандрівкам жидівської молоді обох полів до комуністичних партій усіх країв, — чому не знімають з цього приводу крику, чому не борються з цим явищем, чому не стають в один ряд з іншими національними громадянствами до боротьби з комуністичною небезпекою. Чи тому, що вона для Жидів не істує?

Найти відповідь на всі ці питання дуже важко, просто зовсім неможливо. Коли недавно мав у Львові відчит один із найкращих польських знавців меншинових справ, щирий ліберал і демократ б. мін. Леон Василевський, — при розгляді жидівської справи він теж розвів руками. Він не бачив можливости розвязки цієї проблеми у Польщі і вказував тільки на конечність ревної співпраці міжнародніх чинників, як єдину можливість упоратись з жидівською проблемою. — ік.

цілого великого й доброго народу для мира, що хоче й надіється бути сильним чинником і першим кроком до правдивого европейського і світового мира. А ця вистава нехай буде для того мира світлим символом, реальною спробою й успішним засобом, горячим і надійним зазивом, що в тілько мовах кличе до всіх: до Бога і до людей, до неба й до землі: мир, мир, мир!...

На жахливий крик „Без - Бога" наша Вистава відповідає повною упования і ревною літургійною молитвою: „Остань з нами, Господи, бо смеркає!" Остань з нами Господи! Наступає понурий вечір, що звіщає ще більше понуру ніч, яка залягла над цілим світом. Остань з нами і нехай серед темряви просвічує і провадить нас твоє світло! Остань з нами, Остань з нами, Господи!...

Рим, кінець травня 1936.

Передав о. Т. Г.

Соціяльні реформи у Франції

Зміст законопроектів, внесених правительством Франції до палати послів вказує, що у Франції зачинається т. зв. „спроба Блюма".

З того приводу „Парі-Міді" пише: Деякими своїми сторонами спроба Блюма прилучується до більших заграничних „спроб". Авторитативне вмішування держави у взаємини між працедавцями й робітниками пригадує деякі заходи президента Америки Росвелта. Подібно як американське, французьке виробництво дістане свої „приписи". З другої сторони, замикаючись у своїх границях (задля небажання перевести девальвацію), Франція повторить деякі риси господарства, що існує по другій стороні Альп і Рену. Одначе є і глибокі ріжниці. Берлін займається нац.-соціялізмом. Париж — під знаком соціялізму на національній основі. В Римі й Берліні парляменти — тільки привиди. Французький парлямент зберіг в засаді всі свої права. Та тільки „в засаді". Адже показалося в останніх днях, що ініціятива перейшла в руки робучих мас.

„Фігаро" пише: Парлямент буде обмірковувати реформи тільки в засаді. На чию користь зрікається він права вмішуватися в дрібниці? Не в користь виконуючої влади, а скорше в користь нової влади — синдикальної. Адже правительство не предкладає палатам випрацювати законні форми для сорок-годинного тижня праці, збірних умов і платних відпусток. Воно тільки просить їх зареєструвати порозуміння, вже заключене з фаховими союзами. З другої сторони, проекти лишають правительству право поширювати порозуміння на підприємства, що не взяли в них участи. Се веде до примусового синдикату.

Чи нинішне правительство може спротивитися домаганням професійних союзів? Очевидно ні, його більшість звязана програмою, що вийшла з рядів синдикалістів.

Офіціози побідників дальше голосять побіду і вже зачинають попереджувати про „підступ реакціонерів", що змагають саботувати „побіду пролетаріята".

„Популєр" пише: Значить, не тратити часу. Правительство не тільки хоче виконати свої обіцянки, але хоче зробити се по можности якнайскорше. Вже внесена перша пачка законопроектів. Друга не забариться. На правительственній льокомотиві Франції — гарні машиністи й палячі...

Барика перед походом на Бельведер

Пресовий большевицький наступ на інтеліґенцію Польщі[1]).

На Польщу вдарив новий брльшевицький наступ. Коли весною 1926 року майже на цілих „кресах" кипіли большевицькі рухавки, коли большевицькі ватаги витягали з поїзду воєводу Довнаровича, коли над Краковом пройшов кріваий листопад 1926 року, — то всім було ясно, що се большевицька робота, шита видними нитками. Уряд сильної руки дав собі раду з тим рухом, безпощадно його згнобив і загнав — здавалося — в могилу. Та вже безпосередно по смерти маршала Пілсудского прийшли криваві розрухи в Сувалках і Гродні. В рік за ними нові криваві події в Ченстохові, Варшаві, Кракові, Львові й інших місцях. „Газета Польска" з 24 травня ц. р. писала:

„Отже Совіти на найближчий час опирають свою безпеку на щораз більш інтензивнім зоружуванні й поновленій „боевости" комінтерну. Поворот Дімітрова до активного проводу Комінтерну, людини, котра як „надто радикальний" комуніст мала залишитися на довшій відпустці на Кримі, се виразна признака нової филі революційної роботи в Европі... — Саме в тій ціли увихаються по Европі агенти директора московського „агітпропу" (відділ агітації й пропаганди) „товариша" Гопнера, „специ" від творення ріжних „невтральних", „вільнодумних", зґл. (для більшої популярности) — „противоєнних" або просто „демократичних" і „людових" організацій. Опінія не вважає сих людей — борони Господи! — за комуністів, а має їх за зовсім „благонадьожних лібералів." — Врешті треба звернути вагу на повінь „ліво-ліберальних" видавництв, з вигляду зовсім „невинних", що теж огорнула Польщу. При тім виявилосяб, що на чолі централі тих видавництв стоїть „товариш" Теодор Бальтц, котрий проводить всею продукцією сього рода, призначеною передовсім для „гнилої інтеліґенції."

„Дзєннік Польскі" з 28 травня статейку про совітську пропаґанду кінчить так:

„Випалювання большевицької отруї горячим залізом не можна зводити до репресій лише в відношенні до бідних і темних жертв агентів Комінтерну. Перш за все треба взятися до сівачів большевизму, що криються нераз під вигідною назвою ‚лібералів', затроюючи психіку нашої суспільности. Вони то головно повинні відповісти за комунізування польської суспільности."

Протягом кількох останніх тижнів у самій лише Варшаві повстало одинадцять (!) нових ґазет для ширення комуністичної підлазки в польській мові! Всі ті ґазети ведуть аґітацію так зв. „чвертьбольшевизму", тобто безвірництва й ліберальщини, пацифізму та врешті організації т. зв. „народнього чи людового фронту". „Маймо відвагу назвати річи по імени й усвідомити собі факт, що соціяльна революція в Польщі, до якої змагає новонароджений, на зразок Франції й Еспанії, Совітський Фронт, названий ніжно „Спільний Фронт Лівиці" чи облудно „Народній Фронт", неодмінно приведе за собою втілення Польщі до червоної Всеросії" — пише віленське „Слово" з 17 травня ц. р.

Вичислім подрібно ті ґазети, провісниці большевизму в ліберальній одежі. Отже: 1) „Oblicze Dnia", двотижневик для середних інтеліґентів; співробітники тої ґазети се переважно члени „Літературної Секції" при „Лізі Оборони прав Людини й Горожанина"[2]). 2) „Przekrój Tygodnia", тижневик, містить виїмки з преси так підібрані, щоб з них виходила большевицька аґітація; для дрібноміщанства. 3) „Światło", тижневик для мас, ніби від Центрального Комітету Польської Партії Соціялістичної; поправді аґітує за „Людовим Фронтом", отже справою, яку осудив Ц. К. П. П. С. Видно з того, що се больш. підлазка в нутро і з нутра самої ППС. 4) „Lewy Tor" літературний двотижневик, співпрацюють в ньому також члени львівських „Сиґналів". 5) „Chłopskie Jutro", тижневик для селян; пропаґує злуку селян і робітників для соціяльної революції. Видає б. посол Хлопської Партії Доброх (два дальші орґани „Stronnictwa Chłopskiego", ґравітують до „Людового Фронту"). 6) „Głos Współczesny", місячник для інтелектуалістів з особливим узглядненням професорів університету (!). Розвиває м. і. марксівські тези, не вживаючи при тім маркс. термінольоґії; отже знов хитра підлазка. Оперуючи фальшивими цитатами (подібно як се робили „Нові Шляхи") „доказує кольосальні осяги" СССР. Додаймо, що варшавський університет „Wolna Wszechnica" се ґніздо професорів лібералів і безвірників, н. б. майже самих Жидів. 7) „Перебудова", місячник для академиків, новий орґан „Związku Polskiej Młodzieży Demokratycznej Lewicy". Той „Звйонзек" має н. б. свій відділ у „Wieku Nowym", ніби проурядовій ґазеті (!). 8) „Przyszłość — to my", місячник для молоді; співпрацюють в ньому члени „Wolnomyśliciela", отже дух безвірницький, пацифістичний і ніби дуже свободолюбний. Цитують прим. з якогось Коммінґса таке: „Не вважаю себе за героя, та є одна справа, за яку я віддавби життя: охоронити мою країну від сорому й пониження фашистівської диктатури, якої першим кроком бувби державний монополь преси" (так, а в большевиків такого монополю то буцімто нема...). 9) „Kultura Wschodu" — „научний" місячник. „Схід" то очевидно лише СССР. Редактор Йосел Канторовіч. 10) „Horyzonty" популярний місячник для ремісників. „Вільнодумство", клясова ненависть, революціонізм. 11) „Język Międzynarodowy", місячник для есперантистів, з а х в а л ю є п о л і т и ч н і в б и в с т в а ворогів соціялізму і т. п. Дописує в ньому член „Кодифікаційної Комісії Річипосп. Пол." Й. Літавер, при тім також співробітник „Вольномисьліцеля" (!). Отже се спис большевизуючих орґанів „Людового Фронту", що повстали в одній лише Варшаві до кількох тижнів. Додаймо до них давні: 12) „Lewar", 13) „Łam", 14) „Poprostu", 15) „Przegląd Wschodni", 16) „Nowa Wieś", 17) „Łódzka Prawda", 18) „Przełom", 19) „Robotniczy Front", 20) „Walka", 21) „Głos Kobiety", 22) „Myśl Socjalistyczna", 23)„ Wiadomości Robot-

[1]) В „Пшедвйосьню", одній зі своїх останніх повістей, Жеромський створив героя Цезара Барику, інтеліґента, що зневірений у польській дійсности, перейшов до комуністів. Останній розділ „Пшедвйосьня" кінчиться сценою революційного маршу на Бельведер у Варшаві. В перших рядах комунарів іде Барика. Згадану повість Жеромського большевики переклали на московське і перевидали також в польській мові для большевицької пропаґанди. Жеромський далекий був від комунізму, та його демаґоґічний лібералізм створив річ більше комунарську, ніж би зумів її написати ряний большевик. Взагалі попутчики комунізму — всякі ліберали — віддають великі прислуги большевикам, і то часто зовсім безкорисно.

[2]) В два дні по кріваних випадках у Львові відкрили у Львові відділ тої „Ліґи". До того відділу належить один з організаторів большевицького „З'їзду робітників культури" Жид др Ямпольський. З Українців належить провідник нашої соціял-демократ. партії др В. Старосольський. Додатиб, що „Ліґа Оборони" се масонсько-безвірницька організація. Перед нею часто остерігають Епископи, головно у Франції, де Ліґа повстала. Про Ліґу й голоси французького Епископату в тій справі була недавно стаття в нашій „Правді".

ОСИП НАЗАРУК 52)

ROMA AETERNA

Вічний Рим—Апостольська Столиця

VII. В найбільшій церкві світа.

Спробуйте ще раз і ще раз перечитати висше наведене оповідання св. Письма, переплітаючи те читання читанням якого хочете автора, від старого Гомера почавши. І побачите, що зі св. Письмом ні оден твір не видержує порівнання: всі вони без виїмку розпадуться в ваших очах на три ґрупи: перша ґрупа то будуть твори якось дивно перестарілі, хоч їм не минуло більше як 50 літ. Друга ґрупа то будуть твори дивно незрілі, немов лялякання малих дітей. А третя ґрупа творів зробить на вас враження резонування, особливо т. зв. твори наукові, про котрі згори напевно можна сказати, що не богато часу мине, як інші „наукові твори" не лишать на них сухої нитки.

Сим я не маю заміру осмішувати науку. Навпаки, я поважно ставлюся до всіх незарозумілих змагань людей, хочби вони складалися з самих блудів. Хочу тільки звернути увагу тих, що не мали дійсної приємности без лукавства вчитатися в св. Письмо, щоби зробили се, як робили безчисленні покоління християнських народів, що створили культуру, якою ми живемо (не розуміючи її).

Не лише ми, але й наші сусіди, ближчі і дальші. Річ ясна, що якби була в них християнська культура утревалена св. Письмом, то булиб неможливі такі дикі прориви поганства, як большевизм, або неймовірно жахливе мучення вязнів також в небольшевицьких краях Европи.

Ті, що так поступають, не бачать у ближніх своїх образу й подобія Божого, — тай розуміється тому самі його затрачують і стають подібні до звірів. А що звірі культури призначеної для людей вдержати не можуть, отже не вдержать її й ті, котрі думають, що боронять її.

Хто без лукавства вчитався в висше наведене оповідання Апостольських Діянь, той мусів прийти до переконання, що те оповідання писав сучасник і що він писав правду. Ну, а щож думати про появу ангела? Те, що написано. Се розуміється тяжке для невіруючих людей, бо їм взагалі не міститься в голові можливість вмішування Бога в людські справи.

Цікаво, що ті самі люди дивувалисяб, якби їм хто сказав, що з дикої рожі виплекалася пахуча й повна огородова рожа без ніякої допомоги огородника. „Неможливо!" закричалиб в оден ґуж. Ну а якже можливо, щоб виховалися люди до великої степені святости без допомоги Бога? Та допомога все була — і є, тільки не треба її відкидати.

Отже зачинаю оглядати церкву св Петра від лівої руки.

Попри чудовий рожевий мармор з білими жилками доходжу до Баптістерії, великої каплиці, призначеної спеціяльно для хрещення. Священик постійно тут дижурує. Якраз входять три жінки з дитинкою. Церква-мати приймає малого. Що з нього буде?

Якеж дивне людське життя. Чи сподівався я коли бачити ті пишноти найбільшої святині світа, коли малим хлопцем вертався плачучи зі школи і казав вдома, що більше не хочу йти до неї?

Головний образ в сій прегарній каплиці: Св. Йоан хрестить Ісуса. Се мозаїкова копія образу Мратти. Взагалі в цілій церкві св. Петра мало оригіналів старих образів, вони переважно в музеях. Гарна плоскорізьба: голубиця Ноя, зелена галузка різьблена в марморі.

Надпис:

Beati mortui qui in Domino moriuntur.

(Щасливі усопші, котрі вмирають в Господі).

В каплиці є старинна ванна з порфіру і накривка саркофаґу з мавзолею цісаря Гадріяна: на ній тепер хрестять дітей.

Якраз заплакала принесена дитинка.

Йду дальше, подивляючи ту каплицю: се властиво окрема церковця, прегарно прибрана і дуже дорога.

Тепер зачинається зі мною те, що переслідує мене в кождім великім музеї: ще ум не стравив одного враження, як очи запримітили вже інші прегарні річи. І всі вони манять до себе, — одна, друга, третя, десята! (Далі буде).

nicze", 24) „Front Młodych", 25) „Trybuna Akademicka", 26) „Prawda Chłopska", 27) „Gromada Czerwonego Harcerstwa", 28) „Drukarz", 29) „Robotnik Graficzny", 30) „Wiadomości Graficzne", 31) „Trybuna Robotnicza", 32) „Sygnały" (львівські) і богато інших газет, які щораз то більше й виразніше виказують свою приналежність і прихильність до большевицького „Народнього Фронту." Помагають їм у тій праці також ліві санатори, прим. Морачевский з санаційного „Związku Związków Zawodowych"; він радить Польщі ставати „по стороні мирного бльоку з Францією й СССР на чолі..." Згадуване вже „Słowo" писало про те дальше: „Чвертьбольшевицьку акцію вели, на жаль, і навіть досі ведуть майже всі пресові органи, в першій черзі ліберальні всякого напрямку. Ведуть її на тільки, що кождий ділає на вузькім відтинку, позатим „деклярюються" а нераз і почуваються при тім виразниками польських інтересів." [2])

Особливо небезпечно виглядає така підлазка в часописах, що буцімто підтримують правительство. В таких газетах на одній сторінці хвалиться раболіпно деяких небіжчиків, та рівночасно на другій сторінці пописуються попутчики большевизму зі своєю підлазкою. „Курєр Поранни" виходить тепер під редакцією В. Стпічиньского, бувшого секретаря масонської льожі в Варшаві. Годі його назвати большевицьким, та з катол. становища можна йому богато закинути.

А знов відновлена „Епока" се орган близький колись масонерії і просанаційний. Тепер її знову відновили, під ред. Й. Вассерцуга-Васовского, дир. журналіст. школи (!) у Варшаві. Між співробітниками тої газети (яких подає „Хвіля" ч. 543 з 4. VI. цл. р.) бачимо на 41 назвищ аж 11 ярих совітофілів; решта се ріжного сорта ліберали та організатори противконцепційних масонських ліг. Цікаво, що в „Епоці" пишуть побіч себе ті самі люди, які у львівських „Сигналах" буцімто не могли разом працювати й „виступили". З того видно, що большевики поповнюють „Людовий Фронт" всяким барахлом: в бальшом хазяйстве всякая дрянь пріґадітса...

Газети пишуть, що шефом проурядової пресової пропаґанди має стати згадуваний Стпічиньский, а до помочі йому додадуть капіт. М. Лепецкого, б. адютанта маршала Пілсудского. Лепецкий написав недавно книжку п. з. „Sybir bez przekleństw..." Не можна її назвати ворожою большевикам... Розумію се так, що нема в тій праці відпору перед большевизмом — в такім грізнім часі!

Польські театри опановані ліберадами помалу допускають на своїх директорів „сальонових соціялістів" в роді славного Шіллєра (він мав звязки з львівськими комуністами, Сказинським і іншими, за часів своєї директури у Львові). Ті знову допускають на режисерів і акторів ряних комуністів та дають песи виразно розкладові згл. большевицькі. Прим. львівський режисер Домбровский (він рівночасно лектор польської вимови на львівськім університеті) на останнім большевицькім „Зїзді інтелектуалістів" у Львові читав і деклямував виразно большевицькі вірші. У Львові прим. під директором театру Гожицею, санатором, грали недавно розкладову песу Паньоля п. н. „Крамарі слави", де дуже зручно висміяно патріотизм [3]).

Фор дають „Людовому Фронтові" також інші організації з „культурними" цілями, якими часто проводять санатори. Ось прим. „Ілюстр. Експрес Вечорни" — орґан з виразними симпатіями для лівиці, у кореспонденції з Вильна (22. V., ц.р.) п. з. „Завешене дзялальносьці клюбу інтелїґенції", пише таке:

„Кілька місяців тому назад заложено в Вильні Дискусійний Клюб Інтелїґенції. Він виказував свою діяльність, орґанізуючи відчити на економічні й соціяльні теми. Відчити мали м. і.: член Польської Академії Літератури п. Ржимовский і Бенедикт Гертц з Варшави. Перед тижнем виленський староста ґродський завісив діяльність того клюбу, а сьогодня староста ґродський розвязав клюб за акцію, що загрожувала публичній безпеці."

Се той сам член Палю Ржимовский і Гертц, що — як пише К. Прушиньский в „Бунті Млодих" (з 25. V. 1936) — „дуже часто знаменито вміють погодити ті нові користі, які дає в деяких ідеольоґічних ґуртах спів „Інтернаціоналу", з тими донедавна конкретними користями, які давало виписування кождого 19 березня статтей на імянини про Пілсудского, найбільшого ворога Росії"... — „На трагічний Львів, де правдиві бунтарі боролися й умирали, добре по боротьбі, добре по відгомоні вистрілів, злетілося зваблене ними чорне птаство... Не орли, але круки революції. Чорне птаство, що шукає жиру..."

І не лише на Львів вони злетіли, але й на цілу Польщу. Приготовлювати перш за все її еліту: інтелїґенцію, а за нею й темні маси до нового „маршу на Бельведер." Тепер большевики кинулися до офензиви вже не на невдоволені національні меншини, а на саму польську націю. А їх офензива тимбільше небезпечна, що ведена системою підлазки, методою загладжування й підсвідомого ділання.

Як та метода виглядає в самім Львові та який вплив має на нашу українську інтелїґенцію, про те в черговій статті.

Ар а м і с.

[2]) Зразком такої підлазки є у Львові „Wiek Nowy" і „Ilustrowany Ekspress Wieczorny", газети, які щиро лають Українців а ті їх зате — щиро купують і читають... Ось прим. большевицький зїзд у Львові „Wiek Nowy" з 19. V. ц. р. називає, так як „Діло", лагідно „Zjazd intellektualistów we Lwowie zpod znaku postępu i kultury" та містить про нього такий „звіт", що читач справді й не догадається в ньому большевицького гака й комунізму. Отже ліберальний „Век" таксамо їде „на культурі й поступі" як наша „Назустріч" на „культурі й Европі". Я далекий від того, щоб усім тим редакціям закидати поголовно большевизм. Та вистарчить такій редакції мати постійного співробітника прихильником большевицького фронту, а він уже вспіє там зробити свою роботу, неаамітну й тому ще більше небезпечну.

[3]) Провідник католицького фронту у Франції, ґен. Кастельно, писав недавно про „Людовий Фронт" і большевицьку агітацію таке: „Большевицька пропаґанда та діяльність безвірників змагає до знищення в душі французької нації всього того, що наші попередники, наші великі герої з великої війни почитали, любили, в що вірили, що поважали. Ся пропаґанда спершу затемнює в умах ідею Батьківщини, опісля нищить в душах всяке національне почування, залишаючи в них едино клясову ненависть і дужу волю встановити на цілім світі панування совітської влади на користь комуністичного Інтернаціоналу." — Наш природний „людовофронтовик" др. М. Рудницький в рецензії на песу Паньоля („Діло" ч. 112, з 21-го травня 1936) пише в тім дусі (поміж стрічками очевидно): „Слухаючи такої песи, думаємо над тим, яка буря счиниласьби, якби такий твір появився у країнах, де письменники підпадають подвійній цензурі, що має свої шабльонові погляди на патріотизм: — цензурі офіціяльній і загально-громадській. Правда, мало хто вміє так зручно як французькі драматурґи схоплювати такі проблеми..."

Лікарський фейлетоник.

Як охолоджуватися?

В горячі дні нездорово пити нараз більше студеного напитку. Зачинаючи пити, треба студену воду подержати в устній ямі, потому пополокати нею звільна горло. За другим-третим разом наступає освіження. Щойно тоді можна пити студену воду і то не великими „гавстами". Потому добре вложити руки аж по сугуби в студену воду і держати приблизно 5 мінут. Можна се робити і під водотягом. Тоді остуджуються не лише руки, але й ціле тіло, зникає почуття спраги — і чоловік має вражіння, якби ввесь вийшов зі студеної купелі. Ноги добре мочити в студеній воді, але не довше як 2 до 4 мінути. Воздушна купіль охолоджує в 5 до 10 мінутах. Вона також усуває почуття спраги. Все те способи, що нічого не коштують, а усувають дуже прикре почування спраги й горячі в цілім організмі, болі голови й жолудка, викликувані надмірною спекою. (З німецького).

Важне для туристів

Туристична валюта в Польщі.

В звязку з девізовими обмеженнями в Польщі виринуло питання, як тепер будуть виглядати заграничні прогульки, організовані польською корабельною лінією. В тій справі появився розпорядок девізової комісії. Він надає право лінії Ґдиня-Америка впровадити спеціяльні депозитові квіти й жетони Галь для внутрішнього обороту на кораблях підчас усіх заграничних прогульок. Централя лінії в Варшаві й відділи у Львові, Кракові та Ґдині прийматимуть у формі депозиту польські гроші в довільних сумах на кожду прогульку, видаючи в заміну депозитові квіти Галь, отже певного рода спеціяльну туристичну валюту, в відтинках зл. 25, 50 і 100. Депозитові квіти звучать на предявника. Дрібною туристичною валютою на кораблі будуть жетони Ґаль вартости зл. 1, 2, 5 і 10. Дрібніщі квоти, отже низше 1 зл., заступатиме звичайний більон. Депозитові квіти й жетони Ґаль служитимуть на кораблях до внутрішнього обороту, нпр. до плачення рахунків у каварнях, до купна зелїзничих білєтів в зелїзничім бюрі на кораблі на поворотну подорож з Ґдині до місця замешкання і т. п. По прибутті корабля до Ґдині подорожні, що малиб ще депозитові квіти або жетони, обовязані виміняти їх на злоті в спеціяльно уряджених конторах на морській стації. Кождий подорожний має право набувати в конторі виміни на кораблі або на морськім двірці в Ґдині чужі валюти в таких сумах: на прогульку „через сім морей" — 200 зл., на прогульку Лондон-Амстердам 75 зл. і т. д. Подорожні задержані на границі держави скарбовою контролею за нелеґальне посідання золота, чужих валют або злотих понад суми вище подані, понесуть всі консеквенції того вчинку і не матимуть права до звороту належности за корабельний білєт і евентуальний переїзд зелїзницею. На видатки звязані з подорожею з місця замешкання до границі держави треба брати готівку в такій скількості, щоб при переїзді границі не мати при собі більше ніж кілька злотих в більоні..

Жертвенність соціялістів

„Robotnik" в ч. 167 оповістив III-у лісту 1-майської збірки на ТУР (Т-во Університетів Робітничих). Виписуємо з неї дещо: Бендзін 157 зл., Бжовуфка коло Ясла 165, Калуш 457, Кельце 606, Коросно 225, Ломжа 176, Немце коло Люблина 111, Радом 324, Радомско 152, Східниця коло Борислава 126, Сосновец (середмістя) 240, Тшебйонка 113, Живець 61 і т. д. Досі оповіщено збірку зі 151 місцевостей. Зібрано порядні гроші.

Скандальна афера

Аґенція Пресс доносить: У Варшаві викрили скандальну і широко розгалужену хабарницьку аферу при уділюванню концесій автобусовим підприємствам. Централя хабарників містилася в союзі стоваришень властителів самоходових підприємств у Варшаві вул. Маршалковська 74. Функціонарі союзу стояли в контакті з урядниками міністерства комунікації як також з дороговими відділами в кількох воєвідських урядах. Одержання концесії автобусового підприємства коштувало від 3 до 30 тисяч зл. Поліція перевела ревізію в льокалі союзу стоваришень самоходових підприємств у Варшаві. Ревізія тривала 5 годин. В звязку з тим увязнено богато урядників міністерства комунікації й урядників воєвідських урядів.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

Який фах вибрати

Актуальні справи молоді.

Торговля і заступництво. Реферував дир. Лазорко. Торговля це справа дуже скомпліковання і тяжка, тому вимагає більшої підготовки ніж інші заняття. В Польщі приготовляють освітний ценз для купців. Наша молодь повинна студіювати в торговельних школах всіх щаблів. Після того може вона практикувати в торговельних підприємствах. Маємо покищо мало своїх підприємств. Які є можливости в торговлі для нашої молоді? Найскорше повиннося обсадити отсі торговельні ділянки: 1) підприємства з господарськими знарядами, 2) торговлю збіжжам, сільсько-господарськими продуктами (мука, сіно, ярини і ин.), 3) торговлю скірою, зелізом, порцеляною, посудою, біллям, текстильними виробами, галянтерією ріжних видів, торговлю біжутерією, торговлю косметиками (се дуже поплатне). Доволі поплачується торгівля тютюном (трафіки), державні колектури і ин. Вичислені ділянки торгівлі і ще богато інших ділянок треба нам опанувати. По скінченню торговельної школи треба практикувати. Найтруднішe дістати відповідну практику, бо чужі підприємці не хочуть приймати наших хлопців на практику. Треба старатися впихати молодь на практику і до чужих купців. Ми повинні домагатися в чужих купців, щоб приймали наших практикантів, коли купуємо в тих купців. В противному разі не купуймо там. Практика триває найменше рік, але повинна тривати 3 роки або й довше. Справа винадгороди не унормована правно. Часом платять практикантам. По скінченій практиці треба подумати про самостійне торговельне підприємство. До того треба капіталу, хоч 2.000 зл. залежно від підприємства. З замалим капіталом небезпечно зачинати. Треба вистерігатися давати товари на борг. Вони такі небезпечні для торговлі, як заразлива недуга для людського організму. Борги ведуть найпростішою дорогою до банкроцтва. Часом можна розборгувати деяку суму на те, аби притягнути клієнтелю. Друга важна справа се конкуренція. Її треба вміти поборювати. В нас конкуренція з правила брудна. Одначе треба застановитися, чи сам купець не є причиною такої конкуренції. Торговля не вимагає окремої концесії в тих ділянках, про котрі згадувано. Вистарчає звичайне зголошення у Львові в магістраті, на провінції в староствах. Та є артикули, щодо котрих власти вимагають концесії, нпр. торговля алькогольними напитками. Варт ще пригадати вільні фахи. Се передовсім агентури--заступництва ріжних фірм. Се дуже цікавий фах. Досі в нас дуже мало своїх агентів, бо нашим людям трудно дістати заступництва від чужих фірм. До сеї категорії належать ще комісійні склади. Коли у нас вдалосяб перевести клич „свій до свого" хоч на 90 проц., то наші купці малиб велике поле до попису. У Жидів сей клич переведений на 100 проц. і то без крику. Кажуть, що в наших купців дорозше як у чужих. Одначе прелєгент студіював ту справу докладно і переконався, що суспільність на 80 проц. не має рації. То чужа конкуренція впоює в нас переконання, що в наших купців дорозші товарі. Торговля се один з найкрасших фахів. Він дає таке вдоволення і таку насолоду, що купець не замінявсяб навіть за високе становище. Вільна людина цінніша від людини, що дивиться, чи не підслухують, що вона комусь говорить і навіть додумуються, що вона думає...

Гостинничний промисл. Реферував п. Возьний управитель ресторану „Вітаміна" у Львові. Є чотири роди гостинних підприємств: харчівня, де видають обіди; молочарня з шинком низько процентових напоїв; ресторан з горячими напитками і каварня. Щоб заложити харчівню, треба найменше 2.000 зл.; молочарню-харчівню з низькопроцентовими напитками 3 до 4 тисячі зл.; ресторан з обідами і горячими напитками 5 до 10.000 зл.; на заложення порядної каварні треба бодай 20.000 зл. На отворення харчівні не треба концесії. Вноситься подання до магістрату і викуплюється промислове свідоцтво III. категорії за 117 зл. При отворенню хірчівні з горячими напитками треба мати ще дозвіл від уряду акциз і монополів. Більші ресторани, що мають поверх 20 осіб обслуги, зараховуються до II. категорії і патент коштує 756 зл. Концесію на більші ресторани дістають звичайно тільки заслужені особи, нпр. інваліди і т. п. Звичайно підприємець віднаймає концесію від такого заслуженого. Концесія коштує тепер від 30 до 100 зл. місячно. Праця в ресторані: кухарів, служби і кельнерів. Куховарство се ремесло. До него відносяться всі ремісничі приписи. Кухарів Українців майже нема. Кухарі се переважно Жиди, Німці і трохи Поляків. Служба виконує всі низші роботи в ресторані. Кельнери теж чужинці. У Львові є коло 800 кельнерів. З того коло 500 Жидів, коло 200 Німців, решта Поляки. Українців кельнерів є тут около 30, з того половина тепер без заняття. Кухар заробляє від 150 до 600 зл. місячно, кельнери заробляють від 5 до 15 зл. денно. Ресторани приносять місячно поверх 400 зл., коли видають найменше 100 обідів денно. Та на обідах дуже малий зиск, бо богато коштує удержання персоналу в кухні. В більших ресторанах заробляють на алькоголю до 50 проц. Першорядні ресторани заробляють і по кілька тисяч зл. місячно. Каварні також приносять часом немалі зиски. Власник ресторану не потребує спеціяльної науки. Він мусить мати доброго кухаря, бо від нього все залежить. Треба мати також добру обслугу при буфеті. В кухарстві і кельнерстві головна річ — довга практика в ресторанах і каварнях.

З краю

Пишуть нам:

Релігійна маніфестація українських дітей відбулася на празник Пресв. Тройці в затишнім монастирі ОО. Василіян у Крехові. В тім діточім святі взяла участь дітвора народних шкіл не тільки з жовківського округа, але і з подальших сторін. Вже в навечеря сього свята приїхало зі Львова 50 дітей під проводом СС. Василіянок. Були се діти школи СС. Василіянок з вул. Потоцького і члени Евхаристійної Круціяти, що існує при Марійськім Товаристві Пань у Львові. Кілька священиків сповідало діточок допізної ночі. А як завитав погідний ранок, монастирське подвіря аж зароїлося від маленьких прочан. Зі щирою піснею на устах, в гарних народних одягах, з прапорами в руках прибували все нові громади діточок. З дальших сторін діти прибували на возах. Тільки з самої жовківської парохії прибуло 66 фір ущерть наладованих втішеними діточками. Вже перед 8 год. рано понад 2.000 діточок свіжих, наче весняний червоний мак, вкрило монастирський майдан. Тільки голівки хвилювали. В 8 год. в монастирській фірті появився Преосв. Йосафат витаний сердечно дітворою. Супроводжений діточими процесіями в асисті духовенства Владика вийшов поважом на Службу Божу благословлячи любих діточок. А як почалася архієрейська Служба Божа, пролунала перша діточа пісня така сердечна, як ті невинні діточі душі. Вся дітвора співала з окремих летючок, що їх роздано ще передтим. Перед св. Причастям Владика вийшов на проповідницю. Підняліся діточі очі зазорені у постать Владики. А Він говорив до діточок як батько. А діти прирікали Владиці, що будут добрі й побожні, що любитимуть Ісуса цілою силою своїх діточих сердець. Відтак почалося св. Причастя. Владика і 8 священиків причащали через добру півгодину бо до св. Причастя приступило 1.527 діточок. Щераз понеслася щира діточа пісня „Ми хочем Бога — Він наш батько". Відтак Владика звернений лицем до дітвори клякнув і почав їй проводити молитви. І полинула до стіп Всевишнього діточа молитва... за Церкву, за Св. Отця, за українську дітвору за Збручем і за наших Владик. По молитвах Владика поблагословив ще 2 прапор Евхаристійного Лицарства і довершив обряду приняття 80 діточок з Крехова до Дружини Евх. Лицарства. Згодом розсипалася дітвора по всім усюдам на снідання. В год. 11 почався діточий концерт на вільнім воздусі. Гарно співали діти з захоронки СС. Служебниць у Жовкві, складно робили ритмічні вправи діти з Крехова, з переняттям деклямувала Оля Юзичинська зі Львова і співали львівські діточки. На концерті крім Преосв. Йосафата і духовенства було богато учительства та інспектор жовківської шк. округи п. С. Хрусцєль, що до сього свята віднісся дуже прихильно. В полудне відїхав Преосв. Йосафат, а за Ним почали розходитися діти. В неодних діточих оченятах блестіли сльози, що так скоро минуло це гарне діточе свято. Урядженням сього свята та його організацією щиро занявся катехит у Крехові о. Анатоль Байрак ЧСВВ. — Сього рода свята мають велике виховне значіння для дітей в першу чергу, як також для старших не остають без значіння, бо серед сучасної понурої безнадійности промінюють обосноваою надією на красшу будучність. — Свій.

Зеренце правди

Коли давніше предметом товариських розмов були майже виключно питання з ділянки штуки, літератури, врешті — політики, то нині рішаючу ролю в виміні думок мають господарські справи.

Підчас одної з таких розмов хтось недавно висловив парадоксальний погляд, що один з чинників, котрі впливають на зріст трудностей, се цілковитий занепад спекуляції. В часі війни і безпосередно по війні, казав той прихильник парадоксів, — грасували численні торговці на звижку (paskarze). Се було без сумніву одно з суспільних нещасть; та при тих торговцях на звижку знаходили можність зарібку інші. Нині не маємо вправді таких торговців на звижку, бо всего є досить і нема чим так „торгувати", але також і за чесний зарібок не легко.

Розуміється, сю тугу за торговцями на звижку треба потрактувати так, як на се заслугує, т. зн. гумористично. Але як у кождій так і в сій брехні є дещо правди.

А се зерно правди є саме в факті, що маємо замало оборотних людей, що вміліб використати кожду конюнктуру і додати господарському життю деяке оживлення. А ті, що їм не бракувалоб здібностей у тім напрямку, не розпоряджають найчастіше відповідними засобами і мусять зрікатися своїх, нераз дуже пожиточних плянів.

Чи є спосіб на здобуття тих конечних середників? Відповідь на се питання знайдемо, відчитуючи табелі виграних Державної Льотерії. Адже що місяця росте число поважних капіталістів. Вони легко можуть причинитися до значного оживлення виміни і продукції, коли тільки не бракує їм енергії і знання. А щодо знаної „одробини щастя", то напевно мають її, коли виграли...

Сі власне енергійні і здібні люди повинні передовсім звернути увагу на те жерело здобуття потрібних їм оборотових середників і заосмотритися в льоси до пєршої кляси тридцятьшестої Льотерії. Її тягнення зачинаеться вже вісімнацятого сего місяця.

Елєктричне око

В Злучених Державах Північної Америки зладили „електричне око". Воно уможливить сліпим читання книжки і газети. Нове „око" се звичайна батерія, що стоїть на столі. Апарат ловить букви, побільшає їх чотирократно й потому перетворює на електричний струм та уможливлює сліпим послугування — змислом дотику.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Свято Пресвятої Евхаристії у Львові було сего року незвичайно величаве. Рано 14 с.м. в церкві Преображення ГНІ Христа о. мітрат Сліпий відправив торжественну Службу Божу. Потім процесії з усіх львівських церков пішли походом до Ринку. Там уставлено й гарно прикрашено чотири престоли. Велику площу довкола ратуша виповнили великі маси народа. На торжество прибули представники нашої суспільности, прийшли походом члени міщанських орґанізацій з прапорами. Т-во ремісників „Зоря" і т-во українських дозорців „Воля" прибули зі своїми орхестрами. Підчас відправи на Ринку співав хор богословів. Весь час була гарна соняшна погода. Свято виглядало дуже імпозантно. Одначе у Львові панує дивний звичай закінчувати кождий поважний обхід. Як тільки священики скінчать відправу, народ нагло кидається до вівтаря і здирає та розриває галузки дерев, що прикрашують вівтар. І так хаотичною метушнею псують загальне вражіння з цілого торжества. Можеб так до розбирання вівтарів призначити окремих людей, що не допускалиб до дикого заколоту по кождім святі.

Ювилей 50-ліття почитання Пресв. Ісусового Серця в Галичині. Сего року минає 50 літ від тої хвилі, коли реформовані ОО. Василіяни у Львові почали відправляти в своїй церкві прилюдні богослуження в честь Пресв. Ісусового Серця. Се почитання перейшло з василіянської церкви у Львові до інших монастирських церков у Галичині й від них поширилося у всім нашім краю як також поза його межами. З того приводу львівські ОО. Василіяни започатковують ювилейні торжества в такім порядку: Четвер 18 червня год. 18: Молебен, „Свята Година", Благальна Пісня, Спов'ідь. — Пятниця 19 червня: Ц'лоденне виставлення Пресвятих Тайн від год. 6 до год. 20. Зполудня спільний поклін місцевих Марійських Дружин в такім порядку: год. 2 — 2.30 Дружина Учениць Фах. Школи СС. Василіянок, 2.30 — 3 Дружина Учениць ґімназії СС. Василіянок (Длуґоша), 3 — 3.30 Дітвора Ісусового Лицарства, 3.30 — 4 Дружини Дітей, Учениць ґімн. і Захоронкарського Семинаря СС. Василіянок (Потоцького), 4 — 4.30 Дружина Учениць ґімн. „Рідної Школи", 4.30 — 5 Дружина Учеників (Учениць) Акад. ґімназії, 5 — 5.30 Дружина Учеників ґімн. (Філія), 5.30 — 6 Дружина Учеників ґімн. (Малий Семинар), 7 — 7.30 Дружина Студенток Університету, 7.30 — 8 Дружина Пань. Год. 6 — 7 Молебен і Проповідь, год. 8 Благальна Пісня. Субота 20 червня год. 6 читана Служба Божа з виставленням Пресв. Тайн, год. 17 „Всеночне", Молебен, Проповідь. Неділя 21 червня Празник Серця Христового. Зранку святочний порядок. Год. 10 Торжественна Служба Божа, Проповідь, Посвячення Христовому Серцю, „Тебе Бога хвалим".

Реколекції для пань у Львові зачинаються 26 червня вечером. 30 червня спільне св. Причастя. Зголошення присилати до 22 червня на адресу: Ігуменат СС. Василіянок, Львів, Потоцького 95.

ОО. Студити почали видавати в Уневі релігійну ґазетку п. н. „Промінчик Сонця Любови". Вона виходить раз в місяць і має 4 сторони друку. Примірник коштує всего 2 сотики.

В Добрянах коло Львова посвячено угольний камінь під будову Українського Католицького Дому.

„Оссерваторе Романо", ватиканський щоденник, видав спеціяльне велике число з приводу 75-ліття свого існування. Число має 40 сторін. В нім є богато статтей кардиналів, епископів й ін. визначних осіб. Ціле число богато ілюстроване.

Молитвеник для сліпих видано в німецькім місті Падерборн.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПРОЄКТ КОНСТИТУЦІЇ АВТОНОМНОГО ЗАКАРПАТТЯ вже виготовив др С. А. Фенцик, провідник „націоналістів-карпатороссів". Столицею Закарпаття мавби бути Ужгород.

ЛІКВІДАЦІЇ МУДРОГО в Видавничій Спілці „Діла" довершено 13 с. м. А саме усунено його з дирекції тої спілки. На його місце вибрано дир. Центробанку Степана Кузика. Ся подія під політичним оглядом дуже симптоматична і свідчить про змагання до уздоровлення УНДА. Цікаво, яку посвідку виставить Целевич Мудрому по сім факті, — чи „по правді" усунули Мудрого, чи ні?

ПРОЦЕС ОУН У ЛЬВОВІ. По тридennій перерві зізнавали свідки. Між ними кілька поліційних агентів обтяжило своїми зізнаннями підсудних. Решта свідків не внесла до розправи нічого замітного. Свідкам ставили запити підсудні. Підчас зізнань поліц. агента Хімяка підс. Спольський заявив, що його переслухувано 9 днів і ночей без перерви... Він осуджує свої зізнання в слідстві. Предсідник наказав усунути Спольського з салі. Розправа триває.

У ЛЬВОВІ відбувся зїзд польських офіцирів резерви. Ухвалено ряд резолюцій, м. ін., щоб протиставитися переходови землі у східних воєвідствах в непольські руки, повести освідомляючу акцію для привернення польськости „зрутенізованих" мас і урядово спростувати блудні метрики, повести плянову кольонізаційну акцію цілими оселями і т. д.

В ЗОЛОЧЕВІ скінчився комуністичний процес. Суд засудив П. Нахвостача, В. Зімара, М. Редька, І. Гоґоша, М. Кіся і М. Штурмака на кару вязниці по 6 літ кождого і на втрату горожанських прав на 10 літ, М. Павлова і М. Кетришина по 4 роки й утрату горож. прав на 10 літ.

В ҐДАНСЬКУ дійшло до крівавих заворушень. Побилися націонал-соціялісти з німецькими народовцями. В бійці ранено 60 осіб.

ФРАНЦУЗЬКА ПАЛАТА ПОСЛІВ ухвалила проект закону про 40-годинний тиждень праці.

У ФРАНЦІЇ страйковий рух дещо притих. Премієр Блюм заявив, що правительство рішучо постановило вдержати спокій на вулиці.

В ПАРИЖІ відбулася демонстрація студентів проти правительства. Поліція мусіла інтервеніювати.

НОВЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО БЕЛЬҐІЇ утворив Ван Зелянд. В правительстві є 6 соціялістів, 4 католики і 3 ліберали. Премієр Ван Зелянд і міністр війни Деніс не належать до ніякої партії.

СТРАЙКОВИЙ РУХ В БЕЛЬҐІЇ поширюється дальше. В Антверпії страйкують пристаневі робітники.

МІЖ АНҐЛІЄЮ І СССР ведуться переговори в справі двобічного морського договору.

НЕДОЦІЛЬНІСТЬ САНКЦІЙ проти Італії доказував англ. канцлер Н. Чемберлен у промові в парляменті. З того виходить, що Англія хоче погодитися з Італією.

ІТАЛІЙСЬКА ПРЕСА з радістю привитала промову Чемберлена в справі санкцій. По скасуванні санкцій запанують нормальні відносини в Европі.

МІНІСТРОМ ЗАҐР. СПРАВ ІТАЛІЇ став ґраф Чіяно, зять Муссолінія. Він має тепер 32 роки.

ПЕРЕВОРОТ В ЕСПАНІЇ приготовляли військові круги. Правительство довідалося про се і не допустило до перевороту. В цілім краю оповіщено виїмковий стан.

В ЕСПАНСЬКІЙ ҐВІНЕЇ вибухло повстання. З Еспанії вислано кілька военних кораблів до Ґвінеї.

В ПАЛЕСТИНІ введено кару смерти за акти террору. Та кара загрожує за стріляння до британських військ, за кидання бомб і за ушкоджування комунікаційних ліній.

В ЗЛУЧ. ДЕРЖАВАХ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ зачалася виборча кампанія. Республіканська партія висунула Лавдона як кандидата на президента. Одначе загальне переконання таке, що президентом стане знов Росвелт.

ВІЙНА НА ДАЛЕКІМ СХОДІ. Полудневокитайське правительство вислало великі військові відділи на північ. З огляду на непорозуміння між провідниками офензиву покищо припинено. Війська північнокитайського правительства дещо відступили, щоб не допустити до зудару.

НАЧАЛЬНИЙ ВОЖД ПОЛУДНЕВОЇ АРМІЇ КИТАЮ заявив, що стримав похід своїх військ, бо почалися зусилля наладнати конфлікт між полуднем і північчю Китаю. Він сподіється, що домашня війна переміниться в війну Китаю проти Японії.

БОЛЬШЕВИКИ сконцентрували на границі Манджу-куо 10 дивізій піхоти, кілька дивізій кавалерії, 700 танків, 900 літаків, коло Владивостоку на морі 60 підводних човнів.

ЯПОНІЯ вислала 5 военних кораблів до пристані Амої в полудневім Китаю.

НОВИНКИ

Преосв Григорій, Епископ Станиславівський, повернув з місійної праці в дієцезії 13 с. м., виїде на нову місію 27 с. м.

З приводу 5-ліття смерти В. Липинського, ідеольоґа українського монархізму, відправлено в церкві св. Юра у Львові 13 с. м. рано Службу Божу, по полудні панахиду. На панахиді було коло 100 осіб.

Загальні Збори „Червоної Калини" відбулися у Львові 11 червня с. р. Звіт складав дир. Осип Навроцький. Він ствердив, що Видавництво вже пережило найгірший час. Від січня 1934 р. не було ні одного запротестованого векселя. За рр. 1934 і 35 сплачено 13.000 зл. кредиту. В звіт. році зменшився відлив готівки за Літопис Ч. К. Літопис має тепер 1260 передплатників; відпала майже вся американська і французька еміґрація. Альбом УСС діждався вже другого поширеного видання. В друку „Історія УСС" Крезуба та великий Співаник. Проєктується видання історії СС і книжки про чортківську офензиву. Після дискусії над звідомленням вибрано нову Надзірну Раду. Головою став знов др Ст. Шухевич. До редакційної колеґії ввійшли: І. Кедрин, Р. Купчинський і М. Матчак.

Вечір пісні і слова влаштували 11 с. м. в салі Т-ва „Зоря" українські ремісничі бурси м. Львова. Саля була вщерть виповнена ремісничою молодю та старшими громадянами. Промову виголосив о. О. Годунько. В ній вказав на ролю українського рем'сництва в житті українського народу. Опісля хори поодиноких бурс вдатно відспівали наперебій кілька пісень. На дальшу програму вечера зложилися: дві пісні відспівані Т. Юськовим та дві деклямації. Вечір закінчено національним гимном.

У Львові перед трибуналом присяглих відбувся процес проти шістьох селян сокальського повіту обвинуваченых за приналежність до ОУН. На підставі вердикту присяглих засуджено: Івана Бойка на 6 літ вязниці, Вол. Андрущака на 5 літ, Петра Максимця й Івана Семенюка по 2 р., Омеляна й Дмитра Олеськів по 3 р. Всім підсудним знижено кару на підставі амнестії та зачислено слідчий арешт.

Новий костел має повстати у Львові на Богданівці.

Торжественне засідання міської ради у Львові в справі надання почесного горожанства м. Львова президентові Польщі відбулося 16 с. м.

Гумор. — Як вам іде з плеканням пчіл? — Дуже добре. — Так богато меду дають? — Ні, але вже два рази порядно пожалили маму моєї жінки...

Від травня до осени триває тяжкий час для газет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

Вийшов на волю з дрогобицької вязниці Володимир Паньків, б. сотник УГА, комендант Пробоєвого Куріня на хирівськім фронті в 1919 р., потім кмдт калуського куріня. В. Паньків був засуджений в 1930 р. на кару смерти, замінену опісля на 15 літ тюрми, за те, що в 1919 р. мав причинитися морально до смерти двох Поляків. У вязниці відсидів він 6 і пів року.

Посуха навістила скалатський повіт. Се пошкодило садам, лукам і полям. Селяни не мають достаточної скількости паші для худоби. Ціни молока значно підскочили.

Лік на гемофілії винайшов лікар з Рудок, др Тайфер. **Сим важним винаходом зацікавилися професори львівського університету, а б. еспанський король, в котрого родині гемофілія дідична, просив переслати сей лік свойому синови.**

Центральне бюро пропаґанди має повстати незабаром у Польщі.

Міністерство внутрішних справ розіслало комунікат до староств про те, що комунізм вкрадається щораз більше до легальних організацій.

Зїзд чеських Соколів відбудеться с. р. на Словаччині. Словацькі католики остро виступають проти уладжування зїзду на їх землі.

В Совітах в січні 1937 р. відбудеться загальний перепис населення.

В Латвії у школах й урядах заборонено готицьку азбуку і введено обовязково латинку.

Провідник ромунської фашистівської організації „Все для вітчини" Зелец Кодрям з походження Українець. Його дід називався Зелінський і був лісничим (кодрям) в добрах одного ромунського землевласника.

Німці оповістили, що в СССР є тепер 165 міл. душ населення, в Німеччині 67 міл., в Анґлії 44, в Італії 43, у Франції 41, в Польщі 32, в Еспанії 18.

В Парижі помер член Французької Академії Анрі де Реніє.

Памятник Муссолінія мають поставити в Римі на форум Муссолінія. Він має бути високий 262 стіп і важитиме 500 тон.

Міжнародний конґрес історії штуки відбудеться в Швайцарії в днях від 31 серпня до 9 вересня с. р.

Син Ґандія Газіляль перейшов на магометанську віру.

Гумор. — Ага!... — Як ваша дочка могла вийти заміж за такого заголюканого мужчину? — Та коли вона виходила за нього заміж, він ще такий не був. — Ага!...

ЖЕРТВИ

1) о. Кончило Віктор, Лукове, п. Ліско: зл. 5, 2) о. Геречко Михайло, Воля Цеклинська, п. Цеклін: зл. 2, 3) о. Боднар Евген, Мости Вел. п. в місци: зл. 2 для неулічимо хорого Івана Заремби, 4) о. Михайло Божак в Уторопах, п. Яблонів к. Коломиї: зл. 2 для українських інвалідів (збірка), 5) о. Александер Капустинський в Мельниці над Дн., п. в місци: зл. 3 для дітей Заремби, 6) о. Тустанович Орест в Комарниках, п. Висоцько Вижне: зл. 2 для хорого Івана Заремби і 7) п. Савула Степан в Ліску зл. 2,50 для хорого Заремби.

КОМУНІКАТ

Надзірної Ради Товариства взаїмних обезпечень „Дністер".

Виконуючи домагання висловлене на Загальних Зборах Товариства взаїмних обезпечень „Дністер", дня 28 травня 1936 р., Надзірна Рада Товариства, зібрана на засіданні того самого дня, рішила подати до прилюдного відома свої слідуючі одноголосно приняті постанови.

1) Надзірна Рада приймає до затверджуючого відома новий договір, заключений між Т-вом взаїмних обезпечень „Дністер", а Повищехним Закладом Убезпечень Взаємних (П. З. У. В.), в справі залишення Т-вом „Дністер" обезпечування від огню 1/3 частини оціночної вартости будинків, що підлягають примусові обезпечення, як також реасекураційну умову, заключену між обома згаданими вище Товариствами.

2) Надзірна Рада опрокидує як найрішучіше всі вістки поширювані деякими пресовими органами про ліквідацію Т-ва взаїмних обезпечень „Дністер" у Львові, та стверджує, що Т-во рішило часово заперестати вести у відділі обезпечень від огню тільки незалежно від себе перентовний діл обезпечування тих будинків, що підлягають примусовому обезпеченню в ПЗУВ і не тільки, що не ліквідує цілого огневого відділу Т-ва, але має намір розбудувати його через поширення добровільного обезпечення движимостей і недвижимостей, а також поширити свою діяльність як у відділі обезпечень від крадежі з вломом, так і в інших ділянках обезпеченевої праці.

3) Надзірна Рада стверджує, що виступи „Українських Вістей" і „Українського Бескиду" проти Товариства взаїмних обезпечень „Дністер" з приводу його договору з ПЗУВ спираються на невірні факти і тому безпідставно підривають довіря до одної з найбільше заслужених українських економічних установ і приносять шкоду не лише їй, але й незалежному, хоча спорідненому з нею Кооперативному Банкові „Дністер", а тим самим і цілому зорганізованому українському господарському життю.

4) Надзірна Рада висказує своє спожалїння з приводу появи цілого ряду статтей у вище згаданій пресі з особистими, нічим необоснованими закидами проти особи Завідуючого Директора „Дністра", як найрішучіше опрокидує ці закиди, заявляє, що при розгляді справи заключення вище означеного договору „Дністра" з ПЗУВ, Рада Товариства висказала Управі „Дністра", а зокрема Завідуючому Директорові повне довіря і признання за ведення Товариства серед найбільше несприятливих обставин та стверджує, що Управа Т-ва й цим разом не зробила нічого без попереднього повідомлення і згоди Надзірної Ради.

5) Надзірна Рада закликає ціле українське громадянство активно піддержати Товариство взаїмних обезпечень „Дністер", обезпечуючи у ньому поголовно своє рухоме майно як від огню так і від крадежі з вломом, та причинитися таким способом до дальшої розбудови існуючих тепер і приготовлюваних нових відділів Товариства.

Львів, дня 28 травня 1936 р.

Остап Луцький в. р. предсідник, о. Алексій Пясецький в. р., Др. Кость Левицький в. р., заступники предсідника, Інж. Павло Дурбак в. р., о. Роман Лободич в. р., Др. Любомир Макарушка в. р., Др. Іван Макух в. р., Михайло Стефанівський в. р., Інж. Др. Евген Храпливий в. р., — члени Ради.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

В Жіночій Ґімназії СС. Василіянок у Станиславові пічнуться вступні іспити дня 22 червня о год. 8. Подання з метрикою, останнім шк. свідоцтвом та посвідкою щеплення віспи приймається до 20 червня. Оплати за науку як в ґімназіях державних.

Дирекція
(вул. П. Скарги 17). 65—2

КІНА

МАРУСЕНЬКА: За гріхи.
МУЗА: Бавнті.
ПАКС: Для тебе співаю.
СТИЛЕВЕ: Цирк Барнума.
АПОЛЛЬО: „Мазур".
ТОН: Таємниця дра Шандлєра.

В Адміністрації „Нової Зорі"

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Катол. Орґанізації:

Ціни в зл.:

Ч. 1.	**Основи соціольоґії**	3.—
Ч. 3.	**Спіритизм**	2.—
Ч. 4.	**Життя св. Кирила і Методія**	0.80
Ч. 5.	Я. Л. **Секти й сектанти**	0.60
Ч. 6.	С. Томашівський: **Петро, перший уніятський митроп. України-Руси**	1.50
Ч. 7.	**Греко-катол. Церква** (історія)	0.95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: **Преса**	3.—
Ч. 9.	**Борці за Церкву. Ч. І. Св. Павло**	2.—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: **Вчасна весна в північній Альберті**	0.50
Ч. 12.	о. Т. Галущинський: **Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві**	0.60
Ч. 13.	**Зброя до оборони і наступу.** Начерк проповіди про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галущинський: **Царство сатани наступає на нас**	0.80
Ч. 15.	**Борці за Церкву. Ч. ІІ.**	2.—
Ч. 16.	**Християнське виховання молоді** (провідні думки Енцикліки)	0.40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: **Пастирський Лист про політичне положення**	0.40
Ч. 18.	О. Назарук: **Галицька делеґація в Ризі 1920 р.**	1.80
Ч. 19.	Борис Колодій: **Галицька Соціялістична Радянська Республика**	0.50
Ч. 20.	о. Т. Галущинський: **Недільний Дзвін**	2.—
Ч. 21.	А. Кругельський: **Тилявська Схизма на Лемківщині**	1.—
Ч. 22.	о. М. Карівець, ЧСВВ: **Три Синодальні Архіереї**	0.25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: **Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)**	0.40
Ч. 24.	А. Ч. **Українська молодь Христові**	0.60
Ч. 25.	о. В. Породко, Ч. Пресв. Ізб.: **Хто такий був Лютер?**	0.30
Ч. 26.	Осип Назарук: **На спокійним океані**	0.40
Ч. 27.	„ „ **Жінка і суспільність**	0.50
Ч. 28.	„ „ **Жіноча справа**	0.40
Ч. 29.	В. Макоґський: **„Андрей" на засланні**	0.80
Ч. 30.	А. Ч.: **Террор в минувшині**	0.40
Ч. 31.	Еп. Гр. Хомишин: **Українська Проблема**	1.50
Ч. 32.	Осип Назарук: **Вибір звання**	0.40
Ч. 33.	о. Б. Кренціцкий: **Моя розмова з дослідниками св. Письма**	0.40
Ч. 34.	А. Ч.: **І-ий Зїзд Молоді**	0.40
Ч. 35.	о. С. Вапрович: **Про Аргентину**	0.40
Ч. 36.	Еп.Гр. Хомишин: **Справа целібату**	0.40

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук:	**Гр.-катол. Церква і укр. ліберальна інтеліґенція**	3.00
о. Д-р Т. Галущинський:	**Думка і наука Церкви в питанню літург. мови**	0.20
Д-р С. Томашівський:	**Десять літ українського питання в Польщі**	1.50
Д-р С. Томашівський:	**Наша чільна партія у власнім зеркалі.** Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський:	**Про ідеї, героїв і політику**	2.00
О. Назарук:	**Роксоляна** (повість)	12.00
О. Н.:	**Ідеольоґічні основи Укр. Катол. Нар. Партії**	0.50
Проф. Л. Коплер:	**Релігія і політика**	1.80
С. Томашівський,	**історик, політик, публіцист**	1.00
А. Ч.:	**На калиновім мості** (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук:	**Католицький журналіст обвинуваченний за державну зраду**	1.30
Станіслав Лось:	**За конструктивну політику на Червоній Руси**	1.00
Гадяцький Договір		0.50
Осип Назарук:	**Націоналізм Донцова**	0.60
Осип Назарук:	**Венеція**	3.—

Для католицьких бібліотек

Найцінніші в кождій бібліотеці не лиш книжки, а й повні річники добре оправлених ґазет. Найцінніші вони тим, що в повних річниках ґазет найвиразніше видно життя зі всіми його струями і зі всім, чого життя вчить. Тому заосмотрюйте католицькі бібліотеки в річники католицьких ґазет! Гарно оправлений річник „Нової Зорі" коштує 20 зл., „Правди" 9 зл. Річник „Нової Зорі" без оправи 15 зл., річник „Правди" без оправи 5 зл. Висилається тільки по надісланню готівки.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 5 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— вол., 1/4 стор. 90·— вол., 1/8 стор. 45·— вол., 1/16 стор. 25·— вол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— вол., 1/4 стор. 140·— вол., 1/8 стор. 70·— вол., 1/16 стор 35·— вол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тина 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Пантелеймон Хитра.

Porto opłacone ryczałtem.

Рік XI. Львів, неділя, 21 червня 1936. Ч. 46 (945)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с

Конто ЧСВВ, Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Демократія у Франції скінчилася.

Один з найбільше думаючих публіцистів Франції, Г. Дорсє, застановляється в „Же Сюі Парту" над тим, що діється у Франції й доходить до таких висновків: Що се? Фашизм? Може бути. Навіть дуже правдоподібно. А може комунізм? Може бути. І також дуже правдоподібно. Люди вже не знають, який нині устрій у Франції. Та се очевидне, що тепер нема вже у Франції парляментарного й демократичного устрою. Парлямент уже взагалі ніщо перед т. зв. Генеральною Конференцією Праці. А та конференція ніщо перед комуністичною фракцією. А та фракція ніщо перед комуністичними „ячейками" в фабриках, більших магазинах і взагалі у всіх більших французьких підприємствах...

Комуністи заливають англійську Індію.

„Стетсмен", найбільша газета в Калькуті, пише: В останнім часі дуже скріпилася комуністична пропаганда в цілій Бенгалії. (В тій провінції є 46 міліонів населення, з того 54% магометан, 44% гіндусів. Говорять мовою, що походить з санскритської). Англійські власти не можуть знайти причини, чому якраз тепер аґітація комуністів має такі успіхи. Навіть в Калькуті майже кождого дня в однім або другім кварталі орґанізують вони віча. На тих вічах видно червоні прапори з серпом і молотом. Аґітатори, що виступають на тих вічах, походять з комуністичних шкіл в СССР. Англія мабуть вже незабаром зачне збирати овочі свого кунктаторства в поведенні з большевиками на міжнародній арені.

Цікаві резолюції в краю, де біда вовком свище.

Як відомо, від часу коли Луцький, Мудрий і Целевич заключили угоду, не сказавши ні словечка про її зміст навіть своїм партнерам і нічого не одержавши крім мандатів, большевицькі настрої в масах почали застрашаюче зростати. А тепер, коли ті настрої ростуть вже і в цілім світі, проурядовий „Звйонзек Офіцеруф Резерви" в присутности урядуючого віцевоєводи Сохапського, командапта ДОК VI ген. Літвіновіча і инших представників польської влади та суспільности проголосив резолюції, щоб „витворити засоби, які успішно противилисьби переходові землі в полуднево-східних воєвідствах в непольські руки", далі за приверненням польському народові назад зрутенізованих мас (!), за урядовим спростуванням „хибних метрик", за пляновою кольонізацією і проти всяких переговорів з Українцями... На те можна сказати: Зі всіх способів, які могли тепер викликати найбільше занепокоєння між Українцями з усіми наслідками його під таку пору, отсі резолюції найлучше виконають се. Остає тільки при найближчій зміні кабінету покликати авторів тих резолюцій до правительства, а відносини на третині території польської держави пічнуться такі „прекрасні", що „лучших" навіть уявити собі не можна. Хто з того може скористати, хіба ясно.

Криваві заворушення в Красноставі.

З Люблина звідомляють: 15 с. м. у Красноставі дійшло до заворушення страйкарів на прилюдних роботах. В Красноставі всі безробітні знайшли працю в урухомлених роботах. Підчас розгонювання страйкарів зперед будинку староства, прийшло до бійки з поліцією. Двох демонстрантів ранено, з них один помер. Поліція арештувала страйковий комітет.

Хто спричиняє заворушення в Польщі.

Виленське „Слово" подає за „Меркурієм Поль.": Декотрі протижидівські заворушення в Польщі мають виразні цілі провокації. Цікаве світло кидають на сю справу ухвали зїзду большевицьких висланників, котрий відбувся недавно в швайцарськім Берні. То була властиво „відправа" тих, що мають рушити на завоювання нових країв для „спільного фронту". Комінтерн припоручив тим висланникам, щоб вони не виступали дуже яскраво з революційними кличами. Де не можна перевести обєднання компартії з іншими лівими, там заключити договори неаґресії. В деяких краях треба використовувати національну ненависть між поодинокими націями. Польська компартія має стреміти до підсичування національних антаґонізмів. — І в той спосіб спричиняти хаос в державі.

2.000 учителів дістануть працю.

В Варшаві відбувся зїзд начальників персональних бюр кураторій шкільних округів, присвячений питанню безробіття учителів. Признання скарбовим законом 2.000 нових етатів для народного шкільництва й вільні місця опорожнені нормальним службовим рухом дозволять зменшити теперішний стан безробіття учителів до 25 проц. На зїзді висунено також домагання затруднити в 1936/37 р. безплатних практикантів і кандидатів до служби зі старих семинарійних річників 1928—1932. Та всего того замало в порівнанні з тим, що треба.

Що гітлерівці зроблять в Ґданську до трьох тижнів.

Положення в Гданську в послідпім часі дуже напружене. Начальник гітлерівських боївок Ферстер заявив недавно на вічу, що його одинока влада то Гітлер в Берліні і що за три тижні гітлерівці зроблять порядок у Ґданську. Рівночасно з тою заявою гітлерівці зачали бити на вулицях політичних противників, в тім також Поляків. Напади так поширилися, що ґенеральний комісар Польщі в Ґданську запротестував перед ґданським сенатом в обороні поль. населення.

Ґеоґрафія на сукнях.

На римськім моднім ринку появилися шовкові сукні з дуже оригінальним взірцем: на сукні відбита ціла мапа Абісинії з ріками, горами, озерами, вимальовані навіть звірята і ростини, що означають розложення фавни і фльори в новоздобутім краю. Сі моделі мають велике поводження як у мущин так і в жінок.

Ви виїдете на вакації чи відпустку, але будете журитися постійно про Ваше помешкання, якщо не обезпечите його від крадежі-влому в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.
ч. тел. 205—47.

Збори „Просвіти"

Хто на них верховодив? — Що там говорили про катол. „Скалу" і про радикальних „Каменярів".

Дня 11 червня с. р. відбулися у Львові в салі „Народного Дому" Загальні Збори „Просвіти". Збори зачалися з майже одногодинним опізненням. Як звичайно в нас люди не грішать великою точністю. Делеґати приходили ще й годину після початку зборів. Се видно з того, що предсідник зборів подавав на початку число присутних на 200 осіб, а пізніше мало бути 414 відпоручників, 16 гостей і 9 представників преси. Так подає „Діло" в ч 129. Між делеґатами сильно переважали інтеліґенти і то молоді. Було також кілька священиків, між ними о. Вігоринський ЧСВВ. Дуже слабо було заступлене українське жіноцтво. Представників преси небогато. Тай ті, що були, мали на зборах ідеально невигідне приміщення. Їх посадили при вузенькім столі з простих тертиць, накритих червоним сукном, під сценою. Бідаки журналісти були як в ямі. Не могли бачити ні публики, бо сиділи звернені плечима до неї, ні президії. Зате могли обсервувати свої носи спущені на квінту з невдоволення, бо поза плечі журналістів ще тягнув студений протяг зпід сцени. Нарадам прислухувався представник польської влади м-р Навроцкий.

Після звичайних формальностей і вибору комісії матки поодинокі члени виділу Просвіти тільки доповняли звіт з діяльности, бо докладний звіт з діяльности за два і пів року напечатано і розіслано членам перед зборами. Секретар т-ва М. Дужий оперував великими цифрами нпр.: Просвіта має 3.071 читалень, в них є 275.000 членів, 2.049 аматорських театральних гуртків, що мають 40.000 членів. Ті гуртки дали 19.863 представлень. При читальнях було 1086 хорів, в них 22.000 хористів. В читальнях уряджено 11.558 ріжних імпрез. Звіт п. Дужого мав виразну тенденцію настроїти слухачів оптимістично.

Та зараз після того прийшов зимний туш на голови слухачів, розігріті оптимізмом п. Дужого. Ред. Таранько відчитував свій звіт як сокирою рубав. Цифри за цифрами, одні більші від других, одні сумніші від других, падали на голови слухачів. Не диво, що богато з них похнюпило голови. (За той час деякі журналісти вилізли з ями і сіли між публикою, щоб бачити лучше, що діється на салі і на сцені). Внутрішна позичка не дала успіху. Низові клітини виконали тільки 10 проц. своїх грошевих зобовязань, розвантаження книжних магазинів Просвіти не оправдало надій,

довжники повинні були вплатити 191.119 зл., а вплатили готівкою тільки 15.807 зл. Довжники дуже нельояльні. Видавничий відділ зужив за два роки 41.270.90 зл. Тілько Просвіта мусіла доложити до своєї видавничої діяльности. З чотирох маєтностей (Угерці, Милування, Грабовець і Тискова) одну розпарцельовано, до двох треба доплачувати, а тільки Грабовець дає невеличкий прихід. Тай з членством невесела історія. 47.144 виділових читалень, в тім коло 7.000 інтеліґентів, та з них дуже богато не платить вкладок. Половина читалень не платила вкладок роками. Поверх 1000 читалень не вплатило ні сотика на рахунок вкладок. А довг Просвіти величезний. Хоч зменшився на 85.496 зл. від 1932 р., то проте Просвіта була довжна 31. XII. 1935 р. ще 625.678.16 зл. Шістьсотдвацять тисяч зл. з чубком! Величезна сума як на наші відносини і на сучасні кризові часи! Ред. Таранько заявив вправді при кінці звіту, що положення „Просвіти" не трагічне. Та відчитані ним числа показують що інше.

Інж. Храпливий зложив звіт від Ревізійної Комісії. Він підкреслив, що Просвіта доплатила до адміністрації своєї централі 12.747 зл. Ті гроші взяла Просвіта з розпарцельованих Угерець. Значить, адміністрація централі зїдає те, що придбали колись ощадні і жертвенні попередники. Тому Ревіз. Комісія поставила резолюцію, щоб на будуче централя Просвіти старалася покривати свої видатки тільки з вкладок і дару Просвіти.

Підчас звітів заповнилася саля. Прибули делеґати, що спізнилися з ріжних причин. По год. 1 зачалася дискусія. Вона була хвилями така дуже пристрастна, що збори виглядали як передвиборче віче. Та йдім по порядку. Другий в дискусії зголосився до слова молодий націоналістичний письменник ред. Богдан Кравців. „Діло" пише в ч. 129 про се так: „Ред. Б. Кравців (Львів), який гостро виступив проти представників радикалів у Гол. Виділі, а саме проти ред. Павлова за те, що він промовляв у Нагуєвичах тоді, коли комуністи скинули тризуб і тяжко побили свідомих Українців. Коли ред. Павлів хотів вияснити, розляглися голосні оклики „ганьба" і цей промовець не промовляв." Дальше в дискусії промовляв ще о. Вігоринський ЧСВВ. Він підкреслив, що в деяких читальнях „Просвіти" уряджують забави і танці. На тих забавах випивають деколи по 18 до 20 літрів горівки! Дальше радикал др Макух (Товмач) виступав проти основування читалень „Скала" (Голоси з публики: „Говоріть за т-во Каменярі!") і зголосив відповідну резолюцію. Ред. Глібовицький зі Львова говорив про моральну і матеріяльну кризу у Просвіті, якої причиною є боротьба за світогляд. Клєрикали і радикали повинні відійти, бо в Просвіті можна говорити лише про християнсько-націоналістичний світогляд, бо лише такої України ми хочемо. (Голосні оплески). Після того голова товариства відчитав письмо ред. Павлова, в якому він вияснює, що як старшина Української Галицької Армії все боровся проти большевиків. У Нагуєвичах був як гість, побачив, коли комуністи потоптали тризуб та протестував перед президією свята у Нагуєвичах проти промов за большевиками. — При кінці відчитування письма ред. Павлова з салі падали оклики „ганьба". Дальше говорив др Дмитрів (Рогатин). Він запевняв, що „Каменярі" і „Робітничі Громади" виконують національну роботу (на салі оклики: „ганьба" — і сей промовець мусів зійти з естради).

Ми навели тут головніші моменти з дискусії на зборах Просвіти за „Ділом" ч. 129, щоб нас не посуджувано, що ми тенденційно представляємо справу. В дійсности атмосфера на зборах була далеко більше напружена, як се виходилоб з наведених виписків з „Діла".

Якби хтось спитав, як найкоротше окреслити збори Просвіти з 11 червня с. р., то думаю, що можнаб се зробити словами: Молоді націоналісти здобували Просвіту. До сего вони приготовилися пляново. На салі мали за собою велику більшість учасників (голова Просвіти заявив „кольосальна більшість"), мали зорґанізовану боївку уставлену попід бічні стіни салі і мали свого провідника Кравціва. На дорозі до опанування Просвіти перешкоджували націоналістам радикали. Отже націоналісти не допустили їх до голосу на зборах, з виїмком старого дра Макуха і то тому, бо він ставив резолюцію проти „Скали". Радикальний бесідник, б. посол Гривнак, не відважився промовляти і зрікся голосу. В дискусії промовляли переважно молоді бесідники. Говорили палко і переважно не обговорювали звіту, тільки виголошували свої патріотичні заяви. Коли інші бесідники до річи говорили, то націоналісти нетерпеливилися. Як мало молодих цікавилося звітом виділу Просвіти та одиноким ідеольоґічним просвітянським рефератом, що його виголосив інсп. Петрик, видно з того, що зовсім ніхто не говорив в дискусії про реферат п. Петрика. Тільки перший дискутант о. Чорнега (Долина) домагався, щоб виділ Просвіти на будуче не поміщував рефератів в програмі зборів, бо на зборах повинно говорити про ділові справи. Найбільше і найголосніше говорилося про участь радикалів, членів головного виділу Просвіти, в нагуєвицькій комуністичній імпрезі. Се зрозуміле, бо націоналістам йшло про усунення радикалів з Гол. Виділу Просвіти. Щоб се осягнути, треба було тих радикалів відповідно предетавити перед учасниками зборів. І се націонал.стам вповні вдалося. Вони так опанували були збори Просвіти, що якби були хотіли, то могли легко вибрати на голову товариства „християнського націоналіста" Глібовицького або й зовсім „чистого" від християнства націоналіста. Також могли вибрати свій націоналістичний виділ, бо мали щонайменше 4 або 5 разів тілько голосуючих за собою, як мала офіціяльна ліста комісії матки. У всякім разі Богдан Кравців диктував, хто має увійти до виділу Просвіти. І не видно було на зборах сили, котра моглаб була протиставитися молодим націоналістам. Вони виступали з таким запалом і криком, що кількадесять прихильників старого виділу не відважилося нічого говорити. Цікаве було відношення старого виділу Просвіти до організації „Скала". Дехто з того Виділу мабуть в змові з радикалами хотів відвернути увагу загальних зборів від радикалів і звернути увагу на організацію „Скали". В той спосіб думав перепачкувати спільний ундівсько-радикальний гол. виділ Просвіти. Що такі побожні заміри були, можна виносити з того, що голова Просвіти др Брик виступив проти „Скали" вже на зїзді освітників, що відбувся день перед загальними зборами Просвіти 10.VI. с. р. Він сказав тоді м. і.: „В останніх роках повстають у нас ще „Скали". Це витрата (?) енергії. Їхня ціль — релігійне виховання, плекання кат. моралі й етики. Це можна осягнути й у Просвіті"... (Гл. Українські Вісті ч. 133 з с. р.). Одначе сей делікатний удар голови Просвіти в „Скалу" не викликав бажаного ним успіху. Учасники зїзду навіть боронили „Скали". Нпр. о. Прийма з Радехівщини говорив несміло м. і. так: „...Я не бороню „Скали", але не кидаймо на неї передчасно каменем! Хто знає, може вона буде одиноким прибіжищем освітної праці. Коли не прийде фінансова санація централі (Просвіти) і філій — буде катастрофа". (Гл. Українські Вісті, ч. 133). Дуже слушну промову в обороні „Скали" виголосив також світський чоловік м-р Кушнір зі Станиславова. Він сказав м. і.:... „В Просвіті працюють ріжні люди: ундисти, радикали, клєрикали, атеїсти, націоналісти. При такій мішанині не може бути одної ідеольоґії, одної думки. Радикали одною ногою стоять у проводі Просвіти і рівночасно видають свою „Самоосвіту" й організують своїх „Каменярів" (Довгі вимовкаючі оплески). На „Скалу" не можна кидати каменем. Звідки вона може мати певність, що при такій мішанині в Просвіті не візьме верх протинаціональна і протирелігійна течія?!" (Оплески). — Якраз ті довготреваючі оплески вказують, що учасники добре памятали про радикалів і ніякі заговорювання членів старого ундо-радикального виділу не могли відвернути їх уваги від головної цілі: усунення радикалів з Просвіти. Та виділ Просвіти не дав за програну. На самих зборах Просвіти виступив старий радикальний провідник (і кажуть, що голова парохіяльного комітету в своїм місті) др Макух з резолюцією, в котрій сказано, що діяльність „Скали" шкідлива. Підчас відчитування резолюції посипалися оклики: „А діяльність Каменярів не шкідлива, а хто розложив Гуцульщину і Покуття?" Тоді Голова УНДА посол Мудрий поспішив на поміч своєму союзникови і заявив з президії: „Стверджую, що Каменярі не є освітнім товариством". (Інакше кажучи: Ундисти, не виступайте проти радикальної орґанізації „Каменярів"). Та се вияснення не помогло. І оплески підчас того, коли Макух говорив проти „Скали", не були такі рясні як подає „Новий Час". Власне, що були доволі слабі. І то хто знає, чи вони були звернені проти „Скали" чи проти радикалів на річ окликів: А Каменярі що, не шкідливі?

Збираючи все до купи, треба стверднти, що дехто з ундистів бажав відвернути увагу зборів від конкуренції радикалів допускаючи час-до-часу „гудзя" на „Скалу". Та сей маневр не вдався і радикали полетіли, аж загуділо.

В виділі Просвіти покищо лишилася ундівська більшість. Націоналістична меншість буде рівноважити ту більшість. Наші націоналісти не мають людей, котрими моглиб заступити всіх ундівських членів виділу Просвіти. Тим і пояснюється факт, що фактичний диктатор зборів дозволив вибрати на голову Просвіти дра Брика і згодився на ундівських членів виділу. Покищо націоналісти будуть мабуть старатися переводити чистку в філіях і читальнях. Може згодом зачнуть „чистити" також центральний просвітний апарат.

Як католики повинні поставитися до тих змін в Просвіті? Передовсім треба стверднти, що наразі мабуть небогато зміниться в Просвіті. Бо головний редактор просвітних видань Василь Симович покищо лишається на своїм становищі. Також лишається дотеперішний апарат централі Просвіти. А всі знаємо кілько тепер залежить від редактора видань і від урядничого апарату.

Коли націоналісти опанувалиб згодом Просвіту й усунулиб з неї ундистів, тоді звернуться напевно і то різко проти католиків. Адже націоналістичний католик В. Глібовицький кричав вже на сегорічних зборах Просвіти: „Панове радикали і панове клєрикали, відійдіть від Просвіти!" А що заспівають колись „чисті" націоналісти, котрі напевно переліцитують Глібовицького щодо націоналізму і розуміється в першу чергу його викинуть з Просвіти як клєрикала.

Як на сегорічних зборах націоналісти викинули радикалів так ті самі націонал. кинуться згодом на католиків і вкінці на ундистів. Католики мусять закладати свої власні організації „Скали", бо без того не матимуть впливу на релігійне, моральне і нац. виховання свого народу.

Загальне враження зі зборів „Просвіти" таке, що її навіть сегодня мігби зовсім опанувати молодий неопоганський рух крайних націоналістів, але він просто не має просвітянських основно вишколених працівників і лиш тому не усунув з управи „Просвіти" ундистів. Молоді люди з тої неопоганської струї інстинктовно слушно відчувають, що в такій установі як „Просвіта" не можна лучити ріжних світоглядових струй, — але провід УНДА і „Діло" пропагують дальше продовжувати старий балаган аж поки „Просвіта" зовсім не збутвіє.

ОСИП НАЗАРУК

А лисиці брешуть на щити червоні...

ВЗАЄМИНИ МІЖ ВЕЛИКОЮ УКРАЇНОЮ І ГАЛИЧИНОЮ.

ТРАКТАТ ПРО ТАЙНУ ХАОСУ ПРИСВЯЧЕНИЙ УКРАЇНСЬКИМ ЖІНКАМ І ВІЙСЬКОВИМ.

ЗМІСТ:** Про три причини, задля яких сю справу якраз тепер треба обробити. — Чому особливо нам Галичанам треба покори в думанні про публичні справи? — Значіння Галичини для всіх словянських народів і держав. — Які головні риси галицького ума і які їх послідовности. — Про два великі блуди Галичан на Україні. — Яка була підстава і причина тих блудів. — Що нас охоронить перед повторенням тих блудів на будуче. — Характеристика територій степової України.— Мій лист зперед 18 літ про мої перші враження з херсонських степів. — Про Сирену між територіями на землі. — Про страшну мішанину племен і орд на степах України. — Чому там тріскла девятикратна печать Джінгісхана і заломався найбільший з орлів Півночі. — Де я бачив найбільший доказ вартости Галичан? — Де є для нас найбільша небезпека і на чім вона полягає. — Про мішанину крови, добру і недобру.— Про зовнішну красу мішанців. — Про легкість повстань местиців і креолів. — Про 10 чужих агентур, що розкладали стару владу Гетьманську. — Як ділає на мішанців пропаганда позитивна, а як негативна. — Про найстрашнішу пропасницю на Україні. — Як царська Москва виратувала Україну з тої пропасниці. — Про великанське значіння св. Унії для української нації, для Польщі, для уздоровлення Росії та всеї східної Европи і дальших земель. — Як се представляє наддніпрянська народна пісня про зруйнування Січи. — Про 8 наук з тої козацької пісні і про три цікаві причини того, чому Запорожці без бою віддали Січ Москалям. — Що спільне в уживанні псевдонімів старими Запорожцями і теперішними большевиками? — Як Галичани боронили Київ давно і за нашої памяти. — Чого нас повинна навчити стара Сводная Літопись Петрушевича. — Погляд Липинського на Галичан і на Галичину. — Про добре зрозумілий інтерес всіх наших сусідів. — Про 5 передумов спасенної ролі галицької сили над Дніпром. — Про найважніший момент покори і як він конкретно мавби виглядати. — На чім полягає властива велич державного мужа. — Чого я не сказав у моїх статтях. — Три розмови. — Про те, коли і де і чому лисиці брешуть на щити червоні і коли вони їстимуть нас, а коли ми їм не дамося їсти. — Рано плаче Ярославна...

> Сія страна какъ бы созданная для осужденныхъ отъ частыхъ нашествій иноплеменниковъ, а еще частѣйшихъ набѣговъ и браней отъ народовъ сосѣднихъ, и наконецъ отъ непрестанныхъ междоусобій и побоищъ претерпѣла всѣхъ родовъ разоренія, губительства и всесожженія и такъ сказать обагрена и напоена кровію человѣческою и покрыта пепломъ, то въ такой нещастной землѣ можно ли было что либо сберечь цѣлое? А по сей причинѣ взята сія Исторія изъ лѣтописей и записокъ бѣлорускихъ, яко изъ страны единоплеменной, соседственующей, и отъ рунъ малороссійскихъ удаленной.
>
> Исторія Русовъ или Малой Россіи. Сочиненіе Георгія Конискаго, Архіепископа Бѣлорусскаго. Видання з 1846 року.

Не один Галичанин, перечитавши мою статтю п. з. „Смагу з пламенного рога", може подумати: „Чи тепер час писати таку „Гамаксойку" і розбирати такі справи і показувати Галичанам такі виднокруги, коли галицьке племя в глибокім упадку своїх сил і високих змагань...?"

Відповідаю: Так. Якраз тепер час на те з трьох причин. По перше ось чому: Те галицьке покоління, що по великій війні взяло участь в поході на Велику Україну, має обовязок висказатися про той край і його нарід, який там побачило. Вже час було перетравити свої враження і дати овоч їх. Колиж вимре се покоління, то хто зна, коли наступить хвиля, в якій така маса Галичан знов зявиться над Дніпром.

По друге: Часи тепер дуже непевні. Відносини неустійнені. Нова світова буря може зірватися кождого дня. Найповажніші державні мужі в Европі, в Азії й Америці говорять і пишуть, що гряде нова світова завірюха. В часі такої завірюхи, коли знесиляться сили, що змагаються між собою, навіть на великих просторах може рішати невеличка сила, — як ми се власними очима бачили на Великій Україні. Її займали розмірно невеличкі і кепсько заосмотрені ватаги большевиків. Розуміється, невеличкі сили рішають лише тоді, коли вже перед завірюхою мають вироблену й устійнену ціль і тактику. Така праця думки властиво найтяща з усего, а особливо тяжка вона серед провідної верстви, яка передовсім і головно визначається лінивством думки. Як відомо, типового українського інтелігента нічим не можна так обурити, як приневоленням його до думання: ніяка образа, ніяке збезчещення не всилі роздратувати Українця до тої міри, що примушення систематично передумувати якунебудь справу і змінити в консеквенції ціле своє наставлення. Тоді він кричить так, якби його хто зі шкіри дер і тоді жарту не знає: тоді він плює, бє, копає і кусає.

По третє час про се заговорити якраз тому, що ми, Галичани, знайшлися в такім незавиднім положенню як тепер, в положенню гіршім, ніж уявляли собі найгірші песимісти. Власне в такім положенню найлучше оцінювати все, що з нами було, є й може бути. Найлучше тому, бо в такім положенню гордість не засліплює очей людської душі. А яке тепер страшне наше положення і який глибокий наш упадок, се розуміють тільки д е я к і о д и н и ц і...

Отже як у покорі, що відповідалаб нашому положенню, маємо оцінювати те, що з нами було, є й може бути?

Передовсім треба устійнити засаду оцінки. Вона особливо важна в стані пригноблення, на самім дні пониження. Отже гадаю, що покора не обовязує до творення неправдивих концепцій на нашу некористь. Інакше кажучи: покора не перешкоджує ствердженню також таких правдивих фактів, які корисні для нас. А були коли такі факти?

Ті факти в минувшині були і то такі, що нам дійсно треба покори. Бо від кінця 5 до кінця 7 ст. по Христі від галицьких Гір Карпатських під ріжними іменами виходили словянські дружини за дружинами. Одні йшли на полудне з бігом рік Тиси, Прута й Серета, доходили до Дунаю, переправлялися через нього і силою оселювалися в задунайських землях Византії. Там творили окремі держави хорватську, сербську, болгарську. Творили ті держави разом з словянськими племенами, що вже були там давно передтим.

А другі словянські дружини посувалися від наших Гір Карпатських на північ, з бігом рік Сяну, Висли, Одри і т. д. і доходили до берегів Балтійського Моря. Там скріпляли існуючі вже передтим словянські племена. І разом з ними йшли і плили на Схід попри беріг Балтійського Моря тай оселювалися в землях Новгорода й пізнішої Суздальщини. То при помочі їх умів, рук і крови повставав великий ряд словянських кріпостей здовж берегів Балтійського Моря від землі Вагрів коло теперішної Данії аж по Новгород Великий і дальше на схід аж по Біле Море, по Волгу й Ураль і далі. Ще старий Нестор захопив в памяти людській дивну для нас вістку, що найдальші східні племена словянські „от Ляхов прийдоша", т. зн. від границь Ляхів, з теперішної Галицької Землі (а чи й племя Ляхів було західне чи східне, се ще велике питання). Досить, що відси, з нашої галицької землі, вийшли орґанізатори й основники майже всіх словянських сил і держав, що виринули на великій історичній сцені. Все те можна сегодня вже напевно сказати на підставі чужих жерел і комбінацій назв місцевостей, обрядових пісень, переказів, билин, пословиць, архаїзмів у словянських мовах і т. д. А потому маємо вже зовсім виразні вісти таки в наших жерелах, як з Галичини филя за филею виходила та сила, що духово електрифікувала й організувала Схід.

Так було за Ростиславичів.

Так було за Романовичів.

Так було за Козаччини.

Так було й за нашої памяти.

Колиж так було з а в е с ь ч а с і с т о р і ї, то нема ніякої підстави до того, щоб сказати: Так уже ніколи не буде. А навпаки, є всі дані на те, щоб сказати собі: Коли досі таке постійно діялося, то се знаки і докази, що на сій частині людського моря етнольоґічна струя людського ґольфштрому бере свій початок в Галичині і пливе передовсім на схід далеко. Отже прийде ще час, коли вона знов живо попливе. Так як пише великий натхнений поет творець „Слова о полку Ігоревім": Зорі бють. Огні палають. Криються поля імлами. Русь поля загородила — здовж червоними щитами.

Так! Такі картини бачив не тільки автор Слова о полку Ігоревім. Вони були й довго перед ним і довго по нім. І ми також бачили великі галицькі розстрільні обернені лицем до Сходу, що загороджували поля України від обрію до обрію. Ми власними очима бачили се. І ще можемо побачити або ми або потомки наші, — як зорі забють, як огні запалають, як поля закриються імлами (тепер вже ґазовими) і як галицькі сили здовж загородять поля безконечними розстрільними, як далеко око буде сягати. Бо безконечний час перед нами — і коли се так богато разів уже було, то льоґічна думка не може прийти до висновку, що того вже не буде.

Що значать навіть найбільші людські сили?

Afflavit Deus et dissipati sunt (Подув Господь і розвіялися). Адже бачило покоління наше, як падали царі й династії з чотирох найстарших престолів Европи. Отже коли ми бачили упадок таких сил, то можемо побачити й піднесення також тих, що лежать у найглибшім упокоренню: бо Господь всемогутний все має більше ніж роздав.

В суперництві між народами та племенами все залежить від того, які вони в серці своїм, у глибині душі своєї.

З того, що я бачив на широкім світі між народами і племенами, можу з чистою совістю зробити висновок, що дурнішого племени від Галичан я не зустрічав нігде й ніколи. Се не обида: бо таксамо з чистою совістю можу сказати, що в глупоті подібні Галичанам Німці. А прецінь кождий бачить, що се великий нарід і весь світ боїться його.[1])

Розуміється, глупота сама в собі не становить підстави величі, але може бути підставою покори, необхідної до осягнення величі. Як без терпінь і хреста не можна навчитися правдивої терпеливости, так без упокорень ніколи не можна навчитися покори, — слушно каже Апостольський Вікарій Лондону.[2]) В терпіннях і хрестах, які падуть на нас через злих людей, все повинні ми відріжняти, що походить з Божої волі, а що з людської злоби: перше треба радо приймати, другим треба бридитися. Таксамо треба відріжняти в упокореннях, що є наслідком наших власних гріхів а що наслідком гріхів інших людей. Упокорення як наслідки наших власних гріхів треба радо приймати, а з упокореннями як наслідками гріхів інших лю-

[1]) Більше туманковатого мужика як німецький „Міхель" трудно зустріти на Божім світі. А німецька провідна верства втяла прецінь таку штуку, що всліла зібрати і кинути проти свого народу всі народи світа в останній великій війні. Се очевидно не свідчить про її розум. Та все таки глупота Німців не така велика як Галичан, котрі маючи по пять патронів на жовніра відкинули всі мирові предложення держав Антанти, заявили: „нехай нас з Поляками розсудить кров і зелізо" — тай рушили до бою з противними нам силами прекрасно заосмотреними Францією... Німці мали ще богато зброї, але побачивши безвиглядність дальшої війни, підписали тяжкий для них мир. І тим вони показалися таки менше туманковаті ніж Галичани.

[2]) Р. Челлонер: Розважування над правдами й обовязками христіянства. Том II. Розважування з 31 серпня: Про вправу в покорі.

дей треба боротися. В боротьбі тоді осягнемо-вправу в покорі, коли ту боротьбу вестимемо по перше не задля людської похвали, поважання й оплесків. По друге коли не будемо закривати наших блудів і недостач. По третє коли не будемо знаходити уподобання в тім, що люди нас хвалять і шанують — і коли се не буде не подобатися нам, що інші підносяться над нами. По четверте коли уникати мемо всяких нагод до почестей і похвал з виїмком, коли сего вимагають обовязки нашого звання. Коли будемо так вихованні в правдивій покорі і зорганізовані до великої цілі, тоді увійде в нашу душу певність, що ми ту ціль осягнемо, той обовязок виконаємо.

Коли знов настане доба великих потрясень, тоді вже — як сказано — запізно витягати науку з сеї доби, яку ми щойно пережили, запізно вчитися з наших помилок і з наших добрих діл. А ще більше запізно переймати тим наші маси. Се треба робити з а з д а л е г і д ь, дуже заздалегідь! Ніхто в часі бурі не направляє і навіть не годен направити дірявої криші над домом своїм. Коли вихор реве й перуни бють і лискавки осліплюють і туча та злива гогоче, тоді нема мови про те, щоб можна було пошивати хату, робити загороду, чи інший захист. Се на час тучі мусить бути вже перед нею готове. А в ще більшій мірі мусить бути заздалегідь вироблена і поширена національна ідеольогія: бо коли сего з а з д а л е г і д ь не зробимо, то знов появляться такі „провідники" партійні й національні, які вчитимуть нашу молодь в страшенно горячий час, що взагалі не треба нам ніяких своїх міст і ніякої нації і ніякої суспільности, бо все те складається з визискувачів, проституток, монахів (що за „поступове" получення!), чорносотенців і т. д. А що в бурливих часах розбурхані думки й серця всіх, отже тоді вони більше созвучні тому, що бурить і каже руйнувати, ніж тому, що будує й каже шанувати.

Минуло вже перше 20-ліття від вибуху великої війни — і час зробити спробу, витягнути обдуману науку з взаємин між Галичиною й наддніпрянською Україною. Хочу се зробити — як видно з висше сказаного — без гордости, без перецінювання, але й без недоцінювання Галичан. Вони в останній великій світовій заверюсі й зараз після неї показалися одним з найдурніших але й найчистіших племен. Та перша їх властивість мусить стати підставою до ще більшого скріплення їх систематичности, точности та совісности в виконуванні обовязків набудуче, бо без того пропадуть. А та друга їх властивість — розмірно велика моральна порядність в часах розбишацтва й руїни — призначує Галичан до найвисших і найбільших діл, розуміється, коли тої чистоти не затратять.

*

З глупоти й нерозваги своєї зробили Галичани два великі блуди на Великій Україні в рр. 1918 — 1919.

Перший їх великий блуд був той, що взяли участь в поваленні Гетьмана Павла. Сей блуд зробило пятьсот молодих СС-ів.

Другий великий блуд зробила на Великій Україні вже величезна стотисячна маса Галичан разом зі своїм Правительством, зі всіми старими політиками, послами, редакторами, командантами і т. д. Сей великий блуд полягав на тім, що Галичани на В. Україні не пригадали собі з а з д а л е г і д ь слів Спасителя: Omne regnum in se ipsum divisum dilabitur — і не виарештували всіх партійних агітаторів без огляду на те, чи вони називали себе „правительством" чи опозицією до правительства Великої України, та не проголосили одної, своєї, галицької Влади. Всіх нас одурманив тоді довго впиханий нам у голови дурман про величину Великої України. З нею ми безпідставно лучили в своїх думках поняття про морально-організаційну силу відповідну тій величині. Се була страшна помилка. За ту помилку в льогіці галицького Проводу заплатило своїм життям кількадесять тисяч Галичан. А потому за ту помилку в льогічнім думанню галицького Проводу заплатив також український народ над Дніпром міліонами своїх трупів під жахливою владою червоної Москви. Значить, заплатила вся українська нація — від верхів аж до споду. Заплатила так страшно як ніколи. І платить ще тепер. І буде ще платити.

Ось що значить — не оцінити заздалегідь свого положення і не мати заздалегідь приготованої, консеквентно обдуманої, національної ідеольогії. Воно не виглядає на позитивний злочин, се — негативне занедбання. Та чи можна уявити собі щось гірше і страшніше в наслідках?

Отже бодай на будуче не сміємо повторити тих своїх двох найбільших блудів у відношенні Галичан до Великої України.

А тих двох найбільших блудів не зробить вже другим разом галицький Провід, коли докладно усвідомить собі передовсім те, куди він входить, — на яку територію і серед яке населення.

На тій території, де ріки прямують до Чорного Моря, заломалися, стерлися і щезли всі, але то безумовно всі навіть найбільші сили, коли в цілости увійшли на неї. Як на морях є вири так на сушах є такі небезпечні місця. До них належить Наддніпрянська Україна. Ні одна орда, що в цілости втаборилася там, не збереглася при життю. Татари тільки тому частично збереглися, що не вся їх сила втаборилася в Україну, але частина їх і то значна лишилася над Волгою, а в Україну запускалися тільки поодинокі татарські загони й орди. Отже й вони змелені майже безслідно: бо при всій своїй красі страшна се земля Велика Україна. „Там обхоплює пришельця неочікувана „великість форм", яскравість і чаруюча краса неба й землі, невідступна свідомість далечі й віддалі, для котрих навіть у нашій фантазії нема міри і в котрих просто розгублюється думка й душа", коли не має дуже міцного подвійного центра: одного в собі, а другого в своїй суспільности, з якою звязана людина. А те почуття розгублення наступає там з якимсь дивним і пливким і розгульним почуттям роскоші. Там роскішю дише все, почавши від високого ясного неба, скінчивши на білім, дуже пахучім полині на чудових степах Херсонщини, на тім полині, що прегарно блистить і пахне в сухі ночі у світлі місяця серед великої тиші степової. А світло на Україні! Воно також інакше ніж у Галичині. „Воно таке прозрачне, що здається перепливає крізь каміння, крізь дерева і крізь воду і немов перетворює весь простір в якийсь інакший елемент, що дише роскішю; і ще довго по опущенні тої країни думається про неї як про якусь висшу дійсність так, немовби ти був на якійсь незнаній планеті".

О, се не байка, ні! Таке почуття мається на кількох місцях земної кулі. Його описують ріжні подорожники. Щось подібне переживав я також на преріях Саскачевану та в чудових горах Британської Колюмбії. Та хоч яке воно було там, в однім місці велике, в другім місці яскраве, — то не мало в собі аж такої сили як на просторах Великої України здовж Дніпра вже висше Киева від місця, де пив Дзвонковую воду „чернець Палій Запорожець, горем недобитий", — аж ген-ген до Чорного Моря і впоперек на степах України. Я не беруся твердити з певністю, що се таке. Та припускаю, що крім чисто оптичних і кліматичних вражінь мусить там робити своє й те, що матеріялісти з погордою називають „містикою". Не хочу тут блище розбирати сього.

Наведу тільки мій лист зперед 18 літ, напечатаний тоді в „Ділі":

З ХЕРСОНСЬКИХ СТЕПІВ.

Вирівок з листа

...Вибачай, що вже рік минув, як я писав до Тебе — ще з Волині. В останнім своїм листі прирік я Тобі написати, як щось цікавого побачу й отсим хочу додержати свого слова.

Я разом з нашими Стрільцями побачив за той час Україну й степ. Про Україну, як вона сердешна тепер виглядає, Ти вже певно богато начитався. А про степ Ти певно нічого не читав тепер.

Наші старі письменники постійно називали його безмежним. Але це неправда. Бо степ нетільки тепер не є безмежним, але ніколи безмежним не був. Ти може гадаєш, що я жартую. Тимчасом я зовсім поважно говорю. Спитай про це першого ліпшого стрільця, який прийде на відпустку (тепер більше їх приїде на відпустку до дому, бо ми переносимося близше до Галичини, на Буковину), а він потвердить Тобі це.

Якже виглядають українські степи? Вони передовсім мають глибокі межі нороблені споконвіку довгими ярами й балками. В тих ярах можна побачити чудові скелі з граніту: білявого, червонавого, темного, словом блискучого всякими красками. Тут і там блищать у балках гладкі озера й стави. Над ними туляться села. Ті села, що в балках, над водою, мають трохи зелені. А село на степу звичайно дуже сумне, бо без дерев.

В трох таких селах одної великої балки, в Благодатній, Іванівці та Новоалександрівці, стояв доси кіш УСС. В сусіднім величезнім селі Грузькім вишкіл УСС, а далі цілий наш легіон у Черняківці.

Ти певно цікавий знати, чому УСС забираються тепер з української держави і їдуть зимувати в Австрію. І я Тобі скажу, чому, але наперед скінчу говорити про той чудовий, межистий степ. Бо я ще не скінчив пояснювати того, з якої причини наші письменники в оден гуж прозвали степ безмежним.

Отож як вийдеш зі степової балки чи з яру і глянеш кругом, то побачиш такий широкий і великий кругозір, що подібного навіть на морі не взриш. Бо на морі обрій „правильно" великий, відповідно до положення глядача. А тут терен мимо позірної рівнини місцями підноситься незначно на всі сторони і це викликує враження дійсно необнятої безмежности. В тій далечині щезають усі заломи землі, спричинені ярами і балками, і видно тільки нескінчений, сірий (простір), у якім грудь дихає дуже свобідно, і х о ч е т ь с я б і г т и — ген-ген, свобідно, без кінця! Тільки тут можна всім естом відчути, що значить свобода; можність свободи, яку старі поети порівнують до вітру: гуляй, куди хочеш. І тільки тут можна зрозуміти, як гуляли сюди козацькі загони і татарські орди і всякі инші великі сили степові. Навіть стотисячні армії виглядали тут як мурашки на сім безконечнім обрію. Вони могли безслідно зникати в великих розгалужених яругах, яких навіть не видно, коли дивитись на степ. І може тому тягнули сюди ті безчисленні степові народи, що видирали собі степи: хотіли обняти необняте. Якаж тут маса старинних свідків їх величезних змагань: онде стоять, куняють по степу великі могили, про які співав наш Тарас. В них лежать ще старинні Скити-орачі і великі племена Сарматів, обняті вічним сном. Щойно тут можна збагнути таємномогутню силу українського народу. Бо якуж масу племен і народів пожер уже сей необнятий степ, а ми таки опанували його, і нині скрізь на нім лунає українська мова.

Степ пахне. Так пахне, як не пахнуть наші галицькі поля, ні навіть огороди з квітами! Якже гарно і міцно пахне тут — знаєш що? — степовий полин... Він творить сріблисті острови, на яких так приємно лежати. Але він тільки своїм матово-сріблистим блеском подібний до нашого полину: позатим дуже ріжниться від нього, сильно ніжний у дотику, малий, розложистий, з дрібненьким листям, подібний до ісляндського моху.

Як сонце заходить і золотить сірий степ і немов кровю заливає, тоді ті пахучі острови полину чудно блестять у його лагіднім сяйві — і т а к д у ж е н е х о ч е т ь с я й т и з і с т е п у д о х а т и. Але він темніє, потому стає чорний і дуже понурий — як потворна відкрита могила тай немов шепоче: „Іди, йди домів"...

Тепер роскажу тобі дещо про те, чому стрільці йдуть зимувати в Австрію. Бо хоч від довшого часу знали і в Галичині і тут, що ми звідсіля вертаємо в Австрію, то мало хто знає близше про причини нашого перенесення. І длятого деякі Українці побоювалися розброєння стрільців, а вороги наші в краю, котрим дуже залежить на нашім розоруженню, затирали навіть руки з радости, що ось-ось їх мрія здійсниться. Але вони грубо помиляються, бо про розброєння УСС нема і не може бути мови. Наше перенесення в Австрію часове. За се подбала наша команда тому, бо т у т щ е м о ж л и в і з а в о р у ш е н н я, а при тім зимованню з огляду на брак топлива дуже тяжке. Крім того стрільці, перебуваючи близше своїх родин, будуть мати нагоду помагати своїм родичам при відбудові знищених війною загород, або продовжувати свої студії, чи то в середних чи у висших школах. Розуміється, що відповідно до свойого військового характеру будуть вони повнити хосенну службу в краю. З весною, як відносини на Україні уладнаються, ми вернемо назад на Україну.

Не забувайте, що найцінніша річ в кождій бібліотеці се оправлений річник доброї газети.

Такі мотиви руководили командою УСС, яка постаралася о часове перенесення нас до Австрії. Близькість новгого постою УСС від української границі дасть нам легку можливість, заосмотритися в хліб на зиму тим більше, що УСС знають уже добре, куди їздити за чим. — А знов власти згодилися на нашу зимівлю в Австрії так скоро мабуть тому, що тут на Україні зближаються вибори. Нашу патріотичну молодіж все тягне до виборчого руху, — ну а стрільці як жовніри не повинні мішатися до виборів і виборчої агітації — думають власти.

І так ми їдемо.

А перед виїздом працаємося зі знакомими тут. М. і. були ми на чудовім хуторі Тобилевичів, де славний письменник Тобилевич писав свої драми. Як там гарно! Хутір серед степу, над ставком, має форму великої підкови. Кругом великий сад. Перед домом оріх і цвітники. Дальше калинова алея, — її „склепіння" геть заслонене пальчастим листям. Гарно як у пісні або в казці. Возив нас там старенький дідусь з Благодатної „аропланом" (аеропланом) — так він називає свого бистрого коня. Дідусь називається Балануца — він уже дуже старий, але бадьорий і дужий. Тай гарно оповідає, як він в р. 1877 здобував Плевну і переходив снігом завіяні Балкани (аж) до цвитучої рожами долини Маріци.

Тут степові люди довго держаться кріпко — от нині помер 116-літний дідусь, що був до останка притомний.

Ще богато цікавого оповівби я Тобі, але свічка гасне, тут тяжко добути світла, а в день не хочеться писати — за гарно в херсонських степах! — Осип Назарук.[3])

Се мої безпосередні враження, кинені на папір у приватнім листі, коли я ще був молодим чоловіком і коли я ще не знав, що дальшу часть життя прийдеться мені присвятити праці пером.

Після всякої правдоподібности не тільки жадоба поживи але й невидана деинде краса неба, землі і води, в надзвичайно сильних комбінаціях, манила туди, на степи України, всякі племена й орди в великій скількости. Я назвавби полудневу частину України Сиреною між територіями на землі. Предивно гарна Сирена вабила до себе — й убивала безліч людських ватаг і орд, які знаємо з імени. Розуміється, вабила й душила ще без порівнання більшу масу тих, яких зовсім не знаємо і про які ми навіть не чули. З них усіх лишалися по балках і яругах, при ріках і в пограничних лісах, ріжні останки, відприски, то одиницями, то сімями-родинами, то меншими і більшими гуртами. І мабуть нігде на кулі земній нема аж такої мішанини, яка була від споконвіку й є тепер на тім перехіднім стовковищі між Азією й Европою, між Сходом і Заходом та між Північю і Полуднем. Безліч разів на тім стовковищі брала верх заметіль від Сходу, безліч разів перемагала її сила, що йшла від Заходу, від Полудня або від Півночі. І знов заливала все східна заметіль. І знов і знов і знов перемагав Захід, перемагало Полудне, перемагала Північ. Але все те перемагав степ, беззахистний і безводний, перемагала його незвичайна, безконечна далечінь, перемагало його дивне світло, його глибоке небо, його пахучий полин степовий — і спека, спека, спека—і лінь, лінь, лінь у тій спеці, спеці, спеці... Так. Там було досить причин, щоб розкладалися навіть найтугіші сили орд, племен і народів, щоб трісла навіть девятикратна печать влади потомків Джінгісхана, найбільшого з завойовників людства. Там трісла також як напружена струна геніяльна здібність найбільшого з орлів Півночі Карла XII, що сам собі в часі бою ножицями витинав вже гангриною захоплювану рану і несений на ношах провадив до наступу шведське військо своє, коли вже не міг всидіти на коні.

Все те мусить памятати Провід Галичан, коли йому знов доведеться провадити довгі галицькі розстрільні до тої найкращої з Сирен на земній кулі. В рр. 1918-20 тверде галицьке військо зложило досить доказів, що воно вміє бути по геройськи глухе на розкладові співи, що лунають з уст тої Сирени і довкруги неї. Воно оперлося також безприміpно гарним фізичним блискам світла і віддалі тої дивно гарної Сирени. І се найсильніший доказ вартости галицького племени. Се може зрозуміти тільки той, хто бачив там обставини, серед яких не попали в хаос галицькі відділи — на великих просторах. Та всетаки чигає там ще одна небезпека, якої ні галицька провідна верства, ні культурна наддніпрянська верства не оцінює належито. Та найбільша небезпека полягає на оптичній, акустичній і думково-комбінаційній злуді. А саме при обсервуванні тамошнього населення мається довгий час враження, що воно українське, т. зн. мовою, кровю, традицією і способом думання приналежне до одної нації, а саме до тої самої, що й ми, Галичани. Тимчасом в дійсности так не є, бо тільки одна мова того населення (маю на думці не всю Велику Україну) така сама, або майже така сама як у нас. А позатим психічне нутро тої під національним оглядом мнимо одностайної української маси надзвичайно розбите і тому необчислиме. В тій масі живуть ще обломки всіх орд і племен, які з найдальших і найдикших сторін Азії гнали степами на своїх конях на Европу і всіх тих племен, що з Европи перли на Азію або з Півночі йшли на Полудне, або з Полудня кольонізували Північ.

Правда, навіть наймогутніші і найкращі народи все були й тепер є зложені з великої мішанини. З такої мішанини походили старинні Греки з надзвичайним почуттям краси в своїй мистецькій творчости та гармонії і з почуттям глибини в своїм думанні. З такої мішанини походили старинні Римляни з великим почуттям порядку, з надзвичайною політичною здібністю і справедливістю, — поки не виродилися. З такої безмежної мішанини походять сучасні Анґлійці. Та всі ті три великі нації мали услівя дуже неподібні до тих, які має мішанина на степах України.

Перше таке услівя було те, що ті три згадані нації походили з мішанини або близьких собі племен, або бодай не дуже далеких, а далекий їм по крови елемент хоч був, то був у розмірно незначній мірі. І тому амальґам з таких складників міг у тих націй скристалізуватися розмірно скоро й добре. По друге всі три вони зужили на свою кристалізацію богато часу від останньої замітної домішки до їх крови, заки виступили на світовій арені. Анґлійська провідна верства одержала таку більшу домішку крови останний раз 1055 р. за Вільгельма Завойовника. Від того часу мусіло минути кілька сот літ, заки та верства засимілювала в собі ту домішку, приноровилася разом з нею до великих завдань і зачала їх виконувати.

А в нас, на степовій Україні, ще в 18 ст. маємо татарські набіги. Отже домішка крови цілком чужого елементу відбувалася там ще розмірно дуже недавно. А кілько передтим було таких і то великих домішок крови! І то крови орґанічно нам далекої. Все те просто виключає можливість, щоб до сего часу та мішанина могла сяк-так справді скристалізуватися. Вона була на те занадто чужа собі, задовго потрясувана все новими допливами і мала занадто мало часу, щоб витворити приблизно оден устійнений, расовий тип, як се сталося в давній Греції, в давнім Римі і в сучасній Анґлії.

Треба дивуватися, що в таких обставинах надзвичайної ріжнородности і все нового домішування чужої крови в розмірно дуже короткім часі український елемент надав тому всему свою бодай зовнішну печать. Одначе внутрі там дуже далеко до якоїсь єдности, до якогось одного типу. І тому Галичанин, що знайдеться серед населення Великої України в самім центрі її, ніколи не повинен забувати, що він між представниками найріжніших орд і племен. Вони тільки говорять по українськи, але їх відчування і їх думки ще не укладаються після одного взірця. Довкруги тебе Гуни-Ултинцури й Авяціаграми, Массаґети, Кельти, Бастарни, Обри (Авари), Хозари, Печеніги, Торки, Берендії, Половці, Араби, Турки, Татари, Кіргізи і Калмики і всякі Чорні Клобуки, Сарти, Греки, Вірмени, Жиди, Волохи-Молдавани, Хорвати, Серби, Болгари, Секлери, Мадяри, Німці, Поляки, Чехи, Шведи, Норвеґи, Данці, Французи, Італійці, Фіни, Москалі, Черкеси і всякі инші „Скити та Сармати", Ковуї та Бродники з безлічи дрібних племен Кавказу і Балкану, Малої Азії й Ірану — і всі незлічимі комбінації мішанців з них. А між ними і з них є вже також Українці, дуже рідко на 100 проц., на 90, 70, 50, частіше на 45 проц., ще частіше на 25 прц., на 15, на 10, а найчастіше на 0 проц.: бо прикмети тих ріжних рас і племен вспіли вже зневтралізуватися між собою, але з тої невтралізації не витворилося ще нічого такого, що замітно кристалізувалоб в якімсь однім напрямі. І тому власне ті мішанці бувають фізично такі гарні: рослі як дуби, з правильними обличчами, з блискучими очима, скорими рухами, живі, меткі, здорові, кров з молоком, гарні мов з журналів повитинані. Правдива раса, хоч має свій виразний тип, ніколи не має такої журнальної краси. Подивіться нпр. на коня арабської або якої іншої вже устійненої раси: він ніколи не буде аж такий гарний, як недавній мішанець. Всякі местици і креолі знані зі своєї журнальної краси також на другій земній півкулі. І живість ума їх велика і сприт дуже значний. Але кров їх, не дібрана і ще не скристалізована під один тип, кипить і шумить в них. І коли там на першім лучшім вуличнім розі в котрімнебудь місті крикнути, що буде повстання, то охотників на таке „діло" можна відразу набрати роями. Така сама легкість повстань в кождій країні, де переважають недавні мішанці, які ще не вспіли витворити з себе одностайної раси. Вони мають серця і душі созвучні з усякою руїною, з усяким розвалом на зовні, бо в їх нутрі ще все кипить і в переверти ходить. І тому влада серед таких мішанців мусить бути дуже тверда, бо мішанці подаються тільки під фізичною силою і масою. Вони лишень перед нею знають респект. Тут пропаґанда в позитивнім напрямі не зробить богато без сили. Зате в неґативнім напрямі, руїнницькім, пропаґандою між мішанцями можна зробити все, що тільки схочете. Бо такий ґрунт їх душі.[4])

І тому не треба дивуватися ні твердій руці влади царату (вона на тім ґрунті була замало тверда і тому впала), ні ще твердшій владі большевиків, що держиться власне тою твердістю. На тих просторах і серед тих обставин кожда влада мусить бути тверда і безоглядна, бо інакше впаде. Річ в тім, щоб та твердість справедливо держалася законних норм і форм. Розуміється, се з пріпціпу чуже безбожній владі. (Далі буде).

[3]) Гл. 226 ч. „Діла" з 5. X. 1918 р. (фейлетон).

[4]) Мішанці бувають або дуже гарні фізично (в журнальному значінні того слова, то значить неоригінально „гарні") або, коли їм добре придивитися, можна зауважати немов два вигляди в одній особі. Треба тільки приглянутися такому мішанцеви уважно й докладно наперед з одного боку, потому з другого. Крім того часто лучається між ними фізичне каліцтво від уродження, хоч обоє родичі (батько й мати) мішанця можуть бути навіть досконалі екземпляри і представники своїх рас. Цікаві поміченя про те знайде читач в творах геніяльного обсерватора Густона Стеварта Чемберлена. Нераз можна й у нас почути, як жінки, мовляв, „без причини" не виходять заміж за дуже гарних мужчин, а вибирають поганих. Вони й самі не знають, чому зробили такий вибір. Та майже все ділає в них здоровий інстинкт раси, він несвідомо для них відпихає їх від „гарних" мішанців і наближає до менше гарних або й дійсно поганих мужчин, що не мають в собі мішанини крови з недібраних рас. Се проблєми великої ваги, та ними люди мало цікавляться: аби лише гроші були при заключуванні подружжа...

ФАБРИКА СВІЧОК „КЕРОС" ЛЬВІВ 15. вл. П. ДУРБАК сини

З краю

„Вас хіба большевицька куля переконалаб..."

З Делятина пишуть:

Смішно і дивно воно виглядає, коли радикали й інші комунарі виступають ще в ролі суспільних моралізаторів української суспільности по сумних досвідах наших буднів! Та нехай говорять факти.

Делятинська філія „Просвіти" скликала писемними повідомленнями на 1. VI. с. р. сходини Виділів всіх Товариств Делятина (не повідомлено тільки чит. „Скали" і „Лугу"). На сходинах урядовець філії п. Федик мав виголосити реферат п. з. „Ідеольоґічні основи наших Товариств а суспільна мораль". Одначе по причині малої (як звичайно в Делятині за панування комуно-радикальної спілки) фреквенції учасників, сходини відкликано на день 7. 6. с. р. Тоді відбулися ті сходини при участи около 25 осіб. Думали деякі учасники, що прелеґент дійсно виголосить реферат на згадану тему. Прийшлось одначе вислухати лиш аґітації проти „Скали" і „Лугу". І то якої аґітації!

Прелеґент ствердивши заспаність всіх освітних Товариств в Делятині, що находяться в руках комуно-рад. спілки (зборів „Сільського Господаря" від ряду літ не скликують) протиставляв тим Товариствам живу діяльність „Скали" і „Лугу". По тому рефераті зачалася горячкова дискусія з нападами на „Скалу" і „Луг". Не в силі „радикальні комунарі" стравити того, що впливи їх з дня на день маліють.

Послухаймо конкретних закидів:

„Скала", мовляв, виховує нашу суспільність в опортуністичному дусі, галасував знаний в Делятині комунізуючий адвокат. — А ми запитаємо: Хто, як не чит. „Скала" вперше від ряду літ уряджувала день матери — аж до часу заложення „Союзу Українок"? Чи не Парох. Чит. від початку свого істнування всякі приняття як чайні вечорі, просфори, свячене і забави, уряджує без алькогольних напитків,що особливо тут на Гуцульщині має велике виховне значіння. Чи не „Скала" виставила величавий поверховий дім з просторою театральною салею, якого й великі міста не постидалисяб. Сьогодні мають місце наші театри де свобідно рушитися і гідно репрезентувати наше мистецтво. Ну і ви „комуно-радикальна" спілко мали змогу де так обезцінити такий мистецький твір як „Ой не ходи Грицю". Вам як би був небіщик Лагодинський ще перед війною не побудував невеличкого „Народного Дому", то ви сиділиб в комірнім. Вас на діла не стати. Ви здібні лиш на безплодну руїнницьку „комуно-радикальну" аґітацію.

Колюком ще вам „Луг" і то тому, що там не можете — так як в Т-ві „Прут" осмішувати найбільшу цінність нашу — Церкву! Тому, що не маєте доступу до „Лугу", щоб так як в „Пруті" вихвалювати большевицький рай за те, що червоні кати домучують українське священство на Вел. Україні. Жаль вам і тому лінитеся, що „Луг" устроїв „Крутянську Академію".

Горлаєте, що „Скала" ширить назадництво?"

Щож може бути корисним показчиком діяльности і напрямних у вихованні крім публичних імпрез — як не добра книжка, часопись, журнал? Загляньте до „Скали", а побачите там окрім катол. преси ще й „Літопис Чер. Кал." і „Життя і Знання". Сих журналів навіть дел. чит. „Просвіти" не має! За те в „Просвіті" пишається „Громадський Голос", евангелицький „Стяг" і „Віра і наука"... А полиці й бібліотеки аж переповнені винниченківським барахлом. А ви плачете, що селянин до „Просвіти" не заходить. Таж він боїться вже вас і такої лектури, тому вас уникає. А ваш плач вже селянина не зворушить і до комуни не приверне!

А на кінець і до вас слово, п. прелеґенте Федику: Шкода вас, що за скромний кусок хліба мусите ширити того рода „суспільну мораль". Серед делят. комуно-радикалів Америки вже не відкриєте! Їх хіба большевицька куля переконалаб! (На ш).

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

Соборчик Скальського Деканату.

Дня 23 травня 1936 р. відбувся в Озерянах Собор Духовенства Скальського Деканату. Декан о. Вальницький здав звіт з конференції деканів, відбутої у Їх Ексцеленції Високопреосвященого Кир Григорія в Станиславові. Потім запросив п. Дра Дуткевича, головного орґанізатора Т-ва „Скала", який виголосив реферат слідуючого змісту:

Коріння сучасної світової кризи духа сягає 400 літ взад, до часів ренесансу. Ренесанс це перша спроба людського розуму, видвигнути своє індивідуальне я і стати в опозиції до догм віри. У своїй консеквенції та „опозиція розуму" переходить в явні протести супроти авторитету Церкви. Ті протести вибухають у формі реформації. Дух реформації та гуманізму поступаючи вперід творить епоху т. зв. „освічення", себто цілковитої автономности і суверенности раціоналізму, котрий уважає своїм обовязком піддати критиці, ба навіть „ревізії" всю минувшину людства з устроями держави, соціяльним ладом, етикою і релиґією включно. Внаслідок цеї критики і ревізії всіх форм і ділянок життя, піднятих масою найвизначніших інтелектуалів, вибухає французька революція. Вона остаточно торощить середньовічну конституцію державности. Дух революції посуває ться ще дальше і вдаряє тепер в усі істнуючі соціяльні устрої. Зачинається діло великого знищення большевицькою революцією. Так виглядає „поступ" людського розуму, що виломався зпід авторитету Церкви, зірвав звязок з Богом і збунтувався проти Вічної Мудрости, закритої в догмах обявленної віри... В половині 19 ст. зачинається поворот блукаючого інтелекту до Бога, до релиґій, до правд віри: наперед в доктринах неофіціяльних наук, в нинішних часах вже явно і публично голошених з катедр світових університетів. З огляду на засадничі переміни в теоріях, можна правильно сподіватися, що незабаром створять новий фільософічний напрям, змінять духову атмосферу світа, змінять напрям преси, літератури, політики і всього практичного життя. Назріваючий поворот розуму до Бога по заломанню математичної концепції світа управнює нас до оптимізму на будуче, рівнобіжно з ідеалізмом в думках. Кріза духова вже пересилюється. Треба прийти з допомогою хорому людству, здійснюючи клич великого Папи Пія XI. Католицької Акції, якій у нас Преосв. Григорій „Скалою" промощує шлях в українськім народі.

По оживленій дискусії ухвалено одногласно резолюцію: Зібране на деканальнім Соборі дня 23 травня 1936 р. Духовенство Деканату Скальського, яке вже від кількох літ підряд зглиблювало в рефератах і дискусіях проблему здійснювання Католицької Акції, приймає з повним розумінням саме форму кат. праці, спрецизовану статутом Товариства „Скали", як під сей час единодоцільну і заявляє, що всіма силами буде її здійснювати. о. Вальницький, о. Гуньовський, о. Дмитерко, о. Гребенюк, о. Дроздовський, о. Царук, о. Крвавич, о. Луцик, о. Бойко, о. Гілевич, о. Казновський, о. Тарнавський, о. Луцький, о. Кришталович, о. Деревенко, о. Ковч, о. Атаманюк, о. Оробець, о. Василик, о. Брикович, о. Савицький ЧСВВ., о. Купчинський, о. Ковальський.

Українська студентко!

Світлу частину історії нашого народу — твориш Ти, Молода Студентко, своїм життям. Виступаєш все сміло у змаг в обороні цих світлих і хрустальних засад, що узнаєш за конечні для морального й матеріяльного відродження нашої нації. Зміряєш сміло ритмічним кроком своєї душі до промінних-духових підстав. Серед мережки сірих буднів не тратиш ні на хвилинку належно понятого католицизму.

Твоїм нестримним завданням є створити тип нової людини, яка з стремлінням за красу духа моглаб свобідно рухатися в крузі найвищих вартостей — національних традицій.

І ти твориш її. Готову на посвяту й жертву для Одної Великої - Промінної Ідеї.

І ще одне знаєш. Серед хаосу щоденних обовязків, серед моря праці, відчуваєш брак духової концентрації. Не маєш змоги крізь духову призму глянути в віконце своєї душі й застановитися над суттю й ціллю свойого життя. Морально-релиґійні засади остають в тіні твоїх обовязків. А жерело їх пізнання — власне реколекції.

Реколекції — це не містерія, що відбувається при замкнених дверях для пезного гурта вибраних людей. Це не примус релиґійних контемпляцій. Реколекції се відсвіження душі з пилу промахів. Се конфронтація пізнаних в році світських тез з вічними й життєдайними, чистими засадами релиґії.

Одна ясна хвилина серед клубка ниток сірих буднів праці. Справжня весна для безсмертної душі, соняшна купіль у промінях непохитної світлої віри.

І ти, молода студентко, прийди! Малий відтинок життя із стрічки часу посвяти для днів духової обнови. Скинь на хвилинку клунок щоденних журб і смутку!

Малий атом свого життя посвяти на пізнання правдивого життя на Сошествіе Святого Духа.

У поході нашої праці за уздоровлення духового орґанізму нашої нації працювати мусиш і ти, молода студентко.

Тобі не вільно спочивати на ніякім степені. Молода - захоплена в захваті буревійних змагань і одушевлена невмірущою ідеєю Святої Віри — ціле своє життя віддаш на службу Богу і народові свому.

Прийди по смолоскип Віри — без якої все тлінь і суета — а підеш серед мандрівки свойого життя в Імя Велике і Святе.

Катря Матейко.

Замкнені тридневні реколєкції для Студенток відбудуться від 27. 6. до 1. 7. в Підмихайлівцях (зелізнича стація Чернів) у монастирі СС. Василіянок. Кошти тридневного удержання, крім коштів подорожі, виносять шість золотих. Евентуальні знижки. Зголошення приймає Катря Матейко, Львів, ул. Лазаря 9. II. м. 10 в вівторок і пятницю в год. 3 до 4 після полудня.

Головний Виділ „Просвіти"

Головний Виділ Т-ва „Просвіта" доповнений на Загальнім Зборі 11. 6. с. р. уконституовався так: др І. Брик — голова і референт просвітньо-орґанізаційної та видавничої Комісії; пос. Мудрий В. 1-й заст. голови, реф. персональних справ і делеґат до Кураторії Нац. Музею; дир. Терлецький О. 2-й заст. голови і реф. бібл. Комісії; Мґр. Дужий М. — секретар і реф. позашк. освіти та освітньо-виховної Комісії; радн. Дроздовський Юл. — скарбник, дел. Г. Вид. до Кураторії фундації ім. о. Й. Фолиса та звязковий з Т-вом укр. правників; мец. Корчинський М. — контрольор і звязковий з РСУК-ом; др Витвицький С. реф. маєтностей низових клітин „Просвіти"; ред. Глібовицький В. реф. пропаґанди й масового членства; о. кан. Дзерович Юл. — реф. Комісії для поборювання неграмотности, дел. Г. Вид. до Управи Бурси ім. Гр. Кузьми в Золочеві і звязковий з українським духовенством; др Дзерович М. — реф. для західних окраїн і звязковий з Т-вом укр. лікарів; дир. Кузик С. — фінансовий реф.; ред. Кравців Б. — реф. Книгарні, маґазинів та їх розвантаження; пос. Пеленський З. — реф. Ювилейного Комітету і дел. Г. Вид. до Ради Кр. Т-ва „Сіль. Господар"; ред. Таранько М. — реф. переплетні і звязковий з укр. учительством; інж. Творидло М. — реф. маєтностей Т-ва „Просвіта"; дир. Миґович П. — заст. виділового, ввійшов до Гол. Виділу на місце ред.Яворовського Е., котрий зрезиґнував — заступник секретаря і фінансового референта; п. Макарушкова Е., заст. виділ., реф. театральної Комісії і дел. Г. Вид. до Т-ва Опіки над молоддю та охорони дітей; др Булак С. заст. вид. — правний реф.; о. др Гриньох І. — заст. виділ., реф. для приєднування українського духовенства в члени і до активної праці в просвітянській орґанізації; дир. Ваґула М. — заст. виділ., реф. пропаґанди за членством кооператив в „Просвіті"; п. Терлецька Е. — заст. виділ., реф. орґанізації жіноцтва в „Просвіті".

Націоналісти і „Просвіта"

Замітки старого обсерватора.

Розуміється, молоді націоналісти боялися здобувати Просвіту також тому, бо кождий знає, що вона має грубо поверх півміліона довгу. Нести такий тягар очевидно не під силу — не тільки молодим, але й старшим. Сегодня в просвітнім руху видно вже виразно, що праця ділиться на ідеольоґічні струї: католицьку (репрезентовану „Скалою"), радикальну (репрезентовану „Каменярами") і ліберальну (репрезентовану „Просвітою"). Найбільш продуктивна тепер радикальна струя з її „Самоосвітою". Католицька „Скала" щойно в початках (досі видала одну брошурку „Узасаднення Скали"). За владу в ліберальній „Просвіті" боротьба вже фактично вирішена: ту стару орґанізацію може кождої хвилі опанувати неопоганський рух молодих націоналістів. Тоді ліберальний фермент скінчить своє істнування, оскільки Просвіта взагалі видержить економічно.

Зїзд Т-ва ім. Качковського

Рівночасно зі зїздом „Просвіти", 11 червня с. р., відбувся у Львові в Народнім Домі зїзд делеґатів читалень Т-ва ім. Качковського. Влада дала делеґатам 50 проц. знижку на зелізниці. На зїзд прибуло сто кілька делеґатів. До нової управи Т-ва ім. Качковського вибрано: дра Копистянського, дра Ваврика, інж. Луцика, дир. Плешкевича, суддю Лонкевича, ред. Юрчакевича, студ. Янчака, М. Онишкевича і Ф. Малеца; заступниками: А. І. Яськова, В. Шишку і дра Гумецького; до контрольної комісії: радника Пернаровського, М. Стасюка, Монастирського і Короневича. По виборі управи відбулася дискусія.

З РЕЛІҐІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Розважування про Бога. По перше розважте, що ми не можемо стати щасливими без знання Бога, а саме без того знання, що має дійсний вплив на наше життя і спонукує нас до любови й послуху. Та без розважування ми не можемо ні пізнавати Бога, ні любити Його так, як ми повинні. Се розважування відкриває нам Його безмежну красу й досконалість так, як є богато сильних спонук, щоб ми цілковито посвятилися Його любові і Його службі. Розважування держать нам перед очима Його вічну любов і Його добродійства для нас та доказує нам, що Бог таксамо безмежно милий, приязний і захоплюючий як безмежно добрий для нас. Без розважування знаємо се все так як не знаємо; маємо очи й не бачимо. Та коли душа належно розважує і роздумує ті правди, зараз зачинає світло пізнавання Бога розбивати нашу темноту. І тоді у нашім розважуванню вогонь Божої любови вибухає полумям, що лаґідно виносить душу до її небесного живла (елєменду), що є у Бога й більше не дає забути про Нього.

По друге розважте, яке велике поле для нашого розважування маємо в Бозі, чи тепер будемо розважувати над тим, який Він в Собі, чи в Його божеських прикметах, або після того, чим Він є для нас, і після прикмет, які Він зволив приняти зглядом нас. Бог сам у Собі вічний, то значить без початку, без кінця, без зміни, істнує сам у Собі, незалежний. Бог це сама суть. Тільки Він правдивий: Я той, що є, каже Він (Екзод. 3). Всі інші річи се майже ніщо. Вони не мають суті, тільки від Нього й у Нім. Бог суть усіх сутей. Він незміримий і необнятий та під кождим оглядом безконечний. Бог наповняє небо й землю, Він всі річи творить, удержує, порушує, кермує, тримає. Бог безконечно мудрий, безконечно могутний, безконечно добрий, безконечно справедливий, безконечно милосердний. Бог сама краса, сама правда і всяка досконалість. Дивися, душе моя, яке безмежне поле маємо тут для нашого розважування! Воно безконечне. Тут є більше як досить, щоб заняти нас на всю вічність. В сім величезнім океані навіть благословенні люди не можуть знайти ніякого дна. Тут вони щасливі затопленням в оглядані Того, котрий, хоч показується їм око-в-око й наповняє їх душі небесною радістю, всетаки остає необнятий навіть для найвисших ангелів, бо Він під кождим оглядом безконечний.

По третє розважте, що позатим також в ріжних роздумуваннях того, чим є Бог для нас та який добрий Він для нас, остає ще широке поле для наших розважувань. Тим ми можемо здобути знання й любов Бога. Він наше найвисше добро. Тільки Він може задоволити наші душі. Бог любив нас напочатку. Він наш давний любитель. Він наш вічний любитель. Його думки та Його серце все звернені на нас. Він безкорисний любитель, найвірніший і найбільше постійний любитель. Божа любов ніколи не опускає того, що наперед не перестане любити Бога. Він наш Творець і наш Спаситель; Він найліпший батько, найліпший приятель, обручник наших душ. Бог все бажає прийти до нас і замешкати при нас і в нас та уділити нам усіх небесних скарбів, словом, дати нам себе Самого й зате взяти нас. І чи се невистарчаючі спонуки для нас, щоб любити того великого й доброго Бога, що безконечно добрий в Собі й безконечно добрий для нас? Чи се можливе, щоб благородне серце, створене любовю і для любови, могло опиратися таким глибоким причинам до тої міри, щоб відмовляти взаїмної любови? О, божа Любове, тільки тому, що так мало людей думає про Тебе, Ти така мало знана на сім нещасливім світі. І тільки тому, що Ти така мало знана, так мало Тебе люблять. А розважування се правдивий спосіб, щоб Тебе пізнавати і правдивий спосіб, щоб Тебе любити.

Постановиж собі щоденними розважуваннями шукати сего цінного й ущасливляючого пізнавання Бога та як щось миле і цінне держати його в душі як жерело божої любови і всякого добра, якого ти можеж бути учасником. І не забувай, що повінь зла перевалюється через душу, коли бракує пізнавання Бога (Ос. 4, 1, 2).

Епп. Р. Челлонер
Апостольський Вікарій Лондону

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

У ВАРШАВСЬКІМ СОЙМІ вже давно небувале оживлення. До слова зголосилося коло пів сотки послів. Жиди заявилися проти нових повновластей для правительства. Сойм відкинув проєкт поправок українських послів в справі зміни розпорядку президента РП з р. 1927 про державні границі. Посол Стпічиньский виголосив промову, в котрій доказував, що Польща се від віків оаза занедбання, яка не виказала підприємчивости, тому на приватній ініціятиві не можна й тепер спирати польської господарки. Далі говорив проти перенимання тут засад ґітлєризму й комунізму та закидав жидівській молоді нахил до большевизму. Одна часть його промови робила таємниче враження. Відповідав йому посол Зоммерштайн, що ворота комунізмови між Жидами отвирає доведення до руїни жидівського народу, відібрання жидівській молоді всяких виглядів на існування та ображування достоїнства горожанина й чоловіка. Так остро Жиди вже давно не говорили.

В ПРОЦЕСІ ОУН (Бандери і тов.) замкнено вже доказове поступування і переводиться поступування відводове.

ПРОЦЕС ПРОТИ ПОЛЬСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ, членів тайної орґанізації „Зев", відбувається в Лєшні. Судять 49 осіб. Їм закидають виконання ряду бомбових замахів.

КОНСТИТУЦІЯ СССР се великий блюф. Так пише французький часопис „Ле Журналь". Нова конституція се спроба замаскувати диктатуру ІІІ. Інтернаціоналу. В СССР і дальше не буде ніякої свободи.

МІЖ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНОЮ І РОМУНІЄЮ затіснилися приязні взаємини. До Праги має приїхати ромунський король з офіціяльною візитою. Кажуть, що по тій візиті Чехословаччина й Ромунія заключать військовий союз. Тоді большевики малиб безпосереднє получення з Прагою.

КОНФЕРЕНЦІЯ ҐЕНЕРАЛЬНИХ ШТАБІВ М. АНТАНТИ, Чехословаччини, Ромунії і Югославії, зачалася в Букарешті.

ФРАНЦУЗЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО веде рішучу акцію, щоб зліквідувати страйки. В Парижі богато робітників вернулося до праці. Одначе на провінції страйки ширяться дальше.

СТРАЙКИ З ФРАНЦІЇ перекинулися до французької кольонії Альжиру. Там дійшло до поважних розрухів.

СТРАЙК У БЕЛЬҐІЇ поширюється дальше. В Брукселі трамваї й автобуси нечинні. В Ліежі дійшло до сутички страйкуючих з кінною жандармерією. В ґірництві цілої Бельґії проголошено ґенеральний страйк.

ПРО НЕБЕЗПЕКУ ВІЙНИ виголосив промову анґлійський міністр війни Купер. Він заявив, що війна тепер загрожує більше ніж 1914 р. Міністр остерігав Анґлійців перед доктриною пацифізму, бо вона більше трійлива ніж боєві ґази.

РОЗРУХИ В ЕСПАНІЇ не кінчаться. В богатьох місцевостях дійшло до поважних бійок між націоналістами і соціялістами.

НА ДАЛЕКІМ СХОДІ наступило часове успокоєння. Полуднево-китайські війська евакували провінцію Гунан, північно-китайські війська припинили наступ на неї.

НОВИНКИ

Св. Отець виїде 1 липня на літні ферії до Кастель Ґандольфа.Відповідні приготування в літній папській резиденції вже розпочалися.

Відгомін психоаналізи в літературі. На таку тему відбудеться заходом Марійської Дружини Студенток реферат о. дра Скрутня ЧСВВ в неділю 21 червня с. р. в год. 3.30 попол. в ґімназії СС. Василіянок у Львові при вул.Длуґоша 17. Вступ за добровільними датками.

Свято інтронізації і посвяти вірних брідського деканату Найсв. Серцю ГНІ Христа відбудеться в Бродах, в неділю 21. VI. в 50-ті роковини почитання Найсв. Серця ГНІ Христа в нашім народі. Порядок свята: Пятниця 19. VI. год. 19 вечір початок свята; субота 20. VI. Служби Божі, проповіди, хрестна дорога з наданням єрусалимських відпустів, свята година, Адорація, сповідь; неділя 21. VI. Соборна Служба Божа, акт інтронізації, хресний похід улицями міста. Год. 15.30 Святочна Духовна Академія при церкві св. Юра.

Реколекції для священиків в Бурсі Шашкевича в Товмачі. — Початок в понеділок дня 29 червня вечер до пятниці 3 липня рано. Проситься Всч. О. привезти по можности фелон на Службу Божу перед чудотворною статуєю фатімської Матери Божої. Місце для 40 осіб. Другої серії для священиків вже не буде сего року, лиш серії для дяків, братів церковних брацтв, сестриць, ревнительок Апост. Молитви, Пань Марійських Дружин і для позашкільної молоді перед військовою службою. І число присутних на тих св. реколекціях учасників докаже, як на ділі розуміємо підставові основи Катол. Акції.

Спортове Товариство „Україна" у Львові обходило 13 і 14 червня с. р. 25-ліття свойого існування. З приводу сего ювілею улаштовано змагання за чашу фабрики „Елеґант". У змаганнях взяли участь отсі українські клюби: Україна, Пролом, Поділля і Сян. Мав також приїхати „Довбуш" з Черновець, але в останній хвилі відкликав свій приїзд, бо ромунські власти робили великі труднощі при видачі пашпортів. Перше місце між українськими спортовими дружинами одержала „Україна", здобуваючи тим самим чашу. Після змагань в салях „Еміґраційного Клюбу" відбувся комерс. Підчас нього відбулося хрещення здобутої чаші.

Касаційну розправу в процесі за вбийство мін. Перацкого Найвисший Суд визначив на 22 с. м. Касаційної скарги не внесли 4 обвинувачені, а саме: Малюца, Мигаль, Рак і Чорній.

Великі грошеві зложивання викрили в Заведенню взаїмних обезпечень у Станиславові. Їх допустився секретар дирекції Казимир Торковский.

Показ виробів рідного промислу в Яворові відбудеться заходом Повітової Торговельної Спілки від 21 до 26 червня в салях Рідної Школи.

На Поліссі від довшого часу велика посуха. Дощі, що останніми днями падали у Сх. Галичині й на Волині, оминули Полісся. Від посухи дуже потерпіли засіви і навіть трави та лозина.

Важне для туристів. Внаслідок девізових обмежень припинено наразі туристику з Польщі до Австрії за збірними пашпортами. Виїзди туристів до Австрії відбуваються виключно на підставі індивідуальних пашпортів.

Зїзд Центрального Союзу Українських Організацій (ЦСУО) у Празі відбувся 1. VI. при участи 28 делеґатів і 50 гостей. Голова ЦСУО заявив, що ЦСУО се орґанізація національна й аполітична. Вона стоїть на становищі самостійности й соборности. Основна й едина мета ЦСУО се координація сил української еміґрації в ЧСР. Конкретне її завдання — правний захист і соціяльна опіка над еміґрацією та пропаґанда української справи між чужими. Супроти чехословацької держави ЦСУО займає становище повної льояльности. — Головою ЦСУО вибрано інж. А. Гальку. Після того принято ряд ухвал, м. і. ухвалено утворити при ЦСУО Раду Старших з голов усіх союзних орґанізацій, що малаб вирішувати важніші питання в житті української еміґрації в ЧСР.

В українськім науковім інституті в Берліні др Карло Леш, директор інституту для студій заграниці, виголосив в німецькій мові виклад на тему: „Границі української національної території в порівнанні з границями інших народів."

В Кракові відбувається процес проти 45-ох обвинуваченых за викликання кривавих подій на вулицях Кракова 25 березня с. р.

Президент Польщі виїхав до Криниці на кількатижневий відпочинок.

У Варшаві помер визначний польський пяніст Е. Кон.

В Лодзі припинили діяльність фахових союзів робітників промислу хемічного, друкарського й одежевого. Льокалі тих союзів запечатано.

15 міліонів примірників проєкту конституції в СССР приказав напечатати ЦВК комуністичної партії.

В Талліні в амуніційній робітні вибухла морська міна. Будинок лябораторії і сусідні маґазини амуніції вилетіли в воздух. Погибло 40 осіб, між ними 9 офіцирів.

На Дунаю коло Будапешту затонув пором з 60 урядниками будапештенських трамваїв. Утопилося понад 20 осіб.

Міжнародне мистецтво гри в шахи здобув Альохін.

Гумор. — Твоя жінка лежить хора, а ти пеш у корчмі цілими днями!? — Ба, але бо я весь час пю на її здоровля.

Гумор. — Пані до сусіда: Ваш обридливий пес знов вив цілісеньку ніч! — Так? Але зате він не грав цілий день на фортепяні.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **о. Михайло Світенький,** парох Ладичина, широко відомий проповідник та організатор, помер у Львові в загальнім шпиталі 15 с. м. в 77-ім р. життя. В. Й. П.!

ЖЕРТВИ

Виказ ласкавих жертв на голодуючих Поліщуків, які надійшли на руки Преосвящ. Николая Чарнецького від 11 травня по 16 червня: 1) о. Петро Кобинський з Трибуховець зл. 5.00, 2) о. Евген Усцький з Близянки зл. 3.00, 3) Уряд парох. у Шляхтовій зл. 20.00, 4) Уряд парох. Яворки зл. 20.00, 5) о. Др Баран зл. 5.00, 6) Уряд парох. Шалаші зл. 7.70, 7) Уряд парох. Обертин зл. 10.00, 8) о. Василь Мандрусяк зл. 7.00. Усього до 16. VI. вплинуло зл. 154.82.

Ковель, 16.VI. ОО. Редемптористи.

1) Гр. кат. Уряд парох. Стопчатів, п. Яблонів: зл. 5.31, для укр. інвалідів.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

В Жіночій Ґімназії СС. Василіянок у Станиславові пічнуться вступні іспити дня 22 червня о год. 8. Подання з метрикою, останнім шк. свідоцтвом та посвідкою щеплення віспи приймається до 20 червня. Оплати за науку як в ґімназіях державних.

Дирекція
(вул. П. Скарги 17). 65—2

Зараз потрібна женщина старша, побожна, що вміє добре варити і що вже служила у священиків. Зголошення: **Гр. кат. Уряд парохіяльний в Турильчу, п. в місци.** 67—1—2.

Зараз потрібний дяк, кавалєр, що вміє грати на орґанах, вести хор і самолівку. Винагородження після умови. Зголошення: **Гр. кат. Уряд парох. в Турильчу, п. в місци.** 68—1—2.

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На літний сезон

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! З-? Вибір великий!

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, ул. Кордецького 51.

Тел. 60-04. ПКО. 503.881.

поручає власні вироби найкращої якости:

Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Вазеліну до шкіри

Синку до білля
помадкову і коронову

Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську
Трутку на мухи

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— вол., 1/4 стор. 90·— вол., 1/8 стор. 45·— вол., 1/16 стор. 25·— вол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— вол., 1/4 стор. 140·— вол., 1/8 стор. 70·— вол., 1/16 стор 35·— вол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видав й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacono ryczałtem.

Рік XI. Львів, четвер, 25 червня 1936. Ч. 47 (946)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с

Конто П.Щ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

До чого дійшло в шкільництві.

„Ілл. Курєр Цодзєнни“ в ч. 172 приніс статтю такого змісту: Як чорна епоха перейде до історії поль. культури ера братів Єнджеєвичів, що здезорґанізували шкільництво всіх степенів і створили в Польщі годівлю скріпленої неграмотности. В школах істнує комплєкс заряджень, що становлять просто заперечення морального виховання молоді. А саме т. зв. „усуспільнювання“ стало кузнею деморалізації та тортурою молоді, родичів й учителів. Буцімто суспільні орґанізації варшавського типу кермовані суто платною бюрократією, засипають школи складковими листами, наліпками і т. д. Рівночасно приходять апелі, щоби шкільні власти вимушували від дітей складки... Щож мають робити учителі, щоб не наразитися на епітет „мало усуспільнених“ і не піти перед часом на емеритуру? Так перемінено всі школи в Польщі в найбільш безоглядні бюра екзекуторів т. зв. суспільних складок. І се діється в часі, коли крайна нужда панує між людьми, коли по селах нема за що купити нафти, соли, сірників і т. п. Міліон дітей не ходить до шкіл, бо нема місця, а иншим замикається можність користати з науки, коли не можуть приносити грошей на т. зв. „суспільні ціли...“

„Французька делеґація“ відвідала Польщу.

До Польщі приїхала була „французька делеґація“. Французи подавали себе за членів Т-ва Приятелів Польського Народу. В кількох містах торжественно витали ту „делеґацію“, у Львові навіть з музикою. У Львові скликано з великим шумом пресову конференцію. Та тут „французьким делеґатам“ не повезло. Виявилося, що „делеґати“ не є членами Т-ва Приятелів Польського Народу, бо... такого товариства взагалі нема. І показалося, що ті „приятелі Польщі“ приїхали ущасливляти Польщу тим, чим вже ущасливили Францію: хаосом т. зв. Народного Фронту. І так місія „французької делеґації“ скінчилася скандалом. „Делеґати“ мусіли чимскорше опустити Польщу. — Кілько то ріжних „місій“ і „делеґацій“ приїздило до нас в 1918 і 1919 рр.! І не було кому приняти їх так, щоб потім на сто кільометрів оминали Галичину.

Секта етерністів у Польщі.

На днях над Вислою прийшло до бійки між ґрупою молодих людей і дивно одітими осібняками, що намагалися занурити в воду якогось Я. Студню. Як показалося Студня мав бути таким способом охрещений сектантами, що називають себе „етерністами“. Їх голова — реемігрант з Америки Матвій Кендзьор. „Штаб“ секти знаходиться у приватнім помешканні „епископа“ Кендзьора. В нім є також фантастично уряджена „каплиця“. Вся кімната оббита чорною матерією, перед вівтарем горять без перестанку чорні свічки. З обрядів належить підмітити т. зв. „обряд покаяння“. Він виглядає так, що каянник мусить лежати дві доби в каплиці обличчам до стелі. Члени секти зберігають спартанський спосіб життя — їм заборонено їсти мясо й пити спіртові напитки.

Троцький на услугах Комінтерну.

Французький часопис „Ле Жур“ помістив ревеляційну статтю про комуністичну акцію у Франції. Стаття доказує, що Троцький працює на услугах большевиків. Се викрито підчас обсервування діяльности троцькістів у Празі. Вони діставали гроші від Комінтерну через один швайцарський банк. Викрито також, що Троцький розпоряджає величезними сумами грошей. Троцький ділає після вказівок Москви. Одначе для замаскування його діяльности поширено поголоски, що Троцький створив т. зв. IV. Інтернаціонал, ворожий Сталінови. Троцький виконує тепер найбільш небезпечну революційну працю. Тепер троцькісти творять у Франції робітничу міліцію й закладають тайні склади зброї та ведуть оживлену акцію у французьких кольоніях. — Словом, „гарно“ виглядає Франція.

Франція стане неспокійним вулканом.

З приводу замкнення Блюмом всіх орґанізацій правого напрямку пише Л. Ромє в орґані „Фіґаро“: Коли опозиції не дають висказатися на зовні, вона уходить в підпілля і стає більше небезпечна. Коли розвязують політичні орґанізації в залежности від припадкової більшости в парляменті, тоді парлямент представляє вже не рівний для всіх закон, але якусь партію. — А Керілліс пише в „Еко де Парі“: Те, що сталося у Франції (розвязання правих орґанізацій) — безцільна злоба, кепський напад, поважна політична помилка. Нема ніякої вини в національних орґанізаціях, котрі розвязано. І їх вожди і маси проявили повне розуміння положення. Якраз завдяки їм паризьке населення задержало спокій. Отже ті орґанізації були знарядом соціяльного мира і порядку. Тепер їх розвязано... — І замість успокоєння тільки збільшиться хаос.

Воздушні сили европейських держав.

„Ноє Фрає Прессе“ подає стан воздушних сил европейських держав після обчислень рос. маршала Тухачевского. Найбільше літаків має Німеччина. Вона мала 1. 4. м. р. 3.700 літаків, нині має понад 8.000. Тепер в Німеччині виробляють 15 літаків денно! Франція має 6.200 літаків, Анґлія до кінця с. року буде мати коло 4.000. Італія продукує тепер по 300 літаків місячно, всіх літаків має понад 4.000. Польща має 1.450 літаків, Чехословаччина 1.300, Бельґія 940, Голяндія 400. Всі ті держави мають свої фабрики літаків. Ромунія будує літаки з французької позички і має їх 840. Інші держави мають менше літаків.

Над Бориславом обірвалася хмара.

В неділю 21. 6. с. р. в год 11 перед полуднем в Бориславі по соняшній погоді нагло захмарилося. Над містом обірвалася хмара й почав падати величезний град з дощем. За кілька мінут вода залила в середині міста вулицю Міцкевича і часть ул. Нарутовича. Вода залила 4 доми, 5 крамниць і кількадесять пивниць. Пожарна сторожа помпувала воду кілька годин.

Пашу і збіжжа, дорібок Вашої цілорічної праці обезпечіть негайно від огню в одинокому українському

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР“

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

ч. тел. 205—47.

ВАЖНА БРОШУРА

З Канади наспіла сюди важна і цікава брошура. Вона називається: „Наш культурний розвій в Канаді“. Відчит Ф. Т. Гаврилюка, В. А., В. Ед. Інспектора шкіл в Саскачевані, виголошений на зїздах в Саскатуні й Едмонтоні в грудні 1935. Видання „Українського Голосу“, Вінніпеґ, Ман. 1936. Ст. 18, 8.

Отся невеличка брошура приносить надзвичайно цікаві дані й цифри про культурний поступ українських поселенців в Канаді: вони збудували свої інститути й поверх дві сотні народних домів, зорґанізували ріжні товариства і пресу, мають вже поважне число фахівців, між ними 164, що покінчили університети в Західній Канаді (про Східну Канаду референт не мав даних). У 3 західних провінціях було м. р. 727 укр. учителів на посадах і коло 60 без посад. В 3 зах. університетах було 160 укр. студентів, а 144 брали нормальну школу (вони теж можуть згодом скінчити унів.). Загалом підростає там коло 2500 молодих укр. інтеліґентів, 1 проц. нашого населення в Канаді. Між ними лучаються й асимілятори, які кажуть, що „ми не повинні вчитися укр. мови...“ Референт добре їх критикує. Після перепису в 1931 в Канаді було 225.113 Українців, а 252.802, що говорили українською мовою, значить 27.689 несвідомих. На підставі статистики з 205 шкіл на фармах каже референт, що 28 проц. укр. дітей не вміє по українськи читати, в Альберті навіть 35 проц. Цікаво, що хоч у Манітобі 60 проц. укр. учителів вчить по українськи, а в Саскачевані 71 проц., то відсоток української грамотности в обидвох провінціях однаковий: 74 проц. З укр. учителів аж 24 проц. не читає ніякої української ґазети. На питання, чи між культурами анґло-саксонською й українською відчувається конфлікт, відповіло 272 учителів Українців, а саме: 48 — ні, 143 — значний конфлікт, 75 — серіозний конфлікт, 6 — дуже небезпечний конфлікт. Референт розумно розбирає ту проблєму й доходить до висновку, що коли Українець не знає рідної мови, то се ознака некультурности навіть в очах Анґлійців.. Далі стверджує, що релігійне виховання наших дітей в застрашаючім стані: на 242 шк. округів, з яких одержав інформації, лише в 71 (31 проц.) є якенебудь заряджения для науки релігії і то звичайно по Богослуженні, коли діти перетомлені. В анґ. школах 60 проц. провадять правильно недільну школу. Всі инші народи в Канаді дбають лучше про навчання своїх дітей релігії ніж наш нарід. До гр. катол. Церкви зачислило себе близько 80 проц. нашого народа, а з укр. інтеліґенції тільки 22 проц. (!!), 67 проц. до правосл. (автокеф.), до протестантів 5 проц., а 4 проц. не призналося до ніякої Церкви. (Се наслідок того, що в нас завчасу

не подбалося не лише там але й тут, у Старім Краю, про відповідну пресу й літературу для інтеліґенції. — А. Ч.). Референт слушно каже, що нашою виховною інституцією був не дім, а село — і в тім наша слабість і небезпека, бо наш дім показався найслабшою інституцією, він отворений для всякої драні й непожаданих впливів, у нас брак домашної святости і приватности. Якже інакше в Англійців! Тут велике поле до праці для жінок і дівчат. Відрадне те, що між укр. інтеліґенцією є вже 34 проц. женщин. Референт думає, що за 10 літ їх число перевисшить мущин. Між укр. учительством в Канаді тільки 9 проц. іде за катол. проводом, 9 проц. за націоналістами, 41 проц. симпатизує з ґрупою самостійників, а решта не цікавиться тим. Автор кінчить свої цікаві замітки окликом: Даймо молоді ідеольоґію, ціль і заохоту до культурної праці!

Такі огляди українського життя повинні замовити у тямущих людей і видати окремими відбитками також редакції наших католицьких ґазет в Канаді, в Америці та в Бразилії. А щойно потому, по передискутуванні подібностей і ріжниць розвитку нашого народу за морем в тих трьох великих комплексах земель добре булоб урядити зїзд представників нашого гр. катол. духовенства і катол. орґанізацій за морем. Той зїзд мігби намітити успішні способи піднесення релігійного, господарського й національного життя всеї нашої еміґрації за морем. Се дуже потрібні річи, бо над всім нашим народом у Старім Краю надтягають небувало тяжкі хмари. А. Ч.

Помер Ґоркій

По кількох днях муки помер у Москві визначний російський письменник большевицького напрямку Алексей Максимович Пешков (псевдонім Максим Горкій). Уродився 26. III. 1868 в Нижнім Новгороді як син убогого ремісника, тапіцера. Ще дитиною стратив батька й маму, тому до школи ходив тільки 5 місяців. Як бездомний сирота вступив на роботу до фабрики обуви, потому практикував у кепського маляря церковних образів, був помічником кухаря на кораблі, що плював по Волзі, термінував у шевця і в пекаря. Працюючи в зелїзничих варстатах у Тифлісі написав своє перше оповідання „Макар Чудра". Критика приняла його дуже прихильно. Знаний письменник В. Короленко, Українець з роду, занявся дальшою долею Горкого і зробив з нього фахового письменника. Се не перешкодило потому Горкому, спротивитися перекладові своїх писань на українську мову: очевидний доказ шовінізму, який в Росії захопив навіть такого бездомного бродягу з самого дна пролетаріяту. З большевиками Горкій не зовсім годився. Розсварився навіть зі своїм приятелем Леніном, обороняючи перед розстрілом представників рос. буржуазної науки й письменства. Тоді й виїхав знов за границю, де перебував довго. З большевиками погодився на кілька літ перед смертю. За границею жив переважно в Італії, в люксусово урядженій віллі. Оставив по собі сина від рос. аристократки. Збірне видання його творів вийшло по рос. в 22 томах. Переклади його писань є в ріжних мовах, також в українській. Світогляд Горкого матеріялістичний і безбожний, але тут і там проблискує в нім відчуття чогось висшого.

Що діється в Ґдині

„ІКЦ" в ч. 172 пише: Пресова реклама стягнула до Ґдині тисячі безробітних. Похвальні гимни на честь Ґдині стягають туди також людей, що спродують деинде своє майно і їдуть до Ґдині. Там падуть жертвою ріжних обманців або тратять майно в підприємствах, бо не знають ґрунту. Діються там ще інші річи, про які в Ґдині писати не вільно, бодай часописам залежним від місцевих потентатів.

В обличчі комуністичної небезпеки

6. Як боротися з комунізмом.

В 44 ч. „Нової Зорі" застановлялися ми над питанням, чи націоналізм забезпечує перед комунізмом. І розглянувши дефініції одного і другого та приглянувшись німецькому націонал-соціялізмови й італійському фашизмови в їх практиці, ствердили ми, що націоналізм зовсім не забезпечує перед комунізмом. Бо се поняття з двох ріжних ділянок, які не тільки себе не виключають але можуть навіть взаїмно доповнятися.

Щож отже може забезпечити перед комунізмом?

В нас загально панує погляд, що причина всіх революційних, отже і комунофільських, настроїв і симпатій мас та у висліді всяких революцій — се передовсім матеріяльні злидні тих мас. Тому треба, мовляв, тільки поліпшити матеріяльне положення мас — і щезнуть революційні, отже і комунофільські настрої й симпатії тих мас, отже тимсамим і всяка комуністична небезпека, щезнуть так, як щезає нпр. „роса на сонці". І навпаки. Коли — кажуть — лихе матеріяльне положення мас поправити трудно, тоді революційні настрої і революція неминучі.

Ми зовсім не заперечуємо в історії людства ролі т. зв. матеріяльного чинника. Тимсамим не заперечуємо також впливу на настрої мас їх матеріяльного положення.

Та всеж таки не матеріяльне положення р і ш а є про революційні, отже й комунофільські, настрої мас. Про революційні настрої — і про революції.

Що се дійсно так, свідчить наглядно стара Росія і новий СССР.

Хто в старій Росії був настроєний революційно? Хто властиво підготовив і перевів там революцію?

Хто знає історію Росії XIX і XX ст. і зокрема історію революційних рухів у Росії, той знає, що найбільш революційним елементом у Росії був не так правдивий російський пролетаріят, який в старій Росії жив у куди кращих матеріяльних умовинах, ніж живе нині в СССР, а була ним передовсім російська і н т е л і ґ е н ц і я, котра під матеріяльним оглядом не богато ріжнилася від т. зв. буржуазії, якою в дійсности й була. Отся російська буржуазна інтеліґенція підготовила і перевела в діло революцію в Росії, розаґітовуючи й настроюючи революційно російський пролетаріят і російське селянство. Та інтеліґенція в особі д в о р я н и н а-ш л я х т и ч а В. І. Улянова-Леніна й створила нинішний СССР.

Як згадали ми вище, російський пролетаріят жив у старій Росії в куди кращих умовинах, ніж живе нині в СССР. Та вже ніякого порівнання не може бути між матеріяльними умовинами, в яких жили колись російська інтеліґенція і російське селянство в старій царській Росії і в яких живуть вони нині в СССР. Одначе не зважаючи на се, російський пролетаріят, російська інтеліґенція і російське селянство в старій Росії були настроєні революційно і таки зробили революцію, — а в СССР вони ніякої революції не роблять.

Яка причина того?

Причина очевидна. Революційні настрої витворюють і революції роблять не так голодні пролетарі, як радше ситі буржуї, котрі перенялися революційним доктринерством і заражують ним пролетаріят. А заражувати маси уможливляє тим революційно настроєним буржуям-доктринерам — квієтизм і пасивність решти пануючої буржуазії, котра дивиться на се безжурно. Так було колись в старій Росії, так є нині нпр. у Франції.

І навпаки. Коли революційно настроєні буржуї-доктринери не мають змоги заражувати своїм революційним доктринерством пролетаріят, той пролетаріят не робить революцій навіть тоді, коли гине масово з голоду. Стверджує се наглядно нова Росія — СССР.

Отже першу вказівку, як боротися з пропаґандою комунізму в нашім краю, дає нам комуністичний СССР. Та вказівка зовсім проста: зробити ту пропаґанду в нас неможливою, припиняючи всяку аґітацію в користь комунізму.

Аґітація в користь комунізму відбувається в нашім краю, як і взагалі всюди поза СССР, двома способами: явно і тайно. Явно — при помочи легальної комунофільської преси і легальної устної пропаґанди по ріжних легальних орґанізаціях лівих, які тепер творять з комуністами спільний „народний фронт". Тайно — при помочи нелеґальної т. зв. підпольної комуністичної преси і нелеґальних таксамо підпольних комуністичних орґанізацій, т. зв. комуністичних „ячейок".

Найбільше поширює комунофільські настрої й симпатії серед мас д р у к о в а н е с л о в о. Тому головну вагу в боротьбі з комунізмом треба класти на друковане слово. Отже тут належить взоруватися на СССР. Чи в СССР появляється некомуністична преса? Там нема буквально ні одної некомуністичної часописи. Чомуж у нас може появлятися легально преса комунофільська? Отже повинносяя зажадати від СССР допущення туди свободи слова і преси, а коли се не наступить, поступати тут з ними так, як вони там поступають.

Та факт остає фактом: комунофільська преса появляється в нас легально і ширить серед наших мас комунофільські настрої. Як боротися зі спустошенням, яке робить та преса серед наших мас?

Відповідь на се питання знов зовсім проста. Треба зазнайомити наші маси з „раєм", що його створили комуністи в СССР.

І тут краєва некомунофільська преса має перед собою важне і відповідальне завдання. Вона може і повинна відограти в боротьбі з комунізмом першорядну ролю.

Зразком, як преса повинна вести боротьбу з комунізмом, може послужити нам знов СССР, зґл. комунофільська преса в нашім краю.

Хто мав нагоду читати бодай одно число якої небудь комуністичної зґл. комунофільської часописи і порівнати її з часописями некомуністичними зґл. протикомуністичними, — той мусів замітити відразу велику ріжницю між ними. Тоді, коли комуністична зґл. комунофільська преса в поборюванню противників комунізму визначається пляновістю і темпераментом, то преса некомуністична зґл. протикомуністична або зовсім не поборює комунізму пляново або коли й поборює, то робить се без темпераменту, анемічно. Відноситься се передовсім до краєвої польської преси. Вона з малими виїмками зовсім не здає собі справи з грози комуністичної небезпеки в нашім краю. Та не богато краще представляється під тим оглядом і преса українська.

Зокрема впадає в очи майже повний брак у нас книжкової літератури, яка представлялаб комуністичну небезпеку у всій її грозі. І тут знов як зразок може послужити нам СССР зґл. його заграничні пресові аґентури. Яка велика їх книжкова література! Вона з одного боку представляє „рай" в СССР а з другого — „пекло" поза його границями! А яка маленька книжкова література, однаково польська чи українська, котра представляє комуністичний „рай" в СССР у вірнім світлі!

Особливо дуже вражає таки повний брак вірного історичного представлення того величезного знищення, яке зробив комунізм на Вел. Україні. Вражає тим більше, що всяких інших публіцистичних і літературних видань появляється

в нас в останніх часах навіть досить богато.

Тому друга вказівка, яку дають нам для боротьби з комунізмом самі комуністи, се змобілізування для тої боротьби преси у всіх її видах: ґазет, журналів, книжок, брошур, летючок. Та преса повинна пляново, систематично, живо і вірно представляти той „рай", який комунізм створив нині в СССР, виказуючи таким чином всю безприкладну облуду комуністичних агітаторів на нашім ґрунті.

Та щоб краєва протикомуністична преса мала змогу робити се, необхідно мати їй і пильно студіювати не тільки комунофільську пресу, що виходить у нашім краю, але ще більше — комуністичну пресу з СССР, яка в нас не має дебіту. Тому ті пресові орґани, що поборюють комунізм, повинні мати дозвіл на одержування преси з СССР без ніяких перепон, щоб мати змогу знайомитися з „раєм" в СССР з самих комуністичних жерел. Бо не можна вести успішної боротьби з противником, коли майже зовсім не знається того противника.

Вкінці — *найважніше.*

Щоб успішно поборювати пропаґанду комунізму в нашім краю, треба поборювати комунізм не тільки негативно, але передовсім позитивно. Що се значить? Се значить, що комуністичним ідеям і взагалі комуністичному світоглядови треба протиставити інші ідеї, інший світогляд, що є кращі, ніж комуністичні. Якіж отже ідеї, який світогляд належить протиставити комунізмови?

Як зазначили ми в попередній статті, в нас дехто думає, що побороти комунізм можна успішно націоналізмом. В тій самій статті виказали ми наглядно всю помилковість такої думки. Бо націоналізм не тільки не суперечить комунізмови, але дуже добре може з ним навіть годитися. Тому хто хоче поважно поборювати комунізм, той мусить протиставити щось вповні противне комунізмови — не тільки формально, але самою своєю суттю.

Щож противне комунізмови самою своєю суттю?

Відповідь на се питання може бути тільки одна: католицька релиґія і католицька Церква.

Так! Тільки католицька релиґія і тільки католицька Церква може забезпечити народи перед комунізмом. Бо тільки католицька релиґія і тільки католицька Церква ідейно і світоглядово стоїть на противнім бігуні, як комунізм.

Що тільки католицька релиґія і тільки католицька Церква одинокий серіозний противник комунізму, ствердив се виразно передовсім найвищий Вождь католицької Церкви, Намісник Христа на землі, Папа. Те саме ствердив також вождь комуністів в СССР Ленін.

Та як погодити з тим твердженням останні успіхи комунізму в таких, здавалосяб, наскрізь католицьких краях, як Еспанія і Франція, — може спитати читач.

Отже в тім то й річ, що оба ті краї тільки здавалися наскрізь католицькими. Таку опінію мали Еспанія і Франція по давній традиції. В дійсности-ж оба ті краї вже давно підточував і підточив червак розкладу. Підточував і підточив тому, бо еспанські і французькі католики приглядалися тому підточуванню безчинно, вдоволяючись формальною приналежністю еспанських і французьких мас до католицизму. А тимчасом формальна приналежність до католицизму далеко не однозначна з самим католицизмом. Бо не форма рішає але зміст. А того католицького змісту в Еспанії і Франції, як стверджують події в тих краях, там уже нема в такій мірі, як колись.

Приклади Еспанії і Франції дають богато до думання також всім тим, що не бажають подібного в нашім краю. До думання — і до витягнення відповідної науки, поки час.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Новий наступ

„Новий Час" пише в ч. 135:

У днях 13 і 14 червня ц. р. відбувся у Львові зїзд делеґатів організації резервових офіцирів з Сх. Галичини, т. зв. „Звйонзку Офіцеруф Резерви" округи південно-східних земель. Зїзд цей, а зокрема ухвалені на ньому резолюції найшли живий відгомін у польській пресі. Польська, головно східно-галицька, преса повитала цей зїзд і його резолюції з великим вдоволенням. Передовсім резолюції, що торкаються південно-східних кресів, з яких віє сильний протиукраїнський дух, найшли повне одобрення. Ці резолюції приневолюють теж нас занятися згаданим зїздом, поінформувати наше громадянство про ухвалені на ньому резолюції, про їх зміст і характер.

Перша з ухвалених резолюцій говорить про вояцьку готовість резервових офіцирів реалізувати клич — оборони краю, що його видвигнув на цьогорічному зїзді леґіоністів головний інспектор збройних сил ґен. Ридз-Сьмігли. Це засаднича резолюція, за якою йде низка дальших резолюцій. Насувається питання, як уявляють собі члени союзу резервових старшин клич „оборони краю", кого вони вважають ворогом і як думають реалізувати клич головного інспектора збройних сил? Це тим цікавіше, що, виголошуючи свою промову на зїзді леґіоністів, ґен. Ридз-Сьмігли апелював до цілого суспільства, в загальнодержавному, а не тільки національному розумінні.

Як отже ця справа виглядає в ухвалах резервових старшин Сх. Галичини? Після наступної короткої резолюції, в якій говориться про потребу протиставитися комунізмові, слідує низка резолюцій, що торкаються життя, чи радше внутрішніх відносин у Сх. Галичині. І так найближча резолюція завзиває польських послів і сенаторів створити низку засобів, якими успішно можна би протиставитися переходові землі в південно-східних воєвідствах у непольські руки. Не важко вгадати, проти кого спрямована ця резолюція. Мова тут про евентуальний перехід землі в руки українського селянства. Зрештою така резолюція не новина. Подібні резолюції ухвалювано вже на зібранні „Товажиства Школи Людовей" і „Кулка Рольнічего" в Тернополі й Станиславові. Та ця резолюція пішла ще дальше, бо коли в резолюціях „Т. Ш. Л." говорилося про заборони продажі землі з польських (читай поміщицьких) рук у непольські, то тут говориться про продажу якоїнебудь землі в непольські руки. Значить зїзд резервових офіцирів відмовляє загалом українському селянинові права набувати землю і цим самим відмовив йому права до життя. Бо щож має робити маса українського безземельного селянства, коли цей-же зїзд теж у торґовлі чи промислі хоче бачити виключно Поляків.

Та на цьому не кінець. В дальших резолюціях ще більше різко виступає протиукраїнське наставлення резервових офіцирів Сх. Галичини. У резолюції, що торкається національних справ, говориться, що на тлі непокоючих поголосок на тему умови з українською народньо-демократичною партією, — учасники зїзду домагаються освідомляючої акції для привернення польськости зрутенізованих мас, урядового спростування помилкових метрик, плянової кольонізаційної акції цілими осадами, допомоги в розвитку торговлі й ремесла для польського елементу, відповідної віроісповідної й освітньої акції, допомоги в будові костелів, шкіл і т. д. Вкінці зїзд домагається сильної руки уряду.

Коли ми навели ці всі вимоги, які зїзд резервових офіцирів поставив до уряду, стає ясним і безсумнівним питання, як він розуміє клич ґен. Ридза-Сьмігого і куди звернув він своє вістря. Зокрема домагання про привернення до польськости зрутенізованих (!) мас, про урядове спростування (?) метрик, вказує наглядно, що тут маємо до діла з дуже різким протиукраїнським наставленням, на яке можуть здобутися тільки ряні шовіністи. При тому слід підмітити те, що серед резервових офіцирів і навіть в його управляючих орґанах є богато осіб, що в державній адміністрації займають високі й відповідальні становища і від яких тим самим муситься вимагати більшої національної терпимости й обєктивности.

На тлі вище наведених резолюцій свій особливий посмак має теж резолюція, в якій зїзд домагається від уряду політики сильної руки. Очевидно, що задушевним бажанням учасників зїзду було, щоб уряд придержувався політики сильної руки передовсім при переводжуванні в життя його домагань, звернених проти Українців.

Резолюції, що їх ухвалив зїзд резервових офіцирів, а які торкаються південно-східних земель, аж надто ясні й виразні, щоб вони могли викликувати будьякі сумніви. Ось чому українське громадянство мусить запізнатися з ними, звернути на них бачну увагу та своєчасно напружити всі сили, щоб відперти цей новий наступ.

Макабричний дотеп

Виленське „Слово" в ч. 165 принесло п. з. „Дотеп добрий і дотеп макабричний" статтю п. Кета. В ній читаємо м. і.:

„В кождім разі перше місце в історії гумористики здобуде собі теперішна совітська конституція — оповіщена 12 червня, чудовий дотеп, можливо що жидівського походження. Ми знали дотеп у промові, в книжці, на сцені і сценці. Мабуть вперве в історії світа появляється дотеп у формі закону, що надає новий устрій 160 міліоновій державі.

Преса свобідна... — голосить нова совітська конституція. В Росії нема приватних ґазет, всі ґазети видає правительство, влада. Чим же в тих умовинах є те пантентоване запевнення свободи преси, як не дотепом, жартом („кавалком"), кпинами з ліберальної формули про свободу преси, що фіґурує у всіх монархічних і республиканських конституціях европейських старого типу. Алеж очевидно... преса свобідна... прецінь належить до правительства, а редактори такі самі урядники як постерункові поліції.

Відділення Церкви від держави. Совітська конституція голосить засаду відділення Церкви від держави, хоч се відділення переведено в большевії давніше. Саме тоді, коли церкви, костели, мечети й синаґоги забрано на кіна, предмети почитання ріжних релиґій звалено на одну купу в безбожницьких музеях, переважно в церквах перемінених на музеї, а духовні всіх віроісповідань позбавлені прав до людського існування або держані у вязницях. Відділення Церкви від держави се програма, котрою елєктризовано маси на передвиборчих вічах у Франції при кінці 19 і на початку 20 ст. Що означає ся програма у практиці? Отже позбавлення Церкви характеру влади, котрій держава позичає своєї екзекутиви, отже невиплачування священикам поборів з державної каси, отже усунення хрестів з судів і викладів релиґії зі шкіл. Але прецінь в Совдепії до обовязків школи належить пропаганда безбожництва, одиноке урядове місце, де можна побачити розпяття, се безбожницький музей. Священика совітські власти трактують так як у нас поліція трактує хіромантів або ворожбитів.

Сей „жарт" про „відділення Церкви від держави" долучений до совітської конституції р. 1936, має яскраво оффенбахівський характер. В чім дотеп „Красної Олени", чи „Орфея в пеклі"? — В забавних анахронізмах, в помотанні ситуацій з ріжних зовсім чужих собі епох. Театральна публика заходиться сміхом бачучи як олімпійські боги заїдають віденські ковбаски. „Відділення Церкви від держави" заповіджене в большевії се без сумніву дотепний анахронізм... Нову совітську конституцію редаговано серед сміху авторів і без сумніву комізм оповіщення в теперішній Росії свободи преси правительственних часописів або „відділення Церкви від держави", той комізм, помимо своєї макабричности — має велике напняття. Та лише для того, хто хоч трохи розуміє ситуацію в Большевії. Поза тим своїм значінням виладування почуття гумору, має та конституція інше значіння, пропаґандивне. Се конституція обчислена на пропаґандивний ефект у Франції. Не деінде, а власне у Франції... Ось той, хто голосував на „front commun" („спільний фронт"), довідається потішаючої новини, що в противенстві до брунатної диктатури удальці Росіяни запевняють і свободу преси і відділення Церкви від держави. Отже... — à bas Hitler, et odieux règime de colonels" (проч з Ґітлером і ненависним режімом полковників!).

Таємні грабежі церков

Недавно села повіту Рава Руська і Томашів були тереном постійних грабежей церков та костелів. І так у Кривиці злодії розбили в церкві двері й забрали чашу та інші речі, а коли переконалися, що чаша небогато варт, залишили її на дворі перед церквою. Зараз другої ночі злодії знов ограбили церкву в селі Углівку тогож повіту, де ці злочинці вкрали чашу, мирницю і 30 золотих. В селі Наброжині пов. Томашів хтось украв в костелі готівку майже 1000 золотих і чашу. Крім того в селі Губинок також ограблено церкву, а саме злодії вкрали скринку з грішми й чашу. Ці грабежі довго непокоїли населення цих повітів і ніхто не знав виновників. Аж ось недавно поліція арештувала злодіїв і показалось, що ті церкви та костел обкрадали один Жид з Ріплина томашівського пов., Мойс, і два хлопці, Мазурек та Следзь, які належали до „стшельца" і ніхто не підозрівав, що то злодії. Всіх трох злочинців відставлено до вязниці в Угнові. Крадені в церквах річи частинно відібрано в злодіїв при ревізії („Укр. Вісти").

ОСИП НАЗАРУК

А лисиці брешуть на щити червоні...

ВЗАЄМИНИ МІЖ ВЕЛИКОЮ УКРАЇНОЮ І ГАЛИЧИНОЮ.

ТРАКТАТ ПРО ТАЙНУ ХАОСУ ПРИСВЯЧЕНИЙ УКРАЇНСЬКИМ ЖІНКАМ І ВІЙСЬКОВИМ.

2) Справа людських рас належить до найбільше трудних і очевидно тому найменше досліджених, хоч уже в творах святих отців і учителів Церкви маємо докази, що вони думали над тою справою. Та при всіх надзвичайно великих трудностях, звязаних зі справою рас, є вже також в тій области річи устійнені — і щодо них нема вже сумніву.

До таких устійнених фактів і тез в справі людських рас належать отсі:

1. Що є окремі людські раси.

2. Що окремі людські раси ріжняться між собою не лише фізично, але також під оглядом своїх здібностей і нахилів.

3. Що нема чистої людської раси під оглядом повставання її, то значить, що знані нам тепер людські породи зложені з ріжнорасових складників (се зовсім не виключає їх спільного походження).

4. Що нема народу, в якім не можнаб дошукатися ріжних расових складників.

5. Що є народи і племена більше расово суцільні і менше расово суцільні.

6. Що є расові мішанини дібрані і недібрані.

7. Що уплив часу, місця, клімату і заняття має величезне значіння для витворювання раси.

Отсе булиб, обережно кажучи, мабуть всі головні тези, щодо яких нема сумнівів. Та крім тих тез маємо ще менше або більше яскраві факти, що кидаються в очи. До таких яскравих фактів належить своєрідна дивоглядність мішанців, що походять з недібраних рас. І так та дивоглядність проявляється значним вибіганням і вискакуванням поза те, що можна назвати приблизною нормою. Те вибігання поза норму проявляється в области фізичній і духовій. В обидвох областях — на обидва боки. То значить, що мішанці з недібраних рас бувають або дуже гарні (в журнальнім того слова значінні), або каліки, або видно в них дивну комбінацію обидвох тих появ: журнальну красу на обличчі — і нпр. одна коротша нога від уродження, або брак пальця від уродження і т. д. Такіж появи видно у них і під оглядом здібности. Вони бувають дуже рухливі, визначаються нераз блискучими думками, — але дійсної глибини і витревалости у них з правила зустріти не можна. Властиво вони звертають на себе увагу тим, що вони чимсь незвичайним ріжняться від свого оточення.

Вони таксамо дивні під оглядом моральним. Не можна сказати, що мішанець вже тому неморальний, що він мішанець, — бо кождий чоловік сотворений на образ і подобу Божу тай розпоряджає якоюсь дозою вільної волі. Одначе яскраві факти, заобсервовані між людьми на цілій кулі земній, доказують, що мішанці мають в собі більший нахил до руїни, до хаосу, до зла, ніж люди з приблизно устійнених рас. Се видно нпр. у великих світових містах, куди спливають найріжніші раси. Ще виразніше виступає се в великих містах надморських. І не можна сказати, що там нужда стає жерелом більшої злочинности, бо якраз у пристанях є розмірно найлекша можливість чесного заробітку і прожитку, — а преціньтам кишить від злочинности. Всякий розрух, всякий початок руїництва внутрі кождої суспільности зачинається найскорше з нутра великих міст, або з нутра верхівки, котра також звичайно найбільше мішана: бо верхівка кождого народу з природи річи мов магнес притягає до себе визначні маетком або здібностями роди й одиниці найріжніших рас. Коли вони приблизно дібрані, то се стає благословенством, а коли недібрані, то наслідки того бувають дуже тяжкі. Розуміється, з кождого людського елементу можна згодом зробити дуже гарні орґанізації, а степові ординці під оглядом державницьким можуть мати в собі навіть особливо великі вартости. Одначе зіспівання ріжнородного й недібраного людського матеріялу вимагає 1) богато часу, 2) спокою, 3) відповідного поведення з таким матерялом.

По тім всім можна зрозуміти надзвичайно тяжку ролю, яку на Великій Україні мала стара Гетьманська влада. Треба подивляти, що вона і так довго вдержалася. Бо сеж неймовірно тяжке діло, де ні земля не мала природних границь назовні, ні людина в нутрі своїм, а все схаотизоване, вибуяле й розбуяле, а всюди, куди оком кинути, відчувалося впли» чужих аґентур: турецької, татарської, московської, шведської, бранденбурської, польської (в ріжних її партіях), ракуської, мадярської, семигородської, молдавсько-волоської і ще якихось. Боріться ви на такім ґрунті й обстоюйте ідею „самостійної України". І якже можна дивуватися, що в таких обставинах впала стара Гетьманська влада, що до того внутрі своїм мала ще такого тяжкого рака як виборність.

Виборність серед бистрих струй местиців і безлічи аґентурних та особистих безоглядних змагань! Чи можна собі уявити страшнішу пропасницю для цілої України?

Тому загорнення її одною московською постійною владою було властиво меншим нещастям для тої землі, ніж те, що там кипіло до того часу, — хоч нас під національним оглядом болить навіть згадка про те. Та розум каже нам, признати, що лучше було успокоїння для тої нещасної країни, ніж безнастанні кріваві змагання правобережних і лівобережних, степових і городових кандидатів в отамани й виборні гетьмани, кандидатів видвиганих безлічю чужих аґентів в цілі роблення безнастанного заколоту для власної наживи. Отсю картину горячого ґрунту з розмірно недавної минувшини все треба мати перед очима, щоб могти розуміти сучасність і те, що може наступити в будуччині — на такім ґрунті.

Та хто хоче не допустити до того, щоб Україна знов колись, по ріжних кріваві пертурбаціях, опинилася в обіймах Москви (як уже опинилася три рази: по княжій добі, по козацькій і тепер за большевицької влади), — той мусить подбати з а з д а л е г і д ь про одну дуже важну передумовину. А саме про те, щоб тут у Галичині укріпилася і скріпилася Св. Унія та щоб вона мала змогу поширитися на Волинь і інші українські землі в Польщі за сокальським кордоном. У великім нещастю, яке зустріло всю українську націю тим, що не дало їй змоги ніде добитися своєї хочби маленької держави, має та нація щастя в тім, що під одну владу з Галичиною дісталися українські землі Волині, Холмщини, Підляша й Полісся. Тамошне населення з одної сторони расово подібно устійнене як у Галичині, а з другої сторони культурно в останніх століттях жило під тими самими впливами, що українське населення над Дніпром, над Доном, над Кубаню. Отже се просто і д е а л ь н и й с т а н для будучого розвитку: на підставі того фактичного стану можна з галицького центра української раси й уніятської Церкви побудувати — кажучи образово — „електричну стацію", яка своєю струєю необхідно обнялаб і нестримно неренялаб всю масу українського населення над Дніпром, над Доном, над Кубаню, над Волгою і в глибині Азії.

Без того шкода й говорити про серіозний опір перед напором Азії, яку під сю пору репрезентує на щастя механічно ще злучена евразійська Росія або СССР. Кажу „на щастя" тому, бо ту механічну сполуку може в напорі на Европу виручити орґанічна і тому далеко більша сила федеративно злучених народів Азії. Коли та сила зміркує, що настала для неї догідна пора наступати, тоді вже буде спізнена всяка акція в цілі орґанізування опору для забезпеки Европи та її західної культури. Раз полчища Джінґісхана сягнули були по Шлеськ. Раз орди Аттилі, сина Мундцука, сягнули були аж поза Орлеан у Франції. Третій раз прекрасно упорядковані полки цісаря з роду богині сонця Аматерассу можуть уже дійти аж до Лісбони й Лондону та й трівко взяти в свої руки розложену Европу.[5])

Тим, що уважалиб се „плодом хорої фантазії", можна пригадати, з якою скорістю станули німецькі полки над Доном і під Петроградом, хоч рівночасно боролися з цілим світом. А від того часу поступи в льокомоції просто шалені. Отже на вулицях европейських міст люди білої раси можуть почути монґольську команду далеко скорше ніж сподіваються.

Чи филя сили покотиться з заходу на схід, чи зі сходу на захід, се очевидно рішається тут і тепер. Ключ підготовки до того рішення є покищо в руках Польщі. Одначе тільки покищо. А головне в тім ключи — справа Унії.

Кому се дивно виглядає, тому пригадаю цікаву народну пісню. В ній простий Наддніпрянець з народа знаменито представив, як справа віри вирішила і справу стратеґії і завоювання України а потому в консеквенції й інших земель. Ось та пісня:

I.

Світ великий, край далекий, та ніде прожити:
Славне військо запорожське хотять погубити.
Ой царица загадала, а Гриньо пораїв,
Щоб зігнати Запорожців та аж до Дунаю.
Ой в суботу у полудне Москва наступила,
А в неділю до схід сонця лягери розбила.
Вже на річці Базавлуці і Москалі стали.
Славні-ж хлопці Запорожці пили та гуляли.

*

Запорожські отамани як орли літали
Свого батька кошового вірненько благали:
„Позволь, батьку-отамане, нам на башні стати,
Неодному ґенералу з пліч голову зняти!
Москва стане лягорами, а ми курінями,
Москва стане із штиками, а ми з кулаками,
Щоби слава не пропала поміж козаками!"
„Не позволю, милі браття, вам на башні стати,
Однакове християнство, грішно вигубляти!"

*

А Москалі не дрімали, запас одбирали,
А московські старшії церкву грабували;
Беруть срібло, беруть злото, воскові свічі,
Ой заплакав пан кошовий з старшиною в Січі.

*

Ой крикнув-же та Кальниш кошовий
Да стоячи серед церкви:
„Прибирайтесь славні Запорожці
Так якби ік смерти!"
Ой крикнув-же та Кальниш кошовий
Да стоячи на дзвініці:
„Гей, відкидайте славні Запорожці
Списи і рушниці!"

---

[5]) По японським віруванням богиня сонця Аматерассу вродилася з лівого ока бога воздуха (простору) Ізанаґі, бог місяця вродився з його правого ока, а з його носа — бог моря. Між тими троїма дітьми Ізанаґі розділив вселенну. Отже мама цісарської династії Японії богиня сонця Аматерассу, а дідо бог простору Ізанаґі. Глибока символіка.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЛЕНЬ!

В кождій читальні повинна бути брошура під наголовком

Узасаднення „Скали"

Ціна 20 сот, з пересилкою 30 сот.

Вона виясняє, чому треба було оснувати „Скалу", які завдання читалень „Скали" і напрям їх праці.

Замовляти разом з надісланням грошей **в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2. І. поверх.**

Ой пливе щука з Кременчука, розбита із лука...
„Ой тепер-же нам, Кальниш кошовий,
Та з тобою розлука...
Оставай же пан отаман в Січи з писарями!“
Ой оступили превражі драгуни
Тай усіма сторонами...
Ей оступили превражі драгуни
Усі степи тай усі плавні;
А вже-ж вступили та дві дивізії
Та в покровські базари,
А вже-ж славні Запорожці пяти показали...
„Ой ходімо браття, Турчина просити,
Чи не дасть нам землі, віка дожити.“

II.

Ізза гори, зза Лиману вітер повіває,
Да вже Москва нашу Січу кругом обступає.
Ой, облягла, обступила, да в город вступила,
Московськими знаменами город закрасила.
Пішла Москва по куріням запаси збирати.
А проклятії драгуни запас одбирали,
Запорожці в чистім полі як орли літали,
А російські генерали церков грабували.
Кругом церкви січової караулом стали,
Священику, отцю Владимиру, служити не дали.
Взяли суддю, кошового і писаря полкового:
Щоб не було Запорожжя поки світа того!
Ой покрилось Запорожжя густими лозами,
Не повернем щастя-долі гіркими сльозами.*)

Якаж дуже поучаюча отся народна пісня про зруйнування Січи. Чогож вона вчить?

1) З сеї пісні (Під II се варіянт) видно по висловам, що укладав її простий чоловік, але очевидець подій, які нам описав, — і то очевидець з отвертою головою.

2) Зміст пісні доказує, що автор її інтересувався всім, що тоді діялося і був дуже добре освідомлений про справи своєї спільноти.

3) Зміст пісні доказує дальше, що автор її мав високе поняття про публичний обовязок співця-інформатора, бо він не щадить у своїм описі ні чужих ні своїх („славні хлопці Запорожці пили та гуляли“, „а вже славні Запорожці пятипоказали“).

4) Зміст пісні доказує далі, що автор її був надзвичайно інтеліґентний обсерватор: він трафляє гвіздь в саму головку, представляючи властиву причину того, що „буйне козацтво запорожське“ без бою віддало неприятелеви свою столицю: „Однакове християнство“, — значить православіє, спільне козакам з Москалями, послужило за клич, під яким без бою задавлено Січ. (Тоді православна віра, а по великій війні клич: „Одна вош нас їла!“).

5) Очевидно правдиво схопила пісня також той момент, що низи хотіли боротися, але команда не дала. Та автор пісні мимотого не осуджує Кошового, хоч він сказав: „Не позволю, милі браття, вам на башні стати“. А не осуджує очевидно тому, бо надзвичайно чутка інтелектуальна вдача автора пісні інстинктом вичула, що всякий опір бувби тільки даремним проливанням крови. І то не задля фізичної переваги Москалів, зовсім ні. Тільки тому, що між козаками сотками літ товклася московська аґітація проти унії, а за православям. Козаки постійно підбурювані тою московською аґітацією, скрізь де могли винищували своїх братів уніятів. Отже тепер, коли в імя того спільного православя надійшла Москва й остаточно козацькій столиці затягнула петлю на шиї, відрух проти затягнення тої петлі бувби очевидно вже тільки — відрухом. Той відрух тревавби дуже коротко супроти пару сот літ впомповуваної противної струї. Ба навіть якби козакам, що тоді були на Січи, вдалося відперти хвилево московський напір, то той їх крок не знайшовби був ні зрозуміння ні підпертя в масі українського населення, загіпнотизованого сотки літ треваючою агітацією Москви про „єдність православної віри“. Річ ясна, що все те зрозуміла в останній хвилі також січова команда і тому всякий опір уважала морально безвиглядним. А інстинкт козацької маси також очевидно прочував безвиглядність опору, бо в пісні не даром сказано:

Вже на річці Базавлуці і Москалі стали
Славні-ж хлопці Запорожці пили та гуляли.
(Далі буде).

*) Гл. „Козацкі часи в Народній Пісни“ з замітками В. Будзиновского. Ст. 308 — 312.

Великий процес ОУН

(Степана Бандери і тов.)

По переслуханні всіх свідків прокуратор передав предсідникові до відчитання два великі томи з т. зв. архіву Сеника. Обор. др Ст. Шухевич спротивився відчитанню сих актів тому, що вони оборонцям не відомі. Оборонці ніколи не бачили сих актів, не знають їх походження та взагалі не можуть заявитися перед їх оглядненням щодо їх автентичности, оригінальности і вартости. Сей внесок піддержав обор. др В. Загайкевич іменем усіх інших оборонців. По короткій нараді трибуналу предсідник прихилився до того внеску і дозволив оборонцям оглянути акти, що їх предложив прокуратор. — 18-го дня розправи обор. др В. Загайкевич поставив внесок, щоб трибунал зреасумував своє рішення у справі відчитання деяких документів з т. зв. архіву Сеника, бо оборонці не знають в який спосіб вони дісталися, не знають також нащо їх тут відчитувати. Прокуратор спротивився сему внескові і подав, що документи мають відчитати на доказ, що підс. др Б. Гнатевич був краєвим командантом УВО. З черги низку нових доказових внесків зголосили оборонці: др В. Горбовий, др В. Загайкевич, др В. Старосольський і мр. Жизневський. Обор. др Горбовий домагався допущення двох нових свідків: дра Коса та о. Трешньовського на обставину, що М. Косівна підчас відомих подій в Угнівщині весною 1934 р. не приїздила зі Львова до Угнова і тому підс. Равлик не міг з нею стрічатися в Угнові. Далі, щоб допустив доказ з українських часописів за місяці серпень — жовтень 1933 р. на обставину, що вся українська преса протестувала проти большевицького террору і виголоджування населення України. Обор. др Загайкевич домагався, щоб трибунал зареквірував оригінальні акти з т. зв. архіву Сеника, бо прокуратор предложив лише відписи з відписів сих документів. По предложенні оригінальних актів оборона зможе виказати не лише недокладність, але також неправдивість тих актів. Далі оборонець поставив внесок, щоб трибунал переслухав як свідка дир. І. Лисого на обставину, що підс. Б. Гнатевич у 1931 і 1930 рр. працював постійно в „Сільськім Господарі“ і нікуди не виїздив заграницю. Обор. др В. Старосольський підкреслив, що зміст нотатки в актах т. зв. архіву Сеника, неначеб оборонці др Ст. Шухевич, др В. Старосольський і др. С. Шевчук дістали гроші від ОУН за оборону, неправдивий. Обор. м-р М. Жизневський поставив внесок, щоб трибунал відчитав постанову львівського суду з березня 1936 р. на обставину, що проти підс. Спольського суд припинив слідство за провини зі ст. 154 к. з. (поширювання летючок). По репліці оборонців: дра В. Загайкевича і дра Горбового трибунал відкинув усі зголошені внески. Після того обор. др Горбовий поставив кілька питань підс. Бандері і підс. Стецькові, а підс. др Гнатевич підс. Макарушці, Бандері й Малюці. Всі три вони заявили, що у своїй праці в орґанізації вони ніколи не стрічалися з д-ром Б. Гнатевичем. Після того протоколянт відчитав коло 80 питань, що їх поставив трибунал суддям присяглим у справі вини поодиноких підсудних. Обор. др В. Старосольський іменем всіх оборонців поставив внесок, змодифікувати форму всіх питань. Далі домагався, щоб усім підсудним, котрим закидається приналежність до ОУН та в звязку з нею поодинокі вчинки як атентати і т. п., поставити замість поодиноких питань щодо поодиноких атентатів одно питання. Се питання повинно містити в собі фактичний стан зі ст. 96 к. к. (підготовка держ. зради) і закид сих конкретних атентатів, але не як відірваних вчинків, лиш як учинків, що є частинами головного закиду, себто злочину держ. зради. — 19-го дня розправи трибунал повідомив оборонців про відкинення засадничої поправки д-ра В. Старосольського у справі зміни кваліфікації вчинків щодо всіх підсудних та поставив присяглим суддям 76 питань.

З Сойму

Після скінчення дискусії над повновластями для правительства посол Сікорский сказав м. ін.: Слова п. міністра про економічну боротьбу долучили представники Жидівського Кола до згіршаючих авантур, в котрих Жиди не були без вини. Глибоку журу п. посла Вагнера потрактували яко плитку злобу і заповіли голосування проти повновластей. Причина господарського бойкоту більша як бездумний антисемітизм. Я не історик і не знаю, чому Римляни знищили Єрусалим. Прецінь вони були народом, що створив по нинішний день зелізні правні канони і посідали велику силу мирного поглочування інших народів. Чи то також був сліпий відрух? Занадто велика скількість Жидів, чужого незасимільованого елементу, мимо 6 століть ділає деструктивно на державу. Ділають вони як дріжджі. Орґанізм може видержати проміль або частину проценту, та 11.5 процент як в Польщі може знищити кождий орґанізм не тільки так поставлений як Польща. Коли поглянемо на уложення суспільної структури в поодиноких національностях, то покажеться, що в Польщі маємо робітників разом з селянами мабуть 75% населення, в вільних фахах 1%, та зате найбільше впливовий. Зате Жидів між робітниками маємо 1%, а в вільних званнях 75%. Коли йде про торговлю і промисл, то робимо велику похибку не відріжняючи купецького спритну від купецьких здібностей. Звідти втерлося переконання, що Жиди се історично фаховий елемент в торговлі і що вони мають одідичену здібність до торговлі. Одначе не застановляємося над послідовністю того, що торговля в нас є в 80% в руках Жидів. Коли Жиди найздібніші до торговлі, то в такім разі Польща повинна мати найлучшу торговлю в світі; а тимчасом посідаємо найгіршу торговлю (Оплески). Сприт може бути вислідом особливих здібностей роблення грошей, чи то в рамцях закону, чи поза ними. Зате купецька здібність то получення науки з певними імпондерабіліями. Волію Ротшільда в Палестині, що вивозить до Польщі капітали, ніж Феттера в Ґдині, що ввозить полудневі овочі в опакуванню з держ. знаменем, але вивозить капітали до Палестини (Оплески). Те, що побіч Феттерів маємо в Польщі „ґетто“, не зміняє сути річи. Факт, що селяни горнуться до торговлі, се вислів самооборони. Се доказує, що ті автохтони хочуть бути не тільки предметом але й підметом господарським. Пересунення селянства до міст се доказ здорового хлопського розуму. Жидівська проблєма глибша від антисемітизму і від партійних кличів. Коли жидівська інтеліґенція не уживає свого розуму на знайдення відповідного виходу і до певного степеня лишається при черпанню соків з інших народів, без можливости злитися з тим народом... — Посол Зоммерштайн перериває: Ми горожани і маємо тут право жити і заробляти!—Посол Сікорский... то не треба дивуватися самочинному відрухови народу! Зрештою думаю, що рішення голосувати проти повновластей се до деякої міри видимий символ відграничення від польського народу. — Посол др Зоммерштайн: Наше голосування не є проти держави і посли Поляки голосували в сій Палаті проти повновластей.

Після промови референта приступлено до голосування і закон принято в другім і третім читанню без змін. Голосування було позитивне, т. зн., що маршалок візвав послів, котрі за проєктом закону, щоб встали. Не встали жидівські посли і три польські посли: ґенерал Желіґовский, Мруз і Сьвідзіньский.

„Поправився"

В „Українських Вістях" ч. 179 на стор. 3. появилася промова м-ра Мих. Кушніра зі Станиславсва, виголошена в дискусії на зїзді освітників у Львові 10. 6. с. р. Та промова має наголовок „Ідеольоґічна плятформа Просвіти". В ній читаємо м. ін.

„На читальні „Скали" не можна кидати каменем за те, що ведуть католицьку акцію, а тільки тому треба до них ставитись негативно, що в такому тяжкому положенні ослаблюють освітний фронт, та що організують їх люди, які йдуть проти основних порядкуючих принципів українського національного життя в тій ціли, щоби згодом в тих читальнях „Скали" переводити духову демобілізацію мас."

На зїзді освітників нашого звітовика не було, він був тільки на зборах „Просвіти", а опінію п. м-ра Кушніра про „Скалу" подали ми в 46 ч. „Н. зорі" за 133 ч. „У. В." Тепер показується, що п. Кушнір дуже зїдливо і ненависно нападав на „Скалу", закидуючи їй свідоме змагання в переводженню духової демобілізації народних мас! Отже УНДО з Целевичом, Мудрим і Доценком тепер не переводять демобілізації мас, тільки, мовляв, робить се „Скала" і то з заміром! Такої перфідії в закидах вже давно не було в нашім публичнім життю. І се печатається як Ідеольоґічна плятформа „Просвіти"... Гарна плятформа, нема що казати.

Домагання палестинських Арабів

„Івнінґ Стандарт" оповістив інтервю свойого кореспондента з великим муфтім Амін-Гуссейном, реліґ. провідником і предсідником центрального комітету мусулманів у Палестині. „Наші домагання — заявив муфті — остануть незмінені. Не зробимо ні одного кроку в напрямі порозуміння, доки не припинять жидівську іміґрацію. Палестинські Араби, а з ними Араби цілого світа мусулманського не уступлять, доки не запанує льоґіка і справедливість. Араби християнські і мусулманські мають однакові національні ідеали. Їх всіх лучить постанова довести до здійснення тих ідеалів."

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

Ліkарський фейлетоник.

Чому пріємо

Кождий чоловік пріє. Що таке піт? І чому пріємо? Чоловік має під скірою потові зелези. Вони виконують подібну роботу як нирки: виділюють з орґанізму непотрібні матерії. Крім того потові зелези служать до реґулювання температури орґанізму. Наш орґанізм видержує тепло тільки до деякої міри. Коли температура кругом нас висша, ніж орґанізм може видержати, або коли розігріємося при праці, тоді потові зелези виділюють кроплі води на поверхню скіри. Вода парує, тіло охолоджується. Отже потові зелези виконують дуже важні функції. І шкодить собі той, що старається штучно задержати виділювання поту. Та піт, особливо в літі, прикрий і для нас і для нашого окруження. Піт чути. Інтеліґентний чоловік повинен старатися усунути той „запах". Отже передовсім якнайчастіше митися. В літі найбільше клопоту маємо з ногами. Їх треба мити найменше раз денно і часто зміняти скарпетки. Добре носити дірчасті черевики. Кому ноги надмірно пріють, той повинен ходити босими ногами по ранній росі. Є також люди, що пріють так сказатиб без причини. В літі і в зимі. Се люди хорі, нервові, неврастеніки і т. п. Ті люди повинні лічити причини повставання потів. В першій мірі уреґулювати чинности жолудка, уникати алькоголю, тютюну, чорної кави, сильного чаю. Тою справою варт занятися, бо ніщо так не відстрашує людей як прикрий, нудкий запах поту.

Покажчик змісту

перших девятьох річників „Нової Зорі"*).

Ѳ Крах банку Райфайзена 228 Ѳ Жнива і збіжева політика 263 Ѳ Економічна кріза в Польщі та її причини 273. Причини кризи в Польщі 274 Ѳ Крах на біржі в Нью-Йорку 285 Ѳ Ст. Шмідт — М. П.: Куди прямує аґрарна еволюція на Зах. і Сх. Европи 295 Ѳ Господарські відносини на Україні 297 Ѳ Економічне життя в 1929 р. 302 Ѳ Економічна кріза та її головна причина 307 Ѳ о. В. Пришляк: Загальні Збори Р. С. У. К. (Враження й замітки очевидця) 316 Ѳ —: Важна економічна справа. На шляху розбудови молочарської кооперації 327 Ѳ Промисл в Польщі 333 Ѳ Прояви і причини економ кризи в Польщі 337 Ѳ /Д. Пасманик/: Велика драма. Економічні відносини в Росії й на Україні, їх причина і їх теперішний стан 340 Ѳ о. Йосиф Раковський: Впливи наших карпатських рік 349, 351, 354, 356 Ѳ Господарська кріза в Англії 353 Ѳ /Павло Рейнод/: Як вийти з фінансової кризи 361 Ѳ Цікавий спосіб піднесення цін збіжжа Н 361 Ѳ Посол А. Максимович: Нова нафтова кооператива 366 Ѳ Видання Карнеґія /про економ. й сусп. історію війни/ 392 Ѳ Господарський стан краю 403 Ѳ Кооператор: Наша кооперація 413, На кооперативні теми 415—417 Ѳ о. С. М. Не кооперація а руйнація 422 Ѳ о. М. Ріпецький: Многоважна справа зарібкової і поселенчої еміґрації 423, 424 Ѳ о. Василь Пришляк: І ми маємо дещо радісного /„Маслосоюз"/ 426 Ѳ Помисловість німецького інжиніра Н 431 Ѳ А. Ч.: Свято нашого куп[illegible]пецтва /і виклад Дра В. Щурата/ 434, 435 Ѳ В. П.: Українська кооперація в Польщі 434 Ѳ Наша кооперація і большевики 435 Ѳ Буджет Польщі на рік 1931/2 415, Поезидент і парлямент /в прелім. буджету/ 416, Міністерства 417, Публичні данини й монополі в Польщі 419, Віроісповідання в Польщі 421, Шкільництво в прелімінари буджету 425, 426, Міністеоство рільництва 431, Державні ліси 432, Міністерство рільних реформ 436, Публичні роботи і відбудова краю 439, 440 Міністерство праці й суспільної опіки 443, 446, Міністерство промислу і торговлі 453, 454, Зелізничі в Польщі 455, 456, Міністерство справедливости 457, Емерити, інваліди і державні довги 458, Міністерство почт і телеґрафів в прелімінари буджету на р. 1931/32 478 Ѳ Доповняючі Основуючі Збори „Спілки Укр. Хліборобів" Н 453 Ѳ Що нас нищить. Дещо про обезпечення в Польщі 463, 468, 473, Як змінити /обезпеченеве/ законодавство /погляд Яна Гупки/ 474 Ѳ Сільські гаразди /с. Яблонів б. Рогатина/ Н 471 Ѳ Дніпрельстан і Турксіб 472 Ѳ Крах голяндських банків й українські установи 473 Ѳ /Др. Ф. Буяк — М. П./: Причини і характер світової економічної кризи 481 Ѳ Перша українська кооперативна ґарбарня Н 500 Ѳ Подільське село в добу теперішної скрути 504 Ѳ Доляр загрожений 513 Ѳ Пятилітка й Україна 513 Ѳ Замороженє банкротство. Чому Жиди втікають з Німеччини 516 Ѳ о. Н. Корбутяк: Мораторія або загибіль 521 Ѳ Інж. М.: Хліборобство і рільнича продукція в СССР. Чи з нею можна видержати конкуренцію? 534, 538 Ѳ /Роман Дмовский/: Суть кризи 529, 530 Ѳ Нова важна справа /хлібороб. вишкіл молоді/ 537 Ѳ Вальоризація передвоєнних поліс німецьких товариств обезпечень Н 537 Ѳ Кооперація і націоналісти. З приводу „Сх. Торґів" 544 Ѳ Перелім в /південній/ Америці. Революція міди і салітри 545 Ѳ Америка і доляр 554 Ѳ Самоломіч. Великий страйк 500.000 хліборобів в Америці 563 Ѳ /Станислав Грабский/: Господарське положення 567 Ѳ „Брак готівки " 569 Ѳ І. Д.: Наш промисл. Перший укр. кооперативний млин в Галичині 574 Ѳ Сорок літ в обороні народнього майна /„Дністер"/ 576 Ѳ Економічні вісти /починаючи від 1932 р. ч. 577, постійно що кілька чисел/ Ѳ І. Д.: Електричне серце України вже є, та воно безробітне /Дніпрельстан/ 579 Ѳ Чи йде до лучшого? 580 Ѳ Нові назви мір і ваг Н 580 Ѳ І. Д.: Господарське життя Теребовельщини 585 Ѳ І. Д.: З Теребовельщини /господ. установи/ Н 589 Ѳ Кріза і безробіття інтеліґенції /відчит В. Целевича/ Н 591 Ѳ Харчеві пачки. Корисна новість на почті 594 Ѳ А. Ч: Очінка фактів. На маргінесі господ. наради у Львові 595 Ѳ (і д): Укр. промисл у Львові 599 Ѳ Канадієць: Хліборобство Канади 599 Ѳ Економічні вісти /новинки, що кілька чисел/ Ѳ М. П/асіка/: Кріза в Польщі. Її найважніші причини 601 Ѳ Рільничі палати /розпорядок/ 609 Ѳ о. О. Г.: З краю. Причинок до боротьби з кризою. (Допис з Борщівщини) 613 Ѳ А. Ч.: Слабість доляра 615 Ѳ Економічна сторінка /особний відділ екон. новинок/ 633, 655 Ѳ Фінансова війна Европи з Америкою 644 Ѳ Перший укр. магазин і робітня одягів /„Тека"/ Н 674 Ѳ М. П/асіка/: Наш кооп. промисл. /Як працює „Будучність"/ 702, 703 Ѳ Укр. промисл. Показ його виробів в Станиславові Д 730 Ѳ Хліборобський вишкіл сільської молоді 736 Ѳ Сучасний стан укр. кооперації Н 739 Ѳ Великий день нашої кооперації 739 Ѳ /Др. Ян Гупка/: Сто податків в Польщі 758 Ѳ Жиди в укр. кооперації Н 761 Ѳ Лемко Клим: Руїна Лемків 766, Лемківщина. Замітка про її господарську проблєму Н 767 Ѳ І. Савич: Наш кооперативний промисл /„Будучність"/ 772 Ѳ Господарка в СССР 772, Сільська господарка в СССР 774 Ѳ „Торговля і Промисл" Н 780 Ѳ П. Кр.: З нашого промислу. Наше світло /„Керос"/ 796.

XV. МЕДИЦИНА — РУХ ЗА ТВЕРЕЗІСТЮ.

/МЕДИЦИНА/: Середновічна основа модерного шпитальництва 326, 327, 329, 335, 339 Ѳ Лікарські поради /й вісти в малих фейлетонах, постійно що кілька чисел/ Ѳ Санітарно-ґіґієн. умови життя в УССР /відч. дра Б. Матюшенка/ Н 126 Ѳ Ілля Мечників-Спадаренко С 161 Ѳ Як поборювати безсонність С 165 Ѳ Українське ґіґієнічне товариство Н 206 Ѳ Як відживлятися Н 249 Ѳ А. Ч.: Таємниця смерти від утоплення Ф 261 Ѳ Про сон і спання Ф 266 Ѳ /Др. F. Pölten/: Як уживати світла Ф 282 Ѳ Про вартість овочів Н 285 Ѳ З нових студій про вітаміни Ф 302 Ѳ Вплив погоди Ф 358 Ѳ Студені ноги Мф 392 /В. Іноземцев/ Побідна на ревматизмом. Відкриття дра І. Рахліїва 465 Ѳ Інж. М. Боровський: Чому мід лічничий Мф 483 Ѳ /Др. Ріхард Коґґер/: Що таке „біла смерть" і що про неї каже історія 513 ѲКооперативні лічниці 533 Ѳ Львівські лікарі продають ґазети Н 581 Ѳ Медичні справи /особна сторінка/ 603, 651 Ѳ Ґіґієна в зимі Ф 606 Ѳ Дещо про сон 651 Ѳ Безбожність і психічні недуги 670, 672.

/РУХ ЗА ТВЕРЕЗІСТЮ/: о. І. Буґера: Ратуймося перед алькоголем Н 172 Ѳ Протиалькогольна боротьба у нас Н 209 Ѳ Др. Роман Ґоцький: Протиалькогольний плебісит 204-5, 206, —: До протиалькогольної акції 224 Ѳ Протиалькогольна акція. Відозва галицького ґр.-кат. Епископату й центральних культурних установ Н 314 Ѳ В здоровому тілі здорова душа 337 Ѳ Др. Роман Ґоцький: Як боротися з алькоголем і коршмами. (На маргінесі книжки І. Герасимовича) 370, 372 Ѳ Іван Герасимович: Відповідь на критику 384, 386 Ѳ Др. Р. Ґоцький: Не знаючи справи не видавайте про неї книжки 390—393, 396 Ѳ Перші жертви морозів — підпиті Н 400 Ѳ 270.000.000. золотих видаємо /щорічно на алькоголь!/ 400 Ѳ Весілля без алькоголю на Волині Н 440 Ѳ Безалькогольне весілля в Микуличині Н 441 Ѳ Лютий — місяць протиалькогольної боротьби Н 608 Ѳ Загальні Збори „Відродження" 622 Ѳ Погроза львівських броварів 642 Ѳ Ювилей тверезости Н 787 Ѳ 25-ліття Т-ва „Відродження" Н 787, 790 Ѳ Міра шкідливости нікотини Мф 419 Ѳ Курення. Як від цього вилічитися. Мф 641 Ѳ Катол. архиепископ проти тютюну Н 709.

XVI. ВІЙСЬКОВІ СПРАВИ.

Полковник Бавер 240 Ѳ Червона Армія 271 Ѳ Помер К. Оберучев оден з найбільших ворогів України Н 281 Ѳ /Карло Козьмінський/: На випадок війни 437 Ѳ † Ген. Николай Юнаков 459 Ѳ /П. Муратов/: Небезпека Тихого Океану 517 Ѳ (Н.): Конференція для розброєння та дійсний стан зброєння 521 Ѳ Воєнні сили на території Манджурії 532 Ѳ Сила большевицької армії Н 551 Ѳ П. Муратов: Совітський воєнний плян 561 Ѳ /К. Новотни/: Російський ґенерал полковником гонведів 569 Ѳ Воєнна бібліотека ім. Гувера в Америці. Український відділ Н 579 Ѳ Проф. Ґенерал Н. Н. Головин: Шляхи сучасної воєнної науки 600 Ѳ (Н.): Конференції в справі розброєнь а дійсність 612 Ѳ Перша укр. летунська школа Н 685 Ѳ Укр. моряки за Океаном Н 693 Ѳ Праці Укр. Наукового Інституту. Том XV. Українсько-московська війна 1920 року в документах. Ч. І. (Араміс) Рз 700 Ѳ Ген. Денікін заповідає війну 708 Ѳ Укр. леґіон. в Канаді Н 752 Ѳ Як узброєні Німці Н 754 Ѳ Перший укр. літак в Америці Н 757 Ѳ Укр. летунство в Америці Н 785.

XVII. СПОРТ І ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ.

„Русь" з Ужгороду в гостині у Львові Н 446 Ѳ Б/оберський/: Спорт в англійському світі Ф 457 Ѳ Наш спортовий музей Н 513 Ѳ Ґіґієна спорту Мф 529 Ѳ І. Д.: Руханковий вечір рідношкільної дітвори у Львові Н 627 Ѳ Спортове Т-во „Україна". Його Заг. Збори 715, 719 Ѳ Спорт Н 741, 755 Ѳ Краєві змагання УСС Н 766 Ѳ Осінний Луговий Попис у Львові Н 574 Ѳ Луговий рух Н 597 Ѳ Луговик: Лугова нарада у Львові Н 611 Ѳ З Лугового руху Н 642, 652, 654, 658, 660, 676 Ѳ Зїзд Великого Лугу 720—725, 727, 731, 733, 737 Ѳ І. К.: З Лугового руху Д 732 Ѳ В Мостиськах /Луг/ Н 757 Ѳ Луговий попис /в Милованню/ Н 757 Ѳ Луговик: Луги — їх праця, історія і світогляд 762 Ѳ Учасник: Великий день Лугу. Посвячення Лугового Городу і Луговий попис у Львові 763 Ѳ Львів. Сокіл Батько в 1927 р. Д 147 — Д 149 Ѳ Пресова конференція в Т-ві „Сокіл-Батько" у Львові 679 Ѳ З „Сокола-Батька". Його праця в літнім сезоні 1933 р. 685

*) Гл. „Нова Зоря" чч. 799, 829, 843, 845, 847, 849, 851, 855, 857, 859, 861, 863, 865, 867, 869, 873, 920, 922, 924, 927, 934, 937, 942.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Св. Отець іменував апостольським нунцієм у Відні архиеп. Ґ. Чіконянія, апост. нунцієм в Румунії архиеп. А. Кассуля.

Оснування Марійської Дружини в Філії української державної ґімназії у Львові відбулося 16 червня с. р. В 8 год. рано о. катехит Хомин відправив Службу Божу для учеників. Провідник Марійських Дружин о. І. Назарко ЧСВВ довершив обряду приняття перших марійських дружинників. В члени принято 74 учеників. Вони приступили до спільного св. Причастя. Потім о. І. Назарко виголосив до них промову. Провід Марійської Дружини взяв на себе о. проф. Хомин. Директор ґімназії о. др Залеський ставиться дуже прихильно до Марійської орґанізації.

В Станиславові на передмістю Ґірка мужеська й жіноча молодь Марійських Дружин урядила 14. VI. с. р. Марійську Академію. Мішаний хор відспівав марійський гимн. Дружинник Е. Безручко виголосив змістовне вступне слово. З деклямацій найкраще випала зб'рна деклямація дружинниць. Вони віддеклямували твір Уляни Кравченко п. з. „Народна Муза в Вертепі". Гарно випали скрипкове сольо Льва Фіґоля й фортепянове сольо М. Тимківної. При кінці о. І. Назарко ЧСВВ виголосив промову про значіння Марійських Дружин в сучасну хвилю. Академію закінчено відспіванням католицького гимну. Публики було повнісенько, головно світських священиків і ОО. Василіян. На Академію приїхали возами Марійська Дружина з Товмача. Академію підготовив провідник місцевих Марійських Дружин о. Дмитро Валіхновський.

В Лодзі в Домі Катол. Акції відбувається місійна вистава ОО. Францішканів з Непокалянова. Експонати ілюструють релиґійне, звичаєве й суспільне життя Японії.

Протестанти дістануть привілеї. Між повновластями, які дістав сойм, є також проект закону про відношення держави до евангелицької Церкви. В проекті є навіть такі привілеї для евангеликів, яких не мають католики. Пр. поміщення протестантських духовних державний скарб трактує нарівні з урядовими льокалями, кантором (диріґентам хору) запевнюється при парохіях по три гектарі землі і т. п. Дивне також, чому сей проект війшов до повновластей правительства. Таж се справа не така нагла й сойм міг занятися нею сам.

На Боже Тіло в Берліні відбувся великий похід католиків при катедрі св. Ядвиги. В поході взяли участь нунцій Орсеніґо, німецький міністр фон Ельц-Рібенах і амбасадори Анґлії, Франції та Італії.

Навернувся на Христову віру Ф. Франк, провідник соціялістів в Ціріху. Він колись остро виступав проти Церкви.

В Римі в затибрянській дільниці закінчився дієцезіяльний евхаристійний конґрес величавою релиґійною маніфестацією. Вулицями міста перейшла процесія зі св. Тайнами. В поході йшли релиґійні союзи, брацтва і чини, численні представники духовенства і світської влади. Вірні обсипували процесію квітами.

В Медіоляні в Амврозіянській бібліотеці отворено виставу рукописів і старих текстів Євангелії. Декотрі експонати мають величезну вартість як твори графічної штуки.

В м. Колюмбус у Злуч. Держ. Північної Америки відбувся великий конґрес католицької преси з приводу 25-ліття орґанізації тої преси. Катол. тижнева преса в ЗДПА розвинена дуже добре. Нині кожда навіть найменша дієцезія має свій часопис. Католики ЗДПА створили свою окрему пресову агенцію. Вона обслугує всю катол. пресу ЗДПА.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

ПОВНОВЛАСТИ ДЛЯ ПРАВИТЕЛЬСТВА ухвалив сойм. Українські й жидівські посли хотіли ввести до закону про повновласти деякі поправки, одначе всі поправки відкинено. Українські посли виступали головно проти новелі про прикордонну смугу. Новеля поширює прикордонну смугу й дає право адміністраційній владі виселювати небажані або карані особи з тої смуги, припиняти діяльність товариств і кооператив, забороняти затруднювати поодинокі особи в торговельних або промислових підприємствах на просторі прикордонної смуги і т. п.

НАЙВИСШИЙ СУД у Варшаві не узгляднив касаційної скарги Бандери й тов. на присуд Апеляційного Суду в Варшаві в справі убийства мін. Перацкого.

ЗАМАХ НА ЛІТВІНОВА, міністра заграничних справ СССР, „підготовляв у Женеві Е. Коновалець"—таку вістку принесли совітофільські ґазети. Швайцарська влада увязнила кілька осіб, котрі на припоручення большевиків слідили за Коновальцем. В тій справі був на днях великий шум у заграничній пресі.

ПРОЦЕС 113 НІМЦІВ у Катовицях скінчився. Суд узнав, що обжаловані належали до тайної німецької орґанізації, котра має ціль відірвати Шлеськ від Польщі. 3 обжаловані дістали по 10 літ вязниці, 3 обж. по 8 літ, 93 обж. від півтора до 7 літ, 14 обжалованих звільнено.

РОЗВЯЗАЛИ „СТРОННІЦТВО НАРОДОВЕ" на терені косцянського повіту, бо слідство виказало, що деякі члени тої орґанізації вели терористичну акцію.

ВИЇМКОВИЙ СТАН проголошено в Ковні. В цілій Литві великі заворушення і страйки. Всім тим кермує якась невідома рука, бо все діється після пляну. Робітники будують барикади і відстрілюються зпоза них.

В КОВНІ, столиці Литви, підрахували вже число жертв у розрухах. Є коло 100 лекше ранених і 14 тяжко, в тім 8 поліцаїв.

В РОМУНІЇ ведеться остра полеміка між правою і лівою пресою. В Букарешті дійшло до заворушень. Одну особу вбито. Також побито кількох Жидів журналістів.

В СПРАВІ РЕСТАВРАЦІЇ ГАБСБУРҐІВ секретар анґлійського міністерства загр. справ льорд Кранборн заявив, що уважає її виключно внутрішною справою Австрії. Таксамо ставиться до реставрації Габсбурґів Італія.

ФРАНЦУЗЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО розвязало націоналістичні ліґи, головно „Огненні Хрести" і „Патріотичну Молодь". Вони разом мали понад 800.000 членів. Франц. ґазети пишуть, що се може довести до домашної війни у Франції.

ПРОТИ НАРОДНОГО ФРОНТУ у Франції зачинає творитися Національний Фронт. Орґанізують його провідники розвязаних націоналістичних ліґ.

У ФРАНЦІЇ страйкує тепер коло 300.000 робітників.

В МАРСИЛІЇ відбулася велика національна маніфестація проти Народного Фронту. В м. Жез дійшло до бійки між селянами й делеґацією робітників, що накликали до страйку. В Парижі національні елементи маніфестували проти Народного Фронту вивішенням національних прапорів на домах.

В БЕЛЬҐІЇ страйкує під сю пору коло 500.000 робітників. В цілім ряді міст прийшло до вуличних бійок. Є убиті й ранені.

ЗНЕСТИ САНКЦІЇ проти Італії рішило анґлійське правительство. Се викликало бурю в анґл. парляменті. Особливо остро виступив проти правительства Льойд Джордж. Він назвав рішення правительства капітуляцією Анґлії і показуючи на міністрів сказав: „Отсе боягузи!"

КОРОНАЦІЯ ЕДВАРДА VIII, анґлійського короля, відбудеться 12 травня 1937 року.

МІНІСТРОМ АНҐЛІЙСЬКОЇ МАРИНАРКИ став С. Гор, б. міністр заграничних справ, що хотів віддати частину Абісинії Італійцям. Решта Абісинії мала бути самостійна. Зате Гор мусів податися до димісії. Показалося, що плян Гора був добрий, бо потім Італія забрала цілу Абісинію.

ТУРЕЧЧИНА рішила скасувати демілітаризацію Дарданельських проливів, запевняючи цілковиту свободу переїзду для торговельних кораблів. До проливів не вільно буде вводити підводні човни. Воєнний корабель зможе переплисти через проливи тільки тоді, коли дістане дозвіл від Туреччини.

В ПАЛЕСТИНІ мимо проголошення кари смерти за саботажі дальше неспокійно. В Яффі кинули бомбу на поліційний дім, в Газі вибухли 4 бомби, в Лятроні ушкоджено бомбою руру водопроводу.

НОВИНКИ

Сокільське торжество львівської округи відбулося у Львові на площі Сокола-Батька 20 і 21. VI. с. р. Першого дня відбулися сокільські спортові змагання в бігах, метах і скоках. До змагань стануло 150 соколів. В неділю 21. VI. о 7 год. рано о. Горчинський відправив полеву Службу Божу. О год. 4 попол. зачалася головна частина торжества. 410 соколів, 290 сокілок, 102 учасників і 50 соколів зі списами гарно передефілювало перед дуже численно зібраною українською львівською суспільністю. На дальшу програму торжества зложилися вправи вільноруч побратимів і посестер, народній танок, дуже оригінальні вправи дручком та вправи на приладах. Всі вправи були виконані гарно і свобідно. Найбільше захопили глядачів вправи списами побратимів Бібреччини. Се виявилося в бурі оплесків, що ними надгороджено знаменито вишколених і здисциплінованих виконавців сеї точки. Торжество закінчено сокільським гимном.

Курс Господинських Інструкторок при Т-ві „Сільський Господар" закінчився 19 с. м. Його покінчило 37 учениць. Завданням Курсу було підготовити дівчат з середньою освітою до праці над поліпшенням домашнього сільського господарства.

Масове віче емеритів відбулося у Львові 21. VI. Учасники віча приняли низку резолюцій у справі ріжних законів і розпорядків, що обмежують права емеритів.

Затьміння сонця відбулося в пятницю 19. VI. згідно з обчисленнями астрономів. У нас воно було частинне і тревало від год. 4.18 до год. 6.5 рано. Повне затьміння сонця перейшло через Грецію, Малу Азію, середню Росію, Сибір, Японію і скінчилося на Тихім Океані.

Над станиславівським повітом перейшла буря з громами. Вона спричинила пожежі в кількох місцевостях. В Богородчанах Старих загорілися від перуна будинки в двох місцях і згоріли до тла. Також у Горохолині перун спричинив пожежу.

До Берези Картузької вивезли М. Боечка та Івана Голуба, б. редактора комунізуючого „Голосу Покуття".

Новий людовий дім ТШЛ будують Поляки у Кривчу, пов. Борщів.

В Делятині увязнено Александра Дімітріева, б. капітана царської армії й сина російського ґенерала, під закидом крадежі біжутерії.

В бучацькім повіті мають осушити долину ріки Коропець на просторі 800 гектарів.

Політичний гумор. — Верховинець в Татрах співає:

„Na wysokiej cyrli
Cosik sie tam cyrni:
Oj, cy dziewcyna moja,
Cy auto Sławoja?..."

(„Врубле").

Від травня до осени триває тяжкий час для ґазет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

До паралельних відділів з українською мовою навчання при польській державній ґімназії в Тернополі вписався один ученик, але й той вицофався.

На цвинтарі в Бережанах хтось розкопав спільну могилу трьох поліціянтів, що погибли 1922 р. Тої самої ночі розкопано також могилу польських вояків, що погибли 1919 р. Тернопільський воєвода визначив 500 зл. надгороди за зловлення спричинників, а громадська рада Бережан призначила 3000 зл. на відновлення знищених могил.

В Угерцях Заплатинських коло Самбора відбудеться 5 липня посвячення памятника на місці, де перед 300 роками була перша українська друкарня на Бойківщині.

Останню церкву в м. Волчанську коло Харкова замкнули большевики за масову участь місцевого населення в богослуженні підчас Великодніх Свят. Се зробило на населення дуже велике враження. Люди йшли під зачинену церкву, де молилися й плакали. Власти після замкнення церкви постановили обстригти обох священиків, що відправляли в ній богослуження.

Визначна українська діячка і провідниця українського жіноцтва в Канаді, Анна Йонкерс, померла недавно в Вінніпеґу в 45 р. життя. Широкий розголос і любов своїх земляків здобула вона головно своєю меценатською жертвенністю на ріжні українські національні цілі. Походила з Калуша, з родини Гуміниловичів. До Канади приїхала 15-літною дівчинкою. Вийшла там заміж за лікаря голяндського походження.

„Век Нови" в ч. 10.517 пише, що до Польщі приїхала була ще одна делеґація, котра не мала нічого спільного з французькою делеґацією. Панове з тої другої делеґації вели доходження в справі заворушень в Пшитику й Мінську Мазовецкім. Влада відставила ту делеґацію до границі „цюпасом".

Співацький фестіваль відбудеться у Варшаві 27—29 червня. До участи зголосилося 91 хорів з Польщі та 17 хорів з заграниці.

Зїзд кураторів шкільних округ зі всеї Польщі відбувся у Варшаві під проводом мін. Свєнтославского. Радили над справами звязаними з приватними середними школами.

Міжнародна Католицька Олімпіяда Спортових Союзів відбулася в Відні в днях від 12 до 14 червня.

Французька газета „Ексельзіор" пригадує, що Ґоркій зустрів большевицьку революцію глумом і негодуванням. Він зразу заявляв, що не може примиритися з тим, щоб „пяна солдатчина топтала дух". Та потому примирився.

„Баліля", італійська орґанізація дітей, має понад 5 міл. членів.

Найбільше кави пють Шведи. Річно на одного Шведа припадає 600 філіжанок випитої кави. І се їм зовсім не шкодить...

Виграні Державної Клясової Льотерії: 25.000 зл. на ч. 99909; 10.000 зл. на ч. 88752; 5.000 зл. на чч. 111082, 187933; 2.000 зл. на чч. 144396, 124070; 1000 зл. на чч. 114686, 189049, 152203, 173723; 500 зл. на чч. 34228, 70506, 117132, 31759, 83867, 167332, 170638; 400 зл. на чч. 9980, 17505, 21228, 34260, 43132, 48837, 83704, 92817.

Радіо

Забираємо радієвий апарат на літнище. В богатьох країнах Західньої Европи щораз більше поширюється звичай забирання радієвого апарату на літнище. Людина міста, виїзджаючи на село, не може обійтися без певних контактів з проявами міської культури. Знаємо случаї, що люди, котрі присягалися в день виїзду на відпустку цілковито стриматися від читання ґазет і книжок, від слухання радія і т. п., — за кілька днів користали з кождої нагоди, щоб власне взяти до рук часопис або книжку, чи піти на якусь театральну виставу. Тісний звязок фізичного і умового відпочинку з добрим психічним настроєм се віддавна вже безспірна правда в суспільній медицині. Людина знуджена не відпочиває. Отрута нудьги всякає в усі комірки орґанізму і робить у них спустошення не менші від хемічної отрути. Зовсім не обоятне урядження собі літнього відпочинку в той спосіб, щоб унезалежнитися по можности найкраще від змінної погоди, від постійного бріджа і т. п. приємностей. Ворогом нуди на літнищі є радіо, яке належить забрати з собою, коли виїзджаємо на літнище, або до пенсіонатів, уряджених більше примітивно. Колись перенесення радієвого апарату на літнище було получене з деякими клопотами, тепер радіослухачі під цим оглядом в кращому положенні. Родина, котра забирає свій апарат на літо, не потребує наново його реєструвати, ні вносити додатково ніяких маніпуляційних оплат і т. п. Вистарчить тільки разом з апаратом забрати уповажнення на користання з відбірчої стації і щоб оплати за абонамент вплачувано в тому поштовому уряді, який дав уповажнення. Очевидно, радію се вже тепер необхідний товариш екскурсій. Існують туристичні приймачі, які мало важать і дозволяють добре приймати авдиції не тільки місцевих стацій, але й закордонних. Такий приймач, схований в футералі, або в невеликій валізці, уприємнює монотонну подорож по околицях не дуже цікавих з туристичної точки бачення. А крім того, що найголовніше, дозволяє подорожному, віддаленому від людських осель, знаходитися без перерви в контакті зі світом.

Гумор. — В літаку. — Дві пані сіли, щоб трохи політати. Одна питає пільота: Чи ви нам ручите, що нас відставите назад... — Ручу пані, відповів пільот, ще мені не трафлялося, щоб я лишив кого в воздусі.

Гумор. — В аптиці. — Чи ви мені звернете ґрошї, коли сей лік на поріст волосся не поможе? — Ґрошей не звернемо. Та коли три фляшки не поможуть, дамо вам безплатно четверту.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, І. пов. і в книгарнях.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Впр. о. К. в К. Допис п. н. „Хрест а меч" наспів. Одначе тим, що залягають з передплатою, засадничо не містимо.

Всч. Авторові допису, що зачинається словами: „Воскресное Чтеніе" з 31. 5. 1936. — Якби ми в цілости оповістили той Ваш допис, то мусілиб опісля довго тягатися по карних судах і правдоподібно програлиб усі карні процеси, викликані тим дописом. Лист з поданням причин слідує.

БІРЖА

ҐРОШІ. Доляри амер. 5·32—5.29, дол. канадійські 5.30—5.26.

Німецька марка 1.37 — 1.32, фр. франки 35.08, шв. франки 172.49 — 171.65, фунти стерлінґи 26.82 — 26.66, австр. шілінґи 99.00 — 98.00 чеські корони 19·90 — 19.50, ліри 35.33

НАБІЛ. „Маслосоюз" повідомляє, що в дні 23. червня ц. р. кооперативам платив за:

1 кґ. масла дес. без опакування	1.95 зол.
1 кґ масла дес. експорт. з опакув.	2.00 „
1 л. молока	0.13 „
1 л. сметани	0.75 „
1 к. яець	2.60 „

Пастеризоване молоко з доставою до дому у Львові 1 літра 24 сот.

Тенденція на масло і молоко удержана, на яйця знижкова.

„Маслосоюз" повідомляє, що від 23. VI. ц. р. платить своїм доставцям за 1 кг. живої ваги птиці, льоко подвіря птахомясарні „М. С." у Львові, (вул. Декерта ч. 4):

Молоді кури І. кл.	1.00 зол.
Товщеві качки І. кл.	1.25 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Зараз потрібна женщина старша, побожна, що вміє добре варити і що вже служила у священиків. Зголошення: **Гр. кат. Уряд парохіяльний в Турильчу, п. в місци.** 67—1—2.

Зараз потрібний дяк, кавалєр, що вміє грати на орґанах, вести хор і самолівку. Винагородження після умови. Зголошення: **Гр. кат. Уряд парох. в Турильчу, п. в місци.** 68—1—2.

Сестри Милосердя

ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ

в Станиславові, вул. Ґолуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— зол., 1/4 стор. 90·— зол., 1/8 стор. 45·— зол., 1/16 стор. 25·— зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— зол., 1/4 стор. 140·— зол., 1/8 стор. 70·— зол., 1/16 стор 35·— зол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тика 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.

Porto opłacone ryczałtem.

Рік XI. Львів, неділя, 28 червня 1936. Ч. 48 (947)

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Ґродзіцких ч. 2.І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих

Ціна числа 20 с

Конто П.Щ. Львів 505.796

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Що діється в Борщівщині?

„Хвіля" в ч. 6200 пише: Від ряду тижнів у селах борщівського повіту дається зауважити сильна бойкотова акція з виразною погромною тенденцією. Її вислідом було кількаразове вибиття шиб у всіх жидівських мешканців сіл Більче, Глубічок, Цигани й Лосяч. Вечером дня 22. VI. с. р. в год. 9 в селі Цигани, віддаленім 8 км. від Борщева, замордовано Розу Когн, вдову по Якові. Вона мешкала там зі старушкою мамою і 9-літною донечкою. Смерть наступила наслідком стрілу в голову зблизька. Бл. п. Когнова мала крамницю. В останнім часі стратила вона весь зарібок наслідком бойкоту. Слідуючого дня рано на місце випадку приїхав повітовий староста п. Корніло з повітовим командантом. Комендант веде енергійні дохождення. Туди приїхала також судово-лікарська комісія. Як підозрілого в убийстві придержано якогось Москаля. Він минулого тижня стояв на сторожі коло крамниці погибшої і не допускав селян до купування у неї. Притім відгрожувався, що „усуне" її. Згаданий випадок викликав потрясаюче враження в цілім повіті, бо се перша жертва бойкотової акції на тім терені. До села приїхали жидівські делеґації зі Скали й Борщева з рабіном на чолі. — Наша суспільність повинна протиділати ексцесам.

Небувалі події коло Кракова.

ПАТ звідомляє: На повітове місто Мисьленіце коло Кракова довершив нападу Адам Добошиньский, презес партії народової (вшехпольської) на краківський повіт. Він у своїм маєтку Хоровіце скликав збори членів тої партії і в числі понад 100 попровадив їх до Мисьленіц. Там довершив нападу на постерунок поліції, де украдено якусь суму грошей і кілька карабінів старого типу, переховуваних для військового приспосіблення. Уряджено також напад на помешкання старости, котре обкрадено. Зрабовано також кілька крамниць. За напасниками вирушила погоня й оточила їх в сусідних лісах. — „Хвіля" в ч. 6.201 подає цілий ряд ексцесів зорґанізованих проти Жидів на заході вшехполяками, що стверджено судовими доходженнями й вироками.

Потрібний обіжник премієра Складковского.

Премієр і міністр внутрішних справ ґен. Складковский видав обіжник до всіх воєводів, предсідателів повітових виділів і президентів великих міст. В нім звертає увагу, що підчас візитацій ствердив, що декотрі предсідники повітових виділів не знають змісту будже-ту своїх самоврядувань. Тому кождий предсідник самоврядування (воєвода, староста, президент міста) повинен знати докладно фінансовий стан свого союзу самоврядування. Хто того не знає, не може кермувати самоврядуванням. Без знання фінансів годі господарити.

Важні зміни в адміністрації.

Премієр Складковский перейшов в стан спочинку виконуючого обовязки станиславівського воєводи п. Старжиньского. Причина: Воєвода Старжиньский пробував у Стрию наклонювати до праці страйкуючих працівників у залізничих варстатах. Премієр Складковский стоїть на становищі, що з державними працьовниками в такім разі переговорювати не вільно. На місце п. Старжиньского прибув з Варшави п. Савіцкий, начальник відділу безпеченства в мін. внутрішних справ. Причини перенесення львівського віцевоєводи п. Соханьского до Новгородка досі невідомі. Воєвода Савіцкий вже обняв урядування.

Франція скріпляє оборону східних границь.

Французькі військові круги рішили скріпити оборону східної границі Франції від сторони Німеччини. В найближчім часі утворять нові дивізії й менші військові одиниці з кольоніяльних військ і з відділів стаціонованих дотепер внутрі Франції. Ті нові дивізії обсадять новоутворені ґарнізони на північно-східній границі. — Франція пригадує старий Рим перед упадком.

Великі спеки і бурі в Европі.

Над цілою Европою переходить филя великої спеки і численних бур з перунами. Особливо сильні спеки навістили Анґлію. Після тих спек настали зливи. В ріжних місцевостях Анґлії зливні дощі залили зелізничі стації й тунелі. Перун вдарив у радієву стацію в Лондоні й ушкодив її. Також в каналі Ляманш панувала сильна буря. З Данії звідомляють про великі спеки і бурі. У Франції довготревала злива залила місто Руан. Шкоди виносять 3 мід. франків. Зелізничий тор між Руаном і Парижем сильно ушкоджений. В лісі під містом втопилося кілька туристів в потоці, що сильно піднісся підчас зливи. Буря з перунами перейшла над опочинським повітом в Польщі. Падав сильний град величини курячого яйця. Він знищив всі засіви і городовину на просторі кільканацять кільометрів. Сильні бурі перейшли також над Домбровським Басейном. Всі ті бурі наробили дуже великих шкід в ріжних краях Европи.

Тяжкі наслідки бурі в Долинщині.

Над долинським повітом перейшла сильна буря з градом. Над селами Дуби й Сенява обірвалася хмара. Вода цілком залила обі місцевости. Ріки виступили з берегів заливаючи дооколичні села й поля. Град величини ліскового горіха знищив збіжжа. Крім того буря перейшла над місцевостями Осмолода і Перегінсько та знищила зелізничку Ґлезінґера, зриваючи комунікацію. В деяких місцевостях вода зірвала гостинці і мости. В Рожнітові богато домів під водою. Телефонічне получення Станиславова з тими місцевостями перерване.

Закладайте католицькі бібліотеки!

Господарські знаряди, паша, збіжжя й святочна одіж це велике майно кождого господаря, тому безумовно треба обезпечити його від огню й від крадежі з вломом в

Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

ЛЬВІВ, УЛИЦЯ РУСЬКА ч. 20.

ч. тел. 205—47.

ЗУСИЛЛЯ ЗЕДИНЕННЯ

англіканської Церкви з православною.

Від перших починів нещасливої англіканської схизми за Генрика VIII англіканська Церква має дуже тяжку проблему, а саме: проблему важности свячень своєї церковної ерархії. З точки погляду католицької науки справа представляється так, що свячення епископські і священичі та прочих священичих чинів в англіканській Церкві неважні, бо в Анґлії в епископаті наступило перервання тяглости злуки з апостолами. Тому коли англіканський священик або епископ навертається до католицької Церкви, оскільки він безженний або вдовець, а хоче бути католицьким священиком, мусить наново приняти всі священичі чини; незединений православний священик чи епископ по повороті до католицизму остає дальше без трудности священиком чи епископом.

Теоретично Анґлійці не хочуть признати неважности свячень своєї ерархії, та практично вони відчувають, що з тою справою неясно й тому головно вони робили й роблять зусилля злуки з православними, щоб при співучасти православних епископів їх ерархія могла ввійти в ряди тих, що правильно й неперервно йдуть від апостолів. Ці стремління стають тим інтензивніші, чим більше Анґлія поширяє на сході свої впливи.

Уже в році 1651 Анґлійське Малоазійське Товариство отвирає для своїх членів і анґлійських горожан дві каплиці в Смирні й Аллепі. В 1663 р. анґлійський король Карло I осібним декретом всіх анґлійських горожан за кордоном піддає юрисдикції лондонського епископа, а архиепископ з Кентербері надає їм правила й літурґію англіканської церкви. Двісті літ пізніше 1839 р. отвирають осібний церковний уряд, що має поручену адміністрацію дієцезій англіканських кольоній. А три роки пізніше 1842 анґлійський епископ Ґібральтару дістав поручення навязати приязні взаємини з православною церквою. Сі взаємини з початку чисто політичного характеру, увійшли у більше реальну й орґанічну фазу в половині минулого століття. Найбільше заслужився в тім Пальмер.*) Його треба вважати за першого подвижника наближення тих двох церков.

На десятки літ перед війною Анґлія робила в тім напрямі заходи в Царгороді й Москві, та всі вони кінчилися оста-

*) William Palmer ур. 1811 р. Анґлійський богослов і археольог. Перед навернением до катол. Церкви великий приклонник злуки англіканської Церкви з православною. Умер у Римі 1879 р. і похоронений на „Campo Verano" коло базиліки св. Лаврентія, де до нині стоїть його гробовець.

точно невдачею. Головно православний св. Синод у Петрограді не давався ніяк наклонити до якихнебудь уступок в цілі більше органічного наближення до англійської Церкви. Російські православні відчували інстинктовно, що зединення з англіканською Церквою, так чужою для православних і обрядом і духом, булоб загибілю православія. Тим більше, що царська Росія по упадку Византії вважала себе переємницею правдивого православія.

Зате лекше йшло Англії з старинними церквами на Орієнті. Зараз у перших літах імперіялістичної політики на сході, коли рівночасно з політичною експанзією, англійська „High Church“ (Висока Церква) зачала місії, занепокоїлися східні православні церкви; тоді й англійський уряд і церковні круги дали виразну заяву, що ніяк не мають на приміті якогось релігійного прозелітизму між православними, лиш жадають від православних признання їх Церкви бодай у якійсь форми. Від того часу датуються конфесійні взаємини між англіканцями і православними, або т. зв. „communicatio in divinis“. Що раз частіше можна було видіти церковних достойників англіканського віроісповідання на православних богослуженнях. Передовсім сю спільність у богослуженнях переведено в Єрусалимі, де від 1887 р. утворено англіканський епископат. Це наближення стіснилося з початком сього століття з проголошенням в палестинській Конституції т. зв. англо-орієнтального закона; на основі того закона церковні англіканські достойники враз з православними становлять одну релігійну державну установу.

По світовій війні це наближення пішло ще дальше й обняло вже й православну російську Церкву. Бо по розвалі царату в Росії уступила також у тім напрямі найважніша перепона для російського православія. Як лиш у Москві наново привернено патріярхат, знесений Петром Великим, то перший вибраний московський патріярх Тихон радо приняв почесну президентуру в Англо-орієнтальнім Товаристві. Очевидно, теперішне православія, не маючи майже ніякої підпори в большевизмі, приймає з вдячністю опіку й поміч англійської Церкви й держави. Це видно з ревної участи російських православних епископів і митрополитів у всяких всесвітних релігійних конференціях, що відбулися в Стокгольмі й Льозанні.

Мрії про цілковиту злуку православія з англіканізмом здавалися близькі здійснення, коли в Фанарі на патріяршім престолі в Царгороді засів Мелетіос Метаксакіс, знана креатура Веніцельоса, що недавно помер як патріярх Александрії. Зараз у слідуючім році по обняттю ним патріяршого престола св. Синод в Царгороді оповістив торжественно, що всі богослуження і тайни англіканської Церкви стоять зовсім на рівні з православними та що православні можуть брати участь у всіх богослуженнях англіканських і користати з тайн, як рівнож англіканці можуть брати участь у православних відправах і тайнах. Зрівнання догматичних ріжниць понехали на разі.

Та сі всі заміри й пляни впали разом з повним погромом Греків в Туреччині. Тепер знов англіканська „High Church“ звернула свою увагу на Югославію, на сербську православну Церкву, що під сю пору вважає себе під оглядом церковного православія переємницею царської Росії. Осягнули на разі це, що вибранці сербського клиру, головно майбутні ерархи, богословські студії переводять на англійських богословських факультетах. Зате щораз тісніші завязуються взаємини між обома Церквами в Палестині, головно відколи Англія обняла над тою країною політичний мандат. Дуже характеристичний обяв того наближення дав померший недавно православний патріярх Єрусалиму, Даміянос тим, що взяв офіціяльно участь в катедрі у Вестмінстері в обходах з приводу 1600-ліття Нікейського Собору.

Як дальше підуть події в сім напрямі, не дасться предвидіти. В усякому разі це наближення православія до англіканізму — очевидний доказ повного ослаблення православних східних Церков та початок їх остаточного занепаду. Не дивно отже, що тепер між православними, що зі смутком дивляться на сю руїну, будиться ностальгія за поворотом до правдивої Христової Церкви, що її Христос збудував на Петрі. Тай Апостольська Столиця бачить, що для східних Церков настає рішаюча хвиля, тому з своєї сторони робить усе, щоб останки колишніх цвитучих східних Церков вратувати й зєдинити з матірним лоном Христової Церкви й так дати їм можність повного відродження, розквіту й слави.

о. Т. Галущинський ЧСВВ (Рим).

Який фах вибрати

Актуальні справи молоді.

Торговельне шкільництво реферував проф. Ковалисько. Торговельне шкільництво виховувало дотепер до посад. Тепер в Польщі основно реформують торговельне шкільництво. В нас ще є місце для праці фахівців в кооперації, бо там дотепер працюють переважно нефахівці. Тепер повстають в Польщі т. зв. торговельні гімназії. Наука в них триватиме 4 роки. Прийматимуть по скінченні 7 кляси народньої школи. По скінченню торговельної гімназії можна основувати самостійне торговельне підприємство, або студіювати дальше на торговельнім ліцею. Абсольвенти торговельних ліцеїв могтимуть студіювати також в університетах. У Львові є українська 3 літна торговельна школа Р. Шк. В Яворові є однорічна торговельна школа. Які вигляди для абсольвентів? Абсольвенти торговельної школи Р. Ш. у Львові дістали заняття в 80 проц. При торговельній школі Р. Шк. у Львові є ще однорічний курс для абсольвентів середних шкіл. Але для торговлі лучше студіювати торговельну гімназію. У Львові є одна торговельна гімназія при Стрілецькій Плющі.

Фотографія. Реферував п. Лужницький. Фотографування се ремесло. Воно вимагає приписаних кваліфікацій. Модерний фаховий фотограф мусить бути високо інтеліґентний, мусить посідати товариську огладу, сильне здоровля, добрі очи, вміти рисувати і т. п. Праця фотографа приємна, але зовсім не легка. Наука триває 3 роки і 3 роки треба бути челядником. До визволення на майстра треба зложити іспит перед воєвідською комісією. Майстер має видати карту челядникови. Учні дістають платню від майстра, що правда невелику. Челядники дістають від 50 зл. до 200 зл. місячно. Можливости зарібку майстра ріжні: від 100 до 1000 зл. місячно. Се залежить від рівня підприємства. Фотограф мусить іти з духом часу. В літі йдуть фотографи до літнищ або висилають своїх помічників на вулиці. Безробітних фотографів майже нема. Вишкіл фотографів. В Варшаві є 3 літна державна висша фотографічна школа для дівчат при вул. Ґурносльонскій. Для хлопців є фотографічна школа в Кремянці на Волині. Оплата 20 зл. місячно. Для абсольвентів середних шкіл є висша фотографічна школа в Варшаві. По скінченні фотографічної школи можна старатися про майстерську карту. Найбільше фахових фотографів є Жидів, бо коло 90 проц., Поляків 10 проц., Українців майже нема. На отворення власного фотографічного заведення треба 3 до 4 тисячі зл. Окремої концесії не треба, предкладається ремісничу карту за 20 зл. і патент. Для доброго фотографа Українця є великі можливости праці і зарібку. Добрі фотографи ляборанти все знайдуть місце.

З краю

Копичинеччина.

Пробіжна. Перші загальні збори парохіяльної Читальні „Скала“ у Пробіжній. По довгих і тяжких зусиллях заложено у нас парохіяльну читальню „Скала“. До відбуття зборів наші повітові установи уживали ріжних способів, щоб їх розбити. Кілька разів урядовець філії Просвіти приїздив з рефератами та в них взивав людей, щоб не вписувалися у члени парохіяльної читальні та щоб не допустили до загальних зборів „Скали“. Та їх старання не увінчалися успіхом. Дня (котрого, не подано — Ред.) о год. 4 попол. зійшлося на збори 276 учасників, які по вислуханню реферату місцевого завідателя парохії о. Антона Пельвецького про Католицьку Акцію та про конечну потребу парохіяльної читальні, рішили вступити в члени та сейчас 206 осіб зложило членські вкладки. По поясненню статуту вибрано Виділ, який на бажання членів взяв на себе обовязок приєднати в члени всіх парохіян та Католицьку Акцію вщіпити до всіх ділянок нашого життя. Збори ухвалили передплачувати до читальні часописи „Нову Зорю“, „Правду“, „Місіонар“ та „Нашого Приятеля“. На заложення бібліотеки ухвалено відбути фестин. О год. 7-ій вечером закінчилися збори відспіванням „Христос воскрес“. — Учасник.

Комуністична анархія в Еспанії

В еспанськім місті Паленціяна були поважні заворушення. Військова стежа верталася з обходу околиці. На ту стежу напала узброєна комуністична боївка. Одного жовніра зі стежі комуністи затягнули до народного дому і відтяли йому голову. Інші жовніри виважили двері, та вже було запізно. Жовніри зачали стріляти до комуністів і вони повтікали. Увязнили місцевого бурмистра, комуніста з переконання.

Новий титул

шефа секти Маріявітів.

Польська секта Маріявітів відбула на днях зїзд у Варшаві. На нім Маріявіти мали вибрати собі нового „архиепископа“ на місце відомого з процесів Ковальского. По довгих нарадах вибрали на його місце Фельдмана але з тим, що зїзд заборонив йому вживати титулу „архиепископ“ і „епископ“, бо ті назви осквернив між Маріявітами Ковальский, а зате приписано Фельдманови вживати титулу „архибрат“.

§ 19

У звязку зі статтею „Збори Просвіти“, поміщеною в „Новій Зорі“, ч. 46, з дня 21 червня 1936 р., одержали ми на основі пар. 19 пресового закону таке спростування:

Неправдою є, що на зїзді освітників я виголосив промову в обороні „Скали“, але правдою є, що до „Скали“ я заняв здецидовано негативне становище. Аргументуючи конечність пронизання освітніх робітників одним світоглядом, — я сказав, що доки „Просвіта“ не очеркне своєї ідеольоґічної площини, елементів національного виховання і типу виховуваного предмету,—доти „Скала“ буде проти „Просвіти“ підносити заміт, що вона не дає запоруки, що в її освітній праці не візьме верху протинаціональна і протирелігійна течія; а такий стан не витворює серед загалу такої моральної атмосфери, яка потрібна до цілковитого знівелювання шкідливих впливів „Скали“. Мгр. Михайло Кушнір.

Станиславів, 21 червня 1936 р.

Примітка: Ми вже самі спростували се в 47 ч. „Н. Зорі“. — Ред.

ОГЛЯД ПРЕСИ

В обороні унійної акції

„Оріенс", двомісячник присвячений релігійним справам сходу і видаваний східною місією оо. Єзуїтів, в 3 ссшитку за червень приніс цікаву статтю о. Петра Табінського п. з. „В обороні унійної акції":

Справа унії доси в польській суспільности достаточно незрозуміла. Полеміка, проваджена проти унійної акції, особливо виленськими часописами, замість освітлити суть тої акції, ще більше її затемнила. До численних вияснень, що появилися в тій справі на сторінках „Оріенсу", бажає докинути кілька рефлексій низше підписаний, що має честь належати до обряду поборюваного виленськими публіцистами. Робить се в почутті обовязку боронити справу, котру вважає слушною і в переконанні про неслушність роблених закидів.

Розглянемо наразі тільки деякі з них. Перед роком у „Дзенніку Віленьскім" появилася стаття, написана католицьким священиком, п. з. „Справа обряду в унійній акції". Автор наводить аж чотири причини, котрі промовляють за тим, щоб унійну акцію вести виключно в латинськім обряді. Назвав ті причини: історичною, психольогічною, політичною і практичною. Історична причина: навертанням православних на латинський обряд привернеться status quo ante (стан, який був передтим). Психольогічна: латинський обряд більше *зрозумілий від східного обряду. Політична: латинський обряд причиниться до спольщення окраїн.* Практична: лекше навертати на латинський обряд ніж на східний...

З того рода голосами годі поважно розправлятися. Мої знакомі, читаючи згадану статтю, вважали її жартівливою, бо згідно з нею латинський заклик „Oremus" бувби для народа більше зрозумілий ніж словянське „Господу помолімся"... Не можна зрозуміти, чому навертання православних на латинський обряд малоб бути лекше ніж навертання на східний католицизм. Автор здається не чув, що status quo ante в краю, котрий має на увазі, то була унія, або католицизм східного обряду, а не загальне панування латинського обряду. З чотирох причин остає властиво тільки одна, політична. Вона зрозуміла, та з „унійної" акції робить вона середник не ширення Христового царства, але осягання політичних цілей. В такім разі дискусія переноситься з релігійної й церковної площини на зовсім іншу. На неї не місце тут запускатися.

Одначе хочу сказати кілька слів на адресу всіх тих публіцистів чи не публіцистів, котрі говорять, що не мають нічого проти унійної акції, щоб тільки вона була ведена в латинськім обряді, а східний обряд аби був занехаяний.

Се теорія коротка, ясна і проста, на жаль — льогічно кульгає. Має в собі блуд званий схолястиками „contradictio in adiecto", — суперечність в самім реченні. Дійсно. Щож то за зєдинення Сходу з Заходом, коли Схід має приняти латинський обряд, має перестати бути Сходом (очевидно в значінні релігійно-культурнім, а не географічнім)? Отже колиб зєдинення Церков довершити по рецепті унійних критиків, тоді на цілій земній еліпсоїді (чи, як звичайно говорять, на цілій земній кулі) не осталоб інших католиків як католики латинського обряду; отже не булоб ніякого уніята... Гарна булаб се „унійна акція", гарне зєдинення Сходу з Заходом!! Се булоб — просте нищення Сходу, ліквідація церковної унії й ніщо більше.

Отже унійні критики або бавляться в неповажну гру слів, або не застановляються над їх властивим значінням. Тому нема дива, що не можуть дійти до порозуміння з прихильниками східного обряду, навіть в теоретичній площині.

Коли станутиб на становищі, що приступлення православного до католицької Церкви малоб потягнути конечно приняття латинського обряду, то з того виходилоб, що шлях до Церкви мусівби бути цілком замкнений для православного духовенства, або бодай, що православний священик, котрий приступає до Церкви, мусівби також зміняти свій обряд, особливо, коли хотівби працювати над позисканням народа для церковної єдности. Та поминаючи вже церковне право, що не дозволяє на таку зміну, питаю, що містилосяб у такій евентуальній зміні?

Коли православний священик, приступаючи до католицької Церкви, змінивби свій обряд на латинський, виявивби тим самим думку, що католицизм цілком замкнувся в латинськім обряді. У своїй релігійній свідомості сей священик знайшовсяб у відношенню до латинського обряду в тім самім положенні, яке заняли творці схизми, византійці XI. ст., в відношенні до грецького обряду. Отже зробивби блуд, утотожнюючи „латинський" з „католицьким", релігію духа й ідеї — з обрядом.

Не далосяб виправдати того священика тим зглядом, що східний обряд се тепер обряд незєдинених. Бо тисячу літ він був католицький, нарівні з латинським, а у своїй словянській формі має особливо католицьке походження і збуджує світлі спомини минувшини: його творцями були св. Кирило й Методій, люди католицького духа. Сей обряд узнала торжественно Апостольська Столиця... Чомуж тепер має не надаватися для чоловіка настроєного по католицьки?

Може той обряд не гарантує церковної єдности? Влекшує відступство від католицької Церкви? Може зберігання того обряду колись в гр.-кат. церкві було кроком до апостазії? Так направду говорять і пишуть його противники. Та все те байки, в котрі нехай вірить той, що не розбирає історичних фактів і сучасного життя. Історія доказує, що латинський обряд сам собою не більше забезпечує католицьке населення від апостазії ніж східний. Прецінь не дейнде як на території і в лоні латинського обряду зродилися лютеранізм, кальвінізм, англіканізм, а за наших часів повстав маріявітизм, годуровщина і ріжні „національні церкви"... Як мало латинський обряд гарантує католицьку однодумність, бачимо на прикладі унійних критиків: вони сильно підчеркують латинський обряд як одиноку певну форму католицизму, а зовсім не вяжуться фактом, що Голова католицької Церкви говорить інакше. Чи треба ще більше доказів, що можна бути горячим „латинником" і не мати католицького духа? Бо підпорп католицизму в дусі, у свідомости, в вірі, і коли вона там ослабне, не поможуть ніякі обрядові форми.

Назву ще одну сторону східного обряду, дуже суттєву: його глибокий символізм, богацтво ідей догматичних і моральних, що містяться в нім, його незаперечну поетичність *і взагалі естетичну вартість. Зрештою се діло* святих мужів, натхнених Божим Духом, що по католицьки думали, відчували й жили. Повний католицького змісту становить той обряд богату скарбницю високо цінних аргументів для церковної єдности. Се вузол, що лучить Схід з католицизмом, отже це шлях, котрим Схід вернеться до католицької єдности. Ось причини, задля котрих православний священик, прихильник церковного зєдинення , остає при східнім обряді.

Возьмім тепер інший приклад. Священик латинського обряду, щиро перенятий ідеєю зєдинення як заповідженою Христом, хоче віддати їй свої сили. Трафляється околиця, де православне населення також відчуває потребу зєдинення. Чи той священик має прийти до того населення як латинський священик і закликати: „Дайте, браття доказ щирого й цілковитого навернення, покиньте той схизматицький східний обряд, бо тільки латинський обряд одиноко католицький. Ним як муром відмежуйтеся від схизматиків!" Безвислідний бувби той заклик, цілком даремний бувби труд того священика. Від найщиріших прихильників зєдинення діставби він напевно відправу. Її зміст бувби менше більше такий: „Ви, Отче, прийшли, як місіонар воюючого латинізму, щоб посварити людей, а не щоб їх лучити в спільну родину як братів. Отже маєте якісь цілі земські і людські, а не Христові і небесні. Щодо нашого обряду, то він не такий, як ви його нам представляєте. Зрештою не в обряді справа, а в дусі і в правді"...

— — — — — — — —

Передовсім не місіонар приходить до православних, але православні, що в їх душах не згасла ще Божа іскра віри й католицизму, самі звертаються до духовної католицької влади, або до найблизшого місіонаря, просять його прийти до них і організувати їх релігійне життя на засадах церковної унії. Маю дослівно купу листів, в котрих православні, дуже добре знаючи хто я, запрошують мене до себе, роблячи навіть докори, чому акція церковного зєдинення не ведеться енергійніше. „Приїзджайте до нас — пишуть мені. Відправте Службу Божу, виясніть людям справу... Треба рухатися, бо під камінь, що лежить, і вода не пливе"... Отже унійна акція, виключаючи всяку хитрість або „маскування",се праця релігійного усвідомлювання і вироблення. Треба вияснити особливі вартости церковного зєдинення, його значіння, ріжницю від схизми. Треба вияснити не особливости в зовнішних формах, а в ідеях, змісті, дусі. В парі з працею релігійного вироблення йде організаційна праця: треба оснувати парохію, зорганізувати хор, збудувати церкву, витримати напасти ворогів церковного зєдинення — православних місіонарів, атеїстів і комуністів, що виступають в сім разі солідарно і не вяжуться способами,. Отже релігійна байдужність і несвідомість в унійній парохії виключені.

Критики унійної акції зачинають звичайно від теольогії, а кінчають на політиці: кличуть ратунку перед небезпекою, якою унійна акція ніби то загрожує державі. Се для них ultima ratio. З неї випливає висновок гоголівського Держиморди: „Тащіть і не пускать".

Послухайте, які катилінади пливуть зпід пера п. Х. „Легко — каже — ширити маскараду на землях окуплених кровю польського жовніра! Легко викликати замішання на пригранічних теренах, маючи свідомість, що хто інший має кріс в руці і обовязаний до оборони нещасливих земель, що становлять постійну жертву ріжних експериментів! Легко приноровляти найбільше безглуздні методи, коли не рахується з наслідками і легковажиться тривожний факт ослаблення духової відпорности селянства, що вже не знає, де католицизм а де православя і руководиться одною „крізовою" засадою: де дешевше!"

Не беручи на себе ролі знавця в політичних справах, одначе зі всею рішучістю спростовую твердження про мниму небезпеку унійної акції в нинішній її формі. Ся небезпека існує тільки в фантазії полемістів. Ми вже говорили про те, що „хлопство" вміє відріжнити православя від католицизму. А коли йде про засаду, де „дешевше", то се явище походить не з мнимої дезорієнтації, а власне зі спеціяльної орієнтації, що з унійною акцією не має нічого спільного. Натомість „ослаблення духової відпорности хлопства" і то в застрашаючих розмірах — се дійсний факт, знаний кождому, що стрічається з культурним життям православного села. Найбільше — з притиском звертаю увагу — виявляється воно в місцевостях, де ще не ступила вога унійного місіонаря, отже походить з інших причин ніж вплив унійної акції. А саме з причин, що випливають з самого незєдиненого православя.

Православя вже давно втратило свій вплив на населення, бо втратило активну духову енергію, якою було наладоване в часах перед схизмою. То не припадок, а вислід з суті річи, що комунізм і атеїзм без обмеження запанували на „святій Руси" Словянофілів, що „Ватикан третого Риму"—московський Кремль — тепер замість хреста прикрашується плякатом з написом: „Релігія се опіюм народу", і що там урядив собі осідок штаб протирелігійної пропаганди, а з найбільших святощів російського православя пороблено експонати протирелігійних музеїв... Звичайне пояснювання сеї страшної метаморфози, що „Жиди" запанували над 100-міліоновим православним народом, мусить викликати тільки сміх. Адже не бракувало й не бракує „Жидам" бажання завести подібний стан річей — скажім — у Польщі, та се їм не вдалося і не вдається. Тяжко з тим якось іде навіть в Еспанії чи у Франції. Чому? Бо в суспільностях з католицькими традиціями атеїстично-комуністична пропаганда стрічає великий опір, тоді коли край з православною культурою став для неї дуже податним ґрунтом.

Коли російське православя втратило кінетичну енергію у своїй метрополії, то чи могло задержати її у своїх кольоніях, чи домініях, з котрих одну творить православна Церква в Польщі? Очевидно, ні. І прояви того бачимо на східних теренах. Вплив православної Церкви на своїх вірних заникає тут майже пілком: в селах панує релігійна байдужність а на її тлі чириться інтелектуальна й моральна анархія, нігілізм, атеїзм і комуністичні симпатії. Про се говорять нам часописні хроніки. І до сего вже отверто признаються самі власти православної Церкви.[2]) На сім тлі повстало і згадане сумне явище, що православний хлоп руководиться „крізовою" засадою: йде туди, де виконання релігійного обряду дешевше, бо він потрібний йому не для релігійного вдоволення, а для реєстрації цивільного стану...

Отже ситуація дуже грізна і дуже для держави небезпечна. Якже її ратувати? Не поможуть тут ніякі способи поліційні або адміністраційні, ні „соборовість", про котру донедавна богато говорилося серед православної інтелігенції, а тепер понехано говорити. Не поможе також зміна обличчя православно-російського на православно- польське, або якнайдальше переведена польонізація православя. Вона буде поступати тим скорше, чим більше православна Церква в Польщі буде тратити під собою ґрунт у народніх масах; не поможе вписання православних до метрикальних книг латинських парохій і переведення на латинський обряд, про що так горячо мріють прихильники церковної „унії" в латинськім обряді; не поможуть навіть всі ті способи разом узяті і спільно ділаючі.

Одинокий реальний запобігаючий середник в теперішній тяжкій духово-культурній ситуації східних земель се тільки церковна унія, унія правдива, т. зн. католицизм у східнім обряді. Тільки вона одна, добре поставлена і підперта, потрафить уратувати православне населення від релігійної байдужности і її грізних наслідків. Тільки вона здібна оживити релігійний дух в тім населенні, влити в нього нові сили, піднести його свідомість, створити з неї опоку, від котрої будуть відбиватися филі агітації безвірницької й комуністичної. Бо церковна унія, саме у східнім обряді, робить з православних не просто католиків, а католиків практикуючих, синів Церкви не з фізичного походження, чи формального вписання до метрикальних книг, але з духового народження, з переконання.

Унійна акція відграє ще іншу додатну ролю: причиняється до релігійно-морального відродження самого православя і є певним ліком на його недомагання. Російська приповідка каже: „перун не вдарить — хлоп не перехреститься". Як байдужне населення в релігійних справах, так байдужні власти православної Церкви супроти духових потреб населення. Одначе ситуація основно зміняється, коли в якійсь місцевости зачнеться унійний рух. Зараз для боротьби з унією духовна консисторія висилає „лучшого батюшку", насилає місіонарів, уряджує часті церковні торжества і т. п. Місцевість релігійно занедбана й опущена стає тереном сякої такої релігійної праці.

Коли унійна акція — безпосередно і посередно — причиняється до уздоровлення релігійної ситуації на східних землях, то вороже відношення до неї, намагання поборювати її — се ніщо інше як вода на млин релігійної байдужности (індиферентизму), а в дальших наслідках — атеїзму й комунізму.

о. Петро Табінський.

---

[2]) Гл. протоколи передсоборової комісії у Воскресном Чтеніі, 1932, п. 13.

ОСИП НАЗАРУК

А лисиці брешуть на щити червоні...

ВЗАЄМИНИ МІЖ ВЕЛИКОЮ УКРАЇНОЮ І ГАЛИЧИНОЮ.

ТРАКТАТ ПРО ТАЙНУ ХАОСУ ПРИСВЯЧЕНИЙ УКРАЇНСЬКИМ ЖІНКАМ І ВІЙСЬКОВИМ.

3) І се не придибашка, не видумка, бо історія упадаючих спільнот без виїмку доказує, що хоч бувають в них люди, які бачать недалеку катастрофу, то загал і простого народа і провідної верстви чим блище до катастрофи, тим більше байдужно дивиться на все, пе й гуляє, словом вживає життя. Розуміється, кождий уживає по свому. Нпр. французький поет так описує психіку Римлянина з провідної верстви перед катастрофою Риму (маю під рукою тільки польський переклад): Римлянин лежить у своїй лазні, у ванні заправленій пахучими олійками, довкруги його гарні невольниці, а він думає собі:

„Gdzieś tam pono wrą krwawe, długotrwałe boje,
I ciągną od północy barbarzyńcy bladzi."

З кавулями в руках, в невиправлених шкірах звірів, з рогами биків на головах — сунуть на Рим дикі орди германські і кріваво тлумять по дорозі все, що ставляє ще опір. А провідна верства упавшого Риму лежить у гладоньких мармурових ваннах, знає те, що довкруги діється, але вже ні пальцем не рушить в обороні своєї столиці. А наші „славні хлопці Запорожці" не мали на Січі ні мармурової ванни, ні пахучих олійків, отже бавилися по свому: п и л и т а г у л я л и. Розуміється, Жиди брали за те останні грошики від них і разом з ними танцювали то добровільно то під примусом. Шевченко в „Гайдамаках" прекрасно відчув таку сцену:

Перед паном Хведором
Ходить Жид ходором,
І задком і передком
Перед паном Хведірком.

Обсерватори з простого народа обсервують нераз далеко лучше ніж обсерватори з горішної верстви. Тільки простонародні помічення доходять до нас звичайно в баламутній формі.

Дуже інтересну обсервацію пиянства перед упадком Києва маємо в старій билині про „Василія Пяницю". Ось виривок з неї:

Выходила Божья Мати да Богородица,
Выносила она книгу да все Євангелье,
Она клала тутъ книгу на сѣръ горючъ камень,
Она клала, читала да слезно плакала:
Она слышить надъ Кіевомъ незгодушку. *)
Подымается на Кіевъ да Кудреванко царь,
А да съ любымымъ-то зятелкомъ со Артакомъ,
Онъ съ любимымъ-то синомъ да все со Коньшикомъ.
Да у Артака силушки сорокъ тысячей,
Да у Коньшика силы да сорокъ тисячей,
У самого Кудреванка да числа-смѣту нѣтъ,
Числа-смѣтушки нѣтъ да пересмѣтины.
А закрыло луну да солнишка краснаго,
А не видно вѣдь злата свѣтла мѣсяця
А отъ того отъ духу да отъ татарскаго,
Отъ того ще отъ пару да лошадинаго,
Какъ наѣхала въ чисто поле силушка великая...

*

Да и низко Добрынюшка поклоняется:
„Уж ты солнишко, Владимиръ, князь стольнекіевской!...
Да во томъ во кружалѣ у насъ въ Государевомъ
А й да на немъ царевомъ да большомъ кабакѣ
Еще есть у насъ Вася, горька пьяница,
Да и коничекъ у Васеньки весь пропитой,
Да и зброюшка у Васеньки призаложена..."

Князь Володимир особисто йде до пяного Івана і просить його, щоб став до оборони Киева. А Іван, „гірка пяниця", відповідає:

„Ужъ ты ой еси, Владимиръ князь стольнекіевской!
А не могу я вѣдь стать да головы поднять:
Еще нечѣмъ мнѣ молодцу оправиться:
Еще нечѣмъ Васюткѣ да опохмелиться... **)
Да и коничекъ у меня как весь вѣдь пропитой,
Да и зброя богатырска да призаложена,
Еще нечѣмъ мнѣ създить да во чисто поле..." ***)

*) Невзгодину, бурю.

**) Значить, ще йому мало і він ще хоче пити. Пригадується знаний з великої війни клич жовнірів: „Нема рум, нема штурм!"...

***) Гл. Сперанскій, Былины, I, 223—238.

Тут очевидно мова про оборону Києва перед Татарами. Князя Володимира вже тоді давно на світі не було, але народні билини групують коло тої постаті також події зовсім не звязані з нею. Та не в тім річ, а в зовсім влучнім підхопленню гріха-порока, який в кождій суспільности виступає перед її розвалом і в часі розвалу. Як перед збуренням Січи „славні хлопці Запорожці пили та гуляли", так було й перед розвалом київської Держави. Народ замітив се в „билині" дуже добре, тільки національна гордість його не дозволила йому признати, що Київську Державу розвалено, отже в сій билині „Василій Пяниця" — побив Татар і освободив Київ. Та в дійсности було інакше...

Пиянство в давних часах було мабуть скрізь ще більше поширене ніж тепер. Та ні оден зі знаних нам старих літописців не робить цілій своїй суспільности такого загального закиду, як зробив Нестор нашій тодішній суспільности („веселіє Руси пити есть"): а був се чоловік очевидно побожний і геніяльний обсерватор, отже в клеветі годі його підозрівати. Видно у нас пиянство було особливо тяжке й загальне. Воно переходило з рода в род — і се чи не головна причина туманковатости нашого племени, котре чомусь уважає себе дуже здібним і без уговку тою здібністю чваниться (хоч як прийде що до чого, то в ніякій области не видно тих дуже здібних „діячів.").

А тимчасом Москва насуває — помалу, систематично:

Ой в суботу у полудне Москва наступила,
А в неділю до схід сонця ляґери розбила.

Нема сумніву, що ту Москву можна було розбити ще довго передтим, заки вона дійшла до Січі. Можна було розбити навіть кулаками, то значить мимо нерівности зброї.*) Та щоб розбити ворога, треба мати духа, який ріжнився б від ворожого — і треба мати в собі усвідомлення тої ріжниці. Тоді і лише тоді може бути постійна охота до відпору ворога. Тоді знайдеться і зброя, завчасу приготована. Ба, коли ту ріжницю між Україною й Москвою самі Українці сотками літ затирали тай власними руками вигублювали тих своїх братів, що ту ріжницю для висшої цілі видвигали й усвідомляли. Отже зовсім природно дійшло до того, що се їх поведення задушило їх без бою.

То не Москва задавила Січ, т о з а д у ш и в С і ч у к р а ї н с ь к и й б р а к д у м к и і думання про найважнішу свою справу, — брак, який тревав сотки літ. І нічого смішнішого не можна собі уявити, як обличча простого козацтва, що перед хвилею чуло, аби задля „однакового християнства" не боротися з Москалями, а за хвилю побачило, як навіть московські старшини грабували православну церкву („беруть срібло, беруть злото, воскові свічі"). Навіть свічок не лишали — по двіста літах московської аґітації між Українцями „про святу єдину православну церкву". А які ті Українці туманковаті, доказує факт, що вони ще до сеї пори (1936 рік!) не зрозуміли, що православіє було тільки способом політичного обдурювання Українців — і то від самого початку аж по наші дні. Тільки зразу того способу уживали Греки, а потому Москалі. А від часу появи большевиків православну віру заступив клич — про „одну вош"... Тепер Москва товче нашим вже про „єдність інтересів пролетаріяту". І богато наших людей вірить в те...

Коли хто бачив більше туманкова-

*) Навіть у північних літописях можна зустріти виразні згадки про те, що українські війська були більше хоробрі від північно-руських.

те племя, нехай скаже, де воно живе і нехай його опише.

6) Таким чином темні Москалі заволоділи Українцями, хоч між Москалями навіть бояри тоді не вміли підписатися, а Українці були такі усвідомлені, що (по свідоцтву чужих подорожників) по наших церквах навіть простий народ молився з книжечок. Значить, усвідомлення було більше ніж тепер.

7) І так без найменшої оборони скінчила своє життя „славна Січ" запорожська. Та не се ще було верхом її упокорення, що славні Запорожці, як співається в їх власній пісні, б е з б о ю п я т и п о к а з а л и. А найглибше упокорення тих славних Запорожців було в тім, що вони вирішили:

Ой ходімо братя, Турчина просити,
Чи не дасть нам землі, віка дожити.

І дійсно пішли просити того самого Турка магометанина, з котрим сотки літ боролися, без милосердя взаїмно мордуючись... Випробувавши на собі наслідки приняття московської аґітації про „доброту" одної православної віри, пішли ще випробовувати, що так скажу „в оригіналі" „доброту" однакових з Турками широких штанів, тих самих, що їх від 60-тих років XIX ст. аж по сей день пропагується в Галичині як „національний стрій", хоч кожда наша околиця має свої дійсно дуже гарні народні строї. Розуміється вислід другої спроби був такийсам як першої — тай не міг бути інакший.

8) Так без бою потахла над Дніпром всетаки наша потенціяльна сила, з якої могла зорґанізуватися модерна держава: бо Січ мала в свому фактичному володінню територію приблизно величини Прусії. А була та територія дійсно загрожена тільки від одного фронту, московського, бо Польща і Татари так вже були тоді ослаблені, що про поважну загрозу з їх сторони в тім часі не можна говорити. Їх слабість доказує факт, що незабаром по зруйнуванні Січи Москва розібрала також Польщу і загорнула всю татарську територію до решти.

Якже пояснити собі той будь-щобудь дивний факт, що козацька Січ, котрій ніколи не бракувало в бою відваги, — взагалі без бою дала себе зовсім легко зліквідувати, просто знищити. Тут ділали три головні причини:

Перша була та, що людський матеріял Запоріжжа був засимільований тільки поверховно, під оглядом мови. Етнічно була се страшна мішанина всяких можливих племен східної і середної Европи, Балкану й азійських країв. Розуміється в тій мішанині був значний процент Українців. Та що се була мішанина, доказують таємничі, чужі нам, імена навіть між отаманами, як пр. Ганджа Андибер або знаний з пісні Мамай. Дальше доказує се з давних давен принятий на Запоріжжі звичай уживати псевдонімів. Люди одної раси не потребують виступати під псевдонімними масками. Та де сходиться міжнародна мішанина, там очевидно псевдоніми конечні. Зовсім таксамо як між большевицькими діячами в Москві: Сталін, Літвінов, Зіновєв і т. д. Всі ті люди мусіли приняти московські псевдоніми, бо своїми правдивими назвисками вони разилиб. З таких саміських причин не міг мати успіху на Запоріжжі нпр. князь Вишневецький під своїм власним панським назвиськом. Інша річ, коли приняв псевдонім Байда. Се слово вимовив легко і наш і Татарин і Турок. Таких псевдонімів було там безліч. Як богато було і причин принимання їх. Річ ясна, що така расова збиранина могла держатися лише доти, доки на неї не було зорґанізованого наступу. В офензиві вона могла бути навіть дуже добра. В дефензиві—розскакувалася, бо се не була ніяка суцільність.

Повисша аргументація може вияснити тільки сам факт розсипности тої

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

ФАБРИКА СВІЧОК „КЕРОС“ ЛЬВІВ 15. вл. П. ДУРБАК сини

збиранини. Та як вияснити дивний факт, що така будь-що-будь войовнича організація, з якою наш гетьман Сагайдачний доказував чудес, розскочилася без бою. Отже в тім то й річ, що там тоді не було вже галицького проводу, того самого, що колись організував ту Січ мілітарно. Того самого, що за Данила боронив до останка Киева, хоч оборона була безвиглядна, бо — як описує київський літописець — Татари обступили Київ в такій силі, що від реву верблюдів і скрипоту теліг татарських не чути було голосу в місті. Але галицька команда звучала: Битися до останка! І Галичани билися, дійсно — до останного жовніра. Подібно Галичани боронили Киева за нашої памяти. І трудно сказати, чи галицький воєвода Дмитро був в тяжшім положенні чи команда наших СС (Січових Стрільців) на Великій Україні. Бо ось як описує очевидець їх ситуацію в зимі 1919 р.:

Большевики йшли, в крівавих боях спихаючи крок за кроком групу Сушка (галицький полковник Роман Сушко, родом з Ременова коло Львова, що з галицькою залогою вийшов боронити Київа далеко на північний схід, відки насували московські большевики). А ззаду далі піднімалися повстання проти Директорії. На Правобережжі виступив Зелений („отаман“ наддніпрянських повстанців проти своєї влади). Проти нього пішла майже остання залога Киева, зложена з Січових Стрільців. Остало їх уже тілько, щоб оборонити в потребі уряд України. І дуже непевно стало в столиці. Вона була вже мов остров, оточений розбурханим морем. Тривожні вісти ходили по місті, а конгрес радив... Нарешті прийшов день 1 лютого 1919 р., в котрім Директорія мала опустити Київ... З київського двірця раз-у-раз телефонували, що поїзд ще не готов. Вкінці десь коло год. 10 веч. повідомили, що готов. Винниченко з подругою і проф. Швець зійшли з малими клунками парадними сходами до вестібулю палати. Я йшов з ними... У ясноосвітленім вестібулі треба було трохи ждати, заки заїхали авта у відповіднім порядку. Винниченко глянув на сторожу і сказав до мене: „Переконайтеся, чи це Січові Стрільці“. Він любив їх мати як охорону і нераз говорив мені про це. А я часто звертав на це увагу в Команді Штабу СС, щоб по можности Січових Стрільців посилали туди на сторожу. Їх відразу можна було пізнати — по вигляді так, що виглядало немовби ідея проймала лице кождого з них. І тепер стояли два Січові Стрільці у вестібулі при сходах неповорушно (в бічних убікаціях була більша сторожа), добре одягнені, з крісами на раменах, з ручними гранатами при поясах. — Я приступив до них і запитав голосно: „Ви з котрої частини?“ — „З третого полку Січових Стрільців полковника Чмоли!“ відповів один з них, подивившися на президента. — Авта вже гуділи. Ми повсідали в них. І скоро поїхали напівосвітленими вулицями старої столиці України. Майже пусто було в них. Тільки тут і там мигнули в півтемряві штики якоїсь патрулі. Тільки тут і там засвистіла проразливо куля. А зза Дніпра глухо долітав гук гармат. Січові Стрільці стягали останки наших розбитих сил — вже в Дарниці, передмістю Киева.

Те, що наступило по виїзді Директорії з Киева, було страшне. Січові Стрільці й останки наддніпрянських військ Директорії кріваво боронили майже кождої позиції, яка надавалася до оборони, причім поносили страшні втрати. В боях при відступі з Киева вигинув майже цілий 3-ий полк СС, що складався з Галичан і вибору Наддніпрянців. Вони зжилися вже були з собою так міцно, що той полк називали „цемент“. Я ще в Киеві відвідував його раз. — Але властиво страшне було не так це винищування наших найкрасших сил, як обставини, які товаришили йому: розагітовані большевиками селяни почали уважати Січових Стрільців „панським“ військом, яке бореться в інтересі поміщиків! Раненим Січовикам, які доволіклися до селянських хат, навіть води не хотіли подати. Вибивали до ноги поменші патрулі. Перерівали їм получення і т. д. *)

Серед таких обставин боронили Галичани Киева. Розуміється, я сим не хочу сказати, що Наддніпрянці „менше хоробрі“. Я тільки підчеркую надзвичайну витривалість і неуступчивість Галичан якраз в найтяжшій хвилі, в дефензиві, в обороні, в відвороті. А се найважніше і найцінніше.

(Далі буде).

*) Гл. Українські мемуари. Др Осип Назарук: Рік на Великій Україні.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Розважування над Божим законом.

По перше розважте, що ми для нашого щастя потребуємо також правильного знання святого закону і заповідей Божих. Мусимо знати всі приписи і засади Євангелії Ісуса Христа. І мусимо їх так докладно знати, щоб ми дійсно були переконані про красу сего Божого закону, про слушність сих заповідей, про досконалість сих небесних приписів, про правдивість сих евагельських засад, щоб ми якраз задля того сердечно їх приняли, любили і зберігали. А до того необхідне поважне й часте розважування над святим законом Божим. Без него ніколи належно не пізнаємо обовязків і повинностей християнського життя. Ще богато менше малиб ми належну пошану й любов до тих Божих приписів і заповідей, що згідно з волею нашого великого Царя повинні бути для нас шляхом до правдивого щастя. „О, щасливий той чоловік, що в законі Господа має радість свою і в Його законі розважає день і ніч! Він буде як дерево, засаджене над ручаєм, що видає овочі свої в своїм часі. І не опаде листя його, і удасться все, що він робить.“ (Пс. 1). О щасливе розважування, жерело тілько доброго! Горе тим, що рідко думають про сей Божий закон і тому ні не люблять його, ні не зберігають!

По друге розважте, що Бог сам у старім завіті вимагав від Свого народу, щоб вони постійно розважали Його божеські закони. „Сі слова, що Я їх тобі нині наказую, мають бути в серці твоїм. І маєш їх своїм дітям оповідати й уважати на них, коли сидиш вдома і коли ти в дорозі і коли йдеш спати й коли встаєш. І маєш їх привязати як знак до своєї руки і мати їх завішеними між своїми очима та виписати їх на одвірках і на дверях свого дому.“ (Девт. 6,6 і сл.). А коли Бог вже в старім завіті (коли ще не можна було сподіватися такої великої досконалости від вірних як тепер) уважав відповідним вимагати поважного запалу душі у придержуванні Його божеських приписів, то оскільки більше сподіється Він від нас тепер у новім завіті ласки й любови, в котрім Бог передає нам Свої заповіди не на камяних таблицях, лиш на таблицях серця написані, не на те, щоб їх зберігати в кивоті завіта або зложити в земській святині, але на те, щоб зберігати їх в нас, у правдивій святині Божій, в наших душах. Християни! Се наша слава й наша мудрість; се наше щастя перед усіми іншими народами, що ми Божий закон маємо написаний у своїх серцях. О, зберігаймо його з горячою любовю і читаймо його пильно, уважно й поважно роздумуймо, щоб ми не згубили того великого скарбу.

По третє розважте, як цар пророк був наставлений до закону й заповідей Божих та до обовязку пильно їх держатися. Він докладно висказався про те в 118 псальмі. В нім нема майже ні одного вірша, де якнайгорячіше не кладеноб на серце краси й досконалости Божого закону, любови й оглядання його, великого щастя совісного виконування його та великих користей розважування його. З тих причин Церква в своїх канонічних годинах молитви приписує сей псальм своїм дітям для щоденного моления, щоби впоїти в них подібні наставлення до святого закону і Божих заповідей і зобовязати їх до щоденного розважування сих Божих приписів.

Християни, чиж може бути щонебудь важніше для вас як уважне розважування правдивого способу до щасливої вічности? Чи яканебудь інша наука в порівнанні з сею може заслужити собі на більшу вашу увагу? Чиж не залежить від того все ваше? І який інший шлях можливий, котрим ви моглиб напевно довести ваші душі до вічного щастя, як не знання й розважування закону й заповідей Божих? Отже се має захоплювати вашу пильність й увагу через щоденне розважування й роздумування.

Постановіть же собі, відтепер відвернути свої думки від марного й непотрібного досліджування річей, що вам приносять мало користи або й ніяку, і звернути думки на щоденне розважування того, чого вимагає від вас Бог через Свій святий закон; до чого ви супроти Нього зобовязані, бо така Його свята воля щодо вас. Се досліджувати це наше велике заняття! О як мало поможуть всі инші науки, коли сю занедбається!

Епп. Р. Челлонер
Апостольський Вікарій Лондону

Чи є пролєтаріят в СССР

Большевицький економіст В. Милютин в журналі „Социялистеческая Реконструкція“ за травень і один з близьких співробітників Сталіна Стецкій в „Комсомольській Правді“ з 15. VI. відповідають на питання, чи є пролєтаріят в СССР? І доходять до таких висновків: Під пролєтаріятом все розуміли визискувану клясу наємних робітників капіталістичної суспільности. В СССР такої суспільности вже нема і визискуваних кляс не повинно бути. Робітнича кляса захопивши владу, перестала бути пролєтаріятом, вона „уничтожила самого себя какъ пролєтарскій классъ“. Тому й вислів „диктатура пролєтаріяту“ вже застарілий, подібно як вислів „диктатура робітничої кляси“. Хоч робітники се авангарда населення, то СССР се держава всіх працюючих, в ній настає рівноправність робітників і селян. — Розуміється, вся та софістерія не може закрити факту, що і робітники і селяни є там у тяжкій неволі партії, зложеної з агітаторів, волоцюг і т. п. „публіки.“

Німецькі дипльомати

під контролею Гестапо.

Німецький посол у Відні фон Папен дістав візвання від німецької тайної політичної поліції, щоб оправдався з деяких візит, котрі він зложив ріжним особам підчас побуту в Берліні. Показалося, що тайна поліція сторожила за Папеном весь час його побуту в Берліні. Контролювали навіть його телефонічні розмови. Поліція закинула йому, що він відвідував німецьких монархістів. Папен зложив вияснення, а тайна поліція перестерегла його, щоб на будуче того не робив.

Головна причина

страшної біди в Америці.

Зі Злучених Держав Північної Америки доходять щораз страшніші вісти про велику нужду. Вона доходить до тої міри, що занепадає вже навіть шкільництво, за котре Американці особливо дбали. Причин тої небувалої нужди є досить, між іншими надмірна бюрократія, як звичайно в республиках, велика світова кріза і инші. Одначе такий великий край з таким рухливим населенням мігби собі порадити з тим всім, якби не оден великий блуд, який дуже трудно відробити. А саме на т. зв. „істах“, себто на сході Америки викорчувано необережно великі ліси і перемінено їх в поля. Хліба з тих піль нема кому продати, а зате води не здержувані великими лісами страшенно нищать ті простори й замінюють край у руїну. Таксамо необережно перемінено в орні поля великанські прерії, степи, в середині Америки. І знов — ні пшениці, ні кокурудзи, ні бавовни з тих просторів нема кому продати, а зате вітри здирають висушену землю й від Арізони, Кольорада й Невади посувається в глибину Америки страшна пустиня. Місцями пісок пустині засипав уже недавні орні поля на 50 цнтм. Головно через те Америка попала в положення таке тяжке, що в Европі нема ні одного краю, якому загрожувалаб аж така тяжка доля. Деякі вчені пишуть, що положення Америки робиться безнадійне.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Католицьке письменство сучасности

Дві книжки про участь католиків у сучасній літературі світа.

Katholische Leistung in der Weltliteratur der Gegenwart. Dargestellt von führenden Schriftstellern und Gelehrten des In- und Auslandes. Herder & Co, Freiburg im Br. 1934, ст. VI + 388, формат 15×23 цм.; ціна в полотні 6.15 нім. марок.

Udział twórczości katolickiej w dzisiejszej literaturze świata. Zbiorowy zarys monograficzny. Z niemieckiego przełożył Józef Birkenmajer. Nakładem Wydawnictwa Księży Jezuitów. Kraków 1935. Том I. ст. 324 + 2 нпг., том II. ст. 235 + 1 нпг.; форм. 17.5 × 25.5 цм. Ціна двох томів разом 11 зол.

Представити участь католицької творчости в сучасній літературі світа (властиво Америки й Европи) се головна ціль обох книжок. Рівночасно ті книжки виказують, що участь католиків у всесвітній літературі сучасности зовсім немаловажна; отже обі книжки є свого рода апольогією католицтва в культурі сучасности. Також треба вважати обі книжки за одинокий під сю пору більший огляд того, що ми називаємо „католицькою літературою". З огляду на всі ті моменти треба обі книжки признати за незвичайно цінний вклад у католицьку научну літературу. Гердер обіцює крім того підручника літератури дати в дальших випусках свого видавництва інші книжки, що будуть зображувати участь католиків в інших крім літератури ділянках сучасної культури. Дуже цінна обіцянка. Коби сповнилася!

Редактором книжки „Die kath. Leistung" був мабуть др. Отто Форшт-Батталія, відомий публіцист, учений, історик літератури і т. д., і т. д.: — людина дуже жива й рухлива, автор славної книжки „Боротьба зі смоком" (про зіпсуття німецької літератури догітлерівської доби; книжку докладно рецензувала „Нова Зоря"). В послівю редактора читаємо таке:

„Ще перед чвертьстоліттям таке обчислення, яке робимо в сій книжці, випалоб не так світло. Та сьогодня — хоч ми зовсім не перебільшували фактів — таке обчислення стає переконливим доказом плодовитости католицької думки також в літературній ділянці. Яка велика не булаб ріжнородність літератур тут представлених, які великі не булиб розбіжности в політичних і естетичних поглядах співробітників сього твору, в усякому разі скрізь просвічує тут одна гадка: католики не мають причини стидатися свого літературного дорібку. Адже саме вони наперед довці в ділянці романських літератур, а там і в літературах флямандській і словенській та, можемо додати: в неузгляднених на жаль у сій книжці літературах Ірляндців і Литовців. Велике значіння, яке значно переростає їх чисельність, католики мають в Англії й Скандинавії. В письменствах Німців, Голяндців, Поляків, Чехословаків, Хорватів і Мадярів католики займають почесне місце..." (Ст. 330).

Літератури поодиноких націй (бракує на жаль Українців, Білорусинів, Ірляндців, Литовців, Москалів) опрацювали в коротких монографіях ріжні автори. Для інформації німецький зміст:

Die katholische erzählende Prosa des deutschen Sprachgebiets. Von Professor Dr. Günther Müller (Münster i. W.) / Die katholische Kunstprosa des deutschen Sprachgebiets. Von Oberrat Dr. Oskar Katann (Wien) / Das katholische deutsche Drama. Von Schriftsteller Dr. Wilhelm Spael (Köln a. Rhein) / Die katholische Lyrik des deutschen Sprachgebiets. Von Professor Dr. Friedrich Schreyvogl (Wien) / Das katholische Schrifttum der Schweiz. Von Dr. Oskar Eberle (Luzern) / Das katholische Schrifttum der Niederlande. Von Professor Dr. Gerard Knuvelder (Eindhoven) / Das katholische Schrifttum der Flamen. Von Schriftleiter Wies Moens (Dendermonde) / Das katholische Schrifttum der skandinavischen Länder. Von Dr. P. H. Perch (Tistrup) / Das katholische Schrifttum Englands. Von Shane Leslie (London) / Die katholische Literatur in den Vereinigten Staaten. Von Agnès de La Gorce (Paris) / Das katholische Schrifttum Belgiens in französischer Sprache. Von Professor Dr. Léopold Levaux (Lüttich) / Das katholische Schrifttum Frankreichs. Von Robert Vallery-Radot (Paris) / Das katholische Schrifttum Italiens. Von Schriftleiter Marcel Brion (Paris) / Das katholische Schrifttum der iberischen Nationen. Von Professor Mathilde Pomès (Paris) / Das katholische Schrifttum Polens. Von Professor Dr. Otto Forst-Battaglia (Wien) / Das katholische Schrifttum der Tschechoslowaken. Von Professor Dr. Jan Strakoš (Místek) / Das katholische Schrifttum der Slowenen. Von Professor Dr. Jože Pogačnik (Laibach) / Das katholische Schrifttum der Kroaten. Von Professor Dr. Ljubomir Marković (Agram) / Das katholische Schrifttum Ungarns. Von Professor Dr. Zsolt Alszeghy (Budapest).

В поодиноких статтях-монографіях представлено цікаво, хоч нераз може надто загально, розвиток католицьких літератур поодиноких націй, впливи тих літератур чи взагалі катол. думки також на некатоликів та богато подібних цікавих річей. М. і. в ділянці німецької літератури подано цікаві міркування на тему, що таке катол. література й под. Попри монографії подано також цінний покажчик назвищ та широку бібліографію важніших творів катол. авторів і книжок про справи катол. літератури. Так отже рецензована книжка се рівночасно наче підручна енцикльопедія сучасної катол. літератури.

Польське видання „Udział katolików", хоч у заголовку поміщено „z niemieckiego przełożył", се не переклад „Kath. Leistung", а майже оригінальний твір. І так в першій частині польського твору замінено три розділи про німецьку літературу (з „Kath. Leist.") одним, який написав др. Отто-Форшт-Батталія. Автор того розділу поминув цікаві міркування Німців на тему, що таке катол. література та сильно скоротив відомости про німецьку катол. літературу. Зате написав свою монографію лекше, не так „по німецьки". Також в деяких місцях першого тому перероблено монографії про інші літератури, переважно дуже мало; зате французьку літературу переставлено на перше місце. Натомісць не вставлено бракуючих літератур (гл. вище), хоч — як зачуваю — були такі пляни. Перекладчик Й. Біркенмаєр, відомий поет і вчений, справді зумів не перекласти, а просто спольщити німецький твір; додав також оригінальні свої й чужі переклади поезій, чим дуже окрасив книжку. Біркенмаєр додав також у бібліографії додатки про те, чи і які має даний твір переклади на польське; на жаль ті бібліографічні додатки дуже неповні.

Основно ріжнить „Udział" від „Die kath. Leistung" другий том польського видання п. з. „Katolickie piśmiennictwo w Polsce niepodległej". Автором його тойже др. О. Форшт-Батталія. В порівнанні з 20 сторінками монографії тогож автора про польську літературу в німецькім „Die kath. Liestung" — великий (236 ст. вел. формату) том другий польського „Udziału" становить зовсім оригінальний і до того одинокий в польській мові огляд, чи майже історію катол. літератури в сучасній Польщі.

Той огляд незвичайно цікавий, написаний з величезною ерудицією і при тім інтересними дигресіями. В нім др. Батталія у виборі письменників до католицького табору займає дуже ліберальне становище. Притягає туди прим. навіть Пержинського, Пшибишевського й Каспровича. Тимчасом Пержинський описує головно бруди — з уподобанням в описах зла — і не має в своїм літературнім дорібку ніяких католицьких вартостей, хіба що такий „католицизм" будемо розуміти по ендецьки: хто „ендек", той у них католик — і кінець. Пшибишевський і Каспрович що правда померли в згоді з Церквою (останній сповідався аж на смертнім ложі), та причислювати їх твори до католицьких — річ більше як відважна... Таких „відважних" причислювань ріжних авторів до католицизму Форшт-Батталія допускається що хвилини. Не диво, що один з недавних католиків, Ч. Лехіцкий, назвав таку роботу Батталії — „містифікацією католицизму".[1]) Такі містифікації любить дехто з католиків, особливо перед заграницею... Богато шкодить авторові також часте утотожнювання консервативних (Лехіцкий сказавби „традиційних") елементів у творчости якогось поета з елементами католицькими; хоч се часто велика омана, також на тепер.

Проте, поминаючи всі ті огріхи й помилки, годі не признати обом творам великої інформативної вартости для нас католиків. Вони дадуть нам змогу розглянутися краще в тім хаосі, що йому на ім'я світова література, та вибрати з нього те, що для нас найцінніше, чи бодай близьке сьому. Длятого треба обі книжки горячо поручити всім катол. культурним установам і одиницям як одинокий під сю пору провідник по катол. літературі сучасности.

Ол. Мох

[1]) Подаю ті слова на основі новинки „Лехіцкі у евангелікуф", поміщеної на 8 ст. 25 ч. часоп. „Просто з мосту". З тої новинки виходилоб, що Лехіцкі, донедавна завзятий католик, став нагло дописувачем евангелицької газети і в ній саме помістив свою статтю про Батталію... Такі скандали тепер в моді у Поляків; ось недавний „католик" і редактор катол. „Тенчі" Зеґадлович перейшов — до комуністів... Та з другого боку „Просто з мосту", журнал польських 105% націоналістів, любить подібно як „Вістник" — „цитувати" фальшизо. Отже можливо, що й тут...

Нові видання

Catalogus Provinciae s-ti Nicolai Ordinis basiliani s-ti Iosaphat ineunte anno 1936. Užhorod, typographia PP. Basilianorum — 1936. 22.9 × 15.5, 50 + (2).

Наші монастирі на Закарпатті відомі вже дуже давно. Король Андрій I (1046—61), зять київського князя Ярослава Мудрого (1019—54), спровадив монахів з наших земель і заснував для них монастир коло Мукачева, мабуть на нинішній Чернечій Горі. Крім того монастиря, що існував до 1221 року, король Андрій заснував також інші монастирі, напр. монастир св. Андрія коло Вишнеграду, а жінка його княгиня Настася (донька князя Ярослава Мудрого) заснувала жіночий монастир в Товмові (в Бігарській Жупі). З початку 13 стол. відомий нам один монастир у полудневій Угорщині, якого жертводавців „руських королів з Галичини Василька й Володимирка Івана" згадує одна папська грамота з 1218 р. З тих часів відомий на Закарпатті славний монастир у Грушеві. В 14 стол. відновлено монастир на Чернечій горі коло Мукачева. В тім часі жінка князя Теодора Корнятовича заснувала жіночий монастир на горі Сороки коло Мукачева. В пізніших століттях повстали інші монастирі, особливо в 18 стол. Ввесь час ті монастирі були осередками релігійного й просвітнього життя на Закарпатті й видали славних мужів, напр. історика Й. Базиловича, М. Врабеля, А. Коцака, А. Кралицького, М. Пукарса, М. Шугайду й б. і. Монастирі на Закарпатті творили свою окрему Провінцію, що нею рядив протоігумен. Катальоги свої видавала та Провінція вже в 19 стол., напр. 1844 (по латині) 1869 р. (по українськи), з тих років тамошні катальоги маємо під рукою. В 1920-21 роках галицькі ОО. Василіяни почали реформу в монастирях на Закарпатті. Списки тамошніх монастирів і монахів поміщувано в щорічних Катальогах ЧСВВ Галицької Провінції. Від 1933 р. Закарпатська Провінція ЧСВВ св. Миколи видає свій окремий катальог. Це вже четвертий катальог після реформи. Монастирі в тій Провінції такі: Боронява (ще нереформований), Імстичів, Ма-

ле Березне, Мукачів, Ужгород на Закарпатті; Гайдурог і Маріяповч в Мадярщині; Загреб в Югославії; Біксад і Мойсеїв в Ромунії. Священиків 42, клириків 48, братів 72, разом 162 особи. Священики працюють як місіонарі, реколєктанти, сповідники, душпастирі, катехити в школах, професори в монастирських шкільних заведеннях у Мукачеві (II і III роки гуманістики), Ужгороді (фільософія й богословіє), Маріяповчі (богословіє), в Научнім Інституті в Ужгороді. Крім того ведуть Духовний Семинар в Загребі; в Ужгороді ведуть Видавництво релігійних книжок в українській мові й редагують два місячники: „Благовістник" для тамошніх наших людей і „Місіонар Пресв. Ісусового Серця" в сотацькій вимові для наших вірних у Східній Словаччині. Обидва місячники виходять за редакцією о. С. Сабола ЧСВВ. Окреме василіянське Видавництво є також в Ромунії в монастирі в Біксаді, де є також своя друкарня. Там виходять книжки богословського й релігійного змісту; крім цього два місячники, священичий і евхаристійний, за редакцією о. А. Попа ЧСВВ. Василіянський новіціят приміщений в Мукачеві. В тім монастирі на Чернечій Горі міститься найцінніший Архів і Бібліотека всього Закарпаття. Там виходять „Вісті з Чернечої Гори" (досі чч. 1—23) й „Наставлення до монахів" (досі чч. 1—30); крім цього й книжки релігійного, богословського та аскетичного змісту. Це все за редакцією о. Г. Кинаха та о. В. Ваврика ЧСВВ. Закарпатською Провінцією управляє Впр. о. Протоігумен П. Булик ЧСВВ з осідком в Ужгороді. *)

В. Щурат і Б. Вахнянин: **„Дітвора співає, в садочку гуляє".** Співаник з руховими іграми для дітей, діточих садків та вселюдних шкіл у двох частинах. Слова Василя Щурата, музика та уклад ігор Богдана Вахнянина. Видання „Рідної Школи", Львів 1936. Сторін 12+12, формат 24.5×17 цм.

Студентський Вістник. Неперіодичне видання. Львів, червень 1936. Формат 17.2×24.2 цм. Ст. 48. Ціна 70 сот. Зміст: 1. Ж. Процишин: Смерть поета. 2. Р. Лісовий: Засадничі речі в студентському житті. 3. Б. Л-кий: Одиниця і суспільність. 4. В. Військовий: За новий тип людини. 5. М. Р.: Проблеми німецького образування. 6. ***: Етіопська несподіванка. 7. Б. Катамай: Українське студентство в Америці й Канаді. 8. І. Сосенко: Завваги про одну справу. 9. Тридцятьліття „Бандуриста". 10. Володимир Гут: Показ пром. виробів. 11. ***: У світлі рефлєктора. 12. Із студентського життя. В тексті 4 ілюстрації.

*) Про катальоги ЧСВВ інших василіянських Провінцій див. „Нова Зоря", ч. 46 з 1935 і ч. 31 з 1936 р.

Знайшли рукопись з 9-го ст.

На татарськім кладовищі в Астрахані знайшли рукописну книгу, списану в 9 століттю, в мовах арабській і хованезмійській. Заголовок її „Киніатул Минія". В ній є збір законів іслямy і 30 карток оповідання про торговельні взаємини між Арабами з Мекки і східними народами Азії. Автор книги Адурража-Мухтарібне-Махмуд.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТИ

СЕНАТ ухвалив повновласти для правительства.

ПРОЦЕС ОУН у Львові добігає до кінця. Після довшої перерви в розправі промовляв прокуратор др Прахтель-Моравяньский. По нім оборонці.

В ЛИТВІ страйк уже скінчився. Виїмковий стан знесено.

КРІВАВІ ПОДІЇ В КОВНІ після твердження Литовської Телеґр. Агенції спричинили комуністи.

В ФІНЛЯНДІЇ розпочалася дуже жива передвиборча кампанія. Т. зв. Карельське Академічне Т-во, що належить до крайної правиці, зобовязало 1000 своїх членів під карою гривни 300 марок до 10-разового виступу на передвиборчих вічах.

„РОМУНСЬКИЙ ФРОНТ", права орґанізація, скликала великий зїзд в м. Сібіу. На зїзд прибуло кільканацять тисяч селян. На зїзді виступлено остро проти большевизму, проти співпраці Ромунії з СССР і проти теперішного французького правительства.

В БУКАРЕШТІ й у кількох провінціональних містах Ромунії члени правих орґанізацій спалили прилюдно стоси лівих часописів.

І ШВАЙЦАРІЯ ЗБРОЇТЬСЯ. На оборону краю призначено 235 міліонів франків. Гроші ті призначені головно на будову літаків, твердинь і зміцнення артилєрії.

В ЦІРІХУ швайцарська поліція перевела трус в комуністичній централі. Там знайдено плян большевицької революції в західній Европі. Початком революції мала бути окупація фабрик. Як показується, французькі комуністи ділають згідно з пляном.

ФРАНЦІЯ ЧЕРВОНІЄ. Страйки вибухають майже у всіх містах. В Марсилії страйкарі заняли коло 30 торговельних кораблів і вивісили на них червоні прапори. Рух у пристані завмер цілковито.

У ФРАНЦІЇ доходить до чимраз більшого заострення між правицею і лівицею. В декотрих місцевостях вже були між ними поважні бійки. З того може розгорітися домашна війна.

В БРУКСЕЛІ, столиці Бельґії, були великі заворушення. Страйкарі схоронилися до „Людового Дому" й обкидали поліціянтів столами і кріслами. Богато осіб ранених.

КОНҐРЕС ХРИСТІЯНСЬКИХ ДЕМОКРАТІВ Бельґії висловився за ліквідацією страйків. Часть робітників вернулася до праці.

АВТОНОМІЮ БАСКАМ рішила дати еспанська рада міністрів.

В ЕСПАНСЬКІЙ МІСЦЕВОСТИ БУРҐОС дійшло до стрілянини між ґрупою членів католицької орґанізації та поліцією. Богато осіб ранених.

КРИТИЧНИЙ ЧАС ЕВРОПИ се роки 1937 і 1938. Так написав відомий американський журналіст Моврер. Тоді Німеччина осягне мілітарну перевагу над Францією.

В МАРОККУ вибухли грізні страйки. Ціни на артикули першої потреби значно підскочили. Се дальший наслідок панування Народного Фронту у Франції.

ІТАЛІЙЦІ заняли досі менше як половину Абісинії. Рештою Абісинії володіє племя Ґалля. Воно ставиться ворожо й до Італійців і до негуса Гайле Селяссіе.

НОВУ АНҐЛІЙСЬКУ МОРСЬКУ БАЗУ мають заложити в м. Капштаті у полудневій Африці. Вона має бути більша як морська база в Сінґапурі в Азії.

В ПАЛЕСТИНІ кипить дальше. В декотрих місцевостях британські війська мусіли вжити літаків і скорострілів проти Арабів. Араби не тільки завзято обороняться, але й нападають на англійські відділи. В горах коло м. Белаа викрито великі склади зброї. Британські власти ввели стан облоги здовж шляху з Єрусалиму до Яффи.

АРАБСЬКА ДЕЛЄҐАЦІЯ приїхала до Лондону. Вона має повновласти для переговорів з британським правительством.

В МЕХІКУ страйки поширилися на цілий край. Страйкує понад 600.000 робітників.

НА ДАЛЕКІМ СХОДІ положення дуже грізне. Полуднево-китайські війська знов посуваються на північ. Північно-китайське правительство загрозило, що зараз зачне протинаступ, коли полудневі війська не здержаться. В провінції Гунан вже почалися перестрілки між передними сторожами обох військ.

ФІЛІПІНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило укріпити острови Філіпіни в порозумінні з правительством Злучених Держав Півн. Америки. Також утворено окрему міліцію оборони островів.

НОВИНКИ

Ранні жнива. Стан засівів у цілім краю значно поправився, головно завдяки дощам, що перепадають останніми часами, та високій температурі. Коли така погода потреває ще два тижні, то будемо мати ранні жнива. На піскуватих ґрунтах жнива передбачені коло 10 липня.

Двогодинний демонстраційний страйк на всіх відтинках робіт приватних і самоурядних відбувся у Львові 23. VI. с.р. Страйковий комітет домагався звільнення арештованих недавно членів страйкового комітету, затруднення всіх безробітних м. Львова і т. д. Страйк мав спокійний характер.

Коморники дістануть від 1 липня нові однострої. Се будуть чорні блюзи англійського крою з викладаними ковнірами і службовими відзнаками на них.

Водну електрівню почали будувати в Бучачі.

Над Ґлібовичами та Волощанами перейшла градова туча. Засіви знищені на 350 морґах.

Секретаря городського суду в Глинянах Яна Глушиньского засудив суд на пять літ вязниці за спроневірення 1.500 злотих.

Нова гута скла повстане незабаром коло зелізничої стації Пісочна на лінії Львів—Стрий. Вона буде затруднювати около 100 робітників.

Два варшавські обманці Людвік Ожуґ і Ґустав Пйотровский удавали в Перемишлі представників газети „Страж Паньствова" і хотіли вимантити більші датки м. ін. від Преосв. Коциловського та лат. Еп. суфраґана Томаки. Обманців увязнено.

В Перемишлі підчас земних робіт знайшли велику скількість людських костей на просторі кільканацяти метрів та знаменито збережений оборонний мур з цегли й каменя. Се останки мурів нашого княжого Перемишля.

Конкурс на найкращу працю на пластову тему оголосило Т-во „Український Пласт" в Чехословаччині з приводу 25-ліття Українського Пластового Уладу.

В Чернівцях повстало нове українське спортове товариство „Мазепа".

В Харкові помер член Української Академії Наук, Олександер Ющенко.

Зїзд української католицької молоді в Америці відбувся 6. VI. у Вотервліті коло Ню Йорку. В зїзді взяло участь 250 осіб.

Секретарем міста Пітсбурґ в Злуч. Держ. Півн. Америки став Українець Юрій Жаткович, відомий суспільний діяч та б. ґубернатор Закарпатської України.

В Дітройті в Америці жертвою летунської катастрофи впав студент української летунської школи Василь Мадюк. Він відбував шкільний лет і погиб зачепивши підчас осідання за дріт електричного проводу. Се перша жертва українського летунства в Америці.

Гумор. — Знавець радія. — До торговлі радіоапаратами входить чоловік з міною знавця і каже: „Я купивбн радіоапарат, але на короткі филі, бо маю мале помешкання..."

Літературну надгороду м. Кракова одержав Іван Віктор за книжку п. з. „Оранка на перелозі".

300 учителів Поляків з Познанщини, що скінчили семинарі в рр. 1930 — 2, одержать 1. IX. посади на Волині, на Поліссі й на Виленщині. Гарно виглядатиме наука, коли вони не розумітимуть наших дітей і наші діти їх.

Міжнародний конґрес плянтаторів цукрового буряка радив у Познані.

Поклади олова відкрили в околиці Кельц.

VII міжнародний конґрес християнських почтовців відбувся в Будапешті.

Зїзд пресових аґенцій відбувся у Стокгольмі. В нім взяли участь представники 27 країв.

Вислід подорожі Шахта на Балкан. Подорож Шахта, фінансового диктатора Німеччини на Балкан, потверджує, що було за чим їхати туди. В перших 3 місяцях с. р. вивіз німецьких товарів до Югославії зріс до 13.3 міл. марок вартости (в тім самім часі м. р. виносив 7.1), до Болгарії 12.7 (6.8), до Ромунії 23.7 (12.5), до Греції 15.8 (10.3).

Німецький міністр фінансів, др Шахт, підчас побуту в Греції дістав від грецького короля великий Хрест Ордеру Юрія I.

Східна Прусія призначила 13 міл. марок на будову й поправу шляхів. Тим способом Східна Прусія цілковито зліквідувала у себе безробіття.

Міжнародна реміснича конференція відбулася у Франкфурті. На ній обговорено справу зорґанізування міжнародної централі до студій ремісничих справ з осідком у Римі.

Архиепископ Парижа кардинал Вердіє оповістив пастирський лист. В нім взиває католицьких робітників вступати до християнських фахових союзів.

Соціяльна унія в Парижі внесла до палати проект закону, що поважно обмеживби свободу преси та утворивби пресове бюро на місце аґенції Аваса. В політичних кругах помітний неспокій з того приводу.

Конґрес робітників-католиків Швайцарії відбувся на днях в Люцерні. В конґресі взяло участь 5000 робітників з 85 ріжних орґанізацій.

В Женеві розпочалися торжества з приводу 400-ліття реформації Кальвіна. В них беруть участь представники реформованих церков 22 держав.

Маршала де Боно відзначив італійський король хрестом ордену „Савоя" за здобуття Адуї, Макалє й Адіґрату.

Віцекороль Абісинії оповістив розпорядок, що кождий Абісинець, котрий стріне авто віцекороля, мусить злізти з коня, мула або воза і поздоровити пануючого римським духом руки.

Італійський Банк обнизив процентову стопу з 5 до 4½ прц. Се малоб свідчити про поправу в фінансових відносинах Італії.

Коло Неаполю в Італії розбився поспішний поїзд. Погибло 15 осіб, 150 ранених.

Україна — Чорні. В товариських змаганнях копаного мяча, що відбулися у Львові 21. VI., програла Україна 1 : 2 (0 : 0). Підчас змагань грач України Краєвський зломив собі ногу.

Гумор. — Практик. — Вдовець каже: — Колиб я вдруге мав женитися, то оженюся лише з Китайкою. — Та чому? — Бо коли в нас день, тоді в Китаю ніч. Отже моя жінка-Китайка спалаб тоді, коли я не спавби — і не говорилаб. Тай я мавби спокій.

Від травня до осени триває тяжкий час для ґазет. Просимо наших прихильників не забувати про се й особливо в тім часі правильно присилати передплату.

Велика Британія обходила торжественно уродини свого короля, Едварда VIII, що на днях скінчив 42 роки. З того приводу деякі члени королівського дому та старшини дістали відзначення.

Століття смерти голосного аббата Сіейса минуло в червні с. р. Славу дала йому брошура, котру він написав п. з. „Що таке третій стан?" Все, відповів на те питання. А чим він був досі? Нічим. А чого він хоче? Знов стати нічим. Отсе головне місце тої брошури. Промовець з Сіейса був кепський. По виданню тої брошури видумував ще ріжні проекти конституцій, але всі його дальші праці не мали вже ніякої вартости. Помер 20. 6. 1836.

Аргентинський Епископат оповістив спільний пастирський лист. В нім остро виступає проти доктрини екстремістів і комуністів та домагається, щоб католики Аргентини зірвали всякі звязки з комуністами, та щоб правительство усунуло з краю всіх комуністів і проголосило комуністичну партію нелеґальною орґанізацією. Сей лист відчитали у всіх церквах. Він викликав велике враження.

В Бразилії Індіяни вбили трьох англійських місіонарів.

Боксерський меч за мистецтво світа між Німцем Максом Шмелінґом і мурином Джо Люісом відбувся в Ню Йорку. Переможцем вийшов Шмелінґ. Змаганням приглядалося 85 тисяч людей.

Гумор. — Дипльомат. — Жінка (до чоловіка, що пізно прийшов до дому): Щойно тиждень як ми по шлюбі, а ти вже пізно приходиш до дому? — Він: Алеж, скарбе мій, яж мусів оповісти товаришам в каварні, як ми щасливо живемо з собою.

Гумор. — Моторизація автобусових ліній поступає наперед. Вже й урядники, що уділяють концесій, мають свої самоходи. („Врублє").

ЛИСТУВАННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ

Вп. О. П.: Дописів непередплатникам не містимо.

ЖЕРТВИ

1) Гр. катол. Уряд парох. в Стефковій, п. Вільшаниця коло Устрик: зл. 5, 2) Монастир СС. Василіянок в Дрогобичі, п. в місці: зл. 5, 3) о. Ярослав Мартинюк на Салашах, п. Угнів: зл. 1, 4) о. Олексій Давидович в Грабі, п. Крамина: зл. 2 для хорого Івана Заремби, 5) о. Петро Мельничук в Трибухівцях, п. Городниця: зл. 10 для Поліщуків (збірка), 6) Гр. катол. Уряд парох. в Волківцях, п. Мельниця над Дн.: зл. 8 для українських інвалідів.

АКТУАЛЬНА БРОШУРА!

Важне для матуристів!

ВИБІР ЗВАННЯ

Написав д-р ОСИП НАЗАРУК

Порадник для молоді, що виходить у світ шукати хліба й долі.

— Ціна 40 сотиків. —

Набути можна в Адміністрації „Нової Зорі", Львів, ул. Ґродзіцких 2, I. пов. і в книгарнях.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

ПАНСІОН А. СМЕРЕЧУКА В РАФАЙЛОВІЙ, п. Зелена коло Надвірної: за помешкання і цілоденне удержання **від особи зл. 3.50.** 69—1—1.

ФАБРИКА ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, ул. Кордецького 51.
Тел. 60-04. ПКО. 503.881.
поручає власні вироби найкращої якости:
Пасту до взуття „Елеґант" терпент.
Пасту до взуття „Елеґант" воскову
Пасту до підлоги „Французька маса"
Віск комбінований до підлоги
Вазелїну до шкіри
Синку до білля
помадкову і коронову
Шварц до чобіт
Віск шевський
Смолу шевську
Трутку на мухи

РІК ОСНУВАННЯ **1878.**

На літній сезон

КАПЕЛЮХИ ШАПКИ

поручає
Фірма АНТІН КАФКА
Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

Сестри Милосердя
ПРИЮТА ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ
в Станиславові, вул. Голуховського ч. 47

винаймають кімнати для Пань з цілим удержанням для 1 особи і більші для кількох осіб. Приймають також дітей сиріт на виховання від 1 року за малою оплатою.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 570 мм. За оголошення (кромі дрібних) в застереженому місци дочислюється 20% Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитости готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення"	30 сот.
В тексті і в новинках	50 „
На першій сторінці	60 „

Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180·— вол., 1/4 стор. 90·— вол., 1/8 стор. 45·— вол., 1/16 стор. 25·— вол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280·— вол., 1/4 стор. 140·— вол., 1/8 стор. 70·— вол., 1/16 стор 35·— вол.

При кількаразовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія" Львів, Тиха 5 Тел. 2-83. — Відповідальний редактор Панталеймон Хитра.